

~~L 7883 VV~~
LIVY
(TITI LIVII PATAVINI)
HISTORIÆ ROMANÆ
LIBRI XXXV,
SUPERSTITES.

WITH NOTES,
BY JOHN WALKER, A.M.,
SOMETIME FELLOW AND TUTOR OF TRINITY COLLEGE, DUBLIN.

UNIVERSITY PRESS EDITION.

TO WHICH IS NOW ADDED
THE VATICAN FRAGMENT OF BOOK XCI.

SEVEN VOLUMES IN FOUR.

VOL. IV.

197285
10/7/25

DUBLIN:
WILLIAM BERNARD KELLY,
8 GRAFTON STREET.
LONDON: SIMPKIN, MARSHALL & CO., STATIONERS' HALL COURT.
M.DCCC.LXII.

PA
6452
A2
1862
V. 4

T. LIVII
PATAVINI

HISTORIARUM, AB URBE CONDITA,

LIBRI QUI SUPERSUNT XXXV.

TEXTUM RECOGNOVIT,

SELECTIS VARIORUM

NOTIS ILLUSTRAVIT,

SUASQUE ALIQUOT ADJECIT

JOHANNES WALKER,

COLLEGII DUBLINIENSIS OLIM SOCIUS.

TOMUS SEPTIMUS.

DUBLINII:

E TYPOGRAPHEO ACADEMICO, ET SUMPTIBUS
ACADEMICIS.

M.DCCC.XIII

MONITUM AD LECTOREM:

In hoc tomo siglæ, voci adpictæ, († ‡ || + § ¶) lectorem relegant ad indices tomorum primi, secundi, tertii, quarti, quinti, sexti; ubi locutionem illam explicatam, aut ut-
cunque illustratam reperiet:

EPITOME LIBRI XLI.

IGNIS in ade Vestæ extinctus est. Ti. Sempronius Gracchus § proconsul Celtiberos victos in deditionem accepit, monumentumque operum suorum, Gracchurim oppidum in Hispaniâ constituit. Et a Postumio Albino proconsule Vaccaei ac Lusitani subacti sunt. uterque triumphavit. Antiochus, Antiochi filius, obses Romanis a patre datus, mortuo fratre Seleuco, qui patri defuncto successerat, in regnum Syriae ab urbe dimissus. Lustrum a censoribus conditum est. censa sunt civium capita ducenta sexaginta tria millia ducenta nonaginta quatuor. Q. Voconius Saxa tribunus plebis legem tulit, ne quis heredem mulierem institueret. ‡ suavitatem legem M. Cato. exstat oratio ejus. Præterea res contra Ligures, Istros, Sardos, & Celtiberos, a compluribus ducibus prospere gestas, & initia belli Macedonici continet, quod Perseus, Philippi filius, moliebatur. miserat enim ad Karthaginenses legationem, & ab iis nocte audita erat : sed et alias Graciae civitates sollicitabat. (1) qui præter religionem, quod quàm multa templa magnifica multis locis erexit, Athenis Jovis Olympii, et Antiochia Capitolini, vilissimum regem egit.

Epit. l. 41. (1) Hæc non ad Persea, sed ad Antiochum pertinere, constat ex Polybio & Diodoro. Et Crevierius quidem voces malè trajectas, ex mente Gronovii, superius inseruit ; in hunc modum : Antiochus . . . in regnum Syriae ab urbe dimissus, præter religionem, quæ multis templis, &c. vilissimum regem egit. Lustrum a Censoribus, &c.

T. LIVII PATAVINI

LIBER QUADRAGESIMUS PRIMUS.

* Suppl.

[(I)] **J**AM per omnes orbis terrarum partes victricia populus Romanus circumtuleraſt arma, diſſiſaſque procul & ſejuñctas non uno mari regiones longè latèſque pervaſerat. Sed, in tantâ fluentium ex voto rerum felicitate moderationis tamen adeptus laudem, auctoritate mapis, quàm imperio, pollebat : & apud exterarſ gentes plura conſilio, quàm vi & terrore, gerere ſe gloriabatur. In devictos populos regesque non acerbus, munificus erga ſocios, ſibi ſolum victoriæ decus appetens, ſuam regibus majeſtatem, populis, vel in æquo, vel etiam in impari ſœdere ſuas tamen leges, ſua jura libertatemque ſervaverat. atque adeo armis utramque maris mediterranei oram a Gadibus ad Syriam uſque complexus, & per immenſos terrarum tractus reverentiâ nomini Romano conciliatâ, ſubjectos tamen ditioni ſolos habebat Siciliæ, & circumjectarum Italiæ inſularum, & pleræque Hiſpaniæ, jugum tamen nondum docili ferentis cervice, populos. Augendæ dominationi cauſam materiamque præbuit potiùs inconſulta hoſtium & æmulorum pravitas, quàm ipſius ambitio. Perſei in primis, Macedoniæ regnum per fraudem ac ſcelus adepti, crudelitas in populares omnibus inviſa, veſana inter imenſas

* Supplementa in lacunas quinque librorum poſteriorum, quæ doctiſſimus Crevierius concinnavit, huic editioni inferenda duximus : quemadmodum & Drakenborchius eadem ſuæ inſeruit. Horum autem quinque librorum fragmenta, quæ habemus, ex unici exemplaris fide deſcripta ſunt. Exemplar illud hodie in Bibliothecâ Vindobonenſi aſſervatur.

mensas opes avaritia, inconsiderata in capiendis exsequendisque consiliis levitas, & illum pessumdedere, & quæcunque stante hoc præcipuo Romanæ potentiae velut freno stare poterant. Redundavit enim in alios ejus casus, nec finitimorum tantum, sed eorum etiam, qui longius remoti erant, ruinam traxit. Macedonem exitium secuta cum Achæis Carthago: atque, horum cladibus convulso omnium statu, reliqua jam imperia, aliquamdiu obnoxia, post paulo everfa, in Romanum imperium cuncta cesserunt. Atque hæc, ut locis temporibusque diversa, ita re conjuncta, sub uno aspectu hic ponere libui, intuenti imminens mox Romanis a Perseo bellum, unde initium maximè crescendi res Romanæ cepere. Illud bellum tunc coquebat occultum Perseus: lacescebant magis, quàm exercebant, Romana arma Ligures & Galli.

(II.) M. Junio Bruto, A. Manlio Vulsoni consulibus decretæ ergo provinciæ sunt, Gallia & Ligures: Manlio Gallia, Junio Ligures obtigere. Prætoribus, M. Titinio Curvo urbana, M. Junio, Ti. Claudio Neroni peregrina jurisdictio evenit: P. Ælio Liguri Sicilia, T. Æbutio (aro Sardinia, M. Titinio (duo enim M. Titinii præturam hoc anno gesserunt) Hispania citerior, T. Fontejo Capitoni ulterior. Incendium circa forum ortum est, quo & plurimæ deusta sunt, & Veneris ædes sine ullo vestigio cremata. Vestæ penetralis ignis extinctus. Virgo, cujus custodia fuerat, jussu M. Æmilii ponificis maximi flagro cæsa, & supplicationes de more habitæ sunt. Lustrum hoc anno a censoribus M. Æmilio Lepido, M. Fulvio Nobiliore conditum est. Censa sunt civium capita ducenta septuaginta tria milia, ducenta quadraginta quatuor. Legati a Perseo Macedo-
*U. c. 574.
a. C. 178.
A. Manlio
Coss.
Provinciæ.

Lustrum
conditum.

Perseus rem
socius et ami-
cus a senatu
appellatus.

Initio regni
multis laudi-
bus commen-
datus.*

num rege venerunt, postulantes, ut rex sociusque & amicus a senatu appellaretur, fœdusque cum eo, quod cum Philippo patre ejus fuerat, renovaretur. Suspectus invisusque erat Romanis Perseus, nec dubitabant plerique, quin bellum, a Philippo tot per annos occultis consiliis instructum, ubi primum daretur occasio, viresque ei suæ satis placuissent, illaturus esset. Tamen, ne quietum & pacis studiosum lacescisse, belloque causam ipsi dedisse viderentur, postulata ei sua concesserunt. Perseus, hoc accepto responso, firmatum jam omnino sibi regnum existimans, opes apud Græcos parare statuit. Cupidus ergo comparandæ eorum amicitiae, quotquot æris alieni causâ aut judicio damnati solum verterant, quique ob majestatis crimina Macedoniâ excesserant, universos in Macedoniam revocavit, edictis in insulâ Delo ac Delphis, & in templo Itoniæ Minervæ palam propositis, quibus non modò impunitatem, sed etiam bonorum omnium restitutionem, cum fructibus ab eo tempore, ex quo quisque exsularet, redeuntibus concedebat. Sed et iis, qui in Macedoniâ degebant, quidquid

quidquid debebatur fisco, remisit; cunctosque ob crimen majestatis vinctos liberavit. His rebus quum multorum animos arrexisset, Græciam in se convertit omnem, & magnâ spe implevit. Quin etiam in toto reliquæ vitæ cultu regiam dignitatem tuebatur. Nam & species erat honesta, & corpus ad omnia belli pacisque munia obeunda validum & habile, & frontis ac supercilii decora maturæ jam ætati majestas. Nihil in eo paternæ lasciviæ, effusæque in Venerem & vina libidinis. His laudibus Perseus initia principatus commendabat, haud pares inceptis habitura exitus.

*Gracchi res
gestæ in Hi-
spania.*

(III.) Antequam prætores ii, qui Hispanias sortiti fuerant, in provincias venirent, magnæ res ibi gestæ sunt a Postumio & Graccho. Sed Gracchi præcipua laus fuit, qui ætate florens, quum virtute animi & prudentia æquales omnes multum anteciret, & ingenti jam tum famâ celebrabatur, & majorem in futurum de se spem concitabat. Carabin urbem sociam Romanorum viginti millia Celtiberorum oppugnabant. Gracchus ad opem sociis ferendam properavit. Illa sollicitudo angebat, quonam modo consilium suum obfessis significaret, tam arctâ obsidione prementibus urbem hostibus, ut vix eo nuncius commere posse videretur. Arduum negotium expedit Cominii audacia. Is equitum turmæ præfectus, re prius apud se perpenâ, & Graccho, quid pararet, admonito, Hispanico indutus fago, pabulatoribus hostium se immiscuit. Cum his castra ingressus, hinc cursu ad urbem contendit, nunciatque adventare Tiberium. Oppidani ex ultimâ desperatione ad alacritatem atque audaciam hoc nuncio excitati, obfirmatis ad fortiter repugnandum animis, die tertio, adventu Gracchi digressis hostibus, obsidione exempti sunt. Ipse postea Gracchus fraude barbarorum appetitus, periculum viribus arte adjutis ita discessit, ut dolus in auctores verteret. Complega erat urbs aliquot antè annis condita, sed valida muris & celeribus incrementis aucta, in quam multi Hispanorum concurrerant, qui prius egentes agro huc illuc vagari cogebantur. Ex eâ urbe prodeuntes ad viginti hominum millia, supplicum habitu, ramosque oleæ porrigentes, in conspectu castrorum tanquam pacem oraturi constituerunt. Mox, abjectis precantium insignibus, ex improvise aggressi Romanos pavore ac tumultu omnia compleverunt. Gracchus sapienti consilio castra per simulationem fugæ deseruit: quæ illi dum solita barbaris aviditate diripiunt, seseque prædâ præpediunt, reversus subitò, & nihil tale metuentes adortus, plurimos cecidit, atque etiam ipsâ urbe potitus est. Sunt, qui rem aliter narrent: Gracchum, quum comperisset hostem inopiâ laborare, castra instructissima omnibus esculentis deseruisse: quæ adeptum hostem, & repertis intemperanter repletum gravemque, reducto exercitu Romano,

subito.

Tubitō oppressum esse. Ceterū, siue hæc diversa est ejusdem rei gestæ narratio, siue alia planè res ac victoria, complures certè populos Gracchus, atque adeo totam Celtiberorum gentem perdomuit. Cepisse eum & everisse trecentas ex illis urbes, quanquam Polybius gravis in primis auctor memorat, haud tamen pro certo affirmare aulam, nisi si urbium nomine turres & castella intelligenda sunt : quo mendacii genere & ipsi bellorum duces, & scriptores quoque historiarum res gestas exornare amant. Nam Hispania quidem arido & inculto solo magnam urbium multitudinem alere non potest. Repugnant etiam Hispanorum mores, si accolas nostri maris excipias, feri agrestesque, quum civilibus urbium conventibus mansuetiora feri solcant hominum ingenia. Ceterū quid statuendum sit de numero aut genere urbium à Sempronio captarum (etenim in numero variant quoque scriptores, & centum quinquaginta alii, alii centum tria opida ab eo capta memoravere) magnas certe ille res gessit ; nec bellicis tantū inclaruit laudibus, sed & egregium se pacis legumque moderatorem & arbitrum devictis gentibus præbuit. Nam & divisit inopibus agrum, & sedes ad habitandum assignavit, & omnibus ea loca incolentibus populis leges accurate descriptas, ex quibus in amicitia ac societate populi Romani viverent, dato acceptoque jurejurando firmavit. Atque hujus quidem fœderis auctoritatem sæpius imploravit sequens ætas in bellis, quæ postea orta sunt. Gracchus monumentum virtutis operumque suorum Gracchurim urbem suo nomine insignem esse voluit, quæ antea Illurcis nominabatur. Postumii rerum fama obscurior est. Vaccae tamen ab eo & Lusitani subacti sunt, & quadraginta ex his populis hominum millia interfecti. His rebus gestis ambo, advenientibus successoribus exercitus ac provincias quum tradidissent, ad triumphum decesserunt.

Trecentas Celtiberorum urbes a Graccho captas Polybius memorat.

Gracchus egregium paci legumque moderator.

(IV.) In Galliâ Manlius consul, cui ea provincia obvenerat, quum triumpho materia deesset, oblatam a fortunâ belli adversus Istros movendi occasionem cupidè amplexus est. Istros pridem bellantes quum adjuvissent Istri, nuper quoque tumultuati fuerant. Præerat tum illis ferocis ingenii rex Apulo, qui gentem a patre in pace habitam armasse, eoque juventuti prædandi cupidæ pergratus esse dicebatur.

Res gestæ Manlii Cons.

I. (V.) Consilium de Istrico bello quum haberet consul, alii gerendum extemplo, antequam contrahere copias hostes possent, alii consulendum priùs (1) senatum

Istricum bellum.

C. I. (1) Satis constat, bella a senatu decreta, ac deinde ex auctoritate illius lege ad populum latâ jussa fuisse. Videtur tamen senatus illis, qui provinciis præerant, injussu populi potuisse permittere, ut in terras hostium vicinorum, a quibus provinciis periculum metuebatur

legiones

tum || censebant. Vicit sententia, quæ diem non proferebat. Profectus ab Aquileiâ consul castra ad lacum Timavi posuit; (imminet mari is lacus) eodem decem navibus C. Furius † duumvir navalis venit. Adversus Illyriorum classem creati duumviri navales erant, qui (2) tuendam viginti navibus mari superiore Anconam, velut ¶ cardinem haberent: inde L. Cornelius dextra litora usque ad Tarentum, C. Furius laeva usque ad Aquileiam tueretur. Eæ naves ad proximum portum in Istriæ fines cum onerariis & magno commeatu missæ: secutusque cum legionibus consul quinque ferme millia a mari posuit castra. In portu emporium brevi perfrequens factum, omniaque hinc in castra supportabantur (3). &, quo id tutiùs fieret, stationes ab omnibus castrorum partibus circumdatæ sunt: in Istriamque (4) suum præsidium stativum, § repentina cohors Placentina opposita inter mare & castra: &, ut idem aquatoribus ad fluvium esset præsidium, M. Æbutius tribunus militum secundæ legionis duos manipulos militum adjicere iussus est. T. & C. Ælii tribuni militum legionem tertiam, quæ pabulatores & lignatores tueretur, viâ, quæ Aquileiam fert, duxerant. Ab eâdem regione mille ferme passuum castra erant Gallorum (5): Catmelus pro regulo erat tribus haud † ampliùs millibus armatorum.

II.

legiones inducerent. suprâ l. 39. c. 55. *M. Claudius consul, Gallis e provinciâ exactis, Istricum bellum moliri cepit, literis ad senatum missis, ut sibi in Istriam traducere legiones liceret. Id snatui placuit. (2) Omnino lege: qui tuendæ viginti navibus maris Superi oræ Anconam velut ¶ cardinem haberent. Vix mihi tempero quin optimam hanc Fiorebelli conjecturam in contextum recipiam. (3) Supportare est subinde apportare. Cæs. l. 1. Bell. Gall. c. 39. & Cic l. 12. ad Fam. Ep. 13. nisi quid navibus Laodiceorum supportarit, citò fame pereat, necesse est. (4) Gronovius legi jubet, in Istriam versus præsidium stativum, &c. Versum in Istriam, quemadmodum munimenta in urbem versu, suprâ l. 5. c. 1. Porro præsidium stativum, quemadmodum infrâ l. 44. c. 40. et aliud pro castris stativum erat præsidium... tres cohortes. [Mihi autem non liquet locum emendatione ullâ egere, modò voces suum præsidium stativum in casu quarto accipiantur, per præsidium autem intelligamus, non milites præsidiarios, sed locum, quem insidebant. Et repentina cohors Placentina opposita erat in Istriam, tanquam suum præsidium stativum. Vid. § que. Hoc certe sensu usurpatur locutus in loco Ciceronis a Drakenborchio allato, Or. 12. Phil. c. 10. hæc mea sedes est, hæc vigilia, hæc custodia, hoc præsidium stativum. E. (5) Et hi a parte Romanorum steterunt. Infrâ c. 3. Gallorum præsidium memorat.*

LIBER XLI. CAP. II. (V)

II. (VI.) Istri, ut primùm ad lacum Timavi castra sunt Romana mota, ipsi post collem occulto loco con-
Istri itumum-
tum creant in
Romanis cas-
tris.
 derunt: & inde obliquis itineribus agmen sequeban-
 tur, in omnem occasionem intenti: nec quidquam
 eos, (1) quæ terrâ marique agerentur, || fallebat. Post-
 quam stationes invalidas esse pro castris, (2) eorum
 turba inermis frequens inter castra & mare mercantium,
 sine ullo terrestri aut maritimo munimento, viderunt;
 duo simul præsidia, Placentinæ cohortis, & manipulorum
 secundæ legionis, aggrediuntur. Nebula matutina tex-
 erat inceptum: quâ dilabente ad primum teporem
 solis, (3) perlucens jam aliquid, incerta tamen, ut solet,
 lux, speciem omnium multiplicem intuenti reddens, tum
 quoque frustrata Romanos, multo majorem iis, quàm
 erat, hostium aciem ostendit. quâ territi utriusque stationis
 milites ingenti tumultu quum in castra confugissent,
 haud paullo ibi plus, quàm quod secum ipsi attulerant,
 terroris fecerunt. Nam neque dicere, quid fugissent, nec
 percunctantibus reddere responsum poterant: & clamor
 in portis (ut ubi nulla esset statio, quæ sustineret impetum)
 audiebatur: & concursatio in obscuro incidentium alio-
 rum in alios incertum fecerat, an hostis intra vallum esset.
 Una vox audiebatur ad mare vocantium. Id || forte
Fugissent ad
mare Roma-
ni.
 temere ab uno exclamatum totis passim || personabat ca-
 stris. Itaque primò, velut jussu id facere, pauci armati,
 major pars inermes, ad mare decurrunt: dein plures,
 postremò propè omnes, & ipse consul; quum, frustra
 revocare fugientes conatus, nec imperio, nec auctoritate,
 nec precibus † ad extremum, valuisset. Unus remansit
 M. Licinius Strabo, tribunus militum tertiæ legionis,
 cum tribus || signis ab legione suâ relictus. Hunc, in vacua
 castra impetu facto, Istri, quum alius armatus iis nemo
 obviam isset (4), in prætorio instruentem atque adhor-
 tantem suos opprefferunt. Procelium atrocius, quàm si pro
 paucitate resistentium, fuit: nec antè finitum est, quàm
 tribunus

C. 2. (1) Lege *nec quidquam eorum, quæ &c.* Et sæpe quidem *fullere* absolute sine casu ponitur. Suprà l. 5. c. 47. l. 7. c. 36. l. 2. c. 38. l. 10. c. 14. (2) Omnino lege *forum turbâ inermi frequens, &c.* Cap. præc. dixit, *In portu emporium brevi perfrequens factum.* (3) Lux jam aliquâ ex parte pererrumpens obstantia, incerta tamen, ut solet esse, quum nebulis dilabentibus oriri incipit. (4) Potius *obviam* esset.

*Isiriculan-
tur in castris
Romanis.*

tribunus militum, quique circa eum constiterant, interfecti sunt. Prætorio dejecto, direptis, quæ ibi fuerunt, ad † quæstorium forum (5) quintanamque hostes pervernerunt. Ibi, quum omnium rerum paratam expositamque copiam, & stratos lectos in quæstorio invenissent, regulus accubans epulari cœpit. mox idem ceteri omnes, armorum hostiumque obliti, faciunt: &, ut quibus insuetus liberalior victus esset, avidius vino ciboque corpora onerant.

*Facuperant
castra Romani.*

I. I. (VII.) Nequaquam eadem est tum rei forma apud Romanos: terrâ, mari trepidatur: nautici tabernacula detendunt (1), commeatumque in litore expositum in naves rapiunt: milites in scaphas & mare territi ruunt: nautæ, metu ne compleantur navigia, alii turbæ obfistunt, alii ab litore naves in altum expellunt. inde certamen, mox etiam pugna cum vulneribus & cæde in vicem militum nautarumque oritur, donec jussu consulis procul a terrâ classis submota est. Secernere inde inermes ab armatis cœpit. vix mille ducenti ex tantâ multitudine, qui arma haberent, perpauca equites, qui equos secum eduxissent, inventi sunt. cetera § deformis turba, velut lixarum calonumque, præda verè futura, si besli hostes meminissent. Tunc demum nuncius (2) ad tertiam legionem revocandam, & Gallorum præsidium: & simul ex omnibus locis ad castra recipienda demendamque ignominiam rediri cœptum est. Tribuni militum tertix legionis pabulum lignaque projicere jubent (3): centurionibus imperant, ut graviores ætate milites binos in ea jumenta, ex quibus onera dejecta erant, imponant: equites (4) ut singulos e juvenibus pedites secum in equos tollant. *Egregiam gloriam legionis fore, si castra, metu § secundanorum omissa, suâ virtute recipiant: & recipi facile esse, si in prædâ occupati barbari*

(5) *Quintana* erat via transversa, secans longitudinem castrorum, parallela principis; itaque dicta a quintis cohortibus juxta eam tendentibus. Forum castrorum in *quintanâ* erat: hic autem meritò suspecta est vox *forum*: vix enim alibi legitur *quæstorium forum*.

C. 3. (1) Ita Cæs. l. 3. bell. Civ. c. 85. signo jam professionis dato, tabernaculisque detensis. (2) *Supple missus est*. Similiter intra l. 44. c. 24. Eodem tempore & ad Eumenem communia mandata *supple, dedit* quæ subijcere conditio rerum poterat. De Gallorum præsidio vid. not. 5. ad c. 1. suprâ. (3) *Supple milites*. Similiter suprâ l. 34. c. 39. receptui carere jussit. & alibi. Vid. not. 4. ad c. 5. l. 31. suprâ. (4) Vel lege equitibus, ut singulos, &c. vel intellige, imperant ut equites, &c. solâ voce imperant ad hæc verba

revocatâ

barbari subito || opprimantur: sicut ceperint, posse capi. Summâ militum alacritate adhortatio audita est. † Ferunt citati signa, nec signiferos armati morantur: priores tamen consul copiæque, quæ a mari reducebantur, ad vallum accesserunt. L. Atius, tribunus (5) primus secundæ legionis, non hortabatur modò milites, sed docebat etiam, Si victores Istri, quibus armis cepissent castra, iisdem capta retinere in animo haberent, primum exutum castris hostem ad mare persecuturos fuisse, deinde stationes certè pro vallo habituros. vino somnoque verisimile esse mersos jacere.

IV. (VIII.) Sub hac A. Bæculonium signiferum suum⁽¹⁾, notæ fortitudinis virum, inferre signum iussit. Ille, si unum se sequerentur, quo celerius fieret, (2) jacturum dixit: § connisusque, quum trans vallum signum trajecisset, primus omnium portam intravit. Et parte aliâ T. & C. Aelii, tribuni militum tertiæ legionis, cum equitatu adveniunt. confestim, & quos binos oneraria (3) in jumenta imposuerant, secuti, & consul cum toto agmine. At Istorum pauci, qui modicè vinosi erant, memores fuerunt fugæ; aliis somno mors † continuata est: integraque sua omnia Romani, præterquam || quod vini cibique absumptum erat, receperunt. Ægri quoque milites, qui in castris relictæ fuerant, postquam intra vallum suos senserunt, armis arreptis, eadem ingentem fecerunt. Ante omnes insignis opera fuit C. Popillii equitis Sabello cognomen erat. is, pede saucio relictus, longè plurimos (4) hostium occidit. Ad octo millia Istorum sunt caesa, captus nemo, quia ira & indignatio immemores † prædæ fecit. Rex tamen Istorum, temulentus ex convivio, raptim a suis in equum impositus, fugit. Ex victoribus ducenti triginta septem milites perierunt, plures in matutinâ fuga, quàm in recipiendis castris.

V. (IX.)

revocatâ, licet *centurionibus imperant* præcesserit. (5) Quis intelligendus sit per tribunum legionis *primum*, parum constat. Lipsius l. 1. de Mil. Rom. dial. 3. censet ita dici, qui primo loco & ex equestri ordine a populo creatus sit. Vid. † *rufulus*.

C. 4. (1) Jure quærit Dukerus, cur addat *suum*, quasi peculiarem aliquem signiferum tribuni. Tribuni militum præerant toti legioni. (2) Certissimam hanc Gronovii conjecturam (pro vulgato *jacturum*) in contextum, cum Crevierio, recepi. Suprà l. 26. c. 5. *signum ademptum signifero in hostem infert, jacturum in medios eos minitans, ni se propere sequantur milites.* & l. 34. c. 46. (3) *Jumenta sarcinaria* Cæsar dixit. (4) *Ita pauci Istorum* suprà hoc cap. *plurique principum* infrà l. 42. c. 5. aliaque similia.

*Terror
Romæ.*

V. (IX.) Fortè ita evenit, ut Cn. & L. Gavillii, (1) novelli Aquileienses, cum commeatu venientes, ignari propè in capta castra ab Istris inciderent. Ii, quum Aquileiam, relictis impedimentis, refugissent, omnia terrore ac tumultu, non Aquileiæ modò, sed Romæ quoque post paucos dies, impleverunt (2): quò, non capta tantum castra ab hostibus, nec fuga (3), quæ vera erant, sed perditas res deletumque exercitum omnem, allatum est. Itaque, quod in † tumultu fieri solet, delectus extra ordinem, non in urbe tantum, sed totâ Italiâ, indicti. Duæ legiones civium Romanorum conscriptæ, & decem millia peditum cum equitibus quingentis sociis nominis Latini imperata. M. Junius consul transire in Galliam, & ab civitatibus provinciæ ejus, quantum quæque posset, militum exigere jussus. Simul decretum, ut Ti. Claudius prætor militibus legionis quartæ, & socium Latini nominis quinque millibus, equitibus ducentis quinquaginta, Pisas ut convenirent, ediceret; eamque provinciam, dum consul inde abesset, tutaretur: M. Titinius prætor legionem primam, parem numerum sociorum peditum equitumque, Ariminum § convenire juberet. Nero † paludatus Pisas in provinciam est profectus. Titinius, C. Cassio tribuno militum Ariminum, qui præesset legioni, missò, delectum Romæ habuit. M. Junius consul, ex Liguriis in provinciam Galliam transgressus, auxiliis † protinus per civitates Galliæ militibusque (4) colonis imperatis, Aquileiam pervenit. Ibi certior factus, exercitum incolumem esse, scriptis literis Romam, ne tumultuarentur, ipse, remissis auxiliis, quæ Gallis imperaverat, ad collegam est profectus. Romæ magna ex necopinato lætitia fuit: delectus omissus est: † exauctorati, qui † sacramento dixerant: & exercitus, qui Arimini pestilentia affectus erat, domum dimissus. Istri, magnis copiis quum castra haud procul consulis castris haberent, postquam alterum consulem cum exercitu novo advenisse audierunt, passim in civitates dilapsi sunt: consules Aquileiam in hiberna legiones reduxerunt.

VI.

C. 5. (1) Ita dicti videntur, quòd e colonis Aquileiæ, recens deductæ coloniæ, erant. Suprà l. 40. c. 34. (2) Non quòd Romam profecti sint hi Gavillii, sed quòd rumor ab illis sparsus Aquileiâ Romam brevi perlatus fuerit. (3) Supple *nuntiatur*, vel quid simile. (4) *Lege colonis*. Milites colonis imperavit.

VI. (X.) Sedato tandem Istrico tumultu, senatusconsultum factum est, ut consules inter se † compararent, uter eorum ad comitia habenda Romam rediret. Quum absentem Manlium tribuni plebis. A. Licinius Nerva & C. Papirius Turdus, in concionibus § lacerarent, rogationemque promulgarent. ne Manlius post Idus Martias (prorogatae namque consulibus jam (1) in annum provinciae erant) imperium retineret, uti causam extemplo dicere, quum abisset magistratu, posset; huic rogationi Q. Aelius collega intercessit, magnisque contentionibus obtinuit, ne perferretur. Per eos dies Ti. Sempronius Gracchus & L. Postumius Albinus ex Hispaniâ Romam quum revertissent, senatus iis a M. Titinio praetore datus in aede Bellonae ad (2) differendas res, quas gessissent, postulandosque honores meritos, ut Diis immortalibus haberetur honos. Eodem tempore & in Sardinia magnum tumultum esse, literis T. Aebutii praetoris cognitum est, quas *Sardiniae tumultus.* filius ejus ad senatum attulerat. || Illices, adjunctis Balarorum auxiliis, pacatam provinciam invaserant: nec eis invalido exercitu, & (3) magnâ parte pestilentia absumpto, resisti poterat. Eadem & Sardonum legati nunciabant; orantes, ut urbibus saltem (jam enim agros † deploratos esse) opem senatus ferret. Haec legatio, totumque quod ad Sardiniam pertinebat, ad novos magistratus rejectum est. Aequè miserabilis legatio Lyciorum, qui crudelitatem Rhodiorum, quibus ab L. Cornelio Scipione attributi erant, querebantur: *Lyciorum querelae.* *Fuisse sub ditione Antiochi: eam regiam servitutem, collatam cum praesenti statu, praeclaram libertatem visam. non publico tantum se premi imperio, sed singulos † justum pati servitium. || juxta se conjuges liberosque vexari: in corpus, in tergum saeviri: famam, quod indignum sit, maculari dehonestarique: & palam res odiosas fieri, juris etiam † usurpandi causâ; ne pro dubio habeant, nihil inter se & argento parata mancipia interesse.* Motus his senatus, literas Lyciis ad Rhodios dedit: nec Lycios Rhodiis, nec ullos

C. 6. (1) Non in totum annum provincias prorogatas Dukerus credit, sed quoad successores venissent. Nam anno sequenti Claudius consul eos cum suis exercitibus dimisit, infra c. 10. (2) Aequè dicunt Latini *differere res*, & de rebus. Hoc occurrit supra l. 36. c. 39. infra c. 13. illud apud Cic. l. 12. ad Fam. Ep. 7. De Amic. c. 1. Mox particula *et* inferenda videtur ante *ut* Vid supra l. 28. c. 9. l. 38. c. 4. (3) Supra l. 9. c. 24. ab semisomnis ac maximâ parte inermibus. Ita omni parte l. 40. c. 34.

(4) De

ullos alicuiquam (4), qui nati liberi sint, in servitutem dari placere. Lycios ita sub Rhodiorum simul imperio & tutelâ esse, ut in ditione populi Romani civitates sociæ sint.

Triumphus de
Hispanis.

VII. (XI.) Triumphus deinde ex Hispaniâ duo continui facti. Prior Sempronius Gracchus de Celtiberis sociisque eorum; postero die L. Postumius de Lusitanis aliisque ejusdem regionis Hispanis triumphavit. quadraginta millia pondo argenti Ti. Gracchus transtulit, viginti millia Albinus. Militibus denarios quinos vicenos, duplex centurioni, triplex equiti ambo diviserunt: sociis tantundem, quantum Romanis. Per eosdem fortè dies M. Junius consul ex Istriâ comitiorum causâ Romam venit. Eum quum in senatu fatigassent interrogationibus tribuni plebis Papirius & Licinius de his, quæ in Istriâ essent acta, in concionem quoque produxerunt. Ad quæ quum consul, se dies non plus undecim in eâ provinciâ fuisse, responderet; quæ se absente acta essent, se quoque, ut illos, famâ compertâ habere; † exiiebantur deinde quærentes, Quid ita non potius A. Manlius Romam venisset, ut rationem redderet populo Romano, cur ex Galliâ provincia, quam sortitus esset, in Istriam transisset? quando id bellum senatus decrevisset, quando (1) id bellum populus Romanus jussisset? (2) At, Hercule, privato quidem consilio bellum susceptum esse, sed gestum prudenter fortiterque. Immo, utrum susceptum sit nequius, an inconsultius gestum, dici non posse. Stationes duas necopinantes ab Istris oppressas, castra Romana capta, † quod peditum, quod equitum in castris fuerit (3). ceteros inermes fusosque (4), ante omnes consulem ipsum, ad mare ac naves fugisse. Privatum rationem redditurum earum rerum esse, quoniam consul noluisse.

VIII.

(4) De voce *aliquisquam* dubitant viri docti, an probè Latina sit. Si cui displiceat, legere possit vel *alicui*, vel *cuiquam*. Constat librariis sollenne fuisse, duplicem lectionem exprimere, genuinæ ignari.

C. 7. (1) Tollenda videtur ingrata repetitio, *id bellum*. (2) Particulam *at* servire occupationi, vel objectioni, notum est. Vid. † *at enim*. (3) Crevierius conjicit, adjici debere vocem *caesum*, ut intelligantur M. Licinius militescque trium manipulorum, qui irruentibus Istris resistentes interfecti sunt: nisi quis intelligendos censeret ægros in castris relictos, quorum mentio sit cap. 4. (4) Perizonius legi vult *effususque*; suffragante Drakenborchio, qui statuit, voces *fundi* & *fusi* de his usurpari, qui superati & in fugam acti sunt; contra *effundi* & *effusi* de illis, qui aliquid dispersi, inordinati, non servatis ordinibus faciunt. At rectè Crevierius vulgatum tuetur, interpretaturque sparsos nullo ordine dilabentes. Supra l. 2. c. 54. *sicut acies funditur duce ovisso*. Cic. pro Sext. c. 42. *fusi per ægros ac dispersi*.

VIII. (XII.) Comitia deinde habita. consules creati, *Comitia.*
 C. Claudius Pulcher, Ti. Sempronius Gracchus: & pos-
 tero die prætores facti, P. Ælius Tubero iterum (1),
 C. Quinctius Flamininus, C. Numisius, C. Mummius,
 Cn. Cornelius Scipio, C. Valerius Lævinus. Tuberoni *Provinciae.*
 urbana jurisdictio, Quinctio peregrina evenit, Numisio
 Sicilia, Mummius Sardinia: sed ea propter belli magnitu-
 dinem provincia consularis facta. Gracchus eam sortitur, *U. c. 575.*
 Istriam Claudius; Scipio & Lævinus Galliam, in duas *a. c. 177.*
 divisam provincias, sortiti sunt. Idibus Martiis, quo die
 Sempronius Claudiusque consulatum inierunt, mentio tan-
 tum de provinciis Sardinia Istriaque & utriusque hostibus
 fuit, (2) qui in his provinciis bellum & concivissent. Pos-
 tero die legati Sardorum, qui ad novos magistratus dilati
 erant, (3) L. Minucius Thermus, qui legatus Manlii con-
 sulis in Istriâ fuerat, in senatum venit. Ab his edoctus est
 senatus, quantum belli ex provincie haberent. Move-
 runt senatum & legationes socium nominis Latini, quæ
 & censores & priores consules fatigaverunt (4), tandem *Latinorum*
 in senatum introductæ. Summa querelarum erat, *querelæ.*
Cives
sus Romæ censas plerosque Romam commigrasse. Quod si
permittatur, perpaucis lustris futurum, ut deserta oppida,
deserti agri, nullum militem dare possent. Fregellas quoque
millia quatuor familiarum transisse ab se, Samnites Pelig-
nique querebantur: neque eo minus aut hos (5) aut illos
in delectum militum dare. Genera autem fraudis duo mu-
tandæ viritim civitatis inducta erant. Lex sociis ac (6) no-
minis Latini, qui stirpem (7) ex sese domi (8) relinque-
rent, dabat, ut cives Romani fierent. eâ lege malè utendo,
alii

C. 8. (1) Post intervallum 24. annorum. Nam prætor fuerat anno u.
 c. 551. suprâ l. 30. c. 40. Mox pro C. Mummius lege L. Mummius, quem-
 admodum cap. seq. dicitur. (2) Crevierio suspectæ sunt hæ voces,
 tanquam glossæ ad voces *utriusque hostibus*. (3) Deesse videtur copula
et. Mox verbum *venit* convenit numero nominativo propiori; ut sæpe.
 Infrâ c. 12. *litteris Ti. Claudii & senatusconsulto accepto*. Hor. l. 1. Carm. 3. v.
 2, 3. *Sic fratres Helenæ, lucida siteræ, Ventorumque regat pater*. (4) Lege
fatigaverant. Similem autem Latinorum querelam vid. suprâ l. 39. c. 3.
 (5) Aut Samnites, aut Pelignos. Gronovius *pro plus* inferendum cen-
 ser hoc modo: *neque eo aut minus hos aut plus illos* (nempe Fregellanos, in
delectum &c. At ita certè *pro hos* in se mutandum foret. (6) Vel
sociis ac nomini Latino, vel, copulâ sublatâ, *sociis nominis Latini* legen-
 dum videtur. (7) Hoc liberorum adoptivorum excludendorum cau-
 sâ in lege scriptum fuisse videtur. Ita Sallust. Bell. Jug. c. 5. *Is Ad-*
herbalem & Hiempsalem ex sese genuit. Hos scilicet habuit filios naturales,
 Jugurtham adoptivum. (8) Ita tamen, & relictâ patriâ Romæ sedem ac
 domi-

alii fociiis, alii populo Romano injuriam faciebant. (9) Nam &, ne stirpem domi relinquerent, liberos suos quibusquibus Romanis in eam conditionem, ut manumitterentur, mancipio dabant, libertinique cives essent: & quibus † stirpes deesset, quam relinquerent, ut cives Romani fiebant. Postea, his quoque imaginibus juris spretis, promiscuè sine lege, sine stirpe, in civitatem Romanam per migrationem & censum transibant. *Hæc ne postea fierent, petebant legati, & ut redire in civitates juberent socios; deinde ut lege caverent, ne quis quem civitatis mutanda causâ suam* (10) *faceret, neve alienaret: &, si quis ita civis Romanus factus esset* (11).** Hæc impetrata ab senatu.

Exercitus.

IX. (XIII.) Provinciæ deinde, quæ (1) in bello erant, Sardinia atque Istria decretæ. In Sardiniam duæ legiones scribi jussæ; quina millia in singulas & duceni pedites, treceni equites; & duodecim millia peditum sociorum ac Latini nominis, & sexcenti equites, & decem quinquèremes naves, si deducere ex navalibus vellet (2). Tantundem peditum equitumque in Istriam, quantum in Sardiniam, decretum. Et legionem unam cum equitibus trecentis (3)

domicilium collocassent: quod indicant verba legis, qui *domi relinquerent*. Hoc autem lege cautum est, ne apud socios soboles juventutis ad bella deficeret, & ut Latini ad liberos procreandos invitarentur. (9) De sequentibus, usque ad *ut cives Romani fiebant*, longum foret varias virorum doctorum sententias & conjecturas recensere. Dukerus legi vult, *Nam & qui stirpem domi relinquerent*; ut his mox opponantur, *quibus stirpes deesset, quam relinquerent*. Idem vir doctus pro, *ut cives Romani fiebant*, legendum censet *ita cives Romani fiebant*; hoc sensu, eodem modo, quo priorum liberi, nempe se civibus Romanis in eandem conditionem mancipio dando. [Mihi in mentem venit, nihil mutandum esse præter locum: *ut* in fine periodi, ubi suspicor legendum, *&, ut quibus stirpes deesset, quam relinquerent, cives Romani fiebant*. Tum hæc erit fraus legi facta, quod ita legem interpretabantur, quasi eos solos respiceret, quibus stirps esset, quam domi relinquerent. Sed de re obscurâ admodum & incertâ plurimè agere superfedeat. Adeat, qui plura vult, editionem Drakenborchianam. E.] (10) *Suum facere* est mancipio accipere; *alienare* autem est mancipio dare. Appulej. l. 9. Met. pag. 223. ed. Elm *Pistor ille, qui me pretio suum fecerat*. Plaut. Amphit. l. 1. 219. *Nam pignus usu fecisti tuum*. (11) Exciderunt voces aliquot, quales *civis ne esset*.

C. 9. (1) Ita † *esse in pace*. Mox ante *decretæ* sunt qui putant vocem *consulibus* excidisse. (2) Nempe consul. At locus suspectus. Alii legendum censent, *& decem quinquèremes naves, quas deduceret, ex quibus navalibus vellet*; alii, *& decem quinquèremes naves deduceret ex navalibus, quibus vellet*. [Si quid mutandum, mallet *& decem quinquèremes naves, si deducere ex navalibus*

trecentis (3), & quinque millia peditum sociorum, & ducentos quinquaginta mittere equites in Hispaniam consules ad M. Titinium iussu. Priusquam consules provincias *Prodigia.* fortirentur, prodigia nunciata sunt. Lapidem in agro Crustumino in (4) lacum Martis de cœlo cecidisse. Puerum trunci (5) corporis in agro Romano natum, & quadrupedem anguem visum: & Capuæ multa in foro ædificia de cœlo tacta: & Puteolis duas naves fulminis ictu concrematas esse. Inter hæc, quæ nunciabantur, lupus etiam Romæ interdium agitatus, quum Collinâ portâ intrasset, per Esquilinam magno confectantium tumultu evasit. Eorum prodigiorum causâ consules majores hostias immolarunt, & diem unum circa omnia pulvinaria supplicatio fuit. Sacrificiis ritè perfectis, provincias sortiti sunt: Claudio Istria, Sempronio Sardinia obvenit. Legem dein de fociis C. Claudius *Lex de Le-* tulit (6) senatusconsulto, & edixit: *tinis.* *qui socii ac nominis Latini, ipsi majoresve eorum,* (7) *M. Claudio, T. Quintio censoribus, postque ea, apud socios nominis Latini cense essent, ut omnes in suam quisque civitatem ante Kalendas Novembres redirent.* Quæstio (8), qui ita non redissent, L. Mummio prætori decreta est. ad legem & edictum consulis senatusconsultum adjectum est: *ut, dictator, consul, interrex, censor, prætor qui* (9) *nunc esset, apud eorum quem manumitteretur, in libertatem vindicaretur, ut jusjurandum daret, qui eum manumitteret, civitatis mutandæ causâ manu*
non

salibus vellet. Neque enim, ni fallor, locutio ista *quinqueremes naves* alibi apud Livium obvia est; & consulis arbitrio permissum fuisse videtur, utrùm naves illas deduceret, necne; nempe, prout rationes belli postularent. E.] (3) Intelligendi videntur trecenti illi equites, qui legioni semper addi solent. Suprà l. 40. c. 36. *binæ legiones Romanæ cum suo equitatu.* (4) Fortasse lacum. Certè lacus Martis non alibi memoratur. (5) Id est, corpore mutilo, non integro, cui quædam membra corporis humani decrant. (6) *Lege, tulit ex senatusconsulto.* Similiter ex auctoritate senatus infrà. c. 19. l. 42. c. 21. (7) Hi censores facti erant anno v. c. 563. suprà l. 37. c. 58. Simile edictum vid. suprà l. 39. c. 3. *Mox postque ea, pro & postea;* quemadmodum *postque ea, pro aut postea,* apud Cic. l. 1. in Verr. c. 41. (8) *Supple, de iis.* (9) *Lege qui tunc esset,* id est, eo tempore quo perageretur manumissio; sive, quemadmodum in lege Platoria dicitur, *qui nunc esset, quique postea fueris.* Mox autem excidisse videtur *qui,* ante manumitteretur; & hic esse verborum sensus: Ut is, qui manumitteretur, vel in libertatem vindicaretur, apud abquem magistratum majorum, daret jusjurandum, non eam esse men-

torem

non mittere: qui id non juraret, eum manumittendum non censuerunt. Hæc in posterum causa jurisque dictio C. Claudio consuli decreta est.

Res in Istria gestæ a Romanis. X. (XIV.) Dum hæc Romæ geruntur, M. Junius & A. Manlius, qui priore anno consules fuerant, quum Aquileiæ hibernassent, principio veris in fines Istro-
rum exercitum ¶ introduxerunt: ubi quum ¶ effusè popula-
rentur, dolor magis & indignatio diripi res suas cernen-
tes Istros, quàm certa spes, satis sibi virium adversùs duos
exercitus, excivit. concursu ex omnibus populis juventu-
tis factò, repentinus & tumultuarius exercitus acriùs pri-
mo impetu, quàm perseverantiùs, pugnavit. Ad ua-
tuor millia eorum in acie cæsa: ceteri, omisso bello, in
civitates passim diffugerunt. inde legatos primùm ad pa-
cem petendam in castra Romana, deinde obsides impera-
tos, miserunt. Hæc quum Romæ cognita literis pro-
consulum essent, C. Claudius consul, veritus, ne fortè ea
res provinciam exercitumque sibi adimeret, non votis
¶ nuncupatis, non † paludatus, sine lictoribus, uno omnium
certiore factò collegâ, nocte profectus, præceps in pro-
vinciam abiit: ubi inconsultiùs, quàm venerat, se gessit.
nam, quum concione advocatâ fugam e castris A. Manlii
adversis § auribus militum (quippe qui primi ipsi fugissent)
jactasset, (1) ingessissetque probra M. Junio, quòd se de-
decoris socium collegæ fecisset, † ad extremum utrumque
decedere provinciâ jussit. Quod quum (2) milites consu-
lis imperio dicto audientes futuros esse dicerent, quum
is more majorum, † secundùm vota in Capitolio nuncupa-
ta, cum lictoribus, paludatus profectus ab urbe esset;
furens irâ, vocatum, qui (3) pro quæstore Manlii erat, cate-
nas † poposcit, vinctos se Juniumque Manliumque minitans
Romam missurum. Ab eo quoque spretum consulis impe-
rium

tem manumittentis, ut is, qui manumitteretur, civitatem mutaret. *Apud eorum quem idem est atque apud aliquem eorum*, qui dictator &c. tunc esset. Neque id moram facere debet, quòd ab eo qui manumittitur jusjurandum exigitur de mente & consilio manumittentis: nam, quum illa fraus, quæ hoc S. C. cavetur, in manumissi præcipuè commodum cederet, ille habebatur totius rei caput.

C. 10. (1) *Ingerere probra* occurrit suprâ l. 2. c. 45. Similiter Hor. l. 1. Sat. 5, v. 11. *Tum pueri nautis, pueris convicia nautæ Ingerere.* (2) *Legendum videtur, Quod quum illi se consulis imperio &c. Illi*, nempe Junius & Manlius, quos decedere provinciâ consul jubebat. *Vocula § quod eleganter abundat, ut sæpe.* (3) *Vocavit eum*, qui pro quæstore Manlii erat,

rium est: & circumfusus exercitus, favens imperatorum causæ, & confusi infestus, animos ad non parendum addebat. Postremò fatigatus consul & contumeliosis singulorum, & multitudinis (nam insuper irridebant) ludibriis, nave eâdem, quâ venerat, Aquileiam rediit. Inde collegæ scripsit, ut militum novorum ei parti, quæ scripta in Istriam provinciam esset, ediceret, Aquileiam ut conveniret; ne quid se Romæ teneret, quo minùs, votis || nuncupatis, paludatus ab urbe exiret. Hæc collegæ obsequenter facta (4), brevisque dies ad conveniendum edicta est. Claudius propè consecutus est literas suas. Concione adveniens de Manlio & Junio habitâ, non ultra triduum moratus Romæ, paludatus, cum licitoribus, votisque in Capitolio nuncupatis, in provinciam, æquè ac priùs, præcipiti celeritate abit.

XI. (XV.) Paucis antè diebus Junius Manliusque oppidum (1) Nesattium, quò se principes Istrorum & regulus ipsæ Æpulo receperat, luminâ vi oppugnarunt. Eò Claudius duabus legionibus novis adductis, vetere exercitu cum suis ducibus dimisso, ipse oppidum circumfedit, & vineis oppugnare || intendit: amnemque præterfluentem mœnia, qui & impedimento oppugnantibus erat, & aquationem Istris præbebat, multorum dierum opere exceptum novo alveo avertit. Ea res barbaros miraculo terruit || abscessæ aquæ: & ne tum quidem memores pacis, in cædem conjugum ac liberorum versû; etiam, ut spectaculo hostibus tam fœdum facinus esset, palàm in muris trucidatos præcipitabant. Inter simul complorationem feminarum puerorumque, simul nefandam cædem, milites, transgressi murum, oppidum intrarunt. cujus capti tumultum ut ex pavido clamore fugientium accepit rex, || trajecit ferro pectus, ne vivus caperetur: ceteri capti, aut occisi. Duo deinde oppida, Mutia & Faveria, vi capta & deleta. Præda, (2) ut in gente inopi, spe major fuit, & omnis militibus concessa est. Quinque millia capitum sexcenta triginta duo sub coronâ venierunt. auctores belli virgis cæsi, & securi percussi. Istria tota trium oppido-

Nesattium
Claudius
Cos. obsidet.

Furor oppi-
danorum.

TOM. VII.

C

rum

erat, & illum catenas poposcit. Qui Manlii consulis quæstor fuerat, ejusdem preconsulis pro quæstore erat. (4) Nempe a Sempronio, qui in his collegæ morem gessit. E.

C. II. (1) Claverius *Nesattium* legendum monet auctoritate Plinii. (2) Vid. || ut ad modificationem adhibitum. E.

*Istria
pacata.*

rum excidio & morte regis pacata est: omnesque undique populi, obfidibus datis, in ditionem venerunt.

*Res in Sar-
diniâ gestæ.*

XII. (XVI.) Sub Istrii finem belli apud Ligures concilia de bello haberi coepta. (1) Ti. Claudius proconsul, qui prætor priore anno fuerat, cum præsidio legionis unius Pisis præerat. cujus literis senatus certior factus, eas ipsas literas ad C. Claudium (nam alter consul jam in Sardiniam trajecerat) deferendas censet: & adjicit decretum; *quoniam Istria provincia ÷ confecta esset, (2) si ei videretur, exercitum traduceret in Ligures.* Simul ex literis consulis, quas de rebus in Istriâ gestis scripserat, in biduum supplicatio decreta. Et ab altero consule Ti. Sempronio in Sardinia prospere res gestæ. Exercitum in agrum Sardorum Illiensium induxit. Balarorum magna auxilia Illiensibus venerant. Cum utrâque gente signis collatis confligit. fusi fugatique hostes, castrisque exuti: duodecim millia armatorum cæsa. Postero die arma lecta conjici in acervum jussit consul, sacrumque id Vulcanò cremavit. Victorem exercitum in hiberna sociarum urbium reduxit. Et C. Claudius, literis Ti. Claudii & senatusconsulto accepto, ex Istriâ legiones in Ligures transduxit. Ad Scultennam flumen in campos progressi castra habebant hostes. Ibi cum his acie dimicatum. quindecim millia cæsa; & plus septingenti aut in prælio, aut in castris (nam ea quoque expugnata sunt) capti: & signa militaria unum & quinquaginta capta. Ligures, reliquæ cædis, in montes refugerunt passim: populantique campestres agros consuli nulla usquam apparuerunt arma. Claudius, duarum gentium uno anno victor, duabus, quod rarò alius, in consulatu pacatis provinciis, Romam revertit.

*Ligures victi
• Claudio
Cos.*

Prodigia.

XIII. (XVII.). Prodigia eo anno nunciata. in Crustumino avem (1) sangualem (quam vocant) sacrum (2) lapidem rostro cecidisse. Bovem in Campaniâ locutum (3).

Vaccam

C. 12. (1) Hic incipit caput 12 um. in ed. Drak. Videtur hic locus indicare, Ti. Claudium, quo majore auctoritate provinciæ præset, cum imperio proconsulari Pisas missum esse. vid. c. 5. suprâ. (2) Vid. not. 2. ad. c. 16. l. 26. suprâ.

C. 13. (1) De eâ Plinius mentionem facit l. 10. c. 7. & Festus, qui *Sangualem* dici ait a deo ÷ *Sanco*, cujus in tutelâ fuit. Eadem quæ *Offifraga* esse videtur, & aquilæ per similes. (2) Aliquem ex iis lapidibus, quos terminandis agris fixos consecrabant, ornabant floribus, olivo ungebant &c. De religione & cultu dei Termini, sive hujusmodi lapidum, vid. Plut. in Num. (3) Lege *locutam*; quum mox quoque sequatur *bos alenda publice*

Vaccam æneam Syracusis ab agreſti tauro. qui pecore aberraffet, initam, ac ſemine aſperſam. In Cruſtuminum diem unum in ipſo loco ſupplicatio fuit: & in Campaniâ bos alenda † publicè data: Syracuſanumque prodigium expiatum, || editis ab aruſpicibus Diis, quibus ſupplicaretur. Pontifex eo anno mortuus eſt M. Claudius Marcellus, qui conſul cenſorque fuerat. in ejus locum ſuſſectus eſt pontifex filius ejus M. Marcellus. & Lunam (4) colonia eodem anno duo millia civium Romanorum ſunt deduſta. Triumviri deduxerunt, P. Ælius, L. Egilius, Cn. Sicinius. quinquagena & ſingula jugera & ſemiſſes agri in ſingulos dati ſunt. de Ligure captus is ager erat. Etruſcorum antè, quàm Ligurum, fuerat. C. Claudius conſul ad urbem venit: cui, quum in ſenatu de rebus in Iſtriâ Liguribuſque proſperè geſtis diſſeruiſſet, poſtulantium triumphus eſt decretus. triumphavit in magiſtratu de duabus ſimul gentibus. Tulit in eo triumpho denariùm trecenta ſeptem millia, & (5) victoriatùm octoginta quinque millia ſeptingentos duos. militibus in ſingulos quini deni denarii dati: duplex centurioni, triplex equiti. Sociis dimidio minùs, quàm civibus, datum. itaque taciti, ut iratos eſſe ſentires, ſecuti ſunt currum

*Luna
colonia.*

*Claudii tri-
umphus.*

XIV. (XVIII.) Dum is triumphus de Liguribus agebatur, Ligures, poſtquam ſenſerunt, non conſularem tantum exercitum Romam abduſtum, ſed legionem ab Ti. Claudio Piſis dimiſſam, ſoluti metu, clam exercitu indiſto (1), per tranſverſos limites ſuperatis montibus, in campos degreſſi, agrum Mutineuſem populati, repentino impetu coloniam ipſam ceperunt. Id ubi Romam allatum eſt,

*Ligures
rebellant.*

C 2

eſt,

publice data. (4) Legendum videtur Lucam, auctoriſus Velleio Paterculo & Plinio. Infrâ quidem l. 45. c. 13. legitur *Diſceſſatum inter Piſanos Lunenſiſque legatos: Piſanis querentibus agroſe a coloniſus Romanis pelli: Lunenſibuſus affirmantibuſus &c.* Sed & ibi *Lucenſiſque & Lucenſibuſus* legendum eſſe verſimile eſſicit, quod nuſquam alibi proſeditur *Lunam* hoc tempore coloniam fuiſſe; &, quia *Luca* propior erat Piſis quàm *Luna*, faciliùs inter Piſanos & *Lucenſes*, quàm inter Piſanos & *Lunenſes*, controverſiæ de ſiniſus oriri poterant. (5) Genus nummi Victoriâ ſignati; unde nomen. Par fuit quinario, ſive dimidio denario.

C. 14. (1) Suſpicio legendum eſſe *clam delectum indiſto*. Paſſim quidem obvia eſt locutio † *indicare exercitum aliquò*. Similiter *indicare concilium ſuprà* l. 1. c. 50. *ſeriat* l. 3. c. 5. *juſtitium* l. 10. c. 21. *ſpectaculum* l. 1. c. 9. *tributum* l. 4. c. 60. Sed in hiſus omnibuſus *indicare* eſt ediſto promulgare; quo ſenſu potiùs *delectum indicare*, quàm *exercitum indicare* dicendum videtur.

Comitia.

U. c. 576.

a. C. 176.

Cn. Cornelio

Q. Petillio

Coss.

est, senatus C. Claudium consulem comitia primo .uo. ue tempore habere iussit, creatis ue in annum magistratibus in provinciam redire, & coloniam (2) ex hostibus eripere. Ita, uti censuit senatus, comitia habita. Consules creati, Cn. Cornelius Scipio Hispallus, Q. Petillius purinus. Prætores inde facti, M. Popillius Lænas. P. Licinius (rassus, M. Cornelius Scipio (3), L. Papirius Maso, M. Aburius, L. Aquillius Gallus. C. Claudio consuli prorogatum in annum imperium, & Gallia provinciæ: &, ne Istri quoque idem, uod & Ligures, facerent, (4) socios nominis Latini in Istriam mitteret, quos triumphî causâ de provinciâ deduxisset. Cn. Cornelio & Q. Petillio consulibus, quod die magistratum inierunt, immolantibus Jovi singulis bubus, uti solet, in eâ hostiâ, quâ Q. Petillius sacrificavit, in iocinore † caput non inventum. id quum ad senatum retulisset, (5) bove ¶ perlitare iussus. De provinciis deinde consultus senatus Pisæ & Ligures provincias consulibus decrevit. Cui Pisæ provincia obvenisset, quum magistratum creandorum tempus esset, ad comitia reverti iussit. additum decreto, ut binas legiones novas scriberent, & (6) trecentos equites; & dena milia peditum sociis nominique Latino, & sexcentos imperarent equites. Ti Claudio prorogatum est imperium in id tempus, quo in provinciam consul venisset.

XV. (XIX.) Dum de his rebus in senatu agitur, Cn. Cornelius, evocatus a viatore, quum templo egressus esset, paullo post rediit † confuso vultu, & exposuit Patribus conscriptis, bovis (1) fescenaris, quem immolavisset, jecur (2) defluxisse.

tur. Neque hujus locutionis aliud exemplum facilè, ni fallor, inveniri potest. E. (2) Abesse poterat præpositio. Sed sic etiam Terent. Eun. 4. 6. . ut illam a me eripiat. ib. v. 14. & Adelph. 3. 2. 30. Et Cic. pro Marcell. c. 10. arma ab aliis posita, ab aliis crepta sunt. Act 2. in Verr. l. 3. c. 48. a quibus omne frumentum eripuit. (3) Hic infra c. 27. M. Cornelius Maluginensis vocatur, omisso cognomine Scipionis. De eodem Cicero loqui videtur l. 2. de Orat. c. 64. Quod aiunt Maluginensem illum M. Scipionem, quum ex centuriâ suâ renunciaret &c. Duarum igitur familiarum gentis Cornelie cognomina huic uni homini indita fuisse videntur. (4) Subint. decretum, mandatum est. (5) Hoc de genere, non de numero hostiarum accipiendum est. (6) Jure existimat Crevieri hinc aliquid excidisse. Expresserat nempe Livius pro more suo, quantum peditum, quantum equitum legiones quæ scribebantur habere deberent. Legendum igitur videtur: binas legione novas scriberent; quina millia in singulas & ducentos pedites, trecentos equites. Vid. suprâ c. 9. & l. 40. c. 18. Mox etiam pro sexcentos lege sexcentos.

C. 15. (1) Hujus vocis omnino ignoratur sensus. Suspiciatur Guthe-
rius

(2) defluxisse. id se victimario nuncianti parùm credentem, ipsum aquam effundi ex ollâ, ubi || exta coquerentur, jussisse: & vidisse ceteram integram partem extorum, jecur omne inenarrabiliter absumptum. Territis eo prodigio Patribus, & alter consul curam adjecit: qui se, quòd † caput jocinori defuisset, tribus bubus ¶ perlitasse negavit. Senatus majoribus hostiis usque ad litationem sacrificari jussit. Ceteris Diis perlitatum ferunt: Saluti Petillum perlitasse negant. Inde consules prætoresque provincias sortiti. Pisæ (3) Cn. Cornelio, Ligures Petillio obven-
Provinciae.
 erunt. Prætores, L. Papirius Maso urbanam, M. Aburius inter peregrinos, sortiti sunt. M. Cornelius Scipio Maluginensis Hispaniam ulteriorem, L. Aquillius Gallus Siciliam habuit. Duo deprecati sunt, ne in provincias irent: M. Popillius in Sardiniam. *Gracchum eam provinciam pacare, (4) & T. Æbutium prætorem adiutorem ab senatu datum esse. (5) Interrumpi † tenorem rerum, in quibus peragendis continuatio ipsa efficacissima esset, minimè convenire* Inter
†
traditionem imperii novitatemque successoris, quæ noscendis prius, quàm agendis, rebus imbuenda sit, sæpe bene gerendæ rei occasiones intercidere. Probata Popillii excusatio est. P. Licinius Crassus sacrificiis se impediri sollennibus excusabat, ne in provinciam iret. Citerior Hispania obvenerat. Ceterùm aut ire jussus, aut jurare pro concione, sollenni sacrificio se prohiberi. id ubi in P. Licinio ita statutum est, & ab se uti jusjurandum acciperent, M. Cornelius postulavit, ne in Hispaniam ulteriorem iret. Prætores ambo in eadem verba jurejurarunt (6). M. Titinius & T. Fontejus
proconsules

rius vel eam derivari a *seena*, quam Festus docet esse aut securim, aut dolabram pontificalem; vel legendum esse *saginaris*, id est, saginati. Sed verisimilior videtur Gravii conjectura, legendum esse *jise narii*, id est, sexcenarii, sive sexcentarum librarum; ad indicandam bovis magnitudinem, augendumque miraculum. (2) Potius *off. xffe.* Jecur collictactum erat, &, ut mox dicitur, *inenarrabiliter absumptum.* Festus etiam inter *monstra naturæ modum egredientia* refert *jecur, quam dissoluit in coquente.* (3) Vel utrique addendum prænomen videtur, vel utriusque detrahendum. (4) Videtur pro *et* legendum esse *ei*. Porro Æbutius || *prætor* vocatur, qui erat pro prætore. Ex hoc loco colligitur, Gracchi adventu Æbutium ex provinciâ, quam biennio antè prætor sortitus erat, (suprà c. 6.) non decessisse, sed ibidem subsistentem simul cum consule bellum adversus Sardos gessisse. Vid. suprà c. 8. & 9. (5) Vid. suprà l. 32. c. 28. (6) Hujus verbi vix alibi exemplum exstat: neque ex hoc uno loco deformati miserum in modum libri in linguam Latinam facillè admittendum est.

proconsules manere cum eodem imperii jure in Hispaniâ jussi : & ut in supplementum his tria millia civium Romanorum cum equitibus ducentis, quinque millia sociûm Latini nominis & trecenti equites mitterentur.

XVI. (XX.) Latinæ feriæ fuere ante diem tertium Nonas Maii, in quibus, quia in unâ hostiâ magistratus Lanuvinus precatus non erat, *populo Romano Quiritium*, religioni fuit. Id quum ad senatum relatum esset, senatusque ad pontificum collegium rejecisset; pontificibus, quia non rectè factæ Latinæ essent, instauratis Latinis, placuit Lanuvinos, quorum operâ (1) instauratæ essent, hostias præbere. Accesserat ad religionem, quod Cn. Cornelius Cof. consul, ex monte Albano rediens, concidit (2): & parte membrorum captus, ad Aquas Cumanas profectus ingravescente morbo, Cumis decessit. Sed inde mortuus Romam allatus, & funere magnifico elatus sepultusque est. Pontifex idem fuerat. Consul Q. Petillius, quum primum per auspicia posset, collegæ subrogando comitia habere jussus, & Latinas edicere. comitia (3) in ante diem tertium Nonas Sextiles, Latinas in ante diem tertium Idus Sextiles edixit. Plenis religionum animis, prodigia insuper nunciata: Tusculi facem in cœlo visam; Gabiis ædem Apollinis & privata ædificia complura, Graviscais murum portamque de cœlo tacta. Ea Patres procurari, uti pontifices censuissent, jusserunt. Dum consules primum religiones, deinde alterum alterius mors, & comitia, & Latinarum instauraciones impediunt, interim C. Claudius exercitum ad Mutinam, quam Ligures priore anno ceperant, admovit. (4) Ante triduum, quàm oppugnare cœperat, receptam ex hostibus colonis restituit. Octo millia ibi Ligurum intra muros cæsa; literæque Romam extemplo scriptæ, quibus non modò rem exponeret, sed etiam gloriaretur, suâ virtute ac felicitate (5) neminem

C. 16. (1) Ter. Hec. 2. 1. 31. *Non mei operâ, neque polculpi evenit.* Ceterum Drakenborchius scribendum conjicit, vel pontificibus, quia non rectè factæ Latinæ essent, placuit, Lanuvinos, quorum operâ instaurandæ essent, hostias præbere, delictis vocibus instauratis Latinis: vel pontificibus, quia non rectè factæ essent, instaurari Latinas placuit, Lanuvinosque, quorum operâ instaurandæ essent, hostias præbere. (2) Vid. suprà l. 33. c. 2. de Attali morte. (3) Eadem locutio occurrit infrà l. 43. c. 16. & l. 45. c. 3. Sed & ex ante diem quintum Idus Octobres l. 45. c. 2. In his Ellipsis ita supplenda videntur: in diem ante diem tertium, & ex die ante diem quintum. (4) Omnino lege intra triduum, quàm &c. ut suprà l. 36. c. 10. Intra decimum diem, quàm Phœras venerat. & infrà l. 43. c. 9. (5) Vid. not. 5. ad c. 49. l. 2. suprà

neminem jam eis Alpes hostem populi Romani: agrique faliquantum captum, qui multis millibus hominum dividi viritim posset.

XVII. (XXI.) Et Ti. Sempronius eodem tempore in *Sardinia* Sardinia multis secundis præliis Sardos perdomuit. quin- *pacata.* decim millia hostium sunt cæsa. Omnes Sardorum populi, qui defecerant, in ditionem redacti. stipendiariis veteribus duplex vectigal imperatum, exactumque: ceteri frumentum contulerunt. Pacatâ provinciâ, obsidibusque ex totâ insulâ ducentis triginta acceptis legati Romam, qui ea nunciarent, missi; quique ab senatu peterent, ut ob eas res, ductu auspicioque T. Sempronii prosperè gestas, Diis immortalibus honos haberetur, ipsique decedenti de provinciâ exercitum secum || deportare liceret. Venatus, in æde Apollinis legatorum verbis auditis, supplicationem in biduum decrevit, & quadraginta majoribus hostiis consules sacrificare jussit: Ti. Sempronium proconsulem exercitumque eo anno in provinciâ manere. Comititia deinde consulis unius subrogandi, quæ in ante diem tertium Nonas sextiles edicta erant, eo ipso die sunt confecta. Q. Petillius consul collegam, qui extemplo magistratum occiperet,† creavit C. Valerium Lævinum. Is, *Cof. subrogatus.* jam diu(1) cupidus provinciæ, quum opportuniæ cupiditati ejus literæ allatæ essent, Ligures rebellasse, Nonis Sextilibus paludatus(2), literis auditis, tumultûs ejus causâ legionem tertiam ad C. Claudium proconsulem in Galliam proficisci jussit; & duumviros navales cum classe Pisas ire, qui Ligurum oram, maritimum quoque terrorem admoventes, circumvectarentur. Eodem & Q. Petillius consul ad id conveniendum exercitui diem edixerat. Et C. Claudius proconsul, auditâ rebellione Ligurum, præter eas copias, quas secum Parmæ habebat, id subitaris collectis militibus, exercitum ad fines Ligurum admovit.

XVIII. (XXII.) Hostes sub adventum C. Claudii, a *Res in Liguria gestæ.* quo duce se meminerant nuper ad Scultennam flumen victos

C. 17. (1) Hanc igitur cupiditatem jam antè significaverat, quàm consul fieret. (2) Suspiciatur Dukerus locum non integrum esse, & hic aliquid de *professione* consulis paludati in provinciam dictum fuisse; neque enim ad ea, quæ sequuntur, jubenda paludamento sumpto opus esse, & Livium aliosque scriptores ubique dicere, magistratus *paludatos urbe exivisse, egressos, & in provinciam profectos* esse. Crevierio hæc videntur narrari, tanquam argumenta illius cupiditatis, quam in consule notavit Livius; eoque spectare, ut rem in majus auget.

tos fugatosque, locorum magis præsidio adversus infelicitatem expertam vim, quam armis, se defensuri, duos montes Letum & Balistam ceperunt, muroque insuper amplexi. (1) tardius ex agris demigrantes oppressi ad mille & quingentos perierunt. Ceteri montibus se tenebant; &, ne in metu quidem + feritatis ingenitæ obliti, sæviunt in prædam, quæ Mutinæ parata erat. captivos cum fœdâ laceratione interficiunt: pecora in fanis trucidant verius passim, quam ritè sacrificant. Satiati cæde animantium, quæ inanima erant, parietibus || affligunt, vasa omnis generis ufui magis, quam (2) ornamento in speciem, facta. Q. Petillius consul, ne absente se debellaretur, literas ad C. Claudium misit, ut cum exercitu ad se in Galliam veniret: campis Viacris se eum expectaturum. Literis acceptis, Claudius ex Liguribus castra movit, exercitumque ad campos Macros consuli tradidit. Eodem paucis post diebus C. Valerius consul alter venit. Ibi, divisis copiis, priusquam digrederentur, communiter ambo exercitus || lustraverunt. tum sortiti, quia non ab eadem utrumque parte aggredi hostem placebat, regiones quas peterent. Valerium auspicatò sortitum constat, quòd in + templo fuisset: in Petillio id vitio factum, postea augures responderunt; (3) quòd extra templum sortem in sitellam in templum latam foris ipse posuerit. Profecti inde in diversas regiones. Petillius adversus Balistæ & Leti jugum, quod eos montes perpetuo + dorso inter se jungit, castra habuit. Ibi adhortantem eum pro concione milites, immemorem ambiguitatis verbi, ominatum ferunt, *se eo die Letum capturum esse*. Duabus simul partibus subire in adversos

C. 18. (1) Quicorùm tardius ex agris demigrare, oppressi sunt a Claudio. Mox magis Livianum foret *ad mille & quingenti*. (2) Rectè Crevierius vocem *ornamento* delendam censet, tanquam quæ e margine, ubi interpretandis sequentibus *in speciem* addita erat, in contextum irrepserit. § *Species* pro ornamento, splendore, dignitate ponitur. (3) Hinc colligendum videtur sortitionem magistratuum fieri debuisse in templo, id est in loco, qui augurio erat consecratus. Ceterum constructio admodum impedita, & aliquid vitii loco inesse videtur. Crevierius voces *in templum latam foris* utcumque exponi posse existimat, "quæ sitella postea foris, id est, ex loco qui extra templum esset, in templum lata est." Drakenborchius de constructione silet. [Voces *extra templum* delendas tenseo, ut librarii interpretamentum ad *re foris*: hoc autem, non cum *latam*, sed cum *ipse* jungendum esse. Quid *sortem in sitellam in templum latam foris ipse* (ipse extra templum; posuerit. De *sitella* vid. not. 9. ad c. 3. 1. 25.

versos montes cœpit. Ea pars, in quâ ipse erat, impigre succedebat. Alteram hostes quum propulissent, ut || restitueret rem inclinatham, consul equo advectus, suos quidem a fugâ revocavit: ipse, dum incautiùs ante signa obversatur, missili trajectus cecidit. Nec hostes ducem occisum senserunt; & suorum pauci, qui viderant, haud negligenter, ut qui in eo victoriam † verti scirent, corpus occultavere. Alia multitudo peditum equitumque, § deturbatis hostibus, montes sine duce cepere. Ad quinque millia Ligurum occisa: ex Romano exercitu duo & quinquaginta ceciderunt. Super tam evidentem tristis ominis eventum, etiam ex pullario auditum est, vitium in auspicio fuisse; nec id consulem ignorasse. C. Valerius, auditâ [morte Q. Petillii, exercitum sine duce relictum ad suas copias
*Petillius
 Conf. occisus*
 adiunxit, iterumque aggressus hostes, eorum sanguine collegæ manibus egregiè parentavit. Triumphavit de Liguribus. In legionem, cujus ante signa consul occisus erat, severè ab senatu animadversum est. Ei universæ neque stipendium anni procedere, neque æra dari placuit, quia, pro salute imperatoris, hostium telis se non obtulerant. Sub hæc tempora legati Dardanorum, quos s ingens Bastarnarum exercitus, Clondico duce, ut antè memoravimus, premebat, Romam venire. Qui quum de Bastarnis exposuissent, quanta esset eorum multitudo, quàm pro-cera & immania corpora, quanta in periculis audacia, adjecerunt, societatem iis esse cum Perseo, & verò eum majori sibi, quàm Bastarnas ipsos, esse terrori: ac proinde ut auxilium sibi ferretur, ab senatu postularunt. Patres decreverunt, mittendos esse legatos, qui Macedoniæ res inspicerent: & statim A. Postumio negotium datum, ut eò proficisceretur. Collegas ei adjunxerunt e junioribus, ut penes eum præcipua esset legationis vis & auctoritas. Inde actum de comitiis magistratuum in insequentem annum; quâ de re non mediocris disceptatio incidit, quòd] (4) periti religionum jurisque publici, quando duo ordinarii consules ejus anni, alter morbo, alter ferro periisset, suffectum consulem negabant rectè comitia habere posse. [Res ad interregnum rediit. Creati consules per interregem P. Mucius Scævola, M. Æmilius Lepidus iterum. Prætores inde facti sunt C. Popillius Lænas, T. Annius Luscus, C. Memmius Gallus, C. Cluvius Saxula, Ser. Cornelius Sulla, Ap. Claudius Centho. Consulibus provinciæ obtigere Gallia & Li-gures.

*Petillius
 Conf. occisus*

Sept.

*Senatus re-
 milite Pe-
 tilli Cor. de-
 veritas.
 Legatio
 Dardano-
 rum.*

*Legati Rom.
 in Macedo-
 niam.*

Comitia.

l. 25. suprâ. E.] (4) Hanc periodum apud Priscianum l. 18. repertam suo loco Sigonius inseruit. Negabant autem juris periti comitia rectè haberi posse, nisi ab ordinario consule. Valerius autem in Scipionis locum suffectus erat. Ordinarii consules sunt, qui primis comitiis electi sunt.

*Res gestæ
consulum in
Gallia &
Liguribus*

gures. Prætorum Cornelius Sulla Sardiniam obtinuit, Claudius Cenchus citeriorem Hispaniam. Reliquæ prætoriarum provinciarum quibus evenierint, non exstat memoria. Annus hic pestilentiam infamis, quæ tamen in armenta tantum grassata est. Ligures gens semper victa, semper rebellans, Lunam Pisafque depopulati fuerant. Simul & Gallicus tumultus increpuerat. Lepidum Gallorum motu facile compresso in Ligures transiit. Aliquot populi sese ejus arbitrio permiserunt: quos, ut sunt ferè similia locis cultorum ingenia, asperis montium jugis, quæ incolebant, efferari ratus, quorundam ante se consulum exemplo in plana deduxit.

U. c. 577.
a. C. 175.
P. Mucio
M. Æmilio,
ii. Coss.

XIX. (XXXI.) Cis Apenninum Garuli, & Lapi-
cini, & Hercates; trans Apenninum Brinates fuerant.
(1) Inter Audenam amnem P. Mucius cum iis, qui Lunam
Pisafque depopulati erant, bellum gessit: omnibusque in
ditionem redactis arma ademit. Ob eas res, in Galliâ
Liguribusque gestas duorum consulum ductu auspicioque,
senatus in triduum supplicationes decrevit, & quadragin-
ta hostiis sacrificari iussit. Et tumultus quidem Gallicus
& Ligustinus, qui principio ejus anni exortus fuerat, haud

*Bellum inter
Dardanos
& Bastar-
nas.*

magno conatu brevi oppressus erat. Belli Macedonici
subibat jam cura,† miscente Perseo inter Dardanos Bas-
tarnasque certamina: & legati, qui missi ad res ¶ visendas
in Macedoniam erant, jam reverterant Romam, renun-
ciaverantque, bellum in Dardaniâ esse. Simul venerant
& ab rege Perseo oratores, qui|| purgarent, nec accitos
ab eo Bastarnas, nec auctore eo quicquam facere. Sena-
tus nec (2) liberavit ejus culpæ regem, neque‡ arguit:
moneri cum tantummodo iussit ut etiam atque etiam cu-
raret, ut sanctum haberet fœdus, (3) quod ei cum Ro-
manis esse videri posset. Dardani, quum Bastarnas non
modò non excedere finibus suis, quod speraverant, sed
graviores fieri in dies cernerent,|| subnifos Thracum ac-
colarum & cordiscorum auxiliis, audendum aliquid vel
temere rati, omnes undique armati ad oppidum, quod
proximum castris Bastarnarum erat, conveniunt. Hiems
erat,

C. 19. (1) *Lege omnino intra*: ut dicatur Mucius non ultra Audenam
amnem, ac proinde Apenninum bellum gessisse. At verò Æmilius Galli-
cum tumultum compresserat, & in Liguriâ ipsâ ad utrumque Apennini
latus arma circumtulera. (2) *Liberare culpâ* dixit Cic. l. 13. ad Att.
Ep. 22. & *noxâ liberare* noster infra l. 45. c. 31. (3) Cortius ad Sall. Cat.
c. 52. hæc verba ita interpretatur, "quod ei cum Romanis esse ab omni-
bus cognosci posset." Sed potius cum Jac. Gronovio emenda, *ut sanctum*
habere

erat, & id anni tempus elegerant, ut Thraces Scordiscique in fines suos abirent. quod ubi ita factum, & solos jam esse Bastarnas audierunt, bifariam dividunt copias: pars ut recto itinere ad laceffendum ex aperto iret; pars, devio saltu circumducta, ab tergo aggrederetur. Ceterum, priusquam circumire castra hostium possent, pugnatum est; victique Dardani compelluntur in urbem, quæ ferè duodecim millia ab castris Bastarnarum aberat. Victores confestim circumfidunt (4) urbem, haud dubiè postero die aut metu dedituris se hostibus, aut vi expugnaturi. Interim Dardanorum altera manus, quæ circumducta erat, ignara cladis suorum, castra Bastarnarum sine præsidio relicta [nullo negotio cepit. Bastarnæ, omni & comiteatu & apparatu *Suppl.* bellico, qui in castris fuerat, exuti, quum ejus reparandi facultas ex hostili regione, & infesto tempore anni, nulla esset, patrias sedes repetere statuerunt. Itaque ad Istrum regressi, non sine ingenti lætitiâ flumen altâ concretum glacie offenderunt, quæ nulum onus reculare videretur. Verum incumbente festinantium seque cursu agglomerantium hominum ac jumentorum toto simul agmine, glacies sub immenso pondere satiscens subito dissiluit, universumque agmen, quod diu sustinuerat, mediis gurgitibus, victa tandem & comminuta, destituit. Plurimi statim vorticibus hausti sunt. Multos enatare conantes crustæ dissolutæ fragmina superinducta merferunt. Pauci ex omni populo per utramque ripam vix concisis visceribus evaserunt.

*Bastarnæ
Istro abs-
bentur.*

(XXIV.) Per ea tempora Antiochus, Magni Antiochi filius, qui diu Romæ obses fuerat, mortuo Seleuco fratre, Syriæ regnum occupavit. Namque Seleucus, quem Philopator Græci vocavere, quum paternis cladibus fractas admodum Syriæ opes accepisset, post otiosum nullisque admodum rebus gestis nobilitatum annorum duodecim regnum, hunc minorem natu fratrem, misso Romam in ejus locum filio suo Demetrio, revocavit, ex fœderis legibus, quo mutari identidem obsides oportebat. Vix ille Athenas pervenerat, quum Seleucus insidiis Heliodori, unius ex purpuratis, oppressus interiit. Hunc regnum affectantem Eumenes & Attalus expulerunt, induxeruntque in ejus possessionem Antiochum, quem sibi hoc tanto beneficio devinctum habere magni æstimabant. Jam enim ob quasdam offensionculas suspectos habebant Romanos. Eorum auxiliis regno potitus Antiochus tanto populorum gaudio exceptus est, ut ei cognomen indiderint Epiphani, quod, quum alieni a stirpe regiâ regnum invaderent, ipse *Antiochus
rex Syriæ.*

*Cognomina-
tus Epipha-
nes.*

*habere fœdus, quod ei cum Romanis esset, videri possit. (4) Suprà l. 9. c. 21
Plitiam ipsi socios Romanorum circumfidunt. & l. 36. c. 13.*

*Deinde Epi-
manes ob
mores absur-
dos.*

avitæ diuisionis assertor exortus suis illuxisset. Neque verò ei ad res bellicas defuit indoles & vigor animi. Verùm ita pravus & inconsultus fuit in totâ morum & instituendæ vitæ ratione, ut brevi, cognomine mutato, pro Epiphane Epimanes, id est insanus, vocitaretur. Sæpe enim egressus e regiâ inscîs ministris, uno aut altero comite, per urbem rosâ coronatus & auro textam indutus vestem incedebat, interim lapidibus, quos sub alâ gerebat, incessens obvios: interdum contrâ nummos in vulgus spargens, vociferansque, *sumat, cui fortuna dederit*. Aliàs verò per aurificum, cælatorumque, & aliorum fabrorum officinas discurrebat, de cuiusque arte ambitiosè differens: nunc cum obvio quoque plebeiorum hominum sermones miscebat in publico, nunc circum popinas oberrans, cum ultimæ fortis peregrinis & advenis comotationi indulgebat. Si quos fortè iuvenes tempestivum celebrare convivium fenserat, ipse statim cum poculo & symphoniâ improvisus aderat commissabundus & lasciviens, ita ut rei novitate pe culsi plerique se in fugam darent, partim metu conticescerent. In publicis quoque balneis cum turbâ eum lavare solitum fuisse constat. Ibi quum unguentis tamen pretiosissimis uteretur, ferunt quemdam ei de plebe hominem dixisse quondam: *Beatus es, o rex: unguenta maximi pretii oles*. Cui ille, dicto delectatus, *jam te, inquit, ita beabo, ut saturum te esse fateare*: & statim in ejus caput ingentem unguenti nobilissimi urnam effundi iussit: ita ut, natante pavimento, in lubrico lapsantes tum ceteri, tum ipse rex inprimis cachinnos tollens concideret.

XX. (XXV.) Postremò, sumptâ loco vestis regiæ togâ, quemadmodum Romæ a candidatis fieri viderat, forum circumibat singulas e plebe pensans amplexansque & modò adlilitatem, modò tribunatum plebis petens: ac denique populi suffragiis magistratum adeptus, Romano] more, sellâ eburneâ positâ, jus dicebat, disceptabatque controversias minimarum rerum, adeoque nulli fortunæ (1) adhærebat animus, per omnia genera vitæ errans, uti nec sibi, nec aliis, quinam homo esset, fatis constaret. Non alloqui amicos, vix (2) notis familiariter arrire; munificentiam inæquali sese aliosque ludificari: quibusdam honoratis magnoque æstimantibus se puerilia, ut escæ aut lusus (3), munera dare; alios nihil expectantes ditare. Itaque nescire, quid sibi vellet, quibusdam videri. quidam ludere eum simpliciter, quidam haud dubiè in-
sanire

C. 20. (1) Fortasse *formæ*. Tac. l. i. Ann. c. 74. *qui formam vitæ iniit, quam postea celebrem miseria temporum & audaciæ hominum fecerunt.* (2) Coniunge *et vix cum notis*. Vix noti opponuntur amicis. (3) Polybius apud Athen.

fanire aiebant. In duabus tamen magnis honestisque re- *Ejus munificentia.*
 bus verè regius erat animus, in urbium donis, & Deorum cultu. Megalopolitanis in Arcadiâ murum se circumdaturum urbi est pollicitus, majoremque partem pecuniæ dedit. Tegeæ theatrum magnificum e marmore facere instituit. Cyzici in Prytaneum (4), (id est penetrale urbis, ubi + publicè, quibus is honos datus est, vescuntur) vasa aurea mensæ unius posuit. Rhodiis, ut nihil unum insigne, ita omnis generis, ut quæque usus eorum postulerunt, dona dedit. Magnificentia verò in Deos vel Jovis Olympii templum Athenis, unum in terris inchoatum pro magnitudine Dei, potest tellis esse. Sed & Delon aris insignibus statuarumque copiâ exornavit: & Antiochiæ Jovis Capitolini magnificum templum, non laqueatum auro tantum, sed parietibus totis laminâ inauratum, & alia multa in aliis locis pollicitus, quia (5) perbreve tempus regni ejus fuit, non perfecit. Spectaculorum quoque omnis generis magnificentia superiores reges vicit; (6) reliquorum sui moris, & copiâ Græcorum + artificum Gladiatorum munus Romanæ consuetudinis primò majore cum terrore hominum, insuetorum ad tale spectaculum, quàm voluptate, dedit: deinde sæpius dando, & (7) modò vulneribus tenus, modò sine missione etiam, & familiare oculis gratumque id spectaculum fecit, & armorum studium plerisque juvenum accendit. Itaque, qui primò ab *Ludi.*
 Româ

Athen. nominat talos & dactylos palmarum. (4) Ita infra c. 28. *tabula in ædem Matris Matula cum indice hoc posita est.* Sed & is locus mendii suspectus est: Sæpius certè signa, statua in æde, foro, &c. poni dicuntur. Suprà l. 36. c. 35. l. 40. c. 52. infra l. 42. c. 6 & 20. *Prytanea* autem erant Vestæ sacra; & quia ejus ædes penetrale erat urbis Romæ, ideo Livius Prytaneum Latine interpretatur *penetrale urbis*. Prytanei Syracusani meminit Cic. in Verr. l. 4. c. 53. neque ulla urbs Græca fuit, quæ non suum Prytaneum haberet; ubi publicè vescabantur, (quod de Athenis notissimum est) quibus is honos datus est. (5) Hoc accipiendum putat Dukerus, de tempore, quo post illa Antiochiæ & aliis urbibus promissa superstes fuit. Constat enim eum undecim annos regnasse. (6) Reliqua spectacula moris Syriaci erant, & cum copiâ Græcorum artificum; unum Romanæ consuetudinis, nempe gladiatorum munus. (7) Modò ita ut vulnerarentur tantum gladiatores, non interficerentur; modò ad necem usque. *Missio* erat gratia deferendi pugnam, quæ dabatur aliquando victis gladiatoribus. Quum autem placeret, ut eoque pugnaretur, donec alteruter occumberet, dicebatur pugna *sine missione*. Sic Flor. l. 3. c. 20. de Spartaci militibus, *dignam viris obire mortem: & quod sub gladiatore duce oportuit, sine missione pugnatum est.*

Suppl.

Româ magnis præmiis paratos gladiatores arcessere solitus erat, jam suo se regno voluntarios facillè paravit gladiatores, operam ultro ad depugnanum exiguâ mercede offerentes. Ceterû in eandem in edendis spectaculis, quam & in ceterâ vitâ, pravitate animi levitatemque exhibuit, ut ludorum apparatu nihil magnificentius, nihil ipso rege vilius aut contemptius videretur. Quod quidem quum sæpe aliàs, tum maximè in iis ludis apparuit, quos, æmulatus eorum magnificentiam, qui a Paulo in Macedoniâ post devictum Persea dati fuerant, immani sumptu, nec minore suo dedecore, Antiochiæ edidit. Verû ad Romanas res revertamur, a quibus nos longius abstraxit hujus regis mentio.

Sardi vena-
*les.**Comitia.*

XXI. (XXVII.) Ti. Sempronius Gracchus, qui per biennium Sardiniam obtinuerat, traditâ Ser. Cornelio Sullæ prætori provinciâ, reversus Romam triumphavit de Sardis. Tantam captivorum multitudinem ex eâ insulâ illum abduxisse ferunt, ut longâ eorum venditione res in proverbium venerit, & *Sardi venales* pro rebus vilibus vulgari joco celebrati fuerint. Triumphaverunt & consules ambo, Scævola de Liguribus, Lepidus de iisdem & Gallis. Tum comitia magistratuum in insequentem annum habita. Creati consules sunt Sp. Postumus Albinus, Q. Mucius Scævola. Prætoris comitiis fortuna inter ceteros candidatos P. Africani filium L. Cornelium Scipionem, sive is Cnæus fuit, non sine magnâ invidiâ in certamen conjecit cum C. Cicereio, qui patris ejus scriba fuerat. Nam quinque jam nominatis prætoribus, C. Cassio Longino, P. Furio Philo, L. Claudio Asello, M. Atilio Serrano, Cn. Servilio Cæpione, quum extremo saltem loco adhærescere Scipio niteretur, ad eâ patris virtutibus degenerasse visus est, ut omnium centuriarum suffragis ei Cicereius anteferretur, nisi hic sive fortunæ crimen, sive comitiorum errorem modestiâ suâ emendasset. In hoc campestri certamine patroni sui filium vincere non sustinuit, abjectâque statim candidâ togâ, ex competitore de victoriâ certo gratus cliens & competitoris sui suffragator factus est. Sic honorem, quem a populo impetraturus Scipio non videbatur, ope Cicereii consecutus est, majore Cicereii gloriâ, quàm suâ. Consulibus provinciæ assignatæ sunt Gallia & Ligures. Mox sortiti prætores, C. Cassius Longinus urbanam jurisdictionem obtinuit, L. Cornelius Scipio inter peregrinos. M. Atilio prætori provincia Sardinia obvenerat: sed cum legione novâ, quam consules conscripserant, quinque millibus peditum trecentis equitibus, in Corsicam (1) jussus est transire.

dum

U. c. 578.
a. C. 174.
Sp. Postu-
mio, Q.
Mucio,
Coss.

C. 21. (1) Hoc extra ordinem factum est; fortassis quòd Sardinia mundum ita tranquilla erat, ut tutum esset, exercitum Romanum inde in Corsicam

dum is ibi bellum gereret, Cornelio prorogatum imperium, *Provinciae.* uti obtineret Sardiniam. Cn. Servilio Cæpioni in Hispaniam ulteriorem, & P. Furio Philo in citeriorem tria millia peditum Romanorum, equites centum quinquaginta, & fociûm Latini nominis quinque millia peditum, trecenti equites: Sicilia (2) L. Claudio sine supplemento decreta. Duas præterea legiones consules scribere iussi, (3) cum iusto numero peditum equitumque, & decem millia peditum fociis imperare, & sexcentos equites. Delectus consulibus eo difficilior erat, quòd pestilentia, *Pestilentia.* quæ priore anno in boves ingruerat, eo (4) verteret in hominum morbos. qui || inciderant, haud † facile septimum diem superabant: qui superaverant, † longinquo, maximè quartanæ implicabantur morbo. Servitia maximè moriebantur. eorum strages per omnes vias insepultorum erat. Ne liberorum quidem funeribus ¶ Libitina sufficiebat. Cadavera, (5) intacta a canibus ac vulturibus, tabes absumebat: satisque constabat, nec illo, nec priore anno, in tantâ strage boum hominumque, † vulturium usquam visum. Sacerdotes publici eâ pestilentia mortui sunt, Cn. Servilius Cæpio pontifex, pater prætoris, & Ti. Sempronius Ti. † F. Longus decemvir sacrorum, & P. Ælius Pætus augur, & Ti. Sempronius Gracchus, & C. Mamilius Vitulus curio maximus, & M. Sempronius Tuditanus pontifex. pontifices suffecti sunt, C. Sulpicius Galba (6) *** in locum Tuditani. Augures suffecti sunt, in Gracchi locum T. Veturius Gracchus Sempronianus (7), in P. Ælii Q. Ælius Pætus. Decemvir sacrorum C. Sempronius Longus, curio maximus †. Scribonius Curio sufficitur. Quum pestilentiae finis non fieret, senatus

Corficam abducere. Nam alioqui harum provinciarum administratio jam olim conjuncta fuerat. (2) Suetonius tamen in Tiber. c. 1. *Gens Claudia ... Lucii prænomen consensu repudiavit, postquam e duobus gentilibus præditis ro alter latrocinii, cadis alter convictus est.* Sed fortè dicendum, repudiationem prænominis Lucii a Suetonio relatam his temporibus posteriorem esse. (3) Vocula cum inducenda videtur. Infrà l. 42. c. 35. *ut quatuor legiones scriberet urbanas, iusto numero peditum equitumque.* (4) Sc. anno. (5) Simile narrat Thucydides l. 2. c. 50. E. (6) Excidisse videntur voces in locum Cæpionis, nec non nomen pontificis suffecti in locum Tuditani. 7 Intelligendus est Sempronio patre natus, qui in Veturiam gentem adoptione tran- iisset. Vid. ¶ *Marcellinus.* Notum est, eum, qui alteri in adoptionem dabatur, nominibus quæ antea obtinuerat, omis- sis, patris adoptantis nomina recepisse, iisque nomen gentis, unde
natus

Prodigia.

senatus decrevit, uti decemviri libros Sibyllinos adirent. Ex decreto eorum diem unum supplicatio fuit. & Q. Marcio Philippo (8) verba † præeunte, populus in foro votum || concepit: *Si morbus pestilentiaque ex agro Romano emota esset, biduum ferias ac supplicationem se habiturum.* In Vejenti agro biceps natus puer, & Sinuessæ unimanus, & Auximi puella cum dentibus; & arcus interdiu sereno cœlo super ædem Saturni in foro Romano intentus, & tres simul soles effulserunt: & faces eâdem nocte plures per cœlum lapsæ sunt in Lanuvino: Cæritæque anguem in oppido suo jubatum (9), aureis maculis sparsum, apparuisse affirmabant. &, in agro Campano bovem locutum esse, fatis constabat.

Persei iter Delphos.

XXII. (XXVII.) Legati Nonis Juniis (1) ex Africâ redierunt, qui, convento prius Masinissâ rege, Karthaginem ierant: ceterum certiùs aliquanto, quæ Karthagine acta essent, ab rege rescierant, quàm ab ipsis Karthaginensibus compertum tamen affirmaverunt, legatos ab rege Perseo venisse, iisque noctu senatum in æde Æsculapii datum esse. ab Karthagine legatos in Macedoniam missos, & rex affirmaverat, & ipsi parum constanter negaverant. In Macedoniam quoque mittendos legatos senatus censuit. tres missi sunt, C. Lælius, M. Valerius Messalla, Sex. Digitius. Perseus per id tempus, quia quidam Dolopum non parebant, &, de quibus ambigebatur rebus, disputationem ab rege ad Romanos revocabant, cum exercitu profectus, sub ¶ jus iudiciumque suum totam coëgit gentem. Inde, per Ætæos montes transgressus, religionibus quibusdam animo objectis (2), oraculum aditurus Delphos adscendit. Quum in mediâ repentè Græciâ apparuisset, magnum non finitimis modò urbibus terrorem præbuit,

natus erat, paullulum immutatum adjecisse. Pro *Græchus* Drakenborchius scribendum censet *Philo.* (8) Decemvirorū sacrorum. Vid. suprâ l. 40. c. 42. (9) Angues similiter *jubatos* Virgilius refert l. 2. *Æn.* v. 206. Ceterum *faces*, sive stellæ facem ducentes, alibi inter prodigia memorantur: ut suprâ l. 29 c. 14. l. 30. c. 2.

C. 22. (1) Ita, pro *Nonis Junii*, edidit Drakenborchius. Similiter suprâ c. 16. ubi *Nonas Maii* legitur, *Nonas Maias* legendum conjicit. Ita certè loqui amat Livius. (2) Ita Cic. l. 2. *Tusc.* Qu. c. 4. *objiciebatur interdam*

præbuit, sed in Asiam quoque ad regem Eumenem nuncius tumultûs ejus venit. Triduum, non plus, Delphis moratus, per § Phthiotidem Achaïam, Thessaliamque, sine damno injuriâque agrorum, per quos iter fecit, in regnum rediit. Nec earum tantùm civitatum, per quas iturus erat, fatis habuit animos sibi conciliare : (3) aut legatos, aut literas dimisit, petens, *ne diutius simultatum, quæ cum patre suo fuissent, meminissent. nec enim tam atroces fuisset eas, ut non cum ipso potuerint, ac debuerint, finiri. Secum quidem omnia illis || integra esse ad instituendam fideliter amicitiam.* Cum Achæorum maximè gente reconciliandæ gratiæ viam quærebat.

XXIII. (XXVIII.) Hæc una ex omni Græciâ gens, & Atheniensium civitas, eò processerat irarum, ut (1) finibus interdiceret Mædonibus. Itaque servitiis ex Achaiâ fugientibus receptaculum Macedonia erat : quia, quum finibus suis interdixissent, intrare regni terminos ipsi non audebant. Id quum Perseus animadvertisset, comprehensis omnibus, literas (2) ***. ceterum, ne similis fuga servorum postea fieret, cogitandum & illis esse. Recitatis his literis per Xenarchum prætorem, qui privatæ gratiæ adiutum apud regem quærebat, & plerisque moderatè & benignè scriptas esse censentibus literas, atque his maximè, qui præter spem recepturi essent amissa mancipia ; Callicrates ex iis, qui in eo + verti salutem gentis crederent, si cum Romanis inviolatum fœdus servaretur, *Parva, inquit, aut mediocris res, Achæi, quibusdam videtur agi; ego ¶ maximè gravissimam omnium non agique (3) tantum arbitror, sed quodam modo actam esse. Nam qui regibus Macedonum, Macedonibusque ipsis, finibus interdixissemus, (4) manereque id decretum, scilicet (5), ne legatos, ne nuncios admitteremus regum, per quos aliquorum ex nobis animi sollicitarentur ; ii*

Achæorum animos sibi reconciliare tentat.

Callicratis adversus regem oratio.

TOM. VII.

D

con-

terdum animo melius quidam. (3) Videntur hîc aliqua deesse. Dederat fortasse Livius : sed circa omnes Græciæ civitates, aut legatos, &c.

C. 23. (1) Ita mox hoc cap. regibus Macedonibusque ipsis, finibus interdixissemus. (2) Exciderunt verba aliquot, quæ hunc sensum explerent : *literas ad Achæos misi, quibus se servos eorum, qui ad se transfugerant, benignè remittere illis scripsit. Ceterum, &c.* (3) Legendum videtur non agi tantum, particulâ quæ inductâ. (4) His vocibus aliquid vitii inest. [Quid, si legamus? *(manetque id decretum)* vocibus illis *παρουστικῶς* interpositis. E.] (5) Id scilicet præcavescentes, ne &c. Hîc non referuntur ipsa decreti verba

concionantem quodam modo absentem audimus regem, & † si
 Diis placet, orationem ejus probamus. Et, quum fera bestiae
 cibum ad fraudem suam positum plerumque aspernentur & re-
 fugiant, nos cæci, specie parvi beneficii, inescamus: & servu-
 lorum minimi pretii recipiendorum spe, nostram ipsorum liber-
 tatem subruere & tentari patimur. Quis enim non videt, viam
 regie societatis (6) queri, quâ Romanum fœdus, quo nostra
 omnia continentur, violetur? Nisi hoc dubium alicui est, bel-
 landum Romanis cum Perseo esse, & quod vivo Philippo ex-
 spectatum, morte ejus interpellatum est, id post mortem Philippi
 futurum. Dux, ut scitis, habuit filios Philippus, Deme-
 trium & Persea. Genere materno, virtute, ingenio, favore
 Macedonum, longè præstilit Demetrius. Sed quia in Romanos
 odii regnum præstiterat præmium, Demetrius nullo alio crimine,
 quàm Romanæ amicitie iniuriam, occidit: Persea, quem (7) popu-
 lus Romanus prius pœnæ, quàm regni, heredem futurum
 sciebat, regem fecit. Itaque quid hic post mortem patris egit
 aliud (8), quàm bellum paravit. Bassarnas primùm ad ter-
 rorem omnium in Dardaniam immisit: qui si sedem eam tenuis-
 sent, graviores eos accolæ Græciæ habuissent, quàm Asia Gallos
 habeat. Eâ spe || depulsus, non tamen belli consilia omisit:
 immo, si vera volumus dicere, jam inchoavit bellum. Dolo-
 piam armis subegit, nec (9) provinciis de controversis ad dis-
 ceptationem populum Romanum adiecit. inde, transgressus
 & tam, ut repente in medio umbilico (10) Græciæ † conspicere-
 tur, Delphos ascendit. Hæc † usurpatio itineris insoliti quod
 vobis spectare videtur? Thessaliam deinde peragravit quod sine
 ullius eorum, quos oderat, noxiâ (11), hoc magis tentationem
 metuo. Inde literas ad nos cum muneris specie misit, & cogi-
 tare jubet, quo modo in reliquum hoc munere non egeamus; hæc
 est, ut decretum, quo arcentur Peloponneso Macedones, tollamus;
 rursus

verba, sed mens explicatur. (6) Fortè regie societati. (7) Hæc viriata.
 Fortasse legendum: quem † odii populi Romani (i. e. Philippi erga P. R.)
 prius penè, quàm regni, heredem futurum sciebat. [Ita Drakenborchius emen-
 dat; ac simili ferè modo Gronovius, & Crevierius. At lege meo peri-
 culo, quem † belli Romani prius penè, quàm &c. E.] (8) Suprà l. 4. c. 26.
 neque aliud tot in urbe agi, quàm bellum parari. (9) Gronovius feliciter emen-
 dat; nec provocantes (nempe, Dolopas) de controversis ad † disceptationem po-
 puli Romani adiecit. Cap præc. quia quidam Dolopum non parebant, & de
 quibus ambigebatur rebus, disceptationem ab rege ad Romanos revocabant. (10) Su-
 præ l. 35. 18. Ætolos, qui umbilicum Græciæ incolebant. l. 38. c. 48. Delphos ...
 umbilicum orbis terrarum. (11) Hoc sensu noxa magis in usu est, quàm

noxia.

rursus legatos regios, & hospitia cum principibus, & mox Macedonum exercitus, ipsum quoque a Delphis († quantum enim interluit (12) fretum?) trajicientem in Peloponnesum videamus, immisceamur Macedonibus armantibus se adversus Romanos. Ego nihil novi || cenſeo decernendum, ſervandaque omnia integra, donec ad certum (13) dirigatur, vanuſne hic timor noſter, an verus fuerit. Si pax inviolata inter Macedonas Romanosque manebit, nobis quoque amicitia & commercium ſit: nunc de eo cogitare periculoſum & immaturum videtur.

XXIV. (XXIX) Poſt hunc Arco, frater Xenarchi prætoris, ita diſſeruit: Difficilem orationem Callicrates, & mihi, & omnibus, qui ab eo diſſentimus, fecit: agendo enim Romanæ ſocietatis cauſam ipſe, tentarique & oppugnari dicendo, quam nemo neque tentat, neque oppugnat, effecit, ut, qui ab ſe diſſentiret, adverſus Romanos dicere videretur. Ac primum omnium, tanquam non hic nobiſcum fuiſſet, ſed aut ex curiâ populi Romani veniret, aut regum arcanis intereſſet, omnia ſcit & nunciat, quæ occultè facta ſunt. Divinat etiam, quæ futura fuerant (1), ſi Philippus vixiſſet: quid ita Perſeus regni hæres ſit, quid parent Macedones, quid cogitent Romani. Nos autem, qui, nec ob quam cauſam, nec quemadmodum perierit Demetrius, ſcimus; nec quid Philippus, ſi vixiſſet, factururus fuerat (2), ad hæc, quæ palàm geruntur, conſilia noſtra † accommodare oportet. Ac ſcimus, Perſea, regno accepto, (3) ad legatos Romanos veniſſe, ac regem Perſea a populo Romano appellatum: audimus, legatos Romanos veniſſe ad regem, & eos benignè exceptos. Hæc omnia pacis equidem ſigna eſſe iudico, non belli: nec Romanos offendi poſſe, ſi, ut bellum gerentes eos

D 2

ſecuti

noxia. (12) Virg. l. 7. Æu. v. 717. Quosque ſecans inſauſtum interluit Allia nomen. & l. 3. v. 419. (13) Omnino lege redigatur. Sic infrà l. 44. c. 15. et, ſi id antè dubium fuiſſet, legatorum . . . verba ad certum redigiſſe. Ita redigere ad irritum ſuprà l. 26. c. 37. l. 28. c. 31.

C. 24. (1) Vid. || *Modi indiſſativi enallage, &c.* (2) Hanc lectionem Drakenborchius revocavit, pro fuerit, quemadmodum Sigonius, & poſt eum omnes eiderunt. Cauſa mutationis fuiſſe videtur, quia præceſſit *perierit*. Sed vid. † *Modi diverſi ſimul*. [Ex locis tamen, quæ, tanquam exempla ſimilis conſtructionis, Drakenborchius affert, duo priora prorsus aliena ſunt, nec quicquid ad rem faciunt: nempe ſuprà l. 6. c. 15. *cur . . . excedi iubetis potiùs, quam ponatis*. & l. 9. c. 32. *Tantum vulnere fuit, ut plures ſimul deciderint, quàm ceciderant in acie*. In his enim verba, quæ in modis diverſis ponuntur, ex diverſis particulis pendent; nec in eodem modo. ſatis Latine poni poſſent. E] (3) Lege, legatos Romam miſiſſe.

(4)

*secuti sumus, nunc quoque pacis auctores sequamur. cur quidem nos inexpiabile omnium soli bellum adversus regnum Macedonum geramus, non video. || Opportuni propinquitate ipsâ Macedoniae sumus; an infirmissimi omnium, tanquam, quos nuper subjecit, Dolopes? immo || contra ea, vel viribus nostris, Deum benignitate, vel regionis intervallo tuti. Sed sumus aequè subiecti ac Thessali (4) Aetolique; nihilo plus fidei auctoritatisque habemus + adversus Romanos, qui semper socii atque amici fuimus, quàm Aetoli, qui paullo antè hostes fuerunt. Quod Aetolis, quod Thessalis, quod Epirotis, omni denique Graeciae cum Macedonibus juris est, idem & nobis sit. cur execrabilis ista nobis solis velut desertio juris humani est? Fecerit aliquid Philippus, cur adversus eum armatum & bellum gerentem hoc decerneremus: quid Perseus, novus rex, omnis injuriæ infons, suo beneficio paternas simultates obliterans, meruit? (5) cur soli omnium hostes ei sumus? Quanquam & illud dicere poteram, tanta priorum Macedonia regum merita erga nos fuisse, ut Philippi unius injurias, si quæ fortè fuerunt, (6) * utique post mortem. Quum classis Romana Cenchreis staret, consul cum exercitu Elatie esset, triduum in concilio fuimus, consultantes, utrùm Romanos, an Philippum, sequeremur. (7) Nonnihil metus praesens ab Romanis sententias nostras inclinârit: fuit certè tamen aliquid, quod tam longam deliberationem fecerat: id quod erat vetusta conjunctio cum Macedonibus, vetera & magna in nos regum merita. Valeant & nunc eadem illa, non ut præcipuè amici, sed ne præcipuè inimici simus. Ne id, quod non agitur, Callicrates, simulaverimus. nemo novæ societatis aut novi fœderis, quo nos temere & illigemus, conscribendi est auctor: sed commercium tantum juris præbendi repetendique sit, ne interdictione finium nostrorum & nos quoque regno arceamus, ne servis nostris aliquò fugere liceat. Quid hoc adversus Romana fœdera est? Quid rem parvam & apertam, magnam & suspectam facimus? Quid vanos tumultus ciemus? Quid, ut ipsi locum assentandi*

(4) Legendum videtur Thessali Epirotæque. Ceterum hæc ita intelligenda sunt, ut ea Arco sibi ipse objiciat, ac dum objicit refellat. Subiecti idem est ac supra opportuni. (5) Bene Gronovius emendat, quid Perseus &c. meruit, cur soli omnium hostes ei sumus? (6) Supple, oblivisci deberemus, vel quid simile. (7) Immo Nihil. Haud obscurè innuit Arco, Romanorum metu subactos Achæos cum illis amicitiam junxisse. Sed demus, inquit, nihil tunc valuisse metum illum. Certè aliquid tamen fuit, quod tam longam deli-

assentandi Romanis habeamus, suspectos alios ac (8) *invisos efficiamus? Si bellum erit, ne Perseus quidem dubitat, quin Romanos secuturi simus. in pace etiam, si non odia finiuntur, intermittantur.* Quum iidem huic orationi, qui literis regis assentierant (9), assentirentur, indignatione principum, quòd, quam rem ne legatione quidem dignam iudicasset Perseus, literis paucorum versuum impetraret, decretum differtur. Legati deinde (10) postea missi ab rege, quum Megalopoli concilium esset; dataque opera est ab iis, qui offensionem apud Romanos timebant, ne admitterentur.

XXV. (XXX.) Per hæc tempora Ætolorum in semet ipsos versus furor mutuis cædibus ad internecionem adducturus videbatur gentem. Fessi deinde & Romam utraque pars miserunt legatos, & inter se ipsi de † reconciliandâ concordia agebant: quæ novo facinore † discussa res (1) veteres etiam iras excitavit. Exsulibus Hypatæis (2), qui factionis Proxeni erant, quam reditus in patriam promissus esset, fidesque data per principem civitatis Eupolemum, octoginta illustres homines, quibus redeuntibus inter ceteram multitudinem Eupolemus etiam obvius exierat, quum salutatione benignè (3) excepti essent, dextræque datæ, ingredientiæ portam, fidem datam Deosque testes nequicquam invocantes (4), interfecti sunt. Inde gravius de integro bellum exarsit. C. Valerius Lævinus, & Ap. Claudius Pulcher, & C. Memmius, & M. Popilius, & I. Canuleius missi ab senatu venerant. Apud eos quum Delphis utriusque partis legati magno certamine agerent, Proxenus maximè, quum || causâ, tum eloquentiâ, præstare visus est; qui paucos post dies ab Orthobulâ uxore veneno est sublatus: damnataque (5) eo crimine, in exilium abiit. Idem furor & Cretenses lacerabat. adventu

†
Nihil novi statuunt Achei.

Ætolorum discordia.

Cretensium dissidia.

deliberationem fecerit. Junge metus || ab Romanis. (8) *Lege et invisos.* Vid. † ac. 9) *Lege assensu erant: vel tolle vocem otiosam.* (10) Alterutrum vacat.

C. 25. (1) Crevierius, in editione minoris formæ, delendum censet *quod res*: ex præcedentibus enim facile intellige *concordia*. At fallitur vir doctus: non dicit Livius *concordiam* discussam esse, neque enim reconciliata fuerat concordia; sed *consilium* concordia reconciliandæ discussum esse. E. (2) *Hypataeorum agri* memorantur suprà l. 36. c. 14. (3) *Lege salutatione benigna.* (4) Ita suprà l. 1. c. 7. *fiam passim requi quam invocans.* Et implorare fidem passim. (5) Nempe *Orthobula*. Vid. † quæ. (6) *Lege*

adventu deinde Q. Minucii legati, qui cum decem navibus missus ad sedanda eorum certamina erat, in spem pacis venerant. ceterum (6) induciæ & antea sex mensium fuerunt: inde multo gravius bellum exarsit. Lycii quoque per idem tempus ab Rhodiis bello vexabantur. Sed externorum inter se bella, quo quæque modo gesta sunt, persequi non + operæ est fatis superque oneris sustinenti res a populo Romano gestas scribere.

*Celtiberorum
rebellio.*

XXVI. (XXXI.) Celtiberi in Hispaniâ, qui bello domiti se Ti. Graccho dederant, pacati manserant M. Titinio prætore obtinente provinciam (1). rebellârunt sub adventum Ap. Claudii, orsiq[ue] bellum sunt ab repentinâ oppugnatione castrorum Romanorum. Prima lux ferme erat, quum vigiles in vallo, quique in portarum stationibus erant, quum vidissent procul venientem hostem, ad || arma conclamaverunt. Ap. Claudius, ‡ signo proposito pugnae, ac paucis adhortatus milites, tribus simul portis eduxit. Obstantibus ad exitum Celtiberis, primò par utrumque prælium fuit, quia propter angustias non omnes in faucibus pugnare poterant Romani: urgentes deinde alii alios secuti (2) evaserunt extra vallum, ut pandere aciem, et exæquari cornibus hostibus (3), quibus circumibantur, possent, ita repentè eruperunt, ut sustinere impetum eorum Celtiberi nequirent. Ante horam secundam pulsi sunt: ad quindecim millia cæsa aut capta: signa adempta duo & triginta. Castra etiam eo die expugnata, + debellatumque. nam, qui superfuere prælio, in oppida suâ dilapsi sunt. quieti deinde paruerunt imperio.

Censores.

Insignes nota.

XXVII. (XXXII.) Censores eo anno creati Q. Fulvius Flaccus & A. Postumius Albinus legerunt || senatum: + princeps lectus M. Æmilius Lepidus pontifex maximus. De senatu novem ejecerunt. insignes notæ fuerunt M. Cornelii

(6) Lege inducias tantum sex mensum fecerunt.

C. 26. (1) Crevierius incisum tantum ponit post provinciam, periodo continuatâ ad voces *castrorum Romanorum*; ut sit *qui dederant . . . qui manserant*; quod omnino præferendum censeo. E. (2) Prosecuti omnino lege, ex optimâ Crevierii emendatione, *sic*. (3) *pro cornibus* auferendi, *hostibus* dandi casu accipe. Fortassis legendum, *et exæquari cornibus hostium, a quibus &c.*

nelii Maluginensis. qui biennio antè prætor (1) in Hispaniâ fuerat; & (2) L. Cornelii Scipionis prætoris, cuius tum inter cives & peregrinos jurisdictio erat; & (3) Cn. Fulvii, qui frater germanus &, ut Valerius Antias tradit, (4) consors etiam censoris erat. Consules, votis (5) etiam in Capitolio || nuncupatis, in provincias profecti sunt. Ex iis (6) M. Æmilio senatus negotium dedit, ut Patavinorum in Venetiâ seditionem comprimeret, quos certamine factionum ad intestinum bellum exarsisse, (7) & ipsorum legati attulerant. Legati, qui in Ætoliâ ad similes motus comprimendos ierant, renunciârunt, coërceri rabiem gentis non posse. Patavinis saluti fuit adventus consulis: neque aliud, quod ageret in provinciâ, quum habuisset, Romam rediit. Censores vias sternendas *Censorum opera.* filice in urbe, || glareâ extra urbem substruendas (8) marginandasque primi omnium locaverunt, pontesque multis locis faciendos: & (9) scenam ædliibus prætoribusque præbendam: et carceres in circo, & (10) ova ad notas curriculis numerandis, & * dam, & metas trans * & caveas

C. 27. (1) Hic prætor in Hispaniam ire noluerat, ut constat ex c. 15. suprâ. Ergo aut delendæ sunt voces in *Hispaniâ*, aut lapsus est memoria Livius. (2) Testatur Valerius Max. l. 3. c. 5. ejus propinquos dedisse operam, ne aut sellam ponere, aut jus dicere auderet. (3) Vid. not. 1. ad c. 41. l. 40. suprâ. (4) *Consortes* dicebantur cohæredes, qui communi & nondum diviso patrimonio pariter utuntur. *συγκληροί.* (5) Tolle *etiam*. (6) Mendum est in nomine consulis: non enim hoc anno, sed superiore, M. Æmilius consul fuit. Drakenborchius legendum conjicit, *Exin M. Æmilio*, vel *Exinde M. Æmilio*. Voculâ *exin* Livius suprâ utitur l. 27. c. 5. Verùm ita mox legenaum foret *advenius proconsulis*. (7) Vel delendam esse particulam *et*, vel excidisse p. ius orationis membrum iudicat Crevierius. [At quidni sumatur *et pro quoque*? Non alii modo, sed ipsorum quoque legati hanc famam attulerant. E.] (8) *Substruendas* ex edd. vetustis Drakenborchias reduxit, quum recentiores *substernendas* habeant; quod & verum iudico. Illud Bergierius ad aggerem medium viarum aliquantum eminentiorem pertinere putat. Vocis *substernendas* hanc esse vim docet Crevierius, ut lapidibus, quibus sternebantur viæ, solum & terrâ lapidosa substerneretur, cui solidius ac firmius apides inhererent. *Marginandas* expone marginibus lapideis muniendas. [Ad *et marginandas* solum voces *primi omnium* referendas arbitror. E.] (9) Vid. not. 6. ad c. 51. l. 40. suprâ. (10) Ova illa, e ligno fabricata, imponebantur columnis, aliquando binis, aliquando quaternis, ad metas Circi statutis. Tot illa erant numero, quot curricula erant peragenda: septena proinde, ut plurimum, pro septeno curriculum munero, qui sollemnis maximè erat. Primo curriculo p. racto, unum ovum e medio tollebat, secundo curriculo alterum; & sic de reliquis. Ita ova illa veluti notæ fuerunt, quibus curricula numerabantur. In verbis sequentibus plures sunt lacunæ, quas alii aliter supplere conati sunt. Sed eorum conjecturas non operæ est recensere.

caveas ferreas pe * intromitterentur * ferreis in monte Albano consulibus, & clivum Capitolinum filice sternendum curaverunt, & porticum ab æde Saturni in Capitolium (11) ad senaculum, ac super id curiam. Et extra portam Trigeminam emporium lapide straverunt, stipitibusque sepperunt: & porticum Æmiliam (12) reficiendam curârunt: gradibusque adscensum ab Tiberi in emporium fecerunt. & (13) extra eandem portam in Aventinum porticum filice straverunt, & (14) eo publico ab æde Veneris fecerunt. Idem Calatiæ & Auximi muros facientes locaverunt: venditisque ibi publicis locis, pecuniam, quæ redacta erat, tabernis utrique foro circumdandis consumpserunt. & alter ex iis Fulvius Flaccus (nam Postumius nihil, nisi senatûs Romani populivæ jussu, se locaturum ipsorum pecuniâ*) Jovis ædem Pisauri, & Fundis, & ¶ Pollentiæ etiam aquam adducendam, & Pisauri viam filice sternendam, & Sinuessam a ga * aviariæ. In his & clo * um circumducend * & forum porticibus tabernisque claudendum, & † Janos tres faciendos. Hæc ab uno cenfore opera locata, cum magnâ gratiâ colonorum. Moribus quoque regendis diligens & severa censura fuit. multis equi adempti.

XXVIII. (XXXIII.) Exitu propè anni diem unum supplicatio fuit ob res prosperè gestas in Hispaniâ ductu auspicioque Ap. Claudii proconsulis: & majoribus hostiis viginti sacrificatum. & alterum diem supplicatio ad Cereis, † Liberi, Liberæque fuit, quod ex Sabinis terræ motus ingens cum multis ædificiorum ruinis nunciatus erat. Quum App. Claudius ex Hispaniâ Romam redisset, decrevit senatus, ut ovans urbem iniret. Jam consularia comitia appetebant; quibus, magnâ contentione habitis propter multitudinem petentium, creati L. Postumius Albinus & M. Popillius Lænas. Prætores inde facti, † N. Fabius

recensere. (11) Legendum videtur *et senaculum*. Alii legere volunt *in Capitolio*: fuit enim Saturni ædes in clivo Capitolino. *Senacula* autem loca erant, in quibus seniores consultandi gratiâ consistere solebant. Senacula tria fuisse Romæ, testatur Festus. (12) Quæ tantum nono decimo antè anno exstructa fuisse narratur suprâ l. 35. c. 10. (13) Fortasse *intra eandem portam*: Aventinum enim Ancus rex urbi addidisse dicitur suprâ l. 1. c. 33. (14) Suspiciatur Gronovius *et basilicam ad ædem Veneris*. Perizonius conjicit, vocibus *eo publico* latere clivum Publicium, qui prope Aventinum erat.

† N. Fabius Buteo, M. Matienus, C. Cicereius, M. Furius Crassipes iterum, A. Atilius Serranus iterum, C. Cluvius Saxula iterum. Comitii perfectis, Ap. Claudius Centhos, ex Celtiberis ovans quum in urbem iniret, decem millia pondo argenti, quinque millia auri in ærarium tulit. Flamen Dialis inauguratus est Cn. Cornelius. Eodem anno tabula (1) in ædem Matris † Matutæ cum indice hoc posita est: *Ti. Sempronii Gracchi consulis imperio auspicioque legio exercitusque populi Romani Sardiniam subegit. in eâ provinciâ hostium caesa aut capta supra octoginta millia. Republicâ felicissime gestâ, atque liberatis* (2) *vecligalibus* * *restitutis, exercitum saluum atque incolumem plenissimum prædâ domum reportavit. iterum triumphans in urbem Romam rediit. Cujus rei ergo hanc tabulam donum Jovi dedit.* Sardinia insulae forma erat, atque in eâ simulacra pugnarum picta. Munera gladiatorum eo anno aliquot parva alia data; unum ante cetera insigne fuit T. Flaminini, quod mortis causâ patris sui, cum † visceratione epuloque & ludis scenicis, quatrimum dedit. magni tamen muneris (3) ea summa fuit, ut per triduum quatuor & septuaginta homines pugnârent.

XXXIV. [Finis hujus anni insignis est novâ, eaque magni momenti lege, quæ non sine aliquo motu animorum agitata civitatem exercuit. Hæcienus feminas non minùs, quàm viros, ad hæreditates admitti jus fuerat. Inde fiebat, ut illustrissimarum sæpe familiarum bona in alienas domos transfunderentur, magno cum reipublicæ damno, cujus interest clarorum nominum hæredibus suppetere opes, quibus splendorem generis, onus alioqui magis, quàm decus, tutari & exornare possint. Deinde etiam, quum crescentibus jam imperii opibus crescerent quoque privatorum divitiæ, metus erat, ne pronior natura in luxum & elegantioris cultûs affectionem muliebris animus, nactus ex affluentia opum cupiditatis irritamenta, in sumptus immodicos atque in luxuriam prolaberetur, ac deinde a priscâ fortasse sanctitate de-

Lex Vœcensia

scisceret

C. 28. (1) Magis placeret in æde. Vid. not. 4. ad. c. 20. suprâ. Ita ultima litera voci ædem adhæsisse potuit ex initio proximæ. Ad vocem indice vid. ¶ index libri. (2) Liberata vecligalia interpretatur Gronovius salva reddita populo Romano, quæ detectores averterant. Lacunâ fortasse supplenda est per voces & reipublicæ. (3) In illo munere, quod magnum illis temporibus judicatum est, tantummodò quatuor & septuaginta homines pugnârunt. Intelligit Livius hoc munus magnum illo ævo visum esse, sed nihil ad sui temporis magnificentiam, hoc potius vesaniam.

scisceret, nec minor fieret morum, quàm cultûs, mutatio. His incommodis obviam ire statuit Q. Voconius Saxa. tribunus plebis, tulitque ad populum: *Ne quis, qui post A. Postulium, Q. Fulvium censors census esset, hæredem virginem, neve mulierem faceret: neve ulli virgini, vel mulieri, bona cujusquam liceret hæreditate percipere ultra centum milia sestertium.* Sed & cavendum quoque duxit Voconius, ne magnitudine legatorum hæreditates, quod fiebat interdum, exhaurirentur. Adjecit igitur rogationi, *Ne qui plus cuiquam legaret, quàm ad hæredem hæredesve perveniret.* Atque hoc quidem posterius legis caput facilè se populo probabat, quòd & æquissimum videretur, nec cuiquam magnopere grave esset. De priore, quo removebantur feminæ ab omnium omninò civium hæreditatibus, ambigebatur. Dubitationem exemit M. Cato. acerrimus jam olim in defendendâ lege Oppiâ mulierum adversarius & castigator, qui & hanc quoque majoris momenti adversus illas legem, annos natus quinque & sexaginta, magnâ voce & bonis lateribus suavit, pro solitâ asperitate muliebrem inventus impotentiam, intolerandosque in opulentiâ spiritus: quum hinc quoque argueret divitum matronarum fastum & arrogantiam, quâ illæ, magnâ sæpe de marito allatâ, magnam sibi pecuniam reciperent ac retinerent, eamque pecuniam ita postea viro roganti mutuum darent, ut, quoties iratæ essent, statim per receptitium servum consecrantem & quotidie flagitantem solutionem, maritum, tanquam debitorem extraneum, importunè cogèrent. Hac indignatione commoti legem, uti rogabat Voconius, accipiendam censuerunt.

EPITOME LIBRI XLII.

Q. *Fulvius Placcus censor templum Junonis Lacinie tegulis marmoreis spoliavit, ut ædem, quam dedicabat, tegeret. tegulae ex senatusconsulto reportatae. Eumenes, Asia rex, in senatu de Perseo, Macedonia rege, questus est: cujus injuria in populum Romanum referuntur. ob quas bello ei indicto, P. Licinius Crassus consul, cui id mandatum erat, in Macedoniam transit, levibusque expeditionibus, equestribus præliis, in Thessaliâ cum Perseo parum felici eventu pugnavit. Inter Masinissam & Kartaginenses de agro fuit (1) arbiter ad disceptandum a senatu datus. Legati missi ad civitates socias & reges rogandos, ut in fide permanerent, dubitantibus Rhodiis. Lustrum a censoribus conditum est. Censa sunt civium capita ducenta (2) quinquaginta septem millia ducenta triginta unum. Res præterea adversus Corsos & Ligures prosperè gestas continet.*

Epit. l. 42. (1) Alii legunt, fuit *dies ad disceptandum a senatu datus*. Nec arbitri, nec diei dati Livius meminit. Tantum cap. 24. infra nomine senatûs Masinissæ nunciatur, ut de iis, de quibus Kartaginenses querantur, legatos quàm primùm ad senatum mittat: Kartaginienfibus, ut ad disceptandum veniant. Sæpe auctor Epitomarum a Livio diversa tradit. (2) Livius aliter infra c. 10. nempe CCI. XIX. millia, & xv.

T. LIVII PATAVINI

LIBER QUADRAGESIMUS SECUNDUS.

U. c. 579.
a. C. 173.
L. Postu-
mio, M. Po-
pillio Coss.
Provincia.

I. L. POSTUMIUS Albinus, M. Popillius Lænas quum omnium primum de provinciis exercitibusque ad senatum retulissent, Ligures utrique decreti sunt: ut novas ambo, quibus eam provinciam obtinerent, legiones, (binæ singulis decretæ) & fociûm Latini nominis dena millia peditum & sexcenos equites, & supplementum (1) Hispaniæ tria millia peditum Romanorum scriberent, & ducentos equites. Ad hoc mille & quingenti pedites Romani cum centum equitibus scribi iussu; cum quibus prætor, cui Sardinia obtigisset, in Corsicam transgressus bellum gereret; interim M. Atilius, vetus prætor, provinciam obtineret Sardiniam. Prætores deinde provincias sortiti sunt, A. Atilius Serranus urbanam, C. Cluvius Saxula inter cives & peregrinos, † N. Fabius Buteo Hispaniam citeriorem, M. Matienus ulteriorem, M. Furius Crassipes Siciliam, C. Cicereius Sardiniam. Priusquam magistratus proficiscerentur, senatui placuit, L. Postumium consulem ad agrum publicum a privato terminandum in Campaniam ire; cujus ingentem modum possidere

C. 1. (1) Ita suprâ l. 26. c. 11. *milites sub vexillis in supplementum Hispaniæ profectos audivit.* (τὸ *Hispaniæ* accipit Gronovius dandi catu.) Solet alias

possidere privatos, paullatim proferendo fines, constabat. Hic, iratus Prænestinis, quòd, quum eò privatus sacrificiì in templo Fortunæ faciundi causâ profectus esset, nihil in se honorificè, neque publicè, neque privatim, factum a Prænestinis esset, priusquam ab Româ proficisceretur, literas Præneste misit, ut sibi magistratus obviàm exiret, locum † publicè pararet, ubi diverteretur (2), jumenta^{Magistra-}que, quum exiret inde, præstò essent. Ante hunc consulem, ^{tuum Rom.} nemo unquam fociis in ullâ re oneri aut sumptui (3) fuit. ^{prisca mode-} ideo magistratus mulis tabernaculisque & omni alio instru- ^{tia.} mento militari ornabantur, ne quid tale imperarent fociis. privata hospitia habebant; ea benignè comiterque colebant: domusque eorum Romæ hospitibus patebant, apud quos ipsis diverti mos esset. Legati, qui repentè aliquò mitterentur, singula jumenta per oppida, iter quâ faciundum erat, imperabant: aliam impensam focii in magistratus Romanos non faciebant. (4) Injuria consulis, etiam si justa, non tamen in magistratu exercenda, & silentium, nimis aut modestum, aut timidum, Prænestinorum (5) jus, velut probato exemplo, magistratibus fecit graviorum in dies talis generis imperiorum.

II. Principio hujus anni legati, qui in Ætoliâ & Macedoniam missi erant, renunciârunt, *sibi conveniendi regis Persæ, quum alii abesse eum, alii agrum esse, falsò utrumque, fingerent, potestatem non factam. Facile tamen apparuisse sibi, bellum parari, nec ultrà ad armâ ire dilaturum. Item in Ætoliâ seditionem † gliscere in dies, neque discordiarum principes auctoritate suâ coërceri potuisse.* Quum bellum Macedonicum in exspectatione esset, priusquam id susciperetur, ^{Prodigia ex-} prodigia expiari, pacemque Deûm peti precationibus, (1) quæ || editæ ex fatalibus libris essent, placuit. Lanuvii classis magnæ species (2) in cœlo visæ dicebantur; & Pri-

aliàs dicere in Hispaniam. (2) Fortè † *deverteretur*; & mox *deverti*, pro *diverti*. (3) Tamen jam ante hunc prætores nonnullos provincialibus sumptui fuisse, constat ex l. 32. c. 27. suprâ. (4) *Lege ira consulis. Exarcere iram, ut † exercere victoriam, &c.* (5) Suprà l. 1. c. 49. *neque enim ad jus regni quicquam præter vim habebat.* Tac. l. 14. Ann. c. 50. *adipiscendorum bonorum jus.*

C. 2. (1) Non modò edebant ex libris decemviri, quibus diis supplicandum esset, sed et quo ritu, quâ formâ precationum utendum. *Ita sacrificatum est*, inquit Livius infrâ, *ut decemviri scriptum ediderunt.* (2) Ita suprâ

& Priverni lana pulla terrâ § enata; & in Veienti apud (3) Rementem † lapidatum; Pomptinum omne velut nubibus locustarum coopertum esse; in Gallico agro, quâ induceretur aratrum, sub existentibus glebis pisces emeruisse. Ob hæc prodigia libri fatales inspecti, editumque ab decemviris est, & quibus Diis, quibusque hostiis sacrificaretur, & ut supplicatio prodigiis expiandis fieret: altera, quæ (4) priore anno valetudinis populi causâ vota esset, ea uti feriæque essent. itaque sacrificatum est, ut decemviri scriptum ediderunt.

*Ædes Fortunæ
et Equestris.*

III. Eodem anno † ædis Junonis Laciniae detecta. Q. Fulvius Flaccus censor ædem Fortunæ Equestris, quam in Hispaniâ prætor bello Celtiberico voverat, faciebat eniso studio, ne ullum Romæ amplius aut magnificentius templum esset. Magnum ornamentum se templo ratus adjecturum, si tegulæ marmoreæ essent, profectus in Brutios, ædem Junonis Laciniae ad partem dimidiam detegit. id satis fore ratus ad tegendum, quod ædificaretur.

*Tegulæ marmoreæ ex æde
Junonis Laciniae detractæ.*

Naves paratæ fuerunt, quæ tollerent atque asportarent, auctoritate censoriâ sociis deterritis id sacrilegium prohibere. Postquam censor rediit, tegulæ, † expositæ de navibus, ad templum portabantur. quanquam, unde essent, filebatur, non tamen celari potuit. Fremitus igitur in curiâ ortus est: ex omnibus partibus postulabatur, ut consules eam rem ad senatum referrent. Ut verò arcessitus in curiam censor venit, multo infestius singuli universique præsentem § lacerare: *Templum augustissimum regionis ejus, quod non Pyrrhus, non Hannibal violassent, violare parum habuisse, nisi detexisset fœdè, ac propè diruisset. Detractum culmen templo, nudatum (1) tectum patere imbris putrefaciendum, censorem, moribus regendis creatum, cui † sarta tecta exigere sacris publicis (2), & loca tuenda, more majorum traditum esset; eum per sociorum urbes diruentem*

suprà l. 24. c. 10. speciesque hominum circa eam cum candidâ veste visus esse. & c. 44. navium longarum species in flumine Torracina, quæ nullæ erant, visæ. (3) Nomen loci incognitum. Forte Cremeram. (4) Lib. præc. c. 21.

C. 3. (1) Bene Dukerus conjicit, nudatum tecto, scil. templum. Suprà l. 27. c. 4. *Foris ædis culmen fulmine idum, ac propè omni tecto nudatum.* infra l. 45. c. 28. *nudare tegulis muros urbis.* Attamen fatendum est mox occurrere, nudantemque tectum ædium. (2) Potest esse casus tertius, pro ad sacra

tem templa, nudantemque tecta ædium sacrarum vagari: & quod, si in privatis sociorum ædificiis faceret, indignum videri posset, id Deum immortalium templa demolientem facere: & obstringere religione populum Romanum, ruinis templorum templa ædificantem: tanquam non iidem ubique Dii immortales sint, sed spoliis aliorum alii colendi exornandique. Quum, priusquam referretur, appareret, quid sentirent Patres, relatione factâ, in unam omnes sententiam ierunt, ut hæc ^{Relata jussu senatus.} tegulæ reportandæ in templum locarentur, piaculariaque Junoni fierent. Quæ ad religionem pertinent, cum curâ facta: tegulas relictas in arcâ templi, quia reponendarum nemo artifex inire rationem potuerit, || redemptores (3) nunciârunt.

IV. Ex prætoribus, qui in provincias ierant, † N. Fabius Massiliæ moritur, quum in citeriorem Hispaniam iret. Itaque, quum id nunciatum a Massiliensibus legatis esset, senatus decrevit, ut P. Furius & Cn. Servilius, quibus succedebatur, inter se sortirentur, uter citeriorem Hispaniam prorogato imperio obtineret. Sors opportuna fuit; (1) P. Furius idem, cujus ea provincia fuerat, remaneret. Eodem anno, quum agri Ligustini & Gallici, quod bello captum erat, aliquantum vacaret, senatusconsultum factum, ut is ager viritim divideretur (2). Decemviros in eam rem ex senatusconsulto creavit A. Atilius prætor urbanus, M. Æmilius Lepidum, C. Cassium, T. Æbutium Carum, C. Tremellium, P. Cornelium Cethegum, Q. & L. Appuleios, M. Cæcilium, C. Salonium, C. Munatium. Diviserunt dena jugera in singulos, fociis nominis Latini terna. Per idem tempus, quo hæc agebantur, legati ex Ætoliâ Romam venerunt de discordiis seditionibusque suis, & Thessali legati, nunciantes, quæ in Macedoniâ gererentur.

V. Perseus, jam bellum vivo patre cogitatum in animo volvens, omnes, non gentes modò Græciæ, sed civitates ^{Perseus animo Græcorum sibi conciliat.}

sacra publica, sive ut in iis sacra publica fieri possint. Videtur tamen Livius aliquid de fartis tectis ædium sacrarum, & locorum publicorum scripsisse: ut Cic. l. 13. ad. Fam. Ep. 1. *farta tecta ædium sacrarum locorumque communium tueri.* (3) Qui tegulas reportandas conduxerant.

C. 4. (1) Excidisse videtur particula *ut*. Ideo fors opportuna fuit, quòd non Cn. Servilius ex ulteriore provinciâ transire in citeriorem jussit, sed P. Furius, in quâ jam erat retinuit. (2) Hic excidisse videtur numerus civium sociorumque, inter quos viritim divideretur.

vitates etiam, legationibus mittendis, pollicendo plura, quàm præstando, sibi conciliabat. Erant tamen magnâ ex parte hominum ad favorem ejus inclinati animi, & aliquanto quàm in Eumenem propensiores: quum Eumenis beneficiis muneribusque omnes Græciæ civitates & plerique principum obligati essent: & ita se in regno suo gereret, ut, quæ sub ditione ejus, urbes nullius liberæ civitatis fortunam secum (1) mutatam vellent. contrâ Persea fama erat post patris mortem uxorem manu suâ occidisse: Apellem, ministrum quondam fraudis in fratre tollendo, atque ob id requisitum a Philippo ad supplicium, exsulantem, arcessitum post patris mortem ingentibus promissis ad præmia tantæ perpetratæ rei, clam interfecisse. intestinis externisque præterea multis cædibus infamem, nec ullo commendabilem merito, præferebant vulgò civitates tam pio erga propinquos, tam justo in cives, tam munifico erga omnes homines regi, seu famâ & majestate Macedonum regum præoccupati ad spernendam originem novi regni; seu mutationis rerum cupidi; seu quia eum objectum esse Romanis volebant. Erant autem non Ætoli modò in seditionibus, propter ingentem vim æris alieni, sed Thessali etiam: (2) eâ contagione, velut † tabes, in Perrhæbiam quoque id pervaserat malum. Quum Thessalos in armis esse nunciatum est (3), Ap. Claudium legatum ad eas res † adspiciendas componendasque senatus misit. Qui, utriusque partis principibus castigatis, quum injusto fœnore gravatum æs alienum, ipsi magnâ ex parte concedentibus, qui onerarânt, levâisset, justî crediti solutionem in (4) * annorum pensiones distribuit. Per eundem Ap. eodemque modo compositæ in Perrhæbiâ res. Ætolorum causas Marcellus Delphis per idem tempus hostilibus actas animis, (5) quas intestino gesserant bello, cognovit. Quum certatum utrinque temeritate atque audaciâ cerneret, decreto quidem suo neutram partem aut

C. 5. (1) Ita Plautus in Prol. Captiv. v. 28. *Si quem reperire posset, cum quo mutes suum illum captivum.* Sall. Jug. c. 44. *eaque mutare cum mercatoribus.* (2) τὰ ἐα in et mutandum videtur. (3) Potius esset. (4) Excidit nota numeralis, quâ indicabatur, quot annorum pensionibus creditum solvendum esset. (5) Hoc apertè mendosum est. Vel lege cum Gronovio quasi intestino bello, omisso τῶν gesserant, vel totam hanc clausulam quas intestino gesserant bello expunge, tanquam ineptum librarii additamentum. Causas eo ardore odiorum egerant, quo si non cives, sed hostes inter se decertarent.

aut levare, aut onerare voluit: communiter ab utrisque petiit, abstinere bello, & oblivione præteritorum discordias finirent. Hujus reconciliationis inter ipsos fides obsidibus ultro citroque datis firmata est. Corinthum, ut ibi deponerentur obsides, convenitur.

VI. A Delphis & Ætolico concilio Marcellus in Peloponnesum trajecit (1), quod Achæis edixerat conventum. Ubi, collaudatâ gente, quod constanter vetus decretum de arcendis aditu finium regibus Macedonum tenuissent, insigne adversus Persea odium Romanorum fecit: quod ut maturius erumperet, Eumenes rex, ¶ commentarium ferens secum, quod de apparatus belli omnia inquirens fecerat, Romam venit. Per idem tempus quinque legati ad regem missi, qui res in Macedoniâ † adpicerent. Alexandriam iidem ad Ptolemæum renovandæ amicitiae causâ proficisci iussi. Legati erant hi, C. Valerius, Cn. Lutatius Cerco, Q. Baebius Sulca, M. Cornelius Mamula, M. Cæcilius Denter. Et ab Antiocho rege sub idem tempus legati venerunt: quorum princeps Apollonius, in senatum introductus, multis iustisque causis regem excusavit, *Quod stipendium serius (2) quoad diem præstaret. id se omne advexisse, ne cuius, nisi temporis, † gratia regi fieret. Donum præterea offerre, vasa aurea quingentum pondo. Petere regem, ut, quæ cum patre suo societas atque amicitia fuisset, ea secum renovaretur; imperaretque sibi populus Romanus, quæ bono fideique socio regi essent imperanda. se nullo usquam cessaturum officio. Ea merita in se senatus fuisse, quum Romæ esset, eam comitatem juventutis, ut pro rege, non pro obside, omnibus ordinibus fuerit. Legatis benignè responsum, & societatem renovare cum Antiocho, quæ cum patre ejus fuerat, A. Atilius prætor urbanus iussus. Quæstores urbani stipendium, vasa aurea censores acceperunt: eisque negotium datum est, ut ponerent ea, in quibus templis videretur: legatoque centum milium æris munus missum, & ¶ ædes liberæ hospitio datæ, sumptusque decretus, donec in Italiâ esset. Legati, qui*

*Legati in
Macedoniam
& Ægyptum.*

*Legati ab
Antiocho
Romam
veniunt.*

Tom. VII.

L

in

C. 6. (1) Videtur excidisse nomen loci, quo conventum edixerat.

(2) Vocem *quoad* pro *quantum ad*, *quod attinet ad*, apud probos auctores Latinæ scriptores non occurrere, inter plerique viros doctos constat. Sed & illo sensu planè supervacuum esset *quoad diem post rē serius*. *Lege quæ ad diem.*

in Syriâ fuerant, renunciaverunt (3), in maximo eum honore apud regem esse, amicissimumque populo Romano.

Corfi victi.

VII. In provinciis eo anno hæc. C. Cicereius prætor in Corficâ signis collatis pugnavit: septem millia Corפורum cæsa; capti amplius (1) mille & septingenti. Voverat in eâ pugnâ prætor ædem ꝥ Junoni Monetæ. Pax deinde data petentibus Corfis, & exacta ceræ ducena (2) millia pondo. Ex Corficâ subactâ Cicereius in Sardiniam ꝥ tranfmisit. Et in Liguribus in agro Statiellati pugnatum ad oppidum Carystum. Eò se magnus exercitus Ligurum contulerat. Primò sub adventum M. Popillii consulis mœnibus sese continebant: deinde, postquam oppidum oppugnaturum Romanum cernebant, progredi ante portas, aciem ꝥ struxerunt: nec consul (ut qui id ipsum oppugnatione comminandæ quæsisset) moram certaminis fecit. Pugnatum est amplius tres horas, ita ut neutrò inclinaret spes. ꝥ Quod ubi consul vidit, nullâ parte moveri Ligurum signa, imperat equitibus, ut equos conscendant, ac tribus simul partibus in hostes, quanto maximo possent tumultu, incurrant. Pars magna equitum mediam trajecit aciem, & ad terga pugnantium pervasit. Inde terror injectus Liguribus. diversi in omnes partes fugerunt. perpauci retrò in oppidum, quia inde se maximè objecerat eques. & pugna tam pervicax multos absumpserat Ligurum, & in fugâ passim cæsi sunt. Decem millia hominum cæsa traduntur; amplius septingenti passim capti; signa militaria relata octoginta duo. Nec incruenta victoria fuit. amplius tria millia militum amissa; quum, cedentibus neutris, ex parte utrâque primores caderent.

Ligures quoque victi.

VIII. Post hanc pugnam ex (1) diversâ fugâ in unum collecti Ligures, quum majorem multo partem civium amissam, quàm supereffe, cernerent, (nec enim plus (2) decem millia hominum erant) dediderunt sese; nihil quidem illi pacti. speraverant tamen, non atrocius, quàm superiores

Didunt se.

Ad diem pecunia solvi dicebatur, si constitutâ die solveretur. (3) Potius renuntiaverant. Hic enim redditur ratio cur tam honorificè tractatus sit Apollonius.

C. 7. (1) Mox hoc cap. *amplius septingenti passim capti. & amplius tria millia militum amissa.* Cic. Act. 2. in Verr. l. 1. c. 5. *quum cum Syracusis amplius centum civis Romani cognoscerent.* (2) *Lege ducenta. Vel intelligi ducena in singulos annos.*

C. 8. (1) Ex diversis, in quas fugerant, partibus. (2) Ex modò dictis liquet, vel hunc numerum justo majorem esse, vel numerum casorum in pugna

periores imperatores, consulem in se sæviturum. At ille arma omnibus ademit, oppidum diruit, ipsos bonaque eorum vendidit: literasque senatui de rebus ab se gestis misit. Quas quum A. Atilius prætor in curiâ recitasset, *Venduntur.* (nam consul alter Postumius, agris recognoscendis in Campaniâ occupatus, aberat) atrox res visa senatui: *Statiellates, qui uni ex Ligurum gente non tulissent arma adversus Romanos, tum quoque oppugnatos, non ultro inferentes bellum; deditos in fidem populi Romani omni ultimæ crudelitatis exemplo laceratos ac deletos esse: tot millia capitum innoxiorum, fidem implorantia populi Romani, ne quis unquam se postea dedere auderet, pessimo exemplo venisse: & distractos passim iustis* (3) *quondam hostibus populi Romani pacatis servire. Quas ob res placere senatui, M. Popiliū consulem Ligures, pretio emptoribus reddito, ipsos restituere in libertatem; bonaque ut iis,* (4) *quicquid ejus recuperari possit, redantur curare. Arma primo quoque tempore fieri* (5) *in eā gente consulem de provinciâ decedere, quum deditos in sedem suam Ligures restituisset. Claram victoriam vincendo oppug-* *†* *nantes* (6), *non sibi in afflictos, fieri.*

IX. Consul, quā ferociā animi usus erat (1) in Liguribus, eandem ad non parendum senatui habuit. Legationibus exemplo Pisas in hibernacula missis, iratus Patribus, infestus prætori, Romam rediit: senatuque exemplo ad ædem Bellonæ vocato, multis verbis invecus est in prætorem: qui, quum ob rem bello bene gestam, uti Diis immortalibus honos haberetur, referre ad senatum debuisset, adversus se pro hostibus senatusconsultum fecisset, quo victoriam suam ad Ligures transferret, dedique iis propè consulem prætor juberet. Itaque mulctam ei se dicere: a Patribus postulare, ut senatusconsultum in se factum tolli juberent: supplicationemque, quam (2) absentes ex literis, de bene gestâ republicâ missis,

E 2

decernere

pugnâ justo minorem. (3) Qui verè et planè hostes fuerant. [Mihī displicet *et pacatis*. An fortè legendum *pacatos*? ut opponantur *pacati* sive Statiellates qui in pace erant, ii., qui iusti quondam hostes populi Romani fuerant. Suspicio etiam *et distractos* dici pro in diversas partes *et undatos*. *Distringere*, pro vendere, plus sentel occurrit apud Suetonium: licet fatendū sit hujus significationis exemplum haud facile apud ævi Augusti scriptores inveniri. E.] (4) Vid. *† qui cerunt*. *¶ quod militum*. Ejus numero singulari ponitur, licet præcesserit *et bona pl. rali*. E. (5) An concremaverat consul arma, quæ genti ademerat? Sed locus vix sanus videtur. (6) Potius *pugnantes*.

C. 9. (1) Vid. *† in aliquo*. (2) Gronovius legi jubet *quum absenti sibi*; & mox

decernere debuerint, presentes honoris Desurum primum causâ, deinde & sui aliquo tandem respectu, decernerent. Nihilò lenioribus, quàm abiens, senatorum aliquot orationibus increpitus, neutrà impetratâ re, in provinciam redit. Alter consul Postumius, consumptâ ætate in recognoscendis agris, ne visa quidem provinciâ suâ, comitiorum causâ Romam rediit consules (3) C. opillium Lænatem, P. Ænum Ligurem creavit. Prætores exinde facti C. Licinius Crassus, M. Junius Pennus, Sp. Lucretius, Sp. Cluvius, Cn. Sicinius, C. Memmius iterum.

Comitia.

*Lustrum
conditum.*

X. Eo anno lustrum conditum est. Censores erant Q. Fulvius Flaccus, A. Postumius Albinus. Postumius condidit. Censâ sunt civium Romanorum capita ducenta sexaginta novem millia & quindecim. Minor aliquantò numerus, quia L. Postumius consul pro concione edixerat, qui socium Latini nominis ex edicto C. Claudii consulis (1) redire in civitates suas debuissent, ne quis eorum Romæ, sed omnes in suis civitatibus censerentur. Concors & e republicâ censura fuit. omnes, quos senatu moverunt, quibusque equos ademerunt, ærarios fecerunt, & tribumoverunt: neque ab altero notatum alter probavit. Fulvius ædem Fortunæ Equestris, quam præconsul in Hispaniâ, dimicans cum Celtiberorum legionibus, voverat, annos sex (2) pedit, quàm voverat, dedicavit: & scenicos ludos per quatrimum, unum diem in circo fecit. L. Cornelius Lentulus, decemvir sacrorum, eo anno mortuus est. in locum ejus successit (3) A. Postumius Albinus. Locustarum tantæ nubes a mari vento repente in Apuliam illatæ sunt, ut ¶ examinibus suis agros latè operirent. ad quam pestem frugum tollendam Cn. Sicinius prætor designatus, cum

*Locustæ in
Apuliâ.*

& mox præsent. Sed & vulgatum defendi potest. Sane tam aberat senatus a Popillio, quàm Popillius ab senatu. Si quid mutandum, potior mihi videtur Fithæi conjectura, *absente se*, & mox *præsentē*. (3) Hi ambo primi de plebe consules magistratum gesserunt, at non primi creati sunt. Anno enim quarto secundi Punici belli Marcellus Sempronio Graccho collega datus fuerat: sed vitio creatus magistratum abdicavit. Suprà l. 23. c. 31.

C. 10. (1) Vid. suprà l. 41. c. 8 & 9. (2) Vid. suprà l. 40. c. 40. Omittuntur extremi anni, & quo vota, & quo dedicata ædes est. Vid. ¶ *Numerandi methodus Liviana*. (3) Intelligendus videtur, non A. Postumius vir consularis, hujusque lustris censor; sed alius, quem Cic. l. 4. Acad. Qu. c. 45. prætorem fuisse refert P. Scipione & M. Marcello consulibus, sive anno u. c. 598. consulem verò cum Lucullo, sive anno u. c.

cum imperio in Apuliam missus, ingenti agmine hominum ad colligendas eas coacto, aliquantum temporis absumpsit. Principium insequentis anni, quo C. Popillius & P. Ælius fuerunt consules, residuas contentiones ex prioris anno habuit. Patres referri de Liguribus, renovarique senatusconsultum volebant, & consul Ælius referebat. Popillius & collegam & senatum pro fratre deprecabatur; præ se ferens, si (4) quid decernerent, intercessurum, collegam deterruit. Patres, eo magis utrique pariter consulum infensi, (5) in cœpto perstabant. Itaque, quum de provinciis ageretur, & Macedonia, jam imminente Persei bello, peteretur, Ligures ambobus consulibus decernuntur. Macedoniam decreturos negant, ni de M. Popillio referretur. Postulantibus deinde, ut novos exercitus scribere, aut supplementum veteribus liceret, utrumque negatum est. Prætoribus quoque in Hispaniam supplementum petentibus negatum: M. Junio in citeriorem, Sp. Lucretio in ulteriorem. C. Licinius Crassus urbanam jurisdictionem, Cn. Sicinius inter peregrinos erat fortitus, C. Memmius Siciliam, Sp. Cluvius Sardiniam. Consules, (6) ob ea irati senatui,† Latinis feriis in primam quamque diem indictis, in provinciam abituros esse denunciarunt; nec quidquam reipublicæ acturos, præterquam quod ad provinciarum administrationem attineret.

U. c. 580.
a. C. 172.
C. Popillo,
P. Ælio
C. si.
contentiones
de Liguribus.

XI Attalum, regis Eumenis fratrem, legatum venisse Romam, Valerius Antias his consulibus scribit, ad deferenda de Perseo crimina, indicandosque apparatus belli. Plurimum annales, & quibus credidisse malis, ipsum Eumenem venisse tradunt. Eumenes igitur, ut Romam venit, exceptus cum tanto honore, quantum non meritis tantum ejus, sed beneficiis etiam suis, ingentia quæ in eum congesta erant, existimaret deberi populus Romanus, in senatum est introductus. *Causam veniendi sibi Romam fuisse, dixit, præter cupiditatem visendi Deos hominesque, quorum beneficio in eâ fortunâ esset, supra quam ne* optare

Eumenes Romam venit.

602. (4) Editio Drakenborchiana habet, si ui decernerent: at, ni fallor, ipsaluma est typosetiarum. Ceterum mihi interpunctio Crevieriana magis placeret, nempe talium signa post intercessurum, minor autem distinctio post deterruit. E. (5) Ita infra l. 45. c. 15. in bene ce t. perseverare. Tamen conjici potest in incepto: ut supra l. 32. c. 23. Pertinaxio Quintius in incepto perstabat. (6) Pro ob ea dicit Gronovius conjicit obirati; quo verbo videtur esse Livius si pr. l. 1. c. 31.

*Perseum sus-
pectum facit
Romanis.*

optare quidem (1) auderet, etiam ut † coram moneret senatum, ut Persei conatis obviam iret. Orfus inde a Philippi consiliis, necem Demetrii filii retulit, adversantis Romano bello; Bastarnarum gentem, † excitam sedibus suis, quorum auxiliis fretus in Italiam transfret. Hæc eum † volutantem in animo, oppressum fato, regnum ei reliquisse, quem infestissimum esse sensit Romanis. itaque Persa, hereditarium a patre relictum bellum, & simul cum imperio traditum, (2) jamjam primum alere ac fovere omnibus consiliis. Florere præterea juventute, quam stirpem longa pax ediderit, florere opibus regni, florere etiam ætate. Quæ quum corporis robore ac viribus vigeat, animum esse inveteratum diutinâ arte atque usu belli. Jam inde a puero, patris contubernio, Romanis quoque bellis, non finitinis tantum, assuetum, missum a patre in expeditiones multas variasque. Jam ex quo ipse accepisset regnum, multa, quæ non vi, non dolo, Philippus, omnia expertus, potuisset inoliri, admirando rerum successu tenuisse.

XII. *Accessisse ad vires eam, quæ longo tempore, multis magnisque meritis pareretur (1), † auctoritatem. Nam apud Græciæ atque Asiæ civitates vereri majestatem ejus omnes. nec, pro quibus meritis, pro quâ munificentia tantum ei tribuatur, cernere: nec dicere pro certo posse, utrum felicitate id quâdam ejus accadat, an, quod ipse vereatur dicere, invidia adversus Romanos favorem illi conciliet. Inter ipsos quoque reges ingentem auctoritate; Seleuci filiam (2) duxisse eum, non petentem, sed petitum † ultro: sororem dedisse Prusiæ precanti ac (3) oranti: celebratas esse utresque nuptias gratulatione donisque innumerabilium legationum, & velut auspiciis (4) nobilissimis populis deductas esse Bæstorum gentem, & captatam Philippo, nunquam ad scribendum amicitiae fœdus adduci potuisse: tribus*

C. 11. (1) Adde [vel subintellige] *cuiquam*. Mox *conatis*; quemadmodum supra l. 21. c. 50. *statum* deinde *insulæ* & *Karthaginienſium conata* *expesuit*. (2) Gronovius corrigit *tantum*: adducens illud supra l. 34. c. 58. *bonesta* *penſamus*, sicut aut *sola* aut *prima* *penſari* *debet*. [Fortasse *omnium* § *primum*.]

C. 12. (1) Ita *parere gloriam* supra l. 6. c. 25. *invidiam* l. 21. c. 63. *gratiam* l. 34. c. 44. & *similia*. Alii *pararetur*. Ceterum in ed. Drak. cap. 12 um. incipit ad voces *Nam apud Græciæ*, &c. (2) *Laodice*; quæ deducta ad eum fuerat a Rhodiis. Unde infra dicit Eumenes nuptias illas auspiciis nobilissimis populis celebratas & deductas esse. Hæc autem uxor Laodice diversa fuisse videtur ab illâ quam post patris mortem manu suâ occidisse dicitur supra c. 5. (3) *Lege et oranti*. Vid. † *ac*. (4) *Speciatim usurpatur*

bus nunc locis cum Perseo fœdus incisum literis esse: uno Thebis, altero ad Delum, augustissimo & celeberrimo in templis, tertio Delphis. in Achaïco concilio verò, nisi & discussa res per paucos Romanum imperium & intentantes esset, eò rem propè adductam, ut aditus & in Achaïam daretur. At, Hercule, suos honores (5), cujus merita in eam gentem privatim, an publicè, sint majora, vix dici possit, partim desertos per incultum ac negligentiam, partim hostiliter sublatos esse. Jam, Aëtolos, quem ignorare, in seditionibus suis non ab Romanis, sed a Perseo præsidium putiisse? His eum jultum societatibus atque amicitii eos domesticos apparatus belli habere, ut externis non egeat; triginta millia peditum, quinque millia equitum: in decem annos frumentum præparare, ut abstinere & suo & hostium agro frumentandi causâ possit. Jam pecuniam tantam habere, ut decem millibus mercenariorum militum, præter Macedonum copias, stipendium in totidem annos præparatum habeat: præter annum, quod ex ¶ met illis regiis capiat, vectigal. Arma vel tribus (6) tantis exercitibus in armamentaria concessisse. Juventutem (7), & ut jam Macedonia deficiat, velut ex perenni fonte unde hauriat, Thraciam subiectam esse.

XIII. Reliquum orationis adhortatio fuit. Non ego hæc, inquit, incertis jactata rumoribus, & cupidius credita, quia vera esse de inimico crimina volebam, offero ad vos, Patres conscripti; sed comperta & explorata, laud secus quàm si speculator missus a vobis ¶ subiecta oculis referrem. Neque, relicto regno meo, quod amplum & egregium vos fecistis, mare tantum trajecissem, ut vana ad vos asserendo fidem & abrogarem mihi. Cernebam nobilissimas Asiæ & Græciæ civitates, in dies magis ¶ denudantes judicia sua, mox, si permetteretur, eò processuras, unde receptum ad pœnitendum non haberent. Cernebam Persea, non continuentem se Macedoniae regno, alia armis occupantem, alia, quæ vi subigi non possunt favore ac benevolentia

Hortatur ad
bellum contra
Perf.a.

usurpatur hæc vox de pronubis, qui nubentibus aderant. Cic. l. 1. de Divin. c. 16. Nihil fieri quondam majoris rei, nisi auspicio, ne privatim quidem, gereretur: quod etiam nunc nuptiarum auspices declinant, qui, remissa, nomen tantum tenent. Plaut. in Prol. Cas. v. 86. Ulrò ibit nuptiam, non manebit auspices. (5) Qui tamen postea restituti sunt. Vid. Polyb. Exc. Leg. n. 74. (6) Tribus etiam exercitibus tam numerosis, quàm ille est quem jam collectum habet Perseus. (7) Etiam si Macedonia milites jam suppeditare non posset, Thraciam vicinam ei & ad manum esse, unde, tanquam ex perenni fonte hauriat militiarum juventutem.

benevolentiam complectentem. Videbam, quam impar esset fors, quum ille vobis bellum (1), vos ei securam pacem præstaretis; quinquam mihi quidem non parari, sed gerere penè bellum videbatur. (2) Abrupolim, socium atque amicum vestrum, regno expulit. Artetarum Illyrium, quia scripta ab eo quædam vobis comperit, socium item atque amicum vestrum, interfecit. (3) Euerfam & Callicritum Thebanos, principes civitatis, quia liberius adversus eum in concilio Bæctorum locuti fuerant, delaturosque ad vos, quæ agerentur, professi erant, tollendos curavit. Auxilium Byzantiis adversus fœdus tulit, Dolopie bella (4) intulit, Thessaliam & Doridem cum exercitu pervasit, ut in bello intestino deterioris partis auxilio meliorem || affligeret. Confudit & miscuit omnia in Thessalia Perrhæbiâque spe novarum & tabularum, ut manu debitorum & obnoxia sibi optimates opprimeret. Hæc quum vobis quiescentibus & patientibus fecerit, & concessam sibi Græciam esse a vobis videat; pro certo habet, neminem sibi, antequam in Italiam trajecerit, armatum cecursum. Hoc quam vobis tutum aut honestum sit, (5) vobis videritis: ego certè mihi turpe esse duxi, prius Per ea ad bellum inferendum, quam me socium ad prædicendum, ut caveretis, venire in Italiam. Functus necessario mihi officio, & quodam modo † liberatâ atque exoneratâ fide meâ, quid ultra facere possum, quam uti Deos Deasque precer, ut vos & vestræ reipublicæ, & nobis sociis atque amicis, qui ex vobis pendemus, consulatis?

*Miræ silentio
clausa curia.*

XIV. Hæc oratio movit Patres conscriptos. ceterum in || præsentia nihil, præterquam fuisse in curiâ regem, scire quisquam potuit: eo silentio clausa curia erat. bello denique perfectò, quæque dicta ab rege, quæque responsa essent, † emanavere. Persei deinde regis legatis post paucos dies senatus datus est. Ceterum, præoccupatis non auribus magis, quam animis, ab Eumene rege, omnis & defensio & deprecatio legatorum respuebatur: & exasperavit

Legati Persei.

C. 13. (1) Omnino adjice cum Gronovio *pararet*. Hoc postulat, quæ requiritur, correctio. Oportuit enim eum dixisse, quod corrigit. (2) Hæc omnia fusiùs procul dubio memoraverat Livius in iis, quæ exciderunt de libro 41. Abrupolis Sapensium in Thraciâ rex fuit. (3) Legendum videtur *Euerfam*, vel potius *Euercem*: quod nomen Græcum est. (4) *Lege bellum*. (5) Similiter Evang. Matth. c. 27. v. 4. *τι πρὸς ἡμᾶς; οὐ οὐκ*. ubi latinissimum notant interpretes.

ravit animos ferocia (1) animi Harpali, qui princeps legationis erat. Is, *velle quidem & laborare*, dixit, *re em, ut || purganti, se nihil hostile dixisse aut fecisse, fides habeatur: ceterum, si perniciaciùs causam belli quæri videat, forti animo defensurum se. Mariem communem esse, & eventum incertum belli.* Omnibus civitatibus Græciæ atque Asiæ curæ erat, quid Persei legati, quid Eumenes in senatu egisset: & propter adventum ejus, quem moturum aliquid rebantur, miserant pleræque civitates, alia in speciem præferentes, legatos. (2) & legatio Rhodiorum erat, ac Satyrus princeps, haud dubius, quin Eumenes civitatem quoque suam Persei criminibus junxisset. Itaque omni modo per patronos hospitesque disceptandi cum rege locum in senatu quærebat. Quod quum (3) contigisset, libertate intemperantiùs invehens in regem, quòd Lyciorum gentem adversùs Rhodios concitasset, graviorque Asiæ esset, quàm Antiochus fuisset; popularem quidem ac gratam populis Asiæ (nam eò quoque jam favor Persei venerat) orationem habuit: ceterum invisam senatui, inutilemque sibi & civitati suæ. Eumeni verò conspiratio adversùs eum, favorem apud Romanos fecit. ita omnes ei honores habiti, donaque quàm amplissima data, cum sellâ curuli atque eburneo scipione.

Rhodii frustra Eumenem accusant.

XV. Legationibus dimissis, quum Harpalus, quantâ (1) eximiâ celeritate poterat, regressus in Macedoniam, nunciasset regi, nondum quidem parantes bellum reliquisse se Romanos, sed ita infestos, ut facilè appareret, non dilaturos; & ipse, præterquam quòd & ita credebat futurum, jam etiam volebat, in flore virium (2) se credens esse. Eumeni ante omnes infestus erat: a cujus sanguine & ordiens bellum, Evandrum Cretensem, ducem auxiliorum, & Macedonas tres, assuetos ministeriis talium facinororum, ad cædem regis ¶ subornat: literasque eis dat ad Praxomachum hospitam,

In Eumenem percussores a Perseo subornati.

C. 14. (1) Lege trajectis literis, ferocia nimia Harpali. (2) Gronovio videtur deesse, *Inter ceteras & legatio Rhodiorum.* Leniori fortasse medelâ opus est, mutando erat in venerat, vel adarat. (3) Non sine causâ suspicatur Dukerus excidisse particulam negantem, & legendum esse non contigisset. Ita certè refert Appianus, senatum legatos Persei & Rhodiorum εὐλογομένους εἰς ὅτιν τον Εὐμενὶ διελίχσει, παροῦσθ' μὲν ἐστὶ τον Εὐμενὸς ἐν προσήκατο, μεταστάντ' δὲ ἐδίχατο.

C. 15. (1) Omnino lege quantâ maximâ celeritate poterat, ut suprâ l. 21. c. 41. l. 23. c. 3. l. 36. c. 44. & similia passim. (2) Optimè jam paratum

hospitam, principem auctoritate & opibus Delphorum. Satis constabat, Eumenem, ut sacrificaret Apollini, Delphos adscensurum. (3) Progressi cum Evandro insidiatores, nihil aliud ad peragendum inceptum, quàm loci opportunitatem, omnia circumeuntes, querebant. (4) Adscendentibus ad templum a Cirrhâ, priusquam perveniretur ad § frequentis seduculis loca, || maceria erat ab lævâ semitræ paululum exstans a fundamento, quâ singuli transirent; dextra pars lobe terræ in aliquantum altitudinis (5) diruta erat. post maceriam se absciderunt, gradibus adstructis, ut ex eâ, velut e muro, cetera in prætereuntem conjicerent. (6) Primò a mari circumfusa turba amicorum ac satellitum procedebat: deinde extenuabant paulatim angustæ agmen. Ubi ad eum locum ventum est, quâ singulis eundem erat, prius semitam ingressus Pantaleon Aëtolæ princeps, cum quo institutus regi sermo erat. Tum insidiatores exorti (7) saxa duo ingentia devolvunt: quorum altero caput ictum est regi, altero humerus + sopitus. ex semitâ proclivi in declive multis super prolapsus jam saxis congestis. (8) & ceteri quidem etiam amicorum & satellitum, postquam cadentem vidēre, diffugiunt, Pantaleon constanter impavidus mansit ad protegendum regem.

XVI Latrones, quum brevi circumitu maceriæ decurrere ad + conficiendum faucium possent, velut perfectâ re, in jugum Parnasi refugerunt eo cursu, ut, quum unus non facillè sequendo per invia atque ardua moraretur fugam eorum, ne comprehenso indicium emanaret, occiderint comitem. Ad corpus regis primò amici, deinde satellites ac servi concurrerunt, tollentes + sopitum vulnere ac nihil sentientem. Vivere tamen ex calore & spiritu remanente in

Eumenes sopitus vulnere tollitur.

paratum, copiisque & opibus ad bellum gerendum instructum. (3) *Lege progressi.* (4) Vid. not. 6. ad c. 24. l. 26. suprâ. (5) Bene Dukerus conjicit legendum esse vel || *derupta erat*, vel *defecerat*. Cic. l. 1. de Divin. c. 35. *ut multa oppida corruerint, multis locis labes facta sint, terræque defecerint.* & c. 43. *Delecta etiam ad senatum labes agri Privernatis, quum ad infinitam altitudinem terra decesset.* (6) Primò dum procedebant a mari, quod Cirrhiam aïlaie, adscensuri Delphos. Pausan. in Phocic. c. 37. *Ες δὲ Κίρραν το ἐπὶ τὴν Δελφῶν ὁδὸν μὲν σταδίων ἑξήκοντα ἴσθιν ἐκ Δελφῶν.* (7) Vid. not. 5. ad c. 34. l. 29. suprâ. (8) *Dele τι et.* Sed & redundare videtur vel *proclivi*, vel *in declive*.

in præcordiis fenserunt; victurum exigua ac propè nulla spes erat. Quidam ex satellitibus, secuti latronum vestigia, quum usque ad jugum Parnali, nequidquam fatigati, pervenissent, re infectâ redierunt. Aggressi facinus Macedones, ut inconsultè, ita audacter cœptum, † nec consultè & timidè reliquerunt. ‡ Compotem jam sui regem amici postero die deferunt ad navem: inde Corinthum: a Corintho, per Isthmi jugum navibus traductis, Æginam trajiciunt. Ibi adeò secreta ejus curatio fuit, admittentibus neminem, ut fama mortuum in Asiam perferret (1). Attalus quoque celerius, quàm dignum concordia fraterna erat, credidit. nam & cum uxore fratris, & præfecto arci, tanquam jam haud dubius regni hæres, est locutus. Quæ postea non fefellere Eumenem: &, quamquam dissimulare & tacitè (2) habere id patique statuerat, tamen in primo congressu non temperavit, quin uxoris petendæ præmaturam destinationem fratri objiceret (3). Romanam quoque fama de morte Eumenis perlata est.

Consuale fuit.

XVII. Sub idem tempus C. Valerius ex Græciâ, qui legatus ad visendum statum regionis ejus speculandaque consilia Persei regis missus erat, rediit; congruentiaque omnia criminibus ab Eumene allatis referebat. simul & adduxerat secum Praxo a Delphis, cujus domus receptaculum latronum fuerat, & L. Rammium Brundisium, qui talis (1) indicii delator erat. Princeps Brundisii Rammius fuit; hospitio quoque & duces Romanos omnes, & legatos exterarum quoque gentium insignes, præcipuè regios, accipiebat. ex eo notitia ei cum absente Perseo fuerat: literisque spem amicitiae interioris (2) magnæque inde fortunæ facientibus, ad regem profectus, brevi per familiaris haberi, trahique, magis quàm vellet, in arcanos sermones

*Perseus per beneficia
g' assari con-
atur in Rom.*

C. 16. (1) Scilicet nuncium, rumorem Eumenem mortuum esse. Nonnihil tamen suspicor Livium dedisse perferretur; quemadmodum mox Romanam quoque fama de morte Eumenis perlata est. & alibi. E. (2) Potius tacitum. Vid. † ferre tacitum & ‡ pati tacitum. (2) Περσὶ τὸ οὐς εἰσὶν, Μη σπουδὴ γυναικὸς πρὶν τὴν εὐνομένην αὐτῷ. Plut. in Apophthegm. Eumenes uxorem duxerat Ariarathis Cappadociae regis filiam, cui nomen fuisse Stratonicea docet Plutarchus. Vid. suprà l. 38. c. 39. & infra c. 29.

C. 17. (1) Quale, nempe, pergit jam narrare Livius. Cic. l. 2. de leg. c. 5. omnem enim legem, quæ quidem rectè lex appellari possit, esse laudabilem, quibusdam talibus argumentis docent. Constat profecto, &c. E. (2) Cic. l. 3. de

fermones est coeptus. Promissis enim ingentibus præmiis petere institit ab eo rex, *Quoniam duces omnes legatique Romani hospitio ejus uti assuessent, ‡ quibus eorum ipse scripsisset, ut venenum dandum curaret. cujus scire se comparationem plurimum difficultatis & periculi habere.* (3) pluribus consciis comparari: eventu præterea incerto esse, ut aut satis efficacia ad rem peragendam, aut tuta ad rem celandam dentur. Se daturum, quod nec in dando, nec datum, ullo signo deprendi posset. Rammius, veritus ne, si abnuisset, primus ipse veneni experimentum esset, facturum pollicitus proficiscitur. nec Brundisium antè redire, quàm † convento C. Valerio legato, qui circa Chalcidem esse dicebatur, voleit. Ad eum primum indicio delato, jussu ejus Romam simul venit. Introductus in curiam, quæ acta erant, exposuit.

Paratur bellum in Persa.

XVIII. Hæc ad ea, quæ ab Eumene delata erant, accessere, quo maturius hostis Perseus judicaretur: quippe quem non justum modò apparare bellum regio animo, sed per omnia clandestina grassari (1) scelera latrociniorum ac veneficiorum cernebant. Belli administratio ad novos consules rejecta est: in ‖ præsentia tamen Cn. Sicinium prætorem, cujus inter cives & peregrinos jurisdictio erat, scribere milites placuit; qui, Brundisium ducti, primo quoque tempore Apolloniam in Epirum trajicerentur ad occupandas maritimas urbes, ubi consul, cui provincia Macedonia obvenisset (2), classem appellere tutò, & copias per commodum ‡ expungere posset. Eumenes, aliquamdiu Æ. inæ retentus periculosa & difficili curatione, quum primum tutò potuit, profectus Pergamum, præter pristinum odium recenti etiam scelere Persei stimulante, summâ vi parabat bellum. Legati eò ab Româ, gratulantes quòd e tanto periculo evasisset, venerunt. Quum Macedonicum bellum in annum diuturnum esset, ceteris prætoribus jam in provincias profectis, M. Junius & Sp. Lucretius, quibus Hispaniæ provinciæ obvenerant, fatigato sæpe idem petendo senatu, tandem pervicerunt, ut supplementum sibi

ad

Off. c. 17. *societas . . . interior eorum, qui ejusdem gentis sunt: propior eorum, Sec.* (3) Pellimè interpungitur hic locus in ed. Drak. De numeri variatione v.d. not. 1. d. c. 17. l. 30. supra.

C. 18. (1) Sall. in bell. Jug. c. 1. *ad gloriam virtutis viâ grassatur.* & c. 6. *cupidine atque in . . . grassari.* (2) Ita mox, quibus Hispaniæ provinciæ obvenerant. Cic. Act. in Verr. l. 2. c. 6. *ei sorte provincia Sicilia obvenit.*

ad exercitum daretur tria millia peditum, centum & quinquaginta equites in Romanas legiones: in socialem exercitum quinque millia peditum, & trecentos equites, imperare locis iussi. † Hoc copiarum in Hispanias cum prætoribus novis portatum est.

XIX. Eodem anno, quia per recognitionem Postumii consulis magna pars agri Campani, quem privati sine discrimine passim possederant, recuperata in publicum erat, M. Lucretius tribunus plebis (1) promulgavit, ut agrum Campanum censores fruendum (2) locarent: quod factum tot annis post captam Capuam non fuerat, ut in vacuo (3) vagaretur cupiditas privatorum. Quum ‡ in expectatione senatus esset, bello etiam non indicto, tamen jam decreto, qui regum suam, Persei qui secuturi amicitiam essent, legati Ariarathis, puerum (4) filium regis secum adducentes, Romam venerunt. quorum oratio fuit, *regem Ariarathis filium Romæ educandum filium Romam misisse, ut jam inde a puero assuesceret moribus Romanis hominibusque. Petere, ut eum non sub hospitium modò privatorum cussa iâ, sed publicæ etiam curæ ac velut tutelæ vellent esse.* Ea regis legatio grata senatui fuit. Decreverunt, ut Cn. Sicinius prætor ædes instructas (5) locaret, ubi filius regis comitesque ejus habitare possent. Et Thracum legatis, (6) apud se disceptantibus, & societatem amicitiamque petentibus, & quod petebant, datum est, & munera binum millium æris summæ in singulos missa. Hos † utique populos, quod ab tergo Macedoniæ Thracia esset, assumptos in societatem gaudebant. Sed ut in Asiâ quoque & insulis explorata omnia essent, Ti. Claudium Neronem, M. Decimium legatos miserunt. adire eos Cretam & Rhodum jusserunt, simul renovare amicitiam,

C 19. (1) Videtur vox excidisse, ac legendum *legem promulgavit.* (2) Suprà l. 27. c. 11. de re eadem: *Hi censores, ut agrum Campanum fruendum locarent, ex auctoritate Patrum latum in pubem est, plebesque sciuit.* & c. 3. ejusd. lib. (3) Invaderet agros vacuos & nulli coloro attributos. (4) Hic puer non erat genuinus regis filius, sed illi subditus ab Antiochide uxore, diu sterili: quæ postea quum filium peperisset, rem totam viro aperuit. Diodor. Sic. l. 31. (5) H. e. instruendas a redemptoribus curaret. (6) Fateor mihi incertum videri, utrùm hæ voces accipiendæ sint, ut disceptarint legati apud senatum de rebus quibusdam, quæ inter diversos Thraciæ populos, an de rebus, quæ sibi cum populo Romano, in controversiâ essent. In priorem interpretationem propensior sum. E.

amicitiam, simul speculari, num sollicitati animi sociorum ab rege Perseo essent.

Prodigia.

XX. In suspensâ civitate ad expectationem novi belli, nocturnâ tempestate columna rostrata (1) in Capitolio * bello Punico consultis, cui collega Ser. Fulvius fuit, tota ad imum fulmine discussa est. Ea res, prodigiū loco habita, ad senatum relata est. Patres ad aruspices referre, & decemviros ¶ adire libros jusserunt. Decemviri, lustrandum (2) oppidum, supplicationem † bservationemque habendam, victimis majoribus sacrificandum & in Capitolio Romæ, & in Campaniâ ad A. inervæ promontorium, renunciarunt: ludos per decem dies Jovi optimo maximo primo quoque die faciendos. Ea omnia † cum curâ facta. Aruspices, in bonum versurum id prodigium, § prolationemque finium & interitum † perduellium portendi, responderunt; quod ex hostilibus spolia fuissent ea rostra, quæ tempestas disjecisset. Accesserunt, quæ (3) cumulerent religiones animis. Saturniæ, nunciatum erat, sanguine per triduum in oppido pluuisse: Calatiæ asinum tripedem natum, & taurum cum quinque vaccis uno ictu fulminis exanimatos. Auximi terrâ pluuisse. Horum quoque prodigiorum causâ (4) res divinæ factæ, & supplicatio unum diem feriæque habitæ.

XXI. Contules ad id tempus in provincias non exierant, quia neque, uti de M. Popillio (1) referrent, senatui obsequebantur, &, nihil aliud decernere prius, statutum Patribus erat. Aucta etiam invidia est Popillii literis ejus, quibus iterum cum Statiellatibus Liguribus præconful pugnasse se scripsit, ac se (2) decem millia eorum occidisse. propter cujus injuriam belli ceteri quoque Ligurum populi ad arma ierunt. Tum verò non absens modò Popilius,

Res in Liguriâ gestæ.

C. 20. (1) Rostris navium captarum exornata. Mox defunt voces nonnullæ. Lacunum ita supplet Sigonius: *columna rostrata in Capitolio, electo Punico* [priori posita a M. Æmilie] *consule, &c.* Triumphasse illos consules de Pœnis & Cœlurenlibus Festi Capitolini testes sunt. (2) Vid. ¶ *amburbium*. Ceterum infra quoque c. 36. *oppidi* nomen usurpatur de Româ: *ens in oppidum intromitti non placuit*. Sunt qui *oppidum* dici putant de Româ illâ antiquâ, quam *quadratam* Ennius vocavit. (3) Quæ magis ac magis animos implerent religionibus. (4) Terent. Eun. 3. 3. 7. *Aut, rem divinam fecisse, & rem seriam Velle agere mecum.*

C. 21. (1) Vid. suprà c. 10. (2) Ingrata repetitio *res fæ*. Lege *sederant*.

pillius, qui deditis contra jus ac fas bellum intulisset, & pacatos ad rebellium (3) incitasset, sed consules, quòd non exirent in provinciam, in senatu increpiti. hoc consensu Patrum accensu M. Marcius Sermo & Q. Marcius Scylla, tribuni plebis, & consuebus multam re dicturos, nisi in provinciam exirent, denunciarunt; & rogationem, quam de Liguribus deditis promulgare, in animo haberent, in senatu recitarunt. Sanciebatur, (4) *ut qui ex Statiellis deditis in libertatem restitutus ante Kalendas Sextiles || primas non esset, cujus dolo malo is in servitutem venisset, || ut + juratus senatus decerneret, qui eam rem quæreretur animadverteretque.* Ex auctoritate deinde senatûs eam rogationem promulgarunt. Priusquam proficiscerentur consules, C. Cicerio prætori prioris anni ad ædem Bellonæ senatus datus est. Is, expositis, quas in Corsicâ res gessisset, postulatoque frustra triumpho, in monte Albano, quod jam in morem ‡ venerat, ut sine publicâ auctoritate fieret, triumphavit. Rogationem Marciam de Liguribus magno consensu plebes scivit jussitque. ex eo plebiscito C. Licinius prætor consuluit senatum, quem quærere (5) eâ rogatione vellet. Patres ipsum eum quærere jusserunt.

*Cicerius de
Cossis tri-
umphat in
monte
Albano.*

XXII. Tum demum consules in provinciam profecti sunt, exercitumque a M. Popillio (1) cepcrunt. Neque tamen M. Popillius reverti Romam audebat, ne causam diceret, adverso senatu, infestiore populo, apud prætorem, qui de quæstione in se positâ senatum consuluisset. Huic detrectationi ejus tribuni plebis, alterius rogationis denunciatione, occurrerunt: ut, si non ante Idus Novembres (2) in urbem Romam introisset, de absente eo C. Licinius statueret ac judicaret. Hoc tractus vinculo quum redisset, ingenti cum invidiâ in senatum venit. Ibi quum

cim. (3) Hanc lectionem defendit Gronovius. Ut *contagium & contagio, consortium & consortio, oblivium & obliuio, obpidium & obpidio*, sic *Se rebellum & rebellio* commodiâ dicuntur. (4) Ut juratus senatus decerneret, qui inquireretur animadverteretque in eum, cujus dolo malo in servitutem venundatus esset quicumque ex Statiellis non restitutus foret in libertatem ante Kalendas Sextiles proxime secururus. *Æquæ in usu sunt Statielli, Statiellenfes, & Statiellianæ.* (5) Ita rectè dedit Drakenborchius, pro vulgato *ex rogatione*. Suprà l. 38. c. 55. *Ser. Sulpicio d'inde referente, quem rogatione Popillii quærere vellet.* Similiter cap. seq. *rogatione Marcii causam dixit.*

C. 22. (1) *Lege acciperunt.* Ita passim noster. (2) Ita suprà l. 30. c. 43. *ut sibi in urbem introire... liceret.*

quum § laceratus jurgiis multorum esset, senatusconsultum factum est, ut, qui Ligurum post Q. Fulvium, L. Manlium consules hostes non fuissent, || ut eos C. Licinius, Cn. Sicinius prætores in libertatem restituendos curarent, agrumque iis trans Padum consul C. Popillius daret. Multa millia hominum hoc senatusconsulto restituta in libertatem, transductisque Padum ager est assignatus. M. Popillius rogatione Marciâ bis apud C. Licinium causam dixit: tertio prætor, gratiâ confusus absentis & Popilliae fam. liæ precibus victus, I libus Martiis adesse reum jussit, quo die novi magistratus inituri erant honorem; ne diceret jus, qui privatus futurus esset. Ita rogatio de Liguribus arte fallaci elusa est.

De Mas-
nissii Karth-
aginiensium
querelæ in
senatu.

XXIII. Legati Karthaginienſes eo tempore Romæ erant, & Gulussa filius Masiniſſæ: inter eos magnæ contentiones in ſenatu fuere. Karthaginienſes querebantur, præter agrum, de quo (1) antè legati ab Româ, qui in re § præſenti cognoscereſſent, miſſi eſſent, ampliùs ſeptuaginta oppida caſtellaque agri Karthaginiensſis biennio proximo Maſiniſſam vi atque armis poſſedeſſe. Id illi, cui nihil † penſi ſit, facile eſſe. Karthaginiensſes fœdere illigatos ſilere. Prohiberi enim extra fines efferre arma. Quarquam ſciant, in ſuis finibus, ſi inde Numidas pellerent, ſe geſturos bellum; illo haud ambiguo capite fœderis deterreri, quo diſertè velentur cum ſociis populi Romani bellum gerere. Sed jam ultrâ ſuperbiam crudelitatemque & avaritiâ ejus non pati poſſe Karthaginiensſes. miſſos (2) eſſe, qui orarent ſenatum, ut trium harum rerum unam ab ſe impetrari ſinerent: ut vel ex aquo apud ſocium populum, quid cujuſque eſſet, diſceptarent: vel permetterent Karthaginiensſibus, ut adverſus injuſta arma pio juſtoque ſe tutarentur bello: vel ad † extremum, ſi gratia plus, quàm veritas, apud eos valeret, ſemel ſtatuerent, quid donatum ex alieno Maſiniſſæ vellent. Modeſtiùs certè daturus eos, & ſcituſque, quid dediffent: ipſum nullum, præterquam ſuæ libidinis arbitrio, finem facturum. Horum ſi nihil impetrarent, & aliquid ſuum poſt datam a P. Scipione pacem delictum eſſet, ipſi potiùs animadverterent in ſe. Tutam ſervitutem ſe ſub dominis Romanis, quàm libertatem expoſitam (3) ad injurias Maſiniſſæ, malle.

C. 23. (1) Vid. ſuprà l. 34. c. 62. (2) Legendum videtur vel miſſos ſeſe, vel ſiſe miſſos eſſe: ut vox ſeſe intercepta ſit ab ultimis literis vocis Karthaginianenſes. (3) Cic. 2. Phil. c. 44. juſtū ... expoſitū ad imitandum.

malle. Perire namque || semel ipsis satius esse, quàm sub acerbissimi carnificis arbitrio spiritum ducere. Sub hæc dicta lacrimantes procubuerunt; stratique humi, non sibi magis misericordiam, quàm regi* (4).

XXIV. Interrogari Gulussam placuit, quid ad ea responderet, aut, si prius mallet, & expromeret, super quâ re Romam venisset. Gulussa, *Neque sibi facile esse, dixit, de iis rebus agere, de quibus nihil mandati a patre haberet: neque patri facile fuisse mandare, quum Karthaginienses, nec de quâ re acturi essent, nec omnino ituros se Romam, indicaverint. In ade Æsculapii clandestinum eos per aliquot noctes consilium principum habuisse, unde (1) præterea legatos occultis cum mandatis Romam mitti. Eam causam fuisse patri mittendi se Romam, qui deprecaretur senatum, ne quid communibus inimicis criminantibus (2) se crederent, quem ob nullam aliam causam, nisi propter constantem fidem erga populum Rmānum, odissent.* His utrinque auditis, senatus, de postulatis Karthaginiensium consultus, respondere (3) ita iussit: *Gulussam placere extemplo in Numidiam proficisci, & nunciare patri, ut de iis, de quibus Karthaginienses querantur, legatos quamprimum ad senatum mittat; denunciaretque Karthaginiensibus, ut ad disceptandum veniant. Si aliquid possent Masinissa † honoris causâ, & fecisse & facturos esse: (4) jus gratiæ non dare. Agrum, quâ cuiusque sit, possideri velle: nec novos statuere fines, sed veteres observari, in animo habere. Karthaginiensibus victis se & urbes, & agros concessisse; non ut in pace eriperent per injuriam, quæ jure belli non ademissent. Ita regulus Karthaginiensesque dimissi. Munera ex instituto data utrisque, aliaque hospitalia (5) comiter conservata.*

Gulussa defendit patrem.

Senatus responsum.

Legati ad res repetendas in Macedoniam missi redeunt.

XXV. Sub idem tempus Cn. Servilius Cæpio, Ap. Claudius Centho, T. Annius Luscus legati, ad res repetendas in Macedoniam || renunciandamque amicitiam regi missi, redierunt: qui jam suâ sponte infestum Persi (1) senatum insuper accenderunt, relatis ordine, quæ vidissent, Tom. VII. F quæque

(4) Lacuna in hunc modum supplenda: quàm regi [invidiam concitarunt, Deinde] interrogari &c.

C. 24. 1) Locus mancus: cujus tamen sensus fuisse videtur, patrem suum inde nihil audisse, præterquam legatos, &c. (2) Suprà l. 3. c. 9. Patrum superbiam ad selem criminatus. Criminatio quoque occurrit suprà l. 10. c. 26. (3) Crevierius vel legendum putat responderi, vel addendum præterem. Vid. tamen not. ad c. 5. l. 31. suprà. (4) At se jus non violaturos gratiæ causâ. (5) Infà l. 45. c. 20. nullum hospitale jus in iis servandum censuerunt.

C. 25. (1) Tam Perses, quàm Persens in usu fuisse constat. Tamen vix mihi

quæque audissent. *Vidisse se per omnes urbes Macedonum summâ vi parari bellum. Quum ad regem pervenissent, per multos dies conveniendi ejus potestatem non factam: postremò, quum desperato jam colloquio profecti essent, tum demum se ex itinere revocatos, & ad eum introductos esse. Sua orationis summam fuisse; fœdus, cum Philippo iktum, cum ipso eo post mortem patris renovatum: in quo disertè prohiberi eum, extra fines arma efferre; prohiberi, socios populi Romani laceßere bello. Exposita deinde ab se ordine, quæ ipsi nuper in senatu Eumenem vera omnia & comperta referentem audissent. Samothracæ (2) præterea per multos dies occultum consilium cum legationibus civitatum Asiæ regem habuisse. Pro his injuriis satisfieri, senatum æquum censere, reddique sibi res sociisque suis, quas contra jus fœderis habeat. Regem ad ea primò accensum irâ inclementer (3) locutum, avaritiam superbiamque Romanis objicientem frequenter: quòd alii super alios legati venirent (4) speculari dictâ factaque sua, quòd se ad nutum imperiumque eorum omnia dicere ac facere æquum censerent. Postremò, multum ac diu vociferatum, reverti postero die jussisse. scriptum se responsum dare velle. Tum ita sibi scriptum traditum esse: Fœdus, cum patre iktum, ad se nihil pertinere. Id se renovari, non quia probaret, sed quia in novâ possessione regni patienda omnia essent, passum. Si novum fœdus secum facere vellent, convenire priùs de conditionibus debere: & si in animum inducerent, ut ex aquo fœdus fieret, & se visurum quid sibi faciundum esset, & illos credere reipublicæ consulturos. Atque ita se proripuisse, & submoveri e regiâ omnes cæptos. Tum se amicitiam & societatem || renunciasse. quâ voce eum accensum resitisse, atque voce clarâ denunciaße sibi, ut triduo regni sui decederent finibus. Ita se profectos: nec sibi, aut venientibus, aut manentibus, quidquam hospitaliter aut benignè factum. Thesiali deinde Ætolique legati auditi. Senasui, ut scirent quàm primùm, quibus ducibus usura reipublica esset, literas mitti consulibus placuit, ut, uter eorum posset, Romam ad magistratus creandos veniret.*

XXVI. Nihil magnopere, quod memorari† attineat, rei publicæ eo anno consules gesserant. magis e reipublicâ
vifum

mihi persuadeo, quin hoc nomen eâdem formâ Livius usurpaverit. (2) *Samothraca* occurrit infrâ l. 44. c. 25. 45. 46. Sed & *Samothraci* suprâ t. 50. & alibi. Hanc quoque vocem eâdem semper formâ scriptam malle. (3) *Suprà* l. 3. c. 48. *si quid inclementius in te sum invecus.* l. 22. c. 38. *nihil inclementer in Varronem dictum.* (4) Hanc locutionem, *venirent speculari*, silentio prætereunt interpretes. Mihi notanda saltem videntur, & quidem dubiæ Latinitatis. Vid. tamen not. 6. ad c. 53. l. 37. suprâ. E.

visum erat, † comprimi ac sedari exasperatos Ligures. *Gentius ab Iffensibus Romæ infimulatur.* Quum Macedonicum bellum expectaretur, Gentium quoque Illyriorum regem suspectum Iffenses legati fecerunt: simul questi, fines suos secundò populatum, simul nunciantes, *uno animo vivere Macedonum atque Illyriorum regem: communi consilio parare Romanis bellum: Et specie legatorum Illyrios speculatores Romæ esse, Perse auctore missos, ut, quid ageretur, scirent.* Illyrii vocati in senatum qui quum legatos se esse missos ab rege dicerent ad purganda crimina, si qua de rege Iffenses deferrent; quæsitum, || ecquid ita non adissent magistratum, ut ex instituto † loca, lautia, acciperent? sciretur denique venisse eos, & super quâ re venissent? Hæsitantibus in responso, ut curiâ excederent, dictum. Responsum tanquam legatis, ut qui adire senatum non postulassent, dari non placuit: mittendosque ad regem legatos censuerunt, qui nunciarent, (1) *qui focii quererentur apud senatum, exustum a rege agrum, non æquum eum facere, qui ab sociis suis non † abstineret injuriam.* In hanc legationem missi, A. Terentius Varro, C. Platorius, C. Cicereius. Ex Asiâ, qui circa *Legati ex Asia reduc.* focios reges missi erant, legati redierunt, qui renunciarent, *Eumenem in eâ (2), Antiochum in Syriâ, Ptolemæum in Alexandriâ sese convenisse.* Omnes sollicitatos legationibus *Persei, sed egregiè in fide permanere, pollicitosque omnia, quæ populus Romanus imperasset, præstatu- ros. Et civitates socias adisse: ceteras satis fidas; Et solos Rhodios fluctuantes Et imbutos Persei consiliis invenisse.* Venerant Rhodii legati ad purganda ea, quæ vulgò jactari de civitate sciebant: ceterum senatum iis dari, quum novi consules magistratum inissent, placuit.

XXVII. Belli apparatus non differendum censuerunt. *Apparatus in Persia.* C. Licinio prætori negotium datur, ut ex veteribus quinquemibus, in navalibus Romæ subductis, quæ possent usui esse, reficeret, pararetque naves quinquaginta. Si quid ad eum numerum explendum deesset, C. Memmio

F 2

collegæ

C. 26. (1) Legendum videtur ex emendatione Gronovii, quod *socii quererentur apud senatum, exustum a rege agrum, non æquum eum facere &c.* Quod autem intellige quantum attineret ad id quod: ut apud Cic. ad Quint. l. 3. Ep. 5. Quod quæris, quid de illis libris egerim, quos, quum essem in Cumano, scribere institui, non cessavi neque cesso. pro Mil. c. 8. Quod verò te, L. Domiti, huic quæstioni præesse maxime voluit; nihil quæsit aliud, nisi justitiam, &c. (2) In Asiâ. Mox ad voces, in Alexandriâ, vid. † in Lavinio.

collegæ in Siciliam scriberet, ut eas, quæ in Sicilia naves essent, reficeret atque expediret, ut Brundisium primo quoque tempore mitti possent. † Socios navales libertini ordinis in viginti & quinque naves ex civibus Romanis C. Licinius prætor scribere jussus: in quinque & viginti parem numerum Cn. Sicinius sociis imperaret: idem prætor peditum octo millia, quadringentos equites a sociis Latini nominis exigeret. Hunc militem qui Brundisii acciperet, atque in Macedoniam mitteret, A. Atilius Serranus, qui priore anno prætor fuerat, deligitur: Cn. Sicinius prætor qui (1) exercitum paratum ad trajiciendum haberet, C. Popillio consuli ex auctoritate senatûs C. Licinius prætor scribit, ut & legionem secundam, quæ maximè veterana in Liguribus erat, & socios Latini nominis (2) quatuor millia peditum, ducentos equites Idibus Februariis Brundisii adesse juberet. Hac classe & hoc exercitu Cn. Sicinius provinciam Macedoniam obtinere, donec successor veniret, jussus, prorogato in annum imperio. Ea omnia, quæ senatus censuit, impigre facta sunt. Duodequadraginta quinqueremes ex navalibus deductæ: qui deduceret eas Brundisium, L. Poreius Licinus præpositus: duodecim ex Sicilia missæ. Ad frumentum classi exercituique coëmendum in Apuliam Calabriamque tres legati missi, Sex. Digitius, T. Juventius, M. Cæcilius. Ad omnia præparata Cn. Sicinius prætor, paludatus ex urbe profectus, Brundisium venit.

XXVIII. Exitu propè anni C. Popillius consul Romanus rediit † aliquanto serius, quàm senatus censuerat: (1) cui primo quoque tempore magistratus creari, quum tantum bellum immineret, jussum erat. Itaque non secundis & auribus Patrum auditus est consul, quum in
æde

C. 27. (1) Gronovius *ad qui mutavit in que*: hoc sensu, ut Cn. Sicinius exercitum paratum ad trajiciendum haberet, literæ consuli scriptæ sunt, &c. Drakenborchius *ad qui reduxit*, at eodem sensu locum accipit, adfuit illis Terentianis, Andr. 2. 1. 7. *operam dare, qui istum amorem ex animo amorem tuo*: & v. 34. *Efficite, qui detur tibi; ego id agam, mihi quæ ne detur*. Mihi nihil horum placet, & ita locum edendum atque interpretandum esse censeo: Cn. Sicinius prætor, [supple ex præcedentibus deligitur] qui exercitum paratum ad trajiciendum haberet: [h. e. exercitui præf. set] C. Popillio consuli &c. E. (2) Per epexegetum dictum.

C. 28. (1) De locutione *jubeo tibi* vid. not. 5. ad c. 16. l. 27. suprâ. Legendum videtur vel *qui* . . . *jussum erat*, nempe senatui, vel *qui* . . . *jussu*
ferat.

æde Bellonæ de rebus in Liguribus gestis differeret. || succlamationes frequentes erant interrogationesque, cur scelere fratris oppressos Ligures in libertatem non restituisset? Comitia consularia, in quam edicta erant diem, † ante diem duodecimum Kalendas Martias sunt habita. Creati consules, P. Licinius Crassus, C. Cassius Longinus. Postero die prætores facti, C. Sulpicius Galba, L. Furius Philus, L. Canuleius Dives, C. Lucretius Gallus, C. Caninius Rebilus, L. Villius Annalis. His prætoribus provinciæ decretæ: duæ jure Romæ dicendo, Hispania, & Sicilia, & Sardinia; ut uni fors † integra esset, (2) quò senatus censuisset. Consulibus designatis imperavit senatus, ut, quâ die magistratum inissent, hostiis majoribus ritè mactatis, precarentur, ut, quod bellum populus Romanus in animo haberet gerere, || ut id prosperum eveniret. Eodem die decrevit senatus, (3) C. Popillius consul ludos per dies decem Jovi optimo maximo voveret, donaque circa omnia pulvinaria dari, si respublica decem annos in eodem statu fuisset. Ita ut censuerant, in Capitolio vovit consul ludos fieri, donariaque dari, quantâ ex pecuniâ decressët senatus, quum centum & quinquaginta non † minùs adessent. † præeunte verba Lepido pontifice maximo, id votum (4) susceptum est. Eo anno sacerdotes (5) publici mortui, L. Æmilius Papus decemvir sacrorum, & Q. Fulvius Flaccus pontifex, qui priore anno fuerat censor. Hic foedâ morte periit. Ex duobus filiis ejus, qui tum in Illyrico militabant, nunciatum alterum decessisse, alterum gravi & periculoso morbo ægrum esse. Ob-
Fulvius la-
queo gulam
sibi frangit.
ruit animum simul luctus metusque: mane ingressi cubiculum servi laqueo dependentem invenere. Erat opinio, post censuram minùs compotem fuisse sui: vulgò Junonis Laciniae iram ob spoliatum templum alienasse mentem ferebant. Suffectus in Æmili locum decemvir M. Valerius Messalla:

F 3

falla:

ferat. (2) Infrà c. 31. C. Lucretio Gallo, quò senatus censuisset, fors evenit. suprà l. 27. c. 22. peregrina, & quò senatus censuisset. Similiter infrà c. 35. Is exercitus uti paratus esset, quò senatus censuisset. (3) Excidisse videtur vocula ut. Porro vid. § quinquennialia vota. (4) Suscipere vota occurrit suprà l. 27. c. 45. Et nunc credo hoc ipso sensu pulvinar suscipi dici suprà l. 5. c. 52. In Jovis epulo non alibi, quam in Capitolio, pulvinar suscipi potest? E. (5) Sæpius memorantur sacerdotes publici, suprà l. 25. c. 2. l. 26. c. 23. & alibi.

falla: in Fulvii pontifex Cn. Domitius Ahenobarbus, ¶ oppidò adolescens sacerdos (6) lectus.

U. c. 581.
a. C. 171.
P. Licinio,
C. Cassio
Coll.
*Exponitur
quis esset re-
gum animus
erga Roma-
nos & Per-
sea.*

XXIX. P. Licinio, C. Cassio consulibus, non urbs tantum Roma, nec terra Italia, sed omnes reges civitatesque, quæ in Europâ, quæque in Asiâ erant, converterant animos in curam Macedonici ac Romani belli. Eumenem quum vetus odium stimulabat, tum recens ira, quòd scelere ejus (1) propè ut victima mactatus Delphis esset. Prusias, Bithyniæ rex, statuerat abstinere armis, eventumque exspectare. nam neque pro Romanis se æquum censere adversus fratrem uxoris arma ferre; & apud Persea victorem (2) veniam per sororem ¶ impetrabilem fore. Ariarathes, Cappadocum rex, præterquam quòd Romanis suo nomine auxilia pollicitus erat, ex quo (3) est junctus Eumeni affinitate, in omnia belli pacisque se consociaverat consilia. Antiochus † imminabat quidem Ægypti regno, & pueritiam regis (4), & inertiam tutorum sperniens; & ambigendo de Cœle Syriâ causam belli se habiturum existimabat, gesturumque sine ullo impedimento, occupatis Romanis in Macedonico bello, id bellum: tamen omnia & per suos legatos senatui, & ipse legatis eorum eximiè pollicitus erat. Ptolemæus propter ætatem alieni etiam tum ¶ arbitrii erat. tutores & bellum adversus Antiochum parabant, quo vindicarent Cœlen Syriam, & Romanis omnia pollicebantur ad Macedonicum bellum. Masinissa & frumento juvabat Romanos, & auxilia cum elephantis Misagenemque filium mittere ad bellum parabat. consilia autem in omnem fortunam ita disposita habebat: si penes Romanos victoria esset, suas quoque in eodem statu mansuras res, neque ultra quidquam movendum: non enim passuros Romanos, vim Karthaginensibus † afferri. Si fractæ essent opes Romanorum, quæ tum protegerent Karthaginenses, suam omnem Africam fore. Gentius, rex Illyriorum, fecerat potiùs, cur suspectus esset Romanis,

& alibi. Similiter *sacra publica*, quibus opponuntur *gentilia*, l. 5. c. 52. (6) *sed sacerdos vacare videtur.*

C. 29. (1) Ita infra c. 40. *Eumenes rex . . . propè ut victima Delphis in sacra loco ante aras mactatus.* Ceterum pronomen *ejus* non habet, quòd referri possit. Excidisse videntur, post *stimulabat*, voces in *Persea*. (2) Si victor esset. Vid. † participii usus ubi &c. (3) Vid. not. 3. ad c. 16. suprâ. (4) Is erat Ptolemæus Philometor, filius Ptolemæi Epiphanis, de quo suprâ l. 31. c. 2. & alibi.

nis, quàm satis statuerat, utram foveret partem; † impetumque, magis, quàm consilio, his aut illis se adiuncturus videbatur. Cotys Thrax, Odrysarum rex, evidenter Macedonum partis erat.

XXX. Hæc sententia regibus quum esset de bello, in liberis gentibus populisque plebs (1) ubique omnis ferme, ut solet, (2) deterioribus erat ob regem Macedonasque inclinata; principum diversa cerneret studia. pars ita in Romanos effusi erant, ut auctoritatem immodico favore corrumpere: pauci ex iis iustitiâ imperii Romani capti; plures † ita, si præcipuam operam navassent, potentes sese in civitatibus suis futuros rati. pars altera regiæ adulationis erat, (3) quos æs alienum & desperatio rerum suarum, eodem manente statu, præcipientes ad novanda omnia agebat; quosdam ventosum ingenium, quia (4) Perseus magis † auræ popularis erat. tertia pars, optima eadem & prudentissima, si utique optio domini potioris daretur, sub Romanis, quàm sub rege, malebat esse. si liberum inde arbitrium fortunæ esset, neutram partem volebant potentiorē alterâ oppressâ fieri; sed, † illibatis potius viribus utriusque patris, pacem ex eo (5) manere. ita inter utroque optimam conditionem civitatum fore; protegente altero semper inopem ab alterius injuriâ. Hæc sentientes, certamina fautorum utriusque partis taciti ex tuto spectabant. Consules, quo die magistratum inierunt, ex senatusconsulto quum circa omnia fana, in quibus ¶ lectisternium majorem partem anni esse solet, majoribus hostiis immolassent, inde preces suas acceptas ab Diis immortalibus ominati, senatui, ritè sacrificatum, precationemque de bello factam, renunciarunt. Aruspices ita responderunt, *siquid rei nove inciperetur, id maturandum esse. victoriam, triumphum, (6) prerogationem imperii portendi.* Patres, † quod *faustum felixque populo Romano esset, centuriatis comitiis primo quoque die ferre ad populum consules, jussērunt, ut, quod Perseus, Philippi filius, Macedonum rex, adversus fœdus cum patre Philippo iactum, & secum post mortem ejus renovatum,*

Quis liberorum civitatum.

†

†

S.C. de bello in Persea.

C. 30. (1) Alii utique, quod magis placet. (2) Lege deterioribus favens erat ad regem &c. Infra c. 63. pravo studio, quo etiam in certaminibus ludicris vulgus utitur, deteriori atque infirmiori favendi. (3) Suprà l. 36. c. 6. mulierum eo statu, qui diuturnus esse sine mutatione rerum non possit. (4) Gravior erat in vulgus. (5) Nempe quod illibatæ partis utriusque vires essent. Gronovius legi jubet *in æquo*. (6) Omnino lege § *propagationem*.

renovatum, sociis populi Romani arma intulisset, agros vastasset, urbesque occupasset; quodque belli parandi adversus populum Romanum consilia inisset, arma, milites, classem ejus rei causâ comparasset; ut, nisi de iis rebus satisfacisset, bellum cum eo iniretur. Hæc rogatio ad populum lata est.

XXI. Senatusconsultum inde factum est, *Ut consules inter se provincias Italiam & Macedoniam compararent, sortirenturque. Cui Macedonia obvenisset, ut is regem Persæ, quique ejus sectam secuti essent, nisi populo Romano satisfacissent, bello persequeretur.* Legiones quatuor novas scribi placuit, binas singulis consulibus. Id (1) præcipuè provinciæ Macedoniæ datum, quod, quum alterius consulis legionibus quina millia & duceni pedites (2) ex vetere instituto darentur in singulas legiones, in Macedoniam sena millia peditum scribi iussit; equites treceni æqualiter in singulas legiones. & in sociali exercitu consuli alteri auctus numerus: sexdecim millia peditum, octingentos equites (præter eos, quos Cn Sicinius duxisset, sexcentos equites) in Macedoniam trajiceret. Italiæ satis visa duodecim millia sociorum peditum, sexcenti equites. Illud quoque præcipuum datum forti Macedoniæ, ut centuriones militesque veteres scriberet, quos vellet, consul usque ad quinquaginta annos. In tribunis militum novatum eo anno propter Macedonicum bellum, quod consules ex senatusconsulto ad populum tulerunt, ne tribuni militum eo anno suffragiis crearentur, sed consulem prætorumque in iis faciendis iudicium arbitriumque esset. Inter prætores ita partita imperia. prætorem, cujus fors fuisset, ut iret, quod senatus censuisset,

Exercitus.

Provincia.

C. 31. (1) Omnino lege id præcipui. Suprà l. 34. c. 18. nec quidquam in exercitu suo præcipui, præter honorem atque imperium haberet. Mox hoc cap. Illud quoque præcipuum forti Macedoniæ datum. Infrà l. 43. c. 5. Duobus fratribus regulis hæc præcipua. Ter. Ad. 2. 3. 5. Unam banc rem me habere præter alios præcipuam arbitror. In his omnibus, id præcipuum dicitur (ut rectè Dukerus ostendit) quod quis præ aliis habet: itaque accipiendus est locus l. 27. c. 10. additumque Fabio consuli centum pondo auri præcipuum; ubi, quæ notavi, parum accuratè scripta esse jam video. (2) Pedites in contextum recepi, loco nov equites, quod vulgò obtinuit. Vid. not. 6. ad c. 14. l. 41. suprà. Mox quoque dicit noster, equites trecenos æqualiter in singulas legiones scribi: id est, de equitum numero nullum fuit discrimen inter legiones Macedonicas & eas quæ in Italiâ manere debebant: æqualiter in omnes treceni equites scripti.

censuisset, Brundisium ad classem ire placuit; utque ibi recognosceret socios navales, dimissisque, si qui parum idonei essent, supplementum legeret ex libertinis, & daret operam, ut duæ partes civium Romanorum, tertia sociorum esset. Commeatus classi legionibusque ut ex Sicilia Sardiniaque subveherentur, prætoribus, qui eas provincias fortiti essent, mandari placuit, ut alteras ¶ decumas Siculis Sardisque imperarent, utque id frumentum ad exercitum in Macedoniam portaretur. Siciliam C. Caninius Rebilus est fortitus, L. Furius Philus Sardiniam, L. Canuleius Hispaniam, C. Sulpicius Galba urbanam jurisdictionem, L. Villius Annalis inter peregrinos. C. Lucretio Gallo, quod senatus censuisset, fors evenit.

XXXII. Inter consules magis ¶ cavillatio, quàm magna contentio, de provinciâ fuit. Cassius, *sine sorte se Macedoniam* (1) *oppugnaturum*, dicebat, *nec posse collegam, salvo jurejurando, secum jortiri.* (2) *Prætorem eum, ne in provinciam iret, in concione jurasse, se stato loco statisque diebus sacrificia habere, quæ, absente se, rectè fieri non possent: quæ non magis consule, quàm prætor, absente rectè fieri possent. Si senatus,* (3) *non quid vellet in consulatu potius, quàm quid in præturâ juraverit P. Licinius, animadvertendum esse censeat, se tamen futurum in senatû + potestate.* Consulti Patres, cui consulatum populus Romanus non negasset, ab se provinciam negari, superbum rati, fortiri consules jusserunt. P. Licinio Macedonia, C. Cassio Italia obvenit. Legiones inde fortiti sunt. prima & tertia in Macedoniam trajicerentur, (4) secunda & quarta ut in Italiâ remanerent. Delectûs consules multo ¶ intentiorem, quàm aliàs, curam

*Delectûs i
tentionis cur*

C. 32. (1) *Lege optaturum.* Optare pro eligere suprà est, l. 6. c. 25. *permissoque, ut ex collegis optaret, quem vellet, contra spem omnium L. Furium optavit.* Hinc optio est electio suprà l. 26. c. 29. *quum extra sortem collegæ optionem dari provinciæ iniquum fuerit.* & apud Cic. pro Quinct. c. 9. *cui hæc optio tam misera tamque iniqua daretur, ut aut &c.* Hinc quoque adoptio est quasi allectio, electio in filium. (2) Vid. suprà l. 41. c. 15. (3) Delectandam censet particulam negantem Gronovius. Et constat quidem sententiam esse quam ille statuit; nempe, si Patres tantum indulgerent Licinio, ut potius rationem haberent ejus, quod ille cuperet consul, quàm ejus, quod jurasset Prætor, se tamen daturum hoc patribus, ut, contra quàm æquum putet, in sortem provincias mittat. [Idem forte sensus elici posset, servatâ particulâ negante, jungendo hæc omnia cum præcedentibus plenâque distinctione positâ post censeat. E.] (4) *Intellige secundum & quartam ex numero earum, quæ hoc anno a consuli-*

centu-
ries citati
rib. mil.
pellant
B. pl.

habebant. Licinius veteres quoque scribebat milites centurionesque : & multi voluntate nomina dabant, quia locupletes videbant, qui priore Macedonico bello, aut adversus Antiochum in Asiâ, stipendia fecerant. Quum tribuni militum centuriones, sed (5) primum quemque, citarent, tres & viginti centuriones, qui primos pilos duxerant, citati tribunos plebis appellarunt. Duo ex collegio, M. Fulvius Nobilior & M. Claudius Marcellus, ad consules † rejiciebant : *Eorum † cognitionem (6) esse debere, quibus delectus, quibusque bellum mandatum esset. ceteri, cognituros se, de quo appellati essent, aiebant ; Et, si injuriâ fieret, auxilium civibus laturos.*

XXXIII. Ad subsellia tribunorum res agebatur. cò M. Popillius, consularis, advocatus (1), centuriones, & consul venerunt. Consule inde postulanti (2), ut in concione ea res ageretur, populus in concionem advocatus. Pro centurionibus M. Popillius, qui biennio antè consul fuerat, ita verba fecit : *Militares homines Et stipendia justa (3), Et corpora, Et atate, Et assiduis laboribus, || consecuta habere : || nihil recusare tamen, quo minùs operam reipublica dent. id tantum deprecari, ne inferiores iis ordines, quàm quos, quum militassent, habuissent, attribuerentur.* P. Licinius consul (4) senatusconsulta recitari iussit : prin i m, quòd bellum senatus Perseo † jussisset : deinde, quòd veteres centuriones quàm plurimum

bus scripte, et ex senatusconsulto iis assignatæ erant. Ceteroquin secunda jam cum Cn. Sicinio in Macedoniam trajecerat suprâ c. 27. (5) Eos potissimum centuriones, qui primos pilos duxerant. Hinc autem intelligimus, quod & aliunde constat, tribunos delectui præfuisse, & centuriones etiam, sed consulum jussu ac permisso, constitui. Vocula sed Crevierio jure suspectum est. (6) De postulatis centurionum cognoscere & statuere debere eos, quibus &c. Ceterum ante rejiciebant excidisse videtur vox rem, (elisa a primâ syllabâ vocis sequentis) aut vox eos hausta a præcedenti *coff.*

C. 33. (1) Nempe centurionum. At lege cum Gronovio *advocatus centurionibus* : ut suprâ l. 38, c. 33. *ierunt alii etiam illustres viri, Et advocati privatis, Et quia* &c. [Objecit Drakenborchius, ita nullam centurionum, ad quos præcipuè causa pertinebat, mentionem fieri. Eos autem jam adfuisse satis innere mihi videntur verba præcedentia, *ad subsellia tribunorum res agebatur.* E.] (2) Vid. † *ablativus tertiæ*, &c. Vulgò editur *consuli*, ut sit *advocatus consuli*, sive ad consulem. (3) Justum ac legitimum stipendiorum numerum. (4) Rectè Drakenborchius *senatusconsultum* dedit, pro vulgato *senatusconsultum*. Plura fuisse constat ex c. 31. suprâ. Edd. antiquissimæ S.C. præferunt ; quam notam Sigonius primus prave reddidit.

num (5) ad id bellum scribi censuisset, nec ulli, qui non major annis quinquaginta esset, vacationem militiæ esse. Deprecatus est deinde, *ne novo bello, tam propinquo Italia, adversus regem potentissimum, aut tribunos militum, delectum habentes, impedirent; aut prohiberent consulem, quem cuique ordinem assignari e reipublicâ esset, eum assignare. Si quid in eâ re dubium esset, ad senatum † rejicerent.*

XXXIV. Postquam consul, quæ voluerat, dixit, Sp. Ligustinus ex eo numero, qui tribunos plebis appellaverant, a consule & ab tribunis petiit, ut sibi paucis ad populum agere liceret. Permissu omnium ita locutus fertur. *Sp. Ligustinus tribus Crustumina ex Sabinis sum oriundus, Quirites. Pater mihi jugerum agri reliquit & parvum tugurium, in quo natus educatusque sum: hodieque ibi habito. Quum primum in ætatem (1) veni, pater mihi uxorem fratris sui filiam dedit: quæ secum nihil attulit, præter libertatem pudicitiamque, & cum his fecunditatem, quanta vel in ditâ domo satis esset. Sex filii nobis, duæ filiæ sunt: ¶ utraq; jam nuptæ. Filii quatuor togas viriles habent, duo ¶ prætextati sunt. Miles sum factus, P. Sulpicio, C. Aurelio consulibus. In eo exercitu, qui in Macedoniam est transportatus, biennium miles gregarius fui adversus Philippum regem: tertio anno virtutis causâ mihi T. Quinctius Flaminius (2) decurionem ordinem hastatum assignavit. Devicto Philippo Macedonibusque, quum in Italiam portati (3) ac dimissi essemus, continuò miles voluntarius cum M. Porcio consule in Hispaniam sum profectus. Neminem omnium imperatorum, qui vivant, acriorem virtutis spectatorem ac judicem fuisse sciunt, qui & illum & alios duces longâ militiâ experti sunt. hic me*
imperator

reddidit. Mox autem vel lege *primum, qui...* & deinde, *quo; vel tolle vocem senatus*, ut sit, *primum, illud quod jussisset* &c. Proprie non est senatus, sed populi, jubere bellum. (5) Omnino lege quàm plurimos.

C. 34. (1) *Ad ætatem venire* dicitur, qui adolevit, juvenisque est. Ita *ab ineunte ætate, a primâ ætate, a principio ætatis* obvia sunt in scriptoribus Latinis, quibus pueritia ferè excluditur. Drakenborchius videre jubet, num legendum sit *in eam ætatem veni*, nempe quæ matrimonio ineundo apta est. (2) Me jussit esse centurionem decimi ordinis Hastatorum. *Virtutis causâ*, ut infra hoc cap. bis, & cap. seq. *primum pilum virtutis causâ ei assignarunt.* (3) *Lege reportati*, (ut mox, subactis Ætolis, *reportati sumus in Italiam.*) vel etiam ¶ *deportati*. Hæc autem parum accuratè divisa temporibus videntur: nam Cato in Hispaniam anno antè profectus erat

imperator dignum judicavit, cui primum hastatum prioris centuriae (4) assignaret. Tertiò iterum voluntarius miles factus sum in eum exercitum, qui adversus Ætoles & Antiochum regem est missus. a M. Acilio mihi primus princeps prioris centuriae est assignatus. Expulso rege Antiocho, subactis Ætolis, reportati sumus in Italiam: & (5) deinceps bis, quæ annua merebant legiones, stipendia feci. Iis deinde in Hispaniâ militavi, semel Q. Fulvio Flacco, iterum Ti. Sempronio Graccho pretore. A Flacco inter ceteros, quos virtutis causâ secum ex provinciâ ad triumphum deducebat, deductus sum. a Ti. Graccho rogatus, in provinciam (6) ii. Quater intra paucos annos † primum pilum duxi: quater & tricies virtutis causâ donatus ab imperatoribus sum: sex civicas coronas accepi. viginti duo (7) stipendia annua in exercitu emerita habeo, & major annis sum quinquaginta. Quod si mihi nec stipendiâ omnia emerita essent, necdum ætas vacationem daret, tamen, quum quatuor milites (8) pro me uno vobis dare, P. Licini, possem, æquum erat me dimitti. Sed hæc pro causâ meâ dicta accipiam: ipse me, quoad quisquam, qui exercitus scribit, idoneum militem judicabit, nunquam sum excusaturus. Ordinem (9) quo me dignum judicent tribuni militum, ipsorum est potestatis: ne quis me virtute in exercitu præset, dabo operam; (10) ut semper ita fecisse me & imperatores mei, & qui unâ stipendia fecerunt, testes sunt. Vos quoque æquum est, commilitones, etsi appellationis vobis † usurpatis jus, quum adolescentes nihil adversus magistratum senatûsque auctoritatem usquam feceritis, nunc quoque in potestate senatûs ac consulum esse, & omnia honesta loca ducere, quibus rempublicam defensuri sitis.

†
Parent centuriones Cos.

XXXV. Hæc ubi dixit, collaudatum multis verbis consul ex concione in senatum duxit. Ibi quoque ei ex auc-

erat, quàm Quinctius ex Græciâ exercitum deportavit. (4) Hoc est, prioris ordinis: fecit me centurionem prioris ordinis in primo Hastatorum manipulo. Vid. not. 5. ad c. 8. l. 2. suprâ. Gell. l. 16. c. 4. In legione sunt centuriæ sexaginta, manipuli triginta, cohortes decem. Ita mox, mihi primus princeps prioris centuriæ est assignatus: id est, factus sum centurio prioris centuriæ in primo manipulo Principum. (5) Ex his verbis nullus sensus videtur erui posse. (6) Intelligendum est, a Ti. Graccho rogatum fuisse, ut post triumphum Fulvii in provinciam rediret. (7) Duo igitur stipendia consecravit supra ordinarium stipendiorum numerum, quæ pediti conficienda erant. (8) Scilicet filios suos, qui togas viriles sumplerant. (9) Excidisse videtur assignare, vel attribueret. (10) Vel lege, et semper ita fecisse &c. vel dele. nota.

toritate senatûs gratiæ actæ, tribunique militares in legione primâ † primum pilum virtutis causâ ei assignarunt. ceteri centuriones, omissâ appellatione, ad delectum obedienter responderunt. Quo maturius in provincias magistratus proficiscerentur, † Latinæ Kalendis Juniis fuere: eoque sollenni perfecto, C. Lucretius prætor, omnibus, quæ ad classem opus erant, præmissis, Brundisum est profectus. Præter eos exercitus, quos consules comparabant, C. Sulpicio Galbæ prætori negotium datum, ut quatuor legiones scriberet urbanas iusto numero peditum equitumque; iisque (1) quatuor tribunos militum ex senatu legeret, qui præessent: sociis Latini nominis imperaret quindecim millia peditum, mille & ducentos equites. Is exercitus uti paratus esset, quò senatus censuisset. P. Licinio consuli ad exercitum civilem socialemque petenti addita auxilia, Ligurum duo millia, Cretenses sagittarii, (incertus numerus, quantum rogati auxilia (2) Cretenses misissent) Numidæ item equites elephantique. In eam rem legati ad Masinissam Karthaginensesque missi, L. Postumius Albinus, Q. Terentius Culleo, C. Aburius. In Cretam item legatos tres ire placuit, A. Postumium Albinum, C. Decimium, A. Licinium Nervam.

XXXVI. Per idem tempus legati ab rege Perseo venerunt. eos in oppidum (1) intromitti non placuit, quum jam † bellum regi eorum & Macedonibus & senatus decreisset, & populus iussisset. In ædem (2) Bellonæ in senatum introducti ita verba fecerunt: *Mirari Persea regem, † quid in Macedoniam exercitus transportati essent. Si impetrari a senatu posset, ut ii revocentur, regem de injuriis, si quas sociis factas querebantur, arbitrato senatûs satisfacturum esse.* Sp. Carvilius, ad eam ipsam rem ex Græciâ remissus ab Cn. Sicinio, in senatu erat. is Perrhæbiam expugnatam armis, Thessaliæ aliquot urbes captas, cetera, quæ aut ageret, aut pararet rex, quum argueret, respondere ad ea legati iussi. Postquam hæsitabant, negantes sibi

*Legati a
Perseo.*

C. 35. (1) Ex more solito tribuni alternis imperitabant (Vid. not. 2. ad c. 41. l. 40. suprâ.) Sed his, qui ex senatu leguntur, datur nimirum ob ampliorem dignitatis gradum extraordinaria potestas. (2) Displicet Gronovio repetitio vocis, *auxilia*. Rogare auxilia occurrit apud Cæsar. l. 1. Bell. Gall. c. 11. & rogare subsidium l. 7. c. 5.

C. 36. (1) Vid. not. 2. ad c. 29. suprâ. (2) Similiter suprâ l. 22. c. 4.

sibi ultrà quidquam mandatum esse, jussi renunciare regi, Consulem P. Licinium brevi cum exercitu futurum in Macedonia † esse. ad eum, si satisfacere in animo esset, mitteret legatos. Roman quòd præterea mitteret, non † esse: (3) neminem eorum per Italiam ire liciturum. Ita dimissis, P. Licinio consuli mandatum, intra undecimum diem juberet eos Italiâ excedere, & Sp. Carvilius mitteret, qui, donec navem conscendissent, custodiret. Hæc Romæ acta, nondum profectis in provinciam consulibus. Jam Cn. Sicinius, qui, priusquam magistratu abiret, Brundisium ad classem & ad exercitum præmissus erat, trajectis in Epirum quinque millibus peditum, trecentis equitibus, ad Nymphæum in agro Apolloniati castra habebat. Inde tribunos cum duobus millibus militum ad occupanda Dassaretiorum & Illyriorum castella, ipsis arcessentibus præsidia, ut tutiores à finitimorum impetu Macedonum essent, misit.

*Legati Rom.
in Græciam,
& in Illyri-
cum.*

XXXVII. Paucis pòst diebus Q. Marcius, A. Atilius, & P. & Ser. Cornelii Lentuli, & L. Decimius, legati in Græciam missi, Corcyram peditum mille secum advexerunt. ibi inter se & regiones, quas obirent, & milites diviserunt. Decimius missus est ad Gentium, regem Illyriorum, quem, si aliquem respectum amicitiae eum habere cerneret, tentare, aut etiam ad belli societatem pellicere jussus. Lentuli in Cephalleniam missi, ut in Peloponnesum trajicerent, oramque maris, in occidentem versi, ante hiemem circumirent. Marcio & Atilio Epirus, Ætolia, & Thessalia circumeundæ assignantur. Inde Bœotiam atque Eubœam adspicere jussi; tum in Peloponnesum trajicere. ibi congressuros se cum Lentulis constituunt. Priusquam digrederentur a Corcyrà, literæ a Perseo

in Macedoniam in hiberna copias reduxit. Vid. § in repetitum. (3) Certum est licet sæpe dici sequente accusativo & infinitivo. Ita Terent. Heaut. 4. 2. 5. Si licet me latere testis abscedere. Cic. pro Ligar. c. 6. liceat esse miseros. Sed ellipticæ sunt locutiones, & in hunc modum supplendæ: si licet mihi, me abscedere; liceat nobis, nos esse miseros. Nam quod Cicero pro Balb. c. 12. dicit, civi Romano licet esse Gaditanum, plenum est, eum esse civem Gaditanum. Similiter illud Terent. Heaut. 2. 4. 8. expedit bonas esse vobis; quod integrum est, vobis expedit, vos esse bonas. Si igitur in hoc loco vulgatum servandum sit, rã neminem resolvendum erit in non quemquam, non aliquem; ut sit non liciturum cuiquam, quemquam eorum, &c. Sed multum aridet conjectura Dukeri, neminem mutantis in nemini enim. Porro liciturum suprâ occurrit l. 32. c. 21. & apud Cic.

seo allatæ sunt, quibus quærebat, quæ causa Romanis aut in Græciam trajiciendi copias, aut urbes occupandi, esset? Cui rescribi nihil placuit; nuncio ipsius, qui literas attulerat, dici, *præsidiî causâ ipsarum urbium Romanos facere*. Lentuli, circumeuntes Peloponnesi oppida, quum sine discrimine omnes civitates adhortarentur, ut, quo animo, quâ fide adjuvissent Romanos, Philippi primûm, deinde Antiochi † bello, eodem adversûs Persea juvarent, fremitum in concionibus audiebant: Achæis indignantibus, eodem se loco esse, (qui omnia a principiis Macedonici belli præstitissent Romanis, & Macedonum Philippi bello hostes fuissent) quo Messenii atque Elîi (1), qui pro Antiocho hoste arma adversûs populum Romanum tulissent; ac, nuper in Achæicum ‡ contributi concilium, velut præmium belli (2) se victoribus Achæis tradi querebantur.

XXXVIII. Marcius & Atilius ad Gitanas (1), Epiri oppidum decem millia ab mari, quum adscenderent, concilio Epirotarum habito, cum magno omnium || assensu auditi sunt: & quadringentos juventutis eorum in Orestas, ut præsidio essent (2) liberatis ab se Macedonibus, miserunt. Inde in Ætoliâ progressi, ac paucos ibi morati dies, dum in prætoris mortui locum alius sufficeretur, & Lycisco prætore facto, quem Romanorum favere rebus satis compertum erat, transierunt in Thessaliâ. Eò legati Acarnanum, & Bocotorum exsules venerunt. Acarnanes nunciare (3) jussi, *Quæ Philippi primûm, Antiochi deinde † bello, decepti pollicitationibus regis (4), adversus po-*
pu

C. 37. (1) Nempe sint. Sed usitatius est *Messenios atque Elies*. Suprà l. 8. c. 14. *Cumanos Sueffulanisque ejusdem juris conditionisque, cujus Campanos, esse placuit*. l. 39. c. 24. *civitates Thessalorum in eodem causâ, quâ Ætolos, fuisse*. [Ceterum mallem legere, ut alibi, *Ele*. E.] (2) Hoc ideo dicunt Achæi, quòd hostilem adversûs Romanos Messeniorum animum declarat. Suprà l. 36. c. 31. narrat Achæos oppugnasse Messenen, quòd concilii eorum recu-
faret esse. E.

C. 38. (1) Nomen ignotum, & fortasse mendosum. (2) De Orestis suprà l. 33. c. 34. *Orestis (Macedonum ea gens est) quòd primi ab rege defecissent, sue leges reddita*. Hinc Drakenborchius (qui mentem Crevierii ad hunc locum minimè assequitur) legendum conjicit ¶ *liberatis ab Macedonibus, deleto pronomine se*: ut quadringenti juventutis Epirotarum præsidio essent Orestis, liberatis a potestate & imperio Macedonum. [Quid si voces ab se interpretemur ab Romanis, & liberatis ab se Macedonibus, illi Macedoniæ genti, quam Romani liberaverant? Similiter prorsus hoc ipso cap. *legatis, quòd ... enisè adjuti a gente Thessalorum essent*. E.] (3) Fortè renunciare. Certè intelligendum, a Marcio & Atilio domum renunciare jussi sunt. (4) *Lege regis*: duo enim reges nominati sunt, Philippus &

pulum Romanum commississent, ea corrigendi occasionem illis oblatam. Si malè meriti clementiam populi Romani experti essent, bene merendo liberalitatem experirentur. Bœotis exprobratum, societatem eos cum Perseo junxisse. iis, quum culpam in Ismeniam, principem alterius partis, † conferrent, & (5) quasdam civitates dissentientes in causam ¶ deductas, appariturum id esse, Marcus respondit: *Singulis enim civitatibus de se ipsis consulendi potestatem facturos.* Theffalorum Larissæ fuit concilium. ibi & Theffalis benigna materia gratias agendi Romanis pro libertatis munere fuit; & legatis, quòd & Philippi priùs & post Antiochi bello, ¶ enisè adjuti a gente Theffalorum essent, hac mutuâ commemoratione meritorum accensi animi multitudinis ad omnia decernenda, quæ Romani vellent. † Secundum hoc concilium legati a Perseo rege venerunt, privati maximè hospitii fiduciâ, quod ei paternum cum Marcio erat. Ab hujus necessitudinis commemoratione orsi, petierunt legati, in colloquium veniendi regi potestatem faceret. Marcus, *Et se ita a patre suo accepisse, dixit, amicitiam hospitiumque cum Philippo fuisse. minimè immemorem necessitudinis ejus legationem eam suscepisse. Colloquium, si satis commodè valeret, non fuisse dilaturum: nunc, ubi primum posset, ad teneum flumen, quâ transitus ab Homolio Dium esset, præmissis, qui nuntiarent regi, venturos.*

*Legati a
Perseo ad
Marcium.*

*Colloquium
inter regem
& legatos
Rom.*

XXXIX. Et tum quidem ab Dio Perseus in interiora regni recipit se, levi † aurâ spei objectâ, quòd Marcus ipsius causâ suscepisse se legationem dixisset. Post dies paucos ad constitutum locum venerunt. Magnus comitatus fuit regius, quum amicorum, tum satellitum turbâ stipante. Non minore agmine legati venerunt, & ab Larissâ multis † prosequentibus, & legationibus civitatum, quæ convenerant Larissam, & renunciare domum certa, quæ audissent, volebant. Inerat cura † insita mortalibus videndi congregientes nobilem regem, & populi principis terrarum omnium legatos. Postquam in conspectu steterunt, dirimente amne, paullisper internunciando (1) cunctatio fuit, utri transgrederentur. aliquid illi regiæ majestati, aliquid

Antiochus. (5) Quasdam civitates, quæ dissentirent, tamen ab Ismeniâ & Persei fautoribus coactas esse illam partem sequi.

C. 39. (1) Per internuncios disceptando.

aliquid hi populi Romani nomini, quum præsertim Perseus petisset colloquium, existimabant deberi. Joco etiam Marcius cunctantes movit. *Minor*, inquit, *ad majorem*, & (quòd (2) Philippo ipsi cognomen erat) *filius ad patrem transeat*. Faciliè persuasum id regi est. Aliud deinde § ambigebatur, cum quàm multis transiret. Rex, cum omni comitatu transire, æquum censebat: legati vel cum tribus venire jubebant, vel, si tantum agmen traduceret, obsides daret, nihil fraudis fore in colloquio. Hippian & Pantauchum, quos & legatos miserat, principes amicorum, obsides dedit. Nec tam in pignus fidei obsides desiderati erant, quàm ut appareret sociis, nequaquam ex dignitate pari congrédi regem cum legatis. Salutatio non tanquam hostium, sed hospitalis ac benigna fuit; positisque sedibus confederunt.

XL. Quum paullisper silentium fuisset: *Exspectari* *Marcii* *nos*(1), inquit Marcius, *arbitror, ut respondeamus literis tuis*, *oratio*. *quas Corcyram misisti; in quibus quaris, † quid ita legati cum militibus venerimus, & præsidia in singulas urbes dimittamus? Ad hanc interrogationem tuam & non respondere vereor, ne superbum sit, & vera respondere, ne nimis acerbum audienti tibi videatur. Sed quum aut verbis castigandus, aut armis sit, qui fœdus rumpit; sicut bellum adversus te alii, quàm mihi, mandatum malim, ita orationis acerbiteratem adversus hospitem, utcunque est (2), † subibo: sicut medici, quum salutis causâ tristiora remedia adhibent. Ex quo regnum adeptus es, unam rem te, quæ facienda fuerit, senatus fecisse censet; quòd legatos Romam ad renovandum (3)*** judicat potiùs, quàm, quum renovatum esset, violandum. (4) Abrupolim, socium atque amicum populi Romani, regno expulisti. Artetari interfectores, ut cede (ne quid ultrà dicam) letatum appareret, recepisti, qui omnium Illyriorum fidissimum Romano nomini regulum occiderant. Per Thessaliam & (5) Maliensem*

†

Tom. VII. G

(2) Quia Marcio cognomen erat Philippo, quod patri Persei nomen fuerat. Illud gentis Marcie cognomen fuisse diu ante hunc Q. Marcium, ostendunt Fasti Capitolini.

C. 40. (1) Incisum posuit Drakenborchius inter *exspectari* & *nos*, ut sit *exspectari, ut nos respondeamus*. Nescio autem cur altera constructio displiceat. *Exspecto te, ut respondeas* æque Latinum est ac *illum ut vivat, optant. E.* (2) Supple *res*. Mox post *medici* supple *faciunt*: vel tolle *quum*, quod sine sensûs dispendio abesse potest. (3) Hæc lacuna in hunc modum supplenda videtur: *fœdus miseris: quod ipsum tamen tibi non fuisse renovandum judicat potiùs &c.* (4) Vid. supra c. 13. (5) Id supra dixit l. 41.

ensem agrum cum exercitu contra fœdus Delphos isti: Byzantiis item contra fœdus misisti auxilia. Cum Bœotis, sociis nostris, secretam (6) tibi ipsi societatem, quam non licebat, iurejurando pepigisti. Thebanos legatos, (7) Euerfam & Callicritum, venientes a nobis, quærere malo, quis interfecerit, quàm arguere. In Ætoliâ bellum intestinum & cades principum per quos, nisi per tuos, factæ videri possunt? Dolopes a te ipso evastati sunt. Eumenes rex, ab Româ quum in regnum rediret, propè ut victima Delphis in sacrato loco ante aras mactatus, quem insimulet, piget referre. Quæ hospes Brundisinus occulta facinora indicet, certum habeo, & scripta tibi omnia ab Româ esse, & legatos tuos renunciassè. Hæc ne dicerentur a me, uno modo vitare potuisti, non quærando, quam ob causam exercitus in Macedoniam trajicerentur, aut præsidia in sociorum urbes mitteremus. Quærenti tibi superbius tacuissèmus, quàm vera respondimus. Equidem pro paterno nostro hospitio faveo orationi tuæ, & opto, ut aliquam mihi materiam præbeas agendæ tuæ apud senatum causæ.

Perseus se
purcat.

XLI. Ad ea rex: Bonam causam, si apud iudices æquos ageretur, apud eosdem & accusatores & iudices agam. Eorum autem, quæ objecta sunt mihi, partim ea sunt, quibus nescio an gloriari debeam; partim, quæ fateri non erubescam; partim, quæ verbo objecta verbo negare sit (1). Quid enim, si legibus vestris hodie reus sim, aut index Brundisinus, aut Eumenes mihi objiciat, ut accusare potius verè, quàm conviciari, videantur? Scilicet, nec Eumenes, (2) quum tam multis gravis publicè ac privatim sit, alium, quàm me, inimicum habuit: neque ego potioremem quemquam ad ministeria facinorum, quàm Rammium, (quem neque unquam antè videram, nec eram postea visurus) invenire potui. Et Thebanorum, quos naufragio perisse constat, & Artetari cadis mihi reddenda ratio est. in quâ tamen nihil ultrâ objicitur, quàm interfectores ejus in regno exsulasse meo. Cujus conditionis iniquitatem † ita non sum recusaturus, si vos quoque accipitis, ut, quicumque exsules in Italiam aut Romam se contulerunt, his facinorum, propter quæ damnati sunt, auctores vos fuisse fateamini. Si hoc & vos recusabitis, & omnes alie gentes, ego quoque

c. 22. per Phthiotidem Achaia Thessaliamque: ut ager Malienfis alio nomine Phthiotis Achaia vocari, aut certè istius Phthiotidis pars fuisse videatur. (6) Separatim a nobis. (7) Vid. not. 3. ad c. 13. suprâ.

C. 41. (1) Verbo negari possint. (2) Appian. in Exc. Legat. n. 25. ἄλλα τὴν ἐπιβλὴν τὴν ἐν Δελφοῖς αὐτῷ γενομένην προσγραφίτε Περσέϊ, ποσῶν Ἑλλήνων, ποσῶν ἑσθλαίων κατ' Εὐμένους πρὸς ἐβυσταντῶν πρὸς ὑμᾶς οἱ παρ' ἡμῶν ἐστὶ τοιοῦτ' ὧν.

quoque inter ceteros ero. Et, Hercule, quid attinet cuiquam exsilium patere, si nusquam exsuli futurus locus est? Ego tamen istos, ut primum in Macedoniâ esse, admonitus a vobis, comperi, requisitos abire ex regno iussi, & in perpetuum interdixi finibus meis. Et hæc quidem mihi, tanquam causam dicenti reo, objecta sunt: illa, tanquam regi, & quæ de fœdere, quod mihi est vobiscum, disceptationem habeant. Nam, si est in fœdere ita scriptum, ut ne, si bellum quidem quis inferat, tueri me regnumque meum liceat, mihi fatendum est, quòd me armis adversus Abrupolim, socium populi Romani, defenderrim, fœdus violatum esse. Sin autem hoc & ex fœdere licuit, & jure gentium ita comparatum est, ut arma armis propulsentur, quid tandem me facere decuit, quum Abrupolis fines mei regni usque ad Amphipolim pervassasset, multa libera capita, magnam vim mancipiorum, multa millia pecorum abegisset? Quiescerem & paterer, donec Pellam & in regiam meam armatus pervenisset? † At enim bello quidem iusto sum persecutus; sed vinci non oportuit eum, neque ea, quæ victis accidunt, pati: quorum casum quum ego † subierim, qui sum armis laceffitus, † quid potest queri sibi accidisse, qui causa belli fuit? Non sum eodem modo defensurus, Romani, quòd Dolopas armis cœrcuerim: quia, (3) etsi non merito eorum, jure feci meo; quum mei regni, meæ ditionis essent, vestro decreto patri attributi meo. Nec, si causa reddenda sit, non vobis, nec fœderatis (4), sed iis, qui ne in servos quidem sevia atque injusta imperia probant, plus æquo & bono sœvisse in eos videri possunt. quippe Euphranorem, præfectum a me impositum, ita occiderunt (5), ut mors poenarum ejus levissima fuerit.

XLII. At, quum processissem inde ad visendas Larissam, & Antrona, & (1) Pylleon, (2) quo in propinquo multo antè debita vota persolverem, Delphos sacrificandi causâ adscendi. Et hîc, criminis augendi causâ, cum exercitu me fuisse adjicitur. † Scilicet, ut, quod nunc vos facere queror, urbes occuparem, arcibus imponerem præsidia. Vocate in concilium Graciæ civitates, per quas iter feci; queratur unusquilibet mi-

G 2

litis

(3) Etiam si concederem, illos non meruisse ea, quæ passi sunt. (4) Cic. pro Arch. c. 4. si qui fœderatis civitatibus adscripti fuissent. & alibi sæpe. (5) Mallem occiderant. E.

C. 42. (1) Omnino lege Pteleum, ex certissimâ Turnebi conjecturâ. Tria hæc oppida, Larissa, Antron, & Pteleum etiam infrâ junguntur c. 67. Et Hæmerus memorat Αρχιαλον τ' Αντρονα, ὅδε Πτελεον λεγομενον. (2) Adscendi Delphos (qui locus in † propinquo erat) sacrificandi causâ,

litis mei injuriam; non recusabo, (3) quin, simulato sacrificio, aliud petisse videar. Atolis & Byzantiis praesidia misimus, & cum Boeotis amicitiam fecimus. Haec, qualiacunque sunt, per legatos meos non solum indicata, sed etiam excusata sunt saepe in senatu vestro: ubi aliquos ego disceptatores, non tam aequos, quam te, Q. Marci, paternum amicum & hospitem, habebam. Sed nondum Romam accusator Eumenes venerat; qui calumniando omnia detrahendoque suspecta & invisa efficeret, & persuadere vobis conaretur, non posse Graciam in libertate esse, & vestro munere frui, quoad regnum Macedonia incolume esset. (4) Circumagetur hic orbis: erit mox, qui arguat, nequidquam Antiochum ultra juga Tauri remotum (5): graviorem multo Asia, quam Antiochus fuerit, Eumenem esse: nec conquiescere socios vestros posse, quoad regia Pergami sit. eam arcem supra capita finitimarum civitatum impositam. Ego haec, Q. Marci & A. Atili, quae aut a vobis objecta, aut purgata a me sunt, talia esse scio, ut aures, ut animi audientium sint: nec tam referre, quid ego, aut quam mente fecerim, quam quomodo id vos factum accipiat. Conscius mihi sum, nihil me scientem (6) deliquisse. & si quid fecerim imprudentiam lapsus, corrigi me & emendari castigatione hac posse. Nihil certe insanabile, nec quod bello armis persequendum esse censeatis, commisi: (7) aut frustra elementiae gravitatisque vestrae fama vulgata per gentes est, si talibus de causis, quae vix querelae & expostulatione digna sunt, arma capitis, & regibus sociis bella inferitis.

XLIII. Haec dicenti tum assensus Marcius auctor fuit mittendi Romam legati (1), quum experienda omnia ad ultimum, nec praetermittendum (2) spem ullam censuisset. Reliqua consultatio erat, quonam modo tutum iter legatis ellet.

ut ibi vota multo ante debita persolverem. (3) Cic. l. 2. ad Att. Ep. 1. neque recusar, quin... accurras. (4) Vicissitudine quamdam eadem calamitatem posthac in Eumenum ipsum cadent. (5) Potius quod motus, ut alibi saepe. (6) Similiter opponuntur sciens & imprudens apud Terent. Ad. 4. 5. 77. magnam suam injicit suam commoditate curam, Ne imprudens faciam fortis quod nolit: sciens cavebo. qui locus in editione Bentleiana pessima interpolatione laborat. E. (7) In editione Drak. est, at frustra, errore (ut credo) typographico, quem tamen Ruddimannus & Bipontini servarunt. E.

C. 43. (1) Immo legatos: plures enim missos esse constat ex c. 46. & 48. infra. Mox quoque dicitur, quonam modo tutum iter legatis esset. (2) Hanc lectionem ex edd. veteribus reduxit Drakenborchius; quod factum nollem; licet quaedam hujus constructionis exempla reperiri posse fateamur.

esset. ad id quum necessaria petitio induciarum videretur, cuperetque Marcius, (3) neque aliud colloquio petisset, § gravatè & (4) in magnam † gratiam petentis concessit. *Induciae.* nihil enim satis paratum ad bellum in præsentia habebant Romani, non exercitum, non ducem: quum Perseus (nī spes vana pacis † occæcasset (5) consilia) omnia præparata atque instructa haberet, & || suo maximè tempore atque † alieno hostibus incipere bellum posset. Ab hoc colloquio, † fide induciarum interpositâ, legati Romani in Bœotiam comparati (6) sunt. Ibi jam motus cœperat esse, discedentibus a societate communis concilii Eœotorum quibusdam populis, ex quo renunciatum erat, respondisse legatos (7), apparitum, quibus populis propriè societatem cum rege jungi displicuisset. Primi a Chæroneâ legati, deinde a Thebis, in ipso itinere occurrerunt, affirmantes non interfuisse se, quo societas ea decreta esset, concilio: (8) quīs, legati, nullo in præsentia responso dato, Chalcidem se sequi iusserunt. Thebis magna contentio orta erat ex alio certamine. Comitiiis prætoris Bœotorum victa pars, injuriam persequens, coactâ multitudine decretum fecit Thebis, ne Bœotarchæ urbibus reciperentur. Exsules Thespias universi concesserunt: inde (recepti enim sine cunctatione erant) Thebas, jam mutatis animis, revocati decretum faciunt, ut duodecim, qui privati cœtum & concilium habuissent, exilio multarentur. Novus deinde prætor (Ismenias is erat, vir nobilis ac potens) capitalis pœnæ absentes eos decreto damnat. Chalcidem fugerant: inde ad Romanos Larissam profecti, † causam (9) cum Perseo societatis in Ismeniam contulerant. Ex contentione ortum certamen. utriusque tamen partis legati ad Romanos venerunt, & exsules accusatoresque Ismenix, & Ismenias ipse.

*Bœotia
motus.*

XLIV.

dum est. Nullus dubito quin hic Livius *prætermittendam* dederit. (3) Utinam hanc Marcii inhonestam, sub specie paterni hospitii, astutiam reprehendisset Livius. Sed vid. not. 8. ad c. 10. l. 9. suprà, & not. 5. ad c. 16. l. 26. E. (4) Ita ut rex, qui petebat inducias, magnam gratiam pro iis concessis debere videretur. (5) Dubitat Drakenborchius an commodè dici possit, *occæcare consilia*. Igitur vel locum ita distinguendum censet: quum Perseus (nī . . . occæcasset) *consilia omnia* &c. vel potius *re consilia* expungendum. (6) Hoc haud dubiè mendosum. Sensus postulat *prof ecti sunt*, aut aliquid simile. (7) Vid. suprà c. 38. (8) Tò *quīs* referendum est ad proximum *dato*. (9) Hoc est *initæ* cum Perseo; quæ
vox

XLIV. Chalcidem ut ventum est, aliarum civitatum principes, id quod maximè gratum erat Romanis, suo quique proprio decreto Persei societatem aspernati, Romanis se adjungebant: Ismenias (1) gentem Bœotorum in fidem Romanorum permitti æquum censebat. inde certamine orto, nisi in tribunal legatorum perfugisset, haud multum abfuit, quin ab exsulibus fautoribusque eorum interficeretur. Thebæ quoque ipsæ, quod Bœotix caput est, in magno tumultu erant, aliis ad regem || trahentibus civitatem, aliis ad Romanos. & turba Coronæorum Haliartiorumque convenerat ad defendendum decretum regix societatis, sed constantiâ principum. docentium cladibus Philippi Antiochique, quanta esset vis & fortuna imperii Romani, victa eadem multitudo &, ut tolleretur regia societas, decrevit, & eos, qui auctores paciscendæ amicitix fuerant, ad satisfaciendum legatis Chalcidem misit, fideique legatorum commendari civitatem iussit. Thebanos Marcius & Atilius læti audierunt, auctoresque & his (2) separatim singulis fuerunt ad renovandam amicitiam mittendi Romam legatos. Ante omnia exsules restitui iusserunt, & auctores regix societatis decreto suo damnarunt (3). Ita, quod maximè volebant, (4) discusso Bœotico concilio, Peloponnesum proficiscuntur, Ser. Cornelio Chalcidem arcessito. Argis præbitum est iis concilium: ubi nihil aliud a gente Achæorum

Bœoticum
concilium
discussum.

vox fortasse excidit. Mox voces, *ex contentione certamen ortum*, Crevierius alio charactere edendas curavit, tanquam dicta ab exsulibus Bœotis; hoc sensu: ex contentione, quæ fuerat inter ipsos & Ismeniam de societate cum Perseo, ortum fuisse certamen, quod eò eruperat, ut ipsis in exilium abire necesse foret. [Mihî hæ voces valde suspectæ sunt. Paulo suprà dixit Livius: *Thebis magna contentio orta erat ex alio certamine*. Inde notam librarii marginalem profluxisse suspicor, quæ postea in contextum irrepsit. Quo sensu Drakenborchius voces illas acceperit, incertum est: eas enim silentio præterit. Si sint a Livio, Crevierio assentior. R.]

C. 44. (1) Clarius hæc narrat Polybius, Exc. Legat. n. 63. 'Οι μὲν περὶ Λακων ἐνεχρίζον τὴν ἑαυτῶν πατρίδα Ῥωμαίοις. 'Ο δὲ Ἰσμενίας κατὰ κοινὸν τῶνα, τὰς ἐν τῇ Βοιωτίᾳ πόλεις δίδως εἰς τὴν τῶν πρεσβυτέρων πρῆξιν. Ἦν δὲ τὸ τοῦ ἐναντιωτάτου τοῖς περὶ τὸν Μάρκιον, τὸ δὲ κατὰ πολὺν διελὼν τῆς Βοιωτῆς ἐκκιστάτου. (2) Potius & his, *separatim singulis*. His nempe Thebanis; *separatim singulis* Bœotix civitatibus. (3) Ismenias cum Nicetâ quodam in carcerem conjeci, non multo post mortem sibi consciverunt. (4) Hoc vox cap. 47. *distrahens* dicit: *Bæoticum quoque se concilium arte distraxisse*. Polyb. τὸ τῶν Βοιωτῶν ἐνθ' ἑπὶ πολὺν χρόνον συνῆστηνκε τὴν κοινὴν συμπολιτικὴν τότε κατελύθη καὶ διεσχωρτίσθη κατὰ πόλεις.

orum petierunt, quàm ut mille milites darent. id præsidium ad Chalcidem tuendam, dum Romanus exercitus in Græciam trajiceretur, missum est. Marcius & Atilius, peractis, quæ agenda in Græciâ erant, principio hiemis Romam redierunt.

XLV. Inde legatio sub idem tempus in Asiam (1) circum insulas missa. tres erant legati, Ti. Claudius, P. Postumius, M. Junius. ii. circumeuntes hortabantur socios ad suscipiendum adversus Persea pro Romanis bellum: &, quo quæque opulentior civitas erat, eo accuratiùs agebant, quia minores secuturæ majorum auctoritatem erant. Rhodii maximi ad omnia momenti habebantur, quia non favere tantùm, sed adjuvare etiam viribus suis bellum poterant, quadraginta navibus auctore Hegesilocho comparatis. qui. quum in summo magistratu esset, (Prytanin ipsi vocant) multis rationibus pervicerat (2) Rhodios, ut, omissâ, quam sæpe vanam experti essent, regum fovendorum spe, Romanam societatem (unam tum in terris vel viribus, vel fide stabilem) retinerent. *Bellum imminere cum Perseo: desideraturos Romanos eundem navalem apparatus, quem nuper Antiochi, quem Philippi antè bello vidissent. trepidaturos tum repenti parandâ classe, quum mittenda esset; nisi reficere naves, nisi instruere navalibus sociis cœpissent. Id eo magis || enisè faciendum esse, ut crimina || delata ab Eumene fide rerum refellerent.* His incitati, quadraginta navium classem instructam ¶ ornatamque legatis Romanis advenientibus, ut non expectatam adhortationem esse appareret, ostenderunt. Et hæc legatio magnum ad conciliandos animos civitatum Asiæ momentum fuit. Decimius unus sine ullo effectu, captarum etiam pecuniarum ab regibus Illyriorum suspicione infamis, Romam rediit.

XLVI. Perseus, quum a colloquio Romanorum in Macedoniam recepisset sese, legatos Romam de inchoatis cum Marcio conditionibus pacis misit: & Byzantium & Rhodum literas legatis ferendas dedit. In literis eadem

C. 45. (1) Ex verbis Polybii, n. 64. legendum videtur *in Asiam & circum insulas. τας νηους και τας κατα την Ασιαν πολεις.* (2) Lege *pervicerat*, Rhodii ut, *omissâ*, &c. Sæpius enim *pervincere* pro obtinere, persuadere apud Livium occurrit, sed semper sine casu: ut suprâ l. 2. c. 40. l. 4. c. 12, 16, 30, 55. [Tè Rhodios expungendum esse suspicor, ut aditamentum librarii.]

eadem sententia ad omnes erat : collocutum se cum Romanorum legatis. quæ audisset, quæque dixisset, ita disposita (1), ut superior fuisse in disceptatione videri posset. Apud Rhodios legati addiderunt, *Confidere pacem futuram. auctoribus enim Marcio atque Atilio, missos Romam legatos. Si pergerent Romani contra fœdus movere bellum, tum omni gratiâ, omni ope enitendum fore Rhodiis, ut reconcilient pacem. Si nihil deprecando proficiant, id agendum, ne omnium rerum jus ac potestas ad unum populum perveniat. Quum ceterorum id interesset, tum præcipuè Rhodiorum, (2) qui plus inter alias civitates dignitate atque opibus excellant : quæ (3) serva atque || obnoxia fore, si nullus aliud sit, quàm ad Romanos, respectus.* Magis & literæ & verba legatorum benignè sunt audita, quàm momentum ad mutandos animos habuerunt : potentior esse partis melioris auctoritas cœperat. Responsum ex decreto est : *Optare pacem Rhodios. si bellum esset, ne quid ab Rhodiis speraret aut peteret rex, quod veterem amicitiam, multis magnisque meritis pace belloque partam, (4) disjungeret sibi ab Romanis.* Ab Rhodo redeuntes (5), Bœotiæ quoque civitates, & Thebas, & Coroneam, & Haliartum, adierunt : quibus † expressum invitis existimabatur, ut, relicta regiâ societate, Romanis adjungerentur. Thebani nihil moti sunt : quanquam nonnihil, & damnatis principibus, & restitutis exsulibus, succensebant Romanis. Coronæi & Haliartii, favore quodam insito in reges, legatos in Macedoniam miserunt, præsidium petentes, quo se adversus † impotentem superbiam Thebanorum tueri possint. Cui legationi responsum ab rege est, *præsidium se propter inducias cum Romanis factas mittere non posse : tamen suadere, || ita a Thebanorum injuriis, quâ possent, ut se vindicarent, ne Romanis præberent causam in se saviendi.*

Marcus legationem renunciat.

XLVII. Marcus & Atilius Romam quum venissent, legationem in Capitolio ita renunciarunt, ut nullâ
re

C. 46. (1) Polyb. Exc. Legat. n. 64. κατεπαυται εις την επισολην. (2) Fortasse quo plus. (3) Hæc accusativa neutra pluralia esse patet. Sed quò referatur τὸ quæ non video. Gronovio igitur assentior emendanti omnia serva atque &c. E. (4) Utiatius disjungere aliquem ab amicitia alicujus, quemadmodum Cic. Phil. 2. c. 9. E. (5) Alios legatos Rhodum, alios in Bœotiam missos esse, Polybius narrat.

re magis gloriarentur, quàm decepto per inducias & spem pacis rege. *Aidè enim apparatibus belli fuisse instructum, ipsis nullà paratà re, ut omnia opportuna loca præoccupari antè ab eo potuerint, quàm exercitus in Græciam trajiceretur. Spatio autem induciarum || sumpto, venturum illum nibilo paratiorem ; Romanos omnibus instructiores rebus cæpturos bellum Bæstorum quoque se concilium arte distraxisse, ne conjungi ampliùs ullo consensu Macedonibus possent. Hæc, ut summâ ratione acta, magna pars senatûs approbabat : veteres & moris antiqui memores negabant, se in eâ legatione Roma-* *Senibus in-*
nas agnoscere artes. Non per insidias & nocturna prælia, nec probatus.
simulatam fugam improvisosque ad incautum hostem reditus, nec ut astu magis, quàm verâ virtute, gloriarentur, bella majores gessisse. indicere (1) priùs, quàm gerere, solitos bella, denunciare etiam ; interdum locum finire, in quo dimicaturi essent. Eâdem fide indicatum Pyrrho regi medicum, vitæ ejus insidiantem : eâdem Faliskis vinctum traditum proditorem liberorum regis (2). Hæc Romana esse, non versutiarum Punicarum, neque caliditatis Græcæ : apud quos fallere hostem, quàm vi superare, gloriosius fuerit. Interdum in præsens tempus plus profici dolo, quàm virtute : sed ejus demum animum in perpetuum vinci, cui confessio ¶ expressa sit, se neque arte, neque casu, sed collatis cominus viribus, justo ac pio bello esse superatum. Hæc seniores, quibus nova hæc minùs placebat sapientia. vicit tamen ea pars senatûs, cui potior utilis, quàm honesti, cura erat, ut comprobaretur prior legatio Marcii, & eodem rursus (3) in Græciam cum quinquereimis remitteretur, jubereturque cetera, uti e republicâ maximè visum esset, agere. A. quoque Atilium miserunt ad occupandam Larissam in Thessaliâ, timentes, ne, si induciarum dies exisset (4), Perseus, præsidio eò misso, caput Thessaliæ in potestate haberet. Duo millia peditum Atilius ab Cn. Sincinio accipere ad eam rem agendam jussus. & P. Lentulo, qui

†
In Græciam remittitur.

C. 47. (1) Indicebatur bellum senatûs decreto ac populi jussu : tum denunciabatur vel ipsi utique regi aut populo, cui indictum fuerat, vel saltem ad proximum in finibus castellum. Vid. suprâ l. 31. c. 8. (2) Aut vitum ine't voci regis, aut alios hîc sequitur auctores Livius, quàm quos secutus est suprâ l. 5. c. 27. Non enim regis, sed principum Faleriorum liberos eos fuisse ibi significat. (3) Voces in Græciam a malâ manu additæ videntur, necnon numerus quinquereimium excidisse. (4) Suprà l. 30. c. 24. *necdum enim induciarum dies exierat.*

qui ex Achaiâ redierat, trecenti milites Italici generis dati, ut Thebis (5) daret operam, ut in potestate Bœotia esset.

*Legati Per-
sæ auditi.*

XLVIII. His præparatis, quanquam ad bellum consilia erant || destinata, senatum tamen præberi legatis placuit. Eadem ferè, quæ in colloquio ab rege dicta erant, relata (1) ab legatis. Infidiarum Eumeni factarum crimen, & maximâ curâ, & minimè tamen probabiliter, (manifesta enim res erat) ¶ defensum. Cetera deprecatio erat: sed non eis animis audiebantur, qui aut doceri, aut flecti possent. Denunciatum (2), extemplo moenibus urbis Romæ, Italiâ intra trigessimum diem excederent. P. Licinio deinde consuli, cui Macedonia provincia obvenerat, denunciatum, ut exercitui diem primam quamque diceret ad conveniendum. C. Lucretius prætor, cui classis provincia erat, cum quadraginta quinquereimis ab urbe profectus: nam ex relictis navibus alias in alium usum retineri ad urbem placuit. Præmissus a prætore est frater (3) Lucretius cum quinquereime unâ: iussusque, ab sociis ex foedere acceptis navibus, ad Cephalleniam classi occurrere. ab Rheginis triremi unâ, ab Locris duabus, ab (4) Uritibus quatuor, præter oram Italiæ supervectus Calabriæ extremum promontorium in Ionio mari, Dyrrhachium trajicit. Ibi decem ipsorum Dyrrhachinorum, duodecim Issæorum, quinquaginta quatuor Gentii regis lembos nactus, simulans se credere, eos in usum Romanorum comparatos esse, omnibus abductis, die tertio Corcyram, inde protinus in Cephalleniam trajicit. C. Lucretius prætor ab Neapoli profectus, superato freto, die quinto in Cephalleniam transmisit. Ibi stetit classis, simul opperiens, ut terrestres copiæ trajicerentur, simul, ut onerariæ, ex agmine suo per altum dissipatæ, consequerentur.

*Excedere Ita-
liâ iussu.*

*Lucretius
pr. in Græ-
ciæ navi-
bus.*

*Licinius
Ces. profici-
scitur in
Macedoniam*

XLIX. Per hos fortè dies P. Licinius consul, votis in Capitolio || nuncupatis, † paludatus ab urbe profectus est. Semper quidem ea res cum magnâ dignitate ac majestate geritur: præcipuè tamen convertit oculos animosque, quum

(5) Thebis manens.

C. 48. (1) Iterata. vid. not. 2. ad c. 6. l. 37. suprâ. (2) Hoc denunciatum esse discimus ex Polybio & Appiano non legatis modò, sed & τοῖς ἄλλοις ἅπασι Μακεδόσιν, ὅσοι περιπιδυμένους ἵσταντο. (3) Excidit prænomen. Lege frater M. Lucretius. (4) Mendum huic nomini inest. Forte ab Uritibus. Uria Apuliæ oppidum: unde Urias sinus. Ceterum ab Rheginis triremis est triremis Rheginorum: ut ab sociis naves infra c. 56. Fortè etiam excidisse potuit vox ἐναῖς, vel acceptis.

quum ad magnum nobilemque, aut virtute aut fortunâ, hostem, euntem consulem † prosequuntur. Contrahit enim non † officii modò cura, sed etiam studium spectaculi, ut videant ducem suum, cujus imperio consilioque || summam rempublicam tuendam permiserunt. ¶ Subit deinde cogitatio animum, qui belli casus, quàm incertus fortunæ eventus, communisque Mars belli sit: adversa, secunda, quæque incitiâ & temeritate ducum clades sæpe acciderint; quæ contrà bona prudentia & virtus attulerit. Quem scire mortalium, utrius mentis, utrius fortunæ consulem ad bellum mittant? triumphantemne mox cum exercitu victore scandentem Capitolium ad eosdem Deos, a quibus proficiscatur, visuri; an hostibus eam præbituri lætitiâ sint? Persi autem regi, adversus quem ibatur, famam & bello clara Macedonum gens, & Philippus pater, inter multa prospere gesta Romano etiam || nobilitatus bello, præbebat; tum ipsius Persei nunquam, ex quo regnum accepisset, desitum belli expectatione † celebrari nomen. cum his cogitationibus omnium ordinum homines proficiscentem consulem profecuti sunt. Duo (1) consulares tribuni militum cum eo missi, C. Claudius, Q. Mucius; & tres illustres juvenes, P. Lentulus, & duo Manlii Acidini. alter (2) M. Manlii, alter L. Manlii filius erat. Cum iis consul Brundisium ad exercitum (3), atque inde, cum omnibus copiis transvectus, ad Nymphæum in Apolloniati agro posuit castra.

L. Paucos ante dies Perseus, postquam legati, ab Româ regressi, † præciderant spem pacis, consilium habuit. *Perseus consilium habet.* Ibi aliquamdiu diversis † sententiis certatum est. Erant, quibus vel stipendium pendendum, si injungeretur, vel agri parte cedendum, si mulctarent; quidquid denique aliud pacis causâ patiendum esset, non recusandum videretur, nec committendum, ut in § aleam tanti casus se regnumque daret. *Si possessio haud ambigua regni maneret, multa* †

C. 49. (1) Vid. suprâ not. I. ad c. 17. l. 36. Quod hi cum consule missi dicuntur, indicio est, id ex Scto. factum fuisse. Vid. suprâ c. 35. & l. 44. c. 21. infrâ. Q. Mucium deinde cap. 67. *legatum consilis* vocat. (2) Prænomen corruptum esse videtur. Suprà enim l. 6. c. 20. memoravit Livius gentis Manliæ decreto cautum esse, ne quis deinde M. Manlius vocaretur. (3) Verbum huic sententiæ deesse censet Drakenborchius, & legendum conjicit *ad exercitum abiit*. Mihi videtur participium *profecit* ex sensu supplendum esse. Vid. || *verbum* &c. E.

multa diem tempusque afferre posse, quibus non amissa modò
 recuperare, sed timendus † ultro iis esse, quos nunc timeret,
 posset. Ceterum multo major pars ferocioris sententiæ erat :
 Quidquid cessisset, cum eo simul regno protinus cedendum esse,
 affirmabant. Neque enim Romanos pecuniâ aut agro egere :
 sed hoc scire, quum omnia humana, tum maxima quæque &
 regna & imperia sub casibus multis esse. Karthaginien-
 sum opes fregisse sese (1), & cervicibus eorum præpotentem finiti-
 mum regem (2) imposuisse : Antiochum progeniemque ejus ultra
 juga Tauri remotum (3). Unum esse Macedonia regnum, &
 regione propinquum, & quod, sicubi populo Romano sua for-
 tuna || labet, antiquos || animos regibus suis videatur posse
 facere. Dum integræ res (4) * * apud animum suum Persea
 debere, utrùm, singula concedendo, nudatus ad † extremum
 opibus † extorrisque regno, Samothraciam aliamve quam insu-
 lam petere ab Romanis, ubi privatus superstes regno suo in con-
 temptu atque inopiâ consenescat, malit : an, armatus vindex
 fortunæ dignitatisque suæ, ita ut viro forti dignum sit, patia-
 tur, quodcunque casus belli tulerit ; aut victor liberet orbem ter-
 rarum ab imperio Romano. Non esse admirabilius Romanos
 Graciâ pelli, quàm Hannibalem Italiâ pulsum esse. neque Her-
 cule, videre, quî conveniat, fratri, affectanti per injuriam
 regnum, summâ vi restitisse ; alienigenis bene parto eo cedere.
 Postremò || ita (5) bello & pace quæri, ut inter omnes con-
 veniat, nec turpius quidquam esse, quàm sine certamine cessisse
 regno : nec præclarius quidquam, quàm pro dignitate ac ma-
 jestate omnem fortunam expertum esse.

LI. Pellæ,

C. 50. (1) Recte Crevierio displicet *sed sese*, quod natum videtur ex
 ultimis verbi præcedentis literis. Drakenborchius tamen non defendit
 modò vulgatum, sed & negat commodum sensum in his verbis inveniri
 posse, si pronomen tollatur. At quæri potest, annon sensu etiam com-
 modiori dicendum sit *Romanos Karthaginiensum opes fregisse*, quàm Ro-
 manos *scire, sese* eas fregisse? E. (2) Nempe Masinissam. (3) Hic quo-
 que, ut c. 42. suprà, magis placeret *† emotum*. (4) Supple sunt statuere.
 Locutio *statuere apud animum* occurrit suprà l. 6. c. 39. l. 34. c. 2. (5) Lo-
 cus haud dubiè mendosus ; cujus tamen hunc sensum fuisse bene Cre-
 vierius statuit, ita potiorē esse bello pacem, ut tamen *inter omnes conve-
 niat* &c. Drakenborchius legendum conjicit, *ita bello pacem præferri*.
 [Quid si leviori mutatione legamus *ita de bello & pace quæri*, ut &c.?]
 Quidquid aliud de bello & pace in quæstionem venire possit, nullam
 tamen esse quæstionem, quin turpissimum sit, sine certamine cessisse
 regno. E.]

LI. Pellæ, in vetere regiâ Macedonum, hoc consilium erat. *Geramus ergo, inquit, Diis bene juvantibus, quando ita videtur, bellum*: literisque circa præfectos dimissis, Citium (Macedoniæ oppidum est) copias omnes contrahit. ipse centum hostiis sacrificio regaliter Minervæ, quam vocat Alcidem (1), confecto, cum † purpuratorum & satellitum manu profectus Citium est. eò jam omnes Macedonum externorumque auxiliorum convenerant copię. Castra ante urbem ponit, omnesque armatos in campo † struxit. *Copie Rer- sci.* Summa omnium quadraginta (2) millia § armata fuere: quorum pars ferme dimidia phalangitæ erant. Hippias Berœæus præerat. Delecta deinde & viribus & robore ætatis, ex omni || cætratorum numero, duo erant ¶ agemata: (3) hanc ipsi legionem vocabant. Præfectos habebant Leonatum & Thrasippum Eulyestas (4). Ceterorum cætratorum, trium ferme millium hominum, dux erat Antiphilus Edeffæus. Pæones, & ex (5) Paroreâ & Paristrymoniâ, (sunt autem ea loca subiecta Thraciæ) & Agrianes, admixtis etiam Thracibus incolis (6), trium millium ferme & ipsi expleverunt numerum. Armaverat contraxeratque eos Didas Pæon, qui adolescentem Demetrium occiderat. Et § armatorum duo millia Gallorum erant, præfecto Asclepiodoto. Ab Heracleâ ex Sintiiis (7) tria millia Thracum liberorum suum ducem habebant. Cretensium par penè numerus suos duces sequebatur, Susum Phalararneum & Syllum Gnoesium. Et Leonides Lacedæmonius quingentis ex Græciâ, mixto generi hominum, præerat. Regii is generis ferebatur; exsul, damnatus frequenti concilio Achæorum, literis ad Persea deprensus. Atolorum & Bœotorum, qui non explebant plus quàm quingentorum omnes numerum, Lyco Achæus præfectus erat. Ex his mixtis tot populorum, tot gentium

C. 51. (1) Deducendum videtur hoc nomen a recto *Alcis*. Sed Turnebus legendum conjicit *Alcidemon*. Ita *Λαοσας* & *Αλκιμαχη* cognomina Minervæ fuere. (2) Lege, ex sequentibus, *quadraginta tria millia*. Mox, pro *armata*, mallem *armatorum*. (3) Aliquid vitii hîc esse videtur. Sensus esse debet: quæ apud Romanos legio, id illis agema est. Infrâ c. 58. *sic eum agema, quod vocant, equitumque sacre usæ*. (4) Fortè *Elymiotar*, vel *Lyncestas*. (5) Vid. not. 3. ad c. 27. l. 39. suprâ. (6) Thracibus, qui in Agrianum regionem transferant, ibique habitabant. (7) *Sintii* fuerunt incolæ Lemni, qui in Thraciam migrantes dicti sunt *Sinti*, si fides habenda

gentium auxiliis, duodecim millia armatorum ferme efficiebantur. Equitum ex totâ Macedoniâ contraxerat tria millia. Venerat eodem Cotys, Seuthæ filius, rex gentis Odrysarum, cum mille delectis equitibus, pari ferme peditum numero. Summa totius exercitûs triginta novem millia peditum erant, quatuor equitum. Satis constabat, † secundum (8) eum exercitum, quem Magnus Alexander in Asiam trajecit, nunquam ullius Macedonum regis copias tantas fuisse. Sextus & vicesimus annus agebatur, ex quo petenti Philippo data pax erat: per id omne tempus quæta Macedonia & progeniem ediderat, cujus magna pars matura militiæ esset, & levibus bellis Thracum accolarum, quæ exercerent magis, quàm fatigarent, sub assiduâ tamen militiâ fuerat: & diu meditatum Philippo primò, deinde & Persi, Romanum bellum, omnia ut instructa parataque essent, effecerat.

LII. Mota parumper acies, (non iusto || decursu tamen) nestetisse tantum in armis viderentur: armatosque, sicut erant, ad concionem vocavit. Ipse constitit in tribunali, circa se habens filios duos: quorum major Philippus, naturâ frater, adoptione filius; minor, quem Alexandrum vocabant, naturalis erat. Cohortatus est milites ad bellum: injuriam (1) populi Romani in patrem seque commemoravit: *Illum, omnibus indignitatibus compulsus ad rebellandum, inter apparatus belli fato oppressum: ad se simul legatos, simul milites ad occupandas Græciæ urbes missos. Fallaci deinde colloquio per † speciem reconciliandæ pacis extractam hiemem, ut tempus ad comparandum haberent. Consulem nunc venire cum duabus legionibus Romanis, quæ (2) ** trecentos equites habeant, & pari ferme numero sociorum peditum equitumque. Eò ut accedant regum auxilia Eumenis & Masinisse, non plus septem millia peditum, duo equitum futura (3). Auditis hos-*

habenda est Schol. Thucyd. ad l. 2. c. 98. (8) Hæc parum accurate scripta videntur. Nam copiarum Alexandri numerum, secundum eos qui minimum edunt, fuisse peditum triginta millia, quinque equitum; qui maximum, peditum quatuor & triginta millia, equitum quatuor, refert Plutarchus. Vid. & nostrum suprâ l. 2. c. 19. Ceterum in ed. Drak. caput 5 tum. p. 110 n. definit ad voces *copias tantas fuisse*.

C. 52. (1) *Age injurias*. (2) *Supra ingulæ sena millia peditum &c.* Vid. suprâ c. 31. Drakenborchius legere mallet *quina milia*, quia in recensendis copiis Romanis Persico magis conveniebat, ut eas minueret. (3) *Ista nempe*

hostium copiis, respicerent suum ipsi exercitum; quantum numero, quantum genere militum præstarent tironibus, raptim ad id bellum conscriptis, ipsi, a pueris eruditi artibus militiæ, tot subacti (4) atque durati bellis. Auxilia Romanis Lydos, & Phrygas, & Numidas esse: sibi Thracas, Gallosque, ferocissimas gentium. Arma illos habere ea, (5) quæ sibi quisque paraverit pauper miles: Macedonas prompta ex regio apparatu, per tot annos patris sui curâ & impensâ facta. Commeatum illis quum procul, tum omnibus sub casibus maritimis fore: se & pecuniam & frumentum, præter redditus ¶ metallorum, in decem annos seposuisse. Omnia, quæ Deorum indulgentiâ, quæ regiâ curâ præparanda fuerant, plena cumulataque habere Macedonas. animum habendum esse, quem habuerint majores eorum; qui, Europâ omni domitâ, transgressi in Asiam incognitum famæ aperuerint armis orbem terrarum: nec antè vincere desierint, quàm ¶ Rubro mari inclusis, quod vincerent, defuerit. At, Hercule, nunc non de ultimis Indiæ oris, sed de ipsius Macedonia possessione certamen fortunam indixisse. Cum patre suo gerentes bellum Romanos speciosum Græciæ liberandæ (6) tulisse & titulum. nunc propalam Macedoniam in servitutem petere, ne rex vicinus imperio sit Romano, ne gens bello nobilis arma habeat. Hæc enim tradenda superbis dominis esse cum rege regnoque, si abstinere bello, & facere & imperata velint.

LIII. Quum per omnem orationem fatis frequenti assensu ¶ fucclamatum esset; tum verò ea vociferatio, simul indignantium minitantiumque, partim jubentium bonum animum habere regem, exorta est, ut finem dicendi faceret. tantùm jussis ad iter parare, (jam enim dici, *movere castra ab Nymphæo Romanos*) concione dimissâ, ad

nempe auxilia. [Ceterùm voces *Eò ut accedant* Drakenborchius mutandas censet in *Eò accedent*. Credo eum voluisse *accedunt*. Sed nil mutandum. Vid. † ut pro licet. E.] (4) Exercitati. Metaphora sumpta a luto, aut farina. Sic *subactum ingenium*. Cic. de Orat. l. 2. c. 30. (5) Milites Romanos sibi de suo quemque arma paravisse, ostendit narratio Livii l. 1. c. 43. de censu a Ser. Tullio instituto, & Polybius l. 6. c. 21. necnon locus infra l. 43. c. 13. in domo L. Atrei hosti, quam filio militi operat &c. Si præterea armis aliquibus indigerent, pro iis quæstorem de stipendio eorum certam pecuniam deduxisse, docet Polyb. l. 6. c. 37. *τα τε σιτη και τες ισθητοι, και ει τινος επλεα προσδεησασι, παντων αυτων εταμιους ττοι προσσισταρχωνων τιμην υπολινηξισαι.* (6) Omnino lege † prætulisse.

*Macedoniæ
civitates pecuniam offerunt.*

Ita Thessaliam.

ad audiendas legationes civitatum Macedoniæ se contulit. venerant autem ad pecunias, pro facultatibus quæque suis, & frumentum pollicendum ad bellum. Omnibus gratiæ actæ, § remissum omnibus; satis regio apparatus ad ea dictum sufficere: vehicula tantum imperata, ut ‡ tormenta, telorumque missilium ingentem ‡ vim præparatam. bellicumque aliud instrumentum veherent. Profectus inde toto exercitu, Eordæam petens, ad Begorritem, quem vocant, lacum positus castris, postero die in Elimeam ad Haliacmona (1) fluvium processit. Deinde saltu angusto superatis montibus, quos Cambunios vocant, descendit (2) ad (Tripolim vocant) Azorum, Pythium, & Dolichen incolentes. Hæc tria oppida paullisper cunctata, quia obsides Larissæis dederant, victa tamen præsentī metu, in deditionem ¶ concesserunt. Benignè his appellatis, haud dubius Perrhæbos quoque idem facturos, urbem (3), nihil cunctatis, qui incolebant, primo adventu recipit. Cyretias (4) oppugnare coactus, primo etiam die acri concursu ad portas armatorum est repulsus: postero die omnibus copiis adortus, in deditionem omnes (5) ante noctem accepit.

LIV. Mylæ, proximum oppidum, ita munitum, ut (1) inexsuperabilis munimenti spes incolas ferociores faceret, non portas claudere regi satis habuerunt, sed probris quoque (2) in ipsum Macedonasque procacibus jaculati sunt. quæ res quum infestiores hostem ad oppugnandum fecisset, ipsos desperatione veniæ ad tuendos sese acrius

C. 53. (1) Observat Cellarius, longè hinc abesse fluvium Haliacmona, mediam Macedoniam percurrentem, quum Ptolemæi positio Aoum potius fluvium poscat, qui Elimeorum regionem vel finiat tangendo, vel penitus etiam interluat. At ex sequentibus satis patet, *Elimeam* Ptolemæi hinc intelligi non posse; & locutio in *Elimeam processit* potius indicare videtur regionem aliquam, quàm urbem. Nomen similiter occurrit suprâ l. 31. c. 40. & infrâ l. 43. c. 21. (2) Ad incolentes Azorum, Pythium, & Dolichen, quam quidem regionem Tripolim vocant. *Agri Tripolitani* mentio occurrit suprâ l. 36. c. 10. (3) Patet excidisse hinc nomen urbis, quam primo adventu Perseus recepit. (4) Non eadem facilitate Cyretiis potitus est. Eas oppugnare est coactus, atque etiam primo die repulsus est. Ita hanc lectionem, quam Sigonius frustra sollicitavit, optimè vindicavit Crevierius. (5) Vox omnes videtur recidenda.

C. 54. (1) Suprâ l. 5. c. 34. *Alpes . . . quas inexsuperabiles visus haud equidem miror.* & alibi. (2) Insolenter dictum est *jaculari in aliquem pro-*
bria.

acriùs accendit. Itaque per triduum ingentibus utrinque animis & oppugnatæ sunt, & defensæ (3) Multitudo Macedonum ad subeundum in vicem prælium haud difficulter succedebat: oppidanos, diem, noctem eosdem tuentes mœnia, non vulnera modò, sed etiam vigiliæ & † continens labor conficiebat. quarto die quum & scalæ undique ad muros erigerentur, & porta vi majore oppugnaretur; oppidani depulsi muris ad portam tuendam concurrunt, eruptionemque repentinam in hostes faciunt. quæ quum iræ magis inconsultæ, quàm veræ fiduciæ virium esset, pauci & fessi ab integris pulsi terga dederunt; fugientesque per patentem portam hostes acceperunt. Ita capta urbs ac direpta est. libera quoque corpora, quæ cædibus supersuerunt, venumdata. Diruto magnâ ex parte & incenso oppido profectus, ad Phalannam castra movit: inde postero die Gyrtonem pervenit. Quò quum T. Minucium Rufum & Hippium, Thessalorum prætorum, cum præsidio intrasse accepisset, ne tentatâ quidem oppugnatione, prætergressus, Elatiam & Gonnum, percussis inopinato adventu oppidanis, recepit. Utraque oppida in faucibus sunt, (4) quæ Tempe adeunt; magis Gonnus. itaque & firmiore id præsidio tutum equitum peditumque, ad hoc fossâ triplici ac vallo munitum, reliquit. Ipse, ad Sycurium progressus, opperiri ibi hostium adventum statuit: simul & frumentari passim exercitum jubet in subiecto hostium agro. namque Sycurium est sub radicibus Oissæ montis. quâ in meridiem vergit, † subiectos habet Thessaliæ campos: ab tergo Macedoniam atque Magnesiæ. Ad has opportunitates accedit summa salubritas & copia, pluribus circumjectis fontibus, perennium aquarum.

LV. Consul Romanus, per eosdem dies Thessaliam cum exercitu petens, iter expeditum primò per Epirum habuit: deinde, postquam in Athamaniam est transgressus, asperi ac propè invii soli, cum ingenti difficultate parvis itineribus ægre Gomphos pervenit: cui si, (1) vexatis

TOM. VII.

H

hominibus

bris. Meliùs abesset præpositio. Hor. l. i. Carm. 2. v. 3. *Dexterâ sacras jaculatus orces.* (3) Macedonibus, propter multitudinem, facile erat succedere &c. (4) Gronovius legi jubet quâ ¶ Tempe adeuntur. Situm Gonnus describit Livius etiam suprâ l. 36. c. 10. & infrâ c. 67.

C. 55. (1) Suprà l. 40. c. 22. *Vexati omnes . . . difficultate viæ.* Similiter

*Eumenes ad-
ventus.*

hominibus equisque, tironem (2) exercitum ducenti acie instructâ & loco || suo & tempore obstitisset rex, ne Romani quidem abnuunt, magnâ suâ cum clade fuisse pugnaturos. Postquam Gomphos sine certamine ventum est, præter gaudium periculosi saltûs superati, contemptus quoque hostium, adeò ignorantium opportunitates suas, accessit. Sacrificio ritè perfectò, consul, & frumento dato militibus, paucos ad requiem jumentorum hominumque moratus dies, quum audiret vagari Macedonas effusos per Thessaliam, vastarique sociorum agros, fatis jam refectum militem ad Larissam ducit. Inde, quum tria millia ferme abesset a Tripoli, (Sceam vocant) super Peneum amnem posuit castra. Per idem tempus Eumenes ad Chalcidem navibus accessit cum Attalo atque Athenæo fratribus, Philetæro fratre relicto Pergami ad tutelam regni. inde cum Attalo & quatuor millibus peditum, mille equitum, ad consulem venit. Chalcide relicta duo millia peditum, quibus Athenæus præpositus. Et alia eodém auxilia Romanis ex omnibus undique Græciæ populis convenerunt, quorum pleraque (adeò parva erant) in oblivionem adducta. Apolloniatae trecentos equites, centum pedites miserunt. Ætolorum (3) alæ unius † instar, quantum in totâ gente equitum erat, venerant : & Thessalorum (4) omnis equitatus separatus erat. non plus quàm trecenti erant equites in castris Romanis. Achæi juventutis suæ, Cretico maximè armatu, ad mille dederunt.

*Lucretius præ-
tor in Bœotiâ.*

LVI. Sub idem tempus & C. Lucretius prætor, qui navibus præerat ad Cephalleniam, M. Lucretio fratre cum classe § super Maleam Chalcidem jussò petere, ipse triremem conscendit, sinum Corinthium petens ad præoccupandas in Bœotiâ res. tardior ei navigatio propter infirmitatem corporis fuit. M. Lucretius, Chalcidem adveniens, quum a P. Lentulo Haliartum oppugnari audisset, nuncium

ter vexatio infra l. 43. c. 21. & 23. l. 44. c. 5. (2) Consulem Romanum exercitum tironem habere, etiam Perseus cap. 52. dicit. Atqui senatus decreverat, ut centuriones militesque veteres scriberet, quos vellet, c. 31. quod & ipse fecerat. supra c. 32. (3) Species unius alæ, una propemodum ala. Ala apud Romanos trecentorum ferme equitum erat. (4) Omnino lege Et Thessalorum (omnis equitatus speratus erat) non plus quàm &c. Crevierius & Drakenborchius vulgatum interpretantur per hoc illuc sparsus, nempe per præsidia urbium : quod mihi vi vocis separare prorsus alienum videtur. F.

nuncium, prætoris verbis, qui abscedere eum inde juberet, misit. Bœotorum juventute, quæ pars cum Romanis stabat, eam rem aggressus legatus (1), a mœnibus abscessit. Hæc soluta obsidio locum alteri novæ obsidioni dedit. namque extemplo M. Lucretius cum exercitu navali, decem millibus armatorum, ad hoc duobus millibus regionum (2), qui sub Athenæo erant, Haliartum circumfedit: parantibusque jam oppugnare, supervenit a Creüsâ prætor. Ad idem ferè tempus & ab sociis naves Chalcidem convenerunt: duæ Punicæ quinqueremes, duæ ab Heraclæâ ex Ponto triremes, quatuor Chalcedone, totidem Samo, tum quinque Rhodiæ quadriremes. Prætor, quia nusquam erat maritimum bellum, || remisit sociis. & Q. Marcius Chalcidem navibus venit, Alope capitâ, Larissâ, quæ Cremaste dicitur, oppugnatâ. Quum hic status in Bœotiâ esset, Perseus, quum ad Sycurium (sicut antè dictum est) stativa haberet, frumento undique circâ ex agris convecto, ad vastandum agrum Pheræorum misit: ratus ad juvandas sociorum urbes longiùs ab castris abstractos apprehendi Romanos posse. Quos quum eo tumultu nihil motos animadvertisset, prædam quidem (3), præterquam hominum, (pecora autem maximè omnis generis fuere) divisit ad epulandum militibus.

LVII. Sub idem deinde tempus consilium & consul & *Perseus in Romanos ducit.* rex habuerunt, unde bellum § ordirentur. Regis † creverunt (1) animi vastatione concessâ sibi ab hoste Pheræi agri. itaque eundum inde ad castra, nec dandum ultrâ spatium cunctandi, censebat. Et Romani censebant, cunctationem suam infamem apud socios esse, maximopere indignè ferentes, non latam Pheræis opem. Consultantibus, quid agerent, (aderant autem Eumenes & Attalus in consilio) trepidus nuncius † affert, hostem magno agmine adesse. Consilio dimisso, signum extemplo datur, ut arma capiant. Interim placet, ex regiis auxiliis (2) centum
H 2 equites

C. 56. (1) Nempe P. Lentulus, qui *juvenis illustris* cum consule missus itur suprâ c. 49. Ille nunc *legatus* vocatur; obsidionemque Haliarti aggressus cum eâ parte Bœotorum juventute, quæ cum Romanis stabat, jussu Lucretii a mœnibus abscessit. Suprà l. 5. c. 38. *adèd non fortuna modò, sed voluntas, cum barbaris stabat.* & infra l. 44. c. 14. Similiter *stare pro aliquo* infra l. 45. c. 22. E. (2) Intellige Eumenis auxilia. E. (3) Suspectum est *et quidem*.

C. 57. (1) *Lege creverant.* (2) Numero huic vitium inesse liquet ex sequentibus.

equites & parem numerum jaculatorum peditum exire. Perseus horâ ferme diei quantâ, quum paullo plus mille passus abesset a castris Romanis, consistere sin g peditum iussit. prægressus ipse cum equitibus ac levi armaturâ, & Cotys cum eo ducesque aliorum auxiliorum præcefferunt (3). || Minus quingentos passus ab castris aberant, quum in conspectu fuere hostium equites: duæ alæ erant magnâ ex parte Gallorum, (Cassignatus præerat) & levis armaturæ centum ferè & quinquaginta Mysi aut Creteneses. Constitit rex, incertus quantum esset hostium. Duas inde ex agmine turmas Thracum, duas Macedonum, cum binis Cretenesium cohortibus & Thracum, misit. Prælium, quum pares numero essent, neque ab hac aut illâ parte nova auxilia subvenirent, incertâ victoriâ finitum est. Eumenis ferme triginta interfecti; inter quos Cassignatus dux Gallorum cecidit. & tunc quidem Perseus ad Sycurium copias reduxit. postero die circa eandem horam in eundem locum rex copias admovit, plaustis cum aquâ sequentibus. nam duodecim millium passuum via omnis sine aquâ, & plurimi pulveris erat: affectosque siti, (4) si primo in conspectu dimicassent, pugnatuos fuisse apparebat. Quum Romani quiescent, stationibus etiam intra vallum reductis, regii quoque in castra redeunt. Hoc per aliquot dies fecerunt, sperantes fore, ut Romani equites abeuntium novissimum agmen aggredierentur. inde certamine orto, quum longius a castris eos eliciissent, facile, & ubiubi essent, se, qui equitatu & levi armaturâ plus possent, conversuros aciem.

*Equestre
prælium.*

*Perseus equi-
tatum omnem
ad castra
hostium du-
cit.*

LVIII. Postquam inceptum non succedebat (1), castra propius hostem movit rex, & || a quinque millibus passuum communiit. inde, luce primâ in eodem, quo solebat, loco peditum acie instructâ, equitatum omnem levemque armaturam

sequentibus. (3) Vacat ultima vox. [Si servetur, ita interpunge: *consistere signa peditum iussit, prægressus esse cum equitibus ac levi armaturâ. Et Cotys &c.* E.] (4) si die proximè præcedenti pugnasent, statim atque in conspectum hostium venerant, apparebat pugnatuos fuisse siti affectos. Ideo tunc plaustra cum aquâ secum ducit. Ceterum non explicat Livius, unde sitim, intervallo facto, levarint. Dukerus legendum censet *pugnatuos esse, & dimicassent* pro *dimicarent* accepto: quod mallem.

C. 58. (1) Ita suprâ l. 8. c. 25. *si successisset inceptum*. Locutio tamen inferiorior. Fortasse legendum *inceptus*, pro *inceptui*. Vid. || *succedere inceptis*,

maturam ad castra hostium ducit. Visus & plurium & propior solito pulvis trepidationem in castris Romanis fecit. Et primò vix creditum nuncianti est, quia prioribus continuis diebus nunquam ante horam quartam hostis apparuerat. tum solis ortus erat. Deinde ut plurium clamore & cursu a portis dabitatio exempta est, tumultus ingens ¶ oboritur. tribuni, præfectique, & centuriones in † prætorium; miles ad sua quisque tentoria discurrit. Minus quingentos passus a vallo intruxerat Perseus suos circa tumulum, quem Callicinum vocant. Lævo cornu Cotys rex præerat cum omnibus suæ gentis: equitum ordines levis armatura interposita distinguebat. In dextro cornu Macedones erant cœuities: intermixti turmis eorum Cretenses. Huic armaturæ Milo (2) Berœæus, equitibus & summæ partis ejus Meno Antigonenſis præerat. Proximi (3) cornibus constiterant regii equites, & mixtum genus, delecta plurium gentium auxilia: Patrocles Antigonenſis hîc & Pæoniæ præfectus Didas erant præpositi. Medius omnium rex erat. circa eum ¶ agema, quod vocant, equitumque (4) sacræ alæ. Ante se statuit funditores jaculatoresque: quadringentorum manus utraque numerum expleverat. Ionem Theſſalonicensem & Timanora Dolopem iis præfecit. sic regii constiterant. Consul, *Consulis acies.* intra vallum peditum acie instructâ, & ipse equitatum omnem cum levi armaturâ misit (5). pro vallo instructi sunt. Dextro cornu præpositus C. Licinius Craſſus, consulis frater, cum omni Italico equitatu, velitibus intermixtis: sinistro M. Valerius Lævinus sociorum ex Græcis populis equites habebat, (6) ejusdem gentis levem armaturam. Mediam autem aciem cum delectis (7) equitibus † extraordinariis tenebat Q. Mucius. ducenti equites Galli ante signa horum instructi, & de auxiliis Eumenis Cyrtiorum gentis trecenti. Theſſali

is. (2) Lege, ex Polybio, *Medon*, vel *Medo*. Hic præerat levi armaturæ Cretensium: Equitibus præerat Meno, & insuper summam imperii in hac parte, i. e. in dextro cornu, habebat. (3) Sc. inter cornua & mediam aciem. (4) *Alæ sacræ* mentio fit infra c. 66. *alæ sacrarum* l. 44. c. 42. Jure sup̄picatur Crevierius illas equitum alas circa ipsum regem solitas esse pugnare, ci tuendo speciatim additas, unde & ipsis fortasse *Sacrarum* nomen inditum: nec aliam esse *regiam alam* memoratam supra l. 37. c. 40. (5) Lege *emisit*. Alterum Drakenborchius ex edd. vet. reduxit. (6) Videtur excidisse copula *et*. (7) Vel delecta videtur vox delectis, tanquam glossa librarii ad *et extraordinariis*; vel legendum *cum delectis equitibus et extraordinariis*, ut per *delectos equites* intelligantur, quos

Theſſali quadringenti equites parvo intervallo ſuper (8) lævum cornu locati. Eumenes rex Attalusque cum omni manu ſuâ ab tergo inter poſtremam aciem ac vallum ſteterunt.

Prælium.

LIX. In hunc modum maximè inſtructæ acies, par ferme utrinque numerus equitum ac levis armaturæ, concurrunt, a funditoribus jaculatoribusque, qui præceſſerunt, prælio orto. Primi omnium Thraces, haud ſecus quàm diu (1) clauſtris retentæ feræ, concitati cum ingenti clamore in dextrum cornu, Italicos equites, incurrerunt; ut uſu belli & ingenio impavida gens turbaretur. (2) gladiis haſtas petere pedites, nunc fuccidere crura equis, nunc ilia ſuffodere (3). Perſeus, in mediam invecſus aciem, (4) Græcos primo impetu avertit: quibus quum gravis ab tergo inſtaret hoſtis; Theſſalorum equitatus, qui a lævo cornu brevi ſpatio diſjunctus in ſubſidiis fuerat extra concuſſum, primò ſpectator certaminis, deinde, ꝑ inclinatâ re, maximo uſui fuit. Cedentes enim ſenſim integris ordinibus, poſtquam ſe Eumenis auxiliis adjunxerunt, & cum eo tutum inter ordines ſuos receptum ſociis fugâ diſſipatis dabant, & quum minùs conferti hoſtes inſtarent, progredi etiam auſi, multos fugientium obvios exceperunt. Nec regii, (5) ſparſi jam ipſi paſſim ſequendo, cum ordinatis & certo incedentibus gradu manus conſerere audebant. Quum, (6) victor equeſtri prælio rex parvo momento ſi adjuviſſet, debellatum eſſet, opportunè adhortanti ſupervenit phalanx, quam ſuâ ſponte, ne audaci cœpto deeſſent, Hippias & Leonatus raptim adduxerant, poſtquam proſpere pugnaſſe equitem acceperunt. Fluctuante rege inter ſpem metumque tantæ rei conandæ, Cretenſis Euander, quo miniſtro Delphis ad inſidias

Rex equeſtri præliovictor.

quos Polybius vocat *ἰππικῶν ἀπολεῖκτοι*, ex extraordinariis delecti, qui ſemper in caſtris, in agmine, conſulibus præſto eſſent. (8) Ultra lævum cornu, in ſubſidiis. Vid. cap. ſeq.

C. 59. (.) Suprà l. 35. c. 18. *ſerarum modo, quæ clauſtris aut vinculis teneantur* (2) Thraces pedites nunc gladiis petebant haſtas equitum Italicorum, eaſque præcidebant; nunc &c. (3) Tac. l. 1. Ann. c. 65. *ſuffoſſo equo delapſus*. Virg. l. 11. *Æn.* v. 671. *Suffoſſo revolutus equo*. (4) At Græci non tenebant mediam conſulis aciem, ſed lævum cornu. Aliquid vitii ſubest. (5) Macedones, qui & ipſi, dum ſequentur fugientes, ordines ſolverant. (6) Poſſeſt quidem exponi: Quum debellatum eſſet, ſi rex,

fidias Eumenis regis usus erat, postquam agmen (7) impeditum venientium sub signis vidit, ad regem accurrit, & monere institit, *ne elatus felicitate summam rerum temere in non necessariam § aleam daret. Si contentus bene re gestâ quiesset eo die, vel pacis honesta || conditionem habiturum, vel plurimos belli socios, qui fortunam sequerentur, si bellare mallet.* In hoc consilium pronior erat animus regis. Itaque, collaudato Euandro, signa referri, peditumque agmen redire in castra jubet; equitibus receptui (8) canere.

Receptui canit.

LX. Cecidere eo die || ab Romanis ducenti equites, duo millia, haud minùs, peditum: capti ferme ducenti equites. ex regiis autem viginti equites, quadraginta pedites interfecti. Postquam redire in castra victores, omnes quidem læti, ante alios Thracum insolens lætitia eminebat: cum cantu enim (1) superfixa capita hostium portantes redierunt. Apud Romanos non mœstitia tantum ex malè gestâ re, sed pavor etiam erat, ne extemplo castra hostis aggredieretur. Eumenes suadere, ut trans Peneum transferret castra; ut pro munimento amnem haberet, dum perculsi milites animos ¶ colligerent. Consul mo-
Cof. trans Peneum castra transfert.
 veri flagitio timoris fatendi: victus tamen ratione, silentio noctis transductis copiis, castra in ulteriore ripâ communit. Rex, postero die ad laceffendos prælio hostes progressus, postquam trans amnem in tuto posita castra animadvertit, fatebatur quidem peccatum, quòd pridie non institisset victis; sed aliquanto maiorem culpam esse, quòd nocte foret || cessatum. nam, ut neminem alium fuorum moveret, levi armaturâ immissâ, trepidantium in transitu fluminis hostium deleri magnâ ex parte copias potuisse. Romanis quidem præsens pavor demptus erat, in tuto castra habentibus: damnum inter cetera præcipuè famæ movebat. & in consilio apud consulem pro se quisque in Ætolos conferebant † causam; *ab iis fuge terrorisque principium ortum. secutos pavorem Ætolorum & ceteros* (2) *socios Græcorum populorum.* Quinque principes Ætolorum primi

rex, victor jam equestri prælio, parvo momento adjuvisset. Malletus tamen *debellaturus esset.* (7) Omnino lege *agmen peditum.* (8) Nempe eos, quorum id munus erat. Vid. not. 3. ad c. 24. suprà.

C. 60. (1) Videtur excidisse vox *basis*, vel librariis minùs nota vox § *romphais*. *Capita lanceis infixa* in eadem re dixit suprà l. 10. c. 26. (2) Notandum genus loquendi *socii Græcorum populorum*, pro socii Græci. *Socios ex Græcis populis* suprà vocavit c. 58.

primi terga vertentes conspecti dicebantur. Theffali pro concione laudati, ducesque eorum etiam virtutis causâ donati.

Perseus suos donat.

LXI. Ad regem spolia cætorum hostium referebantur. dona ex his, aliis arma insignia, aliis equos, quibusdam captivos dono (1) dabat. scuta erant supra mille quingenta; loricæ thoracesque (2) mille ampliùs summam explebant; galearum gladiatorumque & missilium omnis generis major aliquanto numerus. Hæc, per se ampla, pleraque multiplicata verbis regis, quæ ad concionem vocato exercitu habuit (3). † *Præjudicatum eventum belli habetis. Meliorem partem hostium, equitatum Romanum, quo invictos se esse gloriabantur, fudistis. Equites enim illis principes juventutis, equites † seminarium senatûs: inde lectos in Patrum numerum consules, inde imperatores creant. horum spolia paullo antè divisimus inter vos. Nec minorem de legionibus peditum victoriam habetis: quæ, nocturnâ fugâ vobis subtracta, naufragorum trepidatione passim natantium flumen compleverunt. Sed facilius nobis sequentibus victos Peneum superare erit, quàm illis trepidantibus fuit; transgressique extemplo castra oppugnabimus, quæ hodie cepissemus, ni fugissent. Aut, si acie discernere volent, eundem pugna pedestris eventum expectate, qui equitum in certamine fuerit. Et qui vicerant alacres, spolia cætorum hostium humeris gerentes, (4) ante ora sua audire, ex eo, quod acciderat, spem futuri § præcipientes: & pedites, alienâ gloriâ accensi, præcipuè qui Macedonum phalangis erant, sibi quoque & † navandæ regi operæ, & similem gloriam ex hoste pariendi, occasionem optabant. Concione dimissâ, postero die profectus inde ad Mopsium posuit castra. tumulus hic inter Tempe & Larissam medius est. (5) Romani, non abscedentes ab ripâ Penei, transtulerunt in locum tutiorem castra. Eò Misagenes Numida venit cum*

C. 61. (1) Drakenborchius vel alterutrum, aut *dona*, aut *dono* expungendum censet, vel pro *dono dabat* legendum esse *donabat*. *Donis donare* habemus supra l. 25. c. 18. (2) Sic præcedit oratio; Loricæ thoracesque explebant summam mille thoracum loricarumque, & ampliùs. (3) Cic. in Somn. & Cip. c. 1. multisque verbis ultro citroque habitis. Sall. in Jug. c. 9. dicitur inijuriam verba cum Jugurthâ habuisse. Ita orationem habere passim. (4) Omnino lege facinora sua audire, vel *decora* sua. (5) Hic incipit cap. 62um. in ed. Drak.

eum mille equitibus, pari peditum numero, ad hoc elephantis duobus & viginti.

LXII. Per eos dies consilium habenti regi de summâ (1), quum jam confedisset (2) ferocia ab re bene gestâ, ausi sunt quidam amicorum consilium dare, ut secundâ fortunâ in || conditione (3) honestæ pacis uteretur potius, quàm, spe vanâ eveclus, in casum irrevocabilem se daret. *Modum || imponere secundis rebus, nec nimis credere serenitati præsentis fortunæ, prudentis hominis & meritò felix esse.* †
Mitteret ad consulem, qui fœdus in easdem leges renovarent, quibus Philippus pater ejus pacem a T. Quintio victore accepisset.
 Neque niri (4) bellum magnificentius, quàm a tam memorabili pugnâ; neque spem firmiorem pacis perpetuæ dari, quàm quæ perculsos adverso prælio Romanos molliores factura sit ad paciscendum. Quòd si Romani tum quoque insitâ pertinaciâ aqua aspernarentur, Deos hominesque & moderationis Persei, & illorum pervicacis superbiæ, futuros testes. Nunquam ab talibus consiliis abhorrebat regis animus. itaque plurium assensu comprobata est sententia. Legati, ad consulem missi, adhibito frequenti consilio, auditi sunt. *Perseus pacem petere, vœtigal, quantum Philippus pactus esset, daturum Persea Romanis pollicentes* (5). urbibus, agris, locisque, quibus Philippus cessisset, cessurum (6) primum. hæc legati. Summotis his, quum consultarent, Romana constantia vicit in consilio. Ita tum mos erat, in adversis vultum secundæ fortunæ gerere, moderari animos in secundis. Responderi placuit, † *Ita pacem dari, si de summâ rerum liberum senatui § permittat rex de se deque universâ Macedoniâ statuendi jus.* †
 Hæc quum renunciaffent legati, *miraculo ignaris moris* (7) pertinacia Romanorum esse; & plerique vetare, ampliùs mentionem pacis facere: *ultra mox quæsituros, quod oblatum fastidiant.* *Frustra.*
 Perseus hanc ipsam †

C. 62. (1) Lege de summâ belli, ut suprâ l. 31. c. 37. l. 32. c. 17. l. 36. c. 14. & alibi; vel de || summâ re. (2) Suprà l. 38. c. 17. ubi ira confedit. Cic. l. 4. Acad. c. 27. *cujus furor confederit.* (3) In pace condendâ, cum pacem faceret. Sed legendum videtur *in conditionem*, id est ad condendam pacem honestam. (4) Supple *posse*. (5) Vel dele vocem *pollicentes*, vel paullo suprâ lege *Pacem petiere*. (6) Vitium haud dubiè inest. Gronovius legendum conjicit *cessurum & ipsum*; Perizonius *quæm primum*. (7) Moris Romani, cujus nempe modò meminerat, *in adversis vultum secundæ fortunæ gerere, &c.*

ipsam superbiam, quippe ex fiduciâ virium esse, timere : &, summam pecuniæ augens, si pretio pacem emere posset, non destitit animum consulis tentare. Postquam nihil ex eo, quod primò responderat, mutabat, desperatâ pace, ad Sycurium, unde profectus erat, rediit, belli casum de integro tentaturus.

*Græci favent
Perseo.*

LXIII. Fama equestris pugnæ, vulgata per Græciam, § nudavit voluntates hominum. non enim solùm, qui partis Macedonum erant, sed plerique, ingentibus Romanorum obligati beneficiis, quidam vim superbiamque (1) experti, læti eam famam accepere : non ob aliam causam, quàm pravo studio, quo etiam in certaminibus ludicris vulgus utitur deteriori atque infirmiori favendo (2).

Haliartii oppugnatione.

Eodem tempore in Bœotia summâ vi Haliartum Lucretius prætor oppugnavit (3) : &, quanquam nec habebant externa auxilia obsessi, præter Coronæorum juniores, qui primâ (4) obsidione mœnia intraverant, neque sperabant, tamen ipsi animis magis, quàm viribus, resistebant. nam & eruptiones in opera crebrò faciebant : & arietem admotum, || libramento plumbi gravatum, ad terram urgebant ; (5) &, si quâ || declinarent, qui agebant, ictum, pro diruto muro novum tumultuario opere, raptim ex ipsâ ruinæ + strage congestis faxis, exstruebant. Quum operibus oppugnatione lentior esset, scalas per manipulos dividi prætor iussit, (6) ut || coronâ undique mœnia aggressurus ; eo magis suffecturam ad id multitudinem ratus, quòd, quâ parte palus urbem cingit, nec + attinebat oppugnari, nec poterat. Ipse ab eâ parte, quâ duæ turres, || quodque inter eas muri prorutum fuerat, duo millia militum delectorum admovit ; ut eodem tempore, quo ipse transcendere ruinas conaretur, concursu adversus se oppidanorum facto, scalis vacua defensoribus mœnia capi parte aliquâ possent. Haud segniter oppidani vim ejus arcere parant. nam superstratum ruinis locum, fascibus aridis || sarmentorum injectis

C. 63. (1) Optimè conjicit Gronovius excidisse vocem. *Lege vim superbiamque regis, vel Macedonum.* Hic enim Livius loquitur de iis, quos Perseo fuisse mirum videri debeat. Nec verò ille in Romanos tam asperis verbis uteretur. (2) Fortè *favendi*. Tamen vulgatum, per epexegetin sumptum, defendi potest. (3) Potius *oppugnabat*. (4) Vid. supra c. 56. (5) Et, si quâ declinarent ictum, nempe molis illius plumbæ, qui agebant arietem, & hinc aliquam muri partem proruerent. (6) *Tò ut delendum*

jectis, stantes cum ardentibus facibus accensuros ea se sæpe minabantur, ut, incendio † intersepti ab hoste, spatium ad obijciendum interiorem murum haberent. Quod inceptum eorum fors impediit. nam tantus repente effusus est imber, ut nec accendi facillè pateretur, & extingueret accensa. Itaque & transitus per distracta fumantia virgulta patuit; &, in unius loci præsidium omnibus versis, moenia quoque pluribus simul partibus scalis capiuntur. In primo tumultu captæ urbis seniores impubesque (7), quos casus obvios obtulit, passim cæsi: armati in arcem confugerunt: & postero die, quam spei nihil superesset, deditione factâ, sub coronâ venierunt. Fuerunt autem duo millia ferme & quingenti: ornamenta urbis, statux & tabulæ pictæ, & quidquid pretiosæ prædæ fuit, ad naves delatum: urbs diruta a fundamentis. Inde (8) Thebas ductus exercitus: quibus sine certamine receptis, urbem tradidit exfulibus, & qui Romanorum partis erant: adversæ factionis hominum, fautorumque regis ac Macedonum † familias sub coronâ vendidit. his gestis in Bœotiâ, ad mare ac naves rediit.

LXIV. Quum hæc in Bœotiâ gererentur, Perseus ad Sycurium stativa dierum aliquot habuit. Ubi quum audisset, raptim Romanos circâ ex agris demessum frumentum convehere, deinde ante sua quemque tentoria spicas (1) fascibus defecantem, quo purius frumentum tere-ret, ingentes acervos per tota castra stramentum fecisse: ratus incendio opportuna esse, faces, tædamque, & ¶ malculos stuppæ illitos pice parari jubet: atque ita mediâ nocte profectus, ut primâ luce aggressus ¶ falleret. Nequidquam (2). primæ stationes ¶ oppressæ tumultu ac terrore suo ceteros exciverunt: signumque datum est arma extemplo capiendi; simulque in vallo, ad portas, miles instructus

Perseus frustra castra Rom. incendere vult.

delendum videtur. (7) Suprà l. 2. c. 13. *Productis omnibus, elegiss. impubes dicitur.* 8) Atqui suprà c. 44. Thebani memorantur commendasse civitatem fidei legatorum Romanorum: & c. 46. tentati a Perseo, nihil moti sunt. Vel igitur hic alicujus alterius civitatis nomen posuerat Livius, vel aliquid omisit de Thebanis, unde nosse possemus, cur adversus eos Romanus exercitus ducatur.

C. 64. (1) Hoc est, de fascibus stramenti. Hanc lectionem ex edd. prioribus reduxit Drakenborchius. Gronovius aliique post eum *falcibus* dederunt. (2) Similiter Cæs. l. 8. de B. Gall. c. 19. *itineribus diversis fugam quærun.* *Nequidquam:* nam &c. Simili compendio loquendi utuntur optimi auctores in vocibus *frustra*, *falsò* &c.

instructus erat, & intentus propugnationi castrorum. Perseus & extemplo circumegit aciem, & prima impedimenta ire, deinde peditum signa ferri iussit. ipse cum equitatu & levi armaturâ substitit ad agmen ‡ cogendum; ratus, id quod accidit, infecuturos ad extrema ab tergo ‡ carpenda hostes. Breve certamen levis armaturæ maximè cum || procurfatoribus fuit. equites peditesque sine tumultu in castra redierunt. Demessis circà fegetibus, Romani ad Cranonium intactum agrum castra movent. Ibi quum securi, & propter castrorum longinquitatem, & viæ inopis aquarum difficultatem, quæ inter Sycurium & Cranona est, stativa haberent; repentè primâ luce in imminetibus tumulis equitatus regius cum levi armaturâ visus ingentem tumultum fecit. Pridie ‡ per meridiem profecti ab Sycurio erant: peditum agmen sub lucem reliquerant in proximâ planitie. Stetit paullisper in tumulis, elici posse ratus ad equestre certamen Romanos: qui postquam nihil movebant, equitem mittit, qui pedites referre ad Sycurium signa juberet; ipse mox infecutus. Romani equites, modico intervallo sequentes, sicubi sparsos ac dissipatos invadere possent, postquam confertos abire, signa atque ordines fervantes, viderunt, & ipsi in castra redeunt.

LXV. Inde, (1) offensus longinquitate itineris, rex ad Mopsium castra movit; & Romani, demessis Cranonis fegetibus, in Phalannæum agrum transeunt. Ibi quum ex transfugâ cognosset rex, sine ullo armato præsidio passim vagantes per agros Romanos metere, cum mille equitibus, duobus milibus Thracum & Cretensum profectus, quum, (2) quantum accelerare poterat, effuso agmine issent, improvisò aggressus est Romanos. § juncta vehicula, pleraque onusta, mille || admodum capiuntur, sexcenti ferme homines. Prædam custodiendam ducendamque in castra trecentis Cretensum dedit. ipse, revocato ab effusâ cæde equite & reliquis peditum, ducit ad proximum præsidium, ratus haud magno certamine opprimi posse. L. Pompeius tribunus militum præerat, qui percullos milites repentino hostium adventu in propinquum tumultum

*L. Pompeii
& militum
ejus fortitudo.*

C 65. (1) Hor. l. 1 Ep. 7. v. 88. *Offensus damnis.* (2) Suprà l. 3. c. 46. *quantum accelerari possit.* l. 23. c. 28. *quantum maximè accelerare poterat.* & alibi.

tumulum recepit, loci se præsidio, quia numero & viribus impar erat, defensurus. Ibi quum in orbem milites coëgisset, ut densatis scutis ab(3) jactu sagittarum & jaculorum sese tuerentur, Perseus, circumdato armatis tumulo, alios adscensum undique tentare jubet, & cominus prælium conferere, alios eminus tela † ingerere. Anceps Romanos terror circumstabat: nam neque conferti pugnare propter eos, qui adscendere in tumulum conabantur, poterant: &, ubi ordines procurando solvissent, patebant jaculis sagittisve. Maximè cestrosphendonis(4) vulnerabantur. hoc illo bello novum genus teli inventum est. Bipalme(5) spiculum hastili femicubitali(6) infixum erat, crassitudine digiti: huic ad libramen pinnæ(7) tres, velut sagittis solent, circumdabantur: funda(8) media duo(9) funalia imparia habebat. cum majori(10) sinu libratum funditor habenâ rotaret, excussum, velut glans, emicabat. Quum & hoc, & alio omni genere telorum, pars vulnerata militum esset, nec faciliè jam arma fessi sustinerent, instare rex, ut dederent se, fidem dare, præmia interdum polliceri: nec cujusquam ad deditionem flectebatur animus; quum ex insperato jam † obstinatis mori spes † affulsit. Nam quum ex frumentatoribus refugientes quidam in castra nunciaffent consuli, circumfideri præsidium; motus periculo tot civium (nam octingenti ferme, & omnes Romani erant) cum equitatu ac levi armaturâ (accesserant nova auxilia, Numidæ pedites equitesque & elephantii) castris

(3) Potius ab *ictu*. *Densatis scutis* ut suprâ l. 28. c. 2. *quæ quum Romani conferti, ut solent, densatis excepissent scutis*. l. 32. c. 27. *velut in constructam ænitatem clipeorum testudinem pilis nequidquam emissis*. (4) Vocis *cestrosphendona* vis est, spiculum fundâ vibratum. Hujus teli descriptionem, verbis, ut creditur, Polybii, dedit Suidas in voce *Κεσσο*, quæ sequentibus lucem affert. (5) Id est, semipedale. In Græco hoc distinctius additur, ipsum mucronem palmi fuisse; auliscum, sive tubulum, cui spiculum insigebatur, item palmi. (6) In Græco hastile ligneum *σπικαμίων* dicitur. Spithama enim est dimidia pars cubiti, dodrans pedis. (7) Has pinnae e ligno fuisse ex Græco discimus. (8) Hoc est, ipsum fundæ medium; latior illa pars, cui telum sedebat. Porro amento leviter, & ita ut faciliè solvi posset, ligatum esse telum, ne caderet in rotatu, ex Græco discimus. (9) Intelligenda videntur non duo ex utrâque parte, sed utrinque unum, alterum brevius, quo soluto in emissionem, longius alterum in manu funditoris manebat. (10) Majori, quàm vulgatæ fundæ habere solent. Ita Lipsius interpretatur; qui de totâ re fusius egit in l. 4. Poliorc. c. 3.

castris egreditur: & tribunis militum imperat, ut legionem signa sequantur. Ipse, velut ad firmanda levium armorum auxilia adiectis, ad tumultum præcedit. consul latera ¶ tegunt Eumenes, Attalus, & Misagenes, regulus Numidarum.

*Pellitur
Perseus.*

LXVI. Quum in conspectu prima signa suorum circumfessis fuerunt, Romanis quidem ab ultimâ desperatione recreatus est animus: Perseus, cui primum omnium fuerat, ut, contentus fortuito successu, captis aliquot frumentatoribus occisisque, non tereret tempus in obsidione præsidii; secundum, eâ quoque tentatâ utcunque, quum sciret nihil roboris secum esse, dum liceret intacto, abire; & ipse hostium adventum, elatus successu, mansit, &, qui phalangem arcesserent, propere misit. quâ & ferius, quàm res postulabat, & raptim actâ, turbati cursu adversus instructos & præparatos erant adventuri. Consul anteveniens extemplo prælium conferuit. Primò resistere Macedones; deinde, ut nullâ re pares erant, amissis trecentis peditibus, viginti quatuor primoribus equitum ex alâ, (1) quam Sacram vocant, inter quos Antimachus etiam præfectus alæ cecidit, abire conantur. Ceterum iter propè ipso prælio tumultuosius fuit. Phalanx, abs trepido nuncio accita, quum raptim duceretur, primò in angustiis captivorum agmini oblata vehiculisque frumento onustis: iis cæsis (2), ingens ibi vexatio partis utriusque (3) fuit, nullo expectante, utcunque explicaretur agmen, sed armatis detrudentibus per præceps impedimenta, (neque enim aliter via aperiri poterat) jumentis, quum stimulantur, in turbâ sævientibus. Vix ab ¶ incondito agmine captivorum expedierant sese, quum regio agmini perculsisque equitibus occurrunt. Ibi vero clamor jubentium referre signa ¶ ruinæ quoque (4) propè similem trepitationem fecit: ut, si hostes, introire angustias ausi, longius infecuti essent, magna clades

C. 66. (1) Vid. not. 4. ad c. 28. suprâ. (2) Aliquid mendi hæc latet: sive enim cæsis referas ad vehicula, ineptum est; sive ad captivos, parum verisimile. (3) et phalangis, & Cretensium, qui deducebant captivos & prædam. Mox excidisse videtur vocula *dum ante utcunque. Explicare agmen* occurrit suprâ l. 30. c. 5. & alibi sæpe. Ita *explicare naves, acies, turmas* & similia. (4) Hoc quoque trepitationem fecit propè similem ruinæ.

clades accipi potuerit. Consul, recepto ex tumultu præsidio, contentus modico successu, in castra copias reduxit. (5) Sunt, qui eo die magno prælio pugnatum auctores sint. octo millia hostium cæsa, in his Sopatrum & Antipatrum regios duces: vivi captos circiter duo millia octingentos, signa militaria capta viginti septem. Nec incruentam victoriam fuisse. supra quatuor millia & trecentos de exercitu consulis cecidisse: signa sinistræ alæ quinque amissa.

LXVII. Hic dies & Romanis refecit animos, & Per- *In Macedo-*
 sea (1) perculit, ut dies paucos ad Mopsium moratus, *niam redit.*
 sepulturæ maximè militum amissorum curâ, præsidio satis valido ad Gonnum relicto, in Macedoniam reciperet copias. Timotheum quemdam ex regiis præfectis cum modicâ manu relinquit ad Philam, iussu Magnetæ & propinquos tentare. Quum Pellam venisset, exercitu in hiberna dimisso, ipse cum Cotye Thessalonicam est profectus. Eò fama affertur, Atlesbim regulum Thracum, & Corragum Eumenis præfectum, in Cotyis fines impetum fecisse: & regionem, Marenen quam vocant, cepisse. Itaque, dimittendum Cotyn ad sua tuenda ratus, magnis proficiscentem donis prosequitur. ducenta talenta, semestre stipendium, equitatui numerat, (2) quum primò annum dare constituisset. Consul, postquam profectum Persea audivit, ad Gonnum castra movet, si *Cos. in hi-*
 potiri oppido posset. Ante ipsa *berna se con-*
 Macedoniæ claustra tutissima præbet, & in Thessaliam oportu- *fert.*
 num Macedonibus decursum. Quum & loco & præsidio,

(5) Suprà l. 2. c. 41. *Sunt, qui patrem auctorem ejus supplicii ferant.* l. 3. c. 41. *Sunt, qui adiles sanctus eo ministerio scribant.* & passim. Hor. l. 1. Carm. 1. *Sunt, quos curriculo pulserem Olympicum Collegisse juvat.* & v. 19. *Est, qui nec veteris pocula Massici . . . Spernit.* Sall. Cat. c. 19. *Sunt, qui ita dicunt.*

C. 67. (1) Excidisse videtur particula *ita*. Vel fortè *ut perculit in per-*
pulit mutandum. Suprà l. 3. c. 40: *Is metus perpulit, ut scribi militem tri-*
buni suerent. Hic dies est acta hujus diei; ut apud Cic. pro Sext. c. 12.
 pro Marcell. c. 4. (2) Semestre tantum stipendium numeravit, quamvis
 primò pollicitus esset solidum: is totius anni stipendium perlutum iri.
 Hac re notatur Persei avaritia. [Ita Crevierius: citius in sententiam pe-
 dibus ire videtur Drakenborchius. At plurimum illi, ni Livius hinc
 munificentiam potius, quam avaritiam, Persei innuere voluerit. Hic
 mihi videntur probare verba, *magnis proficiscentem donis prosequitur.* Ita
 igitur locum interpretor: Cotye post sex menses dimisso, solidum tamen
 anni stipendium equitibus ejus numeravit, ducenta nempe talenta pro
 stipendio

fidio valido inexpugnabilis res (3) esset, ‡ abstinit incepto. In Perrhæbiam flexis itineribus, Malloëâ primo impetu captâ ac direptâ, Tripoli aliâque Perrhæbiâ receptâ, Larissâ rediit. inde Eumene atque Attalo domum remisit, Misagenem Numidasque in hiberna in proximis Thessaliis (4) urbibus distribuit. & partem exercitûs ita per totam Thessaliam divisit, ut & hiberna commoda omnes haberent, & præsidio urbibus essent. Q. Mucium legatum cum duobus millibus ad || obtinendam Ambraciam misit. Græcarum civitatum socios omnes præter Achæos dimisit. cum exercitûs parte profectus in Achaiam Phthiotim, Pteleum desertum fugâ oppidanorum diruit a fundamentis. Antrona voluntate colentium recepit. Ad Larissâ deinde exercitum admovit. urbs deserta erat; in arcem omnis multitudo concesserat: eam oppugnare aggreditur. Primi omnium Macedones, regium præsidium, metu exceßerant. a quibus relictî oppidani in ditionem extemplo veniunt. Dubitari inde, utrûm Demetrias priûs aggredienda foret, an in Bœotiâ ‡ adspiciendæ res. Thebani, vexantibus eos Coronæis, in Bœotiam arcessiebant. ad horum preces, quia hibernis aptior regio, quàm Magnesia erat, in Bœotiam duxit.

stipendio semestri, quam summam pactus erat pro annuo. E.] (3ª Fortè urbs esset. (4) Ut *Thessalæ* urbes, ita *Thessali* equites suprà c. 58. & alibi.

EPITOME LIBRI XLIII.

PRÆTORES aliquot, eo quòd avarè & crudeliter provincias administrassent, damnati sunt. **P. Licinius Crassus** proconsul (1) complures in Graciâ urbes expugnavit, & crudeliter diripuit. ob id captivi, qui ab eo sub coronâ venierant, ex senatusconsulto postea restituti sunt. Item a præfectis classium Romanarum multa & impotenter in socios facta. Res præterea a **Perseo** rege in Thraciâ prospere gestas continet, victis **Dardanis** & **Illyrico** (2), cujus rex erat **Gentius**. Motus, qui in Hispaniâ ab **Olonico** factus erat, ipso interempto confedit. **M. Æmilius Lepidus** a censoribus & princeps in senatu lectus.

Epit. l. 43. (1) *Proconsul* dicitur, quia consulatûs annus jam exierat: eique imperium prorogatum fuisse videtur, quoad **Hostilius** successor venisset. (2) Hæc parum accuratè scripta. Aliquot **Illyriorum** oppida cepit **Perseus**, ut memoratur infra c. 18, 19, & 20. At non vicit **Illyricum**; multo minùs eam **Illyrici** partem cujus rex erat **Gentius**, quem in societatem belli perlicere summopere studebat.

T. LIVII PATAVINI

LIBER QUADRAGESIMUS TERTIUS.

U. c. 581.
2. C. 171.
*Gesta in Il-
lyriis.*

*Cassius C. f.
per Illyri-
cum in Ma-
cedoniam ire
conatur.*

I. **E**ADEM æstate, quâ in Theſſaliâ equeſtri pug-
nâ⁽¹⁾ vicere Romani, (2) legatus, in Illyricum a conſule
miſſus, opulenta duo oppida vi atque armis cœgit in de-
ditionem; omniaque iis ſua conceſſit, ut opinione cle-
mentix eos, qui Carnuntem munitam urbem incolebant,
alliceret. poſtquam nec, ut dederent ſe, § compellere,
neque capere obſidendo poterat; ne duabus oppugnatio-
nibus nequidquam fatigatus miles eſſet, quas priùs intac-
tas urbes reliquerat, diripuit. Alter conſul C. Caſſius
nec in Galliâ, (3) quam fortitus erat, memorabile quid-
quam geſſit: & per Illyricum ducere legiones in Macê-
doniam vano incepto eſt conatus. Ingreſſum hoc iter
conſulem ſenatus ex Aquileienſium legatis cognovit:
qui, querentes coloniam ſuam novam & infirmam, nec-
dum

C. (1) Legendum videtur *vidi primùm, deinde vincere*. Vidi fuerant
Romani eo prælio, quod deſcribitur ſuprà c. 59. l. 42. ſuperiores fuere
eo quod refertur c. 66. (2) Exciſiſſe videtur nomen legati: certè intelli-
gendus Q. Mucius, de quo lib. præc. extr. Q. *Mucium legatum cum duobus
millibus ad obtinendam Ambraciam miſit*. Vid. not. r. ad c. 49. ſuprà. (3)
Eum *Italiam* fortitum fuiſſe legimus ſuprà c. 32. Hæc autem non pugnant
inter ſe: nam nomine Italix Liguria & Gallia designantur.

dum satis munitam, inter infestas nationes Istrorum & Illyriorum esse, quum peterent, ut senatus(4) curæ haberet, quomodo ea colonia muniretur, interrogati, vel-
lentne eam rem C. Cassio consuli mandari? responderunt, Cassium, Aquileiam † indicto exercitu, profectum per Illyricum in Macedoniam esse. Ea res primò incredibilis visa: & pro se quisque credere, Carnis forsitan aut Istris bellum illatum. Tum Aquileienses, nihil se ultrà scire, nec audere affirmare, quàm triginta dierum frumentum militi datum; & duces, qui ex Italiâ itinera in Macedoniam nôssent, conquisitos abductosque. § Enimvero senatus indignari, tantum(5) consulem ausum, ut suam provinciam relinqueret, in alienam transfret; exercitum novo periculoso itinere inter exterarum gentes duceret, viam tot nationibus in Italiam aperiret. Decernunt frequentes, ut C. Sulpicius prætor tres ex senatu nominet legatos, qui eo die proficiscantur ex urbe; &, quantum accelerare possent, Cassium consulem, ubicunque sit, persequantur; nuncient, ne bellum cum ullâ gente moveat, nisi cum quâ senatus gerendum censuerat(6). Legati hi profecti, M. Cornelius Cethegus, M. Fulvius, P. Marcius Rex. Metus de consule atque exercitu distulit eo tempore muniendæ Aquileiæ curam.

II. Hispaniæ deinde utriusque legati aliquot populorum in senatum introducti. Ii, de magistratuum Romanorum avaritiâ superbiâque conquesti, (1) nisi genibus ab senatu petierunt, ne se socios fœdius spoliari vexarique, quàm hostes, patiantur. Quum & alia indigna quererentur, manifestum autem esset, pecunias captas; L. Canuleio prætori, qui Hispaniam sortitus erat, negotium datum est, ut in singulos, a quibus Hispani pecunias peterent, quinos † recuperatores ex ordine senatorio daret, patronosque, quos vellent, sumendi potestatem faceret. Vocatis in curiam legatis recitatum est senatusconsultum, iussique nominare patronos: quatuor nominaverunt, M. Porcium Catonem, P. Cornelium Cn. † F. Scipionem, L. Æmilium L. F. Paullum, C. Sulpicium Gallum. (2) Cum M. Titinio primùm, qui prætor A. Manlio, M.

*Hispanorum
querelæ de
Mag. Rom.*

I 2

Junio

(4) Cic. l. 8. ad Fam. Ep. 8. *Eos tibi & rem, de quâ misi, velim curæ habeas.*

(5) Vid. not. 2. ad c. 43. l. 27. suprà. (6) Potiùs censuerit.

C. (2) Suprà l. 26. c. 9. *matronæ . . . nixæ genibus.* (2) M. Titinio primùm litem intenderunt apud recuperatores.

Junio consulibus in citeriore Hispaniâ fuerat, recuperatores fumpserunt. Bis † ampliatus, tertio absolutus est reus. Dissensio inter duarum provinciarum legatos est orta: citerioris Hispaniæ populi M. Catonem & Scipionem; ulterioris L. Paullum & Gallum Sulpicium patronos fumpserunt. Ad recuperatores adducti a citerioribus populis P. Furius Philus, ab ulterioribus M. Matienus. Ille Sp. Postumio, Q. Mucio consulibus triennio antè, hic biennio priùs, L. Postumio, M. Popillio consulibus, prætor fuerat. Gravissimis criminibus accusati ambo ampliatiq: quum dicenda de integro causa esset, excusati exsilii causâ † solum vertisse. Furius Præneste, Matienus Tibur exsulatum abierunt. Fama erat, prohiberi a patronis nobiles ac potentes § compellare; auxitque eam suspicionem Canuleius prætor, quòd, omisâ eâ re, delectum habere instituit. dein repentè in provinciam abiit, ne plures ab Hispanis vexarentur. Ita, præteritis silentio oblitteratis(3), in futurum consultum ab senatu Hispanis, quòd impetrarunt, ne frumenti æstimationem(4) magistratus Romanus haberet; neve cogeret vicesimas vendere Hispanos, quanti ipse vellet; & ne præfecti in oppida sua ad pecunias cogendas imponerentur.

III. Et alia novi generis hominum ex Hispaniâ legatio venit. ex militibus Romanis & ex Hispanis mulieribus, cum quibus connubium non esset, natos se memorantes, supra quatuor millia hominum, orabant, ut sibi oppidum, in quo habitarent, daretur. Senatus decrevit, *uti nomina sua apud L. Canuleium † profiterentur; eorumque si quos manumississet* (1), *eos Carteiam ad oceanum deduci placere.* Qui (2) *Carteiensium domi manere vellent, potestatem*

Carteia Colonia.

(3) Suprà l. 3. c. 59. *neque vetera peccata repeti jam oblitterata placet.* c. 71. *rem vetustate oblitteratam.* & alibi sæpe. (4) Duo erant frumenti genera, *æstimatum*, & *emptum*, de quibus fusè discriit Cic. l. 3. in Verr. c. 70. & 81. Illud erat, quod magistratibus Romanis in cellam, i. e. in domesticum usum, & provincialibus fumere licebat, sed pro quo usu invaluerat, ut pecuniam sibi numerari juberent. Hoc autem erat, quod provinciales Romanis vendere jubebantur, in quod magistratus Romani pecuniam e publico accipiebant. Illud igitur magistratus avari quàm maximo pretio æstimabant, hoc quàm minimo.

C. 3. (1) Hinc, & ex appellatione coloniæ infrà, cui nomen imponitur, *Libertinorum colonia*, liquet hos servos fuisse. Matres eorum captivæ Hispanæ ancillæ fuisse videntur, quarum liberi conditionem matrum sequerentur. (2) Simile decretum memoravit Livius de Antiatibus, suprà l. 8. c. 14.

potestatem fore, uti numero colonorum essent, agro assignato. Latinam eam coloniam fuisse (3), libertinorumque adpellari.

Eodem tempore ex Africâ & Gulussa, Masinissæ regis filius, legatus patris, & Karthaginienſes venerunt. Gulussa prior in senatum introductus, & quæ missa erant ad bellum Macedonicum a patre suo, exposuit; & si qua præterea vellent imperare, præstaturum (4) merito populi Romani est pollicitus: & monuit Patres conscriptos, ut a fraude Karthaginensium caverent. *classis eos magnæ parandæ consilium cepisse; specie pro Romanis, & adversus Macedonas: ubi ea parata instructaque esset, ipsorum fore & potestatis, quem hostem aut socium habent.* [Egit deinde Masinissæ causam de agro, de oppidis, quæ ablata sibi ab eo Carthaginienſes quererentur, magnâque contentione inter regulum & legatos Carthaginienſes disceptatum. Quæ ultro citroque jactata sint, quid a senatu responsum fuerit, in incerto est. Quievit tamen velut sopita hæc controversia per aliquot annos. Renovata postea in acre bellum exarsit, quod adversus Masinissam a Pœnis susceptum cum Romanis gerendum fuit, nec nisi Karthaginis interitu finitum est. Hoc anno invenimus in annalibus, puerum factum ex virgine sub parentibus, jussuque aruspicum deportatum in insulam desertam.

Gulussa & legatus Karthaginienſes Romæ.

(IV.) Habita sunt a C. Cassio consule comitia, quibus creati *Comitia.*

consules sunt A. Hostilius Mancinus, A. Atilius Serranus. Prætores inde facti M. Retius, Q. Mænius, L. Hortensius, Q. Ælius Pætus, T. Manlius Torquatus, C. Hostilius. Decretæ consulibus provinciæ Italia & Macedonia. Italia Atilio, Hostilio Macedonia obvenit. Prætores Retius urbanam jurisdictionem, peregrinam Mænius sortitus est. Classis cum orâ maritimâ Græciæ Hortensio obtigit. Reliquæ prætoris provinciæ fuere procul dubio, quemadmodum anno priore, Hispania, Sicilia, & Sardinia. Sed singulas quinam prætores obtinuerint, silentibus veterum monumentis, certò sciri non potest. Interim P. Licinius, quasi ad bellum non cum Perſeo, sed cum Græcis gerendum missus esset, inanes adversus justum hostem iras in miseros & viribus impares vertit, compluresque in Bœotiâ, ubi hibernabat, urbes expugnavit, & crudeliter diripuit. Coronæi maximè vexati quum ad senatum confuſissent, Patres decreverunt, ut captivi, qui sub coronâ venissent, in libertatem restituerentur. Consulis crudelitatem & avaritiam imitatus est, aut eam superavit Lucretius prætor, qui classi præerat, adversus socios ferox, hosti spernendus. Siquidem classem ad Oreum stantem adortus repentè Perſeus, naves

Provincia.

P. Licinii crudelitas in Græcos.

Idem C. Lucretii.

(3) *Lege esse, i. e. in posterum esse, seu haberi.* (4) Similiter suprà l. 28. c. 9. *se verò eo, quæ postularent, decernere . . . merito Deorum præmium, deinde secundum Deos, consulum.*

*Res gestæ
Persei.*

naves onerarias frumentum portantes viginti cepit, reliquas depressit, & quatuor etiam quinquere mis potitus est. Res quoque prospere gestæ in Thraciâ a Perseo, quum eò ad Cotyn defendendum adversus Atlesbis & Corragi copias divertisset. Nec verò ipse sibi Cotys defuit, vir bello strenuus, consilio præstans, Thrax genere solo, non moribus. Nam & unicæ sobrietatis ac temperantiæ fuit, idemque clementiâ & moderatione animi planè amabilis.

*Epirotæ
adjungunt se
Perseo, auc-
tore Cephalo.*

(V.) Cuncta Perseo ex voto fluebant. Nam & tunc Epirotarum gens in ejus partes transit, auctore Cephalo, quem tamen ad defectionem necessitas magis compulit, quàm voluntas. Is, singulari prudentiâ & const. a præditus, tum quoque optimâ mente erat. Deos enim immortales precatus fuerat, ut bellum inter Romanos & Persea ne conflaretur, neve de summâ rerum decerneretur. At exorto bello statuerat ex fœderis præscripto Romanos juvare: præter fœderis autem leges nihil ultro facere, neque obsequi indecorè & turpiter. Turbavit hæc consilia Charopus quidam, ejus Charopi, qui saltum ad Aoum amnem T. Quintio contra Philippum bellanti aperuerat, nepos, vilis potentiorum assentator, & mirus calumniarum in optimum quemque artifex. Romæ educatus fuerat, missus ab avo in urbem, ut linguam Romanam literasque perdisceret. Hinc notus carusque plurimis Romanorum, quum revertisset domum, naturâ levis, & ingenio prævus, quum & Romana ei amicitia faceret animos, principes viros usque allatrabat. Sed primò despiciebatur ab omnibus, nec ulla ejus ratio habebatur. Postquam autem bellum Persicum conflatum est, quum plena omnia suspicionum in Græciâ essent, multis palâm, pluribus occultè Perseo studentibus, non destitit Charopus eos, qui auctoritate inter Epirotas præstabant, apud Romanos criminari. Et speciem quamdam coloremque dabat ejus calumniis ea necessitudo, quæ olim Cephalo cæterisque eandem sectam sequentibus cum regibus Macedonum fuerat. Jam verò omnia illorum dicta factaque malignè explorans, & in pejus semper detorquens, veritatemque adjectis detractisque, quæ voluerat, adulterans, fidem criminibus faciebat. Neque his tamen commovebantur Cephalus & ii, qui eorumdem in republicâ consiliorum socii erant, freti egregiâ conscientiâ illibatæ erga Romanos fidei. Verùm ubi illis criminationibus aurem præbere Romanos senserunt, & principes quosdam Ætolorum, quos pariter suspectos fecerant obtrectatorum calumniæ, Romam abductos, tum demum opus esse crediderunt, ut sibi ipsi suisque rebus consularent. Quum autem nihil succurreret præter regiam amicitiam, cum Perseo societatem inire coacti sunt, eique gentem suam tradere. Romæ A. Hostilius, A. Atilius consules, inito magistratu, & peractis, quæ divina humanaque in urbe & circa urbem fieri a consulibus mos est, in provincias profecti sunt. Hostilius, cui Macedonia obtigerat,

quum

U. c. 582.
a. C. 170.
A. Hostilio,
A. Atilio
Coss.

quum in Thessaliam ad exercitum properaret, Epirum, quæ non-
 dum apertè defecerat, ingressus, parum absuit, quin incideret in *Hofilius*
 Persei manus. Theodotus enim quidam & Philostratus, rati sese, *cos. insidias*
 si eum regi traderent, magnam gratiam apud Persea inituros, & *Persei vim*
 gravissimum in præsentia Romanis damnum illaturos, ad regem *effugit.*
 literas dedere, ut, quantâ maximâ posset celeritate, accurreret.
 Quod nisi & Perseum objecta a Molossis ad Loum amnem
 mora retardasset, & consul, de imminente periculo monitus, ab
 instituto itinere deflexisset, vix videtur effugere potuisse. Igitur
 relictâ Epiro navigavit Anticyram, unde in Thessaliam con-
 tendit. Ibi accepto exercitu ad hostem perrexit. Sed nihilo
 felicius bellum administravit, quàm priore anno gestum fuerat.
 Nam & prælio commissio cum rege pulsus est, & quum primùm *Parum feli-*
 per Elymeam vim facere tentasset, deinde per Thessaliam occultè *citer bellum*
 moliri iter, ubique occurrente Perseo, vano conatu abfistere coac- *administrat*
 tus est. Nec Hortensius prætor, cui classis obtigerat, quidquam
 satis scitè aut fortunatè egit, cujus ex rebus gestis nihil ad me-
 moriam insignius est, quàm crudelis & perfida urbis Abderitarum
 direptio, quum intoleranda sibi imposita onera deprecarentur.
 Igitur Perseus Romanos jam despiciens, ac velut otiosus planè &
 vacuus, corollarii vicem in Dardanos excursionem fecit, &, de-
 cem millibus barbarorum interfectis, ingentem prædam ab-
 duxit.

IV. (VI.) Movere hoc anno Celtiberi in Hispaniâ bellum,
 instigante novo duce Olenico, Salondicum quidam vocant. Is,
 summâ calliditate & audaciâ hastam argenteam quatiens velut
 cælo missam, vaticinanti similis, omnium in se mentes converterat.
 Sed quum pari temeritate castra prætoris Romani, uno furiosâ
 consilii socio assumpto, sub noctem adiisset, prætorem videlicet ob-
 truncaturus, juxta tentorium ipsum pilo vigilis exceptus est :
 socius pares stolidi incepti pœnas luit. Amborum capita præ-
 cidi statim jussit prætor, atque hastis suffixa delectis e numero
 captivorum tradi ad suos perferenda. Hi] tantum pavorem in-
 gressi castra, ostentantes capita, fecerunt, ut, si admotus ex-
 templo exercitus foret, capi castra potuerint. Tum quoque
 fuga ingens facta est : & erant, qui legatos mittendos ad pa-
 cem precibus petendam censerent : civitatesque complures,
 eo nuncio audito, in deditionem venerunt. quibus purgan-
 tibus sese, culpamque in duorum amentiam conferentibus,
 qui se ultro ad pœnam ipsi obtulissent, quum veniam de-
 disset prætor ; profectus extemplo ad alias civitates, om-
 nibus § imperata facientibus, quieto exercitu pacatum
 agrum, qui paullo antè ingenti tumultu § arserat, pera-
 gravit. Hæc lenitas prætoris, quâ sine sanguine ferocif-
 simam

In Lucretium invocantur trib. pl.

Abderitarum querelæ de Hortensio.

Querelæ de Cassio.

finam gentem domuerat, eo gravior plebi Patribusque fuit, quo crudeliùs avariùsque in Græciâ bellatum, & ab consule Licinio & ab Lucretio prætore, erat. Lucretium tribuni plebis absentem concionibus assiduïs & lacerabant, quum reipublicæ causâ abesse excusaretur: sed tum aded vicina etiam inexplorata erant, ut is eo tempore in agro suo Antiati esset, aquamque ex manubiis Antium ex flumine Loracinæ duceret. Id opus centum triginta millibus æris locasse dicitur. tabulis quoque pictis ex prædâ fanum Æsculapii exornavit. Invidiam infamiamque ab Lucretio averterunt in Hortensium successorem ejus Abderitæ legati, flentes ante curiam, querentesque, *oppidum suum ab Hortensio expugnatum ac direptum esse. Causam + excidii fuisse urbi, quodd, quum centum millia denariûm & tritici quinquaginta millia modium imperaret, spatium petierunt, quo de eâ re & ad Hostilium consulem, & Romam mitterent legatos. Vixdum ad consulem se pervenisse, & audisse oppidum expugnatum, principes securi percussos, sub coronâ ceteros venisse.* Indigna (1) senatui visa: decreveruntque eadem de Abderitis, quæ de Coronæis decreverant priore anno; eademque pro concione edicere Q. Mænium prætorem jusserunt. Et legati duo, C. Sempronius Blæsus, Sex. Julius Cæsar, ad restituendos in libertatem Abderitas missi. Iisdem mandatum, ut & Hostilio consuli & Hortensio prætori nunciarent, senatum Abderitis injustum bellum illatum (2), conquirique omnes, qui in servitute sint, & restitui in libertatem, æquum censere.

V. (VII.) Eodem tempore de C. Cassio, qui consul priore anno fuerat, tum tribunus militum in Macedoniâ cum A. Hostilio erat, querelæ ad senatum delatæ sunt, & legati regis Gallorum (1) Cincibili venerunt. Frater ejus verba in senatu fecit, questus, Alpinorum populorum agros fociorum suorum depopulatum C. Cassium esse, & inde multa millia hominum in servitutem abripuisse. Sub id tempus Carnorum Istrorumque & Iapydum legati venerunt: *Duces sibi ab consule Cassio primùm imperatos, qui in Macedoniam ducenti exercitum iter monstrarent: ¶ pacatum*

C. 4. (1) Excidit vocula *res*, vel *ea*. (2) Supple ex sequentibus *censere*.

C. 5. (1) Gallos *Transalpinos* intelligendos esse, ex sequentibus constat. (2) *Res*

tum ab se, tanquam ad aliud bellum gerendum, abisse: inde ex medio regressum itinere hostiliter peragrasse fines suos: passim rapinasque & incendia facta: nec se ad id † locorum scire, propter quam causam consuli pro hostibus fuerint. Et regulo Gallorum absenti, & his populis responsum est, Senatum ea, quæ facta querantur, neque scisse futura, neque, si sint facta, probare. Sed, indictâ causâ damnari absentem consularem virum, injurium esse, quum is reipublicæ causâ (2) absit. Ubi ex Macedoniâ redisset C. Cassius, tum, si coram eum arguere vellent, cognitâ re senatum daturum operam, uti satisfiat. Nec responderi tantum iis gentibus, sed legatos mitti, duos ad regulum trans Alpes, tres circa eos populos placuit, qui indicarent, quæ Patrum sententia esset. Munera mitti legatis ex binis millibus æris censuerunt, duobus fratribus regulis hæc præcipua (3), ut quæ duo ex quinque pondo auri facti, & vasa argentea quinque ex viginti pondo, & duo equi phalerati cum agasonibus, & equestria arma ac sagula; & comitibus eorum vestimenta liberis servitque. Hæc missa: illa petentibus data, ut denorum (4) equorum iis commercium esset, educendique ex Italiâ potestas fieret. legati cum Gallis missi trans Alpes, C. Lælius, M. Æmilius Lepidus: ad ceteros populos C. Sicinius, P. Cornelius Blasio, T. Memmius.

VI. (VIII.) Multarum simul Græciæ Asiæque civitatum legati Romam convenerunt. Primi Athenienses introducti: ii, se, || quod navium habuerint militumque, P. Licinio consuli & C. Lucretio prætori misisse exposuerunt, quibus eos non usos frumenti sibi centum millia imperasse: quod, quanquam sterilem terram arent, (1) ipsosque etiam agrestes peregrino frumento alerent, tamen, ne § deessent officio, ¶ confecisse; & alia, quæ imperarentur, præstare paratos esse. Milesii, nihil præstitisse memorantes, si quid imperare ad bellum senatus vellet, præstare se paratos esse, polliciti sunt.

Alabandenfes (2) templum Urbis Romæ se fecisse com- *Templum
Urbis Romæ.*

& coro-

(2) Reipublicæ causâ abesse occurrit cap. præc. infrâ c. 11. & alibi. (3) Vid. not. 1. ad c. 31. l. 42. suprâ. (4) Nempe decem cuique legato, aut cuiusque populi legatis.

C. 6. (1) Demosth. Or. adv. Lept. ὅτι πλείων των ὑπαντων ανθρωπων ημεις επισταται σιτω χρηματα. (2) Smyrnæi, apud Tac. l. 4. Ann. c. 56. jactant, hoc se primos fecisse, M. Porcio Catone consule, i. e. ante viginti quinque

& coronam auream quinquaginta pondo, quam in Capitolio ponerent, donum Jovi optimo maximo, attulisse, & scuta equestria trecenta; ea, cui iussissent, tradituros. Donum ut in Capitolio ponere, & sacrificare liceret, petebant. Hoc (3) Lampsaceni, octoginta pondo coronam afferentes, petebant, commemorantes, *Discessisse se a Perseo, postquam Romanus exercitus in Macedoniam venisset, quum sub ditione Persei, & antè Philippi fuissent. Pro eo, & quòd imperatoribus Romanis omnia præstitissent, id se tantum orare, ut in amicitiam populi Romani reciperentur: &, si pax cum Perseo fieret, || exciperentur, ne in regiam potestatem reciperentur* (4). Ceteris legatis comiter responsum; Lampsacenos in sociorum † formulam referre Q. Mænius prætor iussus. munera omnibus in singulos binum millium æris data. Alabandenses scuta reportare ad A. Hostilium consulem in Macedoniam iussi. Et ex Africâ legati simul (5) Karthaginensium, tritici decies centum millia (6) & hordei quingenta indicantes se ad mare devecta habere, ut, quò senatus censuisset, deportarent. *Id munus officiumque suum scire minus esse, quàm pro meritis populi Romani & voluntate suâ: (7) sed sæpe aliàs, bonis in rebus utriusque populi, se gratorum fideliumque socium muneribus functos esse.* Item Masinissæ legati, tritici eandem summam polliciti, & mille & ducentos equites, duodecim elephantos: &, si quid aliud opus esset, uti imperaret fenatus: æquè (8) propenso animo, ac quæ ipse ultro pollicitus sit, præstaturum esse. Gratix & Karthaginensibus & regi actæ; rogatique, ut ea, quæ pollicerentur, ad Hostilium consulem in Macedoniam deportarent. Legatis in singulos binum millium æris munera missa.

VII.

quinque annos. (3) *Lege Hoc et Lampsaceni*: nempe ut donum in Capitolio ponere ac sacrificare liceret. (4) *Omnino lege reciderent*: ut supra l. 24. c. 32. *in antiquam servitutem reciderunt.* (5) Vel superflua est vox *simul*, vel potius indicat, pluscula excidisse. Fortasse legendum est: *legati simul Karthaginensium & Masinissæ venerunt: Karthaginensium, tritici &c.* (6) *Supple modium.* Vid. † *frumentum.* Simili ellipsi Græci omitunt vocem *μεδῖμον*. Vid. Bos. de Ell. ling. Græc. (7) Karthaginenses mediocritati munerum suorum ideo nunc ignoscendum censent, quòd sæpe aliàs, quum bonæ essent res utriusque populi, fidelium sociorum officium alacrius impleverint; nunc ob hærentem lateri Masinissam, nihil amplius sese posse præstare. (8) *Propenso animo facere* occurrit supra l. 37. c. 54. & alibi.

VII. (IX.) Cretensium legatis, commemorantibus, se, quantum sibi imperatum a P. Licinio consule esset sagittariorum, in Macedoniam misisse, quum interrogati non inficiarentur, apud Persea majorem numerum sagittariorum, quàm apud Romanos, militare, responsum est: Si Cretenses bene ac graviter destinarent potiore populi Romani, quàm regis Persei, amicitiam habere, senatum quoque Romanum iis, tanquam certis sociis, responsum daturum esse. Interea nunciarent suis, placere senatui, dare operam Cretenses, ut, quos milites intra || præsidia regis Persei haberent, eos primo quoque tempore domum revocarent. Cretensibus cum hoc responso dimissis, Chalcidenses vocati; quorum legatio ipso introitu, ob id quòd Mictio princeps eorum pedibus || captus lecticâ est introlatus, ultimæ necessitatis exemplo visa res: (1) in quâ ita † affecto excusatio valetudinis, aut ne ipsi quidem petenda visa foret, aut data petenti non esset. Quum sibi nihil vivi reliquum, præterquam linguam ad deplorandas patriæ suæ calamitates, præfatus esset, exposuit civitatis primùm suæ benefacta, & vetera, & ea, quæ Persei bello præstitissent ducibus exercitibusque Romanis: tum quæ primò C. Lucretius in populares suos pro tor Romanus superbè, avarè, crudeliter fecisset: deinde quæ † tum quum maximè L. Hortensius faceret. (2) Quinadmodum omnia sibi, etiam iis, quæ patiantur, tristiciora, patienda esse ducant potius, quàm se dedant Persi. Quod ad Lucretium Hortensiumque attineret, scire, tutius fuisse claudere portas, quàm in urbem eos accipere. Qui (3) exclusissent eas, Emathiam, Amphipolim, Maroneam, Ænum, incolumes esse: apud se templa omnibus ornamentis compilata; spoliataque (4) sacrilegiis C. Lucretium navibus Antium devexisse; libera corpora in servitutem abrepta, fortunas sociorum populi Romani direptas esse, & quotidie diripi. Nam, ex instituto C. Lucretii, Hortensium quoque in tectis hieme pariter atque æstate navales socios habere, & domos suas plenas turbâ

Chalcidenses
legati.

Querela de
Mag. Rom.

C. 7. (1) Res ultimæ necessitatis visa est hæc legatio, quoniam ita affectus Mictio, aut ipse petendam non existimasset a civibus suis, aut petens non impetrasset, excusatione valetudinis, veniam hujus tam longi itineris. Legatio dicitur *res ultimæ necessitatis*, ut *leges res surda* suprâ l. 2. c. 3. (2) Has voces cum sequentibus jungi debere censeo, eodemque caractere imprimi, minore positâ distinctione post *et Persi*. E. (3) Vid. || nomina urbium pro earum incolis. (4) Quæ spoliata erant per sacrilegia: quæ spolia

turbâ nauticâ esse; versari inter se, conjuges, liberosque suos, quibus nihil neque dicere † pensi (5), neque facere.

*Senatûs res-
ponsum.*

VIII. (X.) Arcessere in senatum Lucretium placuit, ut disceptaret coram, purgaretque sese. Ceterum multo plura præsens audivit, quam in absentem † jacta erant: & graviores potentioresque accessere accusatores duo tribuni plebis, † M'. Juventius Thalna & Cn. Aufidius. Ii non in senatu modò eum lacerarunt, sed in concionem etiam pertracto (1), multis objectis probris, diem dixerunt. Senatûs jussu Chalcidensibus Q. Mænius prætor respondit: *Quæ bene meritos sese, & antè, & in eo bello, quod geratur, de populo Romano dicant, ea & scire vera eos referre senatum, & perinde ac debeant, grata esse. Quæ facta a C. Lucretio, fierique ab L. Hortensio prætoribus Romanis querantur; ea neque facta, neque fieri voluntate senatûs, (2) quem non posse existimare? qui sciat, bellum Persi, & antè Philippo patri ejus, intulisse populum Romanum pro libertate Græciæ: non ut (3) ea a magistratibus sociis atque amicis paterentur. Literas se ad L. Hortensium prætorem duros esse; quæ Chalcidenses querantur acta, ea senatui non placere: si qui in servitutem liberi venissent, ut eos conqui-
rendos primo quoque tempore, restituendosque in libertatem curaret: sociorum navalium neminem, præter † magistratos, in hospitia deduci æquum censere.* Hæc Hortensio jussu senatûs scripta. Munera binum millium æris legatis missa, & vehicula Mictioni † publicè (4) locata, quæ eum Brundisium commodè perveherent. C. Lucretium, ubi dies, quæ dicta erat, venit, tribuni ad populum accusarunt, || multamque decies centum millium æris dixerunt. Comitibus habitis, omnes quinque & triginta tribus eum condemnarunt.

*Lucretius
damnatur.*

IX. (XI.) In Liguribus eo anno nihil memorabile gestum. nam nec hostes moverunt arma, neque consul in agrum eorum legiones induxit: & fatis exploratâ pace ejus anni, milites duarum legionum Romanarum intra dies

spolia contraxerat sacrilegia committendo. Gronovius corrigit *spoliæque sacrilegii*. (5) Excidisse videtur vocula *sit*.

C. 8. (1) Infrâ l. 45. c. 10. in concionem quoque eos iisdem precibus pertraxerunt. (2) Vid. † infinita locutio. (3) Non ut Græci talia paterentur a magistratibus, sociis atque amicis. Sed omnino admittenda videtur Gronovii conjectura legentis *socii atque amici*. (4) Publicâ populi Romani impensâ præbita, certo pretio redemptoribus conducto,

dies sexaginta, quàm in provinciam venit, dimisit. socio-
rum nominis Latini exercitu maturè in hiberna Lunam &
Pisas deducto, ipse cum equitibus Galliæ provinciæ plera-
que oppida adiit. Nusquam alibi, quàm in Macedoniâ,
bellum erat: suspectum tamen & Gentium Illyriorum
regem habebant. itaque & octo naves ¶ ornatas a Brun-
disio senatus censuit mittendas ad C. Furium legatum
Issam, qui cum præsidio duarum Issensium navium insulæ
præerat. duo millia militum in eas naves sunt imposita,
quæ Q. Mænius prætor ex senatusconsulto in eâ parte
Italiæ, quæ objecta Illyrico est, conscripsit: & consul
Hostilius Ap. Claudium in Illyricum cum quatuor millibus
peditum misit, ut accolas Illyrici tutarentur (1). qui, non
contentus iis, quas adduxerat, copiis, auxilia ab fociis
& corrogando, ad octo millia hominum (2) vario genere ar-
mavit: peragrataque omni eâ regione, ad Lychnidum
Dassaretiorum confedit.

*Res in Illy-
rico gestæ.*

X. (XII.) Haud procul inde Uscana oppidum finium
plerumque (1) Persei erat. decem millia civium habebat,
& modicum, custodiæ causâ, Cretensium præsidium. Inde
nuncii ad Claudium occulti veniebant: *Si propius copias
admovisset, paratos fore, qui proderent urbem. Et t. opera
pretium esse: non se amicosque tantum, sed etiam milites prædâ
expleturum.* Spes cupiditati admota ita t. occæcavit ani-
mum, ut nec ex iis, qui venerunt, quemquam retineret;
nec obfides, pignus futuros furto & fraude agendæ rei,
posceret; nec mitteret exploratum: nec fidem accipe-
ret (2). die tantum statutâ profectus a Lychnido, duode-
cim millia ab urbe, ad quam tendebat, posuit castra.
Quartâ inde vigiliâ signa movit, mille ferme ad præsi-
dium castrorum relictis: incompoti, longo agmine effusi,
infrequentes, quum nocturnus error dissiparet, ad urbem
pervenerunt. Crevit negligentia, postquam neminem ar-
matum in muris viderunt. Ceterum, ubi primum sub
jactu

*Ap. Clau-
dium ab Uf-
canensibus
cæsus.*

C. 9. (1) Magis placeret tutaretur; nempe Ap. Claudius. (2) Potius
varii generis. Mixtum genus hominum dicit supra l. 42. c. 5: & 58. mixtos
homines l. 37. c. 39 & 40.

C. 10. (1) Hoc oppidum in finibus Macedoniæ & Illyrici positum,
modò hujus, modò illius ditionis erat; sed, ut plurimum, Macedonicæ.
(2) Nempe jurejurando. Supra l. 22. c. 58. nec pignus aliud fidei, quàm ut
jurarent

jactu (3) teli fuerunt, duabus simul portis erumpitur; & ad clamorem erumpentium ingens strepitus e muris ortus, ululantium mulierum cum ¶ crepitu undique æris: & incondita multitudo turbâ immixtâ fervili, variis vocibus ¶ personabat. Hic tam multiplex undique objectus terror effecit, ne sustinere primam procellam eruptionis Romani possent. Itaque fugientes plures, quàm pugnantes, interempti sunt: vix duo millia hominum cum ipso legato in castra perfugerunt. Quo longius iter in castra erat, eo plures fessos confectandi hostibus copia fuit. Ne moratus quidem in castris Appius, ut suos dissipatos fugâ colligeret, (quæ res palatis per agros saluti fuisset) ad Lychnidum protinus reliquias cladis reduxit.

XI. (XIII) Hæc & alia, haud prospere in Macedoniâ gesta, ex Sex. Digitio tribuno militum, qui sacrificii causâ Romam venerat, sunt audita. Propter quæ veriti Patres, ne quæ major ignominia acciperetur, legatos in Macedoniam, M. Fulvium Flaccum, & M. Caninium Rebilum, miserunt, qui comperta, quæ agerentur, referrent: & ut A. Hostilius consul comitia consulibus subrogandis ita ediceret, uti mense Januario comitia (1) haberi possent, & ut primo quoque tempore in urbem rediret. Interim M. Ræcio prætori mandatum, ut edicto senatores omnes ex totâ Italiâ (nisi qui reipublicæ causâ abessent) Romam revocaret. Qui Romæ essent, (2) ne quis ultra mille passuum ab Româ abesset. Ea, uti senatus censuit, sunt facta.

Comitia. Comitia consularia ‡ ante diem quintum Kalendas Septembres (3) fuere. Creati consules sunt Q. Marcius Philippus iterum & Cn. Servilius Cæpio. post diem tertium prætores sunt facti C. Decimius, M. Claudius Marcellus, C. Sulpicius Gallus, C. Marcius Figulus, Ser. Cornelius Lentulus, P. Fonteius Capito. Designatis prætoribus, præter duas urbanas, quatuor provinciæ sunt decretæ; Hispania, & Sardinia, & Sicilia, & classis. Legati ex Macedoniâ, exacto ¶ admodum mense Febuario, redierunt.

Statuerunt in Macedoniâ. Ili, quas res eâ æstate prospere gessisset rex Perseus, referebant,

jurarent se redituros, acceptum. (3) Potius sub ‡ idu, quemadmodum suprâ 37. c. 27. Solent autem *idus* & *jaclus* confundi.

C. II. (1) Vacat hic *ad comitia*; sed non ideo delendum constat. (2) Simile edictum occurrit suprâ l. 36. c. 3. (3) Lege omnino *Februaria*.
Suprà

rebant, quantusque timor socios populi Romani cepisset, tot urbibus in potestatem regis redactis. *Exercitum consulis infrequentem † commeatibus vulgò datis per † ambitionem esse: culpam ejus rei consulem in tribunos militum, contra illos in consulem conferre. Ignominiam, Claudii temeritate acceptam, † elevare eos* (4) *Patres acceperunt, qui perpauca Italici generis, & magnâ ex parte tumultuario delectu conscriptos ibi milites amissos referebant.* Consules designati, ubi primùm magistratum inissent, de Macedoniâ referre ad senatum jussi: destinataeque provinciae iis sunt Italia & Macedonia. Hoc anno intercalatum est: tertio die post Terminalia () Kalendae intercalares fuere. Sacerdotes intra eum annum mortui, L. Flamininus (6) * * pontifices duo decesserunt, L. Furius Philus & C. Livius Salinator. in locum Furii T. Manlium Torquatum, in Livii M. Servilium pontifices legerunt.

XII. (XIV.) Principio insequentis anni quum consules novi Q. Marcius & Cn. Servilius de provinciis retulissent, primo quoque tempore aut † comparare eos inter se Italiam & Macedoniam, aut fortiri placuit: priusquam id fors cerneret (1), in incertum, ne quid gratia momenti faceret, in utramque provinciam, quod res desideraret supplementi, decerni. In Macedoniam peditum Romanorum sex millia, sociorum nominis Latini sex millia: equites Romanos ducentos quinquaginta, socios trecentos. Veteres milites dimitti, ita ut in singulas Romanas legiones ne plus sena millia peditum, treceni equites essent.

Alteri

Suprà dicitur, *uti mense Januario comitia haberi possent: & infrà legati ex Macedoniâ exacto admodum mense Februario rediisse memorantur.* (4) Voces *Patres acceperunt* delendae videntur. [vel certè alio caractere imprimendae sunt.] Dicunt legati magnam esse cladem eam, quae Ap. Claudii temeritate accepta fuerat: eosque, qui referebant perpauca Italici generis in eâ amissos, cladis ignominiam contra rei veritatem elevare. (5) *Terminalia*, festus dies dei † Terminii celebrabantur septimo Kal. Martias. *Kalendae intercalares* sunt Kalendae mensis ¶ intercalarii. Ceterum ex more sollenni intercalabatur postridie Terminalia. Ideo notat hoc loco Livius, tanquam inusitatum, in tertium post Terminalia diem dilatas intercalares Kalendas. (6) Deest nomen sacerdotii quo praeditus erat Flamininus; necnon nomen ejus, qui in Flaminini locum suffectus est. Suprà l. 25. c. 2. L. Flamininus sit augur in locum P. Furii Phil.

C. 12. (1) Tanquam judex, dijudicaret, utra utri consuli provincia obveniret. Mox in incertum, ut suprà l. 4. c. 13. seu refectus, seu, quoad

res

U. c. 573.
a. C. 169.
Q. Marcius
ii. Cn. Servilius
Coss.
Exercitus.

Alteri consuli nullus certus & finitus numerus civium Romanorum, quem in supplementum legeret. id modò finitum, ut duas legiones scriberet, quæ quina millia peditum & ducenos haberent, equites trecenos. Latinorum major, quàm collegæ, secretus numerus: peditum decem millia & sexcenti equites. quatuor præterea legiones scribi jussæ, quæ, si quò opus esset, educerentur. Tribunos his (2), non permissum, ut consules facerent: populus creavit. Sociis nominis Latini sexdecim millia peditum, & mille equites imperati. Hunc exercitum parari tantum placuit, ut exiret, si quò res posceret. Macedonia maximè curam præbebat. in classẽ mille focii navales cives Romani libertini ordinis, ex Italiâ (3) * scribi jussi; totidem ut ex Siciliâ scriberentur: &, cui ea provincia evenisset, mandatum, ut eos in Macedoniam, (4) ubicunque classis esset, deportandos curaret. In Hispaniam tria millia peditum Romanorum in supplementum, trecenti equites decreti. Finitus ibi quoque in legiones militum numerus, peditum quina millia, treceni & triceni equites. Et sociis imperare prætor, cui Hispania obvenisset, jussus quatuor millia peditum, & trecentos equites.

XIII. (XV.) Non sum nescius, ab eadem negligentia, quâ nihil Deos portendere vulgò nunc credant, neque nunciari || admodum nulla (1) prodigia in publicum, neque
in

res posceret, in incertum creatus. (2) In has quatuor legiones non a consulibus tribuni, sed a populo dati sunt. Nempe initio belli Macedonici, tertio ante hunc anno, permissum fuerat consulibus prætoribusque, ut eo anno tribunos militum facerent. suprâ l. 42. c. 31. Id & duobus annis, qui secuti sunt, videtur esse servatum, nisi quòd in hisce quatuor legionibus, de quibus modò actum est, jus suum populus usurpare voluit, & tribunos militum suffragiis creare. (3) Excidisse videtur numerus socium navalium, qui ex Italicis focii scribi jussi erant. (4) Id est, quâcunque in parte orâve Macedoniæ classis esset. Sed forsitan excidit *vocula aut.*

C. 13. (1) Gronovius legit *ulla*. Alterum Dukerus & Drakenborchius tuentur, dictumque volunt, ut apud Græcos duplex negatio pro simplici usurpatur. Latinos hunc morem secutos fuisse, quanquam Drakenborchius certò pronunciat, vix mihi persuadere possum: locaque omnia, quæ tanquam hujus locutionis exempla viri docti attulerunt, aut vitiosa, aut aliter explicanda censeo. Vid. not. 1. ad c. 22. l. 21. suprâ. *Nulla* genuinam hîc esse lectionem arbitror, quod & vis *ut admodum* exigere mihi videtur. Sed voces *admodum nulla prodigia* accipendas puto, ad restringendum quod dixit, *neque nunciari prodigia*. E.

(2) For-

in annales referri. ceterum & mihi, vetustas res scribenti, nescio quo pacto, antiquus sit animus; & quædam † religio tenet, quæ illi prudentissimi viri † publicè suscipienda censuerint, ea pro dignis (2) habere, quæ in meos annales referam. Anagninâ duo prodigia eo anno sunt nunciata; facem in cælo conspectam, & bovem feminam locutam publicè ali (3). Minturnis quoque per eos dies cæli ardentis species affulserat (4). Reate imbri † lapidavit. Cumis in arce Apollo triduum ac tres noctes lacrimavit. in urbe Romanâ duo ‖ æditui nunciarunt, alter, in æde Fortunæ anguem jubatum a compluribus visum esse: alter, in æde † Primigeniæ Fortunæ, quæ in colle est, duo diversa prodigia; palmam in arêâ § enatam, & sanguine interdium pluissè. Duo non suscepta prodigia sunt, alterum quod in privato loco factum esset, palmam enatam (5) impluvio suo T. Marcius Figulus nunciabat: alterum, quod in loco peregrino, Fregellis in domo L. Atrei hasta, quam filio militi emeret, interdium plus duas horas arsisse, ita ut nihil ejus ambureret ignis, dicebatur. Publicorum prodigiorum causâ libri a decemviris ‖ aditi; quadraginta majoribus hostiis quibus Diis consules sacrificarent, (6) & addiderunt, uti supplicatio fieret, cunctique magistratus circa omnia pulvinaria victimis majoribus sacrificarent, populusque coronatus esset. Omnia, uti decemviri † præierunt (7), facta.

Prodigia.

XIV. (XVI.) Cenforibus deinde creandis comitia *Cenfores.* edicta sunt. petierunt censuram principes civitatis, C. Tom. VII. K Valerius

(2) Fortasse *pro indignis*. Sæpius certè *religioni esse* res dicitur, quam averfatur, quam religionis causâ facere nolumus. Vulgatum tamen defendi possit ex loco l. 10. c. 37. supra, ut ædem etiam fieri senatus juberet... in religionem venit: ubi vid. notam. Ceterum *suscipi* dicuntur prodigia, quæ procuranda judicantur. Mox hoc cap. *duo non suscepta prodigia sunt*.

(3) Hoc etiam aliâs, eodem prodigio nunciato, factum fuerat ex responso aruspicum. supra l. 35. c. 21. l. 41. c. 13. Sed, quia hoc nondum editum erat, quo tempore Anagnini prodigium illud Romam nunciabant id, quod dicunt bovem publicè ali, aut ita intelligendum est, eam interim, dum resciscerent, quid aruspices jussuri essent, publicè apud se ali, aut importunè hoc loco positum videri potest. (4) Potius *effulserat*; quod verbum de illis usurpatur, quæ subito fulgent: supra l. 22. c. 1. l. 28. c. 15. l. 41. c. 22. (5) Excidisse videtur præpositio *in*. Vid. supra l. 32. c. 1. (6) Locus haud dubiè mendosus: nec dubium est, quin in τῶν *adiderunt* lateat verbum ‖ *ediderunt*, quod in hac re solenne est. *Lege qui- bus Diis consules sacrificarent, ediderunt, & uti Sec.* (7) Dukerus *præceperunt*. Hoc certè intelligendum videtur.

*Delectus a
prætoribus
habitus.*

Valerius Lævinus, L. Postumius Albinus, P. Mucius Scævola, M. Junius Brutus, C. Claudius Pulcher, Ti. Sempronius Gracchus. Hos duos censores creavit populus Romanus. Quum delectus habendi major, quàm aliàs, propter Macedonicum bellum cura esset, consules plebem apud senatum accusabant, quòd & (1) juniores non responderent. Adversus quos C. Sulpicius & M. Claudius tribuni (2) plebis causam egerunt. *Non consuli-
bus, sed † ambitiosis consulibus, delectum difficilem esse. nemi-
nem invitum militem ab iis fieri (3). Id ita ut esse scirent (4)* & Patres conscripti, prætores, quibus & vis imperii minor & † auctoritas esset, delectum, si ita senatui videretur, per-
fecturos esse. Id prætoribus magnà Patrum (5) * non sine † sugillatione consulum, mandatum est. Censores, ut eam rem adjuvarent, ita in concione edixerunt, *Legem (6) cen-
sui censendo dicturos esse, ut, præter commune omnium civium
jussurandum, hæc adjurarent (7): Tu minor annis sex &
quadraginta es, tuque ex edicto C. Claudii, Ti. Sempronii
censo-
rum ad delectum prodito (8): &, quotiescunque delectus
erit, (9) quem hic censores magistratum habebunt, si miles fac-
tus non eris, in delectu prodibis.* Item, quia fama erat, multos ex Macedonicis legionibus, incertis † commeati-
bus per † ambitionem imperatorum ab exercitu abesse, edixerunt de militibus, P. Ælio, C. Popillio consuli-
bus (10), postve eos consules in Macedoniam scriptis, *Ut, qui eorum in Italià essent, intra dies triginta, censi prius
apud sese, in provinciam redirent, qui in patris aut avi potes-
tate essent, eorum nomina ad se ederentur. Missorum quoque
causas*

C. 14. (1) Etiam juniores. Nimirum biennio antè Licinius veteres quo-
que scribebat milites centurionesque; & multi voluntate nomina dabant. Suprà
l. 42. c. 32. Nunc verò tantopere militum animi mutarant, ut non modò
seniores, sed & juniores non responderent. (2) Omnino lege prætores.
Vid. suprà c. 11. & mox cap. 15. sequitur: quatuor a C. Sulpicio prætores
scriptæ legiones sunt: iterumque, ut C. Sulpicius, M. Claudius, prætores, ex
his quas scripserant legionibus &c. (3) Quod arguebat, eos gratiam cap-
tare. (4) Ut Patres quoque scirent, id ita esse. (5) Supple consensione.
(6) Cic. pro Flacc. c. 32. illud quæro, sintne ista prædia censui censendo? h. e.
an possint in censum deferri. ibid. si aliena censendo sua facere possit. Prædia
censere dicitur is, qui censum proficitur apud censorem. (7) Hic adju-
rare est jusjurandum exigere. Formula enim, quæ sequitur, est exigentis
jusjurandum, non dantis. Ceterum vid. not. 3. ad c. 44. l. 39. suprà. (8)
Fortasse legendum prodibis, ut mox hoc cap. & cap. seq. extr. Ita concipi
solent hæ formulæ jurisjurandi. (9) Lege, quem his censcribus magistratus
habebunt. (10) Respicit ad ea, quæ de apparatu belli adduntur cap.
fit l. 42. c. 17. suprà.

Cens. offendunt ordinem equestrem.

ademerunt. in eâ re quum equestrem ordinem offendissent, (2) flammam invidiæ adiecere edicto, quo edixerunt, *Ne quis eorum, qui Q. Fulvio, A. Postumio censoribus publica vectigalia aut ¶ ultro tributa cond uxissent, ad ¶ hastam suam accederet, sociusve aut ¶ affinis ejus conductionis esset.* Sæpe id querendo veteres publicani quum impetrare nequissent ab senatu, ut modum potestati censoriæ imponerent, tandem tribunum plebis P. Rutilium, ex rei privatæ contentione iratum censoribus, patronum causæ nacti sunt. Clientem (3) libertinum parietem in Sacrà viâ adversus ædes † publicas demoliri jusserant, quòd publico ¶ inædificatus esset. appellati a † privato tribuni. quum præter Rutilium nemo intercederet, censores ad † pignora capienda miserunt, mulctamque pro concione † privato dixerunt. Hinc contentione ortâ, quum veteres publicani se ad tribunalum contulissent, rogatio repentè sub unius tribuni nomine promulgatur: *Qua publica vectigalia, ¶ ultro tributa C. Claudius & Ti. Sempronius locassent, ea rata locatio ne esset. de integro locarentur, & ut omnibus redimendi & conducendi promiscuè jus esset.* Diem ad ejus (4) rogationem concilio tribunus plebis dixit. qui postquam venit, ut censores ad † dissuadendum processerunt, Graccho dicente, silentium fuit. quum Claudio § obstreperetur, (5) audientiam facere præconem jussit. Eo facto, (6) avocata a se concionem tribunus questus, & in ordinem se † coactum, ex Capitolio, ubi erat concilium, abiit. Postero die ingentes tumultus † ciere. Ti. Gracchi primùm bona consecravit (7), quòd in mulctâ pignoribusque ejus, qui tribunalum appellasset, intercessioni non parendo, se in ordinem coëgisset. C. Claudio diem dixit, quòd concionem ab se avocasset, & utrique censori perduellionem se † judicare

Tr. pl. animis dicit.

fuit. (2) Odium in se equestris ordinis magis inflammavere. Videlicet publicani ex equestri ordine erant. (3) Vel lege, vel saltem intellige, *Clientem ejus*, nempe Rutilii. (4) Nempe *rogationis*: ad eam rogationem rogandam. *Rogatio* est quidquid ad populum fertur. *Promulgabatur* rogatio, quum in publico scripta proponeretur per trinundinum inspicienda. *Rogabatur* tum, quum de eâ populus in suffragium mittebatur. Mendi tamen hic locus suspectus est. (5) Plaut. in Pœn. Prol. v. 11. *Exsurge præco, fac populo audientiam.* Hac voce Cic. aliquoties utitur. (6) Nimirum tribunus habebat illam concionem, & concilio præerat, non censores. Quum igitur pro potestate jussisset Claudius præconem audientiam facere, videbatur avocasse concionem a tribuno, id est, concionis moderamen tribuno abstulisse, & sibi vindicasse. (7) Hoc tribuni plebis sæpe faciebant in concione, certo quodam verborum carmine, foculo posito, & adhibito

care pronunciavit, diemque comitiis a C. Sulpicio prætore urbano petiit. Non recusantibus censoribus,(8) quî minùs primo quoque tempore iudicium de se populus faceret, in † ante dies octavum & septimum Kalendas Octobres comitiis perduellionis dicta dies. Censores extemplo in atrium Libertatis adscenderunt : &, ibi signatis tabellis publicis, clausoque tabulario(9), & dimissis † servis publicis, negarunt, se priùs quidquam publici negotiî gesturos, quàm iudicium populi de se factum esset. Prior Claudius causam dixit : &, quum ex duodecim (10) centuriis equitum octo censores condemnassent, multæque aliæ primæ cl. † is, extemplo principes civitatis in conspectu populi, annulis aureis positis, † vestem mutarunt, ut supplices plebem circumirent. Maximè tamen sententiam vertisse dicitur Ti. Gracchus, quodd, quum clamor undique plebis esset, periculum Graccho non esse, (11) conceptis verbis iuravit, si collega damnatus esset, non expectato de se iudicio, comitem exilii ejus futurum. Adeò tamen ad extremum spei ¶ venit reus, ut octo centuriæ ad damnationem defuerint. Absoluto Claudio, tribunus plebis negavit se Gracchum morari (12).

Absolvuntur.

XVII. (XIX.) Eo anno, postulantibus Aquileiensium legis, ut numerum colonorum augeret(1), mille & quingentæ familiæ ex senatusconsulto scriptæ, triumvirique, qui eas deducerent, missi sunt, T. Annius Luscus, P. Decius Subulo, M. Cornelius Cethegus. Eodem anno C. Popillius & Cn. Octavius legati, qui in Græciam missi erant, senatusconsultum, Thebis primùm

Legati Romæ in Græciâ.

K 3

recitatum,

adhibito tibicine. Hujus consecrationis hanc vim esse volebant, ut in bona illa jus omne amitteret is, qui illa antea possederat. Sed ad irritum cadebant illæ minæ, & scenicæ illæ theatralesque bonorum consecrationes fraudi non erant possessoribus. Hæc omnia docet Cic. Or. pro Dom. c. 47. & seqq. (8) Hanc lectionem ex veteribus edd. reduxit Drakenborchius. Mallem ego vulgatum quo minùs : ita enim passim Livius ; & prorsus dissimilis est locus suprâ l. 28. c. 43. quò nos relegat ille vir doctus : *quî ego minùs in Africam . . . trajicerem?* E. (9) *Tabularium* locus erat in atrio Libertatis, ubi redemptionum tabulæ, aliæque publica instrumenta servabantur. Virg. l. 2. Georg. v. 502. *nec ferrea jura, Insanumque forum, aut populi tabularia vidit.* (10) *Lege ex duodeviginti centuriis.* Tot enim centurias equitum instituit Ser. Tullius, suprâ l. 1. c. 43. (11) Suprà l. 7. c. 5. *nisi, in quæ ipse concepisset verba, iuraret.* Cic. pro Cluent. c. 48. *se scire, illum verbis conceptis pejerasse.* (12) Ita, *nihil moramur vos, Patres conscripti,* formula erat dimittendi senatûs.

C. 17. (1) *Lege, ut numerus colonorum augeretur : vel, postulantibus a senatu.*

recitatum, per omnes Peloponnesi urbes circumtulerunt, *Ne quis ullam rem in bellum magistratibus Romanis conferret, præterquam quod senatus censuisset.* Hoc fiduciam in posterum quoque præbuerat, levatos se oneribusque impensisque, quibus, alia aliis imperantibus, exhauriebantur. Achaïco concilio Argis (2) agitato, benignè locuti auditique, (3) egregiâ spe futuri statûs gente relicta, in Ætoliâ trajecerunt. Ibi nondum quidem seditio erat, sed omnia suspecta, ‡ criminumque inter ipsos plena. ob quæ obsidibus postulatis, neque exitu rei imposito, in Acarnaniam inde profecti legati sunt. Thyrii concilium legatis Acarnanes dederunt. Ibi quoque inter factiones erat certamen: quidam principum postulare, ut præsidia in urbes suas inducerentur adversus amentiam eorum, qui ad Macedonas gentem || trahebant: pars recusare, ne, quod bello captis (4) & hostibus mos esset, id pacatæ & focie civitates ignominie acciperent. Justa deprecatio hæc visa. Larissam ad Hostilium proconsulem (ab eo enim missi erant) legati redierunt. Octavium retinuit secum. Popillium cum mille ferme militibus in hiberna Ambraciam misit.

Persei expectatio in Illyricum.

XVIII. (XX.) Perseus, principio hiemis egredi Macedonice finibus non ausus, ne quâ in regnum vacuum (1) irrumperent Romani, sub tempus brumæ, quum inexsuperabiles ab Thessaliâ montes nivis altitudo facit, occasionem esse ratus frangendi finitimorum spes animosque, ne quid, averso se in Romanum bellum, periculi subesset; quum a Thraciâ pacem Cotys, ab Epiro Cephalus repentinâ defectione a Romanis ¶ præstarent, Dardanos ¶ recens domuisset bello, solum infestum esse Macedonice latus, quod ab Illyrico pateret, cernens, neque ipsis quietis Illyriis, & aditum præbentibus Romanis (2), si domuisset,

senatu. Vid. suprà c. 1. (2) Reponendum videtur (*Fgii* ex Polyb., Exc. Legat. n. 74. ubi horum legatorum gesta fusiùs narrantur. *Cegii* habitum Achaicum concilium memorat etiam noster suprà l. 28. c. 7. l. 35. c. 48. l. 36. c. 35. Tamen Argis habetur l. 31. c. 25. Sicyone l. 32. c. 19. Vid. suprà l. 38. c. 30. [Porro pro *agitato* Drakenborchius conjicit legendum *caso*, vel quid simile. At vid. ‡ *agitare præsidium* & § *agere conventus*. E.] (3) Hoc est, in egregiâ spe. Gentem Achaëorum fidissimam reliquerunt in egregiâ spe futuri statûs. Vid. in ¶ *spe esse*. (4) Potius, quod bello captis & hostes mea esset, nempe accipere ignominie.

C. 18. (1) Vacuum defensoribus. Sall. in Jug. c. 52. eo fit, ut impetus fiat in vacuum rem publicam. (2) Minore ambiguitate legeres *aditum præbentibus Romanis*.

muisset proximos Illyriorum, Gentium quoque regem jam diu dubium in societatem perlici posse; cum decem millibus peditum, quorum pars phalangitæ erant, & duobus millibus levium armorum (3), & quingentis equitibus profectus, Stuberam venit. Inde frumento complurium dierum sumpto, jussuque apparatu oppugnandarum urbium sequi, tertio die ad Uscanam (Penestianæ terræ ea maxima urbs est) posuit castra: prius tamen, quàm vim admoveret, missis, qui tentarent nunc præfectorum præsidii, nunc oppidanorum animos. erat autem ibi cum juventute Illyriorum Romanum præsidium (4). Postquam nihil pacati referebant, oppugnare est adortus, & || coronâ eam capere conatus est. quum sine intermissione interdiu noctuque alii aliis succedentes, (5) pars scalas muris, ignem portis inferrent, sustinebant tamen eam tempestatem propugnatores urbis; quia spes erat, neque hiemis vim diutius pati Macedonas in aperto posse, nec ab Romano bello tantum regi † laxamenti fore, ut posset morari. Ceterum, postquam vineas agi, turesque excitari viderunt, victa pertinacia est. nam, præterquam quòd adversus vim pares non erant, ne frumenti quidem aut ullius alterius rei copia intus erat, ut in necopinatâ obsidione. Itaque quum spei nihil ad resistendum esset, C. Carvilius Spoletinus & C. Afranius a præsidio Romano missi, qui a Perseo peterent, primò, ut armatos suæque secum ferentes abire sineret; dein, si id minùs impetrarent, vitæ tantum libertatisque fidem acciperent. Promissum id benigniùs est ab rege, quàm præstitum. exire enim sua secum efferentibus jussis primùm arma ademit (6). his urbe egressis, & Illyriorum cohors, (quingenti erant) & Uscanenses se urbemque dederunt.

XIX. (XXI.) Perseus, præsidio Uscanæ imposito, multitudinem

Romano. [Mox mallem *sin donuisset*. Totam periodum, longiorem solito & magis implicitam, interpunctione paullulum immutatâ adjuvi. E.]
 (3) Potiùs || *levium armorum*. Infrà l. 44. c. 4. *qui gravium armorum erant*.
 (4) Suprà c. 10. urbs illa frustra tentatur ab Ap. Claudio. Eam autem interim in potestatem Romanorum pervenisse, ex hoc loco intelligendum est. Mox pro *adortus* lege § *adortus*. (5) Lege *scalas muris, pars ignem portis inferrent*. In priore enim potiùs, quàm in posteriore membro omitti solet vox, quâ partitio designatur. Vid. ¶ Ellipsis prioris &c.
 (6) Patet hic alterum orationis membrum excidisse, quod respondeat *τῷ πρῶτῳ*: ex sequenti autem Cap. apparet, Romanos a rege retentos esse.

multitudinem omnem deditorum, quæ (1) propè numero exercitum æquabat, Stuberam abducit. Ibi Romanis, (quatuor millia autem hominum erant) præter principes (2), in custodiam civitatum divisit, Uscanensibus Illyriisque venditis, in Penestiam exercitum reducit ad Oæneum oppidum in potestatem redigendum. & alioqui opportunè situm, & transitus eâ est in Labeates, ubi Gentius regnabat. Prætereunti § frequens castellum, Draudacum nomine, peritorum quidam regionis ejus, *nihil Oæneo capto opus esse, ait, nisi in potestate & Draudacum sit. opportunius etiam ad omnia positum esse.* Admoto exercitu, omnes extemplo dediderunt sese. Quâ spe celeriore deditione erectus, postquam animadvertit, quantus agminis sui terror esset, undecim alia castella eodem metu in potestatem redigit ad perpauca vi opus fuit, cetera voluntate dedita: & in his (3) recepti mille & quingenti dispositi per præsidia milites Romani. Magno usui Carvilius Spoletinus erat in colloquiis, dicendo, nihil in ipsos sævitum. (4) Ad Oæneum perventum est, quod sine justâ oppugnatione capi non poterat; & majore aliquanto, quàm cetera, juventute, & validum oppidum mœnibus erat. & hinc amnis Artat s nomine, hinc mons præaltus & aditu difficilis cingebat. hæc spem ad resistendum oppidanis dabant. Perseus, † circumvallato oppido, aggerem a parte superiore ducere instituit, cujus altitudine muros superaret. quod opus dum perficitur, crebris interim proeliis, quibus per excursiones & mœnia sua oppidani tutabantur, & opera hostium impediabant, magna eorum multitudo variis casibus absumpta est: &, qui supererant, labore diurno nocturnoque & vulneribus inutiles erant. Ubi primum agger † injunctus muro est, & cohors regia, quos Nicatoras appellant, transcendit, & scalis multis simul partibus impetus in urbem est factus. puberes omnes interfecti sunt: conjuges liberosque eorum in custodiam

C. 19. (1) Cohors Illyriorum, quingentorum militum, & decem millia civium Uscanensium, cum quatuor millibus militum Romanorum, superant potius numero exercitum, quem Perseus secum duxisse dicitur. Unde conjiciunt viri docti vitium latere in numero præsidii Romani: neque enim verisimile esse, tot millia militum Romanorum se tam facile Perseo dedidisse. (2) Principes nempe secum habuit, ut colligitur ex iis quæ dicuntur infra de Carvilio. Ceteros custodiendos per civitates divisit. (3) Vid. not. 3. ad c. 39. l. 2. suprâ. (4) Valde abruptum

todiam dedit: prædæ alia militum † cessere. Stuberam inde victor revertens ad Gentium legatos, Pleuratum Illyrium, exulantem apud se, & Aputeum Macedonem a Berœâ, mittit. Iis mandat, ut exponerent æstatis ejus *Legatos ad Gentium Perseus mittit.* hiemisque acta sua adversus Romanos Dardanofque: adjicerent recentia in Illyrico hibernæ expeditionis opera; hortarentur Gentium (5) in amicitiam secum & cum Macedonibus jungendam.

XX. (XXII.) Hi, transgressi jugum Scordi montis, per Illyrici solitudines, quas de industriâ populando Macedones fecerant, ne transitus faciles Dardanis in Illyricum aut Macedoniam essent, Scodram labore ingenti tandem pervenerunt. Lissi rex Gentius erat. eò acciti legati, mandata exponentes, benignè auditi sunt: qui responsum sine effectu ¶ tulerunt; *Gentius pecuniam possit.* *Voluntatem sibi non deesse ad bellandum cum Romanis: ceterum ad conandum id, quod velit, pecuniam maximè deesse.* Hæc Stuberam retulere regi, ¶ tum maximè captivos ex Illyrico vendenti. Exemplo iidem legati, addito Glauciâ ex numero custodum corporis, remittuntur sine mentione pecuniæ, quâ usâ barbarus inops impelli ad bellum poterat. Ancyram (1) inde populatus Perseus, in Peneftas rursus exercitum reducit: § firmatisque Uscanæ, & circa eam per omnia castella, quæ receperat, præfidiis, in Macedoniam sese recipit.

XXI. (XXIII.) L. Cœlius, legatus Romanus, præerat Illyrico: qui, (1) moveri non ausus, quum in iis locis rex *Res gesta a Rom. in Illyrico.* esset, post profectionem demum ejus conatus in Peneftis Uscanam recipere, a præsidio, quod ibi Macedonum erat, cum multis vulneribus repulsus, Lychnidum copias reduxit. Inde post dies paucos M. Trebellium Fregellatum cum satis validâ manu in Peneftas misit ad obsides ab his urbibus, quæ in amicitia cum † fide permanserant, accipiendos. Procedere etiam in Parthinos (ii quoque obsides dare pepigerant) jussit: ab utrâque gente sine tumultu exigi (2), Peneftarum obsides Apolloniam, Parthinorum Dyrrachium (tum Epidamni (3) magis celebre nomen Græcis

ruptum est. Fortassis *Inde ad Oancum pervenimus.* (3) Magis placeret ad amicitiam.

C. 20. (1) Regionem aliquam intelligendam esse videtur. Ancyra autem in hoc tractu vix alibi mentio occurrit.

C. 21. (1) Potius *movere.* (2) *Lege exegit, vel exastit.* (3) Duplici nomine

*Perseus
frustra
Stratum
cauit.*

Græcis erat) mīth. Ap. Claudius, acceptam in Illyrico ignominiam corrigere cupiens, Phantem Epiri castellum adortus (4) oppugnare, & auxilia Athamanum Thesprotorumque, præter Romanum exercitum, ad sex millia hominum secum adduxit: neque operæ pretium fecit, Clevâ, qui relictus a Perseo erat, cum valido præsidio defendente. Et Persens, (5) in Elimeam profectus, & circa eam exercitu lustrato, ad Stratum, vocantibus Epirotis (6), ducit. Stratus validissima tum urbs Ætolix erat. sita est super Ambracium sinum, prope amnem Acheloum. Cum decem millibus peditum eò profectus est & equitibus trecentis: quos pauciores propter angustias viarum & asperitatem duxit. Tertio die quum pervenisset ad Citium montem, vix transgressus propter altitudinem nivis, locum quoque castris ægre invenit. Profectus inde, magis quia manere non poterat, quàm quod tolerabilis aut via aut tempestas esset, cum ingenti vexatione, præcipuè jumentorum, altero die ad templum Jovis, quem Nicæum vocant, posuit castra. Ad Arachthum inde flumen, itinere ingenti † emenso, retentus altitudine amnis, † mansit. Quo (7) spatio temporis ponte perfectò, traductis copiis diei progressus iter, obvium Archidamum principem Ætolorum, per quem ei Stratus tradebatur, habuit.

XXII. (XXIV.) Eo die ad † finem agri Ætoli castra posita. Inde altero die ad Stratum perventum: ubi, prope Acheloum amnem castris positis, quum exspectaret, effusos omnibus portis Ætolos in fidem suam venturos, clausas portas, atque ipsâ eâ nocte, quâ venerat, receptum Romanum prædium cum C. Popillio legato invenit. Princeps

nomine urbs illa *Dyrrachium* & *Epidamnus* vocabatur. Magis celebre tum erat, id est, frequentiore usu tum celebrabatur apud Græcos *Epidamni* nomen. (4) Lege § *adortus oppugnare*. Porro *Phantem* vel *Phantem* legendum videtur. *Phantem* castellum Epiri occurrit infra l. 45. c. 26. & distinguendum est inter hunc locum & urbem Phocidis, quæ Stephano vocatur *Φανός*, *Φανόν* & *Φανόσις*. (5) Vid. not. 1. ad c. 53. l. 42. supra. Hic tamen quod dicitur de exercitu *circa* Elimeam lustrato meliùs conveniret urbi, quàm regioni. Fortasse legendum *Elimeam*, vel *ad Elimeam*. (6) Ex his, quæ sequuntur videtur legendum esse potiùs *Ætolis*. Namque Stratus urbs *Ætolie* est; tradebatur per Archidamum *Ætolum*; cujus presentis auctoritate compulsi principes *Ætolorum* regem accessisse narrantur cap. seq. (7) Nempe noctis, quam ad Arachthum mansit. Crevierius autem & Drakenborechius censent excidisse, ad verbum *mansit*, vocem *hem*, *hēmen*, vel similem. Itz *mansit* erit *substitit*.

cipes, qui præsentis Archidami auctoritate compulsi regem arcessierant, obviam egresso Archidamo segniores facti, locum adversæ factioni dederant ad Popillium cum mille peditibus ab Ambraciâ arcessendum. In tempore & Dinarchus, præfectus equitum gentis Ætolorum, cum sexcentis peditibus & equitibus centum venit. Satis constabat, eum, tanquam ad Persea tendentem, Stratum venisse: mutato deinde cum fortunâ animo, Romanis se, adversus quos venerat, junxisse. Nec Popillius securior, quàm debebat esse, inter tam mobilia ingenia erat. claves portarum custodiamque murorum suæ extemplo potestatis fecit: Dinarchum Ætolosque cum juventute Stratorum in arcem per præsidii speciem amovit. Perseus, ab imminentibus superiori parti urbis tumultis tentatis colloquiis, quum obstinatos atque etiam telis procul arcetes videret, quinque millia passuum ab urbe trans Petitarum amnem posuit castra. Ibi consilio advocato, quum Archidamus Epirotarumque (1) transfugæ retinerent, Macedonum principes non pugnandum cum infesto tempore anni censerent, nullis præparatis com meatibus; quum inopiam prius obsidentes, quàm obsessi, sensuri essent, maxime quod hostium haud procul inde hiberna erant; (2) territus in Aperantiam castra movit. Aperantii eum, propter Archidami magnam in eâ gente gratiam auctoritatemque, consensu omnium acceperunt: is ipse cum octingentorum militum præsidio his est præpositus.

XXIII. (XXV.) Rex cum (1) minore vexatione jumentorum hominumque, quàm venerat, in Macedoniam rediit. Appium tamen ab obsidione Phanotis (2) fama ducentis ad Stratum Persei submovit. Clevas, cum præsidio impigrorum juvenum infecutus, sub radicibus propè inviis montium ad mille hominum ex agmine impedito occidit, ad ducentos cepit. Appius, superatis angustiis, in campo, quem Elæona vocant, stativa dierum paucorum habuit. Interim Clevas, assumpto Philostrato, qui Epirotarum

Clevæ Macedoniae gesta.

C. 22. (1) Eos intellige, qui ex factione Cephalî erant, suprà c. 18. memorati: nisi fortè hîc quoque legendum est *Ætolorum*. Vid. not. 6. cap. præc. (2) Melius, ni fallor, vocem *terrîtus* Crevierius jungit cum præcedentibus; ut sit, eo maxime territus, quod hostium &c.

C. 23. (1) Fortasse legendum *cum non minore*. De voce *vexatio* vid. not. 1. ad c. 55, l. 42. suprà. (2) Lege *Phanotis*, vel *Phanetes*. Vid. not.

4. ad

tarum gentem (3) habebat, in agrum Antigonensem transcendit. Macedones ad depopulationem profecti; Philostratus cum cohorte suâ in insidiis loco obscuro confedit. in palatos populatores quum erupissent ab Antigoneâ armati, fugientes eos persequentes effusiùs in vallem infestam ab hostibus † præcipitant. ibi § ad mille occisis, centum ferme captis, ubique prospere gestâ re, prope stativa Appii castra movent, ne qua vis fociis suis ab Romano exercitu inferri possit. Appius, nequidquam in his locis terens tempus, dimissis Chaonumque, & si qui alii Epirotæ erant, præsidii, cum Italicis militibus in Illyricum regressus, per Parthinorum socias (4) urbes in hiberna militibus dimissis, ipse Romam sacrificii causâ rediit. Perseus ex Penestiarum gente mille pedites, ducentos equites revocatos, Cassandriam (5), præsidio ut essent, misit. Ab Gentio eadem afferentes redierunt. nec deinde alios atque alios mittendo tentare eum destitit, quum appareret, quantum in eo præsidii esset; nec tamen impetrare ab animo (6) posset, ut impensam in rem maximi ad omnia momenti faceret. * * * *

4. ad c. 21. suprâ. (3) Aliquid mendi latere videtur. Crevierius conjicit legendum esse *Epiroturum transfigas*, si rectè illi nominati sunt cap. præc. (4) Socias, nempe, Romanorum. (5) Alibi ferè semper a Livio *Cassandrea* vocatur. Græce dicitur *Κασσανδρεία*, quod Latini reddunt *Cassandrea* & *Cassandria*. Simili modo promiscuè dixerunt *Antigona* & *Antigenia*, *Alexandrea* & *Alexandria*. (6) Vid. not. 2. ad c. 31. l. 34. suprâ.

EPITOME LIBRI XLIV.

Q. Marcius Philippus per invios saltus penetravit in Macedoniam, compluresque urbes occupavit. Rhodii misere legatos Romam, minantes, se Perseo auxilio futuros, nisi populus Romanus cum eo pacem atque amicitiam ‡ jungeret. indignè id latum. Quum id bellum L. Æmilio Paulo, sequentis anni consuli iterum, mandatum esset, Paullus, (1) in concione precatus, ut, quidquid diri populo Romano immineret, in domum suam converteretur, & in Macedoniam profectus, vicit Persen, totamque Macedoniam in potestatem redegit. Antequam confligeret, C. Sulpicius Gallus tribunus militum prædixit exercitui, ne § miraretur, quòd luna nocte proximâ defectura esset. Gentius quoque rex Illyriorum, quum rebellasset, ab Anicio prætore victus, venit in deditionem, & cum uxore, & liberis, & propinquis, Romam missus est. Alexandriâ legati a Cleopatrá & Ptolemaeo regibus venerunt, querentes de Antiocho rege Syriae, quòd his bellum inferret. Perses, sollicitatis in auxilium Eumene rege Pergami, & Gentio rege Illyriorum, quia his pecuniam, quam promiserat, non dabat, ab iis (2) relictus est.

Epit. i. 44. (1) Immo post Persen devictum, quum jam secundo cursu Italiam tenuisset. Vid. infrà l. 45. c. 41. (2) De Eumene verum est. De Gentio vid. ad c. 26. infrà.

T. LIVII PATAVINI

LIBER QUADRAGESIMUS QUARTUS.

U. c. 583.
a. C. 169.

Marcus
cos. &
Marcus
prætor tra-
jiciunt in
Græciam.

PRINCIPIO veris, quod hiemem eam, quâ hæc gesta sunt, infecutum est, ab Româ profectus Q. Marcius Philippus consul cum (1) quinque millibus (quod in (2) supplementum legionum secum trajecturus erat) Brundisium pervenit. M. Popillius consularis (3) & alii pari nobilitate adolescentes tribuni militum in Macedonicas legiones consulem secuti sunt. Per eos dies & C. Marcius Figulus prætor, cui classis provincia evenerat, Brundisium venit : & simul ex Italiâ profecti, Corcyram altero die, tertio Actium Acarnaniæ portum tenuerunt. Inde consul, ad Ambraciam egressus, itinere terrestri petit Theffaliam. Prætor, superato † Leucatâ (4), Corinthium sinum investus, & Cretissæ relictis navibus, terrâ & ipse per mediam Bœotiam diei unius expedito itinere Chalcidem ad classem contendit.

C. 1. (1) Deest profectio hic aliquid. Numerus enim absolutè & per se, non adjectâ re quæ numeretur, stare in oratione non potest. Sed & numerus hoc loco videtur vitiatum esse, quum suprâ l. 43. c. 12. majores multo copias in supplementum Macedonici exercitus decreverit. (2) Vel dele præpositionem, vel lege *quot in supplementum*. (3) Vid. not. 1. ad c. 49. l. 42. suprâ. (4) Supple *promontorio* ; quæ vox additur suprâ l. 26. c. 26. Propriè enim *Leucates*, sive *Leucata* generis sequioris est.

(5) Id

tendit. Castra eo tempore A. Hostilius in Thessaliâ circa Palæpharfalum habebat; sicut nullâ re bellicâ memorabili gestâ, ita ad (5) cunctam militarem disciplinam ab effusâ licentia formato milite, & sociis cum fide cultis, & ab omni genere injuriæ defensis. Audito successoris adventu, quum arma, viros, equos cum 4. curâ (6) inspexisset, ornato exercitu obviam venienti consuli processit. Et primus eorum congressus ex dignitate ipsorum ac Romani nominis, & in rebus deinde gerendis*. Proconsul enim ad exercitum**. Paucis post diebus consul concionem apud milites habuit. orsus a parricidio Persei perpetrato in fratrem, cogitato in parentem, adjecit, *post scelere partum regnum, veneficia, cades, latrocinio nefando petitem Eumenem, injurias in populum Romanum, direptiones sociarum urbium contra fœdus, ea omnia quàm Diis quoque invisa essent, sensurum in exitu rerum suarum. Favere enim pietati fideique Deos, per quâ populus Romanus ad tantum fastigii venerit. Vires deinde populi Romani, jam terrarum orbem complectentis, cum viribus Macedoniæ, exercitus cum exercitibus comparavit. Quanto majores Philippi Antiochique opes non majoribus copiis fractus esse?*

II. Hujus generis adhortatione accensis militum animis, consultare de summâ gerendi belli cœpit. Eò & C. Marcus prætor a Chalcide, classe acceptâ, venit. Placuit, non ultrâ morando in Thessaliâ tempus terere, sed movere extemplo castra, atque pergere inde in Macedoniam; & prætorem dare operam, ut eodem tempore classis quoque invehatur hostium litoribus. Prætoře dimisso, consul, menstruum (1) jussu milite secum ferre, profectus decimo post die, quam exercitum acceperat, castra movit; & unius diei progressus iter, convocatis itinerum ducibus, quum, (2) exponerent in consilio, jussisset, quâ quisque ducturus esset; submotis iis, quam (3) potissimum peteret,

Cof in Macedonia contendit.

(5) Id est, ad omnes disciplinæ militaris partes. Ita *cuncta acies* est tota acies suprâ l. 4. c. 33. *cuncta mœnia* sunt omnes partes mœnium apud Sall. in Jug. c. 57. Porro *formare in suos mores* occurrit suprâ l. 3. c. 36. (6) Verbum in hac re proprium. Suprâ l. 29. c. 1. *Legiones inde quum insp. ceret.* &c. 24. *singulos milites inspexit.*

C. 2. (1) Frumenti quantum in mensem satis esset. (2) Sunt qui legendum censent *exponere*. Sed subintelligi potest § ut. (3) Sc. viam.

peteret, retulit ad consilium. Aliis per Pythium placebat via : aliis per Cambunios montes, quâ priore anno duxerat Hostilius consul : aliis præter Ascuridem paludem. Restabat aliquantum viæ communis (4) : itaque in id tempus, quo prope ¶ divortium itinerum castra positura erant, deliberatio ejus rei differtur. in Perrhæbiam inde ducit, & inter Azorum & Dolichen stativa habuit ad consulendum rursus, quam potissimum capefferet viam. Per eosdem dies Perseus, quum appropinquare hostem sciret, quod iter petiturus esset ignarus, omnes saltus ‡ infidere præsidii statuit. In jugum Cambuniorum montium (Volustana ipsi vocant) decem millia levis armaturæ juvenum cum duce Asclepiodoto mittit : ad castellum, quod super Ascuridem paludem erat, (Lapathus vocatur locus) Hippas tenere saltum cum duodecim millium Macedonum præsidio jussus. Ipse cum reliquis copiis primò circa Diu stativa habuit. deinde, adeò ut § obtorpuisse ‡ inops consilii videretur, cum equitibus expeditis litore nunc Heracleum (5), nunc Philam percurrerebat, eodem inde cursu Diu repetens.

*Perseus adi-
tus occupat.*

*Macedoniam
ingreditur
Marcius.*

III. Interim consuli ¶ sententia stetit eo saltu ducere, ubi ¶ propter Octolophum (1) diximus regis castra*. Præmitti tamen quatuor millia armatorum ad loca opportuna præoccupanda placuit: quibus præpositi sunt M. Claudius, Q. Marcus consulis filius. confestim & universæ copię sequebantur. Ceterum adeò ardua & aspera & confragosa via fuit, ut præmissi expediti biduo quindecim millium passuum ægre itinere confecto castra posuerint : turrim Eudieru (2), quem cepere, locum appellant. Inde postero

Mox ad consulendum rursus, quam potissimum capefferet viam. Suprà l. 22. c. 2. propicrem viam per paludem petit. (4) Quæ pariter ad Pythium, ad Cambunios montes, ad Ascuridem paludem duceret. (5) De Heracleo vid. infrà c. 8. Hæc urbs a quibusdam malè confunditur cum Heracleâ Traehinæ, de quâ suprà l. 36. c. 22. Mox pro percurrerebat, Gronovius vult, intercurrerebat.

C. 3. (1) Ex narratione rerum a Sulpicio adversus Philippum gestarum, quæ occurrit lib. 31. constat Octolophum, cujus ibi mentio fit cap. 36. ad occidentum Macedoniæ latus situm esse, & longè abfuisse ab Heracleo, & Philâ, & Dio, quæ prima Macedoniæ oppida hîc Marcio e jugis digresso occurrunt. Vel igitur duplex locus fuit, qui Octolophi nomen haberet, alter in Dassaretius, alter in finibus Perrhæbiæ ; vel hîc locus non mutilis modò, sed & mendosus est. (2) Græcâ terminatione pro *Eudieri*. Διοῦ ἑυδίου.

postero die septem millia progressi, tumulo haud procul hostium castris (3) capto, nuncium ad consulem remittunt : *perventum ad hostem esse, loco se tuto & ad omnia opportuno confedissee* ; ut, quantum † extendere iter posset, consequeretur. Sollicito consuli, & propter itineris difficultatem, quod ingressus erat, & eorum vicem, quos paucos inter media præsidia hostium præmiserat, nuncius ad Ascuridem paludem occurrit. Addita igitur & ipsi fiducia est, conjunctisque copiis, castra tumulo, qui tenebatur, quâ aptissimum ad loci naturam erat, sunt acclinata. Non hostium modò castra, quæ paullo plus mille passuum aberant, sed omnis regio ad Dium & Philam, oraque maris, latè patente ex tam alto jugo prospectu, oculis ¶ subjicitur. Quæ res accendit militi animos, postquam summam belli, ac regias omnes copias, terramque hostilem tam e propinquo conspexerunt. Itaque quum alacres, protinus duceret ad castra hostium, consulem hortarentur ; dies unus fessis labore viæ ad quietem datus est. tertio die, parte copiarum ad præsidium castrorum relicta, consul ad hostem ducit.

IV. Hippias nuper ad tuendum saltum ab rege missus erat : qui, ex quo castra Romana in tumulo conspexit, præparatis ad certamen animis fuorum, venienti agmini consulis obvius fuit : & Romani expediti ad pugnam exierant, & hostes. *Levia prælia cum Macedonibus.* levis armatura erat, promptissimum genus ad ¶ laceßendum certamen. Congressi igitur extemplo tela conjecerunt. multa utrinque vulnera temerario incurfu & accepta, & illata : pauci utriusque partis ceciderunt. Irritatis in posterum diem animis, majoribus copiis atque infestius concursum ab illis (1), si loci satis ad explicandam aciem fuisset : jugum montis, in angustum † dorsum ‡ cuneatum, vix ternis ordinibus armatorum in fronte patuit. Itaque, paucis pugnantibus, cetera multitudo, præcipuè qui gravium armorum erant, spectatores pugnae stabant. levis armatura etiam per ¶ amfractus jugi procurrare, & ab lateribus cum levi armaturâ conferrere (2), per iniqua atque æqua loca pugnam petere. ac,
Tom. VII. L pluribus

midus. Itaque turris *συνεργον* dicta fuerit ab amœnitate & bonitate aquarum. In Didascalii comœdiarum Terentii patrum Græca Menandri, Græca Appollodori occurrit. (3) Castra illa hostium intellige præsidium Macedonum, cui præerat Hippias ; ut patet ex cap. seq.

C. 4. (1) Legendum videtur *concurrissent*. (2) Excidisse vocem *vir* docti

pluribus eâ die vulneratis, quàm interfectis, prælium nocte direptum est. Tertio die egere (3) consilio Romanus imperator: nam neque manere in jugo inopi, neque regredi sine flagitio, atque etiam periculo; (4) sed cedenti ex superioribus locis instare hostis poterat: nec aliud restabat, quàm audacter commissum (5) pertinaci audaciâ, quæ prudens interdum in exitu est, corrigere. Ventum quidem erat eò, ut, si hostem similem antiquis Macedonum regibus habuisset consul, magna clades accipi potuerit. sed, quum ad Diem per litora cum equitibus vagaretur rex, & ab duodecim millibus propè clamorem & strepitum pugnantium audiret, nec auxit copias integros fessis submittendo, neque ipse, quod plurimum intererat, certamini adfuit: quum Romanus imperator, major sexaginta annis, & prægravis corpore, omnia militaria munera ipse impigre obiret. Egregiè ad ultimum in audacter commisso perseveravit: & Popillio relicto in (6) custodiâ jugi, per invia transgressus, præmissis, qui repurgarent iter, Attralum & Misagenem, cum suæ gentis utrumque auxiliaribus, præsidio esse saltum aperientibus jubet. ipse, equites impedimenta quæ præ se habens, cum legionibus agmen cogit.

*Difficultas
itinerum.*

V. Inenarrabilis (1) labor descendantibus cum ruinâ jumentorum sarcinarumque. Progressis vixdum quatuor millia passuum nihil optabilius esse, quàm redire, quâ venerant, si possent. Hostilem propè tumultum agmini elephanti præbebant: qui, ubi ad invia venerant, dejectis rectoribus, cum horrendo stridore pavorem ingentem, equis maximè, incutiebant, donec traducendi eos ratio inrita est. Per proclive, (2) sumpto fastigio, longi duo validi asseres ex inferiore parte in terrâ desigebantur, distantes inter se paullo plus, quàm quanta belluæ latitudo est.

docti consent, quia *conferere* solum pro *certamen*, *pugnam conferere* insolens est. [Suspicio potius redundare vocem *putere*; eamque vel delendam esse, vel mutandam in *poterat*. E.] (3) Inops consilii erat. (4) Omnino lege neque *regredi sine flagitio atque etiam periculo, si cedenti ex superioribus locis instaret hostis, poterat*. (5) *Commissum* est inceptum, inchoatum: ut mox l. c. cap. *in audacter commisso perseveravit*. infra c. 6. *Supererat nihil aliud in terrâ commisso*. Vid. † *consumtere spectaculum*. (6) Conject Drakenborchius in *custodiam jugi*, id est, ideo relicto, ut jugum custodiret.

A. 5. (1) Suprà l. 41. c. 15. *jecur omne inenarrabiliter absumptum*. (2) "Longi duo asseres inter se adversi modicâ inclinatione demissi secundum

est. in eos transversî incumbentes tigni, ad tricenos longi pedes, ut pons esset, injungebantur: humusque insuper injiciebatur. modico deinde infrâ intervallo similis alter pons: dein tertius, & plures ex ordine, quâ rupes || abscessæ erant, fiebant. Solido procedebat elephas in pontem: cujus priusquam in extremum procederet, succisis assribus collapsus pons, usque alterius initium pontis (3) prolabi eum leniter cogebat. alii elephanti pedibus insistentes, alii clunibus subsidentes, prolabebantur. ubi planicies altera pontis excepisset eos, rursus simili ruinâ inferioris pontis deferiebantur, donec ad æquiores vallem perventum est. Paulo plus septem millia (4) die Romani processerunt; minimum pedibus itineris confectum. plerumque provolventes se simul cum armis aliisque oneribus, cum omni genere vexationis, processerunt. adeò ut ne dux quidem & auctor itineris inficiaretur, parvâ manu deleri omnem exercitum potuisse. Nocte ad modicam planiciem pervenerunt: neque, an infestus is locus esset, septus undique, circumspiciendi spatium fuit. vix tandem ex insperato stabilem ad insistendum noctis locum postero quoque die in tam cavâ valle opperiri Popillium, ac relictas cum eo copias, necesse fuit: quos & ipsos,

L 2

quum

secundum superiorem partem, in terrâ ex inferiore parte desigebantur." Ita Crevierius; qui in editione formæ minoris, omittis verbis *secundum superiorem partem*, hæc adjicit: "sive potius, inferiore partem habebant innixam fulcris in terrâ defixis; quibus quidem fulcris inferior illa assris pars ad eam altitudinem attoliebatur, quæ haud multum esset infra ejusdem assris summitatem: unde modica totius assris inclinatio." Secundum hæc, voces *superioris assris*, quæ mox occurrunt, interpretatur, "sive assrum fulcris." Pergit vir doctus in editione formæ majoris: "Itaque illi assres intelligendi sunt triquetra ferè formâ fuisse, ita ut e tribus lateribus unum per proclive porrigeretur & acclinaretur secundum montem; alterum, nempe superius, modicè inclinatam esset & leni fastigio devexum; tertium denique e terrâ, in qua ex inferiore parte desigebatur, assurgeret in rectum." Posteriora hæc, nescio an vacillatione aliquâ sententiæ permotus, omittit in alterâ editione. Exferibendam autem duxi totam hanc interpretationem, judicioque lectoris permittendam: Drakenborchius enim ceterique interpretes locum silentio prætereunt, licet ite interpretationi Crevierianæ accessisse censendus sit. Fateor tamen me de ejus veritate multum dubitare; eamque obscuriorem mihi videri, quam quæ illustrare proficetur. Hoc credo Livium dicere voluisse: viros de livi fastigio porrectos esse, ex superiore parte præcipitio incumbentes, ex inferiore assribus validis in terrâ defixis. E. (3) Incitum sustuli, quod hic in editione Drakenborchianâ compareret, sensumque loci vitare mihi videtur. E. (4) Fortè *eo die*. Alii vulgatum tucntur; accipiuntque

quum ab nullâ parte hostis terruisset, locorum asperitas hostiliter vexavit. Tertio die conjunctis copiis eunt per saltum, quem incolæ Callipeucen appellant. quarto inde die per æquè invia, sed assuetudine peritiùs, & meliore cum spe, quòd nec hostis unquam apparebat, & mari appropinquabant, degressi in campos, inter Heracleum & Libethrum posuerunt castra peditum: quorum pars major tumulos tenebat. (5) ii vallem, campi quoque partem, ubi eques † tenderet, amplectebantur.

Per seipavor.

Et incredibilis stupor.

VI. Lavanti regi dicitur nunciatum, hostes adesse. quo nuncio quum pavidus exsiluisset e folio (1), victum se sine prælio clamitans || proripuit (2); & subinde per alia atque alia pavidæ consilia & imperia trepidans, duobus ex amicis (3) Pellam, alterum Asclepiodotum, ubi pecunia deposita erat, ex præfidiis revocat; omnesque aditus aperit bello. Ipse, ab Dio auratis statuis (4) omnibus raptim, ne præda hosti essent, in classem congestis, (5) ociùs demigrare Pydnam cogit: & quæ temeritas consulis videri potuisset, quòd eò processisset, unde invito hoste regredi nequiret, eam non inconsultam audaciam fecit. Duos enim saltus, per quos inde evadere possent, habebant Romani: unum per Tempe in Thesfaliam, alterum in Macedoniam præter Diem; quæ utraque regiis tenebantur præfidiis. Itaque si dux intrepidus decem dies (6) primam speciem appropinquantis terroris sustinisset, neque receptus Romanis per Tempe in Thesfaliam, neque com meatibus pervehendis eò patuisset iter.

Sunt

accipiuntque die pro per diem, ut opponatur τῇ νύκτι, quod sequitur paullo post. (5) Legendum videtur: alii vallem campique partem. [Sed suspicor majus aliquod mendum latere. Quid, si vox ii ad tumulos referatur? E.]

C. 6. (1) Solium balneatorium intellige, in quo sedentes lavabantur. (2) Mox ad proripuit repetatur τὸ se. (3) Locus corruptus & mutilus; quem tamen in hunc ferè modum reparare licet, partim ex cap. 10. infra, partim ex Diodoro in Exc. Vales. *Duos ex amicis, Niciam proficisci jussit Pellam, ubi pecunia deposita erat, & quicquid ejus ibi nansciceretur, in mare dejicere: alterum, Andronicum misit Thessalonicam, ut navalia incenderet. Simul Hippium & Asclepiodotum ex præfidiis revocat.* (4) Intellige insignem illam turmam, Lyppi opus: id est, statuas equestres viginti quinque, quas Alexander fieri jusserat totidem fortissimorum virorum in pugna ad Granicum occisorum. (5) Excidit incolas omnes, vel aliquid simile. Dio dor. in Exc. Vales. τὸς χρεὺς ἀνδριαντας ἀναστὰς ἐκ Διὸς, πάντας τὸς ἐκ τῆς πόλεως ἀναλαβὼν μετὰ τεκνῶν καὶ γυναικῶν ἀνεχώρησεν εἰς Πύδναν. (6) Nescit Drakenborchius, quid sit *sustinere primam speciem terroris*. Est

sustinere

Sunt enim ¶ Tempe saltus, etiamsi non bello fiat infestus, transitu difficilis. nam (7) præter angustias per quinque millia, quâ exiguum jumento onusto iter est, rupes utrinque ita || abscisæ sunt, ut despici vix sine vertigine quâdam simul oculorum animique possit terret & sonitus & altitudo per mediam vallem fluentis Penei amnis. Hic locus, (8) tam suapte naturâ infestus, per quatuor distantia loca præfidiis regis (9) fuit infestus. unum in primo aditu ad Gonnum erat; alterum (10) Condylon castello inexpugnabili: tertium circa Lapathunta, quem Characa appellant: quartum viæ ipsi, quâ & media & angustissima vallis est, impositum, quam vel decem armatis tueri facile est. Intercluso per Tempe simul aditu commeatibus, simul reditu, ipsi montes, per quos descenderant, repetendi erant. quod (11) ut furto fefellerant, ita propalam, tenentibus superiora cacumina hostibus, non poterant: & experta difficultas spem omnem † incidisset. Supererat nihil aliud in temere commissio, quàm in Macedoniam ad Dium per medios evadere hostes: quod, nisi Dii mentem regi ademissent, ipsum ingentis difficultatis erat. Nam quum Olympi radices montis paullo plus quàm mille passuum ad mare relinquant spatium, cujus dimidium loci occupat ostium latè restagnans Baphyri amnis, partem (12) planiciæ aut Jovis templum, aut oppidum tenet; reliquum perexiguum fossâ modicâ valloque claudi poterat, & saxorum ad manum silvestrisque materiæ tantum erat, ut vel murus objici, turrefque

sustinere terrorem primò ostentatum, qui specie major visus est, quàm re fuit. Nihil igitur mutandum. E. (7) Præterquam quòd adeò angusta via est per quinque millia, ut exiguum onusto jumento iter sit. Ceterum parum descriptioni Livianæ convenit illa Plinii l. 4. Hist. Nat. c. 8. *Tempe vocantur quinque millium passuum longitudine, & ferme sesquijugeri latitudine, ultra visum hominis attollentibus se dextrâ lævâque leniter convexis jugis.* ut & illa Æliani l. 3. Var. Hist. c. 1. το μὲν μικρὸν ἐπὶ τεσσαράκοντα διηκεῖ σάδιος, τογὲ μὲν πλατὺ, τῇ μὲν ἐστὶ πλεον, τῇ δὲ καὶ πλεον ὀλιγῶ (8) Paullo suprà, *etiamsi non bello fiat infestus.* Dukerus mallet *Hic saltus*, quòd statim sequitur *loca.* (9) Potiùs *regis.* Sic enim solet Livius. (10) *Lege alterum ad Condylon, vel etiam alterum in Condylō, castello inexpugnabili.* (11) Transscenderant quidem illos saltus, quia fefellerant hostem: at idem facere non poterant palàm & apertâ vi, si hostis obstitisset. [Similis est constructio suprà c. 1. *sicut nulli re bellicâ memorabili gestâ, ita ad cunctam militarem disciplinam ab effusâ licentiâ formato milite.* E.] (12) Idem vocabulum hâc formâ occurrit apud Cæs. l. 1. de B. Civ. c. 43. Hirt. in B. Afric. c. 28.

resque excitari potuerint. Quorum nihil quum dispexisset cæcata⁽¹³⁾ mens subito terrore,⁽¹⁴⁾ nudatis omnibus præfidiis, patefactisque bello, ad Pydnam refugit.

*Cof. Dium
pervenit.*

VII. Consul, plurimum & præfidiū & fpei cernens in ftultitiâ & fegnitiæ hostis, remiffio nuncio ad Sp Lucretium Lariffam, ut caftella, relicta ab hofte, circa Tempe occuparet, præmiſſo Popillio ad explorandos tranſitus circa Dium, poſtquam patere omnia in omnes partes animadvertit, ſecundis || caſtris pervenit ad Dium: metarique ſub ipſo templo⁽¹⁾, ne quid ſacro in loco violaretur, juſſit. Ipſe, urbem ingreſſus,⁽²⁾ ſicut non magnam, ita exornatam publicis locis & multitudine ſtatuarum, munitamque egregiè, vix ſatis credere, in tantis rebus ſine cauſâ relictis non aliquem ſubeſſe dolum. Unum diem ad exploranda circà omnia moratus, caſtra movet: ſatiffque credens, paratam frumenti copiam fore, eo die ad amnem nomine Mityn proceſſit. Poſtero die progreſſus,⁽³⁾ Agaffam urbem, tradentibus ſeſe ipſis, recepit: &, ut reliquorum Macedonum animos ſibi conciliaret, obſidibus contentus, ſine præſidio relinquere ſe eis urbem, immunefque ac ſuis legibus victuros, eſt pollicitus. Progreſſus inde diei iter, ad Aſcordum flumen poſuit caſtra: &, † quantum procederet longiùs a Theſſaliâ, eo majorem rerum omnium inopiam ſentiens, regreſſus ad Dium eſt; dubitatione omnibus exemptâ, quid intercluſo ab Theſſaliâ patiendum fuiſſet, cui procul inde abſcedere tutum non eſſet. Perſeus, contractis in unum omnibus copiis ducibuſque, increpare præfectos præſidiorum, ante omnes Aſclepiodotum atque Hippiam: ab his dicere clauſtra Macedoniae tradita Romanis eſſe cujus culpæ reus nemo juſtiùs, quàm ipſe, fuiſſet. Conſuli poſtquam ex alto conſpecta claffis ſpem fecit, cum com meatu naves venire, (ingens enim caritas annonæ ac propè

*Inopiâ
laborat.*

c. 28 & in B. Hiſp c. 28. Pari modo *ſegnitiâ* & *ſegnitiis* aliaque duplici hac formâ antiquis in uſu fuere. (13) Gronovius conjicit † *occæcata*. Sed & *cacare* eo ſenſu apud Cic. alioſque ſæpius occurrit. (14) Nudatis præſidio omnibus locis. Vid. not. I. ad 3. c. l. 42. ſuprà.

C. 7. († Templum Jovis intellige, cujus ſub ſinem cap. præc. mentio facta eſt. Ceterum legendum videtur *metatusque*: ut ſit *juſſit ne* &c. (2) Vid. not. II. ad cap. præc. (3) Infrà l. 45. c. 27. hoc nomen numero plurali effertur.

pè inopia erat) ab † invec̃tis jam portum audit, onerarias navcs Magnesiæ relictas esse. Incerto inde, quidnam agendum foret, (adeò sine ullâ ope hostis quæ || aggravaret, cum ipsâ difficultate rerum pugnandum erat) peropportunè literæ a Sp. Lucretio allatæ sunt: castella se, quæ super Tempe essent & circa Philan, tenere omnia, frumentique in iis & aliarum in usum rerum copiam invenisse.

VIII. His magnopere lætus consul ab Dio ad Philan *Dium reli-* ducit, simul ut praesidium ejus firmaret, simul ut militi *quit.* frumentum, cujus tarda subvectio (1) erat, divideret. Ea profectio famam haudquaquam secundam (2) habuit. nam alii, metu recessisse eum ab hoste, ferebant, quia manenti imperatori (3) prælio dimicandum foret: alii ignarum, (4) belli quæ in dies fortuna novaret; ut qui, offerentibus sese rebus, (5) omisset e manibus ea, quæ mox repeti non possent. † Simul enim cessit possessione Dii, excitavit hostem, ut nunc tandem sentiret, recuperanda esse, quæ priùs culpâ amissa forent. Audita enim profectio consulis, regressus Dium, quæ disjecta ac *Perseus* vastata ab Romanis erant, reficit: pinnas mœnium de- *Dium redit.* cussas reponit, ab omni parte muros firmat: deinde quinque millia passuum ab urbe citra ripam Enipei amnis castra ponit; amnem ipsum, transitu perdifficilem, pro munimento habiturus. Fluit ex valle Olympi montis, æstate exiguus, hibernis idem incitatus pluvius: & supra rupes ingentes gurgitibus (6) facit, & intra prorupta, in mare evolvendo terram, præaltas voragines, cavatoque medio alveo ripas utrinque præcipites. Hoc flumine Perseus septum iter hostis (7) credens, extrahere reliquum tempus

C. 8. (1) *Subrobere commeatus* occurrit suprà l. 9. c. 15. & alibi. (2) Suprà l. 27. c. 10. extr. *qui in Hispaniâ bellum secundâ sui fami ducisque gerebat.* infrà c. 22. *quàm secundâ fama malè rem gerere.* Huic opponitur *fama adversa*, & *adversus rumor* l. c. (3) Omnino otiosa & deleſta videtur vox *imperatorii*. (4) Id est, *quæ belli fortuna* &c. Pronomen relativum non semper in initio periodi ponitur, sed interdum post primam vel alteram vocem rejicitur. Perizonius autem conjecit legendum, *alii ignarum belli, quæque in dies fortuna novaret.* (5) Hoc usitatiùs dicitur || *emittere e manibus* sive *de manibus*. (6) *Lege ingentes gurgites facit, & infra, proruptam in mare evolvendo terram, &c.* Tò *rupes* quoque Gronovius mutandum censet in *rupem*. Hoc minùs necessarium videtur. Rupibus in alveo enatis, aquæ supra eas tardatæ earum objectu ingentes gurgites faciunt; infra easdem rupes præaltas voragines. [*Suprà rupes, infraque intellige versùs partes mediterraneas maritimasque. E.*] (7) Potiùs *hostii*. Vid. † *obseptum*.

tempus ejus ætatis in animo habebat. Inter hæc consul a Philâ Popillium cum duobus millibus armatorum Heracleum mittit. abest a Philâ quinque millia ferme passuum, mediâ regione inter Diem Tempeque, in rupe amni imminente positum.

*Heracleum
captum.*

IX. Popillius, priusquam armatos muris admoveret, misit, qui magistratibus principibusque suaderent, fidem clementiamque Romanorum, quàm vim, experiri mallent. nihil ea consilia moverunt, quia ignes ad Enipeum ex regis (1) castris apparebant. Tum terrâ marique (& classis appulsa ab litore stabat) simul armis, simul operibus machinisque, oppugnari cœpti. Juvenes etiam quidam Romani, ludicro circensi ad usum belli verso, partem humillimam muri ceperunt. Mos erat tum, nondum hac effusione inductâ bestiis (2) omnium gentium circum complendi, varia spectaculorum conquirere genera: nec (3), semel quadrigis, semel || defultore misso, vix unius horæ tempus utrumque curriculum complebat. Inter cetera sexageni ferme juvenes, interdum plures, (4) apparitoribus ludi armati inducebantur. horum inductio (5) in parte † simulacrum || decurrentis exercitûs erat; ex parte elegantioris exercitiî, quàm militaris artis (6), † propiorque gladiatorum armorum usum. Quum alios decursûs (7) edidissent motus, quadrato agmine factò, scutis super capita densatis, stantibus primis, secundis submissioribus, tertiis magis & quartis, postremis etiam genu nisis, † fastigatam, sicut tecta ædificiorum

Testudo.

C. 9. (1) Potius regis. (2) Bestiis ex toto terrarum orbe conquisitis. In eo maximè versabatur anibitio magistratuum Romanorum, Livii ætate ludos edentium, ut ex longinquis maximè regionibus conquistas feras populo exhiberent. Huc pertinent inprimis Cælii ad Ciceronem epistolæ complures; veluti Ep. 4, 8, 9. l. 8. ad Fam. Vox *effusio* apud Cic. sæpius occurrit. Pro Rosc. Amer. c. 46. *In hac vitâ, iudices, quos sumptus quotidianos, quas effusiones fieri putatis?* l. 7. ad Att. Ep. 3. *illud probè judicas, nequaquam satis pro meis officiis, pro ipsius in alios effusione, illum in me liberalem fuisse.* (3) Lege & semel quadrigis, vel ac semel: ut voluerit Livius, non ita multiplicatos esse olim, ut ævo suo, quadrigarum & defultorum missus; atque adeò, ut muneris tempus produceretur, conquisita esse varia spectaculorum genera, in quibus erat illa *testudo*. Curriculum hic idem valet ac *cursus*, quemadmodum infrâ l. 45. c. 33. (4) Omnino lege interdum plures || apparitoribus ludis. (5) In parte... ex parte idem est, quod *partim... partim*. Sed pro in parte fortasse legendum ex parte. (6) Vocem artis Gronovius delendam censet: Perizonius, unâ voce transpositâ, legebat *elegantioris, quàm exercitiî militaris artis*. (7) Potius decursu.

rum sunt, testudinem faciebant. Hinc quinquaginta ferme pedum spatio distantes duo armati procurrebant, comminatique inter se, ab imâ in summam testudinem per densata scuta quum evasisent, nunc velut propugnantes per oras extremæ testudinis, nunc in mediâ inter se concurrentes, haud secus quàm stabili solo persultabant. Huic testudini simillima parti muri admota, quum armati superstantes subissent, propugnatoribus muri ¶ fastigio altitudinis æquabantur: depulsisque iis, in urbem duorum ¶ signorum milites transcenderunt. Id tantùm dissimile fuit, quòd, (8) & in fronte extremâ, & ex lateribus, soli non habebant super capita elata scuta, ne nudarent corpora; sed (9) prætectâ pugnantium more. ita nec ipsos tela ex muro missa subeuntes læserunt, & testudini injecta imbris in modum lubrico fastigio innoxia ad imum labebantur. Et consul, capto jam Heracleo, castra eò promovit; tanquam Dium, atque, inde submoto rege, in Pieriam (10) etiam progressurus. Sed, hiberna jam præparans, vias commeatibus subvchendis ex Thessaliâ ¶ muniri jubet, & eligi horreis opportuna loca, tectaue ædificari, ubi diversari (11) portantes commeatibus possent.

X. Perseus, tandem a pavore eo, quo attonitus fuerat, (1) recepto animo, malle, imperiis suis non obtem- *Pudet Per-*
sea pavoris
sui. peratum esse, quum trepidans gazam in mare dejici Pellæ, Thessalonicæ navalia jussit incendi. Andronicus, Thessalonicam missus, traxerat tempus, (2) id ipsum quod accidit, pœnitentiæ relinquens locum. incautior Nicias Pellæ projiciendo pecuniæ partem (3), quod fuerat nactus: sed in (4) rem emendabilem visus lapsus esse, quòd
per

(8) Soli illi milites, qui consistebant in primâ fronte hujus agminis, & ex utroque ejus latere. (9) Legendum videtur *prætectâ*. Refertur enim *adscuta*. (10) Ipsum Dium Ptolemæus in Pieriâ ponit. Sed alios Pieriæ terminos Ptolemæus, alios Strabo dedit: Liviusque Strabonis sententiam secutus est. (11) Forte ¶ *diversari*.

C. 10. (1) Suprà l. 2. c. 50. ut *respirandi superior locus spatium dedit, recipiendique a pavore tanto animum*. l. 21. c. 5. *præquam tanti ex favore recipere animos*. (2) Relinquens locum pœnitentiæ, quod quidem ipsum accidit, nempe ut regem pœniteret. (3) Per epexegetin intelligendum: pecuniæ partem, scilicet id *quod fuerat nactus*. [Mihi tamen displicet non constructio verborum grammatica, sed sensus rei parum conveniens: quasi Nicias in incertam pecuniæquisitionem missus esset, non ad Gazam regiam Pellæ servatam. E.] Sunt qui conjiciunt *quod fugerat, nactus*, iram scilicet vel indignationem Persei. (4) Legendum videtur *in re emendabili*,

*Varie urbes
a Rom. frust-
ra tentatæ.*

per urinatores omne ferme extractum est. tantusque pudor regi pavoris ejus fuit, ut urinatores clam interfici jussit; deinde Andronicum quoque & Nician, ne quis tam dementis imperii conscius existeret. Inter hæc C. Marcius, cum classe ab Heracleo Thessalonicam profectus, & agrum pluribus locis, expositis per litora armatis, latè vastavit, & procurentes ab urbe, secundis aliquot præliis, trepidos intra mœnia compulit. jamque ipsi urbi terribilis erat, quum (5), dispositis omnis generis tormentis, non vagi modò circa muros, temere appropinquantes, sed etiam qui in navibus erant, faxis tormento emicantibus percutiebantur. Revocatis igitur in naves militibus, omisâque Thessalonicæ oppugnatione, (6) Æniam inde petunt. quindecim millia passuum ea urbs abest, adversus Pydnam posita, fertili agro. Pervastatis finibus ejus, ¶ legentes oram, Antigoneam perveniunt. ibi, egressi in terram, primò & vastarunt agros passim, & aliquantum prædæ contulerunt ad naves. dein palatos eos adorti Macedones, mixti pedites equitesque, fugientes effusè ad mare persecuti, quingentos ferme occiderunt, & non minùs ceperunt. Nec aliud, quàm ultima necessitas, quum recipere se tutò ad naves prohiberentur, animos militum Romanorum, simul desperatione aliâ salutis, simul indignitate, irritavit. Redintegrata in litore pugna est. adjuvare &, qui in navibus erant. Ibi Macedonum ducenti ferme cæsi; par numerus captus. Ab Antigoneâ classis profecta, ad agrum Pallenensem † excensionem ad populandum fecit. Finium is ager Cassandrensius erat, longè fertilissimus omnis oræ, quam prætervecti fuerant. Ibi Eumenes rex, viginti § testis navibus ab Eleâ profectus, obvius fuit; & quinque missæ a Prusiâ rege testæ naves.

*Eumenes
jungit se
prætori.*

XI. Hac virium accessione animus † crevit prætori, ut Cassandream oppugnaret. (1) Condita est a Cassandro rege in ipsis faucibus, quæ Pallenensem agrum ceteræ Macedoniæ

emendabili, vel in errorem emendabilem. (5) Quum subito conversa est rerum facies, dispositis super urbis muros tormentis, quibus percutiebantur Romani. (6) Legendum videtur Æneam, quæ urbs est Macedoniæ, Thessalonicæ vicina. At Ænia urbs est Perrhæbiæ, quam Livius hic indicare non potuit.

C. II. (1) Olim *Potidæa*. Illam deinde vel auxerat, vel instauraverat Cassander,

Macedoniæ jungunt, hinc Toronaico, hinc Macedonico septa mari. Eminent namque in altum lingua, in quâ sita est: nec minùs, quàm (2) in altum magnitudine Atho mons, excurrit, obversa in regionem Magnesiæ duobus imparibus promontoriis; quorum majori Posideum est nomen, minori Canastræum. Divisis partibus oppugnare adorti (3): Romanus ad Clitas, quas vocant, munita, (4) cervis etiam objectis, ut viam intercluderet, a Macedonico ad Toronaicum mare perducit. ab alterâ parte euripus (5) est: inde Eumenes oppugnabat. Romanis in fossâ complendâ, quam nuper objecerat Perseus, plurimum erat laboris. Ibi quærenti prætori, quia nupquam cumuli apparebant, quò regeſta e fossâ terra foret, monstrati sunt ¶ fornices: (6) *non ad eandem crassitudinem, quâ vsterem murum, sed simplici laterum ordine, structos esse.* Consilium igitur cepit, transfosso pariete iter in urbem patefacere. fallere autem ita se posse, si, muros a parte aliâ scalis adortus, tumultu † injecto, in custodiam ejus loci (7) propugnatores urbis avertisset. Erant in præsidio Cassandreæ, præter non contemnendam juventutem oppidanorum, octingenti Agrianes, & (8) duo millia Penestiarum Illyriorum, a Pleurato inde (.) missi, bellicosum

Cassander, & de suo nomine *Cassandream* dixerat. Plin. l. 4. c. 10. (2) Dele voces *in altum magnitudine*; vel lege *nec minùs in altum, quàm Atho mons, excurrit.* Suprà l. 26. c. 42. *ab intimo sinu peninsula excurrit.* l. 37. c. 31. *in altum lingua mille passuum excurrent.* Ceterùm *Atho* primo casu vix alibi occurrit: at casu tertio, quarto, sexto infra c. 28. & l. 45. c. 30. (3) Potiùs § *adorfi.* [Mallem quoque *Diversis partibus*, etsi aliterum occurrit apud Vell. Pat. l. 2. c. 95.] (4) *Cervi* erant ramosi trunci arborum, quos in terram ante fossam vallumque depangere & variè ferere solebant, ad obstruendum aut impediendum iter. Cæſ. l. 7. Bell. Gall. c. 72. Nomen habuerunt a similitudine cornuum cervi. (5) *Euripè* dicebantur fossæ manu ductæ, quæ maris aquas acciperent. Cic. l. 2. De Leg. c. 1. *ductus verò aquarum, quos isti nilos & euripos vocant, quis non, quæ hæc videret, inviserit?* (6) Supple, ex sollenni more Livii, *dictumque est.* Intelligendum autem est fornicium illorum parietes structos esse e terrâ, quam e fossâ egeſſerant, sive lateribus inde formatis. [Crevierius, in editione formæ majoris, haud faciliè expediendum censet, ubi & quem ad usum structi illi fornices, & quæ eorum pariete perfosso in urbem pateret via. Mihi videtur fornices intelligendos esse in urbis muro, quales memorantur suprà l. 36. c. 23. *fornices quoque in muro erant apti ad excurrentum.* Hos autem fornices Perseum, fossâ nuper objectâ, parietibus obstruxisse. Ceterùm voces aliquot hîc excidisse valde suspicor. E.] (7) Quem scalis adoriretur. (8) Tamen suprà l. 43. c. 23. dicitur *Perseus ex Penestiarum gente mille pedites, ducentos equites. . . Cassandream, præsidio ut essent, misisse.* (9) Nempe ex regione Penestiarum Illyriorum. Sed fortè legendum *eodem.*

bellicosum utrumque genus. His tumentibus muros, quum subire Romani summâ vi niterentur, momento temporis parietes fornicum perfossi urbem patefecerunt. quod si, qui irrupere (10), armati fuissent, extemplo cepissent. Hoc ubi perfectum esse opus militibus nunciatum est, clamorem alacres gaudio repentè tollunt, aliis parte aliâ in urbem irrupturis.

XII. Hostes primùm admiratio cepit, quidnam sibi repentinus clamor vellet. postquam patere urbem accipere præfecti præsidii Pytho & Philippus, (1) pro eo, qui † occupasset aggredi, opus factum esse rati, cum validâ manu Agrianum Illyriorumque erumpunt: Romanosque, qui alii aliunde coibant convocabanturque, ut signa in urbem inferrent, incompósitos atque ¶ inordinatos fugant, persequunturque ad fossam: in quam compulsiòs ruinâ cumulant. sexcenti ferme ibi interfecti, omnesque propè, qui inter murum fossamque deprehensi erant, vulnerantur. Ita suo ipse conatu perculsus prætor, segnior ad alia factus consilia erat: & ne Eumeni quidem, simul a mari, simul a terra aggredienti, quidquam satis † procedebat. Placuit igitur utrique, custodiis firmatis, ne quod præsidium ex Macedoniâ intromitti posset, quoniam vis aperta non processisset, operibus mœnia oppugnare. Hæc parantibus his, decem regii lembi, ab Thessalonicâ cum delectis Gallorum auxiliaribus missi, quum in salo ¶ stantes hostium naves conspexissent; ipsi, obscurâ nocte, simplici ordine, quàm poterant proximè littus tenentes, intrarunt urbem. Hujus novi præsidii fama absistere oppugnatione simul Romanos regemque coëgit. circumvecti promontorium, ad Toronen classem appulerunt. Eam quoque oppugnare § adorti (2), ubi validâ defendi manu animadverterunt, irritò incepto Demetriadem petunt. Ibi quum appropinquantés repleta mœnia armatis vidissent, prætervecti ad Iolcon classem † appulerunt; inde, agro vastato, Demetriadem quoque aggressuri.

XIII.

(10) Nullos irrupisse satis constat ex cap. seq. neque inermes id fuissent ausi. Lege *qui irrumperent*: hoc sensu; si præstò fuissent armati, qui irrumperent in urbem, extemplo eam cepissent. Vel fortè legendum *qui perirumpere*, nempe parietem.

C. 12. (1) Rati opus factum a Romanis ei utile futurum, qui primus aggredi maturasset. (2) Potius *adorti*.

XIII. Inter hæc & consul, ne segnis federet tantum in agro || hostico, M. Popillium cum quinque millibus militum ad Melibœam urbem oppugnandam mittit. Sita est in radicibus Ossæ montis, quâ parte in Thessaliam vergit, opportunè imminens super Demetriadem. Primus adventus hostium perculit incolas loci : ¶ collectis deinde ex necopinato pavore animis, discurrunt armati ad portas ac mœnia, quâ suspecti aditus erant : † spemque extemplo † inciderunt, capi primo impetu posse. Obsidio igitur parabatur, & opera oppugnationum fieri cœpta. Perseus, quum audisset, simul Melibœam a consulis exercitu oppugnari, simul classem Iölci stare, ut inde Demetriadem aggredereetur, Euphranorem quemdam ex ducibus cum delectis duobus millibus Melibœam mittit. eidem imperatum, ut, si a Melibœâ submovisset Romanos, Demetriadem prius occulto itinere intraret, quàm ab Iölco ad urbem castra moverent Romani. Et ab oppugnatoribus Melibœæ, quum in superioribus locis repente apparuisset, cum trepidatione multâ relicta opera sunt, ignisque injectus. ita a Melibœâ abscessum est. Euphranor, solutâ unius urbis obsidione, Demetriadem extemplo ducit. nec tum mœnia modò, sed agros etiam confiderunt (1) se a populationibus tueri posse : & eruptiones in vagos populatores non sine vulneribus hostium factæ sunt. Circumvesti tamen mœnia sunt prætor & rex, situm urbis contemplantes, si quâ parte tentare aut opere aut vi possent. Fama fuit, per Cydantem Cretensem & Antimachum, qui Demetriadi præerat, § tractatas inter Eumenem & Persea condiciones amicitix. ab Demetriade certè abscessum est. Eumenes ad consulem navigat : gratulatus (2), quòd prospere Macedoniam intrasset, Pergamum in regnum abit. Marcus Figulus prætor, parte classis in hiberna Sciathum misâ, cum reliquis navibus Oreum (3) Bœotix petit, eam urbem aptissimam ratus, unde exercitibus, qui in Macedoniâ, quique in Thessaliâ erant, mitti commeatui possent. De Eumene rege longè diversa tradunt (4). Si

Valerio

C. 13. (1) *Æquè confid.* ac *confisus sum* dici posse, ex uno hoc loco probat Vollius. (2) Excidisse videtur copula *que*. (3) Lege *Oreum Eubææ*. Neque enim vitium in nomine urbi, esse, constat ex cap. 30. inf. (4) Nempe rerum scriptores.

Valerio Antiati credas, nec classe adjutum ab eo prætorum esse, quum sæpe cum literis arcessisset, tradit; nec (5) cum gratiâ ab consule profectum in Asiam, indignatum, quod, ut iisdem castris ÷ tenderet, permissum non fuerit. ne ut equites quidem Gallos, quos secum adduxerat, relinqueret, impetrari ab eo potuisse. Attalum fratrem ejus & remansisse apud consulem, & sinceram ejus fidem æquali ÷ tenore egregiamque operam in eo bello fuisse.

XIV. Dum bellum in Macedoniâ geritur, legati Transalpini ab regulo Gallorum (Balanos ipsius traditur nomen; gentis, ex quâ fuerit, non traditur) Romam venerunt, pollicentes ad Macedonicum bellum auxilia. Gratiæ ab senatu actæ, muneraque missa, torquis aureus duo pondo, & pateræ aureæ quatuor pondo, equus phaleratus, armaque equestria. ÷ Secundum Gallos Pamphyli (1) legati coronam auream, ex viginti millibus § Philippeorum (2) factam, in curiam intulerunt: petentibusque iis, ut id donum in cellâ Jovis optimi maximi ponere, & sacrificare in Capitolio liceret, permissum. benignèque amicitiam renovare volentibus legatis responsum, & binum millium æris singulis missum munus. Tum ab rege Prusiâ, & paullo post ab Rhodiis, de eadem re longè aliter differentes legati auditi sunt. utraque legatio de pace reconciliandâ cum rege Perseo egit. Prusiæ preces magis, quàm postulatio, fuere, profitentis, & ad id tempus se cum Romanis stetisse, & quoad bellum foret, statutum. Ceterum, quum ad se a Perseo legati venissent de finiendo cum Romanis bello, & iis pollicitum deprecatorem apud senatum futurum; (3) petere, si possent ÷ inducere in animum, ut finiant iram, se quoque in gratiâ reconciliatæ pacis posse uti. hæc regii legati. Rhodii, superbè commemoratis erga populum Romanum beneficiis, & penè victoriæ,

*Prusiæ &
Rhodiorum
legati.*

(5) Neque ita profectum ab consule, ut integra esset inter illos gratia, sed cum mutuâ offensione.

C. 14. (1) Legati ex Pamphylia. (2) Philippi aurei intelligendi videntur: qui quum singuli pares essent didrachmo, sequitur coronam redire ad 400. libras Romanas auri. Immanis profectio pecuniæ summa, & vix credibilis; quum Attalus ipse coronam auream, tantum ducentum quadraginta sex pondo in Capitolio posuisse dicitur supra l. 32. c. 27. Philippus centum pondo l. 36. c. 35. Alabandenses quinquaginta l. 43. c. 6. [Vid. tamen infra l. 45. c. 25.] Restat igitur, ut legamus duobus millibus. (3) Lege & petere, quod respondeat iis quæ præcedunt & pollicitum. [Hæc commendatio

viCTORIÆ, † utique de Antiocho rege, majore parte ad se vindicatâ, adjecerunt: *Quum pax inter Macedonas Romanosque esset, sibi amicitiam cum rege Perseo cæptam. eam se Rhodiorum superbia oratio.* invitos, nullo ejus in se merito, quoniam ita Romanis visum sit in societatem se belli trahere, interrupisse. Tertium se annum multa ejus incommoda belli sentire. mari intercluso, inopiâ insulam premi, amissis maritimis vectigalibus atque commeatibus. Quum id ultrâ pati non possent, legatos alios ad Persea in Macedoniam misisse, qui ei denuntiarent, Rhodiis placere, pacem eum componere cum Romanis: se Romam eadem nunciatum missos. Per quos ‡ stetit, quo minùs belli finis fieret, adversus eos quid sibi faciendum esset, Rhodios consideraturos esse. Ne nunc quidem hæc sine indignatione legi audirive posse, certum habeo. inde existimari potest, qui || habitus animorum audientibus ea Patribus fuerit.

XV. ‡ Claudius, nihil responsum, auctor est: tantùm *Castigatio ferociæ Rhodiorum.* senatusconsultum recitatum, quo Caras & Lycios liberos esse juberet populus Romanus, literasque extemplo ad utramque gentem *(1) scirent indicatum mitti. Quâ auditâ re, principem legationis, cujus magniloquentiam vix curia paullo antè ceperat, (2) corruisse. Alii responsum esse tradunt, Populum Romanum & principio hujus belli haud vanis auctoribus compertum habuisse, Rhodios cum Perseo rege adversus rempublicam suam occulta consilia inisse: & si id antè dubium fuisset, legatorum paullo antè verba ad certum redeigisse: & plerumque ipsam se fraudem, etiamsi initio cautior fuerit, detegere. Rhodios nuncio (3) in orbe terrarum

emendatio fortasse minùs necessaria, si vox pollicitum accipiatur pro pollicitum esset. E.] Sequentium sensus videtur esse, Prusiam petere, ut sibi liceret partem gratiæ in reconciliatâ pace ferre. Sed aliquid mendi verbis inest. Gronovius conjicit legendum, se quoque in gratiâ reconciliatæ pacis uti ponerent. Ponere aliquem in gratia, vel gratiam, est locutio apud Cic. sæpe obvia, pro, efficere aliquem apud alterum gratiosum, commemorando ejus apud ipsum amore, studio &c. l. 5. ad Att. Ep. 3. 11. l. 6. Ep. 1. Sed audacior hæc conjectura videtur. Fortè delenda est præpositio in, ut sit, petere, se posse uti gratiâ reconciliatæ pacis, hoc est, utilitatem quamdam capere ex gratiâ reconciliatæ pacis. Petere, se posse, pro petere, ut possit. Vid. ¶ infinitivi usus.

C. 15. (1) Forte legendum & senatusconsultum mitti, sive senatusque consultum. (2) Cic. l. 2. ad Quint. Fr. Ep. 10. & penè ille timore, ego risse corruì. (3) Nuncio per orbem terrarum misso. Cic. pro Leg. Man. c. 5. vel civium Romanorum militibus, uno nuncio atque uno tempore necatis.

terrarum || arbitria belli pacisque agere : (4) Deorum nutu arma sumpturos positurosque Romanos esse. jam non Deos fœderum testes, sed Rhodios, habituros. (5) Itane tandem iis pareatur, exercitusque de Macedoniâ deportentur? Visuros esse, quid sibi faciendum sit. Quid Rhodii visuri sint, ipsos scire. Populum certè Romanum, devictò Perseo, quod prope diem sperent fore, visurum, ut pro || meritis cujusque in eo bello civitatis gratiam dignam referat. Munus tamen legatis in singulos binûm millium æris missum est : quod ii non acceperunt.

XVI. Literæ deinde recitatæ Q. Marci consulis sunt, Quemadmodum, saltu superato, in Macedoniam transisset : ibi & ex aliis locis commeatus a prætore prospectos in hiemem habere, & ab Epirotis viginti millia modium tritici, decem hordei sumpsisse : ut pro eo frumento pecunia Romæ legatis eorum (1) curaretur. Vestimenta militibus ab Româ mittenda esse : equis ducentis ferme opus esse, maximè Numidis : nec sibi in his locis ullam copiam esse. Senatusconsultum, ut ea omnia ex literis consulis fierent, factum est. C. Sulpicius prætor sex millia togarum, triginta tunicarum, & equos deportanda in Macedoniam, præbendaque arbitrato consulis † locavit, & legatis Epirotarum pecuniam pro frumento solvit ; & Onesimum, Pythonis filium, nobilem Macedonem, in senatum introduxit. Is pacis semper auctor regi fuerat, monueratque sicut pater ejus Philippus institutum usque ad ultimum vitæ diem servabat, (2) quotidie bis in die fœderis icti cum Romanis perlegendi ; ut eum morem, si non semper, crebrò tamen usurparet. Postquam deterrere eum a bello nequit, primò subtrahere sese per alias atque alias causas, ne interesset iis, quæ non probabat, cœpit : postremò, quum suspectum se esse cerneret, & proditiōis interdum crimine insimulari, ad Romanos

Onesimi
Macedonis
præmia.

(4) Omnino lege Rhodiorum, ut fervetur amara ironia, cui etiam repetitio nominis Rhodiorum inservit. (5) Optimè Crevierius huic loco succurrit, legendo *Itane tandem? Ni pareatur, exercitusque de Macedoniâ deportentur, visuros esse quid sibi faciendum sit?* Hæc ultima verba, ex oratione Rhodiorum desumpta, hîc per irrisiōnem repetuntur.

C. 16. (1) Solveretur. Cic. l. 7. ad Att. Ep. 3. extr. *jube fides nummos curare.* l. 2. ad. Qu. Frat. Ep. 4. *Redemptori tuo dimidium pecuniæ curavi.* & alibi sæpe. (2) Vel quotidie vacat, vel in die. Illud natum videtur ex hujus interpretatione. [Drakeborchius vult *in diem*. Sed cur magis displi-

manos transfugit : (3) magno ufui confuli fuit. Ea introductus in curiam quum memoraffet, fenatus (4) in formulam sociorum eum referri iuffit : † locum, lautia præberi : agri Tarentini, qui publicus populi Romani effiet, ducenta jugera dari, & ædes Tarenti emi : uti ea curaret, C. Decimio prætori mandatum. Censores cenfum Idibus *Census.* Decembribus, feveriùs quàm antè, habuerunt : multis equi adempti, inter quos P. Rutilio, qui tribunus plebis eos violenter accusarat : tribu quoque is motus, & † ærarius factus. Ad opera publica facienda quum eis dimidium ex vectigalibus ejus anni ¶ attributum ex fenatusconsulto a quæstoribus effiet ; Ti. Sempronius ex eâ pecuniâ, quæ ipsi attributa erat, ædes P. Africani ponè Veteres (5) ad Vortumni signum, lanienasque & tabernas conjunctas in publicum emit, † basilicamque faciendam curavit, quæ postea Sempronia appellata est.

XVII. Jam in exitu annus erat, & propter Macedonici maximè belli curam in sermonibus homines habebant, quos in annum consules ad finiendum tandem id bellum crearent. ita ue senatusconsultum factum est, ut Cn. Servilius primo quoque tempore ad comitia habenda veniret. Senatusconsultum Sulpicius prætor ad consullem (1) * post paucos dies recitavit, quibus ante diem * * in urbem venturum. Et consul maturavit, & comitia eo *Comitia.* die, qui dictus erat, sunt perfecta. Consules creati L. Æmilius Paullus iterum, (2) septimo decimo anno postquam primò consul fuerat, & C. Licinius Crassus. Prætores postero die facti Cn. Bæbius Tamphilus, L. Anicius Gallus, Cn. Octavius, P. Fontejus Balbus, M. Æbutius Elva, C. Papirius Carbo. Omnia ut maturiùs agerentur, belli Macedonici stimulat cura. itaque designatos ex templo fortiri placuit provincias ; ut, utri Macedonia

TOM. VII.

M

consuli,

displiceat *bis in die*, quàm *bis anno* & similia, haud scio. E.] (3) Excidisse videtur particula *et*. (4) Suprà l. 43. c. 6. *Lampsacenos in sociorum formulam referre* Q. Mænius prætor iussus. (5) Intellige tabernas. Vid. NOVÆ.

C. 17. (1) Locus in hunc modum supplendus videtur : *ad consullem [misit, a quo receptas literas in senatu] post paucos dies recitavit, quibus [in] ante diem* (numerus diei & nomen mensis hic excidit) *[comitia edici iussit. se ante id tempus] in urbem venturum*. Pöterat autem prætor urbanus in diem, quem consules jusserant, comitia edicere. Vid. suprà l. 22. c. 33. (2) *Immo decimo quarto* ; vel si ambo extremi anni numerentur, decimo quinto. (3) *Le.*

consuli, cuique prætori classis (3) venisset, sciretur: ut jam inde cogitarent pararentque, quæ bello usui forent, senatumque consularent, si quæ re consulto opus esset. † *Latinas, ubi magistratum inissent, quod per religiones posset, primo quoque tempore fieri placere; neque consulem, cui eundem in Macedoniam esset, teneri.* His decretis, consulibus Italia (4) & Macedonia, prætoribus, præter duas jurisdictiones in urbe, classis, & Hispania, & Sicilia, & Sardinia provinciæ nominatæ sunt. ‡ Consulum, Æmilio Macedonia, Licinio Italia evenit (5). Prætores, Cn. Bæbius urbanam, L. Anicius peregrinam, & (6) si quod senatus censuisset, Cn. Octavius classem, P. Fonteius Hispaniam, M. Æbutius Siciliam, C. Papirius Sardiniam est fortitatus.

Belli Macedonici operatus.

XVIII. Extemplo apparuit omnibus, non segniter id bellum L. Æmiliam gesturum; præterquam quod alius (1) vir erat, etiam quod dies noctesque intentus ea sola, quæ ad id bellum pertinerent, animo † agitabat. Jam omnium primum a senatu petit, ut legatos in Macedoniam mitterent ad exercitus visendos classemque, & comperta referenda, quid aut terrestribus aut navalibus copiis opus esset: præterea ut explorarent copias regias, quantum possent, (2) quaque provincia nostra, quæ hostium foret: urrum intra saltus castra Romani haberent, an jam omnes angustiae exsuperatæ, & in æqua loca pervenissent: qui fideles nobis socii, qui dubii suspensæque ex fortunâ fidei, qui certi hostes viderentur: quanti præparati commeatus, & unde terrestri itinere, unde navibus (3) supportarentur: quid eâ ætate terrâ marique rerum gestarum (4) esset: ex his bene cognitis certa in futurum consilia capi posse ratus.

Senatus

(3) Legendum videtur *evenisset*, vel *obvenisset*. Sic enim ubique Livius. Vid. tamen † *venire* pro *evenire*. Suprà quoque l. 29. c. 20. in Mstis optimis legitur *cui Æmilio provincia sortis venisset*. (4) Quæ etiam comprehendit Galliam Cisalpinam. infrà l. 45. c. 12. & 17. Vid. not. 3. ad c. 1. l. 43. suprà. (5) A Livio dissentit Plutarchus, qui Macedoniam Paulo sine sorte decretam esse tradit. *κατεστήσαν ὅπαιτον το δεύτερον, ἐκ ἐμπειρίας καὶ ἡγέμενον. . . ἀλλ' ἐπειρὴ ψήφισαμένοι τοῦ Μακεδονικοῦ πολέμου τὴν ἡγεμονίαν.* (6) Vid. not. 2. ad c. 28. l. 42. suprà.

C. 18. (1) Mihi suspectum est τὸ *alius*. Fortè *talis vir*. Si vulgatum sanum sit, intellige, *vis ingenii diversi* ab iis, qui hæcenus in Macedonia bellum gesserant: vel etiam, *alius vir*, quàm qui segniter rem gereret. E. (2) *Quâ parte Macedonia foret provincia nostra, quæ foret hostium*, id est, quâ parte foret in nostrâ potestate, quâ in potestate hostium. (3) Suprà l. 41. c. 1. *omniæque hinc in castra supportabantur*. (4) Suprà l. 37. c. 23.

Ex-

Senatus Cn. Servilio consuli negotium dedit, ut is in Macedoniam, quos L. Æmilio videretur, legaret. Legati biduo post profecti, Cn. Domitius Ahenobarbus, A. Licinius Nerva, L. Bræbius. Bis in exitu anni ejus † lapidatum esse nunciatum est; in Romano agro, simul in Vespertibus (5) novendiale sacrum factum est. Sacerdotes eo anno mortui sunt, P. Quinctilius Varus, flamen Martialis; & M. Claudius Marcellus, decemvir: in cujus locum Cn. Octavius successit. Et jam magnificentiam crescente notatum est, ludis circensibus P. Cornelii Scipionis Nasicæ & P. Lentuli adilius curulium sexaginta tres Africanas (6), & quadraginta urfos & elephantos luffisse (7).

*Ludorum
Circensium
magnificentia.*

XIX. L. Æmilio Paulo, C. Licinio consulibus, Idibus Martiis principio insequentis anni, quum in expectatione Patres || fuissent, maximè quidnam consul de Macedoniâ, cujus ea provincia esset, referret; *nihil se habere*, Paullus, *quod referret, quum nondum legati redissent*, dixit. Ceterum Brundisii legatos jam esse, bis ex cursu Dyrrachium (1) ejectos. Cognitis mox, quæ nosci prius in || rem esset, relaturum: id fore intra perpaucos dies. Et, ne quid processionem suam § teneret, pridie (2) Idus Aprilis Latinis esse constitutam diem. Sacrificio ritè perfectò, se & Cn. Octavium, † simul senatus censuisset, exituros esse. C. Licinio collegæ suo fore curæ, se absente, ut, si qua parari mittiæ ad id bellum opus sit, parentur mittanturque. Interea legationes exterarum nationum audiri posse. (3) Sacrificio ritè perfectò, primi Alexandrini, legati ab Ptolemæo & Cleopatrá regibus (4), vocati sunt. Sordidati, barbâ & capillo ¶ promisso, cum ramis oleæ ingressi curiam, procubuerunt: & oratio, quàm habitus, fuit miserabilior. Antiochus Syriæ rex, qui obses Romæ fuerat

U. c. 584.
a. C. 168.
L. Æmilio
ii. C. Licinio
Coss.

*Alexandrin
legati.*

M 2

fuerat

Extremo agmini loci nihil ad terram relicti erat. Tamen legendum videtur gestum esse. (5) Lege simul in Vespertibus. Bis novendiale Sec. Toties enim novendiale sacrum fiebat, quoties lapidaverit. Vid. suprà l. 27. c. 37. (6) Pantheras, ut patet ex Plinio l. 8. c. 17. (7) In ludis exhibitos esse, venatione factâ in Circo, vel etiam pugna bestiarum inter se.

C. 19. (1) Potius *dejectos*, vel *rejectos*. Vid. || *ejici*. (2) Infrà c. 22. *pridie Kalendas Aprilis*. Uter locus ex altero emendandus, incertum. (3) Assertor Crevierio, has voces *sacrificio ritè perfectò* ex præcedentibus hinc immigratis. Hic certe de sacro Latinarum accipi non possunt. (4) Similiter suprà l. 27. c. 4. *si Ptolemæum Cleopatramque reges*. l. 37. c.

3. &

fuerat, per honestam speciem majoris Ptolemæi reducendi in regnum, bellum cum minore fratre ejus, qui tum Alexandriam tenebat, gerens, & ad Pelusium navali prælio victor fuerat, &, tumultuario opere ponte per Nilum facto, transgressus cum exercitu, obsidione ipsam Alexandriam terrebat: nec procul abesse, quin potiretur regno opulentissimo, videbatur. Ea legati querentes orabant senatum, ut opem regno regibusque amicis imperio ferrent. † *Ea merita populi Rōmani in Antiochum, eam apud omnes reges gentesque auctoritatem esse, ut, si legatos misissent, qui denuntiarent, non placere senatui, sociis regibus bellum fieri, extemplo abscissurus a mœnibus Alexandriæ, abducturusque exercitum in Syriam esset. Quod si cunctentur facere, brevi † extorres regno Ptolemæum & Cleopatram Romam venturos, cum pudore quodam populi Romani, quod nullam opem in ultimo discrimine fortunarum tulissent. Moti Patres precibus Alexandrinorum, extemplo C. Popillium Lænatem, & C. Decimium, & C. Hostilium legatos, ad finiendum inter reges bellum, miserunt. Prius Antiochum, dein Ptolemæum adire iussu, & nunciare, ni absistatur bello, per utrum † stetitset, eum non pro amico, nec pro socio habituros esse.*

Ad Antiochum & Ptolemæum mittuntur legati.

XX. His intra triduum simul cum legatis Alexandrinis profectis, legati ex Macedoniâ † Quinquatribus † ultimis adeo expectati venerunt, uti, nisi vespere esset, extemplo senatum vocaturi consules fuerint. Postero die senatus fuit, legatique auditi sunt. Ii nunciant, *Majore periculo, quàm emolumento, exercitum per invios saltus in Macedoniam inductum. Hieriam, quod processisset (1), regem tenere: castra castris propè ita collata esse, ut flumine Enipeo interjecto arceantur. neque regem pugnandi potestatem facere, nec nostris vim ad cogendum esse. Hiemem etiam asperam rebus gerendis intervenisse; in otio militem ali, nec plus quàm sex * * frumentum habere. Macedonum dici triginta millia armatorum esse. Si Ap. Claudio circa Lychnidum satis validus exercitus*

3. & infra l. 45. c. 13. Hic Ptolemæus est Energetes, sive Physcon, qui tum pulso fratre majore, Ptolemæo Philometore, Alexandriam tenebat cum sorore Cleopatrà, quam Philometori ademerat.

C. 20 1) Nempe exercitus Romanus.

(2) Non

exercitus foret, potuisse ancipiti bello ¶ distingere regem: nunc & Appium, & quod cum eo praesidii sit, in summo periculo esse, nisi propere aut † iustus exercitus eò mittatur, aut illi inde deducantur. Ad classem se ex castris profectos, sociorum navalium partem morbo audisse absumptam; partem, maxime qui ex Sicilia fuerint, domos suas abisse, & homines navibus deesse. qui sint, neque stipendium accepisse, neque vestimenta habere. Eumenem classemque ejus, tanquam vento (2) allatas naves, sine causâ & venisse, & abisse: nec animum ejus regis constare satis visum. Sicut omnia de Eumene dubia, (3) Attali egregie constantem fidem nunciabant.

XXI. Legatis auditis, tunc de bello referre sese L. Æmilius dixit. Senatus decrevit, ut in octo (1) legiones *S.C. de belli* parem numerum tribunorum consules & populus crearent: *apparatu.* creari autem neminem eo anno placere, nisi qui honorem gessisset. Tum ex omnibus tribunis militum uti L. Æmilius in duas legiones in Macedoniam, quos eorum velit, eligat. & ut, solenni Latinarum perfecto, L. Æmilius consul, Cn. Octavius prætor, cui classis obtigisset, in provinciam proficiscantur. Additus est his tertius L. Anicius prætor, cujus inter peregrinos jurisdictio erat. cum in provinciam Illyricum circa Lychnidum Ap. Claudio succedere placuit. Delectus cura C. Licinio consuli imposita. is septem millia civium Romanorum & equites ducentos scribere iussus; & fociis nominis Latini septem millia peditum imperare, quadringentos equites; & Cn. Servilio (2) Galliam obtinenti provinciam literas mittere, ut sexcentos equites conscriberet. Hunc exercitum ad collegam primo quoque tempore mittere in Macedoniam iussus. neque in eâ provinciâ plus quàm duas legiones esse; eas repleri, ut sena millia peditum, trecenos haberent equites. ceteros equites peditesque in praesidiis disponi. qui eorum idonei ad militandum non essent, dimitti. Decem præterea millia peditum imperata fociis, & octingenti equites. Id præsidii

(2) Non consilio. Ceterum pro *naves* Titius conjicit legendum *aves*.

(3) Excidit particula *ita*.

C. 21. (1) In iis, quæ sequuntur, sex tantum legiones enumerantur. Sed præterea duæ credi possunt urbanæ fuisse. Vid. supra l. 33 c. 25.

(2) Cui prorogatum ex consulatu imperium fuisse, ex hoc loco discimus.

(3) Immo

fidii additum Anicio, præter duas legiones, quas portare in Macedoniam (3 est jussus, quina millia peditum & ducenos habentes, trecenos equites : & in classem quinque millia navalium socium sunt scripta. Licinius consul duabus legionibus obtinere provinciam jussus : eò addere sociorum decem millia peditum, & sexcentos equites.

L. Æmilii
Cos. oratio.

XXII. Senatusconsultis + perfectis, L. Æmilii consul e curiâ in concionem processit, orationemque tam habuit. *Animadvertisse videor, Quirites, majorem mihi, sortito Macedoniam provinciam, gratulationem factam, quàm quum aut consul essem ¶ consalutatus, aut quo die magistratum inissem : neque id quod aliam causam, quàm quia bello in Macedonia, quod diu trahitur, existimastis dignum in iestate populi Romani exitum per me imponi posse. Deos quoque huic favisse forti spero, eosdemque in rebus gerendis adfuturos esse. Hæc partim opinari (1), partim sperare possum. Illud affirmare pro certo habeo audeoque, me omni ope annisurum esse, ne frustra vos hanc spem de me conceperitis. Quæ ad bellum § opus sunt, & senatus decrevit, & (quoniam extemplo proficisci placet, neque ego in ¶ morâ sum) G. Licinius collega, vir egregius, æquè ¶ enisè parabit, ac si ipse id bellum gesturus esset. Vos, quæ scripsero senatui, aut vobis, credite. rumores credulitate vestrâ ne alatis, quorum auctor nemo § exstabit. Nam nunc quidem, quod vulgo fieri, hoc præcipuè bello, animadverti, nemo tam famæ contemptor est, cujus non debilitari animus possit. In omnibus ‡ circulis, atque etiam († si Diis placet) in convivis sunt, (2) qui exercitus in Macedoniam ducant : ubi castra locanda sint, sciant ; quæ loca præsiliis occupanda ; quando, aut quo saltu intranda Macedonia ; ubi horrea ponenda ; quâ terrâ, mari subvebantur commeatus ; quando cum hoste manus conferendæ ; quando quiescendum sit. Nec, quid melius faciendum sit, modò statuunt, sed, quidquid aliter, quàm ipsi censuere, factum est, consulem veuti dictâ die accusant. Hæc magna impedimenta res gerentibus sunt. nec enim omnes*

(3) Immo in Illyricum. Hæc enim Anicio provincia obtigerat.

C. 22. (1) Rectè Crevierius in editione minoris formæ emendat, *omnari*. Hæc ita futura spondere mihi possum, partim ex omnibus, quibus propitia nobis deorum voluntas declaratur ; partim ex ipse, quam subijcit ratio haud fallax. Mox huj. cap. extr. *ac propè certâ spe ornatos esse leviter, sum &c* (2) Qui se scire putent, ac doceant, quomodo hæc omnia

omnes tam firmi & constantis animi contra adversum rumorem esse possunt, quàm Fabius fuit: qui suum imperium minui per (3) vanitatem populi maluit, quàm secundâ famâ malè rem gerere. Non sum is, qui non existimem admonendos duces esse; immo eum, qui de suâ unius sententiâ omnia gerat, superbum judico magis, quàm sapientem. Quid ergo est? Primum a prudentibus, & propriè rei militaris peritis, & usu doctis, monendi imperatores sunt: deinde ab his, qui interfunt gerendis (4) * loco, qui hostem, qui temporum opportunitatem vident, qui in eodem velut navigio participes sunt periculi. Itaque si quis est, qui, quod e republicâ sit, suadere se mihi in eo bello, quod gesturus sum, confidat; ne deneget operam reipublicæ, & in Macedoniam mecum veniat. navæ, equo, tabernaculo, viatico etiam a me juvabitur. Si quem id facere piget, & otium urbanum militiæ laboribus præceptat, e terrâ ne gubernaverit. Sermonum satis ipsa præbet urbs. loquacitatem suam contineat: nos castrensis consiliis contentos futuros esse sciat. Ab hac concione, † Latinis, quæ pridie Kalendas Apriles fuerunt, in || monte sacrificio ritè || perpetrato, protinus inde & consul & prætor Cn. Octavius in Macedoniam profecti sunt. Traditum est memoriæ, majore, quàm solitâ, frequentiâ ‡ prosequentium consulem † celebratum; ac propè certâ spe ominatos esse homines, finem (5) esse Macedonico bello, maturumque reditum cum egregio triumpho consulis fore.

XXIII. Dum hæc in Italiâ geruntur, Perseus, quod jam inchoatum perficere, quia impensa pecuniæ facienda erat, non † inducebat in animum, ut Gentium Illyriorum regem sibi adjungeret; hoc, postquam intrasse saltum Romanos, & adesse discrimen ultimum belli animadvertit, non ultrâ differendum ratus; quum per Hippiam legatum trecenta argenti talenta pactus esset, ita ut obsides ultro citroque darentur, Pantauchum misit, ex fidissimis amicis, ad ea perficienda. Medeone Labeatidis terræ Pantauchus regi Illyrio occurrit: ibi & jusjurandum ab rege & obsides accepit. missus & a Gentio est legatus, nomine Olympio, qui jusjurandum a Perseo obsidesque exigeret. Cum eodem

*Perseus sibi
adjungit
Gentium.*

omnia fieri debent. (3) Inconsultam populi levitatem. Rem vid. suprâ l. 22. c. 26. (4) Legendum videtur quod intererant gerendis rebus, qui loco, qui &c. (5) Lege adesse. Suprà l. 2. c. 9. adesse finem regni. l. 5. c. 1. ut videlicet finem adesse appareret.

eodem ad pecuniam accipiendam (1) missi sunt, & auctore Pantaucho, qui Rhodum legati cum Macedonibus irent, Parmenio & Morcus destinantur. quibus ita mandatum, uti, jurejurando, obsidibusque, & pecuniâ acceptâ, tum demum Rhodum proficiscerentur: *duorum simul regum nomine incitari Rhodios ad † bellum Romanum posse. adjunctam civitatem, penes quam unam tum rei navalis gloria esset, nec terrâ nec mari spem relicturam Romanis.* Venientibus Illyriis Perseus, ab Enipeo amni ex castris cum omni equitatu profectus, ad Dium occurrit. Ibi ea, quæ convenerunt, circumfuso agmine equitum facta; quos adesse fœderi sancitæ cum Gentio societatis volebat rex, aliquantum eam rem ratus animorum iis adjecturam. & obsides in conspectu omnium dati acceptique: & Pellam ad thesauros regios missis, qui pecuniam acciperent, qui Rhodum irent cum Illyriis legatis, Thessalonicae conscendere jussi. Ibi Metrodorus erat, qui nuper ab Rhodo venerat: auctoribusque Dinone & Polyarato, principibus civitatis ejus, asfirmabat, Rhodios paratos ad bellum esse. is princeps junctæ cum Illyriis legationis (2) datus est.

Legati Gentii & Persei ad Rhodios.

Persei mandata ad Eumenem & Antiochum.

†

XXIV. Eodem tempore ad Eumenem & ad Antiochum communia mandata (1), quæ subjicere conditio rerum peterat. *Naturâ inimica inter se esse (2) liberam civitatem & regem. Singulos populum Romanum aggredi, & quod indignius sit, regum viribus reges oppugnare. Attalo adjutore, patrem suum oppressum. Eumene adjuvante, & quâdam ex parte etiam Philippo patre suo, Antiochum oppugnatum. in se nunc & Eumenem & Prusiam armatos esse. Si Macedonia regnum sublatum foret, proximam Asiam esse; quam jam ex parte, sub specie liberandarum civitatum, suam fecerint: deinde Syriam. Jam Prusiam Eumeni honore præferri, jam Antiochum victorem præmio belli ab (3) Ægypto arceri.*

C. 23. (1) Missi sunt alii, qui pecuniam a Perseo acciperent, inter quos, auctore Pantaucho, destinantur Parmenio & Morcus, qui cum Macedonibus Rhodum legati irent, post exactionem a Perseo pecuniæ obsidumque. (2) Potius legationi.

C. 24. (1) Suppleri potest *data sunt*: sed plura excidisse videntur. Constat enim ex Polybii Exc. Legat. n. 95. Perseum legatos ad Eumenem & Antiochum a prioribus diversos misisse, & quidem ad illum Cryphonem, ad hunc Telemnastum Cretensem. (2) Conferre libet illud Demosthenis Olynth. 3. *ὅτι οὐκ ἔστιν οὐδὲν τῶν πολιτικῶν ἢ τυραννῶν*, E. (3) Dele præ-

arceri. *Hæc cogitantem* (4) *providere* jubebat, ut aut ad pacem secum faciendam compelleret Romanos, aut perseverantes in bello injusto communes duceret omnium regem hostes. Ad Antiochum aperta mandata erant, ad Eumenem per speciem captivorum redimendorum missus legatus erat: verum occultiora quædam agebantur, quæ in præsentia invisum quidem & suspectum Romanis Eumenem falsis gravioribus (5) * *. Proditor enim ac propè hostis habitus, dum inter se duo reges & captantes fraude & avaritiâ certant Cydas erat Cretensis, ex intimis Eumenis: hic prius ad Amphipolim cum Chimaro quodam populari suo, militante apud Persea, inde postea ad Demetriadem, semel cum Menecrate quodam, iterum cum Antimacho, regiis ducibus, sub ipsis mœnibus urbis collocutus fuerat. (6) Propon quoque, qui tum missus est, duabus ad eundem Eumenem jam antè legationibus functus erat. Quæ colloquia occulta & legationes & infames quidem erant: sed, quid actum esset, quidve inter reges convenisset, ignorabatur. Res autem ita sese habuit.

XXV. Eumenes neque favit victoriæ Persei, neque bello eum invadere (1) animo habuit: non tam quia paternæ inter eos inimicitiae erant, (2) quàm ipsorum odiis inter se accensæ. Non ꝑ ea regum æmulatione, ut a quo animo Persea tantas adipisci opes, tantamque gloriam, quanta Romanis victis eum manebat, Eumenes visurus fuerit. Cernebat & Persea, jam inde ab initio belli, omni modo spem pacis ꝑ tentasse, & in dies magis, quo propior admo-
veretur terror, nihil neque agere aliud, neque cogitare. Romanos quoque, quia traheretur diutius spe ipsorum bellum, & ipsos duces, & senatum, non abhorre-
re a fini-
endo tam incommodo ac difficili bello. Hac utriusque partis voluntate exploratâ, quod fieri etiam suâ sponte
tædio

*Quid actum
fuerit inter
Persea &
Eumenem.*

præpositionem: *præmio belli*, id est, *Ægypto*. (4) Sive Eumenem, sive Antiochum. (5) Supplet Sigonius *criminibus onerantur*: nempe criminibus, quæ in sequentibus exponit. (6) Lege ex Polybio *Cryphon*. Et similiter emendandum videtur infra c. 27. extr. & c. 28. princ.

C. 25. (1) Ita Sallust in Jug. c. 11. *atque ea modo animo habere, quibus Hiempsal per dolum caperetur*. Vid. & ꝑ animo esse. Sæpius tamen in animo habere. (2) Omnino corruptus hic locus. Ea fuisse videtur mens Livii, Eumenem magis æmulatione, quàm odio inimicitiarum paternarum suarumque, minimè favere victoriæ Persei. Fortassis legendum: *non tam quia paternæ inter eos inimicitiae erant, & ipsorum odiis inter se accensæ,*
quâs

tædio validioris, metu infirmioris credebat posse, in eo suam operam ¶ venditare conciliandâ gratiâ magis cupiit. Nam, modò ne juvaret bello Romanos terrâ marique, modò pacis patrandæ (3) cum Romanis paciscebatur mercedem: ne bello interesset, (4) mille & quingenta talenta. in utroque non fidem modò se, sed obsides quoque, dare paratum esse, ostendebat. Perseus ad rem inchoandam promptissimus erat, cogente metu, & de obsidibus accipiendis sine dilatione agebat, conveneratque, ut accepti Cretam mitterentur. Ubi ad pecuniæ mentionem ventum erat, ibi hæsitabat: & † utique (5) alteram in tanti nominis regibus turpem ac sordidam, & danti, & magis accipienti, mercedem esse. Malebat in spem Romanæ pacis non recusare impensam, sed eam pecuniam perfectâ re daturum (6); interea Samothracæ in templo depositurum. Ea insula quum ipsius ditionis esset, videre Eumenes nihil interesse, (7) an Pellæ pecunia esset: id agere, ut partem aliquam præsentem ferret. Ita, nequidquam inter se § captati, nihil præter infamiam ¶ movere.

Persei avaritia.

XXVI. Nec hæc tantum Perseo per avaritiam est dimissa res, quum (1) pecuniam tutam & pacem habere per Eumenem, quæ vel parte regni redimenda esset, ac receptus protrahere (2) inimicum mercede onustum, & hostes meritò ei Romanos posset facere: sed etiam Gentii regis

*quem quid non ea regum æmulatio, ut &c. (3) Pacem patrare legitur in inscriptione mutilâ suprâ l. 40. c. 52. perpetrare pacem l. 33. c. 21. Ita ¶ patrare bellum. (4) Lege: ne bello interesset, mille; ut pacem conciliaret, mille & quingenta talenta. Hujusmodi emendationem firmat locus Ap-
piani in Exc. Peiresc. ταλάντα δ' ἦπει τῇ; μὲν διαλύσεως χίλια καὶ πεντακοσία, τὴς δὲ ἡσυχίας χίλια. Mox quoque lege in utrumque. Ita suprâ l. 28. c. 17. l. 32. c. 24, 30. & passim. (5) Τῆς μὲν ἡσυχίας ἐκ εἴφῃ δώσειν ὕδεν' αἰσχυρὸν καὶ φέρειν ἀμφὶν. Τα δὲ διαλύσεως οὐ πρόδωσιν. (6) Intellige, dixit se daturum. Immeritò hæc sollicitat Drakenborchius. (7) Forte: ibi, an Pellæ.*

C. 26. (1) Locus corruptus, quem alii aliter sanare tentant. Forte: *quum pecuniâ aut tutam pacem . . . aut deceptus protrahere &c. Deceptus*, hoc est, si Eumenes promissum pacis conciliandæ non præstitisset. Dukerus conjicit: *quum pecuniâ & tutam pacem . . . & receptus &c* h. e. receptus in amicitiam a Romanis. (2) *Infra l. 45. c. 5. ne damnatus auctorem se nefandi facinoris protraheret. supra l. 27. c. 3. l. 33. c. 28. Porro redimere pacem*, pro emere, ut apud Sall. in Jug. c. 29. *Jugurtha primum tantummodo belli moram redimebat. Contrario autem sensu redimere bellum est, datâ pecuniâ*

regis parata societas (3), & tum Gallorum, effuſorum per Illyricum, ingens agmen oblatum avaritiâ dimiſſum eſt. Veniebant decem millia equitum, par numerus peditum, & ipſorum (4) jungentium curſum equis, & in vicem prolapſorum equitum vacuos capientium ad pugnam equos. Hi pacti erant, equos denos ꝓ præſentes ꝓ aureos, pedes quinos, mille dux eorum. Venientibus his Perſeus *Gallorum auxilia re- ciſat.* ab Unipeo ex caſtris profeſtus obviâ cum dimidiâ copiarum parte ꝓ denunciare per vicos urbeſque, quæ viæ propinquæ ſunt, cœpit, ut commeatus expedirent, frumenti, vini, pecorum ut copia eſſet. ipſe equos. phæraſque, & ꝓ ſagula, donum principibus ferre, & parum auri, quod inter paucos divideret, multitudinem credens trahi ſpe poſſe. Ad Almanam urbem pervenit, & in ripâ fluminis Axii poſuit caſtra. circa (5) Deſudabam in Mædicâ exercitus Gallorum confederat, mercedem pactam opperiens. Eò mittit Antigonom, ex ꝓ purpuratis unum, qui juberet, multitudinem Gallorum ad Bylazora (Pæoniæ is locus eſt) caſtra movere, principes ad ſe venire frequentes. ſeptuaginta quinque millia ab Axio flumine & caſtris regis (6) aberant. Hæc mandata ad eos quum pertuliſſet Antigonus, adjeciſſetque, per viam quanta omnium præparata curâ regis copia multitudini foret, quibusque muneribus principes advenientes, veſtis, argenti, equorumque excepturus rex eſſet. de his quidem ſe ꝓ coram cognituros reſpondent. illud, quod ꝓ præſens pepigiſſent, interrogant, ecquid aurum, quod in ſingulos pedites equiteſque dividendum eſſet, ſecum (7) adduxiſſet? Quum ad id nihil reſponderetur, (8) Clondicus regulus

cuniâ efficere, ne bellum inferatur. (3) Supple *απο του κεινου αvaritiâ dimiſſa eſt.* Bellavit tamen, & quidem magno ſuo malo, Gentius adverſus Romanos: ſed non in gratiam Perſei, nec tanquam Perſei ſocius atque amicus. Vid. cap. prox. ſeq. (4) De hoc more Gallorum, ſive Germanorum, vid. Pauſan. in Phocie Plutarch. in Æmil. Caſſ. l. . Bell. Gall. c. 48. ubi dicit; *tanta erat horum exercitatione celeritas, ut jabis equorum ſublevati curſum adæquarent.* (5) De hoc nomine, necnon de *Alman*, lites moventur. Sed tutius eſt codices integrioribus opperiri, quàm in his aliquid conjecturis novare. (6) Forte *regiis*. (7) Gronovius, adſtipulantibus Crevierio & Drakenborchio, emendat *advexiſſet*, quemadmodum ſuprà l. 32. c. 2. l. 35. c. 32. & alibi. [Mihi tamen magis placet locutio *ducere ſecum*, quàm *vehere ſecum*: & *ad ſecum* abſuturum credo, ſi Livius hic *advexiſſet* uſurpaſſet. E.] (8) Baſtarnæ, quos Philippus rex exciverat, Clondico ducem venerant.

gulus eorum, *Abi, renuncia ergo, inquit, regi, nisi aurum obsidesque acceperint* (9), *nisiquam inde Gallos longius vestigium moturos.* Hæc relata regi quum essent, advocato consilio, quum, quid omnes suaturi essent, appareret, ipse, pecuniæ, quàm regni, melior custos, institit de perfidiâ & feritate Gallorum differere. *Multorum jam antè cladibus expertum, periculosum esse, tantam multitudinem in Macedoniam accipere, ne graviores eos socios habeant, quàm hostes Romanos. Quinque millia equitum sat esse, quibus & uti ad bellum possent, & quorum multitudinem ipsi non timeant.*

XXVII. Apparebat (1) in omnibus, mercedem multitudinis timere, nec quidquam aliud: sed, quum suadere consulenti nemo auderet, remittitur Antigonus, qui nunciaret, quinque millium equitum operâ tantum uti regem: contemnere multitudinem aliam. Quod ubi audivere barbari, ceterorum quidem fremitus fuit, indignantium se frustra excitos sedibus suis: Clondicus rursus interrogat, ecquid ipsis quinque millibus, quod convenisset, numeraret? Quum adversus id quoque misceri ambages cerneret, inviolato fallaci nuncio, (quod vix speraverat ipse posse contingere) retro ad Istrum, perpopulati Thraciam, quâ vicina erat viæ, redierunt. Quæ manus, quieto sedente rege ad Enipeum, adversus Romanos Perrhæbiæ saltum in Thessaliam || traducta, non agros tantum nudare populando potuit, ne quos inde Romani commeatus expectarent, sed ipsas excindere urbes, tenente ad Enipeum Perseo Romanos, ne urbibus fociis opitulari possent. Iphis quoque Romanis de se (2) cogitandum fuisset: quando neque manere, amissâ Thessaliâ, unde exercitus alebatur, potuissent, neque progredi, quum ex adverso castra Macedonum (3) * * *. qui eâ pepend-

rant

venerant Et hi quidem Galli Bastarnæ fuere: habitarunt autem ad Istrum. (9) Fortè acceperint.

C. 27. (1) Omnino dele præpositionem. Apparebat omnibus in consilium vocatis, Persem nihil aliud a multitudine timere, quàm impensam quæ in ejus multitudinis stipendium facienda esset. (2) Ita cogitare de suâ salute apud Cæs. l. 1. B. Civ. c. 5. (3) In hunc modum supplenda lacuna videtur: quum ex adverso castra Macedonum [essent. Tantâ occasione e manibus amissâ Perseus Romanorum animos confirmavit, Macedonum] qui eâ penderant spe &c. Vocis Macedonum repetitio librario causa fuisse videtur media omittendi. Fortasse legendum quoque *ex eâ penderant spe.* Ita enim

rant spe, haud mediocriter debilitavit. Eâdem avaritiâ Gentium regem sibi alienavit. nam, quum trecenta talenta Pellæ missis a Gentio numerasset, signare eos pecuniam passus (4). Inde decem talenta ad Pantauchum missa, eaque † præsentia dari regi jussit: reliquam pecuniam, signatam Illyriorum signo, portantibus suis præcipit, parvis itineribus veherent. dein, quum ad finem Macedoniæ ventum esset, subsisterent ibi, ac nuncios ab se opperirentur. Gentius, exiguâ parte pecuniæ acceptâ, quum assiduè Pantauchoad laceffendos hostili factio Romanos stimularetur, M. Perpernam & L. Petillium legatos, qui tum fortè ad eum venerant, in custodiam conjecit. Hoc audito, Perseus, † contraxisse eum necessitates ratus ad bellum † utique cum Romanis, ad revocandum (5), qui pecuniam portabat, misit: velut nihil aliud agens, quàm ut, quanta maxima posset, præda ex victo Romanis reservaretur. Et ab Eumene Eropon (6), ignotis, quæ occultè acta erant, redit. De captivis actum esse & ipsi evulgarerant, & Eumenes consulem, vitandæ suspitionis causâ, certiore fecit.

XXVIII. Perseus, post reditum ab Eumene Eropontis spe dejectus, Antenorem & Callippum præfectos classis cum quadraginta lembis (adjectæ ad hunc numerum quinque § pristæ erant) Tenedum mittit; ut inde sparsæ (1) per Cycladas insulas naves, Macedoniam cum frumento petentes, tutarentur. Cassandrea deductæ naves in portus primùm, qui sub Atho monte sunt, inde Tenedum placido mari quum trajecissent, stantes in portu Rhodias § apertas naves Eudamumque præfectum earum, inviolatas (2), atque etiam benignè appellatos dimiserunt. Cognito deinde, in latere altero (3) quinquaginta onerarias suarum, stantibus in ostio portûs Eumenis rostratis, quibus Damius præerat, inclusas esse; circumvecti propere, ac submotis terrore hostium navibus, onerarias, datis

enim Livius suprâ l. 35. c. 32. l. 36. c. 42. l. 37. c. 49. l. 39. c. 5. & alibi. (4) Lege, continuatâ periodo, *passus, inde . . . misit.* (5) Fortasse *ad revocandos, qui pecuniam portabant.* Sed & intelligi potest unus, qui ceteris præcipuâ auctoritate præfuit. (6) Vid. not. 6. ad c. 24. suprâ.

C. 28. (1) Lege *sparsas.* (2) Lege *inviolatos*, nempe Eudamum ceterosque Rhodios qui erant in navibus: quod & sequens *appellatos* docere potuit. (3) Nempe insulæ Tenedi.

(4) Ita

tis, qui prosequerentur, decem lembis, in Macedoniam mittunt: ita ut in tutum profecti redirent Tenedum. Nono post die ad classem, jam ad Sigeum ¶ stantem, redierunt. Inde Subota (insula est interjecta Elææ & Atho) trajiciunt. Fortè postero die, quàm Subota classis † tenuit, quin, & triginta naves, quas hippagogos vocant, ab Elæâ profectæ cum equitibus Gallis equisque, Phanas pr montorium Chiorum petebant, unde ‡ transmittere in Macedoniam possent. Attalo ab Eumene mittebantur. Has naves per altum ferri quum ex speculâ signum datum Antenori esset, profectus a Subotis, inter Erythrarum promontorium Chiumque, quâ artissimum fretum est, iis occurrit. Nihil minùs credere præfecti Eumenis, quàm Macedonum classem in illo vagari mari: nunc Romanos esse, nunc Attalum, aut remissos aliquos ab Attalo ex castris Romanis Pergamum petere. Sed quum jam appropinquantium forma lemborum haud dubia esset, & concitatio remorum, directæque in se proræ, hostes appropinquare aperuissent; tunc injecta trepidatio est, quum resistendi spes nulla esset, || inhabilique navium genere, & Gallis vix quietem ferentibus in mari. Pars eorum, qui propiores (4) continenti littori erant, in Erythræam enarunt: pars, velis datis, ad Chium naves || ejecere, relictisque equis, effusâ fugâ urbem petebant. Sed, propius urbem lembi accessuque commodiore quum ‡ exposuissent armatos, partim in viâ fugientes Gallos adepti Macedones ceciderunt, partim ante portam exclusos. clausurant enim Chii portam, ignari, qui fugerent, aut sequerentur. Octingenti ferme Gallorum occisi, ducenti vivi capti: equi, pars in mari, fractis navibus, absumpti; partim (5) nervos succiderunt in litore Macedones. viginti eximie equos formæ cum captivis eosdem decem lembos, quos antè miserat, Antenor devchere Thessalonicam jussit, & primo quoque tempore ad classem reverti: Phanis se eos expectaturum. Triduum ferme classis ad urbem stetit. Phanas inde progressi sunt, &, spe celerius reversis decem lembis, evecti Ægeο mari Delum trajecerunt.

*Legati Rom.
in insulâ
Delo.*

XXIX. Dum hæc geruntur, legati Romani, C. Popilius, & C. Decimius, & C. Hostilius, a Chalcide profecti, tribus

(4) Ita Hor. l. 1. Carm. 18. v. 22. *Parum læcuples continente ripâ.* Mox in *Erythræam*, supple *terram*. Urbs semper Livio vocatur *Erythræa*.

(5) Vid. not. 3. ad c. 42. l. 37. suprà.

tribus quinquereimis Delum quum venissent, lembos ibi Macedonum quadraginta, & quinque regis Eumenis quinquereimes invenerunt. (1) Sanctitas templi insulæque inviolatos præstabat omnes. Itaque permixti Romanique & Macedones & Eumenis navales focii in templo, inducias religionis loci præbente, versabantur. Antenor, Persei præfectus, quum aliquas alto † præferri onerarias naves ex speculis significatum foret, parte lemborum ipse insequens, parte per Cycladas disposita, præterquam si quæ Macedoniam peterent, omnes aut supprimebat, aut spoliabat naves. quibus poterat (2), Popillius aut Eumenis naves succurrebat : sed (3) vesperti nocte binis aut ternis plerumque lembis Macedones fallebant. Per id ferè tempus legati Macedones Illyriique simul Rhodum venerunt, quibus auctoritatem addidit non lemborum modò adventus, passim per Cycladas atque Ægæum vagantium mare, sed etiam conjunctio ipsa regum Persei Gentique, & fama cum magno numero pedum equitumque venientium Gallorum. Et jam quum accessissent animi Dinoni ac Polyarato, qui Persei partium erant, non benignè modò responsum regibus est, sed palam pronunciatum, *bello finem se auctoritate sua impolituros esse. itaque ipsi quoque reges aquos adhiberent animos ad pacem accipiendam.*

XXX. Jam (1) veris principium erat, novique duces in provinciam venerant; consul Æmilius in Macedoniam, Octavius Oreum ad claustrum, Anicius in Illyricum, cui bellandum adversus Gentium. Patre Pleurato rege Illyriorum & matre Eurydicâ genitus fratres duos, Platorem utroque parente, Caravantium matre eadem natum, habuit. Hoc propter ignobilitatem paternam minùs suspecto, Platorem occidit & duos amicos ejus, Ettritum & Epicadum, im-

*Gentius ab
Anicio Pre-
tore victus.*

pigros

C. 29. (1) Infra l. 45. c. 5. de Samothrace : *sanctam hanc insulam, & angustam totamque locum, ibi sitam. Quum credita sanctitati asservirentur omnes etc.* Et supra l. 35. c. 51. (2) *Rege poterant, & succurrebant.* (3) *Potius crediti.* Ideo Macedones Popillium & Eumenis naves fefellerunt, quòd plerumque nocte binis aut ternis lembis e portu vehabantur.

C. 30. (1) Initio mensis Aprilis profectus erat Æmilius : supra c. 22. Veris autem initium sumebant veteres a die 7. vel 8. vel 9. februarii. Nimirum hic annus & præcedentes aliquot valde luxati fuisse videntur a Romanis pontificibus. Defectus enim solis, de quo mentio fit infra c. 37. refertur a Livio in a. d. 111. Nonas Septembres, quum revera contigerit die 21. Junii anni Juliani. Itaque quum numerabant hoc anno in trum mensis Aprilis, mensẽ Januariũ numerare debuissent. Vid. Lullia di
Epist.

pigro viros, quo tutius regnaret. Fama fuit, Honuni Dardanorum principis filiam Etutam (2) pacto fratri eum invidisse, tanquam his nuptiis adjungenti sibi Dardanorum gentem & similis id vero fecit ducta ea virgo, Platore interfecto. Gravis deinde, dempto fratris metu, popularibus esse coepit: & violentiam insitam ingenio intemperantia vini accendebat. Ceterum, sicut antè dictum est, ad Romanum incitatus bellum Lissum omnes copias contraxit, quindecim millia armatorum fuerunt. Inde, fratre in Caviorum (3) gentem, vi aut terrore subigendam, cum mille peditibus & quinquaginta equitibus misso, ipse ad Bassaniam urbem quinque millia ab Lisso ducit. Socii erant Romanorum, itaque per missos nuncios prius tentati, obsidionem pati, quam dedere sese, maluerunt. Caravantium in Caviis (4) Durnium oppidum advenientem benignè accepit: Caravantis altera urbs exclusit, &, quum agros eorum effusè vastaret, aliquot palati milites agrestium concursu interfecti sunt. Jam & Ap. Claudius, assumptis ad eum exercitum, quem habebat, Bullinorum, & Apolloniatium, & Dyrrachinorum auxiliis, profectus ex hibernis, circa Genusum (5) amnem castra habebat; audito foedere inter Persea & Gentium, & legatorum violatorum injuriâ accensus, bellum haud dubiè adversus eum gesturus. Anicius prætor, eo tempore Apolloniæ auditis, quæ in Illyrico gererentur, præmissisque ad Appium literis, ut se ad Genusum opperiretur, triduo & ipse in castra venit: & ad ea, quæ habebat, auxilia assumptis Parthinorum juventutis duobus millibus peditum & equitibus ducentis, (peditibus Epicadus, equitibus Algalsus præerat) parabat ducere in Illyricum, maximè ut Bassanicas † solveret obsidione. tenuit impetum ejus fama lemborum vastantium maritimam oram. Octoginta erant lembi, auctore Pantaucho missi a Gentio ad Dyrrachinorum & Apolloniatium agros populandos.

Tum

Epist. ad Gronov. necnon Dodwell. Diss. 10. de Cyc. § 12. qui errorem paulò minorem fuisse existimat. (2) Suprà l. 4. c. 4. ut . . . *ex qui pactus vir esset domo, in matrimonium duceret.* Sæpius scriptores Latinos puellam *virum pactam* dicere, (quemadmodum noster suprà l. 1. c. 2.) observat Dukerus. [At locutiones sunt prorsus diversæ constructionis. Quum dicitur puella *viro pacta*, passive verbum sumitur; activè autem, quem dicitur vir *puellam pactus*. Nunquam autem Latini dicunt virum *puelle pactum*. E.] (3) Nomen ignotum geographis: sed non ideo mutandum. (4) Fortè *Burnum*, oppidum Ptolemæo & Plinio memoratum. (5) Cæs. l. 3. B. Civ. c. 36. & Lucan. l. 5. v. 462. *Genusum* vocant.

Tum classis ad [oram haud procul Apolloniâ stabat. Huc recurrit Anicius, ac brevi affecutus Illyrios prædatores, congressusque cum eis, & perlevi negotio victor, aliquot naves hostium cepit, ceteras repetere Illyricum coegit. Inde in castra ad Genusum regressus, ad Bassanitarum auxilium properavit. Non sustinuit famam adventantis prætoris Gentius, solutâque obsidione Scodram se contulit tam trepidâ fugâ, ut ne totum quidem exercitum abduceret. Magna pars copiarum, quæ, si dux præfens confirmasset animos, morari Romanos poterant, am-] to eo, tradiderunt se.

XXXI. Deinceps & urbes regionis ejus idem faciebant, adjuvante inclinationem animorum clementiâ in omnes & justitiâ prætoris Romani. Ad Scodram inde ventum est, id quod belli § caput fuerat (1); non ‡ eo solum, quod Gentius eam sibi ceperat velut regni totius arcem, sed etiam quod Labeatium (2) gentis munitissima longè est & difficilis aditu. Duo cingunt eam flumina, Claufala latere urbis, quod in orientem patet, præfluens, Barbana ab regione occidentis, ex Labeatide palude oriens, hi duo amnes confluentes incidunt Oriundi (3) flumini; quod, ortum ex monte Scodro, multis & aliis auctum aquis, mari Hadriatico infertur. Mons Scodrus, longè altissimus regionis ejus, ab oriente Dardaniam subjectam habet, a meridie Macedoniam, ab occasu Illyricum. Quanquam munitum situ naturali oppidum erat, gensque id tota Illyriorum & rex ipse tuebatur, tamen prætor Romanus, quia prima successerant prosperè, fortunam totius rei principia secuturam esse ratus, & repentinum valiturum terrorem, instructo exercitu ad mœnia succedit. Quod si clausis portis muros portarumque turres, dispositis armatis, defendissent, vano cum § incepto mœnibus pepulissent Romanos. nunc, portâ egressi, prælium loco æquo majore animo commiserunt, quàm sustinuerunt. Pulsi enim & fugâ conglobati, quum ducenti amplius in ipsis faucibus portæ cecidissent, tantum intulerunt terrorem, ut oratores extemplo ad prætorem mitteret Gentius Teuticum & Bellum, principes gentis, per quos inducias peteret, ut deliberare de statu rerum suarum.

Tom. VII.

N

rum

« C. 31. (1) Potius erat. (2) Quorum rex Gentius fuit. (3) Drilo aliis vocatur. Mox pro Scodro monte, Scordo legendum videtur: quemadmodum

rum posset. Triduo in hoc dato, quum castra Romana quingentos ferme passus ab urbe abessent, navem conscendit, & flumine Barbanâ navigat in lacum Labeatum, velut secretum locum petens ad consultandum; sed, ut apparuit, fallâ spe excitus, Caravantium fratrem, multis millibus armatorum (4) actis ex eâ regione, in quam missus erat, adventare. qui postquam evanuit rumor, tertio post die navem eandem secundo anni Scodram demisit: præmissisque nunciis, ut sibi appellandi prætoris potestas fieret, copiâ factâ, in castra venit. Et principium orationis ab accusatione stultitiæ orsus suæ, postremò ad preces lacrimasque || effusus, genibus prætoris accedens, in potestatem sese dedit. Primò, bonum animum habere iussus, ad cœnam etiam invitatus, in urbem ad suos rediit, & cum prætore eo die honorificè est epulatus: deinde in custodiam C. Cassio tribuno militum traditus, vix (5) gladiatorio accepto decem talentis ab rege rex, ut in eam fortunam recideret.

*Gentius se
dedit.*

XXXII. Anicius, Scodrâ receptâ, nihil prius, quàm requisitos (1) Petillium Perpernamque legatos ad se duci, iussit. quibus splendore suo restituto, Perpernam exemplo mittit ad comprehendendos amicos cognatosque regis: qui, Medeonem, Labeatium gentis urbem, profectus, (2) Etlevam uxorem cum filiis duobus, Scerdilædo, Pleuratoque, & Caravantium fratrem Scodram in castra adduxit. Anicius, bello Illyrio intra triginta dies perfectò, nuncium victoriæ Perpernam Romam misit: & post dies paucos Gentium regem ipsum cum parente, conjugē, ac liberis, ac fratre, aliisque principibus Illyriorum. Hoc unum bellum prius perpetratum, quàm cœptum, Romæ auditum est. Quibus diebus hæc agebantur, Perseus quoque in magno terrore erat, propter adventum simul Æmilii novi consulis, quem cum ingentibus minis adventare audiebat, simul Octavii prætoris. Nec minus terroris a classe Romanâ & (3) periculo maritimæ oræ

*Perseus in
magno terro-
re est.*

modum suprâ l. 43. c. 20. (4) Ita Virg. l. 7. Æn. v. 804. *Agman agens equitum.* Fortè tamen *coactis*. (5) Acceptis decem talentis, quæ pecuniæ summa vix tanta est, quanta dari solet iis, qui operam suam arenæ locant.

C. 32: (1) Quos in custodiam conjecerat Gentius: suprâ c. 27. (2) Paulo antè c. 30. *Etuta* vocatur Gentii uxor. (3) Placet conjectura, *et pe-*

oræ habebat. Theſſalonicæ Eumenes & Athenagoras præerant cum parvo præſidio duorum millium cætratorum. Eò & Androcleum præfectum mittit, juſſum ſub iſſis navalibus caſtra habere. Æniam mille equites cum Antigono miſit ad tutandam maritimam oram : ut, quocunque litore || applicuiſſe naves hoſtium audiſſent, ex templo ferrent aggreſſibus opem. quinque millia Macedonum miſſa ad præſidium Pythii & Petræ, quibus præpoſiti erant Hiſtiæus, & Theogenes, & Milo. His proſectis, ripam munire Enipei fluminis aggreſſus eſt, quia licet alveo tranſiri poterat. Huic ut omnis multitudo vacaret, feminæ, ex propinquis urbibus coactæ(5), cibaria in caſtra afferebant : miles juſſus ex propinquis ſilvis [ligna petere. Inde ſtructurum vallum, propugnacula excitata, adjectis turribus diſpoſitisque ubique timentis, ita ripam defendebant, ut penetrare hoſtis ſine gravi certamine & periculo non poſſet. Sic tutum ſe adverſus omnem Romanorum impetum fore conſidebat, ſedendoque & ſegni morâ languēſcentes, tum ſumptibus exhaustos hoſtes tandem tædium tam difficilis belli capturum. Paullus contrà quò diſigentius & cautiùs omnia apud Macedonas proviſa & cuſtodita cernebat, eo acriùs curam intendere, in omnes partes verſare animum, ſi quo conſilio fruiſtrari hoſtium ſpem haud de nihilo ſanè conceptam poſſet. Ceterùm præſens tum malum angebat, aquarum pènuria. Exaruerat pèndè proximum flumen, niſi quòd juxta ipſum mare exigua & corrupta manabat aquula.

Ripam Enipei munit.

Aquarum penuria apud Rom.

XXXIII. Conſul, quum miſſi circa propinqua loca nullam aquam inveniri renunciarent,] poſtremò ſequi ſe utrari- os(1) ad mare, quòd minùs trecentos paſſus aberat, juſſit, & in littore alios alibi modicis intervallis fodere. (2) montes ingentis altitudinis ſpem faciebant, eo magis quia nullos apertos evergerent rivos, occultos continere latices, quorum venæ in mare permanentes un-

Inventa aqua.

N 2

dæ(3)

¶ *periculi maritima ora habebat.* (4) Nempe operi, negotio. (5) Videtur legendum *cocta cibaria*; quemadmodum ſuprà l. 3. c. 27. l. 21. c. 49. l. 24. c. 11. & alibi.

C. 33. (1) Intellige eos, qui utriusque aquam in caſtra deferre ſolebant. Vox rariffima; quòd & mox dicendum eſt etiam de verbo *evergere*. Simplex *vergere* Lucretius uſurpat ſenſu activo, *profundere*, l. 5. v. 1008. (2) Ὅραν ὁ Αἰμιλίου μεγα καὶ κατηρεφες δένδρεσιν ὁρῶν τον Ὀλυμπον ἐπιεικόμενον, καὶ τεκμαιρομινόν τι χλωροτητι της ἰλης, ναμάτων ἔχων ἀρχας, δια βαδὺς ὑποφρομένων, ἀναπνοὰς αὐτοῖς καὶ φρεὰτα πολλὰ παρὰ τὴν ὑπὸ ὥρειαν ὠρυττε. Plut. in Æmil. Mox, pro *continere*, Drakenborchius & Dukerus legendum *conſent*

dæ (3) miscerentur. Vix deducta (4) summa arena erat, quum scaturigines turbidæ primò & tenues emicare, dein liquidam multamque fundere aquam, velut Deûm dono, cœperunt. Aliquantum ea quoque res duci famæ & auctoritatis apud milites adjecit. Jussis deinde militibus expedire arma, ipse cum tribunis & primisque ordinibus vadit ad contemplandos transitus; quâ descensus facilis armatis, quâ in ulteriorem ripam minimè iniquus adscensus esset. His satis exploratis, illa quoque primùm, ut ordine ac sine tumultu omnia in agmine ad nutum imperiumque ducis fierent, providit. Ubi omnibus simul pronunciaretur, quod fieret (5), neque omnes exaudirent; incerto imperio accepto, alios, (6) ab se adjicientes, plus eo, quod imperatum sit, alios minus facere. clamores deinde diffonos oriri omnibus locis, & prius hostes, quàm ipsos, quid paretur, scire. Placere igitur, tribunum militum & primo pilo legionis secretum (7) edere imperium: illum, & dein singulos, proximo cuique in ordine centurioni dicere, quid opus factio sit; sive a primis signis ad novissimum agmen, sive ab extremis ad primos perferendum imperium sit. Vigiles etiam novo more scutum in vigiliam ferre vetuit: non enim in pugnam vigilem ire, ut armis utatur, sed ad vigilandum, ut, quum senserit hostium adventum, recipiat se, excitetque ad arma alios. (8) Scuto præ se erecto stare galeatos: deinde, ubi fessi sint, innisos pilo, capite super marginem scuti posito, sopitos stare: ut fulgentibus armis procul conspici ab hoste possint, ipsi nihil provideant. Stationum quoque morem mutavit. armati omnes, & frenatis equis equites, diem totum perstabant: id quum æstivis diebus, urente assiduo sole, fieret, tot horarum æstu & languore ipsos equosque fessos integri sæpe adorti hostes

Stationes.

consent contineri. At cur non subintelligi possit eos, sc. montes. (3) Si sana hæc sunt, vox *undæ*, sic nudè posita, accipienda est pro *undis marinis*. [Sulpicior Livium in iis, quæ ex initio capitis periere, narrasse, fluctus in littore minoris falsitudinis repertos esse, quàm quæ aquæ marinæ esse solet. E.] (4) *Lege diducta*. (5) Hoc est, *quod fieri deberet*. (6) Adjicientes aliquid ex suo ad id, quod imperatum est. (7) Scorsum a ceteris. (8) Hæc sunt incommoda, quæ sequebantur ex vetere more scuti in vigiliam ferendi. Ceterùm *hastam* pro *scuto* memorat Plutarchus. τὰς
 ὑπὸ τοῖσι πύλαις φερόμεναι ἀπὸ τοῦ λαγυχοῦς φερόμεναι.

tes, vel pauci plures vexabant. itaque ex matutinâ statione ad meridiem decedi, & in postmeridianam succedere alios iussit: ita nunquam fatigatos recens hostis aggredi poterat.

XXXIV. Hæc quum ita fieri placere, concione advocatâ, pronunciaffet, adjecit urbanæ (1) concioni convenientem orationem. *Oratio Æmilii ad milites.* *Unum imperatorem in exercitu providere & consulere, quid agendum sit, debere, nunc per se, nunc cum iis, quos advocaverit in consilium. qui non sint advocati, eos nec palam, nec secretò jactare consilia sua. Militem hæc tria curare debere, corpus ut quàm validissimum & perniciosissimum habeat, arma apta, cibum paratum ad subita imperia: cetera scire de se Diis immortalibus & imperatori suo curâ esse. in quo exercitu milites (2) consulant, & imperator rumoribus vulgi circumagatur (3), ibi nihil salutare esse. Se, quod sit officium imperatoris, prævisurum, ut bene gerendæ rei occasionem eis præbeat, illos nihil, quod futurum sit, querere: ubi datum signum sit, tum militare operam navare.* Ab his præceptis concionem dimisit; vulgò etiam veteranis fatentibus, se illo primùm die, tanquam tirones, quid agendum esset in re militari, didicisse. Non sermonibus tantùm his, cum quanto assensu audissent verba consulis, ostenderunt; sed rerum præsens effectus erat. Neminem totis mox castris quietum videres (4): acuerunt alii gladios: alii galeas bucculasque, scuta alii loricasque tergere: alii aptare corpori arma, experiri que sub his memborum agilitatem: quater alii pilâ, alii micare gladiis, mucronemque intueri (5): ut facilè quis cerneret, ubi primùm conferendi manum cum hoste data occasio esset, aut victoriâ egregiâ, aut morte memorabili (6) inituros bellum. Perseus quoque quum, adventu consulis simul & veris principio, strepere omnia moverique apud hostes, velut novo bello, cerneret, mota a Philâ castra

N 3

in

C. 34. (1) Concioni, quam Romæ habuit: suprâ c. 22. (2) Hanc commendationem Perizonii, (pro vulgato milites, consul, & imperator) in contextum recipiendam duxi. Ita restituendum esse locum, nemo dubitare potest; nisi quòd copula et forsitan omitti possit. E. (3) Suprà l. 26. c. 8. circumagi ad nutus criminationesque Hannibalis. l. 39. c. 5. alieni momenti animi circumagi. (4) Vid. § credes. Mox bucculae sunt laminae flexiles, quæ pendentes e casside buccas tegebant. (5) Dukerus conjicit tentare. Mallem intentare. (6) Muretus conjicit finituros. Neutrum placet.

in adversâ ripâ posita, nunc ad contemplanda opera sua circumire ducem, haud dubiè transitus speculantem, [nunc ea omnia intentissimâ curâ apparare, quæ ad vim faciendam oppugnandaque castra usui esse possent; nihil omittere, quod sive adversus hostem, sive ad suorum adjuvandas vires magno duci conandum faciendumque esset: & ipse, tanquam in summæ rei jam discrimen venturus, acuerè militum animos, firmare opera magis ac magis, nunquam satis provisâ omnia, tutam munitamque ripam credere. Tamen in acerrimo utrinque ardore quieta per aliquantum temporis stativa fuere: nec unquam tantos exercitus tam in propinquum collatis castris tam tranquillos confedisse memoriæ proditum est. Interim fama nunciat, victum in Illyrico Gentium regem ab Anicio prætore, ipsumque cum domo totâ & universâ dititione in potestate Romanorum esse.]

XXXV. Quæ res Romanis auxit animos, Macedonibus regique eorum haud mediocrem attulit terrorem. Et primò suppressere (1) in occulto famam ejus rei est conatus, missis, qui Pantauchum inde venientem appropinquare castris vetarent. sed jam & (2) pueri quidam visi ab suis erant inter obsides Illyrios ducti: &, quo quæque accuratiùs curantur (3), eo faciliùs loquacitate regionum ministrorum emanant. Sub idem tempus Rhodii legati in castra venerunt cum iisdem de pace mandatis, quæ Romæ ingentem iram Patrum excitavere. Multo iniquioribus animis a castrensi consilio auditi sunt. Itaque quum alii † præcipites sine responso (4) * agendos castris, pronunciavit, post diem quintumdecimum se responsum daturum. Interim, ut apparet, † quantum pacificantium Rhodiorum auctoritas valuisset, consultare de ratione belli gerendi cœpit. Placebat quibusdam, & maximè majoribus 5) natu, per Enipei ripam munitionesque vim facere. *confertis & vim facientibus resistere*

†
Rhodii legati
in castra
veniunt.

Conflicti de
bello.

C. 35. (1) Suprà l. 5. c. 1. *cujus decreti suppressa fama est.* (2) Intelligendi videntur obsides, quos Perseus Gentio dedisse narratur suprà c. 23. quosque Pantauchus nunc subduxit, ne in Romanorum manus inciderent. (3) *Lige celantur.* Ita suprà l. 8. c. 3. *quæquam omnia de in-dus-triâ celantur . . . tamen . . . indicia conjurat onis emanarunt.* l. 29. c. 24. *periculum erat, ne vera, eo ipso, quæ celarentur, suâ sponte magis emanarent.* (4) *Excidit cœperent, vel quid simile; fortasse etiam membrum orationis, quod respondeat aliis; ni illud sumendum sit pro omnibus in consilium a Paulo advocatis.* (5) Jure Crevierius existimat, Livium potius scrip-sisse

stere Macedonas non posse; ex tot castellis aliquanto altioribus ac munitioribus, quæ validis præsiidiis infedissent, priore anno & dejectos. aliis placebat, Octavium cum classe Thessalonicam petere, & populatione maritimæ oræ & distringere copias regias: ut, altero ab tergo se ostendente bello, circumactus ad interiorem partem regni tuendam, nudare aliquâ parte transitus Enipei cogeretur. Ipsi naturâ & operibus inextuperabilis ripa videbatur, &, præterquam quod tormenta ubique disposita essent, missilibus etiam meliùs & certiore ictu hostes uti audierat. Aliò spectabat mens tota ducis: dimissoque consilio Perrhæbos mercatores, Schœnum & Menophilum, notæ & fidei jam sibi & prudentiæ homines, arcessitos secretò percunctatur, quales ad Perrhæbiam transitus sint. Quum loca non iniqua esse dicerent, præsiidiis autem regis (6) obsideri, spem cepit, si nocte improvisò validâ manu aggressus necopinantes esset, dejici præsiidia posse. *Jacula enim & sagittas & cetera missilia in tenebris, ubi, quid petatur, procul provideri nequeat, inutilia esse. gladio cominus geri rem in permixtâ turbâ, quo miles Romanus & vincat.* His ducibus usus, prætozem Octavium arcessitum, exposito, quid pararet, Heracleum cum classe petere jubet, & mille hominibus decem dierum cocta cibaria habere. Ipse P. Scipionem Nasicam. (7) Q. Fabium Maximum filium suum cum quinque delectis millibus Heracleum mittit, velut classem conscensuros ad maritimam oram interioris Macedoniæ, quod in consilio agitatum erat, vastandam. Secretò indicatum, cibaria his præparata ad classem esse, ne quid eos moraretur. Inde jussu duces itineris ita dividere viam, ut quartâ vigiliâ tertio die Pythium adoriri possent. Ipse postero die, ut † distineret regem ab circumspectu rerum aliarum, primâ luce medio in alveo cum

*Nasica cum
5000 militibus
mittitur
ad Pythium.*

fuisse minoribus natu. Fervidum enim illud consilium faciendæ sibi viæ per ripam Enipei munitionesque magis sapere juvenilem ardorem, quàm senilem prudentiam. (6) Fortè regis. Ceterùm a Livio hic dissentit Plutarchus, qui in Æmil. viam per Perrhæbiam incustoditam ac sine præsidio relictam, δια δυσχωρίαν και τεραχυτητα, scribit; Persem autem tum demum eò præsidium misisse, quum ex transfugâ didicisset, partem exercitus Romani ea loca petisse. (7) Nempe is adoptatus fuerat a Q. Fabio Maximo, atque adeò nomina patris sui adoptivi gerebat. ὁ Νασικας ὁ επικαλυμινὸς Σκιπίων, γαμὸς Αφρικανὸς Σκιπίων, και.

*Prælia in
alveo Enipei.*

cum stationibus hostium prælium commisit. pugnatumque utrinque est levi armaturâ : nec gravioribus armis in tam inæquali alveo pugnari poterat. Descensus ripæ utriusque in alveum trecentorum ferme passuum erat : medium spatium torrentis, alibi aliter cavati, paullo plus quam mille passus patebat. Ibi in medio, spectantibus utrinque ex vallo castrorum hinc rege, hinc consule cum suis legionibus, pugnatum est. Missilibus procul regia auxilia melius pugnabant; cominus stabilior & tutior, aut parmâ, aut scuto Ligustino (8), Romanus erat. Meridie ferè receptui cani suis consul iussit. ita eo die diremptum prælium est, haud paucis utrinque interfectis. Sole orto postero die, irritatis certamine animis, etiam acrius concursum est : sed Romani, non ab his tantum, cum quibus contractum certamen erat, sed multo magis ab eâ multitudine, quæ disposita in turribus stabat, omni genere missilium telorum ac faxis maximè vulnerabantur. Ubi propius ripam hostium subissent, tormentis missa etiam ad ultimos perveniebant. Multo pluribus eo die amissis, consul paullo ferius recepit suos. Tertio die prælio abstinuit, degressus ad imam partem castrorum, veluti per devexum in mare † brachium transitum tentaturus. Perseus, quod in oculis erat; sed tantum cogitans, ad repellendum eâ parte hostem omnem curam intendebat, nihil aliud sollicitus. Interim P. Nasica cum attributâ sibi manu versum mare Heracleum profectus, postquam eò pervenit, iussis corpora curare militibus, noctem exspectavit. Tum vera consulis mandata præcipuis ducum exposuit, ac, primis se intendentibus tenebris flexo ad montem itinere, ad Pythium, ut imperatum erat, copias silentio ducit. Ubi ventum ad summum cacumen est, quod decem amplius stadia in altitudinem assurgit, fatigatis militibus aliquid quietis datum. Hoc jugum, ut antè dictum est, Milo, & Histæus, & Theogenes a Perseo missi cum quinque millibus Macedonum obtinebant : sed tantâ negligentia regis ducibus erat, ut nemo adventare Romanos sensit. Sopitos aggressus Nasica de jugo facile dejecit, si Polybio fides. Ipse enim Nasica in epistola ad quendam regum longè aliter rem narrat. *Montem arduo ascensu fuisse, sed incustoditum, ita ut saltum occupare nullo negotio potuisset, nisi transfuga Cretensis ex iis, quos secum ducebat, ad Persea cucurrisset, eumque docuisset, quid ageretur. Regem ipsum quidem mansisse in castris,* sed

*Nasica de-
jecit jugo
præsidium
Macedonum.*

Φαβίῳ Μαξιμῷ ὁ παρεστὼτασθ των Αἰμυλίου παιδων ἐτι μείρακιον ον. (8) Crevierius *parmam* retulit ad velites, *scutum Ligustinum* ad Ligures, quos in exercitu Æmilii fuisse refert Plutarchus.

sed misisse duo Macedonum, decem auxiliarium millia, Milone duce, ad occupandum saltum. Cum his acerrimâ pu nâ in summo jugo concursum esse, atque inter alia sese a Thrace milite ferro appetitum, quem ipse a laetâ per pectus hystâ transfixerit. Victos tandem Macedonas loco celsissè, Milonemque ipsum turpissimâ fugâ a'jectis armis salutis consuluisse. Romanis fugientes persequentibus facilis & sine ullo periculo in plana descensus fuit. Hoc rerum statu Perseus ambigere, quid facto opus. Quum, apertâ jam per saltum viâ, metueret, ne circumiretur a Romanis, omnino necesse erat, ut aut ad Pydnam recedens hostem ibi exspectarer, sub muris munitæ urbis minore periculo certaturus; aut copiis per urbes Macedoniæ dispersis, convectisque in loca munitiora frugibus atque pecoribus, populatos agros & nudum hosti relinqueret solum. Anceps fluctuabat inter hæc duo consilia regis animus. Amici tutius quoque id, quod honestius foret rati, hortabantur, ut pugnae casum experiretur. Eum & numero præstare militum, & verò etiam virtuti credere debere, quam ingentem animis accensura quoque essent illa val' dissima & sanctissima apud homines ad fortiter pugnandum incitamenta, aræ, foci, sacra, inter quæ & pro quibus dimicandum esset; et parente ac conjuges; rex denique ipse inspectans, seseque in partem discriminis offerens. His motus rex ad pugnam sese comparavit, &, quum retrocessisset ad Pydnam, simul castra locat, simul instruit aciem, suum cuique ductorum munus locumque assignat, tanquam statim ex itinere dimicaturus. Regio erat hujusmodi: campus explicandæ phalangi, cui aperta & æquali planitie opus est, opportunus; non ita tamen, ut facile promoveri posset: perpetui deinde colles, qui levi armaturæ tum refugendi, tum circumcursandi copiam præberent. Amnes duo, Æsonem alterum, alterum Leucum incolæ appellant, quamvis tenui tum fluere aquâ, aliquid tamen negotii faceßere Romanis posse videbantur. Æmilius, junctis cum Nasicâ copiis, rectâ ad hostem ire pergit. Verum ad conspectum exercitus & numero & robore militum validissimi, & egregi: instructi & parati ad pugnam, stupefactus substitit, multa secum reputans.

Perseus ambigit, quid facto opus sit.

Statuit acie discernere.

XXXVI. Tempus] anni post circumactum solstitium erat: hora diei jam ad meridiem vergebat: iter multo pulvere & incalescente sole factum erat. lassitudo & sitis jam sentiebatur, &, meridie instante, magis accessurum utrumque (1) apparebat. Statuit sic affectos recenti atque integro hosti non objicere. Sed tantus ardor in animis ad

Æmilii cunctatio.

C. 36. (1) Lassitudinem & sitim. Similiter supra l. 30. c. 30. *Tuum & adolescentiam & perpetuam felicitatem, ferociora utraque, quam quietis opus est consiliis*

ad dimicandum utrinque erat, ut consuli non minore arte ad suos eludendos, quàm ad hostes, opus esset. Non dum omnibus instructis, instabat tribunis militum, ut maturarent instruere: circumibat ipse ordines, animos militum hortando in pugnam accendebat. Ibi primò alacres signum poscebant. deinde, quantum incretceret æstus, & vultus minùs vigentes & voces seigniores erant, & quidam incumbentes scutis, nisque pilis stabant. Tum jam apertè † primis ordinibus imperat, metarentur frontem castrorum, & impedimenta constituerent. Quod ubi fieri milites sensere, alii gaudere palàm, quòd fessos viæ labore flagrantissimo æstu non coëgisset pugnare. legati circa imperatorem ducesque externi erant, inter quos & Attalus, omnes approbantes quum pugnaturum consulem credebant: † neque enim ne his (2) cunctationem aperuerat suam. tunc mutatione consilii subitâ quum alii sicerent, Nasica unus ex omnibus ausus est monere consulem, *Ne hostem* (3) *quidem ludificatos priores imperatores, fugiendo certamen, manibus || emittere, Vereri, ne nocte abeat, sequendus maximo labore ac periculo in intima Macedoniæ; exercitusque, sicut prioribus ducibus, per calles saltusque Macedonicorum montium vagando circumagatur. Se magnopere suadere,* (4) *dum in campo patenti hostem habeat, aggreditur, nec oblatam occasionem vincendi amittat.* Consuli, nihil offensus liberâ admonitione tam clari adolescentis, *Et ego, inquit, animum istum habui, Nasica, quem tu nunc habes: ¶, quem ego nunc habeo, tu habebis. Multis belli casibus didici, quando pugnandum, quando abstinendum pugnâ sit. Non operæ sit* (5) *stanti nunc in acie docere, quibus de causis hodie quiesse melius sit. rationes aliàs reposcito: nunc auctoritate veteris imperatoris contentus eris.* Conticuit adolescens; (6) haud dubiè videre aliqua impedimenta pugnae consulem, quæ sibi non apparent.

Nasica colloquium cum Paulo.

†

XXXVII.

consiliis, metuo. Accedere pro cretce supra l. 4. c. 18. Dictatori ac Romanis. . . animi accessere (2) *Lege ne his quidem, revocatâ huc particulâ quidem, quæ infra alieno loco habetur, ne hostem quidem.* (3) *Vel dele rō quidem, vel muta in pridem: ceteraque ita refinge: Ne hostem, pridem ludificatum priores imperatores fugiendo certamen, manibus emitteret.* (4) *Potius quum. Vid. † dum.* (5) *Potius est. Non operæ est, pro non vacat: ut supra l. 9. c. 23. castra habeant repetantque, quibus operæ est trahere bella.* (6) *Subint. ratus, ellipsi usitatâ. Sic supra l. 6. c. 22. exemplo in aciem procedunt, nihil dilaturi, quin periculum summæ rerum facerent: ita paucitati bustium nihil artes . . . profuturas esse.*

XXXVII. Paullus, postquam metata castra impedimentaue collocata animadvertit, ex postremâ acie triarios primos subducit: deinde principes, stantibus in primâ acie hastatis, si quid hostis moveret: postremò hastatos, ab dextro primùm cornu singulorum paullatim signorum milites subtrahens. Ita pedites, equitibus cum levi armaturâ ante aciem hosti oppositis, sine tumultu abducti: nec antè, quàm prima frons valli ac fossa perducta est, ex statione equites revocati sunt. Rex quoque, quum sine detrectatione paratus pugnare eo die fuisset, contentus, quòd per hostem moram fuisse pugnae scirent, & ipse in castra copias reduxit. Castris permunitis, (1) C. Sulpicius Gallus tribunus militum secundæ legionis, qui prætor superiore anno fuerat, consulis permissu ad concionem militibus vocatis pronuntiavit, *nocte proximâ, ne quis id pro portento acciperet, ab horâ secundâ usque ad quartam horam noctis lunam defecturam esse. Id, quia naturali ordine statis temporibus fiat, & sciri antè & prædici posse. Itaque quemadmodum, quia certi solis luneque & ortus & occasus sint, nunc pleno orbe, nunc senescente* (2) *exiguo cornu fulgere lunam non mirarentur; ita ne obscurari quidem, quum condatur umbrâ terræ, trahere in prodigium debere. Noc-* te, (3) *quam pridie Nonas Septembres infecuta est dies, editâ horâ luna quum defecisset, Romanis militibus Galli sapientia propè divina videri: Macedonas, ut triste prodigium, occasum regni perniciemque gentis portendens, movit: nec aliter vates. clamor ululatusque in castris Macedonum fuit, donec luna in suam lucem emerfit.* (4) *Postero die, tantus utrique ardor exercitui ad concurrendum fuerat, ut & regem & consulem suorum quidam, quòd sine prælio discessum esset, accusarent. Regi prompta defensio erat, non eo solùm, quòd hostis prior, apertè pugnam detrectans, in castra copias reduxisset; sed etiam, quòd*

Eclipsis Lunæ prædicta a Sulpicio.

eo

C. 37. (1) Cato apud Cic. de Senect. c. 14. *mori penè videbamus in Audio dimetiendi cæli atque terræ C. Gallum, familiarem patris tui, Scipio. Quoties illum lux noctis aliquid describere ingressum, quoties vox oppressit, quum manè cœpisset? Quàm delectabat eum, defectiones solis & lunæ multo nobis antè prædicere?* (2) *Lege senescentem.* (3) Hic Lunæ defectus, ex Astronomorum rationibus, incidit in diem 21. Junii Juliani: quod bene congruit cum Solstitiali tempore, testato suprà a Livio. Vid. not. 1. ad c. 30. suprà. (4) *Voces postero die refer ad verbum accusarent.*

(5) Le-

eo loco signa constituisset, quo phalanx, quam inutilem vel mediocris iniquitas loci efficeret, promoveri non posset. Consul † ad id, quod pridie prætermisisset pugnandi occasionem videbatur, & locum dedisse hosti, si nocte abire vellet, tunc quoque per speciem immolandi terere videbatur tempus, quum luce primâ signum propositum pugnae ad exeundum in aciem fuisset. Tertiâ demum horâ, sacrificio ritè || perpetrato, ad consilium || vocavit; atque ibi, quod rei gerendæ tempus esset, loquendo & intempestivè consultando videbatur quibusdam extrahere. post sermones (5) tamen consul orationem habuit.

Æmilii oratio de pugna dilatâ.

XXXVIII. P. Nasica, egregius adolescens, ex omnibus unus, quibus hesternò die pugnari placuit, || denudavit mihi suum consilium: idem postea, ita ut transisse in sententiam meam videri posset, tacuit. Quibusdam aliis absentem & carpere imperatorem, quàm præsentem monere, melius visum est. Et tibi, P. Nasica, & quicumque idem, quod tu, occultius senserunt, non gravabor reddere dilatae pugnae rationem. Nam tantum abest, ut me hesternæ quietis poeniteat, ut servatum a me exercitum eo consilio credam. in quâ me opinione esse ne quis sine causâ vestrûm credat, recognoscat, agedum, mecum, si videtur, quàm multa pro hoste & adversûs nos fuerint. Jam omnium primum, quantum numero nos (1) præsent, neminem vestrûm nec antè ignorasse, & hesternò die implicatam (2) intuentes aciem animadvertisse, certum habeo. Ex hac nostrâ paucitate quarta pars militum præsidio impedimenti relicta erat: nec ignavissimum quemque relinqui ad custodiam sarcinarum scitis. Sed (3) fuerimus omnes. parvum hoc tandem esse credimus, quod ex his castris, in quibus hac nocte † mansimus, exituri in aciem hodierno aut || summum crastino die, si ita videbitur, Diis bene juvantibus, sumus? Nihilne interest, utrûm militem, quem neque viâ labor hodie, neque operis fatigaverit, requietum, integrum in tentorio suo arma copere jubeas, atque in aciem plenum

(5) Legendum videtur *tandem*.

C. 38. (1) *Præstare* hoc sensu cum accusativo jungitur etiam suprâ l. 7. c. 30. l. 37. c. 30. [Tanquam hujus constructionis exemplum afferunt viri docti illud quoque Virgilii l. 11. *Æn.* v. 438. *vel magnus præset Achillem*. At alius omnino mihi videtur ibi inesse verbo sensus; nempe, vel alterius Achillis speciem præ se ferat. E.] (2) Potius *explicatam*. (3) Ponite, omnes unâ fuisse, nullâ parte militum detractâ.

(4) Fortè

plenum virium, vigentem & corpore & animo educas? an longo itinere fatigatum, & onere fessum, madentem sudore, (4) ardentibus siti faucibus, ore atque oculis repletis pulvere, torrentem (5) meridiano sole, hosti objicias recenti, quieto (6), qui nullâ re antè consumptas vires ad prælium offerat? Quis, pro Deûm fidem! ita comparatus, vel iners atque imbellis, fortissimum virum non vicerit? Quid? quòd hostes per summum otium instruxerant aciem, reparaverant animos, stabant compositi suis quisque ordinibus? nobis tunc repente & trepidandum in acie instruendâ erat, & incompositis concurrendum?

XXXIX. (1) At, Hercule, aciem quidem || inconditam ¶ inordinatamque habuissimus: castra munita, provisam aquationem, tutum ad eam iter præsiidiis impositis, explorata circâ omnia; an nihil nostri habentes (2) præter nudum campum, in quo pugnaremus? Majores vestri castra munita portum ad omnes casus exercitûs ducebant esse: unde ad pugnam exirent, quò jactati tempestate pugna receptum haberent. ideo, quum munimentis ea sepiissent (3), præsidio quoque valido firmabant; quòd, qui castris exutus erat, etiamsi pugnando acie vicisset, pro victo haberetur. castra sunt victori receptaculum, victo perfugium. Quàm multi exercitus, quibus minùs prospera pugnae fortuna fuit, intra vallum compulsi, † tempore suo, interdum momento post, eruptione factâ, victorem hostem pepulerunt? patria altera est militaris hæc sedes, vallumque pro mœnibus, & tentorium suum cuique militi domus ac penates sunt. Sine ullâ sede vagi dimicassimus: ut (4) quòd victores
nos

(4) Fortè ardentibus. (5) Lege torrente. Suprà l. 35. c. 5. Sol ingenti ardore torcebat &c. Vulgatum tamen defendi posset auctoritate Virg. l. 9. Æn. v. 105. Per picæ torrentes atrâque voragine ripas. ubi Servius torrentes interpretatur ardentibus. (6) Hic quoque requieto videtur legendum. Est enim aliud quietus, aliud requietus. Ad illud sufficit præfens quies: hoc competit illis, qui post fatigationem aliquamdiu quiete usi sunt. Sen. de Tranquill. c. 15. Danda est remissio animis: meliores acrioresque requieti surgunt.

C. 39. (1) Vid. not. 2. ad c. 7. l. 41. suprà. (2) Supple, concurrissimus. Objecit sibi Æmilius, & nunc objectioni respondet: itane parati concurrissimus, an potiùs nihil nostri habentès, præter nudum campum, in quo pugnaremus? (3) Lege sepiissent: quanquam Vossius ex Hieronymo profert sepiori. (4) Vid. ¶ ut sequente interrogatione. Post dimicassimus majorem distinctionem, loco incisî, posui, ad expediendum locum, ubi Dukerus aliique mirè hæserunt. Idem & Crevierius fecit, qui solus ex interpretibus locum rectè intellexit.

nis recipereamus? His difficultatibus & impedimentis pugnâ illud opponitur: Quid si hostis hac interpositâ nocte abisset, quantum rursus sequendo eo penitus in ultimam Macedoniam || exhauriendum laboris erat? Ego autem, neque mansurum eum, neque in aciem copias educturum fuisse, certum habeo, si cedere hinc statuisset. quanto enim facilius abire fuit, quum procul abessemus, quàm nunc, quum in || cervicibus sumus? Nec falleret nos, nec interdum nec nocte abeundo. Quid autem est nobis opta ius, quàm ut, quorum castra, præaltâ fluminis ripâ tuta, vallo insuper septa ac crebris turribus, oppugnare ad rti sumus, eos, relictis munimentis, agmine effuso abeuntes, in patentibus campis ab tergo adoriamur? Hæ dilata pugna ex hesterno die in hodiernum causæ fuerunt. Pugnare enim & ipsi mihi placet; & ideo, quia per Enipeum amnem septa ad hostem via erat, alio saltu, dejectis hostium præsidii, novum iter aperui: neque prius, quàm † debellavero, absistam.

XL. Post hanc orationem silentium fuit, partim traductis in sententiam ejus, partim verentibus nequidquam offendere in eo, quod, utcunque prætermisum, revocari non posset. Ac ne illo ipso quidem die, (1) aut consule, aut rege, (rege, quòd nec fessos, ut pridie, ex viâ, neque trepidantes in acie instruendâ & vixdum compositos aggressurus erat; consule, quòd in novis castris (2) non ligna, non pabulum convectum erat, ad quæ petendâ ex propinquis agris magna pars militum e castris exierat) neutro imperatorum volente, Fortuna, quæ plus consiliis humanis pollet, contraxit certamen. Fiumen erat haud magnum propius hostium castris (3), ex quo & Macedones & Romani aquabantur, præsidii ex utrâque ripâ positis, ut id facere tutò possent. Duæ cohortes a parte Romanorum erant, Marrucina & Peligna; duæ turmæ Samnitium equitum, quibus præerat M. Sergius Silus legatus: & aliud pro castris stativum erat præsidium sub C. Cluvio legato, tres cohortes, Firmana, Vestina, Cremonensis; duæ turmæ equitum, Placentina & Æsernina. Quum otium ad flumen

†
Certamen
casu contra-
bitur.

C. 40. (1) Nec consule, nec rege volente, *Fortuna contraxit certamen.* Propter plura interposita, inseruit post parenthesin *neutro imperatorum.* Vid. not. 4. ad c. 24. l. 5. suprâ. Mox posterius illud *rege* rectè adjecit Gronovius. (2) Alii potius Livius dicere solet *in castra convectere.* Vid. tamen not. 7. ad c. 36. l. 24. suprâ. (3) Gronovius vult *castra.* Sed & altera constructio aliquoties apud nostrum occurrit; ut suprâ c. 28.

flumen esset, neutris laceffentibus, horâ circiter quartâ (4) jumentum, e manibus curantium (5) elapsum, in ulteriorem ripam effugit. quod quum per aquam, ferme genu tenus altam, tres milites sequerentur, Thraces duo (6) id jumentum ex medio alveo in suam ripam trahentes; altero eorum occiso, receptoque eo jumento, ad stationem suorum se recipiebant. Octingentorum Thracum præsidium in hostium ripâ erat. ex his pauci primò, ægre passi popularem in suo conspectu cæsum, ad persequendos interfectores fluvium transgressi sunt: dein plures, postremò omnes, & cum præsidio, [quod a parte Romanorum ripam defendebat, manum conferunt. Non desunt auctores, qui ipsius Pauli jussu equum detracto freno impulsum scribant in hostilem ripam, emissosque, qui retraherent, ut hostes pugnam priores lacefferent. Etenim quum viginti cæsis hostibus litatum non esset, tandem læta vigesima primæ exta aruspices ita renunciaverant, ut, Romanis non laceffentibus, sed defendentibus sese, victoriam promitterent. Ceterum, sive consilio ducis, sive casu, ab hoc certè initio commissâ pugna, aliis super alios ad ferendam suam opem utrinque advolantibus, brevi ita accensa est, ut duces cogerentur descendere in universum summæ rei discrimen. Æmilius enim, tumultu concurrentium audito, prætorio egressus, postquam cæcum ruentium ad arma impetum revocare aut sistere nec facile nec tutum videbatur, utendum ardore militum, & casum in occasionem vertendum putavit. Educit itaque copias castris, & ordines interequitans hortatur, ut expetitam tantopere pugnam pari ardore capefferent. Simul Nasica præmissus ad explorandum, quo in statu res essent inter primam cientes pugnam, adventare instructo exercitu Perseum nunciavit. Primi Thraces incedebant, truci vultu, corpore procero, splendentibus miro candore clipeis lævam protecti. Humerum utrumque nigra veltiebat chlamys: ab dextro immanem pondere framæam identidem coruscabant. Juxta Thracas constitere mercede conductâ auxilia, diverso inter se pro diversis nationibus armatu habituque: in his & fæones fuere. Subibat agmen Macedonum ipsorum, quam Leucaspidem phalangem appella-

Persei acies.

propiores continenti litori erant. & alibi. (4) Gronovius vult non, sive IX, pro IP. Certè Plutarchus disertè scribit ἀπὸς ὑπάρχει: & supra dictum est diem extraxisse in consilio consilem. Solent autem notæ numerales V. & X. in Mstis confundi. (5) Hominum sc. de parte Romanorum. (6) Scilicet Macedonicorum auxiliorum. Mox τὸ τραβέντες in τραβέντες omnino mutandum est; necnon voces id jumentum inducendæ videntur, non tam quòd mox sequitur es jumento, quàm quòd constructionem impediunt.

bant; delecti quotquot robore ac virtute præstabant, fulgentes auratis armis sagisque puniceis. Ea media acies fuit. Hos sequebantur, quos ab æreis lucidisque clipeis Chalcaspidas dicebant, aut Aglaspidas. Hæc phalanx juxta alteram in dextro cornu locata est. Præter hanc utramque phalangem, quod præcipuum robur erat Macedonici exercitus, cætrati, Macedones & ipsi, sarissas gerentes, quemadmodum phalangitæ, cetera levius armati, in cornua divisi erant, ante reliquam aciem projecti & eminentes. Fulgebat campus armorum splendore: clamoribus cohortantium sese invicem vicini colles personabant. Harum omnium copiarum prodeuntium in pugnam ea tuit celeritas & audacia, ut, qui primi interfecti sunt, ad ducentos & quinquaginta passus a Romanis castris caderent. Progrediebatur interim Æmilius: utque adspexit quum reliquos Macedonas, tum eos, qui in phalangem contributi erant, partim clipeis, partim cætris ex humero detractis, inclinatisque uno signo sarissis, excipientes Romanorum impetum, admiratus & illam densatorum agminum firmitatem, & vallum protentis sarissis horrens, stupore simul ac terrore perculsus est, tanquam non aliud unquam tam terribile spectaculum conspiciatus: ac postea id sæpius commemorare & præ se ferre solitus est. Tum verò sedulo dissimulans perturbati animi motum, vultu sereno ac securâ fronte, & capite & corpore intacto aciem instruebat. Jam pugnabant Peligni adversus oppositos sibi cætratos, quumque diu multumque connisi perrumpere confertum agmen non possent, Salius, qui Pelignos ducebat, arreptum signum in hostes misit. Hic ingens accensum certamen est, dum hinc Peligni ad recipiendum signum, hinc Macedones ad retinendum, summâ ope nituntur. Illi prælongas Macedonum hastas aut ferro incidere, aut umbone impellere, aut nudis etiam interdum manibus avertere. Hi ambabus firmiter comprehensas tantâ vi adigere in temere ac furore cæco ruentes, ut, transfossis scutis loricisque, transfixos etiam homines super capita projicerent. Sic profligatos Pelignorum primis ordinibus, cæduntur quoque, qui post illos steterant: atque, etsi nondum confessâ fugâ, pedem referebant tamen montem versùs, Olocrum indigenæ vocant. Hic verò exarsit Æmilio dolor, ut etiam ex indignatione paludamentum scinderet. Nam & in ceteris locis videbat cunctari suos, timidèque accedere ad illam velut ferream sepem, quâ undique acies Macedonica inhorrebat. Sed animadvertit peritus dux, non stare ubique confertam illam hostium velut compagem, eamque dehiscere identidem quibusdam intervallis, sive ob inæqualitatem soli, sive ob ipsam porrectæ in immensum frontis longitudinem, dum qui superiora occupare conantur ab inferiora tenentibus, vel tardiores a citatioribus, & progredientes

a sub-

Stupet Æmilius ad conspectum phalangis.

Pugnatur acerrime.

Pedem referunt Romani.

et subsistentibus, instantes denique hosti ab impulsis, inviti licet, necessariò divelluntur. Ergo ut omnino rumperet ordinem hostium, & inexpugnabilem illam universæ phalangis vim in multa minutatim prælia carperet, imperat suis, ut intenti quâcunque rimas agere hostilem aciem viderint, illuc quisque impetu inferantur, seque cuneatim in hiantia vel tantillum spatia insinuantes strenuè rem agant. Hoc edito imperio, & per totum exercitum circumlato, ipse alteram e legionibus in] prælium ducit.

*Cof. imperat
suis, ut se
insinuent in-
ter hostium
ordines.*

XLI. Movebat imperii majestas, gloria viri, ante omnia ætas, quòd major sexaginta annis juvenum munia in parte præcipuâ laboris periculique capeſſebat. Intervallum, quod inter cætratos & phalanges (1) erat, implevit legio, atque aciem hostium interruptit. A tergo cætratis erat, frontem adversùs clipeatos habebat: aglaspides appellabantur. Secundam legionem L. Albinus consularis ducere adversus leucaspidem phalangem jussus: ea media acies hostium fuit. (2) In dextrum cornu, unde circa fluvium commissum prælium erat, elephantés † inducti, & (3) ala sociorum: & hinc (4) primùm fuga Macedonum est orta. Nam sicut pleraque nova (5) commenta mortali-
†
um in verbis vim habent, experiendo, quum agi, non, quemadmodum agantur, edisseri, oportet, sine ullo effectu evanescunt; ita tum elephantum in acie nomen tantùm sine usu fuerunt. Elephantorum impetum subsecuti sunt focii nominis Latini, pepuleruntque lævum cornu. In medio secunda legio immiſſa dissipavit phalangem. neque ulla evidentior causa victoriæ fuit, quàm quòd multa passim prælia erant, quæ fluctuantem turbarunt primò, deinde disjecerunt phalangem: cujus confertæ & intentis horrentis hastis intolerabiles vires sunt. Si || carptim ag-
†
grediendo circumagere immobilem (6) longitudine & gravitate hastam cogas, confusâ strue implicantur: si verò

*Fugantur
Macedones.*

Tom. VII.

O

aut

C. 41. (1) Nempe *aglaspidem* & *leucaspidem*. Aglaspides sunt quos Plutarchus *ebalaspides* appellat. (2) Romani in dextrum cornu exercitûs sui, sive in primam istius cornu aciem, inducere elephantos, quos habebant, & alam sociorum, ut lævum cornu exercitûs hostilis invaderent. (3) Excidisse videtur vox *dextra*, aut *sinistra*. Duæ enim fuere † *alæ* sociorum. (4) Scilicet ex impetu *alæ* sociorum. Mox *et* nam causam reddit, cur id elephantum efficere non potuerint. (5) Elephantis haud temere ante hæc tempora in præliis usi sunt Romani. Eos quidem in prælio cum Antiocho adhibuerunt; sed tantùm post triarios in subsidio locati sunt. suprâ l. 37. c. 39. (6) Sarissarum longitudinem olîm sedecim, postea

aut ab latere, aut ab tergo aliquid tumultûs † increpuit, || ruinae modo turbantur. sicut tum adversûs catervatim incurrentes Romanos, & interruptâ multifariam acie, obviâ ire cogebantur: & Romani, quâcunque data intervalla essent, insinuabant ordines suos. Qui, si universâ acie in frontem adversûs instructam phalangem concurrissent, quod Pelignis, principio pugnae incautè congressis adversûs cætratos, evenit, (7) induissent se hastis, nec confertam aciem sustinuissent.

*Equitatus
integer fugit.*

XLII. Ceterûm sicut peditum passim cædes fiebant, nisi qui abjectis armis fugerunt; sic equitatus propè † integer pugna excessit. Princeps fugæ rex ipse erat. jam a Pydnâ cum sacris alis equitum Pellam petebat: confestim (1) Costocus sequebatur Odrysarumque equitatus. ceteræ quoque Macedonum alæ integris abibant ordinibus; quia interjecta peditum acies, cujus cædes victores tenebant (2), immemores fecerat sequendi equites. Diu phalanx a fronte, a lateribus, ab tergo cæsa est: postremò, qui ex hostium manibus elapsi erant, inermes ad mare fugientes, quidam aquam etiam ingressi, manus ad eos, qui in classe erant, tendentes, suppliciter vitam orabant: & quum scaphas concurrere undique ab navibus cernerent, ad excipiendos sese venire rati, ut caperent potiùs, quàm occiderent, longiùs in aquam, quidam etiam natantes, progressi sunt. Sed quum hostiliter e scaphis cæderentur, retro, qui poterant, nando repetentes terram, in aliam fœdiorem pestem incidebant. elephantum enim, ab rectoribus ad litus acti, exeuntes obterebant elidebantque. Facile conveniebat, Romanis nunquam unâ acie tantum Macedonum interfectum. Cæsa enim ad viginti millia hominum

40000 cæsi:
11000
capli.

postea quatuordecim cubitorum fuisse, testatur Polybius l. 17. c. 25. Hæc longitudo efficiebat ut difficillimè moveri potuerint. [Ceterum paullo supra displicet mihi τελειον ειγµα post vires sunt. Subintelligitur enim, ut passim apud nostrum, particula adversativa. E.] (7) Virg. l. 10. Æn. v. 681. *An sese mucrone . . . Induat.* Hinc tralatè Cic. Act. 2. in Verr. l. 5. c. 64. *suâ confessione induatur ac juguletur necesse est.* E.

C. 42. (1) *Lege confestim eos Cotys sequebatur.* Emendationem hanc firmat addita equitatus Odrysarum mentio. Odrysarum enim in Thraciâ rex Cotys erat. supra l. 42. c. 29 & 51. *De sacris alis* vid. not. 4. ad c. 58. l. 42. supra. (2) Hanc lectionem, pro Gronovianâ tenebat, reduxit Drakenborchius. Paulo antè hoc cap. *peditum passim cædes fiebant.* supra l. 2. c. 64. *quum cædes & incendia . . . fecissent.*

hominum sunt: ad sex millia, qui Pydnam ex acie per-
fugerant, vivi in potestatem pervenerunt: & vagi e fugâ
quinque millia hominum capta. Ex victoribus cecide-
runt non plus centum, & eorum multo major pars Peligni.
vulnerati aliquanto plures sunt. Quod si maturius pug-
nari cœptum esset, ut satis diei victoribus ad perfequen-
dum superesset, deletæ omnes copię forent: nunc im-
minens nox & fugientes texit, & Romanis pigritiem ad
sequendum locis ignotis fecit.

XLIII. Perseus ad Piëriam silvam viâ militari, fre- *Regis fuga.*
quenti agmine equitum & regio comitatu, fugit. Simul
in silvam ventum est, ubi plures diversæ semitæ erant,
& nox appropinquabat; cum perpaucis maximè fidis
viâ (1) divertit. Equites, sine duce relictî, alii aliâ in
civitates suas dilapsi sunt: perpauci inde Pellam celerius,
quàm ipse Perseus, quia rectâ (2) expeditâ viâ ierant,
pervenerunt. Rex ad mediam ferme noctem terrore &
variis difficultatibus viæ vexatus est. In regiâ Perseo,
qui Pellæ præerat, Euctus (3) regiique pueri præstò
erant. || contra ea amicorum, qui, alii alio casu servati,
ex proelio Pellam venerant, quum sæpe arcessiti es-
sent, nemo ad eum venit. tres erant tantum cum
eo fugæ comites, Euander Cretensis, Neo Bœotius, &
Archidamus Ætolus. cum iis, jam metuens, ne, qui
venire ad se abnuerent, majus aliquid mox auderent,
quartâ vigiliâ profugit. Secuti eum sunt || admodum
quingenti Cretenses. petebat Amphipolim: sed nocte a
Pellâ exierat, properans ante lucem Axium amnem tra-
jicere, eum finem sequendi, propter difficultatem tran-
sitûs, fore ratus Romanis.

XLIV. Consulem, quum se in castra victor recepisset,
ne † sincero gaudio frueretur, cura de minore filio sti-
mulabat. P. Scipio is erat, Africanus & ipse postea, *Anxietas
Cos. de filio
suo Scipione.*
deletâ Karthagine, appellatus, naturalis consulis Paul-

O 2

li

C. 43. (1) Alii *devertit*; quod, fateor, mallet. Drakenborchius au-
tem ad hunc locum statuit, eum *devertete*, qui de viâ deflectens hospitium
subit; ut *divertete*, qui a viâ regiâ discedens semitam inde in diversâ ten-
dentem incedit. (2) Fortasse excidit particula *et*. *Expedita via* opponitur
mox memorandis *variis difficultatibus viæ*, quibus rex vexatus est. (3) De
regiis pueris vid. infra l. 45. c. 6.

li (1), adoptione Africani nepos. Is, septimumdecimum tunc annum agens, quod ipsum curam augebat, dum effusè sequitur hostes, in partem aliam turbâ ablatus erat : & , seriùs quum redisset, tunc demum, recepto sospite filio, victoriæ tantæ gaudium consul sensit. Amphipolim quum jam fama pugnæ pervenisset, concursusque matronarum in templum Dianæ, quam (2) Tauropolon vocant, ad opem exposcendam fieret; Diodorus, qui præerat urbi, metuens, ne Thraces, quorum duo millia in præsidio erant, urbem in tumultu diriperent, ab ¶ subornato ab se per fallaciam in tabellarii speciem literas in foro medio accepit. Scriptum in iis erat, *ad Emathiam classem Romanam appulsam esse, agrosque circà vexari. orare præfectos Emathia, ut præsidium adversus populatores mittat.* His lectis, hortatur Thracas, *ut ad tuendam Emathia oram profiscantur, magnam eos cædem prædamque, palatis passim per agros Romanis, facturos.* (3) Simul † elevat famam adversæ pugnæ: quæ si vera foret, alium super alium recentes ex fugâ venturos fuisse. Per hanc † causam Thracibus † ablegatis, simul transgressos eos Strymonem vidit, portas clausit.

Perseus caduceatores mittit ad Cos.

XLV. Tertio die Perseus, quàm pugnatum erat, Amphipolim venit. inde oratores cum † caduceo ad Paullum misit. Interim Hippias, & Milo, & Pantauchus, principes amicorum regis, Berceam, quò ex acie confugerant, ipsi ad consulem profecti, Romanis dedunt: hoc idem & aliæ deinceps (1) metu perculsæ parabant facere. Consul, nunciis victoriæ Q. Fabio filio & L. Lentulo & Q. Metello cum literis Romam missis, spolia jacentis hostium exercitûs peditibus concessit; equitibus prædam circumjecti agri, † dum ne ampliùs duabus noctibus a castris abessent. Ipse propiùs mare ad Pydnam castra

C. 44. (1) Etsi ex præcedentibus intelligitur, eum *filium* Paulli fuisse, tamen *filius* hinc vix abesse posse videtur. (2) Dianæ hoc cognomen additum volunt, vel quòd apud Tauros Scythiæ populum colatur, vel quòd gregibus præsit, vel quòd eadem sit cum Lunâ, quam tauris vehi fingunt poetæ. *Taurabolium* vel *Tauropolium*, sacrificii genus memoratur, in honorem Cybeles. (3) Hæc quoque Italico, quod vocant, charactere imprimuntur in editione Drakenborchianâ, sed, ut videtur, sphalmate typographico. E.

C. 45. (1) Excidit vox *urbes*, vel *civitates*.

castra movit. Berœa primùm, deinde Theſſalonica, & Pll a, & deinceps omnis ferme Macedonia intra biduum dedita. Pydnæi, qui proximi erant, nondum miſerant legatos: multitudo || incondita plurium ſimul gentium, turbaque, quæ ex acie fugâ in unum compulſa erat, conſilium & conſenſum civitatis impedi-
 bat: nec clauſæ modò portæ, ſed etiam ¶ inædificatæ erant. Miſſi Milo & Pantauchus ſub muros ad colloquium Solonis, qui præſidio (2) erat: per eum emittitur militaris turba. op-
 pidum deditum militibus datur diripiendum. Perſeus, unâ tantùm ſpe Biſaltarum auxilii † tentatâ, ad quos ne-
 quidquam miſerat legatos, in concionem proceſſit, Phi-
 lippum ſecum filium habens; ut & ipſos Amphipolita-
 nos, & equitum peditumque, qui aut ſemper ſecuti, aut fugâ eodem delati erant, adhortando animos con-
 firmaret. Sed aliquoties dicere incipientem quum lacri-
 mæ præpediſſent; quia ipſe dicere nequit, Evandro
 Cretenſi editis, quæ agi cum multitudine vellet, de † tem-
 plo (3) deſcendit. Multitudo, ſicut ad conſpectum re-
 gis fletumque tam miſerabilem & ipſa ingemuerat lacri-
 maveratque, ita Evandri orationem aſpernabatur: & qui-
 dam auſi ſunt mediâ ex concione || ſucclamare, *Abite hinc,*
ne, qui pauci ſuperſumus, propter vos pereamus. Horum
 ferocia vocem Evandri clauſit. Rex (4) in domum ſe
 recepit, pecuniâque & auro argentoque in lembos, qui
 in Strymonie ſtabant, delatis, & ipſe ad flumen deſcen-
 dit. Thraces, navibus ſe committere non auſi, domos
 dilapſi, & aliæ militaris generis turbæ: Cretenſes ſpem
 pecuniæ ſecuti. &, quoniam in dividendo plus offenſionum,
 quàm gratiæ, erat, quinquaginta talenta iis poſita ſunt
 in ripâ diripienda. Ab hac direptione quum per tumultum
 naves conſcenderent, lembum unum in oſtio amnis
 multitudine gravatum merſerunt. Galepſum (5) eo die,
 poſtero Samothracam, quam petebant, perveniunt: ad
 duo millia talentum perveſta eò dicuntur.

*Tota Macedo-
 donia dedita.*

*Perſei miſe-
 randa forſi:*

*Amphipoliſ
 abit.*

*Samothra-
 cam perve-
 nit.*

XLVI.

(2) Omnino lege prætat. Præſidio eſſe, vel in præſidio eſſe dicuntur mi-
 lites præſidiarii: at dux eorum præſidio præeſſe, ut ſuprà l. 27. c. 42. &
 alibi. (3) De loco, unde populum alloqui mos erat. Loquitur more
 Romano Livius. (4) Tò in Gronovius mutandum cenſet in inde; cui
 accedit Drakenborchius. Sæpe tamen noſter præpoſitionem præfigere
 amat, ubi vulgò omittitur. (5) Duplex hujus nominis urbs eâ parte fuit,
 altera in Macedoniâ, altera, quæ hîc indicatur, in Thraciâ.

XLVI. Paullus, per omnes deditas civitates dimissis, qui præessent, ne qua injuria in novâ pace victis fieret, retentisque apud se caduceatoribus regis, P. Nasicam, ignarus fugæ regis, Amphipolim misit cum modicâ peditum equitumque manu: simul ut Sinticen evastaret, & ad omnes conatus regis impedimento esset. Inter hæc Melibœa a Cn. Octavio capitur diripiturque: ad Ægini-um, ad quod oppugnandum Cn. Anicius legatus missus erat, ducenti, eruptione ex oppido factâ, amissi sunt, ignaris Æginiensibus † debellatum esse. Consul, a Pydnâ profectus, cum toto exercitu die altero Pellam pervenit: &, quum castra mille passus inde posuisset, per aliquot dies ibi stativa habuit, situm urbis undique adspiciens; quam non sine causâ delectam esse regiam advertit. Sita est in tumulo, vergente in occidentem hibernum. cingunt paludes inextinguibilis (1) altitudinis æstate & hieme, quas restagnantes faciunt lacus. In ipsâ palude, quâ proxima urbi est, velut insula eminet (2), aggeri operis ingentis imposita: qui (3) & murum sustineat, & humore circumfusæ paludis nihil lædatur. Muro urbis conjuncta (4) procul videtur. divisa est intermurali amni, & eadem ponte juncta: ut nec, oppugnante externo, aditum ab ullâ parte habeat, nec, si quem ibi rex includat, ullum nisi per facillimæ custodiæ pontem effugium. Et gaza regia in eo loco erat: sed tum nihil præter trecenta talenta quæ missa Gentio regi, deinde retenta, fuerant, inventum est. Per quos dies ad Pellam stativa fuerunt, legationes frequentes, quæ ad gratulandum conveniant, maximè ex Thessaliâ, auditæ sunt. Nuncio deinde accepto, Persea Samothracam trajecisse, profectus a Pellâ consul quartis castris Amphipolim pervenit. Effusa omnis obvia (5) turba cuivis indicio erat, non bono ac justo rege orba-

*Cons. Pellam
venit.*

C. 46. (1) Vult Livius paludes has propterea, quòd lacus restagnantes in eis semper aquam infundunt, nunquam, ac ne æstate quidem, ita emicari, ut pedibus superari possint. (2) Excidisse videtur vocula *arx*. [At fortasse supplenda est potius ex præcedentibus *regia*. E.] (3) Indicat solum aggeris adeò firmum esse, ut murum sustinere possit, & humore paludis undique ingentis, lædi nequeat. (4) Si e longinquo conspicitur, conjuncta videtur arx, sive regia, muro urbis, licet reverâ divisa sit amni inter duplicem murum fluenti, cui pons imposita jungit insulam urbi. Vox *intermuralis* est inter ἀπὸς λεγομένη. (5) Poti s obvia: ut suprà l. 7. c. 36. l. 31. c. 14. & alibi.

orba- [tos, sed impotenti domino liberatos sibi Amphipolitanos videri. Ingressus urbem Paullus quum divinis rebus operaretur, sacrificiumque solenne faceret, de coelo tacta subito ara arsit: sic interpretantibus omnibus, acceptissima Diis dona consulis esse, quæ etiam cœlesti flammâ consecrarentur. Non diu moratus Amphipoli consul, simul ad persequendum Persea, simul ut per omnes gentes, quæ ditionis ejus erant, victricia arma circumferret, Odomanticen, regionem ultra Strymonem amenem, petiit, & ad Siras castra posuit.

EPITOME LIBRI XLV.

Perseus ab Æmilio Paulo in Samothrace captus est. Quum Antiochus, Syriæ rex, Ptolemæum & Cleopatram, Ægypti reges, obsideret, & missis ad eum a senatu legatis, qui juberent, ab obsidione socii regis absisteret, editisque mandatis consideraturum se ille, quid faciendum esset, respondisset; unus ex legatis Popillius virgâ regem circumscripsit: jussitque, antequam circulo excederet, responsum daret. quâ asperitate effecit, ut Antiochus bellum omitteret. Legationes gratulantium populorum ac regum in senatum admissæ. Rhodiorum, quia eo bello contra populum Romanum (1) faverant, exclusa. postero die, quum de eo quæreretur, ut iis bellum indiceretur, causam in senatu patriæ suæ legati egerunt. nec tanquam hostes, nec tanquam socii dimissi. Macedonia in provinciæ formam (2) redacta est. Æmilius Paullus, repugnantibus militibus (3) ejus propter minorem prædam, & contradicente Ser. Sulpicio Galbâ, triumphavit: & Persem cum tribus (4) filiis ante currum duxit. cujus triumphi lætitia ne solida ei contingeret, duorum filiorum funeribus insignita est: quorum alterius mors patris triumphum præcessit, alterius se-cuta est. Lustrum conditum est a censoribus. Censa sunt civium capita trecenta duodecim millia, octingenta quinque. Prusias, Bithyniæ rex, Romam, ut senatui gratularetur ob victoriam ex Macedonia partam, venit; & Nicomedem filium senatui commendavit. Rex, plenus adulationis, libertum se populi Romani dicebat.

Epit. l. 45. (1) Ita Suet. in Calig. c. 30. *insensus turbæ faventi adversus studium suum. Alii fuerant.* (2) Non tunc, sed post devictum Pseudophilippum. Quæ in provinciæ formam redactæ erant regiones, in eas magistratus Romanus quotannis cum imperio mittebatur, qui eas regeret. At ordinavit quidem Paullus Macedonum rempublicam, formulamque, quæ universos teneret, dixit; sed *liberos esse* jussit Macedonas, *utentes legibus suis, annuos creantes magistratus.* infrà c. 29. (3) Alii *suis*: quod mallet. (4) Pars illa hujus libri, in quâ Livius triumphum Paulli exposuerat, periiit. Plutarchus duos filios Persei cum unâ filiâ ante currum Paulli duces fuisse tradit. Vid. infrà c. 28.

T. LIVII PATAVINI

LIBER QUADRAGESIMUS QUINTUS.

VICTORIÆ nuncii, Q. Fabius & L. Lentulus & Q. U. c. 584.
Metellus, quanta potuit adhiberi festinatio, celeriter a. C. 168.
Romam quum venissent, (1) præcerptam tamen ejus rei
lætitiā invenerunt. Quarto pòst die, quàm cum rege
est pugnatum, quum in circo ludi fierent, murmur re-
pentè populi tota spectacula pervasit; *pugnatum in Ma-*
cedoniâ, & devictum regem esse. Dein fremitus ¶ incre-
bruit: postremò clamor plaususque, velut certo nuncio
victoriæ allato, est exortus. Mirari magistratus, & quæ-
rere auctorem repentinæ lætitiæ: qui postquam nullus
erat, evanuit quidem tanquam incertæ rei gaudium;
§ omen tamen lætum infidebat animis. Quod postquam
veris nunciis Fabii Lentulique & Metelli adventu firma-
tum est, quum victoriâ ipsâ, tum augurio animorum
suorum, lætabantur. Et aliter traditur circensis tur-
bæ non minùs similis veri lætitiā. Ante diem deci-
mum (2) Kalendas Octobres, ludorum Romanorum se-
cundo

C. I. (1) Cic. Act. 2. in Verr. l. 4. c. 37. *non præcepto fructum officii*
tui. (2) Immo *decimum quintum.* Is enim tertius decimus dies erat (utro-
que termino numerato) ab eo, quo in Macedoniâ pugnatum est, ut infra
observatur.

cundo die, C. Licinio consuli, ad quadrigas mittendas † ascendenti, tabellarius, qui se ex Macedoniâ venire diceret, (3) * † laureatas literas dicitur: quadrigis missis, consul currum conscendit: & quum per circum reheretur ad † foros publicos, laureatas tabellas populo ostendit. Quibus conspectis, repente immemor spectaculi populus in medium decurrit. eò senatus consul vocavit, recitatisque tabellis, ex auctoritate Patrum pro foris publicis denunciavit populo: *L. Æmilium collegam signis collatis cum rege Perseo pugnasse. Macedonum exercitum casum fusumque. Regem cum paucis fugisse. civitates omnes Macedonia in ditionem populi Romani venisse.* His auditis, clamor cum ingenti plausu ortus: ludis relictis, domos magna pars hominum ad conjuges liberosque lætum nuncium portabant. Tertius decimus dies erat ab eo, quo in Macedoniâ pugnatum est.

II. Postero die senatus in curiâ habitus, supplicationesque decretæ, & senatusconsultum factum est, ut consul, quos præter milites sociosque navales, (1) conjuratos haberet, dimitteret. de militibus sociisque navalibus dimittendis referretur, quum legati ab L. Æmilio consule, a quibus præmissus tabellarius esset, (2)*. Ante diem sextum Kalendas Octobres, horâ ferè secundâ, legati urbem ingressi sunt (3), ingentem secum occurrentium, quâcunque ibant, prosequentiumque trahentes turbam, in forum ad tribunal perrexerunt. Senatus fortè in curiâ erat: eò legatos consul introduxit. Ibi tantum temporis retenti, dum exponerent, *quantâ regia copiâ peditum equi-*
tumque

Legati
Æmilii.

observatur. Pugnatum enim fuerat pridie Nonas Septembres: suprâ l. 44. c. 37. Mensis autem September viginti & novem dierum erat ex ordinatione Numæ, quam tunc sequebantur Romani. Eadem emendatio ex vetere Calendario firmatur. (3) Desideratur vox una, qualis reddidisse.

C. 2. (1) Quinam intelligendi sint per *conjuratos*, parum constat. Crevierius locum exponit ex l. 22. c. 38. suprâ; & per *militēs* intelligit adactos solenni illo militiæ sacramento *jussu consulum conventuras, neque revjussu abituros*, (sive, ut mox dicitur, qui in consulis verba juraverant); per *conjuratos* autem, qui illud tantum iusjurandum dederant; a Livio itidem his verbis descriptum: *ipsi inter se equites . . . pedites conjurabant, sese fugæ ac formidinis ergo non abituros, neque ex ordine recessuros.* Ita fortasse conjurabant voluntarii & evocati. Servius ad Æn. l. 7. v. 614. distinguit inter *conjuratorem* & *sacramentum*, ut illa fiat in tumultu, quando vicinum urbis periculum singulos jurare non patitur. (2) Deest *venissent*, vel *adessent*. (3) Vel *deie* *erō* *sunt*, vel *lege* *ē* *imperant*.

equitumque fuissent, quot millia ex his caesa, quot capta forent; quàm paucorum militum jacturâ tanta hostium strages facta; quàm cum paucis rex fugisset: existimari Samothraciam petiturum; paratam classẽ ad persequendum esse: neque terrâ, neque mari elabi posse: eadem hæc paullo post in concionem traducti exposuerunt: renovatâque lætitia, quum consul edixisset, ut omnes ades sacre aperirentur, pro se quisque ex concione ad gratias agendas ire Diis; ingentique turbâ, non virorum modò, sed etiam feminarum, conferta (4) totâ urbe Deorum immortalium templa. Senatus, revocatus in curiam, supplicationes, ob rem egregiè gestam ab L. Æmilio consule, in quinque dies circa omnia pulvinaria decrevit, hostiisque majoribus sacrificari jussit. Naves, quæ in Tiberi paratæ instructæque stabant, ut si rex posset resistere, in Macedoniam mitterentur, subduci, & in navalibus collocari: socios navales, dato annuo stipendio, dimitti, & cum his omnes, qui in consulis verba juraverant: & || quod militum Corcyræ, Brundisii, ad mare superum, aut in agro Larinati esset, (omnibus his locis dispositus exercitus fuerat, cum quo, si res posceret, C. Licinius collegæ ferret opem) hos omnes milites dimitti placuit. Supplicatio pro concione populi (5) indicta est, ex ante diem quintum Idus Octobres cum eo die in quinque dies.

Supplicationes.

III. Ex Illyrico duo legati, (1) C. Licinius Nerva & P. Decius, nunciarunt, exercitum Illyriorum casum: Gentium regem captum, in ditione populi Romani & Illyricum esse. Ob eas res, gestas ductu auspicioque L. Anicii prætoris, senatus in triduum supplicationes decrevit, (2) ut Latinæ edictæ a consule sunt in ante quartum & tertium & pridie Idus Novembres. Tradidere quidam (3), legatos Rhodios, nondum missos, post victoriam nunciatam, velut ad ludibrium stolidæ superbix, in senatum vocatos esse. Ibi Agesipolim principem eorum ita locutum

Legati Rhodii audierunt.

(4) Supple esse, pro erant: vel præcedens ire muta in iere, & hinc supple sunt. (5) Lege populo, ut is casus regatur a verbo indicare, non a nomine concio. Ita enim simpliciter pro concione passim occurrit.

C. 3. (1) Suprà l. 44. c. 32. Anicius dicitur nuncium victoriæ Perpernam Roman mississe. (2) Voces ut Latinæ haud dubiè vitiosæ sunt, & aut prorsus delendæ, aut in & statim mutandæ. (3) Polybium innuit, quem vid. in Exc. Legat. n. 88. Mox pro missos Gronovius reponit admissos; alii diuissos, quod præferendum videtur; vel ita exponi possit vulgatum.

(4)

tum : *Missos esse legatos ab Rhodiis ad pacem inter Romanos & Persea faciendam ; quòd id bellum grave atque incommodum Græciæ omni, sumptuosum ac damnosum ipsis Romanis esset. Fortunam perbene fecisse, quando, finito aliter bello, gratulandi sibi de victoriâ egregiâ Romanis opportunitatem dedisset. Hæc ab Rhodio dicta. Responsum ab senatu esse, Rhodios nec utilitatum* (4) *Græciæ, neque curâ impensarum populi Romani, sed pro Perseo legationem eam misisse. Nam, si ea fuisset cura, quæ simularetur, tum mittendos legatos fuisse, quum Perseus, in Thessaliâ exercitu inducto, per biennium Græcas urbes, alias obsideret, alias denunciatione armorum terreret. Tum nullam pacis ab Rhodiis mentionem factum. Postquam superatos saltus transgressosque in Macedonia Romanos audirent* (5), *& inclusum teneri Persea, tunc Rhodios legationem misisse, non ad ullam aliam rem, quàm ad Persea ex imminente periculo eripiendum. cum hoc responso legatos dimissos.*

*Persei literæ ad Æmili-
um.*

IV. Per eosdem dies & M. Marcellus, ex provinciâ Hispaniâ decedens, Marcolicâ nobili urbe captâ, decem pondo auri, & (1) argenti ad summam sestertii || decies in ærarium retulit. Paullus Æmilius consul, quum castra, ut suprâ dictum est, ad Siras terræ Odomanticæ haberet, quum literas ab rege Perseo per ignobiles tres legatos (2) cerneret, & ipse || illacrimasse dicitur fortis humanæ : quòd, qui paullo antè, non contentus regno Macedoniæ, Dardanos Illyriosque oppugnasset, Bastarnarum excivisset auxilia, is tum, amissò exercitu, † extorris regno, in parvam insulam compulsus, supplex, fani religionè, non viribus suis, tutus esset. Sed postquam, *Regem Persea consuli Paulo* (3) *salutem, legit ; miserationem omnem stultitia ignorantis fortunam suam exemit* Itaque quanquam in reliquâ parte literarum minime regiæ preces erant, tamen sine responso ac sine literis ea legatio dimissa est. Sensit Perseus, & ejus nominis obliviscendum victo esset : itaque alteræ literæ cum privati nominis titulo missæ, & petiere, & impetravere, ut aliqui

(4) Vid. † Genitivus pluralis in *ium*. Mox collocatio *tu curâ* displicet quibusdam. Crevierius malebat *neque impensarum P. R. curâ*. (5) *Legè audierint*.

C. 4. (1) *Supple id argenti*. (2) *Excidisse videtur missar*. (3) *Supple dicere*. Alii legendum censent *Rex Perseus* &c. ut referantur ipsa salutatoria epistolæ verba.

qui ad eum mitterentur, cum quibus loqui de statu & conditione suæ fortunæ posset. Missi sunt tres legati, P. Lentulus, A. Postumius Albinus, A. Antonius. Nihil eâ legatione perfectum est, Perseo regium nomen omni vi amplectente, Paullo, ut se suaque omnia in fidem & clementiam populi Romani permitteret, contendente.

V. Dum hæc aguntur, classis Cn. Octavii Samothracam est appulsa. Is quoque, præsentī admoto terrore, modò minis, modò spe perlicere, ut se traderet, quum conaretur; adjuvit in hoc eum res, seu casu contracta, seu consilio. L. Atilius illustris adolescens, quum in concione esse populum Samothracum || animum advertisset, a magistratibus petiit, ut sibi paucis alloquendi potestatem facerent. Permisso, *Utrum nos, hospites Samothracæ, verè accepimus, an falsò, (1) sacram hanc insulam, & augusti totam atque inviolati soli esse? Quum creditæ sanctitati assentirentur omnes, Cur igitur, inquit, (2) pollutam homicida sanguine regis Eumenis violavit? & quum omnis præfatio (3) sacrorum eos, quibus non sint puræ manus, sacris arceat, vos penetralia vestra contaminari cruento latronis corpore sinetis?* † Nobilis famâ erat, apud omnes Græciæ civitates, Eumenis regis per Evandrum Delphis propè perpetrata cædes. Itaque, præterquam quòd in potestate Romanorum sese insulamque totam & templum cernebant esse, ne immeritò quidem ea sibi exprobrari rati, Theondam, qui summus magistratus apud eos erat, (regem ipsi appellant) ad Persea mittunt, qui nunciaret, *Argui cædis Evandrum Crætensem. esse autem judicia apud sese more majorum comparata de iis, qui † incestas manus intulisse intra terminos sacratos templi dicantur. Si confideret Evander, innoxium se rei capitalis argui, veniret ad causam dicendam: si committere se iudicio non auderet, liberaret religione templum, ac sibimet ipse consulèret.* Perseus, (4) evocato Evandro, iudicium fubeundi nullo pacto auctor esse: *nec || causâ, nec gratiâ parem fore.* Suberat & ille metus, ne damnatus auctorem se nefandi facinoris protraheret. *reliqui quid esset (5), nisi ut fortiter moriatur?* Nihil palàm

Classis Romana ad Samothracem appulsa.

†
Evander Crætensis occisus a Perseo.

C. 5. (1) De diis Samothracum, & eorum religionibus, pro sanctissimis toto Orbe habitis, vid. sis Diodor. l. 5. Strab. l. 10. Dion. Hal. l. 1. (2) Omnino lege pollutus. (3) Intelligitur hæc vel similis formula *procul este profani.* (4) Fortè *sevocato*, seorsum vocato. Hoc verbo utitur etiam Cic. l. 1. de Divin. c. 30. (5) Immo *esse*.

palàm abnuere Evander: sed quum, veneno se malle mori, quàm ferro, dixisset; occultè fugam parabat. quod quum renunciatum regi esset, metuens, ne, tanquam a se subtracto poenæ reo, iram Samothracum in se converteret, interfici Evandrum iussit. Quâ perpetratâ temere cæde, subiit extemplo animum, *in se nimirum receptam labem, quæ Evandri fuisset: ab illo Delphis vulneratum Eumenem, ab se Samothracæ Evandrum occisum. ita duo sanctissima in terris templa, se uno auctore, sanguine humano violata.* Hujus rei crimen, corrupto pecuniâ Theondâ, avertitur, ut renunciaret populo, Evandrum sibi ipsum mortem concessisse.

Rex fugam
solitur.

VI. Ceterum tanto facinore in unicum relictum amicum, ab ipso per tot casus expertum, proditumque, quia non prodiderat, omnium ab se abalienavit animos. Pro se quisque transire ad Romanos: fugæque consilium capere solum propè relictum coegerunt; Oroandemque Cretensem, cui nota Thraciæ ora erat, quia mercaturas in eâ regione fecerat, appellat, ut se (1) sublatum in lembum ad Cotym deveheret. Demetrium est portus in promontorio quodam Samothracæ: ibi lembus stabat. Sub occasum solis deferuntur, quæ ad usum necessaria erant: deferitur & pecunia, quanta clam deferri poterat. Rex ipse nocte mediâ, cum tribus consciiis fugæ, per || posticum ædium in propinquum cubiculo hortum, atque inde, || maceriam ægre transgressus, ad mare pervenit. Oroandes jam tum, (2) dum pecunia deferretur, primis tenebris solverat navem, ac per altum Cretam petebat. Postquam in portu navis non inventa est, vagatus Perseus aliquamdiu in litore, postremò timens lucem jam appropinquantem, in hospitium redire non ausus, in latere templi prope angulum obscurum delituit. Pueri † regii apud Macedonas vocabantur principum liberi, ad ministerium electi regis: ea cohors, profecuta regem fugientem, ne tum quidem abscedebat, donec jussu Cn. Octavii pronunciatum est per præconem, *Regios pueros, Macedonasque alios, qui Samothracæ essent, si transirent ad Romanos, incolumitatem, libertatemque & sua omnia servaturos, quæ aut secum haberent,*
aut

C. 6. (1) Tollere in lembum, in navem propriæ in hac re locutiones sunt. Similiter tollere, pro tollere in equum, suprâ l. 22. c. 49. (2) Locutus

aut in Macedonia reliquissent. Ad hanc vocem transitio omnium facta est, nominaque dabant ad C. Postumum tribunum militum. Liberos quoque parvos regio Ion Thessalonicensis Octavio tradidit : nec quisquam, præter Philippum, maximum natu e filiis, cum rege relictus. Tum sese filiumque Octavio tradidit ; fortunam Deoque, quorum in templo erant (3), nullâ ope supplicem juvantes, accusans. In § prætoriam navem imponi jussus : eodem & pecunia, quæ superfuit, delata est : extemploque classis Amphipolim repetit. Inde Octavius regem in castra ad consulem misit, præmissis literis, ut in potestate eum esse & adduci sciret.

*Tradit se
Romanis.*

VII. Secundam eam Paullus, sicut erat, victoriam ratus, victimas cecidit eo nuncio ; & , consilio advocato, literas prætoris quum recitasset, Q. Ælium Tuberonem obviâ regi misit : ceteros manere in prætorio frequentes jussit. Non aliâs ad ullum spectaculum tanta multitudo occurrit. Patrum ætate Syphax rex captus in castra Romana adductus erat : præterquam quod nec suâ, nec gentis famâ comparandus, tunc quoque † accessio Punici belli (1) fuerat, sicut Gentius Macedonici. Perseus caput belli erat : nec ipsius tantum, patris avique, (2) quos sanguine ac genere contingebat, fama † conspectum eum efficiebat, sed (3) effulgebant Philippus ac Magnus Alexander, qui summum imperium in orbe terrarum Macedonum fecerant. Pullo amictus (4) illo Perseus ingressus est castra, nullo suorum alio comite, qui socius calamitatis miserabiliorem eum faceret (5). progredi præ turbâ occurrentium

*Adducitur ad
Æmilium.*

cus mendosus. Intelligendum certè, postquam delata est pecunia. [Suspitor exidisse vocem *cunctatus*, vel quid simile.] (3) Potius erat. Vel lege *quorum templum erat* ; præpositio enim non habetur in primo exemplari.

C. 7. (1) Gronovius delendum pronunciat *ut fuerat*. Certè bene abesse posset. (2) Aliquid intercidit. Forte *et ceterorum regum, quos sanguine &c.* vel leviori medicinâ, *et quos*. (3) Eorum gloria animis spectantium obversabatur. (4) Pro illo, (quod omnino vitiosum est) legendum videtur *cum filio*. Hic certè socius calamitatis intelligendus est, qui miserabiliorem eum faciebat : Tum voces, nullo suorum alio comite, *peripetitus* legendæ erunt. Sed nec displicet Doujatii conjectura, inferentis *quàm ante qui socius*. (5) Objicit Drakenborchius, minimè verisimile esse Romanos ideo nullum alium comitem Perseo addidisse, ut hic calamitatis socius eum miserabiliorem faceret : quod hæc verba illi indicare videtur. *ut faceret igitur in faciebat* mutandum conjicit. Sed fallitur

rentium ad spectaculum non poterat, donec consul lictores misisset, qui † submovendo iter ad prætorium facerent. Confurrexit consul, & jussis sedere aliis, progressusque paullum, introëunti regi dextram porrexit, submittentemque se ad pedes sustulit: nec attingere genua passus, introductum in tabernaculum § adversus advocatos in consilium confidere jussit.

VIII. Prima percontatio fuit, *quâ subactus injuriâ contra populum Romanum bellum tam infesto animo suscepisset, quo se regnumque suum ad ultimum discrimen adduceret?* Quum, responsum expectantibus cunctis, terram intuens, diu tacitus fleret, rursus consul: *Si juvenis regnum accepisses, minùs equidem mirarer, ignorasse te, quàm gravis aut amicus, aut inimicus esset populus Romanus. nunc verò, quum & bello patris tui, quod nobiscum gessit, interfuisses, & pacis postea, quam (1) cum summâ fide † adversus eum coluimus, meminisses, quod consilium, quorum & vim (2) bello, & fidem in pace expertus esses, cum iis tibi bellum esse, quàm pacem, malle?* Nec interrogatus, nec accusatus quum responderet; *Utcunque tamen hæc, sive errore humano, seu casu, seu necessitate inciderunt, bonum animum habe: multorum regum, populorum casibus, cognita populi Romani clementia non modò spem tibi, sed propè certam fiduciam (3) salutis, præbet.* Hæc Græco sermone Perseo: Latinè deinde suis, *Exemplum insigne cernitis, inquit, mutationis rerum humanarum. Vobis hoc præcipuè dico, juvenes. ideo in secundis rebus nihil in quemquam superbè ac violenter consulere decet, nec præsentem credere fortunâ; quum, quid vesper ferat, incertum sit. Is demum vir erit, cujus animum nec prospera flatu suo efferet, nec adversa infringet.* Concilio dimisso, tuendi cura regis

Q. Ælio

fallitur vir doctus. Verba, ut nunc sunt, minimè indicant Romanos id quæsisse, sed quâsi fortunam ita voluisse. Ita Anglicè dici posset: *to embitter his calamity, his son accompanied him.* Similiter suprà l. 44. c. 44. *ne sincero gaudio frueretur, cura de minore filio stimulabat.* Quid si dictum esset, *ne sincero gaudio frueretur, filius in prælio cecidit?* Quisnam intelligeret, filium ideo cecidisse, vel hostem ideo filium interfecisse, ne sincerum patris gaudium esset? E.

C. 8. (1) *Cum fide* occurrit suprà l. 23. c. 14. l. 32. c. 1. l. 40. c. 50. l. 43. c. 21. Similiter † *cum curâ.* (2) *Excidisse* videtur in. [Eandem expressit sententiam Virgilius l. 7. *Æn.* v. 235. *dextramque potentem, Sive fide, seu quis bello est expertus & armis.* E.] (3) Jure observat ad hæc Crevierius: Si hanc Paulli orationem Livius finxit, sanè desiderare videmur scriptoris

Q. Ælio mandatur. Eo die & (4) invitatus ad consulem Perseus, & alius omnis ei honos habitus est, qui haberi in tali fortunâ poterat.

IX. Exercitus deinde in hiberna dimissus est. maximam partem copiarum Amphipolis, reliquas propinquæ urbes acceperunt. Hic finis belli, quum quadriennium continuum bellatum esset, inter Romanos ac Persea fuit: idemque finis incliti per (1) Europæ plerumque atque Asiæ omnem regni. (2) Vicesimum ab Carano, qui primus regnavit, Persea numerabant. Perseus, Q. Fulvio, L. Manlio consulibus, regnum accepit: a senatu rex est & appellatus, M. Junio, A. Manlio consulibus: regnavit undecim annos. Macedonum obscura admodum fama usque ad Philippum Amyntæ filium fuit: inde ac per eum crescere quum cœpisset (3), Europæ se tamen finibus continuit, Græciam omnem & partem Thraciæ atque Illyrici amplexa. (4) Superfudit deinde se in Asiæ: & tredecim annis, quibus Alexander regnavit, primum omnia, quæ reriarum propè immenso spatio imperium fuerat, suæ ditionis fecit. Arabas hinc Indiamque, quæ terrarum (5) ultimus finis ¶ Rubrum mare amplectitur, peragravit. tum maximum in terris Macedonum regnum nomenque: inde morte Alexandri distractum in multa regna, dum ad se quisque opes rapiunt, (6) lacerantes viribus: a summo culmine fortunæ ad ultimum finem centum quinquaginta (7) annos stetit.

X. Victoriæ Romanæ fama quum ¶ pervassisset in Asiæ, Antenor, qui cum classe lemborum ad Phanas

TOM. VII.

P

stabat

scriptoris iudicium; si Paulus verè habuit, consulis fidem. Attamen vite tantum spes intelligenda videtur. (4) *Invitare*, pro ad epulas invitare, supra l. 1. c. 57. l. 3. c. 14. l. 23. c. 4. Vid. § *invitatio*.

C. 9. (1) *Plerumque Europæ* dictum est. ut *medium campi*, *exiguum spatii* & similia. Vid. § *multum diei*. Similiter Sallust. Jug. c. 21. *ubi plerumque acies profecit*. (2) Numerus haud dubiè mendosus. Iustinus triginta Macedoniæ reges numerat: Eusebius in Chronico, novem & triginta. (3) Hic, & ad verba sequentia, *regnum Macedonicum* subintelligendum censeo. Hoc ideo monui, quod Dukerus alique locum huac temere sollicitarunt. (4) Suprà l. 39. c. 49. *Facientem bñs superfusi oppresserunt*. (5) Omnino lege *ultimos fines*. (6) Gronovius malebat *laceratis viribus*; ut infra c. 19. *distractis viribus*. Sed præstat legere ex Burmanni verisimillimâ conjecturâ *lacerantes viribus*. *Vires* pro per vices; ut apud Juv. Sat. 7. v. 239. (7) Initium numerandi duxisse videtur Livius a morte Alexandri Magni, quæ in annum primum Olymp. CXIV. incidit. Inde autem usque ad finem regni Macedonici sunt anni CLVL

*Rhodium in-
vitantur le-
gati Romani
ad Antio-
chum.*

*Popillii af-
feritas.*

*Decimii mo-
deratio.*

stabat, Cassandriam inde trajecit. C. Popillius, qui ad Delum præsidio navibus Macedoniam petentibus erat, postquam debellatum in Macedoniâ, & statione submotos hostium lembos audivit, dimissis & ipse Atticis navibus, ad susceptam legationem peragendam navigare Ægyptum pergit: ut prius occurrere Antiocho posset, quàm ad Alexandræ (1) mœnia accederet. Quum prætervehere-
rentur Asiam legati, & Loryma venissent, qui portus viginti paullo amplius millia ab Rhodo abest, ex adverso urbi ipsi positus; principes Rhodiorum occurrunt (jam enim eò quoque victoriæ fama perlata erat) orantes, ut Rhodum debeberentur. pertinere id ad famam salutemque ci-
vitatatis, noscere ipsos omnia, quæ acta essent, agerenturque Rhodi, & comperta per se, non vulgata famâ, Romam referre. Diu negantes perpulerunt, ut moram navigationis brevem pro salute sociæ urbis paterentur. Postquam Rhodum ventum est, in concionem quoque eos iidem (2) precibus pertraxerunt. Adventus legatorum auxit potius timorem civitati, quàm minuit: omnia enim Popillius, quæ sin-
guli universique eo bello hostiliter dixerant, fecerantque, retulit. &, vir asper ingenio, augebat atrocitatem eorum, quæ dicerentur, vultu truci & accusatoriâ voce: ut, quum propriæ simultatis nulla causa cum civitate esset, ex unius senatoris Romani acerbitate, qualis in se universi senatûs animus esset, conjectarent. C. Decimii modera-
tior oratio fuit, qui, in plerisque eorum, quæ commemorata a Popillio essent, culpam non penes populum, sed penes paucos || concitores vulgi esse, dixit. eos, venalem linguam habentes, decreta plena regis assentationis fecisse: & eas legationes misisse, quarum Rhodios semper non minùs puderet, quàm pœ-
niteret. Quæ omnia, si (3) tamen populo foret, in capita noxiorum versura. Cum magno || assensu auditus est, non magis eo, quòd multitudinis noxam † elevabat, quàm quòd culpam in auctores verterat. Itaque quum principes eorum Romanis responderent, nequaquam tamen tam grata (4) oratio eorum fuit, qui, quæ Popillius objecerat, diluere utcunque conati sunt: quàm eorum, qui Deci-
mio

C. 10. (1) Vid. not. 5. ad c. 23. l. 43. suprà. (2) Nempe principes Rhodiorum. (3) Lege si ea mens populo foret: qualem nempe descripsit Decimius, dum ipsos excusat. (4) Nempe multitudini. E.

mio in auctoribus ad § piaculum noxæ objiciendis assensu *Damnati*
sunt. Decretum igitur extemplo, ut, qui pro Perseo ad- *qui Perseo*
versus Romanos dixisse quid, aut fecisse, convincerentur, *favuerunt.*
capitis condemnarentur. Excesserunt urbe † sub adventu
Romanorum quidam, alii mortem sibi consciverunt. Le-
gati, non ultra quam quinque dies Rhodi morati, Alex-
andriam proficiscuntur. Nec eo segnius judicia ex de-
creto coram his facto Rhodi exercebantur: quam perse-
verantiam in exsequenda re Decimii lenitas (5) *.

XI. Quum hæc gererentur, Antiochus frustra tentatis *R. Ægypti*
mœnibus Alexandriæ absceſſerat: ceteraque Ægypto po-
titus, relicto Memphi majore Ptolemæo (1), cui regnum
quæri suis viribus simulabat, ut victorem mox aggredere-
tur, in Syriam exercitum abduxit. Nec hujus voluntatis
ejus ignarus Ptolemæus, (2) dum conterritum obsidionis
metu minorem fratrem haberet, posse se recipi Alex-
andriæ, & sorore adjuvante, & non repugnantibus
fratris amicis, ratus; primùm ad sororem, deinde ad
fratrem amicosque ejus, non priùs desinit mittere,
quàm pacem cum iis confirmaret. Suspectum Antio-
chum effecerat, quòd, ceterâ Ægypto sibi (3) traditâ,
Pelusii validum relictum erat præsidium. apparebat,
¶ claustra Ægypti teneri, ut, quum vellet, rursus exer-
citum induceret: *bello intestino cum fratre cum exitum fore,*
ut victor, fessus certamine, nequaquam par Antiocho futurus
esset. Hæc, prudenter animadversa a majore, cum ¶ as-
sensu minor frater, quique cum eo erant, acceperunt:
soror plurimùm adjuvit, non consilio modò, sed etiam
precibus. Itaque, consentientibus cunctis pace factâ,
Alexandream recipitur, ne multitudine quidem adver-
sante: quæ in bello, non per obsidionem modò, sed etiam
postquam a mœnibus abcessum est, quia nihil ex Ægypto
subvehebatur, omnium rerum ¶ attenuata inopiâ erat.
His quum lætari Antiochum conveniens esset, si redu-
cendi ejus causâ exercitum Ægyptum induxisset, quo
¶ specioso § titulo ad omnes Asiæ & Græciæ civitates, le-
gationibus

P 2

(5) Supple *accendebat*, vel quid simile.

C. II. (1) Vid. not. 4. ad c. 19. l. 44. suprà. (2) Lege *quum*; vel
mox habet, pro *haberet*. Vid. † *dum*. (3) Nempe Ptolemæo majori:
Quare mox nequeo Gronovio assentiri, emendanti *reliquum erat* pro *relictum*
erat.

gationibus recipiendis literisque dimittendis, usus erat, adeo est offensus, ut multo acrius infestiusque adversus duos, quam antè adversus unum, pararet bellum. Cyprum extemplo classem misit: ipse, primo vere cum exercitu Ægyptum petens, in Cœlen Syriam processit. Circa Rhinocolura Ptolemæi legatis agentibus gratias, quod per eum regnum patrium recepisset, petentibusque, ut suum munus tueretur, & diceret potius, quid fieri vellet, quam, hostis ex socio factus, vi atque armis ageret, respondit; *Non aliter neque classem revocaturum, neque exercitum reducturum, nisi sibi & totâ Cypro, & Pelusio, agroque, qui circa Pelusiacum ostium Nili esset, || cederet: diemque præstituit, intra quam de conditionibus (4) peractis responsum acciperet.*

*Occurrunt
Antiocho le-
gati Rom.*

*Popillius
virgâ
circumscribit
regem.*

XII. Postquam dies data induciis præteriiit, (1)* navigantibus ostio Nili ad Pelusium, per deserta Arabiæ* ad Memphim incolebant, & ab ceteris Ægyptiis, partim voluntate, partim metu, ad Alexandriam modicis itineribus descendit. Ad (2) Leusinem transgresso flumen, qui locus quatuor millia ab Alexandriâ abest, legati Romani occurrerunt. quos quum advenientes salutasset, dextramque Popillio porrigeret; tabellas ei Popillius (3) scriptum habentes tradit, atque omnium primum id legere jubet: quibus perlectis, quum se consideraturum, adhibitis amicis, quid faciendum sibi esset, dixisset; Popillius, || pro ceterâ asperitate animi, virgâ, quam in manu gerebat, circumscripsit regem: ac, *Priusquam hoc circulo excedas, inquit, redde responsum, senatui quod referam.* Obstupefactus tam violento imperio parumper quum hæsitasset, *Fuciam,*

not. E. (4) De conditionibus, quas jam Antiochus peregerat. Sed mendii suspecta vox est. Fortasse prædictis.

C. 12. (1) Locus mancus, quem in hunc modum supplevit Crevierius: [*præfecti maritimarum virium, quæ terrestrem exercitum comitabantur,*] *navigantibus ostio Nili ad Pelusium, [ipse] per deserta Arabiæ [ingressus Ægyptum, receptusque ab eis, qui] ad Memphim incolebant &c.* Suspiciatur enim, præter classem Syriacam, quæ Cyprum. suprà c. 11. missa dicitur, & infra hoc cap. a legatis Romanis dimissa e Cypro memoratur, Antiochum apud se retinuisse aliquas maritimas copias, ut simul terrâ, simul mari Ægyptum aggrediretur: eas autem hîc intelligendas navigasse per ostium Nili ad Pelusium, dum ipse Antiochus terrestri exercitu per deserta Arabiæ Ægyptum petit. (2) *Lege Eleusinem.* Eleusis vicus fuit ad fossam Canopicam. (3) *Pro scriptum lege senatusconsultum.*

Faciam, inquit, quod censet senatus. Tum demum Popilius dextram regi, tanquam socio atque amico, porrexit. Die deinde † finitâ quum excessisset Ægypto Antiochus, legati, concordia etiam auctoritate suâ inter fratres firmatâ, inter quos vixdum convenerat (4), pars Cyprum navigant: & inde, quæ jam vicerat prælio Ægyptias naves, classẽ Antiochi dimittunt. Clara ea per gentes legatio fuit, quòd haud dubiè adempta Antiocho Ægyptus habenti jam, redditumque patrium regnum stirpi Ptolemæi fuerat. Consulum ejus anni, sicut alterius clarus consulatus insigni victoriâ, ita alterius obscura fama, quia materiam res gerendi non habuit. Jam primum quum legionibus ad conveniendum diem dixit, non auspicatò † templum (5) intravit. vitio diem dictam esse augures, quum ad eos relatum est, decreverunt. Profectus in Galiliam circa Macros campos ad montes Siciminam & Papium stativa habuit: deinde circa eadem loca cum sociis nominis Latini hibernabat: legiones Romanæ, quòd vitio dies exercitui ad conveniendum dicta erat, Romæ manserant. Et prætores, præter C. Papirium Carbonem, cui Sardinia evenerat, in provincias iere. eum jus dicere Romæ (nam (6) eam quoque sortem habebat) inter cives & peregrinos Patres censuerant.

XIII. Et Popilius (1) & ea legatio, quæ missa ad Antiochum erat, Romam rediit; retulit, controversias inter reges sublatas esse, exercitumque ex Ægypto in Syriam reductum. Post ipsorum regum legati venerunt: Antiochi legati, referentes, *Omni victoriâ potiore pacem regi, quæ senatui placuisset, visam: eumque haud secus, quàm Deorum imperio, legatarum Romanorum jussis paruisse.* Gratulati deinde

consultum. Polyb. Exc. Leg. p. 92. δελταριον, εν τῇ της συγκλητου δογμα καταγεγραπτο. Similiter Valer. Max. Error ortus videtur ex compendiarîâ notâ *Scitum*. (4) Haud dubiè legendum *inter quos vixdum convenerat pax, Cyprum &c.* Tota legatio trium tantum erat hominum, quorum princeps Popilius: omniaque communiter egit. (5) Intelligendus videtur locus auguriis consecratus, unde diem dici ad conveniendum exercitui mos esset. (6) Missio nimirum adversus Gentium Anicio, ejus fors ad Carbonem translata fuisse videtur. Cur tamen hunc potius, quam Bibium prætorem urbanum, jus inter cives et peregrinos dicere Patres censuerunt, haud faciliè conjici potest.

C. 13. (1) Hoc est, Popilius & reliqui legati. Vid. not. 3. ad c. 25. l. 3. suprâ. Mox dele vocem *rediit*, ut sit *Romam retulit*. Gronovius, pro

Ptolemæi.

deinde victoriam sunt, ad quam summâ ope, si quid imperatum foret, adfuturum regem fuisse. Ptolemæi legati, communi nomine regis (2) & Cleopatrz, gratias egerunt, Plus eos senatui populoque Romano, quàm parentibus suis, plus, quàm Diis immortalibus, debere: per quos obsidione miserrimâ liberati essent, regnum patrium propè amissum recepissent. Respondit ab senatu est: Antiochum || rectè atque ordine fecisse, quod legatis parvisset, gratumque id esse senatui populoque Romano. (3) Regibus Ægypti, Ptolemæo Cleopatrzque: si quid per se boni commodique evenisset, id magnopere senatum letari: daturumque operam, ut regni sui maximum semper præsidium positum esse in fide populi Romani ducant. Munera legatis ut ex instituto mittenda curaret, C. Papius prætori mandatum. Literæ deinde (4) Macedoniâ allatz, quæ victoriæ lætitiâ geminarent: Persea regem in potestatem consulis venisse. Dimissis legatis, disceptatum inter Pisanos (5) Lunensesque legatos: Pisani querentibus, agro se a colonis Romanis pelli; Lunensibus affirmantibus, eum, de quo agatur, a triumviris agrum sibi assignatum esse. Senatus, qui de finibus cognoscerent statuerentque, quinqueviros misit, Q. Fabium Buteonem, P. Cornelium Blasionem, T. Sempronium Muscam, L. Nævium Balbum, C. Appuleium Saturninum. Et ab Eumene & ab Attalo & ab Athenæo fratribus, communis legatio de victoriâ gratulatum venit. Et Masgabæ, regis Masinissæ filio, Puteolis navem egresso, prætor fuit, obviam missus cum pecuniâ, L. Manius quæstor, qui Romam eum publico sumptu perduceret. Advenienti extemplo senatus datus est. Is adolescens ita locutus est, ut, quæ rebus grata erant, gratiora verbis faceret. Commemoravit, quot pedites equitesque, quot elephantos, quantum frumenti eo quadriennio pater suus in Macedoniâ misisset. Sed duas res ei rubori fuisse: unam, quod rogasset eum per legatos senatus, quæ ad bellum & opus essent, & non imperasset: alteram, quod pecuniam ei pro frumento misisset. Masinissam meminis-

*Masgaba
Masinissæ
f.*

pro Et Popillius, legendum conjicit ut Popillius. (2) Ptolemæi minoris. Is enim solus auxilium imploraverat Romanorum, & propter eum missa legatio a Romanis fuerat. Vid. suprâ l. 44. c. 19. Ita rectè Crevierius: nec audiendus Gronovius, emendans regum, & mox Ptolemæis; quia nempe simul jam regnabant. (3) Vid. not. 4 ad c. 19. l. 44. suprâ. (4) Lege e Macedoniâ. Facile excidit præpositio. (5) Lucenses & Lucensibus

meminisse, regnum a populo Romano partum auctumque & multiplicatum habere: usu regni contentum scire, dominium & jus eorum, qui dederint, esse. Sumere itaque eosdem, non se rogare, equum esse, neque emere ea, ex fructibus agri ab se dati quæ ibi proveniant. Id Masinissæ satis esse, & fore, quod populo Romano superesset. Cum iis mandatis a patre profectum postea consecutos equites, qui devictam Macedoniam nunciarent, (6) gratulatumque senatui juberent indicare, tantæ eam rem lætitiæ patri suo esse, ut Romam venire velit, Jovique optimo maximo in Capitolio sacrificare, & || grates agere: id, nisi molestum sit, ut ei permittatur, ab senatu petere.

XIV. Responsum regulo est: Facere patrem ejus Masinissam, quod virum gratum bonumque facere deceat, ut pretium honoremque (1) debito beneficio addat. Et populum Romanum ab eo, bello Punico, † forti fidelique operâ adjutum; & illum, favente populo Romano, regnum adeptum; (2) æquitate suâ postea trium regum bellis deinceps omnibus functum officiis. Victoriâ verò populi Romani lætari eum regem mirum non esse, qui sortem omnem fortunæ regniq; sui cum rebus Romanis immiscuisset. || Grates Diis pro populi Romani victoriâ apud suos penates ageret; Romæ filium pro eo acturum. Gratulatum quoque satis suo ac patris nomine esse. Ipsum relinquere regnum, & Africâ excedere, præterquam quòd illi inutile esset, non esse e republicâ (3) populi Romani, senatum censere. Petenti Masgabæ, ut Hanno Hamilcaris filius obses in locum * (4) exigeret. Munera ex senatusconsulto emere regulo quæstor jussus ex centum pondo argenti, & † prosequi eum Puteolos, omnemque sumptum, quoad in Italiâ esset, præbere, & duas naves conducere, quibus ipse comitesque (5) regis in Africam deveharentur: & comitibus omnibus, liberis servisque, vestimenta data. Haud ita multo post de altero Masinissæ filio Misagene literæ allatæ sunt, Misagene
alter Masinissæ filius.

missum

censibus legendam censet Dulserus Vid. ad l. 41. c. 13. suprâ. (6) Et juberent se, postquam gratulatus esset senatui, indicare.

C. 14. (1) Beneficio in se Romanorum, quod ipsi debebatur ob constantem in rempublicam fidem. Elevat comiter suum beneficium senatus, satendo debitum fuisse Masinissæ, quidquid illi præstitum a populo Romano fuerat. (2) Verisimilis videtur conjectura Crevierii: regnum adeptum ac virtute suâ. Postea trium. (3) Similiter suprâ l. 34. c. 34. quod e republicâ populi Romani sociorumque esse crederet. & l. 8. c. 4. e republicâ nominis Latini. (4) Lacuna, quæ sine libris suppleri nequit. (5) Lege comitesque ejus.

Comitia.

Contentio
inter censores
de libertinis.

missum eum ab L. Paulo post devictum Persea in Africam cum equitibus suis, navigantem, dispersâ classe in Hadriatico mari, Brundisium tribus navibus ægrum delatum. Ad eum cum iisdem muneribus, quæ data Romæ fratri ejus erant, L. Stertinius quæstor Brundisium missus: jussusque curare, ut ædes hospi-^[tio]reguli, simul omnia, quæ ad valetudinem opus essent, præberentur; impensæque liberaliter quum ipsi, tum toti comitatu præstarentur; naves etiam ut prospicerentur, quibus se bene ac tutò in Africam trajiceret. Equitibus singulæ libræ argenti, & quingeni sestertii dari jussi. Comititia creandis in sequentem annum consulibus habita sunt a C. Licinio consule. Creati Q. Ælius Pætus, M. Junius Pennus. Inde prætores facti Q. Cassius Longinus M'. Juventius Thalna, Ti. Claudius Nero, A. Manlius Torquatus, Cn. Fulvius Gillo, C. Licinius Nerva. Eodem anno censores Ti. Sempronius Gracchus & C. Claudius Pulcher rem diu inter se variis altercationibus agitatum tandem concordi animo decreverunt. Gracchus, quum libertini iterum iterumque in quatuor tribus urbanas redacti sese rursus per omnes effudissent, repullulans semper malum radicitus extirpare volebat, omnesque, qui servitutem servissent, censu excludere. Nitebatur contra Claudius, & majorum instituta commemorabat, qui libertinos coercere sæpius, nunquam prohibere omnino civitate tentassent. Quin etiam ab censoribus C. Flaminio, L. Æmilio aliquid ex pristinâ severitate laxatum esse referebat. Sane quum tunc quoque sæx illa populi per omnes tribus sese divisisset, eamque redigere rursus in antiquam velut sedem necessarium videretur, nonnullis tamen ejus ordinis aliquid præcipuum concessum erat.

XV. Nam ab illis censoribus] in quatuor urbanas tribus descripti erant libertini, præter eos, quibus filius quinquenni major (1) ex senatusconsulto esset. Eos, ubi proximo lustro censi essent, censori jusserunt: & eos, qui prædium prædiave rustica pluris sestertiûm triginta millium haberent, (2) censendi jus factum est. Hoc quum ita servatum esset, negabat Claudius, suffragii lationem injussu populi censorem cuicumque homini, nedum ordini universo, adimere.

C. 15. (1) Ineptè hic inferuntur voces ex senatusconsulto. Vel rejice eas in anteriora, ex senatusconsulto descripti erant libertini; vel iis quæ sequuntur adjuuge, censori ex senatusconsulto jusserunt. (2) Jure suspicatur Crevierius hic aliquid excidisse, quale in tribubus rusticis. Nam L. Æmilio, C. Flaminio censoribus, non agebatur utrùm censerentur libertini, sed ubi censerentur.

mere posse. Neque enim, si tribu movere posset (3), quod sit nihil aliud, quàm mutare jubere tribum, ideo omnibus quinque & triginta tribubus emovere posse; id est, civitatem libertatemque eripere; non, ubi censeatur, † finire, sed censu excludere. Hæc inter ipsos disceptata: postremò eò † descensum est, ut ex quatuor urbanis tribubus unam palàm in atrio Libertatis fortirentur, in quam omnes, qui servitutem servissent, conjicerent. Esquilinæ fors exiit: in eâ Ti. Gracchus pronunciavit, libertinos omnes censerì placere. Magno ea res honori censoribus apud senatum fuit. gratiæ actæ & Sempronio, qui in bene cœpto perseverasset; & Claudio, qui non impedisset. Plures, quàm a superioribus, & senatu (4) emoti sunt, & equos vendere jussi. omnes iidem ab utroque & tribu remoti, & † ærarii facti: neque ullius, quem alter notaret (5), ab altero levata ignominia. Petentibus, ut ex instituto ad † facta tecta exigenda, & ad opera, quæ locassent, † probanda, anni & (6) bimensis tempus prorogaretur, Cn. Tremellius tribunus, quia lectus non erat in senatum, intercessit. Eodem anno C. Cicereius ædem in monte Albano dedicavit quinquennio pòst, quàm vovit (7) Flamen Martialis inauguratus est eo anno L. Postumius Albinus.

In Esquilinam tribum conjecti libertini.

Censura severe gesta.

XVI. Q. Ælio, M. Junio consulibus de provinciis referentibus, censuere Patres, duas provincias Hispaniam rursus fieri, quæ una per bellum Macedonicum fuerat: & Macedoniam Illyricumque eosdem, L. Paullum & L. Anicium, obtinere, donec de || sententiâ legatorum &

U. c. 585.
a. C. 167.
Q. Ælio,
M. Junio
Coss.

res

censerentur. (3) Potiùs possit. Si possit, i. e. et si possit. (4) Usitatus foret moti. Paulo suprà tamen dixit omnibus quinque & triginta tribubus emovere: & mox tribu remoti; nisi ibi quoque moti legendum sit. Ceterùm hæc jam memoraverat Livius l. 43. c. 15 & 16. Sed hic supplet ea, quæ illic omiserat. (5) Potiùs notarat. Ceterùm vid. § censoria notatio. (6) Crevierius malebat anni & vi. mensum. Nempe quum censes intra anni & sex mensum spatium, quo censura finiebatur, non potuissent & facta tecta exigere, & opera quæ locassent probare, postulabant, ut exacto magistratu prorogaretur sibi tempus, non quo totam censuræ vim tenerent, sed cum potestate essent ad hæc quæ supererant perficienda. Hanc autem prorogationem postulasse videntur, ut compensarent tempus inutiliter elapsum, quum in comitiis perduellionis accusarentur: per quod tempus eos nihil publici negotii gessisse, tradit Livius suprà l. 43. c. 16. Vox *bimensis* dubiæ Latinitatis est. (7) Nempe *Junoni Monetae*. Vid. suprà l. 42. c. 7. Vox *Moneta* videtur hinc excidisse.

Provincia.

res bello turbatas, & statum alium (1) ejus regni formando composuissent. Consulibus Pisæ & Gallia decreta cum binis legionibus (2) peditum, & equitum quadringentenis. Prætorum sortes fuere, Q. Cassii urbana, † M'. (3) Juventii Thalmæ inter peregrinos, Ti. Claudii Neronis Sicilia, Cn. Fulvii Hispania citerior, C. Licinii Nervæ ulterior. A. Manlio Torquato Sardinia obvenerat. nequirit ire in provinciam, ad res capitales quærendas ex senatusconsulto retentus. De prodigiis deinde nunciatis

Prodigia.

senatus est consultus. Ædes Deorum || Penatium in Veliâ de cœlo tacta erat: & in oppido Minervio (4) duæ portæ & muri aliquantum. Anagninæ terrâ pluerat; & Lanuvii fax in cœlo visa erat; & Calatiæ (5) in publico agro M. Valerius civis Romanus nunciabat e foco suo sanguinem per triduum & duas noctes manasse. Ob id maximè decemviri libros adire jussi, supplicationem in diem unum populo edixerunt, & quinquaginta capris in foro sacrificaverunt. & aliorum prodigiorum causâ diem alterum supplicatio circa omnia pulvinaria fuit, & hostiis majoribus sacrificatum est, & urbs lustrata (6). Inde, quod ad honorem Deûm immortalium pertineret, decrevit senatus, *Ut, quoniam perduelles superati, Perseus & Gentius reges cum Macedoniâ atque Illyrico in potestate populi Romani essent, ut, quanta dona, Ap. Claudio, M. Sempromio consulibus, ob devictum Antiochum regem data ad omnia pul-*

C. 16. (1) Potius *utriusque regni*. Æquè enim per se statum Illyrici componit L. Anicius infra c. 26. ac L. Paullus statum Macedoniæ c. 29. & æquè quinque legati in Illyricum, ac decem in Macedoniam decreti sunt, quorum de sententiâ imperatores L. Paullus, L. Anicius componerent res, ut Livius narrat cap. seq. (2) Locum huic mutilum & corruptum esse constat. Desideratur numerus peditum. Vox *quadringenteni*, pro *quadringeni*, vix proba esse videtur: nec placet locutio *equitum quadringenis*, pro *equitibus quadringenis*. Fortasse legendum: *cum binis legionibus quina millia peditum et ducentos habentibus, equites trecentos*; eodem planè modo, quo supra l. 44. c. 21. Idem numerus notatur tanquam vetere instituto assignatus legionibus, supra l. 42. c. 31. (3) In editione Drakenborchianâ prænomen corruptè exhibetur M. errore, ut videtur, typographico. (4) Hujus oppidi meminit Vellejus l. 1. c. 15. Cellarius in Calabria ponit. Potius tamen legendum videtur: *in oppido Minervium, duæ portæ, et muri aliquantum*. Vid. not. 2. ad c. 20. l. 42. supra. *Minervium*, pro templo Minervæ, est apud Varr. Vid. § *Dianium*. (5) Calatia erat urbs Campaniæ, cujus ager, quemadmodum & Capuæ, publicus factus fuerat populi Romani. Is igitur ager fruentus locabatur colonis a censoribus, quorum e numero nempe fuit hic M. Valerius. (6) Vid. § *Amburbium*.

pulvinaria essent, tanta Q. Cassius & M. Juventius praetores curarent danda.

XVII. Legatos deinde, quorum || de sententiâ imperatores L. Paullus, L. Anicius componerent res, decreverunt decem (1) in Macedoniam, quinque in Illyricum. In Macedoniam sunt hi nominati, A. Postumius Luscus, C. Claudius, ambo censorii, C. Licinius Crassus, collega in consulatu Pauli; tum prorogato imperio provinciam Galliam habebat. His consularibus addidere Cn. Domitium Ahenobarbum, Ser. Cornelium Sullam, L. Junium, C. Antistium Labeonem, T. Numisum Tarquiniensem, A. Terentium Varronem. In Illyricum autem hi nominati, P. Ælius Ligus consularis, C. Cicereius, & Cn. Bæbius Tamphilus, (hic priore anno, Cicereius multis antè annis prætor fuerat) P. Terentius Tusciveicanus, P. Manilius. Moniti deinde consules a Patribus, ut, quoniam alterum ex his succedere C. Licinio, qui legatus nominatus erat, in Galliam oporteret, primo quoque tempore provincias aut † compararent inter se, aut fortirentur, fortiti sunt. M. Junio Pisæ obvenērunt, (quem prius, quàm in provinciam iret, legationes, quæ undique Romam gratulatum convenerunt (2), introducere in senatum placuit) Q. Ælio Gallia. Ceterum quanquam tales viri mitterentur, quorum de consilio sperari posset, imperatores nihil indignum nec clementiâ nec gravitate populi Romani decreturos esse, tamen in senatu quoque agitata est summa consiliorum, ut inchoata omnia legati ab domo ferre ad imperatores possent.

XVIII. § *Omniū primum liberos esse placebat Macedonas S. C. de atque Illyrios, ut omnibus gentibus appareret, arma populi Macedoni-*
Romani non liberis servitutem, sed contrà servientibus liberta-
tem offerre; ut & in libertate gentes quæ essent, tutam eam
sibi perpetuamque sub tutelâ populi Romani esse, &, quæ sub
regibus viverent, & in præsens tempus mitiores eos justioresque
& respectu populi Romani habere se, &, si quando bellum cum
populo Romano regibus fuisset suis, exitum ejus victoriam Ro-
manis, sibi libertatem allaturum crederent. || Metalli quoque
Mace-

C. 17. (1) At novem tantum nominantur. Intercidit unum nomen, quod Jac. Gronovius suspicatur esse Q. Marcii Philippi. (2) Potius convenerant.

Macedonici, quod ingens vectigal erat, (1) locationesque prædiorum rusticorum tolli placebat. nam neque sine publicano exerceri posse; & ubi publicanus est, (2) ibi aut jus publicum vanum, aut libertatem sociis nullam esse. Ne ipsos quidem Macedonas idem (3) exercere posse. ubi in medio præda administrantibus esset, ibi nunquam causas seditionum & certaminis defore. Commune concilium gentis (4) esset, ne improbum vulgus a sinatu (5) aliquando libertatem salubri moderatione datam ad licentiam pestilentem traheret. In quatuor regiones describi Macedoniam, ut suum quæque concilium haberet, placuit; & dimidium tributi, § quàm quod regibus ferre soliti erant, populo Romano pendere. Similia his & in Illyricum mandata. cetera ipsis imperatoribus legatisque relicta, (6) in quibus præsens tractatio rerum certiora subiectura erat consilia.

*Attalus Re-
m.*

XIX. Inter multas regum gentiumque & populorum legationes Attalus, frater regis Eumenis, maxime || convertit in se omnium oculos animosque. exceptus enim est ab his, qui simul eo bello militaverunt (1), haud paullo benignius, quàm si ipse rex Eumenes venisset. Adduxerant eum duæ in || speciem honestæ res: una, gratulatio, conveniens in eâ victoriâ, quam ipse adjuvisset: altera, querimonia Gallici tumultûs, (2) Advertæque gladiis regnum in dubium adductum esse. Suberat & secreta spes honorum præmiorumque ab senatu, quæ vix salvâ † pie-

C. 18. (1) Copula que importuno loco poni, & post prædiorum removenda videtur. [Vel post voces, *Metalli quoque Macedonici*, subintelligi possit locatio. E.] Quid autem sint hoc loco *locationes prædiorum rusticorum*, parum constat. Fortasse hoc intelligendum est de prædiis, quæ proprium essent regum Macedonicorum patrimonium: quæ quum locarentur a regibus, a Romanis vel venduntur, vel donantur. (2) Si remissius agere publicani jubeantur, tunc jus publicum vanum erit, id est, ex jure illo publico, vel metalli, vel portorii, nihil aut perpauulum pecuniæ recipietur. Si publicanus rigidè & districtè aget, tum libertas sociis nulla erit. Ita Crevierius. (3) Metallum nempe Macedonicum. Infra c. 29. *Metalla quoque auri atque argenti non exerceri*. Fortasse legendum *id exercere*. (4) Lege nullum esset, vel potius ne esset. Hoc enim placuisse senatui sequentia probant. (5) Vox aliquando loco mota videtur. Certè ad remotiora pertinet, *ad licentiam pestilentem traheret*. (6) Jac. Gronovius legi jubet *ut quibus*. At vulgatum in quibus commodè referri potest ad præcedens cetera relicta.

C. 19. (1) Mallem militaverant. (2) Hæc pro desperatis habemus. Fortasse in *gladiis* latet *cladibus*, vel *clades*; sed de voce *Advertæque* omnia incerta. Regulum Gallorum *Solovettium* nominat infra c. 34.

(3) Petiis

tate ejus (3) contingere poterant. erant enim quidam Romanorum quoque non boni (4) auctores, qui spe cupiditatem eus elicerent: *Eam opinionem de Attalo & Eumene Romæ esse, tanquam de altero Romanis certo amico, altero nec Romanis, nec Persi fido socio. Itaque vix statui posse, utrum, quæ pro se, an, quæ contra fratrem petiturus esset, ab senatu magis || impetrabilia forent: aded universos omnia & huic tribuere, & illi & verò negare.* Eorum hominum (ut res docuit) Attalus erat, qui, quantum spes *Attali spes prima.* sponderet, cuperent, ni unius amici prudens monitio velut frenos animo ejus, † gestienti secundis rebus, imposuisset. Stratius cum eo fuit medicus, ad id ipsum a non securo Eumene Romam missus, speculator rerum, quæ a fratre agerentur, monitorque fidus, si & decedi fide vidisset. Is, ad occupatas jam aures sollicitatumque jam animum quum venisset, aggressus tempestivis (5) temporibus rem propè prolapsam || restituit, *Castigantur a Stratio.* aliis alia regna crevisse rebus, dicendo: regnum eorum novum, nullis vetustis fundatum opibus, fraternâ stare concordia: quod unus nomen regium & (6) præcipuum capitis insigne gerat, omnes fratres regnent. Attalum verò, quia etate proximus, quis non pro rege habeat? neque eo solùm, quia tantas præsentis ejus opes cernat, sed quod haud ambiguum (7) prope diem regnaturum eum infirmitate etateque Eumenis esset, nullam stirpem liberum habentis: (necdum enim agnoverat eum, 8) qui postea regnavit.) Quid † attineret (9) vim † afferre rei, sponte suâ mox ad eum adventuræ? Accessisse etiam novam tempestatem regno tumultus Gallici, cui vix consensu & concordia regum resisti queat. Si verò ad externum bellum domestica seditio adjiciatur, † fisci non posse; nec aliud (10) eum, quàm, ne frater in regno moriatur, sibi ipsi spem propinquam regni erepturum. Si utraque gloriosa res esset, & servasse fratri regnum, & eripuisse; servati tamen regni,

(3) Potius ei contingere. (4) Tò boni accipio casu patrio. E. (5) Omnino lege tempestivis sermonibus. Ita oratio tempestiva suprâ l. 5. c. 12. temperi conveniens l. 35. c. 26. sermones tempori apti l. 3. c. 17. (6) Vid. not. 1. ad c. 31. l. 42. suprâ. (7) Similiter haud ¶ dubius rex. (8) Attalus iii Philometor intelligendus videtur, qui regnavit post hunc Attalum patrum suum, & hærede populo Romano decessit. (9) Lege attinere. Suprà l. 6. c. 23. quid attinere pati? Vid. ¶ infinita locutio. (10) Commode suppleri potest effecturum. Vid. not. 2. ad c. 63. l. 2. suprâ. Gronovius legi jubet: nec aliud eum fratri, quàm, ne in regno moriatur, sibi ipsum f. em

regni, quæ junctâ + pietati sit, potiore laudem (11) fuisse. Sed enimvero quum detestabilis altera res & proxima parricidio sit, quid ad deliberationem dubii superesse? Utrum enim partem regni petiturum esse, an totum erepturum? si partem; ambo infirmos, distractis viribus, & omnibus injuriis obnoxios fore: si totum; privaturne ergo majorem fratrem, an exsulem illâ ætate, illâ corporis infirmitate, an (12) ultimum mori jussurum? (13) Egregium enim (ut fabulis traditus impiorum fratrum eventus taseatur) Persei exitum videri, qui ex fraternâ cade raptum diadema in templo Samothracum, velut præsentibus Diis exigentibus pœnas, ad pedes victoris hostis prostratus posuerit. Eos ipsos, qui, non illi amici, sed Eumeni infesti, stimulent eum, pietatem constantiamque laudaturos, si fidem ad ultimum fratri præstississet.

Stratio ob-
temperat
Attalus.

XX. Hæc plus valere in Attali animo. Itaque introductus in senatum, gratulatus victoriam (1), & sua merita eo bello fratrisque, si qua erant, & Gallorum defectionem, quæ nuper ingenti motu facta erat, exposuit. Petiit, ut legatos mitteret ad eos, quorum auctoritate ab armis avocarentur. His pro regni utilitate editis mandatis, (2) Ænum sibi & Maroneam petiit. Ita + destitutâ eorum spe, qui, fratre accusato, partitionem regni petiturum crediderant, curiam + excessit. (3) Ut rarò aliàs quisquam, rex aut privatus, tanto favore tantoque omnium assensu est auditus; omnibus honoribus muneribusque, & præfatus est cultus, & proficiscentem profecuti sunt. Inter multas Asiæ Græciæque legationes, Rhodiorum maximè legati civitatem || converterunt. nam quum primò in veste candidâ visi essent, quod gratulantes decebat, &, si sordidam vestem habuissent, lugentium Persei casum præbere speciem poterant; postquam consulti ab M. Junio consule Patres, instantibus in comitio legatis

Rhodiæ
legatio.

Spem &c. (11) Potius esse. (12) Gronovius legi jubet *ad ultimum*. Sed vid. not. 3. ad c. 42. l. 40. suprâ. Ceterum post *exsulem* subintelligendum est *esse*. Dukerus suspicatur excidisse *visurum*, vel quid simile. Triâ certè querere videtur Stratius, non duo tantum, quemadmodum Gronovius putabat. (13) Per ironiam hæc accipienda. E.

C. 20. (1) Excidisse videtur *est*. (2) Non magnopere ad laudem senatûs pertinet, quod Polybius Exc. Legat. n. 93. scribit, senatum Attalo præfenti promississe, se ei has urbes daturum; sed deinde, quum Româ digressus adhuc in Italiâ esset, eas, mutatâ sententiâ, liberas pronunciasse. (3) Tò ut delendum videtur; nec non *alias in alius mutandum*.

legatis, an ꝑ locum, lautia, senatumque darent, nullum hospitale jus in iis servandum censuerunt; egressus e curiâ consul, quum Rhodii, gratulatum se de victoriâ purgatumque civitatis crimina dicentes venisse, petissent, ut senatus sibi daretur, pronunciat: *Sociis & amicis & alia comiter atque hospitaliter præstare Romanos, & senatum dure consueisse: Rhodios non ita meritos eo bello, ut amicorum sociorum (4) numero habendi sint.* His auditis, prostraverunt se omnes humi, consulemque & cunctos, qui aderant, orantes, ne nova falsaque crimina plus obesse Rhodiis æquum censerent, quàm antiqua merita, quorum ipsi testes essent. Extemplo, veste sordidâ sumptâ, domos principum cum precibus ac lacrimis circumibant, orantes, ut priùs cognoscerent causam, quàm condemnarentur (5).

XXI. M^o. Juventius Thalna prætor, cujus inter cives & peregrinos jurisdictio erat, populum adversùs Rhodios incitabat: rogationemque promulgaverat, *Ut Rhodius bellum indiceretur: & ex magistratibus ejus anni deligerent, qui ad id bellum cum classe mitteretur,* se eum sperans futurum esse. Huic actioni M. Antonius & M. Pomponius tribuni plebis adversabantur. Sed & prætor novo maloque exemplo rem ingressus erat, quòd, antè non consulto senatu, non consulibus certioribus factis, de suâ unius sententiâ rogationem ferret, *Vellent, juberentne, Rhodiis bellum indici?* quum antea semper priùs senatus de bello consultus esset, deinde ad populum latum; & tribuni plebis (1), quum ita traditum esset, ne quis priùs intercederet legi, quàm privatis ꝑ suadendi dissuadendique legem potestas facta esset; eoque persæpe evenisset, ut, qui non professi essent se intercessuros, animadversis vitiis legis ex ratione (2) dissuadentium, intercederent; &, qui ad intercedendum venissent, desisterent, victi auctoritatibus suadentium legem. Tum inter prætorem tribunosque omnia intempestivè agendi certamen erat. Tribuni festinationem prætoris ante tempus intercedendo, [quum damnarent, imitabantur. Hoc tamen intercessioni suæ prætendebant,] in advenum im-] peratoris & decem legatorum ex Macedoniâ, qui, re diligentissime ex litteris tabulisque perpensa, certò indicaturi essent, quo quæque

Thalnæ rogatio contra Rhodios.

(4) *Lege sociorumve.* (5) *Fortè condemnarent.*

C. 21. (1) *Supple, novo maloque exemplo adversabantur huic actioni.*
(2) *Potius oratione.*

quæque civitas in Persea Romanosve animo fuisset, totam de Rhodiis consultationem rejici opus esse, Sed quum nihilo minus prætor propositum urgeret, eò res processit, ut Antonius tribunus, productis ad populum legatis, procedentem contra Thalnam & dicere incipientem de Rostris detraheret, Rhodiisque concionem præberet. Ceterum, etsi præcipitem ac fervidum prætoris conatum par tribuni pervicacia discusserat, nondum tamen cura discesserat Rhodiorum animis. Patres enim erant infensissimi: ut imminenti malo levati magis in præsens Rhodii, quam omnino liberati essent. Igitur quum diu multumque precantibus tandem senatus datus esset, introducti a consule, primò prostratis humi corporibus diu flentes jacuerunt. Deinde, quum excitatos consul dicere jussisset, Astymedes, quàm maximè composito ad commovendam miserationem habitu, in hunc modum verba fecit.

Oratio Rhodiorum in senatu.

XLII. *Hic luctus & squalor paullo antè florentium amicitia vestra sociorum, Patres conscripti, non potest non esse etiam iratis miserabilis. At quanto justior vestras mentes subibit misratio, si cogitare volueritis, quàm durâ conditione causum hic apud vos propè jam damnata civitatis agamus? Ceteri rei sunt, antequam damnentur: nec prius huius supplicia, quàm de culpâ constet Rhodii] peccaverimusne, adhuc dubium est: pœnas, ignominias omnes jam patimur. Antea, Karthaginensibus victis, Philippo, Antiocho superatis, quum Romam venissemus, ex publico hospitio in curiam gratulatum vobis, Patres conscripti, ex curiâ in Capitolium ad Deos vestros dona ferentes (1); nunc ex sordido & deversorio, vix mercede recepti, ac propè hostium more extra urbem manere iussi, in hoc squalore venimus in curiam Romanam Rhodii, quos provinciis nuper Lyciâ atque Cariâ, quos præmiis atque honoribus amplissimis donastis. Et Macedonas Illyriosque liberos esse (ut audimus) jubetis, quum servierint, antequam vobiscum bellarent: (nec cujusquam fortune invidemus, immo agnoscimus clementiam populi Romani) Rhodios, qui & nihil aliud quàm quieverunt hoc bello, hostes ex sociis facturi estis? Certè quidem vos estis Romani, qui ideo felicia bella vestra esse, quia iusta sint, præ vobis fertis; nec tam exitu eorum, quòd vincatis, quàm principiis, quòd non sine causâ suscipiatis, gloriâmini. Messina in Sicilia oppugnata Karthaginenses, Athenæ oppugnata & Græcia in servitu-*

C. 22. (1) Excidisse videtur verbum; licet ex sequentibus suppleri possit: *veniebamus.*

servitutem petita, & adjutus Hannibal pecuniâ, auxiliis, Philippum hostem fecerunt. Antiochus ipse, ultro ab Ætolis hostibus vestris arcessitus, ex Asiâ classe in Græciam trajecit; Demetriade, & Chalcide, & saltu Thermopylarum occupato, de possessione imperii vos dejicere coratus. Cum Perseo socii vestri oppugnati, alii interfecti reguli principesque gentium aut populorum, causa belli vobis fuere. Quem tandem titulum nostræ calamitas habitura est, si perituri sumus? Nondum segrego civitatis causam a Polyarato & Dinone, civibus nostris, & iis, quos, ut traderemus vobis, adduximus. Si omnes Rhodii æquè noxii essemus, quod nostrum in hoc bello crimen esset? Persei partibus favimus: &, quemadmodum Antiochi Philippique bello pro vobis adversus reges, sic nunc pro rege adversus vos stetimus. (2) Quemadmodum solumus socios juvare, & quàm impigre capeßere bella, C. Livium, L. Æmilium Regillum interrogate, qui classibus vestris in Asia præfuerunt. Nunquam vestræ naves pugnare sine nobis. nostrâ classe pugnavimus semel ad Samum, iterum in Pamphylîâ adversus Hannibalem imperatorem. quæ victoria nobis eo gloriosior est, quòd, quum ad Samum magnam partem navium adversâ pugná & egregiam juventutem amissemus, ne tantâ quidem clade territi, iterum ausi sumus regiæ classis ex Syriâ venienti obviam ire. Hæc non gloriandi causâ retuli, (neque enim + ea nunc nostra est fortuna) sed ut admone-rem, quemadmodum adjuvare socios solerent Rhodii.

XXIII. Præmia, Philippo & Antiocho devictis, amplissima accepimus a vobis. Si, quæ vestra nunc est fortuna Deûm benignitate & virtute vestrâ, ea Persei fuisset, & præmia petitem ad victorem regem venissemus in Macedoniam, quid tandem diceremus? Pecuniâne a nobis adjutum, an frumento? auxiliis terrestribus, an navalibus? quod præsidium tenuisse nos? ubi pugnasse aut sub illius ducibus, aut per nos ipsos? Si quæreret, ubi miles noster, ubi navis intra || præsidia sua fuisset; quid responderemus? Causam fortasse diceremus apud victorem, quemadmodum apud vos facimus. Hoc enim legatos utrôque de pace mittendo consecuti sumus, ut (1) ne ab utrâque parte gratiam iniremus; ab alterâ etiam crimen & periculum esset. Quanquam Perseus

Tom. VII.

Q

verè

(2) Crimen illud diluere pergit, ostendendo quàm impigre Rhodii socios juvare soliti essent, Perseum autem nullâ re ab se adjutum.

C. 23. (1) Lege ut ab neutrâ parte.

verè obijceret, id quod vos non potestis, Patres conscripti, nos principio belli misisse ad vos legatos, qui pollicerentur vobis, quæ ad bellum opus essent; (2) navalibus, armis, juventute nostrâ, sicut prioribus bellis, ad omnia paratos fore. Ne præstaremus, per vos † stetit, qui de quâcunque causâ tum adspersati nostra auxilia estis. Neque fecimus igitur quidquam tanquam hostes, neque bonorum sociorum defuimus officio; sed a vobis prohibiti præstare (3) fuimus. Quid igitur? nihilne factum neque dictum est in civitate vestrâ, Rhodii, quod nolletis, quo meritò offenderetur populus Romanus? Hinc jam non, quod factum est, defensurus sum, (non adedò insano) sed publicam causam a privatorum culpâ segregaturus (4). Nulla enim est civitas, quæ non & improbos cives aliquando, & imperitam multitudinem semper habeat. Etiam apud vos fuisse audiui, qui assentando multitudini grassarentur: & secessisse aliquando a vobis plebem, nec in potestate vestrâ (5) rempublicam fuisse. Si hoc in hac tam bene moratâ civitate accidere potuit, mirari quisquam potest, aliquos fuisse apud nos, qui, regis amicitiam petentes, plebem nostram consiliis depravarent? qui tamen nihil ultrâ valuerunt, quàm ut in officio || cessaremus. Non præteribo id, quod gravissimum est in hoc bello crimen civitatis nostræ. Legatos eodem tempore & ad vos, & ad Persea de pace misimus: quod infelix consilium furiosus (ut postea audivimus) orator stultissimum fecit: quem sic locutum constat, tanquam (6) C. Popilius legatus Romanus, quem ad submovendos a bello Antiochum & Ptolemæum reges misistis, loqueretur. Sed tamen ea, siue superbia siue stultitia appellanda est, eadem, quæ apud vos, & apud Persea fuit. Tam civitatum, quàm singulorum hominum mores sunt: gentes quoque aliæ iracundæ, aliæ audaces, quedam timidæ: in vinum, in Venerem promiores aliæ sunt. (7) Atheniensium populum fama est celerem, & supra vires audacem esse ad conandum: Lacedæmoniorum cunctatorem, & vis in ea, quibus fidit, ingredientem. Non negaverim, & totam Asiæ regionem inaniora parere ingenia,

(2) Potius navibus. (3) Nempe officium. Gronovius legi vult; sed id a vobis &c. (4) Similiter cap. præc. Nondum segrego civitatis causam a Privato &c. (5) Similiter suprâ l. 26. c. 8. ut sua cuique respublica in manu esset. l. 39. c. 50. defectionis auctores, quorum in manu respublica erat. (6) Fortasse excidit si. Tanquam si occurrit suprâ l. 40. c. 9. & apud Cic. aliquoties. (7) Ita populus Samothracum suprâ c. 5. Populus Kartaginensis in Mitis est suprâ l. 21. c. 14. & l. 29. c. 23.

Et nostrorum tumidiorem sermonem esse, quod excellere inter finitimas civitates videamur; Et id ipsum non tam viribus nostris, quam vestris honoribus ac judiciis. Satis quidem Et tunc in praesentia castigata illa legatio erat, cum tam tristi responsio vestro dimissa. si tum parum ignominiae pensum est, haec certe tam miserabilis ac supplex legatio etiam insolentioris, quam illa fuit, legationis satis magnum piaculum esset. Superbiam, verborum praesertim, iracundi oderunt, prudentes irident; † utique si inferioris adversus superiorem est: capitali poenā nemo unquam dignam judicavit. Id enim vero periculum erat, ne Romanos Rhodii contemnerent. Etiam Deos aliqui verbis ferocioribus increpant, nec ob id quemquam fulmine ictum audimus.

XXIV. Quid igitur † superat, quod purgemus, si nec factum hostile ullum nostrum est, Et verba tumidiora legati offensionem aurium, non perniciem civitatis, meruerunt? Voluntatis nostrae tacita velut litem ¶ aestimari vestris inter vos sermonibus audio, Patres conscripti: fuisse nos regi, Et illum vincere maluisse; ideo bello persequendos esse credunt. Alii vestrum, voluisse quidem nos hoc, non tamen ob id bello persequendos esse: neque moribus, neque legibus ullius civitatis ita comparatum esse, ut, si quis vellet inimicum perire, si nihil fecerit, quo id fiat, capitis damnetur. His, qui nos poenā, non crimine, liberant, gratiam quidem habemus: ipsi nobis hanc dicimus legem; si omnes volumus, quod arguimur, non distinguimus voluntatem a facto: omnes plectamur. Si alii principum nostrorum vobis, alii regi faverunt; non postulo, ut propter nos, qui partium vestrarum fuimus, regis fautores salvi sint: illud deprecor, ne nos propter illos pereamus. Non estis vos illis infestiores, quam civitas ipsa; Et hoc (1) qui sciebant, plerique eorum aut profugerunt, aut mortem sibi consciverunt. alii, damnati a nobis, in potestate vestra erunt, Patres conscripti. Ceteri Rhodii, sicut gratiam nullam meriti hoc bello, ita ne poenam quidem sumus. Priorum nostrorum benefactorum cumulus hoc, quod nunc ¶ cessatum in officio est, expleat. Cum tribus regibus gessistis bella per hos annos. ne plus obsit nobis, quod uno bello cessavimus, quam (2) quod duobus bellis pro vobis pugnavimus. Philippum, Antiochum, Persea, tanquam tres sententias, ponite. duae nos absolvent:

Q 2

una

una dubia est, (3) ut gravior sit. Illi (4) de nobis si judicarent, damnati essemus. vos judicate, Patres conscripti, sit Rhodus in terris, an funditus deleatur. Non enim de bello deliberatis, Patres conscripti, quod inferre potestis, gerere non potestis; quum nemo Rhodiorum arma adversus vos laturus sit. Si perseverabitis in irâ, tempus a vobis petemus, quo hanc funestam legationem domum referamus: omnia libera capita, quidquid Rhodiorum virorum, feminarum est, cum omni pecuniâ nostrâ naves conscendemus; ac, relictis penatibus publicis privatisque, Romam veniemus: &, omni auro & argento, quidquid publici, quidquid privati est, in comitio, in vestibulo curiæ vestræ, cumulado, corpora nostra conjugumque ac liberorum vestræ potestati permittemus, hic passuri, quodcunque patiendum erit. procul ab oculis nostris urbs nostra diripiatur, incendatur. Hostes Rhodios esse, Romani judicare possunt: est tamen & nostrum aliquod de nobis iudicium, quo nunquam judicabimus nos vestros hostes: nec quidquam hostile, etiam si omnia patiemur, faciemus.

XXV. Secundum talem orationem universi rursus pro-ciderunt, ramosque oleæ supplices jactantes, tandem excitati, curiâ excefferunt. Tunc sententiæ interrogari coeptæ. Infestissimi Rhodiis erant, qui consules prætoresve aut legati gesserant in Macedoniâ bellum. Plurimum causam eorum adjuvit M. Porcius Cato; qui, asper ingenio, tum lenem mitemque senatorem egit. Non inferam simulacrum (1) viri copiosi, quæ dixerit, referendo: ipsius oratio scripta exstat, § Originum quinto libro inclusa. Rhodiis responsum ita redditum est, ut nec hostes fierent, nec focii permanerent. Philocrates & Astymedes principes legationis erant. Partem cum Philocrate renunciare Rhodum legationem placuit, partem cum Astymede Romæ subsistere, (2) quæ agerentur, sciret, certioresque suos faceret. In præsentia deducere.

*Rhodiis an-
teps respon-
sum datum.*

(3) Etiam si severior, durior sit. Etiam in bello adversus Persea, si quia benignè rem interpretaretur, Rhodio absolveret; & si severissimè, dubiam de iis sententiam ferret. (4) Philippus, Antiochus, atque etiam Perseus.

C. 25. (1) Imaginem adumbratam eloquentiæ Catonis. Ejus orationis multa capita refert, & defendit adversus Tironem A. Gellius l. 7.

c. 3. (2) Vel lege: ut, quæ agerentur, sciret &c. vel; qui, quæ agerentur scirent

ducere ante certam diem ex Lyciâ Cariâque juss-
 runt (3) præfectos. Hæc Rhodum nunciata, quæ per †
 se tristitia fuissent, quia majoris mali levatus erat timor,
 quum bellum timuissent, in gaudium (4) renunciata ver-
 terunt. Itaque extemplo coronam (5) viginti millium *Rhodii socie-*
 aureorum decreverunt: Theodotum (6), præfectum clas- *tatem a Rom.*
 sis, in eam legationem miserunt. Societatem ab Ro- *petunt.*
 manis ita volebant peti, ut nullum de eâ re scitum po-
 puli (7) fieret, aut literis mandaretur: (8) quòd, nisi
 impetrarent, major repulsis ignominia esset. Præfecti
 classis id unius erat jus, ut agere de eâ re sine rogatione
 ullâ perlatâ posset. nam || ita per tot annos in amicitia
 fuerant, ut sociali foedere se cum Romanis non illiga-
 rent (9) ob nullam aliam causam, quàm ne spem regi-
 bus abscinderent auxilii sui, si cui opus esset, neu sibi
 ipsis fructus ex benignitate & fortunâ eorum percipiendi.
 Tunc ‡ utique petenda societas videbatur; non quæ tu-
 tiores eos ab aliis faceret, (nec enim timebant quem-
 quam, præter Romanos) sed quæ ipsis Romanis minùs
 suspectos. Sub idem ferè tempus & Caunii descivere
 ab his, & Mylasenses Euromensium oppida occuparunt.
 Non ita fracti animi civitatis erant, ut non sentirent, si
 Lycia & Caria ademptæ ab Romanis forent, cetera aut
 se ipsa per defectionem liberarent, aut a finitimis occu-
 parentur, includi se insulæ parvæ & sterilis agri litoribus,
 quæ nequaquam alere tantæ urbis populum posset. misâ
 igitur juventute, propere & Caunios, quanquam Cibyrat-
 arum (10) adsciverant auxilia, coëgerunt imperio pa-
 rere

seirent . . . facerent. Vid. ‡ *pars* cum numero plurali. (3) Nempe Patres
 Romani. Ceterum, pro *præfectos*, Drakenborchius legendum censet
præsidia, vel *præsidarios*. (4) Vocem *renunciata* delendam censo; præ-
 cessit enim *Hæc Rhodum nunciata*. Simul quoque ablegari facile paterer
clausulam istam quum bellum timuissent. E. (5) Vid. not. 2. ad c. 14. l. 44.
 suprâ. Polyb. Exc. Legat. n. 93. *σεφρον απο μυριων χρευσεν.* (6) *Theodotum*
 vocat Polybius; eundemque inter illos, qui præcipuè Rhodi Romanis
 favebant, frequenter memorat. (7) Nempe Rhodii. (8) Quia, si non
 impetrarent, postquam populus & universa civitas id postulandum de-
 creisset, major ignominia futura erat repulsis, quàm si præfectus classis id
 quasi suo nomine petere videretur. (9) Polyb. *ακ ελευοντο συνδυαζειν,*
αδς προκαταλαμβανειν σφας αυτες ορκοις και συνθηκαις. Rhodum tamen so-
 cietatem urbem vocat Liv. supra c. 10. & hoc cap. de Rhodiis ait, *ut nec hos-*
tes fierent, nec socii permanerent. (10) Suprà l. 4. c. 31. *voluntarios undique*
ad spem præda adsciverunt.

rere(11); & Mylasenses Alabandenosque, qui, Euro-
menſium provinciâ adeptâ, ad ipſos conjuncto exercitu
venerunt, circa Orthoſiam acie vicerunt.

Anicii res
geſtæ in
Epiro.

XXVI. Dum hæc ibi, alia in Macedoniâ, alia Romæ
geruntur; interim in Illyrico L. Anicius, rege Gentio,
ſicut antè dictum eſt, in poteſtatem redacto, Scodræ, quæ
regia fuerat, præſidio impoſito Gabinium præfecit, Rhi-
zoni & Olcinio urbibus opportunis (1) C. Licinium.
Præpoſitis hiſ Illyrico, cum reliquo exercitu in Epirum
eſt profectus. ubi prima Phanota ei dedita, totâ multitu-
dine cum inſulis obviâ effuſâ. (2) hîc præſidio impo-
ſito, in Moloffidem tranſgreſſus: cujus omnibus oppidis,
præter Paſſaronem, & Tecmonem, & Phylacen, & Hor-
reum, receptis, primùm ad Paſſaronem ducit. Antinous
& Theodotus principes ejus civitatis erant, inſignes &
favore Perſei, & odio adverſus Romanos: iidem univer-
ſæ genti auctores deſciſcendi ab Romanis. Hi conſcien-
tiâ privatæ noxæ, quia ipſis nulla ſpes veniæ erat, ut
communi ruinâ patriæ opprimerentur, clauſerunt portas,
multitudinem, ut mortem ſervituti præponerent, hortan-
tes. Nemo adverſus præpotentes viros ¶ hiſcere aude-
bat. Tandem Theodotus quidam, nobilis & ipſe adole-
ſcens, quum major a Romanis metus timorem a principi-
bus ſuis viciffet, *Quæ vos rabies, inquit, agit, qui duo-
rum hominum noxæ* (3) *civitatis & acceſſionem facitis? Equi-
dem pro patriâ qui letum & oppetiſſent, ſæpe & ſando audivi:*
qui patriam pro ſe perire æquum cenſerent, hi primi in-
venti ſunt. Quin aperimus portas, & imperium accipi-
mus, quod orbis terrarum accepit? Hæc dicentem
quum multitudo ſequeretur, Antinous & Theodotus
in primam ſtationem hoſtium irruerunt, atque ibi,
offerentes ſe & ipſi vulneribus, interfecti. urbs dedita
eſt Romanis. Simili pertinaciâ Cephalî principis clau-
ſum Tecmonem, ipſo interfecto, per deditionem rece-
pit. Nec Phylace, nec Horreum, oppugnationem tulerunt.
Pacatâ Epiro, diviſiſque in hiberna copiis per
opportunas

(11) Suprà l. 41. c. 26. *quieti deinde parverunt imperio.*

C. 26. Infrà hoc cap. *diviſiſque in hiberna copiis per opportunas urbes.*

(2) Fortè hinc, *præſidio impoſito* &c. (3) Gronovio emendanti *civitatem*
accedunt Drakenborchius & Crevierius. Taceor tamen vulgatum mihi
magis

opportunas urbes, regressus ipse in Illyricum, Scodraë, quò quinque legati ab Româ venerant, evocatis ex totâ provinciâ principibus, conventum habuit. Ibi (4) pro tribunali pronunciavit de || sententiâ consilii: *Senatum populumque Romanum Illyrios esse liberos jubere. præsidia ex omnibus oppidis, arcibus, & castris sese deducturum. Non solum liberos, sed etiam immunes fore Issenses, & Taulantios, Dassaretiorum* (5) *Pirustas, Rhizonitas, Olciniatas, quòd, incolumi Gentio, ad Romanos defecissent. Daorseis quoque immunitatem dare; quòd, relicto Caravantio, cum armis ad Romanos transissent. Scodrensibus, & Dassarensibus, & Selepitanis, ceterisque Illyriis, vectigal dimidium ejus* (6), *quod regi pendissent.* Inde in tres partes Illyricum divisit. unam eam fecit, quæ (7) suprâ dicta est; alteram Labeatas omnes; tertiam Agrauonitas, & Rhizonitas, & Olciniatas, accolæque eorum. hac † formulâ dictâ in Illyrico, ipse in Epiri Passaronem in hiberna rediit.

Decretum de Illyriis.

XXVII. Dum hæc in Illyrico geruntur, Paullus ante adventum decem legatorum Q. Maximum filium, jam ab Româ regressum, ad Æginium & Agassas diripiendas mittit: Agassas, quòd, quum Marcio consuli tradidissent urbem, petitâ ultro societate Romanâ, defecerant rursus ad Persea: Æginienstem novum crimen erat. famæ de victoriâ Romanorum fidem non habentes, in quosdam militum, urbem ingressos, hostiliter sævierant. Ad (1) Æniorum quoque ¶ hostiliter urbem diripiendam L. Postumium misit, quòd pertinaciùs, quàm finitimæ civitates, in armis fuerant. Autumnî ferè tempus erat; cujus temporis initio circumeundam Græciam, visendaque, quæ nobilitata famâ magis auribus accepta sunt, quàm oculis noscuntur, ut statuit, præposito castris C. Sulpicio Gallo, profectus cum haud magno comitatu, ¶ tegentibus latera Scipione filio & Atnenæo Eumenis regis fratre, per Theffaliam Delphos petit, inclitum oraculum: ubi, sacrificio Apollini factò, inchoatas in vestibulo

Macedoniæ tres urbes direptæ a Rom.

Paullus Græciam peragrat.

magis placere, eundemque prorsus sensum præbere videri. E. (4) Similiter pro suggestu pronunciare Cæs. l. 6. B. Gall. c. 3. pro concione passim. (5) Potius Dassaretios, tum Pirustas. (6) Excidisse videtur impositum (ut infra c. 29.) vel imperari. Mox pro pendissent lege pependissent. (7) At nihil de eâ re suprâ dixit; nec facillè definiri potest ex antecedentibus, uos populos habuerit prima hæc Illyrici pars.

q 7. (1) Ænii sunt incolæ urbis Æni in Thraciâ; quam hîc intelligi non possè

bulo columnas, quibus imposituri statuas regis Persei fuerant, suis statuis victor destinavit. Lebadia quoque templum Jovis Trophonii adiit. ibi quum vidisset os specus, per quod oraculo utentes sciscitatum Deos descendunt, sacrificio Jovi Hercynnæque (2) facto, quorum ibi templum est, Chalcidem ad spectaculum Euripi* (3) ævoque ante insulæ, ponte continenti junctæ, descendit. A Chalclide Aulidem trajicit, trium millium spatio distantem, portum inclitum statione quondam mille navium Agamemnoniæ classis, (4) Dianæque templum, ubi navibus cursum ad Trojam, filiâ victimâ aris admotâ, rex ille regum petiit. Inde Oropum Atticæ ventum est; ubi pro Deo vates (5) Amphilocho colitur, templumque vetustum est, fontibusque rivisque circâ amœnum. Athenas inde, (6) plenas quidem & ipsas vetustate famæ, multa tamen visenda habentes: arcem, portus (7), muros Piræum urbi jungentes, navalia (8) magnorum imperatorum, simulacra Deorum hominumque, omni genere & materiæ & artium insignia.

XXVIII. Sacrificio Minervæ præsidii arcis in urbe facto profectus, Corinthum altero die pervenit. urbs erat tunc præclara ante † excidium (1). arx quoque & Isthmus præbuere spectaculum: arx (2) inter omnia in immanem altitudinem edita, scatens fontibus: Isthmus duo maria,

posse multis argumentis ostendit Drakenborchius. Igitur emendat *Æneatum*. Vid. † *Ænea*. [Ceterum mox *ad hostiliter* malè collocatum mihi videtur, vel etiam prorsus delendum.] (2) *Hercynna*, sive potius *Hercyna*, virgo fuit comes Proserpinæ. De eâ, oraculoque Trophonii, vid. Pausan. l. 9. c. 39. (3) Tolle asteriscum, & scribe *spectaculum Euripi Eubææque insulæ*. (4) Hoc est, *ad Dianæ templum*. Illud autem templum erat in ipsâ Aulide, teste Pausan. in Bæot. Mox *aris admot*, ut Virg. l. 12. *Æn.* v. 170. *admovitque pecus flagrantibus aris*. (5) Immo pater ejus Amphiaras, si Pausan. Attic. credimus. Aræ tamen Amphiaræ partem sacram fuisse filio ejus Amphilocho, eundemque Amphilocho Athenis aram habere, idem Pausanias refert. (6) Mendi aliquid hic inesse suspicor. Crevierius, qui solus locum tetigit, ira interpretatur. Plenas quidem monumentis vetustis, quæ nihil aliud insigne habeant, quàm quòd repræsentant heroicorum temporum memoriam; multa tamen habentes, quæ per se ipsa, aut ob structuræ magnificentiam, aut excellentiam artificii, visenda sunt. (7) In Piræo solo tres erant portus. Præterea duo ali ad Munychiam & ad Phalerum. (8) Jure suspicatur Crevierius excidisse vocem, legendumque: *navalia, magnorum imperatorum monumenta, simulacra &c.*

C. 28. (1) Corinthus excisa a Mummio est, altero & vicesimo post hunc anno. (2) Pro *inter omnia* Gronovius conjicit *intra mœnia*. Docet enim Strabo Acrocorinthum communi cum urbe muro cinctam fuisse.

ab occasu & ortu solis finitima, artis faucibus dirimens. Nicyonem inde & Argos nobiles urbes adit: inde haud parem opibus Epidaurum, sed inclitam Æsculapii nobili templo; quod, quinque millibus passuum ab urbe distans, nunc vestigiis revulforum donorum, tum donis dives erat, quæ remedium salutarium ægri mercedem sacraverant Deo. Inde Lacedæmonem adit, non operum magnificentiâ, sed disciplinâ institutisque memorabilem: unde per Megalopolim Olympiam ascendit. Ubi & alia quidem spectanda visa, & Jovem velut præsentem intuens (3), motus animo est. Itaque, haud secus quàm si in Capitolio immolaturus esset, sacrificium amplius solito apparari iussit. Ita peragrata Græciâ, ut nihil eorum, (4) quæ quisque Persei bello privatim aut publicè § sensisset, inquireret, ne cujus metu sollicitaret animos sociorum, Demetriadem quum revertit (5), in itinere fordidata turba Ætolorum occurrit: mirantique & percunctanti, quid esset, defertur, quingentos quinquaginta principes ab Lycisco & Tisippo, circumfesso senatu per milites Romanos, missos a Bæbio præside (6), interfectos; alios in exilium actos esse: bonaque eorum, qui interfecti essent, & exsulum possidere. (7) qui arguebant. Jussis Amphipolim (8) adesse, ipse, § convento Cn. Octavio Demetriade, postquam fama accidit, trajecisse jam mare decem legatos, omnibus aliis omis, (9) Apolloniam ad eos pergit. quò quum Perseus obviâ Amphipoli nimis soluta custodiâ processisset, (id diei iter est) ipsum quidem benignè allocutus est: ceterum, postquam in castra ad Amphipolim venit, graviter increpuisse traditur C. Sulpicium; primùm, quòd Persea tam procul a se vagari per provinciam passus esset: deinde, quòd

Redit Paulus in Macedoniam.

(3) *Λευκὸν Ἀμυλὸν παρὼν εἰς τὸ τεμενὸς τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳ, καὶ τὸ ἀγάλμα θεασαμένῳ ἔστηλαγ᾽* καὶ τοιαῦτον εἶπεν, ὅτι μὲν αὐτῷ δοκεῖ Φειδίας τὸν παρ' Ὀμήρῳ διὰ μεμνησθῆναι. Suid. verbis Polyb. in voce Φειδίας. Vid. & Plut. in Æmil. (4) *Infrà c. 31. querendo deinde latius, qui publicè aut privatim partium regis fuissent.* (5) *Fortè revertitur.* Hoc enim verbo formâ activâ classici vix usi sunt in præsentī. Vid. Voss. l. 5. Gramm. c. 7. (6) *Utrùm toti genti Ætolorum præpositum, an tantùm præsidio urbis, in quâ hæc patrata sunt, præfectum dicat Livius, incertum videtur. Sed neutrà significatione alibi apud eum vox præfex occurrit.* (7) *Accusatores.* (8) *Fortè Amphipoli, ut mox cap. seq. Ita adesset Arimini, Roma.* *suprà l. 21. c. 63. l. 36. c. 39.* (9) *Intellige Apolloniam Chalcidicam, sitam inter Chabrium & Strymona fluvios.*

quod adedò indulisset militibus, ut nudare tegulis muros urbis ad tegenda hibernacula sua pateretur. referrique tegulas & refarciri tecta, sicut fuerant, iussit. Et Persea quidem cum majore filio Philippo, traditos A. Postumio, in custodiam misit: filiam cum minore filio, a Samothrace accitos Amphipolim, omni liberali cultu habuit.

*Amphipoli
res Macedo-
nie compo-
nit.*

XXIX. Ipse, ubi dies venit, quo adesse Amphipoli denos principes civitatum jusserat, literasque omnes, quæ ubique depositæ essent, & pecuniam regiam conferri, cum decem legatis, circumfusâ omni multitudine Macedonum, in tribunali confedit. Affluetis regio imperio tamen novum formam terribilem præbuit tribunal, (1) submotor aditûs, præco, † accensus, insueta omnia oculis auribusque; quæ vel focios, (2) nedum hostes victos, terrere possent. Silentio per præconem facto, Paullus Latinè, quæ senatui, quæ sibi ex consilii sententiâ visa essent, pronunciavit: ea Cn. Octavius prætor (nam & ipse aderat) interpretata sermone Græco referebat. § *Omnium primum liberos esse jubere Macedonas, habentes urbes easdem agrosque, utentes legibus suis, annuos creantes magistratus: tributum dimidium ejus, quod pependissent regibus, pendere populo Romano. Deinde in quatuor regiones dividi Macedoniam. unam fore & primam partem, quod agri inter Strymonem & Nessum amnem sit: accessurum huic parti trans Nessum, ad orientem ¶ versum (3), quâ Perseus tenuisset vicos, castella, oppida, præter Ænum, & Maroneam, & Abdera; trans Strymonem autem vergentia ad occasum, Bisalticam omnem cum Heracleâ, quam Sinticen appellant. Secundam fore regionem, quam ab ortu Strymo amplecteretur amnis, præter Sinticen Heracleam & Bisaltas: ab occasu quâ Axius terminaret fluvius, additis Paonibus, qui prope Axium flumen ad regionem orientis colerent. Tertia pars facta, quam Axius ab oriente, Peneus amnis ab occasu, cingunt: ad septentrionem Bora mons objicitur. adjecta huic parti regio Paoniæ, quâ ab occasu præter Axium amnem porrigitur: Edessa quoque &*

Bereæ

*Decretum de
Macedoni-
bas:*

C. 29. (1) Lictor, qui submoveret obvios, nec adire ad proconsulem sineret. (2) *Nedum* hic pro *non tantum* sumitur, contra quod statuunt Grammatici. Sed & ipse Cicero similiter locutus est, l. 10. ad Att. Ep. 16. necnon Balbus & Oppius in epistola quam inseruit Cic. l. 9. ad Att. (3) Supple ex præcedentibus *agrum*. Ceterum divisionem illam Macedoniæ in quatuor partes viri docti ex nummis illustrarunt, cum inscriptione

MAK-

Beræa eodem concesserunt. Quarta regio trans Borim montem, unâ parte confinis Illyrico, alterâ a piro. Capita regionum, ubi concilia fierent, primæ regionis Amphipolim (4), secundæ Thessalonicens, tertiæ Pellam, quartæ Pelagoniam fecit. Eâ concilia suæ cujusque regionis indici, pecuniam conferri, ibi magistratus creari iussit. Pronunciavit deinde, neque (5) connubium, neque commercium agrorum ædificiorumque inter se placere cuquam extra fines regiones suæ esse. Metalla quoque auri atque argenti non exerceri: ferri & aris permitti. vectigal exercentibus dimidium ejus impositum, quod pendissent regi. Et sale invecito uti vetuit. Dardanis repetentibus Pæoniam, quod & sua fuisset, & continens esset finibus suis, omnibus dare libertatem pronunciavit, qui sub regno Persei fuissent. Post non impetratam Pæoniam, (6) facilis commercium dedit: tertiæ regioni imperavit, ut Stobos Pæoniæ deveherent, pretiumque statuit Navalem materiam & ipsos cædere, & alios pati vetuit. Regionibus, quæ affines barbaris essent, (exceptâ autem tertiâ, omnes erant) permisit, ut præsidia armata in finibus extremis haberent.

XXX. Hæc, pronunciata primo die conventûs, variè affecerunt animos. Libertas præter spem data arrexerit (1), & levatum annuum vectigal. ¶ Regionatim commercii interruptis ita videri lacerata (2), tanquam animalia in artus, alterum alterius indigentes, distracta: aded, quanta Macedonia esset, quàm divisui (3) facilis, & (4) a se ipsa quæque

ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΠΡΩΤΗΣ, ΔΕΥΤΕΡΑΣ, &c. (4) Wetstenius ad Act. Apost. c. 16. v. 12. conjicit, post prælium Philippense in locum Amphipoleos evectos fuisse Philippos. Alii *πρωτη* in *πρωτης* mutandum conjiciunt. (5) Jam olim similis lex a Romanis dicta Latinis & Hernicis, suprâ l. 8. c. 14. l. 9. c. 43. (6) Permisit Dardanis silem ex Macedonia mercari: quem ut facilius Dardani habere possent, imperavit tertiæ regioni, ubi nimirum maxima salis copia erat, ut Stobos deveherent, quod oppidum haud procul aberat à Dardanorum finibus.

C. 30. (1) Sall. Jug. c. 84. *eos non paullum oratione sui Marius arrexerat.* &c. c. 86. *postquam plebis animos arreptos videt.* (2) Scilicet Macedonia: quod vocabulum ex sequenti membro hic subintelligendum est. Vid. not. 1. ad c. 8. l. 30. suprâ. (3) Suprà l. 26. c. 15. *Facilis impetrandi venia Claudius.* Similiter etiam *facilis ad duplicanda verba sermo.* (4) Emendant viri docti: *se ipsa quæque contenta esset*, hoc sensu, quàm sibi ipsa quæque pars sufficeret, ita ut minimè alterius partis ope egeret. [Hæc Sigonii emendatio, licet de eâ dubitari non possit Crevierius pronunciet, eodemque

Partes Macedoniae quatuor.

quæque contempta pars esset, Macedones quoque ignorabant. Pars prima Bisaltas habet, fortissimos viros, (trans (5) Nessum amnem incolunt & circa Strymonem) & multas frugum proprietates (6), & metalla, & opportunitatem Amphipolis: quæ objecta claudit omnes ab oriente sole in Macedoniam aditus. Secunda pars celeberrimas urbes, Thessalonicen & Cassandriam, habet; ad hoc Pallenem, (7) fertilem ac frugiferam terram: maritimas quoque opportunitates ei præbent portus ad Toronen ac montem Atho, (Æneæ (8) vocant hunc) alii ad insulam Eubœam, alii ad Hellespontum opportunè versî. Tertia regio nobiles urbes, Edeßam & Berœam & Pellam, habet, & Vettiorum bellicosam gentem: incolas quoque permultos Gallos & Illyrios, impigros cultores. Quartam regionem Eordæi & Lyncestæ & Pelagones incolunt: juncta his Atintania, & Stymphalis (9), & Elimiotis. frigida hæc omnis, duraque cultu, & aspera plaga est: cultorum quoque ingenia terræ similia habet. ferociores eos & accolæ barbari faciunt; nunc bello exercentes, nunc in pace miscentes ritus suos. Divisæ itaque Macedoniae partium ulibus separatis, (10) quanta universos teneat Macedonas, formula dicta, quum leges (11) quoque se daturum ostendisset.

Judicium de Ætoliis.

XXXI. Ætoli deinde citati: in quâ cognitione magis, utra pars Romanis, utra regi favisset, quæsitum est, quàm utri fecissent injuriam, aut accepissent. Noxâ liberati interfectores: exsilium pulsî æquè ratum fuit, ac mors interfectis. A. Bæbius unus est damnatus, quod milites Romanos

eodemque accedat Drakenborchius, mihi tamen nequaquam satisfacit. Displicet locutio *se contentus esse*, pro *αὐταρκτὸς εἶναι*. Vulgatum quoque, donec melius aliquid certiusque afferatur, hoc sensu commodè accipi posse mihi videtur: Macedones ignorabant, quàm falsò & contemptim quæque pars de suis viribus judicaret, alteram nempe alterius indigere. E.] (5) Potius *citra Nessum* si reliquam Macedoniam respicias, & Romam quoque ubi Livius scribebat. Sed plures hîc moventur lites Geographicae, quas non instituti nostri est dijudicare. Consulat lector, quæ Drakenborchius ad hunc locum notavit. (6) Suprà l. 38. c. 17. *terræ proprietates calique*. (7) Hujus agri fertilitatem suprà etiam laudat l. 44. c. 10. (8) *Supple portum*. (9) *Stymphalis* legendum quidam contendunt. (10) Gronovius conjicit: *quæ universos teneret Macedonas*. Certè aliquid est vitii. (11) Quod & reverâ exsecutus esse memoratur, infrà c. 32.

Romanos præbuiſſet ad miniſterium cædis. Hic eventus Ætolorum cauſæ in omnibus Græciæ gentibus populisque eorum, qui partis Romanorum fuerant, ¶ inflavit ad intolerabilem ſuperbiam animos; & † obnoxios pedibus eorum ſubjecit, quos aliquâ parte ſuſpicio favoris in regem ‡ contigerat. Tria genera principum in civitatibus erant: duo, quæ || adulando aut Romanorum imperium, aut amicitiam regum, ſibi privatim opes oppreſſis faciebant civitatibus: medium unum, utrique generi adverſum, libertatem & leges tuebatur. His ut major apud ſuos caritas, ita minor apud externos gratia erat. Secundis rebus elati Romanorum partis ejus fautores, ſoli tum in magiſtratibus, ſoli in legationibus erant. Hi quum frequentes & ex Peloponneſo, & ex Bœotiâ, & ex aliis Græciæ conciliis adeſſent, implevere aures decem legatorum: *Non eos tantum, qui ſe propalam per (1) vanitatem jactaſſent, tanquam hoſpites & amicos Perſei, ſed multo plures alios ex occulto faviſſe. reliquos per ſpeciem tuendæ libertatis in conciliis adverſus Romanos omnia inſtruxiſſe. nec aliter eas manſuras in fide gentes, niſi, fractis animis partium, aleretur confirmareturque auctoritas eorum, qui nihil præter imperium Romanorum † ſpectarent.* Ab his editis nominibus, evocati (2) literis imperatoris ex Ætoliâ, Acarnaniâque, & Epiro, & Bœotiâ, qui Romam ad cauſam dicendam ſequerentur: in Achaiam ex decem legatorum numero proſecti duo, C. Claudius & Cn. Domitius, ut ipſi edicto evocarent. Id duabus de cauſis factum: una, quòd fiduciæ plus animorumque eſſe Achæis ad (3) non parendum credebant, & forſitan etiam in periculo fore Callicratem & ceteros criminum auctores delatoresque: altera, cur præſentes evocarent, cauſa erat, quòd ex aliis gentibus principum literas deprehenſas in ¶ commentariis regiis habebant: in Achæis cæcum erat crimen, nullis eorum literis inventis. Ætolis dimiſſis, Acarnanum citata gens: in his nihil novatum, niſi quòd Leucas exempta eſt Acarnanum concilio. Quærendo deinde latius,

*Inquiſitiones
in eos qui fa-
verant Per-
ſeo.*

C. 31. (1) Per inconfultam levitatem. (2) Has literas invitum deſiſſe Æmilium tradit Polyb. Exc. Legat. n. 94. (3) Ita ſuprà l. 41. c.

tiùs, qui publicè aut privatim partium regis fuissent, in Asiam quoque † cognitionem extendere: & ad Antissan in Lesbò insulâ diruendam, traducendos Methymuam Antissæos, Labeonem miserunt; quòd Antenorem, regium præfectum, quo tempore cum lembis circa Lesbum est vagatus, portu receptum com meatibus juvisset. Duo securi percussì viri insignes; Andronicus Andronici filius Ætolus, quòd, patrem secutus, arma contra populum Romanum tulisset: & Neo Thebanus, quo auctore societatem cum Perseo junxerant (4).

XXXII. His rerum externarum † cognitionibus interpositis, Macedonum rursus advocatum concilium: pronunciatum, *Quod ad statum Macedoniae pertinebat* (1), *senatores, quos Synedros vocant, legendos esse, quorum consilio respublica administraretur.* Nomina deinde sunt recitata principum Macedonum, quos cum liberis, majoribus quàm quindecim annos natis, præcedere in Italiam placeret. Id, primâ specie sævum, mox apparuit multitudini Macedonum pro libertate suâ esse factum. nominati sunt enim regis amici † purpuratique, duces exercituum, præfecti navium aut præsidiorum; servire regi humiliter, aliis superbè imperare assueti: prædivites alii, alii, quos fortunâ non æquarent, his sumptibus pares: regius omnibus victus vestitusque: nulli † civilis animus, neque legum neque libertatis aquæ patiens. Omnes igitur, qui in aliquibus ministeriis regiis, etiam qui in minimis legationibus fuerant, jussi Macedoniâ excedere, atque in Italiam ire: qui non paruisset imperio, mors denunciata. Leges Macedoniae dedit cum tantâ curâ, ut non hostibus victis, sed sociis bene meritis, dare videretur: & quas ne usus quidem longo tempore (qui unus est legum corrector) experiendo § argueret. Ab feriis rebus ludicrum, quod ex multo antè præparato, & in Asiæ civitates, & ad reges missis, qui || denunciarent, & quum circumiret ipse Græciæ civitates, indixerat principibus, magno apparatu Amphipoli fecit. Nam & † artificum omnis generis, qui ludicram artem faciebant, ex toto orbe terrarum multitudo,

*Principes
Macedonum
in Italiam
ablegati.*

†

*Leges dat
Macedoniæ
Paullus.*

†

10. animos ad non parendum addebat. (4) Nempe Thebani. Hunc Neo- nem unum ex tribus fugæ comitibus Perseum habuisse, discimus ex l. 44. c. 43. suprâ.

C. 32. (1) Potius *pertineret, vel pertineat*: siquidem hæc sunt verba legatorum Romanorum.

tudo, & athletarum, & nobilium equorum convenit: & legationes cum victimis, & quidquid aliud Deorum hominumque causâ fieri magnis ludis in Græciâ solet. Ita factum est, ut non magnificentiam tantum, sed prudentiam in dandis spectaculis, ad quæ † rudes tum Romani erant, admirarentur. Epulæ quoque legationibus paratæ & opulentiâ & curâ eâdem. Vulgò dictum ipsius ferebant, & convivium instruere, & ludos parare ejusdem esse, qui vincere bello sciret.

XXXIII. † Editio ludicro omnis generis, clipeisque æreis in naves impositis, cetera omnis generis arma, cumlata in ingentem acervum, precatus Martem, Minervam, † Luamque matrem, & ceteros Deos, quibus spolia hostium dicare jus fasque est, ipse imperator, face † subditâ, succendit. deinde circumstantes tribuni militum pro se quisque ignes conjecerunt. Notata est in illo conventu *Magnificen-
tia Paulli.* Europæ Asiæque, undique partim ad gratulationem, partim ad spectaculum contractâ multitudine, tantis navali-
bus terrestribusque exercitibus, ea copia rerum, ea † vilitas annonæ; ut & privatis, & civitatibus, & gentibus, dona data pleraque ejus generis sint ab imperatore, non in usum modò præsentem, sed etiam quod domos aveherent. Spectaculo fuit ei, quæ (1) venerat, turbæ non scenicum magis ludicrum, non certamina hominum, aut curricula equorum, quàm præda Macedonica omnis, ut viferetur, exposita statuarum, tabularumque, textilium, & vasorum ex auro & argento & ære & ebore factorum ingenti curâ in eâ regiâ: ut non (2) in præsentem modò speciem, qualibus referta regia Alexandriæ erat, sed in perpetuum usum fierent. Hæc, in classem imposita, devehenda Romam Cn. Octavio data. Paullus, benignè legatis dimissis, transgressus Strymonem, mille passuum ab Amphipoli castra posuit: inde profectus, Pellam quinto die pervenit. Prætergressus urbem, ad Spelæum (quod vocant) biduum moratus, P. Nasicam, & Q. Maximum filium cum parte copiarum ad depopulandos Illyrios, qui Persea juverant bello, misit, jussos ad Oricum sibi occurrere: ipse, Epirum petens, quintisdecimis || castris Passaronem pervenit.

XXXIV.

C. 33. (1) Potiùs convenerat. (2) Suprà l. 41. c. 18. *vasa omnis generis usui magis, quàm in speciem, facta.*

*Epiri præda
data exerci-
tui.*

XXXIV. Haud procul inde Anicii castra aberant. ad quem literis missis, ne quid ad ea, quæ fierent, moveretur; *senatum prædæ in Epiri civitatum, quæ ad Persea defecissent, exercitui dedisse*, submissis (1) centurionibus in singulas urbes, qui se dicerent ad præsidia deducenda venisse, ut liberi Epirotæ, sicut Macedones, essent, denos principes ex singulis evocavit civitatibus: quibus quum denunciasset, ut aurum atque argentum in publicum proferretur, per omnes civitates cohortes dimisit. antè in ulteriores, quàm in propiores, profecti, ut uno die in omnes perveniretur. Edita tribunis centurionibusque erant, quæ agerentur: manè omne aurum argentumque collatum: horâ quartâ signum ad diripiendas urbes datum est militibus: tantaque præda fuit, (2) ut in equitem quadringeni denarii, peditibus duceni dividerentur, centum quinquaginta millia capitum humanorum abducerentur. Muri deinde direptarum urbium diruti sunt: ea fuere oppida circâ septuaginta. Venditâ prædâ omnium, de eâ summâ militi numeratum est. Paullus ad mare Oricum descendit, nequaquam, ut ratus erat, expletis militum animis: qui, tanquam nullum in Macedoniâ gessissent bellum, expertes regiæ prædæ esse indignabantur. Orici quum missas cum Scipione Nasicâ Maximoque filio copias invenisset, exercitu in naves imposito, in Italiam trajecit. Et post paucos dies Anicius, conventu reliquorum Epirotarum Acarnanumque § acto, iussisque in Italiam sequi principibus, quorum † cognitionem causæ (3) reservarat, & ipse, navibus expectatis, quibus usus Macedonicus exercitus erat, in Italiam trajecit. Quum hæc in Macedoniâ Epiroque gesta sunt, legati, qui cum Attalo ad finiendum bellum inter Gallos & regem Eumenem missi erant, in Asiam pervenerunt. Induciis per hiemem factis, & Galli domos abierant, & rex in hiberna concesserat Pergamum, gravique morbo æger fuerat. Ver primum

ex

*Paullus in
Italiam tra-
jicit, ut &
Anicius.*

C. 34. (1) Hoc est, ni fallor, *subdolè missis*. E. (2) Immensum hinc discrepat Plutarchus, undenas tantum drachmas ex hac direptione in milites divisas referens, in Æmil. Paull. (3) Supple *senatui*, quæ vox fortasse excidit. Suprà l. 39. c. 29. *placere cognitionem senatui reservare*.

(4).

ex domo excivit (4): jamque Synnada pervenerant, quum Eumenes ad Sardes undique exercitum contraxerat. Ibi & Romani Solovettium ducem Gallorum Synnadis allocuti, & Attalus cum eis profectus; sed castra Gallorum intrare eum non placuit, ne animi ex disceptatione irritarentur. P. Licinius cum regulo Gallorum est locutus, retulitque, ferociorem eum deprecando factum. ut (5) mirum videri posset, inter tam opulentos reges, Antiochum Ptolemæumque, tantum legatorum verba valuisse, ut extemplo pacem facerent; apud Gallos nullius momenti fuisse.

XXXV. Romam primùm reges captivi, Perseus & Gentius, in custodiam cum liberis abducti; dein turba alia captivorum: tum quibus Macedonum denunciatum erat, ut Romam venirent, principumque Græciæ. nam hi quoque non solum præsentibus exciti erant, sed etiam, si qui apud reges esse dicebantur, literis arcessiti sunt. Paulus ipse post dies paucos regiâ nave (1) ingentis magnitudinis, quam sexdecim § versus remorum agebant, ornatâ Macedonicis spoliis, non insignium tantum armorum, sed etiam regionum textilium, adverso Tiberi ad urbem est subvectus, completis ripis obviâ effusâ multitudine. Paucos post dies Anicius & Octavius classe suâ advecti. Tribus iis omnibus decretus est ab senatu triumphus; mandatumque Q. Cassio prætori, cum tribunis plebis ex auctoritate Patrum ageret, rogationem ad plebem ferrent, ut iis, quo die urbem triumphantes inveherentur, † imperium esset. Intacta invidiâ media sunt: ad summa ferme tendit. nec de Anicii, nec de Octavii triumpho dubitatum est: Paullum, cui ipsi quoque se comparare erubuissent, obrectatio carpsit. Antiquâ disciplinâ milites habuerat; de prædâ parcius, quàm speraverant ex tantis regiis opibus, dederat: nihil relicturis (2), (si aviditati indulgeretur) quod in ærarium deferret. Totus Ma-

*Triumphus
a Senatu de-
cretus Paul-
lo, Anicio,
& Octavio.*

†

TOM. VII.

R

cedo-

(4) Nempe Gallos. (5) Hoc occultis Romanorum artibus evenisse, ut ita paulatim vires Eumenis a Gallis frangerentur, suspicionem injicit Polybius, Exc. Legat. n. 93. *Τὴς δὲ περὶ τὸν Ποπλίον Λικινίου ἐπιμύσει πρὸς βουλευτὰς παρὰ τὰς Γαλατὰς: οἷς ποίας μὲν ἰδὼκεν ἐντολὰς, εἰπὴν ἡ ῥαδίον ποταμὸν εἶναι ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα συμβαντῶν ἡδυσχερὲς· καὶ τ. λ.*

C. 35. (1) Hujus navis meminit suprâ l. 32. c. 30. (2) Milites, si quæ aviditati

cedonicus exercitus imperatori erat negligenter adfuturus comitiis ferendæ legis. Sed eos Ser. Sulpicius Galba, qui tribunus militum secundæ legionis in Macedoniâ fuerat, privatim imperatori inimicus, prensando ipse, & per suæ legionis milites sollicitando, stimularat, ut frequentes ad suffragium adessent: † *Imperiosum ducem & † malignum, † antiquando rogationem, quæ de triumpho ejus ferretur, ulciscerentur. plebem urbanam secuturam esse militum judicia.* (3) *Pecuniam illum dare non potuisse, militem honorem dare posse? ne speraret ibi fructum gratiæ, ubi non meruisset.*

*Ser. Galba
dissuadet le-
gem de trium-
pho;*

XXXVI. His incitatis, quum in Capitolio rogationem eam Ti. Sempronius tribunus plebis ferret, & privatis (1) lege dicendi locus esset, nec ad † suadendum, ut in re minimè dubiâ, quisquam procederet; Ser. Galba repentè processit, & a tribuno postulavit, *Ut, quoniam hora jam octava diu esset, nec satis temporis ad demonstrandum haberet, cur L. A. milium non juberent triumphare, in posterum diem differrent, & manè eam rem agerent. Integro sibi die ad causam eam orandam opus esse.* Quum tribunus dicere eo die, si quid vellet, juberet, in noctem rem dicendo extraxit, referendo admonendoque, *Exacta acerbè munia militiæ; plus laboris, plus periculi, quàm desiderasset res, † injunctum; contrà in præmiis, in honoribus, omnia artata. militiamque, (2) si talibus succedat ducibus, horridiorem asperioresque bellantibus; eandem victoribus inopem atque inhonoratam futuram. Macedonas in meliore fortunâ, quàm milites Romanos, esse. Si frequentes postero die ad legem † antiquandam adessent, intellecturos potentes viros, non omnia in ducis, aliquid & in militum manu esse.* His vocibus incitati, postero die milites tantâ frequentiâ Capitolium compleverunt, ut aditus nulli præterea ad suffragium ferendum esset. † Intro vocatæ primæ tribus quum

aviditati eorum indulgeret, nihil erant relicturi, quod &c. Alii autem legunt *relicturus*. (3) Paullus ab animo maligno impetrare non potuit, ut liberaliùs prædam inter milites divideret: milesne ergo ab animo suo impetrare poterit, ut eidem honorem det?

C. 36. (1) Emenda de lege. Suprà c. 21. ne quis priùs intercederet legi, quum privatis suadendi dissuadendique legem (hoc est de lege dicendi) potestas foret. (2) Si tales duces honore & præmiis augeantur.

quum antiquarent, concursus in Capitolium principum civitatis factus est, *Indignum facinus esse*, clamitantium, *L. Paullum, tanti belli victorem*, (3) *dispoliari triumpho. obnoxios imperatores tradi licentiæ atque avaritiæ militari.* (4) *in uno nimis se per + ambitionem peccare. Quid, si domini milites imperatoribus imponantur?* In Galbam pro se quisque probra ingerere. Tandem, hoc tumultu sedato, M. Servilius, qui consul (5) & magister equitum fuerat, ut de integro eam rem agerent, ab tribunis petere, dicendique sibi ad populum potestatem facerent. Tribuni, quum ad deliberandum secessissent, victi auctoritatibus principum, de integro agere cœperunt, revocatuosque se easdem tribus renunciarunt, si M. Servilius alique privati, qui dicere vellent, dixissent.

XXXVII. Tum Servilius: *Quantus imperator L. Æmilius fuerit, Quirites, si ex aliâ re nullâ æstimari possit, vel hoc satis erat, quid, quum tam seditiosos & leves milites, tam no-* *Servilii erat
tio pro tri-
umpha.*
bilem, tam temerarium, tam eloquentem ad instigandam multitudinem inimicum in castris haberet, nullam in exercitu seditionem habuit. Eadem severitas imperii, quam nunc oderunt, tunc eos continuit. Itaque, antiquâ disciplinâ habiti, (1) neque fecerunt. Ser. quidem Galba, si in L. Paullo accusando tirocinium § ponere, & documentum eloquentiæ dare voluit, non triumphum impedire debuit, quem, si nihil aliud, senatus justum esse judicaverat: sed postero die, quàm triumphatum est (2), privatum eum visurus esset, nomen deferret (3), & legibus interrogaret; aut seriùs paullo, quum primùm magistratus ipse cepisset, diem diceret, inimicum ad populum accusaret. Ita & pretium rectè facti triumphum haberet L. Paullus pro egregiè bello gesto; & pœnam, si quid & ve-

R 2

tere

(3) Cic. l. 4. in Verr. c. 20. ut etiam una cum ceteris Siculis dispoliaretur. Alii despoliari. (4) Omnino lege, ex felicissimâ Gronovii conjecturâ, *Utro nimis sæpe per ambitionem peccare:* scilicet imperatores. *Utro*, etiam quum nihil aliud accedat. (5) Et quidem annos abhinc quinque & triginta: unde jam probè senem fuisse constat. Vid. suprâ l. 30. c. 27.

C. 37. (1) Corrigit Alb. Rubenius: *tunc quieverunt.* Certè *quiescere* sæpe est a seditione, tumultu abstinere, nullas turbas movere, ut suprâ l. 3. c. 48 & 65. l. 4. c. 49. & alibi. Contrâ *inquietus* est seditiosus: suprâ l. 3. c. 46. (2) Legendum videtur: *postero die, quàm triumphatum, & privatum eum visurus esset;* ut ad hoc membrum ex præcedenti intelligatur *quàm.* (3) Hoc est, deferre potuisset, vel debuisset, & sic cetera.

Terent.

tere gloriâ suâ & novâ indignum fecisset. Sed videlicet; cui crimen nullum, nullum probrum dicere poterat, ejus obtrectare laudes voluit. Diem integrum hesternò die ad accusandum L. Paullum petiit: quatuor horas, quantum supererat diei, dicendo absumpsit. Quis unquam tam nocens reus fuit, cujus vitia vitæ tot horis & expromi non possent? Quid interim objecit, quod L. Paullus, si causam dicat, negatum velit? Duas mihi aliquis conciones parumper faciat: unam militum Macedonicorum; puram alteram, integrioris judicii, & (4) a favore & odio, universo judicante populo Romano. Apud concionem togatam & urbanam prius reus (5) agatur. Quid apud Quirites Romanos, Ser. Galba, diceret? illa enim tibi tota || abscisa oratio esset: "in statione severius & intentius
 "institisti (6); vigiliæ acerbius & diligentius & circumitæ
 "sunt; operis plus, quàm antea, fecisti, quum ipse imperator
 " & ¶ exactor circumires; eodem die & iter fecisti, & in
 "aciem ex itinere duxisti. Ne victorem quidem te † acquies-
 "cere passus est: statim ad persequendos hostes duxit. Quum te
 "prædâ partiendâ locupletem facere posset, pecuniam regiam
 "translaturus in triumpho est, & in ararium laturus." Hæc sicut ad militum animos stimulandos aliquem aculeum habent, qui parum licentiæ, parum avaritiæ suæ inservitum censent; ita apud populum Romanum nihil valuissent: qui, † ut vetera atque audita a parentibus suis non repetat, quæ ambitione imperatorum clades acceptæ sint, quæ severitate imperii victoriæ partæ, proximo certè Punico bello, quid inter M. Minucium magistrum equitum & Q. Fabium Maximum dictatorem interfuerit, meminit. Itaque accusatorem id scire potuisse, & supervacaneam defensionem Paulli fuisse (7).

XXXVIII.

Terent Phorm. 2. 1. 66. Non fuit necesse habere: sed id, quod lex jubet, dotem daretis, quæreret alium virum. Mox legibus interrogaret, ut suprà l. 38. c. 50. Neminem unum civem tantum eminere debere, ut legibus interrogari non possit. Sall. Cat. c. 18. legibus ambitus interrogati. & c. 31. lege Plautii interrogatus erat. Cic. pro Dom. c. 29. quis me unquam ullâ lege interrogavit? (4) Ita purum ab humano cultu solum suprà l. 1. c. 44. Sed legendum videtur; & æ favore & ab odio. (5) Ovid. Ep. 16. Her. v. 324. Ipse reus sine te criminis bujus agar. Ita reum peragere suprà l. 4. c. 42. (6) Quum ex sequentibus, quæ in secundâ personâ dicuntur, alia ad imperatorem spectent, alia ad militem, mutanda videntur verba ad imperatorem pertinentia, in hunc modum: instituit, circumiret, ductus es. (7) Gronovius emendat; Itaque & accusator id scire potuisset, & supervacania defensio Paulli fuisset. Sed locus adhuc mendosus videtur.

XXXVIII. *Transfeatur ad alteram concionem : nec Quirites vos sed milites videor appellaturus, si nomen hoc saltem ruborem incutere, & verecundiam aliquam imperatoris violandi afferre possit. (1) Equidem ipse aliter affectus animo sum, qui apud exercitum mihi loqui videar, quàm paullo antè eram, quum ad plebem urbanam spectabat oratio. Quid (2) etiam dicitis, milites? Aliquis est Roma, prater Persea, qui triumphari de Macedonibus nolit? & eum non iisdem manibus discerpitis, quibus Macedonas vicistis? Vincere vos prohibuisset, si potuisset, qui triumphantes urbem inire prohibet. Erratis, milites, si triumphum imperatoris tantum, & non militum quoque & universi populi Romani, esse decus censetis. Non unius hoc Paulli (3). Multi etiam, qui ab senatu non impetrarunt triumphum, in monte Albano triumpharunt. Nemo L. Paulo magis eripere decus perfecti belli Macedonici potest, quàm C. Lutatius primi Punici belli, quàm P. Cornelio secundi, quàm illis (4), qui post eos triumphaverunt. Nec L. Paullum minorem aut majorem imperatorem triumphus faciet. militum magis in hoc universique populi Romani fama & agitur. primum ne invidia (5) & ingrati animi adversus clarissimum quemque civem opinionem habeat, & imitari in hoc populum Atheniensem, lacerantem invidiâ principes suos, videatur. Sitis peccatum in Camillo a majoribus vestris est, quem tamen ante receptam per eum a Gallis urbem violarunt : satis insuper a vobis in P. Africano. (6) Literni domicilium & sedem fuisse domitoris Africa! Literni sepulcrum ostendi! Erubescamus, gloriâ si par illis viris L. Paullus, injuriâ vestrâ exequetur. Hæc igitur primum infamia deleatur, sed etiam apud alias gentes, damnoſa apud nostros. Quis enim aut Africani, aut Paulli, similis esse in ingratâ & inimicâ bonis civitate velit? Si infamia nulla esset, & de gloriâ tantum & ageretur, quid tandem triumphus non communem nominis Romani gloriam habet? Tæt de Gallis triumphi, tot de Hispanis, tot de Pænis,*

C. 38. (1) Hic incipit cap. 38um. in ed. Drak. (2) Fortè, quid anim dicitis? (3) Valde abruptum hoc. Quædam excidisse videntur. (4) Supple sua decora. Sunt qui locum mutilum censent. (5) Potius invidi. Opinio hic est fama, existimatio; & is opinionem animi ingrati habere dicitur, qui existimatur ingratus esse. Suprà l. 43. c. 1. ut opinione Clementia eos . . . ulliceret. (6) Supple quum pudendum nobis est. Tale quid per vehementem affectum non raro supprimitur. Suprà l. 3. c. 67. Hæc vos scire, hæc posteris memoria traditum iri, &c. Virg. l. 1. Æn. v. 97.

Pænis, ipsorum tantum imperatorum, an populi Romani, dicuntur? Quomodo: non de Pyrrho modo, nec de Hannibale, sed de Epirotis Karthaginensibusque triumpho ¶ acti sunt; sic non M. Curius tantum, nec P. Cornelius, sed Romani triumpharunt. Militum quidem propria est causa; qui & ipsi laureati, & quisque donis, quibus donati sunt, insignes, (7) triumphum nomine cient, suasque & imperatoris laudes canentes per urbem incedunt. Si quando non deportati ex provinciâ milites ad triumphum sint, fremunt: & tamen tum quoque se absentes, quod suis manibus parata victoria sit, triumphare credunt. Si quis vos interroget, milites, ad quam rem in Italiam ¶ deportati, & non statim, † confectâ provinciâ, dimissi sitis? quid Romam frequentes sub signis veneritis, quid moremini hîc, & non diversi domos quisque abeatis vestras? quid aliud respondeatis, quàm vos triumphantes videri velle? (8) Vos certè victores † conspici velle debeatis.

XXXIX. Triumphatum nuper de Philippo, patre hujus, & de Antiocho est. ambo regnabant, quum de his triumphatum est. De Perseo capto, in urbem cum liberis abducto, non triumphabitur? Quod si in curru scandentes Capitolium, auratos purpuratosque, ex inferiore loco L. Paullus in turbâ togatorum unus privatus interroget: L. Anici, Cn. Octavi, utrùm vos digniores triumpho esse, an me, censetis? currum ei cessuri, & præ pudore videntur insignia ipsi sua tradituri. Et vos Gentium, quàm Persea, duci (1) in triumphum mavultis, Quirites, & de † accessione potius belli, quàm de bello, triumphari? Et legiones ex Illyrico laureatæ urbem inibunt, & navales socii? Macedonice legiones, suo abrogato, triumphos alienos spectabunt? Quid deinde tam opimæ prædæ, tam opulentæ victoriæ spoliis † fiet? Quoniam abdentur illa tot millia armorum, detracta corporibus hostium? an in Macedoniam remittentur? Quod signa aurea, marmorea, eburnea, tabule pictæ, textilia, tantum argenti celati, tantum auri, tanta pecunia regia? An nesci, tanquam furtiva, in ararium depor-

v. 97. Mene Iliacis occumbere campis Non potuisse. (7) Clamitantes Io triumphæ. Hor. l. 4. Carm. 2. v. 49. (8) Insulsum hanc & ingratam repetitionem pronunciat Crevierius. Sed non ita judicabit, qui ad vim propriam verbi conspici animum advertit. Oculos animosque omnium ad vos victores convertere velle debeatis. E.

C. 39. I. Sueton. Cæs. c. 20. Gallos Cæsar in triumphum ducit. Noster quoque infra c. 43. transfudit in triumphum multa militaria signa. Multos

deportabuntur? Quid illud spectaculum maximum, nobilissimum opulentissimusque rex captus, ubi victori populo ostendetur? Quos Syphax rex captus, † accessio Punici belli, concursus fecerit, plerique meminimus. Perseus rex captus, Philippus & Alexander filii regis, tanta nomina, subtrahentur civitatis oculis? Ipsum L. Paullum, bis consulem, domitorem Græciæ, omnium oculi conspiciere urbem curru ingredientem avent. (2) Ad hoc fecimus consulem, ut bellum, per (3) quadriennium ingenti etiam pudore nostro tractum, perficeret. cui sortito provinciam, cui proficiscenti || præfagientibus animis victoriam triumphumque destinavimus, ei victori triumphum negaturi? & quidem non homines tantum, sed Deos etiam suo honore fraudaturi? Diis quoque enim, non solum hominibus, debetur. (4) Utrum majores vestri omnium magnarum rerum & principia exorsi ab Diis sunt, & finem eum (5) statuerunt? Consul, proficiscens, prætorve, (6) paludatis listoribus, in provinciam & ad bellum, vota in Capitolio nuncupat: victor, perpetrato eodem, in Capitolio triumphans ad eosdem Deos, quibus vota || nuncupavit, merita dona populi Romani traducit. pars non minima triumphi est victimæ præcedentes; ut appareat, Diis || grates agentem imperatorem ob rempublicam bene gestam redire. Omnes illas victimas, quas traducendas in triumpho (7) vindicavit, alias alio cadente, mactate. illas quidem epulas senatus, quæ nec privato loco, nec publico profano, sed in Capitolio eduntur, (8) utrum hominum voluptatis causâ, an Deorum hominumque, auctore Ser. Galbâ, turbaturi estis? L. Paulli triumpho portæ claudentur? Rex Macedonum Perseus cum liberis & turbâ aliâ captivorum, spolia Macedonum, citra flumen relinquentur? L. Paullus
privatus

Multo tamen usitatius est in triumpho ducere, transferre. (2) Ad hoc est ob hoc, ideo, propterea. Suprà l. 37. c. 27. levioribus & ad id fabrefactis navigiis. (3) Legendum videtur per triennium. Vid. infrâ c. 41. (4) Lege debetur triumphus. Majores vestri &c. sine interrogatione. (5) Nempe deos. Cic l. 6. ad Fam. Ep. ult. quum consilii tui bene fortiterque suscepti eum tibi finem statueris. (6) Lege paludatus cum listoribus. Idem mendum correxit Gronovius suprà l. 41. c. 10. (7) Lege in triumphum dicavit: vel cum Gronovio quas traducendas in triumpho locavit. Solebant enim & his apparatus præbenda locari. (8) Hæc non sincera esse pronunciat Crevierius, & legendum conjicit non hominum voluptatis causâ, sed Deorum honoris. Drakenborchius medicinam ab integriori codice expectandam censet. [Nescio an ullâ medicinâ locus egeat, modò παρὰ τὴν αἰσθητικὴν hæc verba legantur, sic: (utrum hominum voluptatis causâ, an Deorum hominumque?) Epulas illas in Capitolio

privatus, tanquam rure rediens. a portâ domum ibit? (9) Et tu, centurio, miles. quid de imperatore Paulo senatus decrevit potius, quàm quid Ser. Galba fabuletur, audi: & hoc dicere (10) me potius, quàm illum, audi. Ille nihil, præterquam loqui, & ipsum maledicè ac malignè, didicit: ego ter & vices cum hoste per provocationem pugnavi: ex omnibus, cum quibus manum conferui, spolia retuli. insigne corpus honestis cicatricibus, omnibus || adverso corpore exceptis, habeo. Nudasse deinde se dicitur, &, quo quæque bello vulnera accepta essent, retulisse. quæ dum ostentat, adapertis forte, quæ velanda erant, (11) tumor inguinum proximis risum movit. Tum, Hoc quoque, quod ridetis, inquit, in equo dies noctesque persedendo habeo: nec magis me ejus, quàm cicatricum harum, pudet pœnitetque; † quando nunquam mihi impedimento ad rempublicam bene gerendam domi militiæque fuit. Ego hoc ferro sæpe vexatum corpus vetus miles adolescentibus militibus ostendi. Galba nitens & integrum denudet. Revocate, si videtur, tribuni, ad suffragium tribus; ego ad vos, milites, [descendam, euntesque ad suffragia assessorior, et notabo improbos ingratosque, et eos, qui non regi se ab imperatore, sed cum ulro sibi per ambitionem servire æquum censent. Hac oratione calligata militaris turba ita mutavit animum, ut tribus ad suffragium revocatæ ad unam omnes rogationem de triumpho juberent. Victiâ igitur inimicorum malevolentia & ebrièratione, triumphavit Paulus de Perseo rege & Macedonibus per triduum, iv. iii. & pridie Kalendas Decembres. Fuit hic triumphus, sive magnitudinem victi regis, sive speciem simulacrorum, sive modum pecuniæ spectes, longè magnificentissimus, ut omnium antea factorum comparationem amplitudine superaret. Populus, extructis per forum & cetera urbis loca, quâ traduci pompam oportebat, tabulatis theatrorum in modum, spectavit in candidis togis. Aperta templa omnia & fertis coronata thure fumabant. Lictiores facillimesque confluentem temere turbam & vagè discurrentem summoventes e medio, patentes latè vias vacuasque præbebant. Quom in tres, ut diximus, dies distributa esset pompa spectaculi, primus dies vix suffecit transvehendis signis tabulisque captivis. in ducentos quinquaginta currus impositis. Sequenti die multis plaustris translatum, quicquid Macedonicorum armorum pulcherrimum & magnificentissimum fuit, quæ & ipsa ferri aut æris recens terli nitore splendebant, & ita

*Triumphus
Pauli.*

*Signa tabu-
larum.
Roma Ma-
cedonica.*

Capitolio editas dicit Servilius, tam Deorum quàm hominum causâ, non hominum solum voluptatis. E.] (9) Omnino lege *At tu*. Mox *deserit pro deo verit*. Ita † *deserit*. (10) Potius *dicentem*. (11) *Heruliam* intellige.

ita structa erant inter se, ut, quum acervatim potius cumulata, quam artificiosè digesta, viderentur, mirum quandam hac ipsa velut temerariâ & fortuitâ concursione speciem obicerent oculis : galere scutis, & lorice ocreis, & peltæ Creticæ, & Thracicæ cetræ, & pharææ equestribus permixtæ frenis, strictique gladii hinc inde mucrone exerto minaces, & e lateribus eminentes sarissæ. Atque hæc omnia quum laxius vincta inter se forent, si quando in transvehendo sibi mutuo alliderentur, Martium quemdam ac terribilem edebant sonum, ut ne victa quidem conspici possent, sine quodam animorum horrore. Tum onusta argento signato vasa quinquaginta supra septingenta a tibios millibus hominum portabantur. Tria talenta in singulis, a quaternis gestata hominibus. Erant & qui crateras argenteas, & phialas, & calices, & cornua ferebant, tum aptè inter se collocata, tum magnitudine, & pondere, & exstantis insigniter cælaturæ artificio conspicua. Tertio autem die ducere agmen primo statim mane cœpere tubicines, non festos solennium pomparum modos, sed bellicum canentes, quasi in aciem procedendum foret. Post hos agebantur pingues, cornibus auratis, & vittis fertisque redimiti boves centum & viginti. Ducebant eos cincti fasciis eximio opere textis juvenes, quibus comites additi pueri pateras aureas argenteasque gestabant. Sequebantur ii, qui signatum aurum in vasis septem & septuaginta ferebant, quorum unumquodque, quemadmodum & ea, in quibus argentum translatum fuerat, tria talenta habebat. Tum vilabatur sacra phiala decem talentorum pondo auri, pretiosis distincta gemmis, quam Paullus faciendam curaverat, & Antigonides, Seleucidesque, & Thericlea, ceteraque pocula ex auro, quibus Persei trichinia ornabantur. Subibat Persei currus ejus armis onustus, addito diademate. Sequebatur captivorum agmen : Bitis, Coryis regis filius, obses in Macedoniam a patre missus, ac deinde cum Persei liberis captus a Romanis ; tum ipsi Persei liberi, comitante educatorum & magistrorum agmine, manus ad spectatores cum lacrymis miserabiliter tendentium, & docentium pueros, implorandam suppliciter victoris populi misericordiam. Filii erant duo, puella una, qui eo majorem movebant miserationem spectantibus, quod ipsi per ætatem vix mala sua intelligere poterant. Itaque plurimi lacrymas tenere non potuerunt, & omnibus confudit animum tacitus quidam interor, qui sincero eos frui gaudio, quamdiu sub oculis pueri fuerunt, non sineret. Ponè filios incedebat cum uxore Perseus, pulso amictu, cum crepidis Græci moris, stupenti & attonito similis, & cui magnitudo malorum mentem omnino eripuisse videretur. Sequebatur amicorum & familiarium turba, quorum in vultu dolor gravis eminebat, quique, quam semper

*Argentum
signatum.
Argentum
cælatum.*

*Tubicines.
Vidima.*

*Aurum sig-
natum.*

*Pocula ex
auro.
Currus Per-
sei.
Bitis.
Persei liberi.*

Perseus.

oculos in eum figerent, lacrymis rigantes ora, fati indicabant, sese illius dolere malis, suorum immemores. Hanc quidem ignominiam deprecatus erat Perseus, missis ad Æmiliū, qui orarent, ne in triumpho duceretur. Risit Æmilius hominis ignaviam, & *id quidem*, inquit, *in ipso et pridem fuit, et nunc est, manu ac potestate*: tacite monens, ut generosā morte id, quod metuebat, dedecus effugeret. Sed forte consilium non admisit mollis animus, & nescia quā spe delentus, maluit in prædæ suæ parte ipse numerari. Quadringentæ inde coronæ aureæ portabantur, Paulo ab omnibus ferè Græciæ & Asiæ civitatibus in gratulationem victoriæ per legatos dono missæ: grandis sanè, si per se ipsæ spectarentur, pretii, sed mediocris accessio immanium opum, quæ in hoc triumpho transvectæ fuerant.]

Coronæ au-
reæ Paulo
donatæ.

XL. summam omnis captivi auri argentique translati festertium (1) millies ducenties fuisse, Valerius Antias tradit: (2) quæ haud dubiè major aliquanto summa ex numero (3) plaustrorum ponderibusque auri, argenti, generatim ab ipso scriptis, efficitur. † Alterum tantum aut in bellum proximum absumptum, aut in fugâ, quum Samothracen peteret, dissipatum tradunt: eoque id mirabilis erat, quodd tantum pecuniæ intra triginta annos post bellum Philippi cum Romanis, partim ex fructu metallorum, partim ex vectigalibus aliis, coacervatum fuerat. Itaque admodum inops pecuniæ Philippus, Perseus contrā prædives, bellare cum Romanis cœpit. (4) Ipse postremò Paullus in curru magnam, quum dignitate aliâ corporis, tum senectâ ipsâ, majestatem præ se ferens: post currum inter alios illustres viros filii duo, Q. Maximus & P. Scipio: deinde euntes turmatim, & cohortes peditum suis quæque ordinibus. Pediti in singulos dati centeni

Paullus in
curru.

C. 40. (1) Id est 120,00000 festertios. Vid. § adverbium numeralia. (2) Omnino lege *quæ*. Ceterum quod hic observat Livius, summam a Valerio Antiate notatam minorem justo esse, id adstruitur ex ceteris quoque scriptoribus. Et sanè maximam fuisse illam pecuniam necesse est, quæ populo Romano finem attulerit tributorum, ut habet Cic. l. 2. de Off. c. 22. *Bo millies* L. Scipio, devicto Antiocho, intulerat, ut ipse tradit Livius suprâ l. 38. c. 55. (3) Non est verisimile *plaustris aurum* argentumque transvectum. Plutarchus docet, ab aliquot millibus hominum *ex alyssios* in valis portatam esse omnem illam auri atque argenti vim. Igitur lege § *Philippearum*: quorum mentio cum in omnibus Græcis Asiaticisque triumphis fieri solet, tum præcipuè in Macedonicis convenit. Vid. suprâ l. 34. c. 52. l. 37. c. 59. l. 39. c. 5. &c. (4) Non

simè

centeni (5), duplex centurioni, triplex equiti. tantum (6) pediti daturum fuisse credunt, & pro ratâ aliis, si aut non ¶ refragati honori ejus fuissent, aut benignè, hac ipsâ summâ (7) nunciatâ, acclamassent. Sed non Perseus tantum per illos dies || documentum humanorum casuum fuit, in catenis ante currum victoris ducis per urbem hostium ductus; sed etiam victor Paullus, auro purpurâque fulgens. Nam duobus e filiis, quos, duobus datis in adoptionem, solos nominis, sacrorum, familiæque hæredes retinuerat domi, minor, ferme duodecim annos natus, quinque diebus ante triumphum, major, quatuordecim annorum, triduo post triumphum decessit: quos prætextatos curru vehi cum patre, sibi ipsos similes prædestinantes triumphos, oportuerat. Paucis post diebus, ¶ datâ a M. Antonio tribuno plebis concione, quum de suis rebus gestis more ceterorum imperatorum disseruisset, memorabilis ejus oratio & digna Romano principe fuit.

*Paullus duos
filios amittit.*

XLI. *Quanquam & quàm feliciter rempublicam administraverim, & (1) quod duo fulmina domum meam per hos dies perculerint, non ignorare vos, Quirites, arbitror, quum spectaculo vobis nunc triumphus meus, nunc funera liberorum meorum fuerint; tamen paucis, quæso, sinatis me cum publicâ felicitate comparare eo, quo debeo, animi privatam meam fortunam. Profectus ex Italiâ, classẽ a Brundisio sole orto solvi; nonâ diei horâ cum omnibus meis navibus Corcyram ¶ tenui. Inde quinto die Delphis Apollini pro me, exercitibusque, & classibus (2) lustra sacri cavi. A Delphis quinto die in castra perveni: ubi exercitu accepto, mutatis quibusdam,*

*Oratio ejus
ad populum.*

sine causâ Crevierius hîc ordinem narrationis a librariis corruptum esse credit. Neque enim verisimile esse, Livium post mentionem Persei factam, antequam de Paulo, qui proximè sequebatur, diceret, reliquisse descriptionem incedentis pompæ, ut de summâ auri argentique captivi, & de divitiis Persei differeret. Ille igitur totam hanc periodum *ipse postremo Paullus*, usque ad verba *suis quæque ordinibus*, præcedere debere censet. Subjungenda postea *et Summam omnis . . . bellare cum Romanis cepit*. Unde transiliendum ad hæc verba *Pediti in singulos*. (5) Deest vox *denarii*: quorum in hac re passim circa hæc tempora mentio exstat. (6) Nempe quantum equiti datum est. Alii scribendum censent *alterum tantum*: nempe pediti ducentos, centurioni quadringentos, equiti sexcentos. *Pro ratâ* sive *pro ratâ parte*, (quemadmodum Cic. plenius dixit l. 1. Tusc. c. 39.) est ¶ *pro portione*. (7) *Lege* || *pronunciat*.

C. 41. (1) Foti s *quæ duo*. Vid. not. 1. ad c. 52. l. 2. suprâ. (2) Significans emendat *classibus vestris sacrificavi*: quia vix alibi occurrit *lustra sacrificare*;

dam, quæ magna impedimenta victoriæ erant, progressus, quia inexpugnabilia castra hostium erant, neque cogi pugnare poterat rex, inter præsidia ejus saltum ad (3) Tetricam ¶ evasi, & ad pugnam rege coacto, acie vici: Macedonia in potestatem populi Romani redegit, & quod bellum per (4) quadriennium quatuor ante me consules ita gesserunt, ut semper successorî traderent gravius, id ego quindecim diebus perfecti. Aliarum deinde secundarum rerum velut proventus secutus. civitates omnes Macedonia se dediderunt; gaza regia in potestatem venit; rex ipse, tradentibus propè ipsis Dais, in templo Samothracum cum liberis est captus. Mili quoque ipsi nimia jam fortuna mea videri, eoque suspecta esse. Maris pericula timere copi, in tantâ pecuniâ regiâ in Italiam trajiciendâ, & victore exercitu transportando. Postquam omnia secundo navium cursu in Italiam pervenerunt, neque erat, quod ultra precarer, illud optavi, ut, quum ex summo retro volvi fortuna consuesset, mutationem ejus domus mea potius, quàm respublica, sentiret. Itaque † defunctam esse fortunam publicam meâ tam insigni calamitate spero; quod triumphus meus, velut ad ludibrium casuum humanorum, duobus funeribus liberorum meorum est interpositus. Et, quum ego & Perseus nunc nobilia maximè fortis mortalium exempla spectemur, ille, qui ante se captivos captivus ipse duci liberos vidit, incolumes tamen eos habet: ego, qui de illo triumphavi, ab alterius funere filii curru in [Capitolium, ad alterum] ex Capitolio propè jam expirantem veni; neque ex tantâ stirpe liberum superest, qui L. Æmilii Pauli nomen ferat. Duos enim, tanquam ex magnâ progenie liberorum in adoptionem datos, Cornelia & Fabia gens habent; Pauli in domo, præter se (5), nemo superest. Sed hanc cladem domûs meæ vestra felicitas & secunda fortuna publica consolatur.

XLII. H. c. tanto dicta animo, magis † confudere audientium animos, quàm si miserabilius orbitatem suam deslendo locutus esset. Cn. Octavius Kalendis Decembribus de rege Persæ navalem triumphum ¶ egit. Is triumphus sine captivis fuit, sine spoliis. Dedit fociis avalibus

Triumphus
navalis Cn.
Octavii.

scire, nec de lustratione exercitus intelligi potest, quem Æmilius nondum acceperat. (1) Vid. suprâ l. 44. c. 32. Plut. in Æmil. τρι-
φ. (2) Tetricam reginam per viciis vias in castra. (3) Omnino corrigendum per tri-
umphantem tres ante me consules. Tres enim tantum fuisse constat, P. Licinium
Crassum, L. Hostilium Mancinum, Q. Marcium Philippum. (5) Fortè
per alium filium.

navalibus in singulos denarios septuagenos quinos; gubernatoribus, qui in navibus fuerant, duplex; † magistris navium quadruplex. Senatus deinde habitus est. Patres censuerunt, ut Q. Cassius Persea regem cum Alexandro filio Albam in custodiam duceret; comites, pecuniam, argentum, † instrumentum quod haberet. (1) Bitis, regis Thracum filius, cum obsidibus in custodiam Carseolos est missus. Ceteros captivos, qui in triumpho ducti erant, in carcerem ‖ condi placuit. Paucos post dies, quàm hæc acta, legati ab Cotye rege Thracum venerunt, pecuniam ad redimendum filium aliosque obsides apportantes. Eis, in senatum introductis, & id ipsum argumenti prætendentibus orationis (2). non suâ voluntate Cotyn bello juvisse Persea, quòd obsides dare coactus esset, orantibusque, ut eos pretio, quantum ipsi statuissent Patres, redimi paterentur, responsum ex auctoritate senatus est: *Populum Romanum meminisse amicitie, quæ cum Cotye, majoribusque ejus, & gente Thracum fuisset. Obsides datos crimen, non criminis defensionem, esse: quum Thracum genti ne quietus quidem Perseus, nedum bello Romano occupatus, timendus fuerit. Ceterum, etsi Cotys Persei gratiam prætulisset amicitie populi Romani, magis quid se dignum esset, quàm quid merito ejus fieri posset, æstimaturum: filium atque obsides ei remissurum. Beneficia gratuita esse populi Romani: pretium eorum malie relinquere in accipientium animis, quàm † præsens exigere.* Legati nominati, T. Quinctius Flamininus, C. Licinius Nerva, M. Caninius Rebilus, qui obsides in Thraciam reducerent: & Thracibus munera data in singulos binum millium æris. Bitis, cum ceteris obsidibus a Carseolis arcessitus, ad patrem cum legatis missus. Naves regie, captæ de Macedonibus inusitata (3) antè magnitudinis, in campo Martio subductæ sunt.

XLIII. Hærente (1) adhuc, non in animis modò, *L. Anicius*
sed *triumphans*.

C. 42. (1) Omnino scribendum videtur *Bitys*, vel potius *Bitrys*. Ita enim Zonaræ vocatur l. 9. Annal. c. 24. (2) Gronovius emendat *orationi*. Vulgatum tamen defendi potest ex loco l. 37. c. 54. *quem titulum prætenderitis prius adversus Philippum, nunc adversus Antiochum belli.* (3) Fortè *invisitata*. Ceterum intelligendum est *Romanis*. Nam notæ sunt, Hieronis navis quæ viginti ordinibus remorum ageretur; Ptolemæi Philadelphæ duæ, quæ triginta; Philopatoris, quæ quadraginta.

C. 43. (1) Cic. l. 4. Acad. c. 1. *quod hærent in memoriâ quæcun-*
que

fed penè in oculis, memoriâ Macedonici triumphî, L. Anicius Quirinalibus (2) triumphavit de rege Gentio Illyriisq̃ue. Similia omnia magis visa hominibus, quàm paria. minor ipse imperator, & nobilitate Anicius cum Æmilio, & jure imperii prætor cum consule collatus: non Gentius Perseo, non Illyrii Macedonibus, non spolia spoliis, non pecunia pecuniâ, non dona donis comparari poterant. Itaque sicut præfulgebat huic triumphus recens; ita apparebat ipsum per se intuentibus nequaquam esse contemnendum. Perdomuerat intra paucos dies, terrâ marique ferocem, locisque munitis fretam, gentem Illyriorum: regem regiæque omnes stirpis ceperrat: transtulit in triumphum (3) multa militaria signa, spoliaque alia, & supellectilem regiam: auri pondo viginti & septem, argenti (4) decem & novem pondo: denariûm tria millia, & centum viginti millia Illyrii argenti (5). Ante currum ducti Gentius rex cum conjuge & liberis, & Caravantius frater regis, & aliquot nobiles Illyrii. De prædâ militibus in singulos quadragenos quinos denarios, duplex centurioni, triplex equiti, sociis nominis Latini quantum civibus, & sociis navalibus dedit quantum militibus. Lætior hunc triumphum est secutus miles, multisque dux ipse carminibus celebratus. festeriûm ducenties ex eâ prædâ redactum esse, auctor est Antias, præter aurum argentumque, quod in ærarium sit latum: quod quia unde ¶ redigi potuerit, non apparebat, auctorem pro re posui. Rex Gentius cum liberis, & conjuge, & fratre Spoletium in custodiam ex senatusconsulto ductus, ceteri captivi Romæ in carcerem coniecti: recusantibusque custodiam Spoletinis, (6) Igiturvi-um † reges traducti. Reliquum ex Illyrico prædæ ducenti viginti lembi erant; de Gentio rege captos eos Corcyraeis, & Apolloniatis, & Dyrrachinis Q. Cassius ex senatusconsulto tribuit.

*Gentius cum
suis Spolet-
um missus,
tum Igiturvi-um.*

XLIV. Consules eo anno, agro tantum Ligurum popu-
lato,

que audierat vel viderat. (2) Quirinalia celebrabantur a. d. XIII. Kal. Martias, in honorem Quirini, seu Romuli. (3) Vid. not. I. ad c. 39. supra. (4) Nimis hæc videtur tenuis summa. Minor etiam argenti, quam auri pondus memoratur; contra quod Livius ipse testatur supra l. 38. c. 55. Lege mille & novem. (5) Intelligendi videntur nummi *Victoriat*: nam primos Victoriatos ex Illyrico advectos esse Plinius notat l. 33. c. 3. Vid. not. 5. ad c. 13. l. 41. supra. (6) Lege *Igiturvi-um*.

lato, quum hostes exercitus nunquam (1) eduxissent, nullâ re memorabili gestâ, Romam ad magistratus subrogandos redierunt; & primo † comitali die consules *Comitia* † creantur M. Claudium Marcellum, C. Sulpicium Gal-
 lum. Deinde prætores postero die L. Julium, L. Appuleium Saturninum, A. Licinium Nervam, P. Rutilium Calvum, P. Quinctilium Varum, M. Fonteium His prætoribus
 duæ urbanæ provinciæ sunt decretæ, duæ Hispaniæ, Sicilia ac Sardinia. Intercalatum eo anno: postridie Terminalia (2) intercalares fuerunt. Augur eo anno mortuus est C. Claudius: in ejus locum augures legerunt T. Quinctium Flamininum. & flamen Quirinalis mortuus Q. Fabius Pictor. Eo anno rex Prusias venit Romam *Prusias rex Romam venit.* cum filio Nicomede. Is, magno comitatu urbem ingressus, ad forum a portâ tribunalque Q. Cassii prætoris perrexit: concursuque undique factò, *Deos, qui urbem Romam incolerent, senatumque & populum Romanum salutatum se dixit venisse: & gratulatum quòd Persea Gentiumque reges vicissent; Macedonibusque & Illyriis in ditionem redactis, auxissent imperium.* Quum prætor senatum ei, si velit, eo die † daturum dixisset; biduum petiit, quo templa Deûm urbemque & hospites amicosque viseret. Datus, qui circumduceret eum, L. Cornelius Scipio quæstor; qui & Capuam ei obviâ missus fuerat: & ædes, quæ ipsum comitesque ejus benignè (3) reciperent, conductæ. Tertio post die senatum adit; gratulatus victoriam est; merita sua in eo bello commemoravit; petiit, *Ut votum sibi solvere, Romæ in Capitolio decem majores hostias, & Prænesse unam Fortunæ, liceret. ea vota pro victoriâ populi Romani esse. Et ut societas secum renovaretur; agerque sibi, de rege Antiocha captus, quem nulli datum a populo Romano Galli possiderent, daretur.* Filium postremò Nicomedem senatui commendavit. Omnium, qui in Macedoniâ imperatores fuerant, favore est adjutus. Itaque cætera, quæ petebat, concessa: de agro responsum est, *Legatos ad rem inspiciendam missuros. Si ager populi Romani fuisset, nec cuiquam datus esset, dignissimum eo dono Prusiam habituros esse. Si autem Antiochi non fuisset. † eo ne populi quidem Romani factum apparere: aut, si datus Gallis esset, ignoscere Prusiam debere, si ex nullius injuriâ*

C. 44. (1) Fortè nusquam. (2) Supple Kalendæ. Vid. not. 5. ad c. 11. l. 43. suprâ. (3) Displicet Dukero vox *benignè* de ædibus usurpata.

riâ quidquam ei datum vellet populus Romanus. Ne (4) quod
 detur quidem, gratum esse donum posse, quod eum, qui det,
 ubi vellet, ablaturum esse sciat. Facile Nicomedis commen-
 dationem accipere. Quantâ curâ regum amicorum liberos
 tueatur populus Romanus, documento Ptolemaum Ægypti
 regem esse. Cum hoc responso Prusias est dimissus. Mu-
 nera ei ex (5) * sestertiis iussa dari, & vasorum argen-
 teorum pondo quinquaginta. & filio regis Nicomedi ex
 eâ summâ munera dari censuerunt, ex quâ (6) Masgabæ
 filio regis Masinissæ data essent: & ut victimæ aliaque,
 quæ ad sacrificium pertinerent, seu Romæ, seu Præneste
 immolare vellet, regi ex publico, sicut magistratibus Ro-
 manis, præberentur: & ut ex classe, quæ Brundisii esset, naves
 longæ viginti assignarentur, quibus uteretur, donec ad clas-
 sem; (7) dono datam ei, rex pervenisset. L. Cornelius
 Scipio ne ab eo abscederet, sumptumque ipsi & comiti-
 bus præberet, donec navem conscenderet. Mirè lætum
 & (8) eâ benignitate in se populi Romani regem fuisse,
 ferunt: munera sibi ipsum (9) emisse; filium iussisse do-
 num populi Romani accipere. Hæc de Prusiâ nostri
 scriptores. Polybius, cum regem indignum majestate
 nominis tanti, tradit; || pileatum, § capite raso, obviâ
 ire legatis solitum (10), libertumque se populi Romani
 terre; & ideo insignia ordinis ejus gerere. Romæ quo-
 que, quum veniret in curiam, (11) submisisse se, & os-
 culo limen curiæ contigisse: & *Deos servatores suos* sena-
 tum appellasse, aliamque orationem, non tam honorifi-
 cam audientibus, quàm sibi deformem, habuisse. Mo-
 ratus circa urbem triginta haud + ampliùs dies in regnum
 est profectus.

RELIQUO-

(4) Potiùs ne cui. (5) Excidit numerus sestertiorum. (6) Vid. suprâ c. 14.
 (7) Discimus ex hoc loco, si modò sanus est, datam esse a Romanis
 Prusiæ classem, ex navibus nimirum Perseo ereptis. (8) Dele *sed et*. (9)
 Lege *renuisse*. (10) Hæc intelligenda sunt de legatis olim ad eum missis,
 non de eo tempore quo ipse Romam venit. Vid. Polyb. Exc. Legat. 2.
 97. (11) Suprà c. 7. *submittentemque se ad pedes sustulit*.

RELIQUORUM

T LIVII LIBRORUM,

QUI DESIDERANTUR,

E P I T O M Æ.

LIBRI XLVI.

EUMENES rex Romam venit : qui, quia Macedonico bello medium egerat, ne aut hostis judicatus videretur, si exclusus esset, aut liberatus crimine, si admitteretur ; in commune lex lata est, ne cui regi Romam venire liceret. Claudius Marcellus consul Alpinos Gallos, C. Sulpicius Gallus consul Ligures subegit. Legati Prusæ regis conquesti sunt de Eumene, quòd fines suos popularetur : dixeruntque, eum conspirasse cum Antiocho contra populum Romanum. Societas cum Rhodiis deprecantibus juncta est. Lustrum à censoribus conditum est. Censa sunt civium capita trecenta viginti septem milia viginti duo. Princeps senatûs lectus M. Æmilius Lepidus. Ptolemæus Ægypti rex, pulsus regno a minore fratre, missis ad eum legatis, restitutus est. Ariarathe Cappadociæ rege mortuo, filius ejus Ariarathes regnum accepit, & amicitiam cum populo Romano per legatos renovavit. Res præterea adversûs Ligures, & Corscos, & Lusitanos, vario eventu gestas, & motus Syriæ, mortuo Antiocho,

Tom. VII. S qui

qui filium Antiochum puerum admodum reliquerat, continet. Hunc Antiochum puerum cum Lyfia tutore Demetrius, Seleuci filius, qui Romæ obfes fuerat, clam, quia non dimittebatur a Romanis, interemit; & ipse in regnum receptus. L. Æmilio Paulo, qui Persen vicerat, mortuo, tanta ejus abſtinentia fuit, ut, quum ex Hispaniâ et Macedoniâ immenſas opes retuliſſet, vix ex auctione ejus redactum ſit, unde uxori ejus dos ſolveretur. Pomptinæ paludes a Cornelio Cethego conſule, cui ea provincia evenerat, ſiccatae, agerque ex iis factus.

LIBRI XLVII.

CN. Tremellio tribuno plebis multa dicta eſt, quòd cum M. Æmilio Lepido pontifice maximo injurioſe contenderat: ſacrorumque, quàm magistratuum, jus potentius fuit. Lex de ambitu lata. Luſtrum a cenſoribus conditum eſt. Cenſa ſunt civium capita trecenta triginta octo millia, trecenta quatuordecim. Princeps ſenatus lectus Æmilius Lepidus. Inter Ptolemæos fratres, qui diſſidebant, ſœdus iſtum, ut alter in Ægypto, alter Cyrenis regnaret. Ariarathes, Cappadociæ rex, conſilio Demetrii, regis Syriæ, & viribus pulſus regno, a ſenatu reſtitutus eſt. Miſſi a ſenatu, qui inter Maſiniſſam & Karthaginienſes de agro judicaret. C. Marcius conſul adverſus Dalmatas parum proſpere primùm, poſtea feliciter pugnavit; cum quibus bello conſtigendi cauſa fuit, quòd Illyrios, populi Romani ſocios, vaſtaverant; eandemque gentem Cornelius Naſica conſul domuit. Q. Opimius conſul Tranſalpinos Ligures, qui Maſſilienſium oppida, Antipolim & Nicæam, vaſtabant, ſubegit. Præterea res in Hispaniâ a compluribus parum proſpere geſtas continet. Conſules anno quingentefimo nonageſimo octavo ab urbe conditâ magistratum, peractis comitiis, inſequentiſque anni conſulibus creatis, inire cœperunt. Mutandi comitia cauſa fuit, quòd Hiſpani rebellabant. Legati, ad diſceptandum inter Maſiniſſam & Carthaginienſes miſſi, renunciaverunt, vim navalis materiæ ſe Karthagine deprehendiſſe. Aliquot prætores, a provinciis avaritiæ nomine accuſati, damnati ſunt.

LIBRI

LIBRI XLVIII.

LUSTRUM à censoribus conditum est. Censa sunt civium capita trecenta viginti quatuor millia. Semina tertii belli Punici referuntur. Quum in finibus Karthaginienſium ingens Numidarum exercitus, duce Ariobarzane, Syphacis nepote, diceretur eſſe, M. Porcius Cato ſuaſit, ut Karthaginienſibus, quum Ariobarzanem, ſpecie contra Maſiniſſam regem, ſed re verâ contra Romanos, accitum in finibus haberent, bellum indiceretur. Contradicente P. Cornelio Naſicâ, placuit, legatos mitti Karthaginem, qui ſpecularentur, quid ageretur. Caſtigato ſenatu Karthaginienſium, quòd contra fœdus & exercitum & navales materiâs haberent, pacem inter eos & Maſiniſſam facere voluerunt, Maſiniſâ agro, de quo lis erat, cedente. ſed Giſgo Hamilcaris filius, homo ſeditioſus qui tunc in magiſtratu erat, quum ſenatus pariturum ſe iudicio legatis dixiſſet, ita bellum adverſus Romanos ſuadendo concitavit, ut legatos, quo minùs violarentur, fuga explicuerit. Id nunciantes, infeſtum jam ſenatum Karthaginienſibus, infeſtiorẽ fecerunt. M. Porcius Cato filii, in præturâ mortui, ſunus tenuiſſimo, ut valuit, (nam pauper erat) ſumptu fecit. Andriſcus, qui ſe Perſei filium, regis quondam Macedoniæ, ingenti aſſeveratione mentiretur, Romam miſſus. M. Æmilius Lepidus, qui princeps ſenatûs ab ſextis jam censoribus erat lectus, antequam exſpiraret, præcepit filiis, lecto ſe ſtrato ſine linteis, ſine purpurâ efferrent; in reliquum ſunus ne plus, quàm æris denos, conſumerent: imaginum ſpecie, non ſumptibus, nobilitari magnorum virorum funera ſolere. De veneficiis quæſitum. Publicia & Licinia, nobiles feminæ, quæ viros ſuos conſulares necâſſe inſimulabantur, cognitâ cauſâ, quum prætori pro ſe vades dediſſent, cognatorum decreto necatæ ſunt. Guluffa, Maſiniſſæ filius, denunciavit, Karthagine delectus agi, clañem comparari, & haud dubium bellum ſtrui. Quum Cato ſuaderet, ut iis bellum indiceretur, P. Cornelio Naſicâ dicente, nihil temere faciundum, placuit, decem mitti legatos exploratum. L. Licinius Lucullus, A. Poſtumiſ Albinus conſules, quum delectum ſeverè agerent, nec quemquam gratiâ dimitterent, ab tribunis plebi, qui pro amicis viſ vacationem impetrare non poterant, in carcerem conjeſti ſunt. Quum Hiſpanienſe bellum, parum

prosperè aliquoties gestum, ita confudisset civitatem Romanam, ut ne ii quidem invenirentur, qui aut tribunatum exciperent, aut legati ire vellent, P. Cornelius Æmilianus processit, & excepturum se militiæ genus, quodcunque imperatum esset, professus est. quo exemplo omnes ad studium militandi concitavit. L. Lucullus consul, qui M. Claudio Marcello successerat, quum laceessere omnes Celtiberiæ populi viderentur, Vaccæos, & Cantabros, & alias adhuc incognitas nationes in Hispaniâ subegit. Ibi P. Cornelius Africanus Scipio Æmilianus, L. Paulli filius. Africani nepos, sed adoptivus, provocatorem barbarum tribunus militum occidit: & in oppugnatione Intercentiæ urbis, majus etiam periculum adiit. nam murum primus transcendit. Ser. Sulpicius Galba prætor malè adversus Lusitanos pugnavit. Quum legati ex Africâ cum oratoribus Karthaginiensium, & Gulusiâ Masinissæ filio, redissent, dicerentque, & exercitum se & classem Karthagine deprehendisse, perrogari sententias placuit. Catone & aliis principibus senatui suadentibus, ut in Africam confestim transportaretur exercitus, quòd P. Cornelius Nasica dicebat, nondum sibi justam causam belli videri, placuit, ut bello abstinere, si Karthaginienses classem exuissent, & exercitum dimisissent: sin minùs, proximi consules de Punico bello referrent. Quum locatum a censoribus theatrum exstrueretur; P. Cornelio Nasicâ auctore, tanquam inutile & nociturum publicis moribus, ex senatusconsulto destructum est, populusque aliquandiu stans ludos spectavit. Karthaginienses quum adversus fœdus bellum Masinissæ intulissent, victi ab eo, annos habente nonaginta duos, & sine pulpanine mandere, & gustare panem tantùm solito, insuper Romanum bellum meruerunt.

LIBRI XLIX.

TERTII Punici belli initium altero & sexcentesimo anno ab urbe conditâ, intra quintum annum, quàm erat cceptum, consummati. Inter M. Porcium Catonem & Scipionem Nasicam, quorum alter sapientissimus vir in civitate habebatur, alter etiam vir optimus à senatu judicatus erat, diversis certatum sententiis est; Catone suadente bellum, & ut tolleretur deletereturque Karthago;
Nasicâ

Nasicâ dissuadente. Placuit tamen, quòd contra fœdus naves haberent, quòd exercitum extra fines duxissent, quòd socio populi Romani & amico transfuissæ arma intulissent quòd filium ejus Gulussam, qui cum legatis Romanis erat, in oppidum non recepissent, bellum iis indici. Priusquam ullæ copiæ in naves imponerentur, Uticenses legati Romam venerunt se suaque omnia dedentes. Ea legatio, veluti omen, grata Patribus, acerba Karthaginibus fuit. Diti patri ludi ad Terentum, ex præcepto librorum Sibyllinorum, facti: qui anno centesimo, primo Punico bello, quingentesimo & altero anno ab urbe conditâ, facti erant. Legati triginta Romam venerunt, per quos se Karthaginenses dedebant. Catonis sententia perivit, ut in decreto perstaretur, & ut consules quàm primum ad bellum proficiscerentur. Qui ubi in Africam transierunt, acceptis, quos imperaverant, trecentis obsidibus, & armis, omnibusque instrumentis bellicis, si qua Karthagine erant; tunc, quum ex auctoritate Patrum juberent, ut in alium locum, dum a mari decem millia passuum, ne minùs, remotum, oppidum facerent, indigentia rei ad bellandum Karthaginenses compulerunt. Obsideri oppugnarique cœpta est Carthago ab L. Marcio, M. Manlio consulibus. In quâ oppugnatione quum neglectos ab unâ parte muros duo tribuni temere cum cohortibus suis irrupissent, & ab oppidanis graviter cæderentur, a Scipione Africano expulsi sunt: per quem & castellum Romanorum, quod nocte expugnabant, paucis equitibus juvantibus, liberatum est; castrorumque, quæ Karthaginenses, omnibus copiis ab urbe pariter egressi, oppugnabant, liberatorum is ipse præcipuam gloriam tulit. Præterea, quum ab irritâ oppugnatione Karthaginis consul (alter enim Romam ad comitia ierat) exercitum duceret adversus Hasdrubalem, qui cum alterâ manu iniquum saltum infederat, suavit primò consuli, ne tam iniquo loco confligeret, victus deinde complurium, qui & prudentiæ ejus & virtuti invidebant, sententiis, & ipse saltum ingressus est. quumque, sicut prædixerat, fusus fugatusque esset Romanus exercitus, & duæ cohortes ab hoste obsiderentur, cum exiguis equitum turmis in saltum reversus, liberavit eas, & incolumes reduxit. Quum virtutem ejus & Cato, vir promptioris ad vituperandum linguæ, in senatu sic prosecutus est, ut diceret,

reliquos, qui in Africâ militarent, umbras militare, Scipionem vigere; & populus Romanus eo favore complexus, ut comitiis plurimæ eum tribus consulem scriberent, quum hoc per ætatem non liceret. Quum L. Scribonius tribunus plebis rogationem promulgâset, ut Lusitani, qui, in fidem populi Romani dediti, a Ser. Galbâ in Galliam venissent, in libertatem restituerentur, M. Cato acerrimè fuasit. exstat oratio in annalibus ejus inclusa. Q. Fulvius Nobilior, & sæpe ab eo in senatu laceratus, respondit pro Ga. bâ. ipse quoque Galba, quum se damnari videret, complexus duos filios prætextatos, & Sulpicii Galli filium, cujus tutor erat, ita miserabiliter pro se locutus est, ut rogatio antiquaretur. exstant tres orationes ejus: dux adversus Libonem tribunum plebis rogationemque ejus, habitæ de Lusitanis: una contra L. Cornelium Cethegum, in quâ Lusitanos propter sese castra habentes cæsos fatetur, quòd compertum habuerit, equo atque homine suo ritu immolatis, per speciem pacis adoriri exercitum suum in animo habuisse. Andrisæus quidam, ultimæ fortis homo, Persei regis se filium ferens, & mutato nomine Philippus vocatus, quum ab urbe Romana, quò illum Demetrius Syriæ rex ob hoc ipsum mendacium miserat, clam profugisset, multis ad falsam ejus fabulam, velut ad veram, cōcūntibus, contracto exercitu, totam Macedoniam aut voluntate incolentium, aut armis occupavit. Fabulam autem talem finxerat. Ex pellice se & Perseo rege ortum, traditum educandum Cretensi cuidam esse, ut in belli casus, quod ille cum Romanis gereret, aliquod velut semen regiæ stirpis exstaret. Perseo demortuo, Adramyttei se educatum usque ad duodecimum annum ætatis, patrem eum esse credentem, a quo educaretur, ignarum generis fuisse sui. affecto deinde eo, quum propè ad vitæ finem ultimum esset, detectam tandem ibi originem suam, falsæque matri libellum datum, signo Persei regis signatum, quem sibi traderet, quum ad puberem ætatem venisset: obtestationesque ultimas adjectas, ut res in occulto ad id tempus servaretur. pubescenti libellum traditum: in quo relictæ sibi duo thesauri a patre dicerentur. tum scientem mulierem subditum se esse, veram stirpem ignorantem edidisse genus: atque obtestatam, ut priùs, quàm manaret ad Eumenem res, Perseo inimicum, excederet iis locis, ne interficeretur. eo se exterritum,

tum, simul sperantem aliquod a Demetrio auxilium, in Syriam se contulisse : atque ibi primùm, quis esset, palàm expromere ausum.

LIBRI L.

THESSALIA, quum & illam invadere armis atque occupare Pseudophilippus vellet, per legatos Romanorum auxiliis Achæorum defensa est. Prusias rex Bithyniæ, omniumque humillimorum vitiorum, a Nicomede filio, adjuvante Attalo rege Pergami, occisus est. Habebat alterum filium, qui, pro superiore ordine dentium, enatum habuisse unum os continens dicitur. Quum legatos ad pacem inter Nicomedem & Prusiam faciendam Romani misissent, & unus ex iis multis cicatricibus sparsum caput haberet, alter pedibus æger esset, tertius ingenio focors haberetur ; dixit Cato, eam legationem nec caput, nec pedes, nec cor habere. In Syriâ, quæ eo tempore ex stirpe generis Persei, regis Macedonum, inertia fœcundatæque similem Prusiæ regem habebat, jacentem eo in ganæâ & lustris, Ammonius regnabat ; per quem & amici omnes regis, & Laodice regina, & Antigonus, Demetrii filius, occisi. Masinissa, Numidiæ rex, major nonaginta annis decessit, vir insignis. Inter cetera opera juvenilia, quæ ad ultimum edidit, adeo, etiam versus in senectam, vixit, ut post sextum & octogesium annum filium genuerit. Inter tres liberos ejus, maximum natu Micipsam, Gulussam, Mastanabalem, qui etiam Græcis literis eruditus erat, C. Scipio Æmilianus (quum commune eis pater regnum reliquisset, & dividere eos arbitro Scipione jussisset) partes administrandi regni divisit. Item Phamææ Himilconi, præfecto equitum Karthaginensium, viro forti, & cujus præcipuâ operâ Pœni utebantur, persuasit, ut ad Romanos cum equitatu suo transfret. Ex tribus legatis, qui ad Masinissam missi fuerant, Claudius Marcellus, coortâ tempestate, fluctibus obrutus est. Karthaginenses Hasdrubalem, Masinissæ nepotem, quem prætorem habebant, prodicionis suspectum, in curiâ occiderunt : quæ suspicio inde emanavit, quod propinquus esset Gulussæ, Romanorum auxilia juvantis. C. Scipio Æmilianus, quum ædilitatem peteret, consul a populo dictus, quoniam per annos consulem fieri non licebat, cum magno certamine suffragantis

gantis plebis, & repugnantibus aliquamdiu Patribus, legibus solutus, & consul creatus est. M. Manlius aliquot urbes circumpositas Karthagini expugnavit. Pseudophilippus in Macedonia, caeso cum exercitu P. Juvencio prætore, a Q. Cæcilio victus captusque est, & recepta Macedonia.

LIBRI LI.

KARTHAGO, in circuitu millia viginti tria passuum patens, magno labore obsessa, & per partes capta est; primum à Mancino legato, deinde à Scipione consule, cui extra sortem provincia Africa data erat. Karthaginienses, portu novo (quia vetus obstructus à Scipione erat) facto & contractâ clam exiguo tempore amplâ classe, infelicitè navali prælio pugnaverunt. Hasdrubalis quoque ducis eorum castra, ad Nephirim oppidum loco difficili sita, cum exercitu deleta sunt a Scipione; qui tandem urbem expugnavit septingentesimo anno, quàm erat condita. spoliis major pars Siculis, quibus ablata erant, reddita. Ultimo urbis excidio, quum se Hasdrubal Scipioni dedidisset, uxor ejus, quæ paucis antè diebus de marito impetrare non potuerat, ut ad victorem transfugerent, in medium se flagrantis urbis incendium, duobus cum liberis, ex arce præcipitavit. Scipio exemplo patris sui naturalis Æmilii Paulli, qui Macedoniam vicerat, ludos fecit, transfugasque ac fugitivos bestiis objecit. Belli Achaici semina referuntur hæc: quòd legati populi Romani ab Achaicis pulsati sint Corinthi, missi, ut eas civitates, quæ sub ditione Philippi fuerant, ab Achaico concilio fecernerent.

LIBRI LII.

CUM Achæis, qui in auxilio Bœotos & Chalcidenses habebant, Q. Cæcilius Metellus ad Thermopylas bello confligit: quibus victis, dux eorum Critolaus veneno sibi mortem conscivit. in cujus locum Dixus, Achaici motus primus auctor, ab Achæis dux creatus, ad Isthmon à L. Mummius consule victus est. qui, omni Achaiâ in ditionem acceptâ, Corinthon ex senatusconsulto diruit, quia ibi legati Romani violati erant. Thebæ quoque &
Chalcis,

Chalcis, quæ auxilio fuerant, dirutæ. Ipse L. Mummius abstinentissimum virum egit. nec quicquam ex iis opibus ornamentisque, quæ prædives Corinthos habuit, in domum ejus pervenit. Q. Cæcilius Metellus de Andrisco triumphavit; P. Cornelius Scipio Africanus Æmilianus de Karthagine & de Hasdrubale. Viriathus in Hispaniâ primùm ex pastore venator, ex venatore latro, mox justus quoque exercitûs dux factus, totam Lusitaniam occupavit; M. Vetilius prætor, fuso ejus exercitu, cepit: post quem C. Plautius prætor nihilo felicius rem gessit: tantumque terroris is hostis intulit, ut adversus eum consulari opus esset & duce, & exercitu. Præterea motus Syriæ, & bella inter reges gesta referuntur. Alexander, homo ignotus & incertæ stirpis, occiso (sicut antè dictum est) Demetrio rege, in Syriâ regnabat. hunc Demetrius, Demetrii filius, qui a patre quondam ob incertos belli casus ablegatus Gnidon fuerat, contemptâ socordiâ inertîæque ejus, adjuvante Ptolemæo Ægypti rege, cujus filiam Cleopatram in matrimonium acceperat, bello interemit. Ptolemæus, in caput graviter vulneratus, inter curationem, dum ossa medici terebrare contendunt, exspiravit: atque in locum ejus frater minor Ptolemæus, qui Cyrenis regnabat, successit. Demetrius ob crudelitatem, quam per tormenta in suos exercebat, a Diodoto quodam, uno ex subjectis, qui Alexandri filio, bimulo admodum, regnum asserebat, bello superatus, Seleuciam confugit. L. Mummius de Achaïis triumphavit. signa ærea, marmoreaque, & tabulas pictas in triumpho tulit.

LIBRI LIII.

AP. Claudius consul Salassos, gentem Alpinam, domuit. Alter Pseudophilippus in Macedoniâ a L. Tremellio quæstore cum exercitu cæsus est. Q. Cæcilius Metellus proconsul Celtiberos cecidit. a Q. Fabio proconsole pars magna Lusitaniæ, expugnatis aliquot urbibus, recepta est. C. Julius senator Græcæ res Romanas scribit.

LIBRI

LIBRI LIV.

Q. Pompeius consul in Hispaniâ Terrestinos subegit. cum eisdem & Numantinis pacem ab infirmitate fecit. Lustrum a censoribus conditum est. Censa civium capita trecenta viginti octo millia, quadringenta quadraginta duo. Quum Macedonum legati conquestum de D. Junio Silano prætore venissent, quod acceptis pecuniis provinciam spoliasset, & senatus de querelis eorum vellet cognoscere; T. Manlius Torquatus, pater Silani, petiit, impetravitque, ut sibi cognitio mandaretur: &, domi causâ cognitâ, filium condemnavit, abdicavitque; ac ne funeri quidem ejus (quum suspendio vitam finisset) interfuit; sedensque domi potestatem consultantibus ex instituto fecit. **Q.** Fabius proconsul rebus in Hispaniâ prospere gestis labem imposuit, pace cum Viriatho æquis conditionibus factâ. Viriathus a proditoribus, consilio Servilii Cæpionis, interfectus est, & ab exercitu suo multum comploratus, ac nobiliter sepultus; vir duxque magnus, & per quatuordecim annos, quibus cum Romanis bellum gessit, frequentius superior.

LIBRI LV.

P. CORNELIO Nasicâ cui cognomen Serapion fuit ab irridente Curiatio tribuno plebis impositum, & D. Junio Bruto consulibus delectum habentibus, in conspectu tironum res saluberrimi exempli facta est: nam C. Matienus accusatus est apud tribunos plebis, quod exercitum in Hispaniâ deseruisset; damnatusque, sub furcâ diu virgis cæsus est, & sestertio nummo venit. Tribuni plebis, quia non impetrarent, ut sibi denos, quos vellent, milites eximere liceret, consules in carcerem duci jusserunt. Junius Brutus consul in Hispaniâ iis, qui sub Viriatho militaverant, agros & oppidum dedit, quod Valentia vocatum est. M. Popilius a Numantinis, cum quibus pacem factam senatus irritam fieri censuerat, cum exercitu fusus fugatusque est. C. Hostilio Mancino consule sacrificante, pulli ex caveâ evolaverunt. conscendenti deinde navim, ut in Hispaniam proficisceretur, accidit vox, *Mane, Mancine*: quæ auspicia tristia fuisse, eventum probatum

probatum est. victus enim a Numantinis & castris exutus, quum spes nulla servandi exercitûs esset, pacem cum eis fecit ignominiosam, quam ratam esse senatus vetuit. Tringenta millia Romanorum a Numantinorum millibus quatuor victa erant. D. Junius Lusitaniam tringenta urbium expugnationibus, usque ad occasum & oceanum perdomuit: &, quum fluvium Oblivionem transire nollent milites, ereptum signifero signum ipse transtulit, & sic, ut transgrederentur, persuasit. Alexandri filius, rex Syriæ, decem annos admodum habens, a Diodoto, qui Tryphon cognominabatur, tutore suo, per fraudem occisus est; corruptis medicis, qui, eum calculi dolore consumi ad populum mentiti, dum secant, occiderunt.

LIBRI LVI.

D. JUNIUS Brutus in Hispaniâ ultimore feliciter adversus Gallæcos pugnavit. dissimili eventu M. Æmilius Lepidus proconsul adversus Vaccæos rem gessit, clademque similem Numantinæ passus est. Ad exsolvendum Numantini fœderis religione populum, Mancinus, quum hujus rei auctor fuisset, deditus Numantinis, non est receptus. Lustrum a censoribus conditum est. Censæ sunt civium capita trecenta viginti tria millia. Fulvius Flaccus consul Vardæos in Illyrico subegit. M. Cosconius prætor in Thraciâ cum Scordiscis prospere pugnavit. Quum bellum Numantinum vitio ducum non sine pudore publico duraret, delatus est ultro Scipioni Africano a senatu populoque Romano consulatus: quem quum illi capere ob legem, quæ vetabat, quemquam iterum consulem fieri, non liceret, sicuti priori consulatu, legibus solutus est. Bellum servile, in Siciliâ ortum, quum opprimi a prætoribus non potuisset, C. Fulvio consuli mandatum est. cujus belli initium fuit Eunus servus, natione Syrus; qui, contractâ agrestium servorum manu, & solutis ergastulis, justî exercitûs numerum implevit. Cleon quoque, alter servus, ad septuaginta millia servorum contraxit; &, copiis junctis, contra populum Romanum exercitumque ejus bellum sæpe gesserunt.

LIBRI

LIBRI LVII.

SCIPIO Africanus Numantiam obsedit, & corruptum licentiâ luxuriâque exercitum ad severissimam militiæ disciplinam revocavit. omnia deliciarum instrumenta recidit; duo millia scortorum a castris eiecit; militem quotidie in opere habuit, & triginta dierum frumentum ad septenos vallos ferre cogebat. regre propter onus incedenti dicebat, *Quum gladio te vallore scieris, vailum ferre desinito.* Alii, scutum parvum habiiter ferenti, scutum amplius iusto ferre iussit; neque id se reprehendere, quando meliùs scuto, quàm gladio, uteretur. Quem militem extra ordinem deprehendit. si Romanus esset, vitibus; si extraneus, fustibus, cecidit. Jumenta omnia, ne exonerarent militem, vendidit. Sæpe adversùs eruptiones hostium feliciter pugnavit. Vaccæi obsessi, liberis conjugibusque trucidatis, ipsi se interemerunt. Scipio amplissima munera, missa sibi ab Antiocho rege Syriæ, quum celare aliis imperatoribus regum munera mos esset, pro tribunali accepturum se esse dixit, omniaque ea referre quæstorem in publicas tabulas iussit: ex iis se viris fortibus dona daturum. Quum undique Numantiam obsidione clauisset, & obsessos fame videret urgeri; hostes, qui pabulatum exierant, vetuit occidi; quòd diceret, velociùs eos absumpturos, frumenti quod haberent, si plures fuissent.

LIBRI LVIII.

TI. Sempronius Gracchus tribunus plebis, quum legem agrariam ferret adversùs voluntatem senatûs & equestris ordinis, *Ne quis ex publico agro plus, quàm quingenta jugera, possideret,* in eum furorem exarsit, ut M. Octavio collegæ, causam diversæ partis defendenti, potestatem lege latâ abrogaret: seque, & Gracchum fratrem, & Ap. Claudium socerum, triumviros ad dividendum agrum crearet. Promulgavit & aliam legem agrariam, quâ sibi latius agrum patefaceret, *ut iidem triumviri judicarent, quâ publicus ager, quâ privatus esset.* deinde quum minus agri esset, quàm quod dividi posset siue offensâ etiam plebis, (quoniam eos ad cupiditatem amplum modum sperandi

randi incitaverat) legem se promulgaturum ostendit, *ut iis qui Sempronîâ lege agrum accipere deberent, pecunia, quæ regis Attali fuisset, divideretur.* Heredem autem populum Romanum reliquerat Attalus, rex Pergami, Eumenis filius. Tot indignitatibus commotus graviter senatus, ante omnes T. Annius consularis, qui, quum in senatu in Gracchum perorâset, raptus ab eo ad populum, delatusque plebi, rursus in eum pro rostris concionatus est. Quum iterum tribunus plebis creari vellet Gracchus, auctore P. Cornelio Nasicâ, in Capitolio ab optimatibus occisus est, ictus primùm fragmentis subselliorum, & inter alios, qui in eâdem seditione occisi erant, insculptus in flumen projectus. Res præterea in Siciliâ vario adventu adversus fugitivos gestas continet.

LIBRI LIX.

NUMANTINI, fame coacti, ipsi se per vicem tradentes trucidaverunt. Captam urbem Scipio Africanus delevit, & de ea triumphavit, quartodecimo anno post Karthaginem deletam. P. Rupilius consul in Siciliâ cum fugitivis debellavit. Aristonicus, regis Eumenis filius, Asiam occupavit; quum, testamento Attali regis legata populo Romano, libera esse deberet. Adversus eum P. Licinius Crassus consul, quum idem pontifex maximus esset, (quod nunquam antea factum erat) extra Italiam profectus, prælio victus & occisus est. M. Perperna consul victum Aristonicum in deditionem accepit. Q. Pompeius & Q. Metellus, tunc primùm uterque ex plebe facti censores, lustrum condiderunt. Censa sunt civium capita trecenta septemdecim millia, octingenta viginti tria, præter pupillos & viduas. Q. Metellus censor censuit, ut omnes cogerentur ducere uxores liberorum creandorum causâ. existat oratio ejus, quam Augustus Cæsar, quum de maritandis ordinibus ageret, velut in hæc tempora scriptam in senatu recitavit. C. Atinius Labeo tribunus plebis Q. Metellum censorem, a quo in senatu legendo præteritus erat, de saxo dejici jussit: quod ne fieret, ceteri tribuni plebis auxilio fuerunt. Quum Carbo tribunus plebis rogationem tulisset, ut eundem tribunum plebis, quoties vellet, creari liceret; rogationem

nem ejus P. Africanus gravissimâ oratione dissuasit ; in quâ dixit, *Ti Gracchum jure censem videri*. Gracchus contrâ suasit rogationem : sed Scipio tenuit. Bella inter Antiochum Syriæ, & Phraatem Parthorum regem gesta, nec magis quietæ res Ægypti referuntur. Ptolemæus, Euergetes cognominatus, ob nimiam crudelitatem suis invisus, incensa a populo regiâ, clam Cypron profugit. &, quum sorori ejus Cleopatræ, quam (filiâ ejus virgine per vim compressâ, atque in matrimonium ductâ) repudiaverat, regnum a populo datum esset, insensus filium, quem ex illâ habebat, Cypri occidit, caputque ejus, & manus, & pedes matri misit. Seditiones a triumviris Fulvio Flacco, & C. Graccho, & C. Papirio Carbone, agro dividendo creatis, excitatæ : quibus quum P. Scipio Africanus adversaretur, fortisque ac validus de die domum se recepisset, mortuus in cubiculo inventus est. Suspecta fuit, tanquam ei venenum dedisset, Sempronia uxor, hinc maximè, quòd soror esset Gracchorum ; cum quibus similtas Africano fuerat. de morte tamen ejus nulla quæstio acta. Eo defuncto, seditiones triumvirales acriùs exarserunt. C. Sempronius consul contra Iapydas primò rem malè gessit : mox victoriâ cladem acceptam emendavit virtute D. Junii Bruti, ejus, qui Lulitaniâ subegerat.

LIBRI LX.

L. Aurelius consul rebellantes Sardos subegit. M. Fulvius Flaccus primus Transalpinos Ligures bello domuit, missus in auxilium Massiliensibus adversus Salluvios Gallos, qui fines Massiliensium populabantur. L. Opimius prætor Fregellanos, qui defecerant, in deditiorem accepit. Fregellas diruit. Pestilentia in Africâ ab ingenti locustarum multitudine, & deinde necatarum strage, fuisse traditur. Lustrum a censoribus conditum est. Censa sunt civium capita trecenta nonaginta millia septingenta triginta sex. C. Gracchus, Tiberii frater, tribunus plebis, eloquentior quàm frater, perniciosas aliquot leges tulit : inter quas frumentariam, *ut semisse & triente frumentum plebi daretur* : alteram legem agrariam, quam & frater ejus tulerat : tertiam, quâ equestrem ordinem, tunc cum senatu consentientem, corrumperet :

ut

ut sexcenti ex equitibus in curiam sublegerentur : ¶, quia illis temporibus trecenti tantum senatores erant, sexcenti equites trecentis senatoribus admiscerentur : id est, ut equester ordo bis tantum virium in senatu haberet. &, continuato in alterum annum tribunatu, legibus agrariis latis effecit, ut complures coloniae in Italia deducerentur, & una in solo dirutae Karthaginis ; quod, ipse triumvir creatus, coloniam deduxit. Præterea res a Q. Metello consule adversus Baliares gestas continet : quas Græci Gymnesias appellant, quia ætatem nudi exigant : Baliares a teli missu appellati, aut a Baleo, Herculis comite, ibi relicto tunc, quum Hercules ad Geryonem navigaret. Motus quoque Syriæ referuntur, in quibus Cleopatra Demetrium virum suum & Seleucum filium, indignata quod, occiso patre ejus a se, injussu suo diadema sumplisset, interemit.

LIBRI LXI.

C. Sextius proconsul, victâ Salluviorum gente, coloniam Aquas Sextias condidit, ob aquarum copiam è calidis frigidisque fontibus, atque a nomine suo ita appellatas. Cn. Domitius proconsul adversus Allobrogas ad oppidum Vindalium feliciter pugnavit. Quibus bellum inferendi causa fuit, quod Teutomalium, Salluviorum regem, fugientem recepissent, & omni ope juvissent ; quodque Æduorum agros, sociorum populi Romani, vastassent. C. Gracchus, seditioso tribunatu actô, quum Aventinum quoque armatâ multitudine occupasset, a L. Opimio consule, ex senatusconsulto vocato ad arma populo, pulsus & occisus est ; & cum eo Fulvius Flaccus consularis, socius ejusdem furoris. Q. Fabius Maximus consul, Paulli nepos, adversus Allobrogas & Bituitum, Arvernorum regem, feliciter pugnavit. Ex Bituiti exercitu cæsa millia hominum centum viginti. Ipse, quum ad satisfaciendum senatui Romam profectus esset, Albam custodiendus datus est, quia contra pacem videbatur, ut in Galliam remitteretur. Decretum quoque est, ut Congentiatius, filius ejus, comprehensus Romam mitteretur. Allobroges in deditionem accepti. L. Opimius, accusatus apud populum a Q. Decio tribuno plebis, quod indemnatos cives in carcerem conjecisset, absolutus est.

LIBRI

LIBRI LXII.

Q. Marcius consul Stœnos, gentem Alpinam, expugnavit. Micipsa Numidarum rex, mortuus regnum tribus filiis reliquit, Adherbali, Hiempfali, & Jugurthæ fratris filio, quem adoptaverat. L. Cæcilius Metellus Dalmatas subegit. Jugurtha Hiempfalem fratrem bello petiit, quem victum occidit: Adherbalem regno expulit: is a senatu restitutus est. L. Cæcilius Metellus, Cn. Domitius Ahenobarbus, censores, duos & triginta senatu moverunt. Præterea motus Syriæ regum continet.

LIBRI LXIII.

CATO Porcius consul in Thraciâ malè adversus Scordiscos pugnavit. Lustrum a censoribus conditum est. Censæ sunt civium capita trecenta nonaginta quatuor millia, trecenta triginta sex. Æmilia, Licinia, Marcia, virgines Vestales, incesti damnatæ sunt: idque incestum quemadmodum & commissum, & deprehensum, & vindicatum sit, refertur. Cimbri, gens vaga, populabundi in Illyricum venerunt: ab iis Papirius Carbo consul cum exercitu fusus est. Livius Drusus consul adversus Scordiscos, gentem a Gallis oriundam, in Thraciâ feliciter pugnavit.

LIBRI LXIV.

ADHERBAL, bello petitus a Jugurthâ, & in oppido Cirtâ obsessus, contra denunciationem senatûs ab eo occisus est. Ob hoc ipsi Jugurthæ bellum indictum: idque Calpurnius Bestia consul gerere jussus, pacem cum Jugurthâ injussu populi & senatûs fecit. Jugurtha, fide publicâ evocatus ad indicandos auctores consiliorum suorum, quod multos pecuniâ in senatu corrupisse dicebatur, Romam venit:

nit : et, propter cædem, admissam in regulum quendam, nomine Massivam, qui regnum ejus populo Romano invisi affectabat, Romæ interfectum, quum periclitaretur, causam capitis dicere jussus, clam profugit, &, cedens urbe, fertur dixisse : *O urbem venalem, & citò perituram, si emptorem invenerit !* A. Postumius legatus infelicitè prælio adversus Jugurtham gesto pacem quoque adjecit ignominiosam, quam non esse servandam senatus censuit.

LIBRI LXV.

Q. Cæcilius Metellus consul duobus præliis Jugurtham fudit, totamque Numidiam vastavit. M. Junius Silanus consul adversus Cimbros infelicitè pugnavit. legatis Cimbrorum sedem & agros, in quibus confisterent, postulantis senatus negavit. M. Minucius proconsul adversus Thracas prospere pugnavit. L. Cassius consul a Tigurinis Gallis, pago Helvetiorum, qui a civitate secesserant, in finibus Allobrogum cum exercitu cæsus est. milites, qui ex eâ clade superaverunt, obsidibus datis, & dimidiâ rerum omnium parte, ut incolumes dimitterentur, cum hostibus pacti sunt.

LIBRI LXVI.

JUGURTHA, pulsus a C. Mario Numidiâ, auxilio Bocchi, Maurorum regis, adjutus est : &, cæsis prælio Bocchi quoque copiis, nolente Boccho bellum infelicitè susceptum diutiùs sustinere, victus ab eo & Mario traditus est : in quâ re præcipua opera L. Corneli Sullæ, quæstoris Marii, fuit.

LIBRI LXVII.

M. Aurelius Scaurus, legatus consulis, a Cimbris fusso exercitu, captus est : &, quum, in consilium ab iis evocatus, deterreret eos, ne Alpes transirent Italiam petaturi, eo quòd diceret, Romanos vinci non posse, a Bojorige rege, feroci juvene, occisus est. Ab iisdem hostibus Cn. Manlius consul & Q. Servilius Cæpio proconsul, victi prælio, castrisque binis exuti sunt. militum millia

octoginta occisa, calorum & lixarum quadraginta. Secundum populi Romani iussionem, Cæpionis, cujus temeritate clades accepta erat, damnati bona publicata sunt, primi post regem Tarquinium; imperiumque ei abrogatum. in triumpho C. Marii ductus ante currum ejus Jugurtha cum duobus filiis, & in carcere necatus est. Marius triumphali veste in senatum venit, quod nemo ante eum fecerat: eique propter Cimbrici belli metum continuatus per complures annos magistratus est. Secundo & tertio absens consul creatus, quartum consulatum dissimulanter captans consecutus est. Cn. Domitius pontifex maximus populi suffragio creatus est. Cimbri, vastatis omnibus, quæ inter Rhodanum & Pyrenæum sunt, per saltum in Hispaniam transgressi, ibique multa loca populati, a Celtiberis fugati sunt: reversique in Galliam, bellicosis se Teutonis conjunxerunt.

L I B R I L X V I I I .

M. Antonius prætor in Ciliciam maritimos prædones persecutus est. C. Marius consul summâ vi oppugnata a Teutonis & Ambronibus castra defendit. duobus deinde præliis circa Aquas Sextias eos hostes delevit, in quibus cæsa traduntur hostium ducenta millia, capta nonaginta. Marius absens quintum consul creatus est. triumphum oblatum, donec et Cimbros vinceret, distulit. Cimbri, repulso ab Alpibus fugatoque Q. Catulo proconsule, qui fauces Alpium obsederat, & ad flumen Athesim castellum editum infederat, reliqueratque, quum, virtute suâ expliciti, fugientem proconsulem exercitumque consecuti, in Italiam trajecissent, junctis ejusdem Catuli & C. Marii exercitibus, prælio victi sunt ab eis: in quo cæsa traduntur hostium centum quadraginta millia, capta sexaginta. Marius, totius civitatis consensu exceptus, pro duobus triumphis, qui offerebantur, uno contentus fuit. Primores civitatis, qui aliquandiu ut novo homini, ad tantos honores evecto, inviderant, conservatam ab eo rempublicam fatebantur. Publicius Malleolus, matre occisâ, primus infusus culeo, in mare præcipitatus est. Ancilia cum strepitu mota esse, antequam Cimbricum bellum consum-

consummaretur, referuntur. Bella præterea inter Syriæ reges gesta continet.

L I B R I L X I X .

L. Appuleius Saturninus, adjuvante **C.** Mario, & per milites occiso **A.** Nonio competitore, tribunus plebis per vim creatus, non minùs violenter tribunatum, quàm petierat, gessit; &, quum legem agrariam per vim tulisset, Metello Numidico, eo quòd in eam non juraverat, diem dixit: qui quum a bonis civibus defenderetur, ne causa certaminum esset, in exilium voluntarium Rhodum profectus est: ibique legendo & audiendis magnis viris avocabatur. Profecto **C.** Marius, seditionis auctor, qui sextum consulatum per tribus sparsâ pecuniâ emerat, aquâ & igni interdixit. Idem Appuleius Saturninus tribunus plebis **C.** Memmium candidatum consulatûs, quem maximè adversarium actionibus suis timebat, occidit. quibus rebus concitato senatu, (in cujus causam & **C.** Marius, homo varii & mutabilis ingenii consiliique semper secundum fortunam, transierat, quum eum tueri minimè posset) oppressus armis cum Glauciâ prætor, & aliis ejusdem furoris fociis, bello quodam interfectus est. **Q.** Cæcilius Metellus ab exilio, ingenti totius civitatis favore, reductus est. **M.** Aquillius proconsul in Siciliâ bellum servile excitatum confecit.

L I B R I L X X .

QUAM **M.** Aquillius de pecuniis repetundis causam diceret, ipse iudices rogare noluit. **M.** Antonius, qui pro eo perorabat, tunicam a pectore ejus discidit, ut honestas cicatrices ostenderet: quibus conspectis, indubitanter absolutus est. Cicero ejus rei solus auctor. **T.** Didius proconsul adversus Celtiberos feliciter pugnavit. **Ptolemæus**, Cyrenarum rex, cui cognomentum **Apioni** fuit, mortuus heredem populum Romanum reliquit, & ejus regni civitates senatus liberas esse jussit. **Ariobarzanes** in regnum Cappadociæ a **L.** Cornelio Sulla reductus est. **Parthorum** legati, a rege **Arface** missi, venerunt ad **Sullam**, ut amicitiam populi Romani peterent.

P. Rutilius, vir summæ innocentiae, quoniam legatus Q. Mucii proconsulis a publicanorum injuriis Asiam defenderat, invisus equestri ordini, penes quem judicia erant, repetundarum damnatus, in exilium missus est. C. Sentius prætor contra Thracas infeliciter pugnavit. Senatus, quum impotentiam equestris ordinis in judiciis exercendis ferre nollet, omni vi niti cœpit, ut ad se judicia transferrentur, sustinente causam ejus M. Livio Druso tribuno plebis: qui ut vires sibi acquireret, perniciosâ spe largitionum plebem concitavit. Præterea motus Syriæ regum continet.

LIBRI LXXI.

M. Livius Drusus, tribunus plebis, ut majoribus viribus senatûs causam susceptam tueretur, socios & Italicos populos spe civitatis Romanæ sollicitavit: iisque adjuvantibus, per vim legibus agrariis frumentariisque latis, judiciariam quoque pertulit; *ut æquâ parte judicia penes senatum & equestrem ordinem essent.* Quum deinde promissa fociis civitas præstari non posset, irati Italici defectionem agitare cœperunt. Eorum coitus, conjurationesque, & orationes in conciliis principum referuntur. propter quæ Livius Drusus, invisus etiam senatui factus, velut socialis belli auctor, incertum a quo, domi occisus est.

LIBRI LXXII.

ITALICI populi defecerunt, Picentes, Vestini, Marfi, Peligni, Marrucini, Samnites, Lucani, initio belli a Picentibus moto. Q. Servilius proconsul in oppido Asculo cum omnibus civibus Romanis, qui in eo oppido erant, occisus est. saga populus sumpsit. Ser. Galba, a Lucanis comprehensus, unius feminæ operâ, ad quam devertebatur, captivitate exemptus est. Æsernia & Alba coloniz ab Italicis obsessæ sunt. Auxilia deinde Latini nominis externarumque gentium missa populo Romano, & expeditiones in vicem expugnationesque urbium referuntur.

LIBRI

LIBRI LXXIII.

L. Julius Cæsar consul malè adversùs Samnites pugnavit. Nola colonia in potestatem Samnitium venit cum L. Postumio prætore, qui ab iis interfectus est. Complures populi ad hostès defecerunt. Quum P. Rutilius consul malè adversùs hostes Marfos pugnâset, & in prælio cecidisset, C. Marius, legatus ejus, meliore eventu cum hostibus conflixit. Ser. Sulpicius Pelignos prælio fudit. Q. Cæpio, legatus Rutilii, quum obsessus prospere in hostes erupisset, & ob eum successum æquatum ei cum C. Mario esset imperium, temerarius factus, & circumventus infidiis, fuso exercitu cecidit. L. Julius Cæsar consul feliciter adversùs Samnites pugnavit. ob eam victoriam Romæ saga posita sunt, &, ut varia belli fortuna esset, Æfèrnia colonia cum M. Marcello in potestatem Samnitium venit. Sed C. Marius prælio Marfos fudit, Herio Asinio, prætore Marrucinatorum, occiso. C. Cæcilius in Galliâ Transalpinâ Salluvios rebellantes vicit.

LIBRI LXXIV.

CN. Pompeius Picentes prælio fudit, & obsedit: propter quam victoriam Romæ prætextæ & alia magistratuum insignia sumpta sunt. C. Marius cum Marfis dubio eventu pugnavit. Libertini tum primùm militare cœperunt. A. Plotius legatus Umbros, L. Porcius prætor Marfos, quum uterque populus defecisset, prælio vicerunt. Nicomedes in Bithyniâ, Ariobarzanes in Cappadociæ regna reduci sunt. Cn. Pompeius consul Marfos acie vicit. Quum ære alieno oppressa esset civitas, A. Sempronius Afellio prætor, quoniam secundùm debitores jus dicebat, ab iis, qui scenerabantur, in foro occisus est. Præterea incursiones Thracum in Macedoniam populationesque continet.

LIBRI LXXV.

A. Postumius Albinus legatus, quum classi præesset, infamis crimine prodicionis, ab exercitu suo interfectus est. L. Cornelius Sulla legatus Samnites prælio vicit, & bina castra eorum expugnavit. Cn. Pompeius Vestinos in deditionem accepit. L. Porcius consul, rebus prospere gestis, fufisque aliquoties Marfis, dum castra eorum expugnat, cecidit. ea res hostibus victoriam ejus prælii dedit. Cosconius & Lucceius Samnites acie vicerunt, Marium Egnatium, nobilissimum hostium ducem, occiderunt, compluraque eorum oppida in deditionem acceperunt. L. Sulla Hirpinos domuit, Samnites multis præliis fudit, aliquot populos recepit: quantisque raro quisquam alius ante consulatum rebus gestis, ad petitionem consulatus Romam est profectus.

LIBRI LXXVI.

A. Gabinius legatus, rebus adversus Lucanos prospere gestis, & pluribus oppidis expugnatis, in obsidione castrorum hostilium cecidit. Sulpicius legatus Marrucinos cecidit, totamque eam regionem recepit. Cn. Pompeius proconsul Vestinos & Pelignos in deditionem accepit. Marfi quoque, a L. Muræna & Cæcilio Pinnâ legatis aliquot præliis fracti, pacem petierunt. Asculum a Cn. Pompeio captum est, cæsis & a Mam. Æmilio legato Italicis. Silo Pompædus, dux Marforum, auctor hujus rei, in prælio cecidit. Ariobarzanes Cappadociæ, Nicomedes Bithyniæ regno a Mithridate Ponti rege pulsi sunt. Præterea incursiones Thracum in Macedoniam populationesque continet.

LIBRI LXXVII.

QUUM P. Sulpicius tribunus plebis, auctore C. Mario, perniciosas leges promulgasset, *ut exsules revocarentur, & novi cives libertinique distribuerentur in tribus, & ut Marius adversus Mithridatem Ponti regem dux crearetur,* & adversantibus consulibus Q. Pompeio & L. Sullæ vim intulisset,

intulisset, occiso Q. Pompeio consulis filio, genero Sullæ; L. Sulla consul cum exercitu in urbem venit, & adversus factionem Sulpicii & Marii in ipsâ urbe pugnavit, eamque expulit. ex quâ duodecim a senatu hostes, inter quos C. Marius pater & filius, judicati sunt. P. Sulpicius, quum in quâdam villâ lateret, indicio servi sui retractus & occisus est. servus, ut præmium promissum indici haberet, manumissus, & ob scelus proditi domini de saxo dejectus est. C. Marius filius in Africam trajecit. C. Marius pater, quum in paludibus Minturnensium lateret, extractus est ab oppidanis: &, quum missus ad occidendum eum servus, natione Gallus, majestate tanti viri perterritus recessisset, impositus publicè in navim delatus est in Africam. L. Sulla civitatis statum ordinavit: exinde colonias deduxit. Q. Pompeius consul, ad accipiendum a Cn. Pompeio proconsule exercitum profectus, consilio ejus occisus est. Mithridates, Ponti rex, Bithyniâ & Cappadociâ occupatis, & pulso Aquillio legato, Phrygiam, provinciam populi Romani, cum ingenti exercitu intravit.

LIBRI LXXVIII.

MITHRIDATES Asiam occupavit: Q. Oppium proconsulem, item Aquillium legatum, in vincula conjecit: jussuque ejus, quicquid civium Romanorum in Asiâ fuit, uno die trucidatum est. Urbem Rhodum, quæ sola in fide permanserat, oppugnavit, & aliquot præliis navalibus victus recessit. Archelaus, præfectus regis, in Græciam cum exercitu venit; Athenas occupavit. Præterea trepidationem urbium insularumque, aliis ad Mithridatem, aliis ad populum Romanum civitates suas trahentibus, continet.

LIBRI LXXIX.

L. Cornelius Cinna, quum perniciosas leges per vim atque arma ferret, pulsus urbe a Cn. Octavio collegâ, cum sex tribunis plebis: imperioque ei abrogato, corruptum Ap. Claudii exercitum in potestatem suam redegit, & bellum urbi intulit, arcessito C. Mario ex Africâ
cura

cum aliis exsulibus: in quo bello duo fratres, alter ex Pompeii exercitu, alter ex Cinnæ, ignorantes concurrerunt: &, quum victor spoliaret occisum, agnito fratre, ingenti lamentatione editâ, rogo ei exstructo, ipse supra rogum se transfodit, et eodem igni consumptus est. Et quum opprimi inter initia potuissent, Cn. Pompeii fraude, qui, utramque partem fovendo, vires Cinnæ dedit, nec nisi profligatis optimatium rebus auxilium tulit, & consulis segnitie confirmati Cinna & Marius quatuor exercitibus, ex quibus duo Q. Sertorio & Carboni dati sunt, urbem circumfederunt. Ostiam coloniam Marius expugnavit, et crudeliter diripuit.

L I B R I L X X X.

ITALICIS populis a senatu civitas data est. Samnites, qui soli arma retinebant, Cinnæ & Mario se junxerunt. ab iis Plautius cum exercitu cæsus est. Cinna & Marius cum Carbone & Sertorio Janiculum occupaverunt, & fugati ab Octavio consule recesserunt. Marius Antium, & Ariciam, & Lanuvium colonias devastavit. Quum nulla spes esset optimatibus resistendi, propter segnitiam & perfidiam & ducum & militum, qui corrupti aut pugnare nolebant, aut ad diversas partes transibant, Cinna & Marius in urbem recepti sunt: qui, velut captam, eam cædibus & rapinis vastârunt, Cn. Octavio consule occiso, & omnibus adversæ partis nobilibus trucidatis, inter quos, M. Antonio eloquentissimo viro, L. & C. Cæfare, quorum capita in rostris posita sunt. Crassus filius ab equitibus Fimbriæ occisus. pater Crassus, ne quid indignum virtute suâ pateretur, gladio se transfixit. Et citra ulla comitia consules in sequentem annum se ipsos renunciaverunt: eodemque die, quo magistratum inierant, Marius Sex. Licinium senatorem de saxo dejici jussit; editisque multis sceleribus, Idibus Januariis decessit: vir, cujus si examinentur cum virtutibus vitia, haud facile sit dictu, utrùm bello melior, an pace perniciosior fuerit. adeo, quam rempublicam armatus servavit, eam primò togatus omni genere fraudis, postremò armis hostiliter evertit.

LIBRI LXXXI.

L. Sulla Athenas, quas Archelaus, præfectus Mithridatis, occupârat, circumfedit, & cum magno labore expugnavit. urbi libertatem, & civibus, quæ habuerant, reddidit. Magnesia, quæ sola in Asiâ civitas in fide manserat, summâ virtute adversûs Mithridatem defensa est. Præterea Thracum in Macedoniâ continet gesta.

LIBRI LXXXII.

SULLA copias regis, quæ, Macedoniâ occupatâ, in Thessaliam venerant, prælio vicit, cæsis hostium centum millibus, & castris quoque expugnatis. Renovato deinde bello, iterum exercitum regis fudit ac delevit. Archelaus cum classe regiâ Sullæ se tradidit. L. Valerius Flaccus consul, collega Cinnæ, missus, ut Sullæ succederet, propter avaritiam invisus exercitui suo, a C. Fimbriâ legato ipsius, ultimæ audaciæ homine, occisus est, & imperium ad Fimbriam translatum. Præterea expugnatæ in Asiâ urbes a Mithridate, & crudeliter direpta provincia, incursionesque Thracum in Macedoniam, referuntur.

LIBRI LXXXIII.

C. Fimbria, in Asiâ fuis prælio aliquot præfectis Mithridatis, urbem Pergamum cepit, obsessumque regem, non multum absuit, quin caperet. Urbem Ilion, quæ se potestati Sullæ reservabat, expugnavit ac delevit, & magnam partem Asiæ recepit. Sulla multis præliis Thrakas cecidit. Quum L. Cinna & Cn. Papirius Carbo, ab se ipsis consules per biennium creati, bellum contra Sullam pararent, effectum est per L. Valerium Flaccum principem senatûs, qui orationem in senatu habuit, & per eos, qui concordie studebant, ut legati ad Sullam de pace mitterentur. Cinna ab exercitu suo, quem invitum cogebat naves conscendere, & adversûs Sullam proficisci, interfectus est. consulatum Carbo solus gessit. Sulla, quum in Asiam trajecisset, pacem cum Mithridate fecit; ita ut is cederet provinciis Asiâ, Bithyniâ, Capadociâ.

padociâ. Fimbria, desertus ab exercitu, qui ad Sullam transierat, ipse se percussit : impetravitque de servo suo, præbens cervicem, ut se occideret.

LIBRI LXXXIV.

SULLA legatis, qui a senatu missi erant, futurum se in potestate senatûs respondit, si cives, qui pulsi a Cinnâ ad se confugerant, restituerentur. quæ conditio quum justa senatui videretur, per Carbonem factionemque ejus, cui bellum videbatur utilius, ne conveniret, effectum est. Idem Carbo, quum ab omnibus oppidis Italiæ coloniisque obsides exigere vellet, ut fidem eorum contra Sullam obligaret, consensu senatûs prohibitus est. Novis civibus senatusconsulto suffragium datum est. Q. Metellus Pius, qui partes optimatum secutus erat, quum in Africâ bellum moliretur, a C. Fabio prætore pulsus est : senatûsque consultum per factionem Carbonis & Marianarum partium factum est, ut omnes ubique exercitus dimitterentur. Libertini in quinque & triginta tribus distributi sunt. Præterea belli apparatus, quod contra Sullam excitabatur, continet.

LIBRI LXXXV.

SULLA in Italiam cum exercitu trajecit, missisque legatis, qui de pace agerent, a consule C. Norbano violatis, eundem Norbanum prælio vicit. Et quum L. Scipionis alterius consulis, cum quo per omnia id egerat, ut pacem jungeret, nec potuerat, castra oppugnaturus esset, universus exercitus consulis, sollicitatus per emissos a Sullâ milites, signa ad Sullam transtulit. Scipio, quum occidi posset, dimissus est. Cn. Pompeius, Cn. F. ejus, qui Asculum ceperat, conscripto voluntariorum exercitu, cum tribus legionibus ad Sullam venerat ; ad quem se nobilitas omnis conferebat, ita ut desertâ urbe ad castra veniretur. Præterea expeditiones per totam Italiam utriusque partis ducum referuntur.

LIBRI LXXXVI.

QUUM C. Marius, C. Marii filius, consul ante an-

nos viginti per vim creatus esset, C. Fabius in Africâ propter crudelitatem & avaritiam in prætorio suo vivus exultus est. L. Philippus legatus Suilæ Sardiniam, Q. Antonio prætor pulso et occiso, occupavit. Sulla cum Italicis populis, ne timeretur ab iis, velut erepturus civitatem & suffragii jus nuper datum, foedus percussit. Idemque, ex fiducia jam certæ victoriæ, litigatores, a quibus adibatur, vadimonia Romam differre iussit, quum a parte diversâ urbs adhuc teneretur. L. Damasippus prætor, ex voluntate C. Marii consulis quum senatum contraxisset, omnem, quæ in urbe erat, nobilitatem trucidavit. ex cujus numero Q. Mucius Scævola pontifex maximus fugiens in vestibulo ædis Vestæ occisus est. Præterea bellum a L. Murænâ adversus Mithridatem in Asiâ renovatum continet.

LIBRI LXXXVII.

SULLA C. Marium, exercitu ejus fuso delectoque ad Sacriportum, in oppido Præneste obsedit. urbem Romam ex inimicorum manibus recepit. Marium erumpere tentantem repulit. Præterea res a legatis ejus, eâdem ubique fortunâ partium, gestas continet.

LIBRI LXXXVIII.

SULLA Carbonem, exercitu ejus fuso ad Clusium, ad Faventiam Fidentiamque cæso, Italiâ expulit: cum Samnitibus, qui soli ex Italicis populis nondum arma posuerant, juxta urbem Romanam ante portam Collinam debellavit: recuperatâque republicâ, pulcherrimam victoriam crudelitate, quanta in nullo hominum fuit, inquinavit. Octo millia deditorum in villâ publicâ trucidavit: tabulam proscriptionis posuit: urbem ac totam Italiam cædibus replevit: inter quas omnes Prænestinos inermes concidi iussit: Marium, senatorii ordinis virum, cruribus brachiisque fractis, auribus præsectis, & effossis oculis, necavit. C. Marius, Præneste obsessus a Lucretio Ofellâ, Sullanarum partium viro, quum per cuniculum captaret evadere, septus ab exercitu, mortem sibi conscivit. id est, in ipso cuniculo, quum sentiret se evadere non posse,

posse, cum Pontio Telefino, fugæ comite, stricto utrinque gladio, concurrat: quem quum occidisset, ipse faucius impetravit a servo, ut se occideret.

LIBRI LXXXIX.

M. Brutus a Cn. Papirio Carbone, qui Cossuram apulerat, missus nave piscatoriâ Lilybæum, ut exploraret, an ibi Pompeius esset, & circumventus a navibus, quas Pompeius miserat, in se mucrone verso, ad transtrum navis obnixus corporis pondere, incubuit. Cn. Pompeius, in Siciliam cum imperio a senatu missus, Cn. Carbonem, qui flens muliebriter mortem tulit, captum occidit. Sulla, dictator factus, quod nemo unquam fecerat, cum fascibus viginti quatuor processit. Rebus novis reipublicæ statum confirmavit, tribunorum plebis potestatem minuit, & omne jus legum ferendarum ademit, Pontificum augurumque collegium ampliavit, ut essent quindecim; senatum ex equestri ordine supplevit: proscriptorum liberis jus petendorum honorum eripuit, & bona eorum vendidit: ex quibus plurima primò rapuit. redactum est sestertiûm ter millies quingenties. **Q.** Lucretium Ofellam, consulatum adversus voluntatem suam petere ausum, iussit occidi in foro: &, quum hoc indignè ferret populus Romanus, concione advocatâ, se iussisse dixit. Cn. Pompeius in Africâ Cn. Domitium proscriptum & Hiabam, regem Numidiæ, bellum molientes, victos occidit: et, quatuor et viginti annos natus, adhuc eques Romanus, quod nulli contigerat, ex Africâ triumphavit. Cn. Norbanus consularis proscriptus, in urbe Rhodo quum comprehenderetur, ipse se occidit. Mutilus, unus ex proscriptis, clam capite adoperto ad posticas ædes Bastiæ uxoris quum accessisset, admissus non est, quia illum proscriptum diceret, itaque se transfodit, & sanguine suo fores uxoris resperfit. Sulla Nolam in Samnio recepit. quadraginta septem legiones in agros captos deduxit, & eos iis divisit. Volaterras, quod oppidum adhuc in armis erat, obsessum, in deditionem accepit. Mitylenæ quoque in Asiâ, quæ sola urbs post victum Mithridatem arma retinebat, expugnata dirutaque sunt.

LIBRI XC.

SULLA decessit, honosque ei a senatu habitus est, ut in campo Martio sepeliretur. **M. Æmilius Lepidus**, quum acta Sullæ tentaret rescindere, bellum excitavit : & a **Q. Catulo** collegâ Italiâ pulsus est : & in Sardiniâ, frustra bellum molitus, periit. **M. Brutus**, qui Cisalpinam Galliam obtinebat, a **Cn. Pompeio** occisus est. **Q. Sertorius** proscriptus in ulteriore Hispaniâ ingens bellum excitavit. **L. Manlius** proconsul & **M. Domitius** legatus ab Herculeio quæstore prælio victi sunt. Præterea res a **P. Servilio** proconsule adversus Cilicas gestas continet.

LIBRI XCI.

CN. Pompeius, quum adhuc eques esset, cum imperio consulari adversus Sertorium missus est. Sertorius aliquot urbes expugnavit, plurimasque civitates in potestatem suam redegit. **Ap. Claudius** proconsul Thracas pluribus præliis vicit. **Q. Metellus** proconsul **L. Herculeium**, quæstorem Sertorii, cum exercitu cecidit.

LIBRI XCII.

CN. Pompeius dubio eventu cum Sertorio pugnavit, ita ut singula ex utrâque parte cornua vicerint. **Q. Metellus** Sertorium & **Perpernam** cum duobus exercitibus prælio fudit : cujus victoriæ partem cupiens ferre Pompeius parum prospere pugnavit. obsessus deinde Cluniæ Sertorius, assiduis eruptionibus non leviora damna obsidentibus intulit. Præterea ab **Curione** proconsule in Thraciâ res gestas adversus Dardanos, & **Q. Sertorii** multa crudelia in suos facta continet ; qui plurimos ex amicis & secum proscriptis, crimine proditoris insimulatos, occidit.

LIBRI XCIII.

P. Servilius proconsul in Ciliciâ Isauros domuit, & aliquot urbes piratarum expugnavit. **Nicomedes**, Bithyniæ

niæ rex, moriens populum Romanum fecit heredem, regnumque ejus in provinciæ formam redactum est. Mithridates, foedere cum Sertorio icto, bellum populo Romano intulit. Apparatus deinde regiarum copiarum pedestrium navaliumque : &, occupatâ Bithyniâ, M. Aurelius Cotta consul ad Chalcedonem prælio a rege victus est. resque a Pompeio & Metello adversus Sertorium gestas continet ; qui omnibus belli militiæque artibus par fuit. quos etiam, ab obsidione Calagurris oppidi depullos, coëgit diversas regiones petere, Metellum ulteriorem Hispaniam, Pompeium Galliam.

LIBRI XCIV.

L. Licinius Lucullus consul adversus Mithridatem equestribus præliis pugnavit, & expeditiones aliquot prosperas fecit, poscentesque pugnam milites a seditione inhibuit. Deiotarus, Gallogræciæ tetrarches, præfectos Mithridatis, bellum in Phrygiâ moventes, cecidit. Præterea res a Cn. Pompeio in Hispaniâ contra Sertorium prospere gestas continet.

LIBRI XCV.

C. Curio proconsul Dardanos in Thraciâ domuit. Quatuor & septuaginta gladiatores Capuæ ex ludo Lentuli profugerunt : &, congregatâ servitiorum ergastulorumque multitudine, Crixo & Spartaco ducibus bello excitato, Claudium Pulchrum legatum & P. Varenum prætorem prælio vicerunt. L. Lucullus proconsul ad Cyzicum urbem exercitum Mithridatis fame ferroque delevit ; pulsumque Bithyniâ regem, variis belli ac naufragiorum casibus fractum, coëgit in Pontum profugere.

LIBRI XCVI.

Q. Arrius prætor Crixum, fugitivorum ducem, cum viginti millibus hominum cecidit. Cn. Lentulus consul malè adversus Spartacum pugnavit. Ab eodem L. Gellius consul & Q. Arrius prætor acie victi sunt. Sertorius a M. Antonio, & M. Perperna, & aliis conjuratis in convivio interfectus est, octavo ducatus sui anno : magnus dux, & adversus duos imperatores, Pompeium et Metellum, sæpe

sæpe par, vel frequentius victor : ad ultimum desertus et proditus. Imperium partium ad Marcum translatum est : quem Cn. Pompeius victum captumque interfecit, ac recepit Hispanias decimo ferè anno, quam cœptum erat bellum. C. Cassius proconsul & Cn. Manlius prætor malè adversus Spartacum pugnaverunt : idque bellum M. Crasso prætori mandatum est.

LIBRI XCVII.

M. Crassus prætor primùm cum parte fugitivorum, quæ Gallis Germanisque constabat, feliciter pugnavit, cæsis hostium triginta quinque millibus, & duce eorum Grani-co. Cum Spartaco deinde bellavit, cæsis cum ipso millibus quadraginta. M. Antonius prætor bellum adversus Creten-ses, parum prospere susceptum, morte suâ finivit. M. Lucullus proconsul Thracas subegit. L. Lucullus in Ponto adversus Mithridatem feliciter pugnavit, cæsis hostium ampliùs quàm sexaginta millibus. M. Crassus & Cn. Pompeius consules facti, (sed Pompeius, antequam quæsturam gereret, ex equite Romano) tribunitiam potestatem restituerunt. Judicia quoque per L. Aurelium Cottam prætorem ad equites Romanos translata sunt. Mithridates, desperatione rerum suarum coactus, ad Tigranem Armeniæ regem confugit.

LIBRI XCVIII.

MACHARES, filius Mithridatis, Bosphori rex, ab L. Lucullo in amicitiam receptus est. Cn. Lentulus & L. Gellius censores asperam censuram egerunt, quatuor & sexaginta senatu motis : a quibus, lustro condito, censa sunt civium capita quadringenta quinquaginta millia. L. Metellus prætor in Siciliâ adversus piratas prospere rem gessit. Templum Jovis in Capitolio, quod incendio consumptum ac resectum erat, a Q. Catulo dedicatum est. L. Lucullus in Armeniâ Mithridatem & Tigranem, & ingentes utriusque regis copias, pluribus præliis fudit. Q. Metellus proconsul, bello sibi adversus Creten-ses mandato, Cydoniam urbem obsedit. C. Triarius, legatus Luculli, adversus Mithridatem parum prospere pugnavit. Lucullum, ne persequeretur Mithridatem ac Tigranem,

granem, summamque victoria imponeret, feditio militum tenuit, qui sequi volebant: id est, quia legiones Valerianæ, impleta a se stipendia dicentes, Lucullum reliquerunt.

L I B E R X C I X.

Q • Metellus proconsul Gnosson, & Lyctum, & Cydoniam, & alias plurimas urbes expugnavit. L. Roscius tribunus plebis legem tulit, ut equitibus Romanis in theatro quatuordecim gradus proximi assignarentur. Cn. Pompeius, lege ad populum latâ, persequi piratas iussus, qui commercium annonæ intercluserant, intra quadragesimum diem toto mari eos expulit; belloque cum iis in Ciliciâ confecto, acceptis in deditionem piratis, agros & urbes dedit. Præterea res gestas a Q. Metello adversus Cretenses continet, & epistolas Metelli & Cn. Pompeii invicem missas. Queritur Metellus, gloriam sibi rerum gestarum a Pompeio præripi, qui in Cretam miserit legatum suum ad accipiendas urbium deditiones. Pompeius rationem reddit, hoc se facere debuisse.

L I B R I C.

C. Manilius tribunus plebis magnâ indignatione nobilitatis legem tulit, ut Pompeio Mithridaticum bellum mandaretur. Concio ejus bona. Q. Metellus, perdomitis Cretensibus, liberæ in id tempus insulæ leges dedit. Cn. Pompeius, ad gerendum bellum adversus Mithridatem profectus, cum rege Parthorum Phraate amicitiam renovavit, equestri prælio Mithridatem vicit. Præterea bellum inter Phraatem Parthorum regem, & Tigranem Armeniorum, ac deinde inter Tigranem filium patremque, gestum, continet.

L I B R I C I.

CN. Pompeius Mithridatem, nocturno prælio victum, coëgit Bosphoron profugere. Tigranem in deditionem accepit, eique, adeptis Syriâ, Phœnice, Ciliciâ, regnum Armeniæ restituit. Conjunctio eorum, qui in petitione consulatûs ambitûs damnati erant, facta de interficiendis

ficiendis consulibus, oppressa est. Cn. Pompeius, quum Mithridatem persequeretur, in ultimas ignotasque gentes penetravit. Iberos Albanosque, qui transitum non dabant, prælio vicit. Præterea fugam Mithridatis per Colchos, Heniochosque, & res ab eo in Bosphoro gestas continet.

LIBRI CII.

CN. Pompeius in provinciæ formam Pontum redegit Pharnaces, filius Mithridatis, bellum patri intulit. ab eo Mithridates obsesus in regiâ, quum veneno sumpto parum profecisset ad mortem, a milite Gallo, nomine Bitæto, a quo, ut adjuvaret se, petierat, interfectus est. Cn. Pompeius Judæos subegit: fanum eorum in Hierosolymâ, inviolatum ad id tempus, cepit. L. Catilina, bis repulsam in petitione consularis passus, cum Lentulo prætore, & Cethego, & pluribus aliis, conjuravit de cæde consulum & senatus, incendiis urbis, & opprimendâ republicâ; exercitu quoque in Etruriâ comparato. Ea conjuratio industriâ M. Tullii Ciceronis eruta est. Catilinâ urbe pulso, de reliquis conjuratis supplicium sumptum est.

LIBRI CIII.

CATILINA a C. Antonio proconsule cum exercitu cæsus est. P. Clodius accusatus, quòd in habitu muliebri in sacrum, in quod virum intrare nefas est, intrasset, & uxorem maximi pontificis stuprasset, absolutus est. C. Pontinius prætor Allobrogas, qui rebellaverant, ad Solonem domuit. P. Clodius ad plebem transiit. C. Cæsar Lusitanos subegit: eoque consularis candidato, & captante rempublicam invadere, conspiratio inter tres principes civitatis facta est, Cn. Pompeium, M. Crassum, C. Cæsarem. Leges agrariæ a Cæsare consule cum magnâ contentione, invito senatu, & altero consule M. Bibulo, latæ sunt. C. Antonius proconsul in Thraciâ parum prospere rem gessit. M. Cicero, lege a P. Clodio tribuno plebis latâ, quòd indemnatos cives necavisset, in exilium missus est. Cæsar, in provinciam Galliam pro-

TOM. VII.

U

fectus

fectus, Helvetios, vagam gentem, domuit: quæ, sedem quærens, per provinciam Cæsaris Narbonem iter facere volebat. Præterea situm Galliarum continet. Pompeius de liberis Mithridatis, Tigrane, & Tigranis filio, triumphavit; Magnusque a totâ concione consalutatus est.

LIBRI CIV.

PRIMA pars libri situm Germaniæ moreque continet. C. Cæsar, quum adversus Germanos, qui Ariovisto duce in Galliam transcenderant, exercitum duceret, rogatus ab Æduis & Sequanis, quorum ager possidebatur, trepidationem militum, propter metum novorum hostium ortam, allocutione exercitus inhibuit, & victos prælio Germanos Galliâ expulit. M. Cicero, Pompeio inter alios orante, & T. Annio Milone tribuno plebis agente, ingenti gaudio senatus ac totius Italiæ, ab exilio reductus est. Cn. Pompeio per quinquennium annonæ cura mandata est. Cæsar Ambianos, Sueffiones, Veromanduos, Atrebates, Belgarum populos, quorum ingens multitudo erat, prælio victos in deditionem accepit: ac deinde contra Nervios unius civitatis cum magno discrimine pugnavit, eamque gentem delevit; quæ bellum gessit, donec ex sexaginta millibus armatorum trecenti superessent: ex sexcentis senatoribus tres tantum evaderent. Lege latâ de redigendâ in provinciæ formam Cipro, & publicandâ pecuniâ regis, M. Catoni administratio ejus rei mandata est. Ptolemæus, Ægypti rex, ob injurias, quas patiebatur a suis, regno pulsus, Romam venit. C. Cæsar Venetos, gentem Oceano junctam, navali prælio vicit. Præterea res a legatis ejus eâdem fortunâ gestas continet.

LIBRI CV.

QUUM C. Catonis tribuni plebis intercessionibus comitia tollerentur, senatus vestem mutavit. M. Cato in petitione præturæ, prælato Vatino, repulsam tulit. idem, quum legem impediret, quâ provinciæ consulibus in quinquennium, Pompeio Hispaniæ, Crasso Syria & Parthicum bellum, Cæsari Gallia & Germania dabantur, a C. Trebonio

Trebonio tribuno plebis legis auctore, in vincula ductus est. A. Gabinius proconsul Ptolemæum reduxit in regnum Ægypti, ejecto Archelao, quem sibi regem adsciverant. Cæsar victis Germanis in Galliâ cæsisque, Rhenum transcendit, & proximam partem Germaniæ domuit: ac deinde Oceano in Britanniam, primò parum prospere tempestatibus adversis, trajecit; iterum parum felicius: magnâque multitudine hostium cæsâ, aliquam partem insulæ in potestatem redegit.

L I B R I C V I.

JULIA Cæsaris filia, Pompeii uxor, decessit: honosque ei a populo habitus est, ut in campo Martio sepeliretur. Gallorum aliquot populi, Ambiorige duce Eburo-num, defecerunt: a quibus Cotta & Titurius, legati Cæsaris, circumventi insidiis cum exercitu, cui præerant, cæsi sunt. & quum aliarum quoque legionum castra oppugnata magno labore defensa essent, interque eos, qui in Nervii præerat, Q. Cicero, ab ipso Cæsare hostes prælio fusi sunt. M. Crassus, bellum Parthis illaturus, Euphratem fluvium transiit, victusque prælio, in quo & filius ejus cecidit, quum reliquias exercitus in collem recepisset, evocatus in colloquium ab hostibus, velut de pace acturis, quorum dux erat Surenas, comprehensus, &, ne quid vivus pateretur, repugnans interfectus est.

L I B R I C V I I.

C. Cæsar, Treviris in Galliâ victis, iterum in Germaniam transiit: nulloque ibi hoste invento, reversus in Galliam, Eburones & alias civitates, quæ conspiraverant, vicit, & Ambiorigem in fugâ persecutus est. P. Clodii, a T. Annio Milone, candidato consulatûs, Appiâ viâ ad Bovillas occisi, corpus plebs in curiâ cremavit. Quum seditiones inter candidatos consulatûs Hypsæum, Scipionem, & Milonem essent, qui armis ac vi contendebant; ad comprimendas eas Cn. Pompeius legatus a senatu con-

sui tertiū factus est, absens & solus, quod nulli aliū unquam contigit Quæstione decretā de morte P. Clodii, Milo iudicio damnatus in exilium actus est. Lex lata est, ut ratio absentis Cæsaris in petitione consulatus haberetur, invito & contradicente M. Catone. Præterea res gestas a C. Cæsare adversus Gallos, qui propè universi, Vercingentorige Arverno duce, defecerunt, & laboriosas obsidiones urbium continet : inter quas Avarici Biturigum, & Gergoviæ Arvernorum.

LIBRI CVIII.

C. Cæsar Gallos ad Alesiam vicit, omnesque Galliæ civitates, quæ in armis fuerant, in deditionem accepit. C. Cassius, quæstor M. Crassi, Parthos, qui in Syriam transcenderant, cecidit. In petitione consulatus M. Cato repulsam tulit, creatis consulibus Ser. Sulpicio. M. Marcello. C. Cæsar Bellovacos cum aliis Gallorum populis domuit. Præterea contentiones inter consules de successore C. Cæsari mittendo, agente in senatu M. Marcello consule, ut Cæsar ad petitionem consulatus veniret, quum is lege latâ in id tempus consulatus provincias obtinere deberet, resque a M. Bibulo in Syriâ gestas continet.

LIBRI CIX.

Causæ civilium armorum & initia referuntur, contentionesque de successore C. Cæsari mittendo, quum se dimissurum exercitus negaret, nisi a Pompeio dimitterentur. & C. Curionis tribuni plebis primū adversus Cæsarem, dein pro Cæsare actiones continet. Quum senatusconsultum factum esset, ut successor Cæsari mitteretur, M. Antonio & Q. Cassio tribunis plebis, quoniam intercessionibus id senatusconsultum impediabant, urbe pulsus, mandatum est a senatu consulibus & Cn. Pompeio, ut viderent, ne quid respublica detrimenti caperet. C. Cæsar, bello inimicos persecuturus, cum exercitu in Italiam venit; Cortinium cum L. Domitio & L. Lentulo cepit, eosque dimisit. Cn. Pompeium ceterosque parvum ejus Italiâ expulit.

L I B R I C X.

C. Cæsar Massiliam, quæ portas ipsi clauferat, obsedit : &, relictis in obsidione urbis ejus legatis, C. Trebonio & D. Bruto, profectus in Hispaniam, L. Afranium, & M. Petreium, legatos Cn. Pompeii, cum septem legionibus ad Ilerdam in deditionem accepit, omnesque incolumes dimisit, Varrone quoque legato Pompeii cum exercitu in potestatem suam redacto. Gaditanis civitatem dedit. Massilienses, duobus navalibus præliis victi, post longam obsidionem potestati Cæsaris se permiserunt. C. Antonius, legatus Cæsaris, malè contra Pompeianos in Illyrico rebus gestis, captus est. In quo bello Opitergini Transpadani, Cæsaris auxiliares, rate suâ ab hostilibus navibus clausâ, potiùs, quàm in potestatem hostium venirent, inter se concurrentes occubuerunt. C. Curio, legatus Cæsaris in Africâ, quum prospere adversùs Varum, Pompeianarum partium ducem, pugnâset, a Jubâ rege Mauritaniæ cum exercitu cæsus est. C. Cæsar in Græciam trajecit.

L I B R I C X I.

M. Coelius Rufus prætor, quum seditiones in urbe concitaret, novarum tabularum spe plebe sollicitatâ, abrogato magistratu pulsus urbe, Miloni exsuli, qui fugitivorum exercitum contraxerat, se conjunxit. uterque, quum bellum molirentur, interfecti sunt. Cleopatra, Ægypti regina, a Ptolemæo fratre regno pulsa est. Propter Q. Cassii prætoris avaritiam crudelitatemque Cordubenses in Hispaniâ cum duabus Varianis legionibus a partibus Cæsaris desciverunt. Cn. Pompeius, ad Dyrachium obsessus a Cæsare, &, præsidiis ejus cum magnâ clade diversæ partis expugnatis, obsidione liberatus, translato in Thessaliam bello, apud Pharsaliam acie victus est. Cicero in castris remansit, vir nihil minùs quàm ad bella natus; omnibusque adversarum partium, qui se potestati victoris permiserunt, Cæsar ignovit.

L I B R I

L I B R I C X I I .

TREPIDATIO victarum partium in diversas orbis terrarum partes & fuga referuntur. Cn. Pompeius, quum Ægyptum petisset, iussu Ptolemæi regis pupilli, auctore Theodoto præceptore, cujus magna apud regem auctoritas erat, & Pothino, occisus est ab Achillâ, cui id facinus erat delegatum, in naviculâ, antequam in terram exiret. Cornelia uxor & Sex Pompeius filius Cypionem refugerunt. Cæsar, post tertium diem infecutus, quum ei Theodotus caput Pompeii & annulum obtulisset, & infensus est, & illacrimavit. sine periculo Alexandriam tumultuantem intravit. Cæsar dictator creatus, Cleopatram in regnum Ægypti reduxit, & inferentem bellum iisdem auctoribus Ptolemæum, quibus Pompeium interfecerat, cum magno suo discrimine vicit. Ptolemæus dum fugit, in Nilo navicula subsedit. Præterea laboriosum M. Catonis in Africâ per deserta cum legionibus iter, & bellum a Cn. Domitio contra Pharnacem parum prospere gestum continet.

L I B R I C X I I I .

CONFIRMATIS in Africâ Pompeianis partibus, imperium earum P. Scipioni delatum est; Catone, cui ex æquo deferebatur imperium, cedente. Et quum de diruendâ urbe Uticâ propter favorem civitatis ejus in Cæsarem deliberaretur, idque ne fieret, M. Cato tenuisset, Jubâ suadente, ut dirueretur; tutela ejus & custodia mandata est Catoni. Cn. Pompeius Magni filius in Hispaniâ, contractis viribus, quarum ducatum nec Afranius, nec Petreius excipere volebant, bellum adversus Cæsarem renovavit. Pharnaces, Mithridatis filius, rex Ponti, sine ullâ belli morâ victus est. Quum seditiones Romæ a P. Dolabella tribuno plebis, legem ferente de novis tabulis, excitatæ essent, & ex eâ causâ plebs tumultuaretur, inductis a M. Antonio magistro equitum in urbem militibus, octingenti e plebe cæsi sunt. Cæsar veteranis

cum

cum seditione missionem postulantibus dedit : &, quum in Africam trajecisset, contra copias Jubæ regis cum discrimine magno pugnavit.

LIBRI CXIV.

BELLUM in Syriâ Cæcilius Bassus, eques Romanus Pompeianarum partium, excitavit, relicto a legione Sex. Cæsare, quæ ad Bassum transierat, occisoque eo. Cæsar Scipionem prætorem, Afranium, Jubamque vicit ad Thapsum, castris eorum expugnatis. Cato, auditâ re, quum se percussisset Uticæ, &, interveniente filio, curaretur, inter ipsam curationem rescisso vulnere exspiravit, anno ætatis quadragesimo nono. Petreius Jubam seque interfecit. P. Scipio in nave circumventus honestæ morti vocem quoque adjecit : quærentibus enim imperatorem hostibus dixit, *Imperator bene se habet*. Faustus & Afranius occisi. Catonis filio venia data. Brutus, legatus Cæsaris, in Galliâ Bellovacos rebellantes prælio vicit.

LIBRI CXV.

CÆSAR quatuor triumphos duxit; ex Galliâ, ex Ægypto, ex Ponto, ex Africâ. epulum & omnis generis spectacula dedit. M. Marcello consulari, senatu rogante, reditum concessit. qui Marcellus beneficio ejus frui non potuit, a Cn. Magio Cilone cliente suo Athenis occisus. Recensum egit, quo censa sunt civium capita centum quinquaginta millia. profectusque in Hispaniam adversus Cn. Pompeium, multis utrinque expeditionibus factis, & aliquot urbibus expugnatis, summam victoriam cum magno discrimine ad Mundam urbem consecutus est. Pompeius Sextus effugit.

LIBRI CXVI.

C. CÆSAR ex Hispaniâ quintum triumphum egit. Et, quum plurimi maximique honores ei a senatu decreti essent

essent, inter quos ut *Pater Patriæ* appellaretur, & sacrosanctus, ac dictator in perpetuum esset, invidiæ causam adversus eum præstitere, quod senatui deferenti hos honores, quum ante ædem Veneris Genitricis federet, non affurrexit: & quod a M. Antonio consule collegæ suo, inter Lupercos currente, diadema capiti suo positum in sellâ reposuit: & quod Epidio Marullo & Cæstio Flavo tribunis plebis, invidiam ei tanquam regnum affectanti moventibus, potestas abrogata est. Ex iis causis conspiratione in eum factâ, (cujus capita fuerunt M. Brutus, & C. Cassius, & ex Cæsaris partibus D. Brutus & C. Trebonius) in Pompeii curiâ occisus est viginti tribus vulneribus, occupatumque ab intersectoribus ejus Capitolium. Oblivione deinde cædis ejus a senatu decretâ, obsidibus Antonii & Lepidi liberis acceptis, conjurati a Capitolio descenderunt. Testamento Cæsaris heres ex parte dimidiâ institutus C. Octavius sororis nepos, & in nomen adoptatus est. Cæsaris corpus, quum in campum Martium ferretur, a plebe ante rostra crematum est. Dictaturæ honos in perpetuum sublatus est. C. Amatius, humillimæ fortis homo, qui se C. Marii filium ferebat, quum apud credulam plebem seditiones moveret, necatus est.

LIBRI CXVII.

C. OCTAVIUS Romam ex Epiro venit, (eò enim illum Cæsar præmiserat, bellum in Macedonia gesturus) omnibusque prosperis exceptus, etiam nomen *Cæsaris* sumpsit. In confusione rerum ac tumultu Lepidus pontificatum maximum intercept. Sed M. Antonius consul, quum impotenter dominaretur, legemque de permutatione provinciarum per vim tulisset, & Cæsarem quoque, petentem, ut sibi adversus percussores avunculi adesset, magnis injuriis affecisset; Cæsar, & sibi, & reipublicæ vires adversus eum paraturus, deductos in colonias veteranos excitavit. Legiones quoque quarta & Martia signa, ab Antonio ad Cæsarem tulerunt. Deinde & complures, sævitiâ M. Antonii, passim in castris suis trucidati, quia & suspecti erant, ad Cæsarem desciverunt. D. Brutus, ut petenti

petenti Cisalpinam Galliam Antonio obsisteret, Mutinam cum exercitu occupavit. Præterea discursus utriusque partis virorum ad accipiendas provincias, apparatusque belli continet.

L I B R I C X V I I I .

M. BRUTUS in Græciâ sub prætextu reipublicæ & suscepti contra M. Antonium belli exercitum, cui Vatinus præerat, cum provinciâ in potestatem suam redegit. C. Cæsari, qui primus reipublicæ arma sumpserat, pro prætoris imperium a senatu datum est cum consularibus ornamentis; adjectumque, ut senator esset. M. Antonius D. Brutum Mutinæ obsedit, missique ad eum a senatu legati de pace parum ad eam componendam valuerunt. Populus Romanus faga sumpsit. M. Brutus in Epiro C. Antonium prætorem cum exercitu potestati suæ subiecit.

L I B R I C X I X .

C. TREBONIUS in Asiâ fraude P. Dolabellæ occisus est. Ob id facinus Dolabella hostis a senatu judicatus est. Quum Pansa consul malè adversus Antonium pugnasset, A. Hirtius consul cum exercitu superveniens, fufis M. Antonii copiis, fortunam utriusque partis æquavit. Victus deinde ab Hirtio & Cæsare Antonius in Galliam confugit, & M. Lepidum cum legionibus, quæ sub ipso erant, sibi junxit: hostisque a senatu cum omnibus, qui intra præsidia ejus essent, judicatus est. A. Hirtius, qui post victoriam in ipsis hostium castris ceciderat, & C. Pansa, e vulnere, quod in adverso prælio exceperat, defunctus, in campo Martio sepulti sunt. Adversus C. Cæsarem, qui solus e tribus ducibus supererat, parum gratus senatus fuit, qui, D. Bruto, obsidione Mutinensi a Cæsare liberato, honore triumphî decreto, Cæsaris militumque ejus mentionem non satis gratam habuit: ob quæ C. Cæsar, reconciliatâ per M. Lepidum cum M. Antonio gratiâ, Romam cum exercitu venit, & perculsis adventu ejus iis, qui in eum iniqui erant, quum annos novemdecim haberet, consul creatus est.

L I B R I

L I B R I C X X .

CÆSAR consul legem tulit de quæstione habendâ in eos, quorum operâ pater occisus esset: postulatque eâ lege **M. Brutus**, **C. Cassius**, **D. Brutus**, absentes damnati sunt. Quum **M. Antonio** vires **Afinius** quoque **Pollio** & **Munatius Plancus**, cum exercitibus suis adjuncti, ampliâssent, & **D. Brutus**, cui senatus, ut persequeretur **Antonium**, mandaverat, relictus a legionibus suis, profugisset; jussu **Antonii**, in cujus potestatem venerat, a **Capeno Sequano** interfectus est. **C. Cæsar** pacem cum **Antonio** & **Lepido** fecit; ita ut tresviri reipublicæ constituendæ per quinquennium essent ipse, & **Lepidus**, & **Antonius**; & ut suos quisque inimicos proscriberent. in quâ proscriptione plurimi equites Romani, centum triginta senatorum nomina fuerunt, & inter eos **L. Paulli** fratres **M. Lepidi**, & **L. Cæsar**is **Antonii** avunculi, & **M. Ciceronis**. hujus, occisi a **Popilio** legionario milite, quum haberet annos sexaginta tres, caput quoque cum dextrâ manu in rostris positum est. Præterea res a **M. Bruto** in Græciâ gestas continet.

L I B R I C X X I .

C. CASSIUS, cui mandatum a senatu erat, ut **Dolabellam** hostem judicatum bello persequeretur, auctoritate reipublicæ adjutus, **Syriam** cum tribus exercitibus, qui in eâdem provinciâ erant, in potestatem suam redegit. **Dolabellam**, in urbe **Laodiceâ** obfessum, mori coëgit. **M.** quoque **Bruti** jussu **C. Antonius** captus, occisus est.

L I B R I C X X I I .

M. BRUTIUS adversus **Thracas** parum prospere rem gessit; omnibusque transmarinis provinciis exercitibusque in potestatem ejus & **C. Cassii** redactis, coierunt **Smyrnæ** uterque ad ordinanda belli futuri consilia. **M. Messallæ** **Poplicolam** fratrem victum communi consilio condonavērunt.

L I B R I

LIBRI CXXIII.

SEX. Pompeius, Magni filius, lectis ex Epiro proscriptis ac fugitivis, cum exercitu diu, sine ullâ loci cujuscumque possessione, prædatus in mari, Messanam oppidum in Siciliâ primùm, deinde totam provinciam occupavit: occisoque A. Pompeio Bithynico prætore, Q. Salvidienum legatum Cæsaris navali prælio vicit. Cæsar & Antonius cum exercitibus in Græciam trajecerunt, bellum contra Brutum & Cassium gesturi. Q. Cornificius in Africâ T. Sextium, Cassianarum partium ducem, prælio vicit.

LIBRI CXXIV.

C. Cæsar & Antonius apud Philippos vario eventu adversus Brutum & Cassium pugnaverunt, ita ut dextra utriusque cornua vincerent, & castra quoque utrinque ab iis, qui vicerant, expugnarentur. Sed inæqualem fortunam partium mors Cassii fecit: qui, quum in eo cornu fuisset, quod pulsus erat, totum exercitum fufum ratus, mortem sibi conscivit. Altero deinde prælio victus M. Brutus & ipse vitam finivit, exorato Stratone fugæ comite, ut sibi gladium adigeret, annorum circiter quadraginta. inter quos Q. Hortensius occisus est.

LIBRI CXXV.

C. CÆSAR, relicto Antonio, transmarinæ provinciæ ex parte imperium ei cessit: reversus in Italiam veteranis agros divisit. Seditiones exercitûs sui, quas corrupti a Fulviâ, M. Antonii uxore, milites adversus imperatorem suum concitaverant, cum gravi periculo inhibuit. L. Antonius consul, M. Antonii frater, eâdem Fulviâ consiliante, bellum Cæsari intulit; receptis in partes suas populis, quorum agri veteranis assignati erant, & M. Lepido, qui custodiæ urbis cum exercitu præerat, fuso, hostiliter in urbem irrupit.

L I B R I CXXVI.

C. CÆSAR, quum esset annorum viginti trium, obsessum in oppido Perusæ L. Antonium, conatumque aliquoties erumpere, & repulsum, fame coëgit in deditionem venire; ipsique & omnibus militibus ejus ignovit. Perusiam diruit. redactisque in potestatem suam omnibus diversæ partis exercitibus, bellum citra ullum sanguinem confecit.

L I B R I CXXVII.

PARTHI, Labieno, qui Pompeianarum partium fuerat, duce, in Syriam irruperunt: victoque Decidio Saxâ, M. Antonii legato, totam eam provinciam occupaverunt. M. Antonius, quum ad bellum contra Cæsarem gerendum incitaretur, uxore Fulviâ dimissâ, ne concordie ducum obstaret, pace factâ cum Cæsare, sororem ejus Octaviam in matrimonium duxit. Q. Salvidienum, consilia nefaria contra Cæsarem molitum, indicio suo protraxit, isque damnatus mortem sibi conscivit. P. Ventidius, Antonii legatus, Parthos, prælio victos, Syriâ expulit, Labieno eorum duce occiso. Quum vicinus Italiæ hostis Sex. Pompeius Siciliam teneret, & commercium annonæ impediret, cum eo postulatam pacem Cæsar & Antonius fecerunt, ita ut Siciliam provinciam haberet. Præterea motus Africæ & bella ibi gesta continet.

L I B R I CXXVIII.

QUUM Sex. Pompeius rursus latrocinii mare infestum redderet, nec pacem, quam acceperat, præstaret, Cæsar, necessario adversus eum bello suscepto, duobus navalibus præliis dubio eventu pugnavit. P. Ventidius, legatus M. Antonii, Parthos in Syriâ prælio vicit, regemque eorum occidit. Judæi quoque a legatis Antonii subacti sunt. Præterea belli Siculi apparatus continet.

L I B R I CXXIX.

ADVERSUS Sex. Pompeium vario eventu navalibus præliis pugnatum est : ita ut ex duabus Cæsaris classibus altera, cui Agrippa præerat, vinceret ; alterâ, quam Cæsar duxerat, deletâ, expositi in terram milites in magno periculo essent. Victus deinde Pompeius in Siciliam profugit. M. Lepidus, qui ex Africâ velut ad societatem belli, contra Sex. Pompeium a Cæsare gerendi, trajecerat, quum bellum Cæsari quoque inferret, relictus ab exercitu, abrogato triumviratûs honore, vitam impetravit. M. Agrippa navali coronâ a Cæsare donatus est : qui honos nulli ante eum habitus erat.

L I B R I CXXX.

M. Antonius, dum cum Cleopatrá luxuriaretur, tardè Mediam ingressus, bellum cum legionibus octodecim & sexdecim millibus equitum Parthis intulit : & quum, duabus legionibus amissis, nullâ re prospere cedente, retro rediret, infecutis subinde Parthis, & ingenti trepidatione, & magno totius exercitûs periculo, in Armeniam reversus est, viginti & uno diebus trecenta millia fugâ emensus. Circa octo millia hominum tempestatibus amissis, tempestates quoque infestas, super tam infelicitè susceptum Parthicum bellum, culpâ suâ passus est : quia hiemare in Armeniâ nolebat, dum ad Cleopatram festinat.

L I B R I CXXXI.

SEX. Pompeius, quum in fidem M. Antonii veniret, bellum adversus eum in Asiâ moliens, oppressus a legatis ejus, occisus est. Cæsar seditionem veteranorum, cum magnâ perniciè motam, inhibuit : Iapydas, & Dalmatas, & Pannonios subegit. Antonius Artavasdem, Armeniæ regem, fide datâ perductum, in vincula conjici jussit, regnumque Armeniæ filio suo, ex Cleopatrá nato, dedit ; quam uxoris loco, jam pridem captus amore ejus, habere cœperat.

LIBRI CXXXII.

CÆSAR in Illyrico Dalmatas domuit. Quum M. Antonius ob amorem Cleopatrar, ex quâ duos filios habebat, Philadelphum & Alexandrum, neque in urbem venire vellet, neque, finito triumviratûs tempore, imperium deponere, bellumque moliretur, quod urbi & Italiæ inferret, ingentibus tam navalibus quam terrestribus copiis ob hoc contractis, remissoque Octaviæ forori Cæsaris repudio, Cæsar in Epirum cum exercitu trajecit. Pugnæ deinde navales & prælia equestria secunda Cæsaris referuntur.

LIBRI CXXXIII.

M. Antonius, ad Actium classe victus, Alexandriam profugit; obsessusque a Cæsare, in ultima rerum desperatione, præcipuè occisæ Cleopatrar falso rumore impulsus, se ipse interfecit. Cæsar, Alexandriâ in potestatem redactâ, Cleopatrar, ne in arbitrium victoris veniret, voluntariâ morte defunctâ, in urbem reversus, tres triumphos egit: unum ex Illyrico, alterum ex Actiacâ victoriâ, tertium de Cleopatrar, imposito fine civibus bellis altero & vigesimo anno. M. Lepidus, Lepidi, qui triumvir fuerat, filius, conjuratione contra Cæsarem factâ, bellum moliens, oppressus & occisus est.

LIBRI CXXXIV.

CÆSAR, rebus compositis, & omnibus provinciis in certam formam redactis, *Augustus* quoque cognominatus est: & mensis Sextilis in honorem ejus appellatus est. Quum ille conventum Narbone ageret, census a tribus Galliis, quas Cæsar pater vicerat, actus. Bellum adversus Bastarnas, & Mœsos, & alias gentes, a M. Crasso gestum, refertur.

LIBRI CXXXV.

BELLUM a M. Crasso adversus Thracas, & a Cæsare adversus Hispanos gestum refertur : & Salassi, gens Alpina, perdomiti.

LIBRI CXXXVI.

RHÆTIA a Ti. Nerone & Druso, Cæsaris privignis, domita. Agrippa, Cæsaris gener, mortuus ; & a Druso census actus est.

LIBRI CXXXVII.

CIVITATES Germaniæ, cis Rhenum & trans Rhenum positæ, oppugnantur a Druso, & tumultus, qui ob censum exortus in Galliâ erat, compositus ; ara Cæsari ad confluentem Araris & Rhodani dedicata, sacerdotè creato C. Julio Vercondari Dubio Æduo.

LIBRI CXXXVIII.

THRACES domiti a L. Pisone ; item Cherusci, Tengeri, Chatti, aliæque Germanorum trans Rhenum gentes subactæ a Druso referuntur. Octavia, soror Augusti, defuncta, antea amissò filio Marcello : cujus monumenta sunt theatrum & porticus, nomine ejus dedicata.

LIBRI CXXXIX.

BELLUM adversus Transrhenanas gentes a Druso gestum refertur, in quo inter primores pugnaverunt Senectius & Anectius tribuni, ex civitate Nerviorum. Dalmatas & Pannonios Nero, frater Drusi, subegit. Pax cum Parthis facta est, signis a rege eorum, quæ sub Crasso, & postea sub Antonio capta erant, redditis.

LIBRI CXL.

BELLUM adversus Germanorum trans Rhenum civitates, gestum a Druso, refertur. Ipse ex fracturâ, equo super crus ejus collapsus, tricesimo die, quàm id acciderat, mortuus est. corpus a Nerone fratre, qui, nuncio valetudinis evocatus, raptim adcurrerat, Romam pervectum, & in C. Julii tumulo conditum. Laudatus est a Cæsare Augusto vitrico, & supremis ejus plures honores additi.

I N D E X

Rerum & locutionum, earum præcipuè quæ in
notis explicantur vel utrunque illustrantur.

Numeri paginas indicant.

A.

Ab sociis naves &c. 90. *ab se.* 180.

Absens. 51, 52.

Accedere. 186.

Accessio 230.

Accipere fidem. 125.

Ad diem. 49. *ad hoc &c.* 247.

Adducere secum pecuniam. 171.

Adesse finem. 167. *Amphipoli.*
233.

Aditus submotor. 234.

Adjurare. 130.

Admovere aris. 232.

Adoptio. 73.

Adsciscere. 229.

Advehere pecuniam. 171.

Adversus rumor. 151.

Advocatus alicui. 74.

Ænii & Æneates. 231.

Æqualiter. 72.

Ætas. in ætatem venire. 75.

Africanæ. 163.

Agere nihil aliud quàm. 34. *agere*
copias. 178. *reum.* 244.

Agitare concilium. 134.

Agmen explicare. 110.

Ala. 98. *alæ sacræ.* 101.

Alexandrea & Alexandria. 140.

Aliquid perlucere. 7.

Alius vir. 162. *nec aliud, quàm.*
221.

Ambiguus, haud ambiguus esse.
221.

Amphilochus. 232.

Amplius. 50. *mille amplius sum-*
mam

man explere. 104.
Anguis jubatus. 32.
Animo objici. 32. *ab animo impetrare.* 140. *animo habere.* 169.
Arbitrium alicujus facere. 131.
Ardere siti. 189.
Arguere. 233.
Arma levia, gravia. 135.
Arrigere animos. 235.
Assignare alicui primum principem, hastatum, &c. 76.
At. 12. 189:
Atho. 155.
Attinere, quid attinere. 221.
Auctores non boni. 221.
Audientiam facere. 132.
Avocare concio-em. 132.
Aura popularis esse. 71.
Auspices nuptiarum. 54.

B.

Bellum, in bello esse. 14.
Benignè. 255.
Bimensis. 217.
Bipalmis. 109.
Buccula. 181.

C.

Cacare. 150.
Cædes, numero plurali. 194.
Canere receptui jubet. 103.
Cardo. 6.
Causa, reipublicæ causâ abesse. 121.
Celebre nomen. 137.

Censere. 130.
Censui censendo. ib.
Centurie. 76. *centuriæ equitum* 133.
Cernere. 127.
Certus, ad certum redigere. 35.
Cervi. 155.
Cestrosphendona. 109.
Ciere triumphum. 246.
Circumagi. 181.
Circumsido. 27.
Cirrha. 58.
Claustra. 102.
Cæptum, in cæpto persflare. 53.
Cogitare de se. 172.
Cognitionem reservare. 240.
Cognomina duarum familiarum gentis suæ homini indita. 20.
Commissum. 146.
Communis via. 144.
Conatum. 54.
Concidere. 22.
Concipere verba. 133.
Confidi & confisus sum. 157.
Conjurati. 202.
Consecratio bonorum. 132.
Confors. 39.
Conspici. 246.
Continens litus. 174.
Convectum esse in castris. 190.
Corruere. 159.
Criminari, criminatio. 65.
Cum gratiâ. 158. *fide.* 203.
Cumulare religiones animis. 62.
Cunctus. 143.
Cura habere. 115.
Curare pecuniam, nummos. 160.
Curriculum. 152. *curricula ovium numerabantur.* 39.
Cursum equis jungere. 171.
Custodia, in custodiâ, & in custodiam, jugi. 146.

Dare

D.

Dare jus gratiæ. 65. *fidem in aliquid.* 170.

Debito beneficio addere partem &c. 215.

Delectus a trib. mil. habitus. 74.

Defecare spicas fascibus. 107.

Desidere. 58.

Detendere. 8.

Devertere & divertere. 195.

Dies. ad diem. 49. *hic dies.* 111.

Diffluere. 21.

Disceptatio. 34.

Discutere. 37. 86.

Disjungere amicitiam sibi ab Romanis 88.

Dispoliare. 243.

Distrabere. 51.

Diversa fuga. 50

Divertere & devertere. 195.

Divinam rem facere. 62.

Divisis partibus. 155.

Donis donare. 104.

E.

E. ex sese geniti &c. 13. *ex S. C. ex auctoritate senatûs.* 15. *ex ante diem &c.* 22.

Effulgere. 129. 207.

Effundi & fundi. 12.

Effusio. 152.

Ēgere consilio. 146.

Elimea. 96.

Ellipsis. 189. 204. *τὴν mittere dare &c.* 8. *post jubere, placere*

&c. ib. quæstio de iis, qui. 15.

τὴν decretum est. 20. *τὴν diem,*

vel die. 22. *τὴν modium.* 122.

τὴν promontorium. 142. *τὴν opus,*

negotium. 179. *τὴν ratus.* 186.

τὴν effecturum. 221.

Ellipsis ex vehementi loquentis affectu 245.

Emanare. 182.

Emendabilis. 153.

Emovere tribu, senatu. 217.

Eripere ex, ab. 20

Esse in bello. 14. *est negare.* 82. *sunt, qui.* 111.

Evergere. 179.

Euripus. 155.

Excurrere. 155.

Exercere iram. 45. *metalla.* 220.

Exin. 39.

Exire. 89.

Exoriri. 58.

Expedita via. 195.

Explicare agmen. 110.

Expositus ad. 64.

Extrema frons. 153.

F.

Facere aliquem suum. 14. *arbitrium alicujus.* 131.

Facilis, sequente dativo. 235.

Fallere. 7.

Fama secunda, adversa. 151.

Fastigium sumere. 146.

Favere contra. 200.

Fax. 32.

Fidem invocare &c. 37. *accipere.* 125.

Finem eum statuere. 247.

Flammam invidiæ adjicere. 132.

Flos.

Flos. in flore virium esse. 57.
Fœderatus. 83.
Forma vitæ. 28.
Formula. in formulam sociorum referre. 161.
Fruendum locare. 61.
Fruentum æstimatum, emptum. 116.
Fuga diversa. 50.
Fundi & effundi. 12.

G.

Genitivus, post plurimi, pauci, plerique. 9.
Genu, genibus niti. 115.
Genus hominum varium, mixtum. 125.
Generis enallage. 185.
Gladiatorium. 178.
Grassari. 60.
Gratiæ jus dare. 65. *in magnam gratiam petentis.* 85. *cum gratiâ.* 158. *in gratiâ ponere.* 159. *gratiâ uti.* ib.

H.

Habere tacitum. 59. *verba.* 104. *cure.* 115. *animo, & in animo.* 169. *opinionem animi ingrati.* 245.
Harere in animis &c. 253.
Hæstatum decumum, primum, &c. alicui assignare. 76.
Hercyna. 232.
Hortari in rem. 137.
Hospitalia servare jura. 65.

I.

Jaculari aliquem probris. 96.

Idem. se eodem esse loco, quo alios, & quo alii. 79.
Imperfecti subjunctivi usus. 243.
Imperio parere. 230.
Impetrare ab animo. 140.
Imprudentiâ delinquere. 84.
Impubes. 107.
In ante diem &c. 22. *in repetitum* 77. *in incertum.* 127. *in aliquid fidem dare.* 170. *in domum se recipere* 197. *in triumphum ducere, transferre.* 246.
Inceptum succedere. 100.
Incertus. in incertum. 127.
Inclementer. 66.
Index. 41.
Indicere. 19.
Induere se hastâ. 194.
Inenarrabilis, inenarrabiliter. 146.
Inexsuperabilis. 96. *inexsuperabilis altitudinis palus.* 198.
Infestus. 149.
Infinitivi usus. 66.
Ingerere probra. 16. 243.
Inquietus. 243.
Instar unius ælæ. 98.
Intercalares kalendæ. 127.
Interdicere alicui finibus. 33.
Interior amicitia. 59.
Interluere. 35.
Inter muralis. 198.
Internunciare. 80.
Interrogare legibus. 244.
Intra triduum, quàm. 22.
Introire in urbem. 63.
Invitare. 209.
Invocare fidem. 37.
Iram exercere. 45.
Ironia. 160.
Is. quicquid ejus. 51.
Ita. ut . . . ita : sicut . . . ita. 149.
Italia

Italia provinci. 114. 162.
Tubatus anguis. 32.
Tubere exponerent. 143.
Tumenta oneraria. 9.
Tungere cursum equis. 171.
Turare verbis conceptis. 133.
Tus facere alicui. 45. *tus publi-*
cum. 220.
Tusti hostes. 51. *tusta stipendia.*
 74.

E.

Labes terræ. 58.
Labi in. 153.
Lapis sacer. 18.
Legibus interrogare. 244.
Liberare culpæ & culpâ. 26. *noxâ.*
ib. vectigalia. 41.
Licet, sequenti accusativo & in-
finitivo. 78 *liciturum. ib.*
Lingua. 155.
Loca publica, communia. 46, 47.
Locare fruendum. 61. *ades in-*
structas. ib.
Luca colonia. 19.
Ludere. 163.
Luna colonia. 19.
Lustra sacrificare. 251.
Lustrare urbem. 62.

M.

Malienſis ager. 81.
Marginare. 39.
Meritum, merito alicujus præſtare.
 117.
Menſium nomina. 32.

Menſtrum. 143.
Metus ab Romanis. 36.
Minervium. 218.
Miſſio. 29.
Mixtum genus, &, mixti homines.
 125.
Modi enallage. 35. *modi diverſi*
junguntur. ib.
Modiſum ſubint. 122.
Morari. 133.
Moveri. 137.
Mutare cum. 48.

N.

Ne. 207, 208.
Nedum pro non modò. 234.
Negatio duplex, an pro ſimplici.
 128.
Nequidquam. 107.
Nervos ſuccidere. 174.
Nihil loci relictum erat. 162.
Niti genibus. 115.
Novelli. 10.
Noxâ liberare. 26.
Noxia. 34.
Nudare teſta, &, nudari teſto. 46.
Nudare præſidium. 150.
Numeri variatio. 60. *numero*
verbum convenit propiori. 13.
Nuncio. 159.

O.

Objici animo. 32.
Obiratus. 53.
Obliterare. 116.
Obſequenter alicui. 17.

Obſides

Obsides Illyrii. 182.
Obvenire. 60.
Obviam effundi. 198.
Offensus. 108.
Ominari. 166.
Omittere manibus. 151.
Oneraria jumenta. 9.
Opera. 22. *operæ est.* 186.
Opinionem habere animi ingrati.
 245.
Oppidum. 62. 218.
Optare, optio. 73.
Ordinarii consules. 25.
Ova, curriculis numerandis. 39.

P

Pactus uxorem. 176.
Paludatus. 23.
Parere imperio. 230 *animos ad non parendum addere.* 237.
Parere auctoritatem, gratiam &c.
 54.
Paroreia. 93.
Pars, magnâ parte &c. 11. *in parte . . . ex parte.* 152.
Patrare pacem. 170.
Pax, pacem patrare, perpetrare.
 ib.
Pendere ex spe &c. 172.
Penetrare urbis. 29.
Peragere reum. 244.
Perferre. 59.
Pertucere aliquid. 7.
Perpellere ut. 111.
Perpetrare pacem. 170.
Perles & Perseus. 65.
Perstare in cœpto, & incepto. 53.
Pertrahere in concionem. 124.
Pervincere. 87.

Petere viam. 143. *se posse, pro, ut possit.* 158, 159.
Philippei. 158.
Pinna. 109.
Planicia & planicies. 149.
Plenus locus vetustate famæ. 232.
Plerumque Europæ &c. 209.
Plurimi hostium &c. 9.
Ponere in adem & ade. 29. *aliquem in gratiâ, vel gratiam.*
 159.
Populus Atheniensium &c. 226.
Posse. 242.
Postque ea. 15.
Præcerpere. 201.
Præcipuus, id præcipui. 72, 221.
Prædia rustica. 220.
Præesse summæ. 101.
Præfatio sacrorum. 205.
Præire. 129.
Prases. 233.
Præsidium stativum. 6. *præsidio esse, & præesse.* 197.
Præstare. 189.
Prætendere argumentum orationis, & orationi. 253.
Primus. 54.
Priores centurie. 76.
Pro. 156. *pro tribunali &c.* 231. *pro ratâ* 251.
Probra ingerere. 16.
Prodigia suscipere. 129.
Promontorium, subint. 142.
Propenso animo. 122.
Propior, cum casu tertio. 190.
Proprietas. 236.
Protrahere. 170.
Provincia, in provinciæ formam redigere. 200.
Prytanea. 29.
Publicè locare. 124.
Pueri regiû. 195

Purus

Purus ab. 244.

Q.

Quadringenteni. 218.

Quantâ maximâ celeritate poterat.

57. *quantum accelerâre poterat.*
108.

Que. 6. 37.

Qui. sunt, qui. 111. *quâ.* 162.
quid rerum gestarum esset. ib.

Quî minus. 133.

Quicquid ejus. 51.

Quiescere. 243.

Quintana. 8.

Quirinalia. 254.

Quò senatus censuisset. 69. 162.

Quòd non dicitur pro quantum
ad. 49.

Quod, pro, quantum attinet ad id
quod. 67.

R.

Ratus subint. 186. *pro ratâ.* 251.

Rebellium. 63.

Recusare quin. 84.

Recidere in. 122.

Recipere. 136. *recipere animum*
a, ex. 153.

Recuperatores sumere cum aliquo.
115.

Redemptor. 47.

Redigere ad certum, irritum. 35.

Redimere pacem, bellum. 170.

Regii pueri. 195.

Relativum postpositum. 151.

Relatus. 90.

Religio tenet. 129.

Removere tribu. 217.

Repetitio propter plura inter-
posita. 190.

Reportare. 75.

Requietus. 189.

Res divinæ. 62. *res ultimæ ne-*
cessitatis. 123.

Reservare cognitionem. 240.

Respublica. reipublica causâ abesse.
121. *resp. populi Romani.* 215.
esse in potestate, manu, alicujus.
226.

Reverto & revertor. 233.

Reum agere, peragere. 244.

Rex. reges. 163. 214.

Rogare auxilia &c. 77.

Rogatione Marciâ quærere, cau-
sam dicere. 63. *ad ejus rogatio-*
nem. 132.

Romæ urbis templum. 121.

Rostrata columna. 62.

S.

Sacer lapis. 18. *sacræ alæ.* 101.

Sacerdotes publici. 69.

Sacrificare lustra. 251.

Samothraca ♂.cia. 66.

Sanctitas. 175.

Sangualis, sive sanqualis. 18.

Sarta tecta ædium &c. 46, 47.

Scena. 39.

Sciens & imprudens opponuntur.
84.

Secretus. 82. 180.

Secunda fama. 151.

Segnitia & segnities. 149.

Sempronianus. 31.

Senaculum. 46.

Sepire.

Sepire. 189. *septum iter hosti.* 151.
Serius quàm ad diem. 49.
Sescenar. 20.
Sevocare. 205.
Si ei videretur. 18.
Sicut . . . ita. 143. 149 150.
Simulacrum 228.
Sitella. 24.
Socii Græcorum populorum. 103.
Socii & amici. 229.
Solium. 148.
Sors, quò senatus censuisset. 69.
Species. in speciem. 24. 239. *species visa.* 45.
Spes. esse spe. 134.
Spithama. 109.
Stare cum aliquo. 99. *pro aliquo.* ib.
Stativum præsidium. 6.
Statuere apud animum suum. 92. *eum finem* 247.
Stipendia legitima 76.
Sub jactu, ictu venire. 126.
Subjectus. 36. 55.
Submittere. 240. *se.* 256.
Submotor aditus. 234.
Substernere. 39.
Substruere. ib.
Subvectio. 151.
Subvehere. ib.
Succedere inceptum. 100. *alicui.* 242.
Suffodere 102.
Sumere recuperatores cum aliquo, 115. *fastigium.* 146.
Summa belli. 105. *summa præesse.* 101.
Super levum cornu. 102.
Superfigere. 103.
Superfundere. 209.
Supplementum Hispania, & in Hispaniam. 44.

Supportare 6. 162.
Supprimere. 182.
Suscipere vota. 69. *prodigia.* 129.
Suum facere. 14.

T.

Tabularium 133.
Tacitum habere. 59.
Talis. 59.
Tantus. 55
Tauropoos 196
Tempestivi sermones. 221.
Templum. 197. 213.
Terminalia. 127.
Tollere in navem &c. 206.
Torrere. 189.
Tribunus primus legionis. 9.
Tribuni militum consulares. 91. 142.
Tripolis. 96.
Tristis censura. 131.
Triumphum ciere. 246. *in triumphum ducere, transferre.* ib.
Truncus. 15.

U.

U. Genitivus Græcæ formæ in u. 144.
Vacuum. in vacuo. 61. *vacuum regnum.* 134
Vanitas. 237.
Venire forti. 162.
Verba habere. 104. *verbis conceptis jurare.* 133.
Verbum ex sensu supplendum. 91.
Veris initium. 175.

- Verti in.* 6.
Veteres. 161.
Vexatio. 97. 139.
Vexatus. 97.
Vicibus. 209.
Victima. 70.
Victoriatus. 19.
Videre. 56. *videres.* 181. *si ei*
videretur. 18.
Viam petere, capeffere. 143.
Via communis. 144.
Virtus ac felicitas. 22. *virtutis*
causa. 75.
Ultimum, pro, ad ultimum. 222.
Ultro. 243.
Urbana concio. 181.
Ut omiffum post jubere. 143.
ut . . . ita. 149.
Utrarii. 179.

I N D E X

IN

TITI LIVII

HISTORIARUM LIBROS:

*Numeri Romani libros indicant Licianos ; Arabici
librorum capita.*

A.

Abaci cum aliis luxus instrumentis primum Romam ad-
vecti, xxxix. 6.

Abba, urbs Africæ, xxx. 7.

Abbasus, oppidum, xxxviii. 15.

Abdera, oppidum, xlv. 29.

Abderitæ queruntur apud sena-
tum de crudelitate Hortensii,
& in integrum restituuntur,
xliii. 6

Abderitarum ager, xxxviii. 41.

Abelox, nobilis Sagunti Hispanus, obsides Hispanorum Sa-

gunto educatos tradit Roma-
nis, xxii. 22.

Aborigines junguntur fœdere
Trojanis, i. 1. petuntur bello,
ducemque Latinum amit-
tunt, 2.

Abrupolis regno expulsus a Per-
seo, xlii. 13. 40.

C. Aburius, legatus ad Masinif-
sam & Carthaginienfes, xlii.
35.

M. Aburius, tribunus plebis,
moram affert M. Fulvio tri-
umphum petenti, xxxix. 4.
prætor, xli. 18. jurisdictionem

em

- em inter peregrinos fortitur, 19.
- Abydus, Hellepontis urbs, xxxii. 27. xxxiii. 30. 38. oppugnata a Philippo, xxxi. 14. & 16. Abydeni, in rabiem versi, sese per omnes vias leti interficiunt, 17. 18. Abydus oppugnata a Romanis, xxxvii. 9. & 12. relinquitur obsidio, 12.
- Academia, gymnasium Athenis, xxxi. 24.
- Acanthus urbs vi capitur, ac diripitur, xxxi. 45.
- Acarnanes dirempti ab Ætolis xxvi. 24 ab Ætolis victi Philippum adversus eos arcessunt, 25. conjurant, se nisi victores ex acie non redituros, *ibid.* foederi, cum Romanis inito, ab Philippo Macedoniæ rege adscribuntur, xxix. 12.
- ob duos juvenes, in Cereris Initiis ab Atheniensibus interfectos, Atticam depopulantur auxilio Macedonum, xxxi. 14.
- eorum concilium Leucadem indicitur, xxxiii. 16. respuunt societatem Romanam, *ibid.* in deditionem populi Romani veniunt, 17.
- tentantur ab Antiocho, xxxvi. 11. & 12.
- Acarnanum factiones, xliii. 19.
- eorum concilio Leucas eximitur, xlv. 31.
- Acarnania inter Ætoliam atque Epirum posita, xxxiii. 17.
- Acarnanum portus, xxviii. 7.
- Accensi, i. 43. viii. 8.
- Accius Navius, augur, cotem novacula discidit, i. 36.
- Accua oppidum, vi captum, xxiv. 20.
- Vibius Accurus, *vid.* Vibius.
- Acerræ direptæ & incensæ a Pœnis, xxiii. 17. restituuntur, xxvii. 3.
- Acerranis civitas sine suffragio data, viii. 17.
- Achaja, xxv. 15. xxxi. 26.
- Achai auxilium impetrant a Philippo contra Machanidam & Ætolos, xxvii. 29. Philippo ad Dymas occurrunt, 31. cum Ætolis Eleisque ad Melfenen prospere pugnant, 32.
- Achæorum concilium Ægii, xxviii. 7. & 8.
- & Argis, ubi de bello consultant adversus Nabin, xxxi. 25.
- Achæi pepigerunt, se quotannis juraturos in verba Philippi, xxxii. 5. iis quædam urbes redduntur, *ibid.* eos a societate Philippi abducere conatur T. Quinctius consul, 19. post longam & ancipitem deliberationem Romanis se adjungunt, 20 & *seqq.*
- proelio fundunt Androstenem, xxxiii. 14. omnem eorum oram vastant copiæ Philippi, *ibid.* iis suæ redduntur urbes, 34.
- & Acrocorinthus traditur, xxxiv. 50.
- bellum adversus Nabin decernunt, xxxv. 25. eos tentat

tat Antiochus, 47.

obsident Messenem in Peloponneso, xxxvi. 31. tradunt Zacynthum Romanis, 32.

depopulantur eam maritimam Ætolorum, xxxvii. 4. mittunt auxilium Attalo Pergami obfesso, 20. Seleucum ex agro Pergameno castra movere cogunt, 21.

decernunt bellum in Lacedæmonios, xxxviii. 32. eoque Achaïco concilio contribuant, 43.

Achaos sibi reconciliare studet Perseus, xli. 28. Macedonibus interdixerant finibus suis, *ibid.*

Achæi funditores, xxxviii. 29.

Achæi Ithiotæ liberi esse jubentur, xxxiii. 32. *Vid. & xxxv. 15.*

Achaorum portus, xxxvii. 9.

Acharræ, oppidum, xxxii. 13.

Achelous, amnis, xliii. 21. 22.

Acheron, fluvius, viii. 24.

Acheusia aqua, *ibid.*

Achivi, i. 1.

Acholla, xxxiii. 48.

Achradina, xxiv. 21. xxv. 24.

circumsidetur a Marcello, xxv.

26. deditur Romanis, 31.

Aciei Romanæ descriptio, viii.

8. ejus cum phalange Macedonica collatio, ix. 19.

Acies quomodo structa apud Romanos & Latinos, viii. 8.

Acies Romanæ, xxi. 55. xlii.

45. xxvii. 14. xxx. 8. 33.

xxxiii. 8. xxxvii. 39. xlii. 58.

Acies Annibalis, xxi. 55. xxii.

4. 46. xxx. 33. & 35.

— Antiochi, xxxvii. 40.

— Asdrubalis, xxiii. 29.

xxvii. 48.

— Gallorum, xxxviii. 26.

— Hispanorum, xxix. 2.

— Macedonum, xxxiii. 18.

— Persei, xlii. 58. xlii. 40.

— Punica, xxviii. 14.

— Rhodiorum, xxxiii. 18.

Aciliani libri Græci, xxxv. 14.

in Latinum versi a Claudio,

xxv. 39.

C. Acilius, tribunus plebis,

xxxii. 29.

L. Acilius, xl. 31.

M'. Acilius legatus ad Ptolemæum, xxvii. 4. in sententiam ejus senatusconsultum fit, 25.

M'. Acilius Glabrio, tribunus plebis xxx. 40.

Decemvir sacrorum, xxxi.

50.

Ædilis plebis, xxxiii. 25.

Prætor, xxxiii. 24. sortitur jurisdictionem inter cives & peregrinos, 26. servos vincit in Etruria, 36.

ambit consulatum, xxxv. 10.

Consul creatur, xxxv. 24.

sortitus Græciam, ludos magnos Jovi vovet, xxxvi. 1. 2. paludatus urbe egreditur, 3. in Thessalia capit Limnæam & Pellinæum urbes, 14. proficiscitur ad Thermopylas, 16. ejus ad milites oratio, 17. instruit aciem, 18. cædit Antiochum, 19. expugnat Hecleam, 22. 23. 24. ab eo pacem

- cem petunt Ætoli, 27. 28, obfidet Naupactum, & Herculi sacrificium facit, 30.
corona cingit Lamiam, xxxvii. 4. eam capit. 5 triumphat de Antiocho & Ætolis. 46. petit censuram, sed, accusatus a duobus tribunis plebis, petitione desistit, 57.
- M'. Acilius Glabrio duumvir Pietatis ædem dedicat, xl. 34. statuat auratam, omnium in Italia primam, ponit patri Glabrioni, *ibid.*
- Q. Acilius, triumvir coloniae deducendæ, xxi. 25.
- Acilla, *vid.* Acholla.
- Acræ, xxiv. 36.
- Acræphia, oppidum, xxxiii. 29.
- Acræus Jupiter, xxxviii. 2.
- Acræa Juno, xxxii. 23.
- Acrillæ urbs, xxiv. 35.
- Acrocorinthus, xxxiii. 31. xxxiv. 49, 50.
- Actium, Acarnaniæ portus, xlv. 1.
- Actiacum bellum, i. 19.
- Actor tragicus, xxiv. 24.
- Actores fabellarum Atellanarum. *vid.* Atellanæ.
- M. Acutius, tribunus plebis, v. 10.
- Addicti, *vid.* Æs alienum, & Nexi.
- Adherbalis cum Lælio pugna in freto Gaditano, xxviii. 30.
- Adoreus, mons, xxxviii. 18.
- Adramytteum, urbs, xxxvii. 19.
- Adria, xxiv. 10. Tuscorum colonia, v. 33.
- Adriani, xxxiv. 45. ob servatam fidem a Romanis laudantur, xxvii. 10.
- Adrianus ager, xxii. 9.
- Adriaticum mare, v. 33. x. 6. xl. 21. xlv. 31. xlv. 14.
- Adriaticus sinus, i. 1. x. 2.
- Adrumetum, xxx. 29.
- Adverta, xlv. 19.
- Adulterii pœna pecuniaria, x. 31.
- Æbura, oppidum, xl. 30.
- Æbutia, anus honesta ex Aventino, xxxix. 11.
- L. Æbutius consul moritur. iii. 6.
- M. Æbutius, tribunus militum secundæ legionis, xli. 5.
- M. Æbutius Elva, triumvir creatus ad coloniam Ardeam deducendam iv. 11.
- M. Æbutius Elva, creatur prætor, xlv. 17. sortitur Siciliam, *ibid.*
- Postumus Æbutius Cornicen, consul. iv. 11.
- Postumus Æbutius Elva, magister equitum. iv. 21.
- P. Æbutius, xxxix. 9. eum pupillum Bacchis initiari vult mater, *ibid.* rem aperit consuli, 11. ei præmia dantur a senatu ob detecta Bacchanalia, 19.
- T. A butius, consul, ii. 19. magister equitum, *ibid.*
- T. Æbutius Carus, triumvir coloniae deducendæ, xxxix. 5. prætor, xli. 2. de tumultu Sardiniae senatui scribit, 10. decemvir agris dividendis, xlii. 4.
- Æcæ, urbs Appulorum, oppugnata, xxiv. 20.
- Ædes Æsculapii Carthagine, xli. 27.
- Alba, Capuæ, xxxii. 9. xl. 45. Ædes

- Ædes Apollinis, iii. 63. iv. 29.
 vii. 20. xxvii. 37. xxxiv. 43.
 xxxvii. 58. xxxix. 4. xli.
 21.
 — Bellonæ, xxvi. 21. xxviii.
 9. xxx. 22. xxxi. 47.
 xxxiii. 24. xli. 10.
 — Castoris, ii. 20. 42. viii. 11.
 — Cereris, iii. 55. xxviii.
 11. xli. 33.
 — Cloacinæ, iii. 48.
 — Concordiæ, ix. 46. xxii.
 33. xxvi. 23.
 — Deorum Penatium, xlv.
 16.
 — Dianæ, xxxix. 2.
 — Fauni, xxxiii. 42. xxxiv.
 53.
 — Feroniæ, xxxiii. 26.
 — Fortunæ, xxiii. 19. xxv.
 7. xxvii. 11. 23. xxxiii. 27.
 xliii. 15.
 — Fortis Fortunæ, x. 46.
 xxvii. 11.
 — Fortunæ Equestris, xl. 40.
 xlii. 3.
 — Fortunæ Primigeniæ, xxix.
 36. xxxiv. 53. xliii. 15.
 — Herculis, xxi. 62. xxxii.
 1. 9. xxxviii. 35.
 — Herculis rotunda, x. 23.
 — Honoris, xxvii. 25.
 — Ariciæ, xxiv. 44. Cære,
 xxvii. 23. Cumis, *ibid.* For-
 miis, xxxii. 1. Lanuvii,
 xxxii. 9. Minturnis, xxvii.
 39. xxxvi. 37. Ostiæ, xxxii.
 1. Satricii, xxviii. 11. Tar-
 racinæ, xxviii. 11. xl. 45.
 — Jovis Acraei, xxxviii. 2.
 — Jovis Capitolini, i. 55. ii. 8.
 iv. 20. xxvii. 4. xxxii. 1.
 xxxv. 41. xli. 25. 32.
 — Jovis Feretrii, i. 10. 33.
 iv. 20.
 — Jovis Optimi Maximi, vii.
 3. xxxvi. 35.
 — Jovis Statoris, i. 12.
 xxxvii. 37.
 — Jovis Vicilini, xxiv. 44.
 — Junonis, v. 21. x. 2. xxi.
 62.
 — Junonis Lacinæ, xxviii.
 46. xlii. 2. 3.
 — Junonis Monetæ, vii. 28.
 xlii. 7.
 — Junonis Reginæ, xxvii.
 37. xxxix. 2.
 — Junonis Sospitæ, viii. 14.
 xxxii. 30. xxxiv. 53.
 — Juventatis, xxxvi. 36.
 — Larium Permarinûm, xl.
 52.
 — Liberi & Liberæ, iii. 55.
 xli. 33.
 — Libertatis, xxiv. 15. *vid.*
 Libertas.
 — Lunæ, xl. 2.
 — Martis, vi. 5. vii. 23. x.
 23. xxvii. 23. xxxv. 9.
 xxxviii. 28.
 — Matris Magnæ, xxix. 37.
 xxxvi. 36.
 — Matris Matutæ, v. 19. vii.
 27. xxv. 7. xxviii. 11. xxxiii.
 27. xli. 33.
 — Mentis, xxii. 10. xxxiii. 31.
 — Mercurii, ii. 21. 27.
 — Minervæ, xxxv. 36.
 — Monetæ, iv. 7. 20. vi. 20.
 xxxiii. 26.
 — Opis, xxxix. 22.

- Ædes Pietatis, xl. 34.
 — Quirini iv. 21. viii. 20.
 x. 46. xxviii. 11.
 — Salutis, ix. 43. x. 1.
 xxviii. 11.
 — Sanci, xxxii. 1.
 — Saturni, ii. 21. xxii. 1. xli.
 26. 32.
 — Spei, xxi. 62. xxv. 7. xl.
 51.
 — Summani, xxxii. 29.
 — Telluris, ii. 41.
 — Veneris, x. 31. xxix. 37.
 xli. 32.
 — Veneris Erycinæ, xxii.
 10. xxiii. 31. xxx. 39. xl. 34.
 — Vestæ, xxvi. 27. xxviii.
 11.
 — Victoriæ, x. 33. xxix. 14,
 — Virtutis, xxvii. 25. xxix.
 11.
 — Vulcani, xxxii. 29.
 Ædes Cassii publice dirutæ, ii.
 41. item Sp. Mælii, iv. 16.
 & Vitruvii. viii. 20.
 Ædicula Victoriæ Virginis,
 xxxv. 9.
 Ædiles plebei, iii. 6. Ædilibus
 qui nocuisset, ejus caput Jovi
 sacrum, 55. senatusconsulta
 in ædem Cereris ad eos de-
 ferri jubentur, *ibid.* eos leges
 Decemvirales in æs incisas in
 publico proposuisse, sunt qui
 scribant. 57. iis negotium da-
 tum, ut animadverterent, ne
 qui, nisi Romani, Dii cole-
 rentur, iv. 30. instaurant ludos
 plebejos, xxxviii. 10.
vid. Ludi. Ædilis plebei esse
 non potest, cujus pater, qui
 curuli sella federit, vivit, xxvii.
 21. xxx. 19.
 Ædiles ex Patribus, five curu-
 les, vi. 42. vii. 1. per quadri-
 duum ludos scenicos faciunt,
 xxiv. 43. instaurant ludos
 Romanos, xxvii. 6. xxviii.
 10.
 Ædiles unde initium sumferint
 fori ornandi, ix. 40.
 — dicunt plerisque diem, quia
 plus, quam lege finitum erat,
 agri possiderent, x. 13. diem
 dicunt pecuariis, xxxiii. 42.
 xxxv. 10.
 Ædiles incusantur ab senatu,
 quod non prohiberent novos
 ritus sacrificandi precandique
 Deos, xxv. 1.
 Ædilitii scribæ & viatores, xxx.
 39.
 Æditui ædes sacras omnes tota
 urbe aperire jubentur, xxx.
 17.
 Ædui, populus Galliæ, v. 34.
 Ægeum mare, xlv. 28. 29.
 Ægates, insulæ, xxi. 10. 49.
 xxii. 54. xxiii. 13. xxx.
 32.
 Ægeleos, urbs, opprimitur ab
 Attalo, xxxi. 46.
 Ægimurus, insula, xxix. 27. si-
 num Carthaginiensem claudit,
 xxx. 24.
 Ægina, insula, xxvii. 30. 33.
 xxviii. 5. 7. xxxi. 14. xxxiii.
 30. xxxvi. 42.
 Æginienfes, xlv. 46. xlv. 27.
 Æginium, oppidum, xxxii. 15.
 xxxvi. 13. xlv. 46. diripitur a
 a Romanis, xlv. 27.
 Ægium,

Ægium, xxxviii. 29. ibi Achæorum concilium, xxviii. 7. xxxv.

48. xxxvi. 35.

Ægyptus, viii. 24.

Ægypto imminent Philippus Macedonia, & Antiochus Syria, reges, xxxi. 14.

Ægypti reges Romanis gratulantur, xxxvii. 3.

Ægypto excedere jubent Antiochum Epiphanem Romani, xlv. 12.

C. Ælius, tribunus militum tertiae legionis, xli. 5. & 8.

C. Ælius Pætus, consul, xl. 27.

L. Ælius Pætus, ædilis plebejus, ludos facit ex muttati-cia pecunia, x. 23.

P. Ælius, inter primos quæstores de plebe creatos, iv. 54.

P. Ælius, legatus ad Antiochum, xxxiv. 59.

P. Ælius, triumvir coloniae deducendae, xli. 17.

P. Ælius Ligus, prætor, xli. 2. consul, xlii. 9. 10. legatus in Illyricum, xlv. 17.

P. Ælius Pætus, consul, viii. 15.

P. Ælius Pætus, magister equitum vitio creatus, abit magistratu, ix. 7. augur, x. 9.

P. Ælius Pætus, augur, xxvii. 36. moritur pestilentia, xli. 26.

P. Ælius Pætus, ædilis plebis, creatur prætor, xxix. 38. fortitur jurisdictionem urbanam, xxx. 1. magister equitum, 39.

consul, 40. decemvir agro dividundo, xxxi. 4. triumvir rebus coloniae Narniensis ordinandis, xxxii. 2. censor, 7.

P. Ælius Tubero, ædilis vitio creatus, abdicat se magistratu, xxx. 39. prætor creatus fortitur Siciliam, 40. legatus in Asiam, xxxvii. 55. prætor iterum fortitur jurisdictionem urbanam, xli. 12.

Q. Ælius, tribunus plebis, xli. 10.

Q. Ælius Pætus, augur, xxii. 35.

Q. Ælius Pætus, pontifex, cadit in proelio Cannensi, xxiii. 21.

Q. Ælius Pætus, in locum P. Ælii Pæti, sufficitur augur, xli. 26. prætor, xliii. 4. consul, xlv. 14. fortitur Galliam provinciam, 17.

Q. Ælius Tubero, tribunus plebis, fert ad plebem de duabus coloniis Latinis deducendis, xxxiv. 53. triumvir, xxxv. 9.

Q. Ælius Tubero, obviam mittitur Perseo, xlv. 7. cura tuendi regis ei mandatur, 8.

Q. Ælius Tubero, annalium scriptor, iv. 23. x. 9.

Sex. Ælius Pætus, ædilis curulis, xxxi. 50. triumvir rebus coloniae Narniensis ordinandis, xxxii. 2. consul, 7. in Capitolio senatum habet, 8. profiscitur in Galliam, 9. nihil memorabile gerit, 26. censor, xxxiv.

- xxxiv. 44. xxxv. 9.
- T. Ælius, tribunus militum tertie legionis, xli. 5. & 8.
- Æmilia porticus resecta, xli. 32.
- Æmilia tribus, xxxviii. 36.
- Æmilia, uxor P. Scipionis Africani, xxxviii. 57.
- C. Æmilius, tribunus militum consulari potestate, v. 26. contra Æquos rem gerit, 28. tribunus militum consulari potestate iterum, Volsinienfes vincit, 32.
- L. Æmilius, consul, vincit Æquos & Volscos, ii. 42. iterum consul, Veientes pacem petere supplices cogit, 49. tertium consul, 54.
- L. Æmilius, tribunus militum consulari potestate, vi. 1. iterum, 5. tertium, 21. quartum, 22. quintum, 32. fundit Volscos & Latinos, *ibid.*
- L. Æmilius, interrex, vii. 17.
- L. Æmilius, quartus decimus interrex, viii. 23.
- L. Æmilius, legatus, Carthaginem mittitur, xxi. 18.
- L. Æmilins Mamercinus, consul, vii. 1. secundum consul, 3. magister equitum, 21.
- L. Æmilius Mamercinus, magister equitum, vii. 39. consul, viii. 1. dictator, 16. consul secundum, 20. dictator iterum, ix. 21.
- L. Æmilius Papus, censor, xxiii. 23. triumvir mensarius, xxiii. 21.
- L. Æmilius Papus, prætor creatus, fortitur Siciliam, xxviii. 38.
- L. Æmilius Papus, decemvir factorum, moritur, xlii. 28.
- L. Æmilius Paullus, consul iterum, xxii. 35. occiditur in pugna Cannensi, 49. fuerat pontifex, xxiii. 21.
- L. Æmilius Paullus, triumvir colonie deducendæ, xxxiv. 45.
- Ædilis, ex pecunia damnatorum pecuariorum clypea inaurata in fastigio ædis Jovis posuit, xxxv. 10. prætor, 24. fortitur Hispaniam ulteriorem, xxxvi. 2.
- Proconsul, cæditur a Lusitanis, xxxvii. 46. Lusitanos fundit, 57.
- vetus candidatus, & sæpe repulsam passus, xxxix. 32. consul, 56.
- in Ligures Ingaunos exercitum ducit. xl. 25. oppugnatur ab Ingaunis, *ibid.* erumpit castris, 27. vincit Ingaunos Ligures, 28. deque iis triumphat, 34. nominatur patronus ab Hispanis ulterioribus, xliii. 2.
- Consul iterum, fortitur Macedoniam, xliv. 17. ejus, antequam in Macedoniam iret, ad populum oratio, 22. multa ab eo institutorum militarium in melius mutata, 33. ejus oratio ad milites, 34. per Perrhæbiam it ad hostes, 35. ejus prudens ad Nasicam oratio, 36. instructo exercitu munxit

munit castra, 37. ejus de pugna dilata oratio, 38. vincit Macedonas, 41.

acceptis a Perseo literis, illacrimatur forti humana, xlv. 4. ad eum adducitur Perseus, 7. benigne excipit Perseum, eumque tacentem alloquitur, 8. peragrat Græciam, 27. Amphipoli componit res Macedonice, 29 succendit arma hostium, 33. trajicit in Italiam, 34. triumphus, ei decretus a senatu, impeditur a Ser. Sulpicio Galba, tribuno militum, 35, 36. triumphat de Perseo, 39. 40. amittit duos filios, 40. ejus de sua fortuna oratio, 41.

L. Æmilius Paullus, legatus in decem ad res Asiæ disceptandas componendasque, xxxvii. 55. resistit Cn. Manlio, triumphum petenti, xxxviii. 44. & seqq.

L. Æmilius Regillus, prætor, xxxvi. 45. ei evenit navalis provincia, xxxvii. 2. 4. 14. ad eum caduceatores ab Antiocho missi, qui de pace agerent, 18. habet consilium, 19. invadit agros Tejorum, 28. contendit ad hostem, 29. vincit classem Antiochi, 30. oppugnat Phocæam, 32. ejus triumphus navalis, 58.

L. Æmilius Scaurus Hellepontum mittitur, xxxvii. 31.

Mam. Æmilius, tribunus militum consulari potestate, iv. 16. dictator dicitur, 17. Ve-

jentes & Fidenates prælio vincit, 18. 19. triumphans urbem ingreditur, 20. iterum dictator, 23. quinquennalem censuram redigit ad anni unius & sex mensium spatium, 24. a censoribus tribu movetur, *ibid.* dictator creatur, paulo ante motus tribu, 31. ejus oratio ad populum, 32. ejus ad milites adhortatio, 33. Fidenas capit, & triumphat. 34.

Mam. Æmilius, consul, iv. 53. M. Æmilius Mamercinus, tribunus consularis, 61. iterum, v. 1. tertium, 10.

M. Æmilius, tribunus militum consulari potestate, v. 32.

M. Æmilius, consul, x. 1. in fugam vertit Græcos, cum Cleonymo in Italiam classe advectos, 2.

M. Æmilius, prætor Siciliæ, xxi. 49.

M. Æmilius, prætor urbanus. xxii. 9. 33. xxvii. 33.

M. Æmilius, frater L. Æmilii Regilli prætoris, decedit, xxxvii. 22.

M. Æmilii Lepidi, bis consulis atque auguris, tres filii, L. M. & Q. ludos funebres patri, & gladiatorum paria duo & viginti per triduum in foro dant, xxiii. 30.

M. Æmilius, M. Lepidi filius, tribunus militum, xxxvii. 43.

M. Æmilius Lepidus, ædilis curulis, xxiv. 43. prætor, fortitur jurisdictionem inter cives & peregrinos, *ibid.* decemvir

- cenvir sacrorum, xxvi. 23.
M. Æmilius Lepidus, legatus ad Ptolemæum, xxxi. 2. ferociter cum Philippo agit, 18. pontifex, xxxii. 7. ædilis, xxxv. 10. prætor, 24. fortitur Siciliam, xxxvi. 2. consul, xxxviii. 42. & quidem post duas repulſas, xxxix. 56. xl. 46. quum ædem Lianæ voviſſet, devincit Ligures, xxxix. 2. viam ab Placentia Ariminum perducit, *ibid.* triumvir coloniæ deducendæ, 55. pontifex maximus, xl. 42. cenſor, 45. in gratiam reconciliari ſe cum collega M. Fulvio patitur, 46. princeps ſenatus legitur, 51. conſul iterum, xli. 22. lectus ſecundo princeps ſenatus, 32. lectus tertio, xliii. 15.
M. Æmilius Numida decemvir ſacrorum, moritur, xxvi. 23.
M. Æmilius Papus, dictator, ix. 7.
M. Æmilius Papus, maximus curio, moritur, xxvii. 6.
M. Æmilius Papus, magiſter equitum, male rem gerit, x. 3.
M. Æmilius Regillus conſul dicitur a prærogativa centuria, xxiv. 7. irritò eventu, 8. & 9. flamen Quirinalis, 8. flamen Martialis, moritur, xxix. 11.
Q. Æmilius Barbula, conſul creatus, ix. 20. 21. ſecundum conſul, 30.
Q. Æmilius Cerretanus, conſul, viii. 37. *vid.* Q. Aulius Cerretanus.
Ti. Æmilius, conſul, ii. 61. ejus res geſtæ in Sabinis, 62. conſul iterum, dandi agri plebi auctor, iii. 1.
Ti. Æmilius, quinquevir menſarius, vii. 21. prætor, viii. 2.
Ti. Æmilius Mamercinus, conſul, ejusque cum ſenatu rixæ, viii. 12.
Æmus, mons, xl. 21. ex eo monte creditum vulgo fuit, Ponticum ſimul & Adriaticum mare, & Iſtrum amnem, & Alpes conſpici poſſe, *ibid.* eum conſcendit Philippus, & degreſſus nihil vulgatæ opinioni detrahit, 22.
Ænaria, inſula, viii. 22.
Ænea, oppidum, xl. 4. eadem Ænia, xlv. 10. 32. Æneates, xl. 4. ſtatum Æneæ ſacrificium, quod conditori Æneæ quotannis fit, *ibid.*
Ænea in Capitolio limina. *vid.* Capitolium.
Ænea ſigna Deorum. *vid.* Signum.
Ænei orbes, poſiti in ſacello Sanci, viii. 20.
Æneæ portus ad montem Atho, xlv. 30.
Æneas, Anchifæ & Veneris filius, i. 1. profugus venit in Macedoniam, Siciliam, & Italiam, ubi Lavinium condit, *ibid.* ut animos Aboriginum ſibi conciliaret, Latinos utramque gentem appellat, 2. ejus mors,

mors, *ibid.*

Æneas Silvius, rex tertius Albæ, i. 3.

Ænei. *vid.* Ænus.

Ænesidemus Dymæus, præfectus præsidii Achaorum Argis, xxxii. 25.

Ænia. *vid.* Ænea.

Ænianum sinus, xxviii. 5.

Ænus, oppidum Thraciæ, prodicione capitur a Philippo, xxxi. 16. Æno præsidium Antiochi deducitur, xxxvii. 60. controversiæ cum Philippo de Æni possessione, xxxix. 14. 27. 28. Ænum sibi petit Attalus, xlv. 20.

Ænei. xxxi. 31. Ænii, xxxvii. 33. xlv. 27.

Æolis, xxxiii. 38. xxxvii. 8. 12. 18. 25. 35. xxxviii. 16.

Æpulo, Istrorum regulus, ne vivus capiatur a Romanis, pectus ferro trajicit, xli. 15.

Æqui, sive Æquicolæ, gens antiqua, i. 32. ab Æquicolis jus, quo res repetuntur, Ancus Marcius descripsit, *ibid.* Latinum agrum invadunt, ii. 30. vincuntur, 31. seditio inter Æquos & Volscos, & atrox prælium, 40. Romanos bello petunt, 43. oppugnant Ortonam, *ibid.* vexant Latinos incursionibus, 48. 53. 58. vincuntur, 60.

bello petiti, a Q. Servilio vincuntur. iii. 2. depopulantur agrum Romanum, & cæ-

duntur, 3. obsidentes Furium consulem in castris, a T. Quintio cæduntur, 5. Æqui & Volsci denuo Hernicorum & Romanorum agros depopulantur, 6. vincuntur a Lucretio consule, 8. rebellant, 10. arcem Tusculanam capiunt, & cæduntur, 23. pacem petunt, & impetrant, 24. denuo bellum movent, 25. obsident Minucium consulem incastris, 26. adversus eos L. Quintius Cincinnatus dictator dicitur, *ibid.* circumvallantur, & sub jugum mittuntur, 28. denuo Romanos bello laceſſiunt, 30. vincuntur, 31. bellum instaurant, 38. fundunt Romanum exercitum, 42. a Valerio consule vincuntur, 60. 61. iterum Romanis bellum inferunt, 66. vincuntur, 70.

rursus rebellantes vincuntur, iv. 26. & *seqq.* impetrant inducias annorum octo, 30. Æqui & Lavicani Tusculanum agrum depopulantur, 45. vincuntur, 47. coloniam Volas deducunt, sed cæduntur, 49. parant bellum, 53. capiunt arcem Carventanam, 55.

oppugnant Lavicos, Romanam coloniam, v. 16. Romanis bellum inferunt, & vincuntur, 28. capiunt Vitelliam coloniam, & rursus vincuntur, 29. 31.

bellum moliuntur, vi. 2. pervasantur, 4. undenam tæ-

- ties victis Æquis & Volscis
suffecerint milites, 12.
- iterum petiti bello, deserunt
castra, & prope ad internecio-
nem delentur, ix. 45.
- redintegrant bellum, & sub-
iguntur a C. Junio dictatore,
x. 1.
- Æquicolarum ager, x. 13.
- Æquimælium, iv. 16. xxxviii. 28.
- Æquimælius vicus, xxiv. 47.
- Æquinoctium autumnale, xxxi.
47.
- Æquinoctium vernum, xxxiii.
3. xxxvii. 9.
- Ærarium, iv. 22. ex eo signa
militaria promuntur, *ibid.* &
vii. 23. captiva pecunia in
ærarium illata, x. 46. etiam
pecunia ex venditis captivis
redacta, vii. 27. x. 46. Æ-
rario subveniunt privati, xxiv.
18. xxvi. 36. Ærarium fan-
ctius, xxvii. 10. pecuniam
ex ærario clam egerunt scribæ
viatoresque ædilitii, xxx. 39.
- Ærarii facti a censoribus, iv.
24. xxiv. 18. xxix. 37. xlv.
16.
- Æropus, prætor Epirotarum,
xxix. 12.
- Æropus, mons, xxxii. 5.
- Æs grave, iv. 41. & 60. xxii.
33. xxxii. 26.
- Æs alienum Romæ maximum,
atque inde turbæ, ii. 23. ac
postremo secessio plebis in
Sacrum montem, 33. æris
alieni magna vis ædificando
contracta, vi. 27. hinc occa-
sio & materia Manlio Capito-
lino novorum consiliorum,
ibid. & *segg.* miseria plebis
ære alieno demersæ, 34. de
ære alieno lex, vi. 35. 36.
æris alieni causa quinqueviri
mensarii creantur, vii. 21.
ejus dissolvendi ratio inita, 27.
- Æra militibus constituta, iv. 59.
60. equitibus, v. 7.
- Æsculapio supplicatio habita,
x. 47.
- Æsculapius ab Epidauro Romam
arcessitur, xxix. 11. Cartha-
ginienfes, in ejus æde fena-
tum dant legatis Persei, xli.
27. ei dona voventur, xl.
37. ejus sanum tabulis pictis
ex præda exornatur, xliii. 6.
templum ejus Epidaurium,
donis opulentum, xlv. 28.
- Æsernia, colonia, in fide atque
officio erga populum Roma-
num manet, xxvii. 10.
- Æsernius ager, x. 31.
- Æsernina turma, xlv. 40.
- Æsis fluvius, v. 35.
- Æsquiliæ, *vid.* Esquiliæ.
- Æsulana arx, xxvi. 9.
- Æthalia, insula, xxxvii. 13.
- Ætna, mons, xxvi. 29.
- Ætolorum concilium & fœdera
cum Romanis, xxvi. 24.
adversus Philippum bellum
movent, *ibid.* bellum inferunt
Acarnaniæ, 25.
- depopulantur Achæos,
xxvii. 29. vincuntur a Phi-
lippo, 30.
- animos tollunt a Romana
societate, & post Attali adven-
tum, x x viii. 5. saltum Ther-
mopylarum

insidentes, a Philippo funduntur, 7.

pacem faciunt cum eo, xxix. 12.

ad eos legatos mittit Philippus, ne adventu Romanorum fidem mutent, xxxi. 28. cum Athamanibus bellum inferunt Philippo, & ab eo cæduntur, 41. deferunt castra, & in Ætoliā fugiunt, 42. Ætolorum juvenus in Ægyptum adiecta, 43. Ætolorum legatorum cum Attalo & Romanis colloquium, 46.

Ætolorum concilium Heracleam indictum, xxxiii. 3. ab eorum equitibus regii fugantur, 6. eorum eques in Græcia est longe optimus, pedite inter finitimos vincuntur, 7. eorum querelæ, insatiabilis aviditas prædæ, & arrogantia, 11. inter eos & Quintium de Thebis Phthioticis disceptatio, 13. pacis cum Philippo leges non approbant, 31. 35. ingenio inquieta gens, 44. Ætolorum animi cur alienati a societate Romana, 49.

invehuntur in Athenienses, & Romanos insimulant fraudis, xxxiv. 23.

concitant reges ad bellum Romanum, xxxv. 12. decretum faciunt, quo arcessitur Antiochus ad liberandam Græciam, 33. occupant Demetriadem urbem, 34. Nabin interficiunt, 35. cæduntur a Lacedæmoniis, 36. Chalcidem oppugnare tentant, 37. Antiochum appellant impe-

ratores, 45. Ætolorum principum cum Chalcidensibus colloquium, 46. tentant socios Romanorum, 47.

se conjungunt Antiocho, xxxvi. 9. includunt sese Heracleæ, & juga montis Cætæ occupant, 16. cæduntur, 18. Heracleæ obsidentur, 22. permittunt se in fidem Romanorum, & gravibus consulis imperiis rursus ad bellum incitantur, 28. 29. obsessi in urbe Naupacto implorant opem T. Quintii, 34. impetrant inducias, & legatos mittunt Romam, 35.

Hi infecta pace dimittuntur, xxxvii. 1. Ætoli occupant montem Coracem, 4. impetrant a consule L. Scipione inducias sex mensium, 7. pax convenire non potest, 49. inferunt bellum Dolopie & Athamanie, *ibid.* & xxxviii. 1.

pacem petunt a M. Fulvio consule, xxxviii. 8. Legatos mittunt Romam, 10. Leges pacis cum Ætolis, 11.

de iis triumphat M. Fulvius, xxxix. 5.

eorum mutuis cædibus in semetipsos versus furor, xli. 30.

eorum discordias sopit Marcellus, xlii. 5.

Ætoli occurrunt sordidati L. Emilio Paulo, xlv. 28. eorum querelæ de principibus suis interfectis, aut in exilium actis

- actis, *ibid.* de eo negotio cognitio & iudicium, 31.
- Ætoli gens inquieta, xxxi. 28. vanissima & ingratiſſima, xxxvi. 17.
- Ætoli. umbilicum Græciæ incolunt, xxxv. 18.
- C. Afranius, xliii. 20.
- C. Afranius Stello, prætor, xxxix. 23. triumvir coloniæ deducendæ, 55.
- Africam præſidio ſſimat Annibal, xxi. 22. in Africa res parum proſpere geſta a Servilio conſule, xxii. 31. eam populantur M. Valerius Meſſala, xxvii. 5. 29. in Africam trajicit Scipio, xxix. 26. 27.
- Afri, gens mobilis atque infida, xxix. 3.
- Africanæ ludis Circenſibus exhibitæ, xlv. 18.
- P. Africanus, *vid.* Cornelius.
- Africus ventus, xxvi. 42. xxx. 24.
- Agallus, equitum præfectus, xlv. 30.
- Agamemnonia claffis mille navium, xlv. 27.
- Agafones adjuvant victoriam Romanorum, vii. 14. 15.
- Agafones cum equis phaleratis dono dati, xliii. 7.
- Agaffa, urbs, ſive Agaffa, xlv. 7. xlv. 27.
- Agathocles, rex Syracufanus, conjicit Carthaginienses in magnum discrimen, xxviii. 43.
- Agathyrna, oppidum in Sicilia, colluviei hominum perfugium, xxvi. 40. xxvii. 12.
- Agema equitum, xxxvii. 40.
- Agema, legio Macedonum, xlii. 51.
- Ager. Lex, ne quis plus quingenta jugera agri poſſideret, a tribunis plebis promulgata, vi. 35. *vid.* Lex.
- Ager captus ex hoſtibus viritim diviſus a Ser. Tullio, i. 46. *vid.* Agraria lex.
- Ager Tarquiniorum conſecratus Marti, fuit deinde Martius campus, ii. 5.
- Agri adſignati privatis pro pecunia, xxxi. 13. agris donati milites Scipionis, xxxi. 4. 49.
- Ager ſacer Apollinis, xxxii. 40.
- Ageſimbrotus præeſt claffi Rhodiorum, xxxi. 46. xxxii. 16. 32.
- Ageſipolis, princeps exſulum Lacedæmoniorum, xxxiv. 26.
- Ageſipolis, princeps legationis Rhodiæ, xlv. 3.
- Aglaſpides, milites, xlv. 41.
- Agmen quadratum, vii. 29. xxxi. 37. xxxix. 30.
- Agnus macſtatus ad ſanciendam promiſſorum fidem, xxi. 45.
- Agræi, Ætoliæ populus, xxxii. 34.
- Agraria lex quando primum lata, ii. 41. tribunis plebis ſemper materia ſeditionum fuit vi. 11. ob leges agrarias diſcordiæ, iii. 1. iv. 48. *vid.* Lex.
- Agravonitæ, populi Illyrici, xlv. 26.
- Agrianes, xxviii. 5. xxxiii. 18. xlii. 51. bellicoſum genus, xlv. 11.
- Agrigentum,

- Agrigentum, xxv. 23. dirigitur a Poenis, xviii. 38. ab Himilcone recipitur, xxiv. 35. proditur Romanis, xxvi. 40.
- Agrippa, Tiberini filius, rex Albæ, i. 3.
- Ahala. *vid.* Servilius.
- Aharna, oppidum, x. 25.
- Ahenobarbus, *vid.* Domitius.
- Ajo Locutio templum, v. 50.
- Ala equitum trecentorum, xxix. 1.
- Ala Campanorum, quingenti equites, x. 29.
- Ala mille equitum, xxxvii. 40.
- Ala regia, *ibid.*
- Ala sacra equitum Macedonum, xlii. 58. 66. xlv. 42. in Alas divisus socialis exercitus, xxxi. 21. dextra & sinistra alæ peditum sociorum, xxvii. 2. sinistra ala, xxv. 21.
- Alabanda, oppidum, xxxiii. 18. xxxviii. 13.
- Alabandenses, xxxviii. 13. apud eos templum urbis Romæ, ludique anniversarii ei Divæ instituti, xliii. 8. acie vincuntur a Rhodiis, xlv. 25.
- Alander fluvius, xxxviii. 18. ejus fontes, 15.
- Alares cohortes, x. 41.
- Alarii equites, xxxv. 5. xl. 40.
- Alatrinatibus suæ leges redditæ, ix. 43.
- Alba Silvius, rex Albæ, i. 3.
- Alba Longa ab Ascanio condita, i. 3. oriunda ab Lavinio, 23. diruta, 29. *vid.* vii. 39. xxx. 17. 45.
- Albani reges, i. 3. inter Albanos & Romanos ortum bellum, i. 22. 23. tergeminorum utrinque fratrum virtuti res permittitur, 24. Albani ditioris Romanæ facti, 25. parum fidos se Romanis socios præbent, 27. eorum dux Metius Fuffetius supplicio afficitur, 28. Albani Romam migrant, 29. Albanorum principes in Patres lecti, 30. Albani patrio ritu sacra facere jubentur, 31. Cœlium montem inhabitant, 33.
- Albana vallis, iii. 7. arx, vii. 24.
- Albanus mons, i. 3. in eo triumphatum, xxvi. 21. xxxiii. 23. xlii. 21.
- Albanus ager, vi. 42.
- Alba in Æquis, colonia, x. 1. negat esse, unde pecuniam militesque Romanis dare possit, xxvii. 9. multiplicem pecuniæ militumque numerum dare cogitur, xxix. 15. Albenfis ager, xxvi. 11.
- Alba a des Capuæ, xxxii. 9. xl. 45.
- Albingauni Ligures, xxix. 5.
- L. Albinus, inter primos tribunos plebei, ii. 33.
- L. Albinus virgines Vestales sacraque in plaustrum imponit, & Cære pervehit, v. 40.
- M. Albinus plebejus, tribunus militum, vi. 30.
- C. Albius Calenus, gregarius miles, & princeps seditionis in castris Scipionis, xxviii. 24. virgis cæsus, securi percutitur, 29.

Albula,

Albula, vetus nomen Tiberis fluvii, i. 3.

Album in vestimentum addere vetantur ii, qui honores petunt, iv. 25 albo politæ columnæ, xl. 51.

Alce, urbs Celtiberiæ, in dedicationem venit Romanorum, xl. 48. 49.

Alcibiades, exsul Lacedæmonius, xxxix. 35.

Alcis Minerva, xlii. 51.

Alcon Saguntinus, transfuga ex oratore, xxi. 12.

Alexamenus, princeps Ætolorum, xxxv. 34. Nabin occidit, 35. obtruncatur a Lacedæmoniiis, 36.

Alexandri Magni rerum gestarum ætas, viii. 3.

ei parem destinant L. Papirium Cursorem, ix. 16. ejus collatio cum Romanis a cibis 17. ejus vitia, 18. Fortunæ Alexandri collatio cum populi Romani fortuna, *ibid.* collatio copiarum ejus cum Romanis copiis, 19.

regnavit tredecim annis, xlv. 9.

Alexander, Epiri rex, in Italiam classem appellit, viii. 3. adversus eum, exsensionem facientem, pugnant Samnites & Lucani, 17. pacem facit cum Romanis, *ibid.* ejus fata, res gestæ, & mors, 24. ejus uxor Cleopatra, soror Olympias; quarum altera mater Alexandri Magni, soror altera fuit, *ibid.*

Alexander, magister equitum

apud Epirotas, xxxii. 10.

Alexander, princeps Ætolorum, ejusque oratio in Philippum, xxxii. 33. Romanos infimulat fraudis, xxxiv. 23.

Alexander Megalopolitanus, se oriundum a Magno Alexandro fert, xxxv. 47.

Alexander Acarnan, xxxv. 18. ejus oratio, *ibid.* moritur, xxxvi. 20.

Alexander Berœus suffocat Demetrium, Philippi filium, xl. 24.

Alexander, filius Persei, xlii. 52. ducitur ante curram Æmiliii triumphantis, xlv. 39. Albam in custodiam mittitur cum patre, 42.

Alexander, Ægypti rex, *vid.* Ptolemaeus.

Alexandria, in Ægypto condita, viii. 24. frustra tentatur ab Antiocho, xlv. 11.

Alexandria Troas, xxxv. 42. xxxvii. 35.

Alexandrini legati queruntur de Antiocho, xlv. 19.

Algidum, iii. 2. xxi. 62. xxvi. 9.

Algidus, mons, iii. 23. 25. 27. 29. 30. iv. 26.

Alimne, urbs, xxviii. 14.

Aliphera, urbs, xxviii. 8. xxxii. 5. eam Philippus restituit Megalopolitis, xxviii. 8.

Allia fluvius, v. 37. vi. 28. xxii. 50. 59.

Allienfis clades, v. 38. xxii. 50.

Allienfis dies, vi. 1. *vid.* Dies.

L. Allienus, ædilis plebis, diem dicit Veturio, iii. 31.

Alliæ,

- Allifæ, oppidum, viii. 25. ix. 42.
 xxi. 18. Allifæ de Samniti-
 bus a C. Marcio Rutilo con-
 fule vi captæ, ix. 38.
 Allifanus ager, xxii. 13. 17.
 xxvi. 9.
 Allobroges, gens nulla Gallica
 opibus aut fama inferior, xxi.
 31.
 Allucius, princeps Celtiberorum,
 xxvi. 50. sponsam pudice ser-
 vatam a Scipione recipit, *ibid.*
 Almana, urbs, xlv. 26.
 Alope, oppidum, xlii. 56.
 Alopeconnesum oppidum reci-
 pit Philippus xxxi. 16.
 Alorcus Hispanus, se pacis An-
 nibalem inter & Saguntinos
 interpretem fore, pollicetur,
 xxi. 12. ejus oratio ad Sa-
 guntinos, 13.
 Alpes, i. 1. Taurino saltu a Gal-
 lis primum transitæ, v. 34.
 ab Annibale quintodecimo die
 superatæ, xxi. 38. hieme
 clausæ, xxvii. 36. prope inex-
 superabilis finis inter Italiam
 & Galliam, xxxix. 54.
 Alpinae gentes, maxime Ræti,
 e Tuscis originem ducunt, v.
 33. recipiunt Asdrubalem, &
 sequuntur ad bellum, xxvii.
 39.
 Alsienfis populus sacrosanctam
 vacationem habere se frustra
 jactat, xxvii. 38.
 Altinius, *vid.* Dasius Altinius.
 Altum castrum, *vid.* Castrum.
 Alyattes, xxxviii. 18.
 Amadocus, dux Thracum, ca-
 pitur a Philippo, xxxix. 35.
 Amarynthidis Dianæ sacrum
 aniversalium Eretriæ, xxxv.
 38.
 Ambarri, populus Gallicus, v.
 34.
 Ambigatus, rex Celtarum, ex-
 onerat prægravante turba
 regnum, v. 34.
 Ambracia, urbs, xxxviii. 3.
 xlii. 67. xliii. 22. xlv. 1. ejus
 situs, 4. oppugnatur a Roma-
 nis, 5. se dedit, 9.
 Ambracienses accusant M. Ful-
 vium consulem, xxxviii. 43.
 senatusconsultum in gratiam
 Ambraciensium, 44.
 Ambracius sinus, xxxii. 14.
 xxxviii. 4.
 Ambrysus, urbs, xxxii. 18.
 Ambustus, *vid.* Fabius Ambus-
 tus.
 Ameriola, urbs a Tarquinio
 Prisco capta, i. 38.
 Amiculum purpureum dono
 missum reginæ Ægypti Cleo-
 patræ, xxvii. 4.
 Amilcarem, agitantem in animo
 bellum adversus Romanos,
 mors opprimit, xxi. 1. 2. &
 5. ad castrum Altum in His-
 pauia, xxiv. 41.
 Amilcar Gisgonis filius, præfec-
 tus præsidii in insula Melita,
 captus, xxi. 51.
 Amilcar, Bomilcaris filius, xxiii.
 49.
 Amilcar Pœnus, dux Gallorum,
 invadit Placentiam, xxxi. 10.
 exilio mulctatur a Cartha-
 ginienfibus, & bona ejus pub-
 licantur, 19. cadit in prælio
 ad

- ad Cremonam, 21. alii captum in proelio ad Mincium annem tradunt, xxxii. 30. et ante currum triumphantis consulis ductum fuisse, xxxiii. 23.
- Amiternini pollicentur Scipioni milites, xxviii. 45.
- Amiterninus ager xxi. 62.
- Amiternum, oppidum, x. 39. xxvi. 11. xxxvi. 37. capitur de Samnitibus, x. 39.
- Amphilochia, regio, xxxviii. 3. olim Ætolorum fuerat, *ibid.* & xxxii. 34.
- Amphilochi oppugnantur a Perseo, Philippi filio, xxxv. 15. 8.
- Amphilochus vates Oropi colitur pro Deo, xlv. 27.
- Amphipolis, urbs, xl. 24. 56. xliii. 7. xlv. 24. 43. 44. *Ec.* xlv. 6. 9. 28.
- Amphissa, urbs, xxxvii. 5.
- Ampliati rei, iv. 14. xlii. 2.
- Amulius pellit Numitorem fratrem majorem, &, ut spem partus Rheæ Silvæ adimeret, eam Vestalem legit, i. 3. Amulio Remus captus traditur, 5. Amulius obtruncatur, & Numitor restituitur, *ibid.* & 6.
- Amusius, princeps Ausetanorum, ad Asdrubalem profugit, xxi. 61.
- Amyclæ, xxxiv. 28.
- Amynder, Athamanum rex, xxxvii. 36. xxix. 12. venit in castra Romanorum, iisque auxilia promittit, xxxi. 28.
- Phecam oppidum capit, & Gomphos, atque Thessaliam populatur, xxxii. 14.
- cum Athamanum peditum ducentis & mille se jungit Quintio consuli, xxxiii. 3. tenet castella, quæ per belli tempus Philippo ademerat, 34.
- eum tentat Antiochus, xxxv. 47.
- Antiocho se conjungit, xxxvi. 9. cum Athamanum juventute occupat Pellinæum, 10. cum conjuge ac liberis Ambraciam se confert, 14. eum sibi ab Ætolis dedit petit M. Acilius Glabrio, consul, 28. Zacyntho donatur a Philippo rege Macedonum, 51.
- pellit Macedones ex Athamania, xxxviii. 1. mittit legatos Romam, & ad Scipiones in Asiam, 3. venit in castra Romanorum, & efficit, ut Ambracia se dedat Romanis, 9.
- Anabura, xxxviii. 15.
- Anagnia, xlv. 16.
- Anagninis civitas sine latione suffragii data, ix. 43.
- Anagninum compitum, xxvii. 4.
- Anagninus ager xxvi. 9.
- Anapus, fluvius, xxiv. 36.
- Ancilia coelo demissa, i. 20. *vid.* v. 52. dies, quibus moventur Ancilia, religiosi exercitui ad iter faciendum, xxxvii. 33.
- Ancilla indicat Q. Fabio Maximo, ædili curuli, veneficia matronarum, viii. 18.
- Ancona

- Ancona, xli. 5.
 Ancus Marcius rex creatur, ejusque res gestae, i. 32. 33. moritur, postquam regnavit annos quatuor & viginti, 35. ejus filii conspirant contra Tarquinium Priscum, 40.
 Ancyra, urbs nobilis, xxxviii. 24.
 Andania, parvum oppidum, xxxvi. 31.
 Andranodorus, gener Hieronis, tutor Hieronymi, regum Syracusanorum, xxiv. 4. post caedem Hieronymi, insulam & arcem Syracusis occupat, 21. ad eum missi legati a Syracusano populo, 22. cedit tempori, *ibid.* ejus oratio ad Syracusanos, *ibid.* creatur prætor, 23. occiditur, 24.
 Androcles, princeps Acarnanum, xxxiii. 16.
 Androcles, præfectus Persei, xlv. 32.
 Androgynus Sinuessæ natus, xxvii. 11.
 Androgynus vivus in arcam conditus, & in mare projectus xxvii. 37.
 Andronicus, Andronici filius, Ætolus, quod arma contra Romanos tulisset, securi percutitur, xlv. 31.
 Andronicus Macedo, xxxvii. 13.
 Andronicus a Perseo interficitur, xlv. 10. *vid.* Perseus.
 Androsthene, dux praesidii Macedonici, Corinthum defendit adversus Romanos & Achæos, xxxii. 23. cæditur ad Corinthum, xxxiii. 14. ejus imprudentia, 15.
 Andrus insula, xxxi. 15. xxxvi. 20. capta a Romanis, xxxi. 45.
 Anemurium, promontorium Ciliciæ, xxxiii. 20.
 Angeæ, oppidum, xxxii. 13.
 Angues, prælati in bello a sacerdotibus Tarquinienfibus, terrent milites Romanos, vii. 17.
 — duo, sacrificio perpetrato, ad exta ex occulto allapsi, edere jecur, conspectique repente abierunt, xxv. 16. *vid.* Prodigium.
 Anguis specie consuetudinem cum Olympiade, & cum matre Scipionis Africani habere creditus Jupiter, xxvi. 19.
 L. Anicius Gallus creatur prætor, xlv. 17. sortitur jurisdictionem peregrinam, *ibid.* in Illyricum, adversus Gentium, proficiscitur, 30. vincit Illyrios, 31. ei se dedit Gentius, *ibid.* ob ejus res gestas supplicationes in triduum decreta, xlv. 3. Epirum pacat, 26. Illyrici res constituit, *ibid.* triumphat de Gentio, 43.
 Cn. Anicius, legatus Æmilii Pauli, xlv. 46.
 Anidus, mons, xl. 38.
 Anienfis tribus addita ceteris, x. 9.
 Anienfis centuria, xxiv. 7.
 Anio, fluvius, i. 27. 36. iv. 17. vi. 42. xxvi. 10. pons in Anienem, vii. 9. Anienis aqua in urbem ducta, xiv. 48.
 Anitorgis

Anitorgis, urbs, xxv. 32.
 Annales citati, ii. 54. iii. 8. iv.
 34. vii. 9. 18. 42. viii. 18. 23.
 30. ix. 15. 42. xxi. 25. xxii.
 31. xxiii. 6. 47. xlii. ii.
 — Aciliani, xxv. 39.
 — Magistratuum, ix. 18.
 Annalium veterum confusio, ix.
 15.
 — exempla exoleta, xxvii. 8.
 — incertitudo, ix. 44 45. x. 2.
 17.
 — varietas, x. 30. xxii. 31.
 xxv. 39. xxvi. 16 49. xxvii.
 7.
 Annalis, cognomen Villiorum,
 ex eo ortum, quod L. Villius,
 tribunus plebis, primus legem
 annariam tulit, xl. 44.
 Annibal, annos ferme novem
 natus, hostem se populi Ro-
 mani fore jurejurando adstrin-
 git, xxi. 1. imperator in locum
 Asdrubalis succedit, 3. ejus
 dotes & ingenium, 4. res ejus
 gestæ adversus varios Hispa-
 niæ populos, 5. Saguntum op-
 pugnat, 6. vulneratur, 7. non
 admittit legatos Romanorum,
 8. centum quinquaginta millia
 habuit in armis, *ibid.* deden-
 dum eum Romanis cenfet
 Hanno, 10. Annibal Saguntum
 capit, 14. ejus apparatus ad
 bellum, 21. transit Iberum,
 & Pyrenæum saltum superat,
 23. sibi conciliat Gallos. 24.
 trajicit Rhodanum, 27. hor-
 tatur milites, 30. petit Galliæ
 mediterranea, 31. transit Al-
 pes, 32. ingreditur Italiam, 38.

Taurinorum urbem expugnat,
 39. Annibali quantæ copię
 fuerint in Italiam transgresso,
ibid. rebus prius, mox verbis
 milites hortatur, 42. & *seqq.*
 promittit suis præmia, 45. vin-
 cit Romanos ad Ticinum, 46.
 mox ad Trebiam, 54. & *seqq.*
 faucius excedit pugna ad Em-
 porium prope Placentiam, 57.
 pugnat rursus cum Sempro-
 nio, 59.

altero oculo capitur, xxii. 2.
 vincit Romanos ad Trasime-
 num lacum, 4. & *seqq.* Ita-
 liæ agros devastat, 9, ex Hir-
 pinis in Samnium transit, du-
 cemque itineris virgis cæsum
 in crucem tollit, 13. duo mil-
 lia ferme boum accensis cor-
 nibus in montes concitat, 16.
 ejus dolus ad augendam dic-
 tatoris invidiam, 23. ad cer-
 tamen prolicit magistrum e-
 quitum, 28. ejus de Q. Fabii
 Maximi virtute testimonium,
 30. exercitus omnium rerum
 penuria laborat, 40. relictis
 castris, fugam simulat, 41. e-
 jus insidiæ detectæ, 42. ejus
 inopia & anxietas, 43. ad
 Cannas castra ponit, *ibid.* aci-
 em instruit, 46, vincit Roma-
 nos magna clade, 49. sed uti
 victoria nescit, 51.

vesci docuit corporibus
 humanis, xxiii. 5. Capuam
 venit, 7. apud Minios Cele-
 res diversatur, 8. ejus in sena-
 tu Campano oratio, 10. in
 agrum Nolanum traducit ex-
 ercitus,

exercitum, 14. Nuceriam in deditionem accipit, 15. ad Nolam vincitur a Marcello, 16. Acerras diripit, & Casilinum oppugnat, 17. 18. ejus exercitum Campanæ deliciæ enervant, *ibid.* ex hibernis reddit, Casilinum oppugnaturus, 19. ejus ad Philippum legati intercipiuntur, 34. Campanis opem laturus ad Hamas pervenit, 36. ab obsidione Cummarum discedit, 37. cum exercitu Nolam oppugnaturus accedit, 43. Nolam oppugnat, 44. ejus equites mille ducenti septuaginta duo ad Marcellum transfugiunt, 46.

Puteolos frustra tentat, xxiv. 13. Tarentum per prodicionem capit, xxv. 8. 9. 10. consilium ejus de Tarentina classe in apertum mare emittenda, 11. Cn. Fulvium prætorem vincit ad Herdoneam, 21.

in Campaniam contendit, xxvi. 5. oppugnandæ Romæ consilium capit. 7. tria millia passuum ab Roma castra locat, 10. irritò incepto discedit, 11.

Cn. Fulvium proconsulem cum exercitu fundit, xxvii. 1. ejus de M. Marcello judicium. 16. Metapontum se recipit, *ibid.* Lacinium copias admo- vet, 25. Marcelli corpus sepe- lit, 28. ejus annulo uti conatus ad decipiendos Salapitanos, suamet ipse fraude capitur, *ibid.* viso capite Asdrubalis, se

Carthaginis fortunam agnos- cere dicit, 51. omnia auxilia in extremum Italiæ angulum Bruttios contrahit, *ibid.*

adversis, quam secundis re- bus, mirabilior, xxviii. 12. ad Junonis Laciniae templum æ- statem agit, 46. aram ibi de- dicat cum ingenti rerum ab se gestarum titulo, *ibid.*

Locros tendit, xxix. 7. ad- verso prælio percussus, Cro- tonem exercitum abducit, 36.

ex Italia revocatur, xxx. 9. 19. frendens ac gemens eam relinquit, 20. ejus cum Scipi- one colloquium, 29. & *seqq.* suos ad pugnam hortatur & instruit, 32. victus Adrume- tum profugit, 35. spem salutis alibi non esse, quam in pace impetranda, fatetur, *ibid.* Gis- gonem, ad dissuadendam pa- cem procedentem, ex superi- ore loco detrahit, 37. Pœnos in curia flentes ridet, et ir- crepat, 44.

nuncios & literas ad Antio- chum misisse infimulatur, xxxiii. 45. prætor judicium po- tentiam, gravem libertati, mi- nuit, 46. vestigialium publico- rum rationes cum fide & pru- dentia administrat, & corrigit, *ibid.* & 47. Romani Carthagi- ne Annibalem accusant, *ibid.* aufugit ad regem Antiochum, 48. 49. quem ad bellum concitat, xxxiv. 60. concitare conatur Pœnos, 61.

ejus

- ejus cum P. Villio & P. Scipione Africano colloquium, xxxv. 14. propter colloquia cum Villio suspectus, se apud Antiochum oratione purgat, 19.
- ejus de bello Romano oratio, xxxvi. 7. eum ut vatem omnium, quæ evenerant, admiratur Antiochus, 15.
- præficitur classi, xxxvii. 23.
- fugatur a Rhodiis, 24.
- profugit ad Prusiam, ejus mors, xxxix. 51.
- Annibal Samnis, caput factionis popularis apud Carthaginenses, xlviii. 11.
- L. Annius, prætor Latinorum, Romam evocatus, viii. 3. ejus in concilio Latinorum oratio, 4. in senatu Romano postulat, ut consul alter & senatorum pars dimidia e Latio sumantur, 5. labitur, et ita impingitur saxo, ut sopiatur, 6.
- T. Annius, triumvir coloniarum deducendarum, ob Bojorum rebellionem Mutinam confugit, xxi. 25.
- T. Annius Luscus, prætor, xli. 22. legatus ad res repetendas in Macedoniam missus, xlii. 25. triumvir coloniarum Aquilejarum deducendis, xliii. 19.
- Annonæ habita cura Romæ, ii. 9. x. 11.
- Annonæ caritas, atque inde turbæ, ii. 34. iv. 12..
- Annonæ vilitas, xxxi. 50. tanta, ut mercator pro vectura nautis reliquerit frumentum, xxx. 38.
- Annuli gemmati Sabinis, i. 114.
- aurei quare & quando Romæ positi? ix. 7. 46.
- occisorum ad Cannas Romanorum detracti, modium expleant, xxiii. 12.
- Annulo Marcelli potitur Annibal, eoque frustra ad fraudem abuti conatur, xxvii. 28.
- Annus a Numa Pompilio ad cursum Lunæ in duodecim menses descriptus, i. 19.
- Anni consularis principium Kalendæ Sextiles, iii. 6. Idus Majæ, iii. 36. 38. Idus Decembres, iv. 37. v. 9. Kalendæ Octobres, v. 9. Kalendæ Quintiles, v. 32. viii. 20. Idus Martiæ, xxii. 1.
- Annorum indices, clavi, apud Volturnos, vii. 3. *vid.* Clavus.
- Anquistum capitis, ii. 52. xxvi. 3. pecuniæ, *ibid.*
- Anseres Junoni sacri, Capitolii servatores, v. 47.
- Antemnates Romam ad ludos proficiscuntur, i. 9. bellum parant ob raptum filiarum, 10. palantes in agris opprimuntur, 11.
- Antenor Trojanus cum multitudine Henetum venit in sinum Adriaticum, i. 1.
- Antenor, præfectus classis Macedonicæ, xlv. 28. xlv. 10. 31.
- Antefixa scutilla Deorum Romanorum, xxxiv. 4.
- Antepilani in militia, viii. 8.
- Antesignani legionum, ii. 20. vii.

vii. 33. xxii. 5. xxvii. 18.
 Antias Valerius *vid.* Valerius.
 Antiates. *vid.* Antium.
 Anticyra oppugnata & capta
 traditur Ætolis, xxvi. 26. *vid.*
 § xxviii. 8. § xxxii. 18.
 Antigonensis, xlii. 58. xliii. 25.
 Antigonía Epiri, xxxii. 5. xliii.
 25.
 Antigonía Macedoniæ, xliv. 10.
 Antigoni apophthegma, xl. 21.
 Antigonus, Echecratis filius, xl.
 54. Philippum edocet ordi-
 nem omnem insidiarum Per-
 sei in Demetrium, 55. eum
 sibi destinat successorem Phi-
 lippus, 56. legatus missus ad
 concitandos Bastarnas, 57.
 eum interficit Perseus, 58.
 Antigonus, purpuratus Persei,
 xliv. 26. mittitur Æniam
 cum mille equitibus. 32.
 Antimachus, præfectus alæ
 sacræ, in acie cadit, xlii. 66.
 Antimachus, præfectus Deme-
 triadis, xliv. 13. 24.
 Antinous, princeps civitatis Pas-
 faronis, desciscit a Romanis
 & interficitur, xlv. 26.
 Antiochia, xxxiii. 19. 41.
 xxxviii. 13. templum Jovis
 Capitolini magnificum An-
 tiochiæ, xli. 25.
 Antiochus Magnus, rex Syriæ,
 fœdus icit cum Philippo,
 xxxi. 14. bellum transitum-
 que in Europam molitur,
 xxxiii. 13. omnes civitates
 Ptolemæi in Cœle-Syria in
 suam potestatem redigit, 19.
 legati Rhodiorum ad eum,
 20. & Romanorum, 35. hi-

bernat Ephesi; ejus res gestæ
 in Asia, 38. Cornelius legatus
 missus ab senatu ad dirimenda
 inter Antiochum & Ptole-
 mæum certamina, 39. regis
 responsum, 40. redit in Asiam
 Antiochus, patiturque nau-
 fragium, 41. ab eo bellum
 imminere Romanis, decem
 legati nunciant, 44. ad eum
 fugit Annibal, 49.

molitur bellum adversus
 Romanos, xxxv. 13. ejus
 cum Villio legato discepta-
 tio, 15. trajicit Helleston-
 tum, 23. venit Demetriadem,
 arcessitus ab Ætolis, 43. ejus
 in concilio Ætolorum oratio,
 44. Imperator appellatur ab
 Ætolis, 45. tentat Romano-
 rum socios, 47. ei portas ape-
 riunt Chalcidenses; Salga-
 neam & castellum ad Eurip-
 um capit, 51.

adjungit sibi Bœotos,
 xxxvi. 6. Annibalis orationi
 non credit, 7. 8. legit ossa
 Macedonum ad Cynosceph-
 alas, 8. Theſſalorum legati ad
 eum, 9. capit Pheras & Sco-
 tuffam *ibid.* arte Ap. Claudii
 deterretur ab obsidenda Laris-
 ſa, 10. ducit virginem Chal-
 cidensem; ejus exercitus
 luxuria corrumpitur, 11.
 Medione exceptus, Thyrio
 exclusus, redit in Eubœam,
 12. it in Ætoliā, dein in
 saltum Thermopylarum, 15.
 cæditur ab M. Acilio Gla-
 brione. consule, 19. ejus sta-

tua in templo Minervæ Itoniæ, 20. trajicit in Asiam, 21. ejus securitas, 41. monetur ab Annibale *ibid.*

reparat classem, & exercitum comparat xxxvii. 8. agit de pace. quæ ei negatur, 19. plures urbes capit, 21. Prusiam, Bithyniæ regem. frustra concitare conatur ad bellum, 25. oppugnat Colophonem, 26. ejus classis vincitur ab Emilio, 30. deferit Lysimachiam. & contrahit copias, 31. legatos ad Scipionem mittit de pace, 34. filius Africani captivus apud Antiochum, *ibid.* remittit filium Africani, 37. retrocedit, & castra munit, *ibid.* ejus acies, 39. 40. vincitur, & castra amittit, 43. fugit in Lydiam, 44 mittit ad Scipionem legatos ad pacem petendam, 45. quam impetrat, 55.

fœderis cum Antiocho leges. xxxviii. 38.

Antiochus, filius Antiochi Magni, xxxv. 13. moritur, 15.

Antiochus Epiphanes, filius Antiochi Magni, regnum Syriæ occupat, xli. 24. mores ejus absurdi, 24. 25.

Legatos Romam mittit, xlii. 6. stipendium præstat, & vasa aurea quingentum pondo donat Romanis, *ibid.* cum eo societas renovata. *ibid.*

eum sollicitat Perseus, xlv. 19.

Ptolemæis infert bellum, & frustra tentat moenia Alex-

andriæ, xlv. 11. virga circumferibitur a C. Popillio, 12. legatos mittit Romam, 13.

Antipater, Antiochi fratris filius, legatus mittitur ad Scipionem, xxxvii. 45. cum eo ictum fœdus in Capitolio, 55.

Antipater, dux Persei, in prælio occisus, xlii. 66.

Antipatria urbs capitur a Romanis, xxxi. 27.

Antiphilus, prætor Bœotorum, xxxiii. 1.

Antiphilus Edeffæus, dux cetratorum Persei, xlii. 51.

Antissa, urbs in insula Lesbo, xlv. 31.

Antissæi traducti Methymnam, xlv. 31.

C. Antistius Labeo, legatus in Macedoniam. xlv. 17.

L. Antistius, tribunus plebis, absens creatus, iv. 42.

L. Antistius, tribunus militum consulari potestate, vi. 36.

M. Antistius, legatus, xxi. 63. tribunus plebis, xxvi. 33.

Sex. Antistius, legatus, xxvii. 36.

Antium, ii. 33. urbs opulentissima, 63. deditur Romanis, 65. urbs valida, vi. 9.

Antium colonia deducitur, iii.

1. Antium colonia suspecta,

4. eo nova colonia missa, viii.

14.

Antiates bellum inferunt Romanis, vi. 6. vincuntur, 8. dedunt se Romanis, 33. Satricum coloniam deducunt, vii. 27. ducunt Antiati populo, Volscorum exercitus confedit

- dit ad Satricum, viii. 1. in agrum Ostiensem excursiones faciunt, 12. naves Antiatum abactæ, earumque rostris suggestum in foro adornatum, 14.
- Antiatisbus dati ad jura statuenda ipsius coloniae patroni, ix. 20.
- Antiatis populi vacatio observatur, xxvii. 38. eisdem negatur vacatio rei navalis, xxxvi. 3.
- Sp. Antius, legatus Romanus, jussu Tolumnii interficitur; ei statua publice in Rostris posita, iv. 17.
- A. Antonius, legatus ad Perseum, xlv. 4.
- M. Antonius magister equitum vitio creatus, abdicat se magistratu, viii. 17.
- M. Antonius, tribunus plebis, adversatur rogationi Thalmæ prætoris. xlv. 21.
- Q. Antonius Merenda tribunus militum consulari potestate, iv. 42.
- T. Antonius Merenda, decemvir, iii. 35.
- Antron, oppidum, xlii. 42. 67.
- Anxur, oppidum Volscorum, postea Tarracinæ, iv. 59. vi captum & direptum, *ibid.* neglectum Anxuri præsidium, proditis portarum custodibus, opprimitur, v. 8. Anxur recipitur, 13. Volsci obsident præsidium ad Anxur, 16. Anxur trecenti in coloniam missi, bina agri jugera accipientes, viii. 21.
- Anxuratis populi vacatio non observatur, xxvii. 38.
- Aous, amnis, xxxii. 5. 10. 13. xxxiii. 4. xxxviii. 49.
- Apamea, urbs, xxxv. 15. xxxvii. 18. 44. haud procul veteribus Celænis, xxxviii. 13.
- Apamea, soror Seleuci regis, xxxviii. 13.
- Apamia, filia Alexandri Megalopolitani, xxxv. 47.
- Apelaurus, Stymphaliæ terræ locus, xxxiii. 14.
- Apelles, legatus Philippi Romanæ, xl. 20. clam interficitur a Perseo, xlii. 5.
- Apenninus, mons, v. 33. x. 27. xxi. 58. xxii. 1. xxxvi. 15. xxxix. 2.
- Aperantia, regio, recipitur a Philippo, xxxvi. 33. in potestatem Ætolorum venit, xxxviii. 3. recipitur a Perseo rege, xliii. 24.
- Aperantii, xliii. 24.
- Apex dialis, vi. 41.
- Aphrodisias, castellum Ciliciæ, xxxiii. 20.
- Aphrodisias, oppidum Cariæ, xxxvii. 21.
- Apocleti, sanctius Ætolorum consilium, xxxv. 34. 46. xxxvi. 28.
- Apodeotæ, xxxii. 34.
- Apollo, i. 56.
- Apollo Pythius, xliii. 11. xxix. 10. consulitur, *ibid.* & v. 15. i. 56. decima prædæ pars ei datur, v. 23. & cratera aurea Delphos

- Delphos portata, 25.
 — Zerinthus, & ejus templum, xxxviii. 41.
 Apollinis promontorium, xxx. 24.
 Apollinis ædes in pratis Flaminis, iii. 3. in ejus æde senatus datus, xxxiv. 43. xxxix. 4. 58. xli. 1. fanum augustum & oraculum ad Hieran Comen, xxxviii. 12. 13. ager sacer redimitur Sicyone ab Attalo, xxxii. 40. ædes Cajetæ, xl. 1. Formis, *ibid.* Gabilis, xli. 1. Velicris, xxxii. 1.
 — Medici ædes, xl. 51.
 Apollini ædes vota, iv. 25. v. 13. dedicata, iv. 29. *vid.* vii. 20. lectisternium habitum, v. 13. xxii. 19. sacrum factum bove aurato & capris duabus albis auratis xxv. 12. dona vota, xl. 37. Delphis sacrificat Antiochus, xxxvi. 11.
 Apollinaris circus in pratis Flaminis, iii. 63.
 Apollinares ludi, eorumque origo, xxv. 12. eos populus spectat coronatus, *ibid.* discernit senatus, ut voveantur in perpetuum, xxvi. 23. voveantur, xxvii. 11. 23. quotannis facti a prætoribus urbanis, *ibid.* extra portam Collinam ad ædem Erycinæ Veneris quare parati, xxx. 38.
 Apollodorum, auctorem defectionis ab Romanis, Athenienses in exilium ejiciunt, xxxv. 50.
 Apollonia, xxviii. 8. xlii. 18. xliv. 30. Apolloniam tentat Philippus, xxiv. 40.
 Apollonia Macedonia, xlv. 28.
 Apolloniatas aggreditur Philippus, xxvi. 25. xxix. 12. Apolloniata trecenti jungunt se Quintio, xxxiii. 3. auxiliantur Romanis adversus Gentium, xlv. 30. donantur lembis de Gentio captis, xlv. 43.
 Apollonides, principum unus apud Syracusanos, xxiv. 28. salutaris ejus oratio, *ibid.*
 Apollonius, purpuratus sub Antiocho Magno, xxxvii. 23.
 Apollonius, Antiochi Epiphanis legatus, xlii. 6.
 Aporidos Come, vicus, xxxviii. 15.
 Apparitores regii, i. 40.
 — ad pignora capienda dimissi, iii. 38.
 Appia via, vii. 39. xxii. 1. 15. munita, ix. 29.
 Appiæ municipia, xxvi. 8.
 Appiolæ, oppidum Latinum vi captum i. 35.
 Appius Claudius. *vid.* Claudius.
 C. Appulejus Saturninus, xlv. 13.
 L. Appulejus, tribunus plebis, diem dicit M. Furio Camillo, v. 32.
 L. Appulejus, decemvir agro dividendo, xlii. 4. creatur prætor, xlv. 44.
 Q. Appulejus Pansa, consul, x. 5. 6. frustra obsidet Nequinum

- quinum oppidum, 9.
Q. Appulejus, decemvir agro dividendo, xlii. 4.
C. Apronius, tribunus plebis, iii. 54.
 Apfus, flumen, xxxi. 27.
 Apuani Ligures domantur a **C.** Flaminio consule, xxxix. 2. circumveniunt **Q.** Marcium consulem, 20. ad rebellionem spectant, xl. 1. opprimuntur & traducuntur in Samnium, 38.
 Apuli, populi, foedus faciunt cum Romanis, viii. 35. deficiunt & vastantur, 37. iis pax datur, ix. 20. cæduntur a **P.** Decio, x. 15. deficiunt ad Pœnos, xxii. 61.
 Apulia, vi. 42. vii. 26. ix. 2. 12. xxii. 9. xxv. 20.
 — servilis motus in Apulia, xxxix. 29.
 Apuliæ saltus, ix. 17. xxiv. 20.
L. Apustius, legatus, xxiii. 38.
L. Apustius, legatus **P.** Sulpicii consulis, populatur extrema Macedoniæ, & Antipatriam aliaque oppida capit, xxxi. 27. legatus **L.** Cornelii Scipionis, consulis, xxxvii. 4. tumultuario prælio cadit, 16.
L. Apustius Fullo, ædilis plebis, xxxi. 4. prætor, xxxiii. 24. fortitur urbanam jurisdictionem, 26. coloniæ Latinæ in Thurinum agrum deducendæ triumvir, xxxiv. 53. xxxv. 9.
 Aqua in urbem ducta, ix. 29.
 — Ferentina, i. 51.
 Aqua in urbem ducenda locatur:
- sed impedimento est operi **M.** Licinius Crassus, xl. 51.
 Aquæ Calidæ prope Carthaginem, xxx. 94.
 — Cumanæ, xli. 20.
 Aquæ Neptuniæ, xxxix. 44.
 — Sinuessanæ, xxii. 13.
 Aquarum calidarum fontes Thermopylis, xxxvi. 16.
 Aquila aufert pileum Lucumoni, & rursus capiti ejus reponit, i. 34.
 Aquileja colonia Latina deducta, xxxix. 55. & xl. 34. prope eum locum, ubi oppidum nuper a Gallis conditum fuerat, xxxix. 22. 45. 54. novis colonis augetur. xliii. 19.
 Aquilii fratres conjurant adversus rempublicam, ii. 4.
C. Aquillius, consul, Hernicos devincit, ii. 40.
L. Aquillius Corvus, tribunus militum consulari potestate, vi. 4.
L. Aquillius Gallus, prætor, xli. 18.
P. Aquillius in Etruriam ad cõmendum frumentum missus, xxvii. 3.
 Aquilones, venti, xxxvi. 43.
 Aquilonia, x. 38. capta a Romanis, 41. a militibus direpta & incensa, 44.
 Aquinas ager, xxvi. 9.
 Aquitania, Pyrenæia montibus subiecta, xxi. 23.
 Ara injussu senatus, aut tribunorum plebei majoris partis, vetatur dedicari, ix. 46.

Ara

- Concordiæ, xxiv. 22.
 ——— Jovis Elicii, in Aventino
 a Numa Pompilio dedicata,
 I. 20. xl. 22.
 ——— in Junonis Lacinix tem-
 pli vestibulo, cujus cinis nullo
 unquam movetur vento,
 xxiv. 3.
 ——— in Junonis Lacinix tem-
 plo ab Annibale condita &
 dedicata, xxviii. 46.
 ——— Martis in Campo, xxxv.
 10. xl. 45. ad eam fellis cu-
 rulibus fedent censores, *ibid.*
 ——— Maxima ab Evandro Her-
 culi dicata, I. 7. ix. 29.
 ——— Neptuni in Circo Flaminio,
 xxviii. 11.
 ——— Pudicitix, x. 23.
 ——— Solis, xl. 22.
 Arabes sagittarii gladios habent
 tenues, longos quaterna cu-
 bita, xxxvii. 40.
 Arabiæ deserta, xlv. 12.
 Arachthus, fluvius Epiri, xliii.
 23.
 Aradii, populi, xxxv. 48.
 Arar, xxi. 31.
 Arato, Achæorum principi,
 uxorem adimit Philippus,
 xxvii. 31.
 Arbacala urbs, vi capta, xxi. 5.
 Arbor felix, v. 24.
 Arbor infelix, I. 26.
 Arborum præcifarum ruina ob-
 rutus exercitus Romanus,
 xxiii. 24.
 Arcadia, i. 5.
 Arcadum consilium, xxxii. 5.
 Arcæ duæ lapideæ sub Janiculo
 inventæ, in quibus libri Nu-
 mæ Pompilii, xl. 29.
 Archelaus, princeps Acarna-
 num. xxxiii. 16.
 Archidamus, dux Ætolorum,
 cogit Philippum obsidionem
 Thaumacorum urbis solvere,
 xxxii. 4. legatus mittitur ad
 Achæorum concilium, xxxv.
 48. ejus insolentia, *ibid.*
 Archidamus, princeps Ætolo-
 lorum, Perseo se adjungit,
 xliii. 23. 24. cum eo fugit,
 xliv. 43.
 Archimedes, spectator cœli &
 siderum unicus, maritimam
 oppugnationem Romanorum
 elusit, xxiv. 34. intentus for-
 mis, quas in pulvere descrip-
 serat, interficitur, xxv. 31.
 ejus sepulturæ cura habita a
 Marcello, *ibid.*
 Archippus, dux Argivus, ex-
 pellit præsidium Nabidis ex
 urbe Argis, xxxiv. 40.
 Archo, Poridi Æneatum princi-
 pi nupta, xl. 4.
 Arco, frater Xenarchi, Achæo-
 rum prætoris, ejusque con-
 tra Callicratem oratio, xli.
 29.
 Ardea a Tarquinio Superbo ob-
 fessa, I. 57. inter Ardeates
 & Aricinos judex sum-
 tus populus Romanus ag-
 rum, de quo ambigebatur,
 sibi adjudicat, iii. 71. & 72.
 ob eam injuriam Ardeates
 desciscunt, iv. 1. fœdus cum
 iis renovatur, 7. Ardeæ tur-
 batæ seditione res auxilio Ro-
 manorum componuntur, 9.

10. colonia Ardeam deducta, ager interceptus ad Ardeates redit, 11. eos ad opprimendos Gallos hortatur, & ducit Camillus, v. 43. 44. *vid.* & xxi. 7. xxvii. 9. xxix. 15.
- Ardoneæ, xxiv. 20. *vid.* Herdonea.
- Ardues, filius Antiœchi, xxxiii. 19.
- Ardyæi, Illyria gens, xxvii. 30.
- Area Vulcani. *vid.* Vulcanus.
- Area Concordiæ. *vid.* Concordia.
- Arei, inter auxilia Rhodiorum, xxxiii. 18.
- Arenæ Interni, xxii. 16.
- C. & L. Arennii, tribuni plebis, xxvii. 6.
- L. Arennius, præfectus focium, capitur a Numidis, xxvii. 26. 27.
- Aretho, amnis navigabilis, prope Ambraciam, xxxviii. 3. 4.
- Arethusa, fons, xxv. 30.
- Areus, exsul Lacedæmonius, xxxix. 35.
- Argei, loca sacris faciendis, i. 21.
- Argens, oppidum, xxxii. 14.
- Argentanum, oppidum, deficit a Poenis ad Romanos, xxx. 19.
- Argentum nondum signatum, iv. 60. signari coeptum, xv. 6.
- bigatum, xxxiii. 23. 37. xxxvi. 21.
- factum & infectum, xxxiv. 52. xxxvi. 40.
- mulctaticium, ex quo signa ænea ad Cereris data, xxvii. 5. *vid.* & xxx. 39.
- Oscense, xxxiv. 10.
- Argentum in ærarium latum, xxviii. 38. xxx. 45.
- Argenti ad aurum proportio ut 1. ad 10. xxxviii. 1.
- Argenti fodinæ in Hispania, xxviii. 3.
- Argentariæ in urbe Roma, ix. 40. xxvi. 27. xl. 51.
- Argentariæ & ferrariæ in Hispania a Catone consule institutæ, xxxiv. 21.
- Argestæus campus, xxvii. 33.
- Argi nobilitati morte Pyrrhi, xxxi. 7. *vid.* xiv. 42. 43: concilium Achæorum Argis, xxxi. 25. Argi produntur Philocli, xxxii. 25. Argi a Philippo traduntur Nabidi, 38. spoliuntur ab uxore Nabidis, 40. Argi duas arces habent, xxxiv. 25. Argis celebrata Nemea, 41. iis restituitur libertas, *ibid.*
- Argivi oriundos ab se Macedonum reges credunt, xxxii. 22. abeunt ex concilio Achæorum, *ibid.* primò comitiorum die solent prætores pronunciare iovem, Apollinem, Herculem, 25. Argivorum campus, xxxiv. 25.
- Argiletum, i. 19.
- Argithea, caput Athamanix; inde expelluntur Macedones, xxxviii. 1.
- Argos Amphiloichicum, xxxviii. 1.
- Argyraspides, xxxvii. 40.
- Ariarathes,

- Ariarathes, Cappadociæ rex, xxxvii. 31. xxxviii. 26. a consule veniam petit, quod Antiochum auxilio juvisset, 37. ei ducenta talenta imperantur, *ibid.* despondet filiam suam Eumeni, recipiturque in amicitiam Romanorum, 39. ejus legati Romæ, xl. 20. filium Romam mittit educandum, xlii. 19.
- Aricia, i. 50. ii. 14. xxiv. 44. eam oppugnat Aruns, Porcenæ filius, ii. 14. Aricini vincunt Etruscos, *ibid.*
- Aricini & Ardeates de ambiguo agro certant, & turpe populi Romani de eo iudicium, iii. 71. 72. Aricinis civitas data, viii. 14.
- Aries, ejusque in oppugnandis urbibus ulus, xxi. 12. xxxi. 46. xxxii. 23. xxxviii. 5.
- Arietum iñtus excipiuntur laqueis, xxxvi. 23.
- Ariminum, xxi. 51. xxiv. 44. xxxi. 10. 20. colonia Romana, xv. 8. ab Placentia Ariminum viam perduxit M. Æmilius consul, xxxix. 2. Arimini nomine provincia Gallia indicatur, xxviii. 38.
- Ariminenses ob servatam fidem a Romanis laudati, xxvii. 10.
- Aristæus, prætor Achæorum, xxxii. 19. ejusque ad Achæos oratio, 20. 21. comitatur Quintium in colloquio cum rege Philippo, 32. suadet Bœotis, ut se Romanis adiungant, xxxiii. 2. castigat Ætolorum vaniloquentiam, xxxiv. 24. occurrit Quintio consuli cum decem millibus Achæorum, & equitibus mille, 25.
- Aristo, actor tragicus, xxiv. 24.
- Aristo Tyrius mittitur ab Annibale Carthaginem, ad concitandum Pœnos ad bellum, xxxiv. 61. apprehenditur, & aufugit, *ibid.*
- Aristodemus, tyrannus, retinet naves Romanorum pro bonis Tarquiniorum, ii. 34.
- Aristomachus, princeps plebis, Crotone ad Annibalem transfugit, eique urbem prœdit, xxiv. 2. 3.
- Aristoteles, præfectus regis Antiochi Chalcide, xxxvi. 21.
- Arma quinque classibus varia imperata, i. 43.
- Arma de publico data, iii. 15.
- Arma & tela Romæ in muros congesta, x. 4.
- Arma templis detracta, xxii. 57. xxiv. 21.
- Arma hostium, Marti, Minervæ & Luæ matri dicata, face subdita imperator succendit, xlv. 33. *vid.* § viii. 1. 30. xxxviii. 23. xli. 16.
- Arma Samnitium militum auro & argento cœlata; ix. 40. x. 18.
- Armamentarium Chalcidis, xxxi. 23.
- Armatura levis, promptissimum genus

- genus ad laceſſendum certamen, *xliv.* 4.
- Armenes, Nabidis filius, ante currum triumphalem T. Quintii ductus, *xxxiv.* 52.
- Armes, Pœnus, *xxvi.* 49.
- Armillæ aureæ, *i.* 11.
- Armillæ, dona militaria, *x.* 44.
- Armiluſtrum, *xxvii.* 37.
- Arnus, fluvius, *xxii.* 2.
- Arpi, *ix.* 13. *xvi.* 9. 12. *xxiv.* 3. *xxv.* 15. Arpos proditurum ſe Romanis promittit Altinus, *xxiv.* 45. aggreditur & capit Q. Fabius conſul, 46. & 47.
- Arpinates Romanis favent, *ix.* 13. iis data civitas, *x.* 1. & latio ſuffragii, *xxxviii.* 36.
- Arpini, *xxiv.* 47. *xxxiv.* 45.
- Arpinum receptum a Samnitibus, *ix.* 44.
- Arretium, urbs e præcipuis Etruriæ, *ix.* 37. *xxii.* 2. 3. *xxviii.* 26. *xxxi.* 21. laborat ſeditionibus, *x.* 3. ab Arretio legati, pacem ſœdusque ab Romanis petentes, impetrant inducias triginta annorum, 37. a Bononia Arretium viam perducit C. Flaminius, *xxxix.* 2.
- Arretini, *ix.* 32. meditantur deſectionem: ſed metu advenientis Marcelli conſulis quieſcunt, *xxvii.* 21. coguntur dare obſides, 24. triginta millia ſcutorum, & alia pollicentur Scipioni, *xxviii.* 45.
- Arſia, ſilva, *i.* 7.
- Artatus, amnis in Penefſia, *xlili.* 21.
- Artena capta, & diruta a Romanis, *iv.* 61.
- Artes militares non eadem & imperatoriæ, *xxv.* 19.
- Artium Græcarum opera mirandi initium apud Romanos, *xxv.* 40.
- Artetarus, Illyrius, interfectus a Perſeo, *xlvi.* 13. *vid.* & 40.
- Artifices ſcenici, *v.* 1. *xxv.* 40.
- Arverni Galliæ populi, *v.* 34. recipiunt Afdrubalem, *xxvii.* 39.
- Arvina. *vid.* Cornelius.
- ex Arundinibus textæ caſæ, *xxxv.* 27.
- Aruns, Lucumonis frater, moritur, *i.* 34. ejus filius Egerius. *vid.* Egerius.
- Aruns Tarquinius. *vid.* Tarquinius.
- Aruns, Porſenæ filius, *ii.* 14.
- Aruns Cluſinus, Gallis dux & auctor eſt oppugnandi Cluſium, *v.* 23.
- Aruspex Etruſcus, abductus a Romano milite, adhibetur ad Deos rite placandos, *v.* 15. 17.
- Aruspices ex Etruria acciti, *xxvii.* 37. a Ti. Sempronio conſulti, *xxv.* 16. ex eorum reſponſo ſupplicatio indiſta, *xxxii.* 1.
- Arx Albana. *vii.* 22.
- Artenæ, *iv.* 61.
- Carventana. *iv.* 53.
- Corinthi, *xlvi.* 28.
- Fregellana, *ix.* 28.
- Romana, a Tito Tatius, Sabinorum rege, occupata dolo,

- dolo, i. 11.
 — Tarentina, oppugnata ab Annibale, xxv. 11. *vid.* Tarentus.
 — Vejentana, capta cuniculo, v. 21.
 Ascanius, Æneæ filius, five ex Lavinia, five ex Creüsa natus, Albam Longam condit, i. 1. 3.
 Asclepiodotus, præfectus armorum Gallorum in exercitu Persei, xlii. 51. *vid. etiam* xliv. 2.
 Ascordus, fluuius, xlv. 7.
 Ascuris, palus, xlv. 2. 3.
 Asdrubal, gener & successor Amilcaris, xxi. 2. a barbaro quodam palam occiditur, xxi. 2.
 Asdrubal, frater Annibalis, tæendam suscipit Hispaniam, xxi. 22. fidelium populi Romani fociorum agros vastat, 61. classem auget, xxii. 1. in Lusitaniam concedit, xxii. 21. jubetur in Italiam exercitum ducere, xxiii. 27. vincitur a Scipionibus, 29. ingentes copias Hispanorum fundit, xxiv. 41. delet exercitus ducesque Romanos in Hispania xxv. 32. 36. ludit Neronem, xxvi. 17. vincitur a Scipione, xxvii. 18. 19. transgreditur in Galliam, 36. transit Alpes, 39. obsidet Placentiam, & abscedit, 43. mira ejus prudentia & solertia, 47. vincitur ad Metaurum, 48. 49. pugnant egregie, cedit, *ibid.* ejus caput projectum ante stationes Annibalis, 51.
 Asdrubal Calvus in Sardiniam missus, xxiii. 32. & 34. vincitur & capitur, 40. 41.
 Asdrubal, Gisgonis filius, tertius Carthaginensium dux in Hispania, xxiv. 41. ad Oceanum Gadesque concedit, xxviii. 1. cum Magone bellum instaurat, 12. a Scipione fugatur, & cæditur, 15. 16. fugit Gades, *ibid.* in Africam, 17. Asdrubal & Scipio eodem tecto recipiuntur, unaque coenant, 18. Asdrubalis de Scipione judicium, *ibid.* ejus filiam ducit Syphax, xxix. 23. ejusdem & Syphacis ingentes copiae adversus Scipionem, 35. eorum fuga, xxx. 5. 6.
 Asdrubal Hædus pacis auctor Carthaginensibus, xxx. 42. ejus acutum responsum, *ibid.* Annibalis risum in publico fletu increpat. 44.
 Asena, urbs in Hispania, xxiii. 27.
 Asia imbellis, ix. 19. amœnitate urbium & copia terrestrium maritimarumque rerum, ditiores, quam fortiores, facit exercitus, xxxix. 1. Asia tota inania parit ingenia, xlv. 23. in Asiam transgrediuntur Romani, xxxvii. 33. civitates multæ se dedunt L. Scipioni consuli, & legatos mittunt Romam, 45.
 Asiam Galli vestigalem faciunt, xxxviii.

- xxxviii. 16.
 Asiatici, mitissimum genus hominum, xxxviii. 17.
 Asiatici Græci levissima sunt genera hominum, & servituti nata, xxxvi. 17.
 Asiaticus exercitus invehit luxum Romam, xxxix. 6.
 Asiaticus cognominatur L. Scipio, xxxvii. 58, idem & Asiagenes, xxxix. 44.
 Asinaus, mons, xxxii. 5.
 Asopus fluvius, xxxvi. 22.
 Aspendii, Pamphyliæ populi, xxvii. 23. xxxviii. 15.
 Asta, oppidum Hispaniæ, capitur a Romanis, xxxix. 21.
 Astensis ager, xxxix. 21.
 Astapa urbs, xxviii. 22.
 Astapenses in obsidione urbis se suosque interficere statuunt, xxviii. 22. trucidant sese in urbe, & cum armis injiciunt se medio incendio, 22.
 Astii, Thraciæ populi, xxxviii. 40.
 Astræum, urbs Pæoniæ, xl. 24.
 Astragos, castellum agri Stratonicensis, xxxiii. 18.
 Astronomiæ peritia utilis in bello, xlv. 37.
 Astura, fluvius, viii. 13.
 Astymedes legatus Rhodiorum, xlv. 25.
 Asyla apud Græcos, xxv. 51.
 Asylum, a Romulo institutum, i. 8.
 Aralanta, insula, xxxv. 37.
 Atella deficit ad Pœnos, xxii. 61. in deditionem accipitur a Romanis, xxvi. 16.
 de Atellanis judicium senatus, xxvi. 34. Atellani Calatiam migrare jubentur, xxvii. 3.
 Atellanæ fabellæ, vii. 2. earum actores nec tribu moventur, & stipendia faciunt, *ibid.*
 A. Aterio consuli, ut magistratu abiit, dies dicta, iii. 31. creatur tribunus plebis, 65.
 Aternum, oppidum, expugnatum a prætore Sempronio Tuditano, xxiv. 47.
 Athacus, urbs, xxxi. 34.
 Athamanes, xxvii. 30. xxix. 12. xxxi. 28. inferunt cum Ætolis bellum Philippo, qui eos cædit, xxxi. 41. fugiunt in Ætoliam, 42. populantur Thessaliam, xxxii. 14. in jurisdictionemque Philippi concedunt, xxxvi. 14. expellunt Macedonas, xxxviii. 1. & 2. libertatem repetunt a legatis Romanis, xxxix. 24. 25. *vid.* Amynander.
 Athanagia, Illyrietum caput, xxi. 61. deditur Cn. Scipioni, 62.
 Athenas missi legati, qui Solonis leges, aliarumque Græciæ civitatum instituta & jura describerent, iii. 31.
 Athenienses mittunt legatos ad dirimendum bellum, Philippum inter & Ætolos, xxvii. 30. una navali pugna florentem rempublicam suam in perpetuum adflixerunt, xxviii. 41. a Romanis adscripti foederi,

- deri, cum Philippo inito, xxix. 12. implorant auxilium a Romanis, xxxi. 5. causa belli inter Athenienses & Philippum, 14. Philippus adversus Athenas ducit exercitum, 24. omnia vastat, *ibid.* & 26 omnes Philippi statuæ Athenis delentur, 44.
- Athenas visit L. Æmilius Paulus, xlv. 27. Athenarum arcis præses Minerva, 28.
- Athenis templum Jovis Olympii, xli. 25.
- Athenis oratio plurimum pollet, favore multitudinis, xxxi. 24.
- Athenienses literis verbisque solis valent, xxxi. 44. celeres sunt, & supra vires audaces, xlv. 23.
- Athenæum, castellum, xxxviii. 1. xxxix. 25.
- Athenæus, frater Eumenis & Attali, auxilio est Romanis, xxxviii. 12. 13. xlii. 55. 55. Æmilium Paulum Delphos comitatur, xlv. 27.
- Athenagoras, præfectus Philippi, xxxi. 27. 35. adoritur Dardanos, 43. in Chaoniam ad occupandas fauces mittitur, xxxii. 5. repellit Romanos, xxxiii. 7.
- Athenagoras, dux Persei, præest Thessalonicæ, xlv. 32.
- Athletarum certamen primum Romæ, xxxix. 22. *vid.* & xlv. 32. cxv. 23.
- Atho, mons, xlv. 11. 28. xlv. 30.
- A. Atilius Serranus, prætor, xxxv. 10. præficitur classi, 20. mittitur contra Nabidem, 22. prætor iterum, xli. 33. legatus in Græciam, xlii. 37. renunciat in senatu legationem, 47. consul, xliii. 4.
- C. Atilius, prætor, auxilium fert L. Manlio prætori, xxi. 26. vota suscipere jubetur, 62. pontifex, candidatus consularis, xxii. 35.
- C. Atilius, duumvir, dedicat ædem Concordiæ, xxiii. 21.
- C. Atilius Serranus, ædilis curulis, xxxiv. 54. prætor, xxxix. 23.
- L. Atilius, inter primos tribunos militum consulari potestate, iv. 7.
- L. Atilius, tribunus militum consulari potestate, v. 13.
- L. Atilius, tribunus plebis, ix. 30.
- L. Atilius, quæstor, in prælio ad Cannas cæsus, xxii. 49.
- L. Atilius, tribunus plebis, xxvi. 33.
- L. Atilius, prætor, xxxii. 27. fortitur Sardiniam, 28.
- L. Atilius, præfectus præsidii Locris, xxiv. 1. elabitur cum præsidio, *ibid.*
- L. Atilius, illustris adolescens, & ejus ad Samothracas oratio, xlv. 5.
- M. Atilius Regulus, consul, in Sidicinios exercitum ducit, viii. 16.
- M. Atilius Regulus, consul, x. 32. ejus res gestæ, *ibid.* et 33. 35. 36. ei negatur triumphus, *ibid.*
- M.

- M. Atilius Regulus, consul iterum, suffectus C. Flaminio, xxii. 25. artibus Fabii ipse & collega bellum gerit, 32. triumvir mensarius, xxiii. 21. censor, xxiv. 11. censuræ ejus acta, 18. mortuo collega, se abdicat, 43.
- M. Atilius, duumvir, dedicat ædem Concordiæ, xxiii. 21.
- M. Atilius, prætor, xxiv. 43. fortitur jurisdictionem urbanam, & simul accipit sortem peregrinam, 44. novis religionibus liberat populum, xxv. 1. legatus Q. Fulvii in obsidione Capuæ, xxvi. 6. 33. legatus ad Ptolemæum, xxvii. 4.
- M. Atilius Serranus, triumvir coloniæ deducendæ, xxxvii. 46. prætor, fortitur Sardiniam, xli. 26.
- Atina, urbs, capitur a Romanis, ix. 28.
- Atinatium ager, x. 39.
- C. Atinius, tribunus militum quartæ legionis, signum ademptum signifero jactat in hostes, xxxiv. 46.
- C. Atinius, creatus prætor, fortitur Hispaniam ulteriorem, xxxviii. 35. *vid.* & xxxix. 7. prospere pugnat cum Lusitanis, & Astam oppidum capit, xxxix. 21. ex vulnere moritur, *ibid.*
- C. Atinius Labeo, tribunus plebis, xxiii. 22. 25. prætor, 42. fortitur jurisdictionem peregrinam, 43.
- C. Atinius Labeo, prætor, xxxvi. 45. fortitur Siciliam, xxxvii. 2.
- M. Atinius, Thuriis præfectus, xxv. 15.
- M. Atinius, præfectus focium, occiditur a Bojis, xxxiv. 47.
- M. & C. Atinii, capita conjurationis, & Bacchanalium auctores, xxxix. 17. puniuntur, 18.
- Ti. Atinii somnium, ii. 36.
- Atintania, xxvii. 30. xxix. 12. xlv. 30.
- L. Atius, tribunus primus secundæ legionis, xli. 7.
- Atlesbis, regulus Thracum, impetum facit in Cotyis, Odrylarum regis, fines, xlii. 67.
- Atratinus. *vid.* Sempronius.
- Atrax, oppidum, decem ferme millia ab Larissa, obsidetur a Romanis, xxxii. 15. qui re infecta abeunt, 17. 18. *vid.* & xxxiii. 4. xxxvi. 10. 13.
- L. Atreus, xliii. 15.
- Atrium Libertatis, xxv. 7. reficitur & amplificatur, xxxiv. 44. in eo tabularium censorum, xliii. 18. *vid.* & xlv. 15.
- Mænum in Lautumiis, xxxix. 44.
- publicum in Capitolio, xxiv. 10.
- regium, incendio consumtum, xxvi. 27. resectum, xxvii. 11.
- Titium in Lautumiis, xxxix. 44.
- C. Atrius UMBER, seditionis Sucionensis

- cronensis princeps, securi percutitur, xxviii. 24. 29.
- Atta Clausus. *vid* Ap. Claudius.
- Attalus rex Asiæ; xxvi. 24. Æginam venit, xxvii. 30. & ibi hibernat, 33. capit & diripit Opuntiorum urbem, xxviii. 7. opprimitur ferme a Philippo, *ibid.* omiſſis rebus Romanis in Asiam trajicit, 7. Romanos legatos Pessinuntem deducit, sacrumque iis lapidem tradit, xxix. 11. a Romanis adscribitur foederi, cum Philippo inito, 12. venit Piræum renovandæ cum Atheniensibus societatis causa, xxxi. 14. adloquitur populum scripto, 15. honores ei ab Atheniensibus decreti, *ibid.* cum Romanis Oreum oppugnat, & capit, 46. opprimat Ægeleon, *ibid.* ejus legati monent senatum, fines regni sui vastari ab Antiocho, xxxii. 8. coronam auream cœxvi. pondo in Capitolio ponendam curat, 27. Attali & Quintii consulis colloquium cum Nabide, 39. 40. in concilio Bœotorum primus verba facit, & loquens concidit, xxxiii. 2. Pergamum adveſtus, moritur: ejus laudes, 21. primus Asiam incolentium abnuat stipendium dare Gallis, xxxviii. 16.
- Attalus, Eumenis frater, nunciat senatui, Antiochum cum exercitu Hellespontum trajecisse, xxxv. 23. rem Romanam adjuvat in pugna cum Antiocho, xxxvii. 43. arceſſit eum a Pergamo Manlius consul, ad capeſſendum ſecum bellum Gallicum, xxxviii. 12. celerius, quam dignum concordia fraterna erat, credit Eumenem mortuum, xlii. 16. fidum ſocium præbet Romanis in bello adverſus Perſen, xlii. 55. 58. 65. *et* xliv. 13. Romanam venit, xlv. 19. a Stratio medico prudenter admonetur, *ibid.*
- Attalis, tribus Athenis, xxxi. 15.
- Attanes, Turdetanorum regulus, transfugit a Pœnis ad Romanos, xxviii. 15.
- Attica terra, xxviii. 8. xxxi. 14. devaſtatur, *ibid.* marmoris copia, & ingeniis artificum eximie ornata, xxxi. 26.
- Atys, rex Albæ, i. 3.
- Auctores ſi Patres fierent, ita demum ratum erat id, quod populus decreviſſet, i. 17. *vid.* Senatus.
- Auctoritas ſenatus. *vid.* Senatus.
- Audena, amnis, xli. 23.
- Aventinus, rex Albæ, fulmine iſtus, i. 3.
- Aventinus, mons, i. 6. urbi additus, & datus Latinis, 33. cœtus nocturnos facit plebs in Aventino monte, ii. 28. eum inſedit exercitus Romanus, relictis caſtris, iii. 50. in eo ſignum æneum Junoni dedicant

- dicant matronæ, xxi. 62.
 Avernī lacus, xxiv. 12.
 Avis fangualis, xli. 17.
 Aves æstivæ, v. 6.
 Aves non addicunt Fabio auspici-
 canti, xxvii. 16.
 Avibus admittentibus, signum
 pugnae datum, iv. 18. *vid.*
 Auspiciū.
 Aufidena vi capta, x. 12.
 Cn. Aufidius, tribunus plebis,
 accusat C. Lucretium, præto-
 rem, ad populum, xliii. 10.
 Aufidus, amnis, xxii. 44.
 Auginus, mons: in eum con-
 fugiunt Friniates Ligures,
 xxxix. 2.
 Augur consulit Deos de Numa,
 i. 18.
 Augures a Numa instituti, id
 est, in collegium contributi,
 iv. 4. de religione, quæ mora-
 batur dictatoris creationem,
 consuluntur, 31. vitiosum dic-
 tatorem esse pronunciant,
 viii. 23. tres initio fuere, x. 6.
 quinque de plebe creati, xi. 9.
 solvunt tributum, xxxiii. 42.
 Augurii capiendi ritus, i. 18.
 Augurium ex corvi occentu, x.
 40.
 Auguriis ex Accii Navii facto
 magnus accedit honor, i. 36.
 Augusti imperatoris tempore
 Janus clausus fuit, i. 19. Au-
 gustus templorum omnium
 conditor fuit, aut restitutor,
 iv. 20. ejus ductu & auspicio
 perdomita est Hispania,
 xxviii. 12.
 Aulerci, populi, v. 34.
 Aulis, oppidum, xxxv. 37. 50.
 xlv. 27.
 M. Aulius, præfectus focium,
 xxvii. 26. occiditur, 27.
 Q. Aulius Cerretanus, consul
 creatus. viii. 37. secundum
 consul, ix. 15. cum Feren-
 tanis uno prælio debellat, 16.
 magister equitum occidit im-
 peratorem Samnitium, & ob-
 truncatur, ix. 22.
 C. Aurelius, legatus Marcelli,
 xxiii. 16.
 C. Aurelius Cotta, prætor, xxx.
 26. sortitur jurisdictionem ur-
 banam, 27. consul, xxxi. 4.
 Italiam provinciam obtinet,
 6. *vid.* 47.
 C. Aurelius Scaurus, prætor,
 xxxix. 6. sortitur Sardiniam, 8.
 L. Aurelius, quæstor urbanus,
 cum sacerdotibus de tributo
 solvendo certat, xxxiii. 42.
 L. Aurelius Cotta, tribunus mi-
 litum, xl. 27.
 M. Aurelius Cotta, xxiii. 30.
 præpositus Puteolis, xxv. 22.
 decemvir sacris faciendis,
 xxix. 38. legatus mittitur ad
 Philippum, xxx. 26. socios
 populi Romani tuetur armis,
 42. *vid.* et xxxi. 3. 5. mori-
 tur, xxxi. 50.
 M. Aurelius Cotta, legatus L.
 Scipionis, cum Antiochi le-
 gatis venit Romam, xxxvii.
 52. exponit, quæ acta sint in
 Asia, *ibid.*
 Aurinx urbs Hispaniæ, xxiv.
 42. *eadem fortasse, quæ Oringis.*
vid. Oringis.
 Aurum, argentum, & æs signa-
 tum,

- um, in publicum confertur, xxvi. 36.
- a sociis oblatum, non receptum a Romanis, xxii. 32. 36. xxx. 21.
- Vicefimarium, servatum ad ultimos casus in sanctiore aerario, xxvii. 10.
- Auri mille pondo pretium populi Romani factum, v. 48. aurum, quod Gallis creptum erat, sub Jovis sella poni iussum, 50.
- Auri ex Gallicis spoliis magnum pondus, saxo quadrato septum, in Capitolio sacrat C. Sulpicius, dictator, vii. 15. proportio ad argentum, xxxviii. 11.
- Auri & argenti metalla interdicta Macedonibus, xlv. 29.
- Auro & argento cæta scuta, ix. 40. aurata, x. 39. signa aurata, xxxiii. 27. Aurata statua prima omnium in Italia statuta, xl. 34.
- Aureus baculus, corneo inclusus, offertur a Bruto Apollini, i. 56.
- Auræ pateræ ad Cereris positæ, x. 23. pelvis aurea ad Junonis, xxvii. 33. quadrigæ aureæ in Capitolio positæ, xxix. 38. coronæ aureæ. *vid.* Corona.
- Aurunca. *vid.* Sueffa.
- Aurunci bellant adversus Romanos, ii. 16. 17. *et* 26. *et* vii. 28. in deditionem accipiuntur, eosque defendi senatus jubet, viii. 15.
- C. Aurunculejus, prætor, xxvii. 6. fortitur Sardiniam, 7.
- C. Aurunculejus, tribunus militum tertie legionis, xxvii. 41.
- L. Aurunculejus, prætor, xxxvi. 45. fortitur jurisdictionem urbanam, xxxvii. 2. legatus, xxxvii. 55.
- Ausetani, populi, subiguntur ab Annibale, xxi. 21. deduntur Romanis, 61. eos ad bellum contra Romanos concitat Indibilis, xxix. 2. vincuntur, 3. *vid. et* xxxiv. 20.
- Ausetanus ager, xxxix. 56.
- Aufona, urbs Aufonum, ix. 25.
- Aufones uno proelio vincuntur Romanis, viii. 16. veniunt in potestatem Romanorum, ix. 25. Aufonum gens deleta, *ibid.*
- Auspicato omnia gerunt Romani, i. 30. vi. 41.
- Auspicium mentitus pullarius, x. 40.
- Auspicia neglecta, xxi. 60.
- Auspicia nemo habet plebejus, iv. 6.
- more majorum penes Patres, vi. 41.
- incerta, viii. 30. ad auspicium repetendum redit Romanam dictator, *ibid.*
- Axius, fluvius, xxxix. 54. xlv. 26. 53. xlv. 29.
- Axylos terra, xxxviii. 18.
- Axonæ, urbs capta a Pyrrho, xiv. 10.
- Azorus, oppidum, venit in deditionem Persei, xlii. 53. *vid. et* xlv. 2.

B

Babylonia, xxxviii. 17.

Bacchanalium initia ex Etruria, xxxix. 8. nefaria in iis stupra, aliaque scelera, *ibid.* eorum indicium deferretur ad Postumium consulem, 11. quæstio de Bacchanalibus mandatur consulibus, 14. Postumius invehitur in Bacchanalia, 15. Bacchanalia diruuntur, eorumque auctores puniuntur, 17. 18. senatusconsultum de Bacchanalibus, 18.

Baccharum habitu matronæ, crinibus passis, cum ardentibus facibus, ad Tiberim decurrunt, demissasque in aquam faces integra flamma effe-
runt, xxxix. 13.

Bachium, insula, xxxvii. 21.

Baculus sine nodo aduncus, Lituus dictus, i. 18.

Badius Campanus provocat Crispinum hospitem ad singulare certamen, & vulneratus aufugit ad suos, xxv. 18.

A. Bæbius, quod milites Romanos præbuisset ad ministerium cædis Ætolis, damnatur, xlv. 28. 31.

Cn. Bæbius Tamphilus, tribunus plebis, diem dicit M. Livio & C. Claudio, censoribus, xxix. 37. designatur prætor, quum ædilis plebejus esset,

xxxii. 49. 50. fortitur Ariminum, xxxii. 1. prætor, temere ingressus Gallorum Infubrium fines, clade afficitur, 7. a consule L. Lentulo probris increpitus, provincia excedere jubetur, *ibid.* triumvir coloniae deducendæ, xxxix. 22. consul, 56.

Cn. Bæbius Tamphilus, prætor, jurisdictionem urbanam, xlv. 17. legatus in Illyricum, xlv. 17.

L. Bæbius, legatus in Macedoniam, xlv. 18.

L. Bæbius Dives, creatur prætor xxxvii. 47. fortitur Hispaniam ulteriorem, 50. eum, proficiscentem in provinciam, circumveniunt Ligures, 57. sine lictoribus perfugit Massiliam, ubi intra triduum exspirat, *ibid.*

M. Bæbius, legatus, xxx. 25.

M. Bæbius Tamphilus, triumvir coloniae deducendæ, xxxiv. 45. prætor, xxxv. 10. ex Bruttis ad Tarentum & Brundisium legiones promoveri jubetur, 23. jubetur transire in Epirum, 24. pro prætor xxxvi. 8. in Thessalia quasdam urbes capit. 13. præest parti castrorum in obsidione Heracleæ, 22. ad disceptandum inter Philippum & Eumenem legatus mittitur, xxxix. 24. legationem renuntiat, 33. creatur consul, xl. 18. ei prorogatum imperium, 36. exercitum in Apu-

- anos Ligures inducit, 38. nullo bello gesto, triumphat, *ibid.*
- Q. Bæbius Tamphilus, legatus ad Annibalem missus, xxi. 6. iterum ad Carthaginienfes, 18.
- Q. Bæbius Herennius, tribunus plebis, criminatur senatum & augures, xxii. 34. ejus oratio in nobiles, *ibid.*
- Q. Bæbius, tribunus plebis, xxxi. 6.
- Q. Bæbius Sulca, legatus, xlii. 6.
- Bæcula urbs Hispaniæ, xxvii. 18. xxviii. 13.
- A. Bæculonius, signifer notæ fortitudinis, xli. 8.
- Bætica, xxviii. 2.
- Bætis, fluvius, xxviii. 16. incolæ amnem hunc Certim appellant, 22.
- Bagrada, fluvius, xxx. 25.
- Balanos, regulus Gallorum, Romanis auxilia pollicetur ad bellum Macedonicum, xlv. 14.
- Balari, Sardiniae populi, xli. 10. cæduntur a Romanis, 16.
- Balbus mons herbidus aquosus, xxix. 31.
- Baleares, insulæ duæ, major & minor, xxviii. 37. *vid.* 32. xxii. 20. xxiii. 40.
- Baleares peritissimi funditores, xxi. 21. 55. xxii. 37. xxviii. 37.
- Balearica funda, xxxviii. 29.
- Balista, mons Liguriæ, xxxix. 2. xl. 41. xli. 22.
- Ballistis & scorpionibus instructæ naves, xxi. 11. xxiv. 4.
- Balneis inclusos Romanos Campani fervore & æstu suffocant, xxiii. 7.
- Bantia, xxvii. 25.
- L. Bantius Nolanus, juvenis acer, propensus in Annibalem, Romanis a Marcello conciliatur, xxiii. 15.
- Baphyrus, amnis, xlv. 6.
- Barbam omnibus olim Romanis promittere mos fuit, v. 41.
- Barbam & capillum promittere, pars & signum doloris, vi. 18. xxvii. 34. xlv. 19.
- Barbana, fluvius xlv. 31.
- Cornelius Barbatus. *vid.* Cornelius.
- T. Quintius Barbatus, *vid.* Quintius.
- Barbosthenes, mons, xxxv. 27. 30.
- Barcina familia, xxiii. 13.
- Barcina factio, xxi. 2. 9. *vid.* 32. xxx. 7. 32. 42.
- Barcinorum in bello præstantia, xxviii. 12.
- Bardo, urbs Hispaniæ, xxxiii. 21.
- Bargulum, xxix. 12.
- Bargusios, Hispaniæ populos, contra Pœnos sollicitant legati Romani, xxi. 19. subiguntur ab Annibale, 23.
- Bargyliæ, oppidum, xxxii. 33. xxxiii. 18. 30. 35. 39.
- Bargylieticus sinus, xxxvii. 17.
- Barium, oppidum, xl. 18.
- Basilica post argentarias novas, xl. 51.
- Porcia, xxxix. 44.
- Sempronia, xlv. 16.
- Bassania,

- Bassania, urbs, xliv. 30.
 Bassanitæ, xliv. 30.
 Bassus. *vid.* Cæcilius.
 Bastarnæ, xl. 5. a Philippo evocati, 57. tempestate opprimuntur, 58. vincunt Dardanios, xli. 23. absorbentur Isthro, *ibid.*
 Bato, Longari filius, deficit ad Romanos, xxxi. 28.
 Begorritis, lacus, xlii. 53.
 Belbinates ager, xxxviii. 34.
 Belligeni, per quem ad transitionem Mericus Hispanus illectus erat, quadringenta agri jugera decreta, xxvi. 21.
 Bellona Dea, viii. 9. Victrix, x. 19. Bellonæ in medio pugnae discrimine templum vocet Ap. Claudius, *ibid.*
 — in ejus æde senatus datas, xxvi. 21. xxviii. 9. 38. xxx. 21. 40. xxxi. 47. xxxiii. 22. 24. xxxix. 29. xlii. 21.
 Bellovesus, filius sororis Ambigati, Celtarum regis, v. 34. ejus expeditiones, *ibid.* favet Cenomanis, Alpes transcendentibus, 35.
 Belli indicendi ritus, i. 32. *vid.* et xxxi. 8. et xxxvi. 3. bellicæ caerimoniae ab Anco institutæ, i. 32. de bello semper prius relatum ad Patres, quam rogatio ad populum ferretur, xlv. 21.
 Bellus, legatus Gentii, xlv. 31.
 Bendidium, templum, xxxviii. 41.
 Beneventum urbs, olim appellata Maleventum, ix. 27. *vid.* et xxiv. 16. xxv. 13.
 Beneventani a Romanis laudati, xxvii. 10.
 Beneventanus ager, xxii. 13. xxv. 17.
 Bergistanorum civitas a Catone subacta, xxxiv. 16. 17.
 Berœa deditur Romanis, xlv. 45. *vid.* et xlv. 29.
 Berœæus, xxii. 39. xlii. 51. 58.
 Besafides, imperator Hispanus, xxxiii. 44.
 Besidæ, oppidum Bruttiorum, a Panis deficit ad Romanos, xxx. 19.
 Bessi, populus Thraciæ, xxxix. 53.
 Beturia, xxxix. 30.
 Bendos vetus, xxxviii. 15.
 Bevus, flumen, xxxi. 33.
 Bianor, princeps Acarnanum, xxxiii. 16.
 Bigatum argentum, xxxiii. 23.
 Bigati quingenti & equus eximius strenuo militi dantur honoris ergo, xxiii. 15.
 Bigerra, urbs xxiv. 41.
 Bilistages, regulus Ilergetum, auxilium petit a Romanis, xxxiv. 11.
 Bifaltæ, populi, xlv. 45. trans Nessum amnem incolunt, & circa Strymonem, xlv. 30. viri fortissimi, *ibid.*
 Bithynia, xxvii. 30. xlii. 29. *vid.* Attalus, Nicomedes, Prusias.
 Bitis, Cotyis regis Thracum filius, ductus in triumpho antecurrum Æmilii Pauli, xlv. 39.

39. remissus ad patrem, 42.
 Bituriges, populi, summam imperii Gallorum tenuerunt, v. 34.
 Blandæ, urbs in Lucanis, xxiv. 20.
 Blasius, Salapiæ princeps, favet Romanis, Dasiumque, Annibali faventem, appellat de proditione, xxvi. 38. Salapiam tradit Marcello, *ibid.*
 Blossii fratres, apud Campanos conjurantes adversus Romanos, opprimuntur, xxvii. 3.
 Boarium forum. *vid.* Forum.
 Bocchar, rex Maurorum, xxix. 30.
 Bocchar, ex præfectis regiis vir acer & impiger, mittitur a Syphace contra Masinissam, xxix. 32.
 Bœbe, palus, xxxi. 41.
 Bœbeis, xxvii. 32.
 Bœotia, xxvii. 30. xxviii. 8. xxxiii. 1.
 Bœotiæ motus, xlii. 43.
 Bœoti adscripti a Philippo fœderi, cum Romanis inito, xxix. 12. jungunt societatem cum Romanis, xxxiii. 2. efferati odio in Romanos, per latrocinia multos interficiunt, 29. mulctantur a T. Quintio, *ibid.* eos sibi adjungit Antiochus, xxxvi. 6. eorum concilium discussum a Romanis legatis, xlii. 44.
 Bœotius, xliv. 43.
 Bœotarchæ, xxxiii. 27. xlii. 43.
 Boji, Gallicus populus, Etruscos & Umbros agro pellunt, v. 35. in Italia rebellant, xxi. 25. Bojorum agrum invadit C. Oppius, quem cædunt, xxxi. 2. duce Amilcare Poeno, invadunt Placentiam, 10. jungunt se Insubribus & Cenomanis xxxii. 30. eorum agros urunt consules, *ibid.* et 31. cædunt Romanos, xxxiii. 36. eorum agros populantur Romani, 37. vincuntur, ita ut vix nunciis cladis relictus sit, *ibid.* cæduntur a L. Valerio, xxxiv. 22. 46. oppugnant castra Romana, *ibid.* ingressi repelluntur, 47. in eorum agrum exercitum inducit L. Cornelius Merula consul, xxxv. 4. Boji vincuntur, 5. se dedunt Romanis, 40. pugna magna vincuntur a P. Cornelio Scipione, xxxvi. 38. datis obsidibus, mulctantur agri parte fere dimidia, 39.
 Bojorum mos ex calva hostilis capitis pocula faciendi, xxiii. 24.
 Bojorix, regulus Bojorum, xxxiv. 46.
 Bole. *vid.* Volæ.
 Bomilcar, xxi. 27.
 Bomilcar, præfectus classis Carthaginienfis, Locros accedit, xxxiii. 41. magnum portum Syracusarum cum classe ingreditur, xxiv. 36. *vid.* et xxxv. 25. et 27.
 Bona post domini supplicium publicata, iv. 15.

- Bona ejus, cujus caput sacrum esset, & ipsa quoque Cereri sacrata, iii. 55. *vid. et* ii. 8. *et* 41.
- Bona sequentia domini dedicationem, viii. 39. ix. 1.
- Bonis vendendis, cur bona Por-senæ regis vendi dicerentur, ii. 14.
- Bononia, Latina colonia, xxxvii. 57. a Bononia viam perduxit Arretium Flaminius consul, xxxix. 2.
- Bononien-sis ager vastatur ab Apuanis Liguribus, xxxix. 2.
- Boodis Poeni astutia capitur consul Romanus, xvii. 4.
- Bora, mons, xlv. 29.
- Boreas, ventus, xxxi. 45.
- Bos insignis magnitudinis, in Sabinis nata, immolatur Dianæ, i. 45.
- eximius immolatur Marti, vii. 37.
- Bovis fescenaris, quem consul immolaverat, jecur defluxit, xli. 19.
- Bove aurato Apollini sacrum, factum xxv. 12.
- femina aurata Latonæ sacrum factum, *ibid.*
- Boves trecenti voventur Jovi, xxii. 10.
- Boves albi voventur multis Divis, *ibid.*
- feminæ duæ albæ immolantur Junoni Reginæ, xxvii. 37.
- Bobus centum, in Hispania votis, Jovi sacrificat Scipio, xxxviii. 38.
- Bove aurato donatur L. Minucius, præfectus annonæ, iv. 16.
- Bobus decem donatur M. Valerius Corvus, vii. 26.
- centum, eximioque uno albo opimo, auratis cornibus, donatur P. Decius, vii. 37.
- triginta donatur Lælius, xxvi. 48.
- Boves Herculis a Caco abducti, i. 7.
- Boum cornibus præligati ab Annibale virgarum fascēs accenduntur, xxii. 16. *et* 17.
- Boum finus uritur pro lignis, xxxviii. 18.
- Boves Lucæ. *vid.* Elephantii.
- Bostar, præfectus Sagunti, xxii. 22.
- Bostar, legatus Poenorum ad Philippum, xxiii. 34.
- Capuæ præest præsidio Punico, xxvi. 5. 12.
- Bottiaea, xxvi. 25.
- Bovianum, oppidum, ix. 28. xxv. 13. caput Pentrorum Samnitium, ix. 31. capitur a Romanis, *ibid. vid. et* ix. 44. x. 12.
- Bovillæ, x. 47.
- Brachyllas Boeotarcha occisus, xxxiii. 27. 28. *memoratur etiam* xxxv. 47. xxxvi. 6.
- Brancus, Allobrogum regulus, contendit cum fratre de regno, xxi. 31. ei imperium restituit Annibal, *ibid.*
- Brennus, regulus Gallorum, v. 38. inter Brennum & Q. Sulpi-

- Sulpicium colloquium, v. 48.
 Brennus, Gallorum dux, xxxviii.
 16.
 Briniates, populi, xxxix. 2
 xli. 23.
 Brixia, urbs, v. 35. caput Ce-
 nomanorum gentis, xxxii.
 30.
 Brixiani Galli auxilio sunt Ro-
 manis, xxi. 25.
 Brundisium, colonia, xxxi. 13.
 xxxiv. 52. xlii. 17. 18. xlv.
 14.
 Brundisini a Romanis laudati,
 xxvii. 10.
 Brundisius portus, xxiii. 33.
 Brundisium promontorium, x.
 2.
 Bruttiae legiones fusae ab Alex-
 andro Epirensi, viii. 24.
 Bruttii populi omnes deficiunt
 ad Pœnos, xxii. 61. apud
 Bruttios res gestae Poeno-
 rum, xxiv. 1. Bruttii ca-
 piunt Crotonem, excepta arce,
 2. Bruttii, extremus Italiae an-
 gulus, xxvii. 51. per latro-
 cinia militiam exercere so-
 lent, xxviii. 12. xxix. 6. con-
 juraciones in Brutiis adver-
 sus rempublicam, xxxii. 1.
 Bruttiorum ager, xxv. 1. xxvi.
 12. xxvii. 41.
 in Bruttios colonia deducta,
 xxiv. 53.
 Brutus, *vid.* Junius.
 Brutulus Papius, nobilis & po-
 tens Samnis, induciarum
 ruptor, viii. 39. jussus dedi
 Romanis, sibi ipse mortem
 consciscit, *ibid.*
 Bryanium, xxxi. 39.
 Bubalcus, *vid.* Junius.
 Bucculae, xlv. 34.
 Budares, imperator Hispanus,
 capitur a Romanis, xxxiii.
 44.
 Bullini, populi, auxiliantur Ro-
 manis adversus Gentium,
 xlv. 30.
 Bullinus, sive Byllinus ager,
 xxxvi. 7.
 Bulla, xxvi. 36.
 Bula, mulier Apula, juvat Ca-
 nusii fugientes Romanos fru-
 mento, veste, viatico, xxii. 52.
 ei ab senatu honores habiti,
ibid.
 Busta Gallica, v. 48. xxii. 14.
 Butrotus, amnis, xxix. 7.
 Buxentum, xxxii. 29. eo colo-
 nia deducta, xxxiv. 45. *vid.*
et xxxix. 23.
 Bylazor, Pæoniae locus, xlv.
 26.
 Byrsa, arx Carthaginis, xvi. 1.
 xxxiv. 62.
 Byzantium tenent Galli, xxxviii.
 16.
 Byzantii, xxxii. 33.

C.

- Cacus averfos boves Herculis
 caudis in speluncam trahit,
 & ab illo occiditur, i. 7.
 Cadavera in peste per vias Ro-
 mae jacentia, xli. 26.
 Caddusii, populi, xxxv. 28.
 Caduceator ab Asdrubale ad
 Neronem missus, xxvi. 17. a
 Philippo ad Romanos, xxxi.

38. xxxii. 32. xxxiii. 11. ab Antiocho ad Scipionem, xxxvii. 45.
- Caduceum præferentes dedunt se Privernates, viii. 20.
- A. Cæcilius, ædilis plebis, xxxviii. 35.
- L. Cæcilius Denter, prætor creatur, xxxix. 56. fortitur Siciliam, xl. i.
- L. Cæcilius Metellus. auctor deferendæ Italiæ post Cannensem cladem, xxii. 53. quæstor, notatur a censoribus, xxiv. 18. tribunus plebis 43.
- M. Cæcilius præfuit legionibus in exercitu L. Furii adversus Gallos, xxxi. 21.
- M. Cæcilius, decemvir agro dividundo, xlii. 4. legatus ad frumentum cœmendum in Apuliam mittitur, 27.
- M. Cæcilius Denter, legatus in Macedoniam & ad Ptolemæum Aegypti regem, xlii. 6.
- M. Cæcilius Metellus, ædilis plebis, xxvii. 36. prætor urbanus, xxviii. 10. ad Attalum legatus, xxix. 11.
- Q. Cæcilius, tribunus plebis, iv. 16.
- Q. Cæcilius Metellus, pontifex, xxiii. 21. ædilis plebejus, xxvii. 21. ædilis curulis, 36. legatus, 51. et xxviii. 9. magister equitum, 10. consul, *ibid.* proconsul, 45. dictator, xxix. 11. decemvir agro dividundo, xxxi. 4. adversatur
- L. Cornelio consuli, triumphum petenti, xxxv. 8. ad disceptandum inter Philippum & Eumenem legatus missus, xxxix. 24. renunciat legationem, 33. ejus ad censores oratio, xl. 46.
- Q. Cæcilius Metellus, nuncius victoriæ de Perseo, mittitur Romam, xlv. 45.
- T. Cæcilius, inter primos tribunos militum consulari potestate, iv. 7. sed lege *T. Clælius*.
- Cædicius, centurio. v. 45. 46.
- C. Cædicius, legatus, x. 40.
- L. Cædicius, tribunus plebis, diem dicit Sp. Servilio, ii. 52.
- M. Cædicius audit silentio noctis vocem clariorem humana de adventu Gallorum, v. 32.
- Cælius. *vid.* Cœlius.
- Cæni, Thraciæ populi, xxxviii. 40.
- Cæninenfes Romam ad ludos proficiscuntur, i. 9. bellum parant ob raptum filiarum, 10. vincuntur, *ibid.*
- Cænemani. *vid.* Cenomani.
- Cæpio. *vid.* Servilius.
- Cære oppidum, i. 2. sacrarium populi Romani ac diversorium sacerdotum, v. 40. 50. vii. 20.
- Cærites, populi, v. 50. cum iis hospitium publice factum, *ibid.* iis bellum indictum, vii. 19. eorum legati deprecantur bellum, 20. impetrant pacem, *ibid.* Scipionem juvant in ornanda classe, xxviii. 45.
- Cæri-

- Cærimoniæ cultu Roma crevit, vi. 41. neglectus Reipublicæ noxijs, xxii. 9.
 Cæso. *vid.* Duilius, Fabius, Quintius.
 Cætrati. *vid.* Cetrati.
 Cæcus, amnis, xxxvii. 18.
 Calabria, xxiii. 34. xlii. 48.
 Calagurris, oppidum Celtiberorum, xxxix. 21.
 Calathana, vicus, xxxii. 13.
 Calatia, ix. 2. 28. xxiii. 14. xlii. 20. xlv. 16. expugnatur a Samnitibus, ix. 43. Calatiam migrare jubentur Atellani, xxvii. 3. Calatiæ muros reficiunt censores, xli. 32.
 Calatini deficiunt ad Pœnos, xxii. 61. dedunt se Romanis, xxvi. 16.
 Calatinus ager, xxii. 13.
 Novius Calavius Campanus, ix. 26.
 Ofilius Calavius Campanus, ix. 7.
 Ovius Calavius Campanus, ix. 26.
 Pac. Calavius senatum Campanum sibi & plebi obnoxium facit, xxiii. 2. 3. filium Perollam absterret ab occidendo Annibale, 9.
 Calavium fraude incendium Romæ ortum, xxvi. 27.
 Calendis Quintilibus magistratum occipiunt tribuni militum consulari potestate, v. 32. *vid.* & viii. 20.
 dies a. d. xv. Calendas Sextiles, duplici clade insignis, vi. 1.
 Calendis Octobribus magistratus initus, v. 9.
 Calendæ intercalares, xliii. 13.
 Caleni, populi, x. 20.
 Calenus ager, x. 20. xv. 5. xxii. 13.
 Cales urbs, viii. 16. xxii. 15. xxiii. 31. xxiv. 45. xxvi. 9. 15. 16. xvii. 9. capitur a Romanis, viii. 16. eo deducitur colonia, *ibid.* *vid.* & xxvii. 9. de Calibus, quod pecuniam militesque Romanis negarant, senatusconsultum, xxix. 15.
 Caletranus ager, xxxix. 35.
 Calidæ æquæ, locus, xxx. 24.
 Caligo tam densa, ut neque signiferi viam, nec signa milites cernerent, xxxiii. 7.
 Callicinus tumulus, xlii. 58.
 Callicrates, xlv. 31. ejus contra Perseum oratio, xli. 28.
 Callicritus Thebanus, civitatis princeps, interfectus a Perseo, xlii. 13. 40.
 Callicula, mons, xxii. 15. 16.
 Callidromon, cacumen montis Cæti, xxxvi. 15. 16.
 Callisæ, oppidum, viii. 25.
 Calligenes, medicus Philippi, xl. 56.
 Callipeuce, saltus, xlv. 5.
 Callipolis Cherfonefi, xxxi. 16.
 Callipolis Ætolis, xxxvi. 30.
 Callippus, præfectus classis Macedonicæ, xlv. 28.
 Callithera, oppidum, xxxii. 13.
 Calor, fluvijs, xxiv. 14. xxv. 17.
 C. Calpurnius, xxii. 61.

- C. Calpurnius Piso prætor creatur, xxv. 41. prætor urbanus, xxvi. 10. 15. 21. prorogato imperio. mittitur in Etruriam, 28. Capuæ & exercitui præficitur, xxvii. 6. iterum præficitur Etruriæ, 7. proprætor ad senatum de Etruriæ defectione scribit, 21.
- C. Calpurnius Piso creatur prætor, xxxix. 6. sortitur Hispaniam ulteriorem, 8. 21. ejus in Hispania res gestæ, 30. 31. de Lusitanis & Celtiberis triumphat, 42. creatur triumvir coloniæ deducendæ, xl. 29. consul, 35. moritur, 37. ejus mors suspecta, *ibid.*
- L. Calpurnius, legatus Romanus ad concilium Achæorum, xxxii. 16.
- M. Calpurnius Flamma, xxii. 60.
- Calva. *vid.* Boji.
- Calycadnus, promontorium, xxxviii. 38.
- Calydon, xxxvi. 11.
- Cambunii, montes, xlii. 53. xliv. 2.
- Cameli, quos dromadas vocant, ante equitatum Antiochi, xxxvii. 40.
- Cameria a Tarquino Prisco capta, i. 38.
- Camerinus. *vid.* Sulpicius.
- Camers. *vid.* Clusium.
- Camertes Umbri, ix. 36. xxviii. 45.
- Camillus. *vid.* Furius.
- Camcenarum lucus, i. 21.
- Campana legio, Rhegium per scelus occupat, et pœnas dat, xxviii. 28.
- Campania, ii. 52. provincia evenit C. Marcio Rutilo, vii. 38.
- Campani, juncti Sidicinis, compelluntur a Samnitibus intra mœnia sua, vii. 29. iis petentibus auxilium a Romanis negatur, *ibid.* et 30. 31. se dedunt Romanis, *ibid.* et viii. 11. mulctantur agro, *ibid.* iis civitas sine suffragio data, 14. Campani senatus obsequium in plebem, & plebis licentia, xxiii. 2. 4. mittunt legatos ad Varronem consulem, *ibid.* ad eos oratio consulis, 5. deficiunt ad Annibalem, 7. suffocant Romanos in balneis, *ibid.* vocant Annibalem, xxv. 15. obsessi a Romanis, sunt equestribus præliis victores, xxvi. 4. deliberant de deditione, 13. Vibio Virio suadente, septem & viginti senatores venenum sumunt, *ibid.* et 14. urbe dedita, senatus Campani supplicium, 15. 16. multitudo venundatur, *ibid.* Campanorum querelæ de Fulvio, & super ea re senatusconsultum, 33. 34. Campanorum conjuratio indicata, xxvii. 3. agri Campani pars vendi a quæstoribus jubetur, xxviii. 46. agrum Campanum censores fruendum locant, xlii. 19. de eo senatusconsultum, civ. 28. *vid.* Capua.

Cam-

Campani petunt, ut sibi cives Romanas ducere uxores liceat, xxxviii. 36.

Campi Argivorum, xxxiv. 25.

— Feneſtani, viii. 12.

— Macri, xli. 22.

— Magni, xxx. 8.

— Stellates, ix. 44.

— Theſſaliæ, xxxi. 41. xlii.

54.

— Veteres, xxv. 16.

Campus Aegſteus, xxvii. 33.

— Diomedis Argivi, xxv.

12

— Hyrcanus, xxxvii. 38.

— Martius, iii. 27. in eo inſtructus exercitus, & luſtratus, i. 44. ager Tarquiniorum, conſecratus Marti, Martius deinde campus fuit, ii. 5. in eum populus centuriatim citatus, vi. 20. in eo comitia habita, xxxi. 7. in eum ſenatus evocatus, iii. 63

— Metropolitanus, xxxviii.

15.

— Priaticus, xxxviii. 41.

— Sceleratus, unde nomen habeat? viii. 15.

— Thebes, nobilitatus carmine Homeri, xxxvii. 19.

Canæ, oppidum, xxxvi. 45. xxxvii. 8.

Canaſtræum, promontorium Pallenes, xxxi. 45. xlii. 11.

Caniculæ ortus, xl. 22.

C. Caninius Rebilus creatur prætor, xlii. 28. fortitur Siciliam, 31.

M. Caninius Rebilus, legatus in Macedoniam, xliii. 13. re-

ducit obſides in Thraciam, xlv. 42.

Canis ſectio in luſtratione exercitus Macedonici, xl. 6.

Canna, flumen, xxv. 12.

Cannæ, vicus, xxii. 43. prælium ad Cannas, & Romanorum clades, 47. & ſeqq.

Cannenſis cladis occasione multi ſocii a Romanis deficiunt, xxii. 61. reliquæ in Siciliam relegantur, xxiii. 31. legatis ad Marcellum conſulem miſſis, offerunt operam ſuam ad bellum, xxv. 6. conſtans in eos ſenatus ſeveritas, 7. eos minime aſpernatus Scipio, ſecum trajicit in Africam, xxix. 24

Cannenſes equites notati, xxvii. 11.

Cantherium in foſſa, xxiii. 47.

L. Cantilius, ſcriba pontificis, qui cum virgine Veſtali ſtuprum fecerat, virgis in comitio cæſus, inter verbera exſpirat, xxii. 57.

M. Cantius, tribunus plebis, L. Poſtumium accuſat, x. 46.

C. Canulejus, tribunus plebis, rogationem promulgat de Patrum cum plebejis connubio, iv. 1. invehitur in conſules, 3.

L. Canulejus, legatus miſſus ad Ætolos, xli. 30.

L. Canulejus Dives, creatur prætor, xlii. 28. fortitur Hiſpaniam, 31. recuperatores dare jubetur in eos, quos Hiſpani accuſarent, xliii. 2.

M.

M. Canulejus, tribunus plebis,
iv 44.

Canusini, populi, veniunt in Romanorum ditionem, ix. 20.

Canusium fugiunt superstites, post prælium ad Cannas, Romani, xxii. 50 52.

Capena, urbs, v. 10. xxii. 1.

Capena porta, i. 26. vii. 23.

x. 23. xxiii. 32. xxv. 40.

xxvi. 10. xxxiii. 26. *vid* Porta.

Capenates auxilio veniunt Videntibus, v. 8 eorum ager vastatur, 12. vincuntur prælio a Romanis, 13. bellum instaurant, & subiguntur, 24.

Capetus Silvius, Albæ rex, i. 3.

Capillus promissus. *vid*. Barba.

Capitolium adscendit Romulus, templumque primum Jovi Feretrio dedicat, 1. 6. fedes datur Sabinis, 33. ab Herdonio Sabino cum exsulibus & servis occupatur, iii. 15. recuperatur & lustratur, 18. etiam prodigii causa lustratur, 29. militaris juvenus occupat Capitolium, illud contra Gallos defensura, v. 39. obsidetur a Gallis, 43. servatur ab anseribus, 47. liberatur ab obsidione, 49. latum ad populum, ne quis patricius in Capitolio habitaret, vi. 20. senatus in Capitolio habitus, viii. 5. xxiv. 10. in eo delectus habitus, xiv. 27. & foedus ictum, xxxvii. 55. in eo consules vota nuncupant, antequam in provincias pro-

fiscantur, xxi. 63. xli. 32. xlii. 49.

in Capitolio aream ædi Jovis exstruendæ Tarquinius Priscus occupat fundamentis, 1. 38. ædem exstruit Tarquinius Superbus, 53. 55. dedicat Horatius Pulvillus, ii. 8. substructum saxo quadrato Capitolium, vi. 4.

in Capitolio Herculis simulacrum positum dedicatumque, ix. 44.

— Limina ænea posita, x. 23.

— Fornix cum signis septem auratis, duobus equis, & marmorea duo labra, xxxvii. 3.

— Quadrigæ aureæ, xxix. 38.

— Signa tria ex mulctatio argento posita, xxx. 39.

Capitolini ludi. *vid*. Ludi.

Capitolinus. *id*. Manlius, Quintius, Sestius.

Cappadocia, xxxvii. 31. xlii. 29.

Capræ palus, i. 16.

Captivi sub corona venditi, ii. 17.

— non minus decem pondo compedibus vincti, in publici carceris custodia servantur, xxxii. 26. in captivos sævitia prohibita, xviii. 66.

Captivorum commutandorum ratio, xxii. 23.

Captivorum redimi cupientium oratio, xxii. 59. eos redimi non vult senatus, 61.

Captivi Romani, vel plurium captivorum fraus, iusta poena castigata, xxii. 58. 61.

Captivi Romani, apud Achæos servi-

- servitutem servientes, liberantur, xxxiv. 50. idem fit in Creta, xxxvii. 60.
- Capua urbs, olim Vulturnus, unde dicta? iv. 37. dolo occupatur a Samnitibus, *ibid* & vii. 38. Capuæ deliciæ corrumpunt milites, *ibid*. de Capua capienda militum consilia, *ibid* eluduntur arte, 39. Capuam præfecti creati, ix. 20. Capuæ conjurationes adversus Romanos factæ, 25. 26. Annibal it Capuam in hiberna, xxiii. 18. corrumpitur illic ejus exercitus, *ibid*. Capua laborat inopia, xxv. 13. sublevatur ab Hannone, *ibid*. obsidetur a consulibus Romanis, 20. cingitur operibus, 22. & xxvi. 1. 4. *vid*. Campani.
- Capusa, filius Cæfalcis, Numidarum regis, accipit patrum imperium, xxix. 29. dimicat cum Mezetulo de regno, & cadit, *ibid*.
- Capita Sari fluminis, xxxiii. 41.
- Capita hostium lanceis infigunt, aut in equorum pectoribus pendentia gestant Galli Senones, x. 26.
- Capitibus rasis sequuntur currum T. Quintii triumphantis, qui servitute ab eo exempti fuerant, xxxiv. 52.
- Capitis velandi mos fecialibus usurpatus, i. 32.
- Capita hostium præcidenda, libertatis præmium, volonibus proposita, xxiv. 15.
- Capite anquisitum de imperatore nullo, ob rem male gestam, viii. 33. capitis anquiri in Fulvium tribunus, xxvi. 3.
- Caput humanum integra facie in fodiendis templi Jovis Tarpeji fundamentis inventum, i. 55.
- Caput Jovi sacrum, iii. 55. x. 38.
- Capys Silvius, rex Albæ, i. 3.
- Capys dux, unde Capua dicta, iv. 37.
- Carabis, urbs Hispaniæ, xli. 3.
- Carales, xxiii. 40. xxx. 39.
- Caralitanus ager vastatur a Punica classe, xxvii. 6.
- Caralitis, palus, xxxviii. 15.
- Caranus, primus Macedoniæ rex; vicesimus ab eo Perseus, xlv. 9.
- Caravantis, Caviorum in Illyrico urbs, xlv. 30.
- Cara antius, frater Gentii, Illyriorum regis, xlv. 30. captivus Romam mittitur, 32. in triumpho L. Anicii prætoris ducitur ante currum, xlv. 43.
- Carbo *vid*. Papirius.
- Carcer ædificatur media urbe, i. 33.
- inferior, xxxiv. 44. alio nomine Tullianum, xxix. 22.
- Carcer lautumiarum, xxxii. 26.
- Carcer privatus in singulis patriciorum domibus, vi. 36.
- Car-

Carceres in circo, viii. 20. xli. 32.

Carchedon, xvi. 1. *vid.* Carthago.

Cardo, urbs Hispaniæ, xxxiii. 21.

Caria, xxxiii. 19. xxxvii. 16.

Cares, xxxiii. 18. jubentur liberi esse, xlv. 15.

Caria Hydrela, xxxvii. 56.

Carinæ, regio urbis Romæ, xxvi. 10. xxxvi. 27.

Carmelus. *vid.* Catmelus.

Carmen exsecrationis, x. 38.

— rogationis, iii. 64.

— fullemne precationis consulum, xxxix. 15.

— triumphale, iii. 29.

Carminis horrendi lex, i. 26.

Carmina Marci vatis, xxv. 12.

Carmen de Idæa matre, a Pessinunte advehenda, in Sibyllinis libris repertum, xxix. 10.

Carmen ab ter novenis virginibus per urbem cani iustum, xxvii. 39. xxxi. 12.

Carmina militaribus jocis jactata in consules triumphantes, xxviii. 9. xxxix. 7.

Carmina Sibyllæ, x. 8.

Carmenta fatiloqua ante Sibyllæ in Italiam adventum habita, i. 7.

Carmentalis porta, ii. 49. xxiv. 47. xxv. 7.

Carmentis faxum, v. 47.

Carni, populi, queruntur de C. Cassii consulis crudelitate, xliii. 7.

Carnis in feriis Latinis dandæ

mos, xxxii. 1. legati ab Ardea queruntur, sibi Latinis non datam esse carnem; inde instauratæ Latinæ, *ibid.* *vid.* § xxxvii. 3.

Carnuntum, munitam urbem, occupare nituntur Romani, xliii. 1.

Carnutes, populi Galliæ, v. 34.

Carpentis ut festo profestoque uti possent, matronis concessum, v. 25. *vid.* § xxxiv. 1. § 3.

Carpesii, xxiii. 26.

Carpetania Hispaniæ, xxxix. 30. xl. 30. 33.

Carpetani, populi, cum Vaccæis aliisque populis, vincuntur ab Annibale, xxi. 5. 11.

Carris effedisque superstantes Galli pugnant in Romanos, x 28.

Carrinas. *vid.* Albius.

Carseoli, colonia, x. 3. 13. negat consulibus milites & pecuniam, xxvii. 9. de ea re senatusconsultum, xxix. 15.

Carteja, *sive potius Althea*, urbs opulenta, capta & direpta ab Annibale, xxi. 5.

Carteja in ora Oceani, xxviii. 30. cum portu, *ibid.* colonia, xliii. 3.

Carthaginis judicum ordinis potentia, xxxiii. 46.

Carthago Nova. eo exercitum in hiberna deducit Annibal, xxi. 5. ejus situs & portus, xxvi. 42. oppugnatur a P. Cornelio Scipione, *ibid.* capitur, 46. præda

præda ingens capta & obsides totius Hispaniæ, 47. *vid.* 49. 50. Carthaginis captæ annus dubius, xxvii. 7.

Carthaginienſes exercitum trahunt in Siciliam, iv. 29.

cum iis foedus iſtum, vii. 27. legatos Romam mittunt gratulatum cum corona aurea, 38. cum iis foedus renovatum, ix. 43. xiii. 47.

ſecundi inter Carthaginienſes & Romanos belli magnitudo & cauſæ, xxi. 1. huius belli eventa deſcribuntur decem libris, a xxi^o ad xxxum. pacis conditiones, xxx. 37. quingentæ naves Carthaginienſium incenſæ, 43. *vid.* Punicum.

primum tributum ſolvunt Romanis, xxxii. 2.

legatos Romam mittunt, pollicentes frumentum & hordeum, xxxvi. 4.

cum Maſiniſſa contendunt de agro, xl. 17. iis a Romanis centum obsides redditi, & pax cum Maſiniſſa facta, 34. noctu in æde Æſculapii ſenatum dant legatis Perſei, xli. 27.

legatos Romam mittunt queſtum de Maſiniſſa, xlii. 23. legatos Romam mittunt, pollicentes triticum & hordeum, xliii. 6.

Carthaginienſes cruce mulctant conſilio pravo geſta, etiamſi proſpere evenerint, xxxviii. 48

Carthalo ſummam imperii equeſtris in exercitu Annibalis obtinet, xxii. 15. nobilis Carthaginienſis Romam cum captivis proficiſcitur, 58. ei obviam liſtor mittitur, qui eum finibus Romanis excedere jubet, *ibid.*

Carthalo mittitur ad caſtra Romana, xxv. 17.

Cart alo, Puniſ præſidii præfeſtus, in Tarenti expugnatione obruncatur, xxvii. 16.

Carventana arx, iv. 53. 55.

C. Carvilius Spoletinus, xliii. 20. 21.

L. Carvilius, tribunus plebis, xxv. 3.

Sp. Carvilius C. F. Maximus, ædilis curulis, x. 9. conſul, in Samnium profeſtus, vi capit Amiternum, oppidum, 39. & Cominium, 43. & alia in Samnio oppida, 44. *ſeqq.* ejus reſ geſtæ in Etruria, 46. triumphat, *ibid.*

Sp. Carvilius, conſul, ſuadet, ut ex Latinis populis ſenatus ſuppleatur, xxiii. 22. moritur augur, xxvi. 23.

Sp. Carvilius, tribunus plebis, xxv. 3.

Sp. Carvilius, a Cn. Sicinio ex Græcia Romam remiſſus, xlii. 36.

Caryæ, xxxiv. 26. xxxv. 27.

Caryſtus, urbs Eubœæ, capitur a Romanis, xxxii. 16. 17. libertatem a Romanis accipit, xxxiii. 24.

Caryſtus.

- Carystus, urbs in Ligurum agro Statiellati, xlii. 7.
- Carystiorum in Euboea agri vastantur, xxxi. 45. xxxii. 16.
- Casæ textæ ex arundinibus, xxxv. 27.
- Casander, minister Philippi crudelitatis in Maronitas, veneno creditur ab eo sublatus, xxxix. 34.
- Casilinum, urbs, Falernum a Campano agro dividit, xxii. 15. nobilis obsidio Casilini, xxiii. 17.-20. recipitur Casilinum a Romanis, xxiv. 19.
- Casinas ager, xxii. 13. xxvi. 9. in Casini & Casilini nominibus error, xxii. 13.
- Casinum, colonia, ix. 28.
- Cassander, rex, xlii. 11.
- Cassandrea, urbs, xxviii. 8. xxxi. 45. xliii. 23. xlv. 28. xlv. 10. condita a Cassandro rege, xlv. 11. ejus situs, *ibid.* oppugnatur a Romanis, *ibid.* relinquitur, 12.
- Cassandrenses, xlv. 10.
- Cassignatus, dux Gallorum, cedit in prælio, xlii. 57.
- C. Cassius, tribunus militum, xlii. 31.
- C. Cassius Longinus, prætor, xli. 26. decemvir agro dividendo, xlii. 4. consul, 28. fortitur Italiam, 32. Galliam fortitus, in Macedoniam per Illyricum ducere exercitum vano incepto conatur, xliii. 1. de ejus crudelitate queruntur Galli, 7.
- C. Cassius Longinus, consul, lx. 27.
- Q. Cassius Longinus, creatur prætor, xlv. 14. fortitur jurisdictionem urbanam, 16.
- Sp. Cassius, consul, Pometiam capit, ii. 17. triumphat, *ibid.* magister equitum primus, 18. consul iterum, 33. consul III. legem agrariam primus promulgat, 41. regni crimine damnatus, necatur, *ibid.*
- Castellani agrestes, sive Ilotæ, apud Lacedæmonios, xxxiv. 27.
- Castellani, sive domini castellarum, xxxviii. 45.
- Castori ædes vota, ii. 20. dedicata Idibus Quintilibus, 42. *vid. et viii. 11. ix. 43.*
- Castra Numidarum descripta, xxx. 3.
- Punica, quæ ferme tota lignea, *ibid.*
- Pyrrhi, quibus captis, Romani metationem castrorum postea perfectam habuere, xxxv. 14.
- Castra Claudiana, locus, xxiii. 31.
- Pyrrhi, locus, xxxii. 13. xxxv. 27.
- Telmissum, xxxvii. 56.
- Castrorum portæ, xl. 27.
- usus, xlv. 39.
- Castrum Mutilam, xxxi. 2. xxxiii. 37.
- Novum, colonia, xxxvi. 3.
- Salerni, xxxii. 29.
- Altum, locus insignis cæde

- de magni Amilcaris, xxiv. 41.
- Castulo, urbs Hispaniæ valida ac nobilis, unde Annibali uxor erat, deficit ad Romanos, xxiv. 41. redit ad Pœnorum societatem, xxviii. 19. eam deditione recipit Scipio, 20.
- Castulonensis saltus, xxii. 20. xxvi. 20. xxvii. 20.
- Catana, xxvii. 8.
- Cataphracti equites, xxxv. 48. xxxvii. 40.
- Catapultæ, xxi. 11. maximæ & minoris formæ, xxvi. 47.
- Catellis donati equites, xxxix. 31.
- Q. Catus, ædilis plebis, xxvii. 6. legatus Neronis consulis, 43. ad donum ex præda Asdrubalis Delphos portandum mittitur, xxviii. 45.
- Catmelus, Gallorum regulus, xli. 5.
- Cato. *vid.* Porcius Cato.
- Caudium, ix. 2. 14. 19. 27.
- Caudinæ Furcæ, earumque descriptio, ix. 2.
- Caudina pax facta non fœdere, sed per sponsonem, ix. 5. ejus sponsores per faciales deduntur, 10.
- Caudini Samnites, xxiii. 41. devastantur, xxiv. 20.
- Cavæ ferreæ in circo, per quas intromitterentur feræ, xli. 31.
- Caviorum gens, xlv. 30.
- Caularis, amnis, xxxviii. 15.
- Caulonia, urbs, oppugnatur, xxvii. 12. solvitur obsidio sub adventum Annibalis, 15.
- Caunum a Ptolemæo emerunt Rhodii, xlv. 10.
- Caunei five Caunii, xxxiii. 20. desciscunt ab Rhodiis, xlv. 25. rediguntur in officium, *ibid.*
- Caunus, mons in Hispania, xl. 50.
- Cauffarii milites, vi. 6.
- Celænæ, urbs, ubi Mæandri amnis fontes oriuntur, xxxviii. 13. quondam caput Phrygiæ, *ibid.* ei nomen Apameæ inditum, *ibid.*
- Celelates, populi, se dedunt Romanis, xxxii. 29.
- Celeres trecentos ad custodiam corporis instituit Romulus, i. 15. eorum tribunus L. Brutus, 59.
- Celetrum, oppidum, captum a Romanis, xxxi. 40. ejus situs, *ibid.*
- Cella Fortis Fortunæ, xxvii. 11.
- Jovis, v. 50. xxxv. 41. xlv. 14.
- Minervæ, vi. 29.
- Cellam unam pontifices negant amplius, quam uni Deo, rite dedicari, xxvii. 25.
- Celoces piraticæ, xxxvii. 27.
- Celtæ, pars tertia Galliæ, v. 34. ciii. 127.
- Celtiberia, xxviii. 1. subigitur a Ti. Sempronio Graccho, xl. 47. 50. *vid. et* xli. 3.
- Celtiberiæ montes, xxi. 43.
- Celtiberi excutiant jugum Pœnorum, xxii. 21. eos eadem mercede, quam pacti cum Car-

- Carthaginienſibus erant, imperatores Romani ad ſe perducunt, xxiv. 49. deferunt Scipionem, xxv. 33. vincuntur a M. Silano, xxviii. 2. ingenti agmine ad oppidum Iliturgi M. Helvio occurrunt, xxxiv. 10. cæduntur, *ibid.* Celtiberum decem millia mercede conducunt Turduli, 17. funduntur & fugantur a M. Fulvio, xxxv. 7. duodecim millia caſa a Romanis, xxxix. 21. de iis triumphat C. Calpurnius Piſo, 42. eorum oppida aliquot expugnata, 56. adoriuntur Q. Fulvium Flaccum, Urbicam oppugnantem, xl. 16. feſſi proeliis variis, abſcedunt, *ibid.* vincuntur, 31. 32. eorum maxima pars in dedicationem venit, 33. inſidiantur Fulvio Flacco, eumque in ſaltu Manliano invadunt, 39. cæduntur, 40. de iis triumphat Q. Fulvius Flaccus, 43. mira eorum ſimplicitas, 47. de iis triumphat Sempronius Gracchus, xli. 14.
- Cenæum Eubœæ, xxxvi. 20.
- Cenchreæ, xxviii. 8. xxxii. 19. Corinthiorum emporium, xxxii. 17. capitur, 23.
- Cenomani tranſcendunt Alpes, & in Italia confiſunt, v. 35. in fide populi Romani manent, xxi. 55. duce Amilcare Pœno, invadunt Placentiam, xxxi. 10. conciliantur Romanis, xxxii. 30. de iis triumphatur, xxxiii. 23. iis arma demit M. Furius prætor xxxix. 3. conquerentibus Romæ apud ſenatum arma reddita, *ibid.*
- Cenon, oppidum, ab A. Virgilio conſule captum, ii. 63.
- Cenſennia, urbs, ix. 44.
- Cenſor, a cenſu dictus, iv. 8.
- alius numquam ſufficitur deſuncto, v. 31. vi. 27.
- poſt mortem collegæ abdicat, ix. 34.
- primus e plebe fit C. Marcus Rutilus, vii. 22.
- alter alterum notat, xxix. 37.
- Cenſores Mam. Æmilium tribu movent, octuplicatoque cenſu ærarium faciunt, iv. 24.
- qui nondum conſules fuerant, creati, xxvii. 11.
- recitant ſenatum, xxix. 37. xl. 51.
- ſenatu movent aliquot ſenatores, xxxiv. 44. xxxix. 42.
- notas adſcribunt ſenatu motis, xxxix. 42.
- equitibus adimunt equos publicos, xxiv. 18. *vid.* & xxvii. 11.
- in campo ad aram Martis ſellis curulibus confiſunt, xl. 45.
- Cenſorum opera publica, in quæ iis veſtigal annuum decretum, xl. 46. xli. 32.
- de delectu edicta, xliii. 16.
- Cenſoria poteſtas per dictatorem
 b b rem

- rem exercita, xxiii. 22. & 23.
- Censura, ejusque initium, & potestas, iv. 8.
- insignis, ix. 29. xxxix. 42. 44.
- Censuræ tempus minutum, & ex quinquennali annua & semeltris facta, iv. 24. ix. 33.
- severitas, xiv. 33. xxiv. 18. xxxix. 44.
- Census instituitur, i. 42. 43. census actus, iii. 3. 22. 24. x. 47. xi. 23. xiv. 33. xvi. 40. xix. 38. 65. xx. 16. 58. xxvii. 36. xxix. 27. xxxv. 9. xxxviii. 36. xlii. 10. *vid.* Lustrum.
- populi primum in villa publica actus, iv. 22.
- equitum, xxix. 37.
- Idibus Decembribus habitus, xliv. 16.
- C. Centenius, proprætor, xxii. 8.
- M. Centenius, cognomento Penula, insignis inter primipili centuriones, xxv. 19. ejus clades, *ibid.*
- Centunculi mulorum, vii. 14.
- Centuriæ tres equitum a Romulo conscriptæ, i. 13. in iis, regnante Tarquinio Prisco, mille & octingenti equites, 36. geminantur a Ser. Tullio, ita ut sex numero fiant, adjectis duodecim novis centuriis, 23.
- in Centurias describitur a Ser. Tullio populus Romanus, i. 42. 43. ordo suffragiorum per centurias, *ibid.* prærogativa centuria, v. 18. x. 22. xxiv. 7. xxvi. 22.
- Centuria, five ordo in legione, xlii. 34.
- Centuriata comitia. *vid.* Comitia.
- Centuriatus, five descriptio modo lectorum militum in centurias, xxii. 38. *vid. et* x. 21. xxv. 15.
- Centuriati libertini, x. 21.
- Centurio primus, Primipilus appellatus, vii. 41. *vid. et* viii. 8. ubi acies Romana describitur. *vid. et* xxv. 19. xxxiv. 46.
- primus Princeps, xxv. 14. xlii. 34.
- primus Hastatus, *ibid.*
- Centurionis vox pro omine accepta, v. 55.
- Centuriones & Duplicarii, securi percussi. ii. 59.
- Centurionibus quantum diviserint triumphantes imperatore, xxxiv. 52. xxxvi. 40.
- Cephalus, princeps Epirotarum, suam gentem Perseo adjungit, xlii. 5. pugnans cadit, xl. 26.
- Cephalonia insula, xxxvii. 13. 50. xxxviii. 9. 28.
- Ceræ ducena millia pondo Romanis dare coguntur Corsi, xlii. 7.
- Cercetius, mons, xxxii. 14.
- Cercina, insula, xxii. 31. xxxiii. 48.
- Cercinium, oppidum, captum &

- incensum, xxxi. 41.
 Cericuri, navigii genus, xxxiii. 19.
 Cerdiciates, populi, se dedunt Romanis, xxxii. 29.
 Cerdubellus, Hispanus, prodit Romanis Castulonem urbem, xxviii. 20.
 Cerealia, ludos, dictator & magister equitum ex senatusconsulto faciunt, xxx. 39.
 Ceres, ii. 41.
 Cereris sacrum anniversarium qua occasione intermissum, xxii. 56.
 — ædes, iii. 55. xxviii. 11. xl. 2.
 — templum Athenis ingressi duo juvenes Acarnanes, imprudentes religionis, interficiuntur, xxxi. 14.
 — Initia, xxxi. 47.
 Cereri peculium Sp. Cassii consecrat pater, ii. 41.
 — institutum jejunium ob prodigia, xxxvi. 37.
 — signum æneum ex mulctatio argenteo positum, xxxiii. 25.
 Cerrinus Jubellius. *vid.* Jubellius.
 Certima, prævalida urbs Celtiberiæ, deditur Romanis, xl. 47.
 Certimensium legatorum rudis simplicitas, *ibid.*
 Certis, fluvius, idem qui Bætis, xxviii. 22.
 Cerva, Dianæ sacra, x. 27.
 Cervi objecti viæ intercludendæ, xlv. 11.
 Cestrosphendonæ descriptio, xlii. 65.
 Cethegus. *vid.* Cornelius.
 Cetra peltæ haud dissimilis, xxviii. 5.
 Cetrati, xxxi. 36. xxxiii. 4. 8. xxxv. 30. xlii. 51.
 Cetrati, xxi. 21. xlv. 41. Peltastæ vocati, xxxi. 36. xxxiii. 4.
 Chærea, xl. 55.
 Chæronea, xxxv. 46. xxxvi. 11. xlii. 43.
 Chalcaespides, milites, xlv. 40.
 Chalcedon, xlii. 56.
 Chalcis Euboïca, viii. 22. xxvii. 30. xxviii. 5. 6. 8. ab Chalcide Euboïca originem trahunt Cumani, viii. 22.
 Chalcidis situs, xxviii. 7.
 Chalcidem occupant Romani, & direptam relinquunt, xxxi. 23. eam tentat frustra Thoas, Ætolorum princeps, xxxv. 37.
 Chalcidenses colloquuntur cum Ætolis, xxxv. 38. 46. portas aperiunt Antiocho, 51. & mox consuli M^p. Acilio Glabrioni, xxxvi. 21. queruntur de injuriis sibi illatis, xliii. 9.
 Chalcidensis hospitis cœna, xxxv. 49.
 Chalciceon, templum Minervæ æreum, xxxv. 36.
 Chaones, xliii. 25.
 Chaonia, xxxii. 5.
 Charax, locus præsidio Persei circa Tempe occupatus, xlv. 6.
 Chariclitus, præfectus Rhodiorum

- rum clāssis, xxxvii. 23.
- Charilaus, princeps civitatis Palæopolis, tradit urbem Publico Philoni, imperatori Romano, viii. 25.
- Charopus, princeps Epirotarum, Villio & Quintio consulibus utilem operam præbet, xxxii. 6. 11.
- Charopus, superioris nepos, misus ab avo Romam, ut linguam Romanam literasque perdisceret, xliii. 5. princeps gentis suæ criminatur apud Romanos, & cogit ad Persei amicitiam confugere, *ibid*
- Chaus, amnis, xxxviii. 14.
- Chelidonium promontorium, xxxiii. 41.
- Chersonesus, xxxi. 16. xxxvi. 41
- Chimarus, miles Persei Cretenfis, xlv. 24.
- Chius, xlv. 28. insula & oppidum, xxxvii. 27.
- Chii, xlv. 28. mittunt legatos ad dirimendum bellum, Philippum inter & Ætolos, xxvii. 30. donantur agro, xxxviii. 39.
- Cia, xxxi. 15.
- Ciani, xxxi. 31. xxxiii. 30.
- Cibyra, oppidum, xxxviii. 14.
- Cibyratæ, populi, xlv. 25.
- C. Cicerejus Africani, cujus scriba fuerat, filio ad præturam consequendam adjumento est, xli. 26. fit prætor, 33. vincit Corfos, & in Sardiniam transit, xlii. 7. de Corfis triumphat in monte Albano, 21.
- C. Cicerejus, legatus ad Gentium, Illyriorum regem, 26. *vid* & xlv. 17. ædem votam dedicat, xlv. 15.
- Cilicia, xxxiii. 19. Cilices maritimi, xxxviii. 18.
- Cilnium genus in Etruria præpotens, x. 3.
- Cimbis, locus non procul a Gadibus, xxviii. 37.
- Cimētra, urbs, capta, x. 15.
- Ciminiam silvam penetrat exercitus Romanus, ix. 36.
- Ciminus mons, ix. 37.
- Cincibilus, Gallorum rex, legatos mittit Romam questum de crudelitate C. Cassii consulis, xliii. 7.
- Cincinnatus. *vid*. Quintius.
- Cincia lex de donis & muneribus, xxxiv. 4.
- Cincius, diligens vetustorum monumentorum auctor, vii. 3 *idem qui*
- L. Cincius Alimentus, captus ab Annibale, xxi. 38. prætor, xxvi. 23. ei ad obtinendam Siciliam Cannenses milites dati, 28. in annum prorogatur imperium, xxvii. 7. legatus, 29.
- M. Cincius Alimentus, tribunus plebis, ad Scipionem mittitur, xxix. 20.
- M. Cincius, præfectus Pisis, de Ligurum conjuratione ad senatum scribit, xxxiv. 56.
- Cinctus Gabinus, v. 46. viii. 9.
- Cingilia, oppidum Vestinorum, capitur a Romanis, viii. 29.
- Cinna,

- Cinna. *vid.* Cornelius, & Helvius.
- Circe, Dea, a qua oriundus Octavius Mamilius Tusculanus, i. 49.
- Circeji, i. 56. ii. 39. colonos Romanos inde expellit Marcius Coriolanus, & urbem Volscis tradit, *ibid. vid. et* xxvii. 9. xxix. 15. de Circejis, quod pecuniam militescue Romanis negarant, senatusconsultum, *ibid.*
- Circejenſes moliuntur defectionem, vi. 12. 21.
- Circenſe ludicrum, xlv. 9.
- Circenſium ludorum creſcens magnificentia, xlv. 18.
- Circus Apollinaris, iii. 63.
- Flaminius, iii. 54. xx. 58. xxvii. 21. in eo ara Neptuni, xxviii. 11.
- Maritimus apud Hernicos, ix. 42.
- Maximus, a Tarquinio Priſco ædificatus, i. 35. foros in eo facit Tarquinius Superbus, 56. in eo factus fornix de manubiis, & fornici impoſita ſigna aurata, xxxiii. 27. ſigna in eo, cum columnis, quibus ſuperſtabant, evertit atrox tempeſtas, xl. 2.
- in Circo carceres quando primum ſtatuti, viii. 20. ova, xli. 32. in eo ludi per quadriduum facti, xxx. 27. Circo inundato, ludi Apollinares extra portam Collinam parati, xxx. 38.
- Cirrha, xlii. 15.
- Cirta, xxix. 32. caput regni Syphacis, xxx. 12. ſe dedit Maſiniſſæ, *ibid.* eam Maſiniſſæ donat Scipio, 44.
- Ciſtophori nummi, xxxvii. 46. xxxix. 7.
- Circumpadani campi, xxi. 35.
- Cirta, caput regni Syphacis, Romanis deditur, xxx. 12.
- Ciſalpina Gallia. *vid.* Gallia et Galli.
- Cithæronis ſaltus, xxxi. 26.
- Citium, Macedoniæ oppidum, xlii. 51.
- Citius, mons, xliii. 23.
- Civica corona. *vid.* Corona.
- Cives novi cenſi, viii. 17.
- Civium Romanorum in centurias diſtributio, i. 43. numerus tempore Servii Tullii, 44.
- Civile jus, in penetralibus pontificum reſpoſitum, C. Flavius Cn. filius, ſcriba, evulgat, ix. 46.
- Civiſmarus, regulus Gallorum, cadit in prælio, xxiv. 42.
- Civitas in duas partes diſcedit, ix. 46.
- Civitatis forma mutatur, a conſulibus ad decemviros tranſlato imperio, iii. 33.
- Cius, urbs, funditus everſa, xxxii. 33. 34.
- Clamor in prælio, viii. 16. 38. xxv. 21. 41. xxx. 34.
- Clamor initio pugnæ, index eventus, iv. 37.
- Clampetia, in Bruttiiſ, capitur a Romanis, xxix. 38. xxx. 19.
- Clarigatio, viii. 14.

Classico milites ad concionem convocati, vii. 36. viii. 7. 32.

Classis Achæorum, xxxv. 26.

— Attali, xxxii. 16.

— Græcorum, ad Italiæ litora appulsa, x. 2.

— Nabidis, xxxv. 26.

— Punica, xxi. 22. vastat Sardiniam, xxvii. 6. vincitur a Romana, 29. & xxviii. 4.

— Rhodiorum, xxxii. 16.

— Romanorum, ix. 30. 38. classis die quadragesimo quinto, quam ex silvis materia detracta erat, in aquam deducitur, xxviii. 45. proficiscitur, duce Scipione, in Africam, xxix. 25. 26.

Classibus pugnatum ad Fidenas, iv. 34.

Classium a Servio Tullio instituta distinctio, i. 43. iv. 4.

Clastidium, vicus, proditur Pœnis, xxi. 48. fuit horreum Pœnis, *ibid.* se dedit Romanis, xxxii. 29. incenditur, 31.

Claudia Quinta matrona, ab sacerdotibus Idæam Matrem accipit, xxix. 14. ejus pudicitia, *ibid.*

Claudia gens omnis, cur, & quando fordidata, vi. 20. majestatis Patrum propugnatrix, 41. inimica plebi, ix. 34.

Claudia tribus ab Ap. Claudio appellata, ii. 16.

Claudiana castra, xxiii. 31. 39. 48. xxv. 22.

Claudius historicus, viii. 19. ix.

5. xxxiii. 10. annales Acilianos ex Græco in Latinum vertit, xxv. 39. xxxv. 14.

Claudius Afellus pugnat cum Jubellio Taurea Campano, xxiii. 46. 47.

Ap. Claudius magna clientium comitatus manu, ab Regillo Romam transfugit, ii. 16. iis datur civitas, & trans Anienem ager, *ibid.* inter Patres legitur, *ibid.* consul, 21. in ejus consulatu turbæ, 23. *et seqq.* ejus sententia de dictatore creando, 29. 30. auctor est dissolvendæ potestatis tribunitiæ per intercessionem, 44.

Ap. Claudius, consul, infestus plebi, ii. 56. atrox ejus certamen adversus tribunos de magistratibus plebejis, tributis comitiis creandis, *ibid.* mittitur in Volscos, 58. exercitum nequidquam domare tentat, *ibid.* vinci volunt ejus milites, 59. in exercitum animadvertit, *ibid.* ei dies dicitur, 61. moritur, *ibid.*

Ap. Claudius creatur decemvir, iii. 33. ejus ambitio, 35. violentia, 36. libido, 44. foro pellitur, 49. abdicat decemviratum, 54. ei dies dicitur, 56. ducitur in carcerem, 57. sibi necem consciscit, 58.

Ap. Claudius, filius decemviri, tribunus militum, iv. 35. a collegis linquitur præfectus urbis, 36.

Ap. Claudius, nepos decemviri, avi-

- avatum consilium de intercessoribus parandis refert, iv. 48. tribunus militum consulari potestate, v. 1. ejus oratio pro hibernaculis ad Vejos, 3. *et seqq.* ejus sententia de præda Vejorum, 20.
- Ap. Claudius, nepos decemviri, dissuadet legem de consulatu plebejo, vi. 40. dictator, vii. 6. consul, in ipso apparatu belli moritur, 25.
- Ap. Claudius, censor, ix. 29. post abdicationem collegæ, solus censuram gerens, viam munit, & aquam in urbem ducit, *ibid.* eo auctore, Potitia gens sacra Herculis edocet servos publicos, & extinguitur, *ibid.* ejus concertatio cum P. Sempronio, tribuno plebis, de censura, 33. 34. fit consul, 42. dissuadet legem de pontificibus & auguribus plebejis, x. 7. interrex, 11. creatur consul iterum, 15. male rem gerit, 18. in medio pugne discrimine templum vovet Bellonæ, 19. vincit Samnites & Tuscos, *ibid.* prætor, 22. ejus res gestæ adversus Samnites, 31.
- Ap. Claudius Pulcher, tribunus militum, xxii. 53. prætor, xxiii. 24. Siciliam fortitur, 30. legatos mittit ad Hieronymum, xxiv. 6. Romam ad petendum consulatam mittitur a Marcello, 39. consul, xxv. 2. 3. obsidet Capuam, 22. vulneratur, xxvi. 6. moritur sub deditionem Capuæ, 16.
- Ap. Claudius, tribunus militum, xxxii. 35. mittitur Romam, 36. legatus, xxxiv. 50. ad præsidium Larissæ mittitur, xxxvi. 10. ejus arte ab obsidione Larissæ deterretur Antiochus, *ibid.* præest parti castrorum in obsidione Heracleæ, 22. præmittitur ad occupanda juga Ætæ, 30. prætor, sortitur Tarentum, xxxviii. 42. consul, xxxix. 23. cædit Ingaunos Ligures, 32. vi Claudiana fratrem ad consulatam evehit, *ibid.* princeps legationis in Græciam, 33. ejus legationis gesta, 34. 37. legatus missus ad Ætolos, xli. 30.
- Ap. Claudius Nero, prætor, sortitur Hispaniam ulteriorem, xxxlii. 42. 43. xxxiv. 10. legatus, xxxvii. 55.
- Ap. Claudius Centho, ædilis curulis, xl. 59. prætor, xli. 22. cædit Celtiberos, 31. ovans ingreditur urbem, 33. legatus ad Thessalos, eorum discordias componit, xlii. 5. legatus ad res repetendas in Macedoniam missus, redit, xlii. 25. a consule Hostilio mittitur in Illyricum, xliii. 11. cæditur ab Uscanensibus, 12.
- C. Claudius Ap. F. consul, iii. 15. petens decemviratum, repulsam patitur, 35. ejus oratio

- oratio ad Appium decemvirum, 40. orat populum pro Appio reo, 58. cenfet arma capienda adversus tribunos, iv. 6
- C. Claudius Cicero, tribunus plebis, Romilio consuli diem dicit, iii. 31
- C. Claudius Regillensis, dictator, &
- C. Claudius Hortator, magister equitum, vitio creati, abdicant se magistratu, viii. 15.
- C. Claudius Appii F. Centho, interrex, xxii. 34. dictator, xxv. 2.
- C. Claudius flamen Dialis, xxvi. 23. quod exta perperam dederat. abiit flaminio, *ibid.*
- C. Claudius Nero, graviter a Marcello consule increpitus, xxiv. 17. prætor, xxv. 2. provinciam fortitur Sueffulam, 3. ab Sueffula excitur Capuam, 22. mittitur in Hispaniam, xxvi. 17. deluditur ab Asdrubale, *ibid.* legatus, xxvii. 14. consul, 34. cum Annibale non semel congreddtur, 41. 42. relicto Annibale, ad Asdrubalem properat, 43. ad milites orationem habet, 45. devicto Asdrubale, ad Annibalem revertitur, 50. caput Asdrubalis ante stationes hostium projici jubet, 51. redit ad urbem, xxviii. 9. equo triumphat sine militibus, *ibid.* cenfor, xxix. 37. ejus intempestiva feveritatis jactatio, *ibid.*
- C. Claudius Nero, legatus ad Ptolemæum, xxxi. 2.
- C. Claudius Centho cum copiis mittitur ad auxilium Athenarum a Macedonibus obfesarum, xxxi. 14.
- C. Claudius Ap. F. Pulcher, augur in Q. Fabii Maximi locum lectus, xxxiii. 44. prætor, xl. 37. consul in Istriam præceps discedit, xli. 12-14. exercitum offendit, & Romam redit, *ibid.* redux obsidet Nefartium, & capit, 15. Istriam pacat, *ibid.* legiones in Ligures transducit, 16. vincit Ligures, *ibid.* triumphat, 17. ei in annum prorogatum imperium, 18. recipit Mutinam a Liguribus, 20. consularis, fit tribunus militum, xlii. 49. creatur cenfor, xliii. 16. edictum ejus & collegæ de delectu, *ibid.* reus ad populum ægre absolvitur, 18. censum agit. xlv. 16, xlv. 15. legatus in Macedoniam, xlv. 17. moritur, 44.
- C. Claudius Afellus, prætor, xli. 26.
- M. Claudius, Ap. Claudii decemviri cliens, asserit Virginiam in servitutem, iii. 44. abit exsulatum, 58.
- M. Claudius, tribunus plebis, xliii. 16.
- M. Claudius, dux in exercitu Marcii in Macedonia, xlv. 3.
- P. Claudius, præfectus focium, xxvii. 41.
- P. Claudius cum parte copiarum

- rum mittitur a T. Quintio, xxxiii. 29.
- P. Claudius, tribunus militum de legione secunda, cadit in prælio cum Bojis, xxxiii. 36.
- P. Claudius Pulcher, ædilis curulis, xxviii. 35. creatus prætor, fortitur jurisdictionem peregrinam, *ibid.* consul, xxxix. 32. triumvir coloniae deducendæ, xl. 29.
- Q. Claudius, tribunus plebis, xxi. 63.
- Q. Claudius Flamen, prætor creatur, xxvii. 21. fortitur provinciam Tarentum, 22. proprætor, 43. xxviii. 10.
- Ti. Claudius Afellus, tribunus militum, xxvii. 41. prætor, creatus, fortitur Sardiniam, xxviii. 10.
- Ti. Claudius Afellus, ædilis plebis, xxix. 11.
- Ti. Claudius Nero creatur prætor, xxix. 11. fortitur Sardiniam, 13. consul, xxx. 26. Africam provinciam cupit, 27. privatus classem, tempestate vexatam, reducit Romanam, 39.
- Ti. Claudius Nero, prætor, creatus, fortitur Sardiniam, xl. 18.
- Ti. Claudius Nero, prætor, xl. 59. fortitur jurisdictionem peregrinam, xli. 2. paludatus Pisas in provinciam proficitur, 9. ei prorogatur imperium, 18. legatus in Asiam, xlii. 19. 45.
- Ti. Claudius Nero, prætor, xlv. 14. Siciliam fortitur, 16.
- Claudius Marcellus. *vid.* Marcellus.
- Clausala, fluvius, xlv. 31.
- Clausus. *vid.* Atta Clausus.
- Claves portarum urbis & arcis a præfecto Romano repossunt frustra Ennenses, xxiv. 37.
- Clavibus portarum Arretii amissis, Romani novas omnibus portis imponunt, xxvii. 24.
- Clavus fixus dextro lateri ædis Jovis Optimi Maximi, vii. 3. index numeri annorum Volfiniis fuit, *ibid.* 'clavi figendi sollemne a consulibus ad dictatores translatum, *ibid.* clavus ab dictatore fixus pestilentiae sedandæ causa, vii. 3. ix. 28. in secessionibus, ad revocandas ad sanitatem civium mentes, viii. 18. clavi figendi causa dictator dictus L. Manlius, vii. 3. & Cn. Quintilius, viii. 18.
- Clavorum in scandendo per abrupta usus, xxviii. 20.
- Clavi lati. *vid.* Lati clavi.
- Clazomeniis immunitas concessa, xxxviii. 39.
- Cleomedon, legatus Philippi, xxxii. 21.
- Cleomenes, primus tyrannus Lacedæmone, xxxiv. 26.
- Cleonæ, oppidum, xxxiii. 14. 15. xxxiv. 25.
- Cleonæum agrum depopulantur copiae Philippi, xxxiii. 14.
- Cleonymus, dux Lacedæmoniorum,

- rum, classem appellit ad Italiæ litora, & Thurias urbem capit, x. 2. Patavinos agros diripit, *ibid.* cæditur a Patavinis, *ibid.*
- Cleopatra uxor Alexandri, Epiri regis, viii. 24.
- Cleopatra, Ægypti regina, donatur a Romanis palla picta cum amiculo purpureo xxvii. 2.
- Cleopatra Ægypti regina, legatos Romam mittit de Antiocho ex Græcia pulso, xxxvii. 3.
- Cleopatra, soror Ptolemæorum Philometoris & Evergetæ, xlv. 19. xlv. 13.
- Cleoptolemi Chalcidensis filiam ducit Antiochus, xxxvi. 11.
- Clevas, dux Persei, xliii. 23. 25.
- Clipeus. *vid.* Clypeus.
- Clitæ, xlv. 11.
- Clitore, in Arcadia, datum legatis Romanis concilium, xxxix. 35.
- Clivus Capitolinus sive stratus, xli. 32.
- Clivus Publicius, xxvii. 37. ad solum exurit, xxx. 26.
- Virbius, vel Urbius, i. 48.
- Cloaca maxima, a Tarquinio Superbo exstructa, i. 55. *vid.* & v. 55.
- Cloacina, iii. 48.
- Clodius Licinius, rerum Romanarum scriptor, x. ix. 22.
- P. Clodius. *vid.* Claudius.
- Clælia virgo, una ex obsidibus, inter tela hostiam Tiberim tranat, ii. 13. statua equestri donatur, *ibid.*
- Clælii, ex Albanis principibus in collegium Patrum lecti, i. 30.
- Gracch. Clælius, Æquorum dux, in Lavicanum agrum, inde in Tusculanum, populabundus venit, iii. 25. male habet Romanos legatos, *ibid.* a dictatore L. Quintio Cincinnato vincitur, & capitur, 28.
- Clælius Tullus, legatus Romanus, jussu Tolumnii interficitur, iv. 17. ei in Rostris statua posita, *ibid.*
- P. Clælius, tribunus militum consulari potestate, vi. 31.
- P. Clælius Sículus inauguratur rex sacrificus, xl. 42.
- Q. Clælius, consul, ii. 21.
- Q. Clælius Sículus, censor factus, vi. 31.
- T. Clælius Sículus, inter primos tribunus militum consulari potestate, iv. 7. triumvir coloniarum deducendæ, 11.
- Clondicus Bastarnarum dux, xl. 58.
- Clondicus, regulus Gallorum, a Perseo delusus, xlv. 26. 27.
- Cluiliæ fossæ, i. 23. ii. 39.
- Cluilius, dux Volscorum, Ardeam obsidet, iv. 9. vincitur a Romanis, 10.
- C. Cluilius Albæ imperitat, i. 22. ejus res gestæ, *ibid.* & 23. moritur, 23.
- Clupea

- Clupea urbs, *vid.* xxvii. 29.
 xxix. 32.
 Clusini, a Gallos oppugnati, legatos a Romanis ad Gallos impetrant, v. 35. Clusinorum cum Gallis prælium, 36. cæduntur a Romanis, x. 30. abietem in fabricandas naves, & frumenti magnum numerum pollicentur Scipioni, xxviii. 45.
 Clusium, Etruriæ oppidum, v. 33. xx. 36.
 Clusium Camers, x. 25.
 Cluvia urbs, capta a Samnitibus, recipitur a Romanis, ix. 31.
 Cluvia (Faucula), Campana mulier, quæ quondam corpore quæstum fecerat, captivis Romanis clam alimenta suppeditat, xxvi. 33. eidem bona & libertas restituntur, 34.
 C. Cluvius, legatus, xlv. 40.
 C. Cluvius Saxula creatur prætor, xli. 22. prætor iterum, 33. fortitur jurisdictionem inter cives & peregrinos, xlii. 1.
 Sp. Cluvius creatur prætor, xlii. 9. fortitur Sardiniam, 10.
 Clypea inaurata, in fastigio ædis Jovis ab ædilibus posita, xxxv. 10. *vid.* & xxxv. 41. aurata, xxxviii. 35.
 Clypeus Marcius, xxv. 39.
 — argenteus, centum triginta octo pondo, cum imagine Barcini Asdrubalis, captus, *ibid.*
 Clypeis olim Romani usi, postquam stipendiarii facti sunt, scuta pro clypeis fecere, viii. 8.
 — usi Macedones, ix. 19.
 Clypeati, xxxiii. 15. xlv. 41.
 Clytus, prætor Acarnanum, deficit a Romanis, xxxvi. 1.
 Cnidus, urbs Cariæ, xxxvii. 16.
 Cobulatus, amnis, xxxviii. 15.
 Hor. Cocles. *vid.* Horatius.
 Codrio, oppidum munitum, deditur Romanis, xxxi. 27.
 Cœla, Euboicus sinus, xxxi. 47.
 Cœla Thessaliæ, xxxii. 4.
 Cœle Syria, xxxiii. 19. xlii. 29. xlv. 11.
 Cœletæ, Thraciæ populi, xxxviii. 40.
 Cœlius, scriptor antiquus, xxi. 38. xxii. 31. xxiii. 6. xxvi. 11. xxvii. 27. xxviii. 46. xxix. 27.
 L. Cœlius, legatus, Illyrico præest, xliii. 23.
 Cœlius mons, ii. 11. additur urbi Romæ, i. 30. eam sedem Tullus regiæ capit, *ibid.* datur Albanis, 33.
 Cœlum velut magno hiatus fin-di visum. *vid.* Prodigium.
 Cohors sexcentorum hominum, xxviii. 45.
 Cohortes quadringenariæ, vii. 7. x. 40.
 Cohortes alares, x. 40.
 — subsidiariæ, ix. 27.
 Cohors

- Cohors cetrata, xxxi. 36. — Alba in Æquis, x. i.
 xxxiii. 46. xxvii. 9.
 Cohors exfulum Romanorum, — Antemnæ, i. 11.
 ii. 19. — Antium, iii. i. viii. 14.
 Cohortes Cumanæ, ii. 14. xxvii. 38. xxxvi. 3.
 Cohors Cremonensis, xlv. 40. — Anxur, viii. 21.
 — Firmana, *ibid.* — Aquileja, xxxix. 55. xl.
 — Lucana, x. 33. 34.
 — Marrucina, xlv. 40. — Ardea, iv. 11.
 — Marforum, xxxiii. 36. — Ariminum, xxvii. 10.
 — Peligna, xxv. 14. xlv. 40. — Beneventum, xxvii. 10.
 — Placentina, xli. 5. — Bononia, xxxvii. 57.
 — Sueffana, x. 33. — Brundisium, xxvii. 10.
 — Vestina, xlv. 40. — in Bruttios, xxxiv. 53.
 Cohors puerorum regionum, — Buxentum, xxxiv. 45.
 apud Macedonas, transit ad xxxix. 23.
 Romanos, xlv. 6. — Cales, viii. 16. xxvii. 9.
 Cohortibus, quæ signa amiserant, — Carseoli, x. 3. 12. xxvii.
 hordeum datum, xxvii. 13. 9.
 Colcas, regulus duodetriginta — Carteja, xliii. 3.
 oppidorum Hispaniæ ulterio- — Casinum, ix. 28.
 ris, xxviii. 13. cum eo de- — Castrum novum, xxxvi. 3.
 cem & septem oppida con- — Circeji, i. 56. vi. 21. xxvii.
 surgunt adversus Romanos, 9.
 xxxiii. 21. — Cora, ii. 16. xxvii. 9.
 Collatia Sabinis adempta, i. 38. — Cosa, xxvii. 10.
 formula deditiois, *ibid.* — Cremona, xxxvii. 46.
 Collatinus. *vid.* Tarquinius. — Croton, xxxiv. 45.
 Collegium mercatorum, ii. 27. — Crustumeria, i. 11.
 Collegium ad ludos Capitolinos — Fidenæ, iv. 17. 30.
 conditum, v. 50. 52. — Firmum, xxvii. 10.
 Collegium pontificum, iv. 44. — Fregellæ, viii. 22.
vid. Pontifices. — Fregenæ, xxxvi. 3.
 Collina porta, ii. 11. 51. iii. 51. — Gravisçæ, xl. 29.
 vii. 11. xxvi. 10. xli. 13. ad — Interamna, ix. 28. xxvii.
 Collinam portam virgines 9.
 Vestales, stupri compertæ, — Lavici, iv. 47.
 vivæ defossæ, viii. 15. xxii. — Liternum, xxxiv. 45.
 57. — Luca, xli. 17.
 Colonia Adria, xxvii. 10. — Luceria, ix. 26. xxvii. 10.
 — Ferfina, xxvii. 10. — Min-

- Minturnæ, x. 21. xxxvi. 3.
- Mutina, xxxix. 55.
- Narnia, x. 10. xxvii. 9.
- Nepete, vi. 21. xxvii. 9.
- Norba, ii. 34. vii. 42. xxvii. 10.
- Ostia, i. 33. xxvii. 38. xxxvi. 3.
- Parma, xxxix. 55.
- Pisaurum, xxxix. 44.
- Placentia, xxvii. 10. xxxvii. 46.
- Pomētia, ii. 16.
- Pontia, ix. 28. xxvii. 10.
- Pollentia, xxxix. 44.
- Puteoli, xxxiv. 45.
- Pyrgi, xxxvi. 3.
- Salernum, xxxiv. 45.
- Saticula, xxvii. 10.
- Satricum, vi. 16. 22. vii. 27.
- Saturnia, xxxix. 55.
- Setia, vi. 30. vii. 42. xxvii. 9.
- Signia, i. 56. ii. 21. viii. 3. xxvii. 10.
- Sinuessā, x. 21. xxxvi. 3.
- Sipontum, xxxiv. 45. xxxix. 23.
- Sora, x. 1.
- Spolegium, xxvii. 10.
- Sueſſa, ix. 28. xxvii. 9.
- Sutrium, xxvii. 9.
- Tarracina. *vid.* Anxur. xxxvi. 3.
- Tempſa, xxxiv. 45.
- in Thurinum agrum, xxxiv. 53.
- Velitræ, ii. 31. 34. vi. 21. viii. 3.
- Venusia, xxvii. 10.
- Vibo, xxxv. 40.
- Vitellia, v. 29.
- Vulturnum, xxxiv. 45.
- Coloniæ Latinæ, xxxiv. 53.
- Coloniæ duodecim abnuunt, se milites dare posse Romanis, xxvii. 9. aliæ in obsequio & fide manent, 10. rebellium coloniarum pœna, xxix. 15.
- Coloni maritimi, sacrosanctam vacationem habentes, coguntur dare milites, præter Antiates & Ostienses, xxvii. 38. omnes coacti in classem, xxxvi. 3.
- Colophon, oppidum, oppugnatur ab Antiocho, xxxvii. 26. ejus situs, *ibid.*
- Colophoniis, qui in Notio habitabant, immunitas concessa, xxxviii. 39.
- Columen, loci nomen, iii. 23.
- Columna ænea insculptum fœdus cum Latinis, ii. 33.
- Columna aurea solida in templo Junonis Lacinia, xxiv. 3.
- Columna rostrata in Capitolio, bello Punico priore posita ab M. Fulvio consule, ad imum fulmine discussa, xlii. 20.
- Columnæ Herculis, xxi. 43. xxiii. 5.
- Columnæ politæ albo, xl. 51.
- Combolomarus, regulus Gallorum Trocmorum, xxxviii. 19.

Combulteria, urbs, xxiii. 39.
xxiv. 20.

Come Macra, oppidum, xxxii.
13.

Comensis ager, xxxiii. 36.

Cominium, a Carcilio captum,
x. 39. 40. 43. diripitur & in-
cenditur a militibus, 44.

Cominium Ceritum, xxv. 14.

Cominius, præfectus turmæ
equitum, xli. 3. ejus auda-
cia, *ibid.*

L. Cominius, tribunus militum,
viii. 30.

Pontius Cominius. *vid.* Pon-
tius.

Post. Cominius, consul, ii. 18.
iterum, 33.

Comissandi mos a convivio, xl.
9.

Comitia centuriata, i. 60. iis
creati consules, *ibid.* tribuni
militum consulari potestate,
v. 52. prætor, x. 22. pro
consul, xxvi. 18. predicta-
tor, xxii. 8. iisdem perlatae
leges xii. tabularum, iii. 34.
& aliæ leges, iii. 55. viii. 12.
judicia perduellionis exercita,
vi. 20. xxvi. 3. xliii. 18. bel-
lum iustum, xxxi. 7.

Comitia centuriata habita in
Campo Martio, i. 44. vi. 20.
xxvi. 7. *vid.* Centuria.

Comitia curiata rem militarem
continent, v. 52. *vid.* & ix.
38. *vid.* Curia.

Comitia tributa, 56. iis ut cre-
arentur magistratus plebeji,
lex magna contentione per-

lata, *ibid.* & 57. ex iis Pa-
tres submoti, 60. iis quæ
plebs iusserat, populum te-
nent, iii. 55. viii. 12. xi. 27.
iis senatui potestas facta pa-
cem cum Carthaginienfibus
faciendi, xxx. 43. pax iussa
cum Philippo, xxxiii. 25.

Comitia ædilibus & tribunis
plebis creandis, sola per quin-
quennium habita, vi. 35.

— censoribus creandis, vii.
27.

— consulibus, i. 60. & *pas-
sim*

— curioni maximo creando,
xxvii. 7.

— decemviris creandis, iii.
33.

— pontifici maximo creando,
xxv. 5.

— prætoria, x. 22.

— quæstoria, iv. 54.

— tribunis plebei creandis,
ii. 33.

— tribunis militum consu-
lari potestate, iv. 6.

— tribunis militum ad le-
giones, vii. 5.

Comitia vitium de cælo turbat,
xl. 42.

Comitium, vi. 15. xxxiv. 45.

Comitium tectum, xxvii. 36.

Commentarium Eumenis de ap-
paratibus belli a Perseo fac-
tis, xlii. 6.

Commentarii Numæ Pompilii,
editi jussu Anci Marcii, i.
32.

— pontificum, iv. 3. vi. 1.
Servii

- Servii Tullii, i. 60.
 Compedes Græciæ, Demetrias, Chalcis, Corinthus, xxxii. 37.
 Complega, oppidum Hispaniæ, xli. 3.
 Compfa, urbs, tradita Pæno, xxiii. 1. recepta a Romanis, xxiv. 20.
 Compfanus ager, in quo Jovis Vicilini templum, xxiv. 44.
 Comum, oppidum, capitur a Romanis, xxxiii. 36.
 Conciliabula, xxv. 5. xxxix. 14.
 Conciliabula & nundinæ, vii. 15.
 Concilium Acarnanum, xxxiii. 16.
 — Achæorum, xxviii. 7. xxxii. 20.
 — Ætolorum, xxxi. 29. xxxiii. 3. Panætolicum, xxxi. 32. xxxv. 32.
 — Arcadum, xxxii. 5.
 — Bœotorum, xxxiii. 2.
 — Etruscorum, v. 17.
 — Latinorum populorum, vii. 26. viii. 3.
 — Magnetum, xxxv. 31.
 — Pylaicum, xxxi. 32.
 — Thessalorum, xxxvi. 8. xlii. 38.
 Concio apud Græcos in theatro habita, xxxiii. 28.
 Conciones seditiosæ tribunorum plebis, iv. 35. & *alibi passim*.
 Concordiæ ades in area Vulcani, ix. 46. alia in arce, xxii. 33.
 — ara, xxiv. 22. area, xxxix. 56. xl. 9.
 Condylon, castellum inexpugnabile, xlv. 6.
 Congii olei in vicos singulos dati, xxv. 2.
 Conjurati, nondum milites, xlv. 1. *vid.* & xxii. 38.
 Conjuratio de regibus revocandis, ii. 3. 4.
 — in Hieronymum Syracusanum regem. *vid.* Hieronymus.
 Conjuraciones, vii. 38. xxviii. 38. xxxix. 8.
 Conjuratio Acarnanum, non redituros se ex bello, nisi victores, xxvi. 25.
 Connubium Romulus novo populo petit, i. 9 de Patrum & plebis connubio lex, iv. 1. 3. 4.
 Connubia Latinis populis & commercia ademta, viii. 14.
 — extra fines suos interdicta Macedonibus, xlv. 29.
 Conscripti Patres unde dicti, ii. 1.
 Consentia urbs, capitur ab Alexandro Epirensi, viii. 24. *vid.* & xxiii. 30. xxix. 38. xxx. 19.
 Consentini, populi in Bruttis, redeunt in fidem Romanorum, xxv. 1.
 Consentinum agrum depopulantur Romani, xxviii. 11.
 Q. Confidius, tribunus plebis, auctor legis Agrariæ, diem dicit T. Menenio, ii. 52.
 Consualia, i. 9.

.Con-

- Consulatus ortus ex domo Junia, ii. 5.
 ——— initus Kalendis Sextilibus, iii. 6.
 ——— Idibus Decembribus, iv. 37.
 ——— Idibus Martiis, xxii. 1.
 ad Consulatum ex quaestura factus, xxxii. 7. lex de ætate, ad consulatum & alios magistratus necessaria, xl. 44. lex, ne quis consulatum aliumve magistratum bis intra decem annos caperet, vii. 42. x. 13. lxxxix. 10.
 Consules primi Romæ creati, i. 60.
 a Consulibus: ad decemviros transfertur imperium, iii. 33. sublato decemviratu, reditur ad consules, iii. 54. 55. lex, a Canulejo lata, ut populo potestas esset, sive de plebe, sive de Patribus vellet, consules faciendi, iv. 1. sed resistentibus legi patriciis, eo decursum, ut tribuni militum pro consulibus crearentur, 6. 7.
 lex de consule uno plebejo perlata, vi. 35. & seqq.
 primus e plebe consul L. Sextius, vi. 42. vii. 1.
 Consulem alterum ex Latio creari, petunt Latini, viii. 4. 5. *vid.* & xxiii. 6.
 Consules ambo de plebe, xxiii. 31. *vid.* & xlii. 9.
 Consules ordinarii & suffecti, xli. 22.
 primi consules omnia jura & insignia regiæ potestatis habuere, ii. 1.
 unus tantum consul in urbe fasces habebat, *ibid.*
 lex de provocatione a consulibus ad populum, ii. 8. iii. 55. x. 9.
 Consulibus minantur vincula tribuni plebis, ni senatui dicto audientes sint, iv. 26.
 Consules magistratu se abdicare jussi, v. 32. viii. 3. xx. 51.
 Consulibus est dicere dictatorem, iv. 31. xxii. 8.
 Consul sine licitoribus ad dictatorem venit, xxii. 11.
 Consulibus est, aut imperatoris, dedicare templum, ix. 46. *vid.* & ii. 27.
 Consules ante L. Postumium Albinum nulla in re oneri fociis aut sumtui fuerunt, xlii. 1.
 Contenebra, oppidum Etruscum, vi captum a Romanis, vi. 4.
 Contrebia in Hispania, capta a Fulvio Flacco, xl. 33.
 Copais, palus, xxxiii. 29.
 Coquus quando primum Romæ in pretio esse coeperit, xxxix. 6.
 Cora, colonia, deficit ad Latinos, ii. 16. obsides dat Romanis, 22. negat consulibus pecuniam & milites, xxvii. 9.
 Coracesium, oppidum, ab Antiocho oppugnatur, xxxiii. 20.
 Coranus ager, viii. 19.
 Corax,

- Corax, mons altissimus inter Callipolin, & Naupactum, xxxvi. 30. xxxvii. 4.
- Corbio, Latii oppidum, capitur a Coriolano, ii. 39. expugnatur a Volscis, iii. 66.
- Corbio, in Hispania citeriore oppidum Sueffetanorum, xxxix. 42.
- Corbis & Orfua, patruelles fratres, de principatu civitatis ferro certant, xxviii. 21.
- Coreyra, insula & urbs, xxvi. 24. xxxi. 18. 22. 44. xxxii. 6. xxxvi. 26. 42. xl. 42. xlii. 37. xlv. 1. xlv. 2.
- Corcyraeis donantur lembi, de rege Gentio capti, xlv. 43.
- Corinthus in Achaja, xxvii. 31. xxxi. 22. oppugnatur, xxxii. 23. redditur Achæis, xxxiii. 34. *vid.* & xxxiv. 50.
- Corinthis arx & Isthmus, xlv. 28.
- Corinthiacus sinus, xxvi. 26.
- Corinthus ager vastatur a classe Romana, xxvii. 31.
- Corinthus sinus, xxviii. 7. 8. xlv. 1.
- Coriolos, oppidum, obsident & capiunt Romani, ii. 33. adiunt Romanis Coriolanus, 39.
- Coriolanus. *vid.* Marcius.
- Cormafa, urbs, xxxviii. 15.
- Cornelia gens, xxxv. 10. xlv. 41. tribus, xxxviii. 36.
- Cornelia venefica, suomet ipsa epoto medicamento, interit, xxv. 8.
- Cornelia, nupta Graccho, xxxviii. 57.
- Cornelius Barbatus, pontifex maximus, ix. 46.
- A. Cornelius, quæstor, diem dicit M. Volscio, iii. 24.
- A. Cornelius, pontifex maximus, iv. 27.
- A. Cornelius, tribunus militum consulari potestate, vi. 36. iterum, 42.
- A. Cornelius Arvina dictator creatur, viii. 38. proelio vincit Samnites, *ibid.* & 39. triumphat, *ibid.*
- A. Cornelius Arvina, fecialis, Sp. Postumium & T. Veturium, ceterosque sponsores pacis Caudinæ, dedit Samnitibus, ix. 10.
- A. Cornelius Cossus, tribunus militum, occidit in proelio Lartem Tolumnium, Vejentium regem, iv. 19. spolia opima regis interfecti in dictatoris triumpho gerit, 20. super ea re disputatio Livii, *ibid.* consul creatur, 30. tribunus militum consulari potestate, 31. magister equitum, *ibid.*
- A. Cornelius Cossus, dictator, vi. 11. adversus Volscos proficiscitur, 12. eosque vincit, 13. M. Manlium, seditionem molientem, in carcerem mittit, 16. triumphat, *ibid.*
- A. Cornelius Cossus, magister equitum, vii. 19. iterum, 26. creatur consul, 28. in Samnium proficiscitur, 32. ejus
- C c peri-

- periculum, 34. vincit Samnites, 36. triumphat, 38. primus arma Samnio intulit, x. 31.
- A. Cornelius Mammula, prætor in Sardinia, x.iii. 21. vovit ver sacrum, xxxiii. 44.
- A. Cornelius Mammula, prætor, xxxv. 24. fortitur provinciam Bruttios, xxxvi. 2. proprætor, xxxvii. 2. *et* 4.
- C. Cornelius, tribunus militum consulari potestate, vi. 5.
- C. Cornelius Lentulus, xxxii. 2.
- C. Cornelius Cethegus, proconsul, vincit Hispanos, xxxi. 49. absens creatur ædilis curulis, 50. magno apparatu facit ludos Romanos, xxxii. 7. creatur consul, 27. proficiscitur in Galliam, 29. vincit Insuæres, 30. ædem vovit Sospitæ Junoni, *ibid.* triumphat, xxxiii. 23. Amilcar ante ejus currum traductus, *ibid.* censor creatur, xxxiv. 44. ludis Romanis, loca senatoria fecernit a populo, *ibid.* lustrum condit, xxxv. 9.
- C. Cornelius Cethegus, legatus in Africam, xxxiv. 62.
- Cn. Cornelius Blasio, prætor, xxxiv. 42. fortitur Siciliam, 43.
- Cn. Cornelius Cossus, tribunus militum, consulari potestate, iv. 49. iterum, 61.
- Cn. Cornelius Cossus, consul, iv. 54. tribunus militum consulari potestate, 53. iterum, v. 10. Capenatem agrum vastat, 12. frater P. Licinii Calvi, *ibid.*
- Cn. Cornelius Dolabella rex sacrorum inauguratur, xxvii. 36. ejus mors, xl. 42.
- Cn. Cornelius Lentulus, tribunus militum, xxii. 49. questor, æquo fere Marte pugnat cum Annibale, xxv. 19. ædilis curulis, xxix. 11. creatur consul, xxx. 40. ambit Africam provinciam, *ibid.* eo consule, pax cum Carthaginiensibus facta, 44. ei proconsuli imperium in Hispania esse plebs jubet, xxxi. 50. ex senatusconsulto ovans urbem ingreditur, xxxiii. 27.
- n. Cornelius Merenda creatur prætor, xxxiv. 42. fortitur Sardiniam, 43.
- Cn. Cornelius Merula, legatus in decem ad res Asiæ componendas, xxxvii. 55.
- Cn. Cornelius Scipio Calvus, cum classe & exercitu adversus Asdrubalem mittitur in Hispaniam, xxi. 32. ibi prospere rem gerit, 60. 61. *vid. et* xxii. 19-21. fratre adjuncto. communi deinde cum eo simul animo consilioque bellum administrat, 22. utriusque res gestæ, xxiii. 26-29. 48. 49. xxiv. 41. 42. 48. 49. cum tertia parte veteris exercitus Cn. Scipio, Celtiberis adjunctis, cum Asdrubale Barcino bellum

- bellum gerit, xxv. 32. eum deferunt Celtiberi, 33. recedit, 35. tumultum occupat, 36. eum aggrediuntur Pœni, *ibid.* occiditur, ejusque exercitus cæditur, *ibid.* de ejus morte variæ auctorum sententiæ, *ibid.* ex ejus morte luctus Romæ & in Hispania, *ibid.*
- Cn. Cornelius Scipio, pontifex, xxxii. 7.
- Cn. Cornelius Scipio, prætor, fortitur Galliam, xli. 8.
- Cn. *sive* L. Cornelius Scipio, Africani filius, vix præturam, ope Cicereji competitoris, assecutus, fortitur jurisdictionem inter peregrinos, xli. 26. senatu ejicitur a censoribus, 32.
- Cn. Cornelius Scipio Hispallus, prætor, fortitur jurisdictionem inter peregrinos, xl. 44. consul, xli. 18. in magistratu moritur, 20.
- L. Cornelius Caudinus, ædilis curulis, xxvii. 21.
- L. Cornelius Dolabella, duumvir navalis, xl. 42. *vid. et* xli. 5. contentio ejus cum pontifice maximo, xl. 42.
- L. Cornelius Lentulus, consul, Samnitibus, si qua se moverent, oppositus, viii. 22. dicit comitorum causa dictatorem in castris, 23. suadet ad Caudium, ut a Pontio dictæ leges accipiantur, ix. 4.
- L. Cornelius Lentulus, pontifex maximus, populum confulendum censet de vere sacro, xxii. 10. moritur, xxv. 2.
- L. Cornelius Lentulus, decemvir sacrorum creatur, xxv. 2. prætor fortitur Sardiniam, 41. legatus, x. vii. 14. moritur, xlii. 10.
- L. Cornelius Lentulus, Scipionis in Hispania successor, xxviii. 38. ejus res gestæ, xxix. 2. 3. ædilis curulis absens creatur, absens gerit honorem, xxix. 11. ei prorogatur imperium in Hispania, 13. ex Hispania redux, petit triumphum, xxxi. 20. ex senatusconsulto ovans urbem ingreditur, *ibid.* creatur consul, 49. *vid. et* xxxii. 7. 8. 9.
- L. Cornelius Lentulus Romam mittitur, nuncius victoriæ de Perseo, xlii. 45. xlv. 1.
- L. Cornelius Maluginensis, consul, iii. 22. ejus res gestæ, *ibid. et* 23. 24. tuetur causam decemvirorum, in quibus frater ipsi erat, 40.
- L. Cornelius Merula, prætor, xxxii. 7. fortitur jurisdictionem urbanam, 8. 26. triumvir coloniæ deducendæ, xxxiv. 45. consul, 54. inducit exercitum in Bojorum agrum, xxxv. 4. eos vincit prælio, 5. postulat supplicationem & triumphum, 8. nihil impetrat, *ibid.*
- L. Cornelius Scipio, interrex, vii. 21. consul, 23.
- L. Cor-

- L. Cornelius Scipio, consul, & ejus res gestæ, x. 11. *vid. & 25 26.*
- L. Cornelius Scipio, frater P. Cornelii Scipionis, oppugnat & capit opulentissimam urbem Oringin, xxviii. 3. nuncius receptæ Hispaniæ Romanam a fratre mittitur, 4. *et 17. vid. et xxx. 38.*
 creatur prætor, xxxiv. 54. fortitur Siciliam, 55.
 consul, xxxvi. 45.
 ei Græcia decreta, xxxvii. 1. paludatus ab urbe proficiscitur, 4. ei nomina dant ad quinque millia voluntariorum, *ibid.* accipit exercitum Mⁱ. Acilii Glabrioris, 7. ei, per Macedoniam & Thraciam eunti, omnia parat Philippus, *ibid.* trajicit Hellepontum, 33. sacrificat Ilii Minervæ, 37. pergit ad Antiochum, 38. ejus acies, 39. fundit & fugat Antiochum, 43. capit ejus castra, *ibid.* pacem dat Antiocho, 45. vult se appellari Asiaticum, 58. triumphat, 59.
 dissuadet legem de pecunia regis Antiochi, xxxviii. 54. damnatur peculatus, 55. ejus statua extra portam Capenam, 56. jubetur in carcerem duci, 58. defenditur a Nasica, *ibid.* liberatur a Graccho, 60.
 petit censuram, xxxix. 40. ei ademptus equus, 44.
- L. Cornelius Scipio, Africani filius. *vid. supra*, Cn. sive L. Cornelius Scipio.
- L. Cornelius Scipio, quæstor, obviam mittitur Prusiæ, xlv. 44.
- M. Cornelius Cethegus, in L. Cornelii Lentuli pontificis maximi locum, pontifex creatur, xxv. 2. habet comitia pontifici maximo creando, 5. prætor, fortitur Apuliam, 41. Siciliæ res administrat, xxvi. 21. censor creatur, quum nondum consul fuisset, xxvii. 11. lustrum condit, 36. creatur consul, xxix. 11. ei Etruria provincia obvenit, 13. continet Etruriam in officio, 36. proconsul Magonem vincit, xxx. 18. moritur, xxxiii. 42.
- M. Cornelius C. F. C. N. Cethegus, legatus, xliii. 1. triumvir colonis Aquilejam deducendis, 19.
- M. Cornelius Cossus consul creatur, iv. 51.
- M. Cornelius Maluginensis, decemvir, iii. 35. 40. 41.
- M. Cornelius Maluginensis, consul. iv. 21.
- M. Cornelius Maluginensis, suffectus in locum demortui censoris, v. 31. *vid. et ix.* 34. tribunus militum consulari potestate, vi. 36. iterum, 42.
- M. Cornelius Scipio Maluginensis creatur prætor, xli. 18. fortitus Hispaniam ulteriorem

- riorem, provinciam ejurat, 19. notatur a censoribus, 32.
- M. Cornelius Mammula, legatus, xlii. 6.
- P. Cornelius. tribunus militum consulari potestate, vi. 1. iterum, 11.
- P. Cornelius, oræ maritimæ præfectus, ix. 48.
- P. Cornelius Arvina consul creatur, ix. 42. censor, lustrum condit, x. 47.
- P. Cornelius Asina, *vid.* P. Cornelius Scipio Asina.
- P. Cornelius Blasio, legatus, xliii. 7. *vid.* § xlv. 13.
- P. Cornelius Calussa, pontifex maximus creatus, quum sella curuli nondum sedisset, xxv. 5.
- P. Cornelius Caudinus, xxvi. 48.
- P. Cornelius Cethegus, ædilis curulis, xxxix. 7. creatur prætor, 32. utramque in urbe jurisdictionem habet, 38. 39. creatur consul, & Ligures provinciam fortitur, xl. 18. exercitum in Ligures Apuanos inducit, 37. nullo bello gesto triumphat, 38. decemvir agro dividundo, xlii. 4.
- P. Cornelius Cossus, tribunus militum consulari potestate, iv. 49. iterum, 56. dictator, 57. vincit Volscos, castellumque ad lacum Fucinum expugnat, *ibid.* abdicat se magistratu, *ibid.* tertium tribus militum consulari potestate, 58.
- P. Cornelius Cossus, tribunus militum consulari potestate, v. 24. depopulatur Faliscum agrum, *ibid.*
- P. Cornelius Lentulus, prætor, xxiv. 9. Siciliam fortitur, 10. *et* xxv. 6.
- C. Cornelius Lentulus prætor creatur, xxix. 38. fortitur Sardiniam, xxx. 1. inde naves cum comœatu transmittit in Africam, 23. 36.
- P. Cornelius Lentulus, legatus in Græciam, xlii. 37. 47.
- P. Cornelius Lentulus, illustris juvenis, cum P. Licinio consule, tribunus militum, in Macedoniam proficiscitur, xlii. 49. ædilis curulis, xlv. 18. legatus a Paulo Æmilio ad Persea, xlv. 4.
- P. Cornelius Maluginensis, tribunus militum consulari potestate, iv. 61. v. 16.
- P. Cornelius Mammula, prætor, fortitur Siciliam, xl. 35.
- P. Cornelius Merenda, candidatus consulatus, xxii. 35.
- P. Cornelius Rufinus, dictator vitio creatus, abdicat se magistratu, viii. 17.
- P. Cornelius Scapula consul creatur, viii. 22.
- P. Cornelius Scipio a dictatore Camillo magister equitum dicitur, v. 19. tribunus militum consulari potestate creatur,

atur, 24. interrex creatur, 31.

interrex iterum, vi. 1.

P. Cornelius Scipio, primus ædilis curulis, vii, 1. magister equitum, 24

P. Cornelius Scipio, dictator, ix. 44.

P. Cornelius Scipio Afina, interrex, xxii. 34. omnes duces exercitusque tota ex Italia ad urbis præsidium revocandos censet, xxvi. 8.

Cornelius Scipio, consul, xxi. 6. venit Massiliam, 26. cum Annibale congredi in Gallia cupiens, eum assequi non potest, 32. repetit Cænuam, *ibid.* festinat ad Padum, 39. movet castra ad Ticinum amnem, *ibid.* ejus ad milites adhortatio, 40. vulneratur in pugna equestri ad Ticinum, 46. recedit ultra Padum, 47. eum sequitur Annibal, *ibid.* recedit ad Trebiam, 48. dissentit a collega, pugnare cupiente, 52. 53.

classe advehitur in Hispaniam, xxii. 22. fratri conjungitur, *ibid.* *vid.* Cn. Cornelius Scipio Calvus.

duas partes exercitus adversus Magonem ducit, xxv. 32. lancea trajicitur pugnans, 34. ejus mors non magis Romæ, quam in Hispania, defleta, 36.

P. Cornelius P. F. Scipio patrem in pugna ad Ticinum præfenti periculo eripit, xxi. 46.

in pugna ad Cannas tribunus militum de legione secunda, xxii 53. conjurationem aliquot nobilium adolescentium de deferenda Italia disturbat, *ibid.*

ante annos fit ædilis curulis, xxv. 2.

quatuor & viginti annos natus, creatur a populo proconsul in Hispaniam, xxvi. 18. ejus artes ad paranda sibi multitudinis obsequia, 19. milites adhortatur, 41. uno die Carthaginem novam capit 42-46. bene habet obsides Hispanos, 49. sponsam Allucii servat pudice, sponsoque reddit, 50.

res egregie gerit in Hispania, xxvii. 17. 18. regium nomen, sibi ab Hispanis delatum, abnuvit, 19.

novæ ejus in Hispania victoriæ, xxviii. 1-4. *et* 12-16. pellit Hispania Carthaginenses, *ibid.* ad Syphacem cum quinquereimibus duabus trajicit, 17. eodem lecto apud Syphacem cum Asdrubale accumbens coenat, 18. Asdrubalis de eo judicium, *ibid.* foedere cum Syphace icto, redit in Hispaniam, *ibid.* sumit pœnas de Illiturgitanis, Castulonensibus, Astapensibus, 19-23. dum gravi morbo implicitus decumbit, seditio in castris ad Sucronem oritur, quam sanguine triginta quin.

que maxime noxiorum expiat, & placat, 24-29. Mandonium & Indibilem rebellantes vincit, 32-34. Masinissam, secum congressum, sibi & populo Romano conciliat, 35. Romam redit, & tentata magis spe triumphi, quam petita pertinaciter, consul creatur, 38. Africa ei provincia destinatur, *ibid.* super ea re ejus & Fabii contrariæ orationes, 40-44. in Siciliam proficiscitur, 46

trecentos juvenes Romanos deligit, quos Siculorum totidem armis & equis ornat, xxix. 1. res Siciliæ componit, *ibid.* Locros advehitur, atque ibi Q. Pleminium legatum relinquit, 7. 8. hinc crimina in Scipionem, 19. rebus, non verbis, se purgat, 22. profectio ejus in Africam, 24-27. ejus res gestæ, 28. 29. & 33-35.

victoriæ de Syphace & Asdrubale, xxx. 3-9. oratio ejus ad Masinissam de Sophonisba, 14. cum Annibale in colloquium concreditur, 29-31. vincit Annibalem, 32-35. Carthaginem petit, 36. ad eum legati Carthaginenses, *ibid.* conditiones pacis a Scipione dictæ, 37. jubetur a populo pacem dare Carthaginensibus, 43. cur non exitio Carthaginis bellum finierit, 44. Romam redit, triumphat, & Africani cognomen adseiscit, 45.

creatur censor, xxxii. 7.

parum ex dignitate populi Romani esse ducit, Annibalem pervicaci odio persequi, xxxiii. 47.

consul iterum, xxxiv. 42. princeps senatus lectus, 44. legatus mittitur in Africam, 62.

ejus cum Annibale colloquium, xxxv. 14.

se legatum cum fratre in Græciam iturum pollicetur, xxxvii. 1. fornicem in Capitolio, cum signis septem auratis, duobus equis, & marmorea duo labra ante fornicem, ponit, 3. ejus ad Prusiam, Bithyniæ regem, literæ, quibus eum ad consilia pacis revocat, 25. P. Cornelius Scipio, quia Salius erat, disjunctus ab exercitu, 33. ejus filius apud Antiochum captivus, 34. Africani animum tentat legatus Antiochi, 36. responsum egregium Africani, *ibid.* ejus filium remittit Antiochus, 37. respondet legatis Antiochi, iisque præscribit conditiones pacis, 45.

princeps in senatu tertium legitur, xxxviii. 28. accusatur a tribunis plebis, 50. se defendit sola commemoratione rerum gestarum, *ibid.* populum ab tribunis abducit secum in Capitolium, ad gratias Diis agendas pro egregie a se gesta republica, 51. in Literninum concedit, 52. citatus

tatus absens, non adest, *ibid.*
 Gracchi, tribuni plebis, decretum in gratiam Scipionis, *ibid.* Africani laudes, 53. mors, 54. de eo obscura historia, 56. ejus statua extra portam Capenam, *ibid.*

quo anno mortuus? xxxix. 52.

P. Cornelius Scipio, filius Africani, augur cooptatur in locum Albini, xl. 42

P. Cornelius Scipio Africanus, filius naturalis L. Paulli, adoptione prioris Africani nepos, septimum-decimum annum agens, in pugna, qua Perseus victus est, effuse sequitur hostes, xlv. 44.

P. Cornelius Cn. F. Scipio, adolescens, nondum quæstorius, Romæ judicatur vir bonorum optimus, xxix. 14. obviam it Matri Deûm cum matronis, *ibid.* ad supplendum Venusinis colonorum numerum, triumvir creatur, xxxi. 49. ædilis curulis, xxxiii. 25. prætor, xxxiv. 42. fortitur Hispaniam ulteriorem, 43. in Hispania multa secunda proelia facit, xxxv. 1. proprætor, vincit Lusitanos, *ibid.* petens consulatum, repulsam patitur, 10. consul creatur, 24. perfert rogationem de indicendo regi Antiocho bello, xxxvi. 1. fortitur Italiam provinciam, 2. proficiscitur in Bo-

jos, 37. cædit Bojos, 38. se dedunt Boji, *ibid.* Bojos agri parte fere dimidia mulctat, 39. triumphat de Bojis, 40. defendit L. Scipionem, xxxviii. 58. petit censuram, xxxix. 40. triumvir Aquilejæ colonix deducendæ, 55. xl. 34. nominatur patronus ab Hispanis citerioribus, xliii. 2.

P. Cornelius Scipio Nasica præsidium Macedonum ad Pythium jugo dejicit, xlv. 35. ejus cum L. Æmilio Paulo colloquium, 36. mittitur Amphipolim, 46.

P. Cornelius Sisenna, creatus prætor, fortitur jurisdictionem urbanam, xxxix. 45.

P. Cornelius Sulla, prætor, xxv. 2. fortitur jurisdictionem urbanam & peregrinam, 3. ludos Apollinares primus facit, 12. *vid. &* 15. 19. 22. 41.

P. Cornelius Sulla, prætor, xxxix. 6. fortitur Siciliam, 8.

Ser. Cornelius, consul, ii. 41.

Ser. Cornelius, flamen Quirinallis, pestilentia mortuus, iii. 32.

Ser. Cornelius, consul, x. 1.

Ser. Cornelius, tribunus militum xxix. 2.

Ser. Cornelius Lentulus, ædilis curulis, xxviii. 10.

Ser. Cornelius Lentulus, legatus, xlii. 37. prætor, xliii. 13. fortitur Siciliam, 17.

Ser.

- Ser. Cornelius Maluginensis, tribunus militum consulari potestate, v. 36. iterum, vi. 6. tertium, 18. quartum, 22. quintum, 27. sextum, 36. septimum. 38.
- Ser. Cornelius Maluginensis, magister equitum, vii. 9.
- Ser. Cornelius Sulla, prætor, fortitur Sardiniam, xli. 22. legatus in Macedoniam, xlv. 17.
- Cornicen. *vid.* Æbutius & Op-pius
- Cornicines & tibicines in cen-turias distributi a Servio, i. 43.
- Corniculana captiva, qua natus Servius Tullius, i. 39. iv. 3.
- Corniculis donati equites, x. 44.
- Corniculum, oppidum, a Tar-quinio Prisco captum, i. 38.
- Cornus urbs, Sardinia caput, a T. Manlio occupatur, xxiii. 40.
- Corolamus, regulus Bojorum, cædit Romanos, xxxiii. 36.
- Coronæ aureæ Jovi in Capito-lium missæ, ii. 22. iii. 57. *vid.* et iv. 20. vii. 38. xxxii. 27. xxxvi. 35. xxxviii. 14. xliii. 6. xlv. 14. xlv. 25. Coronis aureis donati milites, vii. 10. 26. 37. x. 44.
- Coronæ aureæ præferuntur in triumpho, xxxiv. 52. xxxvii. 58. 59. xxxix. 5. 7. 29. 42. xl. 16. 34. 43. xlv. 39.
- gestatæ a triumphantibus, xxx. 15.
- in Coronam auream quindecim talenta oblata, xxxviii. 11.
- Corona laurea, gestata sacri-ficantibus, xxiii. 11. xx. ii. 37.
- civica, vi. 20. x. 46.
- graminea obsidionalis, vii. 37.
- muralis, vi. 20. x. 46.
- vallis, x. 46.
- Corona urbem oppugnare, aut capere, vii. 27. xxiii. 18. xliii. 18.
- sub Corona venire, ii. 17. iv. 34. ix. 42.
- Coronatus populus ludos spec-tat, x. 47. xxv. 12.
- ad omnia pulvinaria sup-plicat, xxxiv. 55. xxxvi. 37. xl. 37.
- Coronea, oppidum, xxxiii. 29.
- Coronei, xlii. 44. 63. vexant Thebanos, 67. a Crasso con-sule crudeliter vexati, a senatu in integrum restituuntur, xliii. 4.
- Coroneum, vel Coronensem, agrum depopulantur Roma-ni, xxxvi. 20.
- Corone, urbs, xxxix. 49.
- Corporibus humanis vesci An-nibal docuit milites suos, xxiii. 5.
- Corragum, castellum, capitur, xxxi. 27.
- Corragus Macedo, xxxviii. 13.
- Corragus, Eumenis præfectus, xlii. 67.

Corribilo,

- Corribilo, nobilis regulus His-
panus, vivus capitur, xxxv.
22.
- Corfica, insula, xxii. 31. xxx.
32.
- Corfi deficiunt, xl. 19. cædun-
tur ab M. Pinario, prætore,
34. dant obsides, *ibid.* vin-
cuntur a C. Cicerejo præ-
tore, xlii. 7. iis pax data, &
exacta ceræ ducena millia
pondo, *ibid.* de iis triumphat
in monte Albano C. Cicere-
jus, 21.
- Cortona, urbs Etruriæ, ix. 37.
vid. et xxii. 4
- Cortuosa, oppidum Etruscum,
vi captum a Romanis, vi. 4.
- Corvus in M. Valerii, tribuni
militum, singulari certamine
cum Gallo pugnantis, confedit
galea, vii. 26.
- Corvus nidum facit in aede Sof-
pitæ Junonis. *vid.* Prodi-
gium.
- Corvus, *vel* Corvinus. *vid.* M.
Valerius
- Corycus, urbs Ciliciæ, xxxiii.
20.
- Corycus, portus Ioniæ, xxxvi.
43. xxxvii. 8.
- Corcum, promontorium, xxxvii.
12. 13.
- Corylenus, oppidum, xxxvii.
21.
- Cos, ab Accio Navio augure no-
vacula discissa, i. 36.
- Cosani, ob servatam fidem a
Romanis laudati, xxvii. 10.
petunt, ut colonorum nume-
rus cogatur, xxxii. 2. frustra,
- ibid.* Cosa colonia aucta,
xx iii. 24.
- Cosanus portus, xxii. 11. xxx.
39.
- M. Cosconius, tribunus militum,
cadit in prælio cum Magone
Pæno, xxx. 18.
- Costocus fugit cum Perseo, xlii.
42.
- Cotta. *vid.* Aurelius.
- Cotto, nobilis Bastarna, xl. 57.
- Cotton, urbs, oppugnatur, xxxvii.
21.
- Cotys, Seuthæ filius, Odrysa-
rum rex, favet Perseo, xlii.
29. 51. 57. 67. Thrax ge-
nere solo, non moribus, xliii.
4. *vid.* Bitis.
- Cous, civitas, xxxvii. 16.
- Cranii, Cephalleniaë populi,
xxxviii. 28.
- Cranon, urbs Thessaliaë, xxxvi.
10. xlii. 64. 65.
- Cranonius ager, xlii. 64.
- Craßius. *vid.* Licinius, *et* Papi-
rius.
- sub Crate necari, i. 51. iv. 50.
- Cratera aurea donum Apollini
Delphos portata, v. 25. 28.
- Craterus, xxxv. 26.
- Creditori ne debitoris corpus
obnoxium esset, lege cautum,
viii. 28. *vid.* Æs alienum, *et*
Nexi.
- Cremaste Larissa, xxxi. 46.
- Cremera, fluvius, ii. 49.
- Cremona colonia deducta, atque
inde Gallorum iræ, xxi.
25.
- Cremonam obsident Galli, xxxi.
10. ad Cremonam a L. Furio
vincuntur

- vincuntur Galli, 21. Cremonæ quod bello dirutum fuerat, restituit L. Valerius Flaccus, consul, xxxiv. 22.
- Cremonensium fides in Romanos, xxvii. 10. legati queruntur, agrum suum ab accolis Gallis incurfari, ac vastari, xxviii. 11. queruntur inopiam colonorum, xxxvii. 46.
- Cremonensis cohors, xlv. 40.
- Cremonis jugum, xxi. 38.
- Crene, oppidum, xxxvii. 21.
- Crepitus æris ad territandos hostes, xxvi. 5. in defectu lunæ, *ibid.*
- Creta pluit. *vid.* Prodigium.
- Creta, insula, xxxiv. 27. xxxvii. 60.
- Cretenses, xxiv. 30. xxxv. 28. 29. xxxvii. 34. 40. pediti Romano parum metuendi, xxxi. 39. captivos Romanos a Cretensibus frustra repetit Q. Fabius Labeo, xxxvii. 60. eorum dissidia, xli. 30. legatos Romam mittunt. pollicentes sagittarios, xliii. 9.
- Cretenses sagittarii, xxxvii. 41. xxxviii. 21. xlii. 35. xliii. 9.
- Creüsa, mater Ascanii, i. 3.
- Creüsa, Thespiensium emporium, xxxvi. 21. xlii. 56. xlv. 1.
- Crinibus matres strætæ templa verrunt, iii. 7. xxvi. 9.
- Crispinus. *vid.* Quintius.
- Cristæ, x. 39.
- Cristæ elephantorum, xxxvii. 40.
- Cristatæ galeæ, ix. 40. x. 38.
- Crito Berræus, legatus Philippi ad Annibalem, xxiii. 39.
- Croton, urbs Græca, i. 18. capitur, excepta arce, a Brutiis, xxiii. 30. *vid.* & xxiv. 2. 3. xxix. 36. Crotonem colonia civium Romanorum deducta, xxxiv. 45.
- Crotonienses deficiunt ad Pœnos post cladem ad Cannas, xxii. 61.
- abeunt Locros, xxiv. 3.
- Crotoniensis ager, xxix. 36. xxx. 19.
- Crustumarium colonia deducta a Romulo, i. 11. a Tarquinio Prisco capitur, 38.
- Crustumina tribus, xlii. 34.
- Crustumini, populi, ad videndam Romam proficiscuntur, i. 9. bellum parant ob raptum filiarum, 10. vincuntur, 11.
- Crustumini montibus Allia fluvius defluit, v. 37.
- Crustuminus ager, xli. 13.
- Cruci adfigunt transfugas suos Romani, xxx. 43. & feros principes conjurationis, xxxiii. 36.
- Cuballum, Gallogræciæ castellum, xxxviii. 18.
- Cultus amoenior in femina suspexit, iv. 44.
- Cumæ, ii. 9. iv. 44. ix. 19. xxiii. 36. xli. 20. Cumas missi ad frumentum comparandum, ii. 9. 34. Cumis moritur Tarquinius, 21. Cumæ capiuntur a Campanis, iv. 44. Cumas it obsessum Annibal, xxiii.

36. defenduntur a Graceho,
ibid. a Cumis recedit Annibal,
37.
- Cumanis civitas sine suffragio
data, viii. 14. Cumani unde
originem trahant? 22. muni-
cipe, xxiii. 31. in Cumanos
Campanorum molitiones, 35-
37. Cumanis permillum pu-
blice Latine loqui, eorumque
præconibus jus datum ven-
dendi Latine, xl. 42.
- Cumanæ cohortes, ii. 14.
- Cumanæ aquæ, xli. 20.
- Cumanus ager vastatur ab An-
nibale, xxiv. 13.
- Cuneus, viii. 10. xxii. 47. Cu-
neus Macedonum, phalanx,
xxxii. 17.
- Cuneo pugnant Hispani, xxxix.
31.
- Cuniculi in obsidione, iv. 22. v.
19. 21. xxiii. 18. xxxvi. 25.
cuniculis deprehensis quo-
modo resistatur, xxxviii. 7.
- Cupressæ simulacra Junonis,
xxvii. 37.
- P. Curatius, tribunus plebis, ac-
cusat duos tribunos militum,
v. 11.
- Curia, pars populi, in Curias tri-
ginta populus a Romulo di-
visus, i. 13. Curia Fautia,
ix. 38. Curiata comitia, v. 52.
vi. 41. Curiata lex, v. 46. ix.
38.
- Curia, locus in quo senatus ha-
betur. Curia Hostilia, i. 30.
v. 55. xxii. 55.
- Curiatii, ex Albanis principi-
bus in collegium Patrum
lecti, i. 30.
- Curiatorum & Horatorum,
trigeminorum fratrum, cer-
tamen, i. 24. 25. sepulcra
Horatorum & Curiatorum,
ibid. Curiatorum spolia fixa
ea loco, qui Pila Horatia ap-
pellatur, 26.
- P. Curiatius, consul, iii. 32.
decemvir legibus scribendis,
33.
- Curio maximus, iii. 7. xxvii. 8.
primus ex plebe maximus
Curio, C. Mamilius Vitulus,
ibid.
- Curio. *vid.* Scribonius.
- M. Curius, tribunus plebis,
xxxiii. 7.
- Currus, ante Currum trium-
phantis captivi ducti, vi. 4.
vid. Triumphus.
- C. Curtius, consul, iv. 1. capit
parum recte tabernaculum,
7.
- M. Curtius, juvenis bello egre-
gius, equo insidens, armatus
se in voraginem immittit, vii.
6.
- Mett. Curtius. *vid.* Mettius.
- Curtius lacus, i. 13. vii. 6.
- Curulis magistratus, v. 41. *vid.*
et Magistratus.
- Curulis sella, i. 8.
- Curules magistratus creari, toto
quinquennio non patiuntur
tribuni plebis, vi. 35.
- Curules magistratus duos simul
unus nec capere potest, nec
gerere, xxxix. 39.
- Curules equi, xxiv. 18.
- Cusibi,

- Cusibi, oppidum Hispaniæ, xxxv. 22.
 Cutiliæ, xxvii. 11.
 Cutina, oppidum Vestinorum, capitur a Romanis, viii. 29.
 Cyatidem, arcem Samæorum, occupant Romani, xxxviii. 29.
 Cyclades, insulæ, xxxiv. 26. xxxvi. 43. xlv. 28. 29. regio inter Cycladas est ventosissima, fretis alias majoribus, alias minoribus divisas, xxxvi. 43.
 Cycliadas, prætor Achæorum, xxvii. 31. Philippi postulationem eludit, xxxi. 25. trahens res ad Philippum, expellitur, xxxii. 19. apud Philippum exsul, 32.
 Cydas, dux Gortyniorum Cretensium, jungit se Quintio, xxxiii. 3.
 Cydas Cretensis, ex intimis Eumenis, liv. 24. per eum tractatæ inter Eumenem & Persæa conditiones amicitie, 13.
 Cydoniatæ adversus Gortynios & Gnosios bellum gerunt, xxxvii. 60.
 Cylarabis, gymnasium trecentos passus ab Argis, xxxiv. 26.
 Cyllene, xxvii. 32.
 Cyme, urbs, deficit ad Seleucum, xxxvii. 11.
 Cymæi, xxxviii. 39.
 Cymines oppidi potiuntur Ætoli, xxxii. 13.
 Cynosarges, templum Herculis, incenditur a Philippo, xxxi. 24.
 Cynoscephalæ, tumuli, xxxiii. 7. ibi magna pugna vincitur Philippus, 7-10. *vid. et* 16. *et* xxxvi. 8.
 Cynus, emporium Opuntiorum, xxviii. 6.
 Cypæra, urbs, capitur ab Antiocho, xxxvi. 10.
 Cypharæ, xxxii. 13.
 Cyprius vicus Romæ, i. 47.
 Cyprus, insula, xxxiii. 41. Cyprum classe missa, Antiochus ea sibi cedi postulat, xlv. 11.
 Cypsela, castellum, occupat Philippus, xxxi. 16. *vid. et* xxxviii. 40.
 Cyrenæ, urbs, xxiii. 10.
 Cyreticæ, urbs in Thessalia, capitur a Romanis, xxxi. 41. *vid. et* xxxvi. 10. 13. *et* xlii. 53.
 Cyrtæi funditores, xxxvii. 40.
 Cyrtii, xlii. 58.
 Cyrus, rex Persarum, ix. 17.
 Cyssus, portus Erythræorum, xxxvi. 43.
 Cythnus, insula, xxxi. 15. 45.
 Cyzicus, urbs, xli. 25.

D

- Dædala, castellum, xxxvii. 22.
 Dahæ, populi, xxxv. 48.
 Dahæ, equites sagittarii, xxxvii. 38. 40.
 Damarata, Damaratus. *vid. Demarata, Demaratus.*
 Damippus Lacedæmonius, missus ab Syracusanis ad Philippum regem, xxv. 23. capitur a Romanis, *ibid.* eum redimere

- redimere studeat Epicydes, *ibid.*
- Damiurgi, *sive* Demiurgi, Achæorum magistratus, xxxii. 22. *vid. et* xxxviii. 30.
- Damius, præfectus classis Eumenis, xlv. 28.
- Damocles, Argivus adolescens, in libertatem Argos vindicare volens, occiditur, xxxiv. 25.
- Damocritus, prætor Ætolorum, Philippo adversus Romanos favet, xxxi. 32. legatus mittitur ab Ætolis ad Nabin, ut eum concitet ad bellum Romanum, xxxv. 12. ejus ad T. Quintium superbum responsum, 33. vivus traditur Romanis, xxxvi. 24. conjicitur in Lautumias, xxxvii. 3. se transfigit gladio, 46.
- Damoteles, legatus Ætolorum, xxxviii. 8.
- Dantheletas depopulantur Macedones, xxxix. 53. xl. 22.
- Daorfeis, populis Illyrici, immunitas data, xlv. 26.
- Daphne, xxxiii. 49.
- Darda, Epirotarum prætor, xxix. 12.
- Dardanum, urbs Asiæ, xxxvii. 9. 37. donatur libertate, xxxviii. 39.
- Dardani, xxvi. 25. xl. 30. populantur Macedoniam, xxvii. 33. iis infert bellum Philippus, xxviii. 8. pollicentur Romanis auxilia adversus Philipppum, xxxi. 28. male mulctantur, 43. pugnant & cedunt confertim, *ibid.* cæduntur a Philippo, xxxiii. 19. gens infestissima Macedonia, xl. 57. bellum eos inter & Bastarnas, xli. 23.
- Darius, rex Persarum, mulierum ac spadonum agmen trahens, præda verius, quam hostis, ix. 17.
- Darfa, urbs, xxxviii. 15.
- Dasius Altinius Arpinus, proditor, vincitur a Romanis, xxiv. 45. ejus familia comburitur ab Annibale, *ibid.*
- Dasius Brundisius prodit Annibali Clastidium vicum, xxi. 48.
- Dasius, Salapiæ princeps, favet Annibali, xxvi. 38. eum de proditione appellat Blasius, *ibid.*
- Dassarenfes, populi, xlv. 26. *idem, ut videtur, cum Dassaretis, qui mox sequuntur.*
- Dassaretii, populi, xxvii. 32. eorum fines populatur P. Sulpicius, xxxi. 33. Dassaretiorum Pirustis immunitas data, xlv. 26.
- Dassaretiorum vici, xxvii. 32. castella, xlii. 36.
- Daulis, urbs, xxxii. 18.
- Debitoris corpus ne obnoxium esset creditori, lege cautum, viii. 28. *vid.* Æs alienum, et Nexi.
- Decembribus Idibus consulatus initus, iv. 37. & census habitus, xlv. 16.
- Decemviri legibus scribendis sine

- fine provocatione creati, iii. 32.
- decem tabulas legum ferunt, iii. 34.
- novi creantur decemviri, iii. 35. horum impotentia & crudelitas, 36. 37. alterum annum privati imperium retinent, 38.
- senatum per præconem in curiam vocant, *ibid.*
- delectum habent, iii. 41.
- coguntur se magistratu abdicare, iii. 54.
- Claudio & Oppio in carcere mortuis, ceteri in exilium mittuntur, eorumque bona publicantur, iii. 58.
- Decemviri sacrorum, partim ex plebe, partim ex patriciis, vi. 37. 42
- inspiciunt libros Sibyllinos, vii. 27. xxi. 62. xxii. 1. 36. 57. xxxv. 12. xxxi. 12. xxxiv. 55. xxxv. 9. xli. 26.
- majoribus hostiis sacrificant, xxii. 1.
- Græco ritu sacra faciunt, xxv. 12.
- supplicationem indicunt, xl. 37.
- coronati laurea prætextatique, sequuntur Virgines in sacrificio Junonis, xxvii. 37.
- verba præeunt in voto concipiendo, xli. 26.
- Decemviri agris inter veteranos milites dividendis creati, xxxi. 4.
- Decemviris qui nocuisset, ejus caput Jovi sacrum, iii. 55.
- Decima prædæ. *vid.* Prædæ.
- Decimatio militum, ii. 59.
- C. Decimius Flavus, tribunus militum, xxvii. 14. ejus insigne factum, *ibid.*
- C. Decimius Flavus, prætor creatur, xxxix. 32. fortitur jurisdictionem urbanam, 38. moritur, 39.
- C. Decimius, legatus, xlii. 35. prætor, xliii. 13. fortitur jurisdictionem peregrinam, 17. legatus ad finiendum inter Antiochum & Ptolemæum reges bellum, xlv. 19. ejus apud Rhodios moderatio, xlv. 10.
- L. Decimius, legatus, xlii. 37. captarum pecuniarum ab regibus Illyriorum suspicione infamis, 45.
- M. Decimius, legatus, xlii. 19.
- Num. Decimii Samnitis interventu restitutum proelium, xxii. 24.
- Decius Magius. *vid.* Magius.
- M. Decius, tribunus plebis, ix. 30.
- P. Decius Mus, quinquevir mensarius creatus, vii. 21. tribunus militum, 34. eximit ingenti periculo Romanas legiones, *ibid.* & 35. 36. doni, militaribus ornatus a consules 37. duas a militibus coronas obsidionales accipit, *ibid.* consul, viii. 3. ejus somnium, 6. ei immolanti parum læta exta apparent,

- parent, 9. se devovet pro populo Romano Quiritibusque, *ibid.* in mediis hostibus moritur, *ibid.* ejus corpus postero die inventum inter maximam hostium stragem, coopertum telis, 10. ei funus celebrat T. Manlius, consul, *ibid.*
- P. Decius Mus, consul, ix. 28. 29. legatus, 40. consul iterum, 41. ejus in Etruria res bene gestæ, *ibid.* magister equitum, 44. cenfor, 46.
- ejus oratio pro lege, de augendo numero sacerdotum, x. 7. 8. pontifex creatur, 9. tertium consul, 14. ejus res gestæ, *ibid.* & 15. proconsul Samnitium exercitum expellit finibus, 16. tres urbes in Samnio capit, 17. *vid.* & 18. 20. quartum consul, 22. ejus contentio cum Fabio collega de provinciis, 24. cum eo ad bellum proficiscitur, 26. pro exercitu Romano se Diis Manibus devovet, 28. equum in Gallos concitans, interficitur, 29.
- P. Decius Subulo, triumvir deducendis Aquilejam colonis, xliii. 19.
- P. Decius, legatus, xlv. 3.
- Decumæ duæ frumenti exactæ, xxxvi. 2. *vid.* & xxxvii. 2.
- Decumana porta castrorum, iii. 5. x. 32.
- in Decurias decem distributi centum Patres post obitum Romuli, i. 17.
- Decuriatus, sive descriptio equitum in decurias, xxii. 38.
- Decurio equitum, iv. 38.
- Decursio exercitus, xxvi. 51. xxix. 22. xxxv. 35. xl. 6.
- Dedicatio templi consulis est, aut imperatoris, ix. 45.
- Dedita urbs diripi non debet, xxxvii. 32. *vid.* Fides.
- Dediti triumphati, ac venditi, vii. 27.
- Deditionis formula, i. 37. vii. 31. *vid.* et xxviii. 34.
- Delectus, ii. 55. iii. 67. iv. 1. 31.
- impeditur, iv. 6. vi. 32.
- non ex toto passim populo habitus, iv. 45.
- juniorum a Camillo habitus, ita ut seniores quoque in verba sua juratos centuriaret, vi. 7.
- sine vacationibus habitus, vii. 28.
- voluntariorum, ix. 10.
- omnis generis hominum, x. 21.
- fervorum, xxii. 57. xxiii. 14.
- facinorosorum, & judicatorum pecuniæ, xxiii. 14.
- difficulter habitus, xxv. 5. xlii. 32. xliii. 16.
- de Delectu censorum edicta, xliii. 16.
- vid.* porro de delectibus, xxii. 37. 38. xxiv. 11. xxvi. 35. xxvii. 38.
- Delium urbs Bœotix, xxxi. 45. & Apollinis templum, imminens mari, xxxv. 51. ejus templi religio, *ibid.*
- Delphi, umbilicus terrarum orbis,

- bis, xxxviii. 48. medius umbilicus Græciæ, xii. 28. Delphos petit Æmilius Paullus, xlv. 27.
 Delphos missi regis Tarquinii liberi, portenti causa, i. 56. idem rursus factum, durante Vejorum obsidione, v. 15. 16. *vid. et* xxii. 57. xxiii. 11.
 — legati, ad donum ex præda portandum, missi, v. 28. xxviii. 45.
 Delphicum oraculum. *vid.* Oraculum.
 Delubra Deorum, viii. 33. *vid.* Ædes, et Templum.
 Delus, insula, xxxiii 30. xxxvi. 42. xlv. 28. xlv. 10. Delon aris insignibus & statuarum copia exornat Antiochus Epiphanes, xli. 25. ejus insulæ templique sanctitas inviolatos præstat omnes, xlv. 29.
 Demarata, filia Hieronis, uxor Andranodori, stimulat maritum ad retinendam tyrannidem, xxiv. 22. occiditur, 25
 Demaratus Corinthius, Lucumonis pater, i. 34.
 Demetrias, urbs Thessaliæ ad mare, xxvii. 32. xxviii. 5. 7. 8. xxxi. 24. xxxvi. 20. xlii. 67. xlv. 12. 13. 24. una e compedibus Græciæ, xxxii. 37. occupatur ab Ætolis, xxxv. 34. se dedit Philippo, xxxvi. 33. *vid. et* xl. 24.
 Demetriacus sinus, xxviii. 5.
 Demetrium Phthiotidis, x. viii. 6.
 Demetrium, portus Samothraciæ, xlv. 6.
 Demetrius Pharius, ad eum deposcendum legati missi, xxii. 33.
 Demetrius, Philippi Macedoniæ regis pater, xxxi. 28.
 Demetrius, filius Philippi, xxxiii. 13. obses a patre datur Romanis, 30. ante currum triumphalem T. Quintii ducitur, xxxiv. 52. patri redditur, xxxvi. 35. remittitur a patre Romam ad purganda crimina, xxxix. 35. defendit patrem, 47. in ejus honorem senatus multa condonat Philippo, *ibid.* redit in Macedoniam, 53 ejus cum Perseo fratre majore comparatio, *ibid.* cum eodem discordiæ, *ibid.* prava Persei in Demetrium consilia, xl. 5. Demetrius fit suspectus Philippo, *ibid.* ludici certaminis victor, 6. eum apud patrem accusat Perseus, 8. Demetrius sese oratione defendit, 12. meditatur fugam, 23. fictæ dolo Persei ad eum perdendum T. Quintii litteræ, *ibid. et* 24. iterum accusatus a fratre, jussu patris interficitur, *ibid.* ejus innocentiam Philippus agnoscit, 54. 55. & desiderio multum angitur, 56.
 Demetrius, Seleuci filius, obses Romæ, xli. 24.
 Demiurgi. *vid.* Damiurgi.

- Democrates, præfectus classis Tarentinæ, xxvi. 39. *vid. &* xxvii. 15. fortiter pugnans cadit, 16.
 Denarius nummus, viii. 11.
 Dentheletæ. *vid.* Dantheletæ.
 Desudaba, urbs Mædicæ, xlv. 26.
 Desultorum, binos trahentium equos, dexteritas, xxiii. 29.
 Devovere licet consuli, dictatori, & prætori, non se, sed quem velit legionarium militem, viii. 10. si is non moritur, quid faciendum, *ibid.*
 Devovent se primores Romanorum, adventantibus Gallis, v. 41. Decii. *vid. supra* Decius.
 Deuriopus, Pæoniæ regio, xxxix. 53.
 Dexagoridas. proditurus Romanis urbem Gythium, interficitur a Gorgopa, xxxiv. 29.
 Dialis flamen, i. 20. xxvi. 23. ei unam noctem extra urbem manere nefas, v. 52. jure sacerdotii ingreditur senatum, xxvii. 8. jurare in leges non potest, xxxi. 50.
 Dialis apex, vi. 41.
 Diana Epheſia, i. 45.
 Dianæ ædes vota, xxxix. 2. dedicata, xl. 52.
 — lucus, xxvii. 4.
 — templum in Aventino, i. 45.
 — Abydi, xxxi. 17.
 — Heracleæ, xxxvi. 22.
 — Aulide, xlv. 27.
 Dianæ insignis magnitudinis bos immolatur, i. 45. lectisternium ponitur, v. 13. xxli. 10. festum per triduum agitur Syracusis, xxv. 23.
 Dianæ Amarynthidis sacrum anniverſarium Eretriæ, xxxv. 38.
 Dianæ, quam Tauropolon vocant, fanum Amphipoli, xlv. 44.
 Dianium, i. 48.
 Dicæarchi Plataënsis rogatio, xxxiii. 2.
 Dicæarchus, xxxviii. 10. Ætolorum legatus, mittitur ad Antiochum, ut eum concitet ad bellum Romanum, xxiv. 12. eum sibi dedit postulat M'. Acilius Glabrio, consul, xxxvi. 28.
 Dictator primus quis, non satis constat, ii. 18.
 — sine provocatione, ii. 29. iii. 20.
 — belli causa dictus, iv. 26. vii. 9. 11.
 — clavi figendi causa, vii. 3. viii. 18.
 — comitiorum causa, viii. 23. ix. 7. xxv. 2.
 — feriarum constituendarum causa, vii. 28.
 — quæſtionibus exercendis, ix. 26.
 — primus de plebe, vii. 17.
 — consulem ad se venire jubet sine licitoribus, xxii. 11.
 Dictatoris edictum pro numine observatum, viii. 34.
 Dictatori

- Dictatori nefas, equo uti sine per-
missu populi xxiii. 14.
— cum magistro equitum
æquatum imperium, xxii.
26.
Dictatori multam dictam qui-
dam parum probabiliter scrip-
sere, vi. 38.
a Dictatore provocatum ad po-
pulum, viii. 33.
duo Dictatores tempore uno,
xxiii. 22. 23.
Dictator sine magistro equitum,
ibid.
de Dictatore dicendo magna
concertatio, iv. 56. xxvii. 5.
Dictatura semestris, iii. 28. ix.
34.
Dictynneum, locus prope Spar-
tam, xxxiv. 38.
Didas, præfectus Pæoniæ. pro-
dit Perseo arcana consilia De-
metrii, xl. 23. occidit Deme-
trium, 24. *vid.* & xlii. 51.
58.
Dies Allienfis unde dictus, vi.
1.
Dies comitiales, iii. 11.
— festi profestique, v. 25.
xxxiv. 3.
— nefasti fastique facti a
Numa Pompilio, i. 19.
— religiosi, vi. 1.
Dii cœlestes, inferi, x. 28.
— Hospitales, xxxix. 51.
— Indigetes, viii. 9.
— Manes, viii. 6. 9. x. 28.
— Penates, i. 1.
— præsides urbis Romæ, iii.
7.
— fociales, iii. 18.
Dii non alii, nisi Romani, &
more patrio, colendi, iv. 30.
xxv. 1.
Deorum cultus ne mortis qui-
dem metu desertus, v.
46.
Deorum evocandorum ex urbe
hostili mos, v. 21. e sede sua
in aliam transferendorum ritus
ac religio, 22.
Deorum negligentia & contem-
tus ætate Livii, iii. 20. x. 40.
Diis templa in ipso discrimine
vovendi mos, x. 42. *et pas-
sim.*
Sex. Digitius, socius navalis, post
Carthaginem novam captam,
certat de murali corona cum
Q. Trebellio, xxvi. 48.
Sex. Digitius, prætor, xxxiv. 42.
fortitur Hispaniam citeriorem,
43. parum scite aut fortunate
rem gerit in eadem Hispania,
xxxv. 1. 2. legatus, xxxvii.
4.
Sex. Digitius, legatus in Mace-
doniam, xli. 27. ad frumen-
tum classis exercituique coë-
mendum in Apuliam mittitur,
xlii. 27. tribunus militum,
xliii. 13.
Dimalum expugnat L. Æmi-
lius, *vid.* xxix. 12.
Dinarchus, præfectus equitum
gentis Ætolorum, xlii. 24.
Diniæ, urbs Phrygiæ, xxxviii.
15.
Dino, princeps Rhodiorum,
xliv.

- xlv. 23. 29. deditur Romanis, xlv. 22.
 Dinocrates, præfectus Philippi, fugit, xxxiii. 18.
 Dinocrates, prætor Messeniorum, xxxix. 49.
 Dinomenes, custos corporis Hieronymi, in eum conjurat, & focis ad eum interficiendum aperit viam, xxiv. 7. Syracusis prætor creatur, 23.
 Diocles, princeps Ætolorum, occupat Demetriadem, xxxv. 34.
 Diodorus, præfectus Amphipolis, xlv. 44. ejus ars, *ibid.*
 Diomedis Argivi campi, xxv. 12.
 Dionysius, Siciliæ tyrannus, per dolum arcem Crotonis cepit, xxiv. 3. ejus vox, 22.
 Dionysodorus, legatus Attali, xxxii. 32.
 Diophanes, prætor Achæorum, leniter castigatur a T. Quintio legato, xxxvi. 31. missus in auxilium Attalo, Syros ab obsidione Pergami abscedere cogit, xxvii. 20. 21. legatus mittitur Romam, xxxviii. 32.
 Dioxippus Athenas defendit adversus Philippum, xxxi. 24.
 Dipylon Athenis, xxxi. 24.
 Diræ populi in Philippum a Diis exaudita, xl. 5.
 Disciplina militaris a T. Manlio sancita filii sanguine, viii. 7. defensa a Papirio dictatore, 34. 35.
 jam inde ab initiis urbis tradita per manus, ix. 17.
 Discordia ordinum, venenum urbis Romæ, iii. 67.
 Diverbia, vii. 2.
 Divi Novenses, viii. 9.
 Divitiæ habebantur dena millia gravis æris, iv. 45.
 Divitiæ corrumpere imperium Romanum, Præf. xxxiv. 4. xxxix. 6.
 Dium, urbs Macedoniæ, xxvi. 25. xxxiii. 3. xlii. 38. xlv. 2. 3. non magna, sed munita egregie, & exornata publicis locis & multitudine statuarum, xlv. 7.
 Dodonæi Jovis sortes, viii. 24.
 Dolabræ ad proruendum vallum, ix. 37. Dolabra refringendæ portæ, xxviii. 3.
 Doliche, oppidum deditum Perseo, xlii. 53. *vid.* & xlv. 2.
 Dolopes pronunciantur liberi, xxxiii. 34. recipiuntur armis a Philippo, xxxvi. 33. deficiunt ad Ætolo, xxxviii. 3. a Perseo, Philippi filio, oppugnantur, 5. a Macedonibus devastantur, 8. totam gentem sub jus judiciumque suum cogit Perseus, xli. 27.
 Dolopia, xxxii. 13. xxxvi. 33. xxxviii. 8. xxxix. 26.
 Cn. Domitius, consul, viii. 17.
 C. *sive potius* Cn. Domitius Cn. F. Calvinus, ædilis curulis, x. 9.
 Cn.

- Cn. Domitius, Ahenobarbus, ædilis plebis, xxxiii. 42. creatur prætor, xxxiv. 42. fortitur jurisdictionem urbanam, 43. creatur consul, xxxv. 10. 20. ei se dedunt Boji, 22. 40. proconsul, xxxvi. 37.
- Cn. Domitius Ahenobarbus, oppido adolescens, in locum Q. Fulvii Flacci sufficitur pontifex, xlii. 28. legatus in Macedoniam, xlv. 18. rursus, xlv. 17.
- Dona militaria. *vid.* Miles.
- Legatis data. *vid.* Lautia, et Legatus.
- Donuca, mons Thraciæ, xl. 58.
- Dorimachus, princeps Ætolorum, xxvi. 24.
- Doris, xxviii. 7. Doridis oppida, Tritonon & Drymas, capit Philippus, *ibid.*
- Doriseon; castellum, occupat Philippus, xxxi. 16.
- Dorulacus, dux Bojorum, xxxiv. 46.
- Draudacum, castellum frequens in Penestria, xliii. 21.
- Drepanum. ab Drepanis atque Eryce detractus Amilcar, xxviii. 41.
- Dromades ante equitatum Antiochi, xxxvii. 40.
- Dromos, campus ad Lacedæmonem, xxxiv. 27.
- Druentia, amnis, xxi. 31.
- Drymæ, oppidum Doridis, xxviii. 7.
- Drymusa, insula, xxxviii. 39.
- Ducarius quidam, eques Insu-
- ber, C. Flaminium consulem lancea transfigit, xxii. 6.
- Cæso Duilius creatur decemvir, iii. 35.
- Cæso Duilius, consul, viii. 16. triumvir coloniæ Aufonum Cales deducendæ, *ibid.*
- C. Duilius plebejus, tribunus militum consulari potestate creatus, v. 13.
- C. Duilius, quinquevir mensarius creatus, vii. 21.
- M. Duilius, tribunus plebis, ii. 58. diem dicit Ap. Claudio ii. 61. plebi in certaminibus decemviralibus non inutilis, iii. 52-54. iterum tribunus plebis creatur in Aventino, 54. rogationem pertulit de consulibus creandis cum provocatione, *ibid.* ejus æquitas demit metum Patribus, 59. collegis, magistratum continuare cupientibus, resistit, 64.
- M. Duilius, tribunus plebis, rogationem fert de unciario fœnore, vii. 16.
- Duodecim tabulæ, iii. 57. *vid.* Tabulæ.
- Duplicarii, ii. 59.
- Durnium, *sive potius* Burnium, oppidum. xlv. 30.
- Duronia, urbs, x. 39. expugnata a L. Papirio, consule, *ibid.*
- Duronia, mater P. Æbutii, xxxix. 9. filium Bacchis vult initiari, *ibid.*
- L. Duronius, creatus prætor, sor-

- fortitur Apuliam, cui Istri
 adjecti, xl. 18.
- Duumviri judicant perduellio-
 nem i. 26. vi. 20.
- Duumviri sacris faciundis. li-
 brorum Sibyllinorum cus-
 todes, iii. 10. v. 13. dedicant
 ædem Martis vi. 5. rogatio,
 ut pro duumviris sacris fa-
 ciundis creentur decemviri,
 vi. 37.
- ad ædem Junoni Monetæ
 faciundam, vii. 28.
- navales, classis ornandæ
 reficiendæque causa, ix. 30.
vid. & xl. 18. 26. xli. 5.
- Duces, ob male rem gestam
 rei, ii. 52. v. 11. 12. xxvi. 2.
 3.
- Ducum Romanorum, circa
 Aleandri Magni tempora
 præstantissimorum, enumera-
 tio, ix. 17.
- clarissimorum trium uno
 anno parum dignus splendore
 vitæ exitus, xxxix. 52.
- Ducibus validior res Romana,
 quam exercitu, ii. 39.
- Dymæ, xxvii. 31. xxxii. 21.
 xxxviii. 29.
- Dymæi abeunt e concilio Achæ-
 orum, in quo societas cum
 Romanis adversus Philippum
 inibatur, xxxii. 22.
- Dymæus ager, xxvii. 31.
- Dymenses funditores, xxxviii.
 20.
- Dyrrhachium, xxi. 12. xxxi.
 27. xlii. 8
- Dyrrhachini, xlii. 48. auxilian-
 tur Romanis adversus Gen-
 tium, xlv. 30. donantur lem-
 bis, de Gentio rege captis, xlv.
 43.

E.

- Ebusus insula direpta, xxii. 20.
- Ecetra, iv. 61. vi. 31.
- Ecetranis Volscis datur ex sena-
 tusconsulto pax, & adimitur
 ager, ii. 25. desciscunt ad Æ-
 quos, iii. 4.
- Echecrates, pater Antigoni, xl.
 54.
- Echedemus, princeps Acarna-
 num, xxxiii. 16.
- Echedemus, Atheniensis legatus,
 xxxvii. 7.
- Echinus, oppidum, xxxii. 33.
 xxxiv. 23.
- Eclipsis solis, xxii. 1. xxx. 2.
 38. xxxvii. 4. xxxviii. 36.
- Eclipsis lunæ prædicta a C. Sul-
 picio Gallo, tribuno mili-
 tum, xlv. 37.
- Edesco, clarus inter Hispanos
 duces, venit ad P. Scipionem,
 xxvii. 17.
- Edeffa, urbs Macedoniæ, xlv.
 29.
- Edictum dictatoris, ii. 30. viii.
 34.
- consulum, ii. 24. viii. 6.
- Egeria. Dea, cum qua nocturnos
 congressus simulat Numa
 Pompilius, i. 19.
- Egerii nomen ab inopia inditum
 filio

- filio Aruntis, i. 34. is Collatiæ in præsidio relinquitur, 38. ejus filius Tarquinius Collatinus. *vid.* Tarquinius.
- L. Fgilius, triumvir coloniae deducendæ. xli. 17.
- Gell. Egnatius, dux Samnitium, auctor belli adversus Romanos, . . 18. Umbros vocat ad defectionem, & Gallos ingenti pretio sollicitat, 21. cadit in pugna, 29.
- Elæa, xxxvii. 18. xxxviii. 40. xliv. 28.
- Elæon campus, xliii. 23.
- Elæus, oppidum, xxxi. 16. xxxvii. 9.
- Elatia, urbs Phocidis, xxviii. 7. xxxii. 18. obsidetur a Romanis, & capitur, 19. 24.
- Elatia Theffaliæ, xlii. 54.
- Elei cum Achæis pugnant, xxvii. 31. 32. 33. eos, Olympiorum sollempne ludicrum parantes, aggredi vult Machanidas, xxviii. 7. a Romanis adscripti fœderi, cum Philippo inito, xxix. 12. veniunt Chalcidem ad Antiochum, auxilium petentes adversus Achæos, xxxvi. 5. post fugam Antiochi Achæorum legatis lene dant responsum, 31.
- Eleus ager vastatur a Philippo, xxvii. 31. 32.
- Elephantum turbant suorum aciem, xxvii. 14.
- quonam modo Rhodanum trajecti, xxi. 28.
- quonam modo per invia traducti, xliv. 5.
- in ludis Circensibus adhibiti, xliv. 18.
- frontalia, & cristæ, & tergo impositæ turres, xxxvii. 40.
- Elephantis quando primum Romani usi, xxxi. 36.
- Elephantos fabrilis scalpro necare docuit Afrubal, xxvii. 49.
- Eleusinem frustra tentat Philippus, xxxi. 25. & Philocles, unus ex Philippi præfectis, 26.
- Eleusis ad Alexandriam, xlv. 12.
- Elicius Jupiter. *vid.* Jupiter.
- Elimea regio, xxxi. 40. xlii. 53. xliiii. 23.
- Elimiotis, xlv. 30.
- Elis, civitas, xxvii. 32. sentit cum Ætolis, xxxvi. 31. Elin concilium indicit M. Fulvius consul, xxxviii. 32.
- Elisa. *vid.* Dido.
- Elitovius, dux Cenomanorum, transcendit Alpes, v. 35.
- Elua. *vid.* Æbutius.
- Elymæi, populi, xxxv. 48.
- Elymæi sagittarii, xxxvii. 40.
- Emathia, xl. 3. xliii. 9. xlv. 44.
- Emporia, regio, xxix. 25. 33. xxxiv. 62.
- Emporiæ, urbs Græca, oriunda a Phocæa, xxvi. 19. *vid.* et xxviii. 42.
- Empori-

- Emporiarum situs, xxxi. 9.
 Emporiis appulit classem Cn. Scipio, xxi. 60.
 Emporitani Hispani se dedunt Catoni consuli, xxxiv. 16.
 Emporium prope Placentiam, defensum a Romanis, xxi. 57.
 Emporium ad Tiberim, xxxv. 10. lapide stratum, stipitibusque septum xli. 32.
 Empulum, oppidum, captum a Romanis, vii. 18.
 Enipeus, fluvius Macedoniæ, xliv. 8. 20.
 Enna, urbs, a Romanis aut malo, aut necessario facinore tentata, xxiv. 39.
 Q. Ennius, poëta, ejus de Q. Fabio Maximo dictum, xxx. 26. statua extra portam Capenam, xxxviii. 56.
 Eordæa, xxxi. 39. 40. Eordæa aditus, xxxiii. 8. *vid. et* xlii. 53.
 Eordæi, populi, xlv. 30.
 Epanterii montani, cum quibus bellum gerunt Ingauni, xxviii. 46.
 Ephesus, i. 45. xxxiii. 38. xxxvi. 42. se dedit Romanis, xxxvii. 45. attribuitur Eumeni, xxxviii. 30.
 Epicadus occiditur a Gentio, Illyriorum rege, xlv. 30.
 Epicadus, præfectus peditum Parthinorum in castris Anicii, xlv. 30.
 Epicrates Rhodius, xxxvii. 13. 15.
 Epicydes, missus ab Annibale cum Hippocrate fratre legatus ad Hieronymum, xxiv. 6. 23. Syracusis prætores ambo creantur, 27. bellum inter Syracusanos & Romanos concitare nituntur, 29. Syracusanum exercitum sibi conciliant, 30. 31. occupant Syracusas, 32. Romanis superbe respondent, 33. Epicydes præest custodiæ urbis, a Romanis obsessæ, 35. relinquit Syracusas, magna jam ex parte captas, xxv. 27. trajicit in Africam, xxvi. 40.
 Epicydes, cui Sindon cognomen, præfectus alterius Epicydis, interficitur Syracusis, xxv. 28.
 Epidaurus, urbs nobilis templo Æsculapii, x. 47. xlv. 28.
 Epipolæ, locus Syracusis, xxv. 24.
 Epirotæ. *vid.* Alexander, et Pyrrhus. de communi pace legatos ad Philippum mittunt, xxix. 12. a Philippo adscripti fœderi, cum Romanis inito, *ibid.* tentant pacem Philippum inter & Romanos frustra, xxxii. 10. non manent sincera fide in amicitia Romanorum, xxxvi. 35. eorum legati ad M'. Acilium consulem, *ibid.* mittuntur Romam, *ibid.* septuaginta eorum urbes a Paulo Æmilio,

- llo diripiendæ dantur militi-
 bus, xlv. 34.
 Epirus, viii. 24. xii. 18. xxix.
 12 xxxi. 7. 18.
 Epiri fauces, xxxii. 16
 — montes, xxxii. 13.
 Epoffognatus regulus Gallo-
 rum, viii. 18
 Epulones triumviri quando pri-
 mum creati, xxxiii. 42. iis, ut
 pontificibus, datum jus togæ
 prætextæ habendæ. *ibid. vid.*
et l. 42.
 Epulum, Jovis ludorum caussa,
 xxv. 2. xxvii. 36. xli. 38.
 xxx. 39. xxi. 4. xxxii. 7.
 — ludorum caussa, xxxiii. 42.
 — in quo toto foro strata
 triclinia, xxxix. 46.
 Epulæ instructæ Romæ ante
 omnium domos, iii. 29. *vid.*
et xxv. 12.
 — similiter & Beneventi,
 xxiv. 16.
 — quando primum Romæ
 magno luxu apparatus, xxxix.
 6.
 Equester census, v. 7.
 Equestria spolia, viii. 7.
 Equestris Fortunæ magnificum
 templum, xl. 40. xlii. 3.
 Equestris statua, ix. 43. *vid.*
 Statua.
 Equitatus Annibalis melior
 equitatu Romanorum, xxi.
 47.
 — post amissam alam, quæ
 Salapiæ erat, numquam
 deinde superior, xxvi. 38.
 — Ætolorum longe optimus
 in Græcia, xxviii. 7.
 — Numidarum descriptus,
 x. xv. 11.
 — Theffalorum, ix. 19.
 Equites. *vid.* Centuriæ Equi-
 tum. e publico iis emti alti-
 que equi, i. 45. quibus cen-
 sus equester erat, equus pub-
 licus nondum erat assignatus,
 equis suis merere incipiunt,
 v. 7. iis stipendium assigna-
 tum *ibid.* triplex, 12. insti-
 tutum a Fabio Rullo censore,
 ut Idibus Quintilibus trans-
 veherentur, ix. 46. gestant
 annulos aureos, xxiii. 12.
 principes juventutis, semina-
 rium senatus, xlii. 61.
 Equitibus, ignominia cauf-
 fa adempti a censoribus equi
 publici, xxiv. 18. xxvii. 11.
 xxix. 37. xxxix. 44.
 Equites alarii, xxxv. 5. xl. 40.
 — extraordinarii, xlii. 58.
 — Galli in castris Eumenis,
 xlv. 13.
 — legionarii, xxxv. 5. xl.
 40.
 — treceni in singulas legio-
 nes, viii. 8.
 — loricati, quos cataphractos
 vocant, xxxv. 48. xxxvii. 40.
 — sagittarii, xxxvii. 38.
 — ex equis desiliunt, & resti-
 tuunt pugnam, iii. 62. iv.
 38.
 — pedestrem pugnam com-
 mittunt, ii. 20. iv. 24.
 — detrahunt equis frenos, &
 perrumpunt hostium agmen,
 iv. 33. viii. 30.
 — sex-

- sexcenti obsides dantur Samnitibus, ix. 5. liberantur, 15.
- ob rem bene gestam corniculis armillisque argenteis donantur, x. 44. & phaleris, catellis ac fibulis, xxxix. 31.
- in equos suos velites singulos accipiunt, xxvi. 4.
- in stationibus armati, frenatis equis totum diem perstabant, xlv. 33.
- Equitibus quantum diviserint imperatores triumphantes, xxxiv. 46. 52. xxxvi. 40.
- colonis Bononiam deductis septuagena jugera, ceteris quinquagena data, xxxvii. 57.
- Equus publicus, i. 43. v. 7.
- Equo uti non licet dictatori sine permisso populi, xxiii. 14.
- albi currum Camilli triumphantis trahunt, v. 23.
- Equos binos trahentium defultorum mos, xxiii. 29.
- phaleratos duos Masinifæ donant Romani, xxx. 17. & regulis Gallorum, xliii. 7.
- Equuleus Reate cum quinque pedibus natus. *vid.* Prodigium.
- Eretria Theſſaliæ, xxxii. 13. & quidem in agro Phthiotico, xxxiii. 6.
- Eretria Eubœæ oppugnatur, & capitur, xxxii. 16. libertatem a Romanis accipit, xxxiii. 34.
- Eretum, iii. 26. 29. 38. 42. xxvi. 11. 23.
- Ergastulum, ii. 23. vii. 4.
- Ergavia, *ſeu potius* Ergavica, nobilis & potens civitas Hiſpaniæ, deditur Romanis, xl. 50.
- Ercinium, oppidum, xxxvi. 13. xxxix. 25.
- Erigonus, fluvius, ex Illyrico per Pæoniam fluens, in Axium amnem editur, xxxi. 39. xxxix. 54.
- Eritium, oppidum Theſſaliæ, xxxvi. 13.
- Eropon, legatus Perſei ad Eumenem, xlv. 24. 27. 28.
- Eropus capit Lychnidum, xxvii. 32.
- Erycina, urbs. *vid.* Eryx.
- Erycinæ Veneri ædes vota, xxii. 9. 10. dedicata, xl. 34. *vid. et* Venus.
- Erythræ Ætolorum prope Eupalium, xxviii. 8.
- Erythræ Ioniæ, xxxvii. 27. Erythrarum promontorium, xlv. 28.
- Erythræa, xxxvii. 12. xlv. 28. Erythræa terra, xxxvi. 45.
- Erythrææ triremes, xxxvii. 11.
- Erythræi donantur agro, xxxviii. 39.
- Eryx, mons & oppidum, xxi. 10. 41. xxviii. 41.
- Eriza, urbs, xxxviii. 14.
- Eſquilæ, i. 44. xxvi. 10. in Eſquilis cœtus facit plebs, ii. 28.
- Eſquilarius collis, i. 48.
- Eſquilina porta, ii. 11. iii. 66. 68.

68. xxvi. 101. xxxiii. 26. xli.
 13. ad Esquilinam portam
 exercitus indictus vi. 22.
 Esquilina tribus, xlv. 15. in
 eam coniecti libertini, *ibid.*
 Effeda Gallorum, x. 28.
 Etesiae, xxxvii. 23.
 Ethiopia, urbs, xxxviii. 2.
 Etleva uxor Gentii Illyriorum
 regis, captiva ducitur Ro-
 mam, xlv. 32.
 Etovissa, urbs ad Iberum, xxi.
 22.
 Etritus, amicus Platoris, occi-
 ditur a Gentio, Illyriorum
 rege, xlv. 30.
 Etruria vicina Romæ, i. 23. 30.
 perdomita a Q. Fabio, con-
 sule, ix. 4. rebellat, x. 3.
 vastatur, 2. 30. 37. medita-
 tur defectionem, xxvii. 21.
 frenatur, 24.
 Etruriæ concilia, iv. 23. v. 17.
 x. 16.
 Etrusci obsident Romam, ii. 11.
vid. Porfena. instaurant bel-
 lum, 44. improbant regem, a
 Vejentibus creatum v. 1. mo-
 vent bellum adversus Roma-
 nos vi. 2. obsident & capiunt
 Sutrium, 3. cæduntur, &
 captivi sub hasta venundan-
 tur, 4. parant bellum, vii 17.
 vincuntur, *ibid. et* ix. 35. *et*
seqq. inducias annuas impe-
 trant ix. 41. rebellant, &
 vincunt Romanos, x. 3. fun-
 duntur, iisque induciæ biennii
 dantur, 4. 5. paciscuntur
 cum Gallis adversus Roma-
 nos, 10. 18. afficiuntur
 clade, 30. *vid. et* Tusci.
 Etrusci, gens ante omnes alias
 dedita religionibus, v. 1.
 Etrusci haruspices, v. 15.
 — vates ad publica prodigia
 adhibiti i. 56.
 Etrusci campi fertiles, xxii. 3.
 Etruscum mare, xl. 41.
 Etuta, filia Honuni, Dardano-
 rum principis uxor Gentii,
 regis Illyriorum, xlv. 30.
 Evander Arcas instituit in Pa-
 latino monte Lupercale sa-
 crum, i. 5. miraculo literarum
 inter rudes populos venera-
 bilis, 7. Herculem Jove na-
 tum agnoscit, & sacrum ei
 facit *ibid.*
 Evander Cretensis, dux auxilio-
 rum, ad cædem Eumenis su-
 bornatur a Perseo, x. ii. 15.
 59. comes fugæ ertei, xlv.
 4. interficitur a Perseo, xlv.
 5.
 Eubæa, insula, xxvii. 30. ejus
 urbes Romanis traditæ, xxxvi.
 21.
 Eubææ angustiae, xxxi. 23.
 Cœla, 47.
 Euboicarum civitatum conven-
 tus, xxxiv. 51.
 Euboicus sinus, xxxi. 47.
 Euboicum talentum. *vid.* Ta-
 lentum.
 Eubulidam Chalcidensem sibi
 ab Antiocho dedi, postulant
 Roman, xxxvii. 45. xxxviii.
 38.
 Euctus, præfectus Pellæ, xlv.
 43.
 Eudamus, præfectus Rhodiæ
 clas-

classis, xxxvii. 12. vincit prælio navali Annibalem, 23. *vid. et* xlv. 28.

Eudieru turris, xlv. 3.

Everfa, Thebanus, civitatis princeps, sublatus a Perseo, xlii. 13. 40.

Euganei, inter mare Alpeſque incolentes, pelluntur ab Hænetis, i. 1.

Eugenium, xxix. 12.

Euhydrium, oppidum, vaſtatur a Philippo, xxxii. 13.

Eumenes rex, Attali filius, xxxiii. 30. 34.

auxilium fert T. Quintio, conſuli, xxxiv. 26. 30.

incitat Romanos ad bellum contra Antiochum, xxxv. 13.

occurrit cum tribus navibus C. Livio, præfecto classis Romanæ, xxxvi. 42. ejus in pugna navali fortis & fidelis opera, 44. dimittitur domum, 45.

occurrit obviam Æmilio, xxxvii. 14. ejus regni caput Pergamum obſidetur a Seleuco, Antiochi filio, 18. præſto eſt Romanis, in Aſiam trajicientibus, 33. itemque in pugna cum Antiocho, 41. proficiſcitur Romam, 45. ei datur ſenatus, 52. ejus poſtulata, 53.

quæ regiones & civitates ei nominatim datæ, xxxviii. 39.

ejus legati de Philippo

queruntur, xxxix. 27.

Romam venit, & Perſeum Romanis ſuſpectum facit, xlii. 11. *et ſeqq.* Eumenem accuſant Rhodii, fruſtra, 14. in eum percuſſores mittit Perſeus, 15. adſcendens Delphos lapidibus obruitur, *ibid.* ſopitus vulnere tollitur, & Æginam transfertur, 16. redit Pergamum, 18.

ejus fides dubia, xlv. 13. 20. eum ſollicitat Perſeus, 24. ejus conſilia, & cum Perſeo nundinatio, 25. auxilia, ab eo miſſa ad Attalum fratrem, intercipiuntur a claſſe Macedonum, 28. Attalo, eunti Romam, adjungit Stratium medicum, xlv. 19. in Italiam navigat, xlv. 1. excedere Italia jubetur, 2. criminationibus in eum pronas aures commodant Romani, 9. 19: 20.

Eumenes, dux Perſei, præeſt Theſſalonicæ, xlv. 32.

Eunomus, prætor Theſſalorum, xxxv. 39.

Eupalium, xxviii. 8.

Euphanes, dux Cretenſis, xxxvi. 5.

Euphranor, præfectus Perſei, interficitur a Dolopibus, xlii. 41.

Euphranor, dux alius Perſei, xlv. 13.

Eupolemus Ambraciam, obſeſſam a Romanis, intrat, xxxviii. 4.

Eupo.

- Eupolemi, principis Hypatæorum, in exsules perfidia, xli. 30.
- Euripi Chalcidici descriptio, xxviii. 6. Euripi fretum, xxxi. 22.
- Euripi castellum oppugnat Antiochus, xxxv. 51.
- Euripus ad Cassandream, xliv. 11.
- Euromum, xxxiii. 30. quæ & Euromensium urbs, xxxii. 33. eorum oppida occupant Mylassenses, xlv. 25.
- Europa, xxvii. 29.
- Eurotas, amnis, xxxiv. 28. xxxv. 29.
- Eurus, ventus, xxv. 27.
- Euryalus, tumulus Syracusis, xxv. 25.
- Eurydica, mater Gentii, Illyriorum regis, xlv. 30.
- Eurylochus, princeps Magnetum, profugit in Ætoliā, xxxv. 31. 32. revocatur, 34. sibi consciscit mortem, xxxvi. 33.
- Eurymedon, amnis in Pamphylia, xxxiii. 41. xxxvii. 23.
- Eurymenæ, oppidum, xxix. 25.
- Euthymidas princeps, Chalcide pulsus, frustra tentat patriam in potestatem Ætolorum redigere, xxxv. 37. 38.
- Examen apum in arbore, prætorio imminente, confidet. *vid.* Prodigium.
- Execratio Atheniensium in Philippum, xxxi. 44.
- Exercitus Romani ordo & numerus descriptus, viii. 3. collatio cum Alexandri Magni exercitu, ix. 19.
- Exercitus consularis, vii. 19.
- voluntarius, v. 7.
- sine ulla vacationis venia scriptus, viii. 20.
- tumultuarius, viii. 11.
- navalis, xxii. 11.
- urbanus, *ibid.* et xxvii. 7.
- Exercitus numero copiarum insignes apud Romanos, nempe decem scriptæ legiones, ii. 30. vii. 25. armati 87200. in castris Romanis, quum pugnatum ad Cannas est, xxii. 36. *vid.* Legio.
- Exercitus lustrati, i. 44. xxxviii. 12. xl. 6.
- Exercitus itineribus & mutatione locorum salubrior, x. 25. in oppidis hibernare vetitus, xxvi. 21.
- Exercituum seditiones, ii. 32. 43. 59. iii. 50. iv. 50. vii. 38-42. xxviii. 24. *et seqq.*
- in Exercitu Annibalis, misto ex colluvione omnium gentium, nulla seditio, xxviii. 12.
- Exodia, vii. 2.
- Expiatio fanorum. *vid.* Fanum.
- Exploratores Romanos inter Numidasque certamen, xxi. 26.
- Extæ læta prolationem finium, victoriam & triumphum portendunt. xxxi. 5.
- cruda in mare porricit Scipio,

Scipio, xxix. 27.

— primo trunca & turpia,
deinde nimis læta, xxvii. 26.

— ad Extā, sacrificio perpe-
trato, duo angues. ex ocul-
to allapsi, edere jecur. *vid.*
Prodigium.

Extares ollæ *five* extar, *aut* ex-
tare, xxv. 16.

Exfules occupant noctu Capi-
tolium, iii. 15.

Exfules Lacedæmonii, xxxiv.
26. reducuntur ab Achæis,
xxxviii. 30-34.

Exfules Hypatæi, xli. 30.

Exuvias non militum tantum,
sed & imperatorum, portat
Annibalis exercitus, xxx. 28.

F.

Fabia gens, ii. 45. bellum cum
Vejentibus fuscipit privato
sumtu, 48 sex & trecenti
milites, omnes patricii, e
gente Fabia, 49. a Vejentibus
cæsi omnes, uno tantum e
stirpe relicto, 50.

Fabiæ sorores, M. Fabii Am-
busti filiæ, vi. 34

Fabius Pictor auctor antiquis-
simus, i. 44. 55. ii. 46. viii.
30. x. 37. xxii. 7. *vid: i fra*
Q. Fabius Pictor.

C. Fabius, consul. jussu populi
Tarquinienfibus bellum indi-
cit, vii. 12. male contra Tar-
quinienfes rem gerit, 15. cre-

atur interrex, 17.

C. Fabius, magister equitum,
ix. 23.

Cæso Fabius, quæstor, diem
perduellionis dicit Sp. Cassio
consuli, ii. 41. creatur con-
sul, 42. iterum, 43. exercitus
ejus non vult vincere, *ibid.*
pugnam cum M. Fabio fra-
tre, consule, restituit, 46.
tertium consul, 48. gentis
sux orator ad senatum, *ibid.*
& dux, proficiscitur ad bel-
lum Vicens, 49.

Cæso Fabius Ambustus, quæ-
stor, iv. 54. tribunus militum
consulari potestate, 61. ite-
rum, v. 10. præest castris ad
Vejos, 12. tertium tribunus
militum, 24.

C. Fabius Dorso per medios
hostes (Gallos) in Quirina-
lem collem pergit, ibi sacra
peragit, & in Capitolium ad
suos redit, v. 46.

L. Fabius, legatus a Scipione
ad Carthaginienses, xxx. 25.

M. Fabius, Cæsonis frater, con-
sul, ii. 42. iterum. 43. adver-
sus Vejentes egregie rem ge-
rit, 44-47. triumphum sibi
decretum recusat, 47.

M. Fabius, pontifex maximus,
præfatur carmen; quo pri-
mores Romanorum sese, ad-
ventantibus Gallis, pro pa-
tria devovent, v. 41.

M. Fabius Ambustus, tribu-
nus militum consulari potes-
tate, vi. 22. ejus filiæ dux
nuptæ,

- nuptæ, Ser. Sulpicio major, minor C. Licinio Stoloni, 34. confilia init cum genero & L. Sextio, de via plebejis hominibus ad consulatum aperiendâ, *ibid.* tribunus militum consulari potestate iterum, 36.
- M. Fabius Ambustus, consul, vii. 11. ducit exercitum adversus Hernicos, vii. 11. ejus res gestæ, *ibid.* ovans urbem ingreditur, *ibid.* secundum consul, 17. a Faliscis fusus, restituit aciem; *ibid.* consul tertium, 18. dictator, vii. 22. pro filio, magistro equitum, adversus Papirium dictatorem contendit, viii. 33.
- M. Fabius Ambustus, magister equitum, viii. 38.
- M. *five* Cæso Fabius, Fabii Rulii frater, ix. 36.
- M. Fabius Buteo, sine magistro equitum dictator ad supplendum senatum dictus, xxiii. 22. senatu lecto, sese extemplo magistratu abdicat, 23.
- M. Fabius Buteo, ædilis curulis, xxx. 26. creatus prætor, sortitur Sardiniam, 40.
- M. Fabius Dorso, consul creatus, vii. 28.
- M. Fabius Vibulanus, consul, iv. 11. legatus, 17. 19. 27. tribunus militum consulari potestate, 25.
- Num. Fabius Ambustus, tribunus militum consulari potestate, iv. 58.
- N. Fabius Buteo creatur prætor, xli. 33. sortitur Hispaniam citeriorem, xlii. 1. Masiliæ moritur, 4.
- N. Fabius Vibulanus, consul, iv. 43. tribunus militum consulari potestate, 49. iterum, 57.
- Q. Fabius, consul, ii. 41. iterum, 43. in prælio occiditur, 46.
- Q. Fabius, is qui unus exstinctæ ad Cremæram genti superfuerat, consul creatur, iii. 1. iterum, 2. rem bene gerit adversus Æquos, *ibid.* populatur eorum agros, 3. præfectus urbis, resistit tribuno, legem de minuendo consulari imperio ferenti, 9. consul tertium, vincit Volscos, 22. Tusculanis fert auxilium, 23. legatus ad Æquos, 25. decemvir legibus scribendis, 36. ejus ingenium non tam gnævum in malitia, quam in bono parum constans, 41. mittitur ad bellum in Sabinos, *ibid.* cum collegis exilii causa solum vertit, 58.
- Q. Fabius, legatus ad Gallos, ducem eorum occidit hasta, v. 35. 36. cum duobus fratribus creatur tribunus militum, *ibid.* ei dies dicta, vi. 1. moritur, *ibid.*
- Q. Fabius, uxoris T. Quintii Flaminii sororis filius, mittitur Romam, xxxii. 36.
- Q. Fabius Ambustus, consul, iv.

- iv. 52.
 Q. Fabius Ambustus, magister equitum, vii. 23.
 Q. Fabius Ambustus, dictator, ix. 7.
 Q. Fabius Buteo, prætor, fortitur Hispaniam ulteriorem, xxxiii. 24. 26.
 Q. Fabius Buteo, prætor, fortitur Galliam provinciam, xl. 18. ei prorogatur imperium, 36. creatur triumvir coloniae deducendæ, 43. quinquevir, ut de finibus statueret, cognosceret, xlv. 13.
 Q. Fabius, Maximi filius, Gurges aliquot matronas, stupri damnatas, mulctat pecunia, x. 31. ædem Veneris curat faciendam, *ibid.* consul, 47.
 Q. Fabius Labeo, quæstor urbanus, xxxiii. 42. ei magnum certamen cum sacerdotibus propter tributum solvendum, *ibid.* creatur prætor, xxxvii. 47. præest classi, 50. trajicit in Cretam, 60. ejus res in Asia gestæ, xxxviii. 39. triumphat, 47. candidatus consulatus, nec semel repulsam passus, xxxix. 32. triumvir duabus coloniis deducendis, 44. consul, 45. pontifex, xl. 42.
 Q. Fabius Maximus Rullianus, ædilis curulis, viii. 18. iterum, secundum quosdam auctores, x. 9. 11.
 magister equitum, viii. 29. adversus imperium L. Papirii dictatoris pugnat cum Sam-

nitibus, & prospere rem gerit, 30. concremat arma hostilia, *ibid.* citatur a dictatore, 32. sese recipit ad triarios, qui eum dictatori eripiunt, *ibid.* fugit Romam, 33. noxæ damnatus, donatur populo, 35. vetatur quicquam pro magistratu agere, 35. creatur consul, 38

interrex, ix. 7. dictator, 22. capit Saticulam, *ibid.* vincit Samnites, 23. iterum consul, 33. adversus Etruscos proficiscitur, eosque fundit, 35. & *seqq.* jussus a senatu, L. Papirium Curforem, cui infestus privatim erat, dictatorem dicit, 38. ob egregie perdomitam Etruriam ei continuatur consulatus, 41. vincit Samnites & Umbros, *ibid.* ei prorogatur imperium, 42. cenfor omnem forenses turbam in quatuor urbanas tribus conjicit, 46. Maximi cognomen ei datur, *ibid.* ab eo institutum, ut equites Idibus Quintilibus transveherentur, *ibid.*

invitus consul quantum creatur, x. 13. vincit Samnites, 14. consulatum recusat, 15. consul quintum, 22. ejus certamen cum P. Decio collega de provinciis, 24. egregia ejus in agro Sentinati victoria, 27. 29.

- Q. Fabius Maximus Verrucosus, legatus Carthaginem mittitur,

mittitur, xxi. 18. prodicator
creatur, xxii. 8. libros Sibylli-
nos inspici postulat, idque per-
vincit, 9. ejus consilia de bello
gerendo, 11. pugnam detrec-
tat, 12. ejus artes, *ibid.* ma-
gistrum equitum infestum
sanis consiliis habet, *ibid.* &
14. ejus cunctatio & in cas-
tris & in urbe infamis, 15. ab
Annibale deluditur, 16. 17.
factorum causa Romam vo-
catur, 18. inviolatum ab An-
nibale agrum suum vendit
captivis redimendis, 23. eo
absente, Minucius rem non
improspere gerit, 24. ipsi æ-
quatur magister equitum, 25.
26. cui laboranti, & pene jam
victo, fert suppetias, 28. 29.
magister equitum sub ejus
imperium auspiciumque spon-
te redit, 30. exacto semestri
imperio, abdicat se dictatura,
31. ejus ad L. Æmiliū
Paullum consulem oratio, 39.
ejus consilium post cladem
Cannensem, 55.

creatur pontifex, xxiii. 21.
duumvir ædibus dedicandis,
31. consul tertium, *ibid.* ejus
res gestæ, 46-48.

ejus oratio de creandis con-
sulibus quam præstantissimis,
xxiv. 8. consul quartum cre-
atur, 9. Casilinum oppugnat,
19. legatus filio consuli ad
Suessulam venit, 44.

Annibale ad Romam op-
pugnandam veniente, censet
abscedendum non esse a Ca-

pua, xxvi. 8.

consul quintum, xxvii. 7.
Senatus princeps, 11. Mar-
cellum per literas monet, ut
quam acerrimo bello detineat
Annibalem, 12. Manduria vi
capta, obsidet Tarentum &
capit, 15. Deos iratos Taren-
tinis jubet relinqui, 16.

Livium & Neronem, con-
sules, sibi mutuo reconciliat,
xxvii. 35.

Scipioni, in Africam trans-
cendere cupienti, adversatur,
xxviii. 40. ejus oratio, *ibid.*
& *seqq.*

truci oratione & senten-
tia Scipionem impugnat,
xxix. 19.

moritur, xxx. 26. ejus
laudes, *ibid.*

Q. Fabius, filius præcedentis,
prætor, xxiv. 9. fortitur Apu-
liam, 12. absens creatur con-
sul, 43. patrem jubet descen-
dere equo, 44. Altinium Ar-
pinum jubet vinciri, 45. ca-
pit Arpos, 46.

Q. Fabius legatus ab M. Livio
consule Romam ad senatum
mittitur, xxviii. 9.

Q. Fabius, augur in locum pa-
tris electus, xxx. 26. mori-
tur, xxxiii. 42.

Q. Fabius, quæstor, xxxix. 29.

Q. Fabius Maximus, prætor,
fortitur jurisdictionem pere-
grinam, xl. 18.

Q. Fabius Maximus, filius L.
Æmilii Paulli consulis, xlv.
35. nuncius victoriæ de Per-

E e f e o

- seo mittitur Romam, 45. xlv.
 1. mittitur a patre ad Ægini-
 um & Agassias diripiendas,
 27. & ad Illyrios depopulan-
 dos, 33.
- Q. Fabius Pictor Delphos ad
 oraculum mittitur, xxii. 57.
 Delphis Romam redit, res-
 ponsumque ex scripto reci-
 tat, xxiii. 11. *vid. supra* Fa-
 bius Pictor.
- Q. Fabius Pictor, flamen Quiri-
 nalis, creator prætor, xxvii.
 47. ei Sardinia provincia eve-
 nit, 50. prohibetur a ponti-
 fice maximo ire in provin-
 ciam, 51. moritur, xlv. 41.
- Q. Fabius Vibulanus, consul,
 iv. 37. tribunus militum con-
 sulari potestate iterum, 49.
*primus ejus tribunatus in Li-
 vio non reperitur: sed supplen-
 dus est ex Fastis Capitolinis &
 Diodoro, ad tertium ante an-
 num, extremo Livianilibri IV.
 cap. 47. interrex, 51.*
- Fabraterni, populi, recipiuntur
 a Romanis in fidem, viii.
 19.
- C. Fabricius Luscinius, prætor,
 sortitur jurisdictionem urba-
 nam, xxxiii. 42. 43. legatus,
 xxxvii. 4.
- Fabrûm centuriæ duæ in prima
 classe, i. 43.
- Fæsulæ, xxii. 3.
- Falarica genus teli, xxi. 8.
 xxxiv. 14.
- Falcatæ quadrigæ. *vid.* Quadri-
 gæ.
- Falerina tribus addita, ix. 20.
- Falerii. *vid.* Falisci.
- Falernus ager, vii. 26. x. 20.
 21. xxii. 13. dividitur, usque
 ad Vulturum fluvium, plebi
 Romanæ, viii. 11.
- Falisci auxilio veniunt Vejenti-
 bus & Fidenatibus, iv. 17. ad
 Vejos, a Romanis obsessos,
 accedunt, v. 8. adoriuntur
 castra Romanorum, *ibid. et*
 13. vincuntur a Camillo, 19.
 eorum castra capiuntur, &
 urbs obsidetur, 26. magistri,
 Faliscam juventutem proden-
 tis, supplicium, 27. Falisci
 dedunt se Romanis, *ibid.* re-
 bellant, vii. 17. inducias
 quadraginta annorum impe-
 trant, 22. iis bellum indici-
 tur, x. 45. pacem petentibus
 induciæ annuæ datæ, 46. eo-
 rum legati Romanos docent,
 Etruscos concilia de pace pe-
 tenda habere, x. 14.
- Faliscus ager, x. 12. 26. 27.
- Fames Romæ, ii. 34. iii. 32.
 tanta, ut multi ex plebe, ca-
 pitibus obvolutis, se in Tibe-
 rim præcipitarint, iv. 12. *vid.*
 & 52. Capuæ, xxv. 13.
- C. Fannius, tribunus plebis,
 xxxviii. 60.
- Fanum Æsculapii, tabulis pic-
 tis exornatum, xliii. 6.
- Apollinis, & oraculum ad
 Hieran Comen, xxxviii. 12.
 13.
- Dianæ, i. 45.
- Feroniæ, i. 30.
- Herculis, xl. 51.
- Palloris, i. 27.
- Pa-

- Pavoris, *ibid.*
 — Proserpinæ, xxix. 18. expilatam a Plemio, xxix. 8. 18. *vid. et* xxxi. 12. xxxii. 1.
 — Quietis, iv. 41.
 — Termini, i. 55.
 — Voltumnæ, iv. 23. 25. 61. v. 17. vi. 2.
 Fanum quomodo differat ab æde, x. 37.
 Fanorum expiatio in libris per duumviros quæsitæ, v. 50.
 in Fanis omnibus, in quibus lectisternium majorem partem anni fieri solet, consules res divinas majoribus hostiis faciunt, xxxvi. 1.
 Farris selibræ M. Manlio datæ, v. 47.
 Fasces non ambo consules in urbe habent, ii. 1.
 — populo submissi a P. Valerio, ii. 7.
 — capti a Pœnis, ponuntur ante tribunal imperatoris, xxv. 16.
 — a multitudine concitata franguntur, ii. 55. iii. 49.
 Fasti dies facti a rege Numa, i. 19.
 Fastos circa forum in albo proponit Flavius, ut, quando lege agi posset, sciretur, ix. 46.
 Fasti, in quos nomina consulum dictatorumque cum eorum rebus gestis referebantur, ix. 18.
 Fatales libri. *vid.* Sibyllini, *et*

Libri.

- Fauces ad Antigoniam, xxxii. 5.
 Fauces Isthmi, xxxii. 21.
 Fauces Theffaliam ab Athamania dividentes, xxxii. 14.
 Fauces, quæ ferunt in Tempe, xxxiii. 13.
 Faucia curia, ix. 38.
 Faucula Cluvia. *vid.* Cluvia.
 Fauni ædes, facta in Insula ex pecunia multatitia, xxxiii. 42. dedicata, xxxiv. 53.
 Faveria, oppidum Istriæ, vi capitur a Romanis, xli. 15.
 Favonii venti, xxxvii. 23.
 Faustulus, regii pecoris magister, Romuli & Remi servator & educator, i. 4. 5.
 Fax ingens arsit in cœlo. *vid.* Prodigium.
 Facibus ardentibus armata multitudo, iv. 33.
 Facibus ardentibus anguibusque prælatis, sacerdotes Tarquinienfium militem Romanum terrent, vii. 17.
 Februariæ Kalendæ, xxxvii. 58.
 Fecenia Hispala. *vid.* Hispala.
 Fecialium cærimoniarum in faciendis fœderibus, i. 24. ix. 5. in indicendo bello, i. 32.
 Feciales mittuntur ad res repetendas, iv. 30. vii. 6. 9. 16. 32. viii. 22. ix. 45. x. 12.
 — jubentur ire ad fœdus ferendum, xxx. 43.
 Fecialium collegium consultum

- de ratione indicendi belli, xxxi. 8. xxxvi. 3.
 Felfina, oppidum, xxxiii. 37.
 Feneſtani campi, viii. 12.
 Feralia, xxxv. 7.
 Ferentinæ lucus, i. 50. 52. vii. 25. Ferentina aqua, i. 51.
 Ferentinum caput, ii. 38.
 Ferentinum, oppidum, iv. 51. 61. vii. 9. *vid. et* x. 34. xxxii. 2.
 Ferentinati populo ſuæ leges redditæ, ix. 43. *vid. et* xxxiv. 42.
 Ferentum, *sive* Forentum oppidum, ix. 20. Ferentani, *sive* Forentani vincuntur, 16.
 Feretrius Jupiter. *vid.* Jupiter.
 Feriæ per novem dies actæ, quod lapidibus pluiffet, i. 31.
 — per triduum, iii. 5.
 Feriarum constituendarum cauſa dictator creatus, vii. 28.
 Feriæ Latinæ, v. 17. 19. xxi. 63. xxii. 1. xxxii. 1.
 — ob terræ motum per dies duodequadraginta, xxxv. 40.
 — valetudinis populi cauſa indictæ, xlii. 2.
 Feroniæ fanum, i. 30. lucus & templum, xxvi. 11. xxvii. 4. ædes in Capenate, xxxiii. 26.
 Feroniæ donum a libertinis mulieribus datum, xxii. 1.
 Ferrariæ & argentariæ in Hiſpania, xxxiv. 21.
 Feſcenninus verſus, vii. 2.
 Feſtum Dianæ per triduum Syracuſis, xxv. 23.
 Fibulis donati equites, xxxix. 31.
 Ficana capta ab Anco, & inde cives traducti Romam, i. 33.
 Ficulnea vetus a Tarquinio Priſco capta, i. 38.
 Ficulnenſis via, quæ poſtea Nomentana, iii. 52.
 Ficus Ruminalis, i. 4. ad eam ſimulacra infantium, conditorum urbis, ſub uberibus lupæ poſita, x. 23.
 Fidei ſollemne a Numa Pompilio inſtitutum, i. 21.
 in fidem ſe permittentes, quo jure fuerint apud Romanos, xxxvi. 28.
 Fidenæ, colonia Romanorum, i. 27. iv. 17. deficiunt ad Videntes, *ibid.* capiuntur, iv. 22. 33. 34.
 Fidenates bellum inferunt Romanis, i. 14. vincuntur, *ibid.* alterum cum Romanis bellum, 27. vincuntur, *ibid.* obſidentur. ii. 19. occidunt legatos Romanorum, iv. 17. populabundi deſcendunt in agrum Romanum, 21. vincuntur, multique ſub corona venundantur, 33. 34.
 Filo velatum ſecialis caput, i. 32.
 Fimbria. *vid.* Flavius.
 Fimus bubulus pro lignis, xxxviii. 18.
 Firmanorum fides in Romanos laudata, xxvii. 10.
 Firmana cohors, xlv. 40.
 Flac-

Flaccus. *vid.* Fulvius. & Valerius.

Flamen Dialis. *vid.* Dialis.

— Martis, i. 20. xxix. 11. xlv. 15.

— Quirinalis, i. 20. v. 40. xxiv. 8. xxxvii. 47. 51.

Flamines bigis, curru arcuato, ad Fidei sacrarium vehi jubet Numa. i. 21.

Flaminibus cura sacrorum demandata, i. 33.

Flaminum Vestaliumque hospitium, a Cæritibus religiose cultum, vii. 20.

Flamines abesse a sacris non possunt, atque adeo in provinciam ire vetantur a pontifice maximo, xxxvii. 51. *vid.* et xxiv. 8.

L. Flamininus, xliii. 11. *De ceteris Flamininis vid.* Quintius.

Flaminus circus, iii. 54. xxvii. 21. xl. 52.

Flaminia prata, iii. 52. 63.

— via, xxii. 11. xxxix. 2.

C. Flaminus, censor, viam munivit, & circum exstruit, xxiii. 23.

iterum consul, xxi. 57. clam in provinciam abijt, & Arimini consulatum init, 15. 63. de eo querelæ Romanorum, xxii. 1. ejus ferocia, 3. ad Trasimenum lacum circumventus ab Annibale, in prælio cadit, 4-6.

C. Flaminus, quæstor, xxvi. 47. ædilis curulis, xxxiii. 42. tritici decies centum millia bi-

nis æris populo dividit, *ibid.* creatur prætor, xxxiv. 54. fortitur Hispaniam citeriorem, 55. in Hispania expugnat Litabrum oppidum, xxxv. 22. creatur consul, xxxviii. 42. defendit M. Fulvium contra Ambracienfes, 43. Friniates Ligures, pluribus secundis præliis factis, in deditionem accipit, iisque arma adimit, xxxix. 2. domat Apuanos, *ibid.* viam a Bononia perducit Arretium, *ibid.* triumvir coloniarum Aquilejam deducendæ, xxxix. 55. xl. 34.

Q. Flaminus creatur decemvir agro dividendo, xxxi. 4.

Flamma circa caput Servii infantis dormientis, i. 39.

Flamma a capite concionantis Marcii emicans, xxv. 39.

Flamma, in proris navium prælata, arcet hostes, ne propius accedant, xxxvii. 11.

Flavius Lucanus, prætor, xxv. 16. prodit Ti. Gracchum, *ibid.*

C. Flavius Cn. F. scriba, humilique fortuna ortus, ædilis curulis, ix. 46. certat adversus nobiles, *ibid.* jus civile, repositum in penetralibus Pontificum, evulgat, *ibid.* Fastos circa forum in albo proponit, *ibid.* dedicat ædem Concordiæ, *ibid.* curulem sellam sibi adferri jubet, quum nobilium nemo ei assurgeret, *ibid.*

M. Flavius dat viscerationem populo

- populo in funere matris, viii.
 22. tribunus plebis, 37. fert
 ad populum, ut in 'Fuscula-
 nos animadvertatur, *ibid.*
 M. Flavolejus, centurio, ii. 45.
 Floronia, virgo Vestalis, stupri
 comperta, xxii. 57.
 Flumen manavit sanguine. *vid.*
 Prodigium.
 Flumentana porta, vi. 20. xxxv.
 21.
 Fœderis feriendi ritus, i. 24.
 Fœderum tria genera, xxxiv.
 57.
 de Fœderum jure inter Roma-
 nos Carthaginensesque dis-
 ceptatio, xxi. 19.
 Fœdus Romanorum cum Pœ-
 nis, xxx. 37. 43.
 — cum Ætolis, xxvi. 24.
 xxxviii. 9.
 — cum Philippo, xxix. 11.
 xxxiii. 30.
 — cum Nabide, xxxiv. 35.
 — cum Antiocho, xxxviii.
 38.
 — Philippi cum Annibale,
 xxiii. 33.
 Fœnus unciarium, vii. 16. *vid.*
et vii. 21. semunciarium fac-
 tum ex unciario, vii. 27.
 Fœnore obruti debitores, xxxv.
 7.
 Fœneratores mulctantur, vii.
 28. x. 23. xxxv. 41. eorum
 improbitas, viii. 28.
 Fœneratores ex Sardinia fugan-
 tur, xxxii. 27.
 Fons Herculis, xxii. 1.
 M. Fontejus creatur prætor,
 xlv. 44.
 P. Fontejus Balbus creatur
 prætor, xlv. 17. fortitur His-
 paniam. *ibid.*
 P. Fontejus Capito, prætor,
 xliii. 11. fortitur Sardiniam,
 17.
 T. Fontejus, legatus, xxv. 34.
 xxvi. 17.
 T. Fontejus Capito creatur
 prætor, xl. 59. fortitur His-
 paniam ulteriorem, xli. 2.
 proconsul in Hispania ma-
 nere jubetur, 19.
 Fontinalis porta, xxxv. 10.
 Forem ex æde Lunæ, quæ in
 Aventino est, raptam fert
 atrox tempestas, & in pos-
 ticipis parietibus Cereris tem-
 pli adfigit, xl. 2.
 Fores Sulpicii, tribuni militum,
 virga percutit lictor, vi. 34.
 Fori in circo, i. 35. & 56.
 Fori publici, xxix. 37.
 Formiæ, xxxv. 21.
 Formiana faxa, xxii. 16.
 Formianis civitas sine suffragio
 data, viii. 14. tum longo post
 tempore suffragii latio,
 xxxviii. 36.
 Formianus ager, x. 31.
 Formianus mons, xxxix. 44.
 Fornix in Capitolio, cum sep-
 tem signis auratis, & duobus
 equis, positus a P. Cornelio
 Scipione Africano, xxxvii.
 3.
 Fornices duo de manubiis facti
 ab L. Stertinio, xxxiii. 27.
 Fornices in muro, apti ad ex-
 currendum, xxxvi. 23.
 Fornicata via, xxii. 36.

For-

- Fortunæ ædes Præneſte, xxiii.
 19. Romæ intra portam
 Carmentalem incendio ab-
 ſumitur, xxiv. 47. reficitur,
 xxv. 7. in foro Boario, xxxiii.
 27.
 — Equeſtris, xl. 40. 44. xlii.
 3. 10.
 Fortis Fortunæ ædes, x. 46.
 xxvii. 1.
 Fortunæ muliebris templum,
 ii. 40.
 — Primigeniæ ædes in colle
 Quirinali, xxxiv. 53. xliii,
 15. *vid. &* xxix. 36.
 Fortunæ in Algidio ſupplicatio
 imperata, xxi. 62.
 Foruli, vicus, xxvi. 11.
 Forum Romæ, i. 12.
 — ornatum ſcutis auratis
 Samnitium, ix. 40. inde ini-
 tium fori ornandi ab ædili-
 bus, *ibid.*
 — medium ſpecu vaſto col-
 lapſum in immenſam altitu-
 dinem, vii. 6.
 circa Forum faſtos in albo pro-
 ponit C. Flavius, ut, quando
 lege agi poſſet, ſciretur, ix.
 46.
 in Forum per viatorem accitæ
 matronæ veneficæ, viii. 18.
 in Foro medio captivi & defectionis
 auctores virgis cæſi,
 & ſecuri percuſſi, vii. 19. ix.
 24. xxviii. 28.
 in Foro ſuggeſtum adornatum
 roſtris navium Antiatum,
 unde Roſtra, viii. 14.
 Forum Boarium, x. 23. xxi.
 62. xxii. 57. xxvii. 37. xxix.
 37. xxxv. 40. in foro Boario
 ante Fortunæ ædem fornix
 factus ab L. Stertiniſ, xxxiii.
 27.
 — Olitorium, xxi. 62. xl.
 34. in foro Olitorio ædes Ju-
 nonis Soſpitæ dedicata,
 xxxiv. 53.
 — Piſcatorium, xxvi. 27. xl.
 51.
 — extra portam Trigemi-
 nam, xl. 51.
 Forum quæſtorium in caſtris,
 xli. 6.
 M. Foſſius, tribunus militum
 conſulari poteſtate, iv. 25,
 M. Foſſius Flaccinator conſul
 creatur, ix. 20. magiſter equi-
 tum, 36. iterum, 28.
 Foſſa Cluilia, i. 23. ii. 39.
 — Græca, xxviii. 46.
 — Quiritium, opus Anci re-
 gis, i. 33.
 Frater fratri, etiam filium ha-
 bent, ſuccedit in principatum
 apud Hiſpanos, xxviii. 21.
 item apud Numidas, xxix.
 29.
 Fregellæ, colonia Romanorum,
 viii. 22. occupatur a Samniti-
 bus, ix. 12.
 Fregellana arx capitur a Samni-
 tibus, ix. 28. recipitur, *ibid.*
 Fregellanorum in Romanos
 fides, xxvii. 10. equitum for-
 titudo, 26. 27.
 Fregellanus ager, xxvi. 9.
 Fregenæ, colonia. ei negatur
 vacatio rei navalis, xxxvi.
 3.

Frentani,

- Frentani, pópulus, uno prælio debellantur, ix. 16. oratores mittunt Romam, petentes pacem, 45. iis foedus datum, *ibid.*
- Frentanus ager, xxvii. 43.
- Fresilia, urbs, capitur a Romanis, x. 3.
- Friniates Ligures C. Flaminius consul, pluribus præliis secundis factis, in deditionem accipit, iisque arma adimit, xxxix. 2.
- Frontalia elephantorum, xxxvii. 40.
- Frumentum ex Campania aliisque locis Romam advehitur, ii. 34. 52.
- Frumentum quaternis æris populo vicatim descriptum, xxx. 26. xxxi. 4. binis æris, xxxi. 50. xxxiii. 42.
- Frumentum pro vectura nautis relictum, xxx. 38.
- Frumentum duplex militi post victoriam, iterumque post triumphum, a L. Scipione datum, xxxvii. 59.
- Frumenti duæ decumæ exactæ, xxxvi. 2. xxxvii. 2.
- Frufinas ager, xxvi. 9.
- Frusinates conjurantes damnantur tertia parte agri, x. 1. capita conjurationis, virgis cæsi, securi percutiuntur, *ibid.*
- Frusino, xxvii. 37.
- Fucinus lacus, iv. 57.
- Fuga impedita, dum dux milites a suis haberi jubet pro hostibus, xxxvii. 43.
- C. Fulcinius, legatus, jussu Tolumnii interficitur, iv. 17. ei statua publice in Rostris posita, *ibid.*
- Fulfulæ, urbs in Samnio, xxiv. 20.
- Fulmen aureum pondo quinquaginta donum Jovi factum, xxii. 1.
- Fulmine ictus Romulus Silvius, i. 3.
- Fulmine multi icti milites, x. 31.
- Fulmine icta Spei ædes. *vid. Prodigium.*
- Fulvius Flaccus, legatus, xxii. 12.
- C. Fulvius, quæstor, Annibali traditur, xxi. 59.
- C. Fulvius, legatus, xxvi. 14. 33 xxvii. 8.
- C. Fulvius Curvus, ædilis plebejus, x. 23.
- Cn. Fulvius, legatus, x. 4. consul, 11. vincit Samnites, 12. triumphat, *ibid.* proprætor, 26. Etruriæ fines depopulatur, 27. vincit Etruscos, 30.
- Cn. Fulvius, prætor, xxxvi. 45. fortitur jurisdictionem peregrinam, xxxvii. 2.
- Cn. Fulvius Centumalus, ædilis curulis, xxiv. 43. prætor creatur, *ibid.* ei evenit provincia Sueffula, 44. creatur consul, xxv. 41. xxvi. 1. ei prorogatur imperium, 28. vincitur ab Annibale ad Herdoneam, & cum undecim tribunis cadit, xxvii. 1.

- Cn. Fulvius Flaccus, prætor, xxv. 2. fortitur Apuliam, 3. prosperis rebus solutus ad foecordiam, 20. ad Herdoneam vincitur ab Annibale, 21. ob exercitum in Apulia amissum ei dies dicta, xxvi. 2. primo pecunia, mox capite in eum anquiritur, 3. it Tarquinius in exilium, *ibid*.
- Cn. Fulvius movetur senatu a fratre censore, xli. 32.
- Cn. Fulvius Gillo, creatur prætor, xlv. 14. fortitur Hispaniam citeriorem, 16.
- L. Fulvius consul creatur, viii. 38. magister equitum, ix. 21.
- M. Fulvius, secundum quosdam auctores, consul suffectus Ti. Minucio, ix. 44.
- M. Fulvius, tribunus militum, x. 14.
- M. Fulvius, tribunus militum, occiditur in pugna, xxvii. 12.
- M. Fulvius, tribunus plebis, xxxii. 7.
- M. Fulvius, legatus, xliii. 1.
- M. Fulvius Centumalus, prætor, xxxv. 10. 20. 23. 24. fortitur jurisdictionem urbanam, 20.
- M. Fulvius Flaccus, decemvir agro dividundo, xxxi. 4.
- M. Fulvius Flaccus, triumvir coloniarum deducendarum, xxxix. 44.
- M. Fulvius Flaccus, legatus in Macedoniam, xliii. 13.
- M. Fulvius Nobilior, ædilis curulis, xxxiii. 42.
- creatur prætor, xxxiv. 54. fortitur Hispaniam ulteriorem, 55.
- Vaccæos, Vestones, & Celtiberos fundit fugatque, xxxv. 7. proconsul, multa prospere gerit, 22.
- ovans urbem ingreditur, xxxvi. 21. 39.
- creatur consul, xxxvii. 47. ei provincia Ætolia evenit, 50.
- proficiscitur in Epirum, xxxviii. 3. Ambraciam urbem oppugnat, 4-9. donatur corona aurea centum & quinquaginta pondo, *ibid*. perdomitis Ætolis, recipit Cephalleniam, 28. 29. componit res Achæorum, 30. comitorum causa proficiscitur Romam, 35. redit provinciam, eique in annum prorogatum imperium, *ibid*. eum accusant Ambracenses, 43. defenditur a C. Flamini, *ibid*.
- ex Ætolia rediens, petit triumphum, xxxix. 4. M. Aburius, tribunus plebis, intercedit, *ibid*. Gracchi oratio pro M. Fulvio, 5. triumphat de Ætolis & Cephallenia, *ibid*. per dies decem, ludos, quos voverat Ætolico bello, facit, 22. censuram petit, 40. creatur triumvir coloniis deducendis, 44.
- censor, xl. 45. reconciliatur cum M. Emilio collega, 46. ejus opera publica, 51. lustrum

lustrum condit, xli. 2.

M. Fulvius Nobilior, tribunus militum, mensibus suis dimittit legonem; obque id factum in Hispaniam relegatur, xl. 41.

M. Fulvius Nobilior, tribunus plebis, xlii. 32.

M. Fulvius Pægnus, consul, x. 9.

Q. Fulvius, ædilis curulis, xxx. 39.

Q. Fulvius, tribunus plebis, xxxii. 28.

Q. Fulvius, legatus, xxxii. 36.

Q. Fulvius M. F. triumvir epulo cooptatur, xl. 42.

Q. Fulvius Flaccus pontifex, xxiii. 21. prætor, 24. sortitur jurisdictionem urbanam, 30. prætor refectus cum jurisdictione urbana, xxiv. 9. magister equitum, xxv. 2. tertium consul, *ibid.* pontificatum maximum petens, repulsam patitur, 5. Hannonis castra oppugnat, eaque capit, 13. 14. ei prorogatum imperium, xxvi. 1. Capuam obsidet, 4. Romam euntem Annibalem sequitur, 8. 9. ingreditur Romam cum exercitu, 10. virgis cædi & securi percuti jubet senatores Campanos, 15. accusatur a Campanis, 27. 33. dictator dicitur, xxvii. 5. iis comitiis, quæ habebat ipse, creatur consul quartum, 6. ejus fenescit fama, 20. ei prorogatur in annum impe-

rium, 22 iterum, 35.

Q. Fulvius Flaccus, ædilis plebis, xxxviii. 35. creatur prætor, & fortitur Sardiniam, 42. legatus Æmilii Pauli, xl. 27, consul, 37. bellum gerit cum Apuanis Liguribus, 41.

Q. Fulvius Flaccus, ædilis curulis designatus, petit præturam, impetrassetque, nisi senatus comitia sustulisset, xxxix. 39. fit prætor, 56. fortitur Hispaniam citeriorem, xl. 1. Urbicuum, oppidum, capit, 16. ejus res gestæ adversus Celtiberos, 30. 33. rursus vincit Celtiberos, 39. 40. ædem Fortunæ Equestris & ludos Jovi vovet, *ibid.* pontifex cooptatur, xl. 42. creatur consul, quum extra urbem triumphii causa esset, 43. de Celtiberis triumphat, *ibid.* ejus ludi, 45. creatur censor, xli. 32. fratrem germanum & consortem senatu movet, *ibid.* ædem Fortunæ Equestris enixo studio facit, & ex æde Junonis Lacinie marmoreas tegulas detrahit, xlii. 3. ædem Fortunæ Equestris dedicat, 10. laqueo sibi gulam frangit, 28.

Q. Fulvius Nobilior, triumvir colonie deducendæ, xxxix. 44.

Q. Fulvius Gillo, legatus Scipionis, xxx. 21. prætor, xxxi. 4. fortitur Siciliam, 6.

se

- Fundanis populis civitas sine suffragio data, viii. 14. sociant se Privernatibus, bello Romanos laceffentibus, 19. orant veniam, *ibid.* iis datur latio suffragii, xxxviii. 36.
- M. Fundanius, tribunus plebis, ad plebem fert de lege Opia abroganda, xxxiv. 1.
- M. Fundanius Fundulus, ædilis plebejus, aliquot matronas probri accusat, xxv. 2.
- Fundis ædes Jovis, xli. 32.
- Fundæ prævalidæ descriptio, xxxviii. 29.
- Funditores. xxvii. 38. xxxvi. 18.
- Achæi, eorumque in bello maximum momentum, xxxviii. 29.
- Baleares, eorumque peritia, xxviii. 37. *vid.* & xxi. 21.
- Cyrtæi, xxxvii. 40.
- Funebres laudationes, ii. 47. 61. matronis concessæ, v. 50.
- Funebres laudes vitiant historiam, viii. 40.
- Funebres ludi, xxviii. 21. *vid.* Ludi.
- Funus profecutis mulsam datum, xxxviii. 55.
- in Funus Menenii, collati a populo sextantes, ii. 33. in Valerii consulis, quadrantes, iii. 18.
- Funera Romanorum ducum curata ab Annibale, xxii. 52. xxv. 17. xxxvii. 28.
- Furcæ Caudinæ. *vid.* Caudium.
- Furiæ genti fato quodam data Gallica bella, xxxi. 48.
- Furii & Fusii iidem, iii. 4.
- Furius, legatus, frater Sp. Furii consulis, ab Æquis cæditur, iii. 5.
- Agr. Furius, consul, iii. 66. collegæ summam imperii concedens, ab eo vicissim honoratur, 70.
- Agr. Furius, tribunus militum consulari potestate, v. 32. adversus Salpinates bellum gerit, *ibid.*
- C. Furius, duumvir navalis, xli. 5. legatus, xliii. 11.
- C. Furius Aculeo, quæstor L. Scipionis, damnatur, xxxviii. 55.
- C. Furius Pacilus, consul, iv. 12. censor, probavit villam publicam in campo Martio, 22. Mamercum Æmilium, qui censuram ad unius anni & sex mensium spatium redegerat, ærarium facit, 24. *vid.* & ix. 33. tribunus militum consulari potestate, iv. 31.
- C. Furius Pacilus consul creatur, iv. 52.
- L. Furius, consul, resistit agrariæ legi, ii. 54. post consulatum fit reus ad populum, *ibid.* tribunus, qui eum accusabat, mortuus domi inventus, *ibid.*
- L. Furius, tribunus militum consulari potestate cum Camillo, vi. 22. ejus temeraria adversus

- adversus collegam protervia,
23. pugna initio improspera,
& corrigendæ culpæ studium,
24. moderatio in eum Camilli, 25.
- L. Furius, tribunus plebis, ix.
42.
- L. Furius Bibaculus, quæstor,
in prælio ad Cannas occi-
sus, xxii. 49.
- L. Furius Camillus, dictator,
reddit Patribus possessionem
pristinam consulatus, vii. 24.
ob id meritum consul crea-
tur, *ibid.* collega mortuo, so-
lus rempublicam & bellum
Gallicum administrat, 25.
vincit Gallos, 26. adversus
Græcos ad oram maritimam
profectus, nullam memora-
bilem rem gerit, *ibid.* dicta-
tor in pugna adversus Aur-
uncos, vovet ædem Junoni
Monetæ, 28.
- L. Furius Camillus, consul, viii.
13. capit Pedum oppidum,
ibid. triumphat, *ibid.* statua
equestris ei in foro posita, *ibid.*
consul iterum, 29.
- L. Furius Medullinus. (*In hoc
nomine tanti errores implicant
apud Livium, ut haud facile
ad liquidum perducere res possit.
Nec tanti est. Itaque apponemus
notam eorum locorum, in qui-
bus L. Furius Medullinus ali-
quem magistratum gessisse dici-
tur, licet non omnia in unum
hominem convenient, & sint in
duos tresve dispartienda, ut con-
stat ex Sigonio ad iv. 44.*)
- L. Furius Medullinus, tribunus
militum consulari potestate,
iv. 25. & 35. iterum, 44.
creatur consul, 51. consul ite-
rum, 54. & 61. tribunus mi-
litum consulari potestate,
quum jam functus eo honore
esset, 57. tertium, v. 14.
quartum, 16. quintum, 24.
sextum, 26. septimum, 32.
- L. Furius Purpureo, tribunus
militum, xxvii. 2 prætor, xxxi.
4. fortitur Galliam, 6. 10.
Gallos vincit, 21. petit tri-
umphum, 47. de ea re variæ
in senatu sententiæ, 48. tri-
umphat, 49. creatur consul,
xxxiii. 24. per tribum Sap-
piniam in Bojos venit, 37. po-
pulatur agrum Bojorum, *ibid.*
ædes ab eo votæ, xxxiv. 53.
xxxv. 41. legatus, xxxvii.
55. resistit Cn. Manlio, tri-
umphum petenti, xxxviii.
44. 45. *vid.* & 54. magna
contentione censuram petit,
xxxix. 40. legatus in Gal-
liam Transalpinam mittitur,
54.
- L. Furius Purpureo, legatus ad
concilium Ætolorum, xxxi.
29. ejus oratio, 31.
- L. Furius Philus, creatur præ-
tor, xlii. 28. fortitur Sardi-
niam, 31. pontifex moritur,
xliii. 13.
- M. Furius defendit in senatu
M. Aurelium, quem accusa-
bant legati Philippi, xxx. 42.
- M. Furius, legatus, xxxi. 21.
- M. Furius Camillus, tribunus
militum

militum consulari potestate, v. 1. iterum, 10. contra Faliscos proficiscitur, 12. tertium tribunus militum consulari potestate, 14. a Capena ingentes prædas agit, *ibid.* interrex, 17. dictator, 19. ludos magnos ex senatusconsulto vovet, *ibid.* vincit Faliscos, *ibid.* cuniculum in arcem Vejorum agit, *ibid.* Vejos capit, 21. ejus precatio, *ibid.* curru equis albis juncto triumphans urbem ingreditur, 23. resistit legi de transmi-grando Vejos, 25. religionem injicit de decima prædæ Vejentanæ, *ibid.* tribunus militum consulari potestate quartum, 26. Faliscum ludi magistrum, puerorum, proditorem, remittit Falerios, 27. invehitur in plebem, 29. senatum incitat adversus legem, 30. creatur interrex, 31. ei ab L. Appulejo, tribuno plebis, dies dicta, 32. abit in exilium, & absens quindecim millibus gravis æris damnatur, *ibid.* concitat Ardeates ad opprimendos Gallos populatores, 44. 45. revocatur, & dictator dicitur, 46. cæsis Gallis triumphat, 49. diligentissimus religionum cultor, 50. prohibet migrari Vejos, habetque super ea re ad populum orationem, 51. & *seqq.*

interrex, vi. 1. dictator tertium, 2. capit Volscorum

castra, *ibid.* recipit Sutrium ab Etruscis captum, 3. triumphat, 4. tribunus militum consulari potestate quintum, 6. ei regimen omnium rerum collegæ permittunt, *ibid.* ejus res gestæ, 7-10. in eum Manlii Capitolini livor, 11. fit tribunus militum consulari potestate sextum, 18. septimum, 22. ejus moderatio in collegam, & victoria de hostibus, 23-25. dictator quartum creatur, 38. certamen inter eum & tribunos plebis, *ibid.* se abdicat magistratu, *ibid.* dictator quintum creatus, 42. victis Gallis triumphat, *ibid.* discordias inter ordines sedat, *ibid.*

ejus mors & laudes, vii 1.

M. Furius Crassipes, coloniae deducendæ triumphat, cui in triennium imperium esset, creatur, xxxiv. 53. *vid.* & xxxv. 40. prætor creatus, fortitur Galliam, xxxviii. 42. infontibus Cenomanis arma ademta reddere jubetur a senatu, & provincia decedere, xxxix. 3. prætor iterum, xli. 33. fortitur Siciliam, xlii. 1.

M. Furius Luscus, ædilis plebis, xxxix. 7.

P. Furius, triumphat agro dando, iii. 1.

P. Furius Philus fit prætor iterum, & fortitur jurisdictionem inter cives & peregrinos, xxii. 35. *vid.* & 55. classem accipit

- accipit a Marcello collega, 57. redit ex Africa Lilybæum graviter faucius, xxiii. 11. censor, xxiv. 11. severe castigat vitia, 18. dies ei dicitur a L. Metello, tribuno plebis, quem senatu moverat, 43. mors ejus impedit, ne lustrum perficiatur, *ibid.* augur moritur, xxv. 2.
- P. Furius Philus, consularis viri filius, xxii. 53.
- P. Furius Philus, prætor creatus, obtinet Hispaniam ceteriorem, xli. 26. ab Hispanis accusatus, Præneste in exilium abit, xliii. 2.
- Q. Furius, pontifex maximus, jubetur creare tribunos plebis, iii. 54.
- Sex. Furius, consul, ii. 39.
- Sp. Furius, consul, ii. 43.
- Sp. Furius, consul, male rem gerit adversus Æquos, & in castris obsidetur, iii. 4. a T. Quintio liberatur, 5.
- Sp. Furius, tribunus militum consulari potestate, vi. 31.
- Sp. Furius M. F. Camillus, primus prætor, vii. 11.
- Sp. Fufius, *sive* Furius, pater patratus, i. 24.
- Fustuarium, pœna militaris, v. 6.
- G.
- Gabii, i. 53. xxiv. 10. xxvi. 9. xli. 29. eos fraude caput Tarquinius Superbus, i. 53. 54.
- Gabiis murus ac porta de cœlo tacta. *vid.* Prodigium.
- Gabina via, ii. 11. iii. 6. v. 49.
- Gabini, vi. 21.
- Gabinus ager vastatur a Volscis, iii. 8.
- Gabinus cinctus, v. 46. viii. 9. x. 7.
- Gabinus, præfectus præsidii Scodræ, regiæ Gentii. xlv. 26.
- Gades profectus Annibal, vota exsolvit Herculi, xxi. 21. *vid.* & xxiv. 49. xxvi. 43. xxviii. 1.
- Gaditana provincia, xxviii. 2.
- Gaditani perfugæ pollicentur, se prodituros urbem & præsidium Punicum Romanis, xxviii. 23. patefacta prodicione, conjurati Carthaginem devehuntur, 30. a Gaditanis Mago exigit pecuniâ, 36. Gaditanos magistratus in crucem tollit, 37. Gaditani Romanis deduntur post Magonis ab Oceani ora discessum, *ibid.*
- Gaditanis remissum, ne præfectus Gades mitteretur, xxxii. 2.
- Gæsa, viii. 8.
- Gætuli milites, xxiii. 18.
- Gala Massylorum, Numidicæ gentis, rex, xxiv. 48. Massinissæ pater, 49. xxix. 29. jungitur Carthaginensibus, xxiv. 49. moritur, xxix. 29.
- Galatia, castellum, capitur ab Annibale, xxvi. 5.
- Galba. *vid.* Sulpicius.
- Galæsus,

Galæsus, fluvius, quinque milia passuum a Tarento abest, xxv. 11.

Galea, i. 43. Galeæ cristatæ, ix. 40. x. 38. Galeas gestare soliti milites in stationibus, xlv. 33.

Galeagra, turris, xxv. 23.

Galepsus, urbs Thraciæ, xlv. 45.

Galeria centuria juniorum, xxvii. 6.

Galli fanatici, matris Deûm famuli, xxxvii. 9.

transitus Gallorum in Italiam descriptus, locique & fines, quos tenere, v. 34. 35.

Galli, novi accolæ Etruscis, v. 17. captos dulcedine frugum, maxime vini, transisse Alpes fama est, 33. ducentis ante annis, quam Roma caperetur, in Italiam transcenderant, *ibid.* Tarquinio Prisco regnante Romæ, 34. eorum variis temporibus transitus in Italiam descripti, *ibid.* & 35. postremi omnium transgressi Senones, Clusium oppugnant, 35. legati ad eos Romanorum, *ibid.* responsum Gallorum, 36. jure gentium a Romanis legatis violato, ipsi mittunt legatos Romam, *ibid.* elusa sua legatione, Romam iter intendunt, 37. vincunt Romanos ad Alliam, *ibid.* & 38. diripiunt & incendunt Romam, 41. oppugnant frustra arcem Roma-

nam, 43 repelluntur, 47. paciscuntur cum Romanis, 48. *va victis, ibid.* dum appenditur aurum, intervenit Camillus dictator, eosque pugnare jubet, & vincit, 49. iterum eos cædit, ita ut ne nuncius quidem superfit, *ibid.*

Galli rursus vincuntur a Camillo, vi. 42.

ad tertium lapidem, Salaria via, pontem Anienis, castra habent, vii. 9 post cæsum a T. Manlio Gallum eximia corporis magnitudine, relinquunt trepide castra, 9-11: alia cum Gallis bella, 11. 12-15. 23. 24. 25. viii. 20. pugna M. Valerii Corvi, vii. 26.

cum Gallis pacem ingenti pecunia redimunt Etrusci, x. 10. eorum auxilia mercede sollicitata a Samnitibus & Etruscis, 18. 21.

Galli Senones delent legionem Romanam, x. 26.

Galli, juncti cum Etruscis, Samnitibus, Umbris, vincuntur in Sentinati agro, x. 27-29.

Gallorum in Italia, sub initia belli Annibalicis, motus, xxi. 25. 26. & incerti ac fluctuantes animi, 39. 52. xxii. 1.

Galli Transalpini frustra sollicitantur a legatis Romanis contra Pœnos, xxi. 20. ab Annibale partim donis conciliati, partim vi victi, 23. 24. & 26-28.

in Venetiam transgressi, xxxix.

- xxvix. 22. expelluntur a Romanis, 54. legationi super ea re missæ ad Transalpinos populos benigne respondetur, *ibid.* & 55.
- Gallorum manus in Hercynios saltus missa, v. 34
- Gallorum in Asiam transitus, xxxviii. 16. Gallogræci dicuntur, 17. *vid.* Gallogræci.
- Gallorum auxilium a Perseo per avaritiam dimissum, xlv. 27.
- Gallis procera corpora, promissæ & rutilatæ comæ, xxxviii. 17. corpora intolerantissima laboris atque æstus, x. 28. humori & frigori assueta, v. 48. corpora iis & animi magna magis, quam firma, v. 42. molles ad laboris longæque viæ tædia, xxii. 2. eorum mollia & fluida corpora, minime patientia sitis, decedere pugna cogit, xxxiv. 47. prima eorum prælia plus, quam virorum, postrema minus, quam feminarum, x. 28.
- Galli, gens nata in vanos tumultus, v. 37. 39. *vid.* & xxxviii. 17. haudquaquam negligens religionum, v. 46. auri avidissima, xxi. 20.
- Galli in concilium veniunt armati, *ibid.*
- super umbilicum pugnant nudi, xxii. 46. xxxviii. 21.
- ex calva hostium pocula faciunt, xxiii. 24.
- Gallorum acies, xxxviii. 26.
- arma, xxii. 46. xxviii. 17.
- Gallus & Galla vivi defodiuntur, xxii. 57.
- Gallæ cujusdam facinus, xxxviii. 24.
- Gallicum aurum occultari a Patribus, criminatur M. Manlius, vi. 14.
- Gallicus ager, qui Gallorum Senonum fuerat, viritim populo divisus, xxiii. 14. xxxix. 44. xlii. 4.
- Gallicus sinus. *vid.* Sinus.
- Gallicus tumultus, vii. 9. 11.
- Gallogræcia, xxxvii. 8. xxxviii. 12.
- Gallogræcis bellum infert Cn. Manlius consul, xxxviii. 12. 15. 17. ejus belli gesta, 18-27. pax iis data, 37. 40. de iis triumphus, xxxix. 6.
- Gallogræci equites, xxxvii. 40.
- Ganymedes, præfectus Ptolemæi, prodit Philippo Ænæ oppidum, xxxi. 16.
- Garamantes. xxix. 33.
- Garitenes, hospes Philippi, ab eo occisus, xxxii. 21.
- Garuli, Liguriæ populi, xli. 23.
- Cn. Gavillius Aquilejensis, xli. 9.
- L. Gavillius, *ibid.*
- Gaulotus, regulus Gallogræcorum Tectosagum, xxxviii. 19.
- Gaureleos, portus Andri insulæ, xxxi. 45.
- Gaurus, mons in Campania, vii. 32.
- Geganii ex Albanis principibus in

- in Patres lecti, i. 30.
L. Geganius, tribunus militum consulari potestate, vi. 31.
M. Geganius, tribunus militum consulari potestate, vi. 42.
M. Geganius Macerinus, consul, sedat coitiones tribunorum, adversus nobilium juventutem ortas, iii. 65. secundum consul, iv. 8. Volscos, Ardeam obsidentes, obsidet ipse, 9. vincit Volscos, & sub jugum mittit, 10. componit Ardeæ res, *ibid.* redit in urbem triumphans, *ibid.* tertium consul, 17. censor, probavit villam publicam in campo Martio, 22. Mam. Æmilium, qui dictator censuram, quinquennalem catenus, intra anni & sex mensium redegerat spatium, omni ignominia afficit, 24. *vid.* & ix. 33. 34.
Proculus Geganius Macerinus, consul, iv. 12.
T. Geganius, consul, ii. 34.
St. Gellius. *vid.* Statius.
Gellius Egnatius. *vid.* Egnatius.
Gelo, Hieronis filius, deficit ad Poenos, xxiii. 30. mors ejus adeo opportuna, ut patrem quoque suspicione adspersat, *ibid.* ejus, dum viveret, in cultu habituque modestia, xxiv. 5.
Geminus Metius, præfectus equitum Tusculanorum, init cum T. Manlio singulare certamen, viii. 7. vincitur, & interficitur, *ibid.*
Genio Deo quinque majores hostiæ casæ, xxi. 62.
Genua, urbs, xxi. 32. capitur a Magone, Amilcaris filio, xxviii. 46. ab eo diruta, exædificatur a Romanis, xxx. 1.
C. Genucius, inter primos augures e plebe creatos, x. 9.
Cn. Genucius, tribunus plebis, domi suæ occisus, ii. 54.
Cn. Genucius, plebejus, tribunus militum consulari potestate, v. 13. iterum tribunus militum, 18. præcipitatus in insidias, ante signa inter primos cadit, *ibid.*
Cn. Genucius, consul, vii. 3.
L. Genucius, ex plebe consul, vii. 1. secundum consul, 4. adversus Hernicos profectus, male rem gerit, 6. interficitur, *ibid.*
L. Genucius, tribunus plebis, fert ad populum, ne scenare liceat, vii. 42.
L. Genucius, consul, x. 1.
L. Genucius, ad regem Syphacem legatus, xxvii. 4.
M. Genucius, consul, iv. 1.
M. Genucius, tribunus militum secundæ legionis, interficitur in prælio cum Bojis, xxxv. 5.
T. Genucius, tribunus plebis, auctor agrariæ legi, diem dicit T. Menenio, ii. 52.
T. Genucius decemvir creatur,
F f iii.

- iii. 33.
 Gentem habere se solos, patricii gloriabantur, x. 8.
 Gentis enuptio, xxxix. 19.
 Gentilicia sacra, v. 52.
 Gentius Illyriorum rex, variis criminibus infimulatus apud senatum, legatos Romam mittit ad purgandum se, xl. 42. eum suspectum Iffenses legati faciunt, tamquam uno animo viventem cum Perseo, xlii. 26 ad eum legati Romani, *ibid.* est Romanis suspectus, xliii. 11. obsidibus ultro citroque datis. fœdus facit cum Perseo, xlv. 23. conjicit legatos Romanos in carcerem, 27. pecunia pacta fraudatur a Perseo, decem tantummodo talentis acceptis, *ibid.* ejus genus & facta, 30. copiæ, *ibid.* vincitur a Romanis, 31. petit inducias, *ibid.* dedit se in potestatem Anicii prætoris, *ibid.* in custodiam traditur, *ibid.* cum conjuge & liberis in triumphum ducitur ante currum L. Anicii prætoris, xlv. 43. Spoletium mittitur in custodiam, *ibid.*
 Genusvius amnis, xlv. 30.
 Geræsticus portus Tejorum, xxxvii. 27. 28.
 Geræstus, nobilis Eubœæ portus, xxxi. 45.
 Gergithum, oppidum, xxxviii. 39.
 Germanici saltus, ix. 36.
 Geronium, *sive* Gerunium, urbs, xxii. 18. 24. 39.
 Gerrunium, castellum, xxxi. 27.
 Gisgo, legatus ad Philippum, xxiii. 34.
 Gisgo, dissuadens pacem, ab Annibale e superiore loco detrahitur, xxx. 37.
 Gitanæ, Epiri oppidum, xlii. 38.
 Gladiatores primi Romæ, xvi. 42.
 — apud Campanos dicti Samnites, ix. 40.
 Gladiatoria spectacula, xxiii. 30. xxviii. 21 xxxi. 50. xxxix. 46. xli. 33.
 Gladius & parma sunt arma velutum, xxxi. 35.
 — ponderi additur ab insolente Gallo, v. 48.
 Gladii Arabum sagittariorum, infidentium camelis, tenues, longi quaterna cubita, xxxvii. 40.
 — Gallorum inepti, xxii. 46.
 — Hispanienses, vii. 10. xxii. 46. xxxi. 34.
 Gladiis destriçtis discincti destituuntur milites, ignominie causa, xxvii. 13.
 Glarea substructæ marginatæque viæ, xli. 32.
 Gnidus. *vid.* Cnidus.
 Gnoſſii, xxxvii. 60. xlii. 51.
 Gomphi, urbs Theſſaliæ, xxxi. 41. xxxii. 14. xxxvi. 13. xxxviii. 2.
 Gonni, *sive* Gonnus, xxxiii. 10. xxxvi.

- xxxvi. 10. xlii. 54. oppidum, situm in faucibus, qua Tempe adeuntur, *ibid.* & xxxvi. 10. xlii. 67. xlv. 6.
- Gonnocondylum, oppidum Peræbiæ, xxxix. 25.
- Gordium, oppidum, xxxviii. 18.
- Gordiutichos, locus, xxxviii. 13.
- Gorgopas præest urbi Gythio, xxxiv. 29. interficit Dexagoridam, urbem prodereolentem Romanis, *ibid.*
- Gortynii quingenti, duce Cydate, se jungunt Quintio consuli, xxxiii. 3. *vid.* & xxxvii. 60.
- Gracchus. *vid.* Sempronius.
- Gracchus Clælius. *vid.* Clælius.
- Gracchuris, oppidum Hispaniæ, xli. 3.
- Gradivus Mars. *vid.* Mars.
- Græcia ulterior, vii. 26.
- major, xxxi. 7. post cladem Romanorum ad Cannas, deficit ad Pœnos, xxii. 61.
- Græcia libertate donata a Romanis, xxxiii. 32.
- Græciæ civitates tria habent principum genera, xlv. 31. a Romanorum fautoribus ceteri vexantur, *ibid.*
- Græca calliditas, xlii. 47.
- Græca fossa, xxviii. 46.
- Græcæ fabulæ, xxviii. 43.
- Græcarum artium opera quando primum admirati sint Romanis, xxv. 40.
- Græci, gens lingua magis strenua, quam factis, viii. 22.
- barbaris sunt natura hostes, xxxi. 29.
- sunt omnium eruditissimi, xxxix. 8.
- Asiatici sunt levissima hominum genera, & servituti nata, xxxvi. 17.
- Græci septem libri, de sapientiæ disciplina, inventi in sepulcro Numæ, xl. 29.
- Græcis literis, Livii ævo, instituta juvenus Romana, ix. 36.
- Græco ritu decemviri sacra faciunt Apollini, Dianæ, & Latonæ, xxv. 12.
- Græcorum classis mare Tuscum, oramque litoris Antiatidis, & Tiberis ostia intestat, vii. 25. a Siciliæ tyrannis, ut videtur, missa, 26.
- alia classis, ad Italiæ litora appulsa, capit Thurias, urbem, x. 2. mari Adriatico ad litus Venetorum pervenit, ibique cæduntur a Patavinis Græci, *ibid.*
- Græcorum levissimi quique, Parthorum etiam gloriæ, contra nomen Romanum, favent, ix. 18.
- Græcus & Græca vivi defodiuntur, xxii. 57.
- Græcus ignobilis, auctor Bacchanalium. *vid.* Bacchanalia.

- Graminea corona obfidionalis, vii. 37.
 Grando & tonitru proelium prohibent, ii. 62. xxvi. 11.
 Gravisca, colonia in agro Etrusco, xl. 29. xli. 20.
 Greces in luco ad Laciniae Junonis sine custode pascentes, & ultro ad stabula redeunt, xxiv. 3.
 Grumentum, Lucaniae oppidum, xxiii. 37. xxvii. 41.
 Gullus, filius Masinissae, a patre Romam mittitur, xlii. 23. respondet legatis Carthaginensium de patre querentibus, 24. dimittitur cum donis, *ibid.* redit legatus Romam, xliii. 3.
 Gymnasium Cynofarges Athenis, xxxi. 24.
 — Cylarabis Argis, xxxiv. 26.
 Gyrtion, urbs, xxxvi. 10. xlii. 54.
 Gythium, urbs valida, omniumque maritimarum rerum Lacedaemoniis receptaculum, xxxiv. 29. capitur a T. Quintio, *ibid.* oppugnatur a Nabide, & capitur, xxxv. 27.
 H.
 Hadria. *vid.* Adria.
 Haemus. *vid.* Aemus.
 Haliacmon, fluvius, xlii. 53:
 Haliartus, oppidum, xlii. 46. 56. oppugnatum & captum a Romanis, 63. diruitur a fundamentis, *ibid.*
 Haliartii, xlii. 44.
 Halicarnassus, civitas, xxxvii. 10. 16.
 Halicarnassenses, xxxiii. 20.
 Halys, fluvius, xxxviii. 16. 25.
 Hamae absunt a Cumis tria milia passuum, xxiii. 35. Hamis statum sacrificium, & nocturnum sacrum, *ibid.*
 Hamilcar. *vid.* Amilear.
 Hampicora, princeps Sardiniae, molitur defectionem, xxiii. 32. consciscit sibi mortem, 41.
 Hannibal. *vid.* Annibal.
 Hanno, princeps factionis Barcinis inimicae, censet, Annibalem mittendum non esse in Hispaniam, xxi. 3. dedendum Romanis, 9. pacem petendam ab Romanis post Cannensem pugnam, xxiii. 13.
 Hanno, Bomilcaris F. strenue rem gerit in transitu Rhodani, xxi. 27. 28.
 Hanno in Hispania cis Iberum ab Annibale praeficitur, xxi. 23. ibidem a Cn. Scipione vincitur & capitur, 60.
 Hanno, nobilis Carthaginienfis, capitur in Sardinia, xxiii. 41.
 Hanno, victus & pulsus finibus Lucanis a Ti. Sempronio Longo, abit in Bruttios, xxiii.

37. copiis auctus, redit Nolan, & cum Nolanis colloquitur, 43. in Bruttios remittitur, 46. ad defectionem sollicitat Græcas urbes in Brutiis, xxiv. 1. inter Hannonem & Gracchum acris pugna ad Beneventum, 14. 15. sublevat inopiam Capuæ, xxv. 13. ejus castra capiuntur a Romanis, 14. fugit in Bruttios, *ibid.* præest præsidio Metaponti, xvii. 42.
- Hanno Capuæ præest præsidio Punico, xxvi. 5. 12.
- Hanno, relicta Sicilia, trajicit in Africam, xxvi. 40.
- Hanno, novus imperator, in Hispaniam ex Africa, in locum Barcini Asdrubalis, transgreditur, xxviii. 1. adversus eum mittitur a Scipione M. Silanus, *ibid.* Hanno vivus capitur a Romanis, 2. mittitur Romam, 4.
- Hanno, præfectus Magonis, xxviii. 23. funditur a L. Marcio, 30.
- Hanno, nobilis juvenis, equitatus Punico præfectus, in pugna equestri occiditur, xxix. 29. *vid. et* 35.
- Hanno, Amilcaris filius, præfectus Punico equitatus, xxix. 34. elicitur a Masinissa ad pugnam, vincitur & interficitur, *ibid.*
- Hanno. Amilcaris filius, xlv. 14.
- Harmonia, Gelonis filia, Themisto nupta, xxiv. 24. occiditur, 25.
- Harpagones, afferes ferreo unco præfixi, xxx. 10.
- Harpalus, princeps legationis Persei, offendit Romanos, xlii. 14.
- Harpasus, flumen, xxxviii. 13.
- Haruspex. *vid.* ruspex.
- Hasta Martis, xxiv. 10.
- sub Hasta bona vendita, v. 16. & captivi, vi. 4. *vid.* & xxiv. 18.
- Hastæ immissio in fines eorum, unde res repetitæ, ritus indicendi belli, i. 32.
- Hastarum duarum spicula ardent. *vid.* Prodigium.
- Hastis tribus fit jugum, iii. 28.
- ex Hastis, quæ in terrum cadentes infixæ steterant, valium, xxv. 30.
- Hastati, primæ aciei milites, viii. 8.
- Hastatus secundus, xxvi. 5.
- decimus, xlii. 34.
- primus prioris centuriæ, *ibid.*
- Hebrus, fluvius, xxxviii. 41.
- Hegeas, præfectus equitum Neapolitanorum, xxiii. 1.
- Hegefanax, legatus Antiochi ad Romanos, xxxiv. 57. 58. 59.
- Hegefilochus, summus apud Rhodios magistratus, xlii. 45. ejus prudens consilium, *ibid.*
- Helenæ reddendæ auctores Æneas & Antenor, i. 1.
- Heliodorus purpuratus insidiis opprimit

- opprimit Seleucum, xli. 24.
 Helleſpontus, xxxi. 15. xxxii. 33. xxxiii. 38. xxxviii. 18.
 Helleſponti fauces, xxxvii. 9
 Helorus, urbs Siciliae, xxiv. 35.
 Cn. Helvius, tribunus militum, in pugna cadit, xxx. 18.
 C. Helvius ex ædilitate plebeja creatur prætor, xxxii. 7. fortitur Galliam, 8. 26.
 C. Helvius, legatus Cn. Manlii contulis, xxxviii. 20. 22. 23.
 M. Helvius, tribunus militum, cadit in prælio, xxvii. 12.
 M. Helvius ex ædilitate plebeja prætor creatur, xxxii. 27. fortitur Hispaniam ulteriorem, 28. ejus de motu Hispanorum ad fenatum literæ, xxxiii. 21. cadit Celtiberos, xxxiv. 10. ovans ingreditur urbem, *ibid.* triumvir coloniae deducendæ creatur, 45.
 Hemerodromi Græcis, ingens uno die curſu conficientes ſpatium, xxxi. 24.
 Heneti, populi, i. 1.
 Hephæſtia, urbs Thraciæ, x. xiii. 35.
 Heptagoniæ, locus prope Spartam, xxxiv. 38
 Hepteris navis, xxxvii. 23.
 Heraclea, urbs magnæ Græciæ, i. 18. colonia Tarentinorum, viii. 24.
 Heraclea Siciliae, Minoa, xxiv. 35. xxv. 40.
 Heraclea prope Thermopylas, xxviii. 5. 7. xxxiii. 3. ejus ſitus, xxxvi. 22. oppugnatur & capitur a Romanis, 23. 24.
 Heraclea Acarnaniæ, xxxviii. 1.
 Heraclea, xl. 24.
 Heraclea Sintice, xlii. 51. xlv. 29.
 Heraclea Pontica, xlii. 56.
 Heraclea, filia Hieronis, uxor Zoïppi, crudeliter cum filiabus occiditur, xxiv. 26.
 Heracleenſis ager, xxxvi. 16.
 Heracleum, oppidum, xlv. 2. 5. ejus ſitus, 8. capitur a Romanis, 9.
 Heraclides, præfectus regius Philippi, xxxi. 46.
 Heraclides claſſi præſicitur a Philippo rege, xxxi. 16. 33. conjicitur in vincula, xxxii. 5.
 Heraclides Byzantius, Antiochi ad L. Scipionem conſulem legatus, xxxvii. 34. ejusdem oratio, 35. tentat animum P. Scipionis Africani, 36. ei gregie reſpondet Africanus, *ibid.*
 Heraclitus, cui Scotino cognomen, legatus regis Philippi ad Annibalem, xxiii. 39.
 Heræa, Peloponneſi urbs, xxviii. 7. 8. xxii. 5. xxxiii. 34.
 Heræorum ludorum curatio ad Philippum deſertur, xxvii. 30.
 Heraum, xxxiii. 17.
 Herbeſſus, urbs Siciliae, xxiv. 30.

30. a Marcello recipitur, 35.
vid. Erbeffus.
- Hercates, populi xli. 23.
- Herculaneum, oppidum in Samnio, caprum a Sp. Carvilio confule, x. 45.
- Hercules venit in Latium i. 7. ejus cum Evandro, post Cacus interfectum congressus, *ibid.* in ejus honorem lectisternium habitum v. 13.
- Herculis ministri Potitii, i. 7. ix. 29.
- ara ab Evandro dedicata, i. 7.
- ara Maxima ix. 29.
- ædes rotunda, x. 23. *vid.* § xxi. 62. xxxii. 1. x. xviii. 35.
- columnæ, xxi. 43.
- fanum, xl. 5.
- simulacrum magnum in Capitolio dedicatum, x. 44.
- templum, xxvi. 10. *vid.* § xx. i. 24.
- mortale corpus crematum in loco, quem Pyram vocant, xxvi. 30.
- Herculi sacra a Romulo ritu Græco fiunt, i. 7.
- Cadibus vota exsolvit Annibal, xxi. 21.
- sacrificium facit in monte Cætae M. Acilius Glabrio, consul, xxvi. 30.
- Hercynii saltus, v. 34.
- Hercinna Dea, xlv. 27.
- Herdonia, urbs, xxv. 21. xxvii. 1. ab Annibale deletur, & oppidani migrare jubentur, *ibid.* *vid.* Ardoneæ.
- Ap. Herdonius Sabinus cum exsulibus & servis Capitolium & arcem occupat, iii. 15. interficitur, 18.
- Turn. Herdonius in Tarquinium invehitur, i. 50. opprimitur a Tarquinio, 51.
- Herennius Bassus ab Hannone ex Nola ad colloquium vocatur, xxiii. 43. Hannoni respondet, 44.
- Herennius Cerrinius, Bacchis initiatus a matre, xxxix. 3.
- Herennius Pontius, imperatoris Samnitium pater, vir prudentissimus, ix. 1. ejus discordia responsa de exercitiis Romanorum, ad Caudium inclusi, 3.
- C. Herennius, triumvir coloniarum deducendæ, xxi. 25.
- Herius Pettius ab Hannone ex Nola ad colloquium vocatur, xxiii. 43.
- Hermæum, xxv. 50.
- Hermadica, urbs, ab Annibale vi capta, xxi. 5.
- Lar. Herminius, consul, iii. 65.
- T. Herminius, genere factisque clarus, cum Horatio Cocle pontem sublicium parumper defendit, ii. 20 strenue adjuvat victoriam consulis de Etruscis, 11. occiditur in pugna ad Regillum lacum, 20.
- Hermionicus ager, xxxi. 44.
- Hernici parant bellum, ii. 22. de-

- devicti, 40. cum iis ictum
 fœdus, 41. iis agri dux par-
 tes ademtæ *ibid.* eorum ag-
 ros depopulantur Æqui &
 Volsci, iii. 6. Hernicis tristia
 responsa a senatu data, *ibid.*
 deficiunt a Romanis, vi. 2.
 7. 8. *et seqq.* iis bellum in-
 ferunt Romani, vii. 6. cæ-
 dunt Romanos, *ibid.* ingens
 eorum exercitus, 7. fugan-
 tur, 8. victi a C. Plautio con-
 sule subactique, 15. Romanis
 bellum indicunt, ix. 42. vic-
 ti se dedunt, 43. iis suæ leges
 redditæ, *ibid.*
- Herodicus, princeps Theffalo-
 rum, interficitur a Philippo,
 xl. 4.
- Herodorus Cianus, mercator,
 xxxv. 37.
- Herodorus, princeps amicorum
 Demetrii, conjicitur in custo-
 diam, xl. 23. moritur in tor-
 mentis, *ibid.*
- Hersilia, uxor Romuli, i. 11.
- Hetriculum, Bruttiorum oppi-
 dum, a Pœnis deficit ad Ro-
 manos, xxx. 19.
- Hetrusci, *vid.* Etrusci.
- Hexapylon Syracusis, xxiv. 21.
vid. et 32. 39.
- Hexeris navis, xxix. 9. xxxvii.
 23.
- Hibernacula, res nova militi
 Romano, ad Vejos ædificari
 cœpta, & super ea re ori-
 tiones tribunorum plebis, &
 Ap Claudii. v. 2-6;
- Hibernacula Pœnorum in tres
 partes divisa, xxvi. 20.
- Hibernacula Pœnorum & Nu-
 midarum comburuntur a Sci-
 pione, xxx. 3-6.
- Hiems gelida & nivosa, ut viæ
 clausæ & Tiberis innavigabi-
 lis fuerit, v. 13.
- Hiera come, xxxviii. 12. ibi
 fanum augustum, Apollinis,
 & oraculum, 13.
- Hiero pollicetur gratis se datu-
 rum Romanis legionibus fru-
 mentum ac vestimenta, xxi.
 50. post pugnam ad Trasi-
 menum lacum, legatos Ro-
 mam, cum classe magno com-
 meatu onusta, donisque, &
 auxiliis, mittit, xxii. 37. vic-
 toriam auream pondo tre-
 centum viginti dono dat,
ibid. classe Punica vastatur
 ejus regnum, 56. Hieronis
 mors, xxiv. 4.
- Hierocles, Agrigentinus, tradit
 Zacynthum insulam Achæis,
 xxxvi. 31. 32.
- Hieronymus, nepos Hieronis, &
 successor, xxiv. 4; ejus vitia,
 5. conspiratio in illum, *ibid.*
 ad Annibalem inclinat, 6.
 legati Romani male ab eo ex-
 cepti, *ibid.* ejus fœdus cum
 Pœnis, *ibid.* a conjuratis oc-
 ciditur, 7.
- Hilermus, rex quorundam His-
 panix populorum, vivus capi-
 tur, xxxv. 7.
- Himera, amnis, Siciliam divi-
 dens, xxiv. 6. *vid. et.* xxv.
 40.

Himilco,

Himilco, vir factionis Barcinæ,
victoria Annibalis ad Can-
nas Carthaginem nunciata,
Hannonem increpat, xxiii.
12.

Himilco cum exercitu in Sici-
liam venit, xxiv. 35. ejus
res gestæ, *ibid.* et 36. Agri-
gentum se recipit, xxiv. 39.
Syracusanis suppetias fert,
xxv. 26. peste perit, *ibid.*

Himilco Punicis auxiliariis
Castulone præest, xxviii. 20.

Hiothus, filius Hampicoræ,
principis Sardorum, in acie
cadit, xxiii. 40.

Hippagogus, genus navis, xlv.
28.

Hippias, Persei amicus, xlii.
39. *vid.* et xlii. 51. 59. xlv.
2. 4. 23. 45.

Hippias, Thessalorum prætor,
xlii. 54.

Hippo regius, xxix. 3. 4. 32.

Hippo, urbs Hispaniæ, xxxix.
30.

Hippocrates. *vid.* Epicydes.
Dum frater præest Syracusis,
ipse, Pœnis conjunctus, bellum
gerit adversus Marcellum,
xxiv. 35. vincitur, 36. Mur-
gantiam se recipit, 39 Syra-
cusanis suppetias fert, xxv.
26. peste perit, *ibid.*

Hippolochus, xxxvi. 9.

Hirpini, populi, xxii. 13. a Ro-
manis deficiunt ad Pœnos,
xxii. 61. xxiii. 1. ex Hir-
pinis tria oppida recepta a
Romanis, xxiii. 37. Hirpini
dedunt se Romanis, xxvii.

15.

Hispalæ Feceniæ, nobili scorto,
præmium a senatu datum,
quod ejus opera Bacchanalia
detecta, xxxix. 9-14. 19.

Hispania. inter Pœnos & Ro-
manos divisa amne Ibero, xxi.
2. citerior, ulterior, xxxii:
28. prima Romanis inita pro-
vinciarum, quæ quidem con-
tinentis sint, postrema per-
domita est, ductu auspicio-
que Augusti Cæsaris, xxviii.

12. primus in eam Romanus
imperator transgressus Cn:
Scipio, xxi. 32. xxv. 37.

Hispania multas habet turres,
quibus pro speculis & pro-
pugnaculis utuntur adversus
latrones, xxii. 9.

— bello reparando aptissima,
xxviii. 12

— arido & inculto solo mag-
nam urbium multitudinem
alere non potest, xli. 3.

Hispaniæ loca pleraque crebris
saltibus inclusa, xxviii. 1.

Hispani sollicitantur a legatis
Romanis contra Pœnos, xxi.
19.

— suppositis incubantes ce-
tris, Rhodanum transnatant,
27.

— ad concurrandum inter
fata rupesque apti, xxii.
18.

— inquieti avidque in res no-
vas, xxii. 21.

— allesti præda cæduntur,
xxviii. 33. vincuntur a Len-
tulo & Manlio Acidino,
xxix.

- xxix. 2. 3. a Cornelio Cethego, xxxi. 49. a Minucio, xxxiii. 44. a Catone, xxxiv. 14. 15. 16. a Ti. Graccho, xli. 3.
- ægre patiuntur sibi adempta arma, multique sibi confiscunt necem, xxxiv. 17.
- queruntur de magistratum Romanorum avaritia, & aliquod impetrant a senatu levamen, xliii. 2.
- primi mercenarii apud Romanos, xxiv. 49.
- præstantissimi milites exercitus Hannibalis, xxvii. 14.
- Hispanorum acies, xxix. 3. xxxix. 31.
- gladius, vii. 10.
- Hispanorum obsides Sagunti, xxii. 22.
- Hister Tusco verbo vocatur Ludio, vii. 2.
- Histiæus, duæ Persei, xlv. 32.
- Historiæ utilitas, Præf. l. 1.
- Historiæ veteris obscuritas, vi. 1. viii. 40. ix. 15.
- Istriones unde dicti, vii. 2. iis ad manum cantari cœptum, *ibid.*
- Holo, oppidum Hispaniæ, xxxv. 22.
- Homeri carmine Thebes campus nobilitatus, xxvii. 19.
- Hominum immolatio, xxi. 57.
- Homolium, oppidum Thessaliæ aut Macedoniæ, xlii. 38.
- Honoris & Virtutis ædes, xxvii. 25.
- Honosca, urbs. xxii. 20.
- Honunus, Dardanorum princeps, xlv. 30.
- Horatia a fratre occisa, i. 26.
- Horatia Pila, i. 26.
- Horatiorum & Curiatorum, trigeminorum fratrum, certamen, i. 24. 25. sepulcra Horatiorum & Curiatorum, 25.
- Horatius victor sororem suam gladio transfigit, i. 26. in jus vocatur ad regem, *ibid.* provocat ad populum Romanum, & absolvitur, *ibid.*
- Horatius Cocles excipit impetum hostium in primo aditu pontis, 11. 10. armatus in Tiberim desilit, *ibid.* ei statua in comitio posita, *ibid.* tantum agri ei datum, quantum uno die circumaravit, *ibid.*
- C. Horatius, consul, æquo Marte cum Tuscis pugnat, ii. 51.
- C. Horatius Pulvillus, consul, Æquos fundit, iii. 30. augur, pestilentia moritur, 32.
- L. Horatius Barbatus, tribunus militum consulari potestate, iv. 35.
- L. Horatius Pulvillus, tribunus militum consulari potestate, vi. 6.
- M. Horatius Barbatus graviter invehitur adversus decemviros, iii. 39. Appium foro expellit, 49. legatus ad plebem, 50. 53. creatur consul, 55. ejus leges, *ibid.* vincit Sabinos, 61-63. sine auctoritate senatus, populi jussu, triumphat,

- phat, *ibid.* ejus moderatio, 64.
vid. et iv. 6.
- M. Horatius Pulvillus consul
 creatur, ii. 8. dedicat ædem
 Jovis in Capitolio, *ibid. vid.*
et vii. 3.
- M. Horatius, tribunus militum
 consulari potestate, vi. 31.
- P. Horatius pater judicat filiam
 suam jure occisam, i. 26.
 filium expiare tenetur pecu-
 nia publica, *ibid.*
- Hordeum datum pro tritico co-
 hortibus, quæ signa amife-
 rant, xxvii. 13.
- Horreum, oppidum, xlv. 26.
- L. Hortensius, tribunus plebis,
 diem dicit C. Sempronio, iv.
 42.
- L. Hortensius, prætor, fortitur
 classem cum ora maritima
 Græciæ, xliii. 4. de ejus cru-
 delitate queruntur Abderi-
 tæ, 6. & Chalcidenses, 9.
- Hospitales Dii, xxxix. 51.
- Hospitalia Romanorum erga
 Etruscos officia, ii. 14.
- Hospitalis fœderis contemtor,
vid. Badius Campanus.
- Hospitium publice junctum, i.
 45. v. 50.
- Hostia: *vid.* Ostia:
- Hostiæ humanæ. *vid.* Homi-
 num immolatio.
- Hostiis majoribus procurata
 prodigia, xxvi. 23. xxvii. 4.
 ii. xxx. 2. xxxiii. 26. xli.
 19.
- rem divinam facere ju-
 bentur consules, xxxi. 5.
- Hostiis, partim majoribus, par-
 tim lætentibus, procurata
 prodigia. xxii. 1.
- Hostilia curia, i. 30. xxi. 55.
 in eam vocatus senatus,
ibid.
- Quarta Hostilia damnatur, ne-
 cato marito consule, ut filio
 suo viam ad consulatum ape-
 riret, xl. 37.
- A. Hostilius Cato prætor crea-
 tur, xxvii. 35. fortitur Sar-
 diniam, 36.
- A. Hostilius Cato creatur de-
 cemvir agris dividendis, xxxi.
 4.
- A. Hostilius Cato, legatus Sci-
 pionis, damnatus, xxxviii.
 55.
- A. Hostilius Mancinus creatur
 prætor, & fortitur jurisdic-
 tionem urbanam, xl. 35. crea-
 tur consul, xliii. 4. in Ma-
 cedoniam proficiscens, Persei
 insidias vix effugit, 5. parum
 feliciter bellum administrat,
ibid. proconsul, 19.
- C. Hostilius, prætor creatus,
 fortitur Macedoniam, xliii. 4.
 legatus, xlv. 19. 29.
- C. Hostilius Cato prætor crea-
 tur, xxvii. 35. fortitur ju-
 risdictionem urbanam, 36.
- C. Hostilius Tubulus, prætor
 creatus, fortitur jurisdic-
 tionem urbanam. xxvii. 6.
 7. ludos vocet facitque Apol-
 linares, ii. adoritur Anniba-
 lem, ad quatuor millia homi-
 num occidit, & novem signa
 militaria capit, 40. ei in an-
 num prorogatum imperium,
 xxviii.

xxviii. 10. *vid. etiam* xxix.

13.

L. Hostilius Cato creatur decemvir agris dividendis, xxxi.

4.

L. Hostilius Cato, legatus, xxxviii. 55.

L. Hostilius Mancinus, cum quadringentis equitibus exploratum missus, cæditur a Pœnis, xxii. 15.

Hostus Hostilius rem Romanam iniquo loco contra Mettium Curtium sustinet, i. 12. cadit, *ibid. vid. &* 22.

Tullus Hostilius. *vid.* Tullus.

Humanis corporibus vesci milites suos docuisse dictus Annibal, xxiii. 5.

L. Hupseus. *vid.* Plautius.

Hyampolis. urbs, xxxii. 18.

Hybla, xxvi. 21.

Hybristas Lacedæmonius, pirata, xxvii. 13.

Hydrela Caria, xxxvii. 56.

Hydrelatanus ager, *ibid.*

Hydruntum, oppidum Italiæ, xxxvi. 21. *sive* Hydrus xlii. 35. ab Hydrunte ad Apolloniam pontes jacere cogitavit Pyrrhus, *ibid.*

Hypata, xxxvi. 16. 26. 27.

Hypatæi exsules, xli. 30.

Hypatæorum agri vastantur, xxxvi. 14.

Hyrcanus campus, xxxvii. 38.

I. J.

Jacula quaternos pedes longa, xxvi. 4.

Jacula & sagittæ parum nocent in tenebris, xlii. 35.

Jaculatores, xxxvi. 18.

— Afri, xxi. 21.

— Numidæ, xxviii. 11.

Jamphorina, urbs, caput Mædiæ, in deditionem accipitur, xxvi. 25.

Janiculum additur urbi, & ponte publico conjungitur, i. 33.

— repentino impetu capitur a Tuscis, ii. 10. *vid. &* 51. sub Janiculo inventi libri Numæ Pompilii, xl. 29.

Januæ ædium omnium Romæ, quibuslibet adire volentibus, per lectisternii tempus, patefactæ, v. 13.

Januario mense comitia consularia habita, xliii. 13.

Janus a Numa Pompilio belli & pacis index factus, i. 19.

— bis post Numæ regnum clausus fuit, *ibid.*

Janus dexter portæ Carmentalis, ii. 49.

Jani tres a censoribus facti, xli. 32.

Japydum legati in senatu queruntur de C. Cassio consule, xliii. 7.

Jassenum exsules, xxxvii. 17.

Jassus, oppidum, xxxii. 33.

xxxiii.

- xxxiii. 30. xxxvii. 17.
 Ibera, urbs, a propinquo flumine appellata, xxiii. 28.
 Iberus, fluvius, Punici & Romani imperii finis, xxi. 2.
 trans Iberum omnia, præter Sargentinos, sunt Carthaginensium, xxi. 5.
 cis Iberum Hispanis omnibus arma adimit M. Porcius Cato, consul, xxxiv. 17.
 L. Icilius, tribunicius sponfus Virginæ, iii. 44. ejus cum Appio, decemviro, contentio, 45. cum in vincula duci jubet Appius, 49. exercitum ab decemviris abducit, 51. in Aventino tribunus plebis creatur, 54.
 L. Icilius, tribunus plebis, iv. 52.
 Sp. Icilius, tribunus plebis, ii. 58.
 Icili tres in unum annum tribuni plebis creati, iv. 54.
 Icus, insula, xxxi. 45.
 Idæa Mater, xxix. 10. carmen in libris Sibyllinis inventum a decemviris, si Mater Idæa a Pessinunte Romam foret advecta, pelli vincique hostes posse, *ibid.* petitur ex Asia, 11. ab viro bonorum optimo, P. Scipione Cn. F. matronisque accipitur, & perfertur in adem Victoriæ, 14.
 Idææ Matris Magnæ ædes dedicata ab M. Junio Bruto, xxxvi. 36.
 Idus Decembres, sollemnis ineundis magistratibus dies, v. 9. *vid. et* iv. 37.
 — Majæ, iii. 36.
 Idibus Martiis magistratus initus, xxii. 1. xxiii. 30. xxvi. 1. 26. xxvii. 7. xxxi. 5. xxxii. 1. xxxviii. 45. xxxix. 45. xl. 35. xlii. 22. xliv. 19.
 — Quintilibus transvectio equitum facta ix. 46.
 — Septembribus prætor maximus clavum pangere vetusta lege jubebatur, vii. 3.
 Idus Sextiles, xli. 20. Latine feriæ in ante diem tertium Idus Sextiles indictæ, *ibid.*
 Jecur. caput Jecinoris a familiari parte cæsum, viii. 9. deest consuli, primam hostiam immolanti, xxx. 2. *vid. et* xli. 18. 19.
 Jejunium, quinto quoque anno observandum, institutum Ciceri ob prodigia, xxxvi. 37.
 Igiturvium, *sive potius* Iguvium, urbs, xlv. 43.
 Ignis in Vestæ æde extinctus, xxviii. 11. xli. 2.
 Ignes cœlestes. *vid.* Prodigium.
 Ignes per noctem in castris accendi ad fallendum hostem, xxii. 41. xxxvi. 10.
 Ignibus armati Fidenates Romanum terrent exercitum, iv. 33.
 Iguvium urbs, xlv. 43.
 Ilernonensium ager, xxii. 21.
 Iltergetes, xxvi. 49. xxix. 2. subi-

- subiguntur ab Annibale, xxi.
 23. vastantur a Cn. Scipione, 61. Ilergetum rebellio, xxii.
 21. *vid.* Indibilis, et Mandonius. auxilium petunt a Romanis. xxxiv. 11.
 Ilienſes a Romanis adſcripti fœderi, cum Philippo inito, xxix. 12. dicunt ab ſe oriundos Romanos, xxxvii. 37. Rhœteo & Gergitho donantur, xxxviii. 39.
 Ilienſes, Sardiniae populi, concitant bellum, xl. 19. adjuñctis Balarorum auxiliis pacatam provinciam invadunt, xli. 10. funduntur & fugantur a Romanis, 16.
 Ilion, urbs Macedoniae, xxxi. 27.
 Ilipa, urbs Hispaniae, xxxv. 1.
 Ilium, oppidum, xxxv. 43. xxxvii. 9. 37.
 Illiberis, oppidum, xxi. 24.
 Illiturgis. urbs Hispaniae, xxvi. 17. a Pœnis, ob defectionem ad Romanos, obſeſſa, xxiii. 49. liberatur obſidione, *ibid.* iterum oppugnat a Carthaginienſibus, xxiv. 41. liberatur a Romanis, *ibid.* poſt cæſos Scipiones defeſerat ad Pœnos, ac ſcelus etiam defectioni addiderat, xxviii. 19. Illiturgin oppugnat Scipio, *ibid.* acriter reſiſtunt oppidani, *ibid.* urbs capitur, *ibid.* tum etiam arx, 29. oppidani ad internecionem delentur, & urbs incenditur, *ibid. vid. et* xxxiv. 10.
 Illiturgitani, xxviii. 25.
 Illurcis, vetus nomen ejus urbis quæ poſtea Gracchurisappellata, xli. 3.
 Illyrii, gens fera, x. 2. eorum legati curia excedere juſſi, xlii. 26. Illyrii vincuntur a Romanis, xliv. 30-32. iis libertas conceſſa, xlv. 18. 26. Illyricum in tres partes diſiſum, *ibid. vid.* Teuta, et Gentius.
 Illyrii prædones. xl. 42.
 Illyriorum caſtella, xlii. 36.
 Ilotæ, caſtellani, genus agreſte apud Lacedæmonios, xxxiv. 27.
 Ilva, inſula, xxx. 39
 Ilvates Ligures, exciti a Gallis, invadunt, duce Amilcare Pœno, Placentiam, xxxi. 10. veniunt in ditionem Romanorum, xxxii. 31.
 Iluciam, oppidum in Oretanis, capit C. Flaminius, xxxv. 7.
 Imaginum falſi interdum tituli, viii. 40. *vid. et* xxii. 31.
 Imago triumphali ornatu decreta Scipioni, niſi ipſe prohibuiſſet, xxxviii. 56.
 Imber ingentibus procellis dirimit pugnam, vi. 8. 32. xxiii. 44. xxvi. 11 Imbris opportunitas in Arpis capiendis, xxiv. 46.
 Imbrus, inſula, xxxiii. 30. xxxv. 43.
 Immolant conſules, antequam ſuos

- suos educant in aciem, viii. 9. immolati a Tarquiniensibus trecenti milites Romani, vii. 15.
- Impedimenta Romanorum, ab equitibus Samnitium direpta, viii. 38.
- Imperator parentis loco militibus suis, iv. 42.
- Imperatoris munus, xlv. 34.
- in iussu nemini hostem proelio adoriri licitum, iv. 29. viii. 7.
- aut consulis est dedicare templum, ix. 46.
- Imperatores ab exercitibus legi, res mali exempli, xxvi. 2.
- Imperatores nominati ob rem bene gestam, xxvii. 19.
- Imperium nullum cuiquam, in iussu populi, deferendum, xxvi. 2.
- Imperii insignia regem faciunt venerabilem, i. 8.
- Imperia Manliana, iv. 29:
- Postumiana, *ibid.*
- Imperium Romanum, i. 33.
- Imperii magnitudinem portendens prodigium, i. 55.
- Incendium ingens Romæ, xxiv. 47. xxvi. 27. xxxv. 40.
- Indemnatus indicta causa non debet in vincula duci, iii. 13.
- India, ix. 17. xxxv. 32. xlii. 52.
- Indi nullius momenti milites, ix. 19.
- Indibilis, Ilergetum regulus, xxii. 21. xxv. 34. ejus filiae humaniter & verecunde a Scipione habitæ, xxvi. 49. deficit ad Romanos, xxvii. 17. ejus oratio, *ibid.* ei conjux & liberi restituuntur. *ibid.* rebellat, & concitatis popularibus, agros sociorum populi Romani depopulatur, xxviii. 24. copias contrahit, 31. victus fugit, 33. Mandonium fratrem ad Scipionem supplex mittit, 34. veniam impetrat, *ibid.* post discessum Scipionis concitat populares & Aufetanos ad bellum, xxix. 1. pilo terræ affigitur in pugna, 2.
- Indici præmium pecunia ex ærario, libertas & civitas data, ii. 5. dena millia gravis æris ex ærario numerata, iv. 45.
- Indici libertas data, & æris gravis viginti millia, xxii. 33. *vid. &* xxvii. 3. xxxix. 19.
- Indigetem Jovem appellant Æneam Latini, i. 2.
- Indigetes Dii, viii. 9.
- Induciæ datæ Vejentibus in centum annos, i. 15.
- iisdem datæ in quadraginta annos, ii. 54.
- Volturniensibus datæ in viginti annos, v. 32.
- cum Cæritibus in centum annos factæ, vii. 20.
- Indus, Cariæ fluvius, xxxviii. 14.
- Infans in utero matris, Io triumphat

- umphe, clamavit: *vid.* Prodigium.
- Infans, incertum masculus an femina esset, natus, & extemplo in mare deportatus, xxxi. 12. *vid.* Prodigium.
- Infantes etiam cæsi in hostilis urbis expugnatione, xxviii. 20.
- Inferum mare. *vid.* Mare.
- Insulæ, insignia supplicum, xxv. 25.
- Ingauni, gens Ligurum, bellum gerunt cum Epanteriis montanis, xxviii. 46. *vid.* & xxx. 19. cum iis foedus icit P. Ælius, consul, xxxi. 2. vincuntur ab Ap. Claudio, consule, xxxix. 32 oppugnant castra L. Æmilii Paulli, xl. 25. funduntur, & in dedicationem veniunt, 27. 28. de iis triumphat L. Æmilius Paullus, proconsul, 34. orant pacem. *ibid.*
- Ingenui decem, decem virgines, patrimi omnes matrimique, ad sacrificium adhibiti, xxxvii. 3.
- Initia Cereris, xxxi. 14. 47.
- Infani montes, xxx. 39.
- Insubres, pagus Æduorum, v. 34.
- Insubres Galli Mediolanum condunt, v. 34. deficient, xxi. 25. *vid.* & xxx. 18. Insubres invadunt, ducē Amilcare Pœno, Placentiam, xxxi. 10. circumveniunt Cn. Bæbium, & supra sex millia & sexcentos milites cædunt. xxxii. 7. a C. Cornelio consule vincuntur, 30. cæduntur ab L. Valerio Flacco, xxxiv. 46.
- Insula Tiberina, ii. 5.
- Insula nova e mari edita, xxxix. 56.
- Intemeli Ligures, xl. 41.
- Interamna, colonia Romanorum, ix. 28. frustra a Samnitibus tentata, x. 36. negat consulibus Romanis milites & pecuniam, xxvii. 9. aliquanto majorem numerum mox dare cogitur, xxix. 15.
- Interamnas ager, x. 39.
- Intercalandi ratio, i. 19.
- Intercalares Kalendæ, xliii. 13. xlv. 44.
- Intercalarius mensis, xxxvii. 59.
- Intercatia, urbs, xlviii. 21. deditur Romanis, 23.
- Interregnum unde dictum, i. 17.
- Interregna, i. 17. 22. iii. 8. iv. 7. 43. 51. v. 17. 31. vi. 1. 5. 36. vii. 17. 21. 28. viii. 3. 17. 23. ix. 7. x. 11. xxi. 33.
- Interrex prodebatur auspicato a patriciis, sine suffragio populi, vi. 41.
- Intertrimentum argenti, xxxii. 2.
- Intibilli, oppidum, xxiii. 49.
- Inius, Pan a Romanis vocatur, i. 5.
- Iolcos, oppidum, xlv. 12. 13.
- Ion

- Ion Theſſalonicenſis, præfectus Perſei, xlii. 58. liberos Perſei tradit Octavio, xlv. 6.
 Ionia, xxxiii. 38.
 Ionium mare, xxiii. 33. xlii. 48.
 Ireſiæ, oppidum, vaſtatur a Philippo, xxxii. 15.
 Iſalca. præfectus Gætulorum, xxii. 18.
 Iſidorus, xxxvi. 33. præfectus Antiochi, fugit Cenæum Eubœæ, 20.
 Iſionda, urbs, obſeſſa a Termefſenſibus, liberatur a Romanis, xxxviii. 15.
 Iſiondenſes, xxxviii. 15.
 Iſmenias, princeps Bœotorum, xlii. 38. 43.
 Iſſa, inſula & urbs, xliii. 11.
 Iſſei, viginti lembos claſſi Romanorum adjungunt, ad depulandos Caryſſiorum agros, xxxi. 45. *vid. & xxxvii. 16.* inſulant Romæ Gentium, Illyriorum regem, xlii. 26. duodecim lembos Romanis ſubmittunt. 48. iis immunitas conceſſa, xlv. 26.
 Iſſaici lembi, xxxii. 21. Iſſenſes naves, liii. 11.
 Iſter, fluvius, xl. 21.
 Iſthmia, ludicrum, xxxiii. 32. in quo promulgata Græciæ libertas, *ibid.*
 Iſthmus Corinthiacus duo maria, ab occaſu & ortu Solis finitima, arctis faucibus dividit, xlv. 28.
 Iſthmi faucibus continenti ad- hæret Peloponneſus, xxxii. 21.
 Iſtria xxxiv. 55. in Iſtriam legiones ducit M. Claudius Marcellus, conſul, *ibid.* Iſtria tota, trium oppidorum excidio, & morte regis pacatur, xli. 15.
 Iſtri, gens fera, x. 2. laceſſerunt magis, quam exerce- runt, Romana arma, xxi. 16. prohibent coloniam Aquilejam deduci, xl. 26. tumultum creant in caſtris Romæ: xli. 6. a Romanis opprimuntur, 7. 8. in civitates paſſim dilabuntur, 9. ruſum vincuntur, 14. in dediti- onem veniunt 15. de iis triumphat C. Claudius Pulcher, 17. queruntur de crudelitate C. Caſſii, conſulis, liii. 7.
 Iſtricus vicus, xxiv. 10.
 Italia i. 2.
 Italia Supero & Infero mari, inſulæ modo, cingitur, v. 33.
 Itonia Minerva, xxxvi. 20. ejus templum, *ibid.*
 Jubellius Taurea, vir bello inſignis, & nobilis eques Campanus, xxiii. 8 & 46. ejus cum Claudio Afello pugna, 47. ejus mors, capta Capua, xxvi. 1.
 Judices olim appellati Romæ, qui celebratiſſimo nomine conſules, iii. 55.
 Judicum ordo, Carthagine ni- mium potens, lege Annibalis
 G g coör-

- coërcetur, xxxiii. 46.
- Judicia capitalia solus per se agit Tarquinius Superbus, i. 49.
- Judicia insignia, Horatii, i. 26. Coriolani, ii. 35. Manlii Capitolini, vi. 26. Cn. Fulvii, xxvi. 2. 3. Scipionis Africani, xxxviii. 50-53.
- Judicium populi a senatu rescindi non potest, iv. 7.
- Jugarius vicus Romæ, xxiv. 47. xxvii. 37. xxxv. 21.
- Jugera agri ne quis plus quingenta possideat, lex lata, vi. 35.
- Jugi descriptio, iii. 28. sub Jugum missus exercitus Romanus, ix. 5. mox Samnitium militum septem millia, 15. *vid. C. x. 36.*
- Julii ex principibus Albanis in Patres lecti, i. 30.
- C. Julius Julius, consul, ii. 43. decemvir, iii. 33. P. Sestio diem dicit, *ibid.* legatus a senatu ad exercitum, Aventinum insidentem, iii. 50.
- C. Julius Julius, consul, iii. 65. sedat tribunorum cōtiones, ortas adversus juventutem nobilium, *ibid.* iterum consul, iv. 21. tertium consul, 23.
- C. Julius Julius, tribunus militum consulari potestate, iv. 56. iterum, 61. censor decessit, v. 31.
- C. Julius, dictator, vii. 21.
- C. Julius Mento, consul, iv. 26. discordia ejus & collegæ, certamenque adversus senatum, *ibid.* dedicat sine sorte ædem Apollinis, 29.
- L. Julius, tribunus militum consulari potestate, iv. 16. magister equitum, 26. creatus consul, 30.
- L. Julius, tribunus militum consulari potestate, vi. 30.
- L. Julius, prætor creatus, fortitur Galliam, xxxix. 45.
- L. Julius, prætor, xlv. 44.
- L. Julius Julius, tribunus militum consulari potestate, v. 1.
- L. Julius Julius, tribunus militum consulari potestate, v. 10. iterum, 16. opprimit Tarquinienses, *ibid.*
- L. Julius Julius, tribunus militum consulari potestate, vi. 4.
- L. Julius Sequester, in Sabinos proficiscens, fulmine ipse & equus exanimantur, xxxiii. 26.
- Proc. Julius affirmat, sibi visum esse Romulum, post mortem in Deos relatum, i. 16.
- Sext. Julius Julius, tribunus militum consulari potestate, iv. 35.
- Sext. Julius Cæsar prætor creatur, xxvii. 21. fortitur Siciliam, 22. legatus, 29.
- Sext. Julius Cæsar, tribunus militum, xl. 27. legatus, xliii. 61.
- Julus, Æneæ & Creüsæ filius, auctor Juliæ gentis, i. 3.
- Jumenta singula oppidis, per quæ legati Romani repente missi,

missi transibant, imperata, xlii. 1.

Junia domus, ii. 5. ex ea confusus ortus, *ibid.*

C. Junius Bubulcus consul creatur, ix. 20. secundum consul, 28. dictator creatur, 29. tertium consul, 30. magister equitum dictus, 38. censor, 43. ædem Salutis, quam consul bello Samnitium voverat, locat, *ibid.* ab eo viæ per agros publica impensa factæ, *ibid.* tumultus causâ dictator creatur, x. 1. primo congressu Æquos subigit, *ibid.* triumphat, *ibid.* ædem Salutis dedicat, *ibid.*

D. Junius Brutus, magister equitum, viii. 12. consul, 29.

D. Junius Brutus Scæva, legatus Carvili consulis, x. 43. 47.

D. Junius, præpositus ad ostium Vulturii, xxv. 22.

D. Junius Brutus, triumvir coloniae deducendæ creatur, xxxiv. 45.

L. Junius, Tarquinia, sorore, seu amita, Tarquini Superbi, natus, Bruti haud abnuat cognomen, i. 56. Delphos missum juvenibus Tarquiniis, baculum aureum Apollini offert, & Terram matrem osculatur, *ibid.* cum Collatino ad Lucretiam venit, 58. ducem se præbet ad expugnandum regnum, 59. quum esset tribunus Celerum, *ibid.* consul

creatur, 60. senatum ad trecentorum summam explet, ii. 1. jurejurando populum adstringit. neminem Romæ regnare passuros, 2. Tarquinium Collatinum cogit consulatu se abdicare & civitate cedere, *ibid.* supplicii liberorum suorum exactor, 5. ejus pugna cum Arunte Tarquinio, & mors. 6. sanus ei a collega Valerio factum, 7. per annum a matronis lugetur, *ibid.*

L. Junius, legatus in Macedoniam, xlv. 17.

M. Junius Brutus, tribunus plebis. xxxiv. 1. tuetur legem Oppiam de cultu matronarum, *ibid.* creatur prætor, xxxv. 24. ei obvenit jurisdictio utraque, xxxvi. 2. dedicat ædem Matris magnæ Idææ, 36. legatus, xxxvii. 55. consul, xⁱ. 59. ex Liguribus in Galliam transit, xli. 9. ejus res gestæ in Istria, 14. 15. legatus in Asiam, xlii. 45. petit censuram, xliii. 16.

M. Junius Pennus, ædilis plebis, xxix. 11. creatur prætor, & obtinet sortem urbanam, xxx. 40. creat decemviros agro Samniti Appuloque dividendo, xxxi. 4.

M. Junius Pennus, prætor, xlii. 9. sortitur Hispaniam citeriorem, 10. consul, xlv. 14. ei obvenerunt Pisæ, 17.

M. Junius Pera, dictator post
G g 2 Can-

- Cannensem cladem, xxii. 57.
xlii. 14.
- M. Junius, legatus captivorum, qui in Annibalis potestate erant, pro iis ad senatum orationem habet, xxii. 59.
- M. Junius Silanus, præfectus Neapolitanus, xlii. 15. prætor creatur, xxv. 2. fortitur Tuscos, 3. ei in Etruria prorogatum imperium, xxvi. 1. ad res gerendas adjutor P. Scipioni datur, 19. a Scipione mittitur adversus Magonem & Hannonem, xxviii. 1. eos vincit, 2. adducit ad Scipionem auxilia, 13.
- M. Junius Silanus, præfectus socium, occiditur in tumultuario prælio, xxxiii. 36.
- P. Junius Brutus, tribunus plebis, tuetur legem Oppiam, xxxiv. 1. ædilis curulis, xxxv. 41. creatur prætor, xxxvi. 45. fortitur Tuscos, xxxvii. 2. proprætor in Etruria, 50. jubetur proficisci cum imperio in Hispaniam ulteriorem, 57.
- Q. Junius, tribunus plebis, queritur indignam necem Mælii, iv. 16.
- Juniorum centuriæ, i. 43. *vid. et* xxiv. 7. xxvi. 22. xxvii. 6.
- Juniore, citati a consulibus, ad nomen non respondent, ii. 28.
- Juniore omnes adiguntur sacramento, x. 4. xxii. 57.
- Juniorum ob inopiam Romæ delectus ægre confectus, xxv. 5.
- Juno, i. 32.
- Acræa, xxxii. 23.
- Lacinia, xlii. 33. xxiv. 3. xxviii. 46. xxx. 20. Junonis Lacinia nobile templum, sanctum omnibus circa populis, xxiv. 3. detectum, ablati marmoreis tegulis, a Q. Fulvio censore, xlii. 3.
- Moneta, vii. 28. Junonia Monetae ædes structa in eo loco, quæ area ædium Manlii Capitolini fuerat, *ibid.* ei ædem vovet C. Cicerejus, prætor, xlii. 7.
- Regina, v. 21. Junonis Reginae ædes in arce Vejentana, *ibid.* ejus signum, more Etrusco, nisi certæ gentis sacerdos, attrectare non solitus, 22. Juno deportatur magna religione Vejis Romam, *ibid.* perfertur in Aventinum, eique a dictatore Camillo templum locatur, *ibid.* & dedicatur, 31. *vid.* & xxxix. 2. xl. 52. ante pedes Junonis tres patera aureæ, cum titulo nominis Camilli, positæ, vi. 4. Junoni Reginae in Aventino majoribus hostiis sacrificatur, xxii. 1. *vid. de* Junone Regina, xxvii. 37. xxxi. 12.
- Sospita, viii. 14. xxiv. 10. xxix. 14. xxxi. 12. Junonis Sospita ædes lucusque communis Lanuvinis municipibus cum populo Romano, viii. 14. ejus simulacrum, xl. 19.

- ei ædes vota a C. Cornelio Cethego, consule, xxxii. 30. dedicata, xxxiv. 53.
- Junonis in æde veteri Patavii fixa rostra navium, spoliaque Laconum, x. 2.
- Jupiter Acræus, xxxviii. 2.
- Capitulinus, i. 55. vi. 17.
- Dodonæus, viii. 24. Jovis Dodonæi fortes, *ibid.*
- Elicius, i. 20. Jovi Elicio aram in Aventino dedicat Numa Pompilius, *ibid. vid. et* 31.
- Feretrius, i. 10. ei templum dedicat Romulus, & opima spolia fert, *ibid.* ædes ejus ab Anco amplificata, i. 33. resecta ab Augusto, iv. 20.
- Imperator, vi. 29.
- Indiges, i. 2. sic dictus Æneas, *ibid.*
- Latiaris, xxi. 63. ei donum, fulmen aureum pondo quinquaginta, factum, xxii. 1.
- Olympius, xxiv. 21. ejus templum Athenis, xli. 25.
- Optimus Maximus, iv. 2.
- Stator, i. 12. 41. ei templum in pugna cum Samnitibus vovet M. Atilius, x. 36.
- Trophonius, xlv. 27.
- Victor, x. 29. ei ædes vota, spoliaque hostium cremata, *ibid.* Jovi Victori pocillum mulsi, priusquam temetum biberet, vovet L. Papius 42.
- Jovis ædes in Capitolio dedicata, ii. 8.
- ædes duæ in Capitolio dedicatae, xxxv. 41.
- ædem in Capitolio, columnasque circa poliendas albo locant censores, xl. 51.
- cella, in qua ante pedes Junonis tres pateræ aureæ positæ, vi. 4.
- epulum ludorum causa, xxv. 2. xxvii. 36. xxix. 38.
- porta, Capuæ, xvi. 14.
- sella, in templo Capitolino, v. 50
- signum, Præneste devectum, a dictatore T. Quintio in Capitolium fertur, vi. 29.
- Jovi aram in monte Æmo consecrat Philippus, xl. 22.
- Jurare non potest flamen Dialis, atque adeo alium dat, qui pro se juret, xxxi. 50.
- Jusjurandum militum diversum a Sacramento, xxii. 38.
- Jurisjurandi religiosa observatio, iii. 20. nimis callida interpretatio, xxii. 61.
- Jurejurando adactus populus, neminem regnare Romæ passuros, ii. 1. 2.
- Jus id est, quod postremum populus jubet, vii. 17. ix. 33.
- Jus divinum & humanum, i. 18.
- civile, repositum in pontificum penetralibus, evulgat, C. Flavius, ix. 46.
- Justitium indictum, iii. 3. 27. iv.

- iv. 26. 31. vi. 2. 7. vii. 6. 28.
x. 4. 21.
— per quadriduum servatum,
iii. 3. per dies decem & octo,
x. 21.
— in foro sua sponte cœp-
tum prius, quam indictum,
ix. 7.
Justitio simile otium, vii. 1.
xxvi. 26.
L. Juventius Thalna, legatus,
xxxix. 31. Pomam missus, 38.
M'. Juventius Thalna, tribunus
p. ebis accusat C. Lucretium,
prætozem, xlii. o. creatus
prætor, fortitur jurisdictio-
nem inter peregrinos, xlv. 14.
16. rogationem promulgat
de bello Rhodiis indicendo,
xlv. 21.
T. Juventius, tribunus militum,
cadit in pugna, xxxiii. 22.
T. Juventius Thalna creatur
prætor, xxxiv. 42. fortitur ju-
risdictionem peregrinam, 43.
T. Juventius, legatus ad fru-
mentum cœmendum, in A-
puliam mittitur xlii. 27.
Juvenum Romanorum nobi-
lium conspiratio de regibus
revocandis, ii. 33. conjecti
in vincula, 4. dant pœnas,
5.
Jvenes trecenti conjurarunt oc-
cidere Porſenam, ii. 12.
Juventas Dea, v. 54.
Juventatis ædes in circo maxi-
mo dedicata, xxxvi. 36.
Juventati læſiſternium impera-
tum, xxi. 62.
Juventus Romana connubio-
rum ergo Sabinas virgines
rapit, i. 9.

L.
Labeates, populi, xliii. 21.
xlv. 31. xlv. 26.
Labeatis palus, xlv. 31.
Labeatis terra, xlv. 23.
C. Labeo, tribunus militum,
cadit in pugna, xxxiii. 22.
Labeo: *vid.* Antistius, Atinius,
Fabius.
Labici, seu Lavici, urbs, ii. 39.
Labicos capit Coriolanus, *ibid.*
capiunt & diripiunt Romani,
iv. 47. Lavicos deducta co-
lonia, *ibid.*
Labicani, seu Lavicani, hostes
Romanorum, iv. 45. prælio
vincuntur, 46. *vid.* & vi.
21.
Labicanus, seu Lavicanus, ager,
iii. 25. iv. 49. xxvi. 9.
Lavicana via, iv. 41.
Labra duo marmorea in Capi-
tolio a Scipione Africano pos-
ita, xxxvii. 3.
Lacedæmon, validissima urbs
viris armisque, xxxiv. 33.
vid. Sparta.
Lacedæmon, non operum mag-
nificencia, sed disciplina insti-
tutisque, memorabilis, xlv.
28.
Lacedæmonius dux, Cleony-
mus. *vid.* Cleonymus.
Lacedæmonii tyranni, Cleome-
nes, Machanidas, Nabis. *vid.*
Cleomenes, Machanidas, Na-
bis.

Lacæ-

Lacedæmonii vexantur ab suis
exsulibus, xxxviii. 30. bello
oppugnantur ab Achæis, 32.
Lycurgi leges abrogare, &
Achæorum leges institutaque
accipere jubentur, 34. de iis
agitur in concilio Achæorum,
coram Romanis legatis,
xxxix. 35-37. manere juben-
tur in concilio Achæorum,
48.

— pugnant missilibus, xxxiv.
39.

— cunctatores natura, xlv. 23.
Lacedæmoniorum exsules mul-
ti, pulsi a suis tyrannis, ve-
niunt in castra Romanorum,
xxxiv. 26.

C. Lacerius, tribunus plebis, v.
10.

Lacetania, xxi. 23.

Lacetani, xxi. 60. 61. depopu-
lantur agros sociorum populi
Romani, xxviii. 24. in eos
edicitur expeditio, 26. *vid.*
et 33. 34. Lacetani, gens,
quam insita feritas tenet in
armis, xxxiv. 20. eorum
oppidum oppugnat M. Cato
consul, & capit, *ibid.*

Lacinia Juno, xxiv. 3. ejus no-
bile templum, sanctum om-
nibus circa populis, *ibid. vid.*
et xxiii. 33. in eo multi, qui
in Africam sequi Annibalem
abnuebant, jussu ejus inter-
fecti, xxx. 20. tegulæ mar-
moreæ, ex eo sublatae a cen-
sore, jussu senatus reportan-
tur, xlii. 3.

Lacinium, promontorium, xxvii.

25. xxxvi. 42.

Lacones. *vid.* Lacedæmonii.

Laconica ora, xxxviii. 0.

Lacte pluit. *vid.* Prodigium.

Lacumaces, stirpis regiæ apud
Numidas puer, appellatur a
Mezetulo rex, xxix. 29. vic-
tus a Masinissa, fugit in ag-
rum Carthaginiensem, 30. se
in Masinissæ fidem permittit,
ibid.

Lacus Albanus, v. 15. crescit
in altitudinem insolitam, *ibid.*

— Avernî, xxiv. 12. 13.
20.

— Begorrites, xlii. 53.

— Curtius, i. 13. vii. 6.

— Fucinus, iv. 57.

— Martis, xli. 13.

— Ostiæ, xxvii. 11.

— Regillus, ii. 19. vi. 2. *vid.*
Regillus.

— Timavi, xli. 5.

— Trasimenus, xxii. 4.

— Vadimonis, ix. 39.

Lacus manavit sanguine. *vid.*
Prodigium.

C. Lælius, classi a Scipione
præfectus, xxvi. 42. ob vir-
tutem corona aurea & trigin-
ta bubus donatur, 48. it Ro-
mam, & in senatu, Cartha-
ginem novam aliasque ur-
bes captas esse, exponit,
xxvii. 7. mittitur orator a
Scipione ad Syphacem, xxviii.
17. mittitur ad prædandam
Africam, xxix. 1. ad eum
venit Masinissa, 4. redit ex
Africa, 6. classis præfectus,
cum Scipione transit in Arri-
cam,

- cam. 25. cum Masinissa mit-
titer ad persequendos Sypha-
cem & Aldrubalem, xxx. 9.
vincit Syphacem, 11. impro-
bat Masinissæ cum Siphonif-
ba nuptias, 13. a Scipione
donatur corona aurea, 15.
cum Syphace aliisque capti-
vis in omni mittitur, 16. quæ
in Africa gesta sunt, expō-
nit Patribus, 17. ædilis ple-
bis, xxxiii. 25. fortitur Sici-
liam provinciam, 26. ambiens
consulatum, repulsam pati-
tur, xxxv. 10. creatur con-
sul, xxxvi. 4. ejus con-
tentio de provincia cum L.
Scipione collega, xxxvii. 1.
ex Gallia Romam redit, 47.
ei cum suo exercitu in an-
num prorogatum imperium,
50.
- C. Lalius**, legatus in Vacedo-
niam, xli. 27. legatus ad Gal-
los trans Alpes, xliii. 7.
- Lætorius**, tribunus plebis, ii. 56.
ejus violenta contentio cum
Ap. Claudio consule, *ibid.*
- C. Lætorius**, ædilis curulis, xxxiii.
30. legatus, xxv. 22. creatur
prætor, xxvi. 23. *vid. et*
xxvii. 7. decemvir sacris fa-
ciendis, xxvii. 8.
- Cn. Lætorius**, legatus L. Furii
prætoris, xxxi. 21.
- L. Lætorius**, ædilis plebis, vitio
creatus, abdicat se magistra-
tu, xxx. 39.
- M. Lætorius**, primipili centu-
rio, ii. 27. ei data a populo
dedicatio ædis Mercurii, *ibid.*
- Lævi Ligures**, v. 35. xxxiii. 37.
- Lævius**, *vid.* Valerius.
- Lagos**, urbs, xxxviii. 15.
- Lamia** urbs, xxvii. 30. xxxii.
4. xxxv. 43. oppugnatur a
Philippo, xxvi. 5. qui ab
ea recedit, *ibid.* oppugnatur a
Romanis, xxvii. 4. capitur,
5.
- Lampascus**, urbs, xxxvii. 35.
libertatem suam defendit ad-
versus Antiochum, xxxiii. 38.
vid. et xxxv. 42.
- Lampasceni** coronam octoginta
pondo Romani mittunt, xliii.
8. referuntur in sociorum
formulam, *ibid.*
- Lampsus**, urbs Thessaliæ, xxxii.
14.
- Lampter Phocææ**, xxxvii. 21.
- Lana** pulla terra enata, *vid.* Pro-
digium.
- Laniensæ & tabernæ** in publi-
cum emtæ, xliv. 16.
- Lanistæ**, xxviii. 21.
- Lanuvium**, iii. 29. vi. 2. xxvi.
8. xix. 14. xlv. 16.
- Lanuvii strepitus** in æde Juno-
nis Sospitæ editus, *vid.* Pro-
digium.
- Lanuvini** deficiunt, vi. 21. iis
civitas datur, viii. 14. ædes
Sospitæ Junonis communis
Lanuvinis municipibus cum
populo Romano, *ibid.*
- Lanuvinus magistratus** feriis
Latinis præcationem sollem-
nem non rite peragit, xli. 20.
Lao-

- Laodicea ex Asia inter auxilia
 Rhodiorum, xxxiii. 18.
 Lapathus, cactodum, xlv. 2. 6.
 Lapidini, populi, xli. 23.
 Lapis quidam sacer datur lega-
 tis Romanis, quem Pessinan-
 tii Matrem Deum vocabant,
 xxix. 11.
 Lapis sacer in agro Crustumino,
 li. 17.
 Lapides filices, xxx. 43.
 Lapides Atri, locus inter oppi-
 da Illurgim & Mentissam in
 Aufetanis, xxvi. 17.
 Lapidibus pluisse quoties nun-
 ciaretur, novendiale sacrum
 fiebat i. 31.
 Laqueis excipiuntur ictus arie-
 tum, xxxvi. 23.
 Larentia, uxor Faustuli, edu-
 cat Romulum & Remum, i.
 4.
 Lares, viii. 9.
 Lares Permarini, xl. 52.
 Larium Permarinum ædes de-
 dicatur, *ibid.*
 Larinas ager, xxii. 18. 24.
 xxvii. 40. 43. xlv. 2.
 Larissa, arx Argis, xxxii. 25.
 Larissa, urbs nobilis Thessaliæ,
 xxxi. 46. lii. 67.
 Larissam dies exercitui ad con-
 veniendum a Philippo edici-
 tur xxviii. 5.
 Larissæ Thessalorum concilium,
 xxxvi. 8. xlii. 38. ab Laris-
 sa obsidenda deterretur An-
 tiochus arte Ap. Claudii,
 xxxvi. 10. 13.
 Larissa Cremalte, xxxi. 46.
 xlii. 56. 67.
 Larissenses, xxxi. 31.
 Larissus, amnis, Eleum agrum
 ab Dymæo dirimit, xxvii.
 31.
 Lartes Porsena. *vid.* Porsena.
 Lartes Tolumnius. *vid.* Tolum-
 nius.
 Sp. Lartius, genere factisque
 clarus, ii. 18. cum Horatio
 Coclite manet aliquantisper
 in statione pontis, ii. 10. præ-
 ficitur expeditæ juventuti,
 11.
 T. Lartius, consul, ii. 18. pri-
 mus dictator, *ibid.* consul iterum,
 21. *vid.* et 29.
 Las, vicus maritimus, xxxviii.
 30. eum improvise occupant,
 & statim amittunt Lacedæ-
 monii, *ibid.*
 Latemnaestus Cretensis, xxxv.
 29.
 Laterensis. *vid.* Juventius.
 Lati clavi ob Caudinæ pacis ig-
 nominiam depositi, ix. 7. lato
 clavo tunicæ, xxx. 17.
 Latini unde dicti, i. 2. Prisci
 Latini ab Alba oriundi, 3. et
 52. *vid.* et 32.
 Latini bello laceffunt Ancum
 Marcium, i. 32. vincuntur,
 33. multa eorum millia tra-
 ducuntur Romam. *ibid.* cum
 iis bella gerit Tarquinius
 Priscus, 35. 38. Latinorum
 & Romanorum communia
 sacra, 45. eos sibi conciliat
 Tarquinius Superbus, 49.
 cum

cum iis fœdus facit, 50-52.

ad Regillum lacum cæsi, ii. 19. 20. sollicitant frustra Latinos Volsci ad bellum Romanis inferendum, 22. sex millia Latinorum captivorum a senatu remissa, *ibid.* coronam auream Jovi in Capitolium mittunt. *ibid.* cum Latini populis ictum fœdus, 31. vexantur incurſionibus Æquorum, 43.

opem ferunt Romanis adversus Volscos & Æquos, sed vincuntur, iii. 7.

deficiunt a Romanis, quum per annos plus centum nunquam ambigua fide in amicitia Romana mansissent, vi. 2. *vid.* & 7. 11. 32. ab iis Tusculum captum, 33. quod recipitur, cælis Latinis, *ibid.*

iis petentibus pax data, vii. 12. magna vis militum ab iis accepta, *ibid.* concilia habent, & Romanis negant milites, 25. exercitibus jam in Romanos comparatis, vertunt bellum in Pœgnos, 38.

Silicini dedunt se Latinis, viii. 2. Latini vastant agros Samnitium, *ibid.* moliuntur occulte bellum in Romanos, 3. decem principes Latinorum Romam evocati, *ibid.* consilia Latinorum ea de re, 4. petunt consulem & senatores Latinos, 5. iis inferunt bellum Romani, 6. ad Capuam conveniunt Latini cum

fociis suis, *ibid.* sunt perſimi es Romanis in rebus bellicis, 8. prælium atrox inter Latinos & Romanos, 9. vincuntur Latini, 10. mulctantur agro, 11. rebellantes funduntur, 12. in deditionem accipiuntur, *ibid.* Latinorum status infelix, 13. subactis iis leges dicunt Romani, *ibid.* & 14.

e Latinis Romani ad exercitus suos alterum tantum adjiciebant, viii. 8. *vid.* & 4. ex iis senatum supplendum cenſet Sp. Carvilius, xxiii. 22.

Latini, qui Romam commigrarant, jubentur redire domum, xxxix. 3.

eorum querelae in senatu, xli. 12. de Latinis lex lata, 13.

Latina via. *vid.* Via.

Latinæ coloniæ, xxxiv. 53.

Latinæ feriæ, v. 17. 19. xxi. 63. xxii. 1. tenent consules prætoresque Romæ usque ante diem quintum kalendas Majas, xxv. 11. decreto pontificum instauratæ, quod Ardeatibus caro data non fuerat, xxxii. 1. *vid.* & xxxvii. 3. & xli. 20.

Latinæ, ante diem tertium Nonas Majas, xli. 20.

— indictæ ex instaurazione in ante diem tertium Idus Sextiles, *ibid.* kalendis Junii factæ, xlii. 35.

— pridie

- pridie kalendas Aprilis, xlv. 22.
- in ante quartum, & tertium, & pridie Idus Novembres, xlv. 3.
- Latine loquendi publice Cumanis, & Latine vendendi jus eorum præconibus permissum, xl. 42.
- Latinus rex armatus, ad arcedam vim advenarum, Æneæ occurrit, i. 1. pacem cum Ænea, deinde affinitatem cum eo jungit, data ei in matrimonium filia, *ibid.*
- Latinus Silvius, Albæ rex, i. 3.
- Latium Romanis suspectum, vi. 21. Latii status infelix, viii. 13. Latium subactum, *ibid.*
- Latona, v. 13.
- Latonæ bove femina aurata sacrum factum, xv. 12.
- Latrones, ad duo millia, in spelunca oppressi, x. 1.
- Lavici, *vid.* Labici.
- Lavinia, Latini regis filia, datur Æneæ in matrimonium, i. 1.
- Lavinium, oppidum, conditum, quod Æneas ab uxoris nomine appellat, i. 1. inter Lavinium & Albam Longam coloniam deductam, triginta ferme interfuere anni, 3. Lavinii interfectus T. Tatius, 14. foedus inter Romam & Lavinium ab Troja oriundum, 23. *vid.* § ii. 39.
- Laurea corona. *vid.* Corona.
- Laurea in puppi navis longæ enata. *vid.* Prodigium.
- Lauream in manu tenentes, & coronati, supplicant Romæ omnes, duodecim annis majores, xl. 37.
- Laureatæ literæ & tabellæ, xlv. 1.
- Laurens ager, i. 1.
- Laurentes. cum iis quotannis renovatum foedus post diem decimum Latinarum, viii. 11.
- Laurentium legati pulsati a Tito Tatius, i. 14.
- Laurentibus non data caro Latinis, xxxvii. 3.
- Lauretanus portus, xxx. 39.
- Lautia, legis præbita, xxviii. 39. xxx. 17. xxxiii. 24. xxxv. 23. xlii. 26.
- Lautulæ, locus angustus ac saluosus, vii. 39. ix. 23. ad Lautulas ancipiti proelio cum Samnitibus dimicatum, *ibid.*
- Lautumia, xxvi. 27. Lautumiarum carceris custodiam intentiorem habere jubentur triumviri, xxxii. 26. in Lautumias Ætolorum principes conjecti, xxxvii. 3. in Lautumiis duo atria, Mænium & Titium, xxxix. 44.
- Lebadia, xlv. 27.
- Lebadia templum Jovis Trophonii adit Æmilius Paullus, xlv. 27.
- Lechæus portus, xxxii. 23.
- Lecti ærati quando, & a quibus, primum Romam advecti? xxxix. 6.
- Lecticula in aciem illatus Cn. Scipio configit, xxiv. 42.
- Lectisternium

- Lectisternium quando primum
 Romæ, & qua celebritate
 factum, v. 13. *vid.* & vii. 2.
 27. viii. 25. xxix. 14.
 Lectisternium Cære impera-
 rum xxi. 62.
 — Juventati, *ibid.*
 — Junoni Reginae, xxii. 1.
 — Saturno imperatum; quem
 lectum senatores straverunt,
ibid.
 — per triduum habitum, sex
 pulvinaria in conspectu fuere,
 xxii. 10.
 Lecton, promontorium, xxxvii.
 37.
 Legati Abderitarum queruntur
 de avaritiâ & crudelitate
 Hortensii, xliii. 6.
 — Achæi nunciant, Nabidem
 contra foedus maritima-
 oram Laconum oppug-
 nare, xxxv. 22. *vid.* Achæi.
 — Ætolorum Romam missi,
 pacem petentes, xxxvi. 35.
 urbe eodem die, Italia intra
 quindecim dies, excedere ju-
 bentur, xxxvii. 1. admittun-
 tur, iisque pacis leges dantur,
 xxxviii. 10. 11.
 — Alexandrini queruntur de
 Antiocho, xlv. 19.
 — Ambracientes accusant
 Fulvium Nobiliorem, xxxviii.
 43.
 — Annibalis ad Philippum,
 xxiii. 34.
 — Antiochi Romam, eorum-
 que oratio, xxxiv. 57. ad
 Scipionem, xxxvii. 34. 45.
 — ab Ardea queruntur in
 senatu, sibi in monte Albano
 Latinis carnem non esse da-
 tam, xxxiii. 1.
 — Ariarathis, eorumque ora-
 tio, xlii. 19.
 — Asiæ & Græciæ, Romæ
 auditi, xxxiv. 57.
 — Atheniensium implorant
 auxilium Romanorum, xxxi.
 5.
 — Attali queruntur de Phi-
 lippo, xxxi. 2. xxxii. 8. co-
 ronam auream ducentum
 quadraginta sex pondo in
 Capitolio ponunt, xxxii. 27.
 — ex Balearibus insulis &
 ultima Hispania ad Scipio-
 nem, xxii. 20.
 — Bilistagis, Hergetum re-
 guli, flentes ad genua Ca-
 tonis provoluti, auxilia pe-
 tunt, xxxiv. 11.
 — Cæritum, bellum depre-
 cantes, impetrant pacem, vii.
 20.
 — Campanorum a Romanis
 auxilium petunt, vii. 30.
 — Carthaginensium, amici-
 tiam & societatem Romano-
 rum petentes, vii. 27. au-
 ream coronam donant Ro-
 manis, 38. legatis Cartha-
 gienibus, qui ad foedus ter-
 tio renovandum venerant,
 comiter munera missa, ix. 43.
 ad Asdrubalem & Syphacem
 missi, xxix. 34. ad Romanos
 de pace, xxx. 22. 40. fru-
 mentum & hordeum adpor-
 tant,

- tant, xxxvi. 4. queruntur de Masinissa, xlii. 23.
 — Clusini auxilium adversus Gallos petunt, v. 33.
 — Epirotarum, xxxvi. 35.
 — Eumenis, querentes de clade Sinopensium, xl. 2.
 — Gallorum pollicentur Romanis auxilia ad bellum Macedonicum, xlv. 14.
 — Græciæ Asiæque, Romæ auditi, xxxiv. 57. xliii. 8.
 — Hispani, eorumque simplicitas, xl. 47.
 — Iapydum, Istrorumque, & Carnorum, queruntur de avaritia & crudelitate consulum, xliii. 7.
 — Issenses Gentium, Illyriorum regem, Romæ suspectum reddunt, xlii. 26.
 — Lacedæmoniorum, xxxix. 33.
 — Latinorum, viii. 5.
 — Laurentium pulsantur a propinquis Titi Tatii, i. 14.
 — Locrensiū, obstiti squalore & sordibus, ramos oleæ, velamenta supplicum, porrigentes, queruntur de Pleminio, xxix. 16.
 — Macedones deducti extra urbem in villam publicam, ibique iis locus & cautia præbita, xxxiii. 24.
 — Masinissæ a Romanis donantur, xxx. 17.
 — Nabidis, xxxiv. 42.
 — Neapolitani aurum offerunt Romanis, xxii. 32.
 — Pamphyli coronam auream in curiam inferunt, xlv. 14.
 — Persei jubentur excedere Italia, xlii. 36.
 — Philippi ad Annibalem, xxxiii. 33. 34 & 39. ad Eto-
 los, xxxi. 28. ad Romanos, xxxii. 37. xxxiii. 24. pollicentur Romanis pecuniam & frumentum, xxxvi. 4. coronam auream centum pondo in æde Jovis Optimi Maximi ponunt, *ibid.*
 — Pisanorum, xlv. 13.
 — Pœnorum ad Philippum, capti mittuntur Romam, xxiii. 34. Pœnorum & Masinissæ, Romæ de agro disceptantium, xxxiv. 62.
 — Privernates, viii. 21.
 — Prusæ, Romam missi, xlv. 14.
 — Ptolemæi, xxxii. 9. iis in singulos munera quinque milium æris ex senatusconsulto missa, *ibid.*
 — Ptolemæi & Cleopatæ gratulantes, quod M. Acilius Antiochum Græcia expulerit, xxxvii. 3.
 — Rhodiorum ad Antiochum, xxxiii. 20. ad Romanos, querentium de Sinopensium clade, xl. 2. ad Romanos, xlv. 14. horum superba oratio, *ibid.* alii legati, xlv. 20. miserabili oratione deprecantur iram Romanorum, 22.
 — Romani, ad Coriolanum de pace missi, ii. 39.
 — Athenas, qui Solonis leges describerent,

describerent, iii. 31.

jussu Tolumnii a Fidenatibus interfecti, iv. 17.

Vejos, & superbum Vejentium responsum, iv. 58.

Delphos, consulturi oraculum, v. 15. Apollini crateram auream ferunt, 28. *vid. & xxviii. 45.* ad Gallos, eorumque cum Gallis colloquium, v. 35. 36.

ad Samnites, vii. 31. viii.

23.

in Hispaniam ad Annibalem, non admittuntur, xvi. 6. 9. Carthaginem missi, 18. iis superbe respondent Carthaginenses, *ibid.* ridentur a Gallis, 20.

in varia loca missi, xxii. 33.

male excipiuntur ab Hieronymo Syracusanorum rege, xxiv. 6.

violantur a Carthaginensibus, xxx. 25.

ad Ptolemæum, xxxi. 2.

ad Masinissam, 11.

decem ad constituendas res Græciæ, xxxiii. 24. 31. Asiæ, xxxvii. 55. *vid. & xlv. 17. & lii. 20.*

ad Antiochum & Philip-
pum, xxxiii. 35. 39.

in Græciam, xxxix. 33. xlii. 37.

in Macedoniam, xli. 27.

— Saguntini gratias agunt senatui, xxviii. 39. adducunt quosdam Carthaginenses cum pecunia, qui ad conducenda auxilia in Hispaniam trajecerant, xxx. 21.

— Samnites, Romam missi de pace, viii. 1. ad Annibalem, xxiii. 42.

— Sardorum Romam, xli. 10. 12.

— Syphacis, donati ab senatu Romano, xxvii. 4. xxx. 17.

— Syracusani, xxii. 37. ad Marcellum, xxv. 29.

— Tarentini ad Annibalem, xxiv. 13.

— Tarquiniorum exsulum, ii. 3. 4.

— Thracum, petentes amicitiam & societatem Romanorum, xlii. 19.

— Verminæ Romam, xxxi. 11.

Legati in senatum introducti per consules, xxxii. 8.

Legati jure gentium sacrosancti, ii. 4.

— licet viderentur commisisse, ut hostium loco essent, in iis tamen jus gentium valet, ii. 4.

— contemptui habiti, iii. 25.

— interfecti, iv. 17. 32.

— contra jus gentium arma capiunt, v. 36.

— male excepti a Samnitibus, vii. 31. viii. 23.

— violantur a Gallis, xii. 1.

— si repente aliquo mitterentur, singula per oppida, qua faciendum iter, jumenta imperant, xlii. 1.

Legatis cæsis publice in Rostris statuæ positæ, iv. 17.

— munera data, ix. 43.

xxvii.

- xxvii. 4. xxviii. 39. xxx.
 17. xxxi. 9. xxxvii. 3. xlii.
 6. 19. xliii. 7. 8. xlv. 14.
 xlv. 13.
 — ædes liberæ hospitio datæ,
 sumtusque decretus, xlii. 6.
 Legatis hostium in æde bello-
 næ senatus datus, xxx. 21.
 xxxiii. 24.
 Legationis jus externis, non
 civibus, comparatum, vi. 17.
 Legati imperatorum, ii. 20. x.
 40. 43. & *alibi passim*.
 Legio quot militum? vi. 22.
 vii. 25. viii. 8. xxvi. 28.
 xxix. 24. xliii. 14.
 — prima, secunda, tertia, x.
 18. xxii. 53. xxxiii. 36.
 xxxiv. 46
 — quarta, x. 18. xxvi. 48.
 xxxiv. 46.
 — quinta, xxxix. 30.
 — octava, xxxix. 30.
 — undecima, xxx. 18.
 — duodecima, magna ex
 parte cæsa, xxx. 18.
 — tertia decima, *ibid*.
 — undevicesima, xxvii. 38.
 — vicesima, xxvii. 14. 38.
 — tota, millia hominum
 quatuor, Romæ in foro se-
 curi percussa, xxviii. 28.
 — linteata Samnitium, x.
 38.
 — Sabina, ii. 26.
 — Legiones Etruscorum, x.
 5.
 — Faliscorum, iv. 5.
 Legiones urbanæ, vi. 9. xxiv.
 44. xxv. 3.
 Legiones quatuor vulgo scribe-
 bantur, viii. 8.
 — decem effectæ, ii. 30. vii.
 25.
 Legiones duodeviginti, xxiv.
 11.
 — una & viginti, xxvi. 28.
 xxvii. 22.
 — tres & viginti, xxvi. 1.
 xxvii. 36
 — viginti, xxx. 2.
 Legiones tumultuariæ, xl. 26.
 Legionariorum numerus auctus,
 xlii. 31.
 Legionarii equites, xxxv. 5.
 Lembi, xxxiii. 19.
 Lembi biremes, xxiv. 40.
 Lembi Isthici, xxxii. 21.
 Lembi piratici, xxxvii. 27.
 Lemnos, insula, xxviii. 5.
 Lentinus, *vid*. Manlius.
 Lentulus, *vid*. Cornelius.
 Leon accusat Apollodorum,
 impellentem Athenienses ad
 defectionem, xxxv. 50. *idem*
esse videtur, ac
 Leon, Icesæ filius, legatus
 Atheniensis, xxxviii. 10.
 Leon, locus, xxiv. 39.
 Leonatus Eulyesta, præfectus
 agematis Macedonici, xlii.
 51. 59.
 Leonides Iacedæmonius, dux
 Persei, xlii. 51.
 Leonorius, Gallorum regulus,
 xxxviii. 16.
 Leontini, in eorum urbe Hiero-
 nymus occiditur, xxiv. 7. eo
 proficiscuntur Hippocrates &
 Epicyles, 29. Leontinorum
 urbs a M. Marcello consule
 capta, 30.
 Leonum

- Leonum & pantherarum venditio Romæ, xxxix. 22.
- Lepidus. *vid.* Æmilius.
- Leptis, xxx. 25. xxxiv. 62.
- Lefius. *vid.* Seppius Lefius.
- Letus, mons, xli. 22.
- Leucadia, olim peninsula, postea insula, divisa ab Acarnania freto vadoso, quod perfoſſum manu est, xxxiii. 17.
- Leucas, caput Acarnaniæ, xxxii. 15. xxxiii. 17. xxxvi. 11. Leucadem indictum concilium Acarnanum, xxxiii. 16. eam oppugnat Flaminius, 17. Leucadis situs, *ibid.* capitur proditione, *ibid.* Leucas eximitur concilio Acarnanum, x v. 31.
- Leucate, promontorium, xxxvi. 26. xxxvi. 15. xlv. 1.
- Leucaspis phalanx, xlv. 41.
- Leves milites, viii. 8.
- Leufis, *sive potius* Fleufis, locus, quatuor millia ab Alexandria abest, xlv. 12.
- Leusus Cretenſis, xxxviii. 13.
- Lex Æmilia, de minuenda censura, iv. 24. *vid.* & ix. 33. 34.
- de Ære alieno. *vid.* Æs:
- Agraria, *vid.* Agraria, et adde, vi. 35. vii. 16.
- de Ambitu, vii. 15. xl. 19.
- Annaria, xl. 44.
- Bæbia, xl. 44.
- Canuleji, de connubio Patrum & plebis, iv. 1.
- Cincia, de donis & muneribus, xxxiv. 4.
- de consule intra decem annos non reficiendo, x. 13.
- Curiata v. 46. ix. 38.
- Decem tabularum, iii. 14.
- Decemvires, quibus tabulis duodecim est nomen, in æs incisæ, & in publico propositæ, iii. 57.
- de dictatore creando, ii. 18.
- Flavii, ut in Tusculanos animadvertatur, viii. 37.
- Horatia, iii. 55.
- Icilia de Aventino, iii. 32.
- Licinia, de consule ex plebe creando, vii. 21. 22. 25.
- Licinia Sextia, de ære alieno, de modo agrorum, de consulatu plebejo, vi. 35.
- magistratus plebeji ne pateant patricio, iv. 25.
- de mulctarum æstimatione, iv. 30.
- Oppia, de cultu matronarum, xxxiv. 1. abrogatur, 8.
- Papiria, qua Acerranis civitas sine suffragio datur, viii. 17.
- de perduellione, i. 26.
- Petillia, xxxvii. 54.
- ut plebs citæ omnes Quirites tenerent, iii. 55. viii. 12. xi. 27.
- Poetelia, de nundinis & conciliabulis obeundis, viii. 15.
- Porcia, pro tergo civium, x. 9.
- de provocatione, ii. 8. iii.

55. x: 9. semper a familia eadem lata, *ibid.*
- Lex sacrata, in sacro monte lata, ii. 33. aliæ sacratæ leges, iii. 32. iv. 26. vii. 41. ix. 39. xxxvi. 38. xxxix. 5.
- Senator ne quis, quive senatoris pater fuisset, maritimam navem, quæ plus quam trecentarum amphorarum esset, haberet, xxi. 63.
- Terentilla, iii. 9. 10.
- Trebonia, iii. 65. v. 10.
- Tribunus militum ubi quis fuisset, ne postea ordinum ductor esset, vii. 41.
- tribunorum militum comitia ne fierent, consulumque utique alter ex plebe crearetur, vi. 35.
- Tribunis, ædilibus, iudicibus, decemviris qui nocuisset, ut ejus caput Jovi sacrum esset, iii. 55.
- Valeria, de provocatione adversus magistratus ad populum, sacrandoque cum bonis capite ejus, qui regni occupandi consilia inisset, ii. 8.
- de vicesima manumissorum, vii. 16.
- de unciario fœnore, *ibid.*
- vetusta, priscis literis verbisque scripta, ut, qui prætor maximus sit, Idibus Septembribus clavum pangat, vii. 3.
- Voconia, de hæreditatibus mulierum, xli. 34.
- Voletonis, ut plebeji magistratus tributis comitiis fierent, ii. 56.
- ne quis magistratus sine provocatione crearetur, iii. 55.
- ne cui album in vestimentum addere petitionis causa liceat, iv. 25.
- ne quis populum sevocaret, vii. 16.
- ne quis, nisi qui noxam meruisset, donec pœnam lueret, in compedibus aut in nervo teneatur, viii. 28.
- Leges regiæ, vi. 1.
- decemvirales, iii. 57.
- consulares iii. 56.
- tribunitiæ, *ibid.*
- fœnebres, xxxv. 7.
- Legum publice examinandarum mos, iii. 34.
- Liber vetus linteus Samnitium, x. 3.
- Libri fatales, v. 14. xxii. 9. 57. xlii. 2.
- linter, repositi in æde Monetæ, iv. 7. 20.
- magistratuum, iv. 7. 20.
- Numæ Pompilii septem Græci, septem Latini, sub Janiculo in duabus arcibus lapideis inventi, comburantur, xl. 29.
- Sibiyllini inspecti, iii. 10. v. 13. vii. 2. xxi. 62. xxix. 10. xli. 2. *vid.* Sibiyllia.
- vaticini ex senatusconsulto ad prætorem delati, xxv. 1.
- Liberi sequuntur patrem, iv. 4.
- H h Liberi,

- Liberi, Liberæque ædes, iii. 55.
xli. 33.
- Libero Liberæque signa ænea
ex argento mulctatio posita,
xxxiii. 25.
- Libertas populo Romano red-
dita, ii. 1.
- Libertatis ædes in Aventino,
xxiv. 16.
- Libertatis atrium, xxv. 7. in eo
custoditi obsides Tarentino-
rum, *ibid.* reficitur, xxxiv.
44. *vid. et* xlv. 15.
- Libertini in militiam centuriati,
x. 21. xxii. 11.
- in navalem militiam def-
cripti, xl. 18. xlii. 27.
- Libertinorum filii in senatum
ab Ap. Claudio cenfore lecti,
ix. 46.
- Libertini in quatuor tribus ur-
banas coniecti, ix. 46. *vid.*
et xlv. 15.
- Libethrum, oppidum, xlv. 5.
- Libitina vix sufficiens funeribus,
xl. 19. xli. 26.
- Libui Galli, v. 35. xxi. 38.
xxxiii. 37.
- Liburni, gens fera, x. 2.
- Libyphœnices, xxi. 22. xxv.
40.
- Licina lex. *vid.* Lex.
- Licinius Macer, historiæ Ro-
manæ scriptor, iv. 7. 20. 23.
vii. 9. x. 9.
- A. Licinius Nerva, tribunus
plebis, xli. 10. legatus, xlii.
35. xlv. 18. prætor, xlv.
44.
- C. Licinius, tribunus plebis, ii.
33.
- C. Licinius, tribunus militum
consulari potestate, vi. 31.
primus magister equitum de
plebe dictus, 39. *vid. et* x. 8.
- C. Licinius, legatus Carthagi-
nem missus, xxi. 18.
- C. Licinius, præfectus præsidii
Rhizonis & Olcinii, urbium,
xlv. 26.
- C. Licinius Calvus, consul, vii.
9. *idem est qui* C. Licinius
Calvus Stolo, *de quo infra.*
- C. Licinius Crassus, prætor,
fortitur jurisdictionem urba-
nam, xlii. 9. 10. reficit clas-
sem, 27. dextro cornu, in
proelio adversus Persea, præ-
positus a fratre consule, 58.
creatur consul, & obtinet Ita-
liam, xlv. 17. ejus res ges-
tæ in Gallia, xlv. 12. proro-
gatur imperium, 17. legatus
in Macedoniam, *ibid.*
- C. Licinius Lucullus, tribunus,
triumvir Epulo creatur, qui
legem de creandis trium-
viris Epulonibus tulerat,
xxxiii. 42. triumvir ædi Ju-
ventatis dedicandæ, xxxvi.
36.
- C. Licinius Nerva, legatus,
nunciat victoriam de Gen-
tio, xlv. 3. prætor, 14. fortitur
Hispaniam ulteriorem, 16.
legatus, reducit obsides in
Thraciam, 42.
- C. Licinus Calvus Stolo, plebe-
jus, minorem M. Fabii Am-
busti filiam uxorem ducit, vi.
34. creatur tribunus plebis,
35.

35. leges adversus patriciorum opes promulgat, *ibid.* reſectus tribunus plebis, non patitur creari curules magiſtratus, *ibid.* decimum tribunus plebis reſectus, ſuas leges perfert, 42. creatur conſul, vii. 2. iterum, 9. ſua ipſius lege damnatur, 16.
- L.** Licinius, prætor, xxvii. 8.
- L.** Licinius Pollio, legatus, xxvii. 29.
- L.** Licinius Lucullus, ædilis curulis, xxx. 39.
- M.** Licinius, tribunus militum, occiditur in prælio, xxvii. 12.
- M.** Licinius Craſſus non patitur per fundum ſuum aquam duci, xl. 51.
- M.** Licinius Lucullus, prætor, xxxix. 6. fortitur juridiſtionem inter peregrinos, 8. 18.
- M.** Licinius Strabo, tribunus militum, fortiffime dimicans, ab Iſtris interficitur, xli. 6.
- P.** Licinius Calvus, primus ex plebe tribunus militum conſulari poteſtate creatus, v. 12. quum iterum tribunus militum conſulari poteſtate crearetur, orat, ut is, qui ſibi deferebatur, honos filio ſuo mandetur, 18. ejus de præda Vejorum ſententia, 20.
- P.** Licinius Calvus, tribunus militum conſulari poteſtate, v. 18. 20.
- P.** Licinius Craſſus pontifex maximus creatur ante ædilitatem, xxv. 5. magiſter equitum, xxvii. 5. cenſor, 6. prætor, 21. fortitur juridiſtionem peregrinam, 22. conſul, xxviii. 38. Bruttios provinciam extra fortem accipit, xxix. 1. gravi morbo adſcitur, uti & ejus exercitus, 10. ei prorogatur imperium, 13. copiis conjunctis cum conſule, pugnat cum eo adverſus Annibalem, 36. ejus laudes, xxx. 1. negat ludos ex incerta pecunia voveri debere, xxxi. 9. *vid.* & xxxiv. 44. votum præit conſuli, xxxvi. 2. vetat Q. Fabium Picſtorem flaminem Quirinalem, qui tum prætor erat, ire in Sardiniam provinciam, xxxvii. 51. moritur, xxxix. 46. funeris ejus cauſſa viſceratio data, & gladiatores centum viginti pugnaverunt, *ibid.*
- P.** Licinius Craſſus creatur prætor, xli. 18. excuſat ſe ſacrificiis ſolemnibus impediri, ne in provinciam, Hiſpaniam citeriorem, eat, 19. fit conſul, xlii. 28. Macedoniam provinciam fortitur, 32. proficiſcitur, 49. male pugnat adverſus Perſea, 58. 59. pacem petenti Perſeo negat, 62. altera ejus pugna cum Perſeo, meliore eventu, 66. crudeliter ab eo avareque in Græcia bellatum, xliii. 4. legatus ad Gallos in Aſiam, xlv. 34.
- P.** Licinius Tegula carmen condit,

- dit, quod ab ter novenis virginibus cani jussum, xxxi. 12.
- P. Licinius Varus, ædilis curulis, xxvii 6. creatur prætor, 21. urbanam jurisdictionem fortitur, 22.
- Sp. Licinius. tribunus plebis, suscipit rem militarem impediendam, ii. 43.
- Licinus. *vid.* L. Loricus Licinus.
- Lictores a Romulo instituti duodecim, i. 8.
- quatuor & viginti apparent consulibus ii 55.
- decemvrorum centum & viginti forum implent, iii. 36.
- præeunt proficiscentibus ad bellum, x. 25. xli. 14.
- Lictor H. ratio laqueum injicit, i. 2. deligit ad palum, *ibid.* et viii. 7. *vid. et* xxvi. 6.
- Suspicii, tribuni militum, de foro domum se recipientis, forem virga percutit, vi. 34.
- Lignis carens terra, xxxviii. 18.
- Ligures, populi, v. 35. in Ligures legati missi ad expostulandum, quod Pœnos opibus auxiliisque juissent, xxii. 33. eorum auxilia Asdrubali parata, xxvii. 29. jungunt se Magoni, xxviii. 46. xxix. 5. adversus Ligures varia Romanorum bella, xxxii. 29. *et seqq.* xxxiv. 56. xxxv. 3. 1. 21. 4.
- Ligures, improviso castra Q. Minucii adgressi, funduntur, xxxvi. 18.
- omnes in deditionem veniunt, xxxvii. 2.
- circumveniunt & occidunt L. Bæbium prætorem, xxxvii. 57.
- hostes perpetui populi Romani, & exercendo militi Romano apprimè utiles, xxxix. 1. cæuntur a Romanis, 32.
- castra L. Æmii proconsulis, oppugnant, & ægre ab eo vincuntur, xl. 25. 28.
- sese dedunt, & in Taurasinos publico sumtu traduntur, 38.
- alia Ligurum bella, xli. 16. 18. 20. *& seqq.*
- Ligures Alpini, xxviii. 56. xxix. 5.
- Apuani, xl. 41.
- Celelates, Cerdiciates, xxxii. 29.
- Ilvates, xxxii. 29.
- Ingauni, xl. 25.
- montani, xl. 41.
- Statiellates vincuntur ab M. Popillio consule, xlii. 7. se dedunt, 8. venditos senatus jubet redimi, *ibid.*
- Ligustini populi. xxxi. 10. xxxix. 21. Ligustini Ilvates, xxxii. 31.
- Ligustini montes, xxxiv. 8.
- Ligustinum bellum, xxxv. 4. scutum, xlv. 35.
- Ligustinus ager viritim divisus, xlii. 4.
- Sp. Ligustinus. xlii. 34. ejus ad populum oratio, *ibid.*
- Lilybaum, xxv. 31. xxvii. 5.

- ad Lilybæum pugna navalis, xxi. 50.
- Limina ænea in Capitolio posita, x. 23.
- Limnæa deditur M'. Acilio, consuli, xxxvi. 14.
- Lingos, mons, xx ii. 13.
- Lingones cum Bojis, pellunt Etruscos & Umbros agro, v. 35.
- Lingua ab irrisu exserta, vii. 10.
- Linteata legio. *vid.* Legio.
- Lintei libri, iv. 7.
- Linterni arenæ, xxii 16. Linternum, xxiii. 35. eo colonia deducta, xxxii. 29. xxxiv. 45. in Linterninum secedit Scipio Africanus, ibique moritur, xxxviii. 52. 53.
- Lintibus utuntur pedites in trajiciendo Rhodano, xxi. 27.
- Liparæ insulæ, xi. 49.
- Liparenfes piratæ, v. 28.
- Liris, fluvius, x. 21. xxvi. 9. 34
- Lisizæ, urbs Thessaliæ, xxxii. 14.
- Lissus, oppidum, xlv. 30.
- Litabrum, oppidum in Hispania munitum & opulentum, vineis expugnat C. Flaminius, xxxv. 22
- Litana, silva in Gallia Cisalpina, xxiii. 24. in ea exercitum L. Postumii consulis delent Galli, *ibid.* ad eam octo milia Gallorum cæsa, x. xiv. 22. 42.
- Litatio ac perlitatio in sacrificiis, xli. 19.
- Littere laureatæ, v. 28. xlv. 1.
- Litteras attulit in Latium Evander, i. 7.
- Liternum. *vid.* Linterni arenæ.
- Liternus, ruvius, xxxii. 29.
- Litubium, oppidum Ligurum, se dedit Romanis, xxxii. 29.
- Lituus augurum, i. 18.
- Livius, poëta, ab saturis ausus primus argumento fabulam scribere, vii. 2. *vid.* § xxvii. 37.
- C. Livius pontifex creatur, in M'. Pomponii Mathonis locum, xxvi. 23. ædilis curulis, xxix. 38. prætor cum cognomine Salvatoris, x. x. 26. fortitur Bruttios, 2. præest equitibus alarum, in pugna adversus Bojos, xxxv. 5. petit consulatum, sed repulsam patitur, 10. moritur, xliii. 13.
- C. Livius Salinator creatur prætor, xxxv. 24. fortitur classem, x. xvi. 2. lustrat classem, xxxvi. 42. Samen Zacynthumque populatus, pervenit Piræeum *ibid.* ei occurrit Eumenes cum tribus navibus, *ibid.* trajicit Delum, *ibid.* Deli retinetur ab adversis ventis, 43. vincit classem Antiochi, 44. 45. Ilii sacrificat Minervæ, xxxvii. 9. capit Seston, *ibid.* oppugnat Abydum, *ibid.* obsidionem relinquit, 12. trahit L. Emilio Kegillo classem, 4. censet obstruendum esse exitum portus

- tus Ephesini, *ibid.* in Lyciam missus fugat Lycios, 16. legatus ad Prusiam, Bithyniæ regem, missus, eundem revocat ad consilia pacis, 25. creatur consul, xxxviii. 35.
- L. Livius, tribunus plebis, ix. 8.
- M. Livius, legatus Carthaginem missus, xxi. 18.
- octavo post damnationem anno reducitur a consulibus in urbem, xxvii. 34. pro cognato, M. Livio Macato, dicit in senatu, *ibid.* ad secundum consulatum pene invitus protrahitur, *ibid.* ægre se reconciliari patitur cum Nerone collega, 35. iræ plenus adhuc in cives, proficiscitur ad bellum, 40. egregia ejus victoria de Asdrubale, 46-49. triumphat, xxviii. 9. dictator creatur, 10. ei in annum prorogatum imperium, *ibid.*
- Volonum exercitum in Galliam ex Etruria traducit, xxix. 5. ei prorogatur imperium, 13. creatur censor, 37. Salinatoris quare cognomen invenerit, *ibid.* pravum ejus certamen cum collega Nerone, *ibid.* præter tribum Mæciam, populum Romanum omnem, quatuor & triginta tribus, ærarios relinquit, *ibid.* *vid.* & xxxvi. 36. xxxix. 3.
- M. Livius Tarentum tuetur, xxiv. 20. urbe capta ab Annibale, in arcem confugit, xxv. 10. arcem defendit, 11. & xxxvi. 30. de eo certamen in senatu, xxvii. 25.
- M. Livius Denter, consul, x. 1. eo consule, Æquicum bellum redintegratum, *ibid.* creatur pontifex inter primos e plebe, 9. præit verba devotionis P. Decio, 28. proprætor, 29.
- M. Livius Macatus, xxvii. 34.
- T. Livium quæ causæ ad res populi Romani scribendas impulerint, *Præf. lib.* 1. quo tempore vixerit, iv. 20. xxviii. 12. cur sequatur Polybium, xxxiii. 10.
- Loca & lautia legatis decreta, xxviii. 39. xxx. 17. xxxiii. 24. xxxv. 23. xlii. 26.
- Locorum divisio in spectaculis, i. 35 xxxiv. 51.
- Locis sanctitate insignibus etiam adfecta miracula xxiv. 3.
- Locrenses, xxiii. 30. xxix. 9.
- Locrenses in Græcia restituti Ætolis, xxxiii. 34.
- Locri deficiunt post Cannensem cladem ad Pœnos, xxii. 61. *vid. et* xxiii. 30. *et* xxiv. 1. oppugnantur a Crispino, xxvii. 25. recipiuntur a Scipione, xxix. 6. 7. qui iis Pleminium præfectum imponit, 8. in eos impotenter sævit Pleminius, *ibid.* *et* 9. eorum querelæ per legatos deletæ ad senatum, 16. 17. 18. libertas iis legesque suæ restituntur a senatu, 21. *vid. et* xxxi. 12.

Locris

- Locris in Græcia, xxvi. 26.
xxviii. 6.
- Locustarum vis ingens, ita ut,
unde advenissent, parum con-
staret, circa Capuam omnem
agrum complevit xxx. 2. *vid.*
et xlii. 2. earum tantæ nubes
a mari vento in Apuliam il-
latæ, ut examinibus suis late
agros operirent, xlii. 10.
- Longarus bellum cum Deme-
trio, Philippi Macedoniæ re-
gis patre, gessit, x. xi. 28.
- Longula oppidum. ii. 33. a Co-
riolano Romanis adimitur,
39. *vid. et* ix. 39.
- Longuntica xxii. 20.
- Lora in usum cibi versa, xxiii. 19.
- Loracina, fluvius, xliii. 6.
- Loricati equites, xxxv. 48.
xxxvii. 40
- Loryma, portus, xxxvii. 17.
viginti paullo amplius millia
ab Rhodo abest, xlv. 10.
- Lua Mater, viii. 1. ei arma cæ-
forum Volscorum data a con-
sule, *ibid.* ei dicata spolia hos-
tium, xlv. 33.
- Luca, urbs, xxi. 59. eo colonia
deducta, xli. 17.
- Lucani pugnant cum Samniti-
bus adversus Alexandrum
Epirenses, viii. 17. recipiun-
tur a Romanis in fidem. 19.
fœdere in amicitiam accipiun-
tur, 25. deficiunt, fraude
impulsi, 27. in eorum re-
gionem transeunt exercitus
Romani, ix. 20. Lucanorum
oratores petunt in amicitiam
Romanorum recipi, x. 11.
- fœdus cum iis ictum, 12.
eorum seditio comprimitur,
18. deficiunt ad Pœnos, xxii.
61.
- Lucanorum aliquot ignobilia
oppida expugnat Ti. Sem-
pronius, consul, xxv. 1. in
Lucanis perit, 16. dedunt se
Romanis, xxvii. 15. xxviii.
11.
- Lucanæ legiones sæpe fuscæ ab
Alexandro Epirensi, viii. 24.
- Lucani montes, ix. 17.
- Lucanus exsul veruto transfigit
Alexandrum Epirenses, viii.
24.
- Luceres, tribus antiqua, i. 13.
x. 6. equitum centuria, i. 13.
36.
- Luceria, urbs, ix. 2. 12. xxii.
9. xxiii. 37. xxiv. 3. in ea
servati obsides Romanorum,
ad Caudium dati Samnitibus,
ix. 12. obseffa & capta a Ro-
manis, 5. amissa & recepta,
26. colonia eo deducta, *ibid.*
oppugnatur a Samnitibus,
x. 35.
- Lucerini, ix. 2. ad Lucerinum
finem pugnatum cum Samni-
tibus, duce Atilio consule,
x. 35. ob servatam fidem a
Romanis laudantur, xxvii. 10.
- Lucretia, uxor Collatini, i. 57.
stuprum ei per vim oblatum
a Sex. Tarquinio, 58. illa vo-
cat patrem & virum, *ibid.*
cultro se occidit, *ibid.*
- C. Lucretius, duumvir navalis,
xl. 26.
- C. Lu-

- C. Lucretius Gallus creatur prætor, xlii. 28. fortitur provinciam, quo senatus censuit, 31. ei decernitur clavis, 35. 48. acerbæ ejus injuriæ in Chalcedenses, xliii. 9. accusatur & damnatur, 5.
- Hofus Lucretius Tricipitinus, consul, iv. 30.
- L. Lucretius Flavus, consul, vincit Æquos acie v. 29. tribunus militum consulari potestate, 32. adversus Volsinienfes profectus, eos vincit, *ibid.*
- L. Lucretius Tricipitinus, consul, ingentem Volscorum multitudinem fundit, iii. 8. cum ingenti præda Romam redit, & de Volsceis Æquifque triumphat, 10.
- L. Lucretius Tricipitinus, tribunus militum consulari potestate, vi. 4. iterum, 21. tertium, 22.
- L. Lucretius, quæstor, per infidas interceptus, traditur venienti in Liguriam Annibali, xxi. 59.
- M. Lucretius, tribunus plebis, xxvii. 5.
- M. Lucretius, tribunus plebis, xli. 19. a fratre prætor præmissus, naves a sociis ex fœdere exigit, 48.
- P. Lucretius, consul, ii. 15.
- P. Lucretius, præfectus urbis, differt actiones tribunitias in adventum consulum, iii. 24.
- P. Lucretius Tricipitinus, tribunus militum consulari potestate, iv. 44. iterum, 47.
- Sp. Lucretius, Lucretiæ pater, i. 58. præfectus urbis a rege relictus, 59. suffectus Bruto, non sufficientibus viribus ad consularia munera obeunda, intra paucos dies moritur, ii. 8.
- Sp. Lucretius, ædilis plebis, creatur prætor, & fortitur Galliam, xxviii. 38. ei prorogatum imperium, xxix. 13. rursumque, ut Genuam oppidum, a Magone Pœno dirutum, exædificaret, xxx. 1. mittitur legatus in Africam, xxxi. 11.
- Sp. Lucretius, prætor, xlii. 9. occupat castella super Tempe, xlv. 7.
- T. Lucretius, consul, ii. 8. Etruscos cædit, 11. iterum consul, 16.
- Lucretius triginta diebus finitus post Cannensem cladem, xxii. 56, in luctu purpura & aurum deponuntur, xxxiv. 7.
- Lucullus. *vid.* Licinius.
- M. Terentius Varro Lucullus. *vid.* Terentius.
- Lucumo, potens divitiis, commigrat Romam, i. 34. ejus pater Damaratus, *ibid.* ejus uxor Tanaquil, *ibid.* ei, carpento sedenti, aquila pileum aufert, & rursus capiti reponit, *ibid.* vocatur L. Tarquinius Priscus, *ibid.* *Vid.* L. Tarquinius Priscus.
- Lu-

- Lucumo, juvenis præpotens, coramit uxorem Arantis Clusini, v. 33.
- Lucus, quo se Numa, velut ad congressum Itæ, sine arbitris contrahere, iteratus Camenis, i. 20.
- Lucus Ianæ, xxvii. 1.
- Ferentinæ, ad quem concilia Latinorum populorum habita, i. 10. 52. vii. 23.
- Feroniæ, xxvi. 11. xvii. 4.
- Junonis Lacinia, xxiv. 3.
- Junonis Sorptæ, vii. 14.
- Maricæ, xxvii. 31.
- Ietulinus, vi. 20. vii. 41.
- Simulæ, xxix. 12.
- Luci fanaque sacrosancta, xx. v. 51.
- Ludi a Romulo editi, i. 9.
- a Tarquinio Prisco, qui deinde sollemnes annui mansere, Romani, Magnique varie appellati, i. 35.
- a prætoribus urbis, xxvii. 23.
- ab ædilibus, plebejis & curalibus, vi. 42.
- voti a dictatoribus, v. 19. vii. 11.
- a consulibus, xxxi. 9. xxxvi. 2.
- a variis imperatoribus, xxviii. 45. xxxi. 49. xxxix. 22. xl. 44. 45.
- religionis causa, xxxix. 22.
- belli causa, xxii. 9. 10. xxvii. 33. xxx. 27.
- concordia causa, iv. 12. vi. 42.
- — pessilentia avertenda causa, vii. 2. xxvii. 23.
- Ludi Apollinares, eorumque origo, xxv. 12. eos populus coronatus spectavit, *ibid.* *Vid.* & xvi. 23. xxvii. 11. in perpetuum voti, xxvii. 23. circo inundato, extra portam Collinam, ad ædem Erycinæ Veneris parati, xxx. 38. Apollinaribus Ludis ante diem quintum Idus Quintiles solis eclipsis, xxxvii. 4.
- Capitolini, v. 50.
- Circenses, xxx. 27. xlv. 18.
- Consualia, i. 9.
- Funebres, editi a Scipione, xxviii. 21. Ludi funebres per quadriduum in foro, mortis M. Valerii Lævini causa, a filiis ejus facti, in quibus quinque & viginti paria gladiatorum, xx. i. 50. *vid.* & xvi. 43. per triduum a filiis M. Æmilii Lepidi, xxiii. 30. funeris P. Licinii causa, xxxix. 46.
- Isthmii, xxxiii. 32.
- Magni ex instauratione Romæ parati, ii. 36. tumultus causa voti, iv. 27. a Camillo voti, v. 19. ex auctoritate Patrum voti a dictatore, vii. 11. voti æris trecentis triginta tribus millibus, trecentis triginta tribus, triente, xxii. 10. voti a consule Acilio Glabrione, xxxvi. 2.
- Megalesia, xxix. 14. xxxiv.

- xxxiv. 54.
 Nemei, xxvii. 30. 31.
 — Olympici, xxvii. 35.
 — Plebeji in unum diem instaurati, xxvii. 21. xxviii. 10. xxxix. 7. in biduum instaurati, xxv. 2. xxvii. 36. xxix. 38. xxxiii. 42. ter instaurati, xxiii. 30. xxv. 2. xxx. 26. quinquies toti instaurati, xxxviii. 35. septies instaurati, xxix. 11. xxxiii. 25.
 — Romani, etiam Magni dicti, i. 35. magnifice facti, xxv. 2. semel instaurati, xxvii. 6. 21. 36. xxx. 26. xxxix. 7. biduum instaurati, xxix. 38. triduum instaurati, xxiii. 30. ter toti instaurati ab ædilibus curulibus, xxviii. 10. xxix. 11. xxxiii. 25. 42. xxxiii. 35. quater instaurati, xxxii. 27.
 — Scenici, quando primum instituti, & quare? vii. 2 per quatrimum primum facti ab ædilibus curulibus, xxiv. 43. magnifice apparateque facti, xxxi. 4.
 — Taurilia, xxxix. 22.
 Ludorum sollempnia intermittere, nefas, v. 1. Ludi ab ædilibus ex mulctaticia pecunia facti, x. 23. Ludorum causa epulum Jovis, xxv. 2. xxvii. 36. xxix. 38. in Ludis senatoria loca secreta a populo, xxxiv. 54. Ludorum sumptus, graves non modo Italix ac sociis Latini nominis, sed etiam provinciis externis, circumscripti, xl. 44. sumptuum in Ludos vix tolerabilis opulentis regnis infania. vii. 2.
 Ludi primum de incerta pecunia voti, xxxi. 9.
 Ludi, injussu senatus voti, non fiunt de ære publico xxxvi. 36. pontifices negant pertinere ad religionem, quanta impensa Ludi fiant, xxxix. 5.
 Ludos ob res bene gestas quando primum coronati spectaverint? x. 47.
 Ludiones ex Etruria acciti, vii. 2.
 Ludionum convivalia oblectamenta quando primum Romæ addita epulis? xxxix. 6.
 Ludi literarum in tabernis in foro, iii. 44. strepunt discantium vocibus, vi. 25.
 Lunæ defectu crepitus æris nocte silente cieri solet, xxvi. 5.
 Lunæ eclipsis prædicta a C. Sulpicio Gallo, tribuno militum, liv. 37.
 Lunæ ædes in Aventino, xl. 2.
 Luna, urbs, xxxix. 21. xliii. 11.
 Lunæ portus, xxxiv. 8. xxxix. 21. 32.
 Lunensem agrum depopulantur Ligures, xxxiv. 56.
 Lunensium & Pisanorum de agris controversia, xlv. 13.
 Lupa

- Lupa mammas Romulo & Remo præbet, & lingua pueros lambit, i. 4. simulacra infantium, conditorum urbis, sub uberibus Lupa posita, x. 23.
- Lupercal, i. 5.
- Lupus, Marti facer, x. 27.
- Lupus in Gallia vigili gladium, e vagina raptum, abstulit, xxi. 62. *vid.* Prodigia.
- Lupi ferrei in oppugnantes urbem injecti, xxviii. 3.
- Luporum simulacrum, xxii. 1.
- Lupus, viri cognomen. *vid.* L. Cornelius Lentulus, & Rutilius.
- Luscinus, regulus Hispaniæ ulterioris, xxxiii. 21.
- Lusitania, xxi. 43. xxvii. 20.
- Lusitaniæ montes, xxi. 43.
- Lusitani vincuntur a P. Cornelio Scipione, cæsis duodecim millibus, xxxv. 1. cædunt Romanos, xxxvii. 46. funduntur a L. Æmilio Paulo, cæsaque sunt decem & octo millia armatorum, xxxvii. 57. & sex millia a C. Atinio, prætore, xxxix. 21. de Lusitanis triumphat C. Calpurnius Piso, prætor, xxxix. 42. iis subactis, triumphat L. Postumius Albinus, xli. 3. & 11.
- Lustratio exercitus apud Macedonas. xl. 6.
- Lustrata urbs, xxxv. 9.
- Lustratum oppidum, xlii. 20.
- Lustrum, propter Capitolium captum, & occisum consulem, condi religiosum est, iii. 22.
- Lustra varia, i. 44. iii. 3. 24. x. 9. 47. xxvii. 36. xxix. 37. xxxv. 9. xxxviii. 36. xli. 2. xlii. 10.
- Lutarius, Gallorum regulus, xxxviii. 16.
- C. Lutatius, triumvir coloniae deducendæ, a Bojis comprehenditur, xxi. 25. post sextumdecimum annum servitute eximitur a Servilio, consule, xx. 19.
- Cn. Lutatius Cerco, xlii. 6.
- Q. Lutatius Cerco. eo consule, pax data Carthaginensibus, xxx. 44.
- Luxus Romam inductus ab exercitu Asiatico, xxxix. 6. *vid.* & xxxiv. 4.
- Lycaonia. xxxvii. 54. donatur Eumeni, xxxviii. 39.
- Lyceum Athenis incensum a Philippo, xxxi. 24.
- Lyceus Pan, i. 5.
- Lycia, xxxiii. 41. xxxvii. 15.
- Lyciæ caput, Patara, *ibid.*
- Lycii fusi fugatique a Romanis, xxxvii. 16. attributi Rhodiis, xxxviii. 39. queruntur de crudelitate Rhodiorum, xli. 10. vexantur bello ab Rhodiis, 30. jubentur esse liberi, xliv. 15.
- Lychnidus, oppidum, capitur, xxvii. 32. *vid.* & xliii. 9. 10. 21.
- Lyciscus, Ætolorum prætor, xlii. 38. xlv. 28.
- Lyco Achæus, præfectus Æto-

- Ætolorum & Bœotorum in
Persei exercitu, xlii. 51.
- Lycortas**, Megalopolitanus, prin-
ceps legationis Achæorum ad
Romanos, xxviii. 31. præ-
tor Achæorum, indicit con-
cilium, xxxix. 35. ejus ad
Ap. Claudium oratio, 36.
- Lycurgi** disciplina, cui per sep-
tingentos annos adsueverant
Lacedæmonii, abrogatur,
xxxviii. 34. xxxix. 33. 37.
- Lycurgus**, tyrannus Lacedæmo-
niorum, xxxiv. 26.
- Lycus** in Daflæretis, xxii. 9
- Lydia** donatur Eumeni, xxviii.
39.
- Lydi**, vox Germanica, lxxii.
34.
- Lycestæ**, populi, xlv. 30.
- Lyncus**, oppidum, xxvi. 25.
xxxi. 33.
- Lyfmachia**, urbs, xxxii. 34.
xxxiv. 57. xxxvi. 33.
xxxvii. 35. diripitur & in-
cenditur a Thracibus, xxxiii.
38. eam restituere cupit An-
tiochus, *ibid.* ut Seleuco
filio eam det regni sedem,
40. *vid. et* xxxv. 15.
- Lyfmachus**, Philippi amicus,
in consilium ab eo adhibetur
ad judicium Demetrii, xl.
8.
- Lysinoë**, urbs, xxxviii. 15.
- Lysis**, fluvius, xxxviii. 15.

M.

- Macatus**. *vid.* Livius.
- Macedonia**, i. i. ix. 18. Ma-
cedoniam populantur Darda-
ni, xxvii. 33. tota se dedit Æ-
milio Paulo, consuli, xlv. 45.
de Macedonia senatuscon-
sultum xlv. 18.
- Macedones**, vii. 26.
- Macedonici exercitus Romanis**
comparati, ix. 19.
- Macedonum legio** in Annibalis
exercitu, xxx. 33. *vid.* Phi-
lippus. eorum legati, in se-
natum introducti, queruntur
de M. Aurelio, xxx. 42.
- Macedonum gentis nobilitas**,
xxxi. 1. Macedonici belli
causæ cum Philippo, i. 5.
item cum Perseo, xxxix. 23.
- Macedones terrentur** scēdi-
tate vulnerum, Romanis ar-
mis illatorum, xxxi. 34. eo-
rum animos sibi conciliare
studet Philippus, xxxii. 5.
- Macedonum cum Romanis**
pugna ad Cynoscephalas,
xxxiii. 7-10. Macedonum in-
terfectorum ossa legit Antio-
chus ad Cynoscephalas,
xxxvi. 8. offenduntur a Phi-
lippo, xl. 3. Macedones inter
& Romanos fortuna, non
jussu imperatorum, commis-
sum certamen, xlv. 40. vin-
cuntur a Paulo Æmilio, 40-
42. belli finis, xlv. 9.

Mace-

- Macedonum regnum quomodo,**
 & per quos creverit? xl. 9.
 post mortem Aleandri in
 multa regna distractum, *ibid.*
Macedonum principes in Ita-
 liam ire jubentur, xlv. 32.
Macedonibus interdicta auri &
 argenti metalla, xlv. 29. &
 connubia extra fines suos,
ibid.
Macedonica phalanx, ix. 19.
Macedonica præda, xlv. 33. &
 39.
Macedonici exercitus lustratio,
 xl. 6.
Macedonicum mare, xlv. 11.
Macedonicum vallum. *vid.* Val-
 lum.
Macella, urbs Siciliae, deficit a
 Romanis, xxvi. 21.
Macerium Romæ incendio con-
 sumitur, xxvi. 27. reficitur,
 xxvii. 11.
Macer *vid.* Licinius.
Macerinus. *vid.* Geganus.
Machanidas, tyrannus Lacedæ-
 moniorum bello petit A-
 chæos, xxvii. 29. *vid.* &
 xxviii. 5. Eleos, Olympio-
 rum solemne ludicrum pa-
 rantes, aggredi statuit,
 xxviii. 7. metu Philippi
 comprimitur, *ibid.*
Macra Come, oppidum, xxxii.
 13.
Macra, fluvius, xxxix. 32. xl.
 41.
Macri campi, xli. 22. xlv. 12.
Macris, insula, xxxvii. 13. 28.
 29.
Maduateni, Thraciæ populi,
 xxxviii. 40.
Madyus, Chersonesi urbs,
 xxxi. 16. xxxiii. 38.
Mæander, fluvius, xxxvii. 45.
 56 ejus amnis fontes Celæ-
 nis oriuntur, xxxviii. 13.
 vado superari non potest,
 12.
Mæcia tribus addita, viii. 17.
vid. et xxix. 37.
P. Mæcilius, tribunus plebis, ii.
 58.
Sp. Mæcilius absens quantum
 tribunus plebis creatur, iv. 48.
 turbator vulgi, *ibid.*
Mædi, populi, xxvi. 25. xl. 21.
 in Mædicam exercitum du-
 cit Philippus, *ibid.*
P. Mælius, tribunus militum
 consulari potestate, v. 12.
 iterum, 18.
Q. Mælius, tribunus plebis, ix.
 8.
Sp. Mælius, ex equestri ordine,
 largitiones frumenti facere
 instituit in annonæ caritate,
 iv. 13. de regno parando
 agit, *ibid.* vocatur ad dic-
 tatorem Cincinnatum, 14. ab
 Ahala Servilio magistro equi-
 tum occiditur, *ibid.* factum
 defendit dictator, 15. domus
 ejus diruitur, 16. *vid.* Æ-
 quimælium.
Mænium atrium, xxxix. 44.
C. Mænius, consul, vincit Ari-
 cinos Laviniosque, viii. 13.
 triumphat, *ibid.* statua eque-
 stris ei in foro posita, *ibid.*
 Mænium

- quæstionum de conjuratis exercendarum causa dictator creatur, ix. 26. ei minitatur accusationem nobilitas, *ibid.* *vid.* & ix. 34. ejus oratio ix. 26. abdicat se dictatura, & reus factus, absolvitur, *ibid.*
- C. Mænius, prætor, xl. 35. exercet quæstiones de veneficiis, 43.
- L. Mænius, tribunus plebis, rogationem de unciario fœnore fert, vii. 16.
- M. Mænius, tribunus plebis, legis agrariæ lator, iv. 53. impedit delectum, *ibid.*
- M. Mænius, tribunus plebis, vi. 19. dedit se in seditione Manliana auctoritati Patrum, *ibid.* diem dicit Manlio, *ibid.* et 20.
- M. Mænius, tribunus militum, in pugna cum Magone Poeno cadit, xxx. 18.
- P. Mænius, tribunus militum consulari potestate, v. 12.
- Q. Mænius, prætor, sortitur jurisdictionem peregrinam, xliii. 4.
- T. Mænius, prætor, xxxix. 6. sortitur jurisdictionem inter cives, 8. 18. tribunus militum, xl. 35.
- Mæsia, sylva, i. 33.
- Magaba, mons, xxxviii. 19. petunt eum Tectosagi Galli, *ibid.*
- Magalus, regulus Bojorum, xxi. 29.
- Magister equitum primus, Sp. Cassius, ii. 18.
- primus de plebe, C. Licinius, vi. 39.
- Magistro equitum cum dictatore æquatum imperium, xxii. 25. 26. sine magistro equitum dictator, xxiii. 22. 23.
- Magister juventutis Faliscæ prodit pueros, v. 27. cæditur virgis a pueris, *ibid.* *vid.* & xlii. 47.
- Magistratus curulis, iv. 7. quum sine magistratu curuli res publica esset, creatur interrex, *ibid.* *vid.* et Curulis.
- plebejus nullus auspicato creatur, vi. 41.
- magnos decet esse minus diuturnos, iv. 24.
- Magistratus non creandus sine provocatione, iii. 55. qui sine Magistratu rem gessit, triumphare non potest, xxviii. 38. L. tamen Lentulus, qui sine Magistratu rem gesserat in Hispania, ovans urbem ingreditur, xxxi. 20.
- Magistratum gesturi, intra quintum diem in leges jurare debebant, xxxi. 50.
- Magistratus duos curules unus nec capere potest, nec gerere, xxxix. 39.
- Magistratum eundem intra decem annos non capiendum, plebiscitis cautum, vii. 42. duo Magistratus uno anno non gerendi, *ibid.*

Magif-

- Magistratus & senatores pecuniam sponte conferunt ad supplementum classis, xxvi. 30.
- Magistratus minores Romæ circumire vigilas iussi, xxxii. 26. xxxix. 16.
- Magistratus cuncti circa omnia pulvinaria victimis majoribus sacrificant, prodigiorum procurandorum causa, xliii. 15.
- Magistratuum Romanorum prisca modestia, xlii. 1. avaritia & superbia, xliii. 2. crudelitas, 4. 6.
- Magistratuum libri citati, iv. 20. xxxix. 52.
- Magistratibus ineundis sollempnis dies. *vid.* Anni consularis principium.
- Cn. Magius Atellanus, xxiv. 19.
- Dec. Magii Campani constans erga Romanos fides, xxiii. 7. victus in Annibalis castra ducitur, 10. navi Carthaginem missus, tempestate fertur Cyrenas, *ibid.* confugiens ad statuum regis Ptolemæi, liberatur, *ibid.* manere mavult in Ægypto, quam redire in Italiam *ibid.*
- Magnesia, urbs super Mæandrum, dedit se Romanis, xxxvii. 45.
- Magnesia, urbs ad Sipylum, xxxvi. 43. xxxvii. 10. 11. 37. se dedit Romanis, xxxvii. 44. Lumeni a Romanis tribuitur, 56.
- Magnesia, Græciæ regio, xlii. 54. xliv. 11.
- Magnetarches, summus Magnetum magistratus, xxxv. 31.
- Magnetes pronunciantur liberi, xxxiii. 32. 34. eorum concilium Demetriade, xxxv. 31. ad Magnetes legatorum Romanorum oratio, *ibid.* eos frustra tentat T. Quintius, 39.
- Magni Campi, locus, xxx. 8.
- Mago, frater Annibalis, xxi. 47. proelio ad Trebiam in insidiis collocatur, 54. in Cannensi pugna mediam aciem cum Annibale tenet, xxii. 46. res a fratre Annibale gestas Carthaginensibus exponit, xxiii. 11. 12. annulos aureos, e digitis occisorum Romanorum detractos, in curiæ vestibulo effundi jubet, *ibid.* cum eo Hannonis disceptatio, 13. mittitur in Hispaniam, 32. vincitur ad Illiturgin a Romanis, 49. mittitur ab Asdrubale fratre ad conquestionem militum. xxiv. 42.
- Asdrubali, Gisgonis filio, conjunctus, vincit P. Scipionem xxv. 32. 34. Asdrubali fratri se jungit, 35. ejus castra a Marcio capta, 39.
- venit ex ulteriore Hispania cum Asdrubale, Gisgonis filio, ad Asdrubalem fratrem, xxvii.

- xxvii. 20. in fugam vertitur, xxviii. 2. delectum in Hispania cum Asdrubale, Giffonis filio, habet, & cum eo bellum instaurat, 12. equestri proelio vincitur, 13. it Gades, dissipaturque ejus exercitus, 16. Gadibus ex fuga subsistit, 23. jubetur a senatu Carthaginienſi classem, quam Gadibus haberet, in Italiam trajicere, 36. a Gaditanis intra urbem non admittitur, 37. ex minore Balearium insula in Italiam trajicit, 46. capit Genuam, *ibid.* Gilos & Ligures in concilium vocat, xxix. 5. vincitur a Romanis, xxx. 18. femore transfixo vulneratur, *ibid.* profugit in Liguriam, 19. ex vulnere moritur, *ibid.*
- Mago, legatus Pœnorum ad Philippum. xxiii. 32.
- Mago ex gente Barcina, cognatus Annibalis, capitur, xxiii. 41.
- Mago, Pœnorum dux, Carthaginem novam tueretur, xxvi. 44. se, arcem, & præsidium Scipioni dedit, 46. Romam mittitur cum quindecim captivis sedatoribus, 51.
- Maharbal, Himilconis filius, oppugnationi Sagunti præficeretur ab Annibale, præficiente in Oretos & Carpetanosque, xxi. 12. depopulatur lociorum populi Romani agros, 45. persequitur Romanos, a Trallibus fugen-
- tes, xxii. 6. præfectus equitum suadet Hannibali post classem Romanorum ad Cannas ut quamprimum Romam petat, 51 *vid.* & xxiii. 18.
- Malea. xxi. 4. 47. xxxii. 16. xxxvi. 42. xlii. 16.
- Malea promontorium, xxxiv. 32.
- Maleventum. ix. 27. x. 15.
- Maliacæ sinus, vii. 30. xxxi. 46. xxxv. 4. 32. xxxvi. 14.
- Maltiosa silva i. 30.
- Maleris ager in Græcia, xlii. 40.
- Maleolus *vid.* Publicius.
- Malleoli, ignita tela, xxxviii. 6.
- Mallæa Perrhæbiæ, xxxi. 41. xxxv. 13. xxxix. 25. vi capitur a Menippo, duce Antiochi, xxxvi. 10. Malleam capit Philippus, 13. capitur & diripitur a Romanis, xlii. 47.
- Maluginensis. *vid.* Cornelius.
- Malus in circo instabilis in signum Pollentiæ procidit, atque id dejicit, xxxix. 7.
- Mamercinus. *vid.* Æmilius, & Pnarius.
- Mamercus Æmilius. *vid.* Æmilius.
- C. Mamilius Vitulus, primus ex plebe curio maximus creatur, xxvii. 8. prætor, xvii. 35. fertur in Italiam, 36. 38. legatus ad Philippum, xxx. 26. pestilentia moritur, xli. 26.

- L. Mamilius, Tusculi dictator, auxilium fert Romanis, iii. 18. Romana civitate donatur, 29.
- Oct. Mamilius Tusculanus, ab Ulysse Deaque Circe oriundus, i. 49. ei filiam nuptum dat Tarquinius Superbus, *ibid.* ad eum exsulatum abijt focer, ii. 15. concitat triginta populos adversus Romanos, 18. in pugna ad Regillum lacum vulneratur, 19.
- Q. Mamilius, ædilis plebis, xxvii. 36.
- Q. Mamilius Turinus prætor creatur, quum ædilis plebis esset, xxviii. 10. fortitur jurisdictionem peregrinam, sed accipit Galliam, *ibid.*
- Mancinus. *vid.* Hostilius.
- Mandonius, xxii. 21. frater Indibilis, Iltergetum Reguli, xxvi. 49. ejus uxor capta flens ad pedes Scipionis procumbit, obtestaturque, ut curam feminarum impensius custodibus commendaret, *ibid.* Mandonius deficit ad Romanos, xxvii. 17. ei conjux & liberi redduntur, *ibid.* deficit, & concitatis popularibus, agros sociorum populi Romani depopulatur, xxviii. 24. magna pugna vincitur, 33. petenti veniam ignoscit Scipio, 34. deficit a Romanis, sed comprehensus traditur ad supplicium, xxix. 3.
- Mandropolis, xxxviii. 15.
- Manduria, oppidum in Sallentinis, a Q. Labio, consule, vi capitur, xxvii. 15.
- Manes, i. 20. Manium placandorum ritus edocere debebat pontifex maximus, *ibid.* Diis Manibus Tellurique se devovet Decius, viii. 9.
- Manicius, prætor Prænestinus ex scriba, xxiii. 19. statua ei Præneste in foro statuta, *ibid.*
- P. Manilius, legatus in Illyricum, xlv. 17.
- Sex. Manilius in secessione militum cum M. Oppio summæ rerum præest, iii. 51.
- Manipulus, i. 52. vii. 24. leves vicos milites, aliam turbam scutorum habebat, viii. 8.
- Manliæ gentis decreto cautum, ne quis deinde M. Manlius vocetur, vi. 20.
- Manliana imperia, iv. 29. viii. 7.
- Manlianus saltus in Hispania, xl. 39.
- Manlii Acidini, duo juvenes illustres, tribuni militum, xlii. 49.
- A. Manlius, (*cui in Livii exemplaribus perperam apponitur prænomen C.*) consul, ii. 54. accusatur post consulatum, *ibid.* tribunus, ejus accusator, domi interficitur, *ibid.* legatus Athenas missus legum causa, iii. 31. decemvir creatur, 33.
- A. Manlius, tribunus militum

- consulari potestate, iv. 61. iterum, v. 8. tertium, 16. legatus, auream crateram, donum Apollini, Delphos fert, 28. a Liparenfium piratis captus, & dimissus, *ibid.*
- A. Manlius, tribunus militum, interficitur, xxvii. 27.
- A. Manlius Capitolinus, tribunus militum consulari potestate, vi. 1. iterum, 11. tertium, 21. quartum, 36. frater M. Manlii Capitolini, cum eo vestem non mutat, 20.
- A. Manlius Torquatus, prætor creatus, xlv. 14. sortitur Sardiniam, sed in provinciam ire nequit, exercendis judiciis ex senatusconsulto retentus, 16.
- A. Manlius Vulso, consul, xl. 59. male rem gerit adversus Istros, xli. 5-8. populatur Istriam, 14. obsidet Nesartium oppidum, 15. dimittitur Romanam, *ibid.*
- C. Manlius, consul, ii. 54. *vid. supra* A. Manlius.
- C. Manlius, tribunus militum consulari potestate, vi. 30. male rem gerit, *ibid.*
- Cn. Manlius, consul, ii. 43. in prælio occiditur, 47.
- Cn. Manlius, consul, vii. 12. Tiburtes ad moenia Romæ vincit, *ibid.* secundum consul, 16. adversus Faliscos proficiscitur, *ibid.* legem de vicissima manumissorum in castris fert, *ibid.* interrex, 17. cenfor, 22. magister equitum, 28.
- Cn. Manlius Vulso, ædilis curulis, xxxiii. 25. creatur prætor, 42. sortitur Siciliam provinciam, 43. coloniæ deducendæ triumvir, xxxiv. 53. xxxv. 9. consul, xxxvii. 47. suscipit bellum adversus Gallogræcos, xxxviii. 12. ejus iter ab Epheso ad Tolistobojorum fines, 12. 15. ejus ad milites oratio, 17. aggreditur Tolistobojos, Olympum montem insidentes, 20. capit eorum castra, 23. res ejus gestæ adversus Teclofagos & Trocmos, 24-27. ad eum legationes Asiæ, 37. it in Pamphyliam, *ibid.* foedus facit cum Antiocho, 38. res regum & urbium componit. 39. trajicit in Thraciam, 40. eum invadunt Thraces, & partem prædæ abigunt, *ibid.* in Thesfaliam traducit exercitum, & Apolloniæ hibernat, 41. petit triumphum, 44. legati ipsius contradicunt, *ibid.* et 45. 46. se defendit, 47. triumphus ei decernitur, 50. de Gallis Asiaticis triumphat, xxxix. 6. petit censuram, 49.
- L. Manlius Imperiosus, clavi figendi causa dictator dictus, vii. 3. delectum habere conatur, frustra, *ibid.* ob delectum acerbius habitum ei dies a M. Pomponio, tribuno plebis, dicta, 4. ejus crudelitas in filium, & filii generosum factum, *ibid.* et 5. Manlio remissa

- missa causæ dictio, *ibid.*
- L. Manlius, prætor, in Galliam mittitur, xxi. 17. ejus exercitus cæditur a Bojis, 25. Concordiæ ædem voverat, xxii. 33. xxiii. 21. petit consulatum, xxii. 35.
- L. Manlius, quod legatos Carthaginenses pulsasset, per feciales traditur legatis, & avehitur Carthaginem, xxxviii. 42.
- L. Manlius, quæstor, xlv. 13.
- L. Manlius Acidinus, prætor, xxvi. 23. urbanus, xxvii. 4. præest exercitui ad Narniam, xxvii. 43. 50. ei Hispania provincia traditur a Scipione, xxviii. 38. ejus in Hispania res gestæ, xxix. 2. 3. ei prorogatur imperium, 13. prohibetur a tribuno plebis, M. Porcio Læca, ne ovans urbem iniret, quum ab senatu impetrasset, xxxii. 7.
- L. Manlius Acidinus, creatus prætor, fortitur Hispaniam citeriorem, xxxviii. 35. cum Celtiberis configit, xxxix. 21. impetrat ovationem, 29. legatus in Galliam Transalpinam, 54. triumphum deducendæ, 55. & xl. 34. consul, 43.
- L. Manlius Capitolinus, tribunus militum consulari potestate, iv. 42.
- L. Manlius Torquatus, legatus, x. 26.
- L. Manlius Torquatus, pontifex, moritur, xxx. 39.
- L. Manlius Vulso, prætor, xxxii. 27. fortitur Siciliam, 28. consulis Cn. Manlii frater, xxxviii. 20.
- M. Manlius, tribunus militum consulari potestate, iv. 44.
- M. Manlius, cui Capitolino fuit cognomen, creatur consul, v. 31. facit ludos magnos, *ibid.* ingreditur urbem ovans, *ibid.* servat arcem Romanam, 47. interrex, vi. 5. prævæ ejus adversus Patres molitiones, 11. seditionem movet, 14. 15. mittitur in carcerem, 16. e carcere quare eductus, 17. ejus seditio renovatur, 18. advocata domum plebe, invenitur in Patres, & de regno incipit agere, *ibid.* tribuni plebis sese adversus eum jungunt senatui, 19. ei dies dicitur, 20. ejus defensio, *ibid.* damnatus, de saxo Tarpejo dejicitur, *ibid.* ei mortuo adjectæ notæ, *ibid.*
- P. Manlius, tribunus militum consulari potestate, vi. 30. ei sine sorte, extra ordinem, Volsci provincia data, *ibid.* male rem gerit, *ibid.* creatur dictator, 38.
- P. Manlius triumphum Epulo factus, xxxiii. 42. creatur prætor, *ibid.* in Hispaniam citeriorem adjutor consuli datur, 43. vincit Turdetanos, xxxiv. 17. prætor iterum, xxxix. 56. fortitur Hispaniam ulteriorem, xl. 1. quid rerum ibi gesserit, 16. 34. moritur, I i 2 tur,

tur, 42.

P: Manlius Vulso, prætor, xxvi.

23. Sardiniam obtinuit, xxvii.

6. 7.

T. Manlius L. F. a patre rus
relegatus, vii. 4. generosum
& pium T. Manlii factum, 5.
tribunus militum suffragio
populi creatur, *ibid.* pugnat
cum Gallo, quem vincit, 10.
quare dictus Torquatus, *ibid.*
donatur a dictatore corona
aurea, *ibid.* dicitur dictator,
19: iterum, 26. consul, 27.
secundum consul, 28. tertium
consul, viii. 3. ejus ad legati
Latini superbam orationem
responsio, 5. proficiscitur ad
bellum, 6. filium securi per-
cutit, 7. in pugna adversus
Latinos virtute consilioque
egregius, 10. redit Romam,
cui seniores tantum obviam
iverunt, juventute cum ex-
secrante, 12.

T. Manlius Torquatus, consul,
x. 9. ex equo lapsus, mori-
tur, 11.

T. Manlius Torquatus censet,
non redimendos esse captivos
Cannenses, xxii. 60. mittitur
cum imperio in Sardiniam,
xxiii. 34. Sardos domat, 40.
41. pontificatum maximum
petit frustra, xxv. 5. recusat
consulatum, xxvi. 22. comi-
tiorum & ludorum faciendo-
rum causa, dicitur dictator,
xxvii. 33. ludos facit, & lus-
trum vovet, *ibid.*

T. Manlius Torquatus, prætor,

xlili. 4. pontifex legitur, 13.

Mannus, servus Campanorum
Calaviorum, indicat, incen-
dium Romæ fraude Campa-
norum factum, xxvi. 27. ei
libertas data, & viginti millia
æris, *ibid.*

Mantua, xxiv. 10.

Manubiz, x. 46. de Manubiis
ædes Fortis Fortunæ facta,
ibid.

Manumissi, vii. 16. lex de vice-
sima Manumissorum in cas-
tris a Cn. Manlio, consule,
lata, *ibid.*

Manus ad digitos usque invo-
lutæ in re divina Fidei facien-
da, i. 21.

Manus religiose admotæ Deo-
rum signis, v. 22.

Manibus ad cælum sublatis,
precatur M. Furius Camillus,
v. 21.

Manibus ad cælum porrectis,
M. Curtius se devovet, vii.
6.

Manus præcisæ speculatoribus
deprehenfis, xxii. 33. &
xxvi. 12.

Manus ferreæ ad naves sistendas
aut comprehendendas, xxxvi.
44.

Mapalia Massylorum, xxix. 31.

M. Claudius Marcellus, consul,
viii. 18. dictator, 23.

M. Claudius Marcellus, consul,
xi. 24.

M. Claudius Marcellus, prætor
creatus, obtinet Siciliam, xxii.
35: post pugnam Cannen-
sem, cum classi, ad Ostiam
stanti,

stanti, præflet, mittitur ad reliquias exercitus a consule accipiendas, 57. Nolam magnis itineribus pervenit, xxiii. 14. Annibalem vincit, 16. supplicium de proditoribus sumit, 17. creatus consul secundum, quum augures vitio creatum pronuntiavissent. abdicat, 31. proconsul copias educit in aciem contra Annibalem, 44. hortatur suos, 45. Pœnos in castra compellit, 46. ad eum equites Hispani & Numidæ transfugiunt, *ibid.*

tertium consul absens creatur, xxiv. 9. ei Sicilia provincia decreta. 21. Leontinorum urbem capit, 30. oppugnat Syracusas, 33. capit alias urbes, 35. fundit Syracusanos, 36.

capit Syracusas, xxv. 23-24. Marcelli lacrimæ, captis Syracusis, *ibid.* castigat Syracusanos, 31. spoliât Syracusas, 40. componit res Siculorum, *ibid.* vincit Pœnos, 41.

Marcellus, ex Sicilia re-dux, petit triumphum, xxvi. 21. urbem ovans ingreditur, post triumphum in Albano monte. *ibid.* quartum consul, 22. Siculi eum accusant in senatu, 30. purgat se, 31. de ea re senatusconsultam, 32.

cum Annibale dubio Marte pugnat, xxvii. 2. Annibali ad Canusium occurrit, 12.

æquo Marte pugnat cum Annibale, *ibid.* postero die, iterum laceffens Annibalem, vincitur, *ibid.* increpat exercitum, 13. vincit Pœnos, 14. accusatur a tribuno plebis, 20. absolvitur, & quintum consul creatur, 21. ædes Honoris & Virtutis ædificat, 25. infidiis exceptus, perit, 26. 27. varia de ejus morte fama, *ibid.* sepelitur ab Annibale, 28. ejus annulo potitus Annibal, frustra dolum Salapitanis necit *ibid.* augur fuerat Marcellus, 36.

M. Claudius Marcellus, consulis filius, tribunus militum xxvii. 26. vulneratur, 27. ædem Virtutis, septimo decimo anno, postquam a patre ejus primo consulatu vota in Gallia fuerat, ad portam Capenam dedicat, xxi. 11. tribunus plebis, xxix. 20. ædilis curulis, xxxi. 50. prætor, xxxii. 7. ei Sicilia sorte obvenit, 8. 27. consul creatur, xxxiii. 24. triumphat de Insubribus & Comensibus, 37. pontifex, 42. legatus Carthaginem missus, 47. legatus in exercitu, xxxv. 5. 8. censor, xxxvii. 58. lustrum condit, xxxviii. 36. pontifex moritur, li. 17.

M. Claudius Marcellus, prætor, fortitur jurisdictionem urbanam xixviii. 35. ejus jussu, qui pulsarant legatos Carthaginenses, iis traduntur, 42. creatur

- creatur consul, xxxix. 47.
 ejus res gestæ, 54. 55. decemvir sacrorum moritur, xlv. 18.
- M. Claudius Marcellus, prætor, xxxix. 13.
- M. Claudius Marcellus, pontifex, xli. 17. tribunus plebis, xlii. 32. prætor, xliii. 13. fortitur Hispaniam, 17. jubetur delectum agere, 16. consul creatur, xlv. 44.
- Marcia rogatio, xli. 21.
- Marcus Clipeus, xxv. 39.
- Marcus filius, xxxix. 20.
- Marcus, illustris vates, ejusque carmina, xxv. 12. prædixit Cannensem cladem, *ibid.* alterum ejus vaticinium, *ibid.*
- C. Marcus, adolescens consilio & manu promptus, ii. 33. ejus maxime opera capti Corioli, *ibid.* inde ei cognomen Coriolano, *ibid.* ejus odium in tribuniciam potestatem, & atrox sententia, 34. die dicta, damnatus in Volscos exsulatum abit, 35. dolus ejus ad concitandos Volscos, *ibid.* & 37. imperator Volscorum legitur, 39. res ejus gestæ adversus Romanos, *ibid.* variæ ad eum legationes, *ibid.* a matre victus, discedit ex agro Romano, 40. ejus mors, *ibid.*
- C. Marcus, tribunus plebis, diem dicit Q. Fabio, quod legatus in Gallos contra jugentium pugnasset, vi. 1.
- C. Marcus Rutilus, consul, victis Privernatibus, triumphat, vii. 16. primus de plebe dictator, victis Etruscis, jussu populi, sine auctoritate Patrum, triumphat, vii. 17. consul iterum, 21. primus de plebe censor, 22. tertium consul, 28. quartum consul, conjunctionis militaris vires arte spargit & dissipat, 38. 39.
- C. Marcus, tribunus plebis, ix. 30.
- C. Marcus, augur creatus, x. 9.
- C. Marcus Rutilus, consul, ix. 33. capit Allifas de Samnitibus, 38. vulneratur in prælio cum Samnitibus, *ibid.* pontifex creatur, x. 9. censor, lustrum condit, 47.
- C. Marcus Figulus, creatus prætor, xliii. 13. fortitur classem, 17. trajicit in Græciam, xlv. 1. cum classe in Macedoniam contendit, 2. Theſſalonicam frustra oppugnat, 10.
- L. Marcus, eques Romanus, Scipionibus occisis, dux a militibus eligitur, xxv. 37. hortatur suos ad oppugnanda hostium castra, 38. bina castra hostium capit, 39. flamma ei concionanti fusa dicitur e capite, *ibid.*
- scribens senatui, se pro prætorem nuncupat, unde multorum offenduntur animi, xxvi. 2. a Scipione magno in honore habetur, 19. ad oppugnandum. Castellonem mittitur,

- mittitur, xxviii. 19. capit As-
tapam urbem, 22. *vid.* &
34. 35. & xxxii. 2.
- M. Marcius, rex sacrorum, mo-
ritur, xxvii. 6.
- M. Marcius, tribunus militum
secundæ legionis, interfici-
tur in prælio cum Bojis,
xxxv. 5.
- M. Marcius Ralla, creatus præ-
tor, xxix. 11. fortitur juris-
dictionem urbanam, 13. cum
legatis Carthaginienfibus mit-
titur a Scipione Romam,
xxx. 38.
- M. Marcius Sermo, tribunus
plebis, xlii. 21.
- Numa Marcius, Mar i F. pon-
tifex a Numo Pompilio ex
Patribus lectus, i. 20.
- P. Marcius Rex, legatus, xliii. 1.
- Q. Marcius Tremulus consul
creatur, ix. 42. ejus res egre-
gie gestæ, 43. triumphat, *ibid.*
ei statua equestris in foro an-
te templum Castoris decreta,
ibid.
- Q. Marcius Philippus creatur
prætor, & fortitur Siciliam,
xxxviii. 35. consul, xxxix.
6. ei & collegæ mandatur
quæstio de Bacchanalibus,
14. post quæstiones perfectas
in Ligures Apuanos proficis-
citur, 20. circumvenitur a
Liguribus, *ibid.* ab ejus no-
mine saltus Marcius appella-
tus. *ibid.* legatus ad res Ma-
cedoniæ Græciæque visen-
das, xxxix. 48. xl. 2. 3. de-
cemvir sacrorum, 42. legatus
in Græciam mittitur, xlii. 37.
ejus colloquium petit Per-
seus, 38. congregiuntur,
transgresso amnem Perseo,
qui & obsides dedit, 39.
Marcii ad regem oratio,
40. persuadet Perseo, ut
mittat legatos Romam, 43.
redit Romam, 44. gloriatur,
decepto per inducias & spem
pacis rege: quod quidem
seniores Patrum vehementer
improbant, 47. consul ite-
rum, xliii. 13. trajicit in
Græciam, xliv. 1. ejus ad
milites oratio, *ibid.* contendit
in Macedoniam, 2. & *seqq.*
Dium venit, 7. laborat ino-
pia, *ibid.* ejus literæ ex Ma-
cedonia Romam missæ, 16.
- Q. Marcius, Marcii Philippi
consulis filius, xliv. 3.
- Q. Marcius Ralla. duumvir
ædibus dedicandis, xxxiv. 53.
xxxv. 41.
- Q. Marcius Rex, tribunus ple-
bis, xxxiii. 25.
- Q. Marcius Scylla, tribunus
plebis, xlii. 21.
- ad Marcium locus, non procul
a Lanuvio, vi. 2.
- Marcolica, nobilis urbs Hispa-
niæ, capitur ab M. Marcello,
xlv. 4.
- Mare Adriaticum, v. 33. xl.
21. xliv. 31. xlv. 14.
- Agæum, xxxvi. 43. xlv.
28.
- Etruscum, xl. 41.
- Hadriaticum. *vid.* Adria-
cum.
- Ionium,

- Inferum, v. 33. xxiii. 38.
 — Ionium, xxiii. 33. xlii. 48.
 — Macedonicum, xlv. 11.
 — Pamphylum, xxxviii. 13.
 — Ponticum, xl. 21.
 — Rubrum, xlii. 52. xlv.
 9.
 — Siculum, xxviii. 17.
 — Superum, v. 33. vii. 26.
 xxiii. 38. xlv. 2.
 — Toronaicum, xlv. 11.
 — Tuscanum, xvi. 19.
 — Tyrrhenum, v. 33.
 Marene, reg o, xlii. 67.
 Maricæ lucus, xxvii. 37.
 Maritimi coloni. *vid.* Coloni.
 Maritimus circus. *vid.* Circus.
 Marius Albius, Medimuticus
 apud Campanos, xxiii. 35. in
 pugna occiditur, *ibid.*
 Marius Blossius prætor Campa-
 nus, concione advocata edi-
 cit, ut frequentes cum con-
 jugibus ac liberis obviam
 irent Annibali, xxiii. 7.
 Marius Statilius, præfectus,
 cum turma Lucana explora-
 tum missus, detegit insidias
 Annibalis, xxii. 42.
 Maronea, urbs in Samnio, xxvii.
 1.
 Maronea, urbs Thraciæ, ex-
 pugnatur a Philippo, xxxi. 16.
 Antiochi præsidium inde de-
 ducitur, xxxvii. 60. *vid.* &
 xxxix. 24. xliii. 9.
 Maronitæ, xxxi. 31. xxxvii.
 33. Maronitarum vicus Sare
 appellatus, xxxviii. 41. Ma-
 ronitarum exules veniunt
 Romam, xxxix. 24. eorum
 legati queruntur de Philippo,
 27. crudeliter creduntur a
 Philippo, 34.
 Marrucini, populi, viii. 29. xxvi.
 11. oratores Romanos mit-
 tunt, pacem petentes, ix. 45.
 iis foedus datur, *ibid.* devas-
 tantur ab Annibale, xxii. 9.
 multos voluntarios dant Sci-
 pioni in classem, xxviii. 45.
 Marrucinus ager, xxvii. 43.
 Mars, conditor & parens po-
 puli Romani, Præf.
 — Gradivus, i. 20. ii. 45. ei
 duodecim Salii a Numa Pom-
 pilio lecti, i. 20.
 — Pater, viii. 9.
 Martis ædes, Gallico bello vota,
 dedicatur a T. Quintio duum-
 viro, vi. 5.
 ædes extra portam Cape-
 nam, ad quam omnes armati
 convenire iussi, vii. 23. *vid.*
 & x. 23. 27.
 ara, xxxv. 10. ad eam
 censores, statim inito magis-
 tratu, sellis curulibus consi-
 dere, mos erat, xl. 45.
 hasta, xxiv. 10.
 lacus in agro Crustumino,
 xli. 15.
 signum Appia via ad si-
 mulacra luporum, xxii. 10.
 Marti flamen a Numa assigna-
 tus, i. 20.
 piaculum faciendum suo-
 vetaurilibus, viii. 10.
 bos albus optimus immo-
 latus a Decio, vii. 37.
 lectisternium habitum,
 xxii. 10.

spolia

- ſpolia hoſtium dicata, xlv.
 33.
 Martem Romuli & Remi pa-
 trem nuncupat Rhea Silvia, i.
 4.
 Martius campus, i. 44. fuit ager
 Tarquiniorum, poſt eos ex-
 pulſos conſecratus Marti, ii.
 5. *vid.* & vi. 20.
 Martialis flamen. *vid.* Flamen.
 Marſi populi, viii. 6. xxvi. 11.
 deficient, ix. 41. oratores,
 pacem petentes, Romam mit-
 tunt, 43. iis ſœdus datur, *ibid.*
 rebellant, vincuntur, & mulc-
 tantur, x. 3. devaſtantur ab
 Annibale, xxii. 9. dant Sci-
 pioni multos voluntarios in
 claſſem, xxviii. 45.
 Marſorum cohors, xxxiii. 36.
 Marſyas, amnis, haud procul a
 Mæandri fontibus oritur, &
 in Mæandrum cadit, xxviii.
 13.
 Martiæ Kalendæ, xxxviii. 42.
 ante diem duodecimum Ka-
 lendas Martias comitia fue-
 runt conſulibus rogandis,
ibid. *vid.* & xlii. 28
 Martiis Idibus magiſtratus ini-
 tus, xxii. 1. xxiii. 30. xxvi.
 1. 26. xxvii. 7. xxxi. 5.
 xxxii. 1. xxxviii. 35. xxxix.
 45. xl. 35. xlii. 22. xlv.
 16.
 Maſa ſyli, altera Numidiæ pars,
 cujus rex fuit Syphax, xxiv.
 48. xxviii. 17. xix. 32.
 Maſgaba, Maſiniſſæ filius, pro-
 ficifcitur Romam, xlv 13. ei
 obviam mittitur L. Manlius,

quæſtor, qui cum Romam
 publico ſumtu perduceret,
ibid. ejus in ſenatu oratio,
ibid. ei dantur munera, 14.

Maſiniſſa, filius Galæ, regis
 Numidarum Maſſylorum,
 vincit Syphacem, xxiv. 48.
 49.

ſocius Carthaginienſium,
 ingenti tumultu turbat exer-
 citum P. Scipionis, xxv.
 34.

conciliatur Romanis, xxviii.
 16. Maſiniſſæ & Scipionis col-
 loquium, 35. fide data ac-
 ceptaque diſcedunt, *ibid.*

queritur apud Lælium ni-
 miam Scipionis cunctatio-
 nem, xxix. 4. accedit ad
 Scipionem, 29. varia for-
 tuna in amittendo recuper-
 andoque paterno regno eſt
 uſus, *ibid.* capit Thapſum,
 urbem, 30. in eum ſtimula-
 tur ab Afdrubale Syphax,
 31. vincitur Maſiniſſa a Sy-
 phace, *ibid.* profugit in mon-
 tem Balbum, *ibid.* Bocchar
 mittitur adverſus Maſiniſſam,
 32. qui vincitur, ſed circum-
 ventus cum ſolis quatuor
 equitibus aufugit, *ibid.* inſilit
 in fluvium, unde cum duo-
 bus emergit, *ibid.* in occulta
 ſpelunca vulnus curat, *ibid.*
 repetit regnum, *ibid.* Syphax
 in eum contendit, eumque
 vincit, 33. cum modica ma-
 nu Maſiniſſa ad Scipionem
 venit, *ibid.* Hannonem ad
 pugnam elicit, 34.

Syphacis

Syphacis castra incendit, xxx. 5. Masinissæ regnum recuperat, 11. Sophonisbam, Syphacis uxorem, ducit, 12. ob Sophonisbæ nuptias a Scipione reprehenditur, 14. ejus anxietas, 15. venenum in poculo ad Sophonisbam mittit, *ibid.* amplissimis donis a P. Scipione donatur, *ibid.* ejus legati in senatum Romanum introducuntur, 17. Masinissam Cirta, oppido, cæterisque oppidis agrisque ad regnum paternum adjectis, donat Scipio, 44.

ei gratulantur Romani, & dona mittunt, xxxi. 11. mittit Romanis auxilia, 19. & xxxii. 27.

populatur agrum Carthaginensium, & quasdam urbes vestigales eorum cogit stipendium pendere, xxiv. 62.

legatos Romam mittit, xxxvi. 4. pollicetur frumentum & hordeum, *ibid.* & xliii. 8.

ejus cum Carthaginensibus de agro, quem illis ademerat, contentiones, xl. 17. *vid.* & 34.

de eo legati Carthaginensium queruntur in senatu, xlii. 23. mittit filium suum Romam, qui legatis responderet, *ibid.* auxilia cum elephantis, Misagenemque filium mittere Romanis ad bellum Persicum parat, 29. *vid.*

& 35. *et* xlv. 13.

Massicus mons, xxii. 14.

Massilia, xxi. 26. xl. 18. inter Gallos sita, traxit aliquantum ab accolis animorum, xxxviii. 17.

Massilienses, a Phocæa profecti, v. 34. focii Romanorum, xxi. 20. 26. mores, & leges, & ingenium sincerum integrumque a contagione accolarum servarunt, xxxvii. 54.

Massiva, Numida, puer forma insigni & regii generis, capitur in prælio, xxvii. 19. dimittitur a Scipione ad Masinissam avunculum cum donis, *ibid.* *vid.* *et* xxviii. 35.

Massyli, Numidiæ altera pars, cujus rex Gala, xxiv. 48. regnum paternum Masinissæ, xxx. 11. *vid.* Masinissa.

Mataris, teli Gallici genus, vii. 24.

Mater Deum lapis quidam facer in urbe Phrygiæ Pessinunte, xxix. 11 quo honore a Romanis accepta, 14. ludi in ejus honorem. *vid.* Megalesia.

Matris magnæ ædes in Palatio faciendæ locatur, xxix. 37. dedicatur, xxxvi. 36.

Matris Matutæ ædes, v. 19. xli. 33. in ea tabula a Graccho, Sardinia subacta, posita, *ibid.* ejus ædes in foro Boario, xxxiii. 27. *vid.* ædes Matris Matutæ, *et* Matutæ matris.

Matris Matutæ ædes Satrici, xxviii.

- xxviii. 1. de cœlo tangitur, *ibid.*
- Mutres duæ, receptis præter spem filiis, gaudio exanimantur, xxii. 7.
- Materina, plaga in Umbris, ix. 41.
- C. Matienus, creatur duumvir navalis, xl. 26. prædonum Ligurum duas ac triginta naves capit, 28.
- M. Matienus, prætor, xli. 33. fortitur Hispaniam ulteriorem, xlii. 1. ab Hispanis ulterioribus ad recuperatores adductus, ampliatusque, quum dicenda de integro causa esset, in exsilium abijt Tibur, xliii. 2.
- P. Matienus, tribunus militum, xxix. 6. a Pleminio, virgis cæsus interficitur, 9.
- Matrimi. *vid.* Patrimi.
- Matronæ per annum lugent Brutum, II. 7. & Valerium Publicolam, 16.
- aurum & omnia ornamenta in ærarium conferunt, v. 25. obeam munificentiam iis honor habitus, ut pilento ad sacra ludosque, carpentis festo profestoque uterentur, *ibid.* aurum item conferunt, ad summam pactæ mercedis Gallis conficiendam, 50. hinc decernitur, ut earum, sicut virorum, sollemnes post mortem laudationes essent, *ibid.* iis pro auro pretium persolvitur, vi. 4.
- veneficæ ad centum septuaginta damnatæ, viii. 18. stupri damnatæ, pecuniâ mulctantur, x. 31. in exsilium aguntur, xxv. 2.
- dedicant Junoni signum æneum in Aventino, xxi. 62. item pelvim auream, xxvii. 37. per omnia delubra vagæ suppliciiis votisque fatigant Deos, 50.
- cum Scipione obviam eunt Deum Matri, xxix. 14.
- de Matronarum cultu lex Oppia, xxxiv. 1. contra earum luxum oratio Catonis consulis, xxxiv. 2. L. Valerius eas defendit, 5.
- Matronas patricias inter & plebejas certamen, x. 23. *vid.* Mulieres.
- Matutæ Matris ædes intra portam Carmentalem resecta, xxv. 7. *vid.* Matris Matutæ.
- Mauri, xxi. 22. xxviii. 17.
- Maurusii, xxiv. 49.
- Maximi cognomen Q. Fabio datum, ix. 46.
- Medeon, oppidum Labeatidis terræ, xlv. 23. 32.
- Medi, populi, xxxv. 48. xxxvii. 40.
- Mediolanum, a Gallis conditum, v. 34. *vid.* & xxxiv. 46.
- Medion, oppidum Acarnaniæ, xxxvi. 11. 12.
- Medionii. xxxvi. 12.
- Meduacus, amnis, x. 2.
- Medullia, urbs, oppugnatur a Romanis, i. 33. *vid.* & 38.
- Medullinus. *vid.* Furius.
- Medixtuticus, summus apud Cam-

- Campanos magistratus, xxiv. 19. xxvi. 6.
- Megaleſia, ludi in honorem Magnæ Matris Deûm, xxix. 14. in iis dati ludi ſcenici, xxxiv. 54. xxxvi. 36.
- Megalopolis condita, multis vicis oppidiſque Arcadiæ in unam urbem contributis, xxxii. 5. *vid. et* xxxvi. 31. porticus, quam Megalopoli diruerant Lacedæmonii, reſecta, xxxviii. 34.
- Megalopolitæ, xxviii. 8. xxxv. 27. *ſic* Megalopolitani, reſtituti in patriam ab Antigono, Macedoniæ rege, xxxii. 22.
- Megalopolitanis in Arcadia murum ſe circumdaturum urbi pollicetur Antiochus Epiphanes, xli. 25.
- Megara, urbs Siciliæ, xxiv. 30. capta & diruta a M. Marcello, 35.
- Megara, urbs Græciæ, xxvii. 7. xxxi. 22.
- Megile portus, xxvii. 22. 24.
- Melæ, urbs in Samnio, xxiv. 20. eademque Meles, xxvii. 1.
- Melambium Scotuffæi agri, xxxiii. 6.
- Melas, amniculus prope Heracleam ad Cætam, xxxvi. 22.
- Melas, amnis inter Lyſimachiam & Cypſela, xxxviii. 40.
- Meleſſum, Hiſpanæ gentis, urbs Oringis, xxviii. 3.
- Meliſſæa, oppidum, xxxvi. 13. ſitum in radicibus Oſſæ montis, xlv. 13. tentatur a Romanis fruſtra, *ibid* capitur a Cn. Octavio, & diripitur, xlv. 46.
- Melita, inſula, capta a Ti. Sempronio conſule, xxi. 51.
- Melius, vicus Romæ, xxxiii. 26.
- Melotis terra, xxxii. 13.
- C. Memmius Gallus creatur prætor, xli. 22. legatus ad Atolos mittitur, 30. prætor iterum, xlii. 9. fortitur Siciliam, 10. *vid. et* 27.
- T. Memmius, legatus, xliii. 7.
- Memnon, Demiurgus apud Achæos, xxxii. 22.
- Memphis, urbs Ægypti, xlv. 11. 12.
- Mendis, maritimus vicus, xxxi. 45.
- Menecrates, dux Perſei, xlv. 24.
- Menelaïs, oppidum in Doloſia, xxxix. 26.
- Menelajus, mons, xxxiv. 28.
- Agr. Menenius, conſul, ii. 16. ad plebem, quæ in Sacrum montem ſeceſſerat, mittitur, eamque reducit, 32. moritur, 33. ei ſumtus quum funeri deeſſet, plebs eum extulit, ſextantibus collatis in capita, *ibid*.
- Agr. Menenius, triumvir ad coloniam Ardeam deducendam, iv. 11.
- Agr. Menenius Lanatus, conſul, iv. 13. tribunus militum conſulari poteſtate, 44. iterum, 47.
- C. Menenius, conſul, iii. 32.
- L. Me-

- L. Menenius Lanatus, consul, *ibid.* 12.
- L. Menenius, tribunus militum consulari potestate, vi. 5. secundum, 27.
- T. Menenius, consul, male rem gerit adversus Tuscos, ii. 51. ei diem dicunt tribuni plebis, 52. damnatus, non fert ignominiam, morboque absumitur, *ibid.*
- Menetas, Epirota, xxvi. 28. eum sibi dedi petit M'. Acilius Glabrio, consul, *ibid.*
- Ætolos concitat, xxxviii. 10.
- Menippus, dux Philippi, xxvii. 32. cum mille peltastis Chalcidem mittitur, xxviii. 5.
- Menippus, legatus Antiochi ad Romanos, xxxiv. 57. ejus oratio, *ibid.* mittitur ad Ætolos, apud quos vires Antiochi in immensum extollit, xxxv. 32.
- Menix, insula, vastata, xxii. 31.
- Meno Antigonenensis, præfectus Persei, xlii. 58.
- Menophilus, mercator Perrhæbus, xlv. 35.
- Mens, Dea, xxii. 10. ei ædes vora a T. Otacilio prætore, *ibid.* dedicata, xxiii. 31.
- Mensarii æris alieni causa creati, vii. 21.
- Mensarii triumviri, xxiii. 21.
- Mensarum trium argentea vasa in cella Jovis posita, x. 23.
- Mensis intercalaris, xxxvii. 59.
- Mentissa, xxvi. 17.
- Mercatorum collegium, ii. 27.
- Mercenarii milites apud Romanos primi, xxiv. 49.
- Mercurius, v. 13.
- Mercurii ædes Idibus Majis dedicata, ii. 21. de æde Mercurii dedicanda certamen inter consules, ii. 27.
- Mercurii promontorium, xxix. 27.
- Mercurii tumulus, xxvi. 44.
- Merenda. *vid.* Antonius.
- Mericus Hispanus prodit Romanis insulam Syracusanam, xxv. 30. cum corona aurea incedit, ovante Marcello, & civitate Romana donatur, xxvi. 21.
- Merula. *vid.* Cornelius.
- Messalla. *vid.* Valerius.
- Messana, urbs, xxi. 49. xxiv. 1. xxix. 7. 8. 9. occupatur scelere a Mamertinis, xxviii. 28. *vid.* Mamertini.
- Messapii, viii. 24.
- Messene, urbs, Peloponnesi, obsidetur ab Achæis, xxxvi. 31. Messenii legatos ad Quintium mittunt, nuntiantes, se Romanis, non Achæis, aperturos urbis portas, *ibid.* Messene desciscit a concilio Achæorum, xxxix. 48. inde oritur bellum, in quo Philopoemen capitur a Messeniis, & veneno interficitur, 49. 50. vincitur ab Achæis, *ibid.*
- Messenii, a Messene in Peloponneso, a Romanis adscripti foederi cum Philippo inito, xxix

- xxix. 12. legatos Achæorum sine responso dimittunt, xxxvi. 31. se Romanis portas aperire paratos nunciant, *ibid.*
- Messius ante Calendas Junias, xxiii. 32.
- Vest. Messius, ex Volscis vir nobilis, iv. 28. ejus adhortatio ad milites, *ibid.*
- Metalla nova instituta a rege Philippo, xxxix. 24.
- Metalli Macedonici ingens vectigal sublatum, xlv. 18. 29.
- Metapontus i. 18. viii. 24. xxv. 11. xxvii. 1.
- Metapontini deficiunt ad Pœnos, post cladem ad Cannas, xxii. 61. xxv. 15. *vid. &* xxvii. 16.
- Metapontinus ager, xxiv. 20.
- Metaurus, fluvius, xxvii. 47.
- Metellus. *vid.* Cæcilius.
- Methymna, xlv. 31. Methymnam traducti Antiffæi, *ibid.*
- M. Metilius, tribunus plebis, accusat duos tribunos militum, v. 11.
- M. Metilius, tribunus plebis, xxii. 25. ejus in Fabium oratio, *ibid.*
- M. Metilius, legatus a senatu ad consules, xxv. 22.
- Sp. Metilius absens tertium tribunus plebis creatur, iv. 48. rogationem promulgat, ut ager ex hostibus captus viri-
tim dividatur, *ibid.*
- T. Metilius Croto, legatus, xxiii. 31.
- Metropolis, urbs Thessaliæ, opidanorum concursu defenditur, xxxii. 13. capitur ab Antiocho, xxxvi. 10. se dedit Romanis, 14.
- Metropolitanus campus in Phrygia, xxxviii. 15.
- Mettius Curtius, i. 12. ejus clara adversus Romulum pugna, *ibid.* lacus Curtius ab eo appellatus 13.
- Mettius Fuffetius, dictator Albanorum creatur, i. 23. ejus oratio ad Iulium, *ibid.* perfidia, 27. & supplicium, 28.
- Mevania, oppidum, ix. 47.
- Mezenius, Etruscorum rex, socia arma Rutulis adversus Trojanos jungit, i. 2.
- Mezetulus, Numida, contendit cum Capusa de regno, xxix. 29. gens Massylorum omnis in ejus venit potestatem, *ibid.* abstinet nomine regio, *ibid.* matrimonio sibi jungit sororis Annibalis filiam, *ibid.* victus a Masinissa, fugit in Carthaginensem agrum, 30. redit in patriam, *ibid.*
- Miction, Chalcidensis princeps, xxxv. 38. fidus Romanis, 46. pedibus captus lætica in senatum introfertur, xliii. 9. queritur de crudelitate & sacrilegio Lucretii & Hortensii, prætorum Romanorum. *ibid.* vehicula ei publice præbentur, 10.
- Miletus, civitas, xxxvii. 16. xxxviii. 13.
- Milesis ager sacer restituitur, xxxviii. 39. eorum legati pollicen-

- licentur ad bellum, quid-
 quid senatus imperaret, xliii.
 8.
 Millionia, urbs, x. 3. capta a Ro-
 manis, *ibid.* & 34.
 Miles Romanus quando pri-
 mum de publico stipendium
 acceperit? iv. 59.
 — cibum potumque capere
 jussus stans, ignominia causa,
 xxiv. 16.
 Militem mercenarium quando
 primum Romani habuerint?
 xxiv. 49.
 — veterem invitum ducere
 ad bellum gerendum in Ma-
 cedoniam vetitum, xxxi. 8.
 — horridum magis esse de-
 cet, quam ornatum auro &
 argento, ix. 40.
 Milite suo, non externo, uti so-
 litus Romanus, xxii. 37.
 Milites accensi, viii. 8.
 — antepilani, viii. 9.
 — antesignani, ii. 20.
 — caussarii, vi. 6.
 — hastati, vii. 23. viii. 8.
 — leves, *ibid.*
 — manipulares, vii. 34. viii.
 8. ubi & acies Romana descri-
 bitur.
 — principes, vii. 23. viii. 8.
 — torarii, *ibid.*
 — statarii, ix. 19.
 — subitarii, qui? iii. 4. xl.
 26.
 — triarii, vii. 23. viii. 8.
 — tumultuarii, xxxv. 2.
 — veterani, viii. 8.
 — voluntarii, xxxi. 8.
 Milites duplici frumento in
 perpetuum, in praesentia sin-
 gulis bobus bisque privis
 tunicis donati, vii. 37.
 — sacramento adiguntur sin-
 gulari ritu, x. 38.
 — a tribunis militum adigun-
 tur jurejurando, xxii. 38.
 — post seditionem Sucronen-
 sem rursus jurant in verba
 imperatoris, xxviii. 29.
 — donantur agris, xxxi. 4.
 49.
 — in triumphis laureati, im-
 peratoris canunt laudes,
 xxxix. 7. xlv. 38.
 Militum decimatio, ii. 59.
 — Romanorum laudes, &
 cum Alexandri M. militibus
 collatio, ix. 19.
 — in armis decursus, xxiii.
 35. xxvi. 50.
 — dona in triumphis, x. 44.
 xxviii. 9. xxx. 45. xxxiii.
 23. xxxiv. 52. xxxvii. 59.
 xxxix. 5. 7. xl. 34. 43. xli.
 11. 17. xlv. 40.
 — carmina, iii. 26. iv. 20.
 xxviii. 9.
 — officia, xlv. 34.
 Militibus praemia data, saga &
 tunicae, x. 30.
 Militares artes diversae ab im-
 peratoriis, xxv. 19.
 Militaria comitia, xxv. 37.
 Militaris disciplina. *vid.* Dis-
 ciplina.
 Militiae gradus. xlii. 34.
 Millionius, praetor Lavinii, viii.
 11.
 Milo, Berceæus, praefectus Per-
 sei, xlii. 58.

- Milo, princeps amicorum Persei, sese dedit Romanis, xlv. 45. *vid. et* 32.
- Minatius, *vid.* Statius Minatius.
- Mincius, amnis, xxiv. 10. xxxii. 30.
- Minervæ cella in Capitolio, vi. 29.
- templum, vii. 3.
- inventum, numerus, *ibid.*
- Minervæ & Neptuno pulvinar stratum in lectisterniis, xxii. 10.
- Minerva, arcis Athenarum præfes, xxxi. 30. Piræei templum ei dicatum, *ibid.*
- Minerva, præfes arcis Ilia, xxxvii. 37.
- Minervæ Lacedæmone templum æreum, Chalciæcos, xxxv. 36.
- Minervæ Itoniæ templum in agro Coronæo, xxxvi. 20.
- Minervæ sacrificium factum Ilia ab Romanis, xxxvii. 9.
- Minervæ, quam Alcidem, sive Alcidemum, vocant, sacrificatum a rege Perseo, xlii. 51.
- Minervæ, Marti, & Luæ Matri spolia hostium dicata a Paulo Æmilio, xlv. 33.
- Minervæ promontorium, xl. 18.
- Minervium, oppidum, xlv. 16.
- Minio, princeps amicorum Antiochi, xxxv. 15. ejus cum legatis Romanis colloquium, 16. præest mediæ aciei, xxxvii. 41.
- Minus Cerrinius a Minia Pa-
- culla matre Bacchis initiatus, xxxix. 13. inter maximos sacerdotes conditoresque ejus sacri, 17. adductus ad consules, fatetur omnia, *ibid.* Ardeam in vincula mittitur, 19.
- Minii Celeres, hospites Annibalis, quum is Capuam venit, xxiii. 8.
- Minoa Heraclea, xxiv. 35. *vid.* Heraclea.
- Minturnæ, viii. 11. xxxvi. 37. Ausonum urbs, venit in potestatem Romanorum, ix. 25. eo colonia deducta, x. 21.
- Minturnensibus negatur vacatio militiæ, xxvii. 38. item rei navalis, xxxvi. 3.
- Minucia Vestalis, suspecta propter mundio rem justo cultum, viii. 15. facto iudicio, viva sub terram defoditur, *ibid.*
- L. Minucius, consul, male rem gerit, iii. 25. 26. liberatus obsidione a Quintio Cincinnato, dictatore, jubetur abdicare se consulatu, 29.
- L. Minucius, decemvir legum ferendarum causa, iii. 35.
- L. Minucius, præfectus annonæ, iv. 12. de Sp. Mælii consiliis docet senatum, 13. bove aurato donatur, 16. Mælianum frumentum assibus in modios æstimatum dividit plebi, *ibid.*
- L. Minucius Myrtilus, quod legatus Carthaginienfes pulisset, per feciales traditur legatis,

- legatis, & Carthaginem avehitur, xxxviii. 42.
- L. Minucius, legatus Q. Fulvii Flacci in Hispania citeriore, xl. 35.
- L. Minucius Thermus, legatus Manlii consulis in Istria, xli. 12.
- M. Minucius, consul, ii. 21. eo consule ædes Saturno dedicata, *ibid.* consul iterum, 34.
- M. Minucius, tribunus plebis, accusat duos tribunos militum, v. 11.
- M. Minucius Fessus augur de plebe creatur, x. 9
- M. Minucius Rufus, magister equitum sub Fabio dictatore, xxii. 8. Fabii cunctationem incusat, 12. ejus seditiosa oratio in Fabii cunctationem, 14. Fabio absente, rem non improspere gerit, 24. æquatur dictatori, 26. dividit exercitum cum Fabio, 27. pugnam committit adversus Annibalem, in qua laborans servatur a Fabio, 28. 29. agnoscit errorem suum, & sub imperium Fabii redit, *ibid.* et 30. in pugna ad Cannas perit, 49.
- M. Minucius, tribunus plebis, xxiii. 21.
- M. Minucius Rufus, prætor, xxxii. 27. fortitur jurisdictionem peregrinam, 28. triumphum colonie Vibonem deducendæ, xxxiv. 53. xxxv. 40. legatus in Africam, xxxiv. 62.
- P. Minucius, tribunus militum, xxxv. 5.
- Q. Minucius, consul, iii. 30.
- Q. Minucius, Ap. Claudii consulis legatus, xxvi. 33.
- Q. Minucius, tribunus militum, xxxv. 5.
- Q. Minucius Rufus, prætor factus, quum ædilis plebis esset, xxxi. 4. fortitur Brutios, 6. scribit senatui, pecuniam e fano Proserpinæ sublatam, 12. pervestigat sacrilegium, pecuniamque reddit Proserpinæ, 13. ei prorogatum imperium, xxxii. 1. creatur consul, 27. ejus res gestæ in Gallia, 29-31. ei negatur triumphus, xxxiii. 22. 23. triumphat in monte Albano, *ibid.* legatus in decem ad res Asiæ disceptandas componendasque, xxxvii. 55. legatus in Galliam Transalpinam mittitur, xxxix. 54.
- Q. Minucius Thermus, tribunus plebis, xxx. 40. ædilis curulis, xxxii. 27. triumphum coloniis deducendis, 29. et xxxiv. 45. prætor, xxxiii. 24. fortitur Hispaniam citeriorem, 26. cedit Hispanos, 44. triumphat, xxxiv. 10. consul, 54. ejus in Liguria res gestæ, xxxv. 3. ei cum exercitu in Liguribus prorogatum imperium, 20. cum Liguribus prospere pugnat, 21.
- K k ejus

- ejus castra aggressi Ligures repelluntur, xxxvi. 3. ei negatur triumphus, xxxvii. 46. legatus mittitur in decem ad res Asiæ constituendas, 55. interficitur in prælio adversus Thracas, xxxviii. 41. *vid. et* 46. 49.
- Ti. Minucius, consul, vincit Samnites, ix. 44.
- T. Minucius Molliculus, creatus prætor, fortitur jurisdictionem peregrinam, xl. 35. moritur, 37.
- T. Minucius Rufus, xlii. 54.
- Miracula fere adfecta locis insignibus, xxiv. 3.
- Miraculum in Ti. Atinio, repente membris omnibus capto, mox sano ac vegeto, ii. 36.
- Miranda & prodigiosa quo magis creduntur, eo plura annunciantur, xxiv. 10.
- Misagenes Masinissæ filius, auxilio venit Romanis, xlii. 29. 62. 65. 67. ejus classis dispergitur in Adriatico mari, ipseque æger Brundisium deferretur, xlv. 14. ei a Romanis munera data, *ibid.*
- Miseni promontorium, xxiv. 13.
- Mistilia tela, ix. 35. xxxviii. 19. 20.
- Mithridates, filius Antiochi, xxxiii. 19.
- Mitylene, xxxvii. 21.
- Mitylenææ triremes, xxxvii. 12.
- Mitys, annis, xlv. 7.
- Mnesilochus, princeps Acarnanum, gentem suam conciliat Antiocho regi, xxxvi. 11. 12. eum sibi dedi postulant Romani, xxxvii. 45. xxxviii. 38.
- Moagetes, tyrannus Cibræ, cogitur centum talenta, & decem millia medimnûm frumenti pendere Romanis, xxxviii. 14.
- Mœnicaptus, Gallorum regulus, cadit in prælio, xxiv. 42.
- Molossis, Epiri regio, viii. 24. xlv. 26.
- Moneris navis, xxxviii. 38.
- Monetæ ædes atque officina, iv. 7. 20. vi. 20. xxxiii. 26. *vid.* Juno.
- Monomachia, vii. 10. 26. viii. 7. 8. xxiii. 46. 47. xxv. 18.
- Monopodia quando primum, & a quibus, Romam advecta, xxxix. 6.
- Mons Sacer, ii. 32. secessio plebis in Sacrum montem, *ibid.* tribuni plebis in Sacro monte creati, 33. ibi sacrata lex lata, *ibid.*
- Mopsiani. *sive* Mopsthorum factio, xxiii. 1.
- Mopsum, tumulus, xlii. 61. 67.
- Morcus, legatus Gentii ad Rhodios, xlv. 23.
- Morgantina urbs. *vid.* Murgantia.
- Mortuorum laudationes vitiant rerum

- rerum historias, viii. 40.
- Mortui cum insignibus honorum cremantur, xxxiv. 7.
- Morzes, Paphlagonum rex, xxxviii. 26.
- Mucia prata, sic dictus ager, Mucio virtutis causa trans Tiberim datus, ii. 13.
- C. Mucius, adolescens nobilis, penetrat in castra hostium, ii. 12. scribam pro rege obtruncat, *ibid.* incenso foco dextram injicit, *ibid.* dimittitur, *ibid.* ei ager a Patribus Romanis datur, 13. cur Scævola dictus, *ibid.*
- P. Mucius Scævola, prætor, fortitur Siciliam, xl. 44. consul, xli. 22. petit censuram, xliii. 16.
- Q. Mucius Scævola prætor cretur, xxiii. 24. Sardiniam fortitur, 30. longo morbo implicatus, ad belli vim sustinendam fit inutilis, 34. 40.
- Q. Mucius Scævola, decemvir sacrorum, moritur, xxvii. 8.
- Q. Mucius Scævola, prætor, fortitur jurisdictionem urbanam, xl. 44. consul, xli. 26. tribunus militum, xlii. 49. ejus res gestæ, 58. legatus, 67.
- Mugillanus. *vid.* Papirius.
- Mula parit. *vid.* Prodigium.
- Mulctaticia pecunia, ex qua ludi facti, x. 23.
- Mulctaticæ leges. *vid.* Lex.
- Mulctaticium argentum. *vid.* Argentum.
- Muli clitellarii instructi ad hostem fallendum, vii. 14. x. 40.
- Muli, tabernacula, & omnia alia instrumenta militaria, magistratibus in provincias ituris subministrata de publico, xlii. 1.
- Muliebris servitus numquam salvis suis exuitur, xxxiv. 7.
- Muliebris vestis, quæ pluris esset, quam quindecim millium æris, in censum deferri jussa, xxxix. 44.
- Mulieres urbem, quam armis viri defendere non possent, precibus lacrymisque defendunt, ii. 40.
- Argivæ spoliuntur auro, veste & mundo ab uxore Nabidis, xxxii. 40.
- damnatæ judicio publico, puniuntur privatim a cognatis, xxxix. 18.
- Mulierum finitus lege Oppia cultus, xxxiv. 1.
- coërcitæ lege Voconia hæreditates, xli. 34.
- turba, in foro & Capitolio sacrificantium & precantium Deos externo more & ritu, xxv. 1.
- terror, audito Annibalis ad urbem adventu, xxvi. 9.
- cura habita post captam Carthaginem Novam, xxvi. 49.
- Mulsum datum prosecutis funus mortui Scipionis, xxxviii. 55.

- Mulsi pocillum Jovi Victori votum, x. 42.
- Mulvius pons, xxvii. 51.
- L. Mummius, tribunus plebis, xxxviii. 54. prætor creatus, fortitur Sardiniam, xli. 12. postea ei decernitur quæstio, 13.
- Q. Mummius, tribunus plebis, xxxviii. 54.
- C. Munatius, decemvir agris dividundis, xlii. 4.
- Munda, urbs Celtiberiæ, xxiv. 42. xl. 47. prælium ad Munda, quo vincunt Pœnos Romani, xxiv. 42.
- Mundus muliebris, xxxii. 40. *vid. &* xxxiv. 7.
- Municipes, viii. 14.
- Municipia Appiæ, xxvi. 8.
- Munimenta Romanorum ad Vejos, v. 1. combusta a Vegetibus, 7.
- Muralis corona. *vid.* Corona.
- Murcia Dea, i. 33. ad Murcia Latinis sedes datæ ab Anco Marcio, *ibid.*
- Mures in usum ciborum versi ab obsessis in urbe Casilino, xxiii. 19.
- aurum rodunt. *vid.* Prodigia.
- Murgantia, urbs valida in Samnio, oppugnatur & capitur, x. 17.
- Murgantia, urbs Siciliæ, xxiv. 27. 36. xxvi. 21.
- Muri urbi Romæ circumdati, i. 6. 33. 36. 38. 44. vi. 32.
- Muri omnium cis Iberum civitatum dejecti, xxxiv. 17.
- Murorum pinnæ, xxxviii. 5.
- Murus novus objectus pro diruto in oppugnationibus, xxi. 11. xxxviii. 7.
- Mutilla, Istriæ oppidum, vi capitur a Romanis, xli. 15.
- Mutilum, castrum, xxxi. 2. xxxiii. 37.
- Mutina, xxi. 25. xxxv. 4. colonia civium Romanorum, xxxix. 55. captam a Liguribus, recipiunt Romani, xli. 20.
- Mutinensem agrum populantur Ligures, xli. 18.
- Mutines, sub Annibale omnes belli artes edoctus, novus dux in Sicilia, xxv. 40. terret Romanos, *ibid.* eo absente prælium committitur, 41. vincunt Romani, *ibid.* urit agros sociorum populi Romani in Sicilia, xxvi. 21. ab Hannone, Carthaginienfium imperatore, præfectura Numidarum spoliatur, 40. tradit Agrigentum Romanis, *ibid.* donatur civitate Romana, xxvii. 5. *vid. et* xxxviii. 41.
- Mycenica, locus haud procul Argis, xxxii. 39.
- Myla, flumen, xxiv. 30. 31.
- Mylæ, oppidum munitissimum, capitur & diripitur a Perseo, xlii. 54.
- Mylasensis immunitas concessa, xxxviii. 39.
- Mylasenses, *idem qui Mylaseni*, occupant Euromensium oppida,

pida, xlv. 25. rediguntur
ab Rhodiis in officium,
ibid.

Myndus, civitas, xxxvii. 16.

Myndii, xxxiii. 30.

Myonnesus, promontorium in-
ter Teum Samumque, xxxvii.
13. 27.

Myrina, urbs, xxxiii. 30.

Myfi. *vid.* Mœsi.

Myfi sagittarii, xxxvii. 40.

Myfia Eumeni donata, xxxviii.
39.

N

Nabis, Lacedæmoniorum ty-
rannus, ab Romanis adscrip-
tus foederi, cum Philippo re-
ge inito, xxix. 12. vastat
finitimorum agros, xxxi. 25.

ei traduntur a Philippo Ar-
gi, xxxii. 38. ejus cum T.
Quintio Flaminio consule
colloquium, 39. auxilia mittit
Romanis, & inducias cum
Achæis facit, *ibid.* spoliât
Argivos, 40. mittit uxorem
suam Argos ad spoliandas
feminas, *ibid.*

de bello ei inferendo deli-
berant Patres, & T. Quintio
rem totam permittunt, xxxiii.
44.

bellum adversus eum de-
cretum, xxxiv. 22-24. appa-
ratus belli, 26. 27. octoginta
principes juventutis Laconi-
cæ interficit, *ibid.* bellum ad-

versus eum terra marique
geritur, 28. 29. petit, ut sibi
colloqui cum T. Quintio li-
ceat, 30. ejus oratio ad T.
Quintium, 31. respondet
Quintius, 32. conditiones pa-
cis a Quintio scriptæ, 35.
quas respuit, 36. 37. Lace-
dæmonem oppugnat Quin-
tius, 38. 39. induciæ, 40.
Nabis mittit legatos Romam,
qui pacem impetrant, 43.

concitantibus Ætolis de-
nuo bellum molitur adversus
Romanos, xxxv. 12. 13. con-
tra eum mittitur Atilius,
prætor, 22. Nabis oppugnat
Gythium, 25. vastat Achæ-
orum agros, *ibid.* parat clas-
sem, 26. vincit prælio navali
Achæos, *ibid.* fugatur ab
Achæis, 28-30. occiditur ab
Alexameno, principe Æto-
lorum. 35.

Nadagara, urbs, xxx. 29.

Nævia porta, ii. 11.

L. Nævius Balbus, xlv. 13.

M. Nævius, tribunus plebis, se-
cundum quosdam auctores
accusator P. Scipionis Afri-
cani, xxxviii. 56.

Q. Nævius Crista, vir impiger
militiæque peritus, invadit
Macedonum castra, xxiv. 40.
eaque diripit, *ibid.*

Q. Nævius Matho creatur præ-
tor, xxxix. 32. fortitur Sar-
diniam & quæstionem de ve-
nificiis, 38. ad duo millia ve-
nificorum damnat, 41.

Q. Næv-

- Q. Nævius, coloniæ deducendæ triumvir, cui in triennium imperium esset, creatur, xxxiv. 53. *vid. et* xxxv. 40.
- Narnia colonia, olim Nequinum, x. 9. 10. negat consulis Romanis milites & pecuniam, xxvii. 9. de hac re senatusconsultum, xxix. 15.
- Narnia colonia suppleta, xxxii. 2.
- Narnienses equites, nuncii Afrubalis & Pœnorum cladis, xxvii. 50.
- Narniensis tribus, vi. 5. xxix. 37.
- Nasica. *vid.* P. Cornelius.
- Nasus Acarnanum, xxvi. 24.
- Nasus, sive insula, Syracusanæ urbis pars, capitur a Romanis, xxv. 30.
- Navale proclium, xxi. 50. *vid. et* Pugna.
- Navales duumviri, ix. 30. *vid.* Duumviri.
- Navalia Romæ trans Tiberim, iii. 26. viii. 14. xl. 51.
- Navalis pugnæ simulacrum, xxvi. 51. xxix. 22.
- Navalis triumphus Octavii de Perseo, xlv. 42.
- Navis actuaria, xxi. 28.
- aperta, xxxvi. 42.
- hepteris, xxxvii. 23. 30.
- hexeris, *ibid.*
- hippagogus, xlv. 28.
- longa, v. 28.
- moneris, xxxviii. 38.
- oneraria, xxii. 11.
- prætoria, xxi. 25.
- rostrata, xxviii. 45. 46.
- xxx. 10.
- speculatoria, xxx. 10. xxxvi. 41. 42.
- Navis maritima amphorarum trecentarum, xxi. 63.
- velata infulis ramisque oleæ, occurrit Scipioni, cum classe Carthaginem petenti, xxx. 36.
- in Nave prætoria insigne nocturnum, tria lumina, xxix. 25.
- Naves ex abiete structæ, xxviii. 45.
- instructæ armatæque in aquam deducuntur die quadagesimo quinto, quam ex silvis detracta materia erat, *ibid.*
- plaustris translatae in mare, quibus obsessa arx Tarenti, xxv. 11.
- Navium certamen quotannis Patavii, & quare, x. 2.
- Ac. Navius. *vid.* Accius Navius.
- Q. Navius, centurio, auctor peditum equiti immiscendorum, xxvi. 4. ejus bellica virtus, 5.
- Naupactum, xxvi. 26. xxvii. 29. 30. xxxv. 12. obsidetur a Romanis, xxxvi. 30. 34. solvitur obsidio, 35.
- Naustathmos Phocææ, xxxvii. 31.
- Nautæ ex senatusconsulto imperati privatis, & dati pro censu, xxiv. 11.
- C. Nautius, consul, ii. 52. iterum,

- rum, iii. 25. Sabinos, bellum Romanis inferentes, fundit, iii. 26. 29.
- C. Nautius Rutilus**, consul, iv. 52.
- Sp. Nautius**, consul, ii. 39.
- Sp. Nautius Rutilus**, tribunus militum consulari potestate, iv. 35.
- Sp. Nautius Rutilus**, tribunus militum consulari potestate, iv. 44. iterum, 47. tertium *ex Fastis Capitolinis*, iterum *ex Livio*, 61.
- Sp. Nautius Rutilus**, consul, ix. 21.
- Sp. Nautius Rutilus**, dux alaribus cohortibus, x. 41. donatur ob virtutem armilla aureaque corona, 44.
- Neapolis**, nomen partis Syracusanæ urbis, xxv. 24.
- Neapolis**, urbs, viii. 22. xl. 41. Neapolis conspecta moenia Annibalem ab ejus oppugnatione absterrent, xxiii. 15.
- Neapolitani aurum offerunt Romanis**, xxii. 32.
- Neapolitanum foedus**, viii. 26.
- Neapolitanum agrum populatur Annibal**, xxiv. 13.
- Nefasti dies instituti a Numa Pompilio**, i. 19.
- Nemea**, amnis Corinthium & Sicyonium interfluens agrum, xxxiii. 15.
- Nemea, ludi**, xxvii. 30. 31. eorum curatio ad Philippum delata, *ibid.* iis præficitur T. Quintius, xxxiv. 41. ipso Nemeorum die testata voce præconis Argivorum libertas, *ibid.*
- Nemus Albanum**, v. 15.
- Neo Bœotius fugit cum Perseo**, xliv. 43.
- Neo Thebanus securi percussus**, xlv. 31.
- Neocretes**, xxxvii. 40.
- Nepefinus ager**, v. 19. xxvi. 34.
- Nepete, urbs**, vi. 9. capta ab Etruscis, recepta ab Romanis, *ibid.* & 10. Nepefinorum de-
ditionis auctores securi percussi, *ibid.* coloniae Nepete legati Romanos docent, Etruscos de pace petenda concilia habere, x. 14. milites pecuniamque Romanis negat, xxvii. 9. in eam senatus-consultum, xxix. 15.
- Nephele promontorium Ciliciæ**, xxxiii. 20.
- Neptuniæ aquæ**, xxxix. 44.
- Neptunus lectisternio placatus**, v. 13. xxii. 10.
- Neptuni ara in circo Flaminio**, xxviii. 11.
- Neptuno Equestri sollemnes ludi a Romulo facti**, i. 9.
- Nequinum**. *vid.* Narnia.
- Nero**. *vid.* Claudius.
- Nerulum, oppidum**, vi captum a Romanis, ix. 20.
- Nesattium, oppidum Istriæ**, obsidetur a Romanis, xli. 15. obsessi conjuges & liberos occidunt,

- cidunt, & palam in muris trucidatos præcipitant, *ibid.*
- Nesiotæ, populi, xxxviii. 28.
- Nessus, flumen, xlv. 29.
- Nexi ob æs alienum, ii. 27. soluti, cautumque in posterum ne necerentur, viii. 28: *vid.* Æs alienum.
- Nicæa, urbs in sinu Maliaco, xxviii. 5: xxxii. 32. 35.
- Nicæa, uxor Crateri, xxxv. 26.
- Nicander ab Ætolis legatus mittitur ad Philippum, ut eum concitaret ad bellum Romanum, xxxv. 12. ab rege Antiocho veniens, implet vana exspectatione multitudinem Ætolorum, xxxvi. 29. prætor Ætolorum, xxxviii. 1. ejus res gestæ, 4. 5. 6.
- Nicander archipirata, xxxvii. 11.
- Nicanor, unus ex purpuratis Philippi, xxxiii. 8.
- Nicatores apud Persas erant milites cohortis regiæ, xliii. 21.
- Nicephorium, lucus ad Pergamum, xxxii. 33. 34.
- Nicias, prætor Achæorum, xxviii. 8.
- Nicias clam interficitur a Perseo, xlv. 10.
- Nico, Tarentinus juvenis, conjuratione facta cum aliis nobilibus juvenibus, prodit Annibali Tarentum, xxv. 8. 9. ejus cum D. Quintio certamen, xxvi. 39: hasta transfigit Quintium, *ibid.* occiditur pugnans, quum caperetur Tarentum, xxvii. 16.
- Nicodamus, dux Ætolorum, auxilio mittitur Ambraciæ urbi, xxxviii. 5. 6.
- Nicomedes, Bithyniæ rex, Zybœam auxilio Gallorum vincit, xxxviii. 16.
- Nicomedes, filius Prusæ, cum patre Romam venit, xlv. 44. commendatur a patre senatui, *ibid.*
- Nicostratus, Achæorum prætor, xxxii. 39. 40. ejus stragema, xxxiii. 14. & victoria, 15.
- Nilus, xlv. 19. per Nilum pontum tumultuario opere factus, *ibid.*
- Nili ostium Pelusiæ, xlv. 11. 12.
- Ninnius. *vid.* Pacuvius, & Stennius.
- Nisuetæ inter auxilia Rhodiorum, xxxiii. 18.
- Nobiles deponunt annulos aureos & phaleras, ix. 46.
- Nobilitas, ut duo consularia loca a plebe recuperaret, totis viribus incumbit, x. 15.
- Nocte lux oborta. *vid.* Prodigium.
- Nola capitur a Romanis, ix. 28. oppugnatur ab Annibale, xxiii. 14-16. iterum, 43-46.
- Nolanus senatus Romanorum, plebs est Annibalis, xxiii. 14. 39.
- Nolana plebs vocat Annibalem, xxiv. 13.
- Nolani milites tenent cum Samnitibus

- nitibus Palæpolim, viii. 23.
 25. urbe Romanis tradita, ef-
 fugiunt, 26.
- Nolanus ager, xxiii. 14.
- Noliba, oppidum Hispaniæ,
 xxxv. 22.
- Nomen. Ad Nomina qui non
 respondissent, virgis cæsi, vii. 4.
- Nominis error fraudi est Anni-
 bali, xxii. 13.
- Nomentana via, olim Ficul-
 nensis, iii. 52.
- Nomentani in civitatem accepti,
 viii. 14.
- Nomentum, oppidum, a Tar-
 quinio Prisco captum, i. 38.
vid. & iv. 22. 32.
- Nonæ Maji, xli. 20.
- Nonæ Quintiles, xxvii. 23.
- Nonæ Sextiles, xli. 20.
- Norba, colonia Romanorum, ii.
 34. xxxii. 2. eam subita in-
 cursione depopulantur Pri-
 vernates, vii. 42.
- Norbani nuntiant defectionem
 Privernatium, viii. 1. a po-
 pulo Romano laudantur ob
 constantem in rempublicam
 fidem, xxvii. 10.
- Norbanus ager, viii. 19.
- Nortia, Etrusca Dea, vii. 3.
- Notæ cenforiæ, xxvii. 11.
 xxxix. 42. *vid.* Cenfor, *et*
 Censura.
- Notium, oppidum Colopho-
 nium, xxxvii. 26. xxxviii.
 39.
- Nova Carthago, xxviii. 17.
vid. Carthago.
- Novæ tabernæ, iii. 48.
- Novendiale sacrum publice sus-
 ceptum, i. 31. xxi. 62.
 xxiii. 31. xxv. 7. xxvi. 23.
 xxvii. 37. xxix. 14. xxx. 38.
 xxxiv. 45. xxxv. 9. xxxvi.
 37. xxxviii. 36. xxxix.
 22. xliv. 18.
- Novenses Divi, viii. 9.
- Novius Calavius, *vid.* Calavius.
- Nox prælium dirimit, iv. 39.
 ix. 23. 32. x. 12. xxi. 59.
 victoriam magis, quam præ-
 lium, dirimit, vii. 33. inter
 noctem lux orta, xxxii. 29.
- Nuceria Alfaterna subigitur ad
 deditionem a Q. Fabio, ix.
 41. capitur a Pœnis, incendi-
 tur & diripitur, xxiii. 15.
- Nucerini Atellam traducti,
 xxvii. 3.
- Nucerinum agrum populantur
 focii navales Romanæ clas-
 sis, ix. 38.
- Nuces secundo amni fusæ Cafi-
 linum, ad sublevandam ob-
 fessorum inopiam, xxiii. 20.
- Numa Pompilius rex Romano-
 rum a Patribus eligitur, i. 18.
 ejus justitia & religio, *ibid.*
 Numa serior Pythagoras,
ibid. ejus inauguratio, *ibid.*
 Janum indicem pacis belli-
 que facit, 19. Deorum me-
 tum injicit animis, *ibid.* cum
 Dea Egeria congressus noc-
 turnos simulat, *ibid.* describit
 annum ad cursum Lunæ in
 duodecim menses, *ibid.* nefas-
 os dies fastosque facit, *ibid.*
 Flamines, Salios, Pontificem
 creat, 20. virgines Vestales
 legit, & ipsis stipendium
 de

- de publico instituit, *ibid.* Jovi Elicio aram in Aventino dicat, *ibid.* lucum sacrat Camœnis, 21. Fidei instituit sollemne, *ibid.* regnavit tres & quadraginta annos, *ibid.* ejus commentarii, 32.
- Numæ Pompilii & cadaver, & libri sub Janiculo in duabus arcis lapideis inventi, xl. 29. cremantur libri, *ibid.*
- Numa Marcius. *vid.* Marcius.
- Numerius Decimius Samnis, xxii. 24.
- Numerius Fabius. *vid.* Fabius.
- Numerus, inventum Minervæ, vii. 3.
- Numicius, flumen, i. 2.
- L. Numicius Circejensis, prætor Latinorum, Romam evocatus, viii. 3.
- T. Numicius Priscus, consul, adversus Volscos proficiscitur, ii. 63. bene rem gerit, *ibid.*
- Numidarum equitum auxilia adjunguntur Asdrubali in Hispania, xxi. 22. Numidarum quingentorum de Annibal's exercitu prælium adversus trecentos equites Romanos, 29.
- Numidæ primum in Africa equitum genus, xxix. 34. *vid.* & xxiv. 48. liberant exercitum Romanum, xxxv. 11. eorum equorumque descriptio, *ibid.*
- Numidæ jaculatores, xxviii. 11.
- Numidæ ante omnes barbaros effusi in Venerem, xxix. 23. xxx. 12. vagas trahunt domos, xxix. 31. carne ac lacte vescuntur, *ibid.*
- Q. Numidicus. *vid.* Cæcilius Metellus.
- Numisius, imperator Latinorum. viii. 11.
- C. Numisius creatur prætor, & fortitur Siciliam, xli. 12.
- T. Numisius Tarquinien'sis, legatus in Macedoniam, xlv. 17.
- ad Numistronem M. Marcellus castra ponit, xxvii. 2.
- Numitor, filius major Prociæ, Albæ regis, i. 3. pellitur ab Amulio fratre, *ibid.* restituitur, 5.
- L. Numitorius, tribunus plebis, ii. 58.
- P. Numitorii cum Appio decemviro contentio, iii. 45. in Aventino tribunus plebis creatur, 54.
- Nummus quadrigatus, xxii. 52.
- Nundinæ, vii. 15.
- ob Nuptias virginis inter Ardeates bellum intestinum, iv. 9.
- Nursini pollicentur Scipioni milites, xxviii. 45.
- Nymphæum in Apolloniati agro, xlii. 36. 49. 53.
- Nymphius, princeps Palæpolis, viii. 25. urbem tradit Romanis, 26.

O

Oæneum, Penestiae oppidum, xliii. 21.

Obrimæ fontes, xxxviii. 15.

Obsecratio in unum diem populo indicta, iii. 63. xxvi. 23.

Obsecratio a populo, præeuntibus duumviris, facta, iv. 21.

Obsecratio circa omnia pulvinaria, xxxi. 8. 9.

Obsides, fidei pignus, xlii. 39.

Obsides totius Hispaniæ Saguntii in arce custoditi, xxii. 22. eos tradit Romanis Abellon, *ibid.*

Obsides Tarentinorum, e fuga retracti, virgis cæduntur, & de saxo dejiciuntur, xxv. 7.

Obsides civitatum Hispaniæ post captam Carthaginem novam reddit suis Scipio, xxvi. 49.

Obsides exacti a Carthaginensibus, ne minores quatuordecim annis, neu triginta majores, xxx. 37. redduntur iis centum, xxxii. 2. iterum centum, xl. 34. exacti ab Antiocho, ne minores octonum denum annorum, neu majores quinum quadragenum, & triennio mutandi, xxxviii. 38.

Obsides Carthaginensium Setiæ custoditi, xxxii. 26.

Obsidibus in publicum prodeundi facultas negata, *ibid.*

Obsides in triumphis ducti,

xxxiv. 52. ciii. 48.

Oceanus orbem terrarum amplexu finit, xxxvi. 17.

Ocrea finistrum crus tectum, ix. 40.

Oculus, xxii. 11.

Oculani sponsione in amicitiam Romanorum accepti, ix. 41.

Octavius Mamilius. *vid.* Mamilius.

Octavius Metius, x. 41.

Cn. Octavius legatus in Græciam mittitur, xliii. 19. prætor creatus, fortitur classem, xlv. 17. decemvir sacrorum, 18. cum classe Samothracam appellitur, xlv. 5. ei cum filio Philippo se tradit Perseus, 6. prædam Macedonicam Romam fert, 33. ejus triumphus navalis de Perseo, 42.

Octobribus Kalendis magistratus initus, v. 9.

Octolophum, sive Octolophus, loci nomen, xxxi. 36. xlv. 3.

Odomantica terra, xlv. 4.

Odryæ, populi Thraciæ, xxxix. 53.

Odryarum equitatus, xlv. 42.

Eniadæ, oppidum, xxvi. 24.

Eniadæ attribuuntur Acarnanibus, xxxviii. 11.

Enoanda. *vid.* Oroanda.

Enus, fluvius, xxxiv. 28.

Esalces, frater Galæ regis Numidarum, fratri succedit, xxix. 29.

Eta, mons, xxxvi. 15. Etæ

- tæi montes, xli. 27.
- O**filius Calavius Campanus, Ovii filius, clarus genere factisque, ix. 16. ejus judicium de silentio Romanorum post Caudinam ignominiam, *ibid.*
- Officina** Monetæ, vi. 20.
- A. Ogulnius**, tribunus militum de legione secunda, cadit in prælio cum Bojis, xxxiii. 36.
- Cn. Ogulnius**, tribunus plebis, legem fert de sacerdotiis cum plebe communicandis, x. 6. ædilis curulis, damnatis aliquot sceneratoribus, ex mulctatitia pecunia varia dona & opera in sacros publicosque usus facit, 23.
- M. Ogulnius**, ad frumentum in Etruria cœmendum missus, xxvii. 3.
- M. Ogulnius Gallus**, prætor, xxxix. 56. fortitur jurisdictionem urbanam, xl. 1.
- Q. Ogulnius**, tribunus plebis, fert legem de sacerdotiis cum plebe communicandis, x. 6. ædilis curulis mulctat sceneratores, 23.
- Oibienlis** ager vastatur a classe Punica, xxvii. 6.
- Olcades**, xxi. 5. Olcadibus bellum infert Annibal, *ibid.* vincuntur, *ibid.*
- Olcinium**, oppidum Illyrici, xlv. 26.
- Olciniatis** immunitas data, xlv. 26.
- Oleæ** rami supplicum insignia, xxiv. 30. xxix. 16. xxx. 36.
- Oleicongii** in vicos singulos dati, xxv. 2.
- Olitorium** forum. *vid.* Forum.
- Olocrus**, mons, xlv. 44.
- Olonicus**, sive Salondicus, rebellantium Celtiberorum dux, xliii. 6. ejus temeritas, *ibid.*
- Olympia**, urbs, xxvi. 24. xlv. 28.
- Olympiorum** sollemne ludicrum, xxvii. 35. parant Elei, xxviii. 7.
- Olympias**, mater Alexandri Magni, viii. 24.
- Olympias**, urbs, olim Gonnocondylum, xxxix. 2.
- Olympio**, legatus Gentii ad Persea, xlv. 23.
- Olympium**, Jovis templum prope Syracusas, xxiv. 33.
- Olympius** Jupiter, xxiv. 21.
- Olympi montis** in Thessalia radices, xlv. 6.
- Olympus**, mons in Galatia, xxxviii. 18. in eum fugiunt Tolistoboji, 19. ex eo depelluntur a Romanis, 20. 21.
- Onchestus**, amnis in Thessalia, xxxiii. 6.
- Oncimus** Macedo, Pythonis filius, Romam profugit, xlv. 16. ejus præmia, *ibid.*
- Onomastus**, maritimæ oræ præfectus a Philippo, jussu ejus Maronitas, intromissis in urbem Thracibus, trucidat, xxxix. 34. cum Philippo judicat de Demetrio, xl. 8.
- Operum** publicorum apud Romanos

- manos jam ab antiquis temporibus magnificentia, i. 56.
- Opifices ad bellum excitī, viii. 20.
- Opifices Carthaginis Novæ captos publicos fore populi Romani, edicit Scipio, xxvi. 47. *vid. & 51.*
- Opima spolia quæ dicantur? iv. 20. *vid. & Spolia.*
- Opimia, virgo Vestalis, stupri comperta, sub terram, ad portam Collinam, necata, xxii. 57.
- L. Opimius Panfa, quæstor, occiditur a Samnitibus, x. 32.
- Opis ædes in Capitolio, xxxix. 22.
- L. Opiternius, conditor & sacerdos Bacchanalium, xxxix. 17.
- Oppia, virgo Vestalis, damnata incesti, dat pœnas, ii. 42.
- Oppia (Vestia,) mulier Atellana, Capuæ habitans, quotidie sacrificat pro salute & victoria populi Romani, xxvi. 33. eidem bona & libertas restituuntur, 34.
- Oppia lex de cultu matronarum, xxxiv. 1. pro ea oratio M. Catonis, consulis, 2. adversus eam oratio L. Valerii, tribuni plebis, 5. abrogatur, 8.
- C. Oppius, tribunus plebis creatus, iii. 54.
- C. Oppius, præfectus socium, invadit tumultuaria agrum Bojorum, xxxi. 2. *cir.*
- cumventus a Bojis, cæditur, *ibid.*
- C. Oppius, tribunus plebis, xxxiv. 1.
- L. Oppius, tribunus plebis, xxxii. 28.
- L. Oppius Salinator, post ædilitatem plebis, in Siciliam classē triginta navium ducere jubetur, xxxv. 23. creatur prætor, 24. fortitur Sardiniam, xxxvi. 2.
- M. Oppius, in secessione militum, cum Sex. Manilio summæ rerum præest, iii. 51.
- Sp. Oppius Cornicen decemvir creatur, iii. 35. decemviris aliis ad bellum proficiscentibus, Ap. Claudio adjutor ad urbem tuendam datur, 41. ut auxilium collegæ ferat, in forum irrumpit, 49. senatum habet, 50. accusatur, 58. testis in eum productus, *ibid.*
- Oppius, in vincula ductus, sibi manus infert, *ibid.*
- Oppidum, pars urbis Romæ, xlii. 20.
- Opus, urbs Locridis, capitur ac diripitur ab Attalo, xxviii. 7. Opunte seditio, xxxii. 32.
- Opuntiorum emporium, Cynus Locridis, xxviii. 6.
- Ora pro fune nautico, xxii. 19. xxviii. 36.
- Oraculum Apollinis ad Hieran Comen, xxxviii. 13.
- Delphicum, i. 56. v. 15. xxix. 10. 11. xli. 27.
- Dodonæi Jovis, viii. 24.
- Oratio

- Oratio Acilii Glabrioris, consulis, ad milites, xxxvi. 17.
 ——— Æmilii Mamerci, iv. 32.
 ——— Æmilii Paulli, jamjam morituri, xxii. 49.
 ——— Æmilii Paulli, consulis, xlv. 22. 34. 38. ad Persea, mox ad suos, xlv. 8. alia, qua liberos esse jubet Macedones, 29. de publica suaque fortuna, 41.
 ——— Ætolorum contra Romanos, xxxi. 29.
 ——— Alexandri Acarnanis, xxxv. 18.
 ——— Alexandri Ætoli in Philippum, xxxii. 33.
 ——— Alorci ad Saguntinos, xxi. 13.
 ——— Andranodori ad Syracusanos, xxiv. 22.
 ——— Annibalis ad milites, xxi. 21. 43. xxiii. 45. ad Scipionem, xxx. 30. ad senatum Carthaginiensem, 34. ad Antiochum, xxxv. 19. xxxvi. 7. antequam venenum fumeret, xxxix. 51.
 ——— Annii Setini, prætoris Latinorum, viii. 4. in senatu Romano, 5.
 ——— Antiochi in concilio Ætolorum, xxxv. 44. legati ejus in concilio Achæorum, 48.
 ——— Apollonidæ, xxiv. 28.
 ——— Arconis contra Callicratem, xli. 29.
 ——— Aristæni in concilio Achæorum, xxxii. 20. 21.
 ——— Astymedis, Rhodiorum legati, xlv. 21.
 ——— Atheniensium legatorum, xxxi. 30. in concilio Panætologico, xxxv. 32.
 ——— Bæbii Herennii in nobiles, xxii. 34.
 ——— Q. Cæcilii Metelli ad censores, xl. 46.
 ——— Cæritum legatorum, vii. 20.
 ——— Callicratis Achæi contra Perseum, xli. 28.
 ——— Campanorum legatorum, vii. 30.
 ——— Canuleji, iv. 3.
 ——— Carthaginienſium legatorum de pace, xxx. 22. 42. querentium de Masinissa, xlii. 23.
 ——— Ap. Claudii rei, iii. 56.
 ——— Ap. Claudii, iv. 48. v. 3. in tribunos, vi. 40.
 ——— C. Claudii, patruſi Appii, iii. 40.
 ——— M. Claudii Marcelli, respondentis accusantibus Siculis, xxvi. 31. ejusdem ad milites in castris, xxvii. 13.
 ——— consulum in tribunos plebis, iv. 2.
 ——— A. Cornelii Cossi dictatoris ad milites, vi. 12. ad M. Manlium 15.
 ——— L. Cornelii Lentuli in consilio militari ad Caudium, ix. 4.
 ——— P. Cornelii Scipionis ad milites, xxi. 40.
 ——— P. Cornelii Scipionis, *qui Africanus dictus est*, ad milites, xxvi. 41. 43. ad Allucium,

- cium, Celtiberorum principem, 50. ad milites, xxviii. 27. 32. in senatu respondentis Fabio, 43. ad Maximam, xxx. 14. ad Annibalem, 31. ad legatos Antiochi, xxxvii. 36. & 45. ad populum rei, xxxviii. 51.
- P. Cornelii Scipionis Nasicae, xxxviii. 58.
- P. Decii, tribuni militum, ad milites, vii. 35.
- P. Decii pro lege, de sacerdotiis cum plebe communicandis, x. 7. de provinciis, 24.
- C. Decimii ad Rhodios, xlv. 11.
- Demetrii, xl. 12.
- Eumenis ad Æmiliū Regillum, xxxvii. 19. ad senatum, 45. contra Perseum, xlii. 11. 12.
- M. Fabii, viii. 33.
- M. Fabii Buteonis, dictatoris, xxiii. 23.
- Q. Fabii in Terentillum, tribunum, iii. 9.
- Q. Fabii, magistri equitum, viii. 31.
- Q. Fabii Maximi Cunctatoris ad Æmiliū, xxii. 39. de consulibus creandis, xxiv. 8. in senatu, ne Scipioni Africa mandetur extra sortem, xxviii. 40.
- M. Fulvii, triumphum petentis, xxxix. 4.
- L. Furii, post consulatum rei, ii. 54.
- L. Furii, tribuni militum consulari potestate, ad milites, vi. 23.
- Furii Camilli, viii. 13.
- L. Furii Purpureonis adversus Cn. Manlium, xxxviii. 45.
- M. Furii Camilli, v. 27. 30. 44. 51. vi. 7. 24. 26. 38.
- Gallorum legatorum in senatu, xxxix. 54.
- Gulustæ, respondentis legatis Carthaginiensium, xlii. 24.
- Hannonis de Annibale, xxi. 3. 9. xxiii. 12.
- Heraclidis Byzantii, legati ab Antiocho ad Romanos missi de pace, xxxvii. 35.
- Hirpinorum & Samnitium ad Annibalem, xxiii. 42.
- M. Horatii Barbati adversus decemviros, iii. 39. ad milites, 62.
- L. Icilius contra Ap. Claudium, iii. 45.
- Indibilis, Hispaniæ reguli, ad Scipionem, xxvii. 17. xxviii. 34. ad suos, xxix. 2.
- L. Junii Bruti, ii. 2.
- M. Junii de captivis redimendis, xxii. 59.
- P. Licinii Calvi, v. 18.
- Sp. Ligustini ad populum, xlii. 34.
- Locrensiū legatorum, deplorantium fortunas suas, xxix. 17.
- Lycortæ, Achæorum prætoris, ad Ap. Claudium, xxxix. 36.
- C.

- C. Mæni, dictatoris, ix. 26.
- Magonis ad Gallos, xxix. 5.
- Cn. Manlii, consulis, ad milites, xxxviii. 17. pro se, 47.
- M. Manlii, vi. 15. 18.
- T. Manlii Torquati, de captivis non redimendis, xxii. 60.
- Marcii ad milites, xxv. 38.
- Q. Marcii Philippi, legati, ad Perseum, xlii. 40.
- Masgabæ, Masinissæ filii, xlv. 13.
- Masinissæ ad Scipionem, xxviii. 35. ejus legatorum, xxx. 17.
- Menippi, legati Antiochi, xxxiv. 57.
- M. Metillii, tribuni plebis, in Fabium, xxii. 25.
- militum, ex Cannensi clade superstitum, & in Siciliam relegatorum, xxv. 6.
- Minionis, amici Antiochi, ad legatos Romanos, xxxv. 16.
- Minucii Rufi, cunctationem Fabii reprehendentis, xxii. 14.
- Nabidis Lacedæmoniorum tyranni, ad T. Quintium, xxxiv. 31.
- L. Papirii, dictatoris, viii. 32. 34.
- Persei, accusantis Demetrium, xl. 9. se purgantis, xlii. 41. ad milites, 52.
- Petilliorum in Africanum, xxxviii. 51.
- Philippi in concilio Achæorum, xxviii. 8. ejus legatorum in concilio Ætolorum contra Romanos, xxxi. 29. ad T. Quintium, xxxii. 33. ad legatos Romanos, xxxix. 28. ejusdem, judicis inter duos filios, xl. 8.
- L. Pinarii ad milites, xxiv. 38.
- Polyæni Syracusani, xxiv. 22.
- C. Pontii, imperatoris Samnitium, ix. 1. 11.
- M. Porcii Catonis, consulis, contra luxum muliebrem, xxxiv. 2. ad milites, 13.
- Sp. Postumii, ix. 8. 9.
- Sp. Postumii, consulis, in Bacchanalia, xxxix. 15.
- L. Quintii Cincinnati, iii. 19; iv. 15.
- L. Quintii Capitolini, iii. 67.
- T. Quintii ad conjuratos, qui eum decem elegerant, vii. 41.
- T. Quintii Flaminini ad Græcos, xxxiv. 22. ad Nabidem, 32. ad Græcos, 49. ad Ætolos, xxxv. 33. ad Achæos, 49. xxxvi. 32.
- Rhodiorum legatorum, xxxvii. 54.
- Romanorum legatorum ad Ætolos, xxxi. 31. post aditum Persea, legationem renunciantium in senatu, xlii. 47.
- Saguntinorum legatorum, xxviii.

- xxviii. 39.
 — Samnitiū legatorum, viii.
 1.
 — P. Scaptii, iii. 71.
 — P. Sempronii, tribuni ple-
 bis, in Ap. Claudium, viii.
 33. 34.
 — P. Sempronii Tuditani,
 tribuni militum, ad milites,
 xxii. 50.
 — Ti. Sempronii Gracchi,
 consulis, ad Patres, xxiii.
 25.
 — Ti. Sempronii Gracchi,
 tribuni plebis, pro Africano,
 xxxviii. 53. ad collegam de
 triumpho M. Fulvii, xxxix.
 5.
 — C. Servilii Ahalæ, v. 9.
 — M. Servilii, pro trium-
 pho Æmilii Paulli, xlv. 37.
 — Siculorum in Marcellum,
 xxvi. 30.
 — Sophonisbæ ad Masinif-
 sam, xxx. 12.
 — Sopatri Syracusani, xxiv.
 25.
 — Sulpicii Galbæ, consulis,
 xxxi. 7. ejusdem, responden-
 tis Minioni, xxxv. 16.
 — Syphacis ad Scipionem,
 xxx. 13.
 — Syracusanorum legato-
 rum ad Marcellum consulem,
 xxv. 29.
 — Tempanii, decurionis, iv.
 41.
 — C. Terentii Varronis ad
 legatos Campanos, xxiii. 5.
 — tribunorum plebis, v. 2.
 11. vi. 36. 37. 39.
 — Tulliæ ad L. Tarquinium,
 i. 47.
 — Att. Tulli, ii. 38.
 — Sex. Tulli ad dictatorem,
 vii. 13.
 — L. Valerii, consulis, ad
 milites, iii. 61. ejusdem ad
 equites, *ibid.*
 — L. Valerii, tribuni ple-
 bis, in legem Oppiam,
 xxxiv. 5.
 — M. Valerii, dictatoris, ii.
 31.
 — M. Valerii Corvi ad mili-
 tes, vii. 32. ad conjuratos,
 40.
 — M. Valerii Lævini ad Æ-
 tolos, xxvi. 24. in senatu,
 36.
 — P. Valerii ad populum, ii.
 7.
 — P. Valerii, consulis, ad
 populum, iii. 17.
 — Vectii Messii, iv. 28.
 — Veturiæ ad Coriolanum,
 ii. 40.
 — Vibii Virrii, auctoris
 Campanorum defectionis,
 xxvi. 13.
 — Virginii ad Ap. Claudium,
 iii. 47. 48. ad commilitones,
 50. in Ap. Claudium, 56.
 57.
 — L. Volumnii ad populum,
 x. 21. 22.
 — Zenonis ad Quintium &
 legatos, xxxv. 31.
 — Zeuxidis, legati Antiochi,
 de pace, xxxvii. 45.
 Orbes ænei positi in sacello Se-
 monis Sanci, viii. 20.
 L l Orbi-

- Orbitanium, urbs in Samnio, xxiv. 20.
- Orchomenos reddita Achæis, xxxii. 5.
- Ordinum ac dignitatum discrimen institutum a Servio rege, i. 42.
- Ordinum in ludis discernendorum mos incipit, xxxiv. 54.
- Ordo amplissimus, *ibid.*
- Ordo in militia, altera pars manipuli, viii. 8. Ordinum ductor, vii. 41. decimus Ordo hastatus, xlii. 34.
- Orestæ, xlii. 38. iis, quod primi ab rege Philippo defecissent, suæ leges redditæ, xxxiii. 34.
- Orestis, regio, xxvii. 33. xxxi. 40.
- Oretani, populi, xxi. 11. xxxv. 7.
- Oreum, urbs in Euboea, xxviii. 5. 8. xxxi. 40. 46. xliv. 13. 30. capitur a Romanis, xxviii. 6. iterum a Romanis & Attalo oppugnatur, & capitur, xxxi. 46.
- Oreo libertas datur, xxxiii. 34.
- Orgeffum, castellum, xxxi. 27.
- Oricini, xxvi. 25. in eorum fines subitam expeditionem facit Philippus, *ibid.*
- Oricum, oppidum, xxiv. 40. ab Orico legati ad M. Valerium prætorem veniunt, *ibid.* Oricum a Philippo captum, *ibid.* recipitur a Romanis, *ibid.*
- Origines M. Catonis, xxxiv. 5. ejus operis liber quintus, xlv. 25.
- Oringis, urbs Hispaniæ, (*eadem fortasse, quæ Aurinx*) oppugnatur & capitur a L. Scipione, xxviii. 3. ejus ager frugifer: argentum incolæ fodiunt, *ibid.*
- Oritani, incolæ Orei, xxviii. 8.
- Oriundi flumini ortus ducitur ex monte Scodra, xlv. 31.
- Oroanda, urbs Pisidiæ, xxxviii. 37. 39.
- Oroandenses, xxxviii. 18. 19.
- Oroandes Cretensis decipit Persea, xlv. 6.
- Oropus, urbs Atticæ, in qua Amphilochns vates pro Deo cultus, xlv. 27.
- Orsua & Corbis, patruelles fratres, de principatu civitatis ferro certant, xxviii. 21.
- Orthobula veneno tollit Proxenum maritum, xli. 30. damnata abijt in exilium, *ibid.*
- Orthosia Cariæ, xlv. 25.
- Ortiagon, regulus Gallorum, xxxviii. 19. ejus uxoris memorabile facinus, 24.
- Ortona, urbs Latina, oppugnatur ab Æquis, ii. 43. oppugnatur, & mox recipitur, iii. 30.
- Osca lingua, x. 20.
- Ofci, vii. 2. ab Ofcis Atellanas fabulas Romani acceperunt, *ibid.*
- Osense argentum, xxxiv. 10. 46. signatum, xl. 43.
- Osphagus, fluvius, xxxi. 39.
- Osia Macedonum interfectorum legit Antiochus, xxxvi. 8.

Offa, mons, xlii. 54. xlii. 13.

Ostia, urbs, in ore Tiberis condita, i. 33. xxii. 11. 27. xxiii. 38. xxv. 26. xxvii. 22. xxix. 14.

Ostia Tiberina, xxvi. 19. Ostiæ lacus, *sive fortasse* lucus, de cœlo tactus, xxvii. 11.

Ostiensis populi vacatio observatur, xxvii. 38. ei vacatio rei navalis negatur, xxxvi. 3.

Ostiensis ager, viii. 12. in eum excursionem faciunt Antiatæ. *vid.* Antiates.

T. Otacilius, prætor, ædem Menti vovet, xxii. 10. pro prætor, literas mittit ex Sicilia de vastato Punica classe Hieronis regno 5^æ. *vid.* & xxiii. 21. duumvir Menti ædem dedicat, xxiii. 31. 32. in Siciliam cum imperio, qui classi præesset, mittitur, 32. depopulatur agrum Carthaginiensem. & aliquot capit naves Pœnorum, 41. quum consul crearetur, Q. Fabius, ejus uxoris avunculus, eum certo jam honore dejecit, xxiv. 7-9. creatur prætor iterum, 9. obtinet classem, quam priore anno habuerat, 10. depopulatur agrum circa Uticam, & frumentum Syracusas mittit, xxv. 31. prorogatur ei imperium, xxvi. 1. rursus eligitur consul, irritum eventum, 22. nunciatur, eum mortuum esse in Sicilia, 23. pontifex fuerat, *ibid.*

Ora ad metas curriculæ nume-

l. l. 2

randis, xli. 32.

Ovatio, iii. 10. *vid.* & xvi. 21. xxxi. 20. xxxiii. 27. xli. 33.

Ovius Calavius. *vid.* Calavius.

Ovius Paccius, sacerdos Samnitium, x. 38.

Oximum, xli. 26. faciendos

Oximi muros locant censores 32.

P

Pachyni promontorium, xxiv. 35.

Pachynum accedit classis Punica, xxiv. 27. xxv. 27.

Pacilus. *vid.* Furius.

Pactius & Vibius fratres, nobilissimi Bruttiorum, veniunt ad Q. Fabium, consulem, xxvii. 15.

Paculla Minia Campana, Banchanalium sacerdos, xxxix. 13.

Pacuvius Calavius Campanus, qui Appii filiam uxorem duxerat, filiam Livio Romam nuptum dederat; defectionis ab Romanis auctorem se præbet, xxiii. 2. senatum Campanum sibi vitæ beneficio obnoxium facit, 2-4. filio Annibalem placat, 8. filium deterret a consilio occidendi Annibalis. *ibid.*

Pacuvius Ninnius Celer, hospes Hannibalis Capuæ, xxiii. 8.

Padus, fluvius, v. 33. 35. major ac violentior Rhodano, xxi. 43. eum transit exercitus Annibalis

- nibalis, 47.
 Præones, xlii. 51.
 Præonia, xxxiii. 19. xxxviii. 17.
 xxxix. 54. xlv. 29.
 Præonia olim appellata, postea
 dicta Emathia, xl. 3.
 Præstani, xxvii. 10.
 Præstum oppidum, viii. 17.
 eo deducta colonia, *ibid.* le-
 gati a Præsto pateras aureas
 Romam adferunt, xxii. 36.
 Palatinus mons, i. 5. munitur
 a Romulo, 7.
 Palatium i. 5. 33. ii. 10.
 xxix. 37. circa Palatium ha-
 bitabant Romani veteres, i.
 33. ædes Matris Magnæ in
 Palatio, xxix. 37.
 Palæpharsalus, oppidum, xlv.
 1.
 Palæpharus, oppidum, vastatur
 a Philippo, xxxii. 13.
 Palæpolis, urbs sita haud pro-
 cul inde, ubi postea Neapolis,
 22. obsessa a Romanis, 23.
 traditur Romanis, 25. 26.
 Palsopolitani, viii. 22. 25.
 Palenses in Cephallenia, xxxviii.
 28.
 Palla picta cum amiculo purpu-
 reo dono missa reginæ Cleo-
 patræ, xxvii. 4.
 Pallanteum, urbs Arcadica, i.
 5.
 Pallene, regio, xxxxi. 45. xlv.
 30.
 Pallienensis ager, xlv. 10. 11.
 Pallium crepidæque Græcorum,
 xxix. 19.
 Pallori vovet fanum Tullus
 Hostilius, i. 27.
 Palma enata in arca ædis Fortu-
 næ Primigeniæ: *vid.* Prodigii-
 um.
 Palmæ, in ludis Romanis, pri-
 mum datæ victoribus, x. 47.
 Palmata tunica. *vid.* Tunica.
 Paludamentum, xxv. 16.
 Paludamentum, a sorore Hora-
 tii sponso factum, i. 26.
 Paludamenta consulibus, sub
 jugum transitoris, detracta,
 ix. 5.
 Paludati cum lictoribus in pro-
 vincias proficiscuntur consu-
 les, xli. 14.
 Palumbinum in Samnio captum
 a Sp. Carvilio, consule, x.
 45.
 Palus Ascuris, xlv. 2.
 — labeatis, xlv. 31.
 Palustris itineris difficultas,
 xxii. 2.
 Pamphilidas, præfectus classis
 Rhodiorum, xxxvii. 22. 23.
 24.
 Pamphylia, xxxiii. 41. xxxv.
 48. xxxvii. 23. xlv. 22.
 Pamphyliorum legati coronam
 auream, ex viginti millibus
 Philippeorum factam, in cu-
 riam inferunt, xlv. 14.
 Pamphylum mare, xxxviii.
 13.
 Pamphylius sinus, xxxvii. 23.
 Pan, a Romanis Inuus vocatus,
 i. 5. sollempne in Panis Lycei
 honorem, *ibid.*
 Panætolum, concilium Ætolo-
 rum, xxxi. 29. *vid.* & xxxv.
 32.
 Pandosia, urbs viii. 24. in dedi-
 tionem venit Romanorum,
 xxix. 38. Panis

Panis de Capitolio in hostium
obsidentium itationes jacta-
tus, v. 48.

Panopolis, xxxii. 33.

Panormus Samiæ terræ, xxxvii.
10. 11.

Pantaleon, Ætoliae princeps,
protegit Eumenem a percus-
soribus, xlii. 15.

Pantauchus obses a Perseo da-
tur legatis Romanis, xlii. 39.
ad Gentium mittitur legatus,
foederis faciendi causa, xlv.
23. 27. 30. Berœam Roma-
nis tradidit, 45.

Pantherarum & leonum venat-
io Romæ, xxxix. 22.

Papaverum capita a Tarquinio
Superbo decussa, i. 54.

Paphlagonia, i. 1.

Papinus, mons, xlv. 12.

Papiria tribus, viii. 37.

Papiriana sævitia, x. 3.

C. Papirius Crassus, tribunus
militum consulari potestate,
vi. 18.

C. Papirius Carbo, prætor, xlv.
17. fortitur Sardiniam, *ibid.*
jubetur jus dicere inter cives
& peregrinos, xlv. 12.

C. Papirius Maso, pontifex,
moritur, xxv. 2. *vid.* ☞ xxi.
25.

C. Papirius L. F. Maso, decem-
vir sacrorum, moritur, xxv.
2.

C. Papirius Turdus, tribunus
plebis, xli. 10.

L. Papirius, tribunus militum
consulari potestate, legiones
ducit Velitras, vi. 22.

L. Papirius, tribunus militum
consulari potestate, vi. 38.

L. Papirius, prætor, legem fert,
qua Acerranis civitas sine suf-
fragio data, viii. 17.

L. Papirii foeneratoris fœda li-
bido & crudelitas, viii. 28.

L. Papirius Crassus, consul, iv.
21.

L. Papirius Crassus, consul, iv.
30.

L. Papirius Crassus, prætor,
dictator creatur, viii. 12. ni-
hil memorabile gerit, *ibid.*
consul creatur, 16. iterum,
19. magister equitum, 36.

L. Papirius Cursor, tribunus
militum consulari potestate,
vi. 5. iterum, 11. censor fue-
rat eo lustro, quo urbs capta
est, ix. 34.

L. Papirius Cursor, magister
equitum dictus, viii. 12. con-
sul, 23. dictator, 29. adver-
sus Samnites proficiscitur,
ibid. Romam redit, monitus
a pullario, ad auspiciam re-
petendum, 30. indignatur Q.
Fabio, magistro equitum,
quod, se absente, pugnas-
set cum hostibus, *ibid.* ejus inter-
rogatio ad Q. Fabium, 32.
sequitur Q. Fabium profi-
ciscentem Romam, 33. ejus
& Fabii contentio apud popu-
lum, *ibid.* dictator, defendit
disciplinam militarem, 34.
noxæ damnatum Q. Fabium
donat populo Romano, 35.
magistratu

- comior factus, vincit Samnites, 36. triumphat, 47. abit magistratu, *ibid.*
- consul iterum creatur, ix. 7. in Apuliam pergit, 12. obfidet Luceriam, 13. cum collega vincit Samnites, 14. capit Luceriam, 15. sub jugum mittit Samnites. *ibid.* tertium consul *ibid.* recipit Satricum, 16. triumphat, *ibid.* ejus laudes, *ibid.* consul quartum Romæ manet, 22. quintum consul, 28. dictator iterum, 38. insignem victoriam refert de Samnitibus, 40. triumphat, *ibid.*
- L. Papirius Cursor, x. 9. consul insignis, qua paterna gloria, qua sua, 38. expugnat Duroniam urbem, 39. hortatur milites, *ibid.* pullarium, qui mentitus fuerat auspici-um, inter prima signa constituit, ubi ille occiditur, 40. vincit Samnites, eorumque capit castra, *ibid.* Jovi Victori pocillum mulsi, priusquam temetum biberet, vovit, 42. triumphat, 46. prætor, 47.
- L. Papirius Mafso creatur prætor, xli. 18. fortitur jurisdictionem urbanam, 19.
- L. Papirius Mugillanus consul creatur, iv. 7. censor primus, 8. iterum consul, 30. tribunus militum consulari potestate, 42. proditur interrex, 43.
- L. Papirius Mugillanus consul creatur, viii. 23.
- M. Papirius Gellum, barbam suam mulcentem, scipione churneo percutit, & ab eo interficitur, v. 41.
- M. Papirius, quinquevir menfarius creatus, vii. 21.
- M. Papirius Atratinus, consul, iv. 52.
- M. Papirius Crassus, consul, iv. 12.
- M. Papirius Crassus, dictator, viii. 7.
- M. Papirius Mugillanus, tribunus militum consulari potestate, iv. 45. iterum, 47.
- P. Papirius, tribunus militum consulari potestate, legiones ducit velitras, vi. 22.
- Sp. Papirius, tribunus militum, vi. 27.
- Sp. Papirius, consulis fratris filius, renuntiat patruo, ambigi de auspicio, x. 40. donis militaribus donatur, 44.
- Papirius. *vid.* Brutulus.
- Parachelois, xxxix. 26.
- Parilia, xl. 2.
- Parma, colonia civium Romanorum, xxxix. 55.
- Parma & gladius, arma velitum, xxxi. 35.
- Parma tripedalis velitum, xxxviii. 21.
- Parmæ velitum breviores, quam equestres, xxvi. 4.
- Parinæ in cœlo visæ. *vid.* Prodigium.
- Parmati, equites, iv. 39.
- Parmenio, legatus Gentii, xlv. 23.
- Parasus, mons, xlii. 16.
- Paroreia Thraciæ, xxxix. 27. xlii. 51.
- Paros, insula, xxxi. 15. xxxiii. 30. Parii, xxxi. 31.
- Parstrymonia, xlii. 51.
- Parthenius

- Parthenius, mons, xxxiv. 26.
- Parthi, ix. 18. eorum gloriæ contra nomen Romanum favent levissimi ex Græcis, *ibid.*
- Parthini, populi, xxix. 12. xliii. 21. 23. olim sub ditione Philippi, dantur Pleurato, xxxiii. 34. *vid. &* xlv. 30.
- Passaro, civitas Epiri, xlv. 26. 33.
- Pastor, a Charopo Epirota missus, magno usui est T. Quintio consuli, xxxii. 11.
- Pastores in Apulia conjurant, viasque & pascua latrociniis infesta habent, xxxix. 29. ad septem millia condemnat L. Postumius, prætor, *ibid.*
- Pastorum habitu milites, ix. 2. x. 4.
- Patara, xxxiii. 41. xxxvii. 17. caput Lyciæ, xxxvii. 15. 45. *vid. &* xxxviii. 39.
- Patavium, x. 2. Patavii monumentum navalis pugnæ, & victoriæ de Græcis, sollemni certamini exercetur, *ibid.*
- Patavinorum seditio, xli. 32.
- Patavinos semper in armis habent Galli, x. 2.
- Pater patratus quis, & ejus officium, i. 24.
- Patrem sequuntur liberi, iv. 4.
- Patre, qui curuli sella federit, vivo, filius neque tribunus, neque ædilis plebis jure esse potest, xxvii. 21. xxx. 19.
- Patres ab honore appellati senatores, i. 8. cur conscripti dicti, ii. 1.
- lecti a Romulo primo centum, i. 8. aucti a Tarquinio Prisco, adscitis centum novis, i. 35. Tarquinius Superbus, imminuto per cædes & ex filia Patrum numero, statuit nullos in Patres legere, quo contemptior paucitate ipsa ordo fiat, 40. L. Brutus Patrum numerum, primoribus equestris gradus lectis, ad trecentorum summam explet, ii. 1. post Cannensem pugnam, quum senatus ad insignem paucitatem reductus esset, centum septuaginta septem a Buteone dictatore in Patres leguntur, xxiii. 22. 23.
- in Patres lecti principes Albanorum, i. 30. Patres minorum gentium, 35. Atta Clausus in Patres lectus, ii. 16. prima mentio apud Livium plebeji senatoris, v. 12. senatus ab Ap. Claudio, libertinorum filiis allectis, inquinatus, ix. 46. lecti in Patres a Buteone dictatore insignes variis titulis viri, xxiii. 23.
- Patribus loca in circo divisa, i. 35. in ludis Romanis secreta a populo, xxxiv. 44.
- lex a Decemviris lata, ne conubium Patribus cum plebe esset, iv. 5. iterum abrogata, i. 6.
- Patres tribunatum capere prohibentur, ii. 33.
- Patrum ac plebis certamina, vene-

- venenum urbis Romæ, iii. 67.
- Patrum indulgentia in plebem, ii. 9. *vid.* Patricii, Senatores, Senatus.
- Patrum juniores resistunt tribunis, iii. 14. injurias facere incipiunt plebi, 65.
- Patera, ex quinque pondo auri facta regi Syphaci mittitur dono, xxvii. 4.
- Pateram auream Masinissæ donat Scipio, xxx. 15.
- Pateræ tres aureæ, cum titulo nominis Camilli, in Jovis cella ante pedes Junonis positæ, vi. 4.
- aureæ ex multatitia pecunia ad Cereris positæ, x. 23.
- ducentæ septuaginta sex aureæ, capta Carthagine nova, relatæ ad Scipionem, xxvi. 47.
- Pateras aureas legati a Pisto Romam adferunt, xxii. 36.
- Patræ, urbs Achajæ, xxvii. 29. xxxvi. 21. xxxviii. 29. *vid.* § lii. 6.
- Patria, non sunt tecta urbis, & turba imbellis, sed juvenus militaris, ix. 4.
- Patriæ caritas per omnes ordines velut uno tenore pertinens, xxiii. 49.
- Patricii unde appellati? i. 8. *vid.* § x. 8.
- gloriabantur penes se auspicia esse, se solos gentem habere, & justum imperium & auspiciū domi militiæque, x. 8. *vid.* § vi. 41. iii. 1. vii. 6.
- Patricios inter & plebejos certamen de consulatu, iv. 1. § *seqq.* diremtum creatione tribunorum militum consulari potestate, promiscue ex Patribus & plebe sumendorum, 6. renovatum, vi. 34. § *seqq.* vincuntur Patricii, 42. adversus legem Liciniam Sextiam duo Patricii consules creati, vii. 18 19 22. 24. 28. idem frustra tentatum, x. 15.
- Patricii præturam & ædilitatem curulem pro concessio plebi altero consulatu, sibi quærunt, vi. 42. vii. 1.
- Patriciorum est prodere interregem, vi. 41.
- Patriciis plebeji magistratus non patent, iv. 25. Patricii consularesque duo tribuni plebis, iii. 65.
- Patricios inter & plebejos certamen de sacerdotiis, x. 6. § *seqq.* *vid.* § xxvii. 8.
- de Patriciorum superbia & libidine querelæ, iv. 3-5. vi. 36. 37.
- Patricii in arce aut Capitolio habitare vetiti, vi. 20.
- Patricii magistratus vi. 41.
- Patriciæ Pudicitæ facellum, x. 23.
- Patrimi & matrimi ad sacrificium adhibiti, xxxvii. 3.
- Patrocles Antigonenſis, præfectus Perſei, xlii. 58.

Paullus.

Paullus. *vid.* Æmilius.

Paupertati honos habitus in ci-
vitate Romana, Præf. Liv. ii.
16. 33. iii. 26. 27.

Pausanias, prætor Epirotarum,
xxxii. 10.

Pausanias, dux Pheræorum,
xxxvi. 9.

Paulistratus, prætor Rhodiorum,
xxxiii. 18. præfectus
classis, xxxvi. 45. xxxvii. 9.
opprimitur a Polyxenida, An-
tiochi præfecto, xxxvii. 10.
11. 12.

Pavori votet fanum Tullus Ho-
stilius, i. 27.

Pax Caudina, ix. 5. 6.

Pacis condiciones cum Pœnis,
xxx. 37. 43.

— cum Philippo, xxix. 12.
xxxiii. 30.

— cum Ætolis, xxxviii. 9.

— cum Antiocho, xxxviii.
38.

acem petunt, qui erant in in-
duciis, vii. 38.

Pecora, pecunia sunt Massyllis,
xxix. 31.

Pecora hostibus objecta per in-
sidias, ii. 50. xxviii. 33.

Pecuarii condemnati, x. 23. 47.
& ex mulctaticia pecunia
ædes in insula Fauni facta,
xxxiii. 42. & clypea inaurata
in fastigio ædis Jovis posita,
xxxv. 10.

Pecunia privata conducuntur,
quæ ad exercitum Hispani-
ensem opus sunt, xxiii.
49.

Pecunia mulctaticia, ex qua
facta ædes Victoriæ, x. 33.
Libertatis, xxiv. 16. Fauni,
xxxiii. 42. xxxiv. 53. ex
qua facti ludi, x. 13.

Pecuniæ a privatis, ad suble-
vandam ærarii inopiam, col-
lata, xxiv. 18. xxvi. 36.

de Pecunia incerta ludi voti,
xxx. 9.

Pecuniæ in ærarium lata,
xxviii. 9. & 38. *et passim in
triumphis.*

Pecuniam ex ærario scribæ via-
toresque ædilitii clam ege-
runt, xxx. 39. per indicem
compterti damnantur, *ibid.*

Pecus quale, ver sacrum?
xxxiv. 44.

T. Pedanius, princeps primus
centurio, signifero. signum
adimit, in hostes jactat, & in
castra Pœnorum irrumpit,
xxv. 14.

Pedasa, urbs Asiæ, xxxiii. 30.

Pedestre scutum, vii. 10.

Peditibus æra constituta, iv.
59.

in triumphis dabatur ab
imperatoribus triens ejus,
quod dividebatur equitibus,
xxxiv. 46. 52.

Pedum, oppidum, ii. 39. vii.
12. viii. 12. capitur a Corio-
lano, ii. 39. oppugnatur &
capitur ab L. Furio Camillo,
consule, viii. 13.

Pedanis civitas datur, viii. 14.
Pela-

- Pelagonia, xxvi. 25. xxxi. 28.
 39. xlv. 19.
 Pelagones, populi, xlv. 30.
 Peligni, populi, viii. 6. 29. de-
 ficiunt, ix. 4. vincuntur,
ibid. oratores, pacem peten-
 tes, Romam mittunt, 45. iis
 fœdus datur, *ibid.* cœdunt
 agmen fugientium Samni-
 tium, x. 30. devastantur ab
 Annibale, xxii. 9. multi vo-
 luntarii dant nomina in clas-
 sem Scipionis, xxviii. 45.
 Peligna cohors, xxv. 14. xlv.
 40. pugnat acerrime, *ibid.*
 Pelignum bellum, vii. 38.
 Pelium urbem vi capiunt Ro-
 mani, xxxi. 40.
 Pella, urbs, xxvi. 25. xlii. 67.
 Pellæ hibernat Philippus,
ibid. vid. et xxxvii. 7. ibi ve-
 tus Macedonum regia, xlii.
 41. 51. xliii. 43. ibidem fer-
 vabatur gaza regum Mace-
 doniæ, xlv. 10. deditur Mi-
 milio Paullo, consuli, 45.
 Pelicæ situs, 46.
 Pellene, xxxiii. 15.
 Pellenensis Timocrates, xxxiv.
 29.
 Pellenensis ager, xxxiii. 14.
 15. eum depopulantur Philip-
 pi copia, *ibid.*
 Pelles detractas scutis come-
 dunt Casilini. *vid.* Casili-
 num.
 sub Pellibus durant ad Vejos
 Romani milites, v. 2.
 Pelusæum occupat Amynan-
 der, xxxvi. 10. recipitur a
 Romanis, 14.
 Pelliti Sardi, xxiii. 40.
 Peloponnesus, i. 7. xxxi. 7.
 Peloponnesus peninsula est,
 xxxii. 1. testudini assimila-
 tur, xxxvi. 32.
 Pelops, Lacedæmoniorum rex,
 xxxiv. 32.
 Pelta haud dissimilis cetræ,
 xxviii. 5.
 Peltastæ, xxviii. 5. iidem qui &
 cetrati, xxxi. 36. xxxiii. 4.
 Pelvis aurea facta, lataque in
 Aventinum, Junoni Reginæ
 donum, xxvii. 37.
 Pelusium, xlv. 19. xlv. 11. 12.
 Pelusiæ Nili ostium, xlv.
 11.
 Penatium Deorum ædes in Ve-
 lia, xlv. 16.
 Penestæ Illyrii, xliii. 22. 23. 25.
 bellicosum genus, xlv. 11.
 Penestia, Illyrici regio, xliii. 21.
 Penestiana terra, xliii. 20.
 Penetræle ædis Vestæ, xxvi. 27.
 Penetræle urbis Cyzici, sive Iry-
 taneum, xli. 25.
 Peneus, amnis, xxxii. 15. xlii.
 38. 55. xlv. 6.
 Penninum, Alpium jugum, v.
 35. xxi. 38.
 Pennus. *vid.* Quintius.
 Pentri, Samnites, ix. 31. *vid.*
 6. xxii. 61.
 Peparethus, xxviii. 5. urbs haud
 ignobilis, xxxi. 28. diruitur,
ibid.
 Peræa, regio, xxxii. 33. 35.
 xxxiii. 18.
 Peræa, urbs, (*nisi mendum in*
nomine est) xxxvii. 21.
 Perduellionem judicant duum-
 viri,

- viri, i. 26. *vid.* Populus.
 Perduellibus superatis, gratiæ
 actæ Diis, xlv. 16.
 Perfidia barbarica, xxv. 33.
 Perfidia l'unica, xxi. 4.
 Perfugæ virgis in comitio cæsi,
 & de saxo dejecti, xxiv. 20.
vid. & 5.
 Perfugæ Latini securi percu-
 tiuntur, xxx. 43.
 — Romani in crucem sub-
 lati, *ibid.*
 Perga, urbs xxxviii. 37.
 Pergamus, xxix. 11. xxxv. 13.
 xlii. 18. xlv. 28. circa Per-
 gamum sacra profanaque urit
 Philippus, xxxi. 46.
 Pergamum oppugnat Seleucus,
 filius Antiochi, xxxvii. 18.
 Pergamum intromissi Achæi,
 20. solvitur obsidio Pergami,
 21.
 Perimthus, urbs, xxxiii. 30.
 Perlitare bove jussus consul Q.
 Petilius, xli. 18.
 Perolla, Calavii filius, interfi-
 ciendi Annibalis consilium
 capit, xxiii. 8. adversatur ei
 pater, 9. cedit patri. ejusque
 ad patrem oratio, *ibid.*
 M. Perperna, legatus ad Gen-
 tium, Illyriorum regem, xlv.
 27. a Gentio conjicitur in
 carcerem, *ibid.* liberatur ab
 Anicio, prætore, 32. nun-
 cius victoriæ Romam mitti-
 tur, *ibid.*
 Perrhæbia, Thessaliæ urbs, xlii.
 67.
 Perrhæbia, xxxi. 41. xxxii. 17.
 xxxvi. 33. xlii. 36. 67.
 Perrhæbi pronunciantur liberi,
 xxxiii. 32. 34. *vid.* & xlii.
 53.
 Perihæborum querelæ de Phi-
 lippo, xxxix. 34.
 Perranthes, tumulus, xxxviii.
 4.
 Persæ, ix. 18. 19. ab Lacedæ-
 moniis aquam & terram pe-
 tiere, xxxv. 17. Lacedæmo-
 nios a tergo circumvenere in
 Thermopylis, xxxvi. 16.
 Perseis urbs in Deuriopo, in
 honorem Perseï, Philippi fi-
 lii, sic dicta, xxxix. 54.
 Perseus, relictus a Philippo
 cum quatuor millibus arma-
 torum ad fauces Thessaliæ,
 xvi. 25.
 Perseus, Philippi regis Mace-
 donum filius, admodum puer,
 mittitur ad obsidendas an-
 gustias, quæ ad Pelagoniam
 sunt, xxxi. 28.
 oppugnat Amphilochos,
 xxxviii. 5. redit in Macedo-
 niam, 7.
 belli cum Perseo inchoata
 initia a Philippo sunt, xxxix.
 23. Perseï cum Demetrio
 comparatio, 53. inter eos dis-
 cordiæ, *ibid.*
 prava ejus in Demetrium
 consilia, xl. 5. ludicro certa-
 mine vincitur a Demetrio. 6.
 Perseus accusat Demetrium
 apud patrem, 8. 9. & 23.
 24. ejus in Demetrium infi-
 diæ deteguntur, 55. regnum
 scelere partum invadit, 56.
 Antigonus curat interficien-
 dum,

dum, 58. legatos Romam mittit, petens, ut rex ab senatu appellaretur, *ibid.* & xli. 2. initio regni multis laudibus commendatus, *ibid.*

miscet inter Dardanos & Bastarnas certamina, xli. 23. legatos mittit Carthaginem, 27. Dolopum totam gentem sub jus iudiciumque suum cogit, *ibid.* adit oraculum Delphicum, *ibid.* Achæos maxime sibi reconciliare studet, 28.

conciliat sibi animos Græcorum, xlii. 5. ejus sævitia, *ibid.* ad eum legati mittuntur Roma, 6. Eumene eum suspectum facit Romanis, 11. 12. & bellum adversus eum suadet, 13. legatis ejus datur senatus, 14. ad Eumenis eadem sceleratos quorundam subornat, 15. per beneficia gratulari conatur in Romanos, 17. a senatu judicatur hostis, 18. legatos Romam mittit. 36. cum Marcio, Romanorum legato, colloquitur, 39-42. mittit legatos ad Byzantinos & Rhodios, 46. de rerum suarum summa consilium habet, 50. ipse exercitus, triginta novem millia peditum, quatuor equitum, 51. cohortatur milites ad bellum, 52. in Thessaliam it, 53. Romanos equestri proelio vincit, 57-59. ad milites orationem habet, 61. tentat pacem, frustra, 62. castra Romano-

rum vult incendere, 64. Romanos passim vagantes opprimit, 65. redit in Macedoniam, 67.

rem prospere gerit adversus Romanos, & in Thracia, xliii. 4. Epirotas sibi adjungit, 5. ejus insidias vix effugit consul Hostilius, *ibid.* in Dardanos excursionem facit, *ibid.* proximas Illyriorum gentes oppugnat, xliii. 20. Uscanam capit, *ibid.* legatos ad Gentium, Illyriorum regem, mittit, 21.

occurrit Q. Marcio Philippo, consuli, xliv. 2. occupat aditus, *ibid.* leviter committit proelia, 4. ejus ignavia, 6. trepidans Nician mittit Pelham, ut gazam in mare dejiciat, Andronicum Thessalonicam ad navalia incendenda, 10. postea, pudore tactus, utrumque interfecit, *ibid.* foedere sibi adjungit Gentium, 23. sollicitat Rhodios, Eumenem, & Antiochum, *ibid.* & 24. ejus avaritia, 26. recusat Gallorum auxilia, *ibid.* Gentium in fraudem impellit, 27. vincitur & fugatur ab Æmilio Paulo, consule, 40. *et seqq.* caduceatores mittit ad consulem, 45. Samothracam pervenit, *ibid.* eum sequitur consul, 46.

ejus ad Æmiliū literæ, xlv. 4. molitur fugam, frustra, 6. ejus pueri transeunt ad Romanos, *ibid.* Perseus ipse

- ipse se tradit, *ibid.* eum benigne excipit consul, 7 8. cum filio Philippo in custodiam mittitur, 28. de eo triumphat Paullus, 39. ducitur ante currum victoris, *ibid.* deprecanti hanc ignominiam quid Paullus responderit, *ibid.* Albam in custodiam mittitur, 42.
- C. Persius, vir impiger, cædit Tarentinos, xxvi. 39.
- Perusia, Etruriæ oppidum, petit pacem, ix. 37. accipitur in deditionem, 40. *vid.* C x. 37.
- Perusina cohors intrat Casilinum, xxiii. 17.
- Perusini cæduntur a Romanis, x. 30. rebellant, 31. Perusinorum quatuormillia & quingenti occisi, *ibid.* abietes in fabricandas naves, & frumenti magnum numerum pollicentur Scipioni, xxviii. 45.
- Pessinus in Phrygia, xxix. 10. xxxiv. 3. xxxviii. 18. Idæa Mater a Pessinante Romam advecta, xxix. 10. 11.
- Pestilens & aridum circa urbem solum, vii. 38.
- Pestilentia. ejus causa clavus pangitur, vii. 3.
- Pestilentia, quæ magis in longos morbos, quam in perniciales, evasit, xxvii. 23. *vid.* Pests.
- Pestis Romæ, i. 31. iii. 6. 32. iv. 21. 25. 30. 52. v. 13. vi. 20. vii. 1. 2. 27. viii. 17. 18. ix. 28. x. 31. 47. xl. 19. 37. xli. 26.
- Syracusis, xxv. 26.
- in exercitibus Romano Punicoque, xxviii. 46.
- Petelia, urbs in Bruttis, xxiii. 30. xxvii. 26.
- Petelinorum fides erga Romanos, & legatio ad senatum, xxiii. 20.
- Petelinus lucus prope Romam, vi. 20. in eo comitia habita, quibus damnatur M. Manlius, *ibid.*
- Petillia rogatio, xxxviii. 54.
- L. Petillius, legatus ad Gentium, Illyriorum regem, xlv. 27. a Gentio conjicitur in carcerem, *ibid.* liberatur ab Anicio, prætor, 32.
- L. Petillius, scriba, xl. 29. in ejus agro libri Numæ Pompilii inventi. *ibid.*
- duo Q. Petillii, tribuni plebis, diem dicunt Scipioni Africano, xxxviii. 50. illo mortuo, rogationem promulgant de pecunia regis Antiochi, 54.
- Q. Petillius Spurius creatur prætor, & sortitur jurisdictionem urbanam, xl. 18. duas legiones tumultuarias civium Romanorum scribere jubetur, 26. libros Numæ Pompilii legit, eosque ex senatusconsulto comburi curat. 29. creatur consul, xli. 18. ei sacrificanti in jecinore non inventum caput, *ibid.* jubetur bove perlitare, *ibid.* occiditur in prælio adversus Ligures, 22.
- Petitarus,

Petitarus,, amnis Ætoliæ, xliii.
24.

Petra, oppidum in Pieria,
xxxix. 26. xlv. 32. xlv.
41.

Petra, urbs Mædicæ, oppugna-
tur a Silippo, xl. 22.

Phacium, oppidum, vastatum
a Philippo, xxxii. 13. *vid. &*
xxxvi. 13.

Phæneas, princeps Ætolorum,
adeft colloquio Quintii cum
Philippo, xxxii. 32. in eum
Philippi jocus, 34. venit ad
Quintium cum Ætolorum
auxiliis, xxxxi. 3. ejus al-
tercatio cum Quintio de
Thebis Phthiis, 13. inter eum
& Thoantem contentio, xxxv.
45. princeps est legationis,
qua Ætoli se suaque omnia
fidei populi Romani permit-
tunt, xxxvi. 28. ejus ferocia
fracta, *ibid.* provolutus ad
pedes Quintii orat eum, ut
mifereatur gentis Ætolorum,
35. legatus ab Ætolis cum
liberis mandatis ad consulem
M. Fulvium venit, xxxviii.
8.

Phæstum, oppidum, capitur,
xxxvi. 13.

Phalanna, oppidum, xlii. 54.
Phalannæus ager, 65.

Phalanx Macedonica, viii. 8.
xxxiii. 4. xlii. 6. confertur
cum acie Romana, ix. 19.
Phalanx cuneus Macedonum,
& robur exercitus, xxxii. 17.

xxxiii. 8. duplex Phalanx,
Leucaspidum & Aglaspidum,
five Chalcaspidum, xlv. 40.
ad confpectum Phalangis
stupet Æmilius, *ibid.* Phalan-
gis incommoda, xxxi. 39.
xli. 37. 40.

Phalangitæ, xxxvii. 40. xlii.
51. xliii. 20.

Phalara, five Phalera, oppidum
in finu Maliaco, xxvii. 30.
xxxv. 43, xxxvi. 29.

Phalararneus, xlii. 51.

Phaleras deponunt nobiles, ix.
46.

Phaleris donati equites, xxxix.
31.

Phaloria, oppidum Theffaliæ,
xxxvi. 13. xxxix. 25. a
Romanis capitur, incenditur,
& diripitur, xxxii. 15.

Phanæ, portus & promontori-
um Chiorum, xxxvi. 43.
xlv. 28. xlv. 10.

Phanota, urbs Epiri, xliii. 23.
xlv. 26.

Phanotea Phocidis capta a Ro-
manis, xxxii. 18.

Pharnaces, Ponti rex, legatos
Romam mittit, xl. 2. 20.

Pharfalia terra, xxxiii. 6.

Pharfalus, urbs xxxii. 33. xxxiv.
23. dedit se M. Acilio, con-
fule, xxxvi. 14.

Phaselis, urbs in confinio Ly-
ciæ & Pamphiliæ, xxxvii.
23.

Pheca, oppidum, xxxii. 14.

Pheræ, oppidum, xxxii. 13.
xxxiii.

- xxxiii. 6. Pheris exclusus
 Philippus redit in Macedo-
 niam, xxxii. 13. Antiochus
 oppugnat & capit Pheras,
 xxxvi. 9. Pheræ se dedunt
 Romanis, 14.
- Phææorum fides erga Roma-
 nos, xxxvi. 9. eorum ager
 vastatur a Perseo, xlii. 56.
- Phææ, in Laconico agro, xxxv.
 30.
- Pherinum, oppidum xxxii. 14.
- Phila urbs, xlii. 67. xliv. 2. 3.
 7. 8. 34.
- Phileas Tarentinus, vir inquieti
 animi, educit custodia obli-
 des Tarentinorum, xxv. 7.
- Philemenus, conjuratione facta
 cum nobilibus juvenibus Ta-
 rentinis, prodit Annibali Ta-
 rentum, xxv. 8. 9. quum re-
 ciperetur Tarentum a Roma-
 nis, ita perit, ut corpus ejus
 nusquam fuerit inventum,
 xxvii. 16.
- Philetærus, frater Eumenis,
 xlii. 55.
- Philippei, nummi aurei, xxxiv.
 52. xxxvii. 59. xxxix. 5. 7.
 xliv. 14.
- Philippi Thessaliæ, sive Philip-
 popolis, xxxix. 25.
- Philippus, Macedonum rex.
 ad eum legati missi, ad de-
 poscendum Demetrium Pha-
 rium, xxii. 33.
- legatos mittit ad Anniba-
 lem, xxiii. 33. eum inter &
 Annibalem fœderis leges, *ibid.*
 ad eum legati Pœnorum, 34.
 legationem alteram ad Anni-

balem mittit, 39.

bellum movet parum prof-
 pero eventu, xxiv. 40.

subitam expeditionem in
 Oricinorum atque Apolloni-
 atium fines facit, xvi. 25.
 in Thessaliam descendit, *ibid.*
 redit Pellam, *ibid.*

Achæis auxilium fert,
 xxvii. 29. 30. vincit Ætolos,
ibid. it in Peloponnesum, *ibid.*
 repellit Romanos, populan-
 te agrum Corinthium, 31.
 popularem se præbet, *ibid.*
 ejus intoleranda libido, *ibid.*
 Polycratiam, Arati Achæ-
 orum principis uxorem, as-
 portat in Macedoniam, *ibid.*
 periculum ejus & insignis
 fortitudo in pugna adversus
 Romanos, eorumque socios,
 32. redit in Macedoniam,
ibid.

hortatur ac tuetur socios,
 xxviii. 5. Attalus ferme ab
 eo opprimitur. 7. capit fore-
 nem, urbem, *ibid.* ejus metu
 Machanidas compressus, *ibid.*
 ejus oratio in concilio Achæ-
 orum, 8. classe in Ætoliam
 contendit, *ibid.* in regnum re-
 dit, ut Dardanis inferat bel-
 lum, *ibid.*

ei ducenta argenti talenta
 pollicentur Carthaginienfes,
 ut in Siciliam aut Italiam
 trajiciat, xxix. 4. cum eo
 pacem Ætoli faciunt, 12.
 itemque Romani, *ibid.*

per legatos petit sibi resti-
 tuti Macedonas, qui apud
 Annibalem

Annibalem mercede militassent, captique in vinculis essent, xxx. 42. *vid.* & 33. triste responsum legatis a senatu redditum, 42.

ei bellum indictum, xxxi. 5-8. Philippus oppugnat Abydum, 14. fœdus ejus cum Antiocho Syriæ rege, *ibid.* bellum inter eum & Athenienses, *ibid.* quum ægre sustineret Attalum Rhodiosque hostes, ne Romano quidem bello terretur, 16. Abydum capit, *ibid.* & 17. eum audacter adloquitur M. Æmilius, legatus Romanus, 18. infueto vera audire ferocior videtur legati oratio, *ibid.* Philippus petit Athenas, 24. edit prælium memorabile cum Atheniensibus, *ibid.* recedit, & omnia circa Athenas diruit, *ibid.* Achæos Romano illigare bello frustra conatur, 25. Athenas & Piræeum frustra tentat, 26. diruit templa circa Athenas, *ibid.* ejus apparatus 28. legatos mittit ad Ætolos, *ibid.* miratur Romanorum castra, 34. detrectat pugnam, 36. cædit vagos frumentatores Romanos, *ibid.* repellitur, 37. in magno est periculo, *ibid.* recedit, 38. cædit Ætolos, 41. 42. in eum Atheniensium decreta, 44.

Thaumacos, frustra tentatos, deserit Philippus, xxxii. 4. ejus anxietas & curæ, 5.

conciliat sibi Græcos & Macedonas, *ibid.* occupat fauces Antigonix, *ibid.* castra ponit ad Aoum, *ibid.* ejus colloquium cum T. Quintio, consule 10. eum aggreditur Quintius & fugere cogit in Thessaliam, 12. in Macedoniam Philippus redit, 13. ejus societate relicta, Achæi se adjungunt Romanis, 19-23. ejus nomen in comitiis Argivorum recitatum post Jovem, Apollinem, & Herculem, 25. ejus præfecto Philocli Argos proditur, *ibid.* ejus cum Quintio consule colloquium, 32-36. Philippus dicacior erat, quam regem decet, 34. *vid.* & xxxvi. 14. petit a Quintio, ut legatos Romam mittere liceat, xxxii. 36. impetrat inducias in duos menses, *ibid.* ejus legati, re infecta, discedunt Roma, 37. fœdus facit cum Nabide, 38. Argivorum urbem fiduciariam Nabidi tradit, *ibid.* & *seqq.*

ejus apparatus, xxxiii. 3. ad eum contendit Quintius, consul, *ibid.* copiarum Philippi numerus, 4. castra ponit ad Cynoscephalas, 7. prælium, quo vincitur, 7-10. caduceatorem mittit ad Romanos, 11. ei induciæ quindecim dierum datæ, 12. colloquium ad Tempe, 13. pacis leges cum Philippo, *ibid.* & 30. cædit Dardanos, 19. pax cum eo a populo jussa, 25.

de

de eo triumphat Quintius, xxxiv. 52. Demetrius, ejus filius, obses ante currum triumphantis ductus, *ibid.*

eum ad bellum renovandum incitant Ætoli, xxxv. 12.

legatos Romam mittit, pollicentes Romanis auxilia ad bellum adversus Antiochum, xxxvi. 4. quum fortunam speculari in animo haberet, offensus ab Antiocho, se jungit Romanis, 8. proficiscitur in Thessaliam, 13. capit quasdam urbes, *ibid.* Athamania potitur, 14. ab oppugnatione Lamiæ jubet eum discedere Acilius, consul, 25. Demetrias se Philippo dedit, 33.

exercitui Romano, per fines suos transeunti, omnia parat, xxxvii. 7.

ejus præsidia expelluntur Athamania, xxxviii. 1. ingreditur cum exercitu Athamania, 2. repellitur, *ibid.*

causæ irarum ejus in Romanos, xxxix. 23. colligit vires, 24. de eo Thessalorum aliorumque querelæ, *ibid.* legati Roma missi ad eas controversias disceptandas, *ibid.* Philippus respondet querelis Thessalorum, 26. ejus minax dictum, *ibid.* respondet Maronitarum & Eumenis legatis, 28. animusejus alienatus ab Romani, *ibid.* Maronitas crudeliter trucidat, 34. ad

purganda crimina mittit Demetrium, minorem filium, Romam, 35. sollicitat accolæ Itri fluminis, ut in Italiam irrumpant, *ibid.* Demetrius patrem defendit, 47.

Macedonas e maritimis civitatibus in Pæoniam traducit, & urbes Thracibus aliisque barbaris tradit habitandas, xl. 3. ejus crudelitas, *ibid.* & 4. ei Demetrius est suspectus, 5. Perseus accusat Demetrium apud Philippum, 8. ejus ad filios suos oratio, *ibid.* ejus iter ad Æmum montem, 21. duas aras Jovi & Soli consecrat, 22. Demetrium interfici jubet, 24. innocentiam Demetrii agnoscit, 54. 55. regnum Antigono relinquere cupit, 56. moritur, *ibid.*

Philippus, filius Alexandri Megalopolitani, xxxv. 47. a Philippo, rege Macedonum, ad ludibrium frater appellatur, xxxvi. 14. in vinculis Romam mittitur, *ibid.* præfectus fuerat Zacyntho insulæ, 31.

Philippus Pœnus, scortum L. Quintii, xxxix. 42.

Philippus, natura frater, adoptione filius Persei, xlii. 52. xlii. 45. Philippum, seseque Octavio tradit Perseus, xlv. 6. ducitur ante currum Pauli triumphantis, 39.

M m

Philippus

- Philippus, Amyntæ filius, xlv.
9. per eum crevit regnum
Macedoniæ, *ibid.*
- Philippus, præsidii præfectus
Cassandreæ, xlv. 11. 12.
- Philippus, Epirotarum prætor,
xxix. 12.
- Philippus, magister elephantorum
Antiochi, præest mediæ aciei, xxxvii. 41.
- Philippus, Romanum cognomen. *vid.* Marcius.
- Philippopolis Thessaliæ, *eadem
cum Philippis Thessaliæ*, xxxix.
24.
- Philippopolis Thraciæ, xxxix.
53.
- Philistio, præfectus Epicydis, in-
terficitur Syracusis, xxv. 28.
- Philo, *vid.* Publilius.
- Philonem Chalcidensem Ro-
mani sibi dedi postulant,
xxxvii. 45. xxxviii. 38.
- Philocles, præfectus Philippi,
mittitur ad populandos Athe-
nienfium agros, xxxi. 16.
frustra oppugnat Eleusinem,
& Athenas, 26. depopulatur
fines Athenienfium, *ibid.*
Chalcidem tenet, xxvii. 16.
Corinthum obsidione liberat,
23. ei Argos proditur, 25.
legatus a Philippo Romam
mittitur speculatum de iis,
quorum Perseus Demetrium
insimulabat sermonum, cum
Romanis habitorum, xl. 20.
interficitur, 55.
- Philocrates, princeps legationis
Rhodiæ, xlv. 25.
- Philodemus Argivus tradit tu-
mulum Euryalum Romanis,
xxv. 25.
- Philopoemen, prætor Achæo-
rum, xxxv. 25. adversus Na-
bin classem educit, 26. vincit-
tur, *ibid.* incendit castra Na-
bidis, 27. populatur agros
Laconicos, *ibid.* ejus in du-
cendo agmine locisque capi-
endis sollertia & usus, 28.
vincit & fugat Lacedæmones,
29. societati Achæorum
Lacedæmonios adjungit, 36.
eo referente, fit ab Achæis
decretum in Lacedæmonios,
xxxviii. 31. Lacedæmonem
affligit & enervat, disciplina
Lycurgi sublata, 33. 34. *vid.*
& xxxix. 36. capitur a Mes-
seniis, xxxix. 49. in cellam
sub terra demittitur, 50. ve-
neno tollitur, *ibid.* ab univer-
so Achaico concilio sepelitur,
ibid. divini honores ei decre-
ti, *ibid.* comparatur Anniba-
li & Scipioni, *ibid.*
- Philostratus, dux cohortis, xliii.
25.
- Philotas, præfectus præsidii
Abydi, xxxvii. 12.
- Phliasi, xxxiii. 14.
- Phliasius ager, xxxiii. 14. 15.
eum depopulantur copiæ
Philippi, *ibid.*
- Phlius, xxviii. 7.
- Phocis, regio, xxviii. 5. xxxvi.
20.
- Phocidis urbes captæ a Roma-
nis, xxxii. 18.

- Phocenses contributi Ætolis, xxxiii. 34.
- Phocæa, urbs, origo Massiliensium, v. 34. & Emporitano-
rum, xxvi. 19. Phocæam
transmittit Romana classis,
xxxvi. 45. seditio Phocææ,
xxxvii. 9. Phocææ situs, 31.
oppugnatur ab Æmilio Re-
gillo, xxxvii. 32. diripitur,
ibid.
- Phocæensibus ager, quem ante
bellum habebant, donatur,
xxxviii. 39.
- Phocææ, xxviii. 7.
- Phœbeum, lucus sine muro aper-
tus ad Spartam, xxxiv. 38.
- Phœnice, Epiri urbs, xxix. 12.
- Phœnicus, portus Erythrææ
terræ, xxxvi. 45.
- Phœnicus, portus Lyciæ, duum
millium spatio Pataris distant,
xxxvii. 16.
- Phragandæ, urbs Thraciæ, xxvi.
25.
- Phrygia, xxix. 11. xxxvii. 8.
54. Phrygia utraque dona-
tur a Romanis Eumeni, 56.
- Phrygius, amnis, xxxvii. 37.
- Phthiotæ Achæi liberi esse
jubentur, xxxiii. 32. Thef-
salorum genti contribuuntur,
34. ante saltum Thermopy-
larum in septentrionem ver-
si, xxxvi. 15.
- Phthioticus ager, xxxiii. 3.
- Phthiotis, xxviii. 6. Phthiotis
Achaja, xli. 27. xlii. 67.
- Phylace, oppidum Molossidis,
xlv. 26.
- Picula insolita & peregrina
pacis Deum exposcendæ, iv.
30.
- Piacularia sacrificia genti Ho-
ratiæ tradita, i. 26.
- Piaculare sacrum, xxix. 19.
21.
- Picentes, x. 10. cum iis fœdus
ictum, *ibid.*
- Picenum, xxi. 62. xxvii. 43.
- Picenus ager, xxii. 9.
- Pictor. *vid.* Fabius.
- Pieria, regio Macedoniæ,
xxxix. 26. xlv. 9. 20.
- Pieria silva, xlv. 43.
- Piera, vel Pieria, urbs Thessa-
liæ xxxii. 15. xxxvi. 14.
- Pietatis ædes in foro olitorio
dedicatur ab M. Acilio Gla-
brione, xl. 34.
- Pignus fatale imperii Romani,
xxvi. 27.
- Pila Horatia, i. 26.
- Pilæ pontis Tiberini, xl. 51.
- Pileus. ad Pileum vocati servi,
xxiv. 32. lxxvii. 24.
- Pileati capite raso liberti, xlv.
44. *vid.* & xxxiii. 23. xxxiv.
52. xxxviii. 55.
- Pilento usæ ad sacra ludosque
matronæ, v. 25.
- Pilum, viii. 8. ix. 19.
- Pinarii, ministri sacrorum
Herculis, i. 7. quare illis in-
terdictum, ne extis sollempni-
um vescantur? *ibid.*
- L. Pinarius, consul, ii. 56.
- L. Pinarius Mamercinus, tri-
bunus militum consulari po-
testate iv. 25.
- L. Pinarius, magister equitum,
vii. 3. prætor, 25.
- M m 2 L. Pinarius

- L. Pinarius, Ennæ præfectus, Enneuses, rebellionem meditantes, cædit, xxiv. 37-39.
- M. Pinarius Posca, prætor, sortitur Sardiniam, xl. 18. 25. cædit Corsos in Corsica, & in Sardinia cum Ilienſibus prælia secunda facit, 34.
- Pineus. *vid.* Pinneus.
- Pinnae mœnium, xxxviii. 5. xlv. 8.
- Pinneus vel Pineus, Illyriorum rex, ad eum legati a Romanis missi, xxii. 33.
- Piræus Athenarum, xxxi. 14. 22. 23. xxxvi. 42.
- Piræum frustra tentat Philip-pus, xxxi. 26.
- Irussis, Illyrio populo, immunitas data, xlv. 26.
- Pisæ, xxi. 39. xxxiii. 43. xl. 17. xli. 9. xliii. 11.
- Pisas circumſident quadraginta millia Ligurum, xxxv. 3. colonia Latina Pisas deducta, xl. 43.
- Pisanus ager vastatur ab Apuanis Liguribus, xxxix. 2.
- Pisanorum & Lunensium de agro controversia, xlv. 13.
- Pisaurum, in Gallico agro colonia, xxxix. 44. xli. 32.
- Piscatorium forum, xxvi. 27. xl. 51.
- Pisces emerſerunt sub glebis, qua inducebatur aratrum, *vid.* Prodigium.
- Piscina publica, xxiii. 32. ad Piscinam publicam tribuna lia posita, *ibid.*
- Pisidæ, xxxv. 13.
- Pisidia, xxxvii. 54. 56.
- Pisistratidæ, xxxi. 44
- Pisistratus, princeps Bœotorum, societatis Romanæ auctor, xxxiii. 27. interficiendum curat Brachyllam Bœotarchen, 28. de eo sumitur supplicium, *ibid.*
- Piso. *vid.* Calpurnius.
- Piso, annalium auctor, i. 55. ii. 58. ix. 44. x. 9. xxv. 39. *vid.* L. Calpurnius Piso Frugi.
- Pisuetæ inter auxilia Rhodiorum, xxxiii. 18.
- Pithecusæ, insula, viii. 22.
- Pityusa, insula centum millia ferme a continenti distans, xxviii. 37.
- Placentia colonia deducta, multum indignantibus Gallis, xxi. 25.
- Placentiam victi ab Annibale fugiunt Romani, xxi. 56. *vid.* 57. 59. obsidetur ab Asdrubale, xxvii. 39. qui abscedit ab obsidione, 43. Placentiam incendunt Galli, xxxi. 10. eam restituit L. Valerius Flaccus, consul, xxxiv. 22.
- ab Placentia Ariminum viam perduxit M. Æmilius, consul, xxxix. 2.
- Placentini laudati a Romanis, xxviii. 10. Placentini captivi, ad duo millia liberorum capitum, reddituri colonis, xxxi. 21. legatos Romam mittunt, querentes inopiam colonorum, xxxvii. 46. *vid.* 57. *supra*, xxviii. 11.
- Placentina

- Placentina cohors, xli. 5.
 Placentina turma equitum, xliv. 40.
 Placentinum agrum incurfant & vastant Galli, xxviii. 11. eum, usque ad ipsa coloniae mœnia cum cædibus & incendiis depopulantur Ligures, xxxiv. 56.
 C. Plætorius triumvir deducendæ coloniae creatur, xxxiv. 45.
 C. Plætorius, legatus ad Gentium, Illyriorum regem, xlii. 26.
 Plaga Materina in Umbris, ix. 41.
 Plagulæ, xxxix. 6.
 Plancus. *vid.* Munatius.
 Plator, præpositus Oreo a Philippo, xxviii. 6. Oreum tradit Romanis, *ibid.*
 Plator, frater Gentii, Illyriorum regis, ab eo occiditur, xlv. 30.
 C. Plautius consul creatur, vii. 12. Hernicis bellum indicit, *ibid.* vincit subigitque Hernicos, 15. magister equitum, 17.
 C. Plautius, consul, vii. 27. iterum, viii. 1. atroci prælio dimicat cum Volscis, & cæsorum arma Luæ Matri dare se dicit, *ibid.*
 C. Plautius, consul, viii. 20. de Privernatibus triumphat, *ibid.* favet eorum causæ in senatu, *ibid.* et 21. censor, ix. 29. se magistrata abdicat, *ibid.* et 33.
 L. Plautius Venno, consul, viii. 19. bellum adversus Privernates gerit, *ibid.* prætor, 40.
 L. Plautius Hypsæus creatur prætor, xxxvii. 47. fortitur Hispaniam citeriorem, 50.
 P. Plautius Proculus, consul, viii. 22.
 Plebs dure habita a Tarquinio Superbo, i. 56.
 — indulgenter a senatu, ii. 9.
 Plebi injuriæ a primoribus fieri cœptæ, ii. 21.
 Plebs ære alieno oppressa, ii. 23. *vid.* Æs alienum, et Nexi.
 Plebi conceduntur sui magistratus sacrosancti, quibus auxilii latio adversus consules esset, nempe tribuni plebis, ii. 33. *vid.* Secessio.
 Plebs irata interesse non vult consularibus comitiis, ii. 64.
 Plebem inter Patresque certamina. *vid.* Seditio.
 Plebis concilium, vi. 38. xxxix. 15. *vid.* Comit'ia.
 Plebs damnat Coriolanum, ii. 35. Camillum, v. 32.
 Plebeji magistratus ut tributis comitiis fiant, lex fertur, ii. 56.
 Plebejus magistratus nullus auspicato creatur, vi. 41.
 de Plebejo consulatu certamina. *vid.* Patricii.
 Plebeji quæstores primi, iv. 54.
 Plebeji senatoris prima apud Livium mentio, v. 12.
 Plebejus tribunus militum consulari

- fulari potestate primus, v. 12. post quadraginta quatuor annos a lege Canuleja, vi. 37.
- magister equitum, vi. 39.
- consul, vi. 42. vii. 1. qui suis auspiciis bellum gesserit, vii. 6.
- dictator, vii. 17.
- censor, vii. 22.
- prætor, viii. 15.
- Plebeji ambo consules primi, xxiii. 31.
- Plebeji ad ædilitatem curulem admissi, vii. 1.
- Plebeji decemviri sacris faciundis, vi. 37. *et* 41.
- ad pontificatum & auguratum admissi, x. 6-9.
- Plebejus pontifex maximus primus, xviii. 48.
- Plebeji nobiles, xxii. 34. 35.
- Plebeji-ludi. *vid.* Ludi.
- Plebiscitum nullum, nisi ex auctoritate senatus, perferri patiuntur tribuni plebis, iv. 42.
- ut, si M. Furius pro dictatore quid egisset, quingentum millium æris ei multa esset, vi. 38.
- ne quis eundem magistratum intra decem annos capiat, vii. 42.
- de duumviris navalibus creandis, ix. 30.
- de dictatore dicendo, xxvii. 5.
- de Campanis, xxvi. 33.
- de Liguribus, xlii. 21.
- ut cum focis ac nomine Latino pecuniæ creditæ jus idem, quod cum civibus Romanis, esset, xxxv. 7.
- ex Plebiscito senatus pacem decernit, xxx. 43. lege cautum, ut Plebiscita omnes Quirites tenerent, iii. 55. viii. 12.
- Pleixæ, *seu potius* Bœæ, locus in Laconica, xxxv. 27.
- Q. Pleminius, proprætor, capit unam ex arcibus Locrorum, xxix. 6. Locris ad tuendam urbem relinquitur a Scipione, 8. ejus crudelitas & avaritia, *ibid.* Proserpinæ thesauros spoliatur, *ibid.* tribunos crudeliter occidit, 9. de eo queruntur Locrenses apud senatum, 16. 17. 18. adductus Romam, in vineulis moritur, 21. 22. de urbe incendenda conjurans, necatur in carcere, xxxiv. 44.
- Plestina, urbs, capitur a Romanis, x. 3.
- Pletorius. *vid.* Plætorius.
- Pleuratus, Illyriorum rex, xxvi. 24. xxvii. 30. xxviii. 5. a Romanis adscriptus foederi, cum Philippo inito, xxix. 12.
- Pleuratus, Scerdilædi filius, pollicetur auxilium Romanis, xxxi. 28. ei Lycus & Parthini dati, xxxiii. 34. maritime Ætolixæ vastat, xxxviii. 7.
- Gentii pater, xliv. 30.
- Pleuratus, Gentii filius, captivus ducitur Romam, xliv. 32.
- Pleuratus, Illyrius exful, legatus

- ius a Perseo missus ad Gentium, xliii. 21.
 Plistia, oppidum, oppugnatur a Samnitibus, ix. 21. capitur, 22.
 Plitendum, oppidum, xxxviii. 18.
 Plumæ accensæ odor & fumus immissus in cuniculum, xxxviii. 7.
 Plutei in oppugnandis urbibus adhibiti, xxi. 61. xxxiv. 17.
 Pluvina, urbs Macedoniæ, xxxi. 39.
 Pocula faciunt Galli ex calva hostium, xxiii. 24.
 Pœnæ apud Romanos mitissimæ, i. 28.
 C. Pœtelius Balbus, consul, vii. 11. de Gallis Tiburtibusque triumphum agit, *ibid.*
 C. Pœtelius, tribunus plebis, fert legem de ambitu, vii. 15.
 C. Pœtelius, consul, vii. 27.
 C. Pœtelius, consul, viii. 23. dictator, ix. 28.
 M. Pœtelius consul creatur, ix. 24. cum collega Samnites vincit prælio, 27. legiones ad oppugnandum Bovianum ducit, 28.
 P. Pœtelius, ad regem Syphacem legatus, xxvii. 4.
 Q. Pœtelius decemvir creatur, iii. 35.
 Pœtnæum, castellum Athamaniæ, xxxix. 25.
 Politorium, urbs Latinorum, ab Anco Marcio vi capta, i. 33.
 Pollentiæ Deæ signum in circo, xxxix. 7.
 Pollentia colonia deducta, xxxix. 44. *vid. et* xli. 32.
 Pollia tribus, viii. 37. xxix. 37. nemo ferme ex Pollia tribu candidatus Papiriam ferre solitus, viii. 37.
 Polusca, oppidum, ii. 33. Romanis adimitur a Coriolano, 39.
 Polyænus Syracusanus pro ara Concordiæ orationem habet, & liberam, & moderatam, xxiv. 22.
 Polyaratus, princeps Rhodioli, 23. 29. Romanis traditur, xlv. 22.
 Polybius, haudquaquam spernendus auctor, xxx. 45. non incertus auctor, quum omnium Romanarum rerum, tum præcipue in Græcia gestarum, xxxiii. 10. *vid. et* xxxiv. 50. xxxvi. 19. xxxix. 52. xlv. 45.
 Polyclitus, præfectus Epicydis, interficitur Syraculis, xxv. 28.
 Polycratia, uxor Arati, Achæorum principis, spe regiarum nuptiarum a Philippo in Macedoniam asportatur, xxvii. 31.
 Polyphantas, dux Philippi, xxvii. 32. in Bœotiam mittitur, xxviii. 5.
 Polyxenidas, exsul Rhodius, præfectus classis Antiochi, xxxvi. 41. 43. configit cum Romanis, 44. fugit in portum

- tum Ephesi, 45. incautum opprimit Pausistratum, xxxvii. 10. 11. insidiatur classi Romanæ, 13. vincitur a Romanis & Rhodiis, 30.
- Pometia, ii. 22. deficit ad Auruncos, 16. capitur, 17. *vid.* Sueffa.
- Pomœrium, i. 44.
- Pompeji, oppidum Campaniæ, ix. 38.
- N. Pompilius. *vid.* Numa.
- Sex. Pompilius tribunus plebis absens creatur, iv. 42. *vid. et* 44.
- L. Pomponius Vejentanus, præfectus sociùm, prosperis aliquot populationibus in agro Bruttio iusti ducis speciem nactus, vincitur & capitur, xxv. 1. idem publicanus, malis artibus famosus, *ibid.* & 3.
- M. Pomponius, tribunus militum consulari potestate, v. 13.
- M. Pomponius, tribunus plebis diem dicit L. Manlio, vii. 4. a filio Manlii cogitur jurare, se causâ ejus accusandi numquam conciliùm plebis habiturum, 5.
- M. Pomponius Matho, prætor, xxii. 7. augur & decemvir fuerat, xxix. 38.
- Man. Pomponius Matho, magister equitum, vitio creatus, abdicat se magistratu, xxii. 33. creatur prætor, 35. *vid.* & x. ii. 55. xxiii. 20. 24. ei imperium prorogatur, xxiv. 10. pontifex fuerat, xxvi. 23.
- M. Pomponius Matho, ædilis plebis, instaurat ludos plebejos, xxviii. 10. legatus ad donum ex præda Asdrubalis Delphos portandum mittitur, 45. prætor, xxix. 11. fortitur Siciliam, 13. 20. xxxi. 12. jubetur de querelis adversus Scipionem cognoscere, xxix. 20. *vid.* & 21. 22. prorogato imperio, præficitur classi, xxx. 2.
- M. Pomponius, tribunus plebis, adversatur rogationi Thalmæ prætoris in Rhodios, xlv. 21.
- Q. Pomponius, tribunus plebis, accusatus, postquam magistratu abiit, denis millibus gravis æris condemnatur, v. 29.
- Sex. Pomponius, legatus consulis Sempronii, xxi. 51.
- Pomptina tribus addita, vii. 15.
- Pomptinus ager, ii. 34. iv. 25. vi. 5. dividitur aquinqueviris, vi. 21.
- Pondera iniqua a Gallis allata, quibus appenderetur aurum, quo se redimebant Romani, v. 48.
- Pons Anienis, vii. 9.
- Pons Mulvius, xxvii. 51.
- Pons Sublicius in Tiberim factus, i. 33. ii. 10.
- Pontis in Tiberim pilæ a censore

- fore locatæ, xl. 51. deinde post aliquot annos fornice, *ibid.*
- Pontes ac moles ex humanorum corporum strue facti ab Annibale, xxiii. 5.
- Pontes intercisi ad remorandum Annibalem, xxvi. 9.
- Pontes multis locis faciendos locant censores, xli. 32.
- Pontis, colonia, ix. 28.
- Pontiani a Romanis laudati, xxvii. 10.
- Ponticum mare. xl. 21.
- Pontifex a Numa Pompilio lectus, i. 20.
- Pontificis maximi appellatio primum a Livio usurpata, iii. 54.
- ejus jura & munia, i. 20. *vid.* & iv. 44. xxii. 10. xxxi. 9.
- Pontifex maximus comitia habet in Aventino, tribunorum plebis creandorum causa, iii. 54.
- a sacris recedere vetat flaminem, *vid.* xxxvii. 51.
- ne a sacris absit ipse, concedit collegæ provinciam Africanam extra sortem, xxviii. 38. 44.
- intra annos centum ac viginti nemo, qui non sedisset sella curuli, xxv. 5.
- eligebatur a populo, xxv. 5.
- Pontifex publicus populi Romani præit verba, quibus se P. Decius devoveat, viii. 9. *vid.* et x. 28.
- Pontifices quatuor de plebe adlecti, x. 6. 9.
- habent jus togæ prætextæ, xxxiii. 42.
- Pontificum collegium de religione consulitur, & decernit, xxii. 9. xxx. 2. xxxi. 9. xxxii. 1. xxxix. 5.
- Pontificum commentarii, iv. 3. vi. 1. a Pontificibus suppressa, quæ ad religionem pertinebant, vi. 1. & ad civile jus, ix. 46.
- a Pontificibus & auguribus tributum, quod per bellum non contulerant, exigitur, xxxiii. 42.
- Pontifices minores, xxii. 57.
- Pontificium jus, xl. 29.
- Ti. Pontificius, tribunus plebis, auctor legis agrariæ, ii. 44.
- Pontius Cominius, incubans cortici, secundo Tiberi ad urbem deferitur, & in Capitolium, obsessum a Gallis, evadit, v. 46.
- C. Pontius, Herennii filius, imperator Samnitium, ix. 1. ejus ad Samnites oratio, *ibid.* fraude capit ad Furculas Caudinas Romanorum exercitum, 2. *et seqq.* ejus ad legatos Romanorum responsio, 4. & ad facialem Romanum oratio, 11. in quibusdam annalibus captus a Romanis & sub jugum missus esse memoratur, 15.

- C. Popillius, eques, cui Sabello nomen, ejusque fortitudo insignis, xli. 8.
- C. Popillius Lænas creatur prætor, xli. 22. consul, xlii. 9. ejus contentiones cum senatu pro fratre, 10. et 21. nihil memorabile gerit, 26. male excipitur Romæ, 28. legatus mittitur in Græciam, xliii. 19. 24. ad Antiochum & Ptolemæum, xliv. 19. Delum venit, 29. ejus in Rhodios asperitas, xlv. 10. occurrit Antiocho, Alexandriam eunti, 12. circumscribit Antiochum virga, *ibid.* redit Romam, 13.
- M. Popilius, legatus ad Ætolos missus, xli. 30.
- M. Popillius Lænas consul creatur, vii. 12. Tiburtes ad mœnia Romæ vincit, *ibid.* damnat Licinium Stolonem decem millibus æris, 16. secundum consul, 17. tertium consul, 23. Gallōs vincit, sed difficulter, *ibid.* vulneratur, 24. triumphat, 25. quartum consul, 26.
- M. Popillius, consul, ix. 21.
- M. Popillius Lænas, triumvir coloniae deducendæ, xl. 43. prætor, xli. 18. ei obveniunt Ligures, 19. consul, 33. vincit Ligures, xlii. 7. vendit Ligures, quos senatus jubet redimi 8. contumacia ejus, 9. Non audet ad causam dicendam reverti Romam, 22. judicium ejus fallaci arte eluditur, *ibid.* tribunus militum sequitur Philippum consulem in Macedoniam, xlv. 1.
- P. Popillius, legatus ad regem Syphacem, xxvii. 4.
- P. Popillius Lænas, triumvir coloniae deducendæ, xl. 43.
- T. Popillius, xxvi. 6.
- Poplicola. *vid.* Gellius, Valerius.
- Populonii, urbs, xxx. 39.
- Populonienses pollicentur Scipioni ferrum, xxviii. 45.
- Populus regem jubet, Patres auctores fiunt, i. 17. 22. 32. *vid.* et 35. 46.
- creat consules, i. 60.
- decemviros legibus scribendis, iii. 33. 35.
- tribunos militum consulari potestate, iv. 6.
- censores, iv. 8.
- quæstores, iv. 44.
- prætorem & ædiles curules, vi. 42. vii. 1.
- tribunos militum ad legiones, vii. 5. ix. 30.
- duumviros navales, ix. 30.
- predictatorem, xxii. 8. 31.
- proconsulem, qui eum imperio in Hispaniam mittatur, xxvi. 18.
- de bello indicendo consulitur, iv. 58. xxxi. 5. 6. 8. xxxvi. 1.
- de pace facienda, xxi. 18. 19. xxxvii. 55.
- Populi jussu, sine auctoritate Patrum, triumphatum, iii. 63. vii.

- vii. 17. *vid. et* x. 37.
 a Populo iussæ leges decem tabularum, iii. 34. & aliæ leges, iii. 55. iv. 24.
 Populus quod postremum iussit, id jus ratumque est, vii. 17. ix. 33.
 ——— iudicat de perduellione, i. 26. ii. 41. comitijs centuriatis, xliii. 18. *vid. et* xxvi. 3.
 Populo fasces summittit consul, ii. 7.
 ad Populum adversus magistratus provocatio, ii. 8. *vid.* Provocatio.
 Populi Romani modestia, iv. 6. *vid.* Romani.
 Porcia basilica, a M. Porcio Catone facta, xxxix. 44.
 Porcia lex, x. 9.
 L. Porcius Licinus, legatus, in oppugnatione Capuæ pro vallo acriter pugnat, xxvi. 6. ædilis plebis, xxvii. 6. prætor, 35. sortitur Galliam. 36. literæ ejus augment tumulum, 39. in prælio adversus Asdrubalem mediam aciem tuetur, 48.
 L. Porcius Licinus creatur prætor, xxxiv. 54. fortitur Sardiniam, 55. creatur consul, xxxix. 32.
 L. Porcius L. F. Licinus, duumvir, dedicat ædem Veneris Erycinæ ad portam Collinam, xl. 34.
 L. Porcius Licinus præficitur deductioni navium Brundisium, xlii. 27.

M. Porcius Cato, quæstor P. Scipionis, xxix. 25:

ædilis plebis, xxxii. 7. creatur prætor, *ibid.* obtinet Sardiniam, 8. 27. est asperior in coercendo fœnore, *ibid.*

creatur consul, xxxiii. 42. fortitur Hispaniam provinciam, 43.

ejus contra luxum muliebrem pro lege Oppia oratio, xxxiv. 2. proficiscitur in Hispaniam, 8. ejus de bello dictum, 9. urit hostium agros, *ibid.* ad ejus genua provolvuntur legati Bilistagis, Ilorgetum reguli, auxilium ab eo petentes, 11. ejus consilia, 12. strategema, 13. oratio ad milites, *ibid.* Hispanos ad pugnam elicit, 14. quos fugat, & castra eorum oppugnat & capit, *ibid. et* 15. ei se dedunt Hispani, 16. exarmat omnes cis Iberum Hispanos, & urbium muros una die diruit, 17. Segesticam, opulentam civitatem, capit, *ibid.* ejus vigilantia & parsimonia, 18. proficiscitur in Turdetaniam, 19. sollicitat Celtiberos, frustra, *ibid.* regreditur cum septem cohortibus ad Iberum, *ibid.* ad eum deficiunt Sedetani, Aufetani, & Sueffetani, 20. oppugnat Lacetanorum oppidum, quod capit, *ibid.* triumphat, 46.

ædiculam Victoriæ Virginis dedicat, xxxv. 9.

legatus

legatus confu aris, xxxvi.
17. ad Thermopylas jugum
infeſſum ab Ætolis occupat,
18. nuncius victoriæ Ro-
mam mittitur, 21.

eſt Scipionis Africani ini-
micus, xxxviii. 54. de pe-
cunia regis Antiochi ora-
tionem habet, *ibid.*

cenſuram petit, xxxix. 40.
M. Porcii Catonis laus, *ibid.*
creatur cenſor, 41. ejus cen-
ſuræ acta, 42. 43. 44. pa-
tronus nominatus ab Hiſpa-
nis, xliii. 2. plurimum adju-
vat cauſſam Rhodiorum, xiv.
25.

P. Porcius Læca, tribunus ple-
bis, xxxii. 7. triumvir epulo,
xxxiii. 42. prætor, *ibid.* for-
titur Piſas, 43.

Porcus in foederibus ſanciendis
ſaxo ſilice percuffus, i. 24.
vid. et ix. 5.

Porcus biceps natus. *vid.* Pro-
digia.

Poris, Æneatum princeps, xl. 4.
ejus triſte fatum, *ibid.*

Por, ſive Lartes, Porſena, rex
Cluſinorum, ii. 9. ad eum
perſugiunt Tarquinii, *ibid.*
bellum infert populo Roma-
no, *ibid.* obſidet urbem Ro-
mam, 11. Porſenam cogitat
occidere C. Mucius, & ſcri-
bam pro rege obtruncat, 12.
mittit legatos Romam, qui
de pace agant, 13. obſides
accipit a Romanis, *ibid.* Por-
ſena filium Aruntem Ariciam
oppugnatum mittit, 14. mittit

legatos Romam, de redu-
cendo in regnum Tarquinio,
15. ſit amicus populi Roma-
ni, *ibid.* reddit obſides, *ibid.*
agrum Vejentem reſtituit,
ibid.

Porſenæ regis bona vendendi
mos unde ductus, ii. 14.

Porta Capena, i. 26. iii. 22. x.
23. xxv. 40. xxvi. 10. xxxiii.
30. extra portam Capenam
convenire jubentur armati
juniores, vii. 23. conſules
edicunt, quoties in ſenatum
vocaſſent, uti ſenatores ad
portam Capenam conveni-
rent, xxiii. 32. ad portam
Capenam ædem Virtutis de-
dicat M. Marcellus, xxix.
11.

— Carmentalis, ii. 49. xxiv.
47. xxv. 7. xxvii. 37.

— Cœlimontana, xxxv. 9.

— Collina, ii. 11. 51. iii. 51.
iv. 22. vi. 28. vii. 11. xxvi.
10. xxx. 38. xli. 13. ad por-
tam Collinam Veſtales, quæ
ſtupri compertæ fuerant, de-
foſſæ, viii. 15. xxii. 57.

— Eſquilina, ii. 11. iii. 66.
68. vi. 22. xxvi. 10. xxxiii.
26. xli. 13.

— Flumentana, xxxv. 9. 21.

— Fontinalis, xxxv. 10.

— Nævica, ii. 11.

— Nomentana, vi. 20.

— Trigemina, iv. 16. xxxv.
10. 41. xl. 51. xli. 32.

Porta Jovis, Capuæ, xxvi. 14.

Portæ quatuor caſtrorum, xl.
27. nempe, extraordinaria

- porta, eademque prætoria,
ibid.
 — decumana, eadem quæ-
 storia, iii. 5. x. 32. xxxiv.
 47. xl. 27.
 — principalis dextra, princi-
 palis sinistra, xl. 27.
 Porticus, circa forum a Tar-
 quinio Prisco rege factæ, i.
 35.
 Porticus duæ ex pecuariorum
 damnatorum pecunia factæ,
 xxxv. 10. alia porticus ex-
 tra portam Trigeminam in-
 ter lignarios facta, xxxv. 41.
vid. & xl. 51.
 Porticus post navalia, *ibid.*
 Porticus ad fanum Herculis,
ibid.
 Porticus ab æde Saturni in Ca-
 pitolium ad senaculum, xli.
 32.
 Porticus Æmilia resecta, xli.
 32.
 Porticus in Aventinum silice
 strata, *ibid.*
 Porticus Megalopoli, quam La-
 cedæmonii diruerant, resec-
 ta, xxxviii. 34.
 Portoriis plebs liberata Romæ,
 ii. 9.
 Portoria instituta, xl. 51.
 Portoria venalium Capuæ Pu-
 teolisque, & portorium Cas-
 trorum fruendum locant cen-
 sores, xxxii. 7.
 Portus Acarnanum, xxviii. 7.
 — Achæorum, xxxvii. 9.
 — Actium, xlv. 1.
 — Aulis, xlv. 27.
 — Carthaginis novæ, xxvi
42.
 — Cartejæ, xxviii. 30.
 — Chiorum, xxxvi. 43.
 — Corycus, *ibid.*
 — Cosanus, xxx. 39.
 — Cyllus, xxxvi. 43.
 — Demetrium, xlv. 6.
 — Gaureleos, xxxi. 45.
 — Geræstus, *ibid.*
 — Geræsticus, xxxvii. 27.
 — Lauretanus, xxx. 39.
 — Lechæum, xxxii. 23.
 — Ioryma, xxxvii. 17. xlv.
 10.
 — Lunæ, xxxiv. 8. xxxix.
 21.
 — Megiste, xxxvii. 22.
 — Panormitanus, xiv. 13.
 — Phanæ, xxxvi. 43.
 — Phœnicus, xxxvi. 45.
 xxxvii. 16.
 — Pygela, xxxvii. 11.
 — Pyrenæi, xxxiv. 8.
 — Ruscino, xxx. 10.
 — Trogiliorum, xxv. 23.
 Posideum, promontorium Pal-
 lenes, xlv. 11.
 Posidonia, alias Pæstum, colo-
 nia deducta, xiv. 39.
 Postumia, virgo Vestalis, ob
 cultum amœniorem suspecta,
 de incestu causam dicit, iv.
 44.
 Postumiana imperia, iv. 29
 A. Postumius, dictator, contra
 Latinos missus, prospere ad
 lacum Regillum pugnat, ii.
 19. 20. ædem Castori vovet,
ibid. triumphat, *ibid.* consul
 creatur, 21.
 A Postumius, tribunus mili-
 tum,

- tum, xl. 41.
- A. Postumius Albus, consul, iii. 4. legatus ad Æquos, a Graccho Clælio, eorum duce, injuriosius tractatur, 25.
- A. Postumius Albinus, consul, xxiii. 13.
- A. Postumius Albinus, ædilis curulis, ludos facit, xxxix. 7. creatur prætor, 23. consul, xl. 35. ejus res gestæ in Liguribus, 41. censor creatur, xli. 32. lustrum condit, xlii. 10. in locum L. Cornelii Lentuli sufficitur decemvir sacrorum, *ibid.* legatus in Cretam, 35. in Macedoniam, xlv. 17.
- A. Postumius Albinus mittitur a Paulo ad Persea, xlv. 4. in exercitu Æmilii Paulli custodit regem Persen, 28.
- A. Postumius Regillensis, tribunus militum consulari potestate, opprimit graves præda Tarquinienfes, v. 16. iterum tribunus militum, vi. 22.
- A. Postumius Tubertus, magister equitum dictus, iv. 23. dictator, 26. insigni pugna Æquos Volscosque vincit, 26. 29. quidam ab eo filium victorem securi percussum esse tradidere, 29.
- C. Postumius, tribunus militum, xlv. 6.
- L. Postumius Albinus, tribunus militum consulari potestate, vi. 1.
- L. Postumius Albinus, prætor, xxii. 35. tertium consul abfens creatur, xxiii. 24. una cum exercitu cæditur a Gal-
lis, *ibid.*
- L. Postumius Albinus creatur prætor, xl. 35. sortitur Hispaniam ulteriorem, *ibid.* ei prorogatur imperium, 44. ejus res gestæ, 47. 50. Vaccæos & Lusitanos subigit, xli. 3. triumphat de Lusitanis, 11. creatur consul, 33. Prænestinis cur insensus, xlii. 1. ante eum nemo umquam fociis in ulla re oneri aut sumtui fuit, *ibid.* legatus ad Carthaginienfes & Masinissam, 35. petit censuram, xliii. 16. legatus consularis sub Æmilio Paulo, xlv. 41. mittitur ad diripiendam urbem Æniorum, xlv. 27.
- L. Postumius Albinus inauguratur flamen Martialis, xlv. 15.
- L. Postumius Megellus, consul, ix. 44. vincit Samnites, & de iis triumphat, *ibid.* proprætor, x. 26. secundum consul, 32. ædem Victoriæ, quam ædilis curulis ex multatitia pecunia faciendam curaverat, dedicat, 33. Samnitium aliquot urbes capit, 34. in Etruriam traducit exercitum, & ibi rem gerit, 37. triumphat, senatu adversante, & sine plebis jussu, *ibid.* accusatur a
M.

- M. Cantio tribuno plebis, 46.
- L. Postumius Regillensis, tribunus militum consulari potestate, vi. 22.
- L. Postumius Tampusanus creatur prætor, xxxix. 23. pastores, in Apulia vias pascuæque infesta habentes, condemnat, 29. & reliquias Bacchanalium quæstionis exsequitur, 41.
- L. Postumius Tympanus quæstor, occiditur a Bojis, xxxiv, 47.
- M. Postumius Pyrgensis, publicanus, xxv. 3. ejus avaritia & fraus, *ibid.* accusatur apud populum, *ibid.* creat tumultum, *ibid.* rei capitalis dies ei dicitur, 4. abijt in exilium, *ibid.*
- M. Postumius, tribunus militum consulari potestate, iv. 31. decem millibus æris gravis damnatur, 41.
- M. Postumius Albinus, tribunus militum consulari potestate, (*sive potius censor*) v. 1.
- M. Postumius Regillensis, tribunus militum consulari potestate, iv. 49. homo pravæ mentis, *ibid.* in eum invehitur Sextius, tribunus plebis, *ibid.* ab exercitu suo lapidibus obruitur, 50.
- P. Postumius consul creatur, ii. 16. triumphat de Sabinis, *ibid.*
- P. Postumius, legatus, xlii. 45.
- Sp. Postumius, consul, lii. 2. legatus mittitur Athenas legum causa, 31. decemvir creatur, 33. legatus, præest mediæ aciei, 70.
- Sp. Postumius Albus, tribunus militum consulari potestate, iv. 25. legatus, 27.
- Sp. Postumius, tribunus militum consulari potestate, v. 26. ab Æquis primo pulsus, mox eosdem vincit, 28.
- Sp. Postumius consul creatur, viii. 16. censor, 17. magister equitum, 23. iterum creatur consul, ix. 1. sub jugum mittitur, 6. ejus oratio & magnanima sententia, 8. per feciales Samnitibus deditus, non accipitur, 10.
- Sp. Postumius Albinus creatur prætor, xxxvii. 47. fortitur jurisdictionem urbanam, & inter peregrinos, 50. consul, xxxix. 6. ei Æbutius aperit flagitia, quæ in Bacchanalibus patrarentur, 11. rem ad senatum defert, 14. ejus oratio super ea re ad populum, 15. 16. augur moritur, xl. 42.
- Sp. Postumius Albinus creatur prætor, & fortitur Siciliam, xxxix. 45. consul, xli. 26.
- Sp. Postumius Regillensis censor creatur, vi. 27.
- Potentia, in Piceno agro, colonia, xxxix. 44.
- Potidania, urbs Ætolorum, xxviii. 8.
- Potitii, ab Evandro edocti, ministri

nistri sacrorum Herculis per multas ætates fuere, i. 7. feruos publicos sollempnia horum sacrorum, auctore Ap. Claudio cenfore, edocent, ix. 29. duodecim eorum familiæ intra annum extinctæ, *ibid.*

Plotius. *vid.* Valerius.

Præco ad tribunum Celerum Brutum populum advocat, i. 59. Præco Patres in curiam ad decemviros vocat. iii. 38. in concilio Achæorum, per Præconem, suadendi, si quis vellet, potestas fit a magistratibus, xxxii. 20. in Isthmiorum ludicro Præco Græciæ libertatem promulgat, xxxiii. 32.

Præcones per vicos dimissi ad concionem advocandam, iv. 32.

Præda in campo Martio exposita, ut sua quisque cognita abduceret, iii. 10.

— de Aquis capta propter ærarii inopiam venditur, iii. 31.

— ad quæstores redacta, v. 26. xxvi. 47.

— militi concessa, vi. 13. vii. 16. 24. 27. 37. viii. 36. ix. 23. 31. x. 45. xxiii. 15. 37. xxiv. 16. 40. xxvii. 1. xxx. 7. xxxi. 27. xli. 15. xlv. 34. militi data, excepto auro & argento, ix. 37. exceptis liberis corporibus, x. 36. ad Prædam Vejentanam populus ex urbe in castra missus, v. 22.

— iniquissima forte fit eorum qui pugnae non interfuerunt, xxxviii. 23.

— Macedonica Romam de-
vecta, xlv. 33.

Prædæ Vejentanæ decima Apollini data, v. 23. quomodo soluta, 25.

— aviditate amissa occasio rei bene gerendæ, xxi. 48.

Prædam vendere cogitur miles, x. 17. 20. vendit quæstor, & pecuniam dividit inter milites, xxxv. 1.

Præda partienda, & stipendio cum fide exsolvendo, milites sibi maxime conciliat Annibal, xxi. 5.

ex Præda militibus data præmia, x. 30. & *passim in triumphis.*

Prædiorum rusticorum locationes apud Macedonas sublate xlv. 18.

Prædiis prædibusque populo cavendum, si ex arario pecunia mutua detur, xxii. 60.

Prædones terrestres & maritimi. vii. 25.

Præfectus annonæ L. Minucius, iv. 12.

Præfecti Capuam primum creati, ix. 20. *vid.* & xxvi. 16.

Præfecti sociorum in exercitu, viii. 36. xxiii. 7. xxxiv. 47.

Prælia Gallorum prima plus, quam virorum, postrema minus quam feminarum, sunt. *vid.* Galli.

Prælium. In ipso discrimine
Prælii

- Prælii templa diis vovendi mos, x. 42. *vid.* & Pugna.
- Præmia militum. *vid.* Miles.
- Præneſte, vi. 29. vii. 12. xxviii. 9. xliii. 2. Præneſte deſciſcit ab Latinis ad Romanos, ii. 19. recipitur per dediti-
onem a T. Quintio, vi. 29
- Præneſtini deſciunt, vi. 21. iis bellum indiſtum, 22. & illa-
tum, 27. vaſtant agrum Ro-
manum, ſed vincuntur, 28.
29. Præneſtinorum octo op-
pida capta, *ibid.* Præneſte
deveſtum Jovis Imperatoris
ſignum in Capitolium latum,
ibid. Præneſtini rebellant, 30.
tuentur Pedanos, viii. 12.
mulſtantur agro, 14. Præ-
neſtini quingenti cum Peru-
ſina cohorte poſt Cannenſem
pugnam defendunt Caſilium
adverſus Annibalem, xxiii.
17-19. pacti pretium, quo
redimerentur, ſe tradunt, 19.
iis ſenatus Romanus duplex
ſtipendium & quinquennii
militiæ vacationem decernit,
xxiii. 20.
- Præneſtinis inſenſus L. Poſtu-
mius Albinus, conſul, xlii.
1.
- Præneſtini montes, iii. 8.
- Prærogativa centuria, v. 18.
vid. & x. 22. xxiv. 7. 9. xxvi.
22.
- Præſæ, continentis Atticæ lo-
cus, xxxi. 45.
- Præſidio decedere, apud Ro-
manos capitale, xxiv. 37.
- Præſultator ingratus Jovi, ii.
36.
- Prætexta toga, i. 8. *vid.* Toga.
- Prætextati conſules, prætor,
ædiles curules, vii. 1.
- Prætextati, id eſt, qui nondum
togam virilem ſumſiſſent,
aſſumpti ad militiam, xxii. 57.
- Praetor olim idem, qui conſul,
iii. 55. prætor maximus, vii.
3.
- Prætor, qui jus in urbe diceret,
ex Patribus creatus, vi. 42.
vii. 1.
- collega conſulibus, atque
iisdem auſpiciis creatus, iii.
55. vii. 1. viii. 32.
- plebejus primus, viii. 15.
- Prætores ſex, xxxii. 27.
- rurfum quatuor, ſed ſemel,
xl. 44.
- Prætor urbanus ſenatum vocat,
xxii. 55. a ſenatu jubetur ſe-
natores ex tota Italia Romam
ediſto vocare, xliii. 13.
- fert legem ad populum,
xxvii. 23.
- facit ludos Apollinares,
xxiii. 32. xxvii. 23.
- Prætorum, quorum juridiſtio
eſt, tribunalia, xxiii. 32.
xxvii. 50.
- Prætores, etiam quibus juridi-
ſtio evenerat, jufſi rem
militarem adminiſtrare, xxiii.
32.
- Prætor Arpinus, xxiv. 47.
- Prætores Argis primo comitio-
rum die, Jupiter, Apollo, &
Hercules, ominis cauſſa, pro-
nunciari ſoliti, xxxii. 25.
- Prætorium,

- Prætorium, vii. 12. xxviii. 25.
 Prætoria consulum, ix. 2. x.
 33.
 Prætoria tria circa Capuam
 erecta, xxv. 22.
 Prætoria comitia. *vid.* Comitia.
 Prætoria navis D. Quintii, cap-
 ta a Tarentinis, xxvi. 39.
 Prætutianus ager, xxii. 9. xxvii.
 43.
 Prata Flaminia, iii. 54. 63.
 — Quintia, iii. 26.
 — Vacca, viii. 19.
 Praxo, mulier princeps aucto-
 ritate & opibus Delphorum,
 xlii. 15. 17.
 Priaticus campus, xxxviii. 41.
 Priene, xxxviii. 13.
 Primigenia Fortuna, xxix. 36.
 xxxiv. 53. *vid.* & Fortuna.
 Primipili centurio, ii. 27. vii.
 41. xxv. 19.
 Princeps senatus antiquitus is
 legebatur, qui primus censor
 ex iis, qui viverent, esset,
 xxvii. 11. is mos immutatus,
ibid.
 Princeps primus centurio, xxv.
 14.
 Princeps tertiæ legionis, *ibid.*
 Principis primi signum, xxvi.
 6.
 primus Princeps prioris centu-
 riæ, xlii. 34.
 Principes, milites, vii. 23. viii.
 8.
 Principum Romanorum virtus,
 xxvi. 22.
 Principia, locus in castris, vii.
 12. xxviii. 25.
 Prisci Latini, i. 3. *vid.* Latini.
- Priscus. *vid.* Numicius, Tar-
 quinius.
 Pristis, navis genus, xxxv. 26.
 xliv. 28.
 Privernates vastant agrum Ro-
 manum, vii. 15. in eorum
 agrum exercitum inducit C.
 Marcius, consul, eosque vin-
 cit, 16. capta eorum urbs,
ibid. de iis triumphus actus,
ibid. depopulantur colonias
 Romanas, Norbam & Seti-
 am, 42. nuncii eorum defectionis
 veniunt Romam, viii. 1.
 vincuntur, *ibid.* oppidum eo-
 rum captum, & agri partes
 duæ ademptæ, *ibid.* bellum
 adversus Romanos instaurant,
 19. vincuntur, *ibid.* eorum-
 que senatores trans Tiberim
 habitare iussi, 20. eorum lega-
 ti ferox responsum, 21. iis
 datur civitas, *ibid.*
 Privernum obsidetur, & capi-
 tur, viii. 20.
 Proca, rex Albæ, procreat Nu-
 mitorem & Amulium, i. 3.
 Proconsulis prima apud Livium
 mentio, iii. 4.
 Pro consule rem gerere jubetur,
 postquam consulatu abisset,
 Q. Publilius Philo, viii. 23.
 primus, 26. itidemque Q.
 Fabius, P. Decius, x. 16.
 Proconsulibus, si ingrederentur
 urbem, minuebatur imperi-
 um, xxvi. 9.
 Pro consule mittitur in Hispa-
 niam P. Scipio privatus, xxvi.
 18. *vid.* & xxviii. 38.
 Proculus

Proculus. *vid.* Geganius, Julius, Virginius.

Prodictator Q. Fabius Maximus creatur, xxii. 8. *vid.* § 31.

Prodigia. Ædes Vulcani, de cælo tacta, 10. Jovis Ariciæ, xxiv. 44. *vid.* § xxvii. 37. xxxii. 1. 9. xxxvi. 37. xl. 45. duæ ædes in Capitolio, xxv. 7. Fortunæ & Martis xxvii. 23. Junonis Reginæ, 37. Matris Matutæ, xxviii. 11. Cereris, Salutis, & Quirini, *ibid.* Apollinis & Sanci, xxxii. 1. Vulcani Summanique, 29. Opis in Capitolio, 22. Apollinis Cajetæ, xl. 2. Veneris sine ullo vestigio cremata, xli. 2. Deorum Penatium in Velia, xlv. 16. Spei in foro olitorio, xxi. 62.

— Agnus cum ubere lactenti natus, xxvii. 4. mas idemque femina natus, xxviii. 11. cum fuillo capite, xxxi. 12. biceps cum quinque pedibus, xxxii. 29.

— Ancilia cum strepitu mota ante Cimbricum perfectum bellum *Epit.* lxviii.

— Anguis ex columna lignea elapsus, i. 56. jubatus, aureis maculis sparsus, apparet, xli. 26. xliii. 15. Angues duo, perpetrato sacrificio, ex occulto ad exta allapsi, jecur edunt, conspectique repente ex oculis abeunt, xlv. 16. in mari Tarracinæ miræ magnitudinis lascivientium piscium modo exsultant,

xxvii. 4. duo prolapsi foribus in ædem Jovis, xxviii. 11.

— Apollo Cumis in arce triduum ac tres noctes lacrimavit, xliii. 15.

— Apum examen Romæ in foro visum, xxiv. 10. Casini in foro confedit, xxvii. 23. & in arbore imminente prætorio, xxi. 46.

— Aqua Albana fluxit cruenta, xxvii. 11. & Aquæ Cæretes sanguine mistæ, xxii. 1. Aquæ multo cruore e fonte calidæ manarunt, xxii. 36.

— Ara in cælo, speciesque hominum circa eam cum candida veste visæ, xxiv. 10.

— Ara Neptuni in circo Flaminio multo sudore manavit, xxviii. 11.

— Arbor de cælo tacta, xxvii. 11.

— Arcus tenui linea solem amplexus, xxx. 2. *vid.* & xli. 26.

— Asinus triceps natus Calatiæ, xlii. 20.

— Atrium publicum in Capitolio de cælo tactum, xxiv. 10.

— Aves ad compitum Anagninum in luco Dianæ nidos in arboribus relinquunt, xxvii. 4.

— Bos femina locuta, iii. 10. *vid.* § xxiv. 10. xxvii. 11; xxviii. 11. xxxv. 21. xli. 17. 26. xliii. 15.

— Bos peperit equuleum, xxiii. 31.

N n 2

— Bos

- Bos in foro Boario in tertiam contignationem sua sponte descendit, atque territatus habitatorum tumultu sese dejecit, xxi. 62.
- Boves domiti duo in Carinis per scalas perveniunt ad tegulas ædificii, xxxvi. 37.
- Cære sortes extenuatæ, xxi. 62.
- Capillus enatus in æde Herculis, xxxii. 1.
- Capra sex hædos uno fœtu edidit, xxxv. 21.
- Capræ lanatæ factæ, xxii. 1.
- Caput humanum integra facie aperientibus fundamenta templi apparuit, i. 55.
- Carne pluit, iii. 10.
- Classis magnæ species in cœlo visæ, xlii. 2.
- Cœlum visum ardere, iii. 5. 10. xxxi. 12. xxxii. 9. xlii. 15.
- findi velut magno hiato visum, quaque patuit, ingens lumen effulfit, xxii. 1.
- Columna rostrata in Capitolio tota ad imum fulmine discussa, xlii. 20.
- Corvus ante Papirium, consulem, occinit, x. 40. in ædem Junonis devolavit, & in ipso pulvinario confedit, xxi. 62.
- Corvi nidum faciunt in æde Sospitæ Junonis, xxiv. 10.
- aurum in Capitolio non um lacerasse rostris cretant sed etiam edisse, xxx. 2.
- diti,
- Creta pluit, xxiv. 10.
- Culmen ædis Jovis fulmine ictum, ac prope omni tecto nudatum, xxvii. 4.
- Equuleus cum quinque pedibus natus, xxx. 2. xxxi. 12.
- Fastigia templorum a culminibus abrepta, xl. 2.
- Fax ab ortu Solis ad occidentem porrigi visa. xxix. 14. vid. & xxx. 2. xli. 20. 26. xliii. 15. xlv. 16.
- Flumen Amiterni cruentum fluxit, xxiv. 44.
- Fons in vico Iſtrico sub terra tanta vi aquarum fluxit, ut serias doliaque velut impetu torrentis tulerit, xxiv. 10.
- Fons Herculis cruentis sparsus manavit maculis, xxii. 1.
- Forum Ariciæ de cœlo tactum, xxx. 38. in foro Capuæ multa ædificia de cœlo tacta, xli. 13.
- Gallina in marem, Gallus in feminam sese vertit, xxii. 1.
- Hasta Martis sua sponte promota, xxiv. 10. vid. & xxi. 62. xl. 19.
- Hastarum spicula arserunt, xxxiii. 26. xliii. 15.
- Homines aliquot de cœlo tacti, exanimatique, xxii. 36.
- Ignis in æde Vestæ extinctus, xxviii. 11. xli. 2.
- Ignes sparsi in cœlo, xxx.

2. cœlestes, multifariam orti, adurunt complurium vestimenta, xxxix. 22.
- Imber lapideus, xxx. 38. xliii. 15.
- Infans in utero matris clamat, Io triumphæ, xxiv. 10.
- Infans ambiguo inter matrem & feminam sexu natus, xxvii. 11. 37. xxxi. 12.
- Infans ingenuus semestris in foro Olitorio triumphum clamat, xxi. 62.
- Julius Sequestris fulmine ipse & equus exanimati sunt, xxxiii. 26.
- Lac fluxit, xxxiv. 45.
- Lacte pluit, xxvii. 11.
- Lacus Albanus, sine ullis cœlestibus aquis caussave quæ alia, in altitudinem insolitam crevit, v. 15.
- Lacus sanguine manavit, xxvii. 23.
- Lana pulla e terra enata, xlii. 2.
- Lapis in agro Crustumino in lacum Martis de cœlo decidit, xli. 13.
- Lapidibus pluit, i. 31. vii. 28. xxi. 62. Lapides frequentes grandinis instar decidunt, xxii. 36. xxiii. 31. xxv. 7. xxvi. 23. xxvii. 37. xxix. 10. 14. xxx. 38 xxxiv. 45. xxxv. 9. xxxvi. 37. xxxviii. 36. xxxix. 22. xlii. 2. xliv. 18.
- Laurea in puppi navis longæ enata, xxxii. 1.
- Legiones armatæ in Janiculo visæ, xxiv. 10.
- Locustarum vis ingens, ita ut, unde advenissent, parum constaret, omnem agrum circa Capuam complevit, xxx. 2. *vid.* & xlii. 2. 10.
- Lucus Maricæ de cœlo tactus, xxvii. 37.
- Lunæ duæ interdiu ortæ, xxii. 1.
- Lupus fugit ad Romanos, in acie stantes, x. 27. Capuæ portam nocte ingressus, laniat vigilem, xxvii. 37. Esquilina porta ingressus, frequentissima parte urbis, per portam Capenam prope intactus evasit, xxxiii. 26. *vid.* & xxi. 46. xli. 13. vigili gladium e vagina aufert, xxi. 62.
- Lupi visi in Capitolio, iii. 29. Formiis duo lupi, oppidum ingressi, obvios laniarunt, xxxii. 29.
- Lux orta nocte, xxviii. 11. xxix. 14. xxxii. 29.
- Mare arsit, xxiii. 31.
- Milites fulmine icti, x. 31. xxii. 1.
- Militibus aliquot spicula arserunt, xxii. 8.
- Mœnia Formiis fulmine icta, xv. 5.
- Mula peperit, xxxvii. 3.
- Mulus tripes natus, xl. 2. 45.
- Mures in æde Jovis roserunt aurum, xxvii. 23. *vid.* et xxx. 2.
- Murus ac portæ de cœlo tactæ, xxiv. 44. xxvi. 23.

- xxvii. 11. 23. xxix. 14. xxx. 38. xxxv. 21. xxxvii. 3. xlv. 16.
- Murus turreſque fulminibus decuſſæ, xxv. 7. xxxii. 9. 29.
- Naves duæ, fulmine iſtæ, conflagrarunt, xxxvi. 37. xli. 13.
- Navium longarum ſpecies in flumine Terracinæ, quæ nullæ erant, viſæ, xxiv. 44.
- Navium ſpecies de cœlo affulſit, xxi. 62.
- Nox interdiu viſa intendi, vii. 28.
- Nux de cœlo tacta, xxiv. 10.
- Palma viridis arſit, xxiv. 10. in æde Primigeniæ Fortunæ in area enata, xliii. 15.
- Parmæ in cœlo viſæ, xxii. 1.
- Peſtilentia tanta, ut Libitina non ſufficeret, xl. 19.
- Piſces emerſerunt, qua induceretur aratrum, ſub exiſtentibus glebis, xlii. 2.
- Porcus cum ore humano genitus, xxvii. 4.
- Porcus biceps natus, xxviii. 11. cum humano capite, xxxii. 9.
- Porta de cœlo tacta, xvix. 14. xxxii. 1. xxxv. 9. xlv. 16.
- Puer cum elephanti capite natus, xxvii. 11. non manus, non pedes habens, xxxiv. 45. unimanus, xxxv. 1. trunci corporis, xli. 53.
- biceps, & puella cum dentibus, xli. 26.
- Pueri ingenui ſine oculis & naſo nati, xxxiv. 45.
- Pulli gallinacei cum ternis pedibus, xxxii. 1.
- Sanguinis rivi per diem totum fluxere in foro Sudertano, xxvi. 23. in porta Minurnis, xxvii. 37. Sanguinis guttæ in Foro & Comitio & Capitolio viſæ, xxxiv. 45. Sanguis e foco manat, xlv. 16.
- Sanguine pluit Calibus, & Romæ in foro Boario, xxiv. 10. per biduum in area Vulcani, xxxix. 46. & in area Concordiæ, xxxix. 56. vid. & xl. 19. xliii. 15.
- Saxum ingens Reate volitare viſum, xxv. 7.
- Scipio circumeunti vigilias equiti in manu arſit, xxii. 1.
- Scuta ſanguinem fudarunt, xxii. 1.
- Semimas, xxxix. 22.
- Signum Jovis in monte Albano de cœlo tactum, xxvii. 11.
- Signa in Sabinis multo cruore manarunt, xxii. 36. Lanuvii ad Junonis Soſpitæ cruore manarunt, xxiii. 31: in agro Capenate, ad lucum Feroniæ, quatuor ſigna ſanguine multo diem ac noctem fudarunt, xxvii. 4. Signa in Capitolio conſtrata, xl. 45.
- Simulacrum Junonis Soſpitæ

- pitæ Lanuvii lacrimavit, xl. 19.
- Sol rubere visus solito magis, similisque sanguineo, xxv. 7. per totum diem Priverni sereno ruber fuit, xxxi. 12.
- Solis orbis minui visus Cumis, xxx. 38. *vide etiam* xxii. 1.
- Soles duo visi, xxviii. 11. xxix. 14.
- Soles tres simul effulserunt, xli. 26.
- Sortes sua sponte extenuatæ, unaque excidit ita scripta, *Mavors telum concutit*, xxii. 1.
- Species viri majoris, quam pro humano habitu, augustiorisque, visa in quiete utrique consuli, viii. 6. Species hominum circa aram in cœlo, cum candida veste, xxiv. 10.
- Spicæ metentibus cruentæ in corbem cecidere, xxii. 1. metentibus cruentæ visæ, xxviii. 11.
- Stagnum Mantuæ, effusum Mincio amni, cruentum visum, xxiv. 10.
- Strepitus cum horrendo fragore Lanuvii in æde Junonis Sospitæ editus, xxix. 14. xxxi. 12.
- Tabernæ Frusinone de cœlo tactæ, xxx. 38. & Minturnis, xxxvi. 37.
- Taurus cum quinque vaccis uno fulminis ictu exanimatus, xlii. 20.
- Tempestas atrox signa ænea in Capitolio dejecit, xl. 2. forem ex æde Lunæ, quæ in Aventi oest, raptam tulit, & in posticis parietibus Cereris templi adfixit, *ibid.* signa in Circo maximo cum columnis, quibus superstant, evertit, *ibid.* *vid.* & 45.
- Templum Junonis Laciniae de cœlo tactum, xxxvii. 5.
- Tenebræ luce obortæ, xxxviii. 36.
- Terra ingenti motu concussa, iii. 10. multifariam pluit, x. 31. *vid.* & xxxv. 21. xxxvii. 3. xlii. 20. xlv. 16. Anagninæ ante portam icta, diem ac noctem sine ullo ignis alimento arsit, xxvii. 4. Arpini campestri agro in ingentem sinum confedit, xxx. 2. ingentibus cavernis in Veliterno agro confedit, arboreque in profundum haustæ, xxx. 38. *vid.* & xxxii. 9.
- Terræ motibus crebris tecta in agris ruunt, iv. 21.
- Tiberis inundatio, xxx. 38. loca plana urbis inundavit, xxxv. 9.
- Vacca ænea Syracusis ab agresti tauro inita, ac semine adspersa, xli. 17.
- Vespærum ingens examen Capuæ in forum advolavit, & in Martis æde confedit, xxxv. 9.

— Via

- Via publica Lanuvii de
culo tacta, xxxii. 9.
- Victoria in æde Concor-
diæ, quæ in culmine erat,
fulmine icta xxvi. 23.
- Vir factus ex muliere,
xxiv. 10.
- Vitulus, jam ictus, e ma-
nibus sacrificantium sese
proripuit, multosque circum-
stantes cruore resperfit, xxi.
63.
- Vorago in foro, vii. 6.
- Vox ingens audita ex
Albani montis luco, i. 31.
cœlestis ex Albano monte
missa, *ibid.* ex Arfia silva si-
lento noctis edita, & credi-
ta Silvani, ii. 7. divinitus
emissa de adventu Gallorum,
v. 32. audita e templo Matu-
tæ Deæ, vi. 33.
- Vulcanicaput arsit, xxxiv.
45.
- Vulturius Priverni fre-
quenti foro in tabernam de-
volat, xxvii. 11. Cære vola-
vit in ædem Jovis, xxvii.
23.
- Prodigium a matronis procura-
tum, xxvii. 37.
- Prodigia quo ritu procurata,
xxiv. 10. & *passim*, ubi *prodi-
giorum mentio*.
- vix expiata, xxvii. 23.
xli. 19.
- ad Prodigia elicienda e menti-
bus divinis, ara Jovi Elicio a
Numa dicata, i. 20.
- Prodigiorum procuratio perti-
net ad pontificem, i. 20.
- religio retinet consulem,
xxiii. 36.
- Prodigia (quod evenire solet
motis semel in religionem
animis) multa nunciata, &
temere credita, xxi. 62. *vid.*
& xxiv. 10. ludibria oculo-
rum auriumque credita pro-
veris, xxiv. 44. in Prodigiiis
nunciandis prava religio etiam
minimis inserit Deos, xxvii.
23. Prodigia nulla admodum
nunciabantur in publicum
Livii ævo, xliii. 15.
- Proditionis supra septuaginta
Nolani damnati securi percu-
tiuntur, xxiii. 17.
- Proditores libertatis dant pœ-
nas, ii. 5.
- Prælia, *vid.* Prælia.
- Proërna, oppidum, xxxvi. 14.
- Proletarii rogantur sacramento,
xii. 22.
- Promontorium Anemurium,
xxxiii. 20.
- Apollinis, xxx. 24.
- Brundusii, x. 2.
- Calabriae, xlii. 48.
- Calycadnus, xxxviii. 38.
- Canastræum, xlv. 11.
- Chelidonium, xxxiii. 41.
- Corycum, xxxvii. 12.
- 29.
- Junonis Acrææ, xxxii.
23.
- Lecton, xxxvii. 37.
- Leucate, xxvi. 26.
- Lilybæum, xxvii. 5.
- Maleæ, xxxiv. 32.
- Mercurii, xxix. 27.
- Minervæ

- Minervæ, xl. 18.
- Miseni, xxiv. 13.
- Myonnesus, xxxvii. 27.

29.

- Nephelis, xxxiii. 20.
- Pachyni xxiv. 35.
- Phanæ, xlv. 28.
- Posideum, xlv. 11.
- Pulchri, xxix. 27.
- Pyrenes, xxvi. 19.
- Sarpedon, xxxviii. 38.
- Sunium, Atticæ terræ, xxxii. 17.

- Toronæ, xxxi. 45.

- Zelacium, xxxi. 46.

Proscenium ad ædem Apollinis, xli. 51.

Proserpina, xxiv. 39.

Proserpinæ thesauri spoliantur a Q. Plemio, præfecto Locris, xxix. 7. super ea re Locrisium querelæ, 18. pecunia ex his thesauris nocte clam sublata, xxxi. 12. sacrilegium a Q. Minucio pervestigatum, pecuniaque ex bonis noxiorum in thesauros reposita, 13.

Provincias fortiebantur inter se consules, x. 24. & *tota passim historia*. prætores, xxii. 35. & *alibi passim*.

Provinciæ extra ordinem datæ, x. 24. xxviii. 38. xxxvii. 1.

Provincias aut fortiri, aut comparare inter se consules iussi, xxxvii. 1.

Provinciæ prorogatæ, viii. 23. 26. x. 16. xxii. 34. xxiii. 31. & *sæpe alias*.

de Provincia decedere injussa

senatus non tum, xxiii. 19. *vid. tamen* x. 18. & xvii. 42.

Provocatio ad populum lege sancita, ii. 8. iii. 55. x. 9.

Provocatio non est a dictatore, ii. 18. 29. creantur decemviri sine provocatione, iii. 32.

lex, ne quis ullum magistratum sine Provocatione crearet: qui creasset, eum jus fasque esset occidi, iii. 55. *vid. tamen* iv. 13.

Provocationi cedit dictator, viii. 33.

Provocatio non est longius ab urbe mille passuum, iii. 20.

Proxenus ab Orthobula uxore veneno tollitur, xli. 30.

Prusias, Bithyniæ rex, in fines regni Attali transfreditur, xxviii. 7. a Philippo Macedoniæ rege adscribitur fœderi cum Romanis inito, xxix. 12. socius & amicus Philippi, xxxii. 34. ad eum de Ciano- rum libertate scribitur, xxxiii. 30. eum ad bellum concitat Antiochus, xxxvii. 25. revocatur a Romanis ad consilia pacis, *ibid.* adversus Eumenem bellum gerit, xxxix. 46. Annibalem recipit, 51. & Romanis prodit, *ibid.* ejus legatio ad Romanos de pace cum Perseo concilianda, xlv. 14. cum filio Nicomede Romanam venit, xlv. 44. ejus humilitas, *ibid.*

Prætaneum Cyzici, xli. 25.

Prýtanis

- Prytanis, summus apud Rhodios magistratus, xlii. 45.
- Pfaltriæ quando primum additæ epulis, xxxix. 6.
- Pseudophilippus. *vid.* Andriscus.
- Pteleum, oppidum, xxxv. 43. diruitur a fundamentis, xli. 67.
- Ptolemæo Philopatori, Ægypti regi, ad renovandam amicitiam dono missa toga & tunica purpurea cum sella eburnea, xxvii. 4. mittit legatos ad dirimendum bellum inter Philippum & Ætolos, 30 *vid.* & xxxii. 33.
- Ptolemæus Epiphanes, rex Ægypti, xxxi. 2. ad eum legati Romani missi, *ibid.* ejus ad Romanos legatio, 9. Antiochi filiam ducit, xxxv. 13. legatos Romam mittit, xxxvi. 4. pollicetur, se cum copiis suis in Ætoliam venturum, *ibid. vid.* & xxxvii. 3.
- Ptolemæus major, five Philometor, & Ptolemæus minor five Evergetes aut Physcon, filii Ptolemæi Epiphanis, xlv. 19. eorum discordiæ, *ibid.* & reconciliatio, xlv. 11. Ægypti regnum, brevi iis adimendum ab Antiocho Epiphane, servatur a Romanis legatis 12.
- Ptolemæi statua, xxiii. 10.
- Publicanus ubi est, ibi aut jus publicum vanum, aut libertas focis nulla, xlv. 18.
- Publicanorum privata pecunia res publica administrata, xxiii. 48. 49.
- Publicanorum fraus in ementiendis naufragiis, xxv. 3. turbant concilium plebis, *ibid.* & 4.
- C. Publicius Bibulus, tribunus plebis, inimicus Marcello, xxvii. 20. accusat Marcelum & omnem nobilitatem, 21.
- L. Publicius Bibulus, tribunus militum de legione secunda, xxii. 53.
- Publicius clivus. *vid.* Clivus.
- Publicola. *vid.* Valerius.
- Pubilia tribus addita, vii. 15.
- C. Publilius ob æs alienum paternum nexus, viii. 28.
- L. Publilius Volscus, tribunus militum consulari potestate, v. 12.
- Q. Publilius, tribunus plebis, in seditione Manliana senatus probat consilia, vi. 19. Manlio diem dicit, 20.
- Q. Publilius, quinquevir mensarius, vii. 21.
- Q. Publilius Philo, consul, viii. 12. Latinos rebellantes fundit & castris exiit, *ibid.* dictator dictus, tres leges fert secundissimas plebi, *ibid.* primus prætor plebejus, 15. magister equitum dictus, 16. censor, 17. consul iterum, 22. bellum gerit adversus Palæopolitanos, 22. 23. *vid.* & 25. ei omnium primo prorogatum imperium, & datus post actum honorem triumphus, 26. consul tertium, ix. 7. vincit Samnites, 13. *vid.* &

- & 14. 15.
T. Pubilius augur de plebe creatur, x. 9.
Vol. Pubilius, homo de plebe, negat se fieri debere militem, ii. 55. appellat tribunos, *ibid.* consules spoliari Publilium jubent, *ibid.* provocat ad populum, *ibid.* præva eius ipse, & adjuvantibus advocatis, repellit lictorem, *ibid.* comitiis creatur tribunus plebis, 56. rogationem fert ad populum, ut plebeji magistratus tributis fiant comitiis, *ibid.* a plebe tribunus reficitur, *ibid.*
Vol. Pubilius, tribunus militum consulari potestate, v. 13.
Pudicitæ patriciæ sacellum in foro Boario, x. 23.
 — plebeje ara, a Virginia, Auli filia, dedicatur, *ibid.*
Puer cum elephanti capite natus. *vid.* Prodigium.
Pueri Romani erudiri soliti olim Etruscis literis, ut ætate Livii Græcis, ix. 36.
Pueri regii apud Macedonas, xlv. 6. transeunt ad Romanos, *ibid.*
Pugnæ Romanorum terrestres, & navales, i. 30. iv. 33. vii. 8. 26. 27. viii. 1. 38. ix. 13. 21. 22. 23. 27. 32. 35. 38. 39. 40. 44. x. 2. 3. 5. 12. 14. 19. 27. 31. 36. 41. xxi. 50. 55. 57. xxii. 5. 6. 7. 16. 19. 47. xxiii. 40. 41. 44. xxiv. 41. xxvii. 12. xxix. 2. xxxiii. 9. xxxiv. 14. 15. 46. xxxv. 1. 5. 7. 22. 29. xxxvi. 18. 44. xxxvii. 23. 30. 41. 44. xxxix. 30-33. xl. 40. xliv. 41.
Pulcher. *vid.* Claudius.
Pulchri promontorium, xxix. 27.
Pullarius, viii. 30. nunciat auspicia secunda, ix. 14.
Pullarius, in auspiciu missus, mentitur auspiciu x. 40. inter prima signa constitutus, ictus pilo cadit, *ibid.*
Pullarius testatur in auspicio vitium fuisse, li. 22.
Pulli si non pascuntur, si ex cavea tardius exierint, infaustum auspiciu est, vi. 41.
Pulli gallinacci tres cum ternis pedibus nati. *vid.* Prodigium.
Pulvillus. *vid.* Horatius.
Pulvinaria sex Diis duodecim, xxii. 10. quinque dies circa omnia pulvinaria supplicatum, xx. 2. circa omnia Pulvinaria obsecratio facta xxxi. 9. xxxii. 1. coronati ad omnia Pulvinaria sup- pl carunt, xxxiv. 55.
Punicum bellum secundum, cceptum a Sagunti oppugnatione quæ narratur, xxi. 6-15. indictum, 18. disceptatio de fœderum jure, 19. Annibal transit Alpes, 32-38. pugna ad Ticinum, 46. ad Trebiam, 53-56. ad Trasimenum, xxii. 4-6. dictatura Fabii, 12-18. 23-30. pugna ad Cannas, 44-52. defectio Campanorum, xxiii. 2-10. pugna Marcelli ad Nolam, 16. Annibal it Capuam

- Capuam in hiberna, 18. mors Hieronis : regnum Hieronymi, xxiv. 4-7. Syracusæ a Marcello captæ, xxv. 23-31. Scipionum morte res Romanorum in Hispania afflictæ, a Marcio restitutæ, 32-39. Annibal ad Romæ portas, xxvi. 10. 11. Capua a Romanis capta, 12-16. Carthaginis Novæ expugnatio, 42-50. mors Marcelli miserabilis, xxvii. 26 27. Asdrubal victus ab Livio & Nerone, 43-51. pulsi Hispania Pœni, xxviii. 16. fœdus a Scipione cum Syphace ictum, 17. 18. Syphax ab Romanis per Sophonisbæ nuptias abalienatus xxix. 23. Scipio proficiscitur ad invadendam Africam, 24-27. castra Syphacis & Asdrubalis a Scipione incensa, xxx. 3-6. Syphax victus & captus. ii. 12. Sophonisbæ nuptiæ cum Masinissa, & mors. 12 15. Annibal Italiam relinquit, 20. ultima ejus pugna cum Scipione, 29-35. belli exitus, 44.
- Punica perfidia,, xxi. 4.
Punica religio, xxii. 6.
Punicæ versutiæ, xlii. 47.
Pupillares pecuniæ in auxilium ærarii Romani collatæ, xxiv. 18.
Pupinia tribus, xxvi. 9.
Pupiniensis ager, ix. 41.
Cn. Pupius, duumvir ædis Concordiæ faciendæ causâ, xxii. 33.
- L. Pupius, ædilis, xxxix. 39. creatur prætor, & sortitur Apuliam, 45.
P. Pupius, inter primos e plebe quæsttores, iv. 54.
Purpuræ usus quibus licitus, xxxiv. 7. quando deponendus, *ibid.*
Puteoli, xxiv. 12. xxv. 22. xxvi. 17. Puteolos tentat Annibal, frustra, xxiv. 13. Puteolos colonia deducta, xxxiv. 45.
Pydna, oppidum xliv. 6. diripitur a Romanis, 45.
Pydnæi xliv 45.
Pygela, portus, xxxvii. 11.
Pylæ, xxxii. 4. xxxvi. 15.
Pylæmenes, rex Henetûm, i. 1.
Pylaicum concilium, xxxi. 32. *vid. & xxxiii. 35.*
Pylleon, xlii. 42.
Pylus, oppidum, xxvii. 30.
Pyra, locus in monte Cæta, ubi Herculis mortale corpus crematum, xxxvi 30.
Pyrenes promontorium, xxvi. 19.
Pyreneus, xxi. 24.
Pyrenæi montes, xxi. 23.
Pyrenæus saltus, *ibid.*
Pyrenes jugum, xxi. 30.
Pyrenæi portus, xxxiv. 8.
Pyrgus, castellum Eleorum, xxvii. 32.
Pyrgi, colonia, xxxvi. 3. ei negata vacatio rei navalis, *ibid.*
Pyrrheum, locus in urbe Ambracia, xxxviii. 5.
Pyrrhias, dux & prætor Ætolorum

- lorum, vincitur a Philippo, xxvii. 30.
- Pyrrhi regia Ambraciæ, xxxviii. 9.
- Pyrrhi castra, locus, xxxv. 27.
- Pythagoras Samius serior Numa Pompilio, i. 18.
- Pythagorici libri, auctore Valerio Antiæte, in Numæ sepulcro inventi, xl. 29.
- Pythagoras, gener Nabidis, & uxoris ejus frater, est præfectus præsidii Laconum Argis, xxxiv. 25. cum mille mercenariis & duobus millibus Argivorum Lacedæmonem ad Nabidem venit, 29. mittitur in castra Romana ad T. Quintium, 30. iterum, 40.
- Pythium, oppidum, xlii. 53. xliv. 2. 32. 35.
- Pythicus Apollo, v. 21.
- Pythius Apollo, xxi. 11. xxix. 10.
- Pythicum oraculum, v. 15.
- Pythicæ sortes, i. 56. v. 23.
- Pytho, Macedo, xlv. 16. præfectus præsidii Cassandreæ, xlv. 12.
- Q.
- Quadrantes in P. Valerii, consulis, occisi in prælio, domum a plebe jactati, ut funere ampliore efferretur, iii. 18.
- Quadrigæ in ludis, viii. 40.
- Quadrigæ falcatæ in bello, xxxvii. 40. 41.
- Quadrigæ aureæ in Capitolio positæ ab ædilibus curulibus, xxix. 38. in cella Jovis, xxxv. 41. in culmine Capitolii, x. 23.
- Quadrigris urbem inire jubetur triumphans M. Livius, xxviii. 9.
- Quadrigris duabus, in diversum concitatis, distractum Metii Fuffetii corpus, i. 28.
- Quadrigati nummi, xxii. 52.
- Quadringenariæ cohortes, vii. 7. x. 40.
- Quadrirēmis, xxviii. 45. xxx. 25.
- Quadruplatoris nomen, infame, iii. 72.
- Quæstionem postulare, ii. 29.
- Quæstionibus exercendis dictator creatus, ix. 26.
- Quæstorum prima apud Livium mentio, ii. 41. jus illis fuit diem dicendi ad populum iis, qui aliquo se scelere obstrinxissent, *ibid.* & iii. 24. 25.
- Quæstorum numerus duplicatus, iv. 43. primis temporibus patricii omnes creati, *ibid.* primi e plebe quæstores, iv. 54.
- Quæstores ex ærario signa proferunt, vii. 23. iis data præda vendenda, *vid.* Præda.
- Quæstoria comitia. *vid.* Comititia.
- Quæstoria porta castrorum, xxxiv. 47. xl. 27.
- Quæstorium

Quæstorium forum, xli. 6.

Quæstorium captum a Samnitibus, & quæstor occisus, x. 32.

ex Quæstura consulatum petit, & adipiscitur T. Quintius, xxxii. 7.

Quæstus omnis visus Patribus indecorus, xxi. 63.

Quarta Hostilia, uxor C. Calpurnii Pisonis, consulis, damnatur, quod maritum veneno sustulisset, ut privigno ejus, filio suo, locum adipiscendi consulatus daret, xl. 37.

Quartana febris, xli. 26.

Quartarii vini M. Manlio dati ab singulis militibus, v. 47.

Quercus pastoribus sacra, i. 10.

Quietis fanum, iv. 41.

Quieti dabat Annibal id, quod gerendis rebus supererat, sine discrimine noctium aut dierum, xxi. 4.

Quinctius, *vid. infra* Quintius.

Quinquaginta annis minores omnes sacramento rogati, xl. 26.

Quinquatrus, xxvi. 27. xlv. 20.

Quinquennalia vota, xxxi. 9.

Quinqueremes, xxi. 17. xxviii. 45. novæ quinquaginta factæ, xxxv. 24. *vid. &* xxx. 25.

Quinqueviri postulati, qui scriberent leges de imperio consulari, iii. 9.

Quinqueviri, qui Pomptinum agrum dividant, creati, vi. 21.

Quinqueviri, quos ab dispensatione pecuniæ Mensarios appellarunt, creati, vii. 21.

Quinqueviri muris turribusque reficiendis creati, xxv. 7.

Quintana castrorum, xli. 6.

Quintiles Idus, vi. 1. postridie has Idus, religiosus dies *ibid.*

Quintiles Nonæ, ludis Apollinaribus sollemnis servatus dies, xxvii. 23.

Quintilibus Kalendis magistratus initus, v. 32. viii. 20.

Quintilibus Idibus transectio equitum facta, ix. 46.

Cn. Quintilius clavi figendi causa dictator creatur, viii. 18.

M. Quintilius Varus, tribunus militum consulari potestate, v. 1.

M. Quintilius, filius prætoris, xxx. 18.

P. Quintilius Varus, prætor, xxix. 38. fortitur Ariminum, xxx. 1. vincit Magonem in agro Insubrium Gallorum, 18.

P. Quintilius Varus, flamen Martialis, moritur, xlv. 18.

P. Quintilius Varus creatur prætor, xlv. 44.

Sex. Quintilius, consul, iii. 32. moritur pestilentia, *ibid.*

T. Quintilius Varus, legatus, xxxix. 31. Romam missus, 38.

Quintia gens, iii. 12.

Quintia prata, iii. 26.

Quintii ex Albanis principibus in

- in collegium Patrum lecti,
i. 30.
- Quintius Cincinnatus, tribunus
militum consulari potestate,
iv. 49.
- Cæso Quintius resistit tribunis,
legem Terentillam ferentibus,
iii. 11. ei homicidium
falso objectum, 13. primus
vades publicos dat, *ibid.* in
exsilium abit, *ibid.*
- Cæso Quintius Flaminius
duumvir creatur ædis Con-
cordiæ faciendæ causâ, xxii.
33.
- C. Quintius Cincinnatus, tribu-
nus militum consulari po-
testate, vi. 32.
- C. Quintius Flaminius crea-
tur prætor, & fortitur juris-
dictionem urbanam, xli. 12.
- Cn. Quintius, obscuro genere
ortus, sed militari gloria il-
lustris, dux Romanæ classis,
xxvi. 39. ejus cum Taren-
tina classe prælium, *ibid.* ca-
dit Quintius, &, capta præ-
toria navi, vincuntur Ro-
mani, *ibid.*
- L. Quintius, tribunus militum,
viii. 25.
- L. Quintius Cincinnatus, pro
Cæsonis filio populum pre-
catur, iii. 12. fit consul, 19.
ejus in tribunos vehemens
oratio, *ibid.* non patitur
se contra senatusconsultum
consulem refici, 21. ab
aratro ad dictaturam vo-
catur, 26. Æquos circum-
vallat, & sub jugum mittit,
27. 28. corona aurea dona-
tur ab exercitu, quem ser-
vaverat, 29. triumphat, *ibid.*
petens decemviratum, re-
pulsam patitur, 35. ejus mo-
deratio in censendo, iv. 6.
dictator iterum creatur, 13.
ejus oratio ad populum de
Sp. Mælii nece, 15.
- L. Quintius, Cincinnati filius,
tribunus militum consulari
potestate, iv. 16. magister
equitum dictus, 17. iterum
tribunus militum consulari
potestate creatur, 35. ter-
tium tribunus militum con-
sulari potestate, 44.
- L. Quintius Cincinnatus, tri-
bunus militum consulari po-
testate, vi. 6. iterum, 32.
recipit Tusculum, 33.
- L. Quintius Capitolinus, tribu-
nus militum consulari po-
testate, vi. 11.
- L. Quintius Crispinus creatur
prætor, xxxix. 6. fortitur
Hispaniam citeriorem, 8.
ejus in Hispania res gestæ,
30. triumphat de Lusitanis
& Celtiberis, 42. creatur tri-
umvir coloniarum deducen-
darum causâ, 55.
- L. Quintius Flaminius augur
creatur, xxv. 2.
- L. Quintius Flaminius, ædi-
lis curulis, xxxi. 4. prætor,
49. fortitur jurisdictionem
urbanam, xxxii. 1. fratre
T. Quintio Flamini con-
sule bellum adversus Philip-
pum gerente, præest classi,
16. ejus res in Græcia gestæ,
ibid. & seqq. creatur consul,
xxxv. 10. ejus gesta in con-
sulatu

- fulatu, 20. 22. 24. 40. 41. senatu movetur, xxxix. 42. moritur, xliii. 13.
- Q. Quintius Cincinnatus, tribunus militum consulari potestate, iv. 61.
- T. Quintius, proprætor, prorogato imperio, Tarentum obtinet, xxix. 13.
- T. Quintius Barbatus Capitolinus, consul, sedat plebem sævientem, ii. 56. ei gratiæ actæ a senatu, 57. inter eum & milites comitate & beneficiis certatum, 60. per Patres clientesque Patrum consul iterum creatur, 64. infigne ejus strategema, *ibid.* creatur triumvir agro dando, iii. 1. tertium consul, 2. pro consule mittitur subsidio consuli laboranti, 4. eum liberat, 5. defendit Cæsonem Quintium reum, 12. 13. quæstor Volscium, quo teste Cæso damnatus fuerat, impugnat, 25. petens decemviratum, repulsam patitur, 35. quartum consul, 66. egregia ejus de concordia oratio, 67. 68. laus T. Quintii, 69. vincit Æquos & Volscos, 70. interrex, iv. 7. quintum consul, 8. togatus armati collegæ gloriam æquat, 10. sextum consul creatur, 13. nominat dictatorem L. Quintium Cincinnatum, *ibid.* legatus sequitur Æmilium dictatorem, 17. precatur populum pro
- T. Quintio, Cincinnati filio reo. 41.
- T. Quintius Cincinnatus Pennus, consul, iv. 26. discordiæ ejus cum collega, *ibid.* strenua ejus opera in bello, 27—29. iterum consul, 30. tribunus militum consulari potestate, 31. male rem gerit ad Vejos, *ibid.* legatus adjuvat victoriam dictatoris, 32. 33. reus factus ad populum, absolvitur, 41.
- T. Quintius, Capitolini filius, Capitolinus, consul creatur, iv. 43. tribunus militum consulari potestate, 61.
- T. Quintius Cincinnatus, tribunus militum consulari potestate, vi. 4. tribunus militum secundum, 18. dictator creatur, 28. vincit Prænestinos, 29. triumphans signum Jovis Imperatoris Præneste devectum in Capitolium fert, *ibid.*
- T. Quintius Capitolinus, tribunus militum consulari potestate, vi. 11. magister equitum, *ibid.*
- T. Quintius, tribunus militum consulari potestate, vi. 38.
- T. Quintius Pennus, magister equitum, vi. 42.
- T. Quintius, dictator, vii. 9. magister equitum, 11. consul, 18.
- T. Quintius Pennus, consul, vii. 22.
- T. Quintius a seditiosis militibus dux eligitur, vii. 39. ejus,

ejus oratio ad suos, 41.

T. Quintius, triumvir coloniæ deducendæ, viii. 16.

T. Quintius Crispinus, præfectus a Marcello classi castrisque veteribus, xxiv. 39. prætor creatur, xxvii. 6. fortitur Capuam, 7. consul, 21. vulneratur, 27. fraudem Annibalis antevertit, 28. moritur ex vulnere, 33.

T. Quintii Crispini, & Badii Campani singulare certamen, xxv. 18.

Q. Quintius Flamininus, triumvir ad supplendum Venulinis colonorum numerum creatur, xxxi. 49.

ex quæstura consulatum petit, &, reclamantibus duobus tribunis plebis, adipiscitur, xxxii. 7. fortitur provinciam Macedoniam, 8. proficisci maturat, 9. ejus cum Philippo colloquium, 10. ejus res gestæ, 10.-12. 13. 15. 17. 18. auctore eo, legatitia fratre ejus L. Quintio ad Achæos mittuntur, 19. Elatiam capit, 24. ei prorogatum imperium, 28. ejus cum rege Philippo colloquium, 32. & *seq.* ei liberum arbitrium pacis ac belli a senatu permissum, 37. Nabin tyrannum Romanis conciliat, 39.

it in Bœotiam. xxxiii. 1. ingreditur Thebas, *ibid.* Bœotos in societatem adfiscit, 2. ad Thermopylas venit, 3.

progredditur Xynias, *ibid.* contendit ad Philippum, *ibid.* movet castra ad Thebas Phthioticas, 5. prælio ad Cynoscephalas vincit Philippum, 7. *et seqq.* Ætolos offendit, 11. consilium habet de pace, 12. ejus colloquium ad Tempe cum Philippo, 13. inducias ei quatuor mensium concedit, *ibid.* Bœotos, quod multos Romanos per latrocinia occiderint, mulctat, 29. promulgari in ludis Isthmiis curat libertatem Græciæ, 32-34. ei prorogatur imperium, 43.

ejus justitia & temperantia, xxxiv. 22. ad eum senatusconsultum missum, quo adversus Nabin bellum decretum, *ibid.* conventum omnium sociarum civitatum legationibus edidit Corinthum, *ibid.* ejus ad Græcos oratio, *ibid.* exercitum ducit Argos, 25. petit Lacedæmonem, 26. ejus res gestæ in eo bello, 26 29. colloquium cum Nabide, 30-32. socios ad pacem hortatur, 33. 34. pax convenire non potest, 35. 36. corona oppugnat Spartam, 38. recedit, 39. inducias concedit Nabidi, 40. præficitur Nemeis, 41. Ætolorum in T. Quintium querelæ, *ibid.* Græciam relinquens, alloquitur sociorum legatos, 48. 49. petit ab iis, ut cives Ro-

O u

manos

- manos, si qui apud eos in servitute essent, liberarent, 50. Acrocorinthum, Chalcidem, & Demetriadem liberat. 51. triduum triumphat, 52. ante ejus currum multi nobiles captivi obsidesque ducti, inter quos Demetrius, Philippi regis, & Armenes, Nabidis, filii, *ibid.* audit legatos Antiochi, iisque respondet, 57. 58. legatus in Græciam mittitur, xxxv. 23. quid egerit in ea legatione, narratur, 31. 33. 39. ejus oratio in concilio Achæorum, 49. leniter increpat Diophanem, Achæorum prætorem, xxxvi. 31. ejus oratio in concilio Achæorum, 32. it Naupactum, 34. ejus opem implorant Ætoli, *ibid.* creatur censor, xxxvii. 58. ejus censuræ acta, xxxviii. 28. legatio ejus ad Pruliam, fatalis Annibali, xxxix. 51. 56.
- T. Quintius Flaminius ludos edit mortis causâ patris sui, xli. 33. legatus in Thraciam, reducit obsides, xlv. 42.
- Quirinalis Flamen a Numa creatur, i. 20. *vid.* Flamen.
- Quirinalis collis additus urbi, i. 44.
- Quirinus, i. 20. v. 52. viii. 9. xxviii. 11.
- Quirini ædes, iv. 21. xxviii. 11. dedicatur, & exornatur hostium spoliis, x. 46.
- Quirites unde dicti? i. 13. ut Quirites omnes teneantur plebisfctis, lex lata, viii. 12. Quiritium fossa, *vid.* Fossa.
- R.
- Man. Rabulejus decemvir creatur, iii. 35.
- Racilia, uxor L. Quintii Cincinnati, iii. 26.
- M. Ræcius, legatus in Galliam, xxvii. 36.
- M. Ræcius creatur prætor, & sortitur jurisdictionem urbanam, xliii. 4. edicto senatores omnes ex tota Italia Romam revocat, 13.
- Ræti, *vid.* Rhæti.
- L. Rammius, princeps Brundisii, indicat veneficia Persei, xlii. 17.
- Rannenſes, five Ramnes, antiqua tribus, & equitum centuria, i. 13. 36. x. 6.
- Ratibus trajiciendi fluminis ratio, xvi. 27.
- Reate, xxv. 7. xxvi. 11. 23.
- Reatini pollicentur Scipioni milites, xxviii. 45.
- Rebilus. *vid.* Caninius.
- Recuperatores tres in judicio coronæ muralis, xxvi. 48.
- Regia potestas non tam immutata Romæ, inducto consularu, quam velut annua facta. ii. 1.
- Regiæ leges conquistæ, vi. 1.
- Regii nominis ac fastus invidia apud Romanos, ii. 1. 15. 4F.

41. iv. 13 - 16. vi. 20.
Regii nominis honor pro magnis erga se meritis datus regibus a Romanis, xxxi. 2.
Regii pueri apud Macedones dicti principum liberi, ad ministerium regis electi, xlv. 6.
Regillum, oppidum Sabinorum, ii. 16.
Regillus lacus, iii. 20. ad eum A. Postumius prospere contra Latinos pugnat, ii. 19. 20. *vid. & vi. 2.*
Regulus. *vid. Atilius.*
Religio a Numa Pompilio constituta, i. 19.
 — multiplex, & pleraque externa, animos invadit, iv. 30.
 — nova objecta ex carminibus Marcianis, xxv. 12.
 — Romanorum in fuscipendis votis, xxxi. 9.
Religio loci præbet inducias hostibus simul versantibus, xlv. 29.
Religionis cura Romæ, v. 15. 25. 28. 40. 46. xl. 29.
 — externæ inductio perniciofa, xxv. 1.
Religiones cultæ a priscis Romanis pie magis, quam magnifice, iii. 57.
Religionibus dediti Etrusci, v. 1.
Religiosi dies, vi. 1.
Remiges. edictum consulum de dandis Remigibus, excitat indignationem & querelas, xxvi. 35.
Remulco trahere naves, xxxii. 16. xxxvii. 24.
Remus a latronibus capitur, & Amulio traditur, i. 5. ad supplicium Numitori deditur, *ibid.* Aventinum montem ad inaugurandum capit, 7. ei priori augurium venit, sex vultures, *ibid.* a fratre occiditur, *ibid.*
Reus, cui capitalis dies dicta sit, & de quo propediem futurum iudicium, indicta causa non debet violari, iii. 13.
Rex, cognomen. *vid. Marcius, Rupilius.*
Rex sacrificulus, *sive rex sacrorum*, ii. 2. vi. 41. ix. 34. xxvii. 6. xl. 42. ejus sacerdotium pontifici subiectum, ii. 2. ei magistratum gerere non licuit, xl. 42.
Rex & civitas libera, naturæ inter se inimica, xxxvii. 54.
Regis mali typus, xxiv. 5.
Reges Romani a populo electi, auctore senatu, *vid. Populus, & Senatus.*
 — exacti ex urbe, i. 59.
 — priores bene regnaverunt, ii. 1.
Reges se non passurum jurat populus Romanus, ii. 1. conjuratio de Regibus revocandis, 3. Regibus negatur redditus, 15.
Reges socios omni honore augent Romani, xxxvii. 25.
Regibus sociis munera data, aut

- aut missa, xxvii. 4. xxx. 15.
- Regum mos habere venenum ad incerta fortunæ, xxx. 15.
- Rhæti unde originem trahant, v. 33.
- Rhea Silvia legitur virgo Vestalis, i. 3. vi compressa, quum geminum partum edidisset, nuncupat Martem patrem incertæ stirpis, 4. vincita in custodiam datur, *ibid.*
- Rhegium, civitas, xxiv. 1. xxvi. 12. xxix. 6. Rhegium tentant Pœni. xxiv. 1. xxvi. 12.
- Rhegini manent in fide erga Romanos, xxiii. 30. triremi una opem ferunt Romanis, xlii. 48.
- Rhinocolura, urbs. xlv. 11.
- Rhion, sive Rhium, fretum, Naupactum inter & Patras, xxvii. 29. fauces eæ sunt Corinthii sinus, xxviii. 7.
- Rhizon, urbs, xlv. 26.
- Rhizonitæ, populus Illyrius, xlv. 26.
- Rhisiæ Pellenensis, xxxii. 22. ejus contra filium Demurgum, nomine Memnonem, certamen, *ibid.*
- Rhium, *vid.* Rhion.
- Rhium, urbs, xxvii. 31.
- Rhoda, xxxiv. 8.
- Rhodanus, xxi. 31. xxvii. 39.
- Rhodanum traiecit Annibal, xxi. 26.
- Rhodani ostia, xxi. 26.
- Rhodus, insula, xxxi. 15.
- Rhodii legati ad dirimendum bellum inter Philippum & Ætolos, xxvii. 30. xxviii. 7. nunciant Romam, Asiæ civitates a Philippo sollicitari, xxxi. 2. navale Rhodiorum certamen cum Philippo, 14. ab Atheniensibus corona aurea & civitate donantur, 15. eorum viginti naves Romanæ classi se jungunt, 46. *vid.* & xxxii. 16. eorum legati ad Achæos, 19. cum iis societatem jungunt Achæi, 23.
- Rhodii recuperant Peræam, xxxiii. 18. mittunt legatos ad Antiochum, 20. tuentur socios Ptolemæi, *ibid.* accipiunt Stratoniceam Cariæ, aliasque urbes, 30. in bello adversus Antiochum, mittunt classem auxilio Romanis, xxvi. 45. xxxvii. 9. classis eorum opprimitur a Polyxenida, 10. 11. eorum luctus, ac deinde ira. 12. vincunt classem Antiochi, 21. 24. *vid.* & 30. oratio eorum in senatu contra Eumenem, 54.
- Lycia & Caria iis dantur, xxxviii. 39. queruntur de clade Sinopensium, xl. 2. bello vexant Lycios, xli. 30. superba eorum legatio de reconcilianda cum Perseopace, xlv. 14. castigata eorum ferocia, 15. Perseus eos incitat ad bellum, 23. eorum legati in castra ad Æmiliū Paullum, consulem, veniunt, 35. invitant ad se legatos Romanos,

- manos, missos ad Antiochum, xlv. 10. in eos asperitas C. Popili, legati Romani, *ibid.* qui Perseo faverant, damnantur capitis, *ibid.* eorum legati male excipiuntur Romæ 20. contra eos Thalanæ, prætoris, rogatio, 21. eorum in senatu oratio, 22. eatenus sociali fœdere cum Romanis non illigati, tunc societatem petendam putant, 25.
- Rhoduntia, cacumen montis Cætæ, xxxvi. 16.
- Rhœteum, oppidum, xxxvii. 9. 37. xxxviii. 39.
- Rhomphææ Thracum, xxxi. 39.
- Rogatio de tribunis plebis, non aliter, quam per suffragia tribuum, creandis, iii. 65.
- de connubio Patrum & plebis, iv. 1.
- de faciendis consulibus, seu de plebe, seu de Patribus, *ibid.*
- de publicandis bonis Servilii Ahalæ, iv. 21.
- ut ager ex hostibus captus viritim dividatur, 48.
- ut pro duumviris sacris faciundis creentur decemviri, vi. 37.
- de unciario fœnore, vii. 16.
- de Tusculanis. viii. 37.
- ut tribuni militum seni deni in quatuor legiones a populo creentur, ix. 30.
- de duumviris navalibus creandis, *ibid.*
- de pontificibus auguribusque plebejis adlegendis, x. 6.
- de bello Macedonico, xxxi. 6.
- de pace cum Macedonibus in Capitolio ad plebem lata, xxxiii. 25.
- de bello adversus Antiochum, xxxvi. 1.
- quot annos nati quemque magistratum petant, xl. 44.
- de Statiellatibus Liguribus, xlii. 21.
- de bello in Persea, xlii. 30.
- de bello Rhodiis indicendo, xlv. 21.
- Rogationis carmen de tribunis plebis a Duilio recitatum, iii. 64.
- Rogationes Licinii Sextiique tribunorum recitari vetant collegæ, vi. 35.
- Rogus, xxv. 17. xxviii. 23.
- Roma condita a Romulo, i. 6.
- caput orbis terrarum esse jubetur a Diis, 16. *vid.* & xxi. 30.
- crescit ex ruinis Albæ, i. 30.
- cingitur muro lapideo, i. 38.
- quadrifariam divisa regionibus collibusque, i. 43.
- amplificatur, & aggere fossisque circumdatur, i. 44.
- obsidetur a Porfenna, ii. 11.
- diripitur a Gallis, v. 41.

- & incenditur, 42. instauratur, 55. *et* vi. 4. ejus situs descriptio, & laus, v. 54. pestilens atque aridum circa urbem solum, vii. 38.
- Romæ urbis templum apud Alabandenſes, xlii. 8.
- Romanæ reipublicæ laus, *Præf. lib.* 1.
- Romanorum altitudo animi, iv. 6.
- amor libertatis, ii. 15. vi. 19.
- amor in patriam, xxiii. 49. xxiv. 18. xxvi. 36.
- constantia in adversis, ix. 3. xxii. 58. 61. xlii. 62.
- gratus in bene meritis de ſua republica animus, ii. 10. 13. v. 47. xxx. 15. xxxvii. 25. xlv. 16.
- gravitas, xlii. 47.
- juſtitia, v. 27.
- modestia in proſperis rebus, xxx. 42. xxxvii. 45.
- religionis cura, i. 21. xxx. 21. xxxi. 9. *vid.* Religio.
- virtus militaris, ix. 17. 19. *vid.* Acies, Caſtra, Claſſis, Diſciplina, Equites, Miles.
- apud Romanos in honore habita paupertas. *vid.* Paupertati.
- et facere & pati fortia, Romanum eſt, ii. 12.
- Romana res ducibus validior fuit, quam exercitibus, ii. 39.
- Romanorum artes fraudulentæ, xxiv. 62. xl. 2. 20. xlii. 47. 52.
- avaritia, xlii. 2.
- crudentia, xxxix. 51.
- luxus, xxxix. 6. *vid.* Luxus.
- Romani imperii incrementa, xli. 1.
- T. Romilio, conſuli, a Claudio Cicerone dies dicta, iii. 31. creatur decemvir, 33.
- Romularis, poſtea Riminalis, ficus, i. 4.
- Romulea urbs capitur a Romanis, x. 17.
- Romuli & Remi natales, i. 4. educatio & adoleſcentia, *ibid.* impetus faciunt in latrones, & prædam dividunt paſtoribus, *ibid.* Remus capitur a latronibus, & deditur Amulio, 5. liberatur a Romulo; Amulium obtruncant, & avum Numitorem regem ſalutant, *ibid.* condendæ urbis conſilium capiunt, i. 6.
- Romulus Palatinum montem ad inaugurandum capit, i. 6. Romulus fratrem occidit, quod novos muros tranſiuerit, *ibid.* urbem a ſuo nomine appellatam condit, *ibid.* Palatinum primum montem munit, *ibid.* rempublicam ordinat, 8. auget urbem, *ibid.* aſylum aperit, *ibid.* ex conſilio Patrum legatos circa vicinas gentes mittit, qui ſocietatem connubiumque novo populo peterent, 9. quas juvenſtus Romana virgines Sabinas rapuit, conſolatur, *ibid.*

- ibid.* occurrit Cæninensibus, qui impetum in agrum Romanum fecerant, eos fundit, & regem occidit, 10. Jovi Feretrio spolia opima fert, & ei primum omnium Romæ sacrat templum, *ibid.* Antemnates & Crustumino vincit, 11. in pugna cum Sabinis Romanos fugientes resistere jubet, & Jovi Statori templum vovet, 12. pacem init cum Sabinis, & populum in triginta curias dividit, 13. Fidenates fundit, 14. Vejentes cædit, 15. trecentos armatos ad custodiam corporis, quos Celeres appellavit, legit, *ibid.* ejus mors, 16. creditur Deus, *ibid.* septem & triginta regnavit annos, 21.
- Romulus Deo prognatus, Deus ipse, i. 40. *vid.* § iv. 15.
- Romuli casa, v. 53.
- Camillus Romulus alter, v. 49.
- Romulus Silvius Albæ rex. i. 3.
- Rorarii milites, viii. 8. *vid.* A. cies.
- L. Roscius, legatus Romanorum, jussu Tolumnii interficitur, iv. 17. ei statua publice in Rostris posita, *ibid.*
- Rostra navium, ex hostibus captarum, in æde Junonis Patavii fixa, x. 2.
- Rostris navium suggestum in foro Romæ exstructum adornatur. Rostraque id templum appellatur, viii. 14. Rostra per anticipationem a Livio nominata, iv. 17.
- Rubrum mare, xxxvi. 17. xlii. 51. xlv. 9.
- Ruffrium, oppidum, viii. 25.
- Ruffuli, tribuni militum a consule facti, non a populo, vii. 5.
- Ruminalis ficus, olim Romularis, i. 4.
- Rupes aceto perruptæ, xxi. 37.
- Ruscino, urbs, xxi. 24. Ruscinonem conveniunt aliquot Galliæ populi adversus Annibalem, *ibid.*
- Ruscino, portus Africæ, xxx. 10.
- Rusellani abietes in fabricandas naves, & frumenti magnum numerum pollicentur Scipioni, xxviii. 45.
- Rusellanus ager, x. 4. agri vastati, & oppidum expugnatum, 37.
- Rutilius, a Livio citatus, xxxix. 52.
- P. Rutilius, tribunus plebis, xliii. 18. tribu motus a censoribus, & ærarius factus, xlv. 16.
- P. Rutilius Calvus creatur prætor, xlv. 44.
- Sp. Rutilius Crassus, tribunus militum consulari potestate, iv. 47.
- Rutuli, i. 2. eorum rex Turnus, *ibid.* ab Ænea vincuntur,

tur, *ibid.* confugiunt ad Mezentium, regem Etruscorum, *ibid.* iis bellum infert Tarquinius Superbus, 57.

S.

Sabatina tribus nova, vi. 5.

Sabatini, Campaniæ populi, xxvi. 33.

Sabellæ cohortes, x. 19.

Sabellus ager, viii. 1.

Sabinarum virginum raptus, i.

9. dirimunt prælium inter Romanos & Sabinos, 13. earum nomina Curnis imposita, *ibid.*

Sabini bellum parant contra Romanos, ob raptum filiarum, i. 9. 10. tenent arcem, 11. prælium cum Romanis, 12. 13. pax convenit, 13. bello petiti a Tullo Hostilio vincuntur, 30. 31. Sabini, qui cum Tatius migraverant Romam, Capitolium & arcem incolebant, 33. Sabinis bellum infert Tarquinius, 36. funduntur, 37. bellum parant, ii. 16. pacem, creato Romæ dictatore, petunt, 18. Sabinus tumultus, 26. iterum bellum parant, 31. vincuntur, *ibid.* arma conjungunt Vejentibus contra Romanos, sed cæduntur, 50. usque ad portas urbis

populantes incedunt, 63. *vid.* & 64. bellum inferunt Romanis ii. 26. 30. pugna cum iisdem, 62. vincuntur a Romanis, 63. eorum castris dirpta, *ibid.*

Sabinus ager, vi. 27

Sabinus bovem miræ magnitudinis ad Dianæ Aventinis fanum ducit, i. 45.

Sabini juvenes Romæ, scorta per ludos rapiunt, ii. 18.

Sacella publica, xl. 51.

Sacellum Semonis Sanci. viii. 20.

Sacellum Pudicitie in foro Boario, x. 23.

Sacer ager apud Milesios, xxxvii. 39.

Sacer lapis, xli. 17.

Sacer mons, ii. 32. iii. 52.

Sacra via, ii. 13.

Sacræ equitum alæ apud Macedonas, xliv. 42.

Sacerdotes publici, xxvi. 23. xlii. 28.

Sacerdotes creat Numa, i. 20.

— velari suis insignibus, eunt supplices ad castra Coriolani, ii. 39.

— quum patricii soli semper fuissent, novi de plebe alleguntur, x. 6-8.

— raro fiebant juvenes aut adolescentes, xxix. 38.

— coacti stipendium dare in bellum, xxxiii. 42.

— Abydeni cum insulis ad dedendam Philippo urbem mittuntur, xxxi. 17.

— Athenienses cum insignibus

- bus suis obviam Attalo prodeunt, xxxi. 14.
- exsecrari quotannis jubentur Philippum, liberos ejus, regnumque, xxxi. 44.
- Tarquinienfes facibus ardentibus anguibſque prælatiſ. Romanum militem turbant, vii. 17.
- Bacchanalium comprehenduntur, xxxix. 14.
- Sacramentum militare, iii. 20. *vid.* & xxii. 38.
- Sacramento dicere, iv. 53. xxiv. 8.
- Sacramento adiguntur juniores omnes, ix. 29. 43. x. 4. & ſeniores, vi. 6. x. 21.
- Sacramento dicunt etiam minores ſeptemdecim annis, xxv. 5.
- Sacrata lex. *vid.* Lex.
- Sacrificaturi vivo flumine perfundi debebant, i. 45.
- Sacrificia keta, xxxvi. 1.
- aliquot eſe extraordinaria Romæ ex fatalibus libris facta, xxii. 57.
- Sacrificium Junoni Reginæ a matroniſ factum, xxvii. 37.
- novemdiale, xxxiv. 45. *vid.* Novemdiale.
- ſtatim quotannis cum magna cæriſmonia ſit Æneæ, conditori Æneæ oppidi, xl. 4.
- Sacrificuli ex alieno errore quaſitum facientes, xxv. 1.
- Sacrificulus rex. *vid.* Rex.
- Sacrificulus Græcus in Etruriam Bacchanalia invehit, xxix. 3.
- Sacrilegium. *vid.* Proſerpina.
- a Fulvio cenſore commiſſum, xlii. 3. ejus ultio, 28.
- C. Lucretii, xliii. 9.
- Sacriportus, locus ad quindecim millia ab Tarento, xxvi. 39.
- Sacroſancti quinam fuerint, iii. 55.
- Sacrum novemdiale publice ſuſceptum, quod lapidibus pluiffet, i. 31. *vid.* Novemdiale.
- Sacrum anniverſarium Cereriſ intermiſſum, xxii. 56.
- a Samnitibus horrendo ritu celebratum, x. 38. 39.
- anniverſarium Eretriæ Amarynthidiſ Dianæ, xxxv. 38.
- Sacra gentilitia, v. 52.
- publica, *ibid.*
- Græco ritu Herculi a Romulo facta, i. 6. 7.
- Apollini & Latonæ, ex ſenatuſconſulto, xxv. 12.
- externa Romæ vetita, xxv. 1. xxxix. 16. liv. 30.
- Sagalaffenus ager xxxviii. 15.
- Sagittarii, xxvii. 38.
- Arabes, xxxvii. 40.
- Cretenſes, xlii. 35. xliii. 9.
- equites, xxxvii. 38.
- Sagmina, i. 24. xxx. 43.
- Sagula purpurea duo cum fibulis aureiſ ſinguliſ Maſiniſſæ donant Romani, xxx. 17.
- Sagulum gregale, vii. 34.
- Sagulum Hiſpanicum, xxvii. 19.
- Saga

Saga ex præda militi data, x. 30.

Saguntina rabies, xxxi. 17.

Saguntum, civitas opulentissima ultra Iberum, xxi. 7. oppugnat, & capitur ab Annibale, 6. 15. aurum argentumque omne in ignem conjiciunt, eodemque semetipsi plerique precipitant, 14. obsides Hispanorum Sagunti, xxii. 22. Saguntum recipitur a Romanis, & cultoribus antiquis restituitur, xxiv. 41. *vid.* & xxvii. 39.

Saguntini, xxi. 2. iis minatur Annibal, 6. legatos Romam mittunt, *ibid.* fidem socialem usque ad perniciem colunt, 7. eorum in obsidione constantia, 11. legati Saguntinorum in senatum introducuntur, xxviii. 39. eorum oratio, qui gratias agunt senatui, *ibid.* alia Saguntinorum legatio, xxv. 21.

Salis vendendi arbitrium ademptum privatis, ii. 9.

Salis commercium Dardanis cum Macedonia concessum, xlv. 20.

Sale inveccta uti prohibentur Macedones, *ibid.*

Salapia, xxiv. 20. 47. traditur Marcello cum præsidio Punico, xxvi. 38. xxvii. 1.

Salapitanis, xxvii. 28. a Salapitanis deluditur Annibal, *ibid.*

Salapæ principes Dasius & Blasius. *vid.* Dasius.

Salaria via, vii. 9.

Salaria annona, & ex ea vectigal, xxix. 37.

Salassi montani, xxi. 38.

Salera, urbs Africæ, xxix. 44.

Salerni castrum, xxiii. 29.

Salernum colonia deducta, xxxiv. 45.

Salganea, xxxv. 37. 46. 51.

Salinæ circa Ostiam factæ, i. 33.

—— Romanæ, vii. 19. *vid.* & v. 45. vii. 17. xxiv. 47.

Salinator quare Livius cognominatus, xxix. 37.

Salios duodecim Marti Gradi-vo legit Numa Pompilius, i. 20. duodecim Salios vovet Tullus, qui *Agonales*, sive *Col- lini*, dicti sunt, 27.

Salius erat P. Cornelius Scipio Africanus, xxxvii. 33.

Salentini victi, ix. 42.

Salentinorum ignobiles urbes deficiunt ad Annibalem, xxv. 1.

Salentinus ager, x. 2. xxiv. 20.

Salluvii, qui & Salyi, & Salyes, populus Gallicus, v. 35.

Salondicus, *vid.* Olonicus.

C. Salonius, triumvir coloniarum deducendarum, xxxiv. 45. decemvir agro dividundo, xlii. 4.

P. Salonius, alternis prope annis tribunus militum & primus centurio, Patres conscriptos obtestatur, ne suum honorem præponant concordie civitatis, vii. 41.

Q. Salonius Sarra prætor, xxxv.

10. fortitur Sardiniam, 20.

Salpinates incurfant agros Romanos, v. 31.

Saltatio in ludis scenicis, vii. 2.

Saltus ad Aoum amnem, xxxii. 6.

— Apuliæ, x. iv. 20.

— Castulonensis, xxii. 20. xxvi. 20.

— Caudini, ix. 7.

— Cithæronis, xxxi. 26.

— Germanici, ix. 36.

— Hercinius, v. 34.

— Manlianus, xl. 39.

— Marcius, xxxix. 20.

— Taurinus, v. 34.

— Thermopylarum, xxviii. 5. 7. xxxvi. 15.

— Vescinus, x. 21.

Salutis ædes a C. Junio Bubulco, consule, vota, ab eodem, cenfore, locatur, ix. 43. dedicatur ab eodem, dictatore, x. 1. Salutis ædes de cœlo tangitur. *vid.* rodigia.

Saluti dona votere, & signum inauratum dare, consul jubetur, xl. 37.

Salyi, duce Amilcare Pœno, invadunt Ilacientiam, xxxi. 10.

Salyum gens, v. 31.

Salyum montes, xxi. 26. *vid.* Salluvii.

Samæi Cephallenæ populus, dedunt se Romanis, xxxviii. 28. 29.

Sambucistriæ, xxxix. 6.

Same, insula, xxvi. 42. *vid.* Zama.

Same, urbs Cephallenæ, sus-

tinet obsidionem quatuor menses, xxxviii. 29.

Samii, xxxiii. 20.

Samia terra, xxxvii. 10. 11. 12. 13.

Samus, xxxvii. 16. & *segg.*

Samnites ineunt sœdus cum Romanis, vii. 19. gens opibus armisque valida, 29. inferunt Sidicinis arma, unde origo belli cum Romanis, *ibid.* vincunt Campanos, *ibid.* male excipiunt legatos Romanorum, 31. bellum cum Samnitibus, 32. atrox cum iis prælium, 33. vincuntur in Campania, *ibid.* victi iterum in Samnio, 36. tertia pugna cum Samnitibus, qua fugantur 37.

legatos Romam mittunt, pacem orantes, viii. 1. cum iis sœdus renovatum, 2. Samnitum agros vastant Latini, *ibid.* petunt a Romanis, ut Latini coercerentur, *ibid.* pugnant cum Lucanis adversus Alexandrum Epirenses, 17. suspecti sunt Romanis, 23. ferox eorum responsum, *ibid.* tria oppida iis adempta, 25. ejiciuntur Palæpoli, 26. vincuntur a Q. Fabio, magistro equitum, 31. victi rursus a Papirio, dictatore, 36. annuas impetrant inducias, 37. deficiunt, *ibid.* prælium atrox cum Samnitibus, 38. eorum equites impedimenta Romanorum diripiunt, *ibid.* vincuntur Samnites, 39. dam-

nant

nant bellum, *ibid.* satisfaciunt Romanis, *ibid.* nec tamen impetrant, *ibid.*

bellum instaurant ix. 1. 2. fraude capiunt Romanos apud Caudina, Furcas, *ibid.* & *seqq.* occupant Fregillas, coloniam Romanorum, 12. vincuntur a Romanis, 13. iterum, 4. sub jugum mittuntur Samnitium septem millia, 15. eorum præsidium Satrici oppressum, 16. inducias biennii impetrant a Romanis, 20. rebellant, 21. anceps prælium cum Samnitibus, *ibid.* vincuntur, *ibid.* prælium equestre cum Samnitibus, in quo eorum imperator occiditur, 22. capiunt Plisiam, *ibid.* pugna vincuntur, 23. progrediuntur ad Caudium, 27. ad triginta millia Samnitium cæsa aut capta, *ibid.* capiunt Cluviam, 31. eorum infidiæ, *ibid.* ad viginti millia Samnitium cæsa, *ibid.* anceps prælium cum Samnitibus, 38. eorum exercitus duobus seuta alterius auro, alterius argento cælata, 40. vincuntur, *ibid.* *vid.* & 41. 42. dedunt se Romanis, *ibid.* sub jugum mittuntur *ibid.* victi petunt pacem, 43. 45. his fœdus antiquum redditum, *ibid.*

rebellant, x. ii. iis insertur bellum, 12. vincuntur, *ibid.* prælium atrox cum Samnitibus, 14. pulsi finibus suis Etruriam petunt, 16. vincun-

tur, 19. populantur Campaniæ agrum, 20. cæduntur, duxque eorum captus ad consulem Romanum rapitur, *ibid.* conferunt arma cum Etruscis, Umbris, Galis, 21. cum Gallis invadunt Romanos, 27. Samnites primo impetu feroces; longiore certamine residunt eorum animi, 28. vincuntur, 29. Samnitium agmen a Telignis creditur, 30. bellum reparant, 31. vincuntur prælio, in quo cæsa Samnitium sexdecim millia trecenti, capta duo millia septingenti, *ibid.* Samnitici belli diuturnitas & atrocitas, *ibid.* aggrediuntur castra Romana, 31. expelluntur, 33. aliquot eorum oppida capiunt Romani. 34. oppugnant Luceriam, 35. vincuntur, 36. septem millia & trecenti capti, omnes nudi sub jugum mittuntur, *ibid.* Samnitium ingens apparatus belli, 38. vincuntur a L. Apirio, consule, 41. 42. eorum urbes captæ, 45.

deficiunt ad Penos, xxii. (1).

Samnitium legatorum ad Annibalem oratio, xxiii. 42. Samnites Caudini, xxiii. 41. Samnites Pentri, ix. 31. Samnitium nomine gladiatores appellati, ix. 40.

Samnium, vii. 32.

Samos, *sive* Samus, insula & urbs, xxxvii. 10.

Samothraca, vel Samothracia, xlii.

- xlii. 25. 50. xliv. 45. 46.
 Samothracum insulæ religio,
 xlv. 5.
 Saneus nemo. *vid.* Semo.
 Sanci ædes de celo tacta, xxxii.
 1.
 Sangarius, fluvius, xxxviii.
 18.
 Sangualis avis, xli. 17.
 Sanguine mixtæ fluxerunt Cæ-
 retes aquæ. *vid.* Prodigium.
 Sappinia tribus, Umbriæ pars,
 xxxi. 2. *vid.* & xxxiii.
 37.
 Sardes, xxxiii. 19. xxxvii.
 18.
 Sardi clandestinam legationem
 ad Pœnos mittunt, xxiii.
 32. cæduntur a Romanis,
 40. perdomantur, 41. legatos
 Romam mittunt, xli. 10.
 Sardorum omnes populi, qui
 defecerant, in ditionem redi-
 guntur, xli. 21. de iis trium-
 phat Ti. Sempronius Grac-
 chus, 26.
 Sardi venales, proverbium, xli.
 26.
 Sardinia insula, xxi. 1.
 xxii. 31. vastatur a classe
 Punica, xxvii. 6. in Sardinia
 magni tumulum esse nun-
 ciatur, xli. 10. pacatur, 21.
 Sardiniæ formam exhibent abula
 in æde Matutæ matris a
 Ti. Graccho posita, xli. 33.
 Sare, vicus Maronitarum,
 xxxviii. 41.
 Sarissæ, hastæ prælongæ Mace-
 donum, ix. 19. xxxvii. 42.
 xxxviii. 7. xliv. 40.
 Sarisphori, milites Macedones
 xxxvi. 18.
 Sarmenta arida boum cornibus
 præligantur, & accenduntur,
 xvii. 16. 17.
 Sarpedon, promontorium,
 xxxviii. 38.
 Sarus, fluvius, xxxiii. 41.
 Sastuli, urbs, capta a Romanis,
 vii. 19.
 Satellites sumit Tarquinius Su-
 perbus, i. 49. Satellites Por-
 senæ, ii. 12. Satellites arma-
 tos sibi circumdat Hierony-
 mus, qui nulli Hieroni fue-
 rant, xxiv. 5.
 Saticula, urbs, vii. 32. ix. 21.
 xxiii. 39. Saticula, oppugna-
 tur a Romanis, ix. 21. capi-
 tur, 22.
 Saticulani a Romanis laudati,
 xxvii. 10.
 Saticulanus ager, xxiii. 14.
 Satricum, oppidum, ii. 39. vi.
 8. xxviii. 11. a Marcio Cori-
 olano Romanis adimitur, ii.
 39. moribus Satrici se inclu-
 dunt Volsci vi. 8. capitur a
 Romanis, *ibid.* a Crænestis
 & Volscis, 22. Latini con-
 cremant Satricum, 33. Satri-
 cum coloniam deducunt An-
 tianes, vii. 27. capitur a Ro-
 manis, *ibid.* diripitur & in-
 cenditur, *ibid.* Volscorum
 exercitus contedit ad Satri-
 cum, viii. 1. a Papirio, con-
 fule, oppugnatur, & capitur,
 i. 16.
 Satricani, xxviii. 11. deficiunt
 ad Samnites, ix. 12.
 Satura Romanorum, vii. 2.
 Saturnalia

- Saturnalia instituta, ii. 21. diem ac noctem e amata, xxii. 1.
 Saturnalia prima, xxii. 1. xxx. 36.
 Saturnia, colonia civium Romanorum, in agrum Caletanum deducta, xxxix. 55.
 Saturni ædes, ii. 21. xxii. 1. xli. 26. ad ædem Saturni immolatum, & lectisternium imperatum, xxii. 1.
 Satyrus, princeps legationis Rhodiorum, intemperantius invehitur in Eumenem, xlii. 14.
 Savo, oppidum Alpinum, xxviii. 4.
 Saxa Rubra, locus, ubi Veientes castra habebant, ii. 49.
 Saxa Formiana, xxii. 19.
 Saxa infuso aceto putrefacta, xxi. 37.
 Saxum Tarpejum. vi. 20. de hoc saxo M. Manlius dejectus, *ibid.*
 Saxum ingens in vicum Jugarium ex Capitolio prociat, & multos oppremit, xxxv. 21.
 Saxum ingens vitum est volitare. *vid.* Prodigia.
 Scæva. *vid.* Junius.
 Scævola. *vid.* Mucius.
 Scalæ, manibus admotæ, onere fubeantium fractæ, xxvi. 45.
 Scalprofabrili elephantos necare docuit Aldrubal, si quando favirent, xxvii. 49.
 P. Scantinius pontifex, xxiii. 1.
 Scaptia tribus addita, viii. 19.
 I. I. capius hortatur populum Romanum, ut agrum, de quo lis erat inter Ardeates & Aricinos, sibi adjudicet, iii. 71.
 Scarphea, urbs Iocriensis, xxxiii. 3. *vid.* & x. xvi. 9.
 Scaurus. *vid.* Æmilius.
 Sceleratus vicus. i. 48.
 Sceleratus campus unde nomen habeat, viii. 15.
 Scenam ædilibus prætoribusque præbendam centiores locant, xli. 32.
 Scenica ars minime apud Græcos pudori, xxiv. 24.
 Scenici ludi quando Romæ primum, & quare instituti, vii. 2.
 Scenici ludi Romani magnifice facti ab ædilibus curulibus, xxxi. 4. *vid.* & Ludi.
 Scerdiaædus, Illyriorum rex, xxvi. 24. xxvii. 31. xxviii. 5. pater Pleurati, xxxi. 28.
 Scerdiaædus, Gentii, Illyriorum regis, filius, captivus mittitur Romam, xliv. 32.
 Schœnus mercator Perrhabus, de transitu ad Terriabiam consultus ab Æmilio, consule, xliv. 35.
 Scithus, xliv. 13. urbs haud ignobilis, xxxi. 28. diruitur, *vid.* *vid.* & 45.
 Scipio. *vid.* Cornelius.
 Scipio eburneus dono datus Masinissæ, xxx. 15. dono missus a senatu, xxxi. 11. missus

- dono datus Eumeni, xlii. 14.
 Seissis, oppidum Hispaniæ expugnatum, xxi. 60.
 Scodra, Gentii regia, xliii. 22. xliv. 31. xlv. 25. ejus situs, xlv. 31. ad ejus mœnia Illyrios vincunt Romani, *ibid.* deditur, 32.
 Scodrus, *sive* Scordus, mons, xliii. 22. xlv. 31.
 Scodrenses, xlv. 26.
 Scopas, Ætolorum prætor, xxvi. 24. bellum infert Acarnanum genti, 25. ab rege I tolemæo cum magno pondere auri mittitur in Ætoliā, xxxi. 43. juventutem Ætolorum, mercede conductam, avehit in Ægyptum, *ibid.*
 Scordisci, populi, xli. 27.
 Scorpione ictus, qui proximus Annibalem ad Locros steterat, xxix. 7.
 Scorpiones majores & minores, xxvi. 47. scorpionum in Carthagine Nova expugnata repertorum numerus, *ibid.*
 Scortorum raptus bellum excitans, ii. 18.
 Scorti amor redimitur homicidio, xxxix. 42.
 Scotussa, xxviii. 2. 7. xxxiii. 6. capitur ab Antiocho, xxxvi. 9. recipitur a Romanis, 14.
 Scotussæ ager, x. xiii. 6.
 Scriba, pari fere ornatu cum rege I orfena, pro eo obtruncatur, ii. 12.
 Scriba pontificis ob stuprum cum Vestali virgine ad mortem virginis cæditur, xxii. 57.
 Scribæ ædilitii, pecuniam ex ærario clam egestisse comperti, damnantur, xxx. 39.
 C. Scribonius, ædilis plebis, xxxiii. 42. *vid.* & xxxiv. 53. prætor, 54. fortitur jurisdictionem urbanam, 55.
 C. Scribonius, præfectus sociûm, xl. 31.
 C. Scribonius Curio, curio maximus, xli. 26.
 L. Scribonius, legatus captivorum, qui in potestate Annibalis erant, xxii. 61.
 L. Scribonius Libo triumvir mensarius factus, quum esset tribunus plebis, xxiii. 21.
 L. Scribonius Libo, prætor, xxii. 11. fortitur jurisdictionem peregrinam & Galliam, 13.
 L. Scribonius Libo, ædilis curulis, xxxiv. 54. hujus & collegæ ludos Romanos senatus primum a populo fecerit spectavit, *ibid.* creatur prætor, xxxv. 10. fortitur jurisdictionem peregrinam, 20. triumvir coloniæ deducendæ, xxxix. 23.
 Scriptores a Livio memorati. Annales Aciliani, xxv. 39. *vide* Aciliani.
 Cato, xxiv. 5. xlv. 25.
 Cincius, vii. 3. *vide* Cincius.
 Claudius Quadrigarius, viii. 19. *vid.* & vii. 10. *vide* Claudius historicus.
 Clodius

- Clodius Licinius, xxix. — dominis argentariarum ad
 22. forum ornandum divisa, *ibid.*
 Commentarii pontificum, Scutis densatis conferti Roma-
 vi, 1. *vid.* & iv. 3. ni excipiunt tela hostium,
 Fabius iCTOR, 1. 44. *vide* xxviii 2. Scutum vigilibus
 Fabius PicTOR. aufert Æmilius Paulus, con-
 Funebres laudes, imagi- sul, xlv 33.
 numque tituli, viii. 40. Scutati, viii. 8. xxviii. 2.
 Libri lintei, iv. 7. 20. Scyllæum, xxxi. 44. xxxvi.
 Libri magistratuum, iv. 7. 20. 42
 Licinius Macer, iv. 7. *vide* Scyrus, insula, xxxiii. 30.
 Licinius Macer. Secessio plebis in montem Sa-
 Piso, i. 55. *vide* Piso. crum, ii. 32. 33.
 Polybius, xxx. 10. *vid.* — in Aventinum, iii. 50 51.
 Polybius. atque inde in Sacrum mon-
 Rutilius, xxxix. 52. tem, 52.
 Silenus, xxvi. 49. Secessio militum, vii. 39-42.
 Tubero, iv. 23. x. 9. Secessio apud veteres Romanos
 Valerius Antias, iii. 5. ultima rabies habebatur, vii.
 Valerius Antias. 40.
 Scriptorem nullum temporum Secubitus sacrorum causa,
 vetustiorum æqualem Livius xxxix. 10.
 suo ævo existare queritur, Secures prælatæ dictatori, ii.
 viii. 40. *vid.* Annales. 18.
 Scultenna, flumen, xli. 16. 22. — decemviris, iii. 36.
 Scutum, i. 43. majus corpori — consulibus extra urbem,
 tegumentum, quam clipeus, xxiv. 9.
 ix. 19. ejus forma, ix. 40. Securi percussi in medio foro
 — equestre, xliii. 8. trecenti quinquaginta octo
 — pedestre, vi. 8. vii. 10. delecti nobiles Tarquinienfes,
 Scuta pro clipeis quandonam vii. 19.
 fecerint Romani, viii. 8. Sedetani ad Catonem consulem
 Scuta Gallorum, xxii. 46. lon- deficiunt, xxxiv. 20.
 ga, parum lata, plana, Sedetanus ager, xxviii. 24. xxix.
 xxxviii. 21. 1. xxxi. 49. eum depopula-
 — Hispanorum, ejusdem fe- tur Mandonius, xxviii. 24.
 re formæ ac Gallorum, xii. Seditio Romæ, ii. 23. 28. 56.
 46. iii. 66. v. 24. 25. vi. 14. &
 — Ligurum, xlv. 35. *seqq.* 31.
 — Samnitium, auro & argen- — militum Romanorum, iv.
 to cælata, ix. 40. 50.

50. vii. 39. xxviii. 24. & *seqq.* xxxii. 3.
- Seditio nulla sub Annibale duce, xxviii. 12.
- Seditionis auctores securi percussi, xxviii. 29.
- Segeſta. *vid.* Ægeſta.
- Segeſtica, civitas Hiſpaniæ gravis & opulenta, xxxiv. 17. eam vineis & pluteis capit Cato, conſul, *ibid.*
- Seguntia, oppidum Hiſpaniæ, xxxiv. 19.
- Sejuges aurati in Capitolio a P. Cornelio poſiti, xxxviii. 35.
- Selepitani, populi, xlv. 26.
- Seleucia, xxxiii. 41.
- Seleucus, Antiochi filius, xxxiii. 41. xxxvii. 7. ei Lyſimachia ſedes a patre data, xxxv. 16. in Æolide relinquitur a patre ad maritimas urbes continendas, xxxvii. 8. recipit Phocæam, II. Pergamum oppugnat, 18. eum ex Pergameno agro diſcedere cogit Diophanes, prætor Achæorum, 21. ei cognomen fuit Philopator, xli. 24. quum duodecim regnaſſet annos, inſidiis Heliodori opprimitur, *ibid.*
- Selinus oppidum Ciliciæ, xxxiii. 20.
- Sella curulis, i. 8. ii. 54. vii. 1. x. 7. xxv. 5. Sella curulis ab Etrufcis ſumpta, i. 8. Sella curulis dono miſſa Maſiniſſæ, xxxi. 11. Fumeni, xlii. 14.
- eburnea dono miſſa regi Syphaci, xxvii. 4.
- Sella Jovis in Capitolio, v. 50.
- Sellafia, xxiv. 28.
- A. Sellius tribunus plebis abſens creatur, iv. 42.
- Sellularii ad bellum excitati, viii. 20.
- Selymbria, xxxiii. 39.
- Semigermanæ gentes, xxi. 38.
- Semimares in mare deportantur, *vid.* Androgyni.
- Semita ſaxo quadrato a Capena porta ad Martis ſtrata, x. 23.
- Semo Sancus, viii. 20. bona Vitruvii Vacci æmoni Sancto conſecrata, *ibid.* in ejus ſacello ænei orbes poſiti, *ibid.*
- Sempronia baſilica, xlv. 16.
- Sempronius Blæſus, quæſtor, occiſus cum mille hominibus, xxii. 31.
- A. Sempronius, conſul, ii. 21. iterum, 34.
- A. Sempronius Atratinus, inter primos tribunos militum conſulari poteſtate, iv. 7.
- A. Sempronius Atratinus tribunus militum conſulari poteſtate, iv. 35. iterum tribunus militum conſulari poteſtate, 44. tertium, 47.
- A. Sempronius Atratinus, magiſter equitum dictus, vi. 28.
- C. Sempronius Atratinus, conſul, iv. 37. ejus negligentia & temeritas, *ibid.* Sempronio diem dicit L. Hortenſius, tribunus plebis, 42. eripitur reus precibus quatuor tribunorum

- tribunorum, qui sub illo meruerant, *ibid.* rursus accusatur, & damnatur, 44.
- C. Sempronius Blæsus diem dicit Cn. Fulvio, ob exercitum in Apulia amissum, xxvi. 2.
- C. Sempronius Blæsus, ædilis, xxxix. 7. creatur prætor, 32. fortitur Siciliam, 38. legatus, xliii. 6.
- C. Sempronius Longus, decemvir sacrorum, xli. 26.
- C. Sempronius Rutilus, tribunus plebis, M. Acilio Glabroni diem dicit, xxxvii. 57.
- C. Sempronius Tuditanus, quum ædilis plebis esset, prætor creatur, xxxii. 27. fortitur Hispaniam citeriorem, 28. proconsul, victus prælio ab Hispanis, ex vulnere moritur, xxxiii. 25. pontifex fuerat, 42.
- Cn. Sempronius Blæsus, legatus Q. Fulvii, xxvii. 6.
- L. Sempronius Atratinus, consul, iv. 7. primus cum L. Papirio censuram gerit, 8.
- M. Sempronius Tuditanus, Carthagine nova capta, coronæ muralis arbiter, xxvi. 48.
- M. Sempronius Tuditanus, tribunus plebis, ex auctoritate Patrum plebem rogat, ut cum sociis ac nomine Latino pecuniæ creditæ jus idem, quod cum civibus Romanis, esset, xxxv. 7. creatur prætor, xxxvii. 47. fortitur Siciliam provinciam, 50. consul, xxxix. 23. a Pisis in Apuanos Ligures proficiscitur, eorumque agros vastat, 32. frustra censuram petit, 40. pontifex cooptatur, 46. pestilentia moritur, xli. 26.
- P. Sempronius præfectus socium, xxxiv. 47.
- P. Sempronius Sophus, tribunus plebis, ix. 33. ejus in Ap. Claudiam cenforem oratio, 34. prendi Appium jubet, & in vincula duci, *ibid.* consul, 45. triumphat, *ibid.* pontifex creatur quum primum plebeji pontifices facti sunt, x. 9. censor, *ibid.* prætor, 21.
- P. Sempronius Tuditanus, tribunus militum ad Cannas, xlii. 50. ejus virtus, *ibid.* & 60. ex ædilitate curuli prætor creatur, xxiv. 43. fortitur Ariminum, 44. ejus res gestæ, xxv. 3. iterum, xxvi. 1. censor, xxvii. 11. lustrum condit, 38. creatur consul, quum provinciam Græciam haberet, xxix. 11. pacem cum Philippo facit, 12. fortitur Bruttios, 13. consul, tumultuario prælio configit cum Annibale, 36. vincitur, *ibid.* dein & Annibalem acie vincit, *ibid.* ædem Fortunæ Primigeniæ vovet, *ibid.* *vid.* & xxxiv. 53. legatus ad Ptolemæum, xxxi. 2.
- P. Sempronius Blæsus, tribunus plebis, P. Cornelio Scipioni, triumphum petenti, obstitit

- obfistit, xxxvi. 39. auctoritate senatus compellitur remittere intercessionem, 40.
- P. Sempronius Gracchus, tribunus plebis, diem dicit M. Acilio Glabrioni, xxxvii. 57.
- P. Sempronius Longus creatur prætor, xxxix. 32. fortitur Hispaniam ulteriorem, 38.
- Ti. Sempronius Gracchus, magister equitum, xxii. 57. castris Romanis præfectus, absente dictatore, Casilinum mittit frumentum & nuces, xxiii. 19. quum magister equitum & ædilis curulis esset, consul creatur, 24. senatum habet, consolatur patres, eosque adhortatur, ne calamitatibus succumbant, 25. init consulatum, 30. ei volonum exercitus forte evenit, 32. ejus res gestæ, 35. 36. 37. ei prorogatur imperium, xxiv. 10. vincit Hannonem l'æcnum, 14. 15. volonibus dat libertatem, 16. secundum consul absens creatur, 43. in Lucanis multa prælia parva, haud ullum dignum memoratu, facit, xxv. 1. aliquot ignobilia oppida Lucanorum capit, *ibid.* ei imperium prorogatur, 3. ex Lucanis cum equitatu ac levi armatura Beneventum venire jubetur, 15. triste prodigium Graccho sacrificanti factum, 16. proditione circumvenitur, *ibid.*
- P p c
- exanimus ad Annibalem mittitur, poniturque cum capitis simul fascibus ante tribunal imperatoris, *ibid.* de ejus obitu varia fama, 17. item de ejus funere, *ibid.*
- Ti. Sempronius Gracchus, ad modum adolescens, augur creatur in locum M. Pomponii Mathonis, xxix. 38. moritur, xli. 26.
- T. Sempronius Gracchus, præfectus socium, cadit in prælio cum Bojis, xxxiii. 36.
- Ti. Sempronius Gracchus accer juvenis, legatus mittitur ad Philippum, xxxvii. 7 ab eo comiter accipitur, *ibid.* tribunus plebis, auxilio est Scipioni Africano, ne causam dicat, x. xviii. 92. ei gratiæ actæ, quod rempublicam privatis simultatibus pottiorem habuisset, 53. ei nupta minor e duabus Africani filiabus, 57. ejusdem aliud decretum de L. Scipione, Africani fratre, 66. ejus oratio ad collegam, triumpho M. Fulvii moram afferentem, xxxix. 5. creatur triumvir coloniæ deducendæ, 55. memoratur ædilis, xl. 44. prætor, citeriorem Hispaniam fortitur, 35. capit Mundam, & Certimam urbes, 47. vincit Celtiberos, eosque subigit, 48. 49. 50. magnas & anno sequente in Hispania res gerit, xli. 3. egregium fe pacis

pacis arbitrum & moderatorem præbet, *ibid.* Gracchurim urbem condit, *ibid.* triumphat de Celtiberis, 11. creatur consul, 12. multis secundis præliis perdomat Sardos, 21. de Sardis triumphat, 26. rerum ab eo in Sardinia gestarum ergo tabula in æde Matris Matutæ posita, 33. creatur censor, xliii. 16. ejus censuræ acta, *ibid.* & 17. contentiones cum tribuno plebis P. Rutilio, 18. ejus bona consecrantur a tribuno, *ibid.* ei & collegæ dies dicitur ad populum, *ibid.* collegam servat, jurando se ei comitem exsili futurum, *ibid.* basilicam faciendam curat, quæ Sempronia dicta est, xliv. 16. libertinos in unam tribum Esquilinam conjicit, xlv. 15.

Ti. Sempronius Longus, consul, xxi. 6. in Siciliam mittitur, 17. capit Melitam, 51. revocatur in Italiam, *ibid.* venit ad collegam, *ibid.* pugnae adversus Annibalem cupidus, 53. educit copias, 54. vincitur, 55. 56. alia pugna inter Sempronium & Annibalem, 59. prospere pugnat cum Hannone Poeno, xxiii.

37

Ti. Sempronius Longus, tribunus plebis, xxxi. 20. ædilis curulis, xxxii. 27. triumphat coloniis deducendis, 29. prætor, xxxiii. 24. fortitur

Sardiniam provinciam, 26. ei prorogatur imperium, 43. creatur consul, xxxiv. 42. triumvir coloniarum deducendarum, 45. proficiscitur in Bojos, & adversus eos pugnat, 46. 47. legatus consularis, xxxv. 5. frustra censuram petit, xxxix. 40.

Ti. Sempronius Ti. F. Longus, augur factus, xxvii. 6. decemvir, *ibid.* pestilentia moritur, xli. 26.

Ti. Sempronius Longus præest parti castrorum in oppugnatione Heracleæ, xxxvi. 22.

Ti. Sempronius Musca, xlv. 13.

T. Sempronius Rutilus, vitricus P. Æbutii, xxxix. 9. cupit pupillum initiari Bacchis, *ibid.*

Semunciarium fœnus factum ex unciario, vii. 27.

Sena colonia, xxvii. 46.

Senensis populus vacationem obtinere non potest, xxvii. 38.

Senaculum in Capitolio, xli. 32.

Senatores centum, a Romulo creati, i. 8. *vid.* Patres.

Senatores octoginta occiduntur in prælio ad Cannas, xxii. 49.

— pecuniam sponte conferunt ad supplementum remigum, xxvi. 36.

— amplius quinque uno tempore

- tempore abesse ab urbe Roma vetiti, xxxvi. 3.
- edicto prætoris ex tota Italia Romam vocantur, xliii. 13.
- Senatores quibusque in senatu sententiam dicere licet, xxiii. 32. xxxvi. 3.
- Senatus nisi auctor fieret, ratum esse non poterat id, quod populus iusserat, i. 17. postea in incertum comitiorum eventum auctor fieri cœpit, *ibid.*
- Senatus quænam partes fuerint in regibus creandis, *vid.* i. 17. & 18. 22. 32. 41.
- Senatus a regibus de omnibus negotiis consultus, i. 49.
- de bello indicendo consultus, i. 33.
- decernit, ut ad populum feratur de bello indicendo, iv. 58. xxxi. 5. *vid.* & xlv. 21.
- provincias consulibus decernit, x. 24. xxviii. 38. 40. & *seqq.*
- de pace facienda consultus vi. 26. xxx. 32. 43. xxviii. 24. xxxvii. 55. xxxviii. 10.
- decernit triumphum, iii. 26. xxviii. 9. negat, x. 36. 37. xxvi. 21. sine auctoritate senatus triumphatum, iii. 63. x. 37.
- quædam negotia a se ad populum rejicit, ii. 27. vii. 20. xxvii. 8.
- legatis populorum regum- que dat responsa, vi. 26. vii. 20. xxx. 17.
- mittit legatos, ii. 15. xxx. 26. xlii. 19. & *alibi passim.*
- Senatus Romanus tamquam regum confessus, ix. 17.
- Senatus princeps, xxvii. 11.
- Senatus habitus in Capitolio, iii. 21. viii. 5. xxiv. 10. xxvi. 1. xxviii. 38. xxxii. 8.
- in æde Bellonæ, xxx. 21. xxxi. 47. xli. 10.
- in æde Apollinis, xxxiv. 43. xxxix. 4. xlii. 21.
- Senatus auctoritas, id est, iudicium senatus, cui legitima senatusconsulti forma accedere non potuit, iv. 57.
- Senatusconsultum factum, ut omnes Volsci urbem excederent, ii. 37.
- ut pontifex maximus tribunos plebis crearet, iii. 54.
- ut decemviri magistratu se abdicent, iii. 54.
- Senatusconsultum relatum in tabulas, iv. 11.
- ut consularia comitia haberentur, iv. 25. 36.
- ut duo ex tribunis consularibus ad bellum proficerentur, unus res Romæ curaret, 45.
- de cæde Postumii, 51.
- de creandis tribunis militum, 55.
- ut tribuni militares pedibus equitibusque gratias agerent, v. 7.
- ut

- ut tribuni militum se abdicarent magistratu, 17.
- ut agri Vejentani septena jugera dividerentur plebi, 36.
- ut consules se abdicarent magistratu, 31.
- de rebus ad religionem spectantibus, 50.
- Senatusconsulto revocati, qui Vejos ierant, vi. 4.
- e carcere eductus M. Manlius, 18.
- Senatusconsultum, ne quis patricius in Capitolio habitaret, vi. 20.
- de induciis in centum annos Cæritibus concedendis, vii. 20.
- de Latinis, viii. 14.
- de dicendo dictatore, 15. 16.
- de colonia Cales deducenda, 16.
- de deducendis Interamnam & Casinum coloniis, ix. 28.
- ut privati nautas darent, xxiv. 11.
- de coercendis superstitionibus & externis religionibus, Romæ exortis, xxv. 1.
- de ludis Apollini, reque divina faciunda, 12.
- de Marcello & Siculis, xxvi. 37.
- de Campanis, 34.
- de provinciarum fortitione, xxviii. 45.
- ut, quos ludos inter seditionem militarem vovisset Scipio, ex ea pecunia, quam ipse in ærarium intulisset, faceret, 38.
- de coloniis, quæ milites dare abnuerant, xxix. 15.
- de bello adversus Nabin Lacedæmonium, xxxiv. 22.
- de coloniis deducendis, 53.
- de rebus Asiæ, xxxvii. 56.
- in gratiam Ambracienium, xxxviii. 44.
- de Bacchanalibus, xxxix. 18. 19.
- de exercitibus, 38.
- quo sublata comitia prætoris creandi, 39.
- in honorem Demetrii, 47.
- de Latinis, xli. 13.
- de agris Ligustinis & Gallicis viritim dividendis, xlii. 4.
- in gratiam Statiellatium, 22.
- de bello in Persea, 30.
- quo Cares Lyciique jubentur esse liberi, xlv. 15.
- de Macedonibus & Illyriis, xlv. 18.
- Senatusconsulti forma ultimæ necessitatis, iii. 4.
- Senatusconsulta in ædem Cæreris ad ædiles plebis delata, iii. 55. ad ærarium, xxxix. 4.
- Senes Romani, urbe capta, expectant domum mortem, v. 41. trucidantur a Gallis, *ibid.*
- Seniores coacti nomina dare, ut agant urbis custodiam, v. 10. *vid. &* vi. 2. 6.

Seniorum

- Seniorum cohortes factæ, x. 21.
- Seniorum triginta principes, apud Carthaginienses sanctius consilium, xxx. 16.
- Senones Galli Clusum & Romam veniunt, v. 35. *vid.* Galli. Legionem Romanam circumveniunt, & delent, x. 26.
- Sentinas ager, x. 27. 30.
- Sepinum in Samnio a L. Papirio, consule, expugnatur, x. 44. 45.
- Seppius Lesius summum Caput magistratum ultimus omnium Campanorum capit, xxvi. 6. *vid.* & 13.
- Septembribus Idibus prætor maximus clavum pangere vetusta lege iussus, vii. 3.
- Septemdecim annos nati, qui non militarant, ærarii facti, xxvii. 11.
- Sepulcrum dirutum in ora Africæ pro malo omine vitatur ab Annibale, xxx. 25.
- Sepulcra diruta Athenis a Philippo, xxxi. 24. super ea re Atheniensium querelæ, 30.
- Sergia venefica, suo ipsa epoto medicamento, interit, viii. 18.
- C. Sergius, tribunus militum consulari potestate, vi. 5. iterum, ii. tertium, 27.
- Cn. Sergius Flaneus, prætor, xxxi. 4. sortitur jurisdictionem urbanam, 6. ei prorogatum imperium, xxxii. 1.
- L. Sergius, legatus, auream crateram donum Apollini Delphos fert, v. 28. a Liparensum piratis exceptus, & dimissus, *ibid.*
- L. Sergius Fidenas, consul, iv. 17. tribunus militum consulari potestate, 25. iterum consul, 30. iterum tribunus militum consulari potestate, 35. tertium tribunus militum, 45.
- L. Sergius Fidenas, tribunus militum, v. 16.
- L. Sergius, legatus, xxx. 25.
- M. Sergius decemvir creatur, iii. 35.
- M. Sergius Fidenas, tribunus militum consulari potestate, iv. 61. iterum, v. 8. ejus castra adoriuntur Falisci, *ibid.* mavult vinci ab hoste, quam vincere per civem, *ibid.* accusatur a tribunis plebis, 11. denis millibus æris gravis condemnatur, 12.
- M. Sergius, tribunus militum, xxxix. 6. jussu Pleminii post gravissima tormenta necatur, & insepultus projicitur, 9.
- M. Sergius Silus, prætor, xxxii. 27. sortitur jurisdictionem urbanam, 28. *vid.* & 31. & xxxiii. 21. 24.
- M. Sergius Silus, legatus Æmiliæ consulis, xlv. 40.
- Serrheum, castellum, occupat Philippus, xxxi. 16.
- Servilii ex Albanis principibus in collegium Patrum lecti, i. 30.

A. Servilius

- A Servilius Priscus (alii Structo cognomen tradunt) dictator, iv. 21.
- C. Servilius, consul, ii. 49.
- C. Servilius, tribunus militum consulari potestate, contendens cum collegis, patri pareret, iv. 45.
- C. Servilius, triumvir coloniarum Placentiam deducendæ, xxi. 2. a Gallis comprehenditur, *ibid.* a filio consule sextum decimum post annum liberatus, Romam revertitur, xxx. 19.
- C. Servilius, legatus, frumento in Etruria cœmto instruit arcem Tarentinam, xxv. 15. pontifex, xxvii. 6. ædilis plebis, 21. magister equitum, & ædilis curulis, 33. *vid. et* 36. prætor creatus, fortitur Siciliam xxviii. 10. *vid. et* 46. consul, xxix. 38. xxx. 1. patrem, ex servitute liberatum, Romam reducit, 19. dictator, 39. decemvir agris dividendis, xxxi. 4. pontifex maximus, xxxix. 46. piacula iræ Deum conquirat, xl. 37. moritur, 42. *Ad eundem referri possunt, quæ de C. Servilio habet Livius, xxxiii. 47. xxxiv. 53.*
- C. Servilius Ahala, magister equitum, obtruncat Mælium, iv. 13. 14. ejus factum defendit dictator Cincinnatus, 15. creatur consul, 30.
- C. Servilius Ahala tribunus militum consulari potestate creatur, iv. 56. magister equitum, 57. iterum tribunus militum consulari potestate, 57. tertium, v. 8. senatui obtemperans, cogit collegas ante diem abdicare se magistratu, 9.
- C. Servilius Ahala, magister equitum, vi. 2.
- C. Servilius Casca, tribunus plebis, xxv. 3.
- Cn. Servilius Cæpio, pontifex, xxv. 2. ædilis curulis, xxviii. 10. creatus prætor, fortitur jurisdictionem urbanam, 38. *vid. et* 46. consul, xxix. 38. fortitur Etruriam, xxx. 1. inde Romam redit cum patre C. Servilio & C. Lutatio patruo, ex servitute receptis, 19. Annibalem persequens, in Siciliam transit, 24. revocatur a dictatore ad idipsum creato, *ibid.* legatus in Græciam mittitur, xxxv. 23.
- Cn. Servilius Cæpio, pontifex, pestilentia moritur, xli. 26.
- Cn. Servilius Cæpio, ædilis curulis, xl. 59. prætor, fortitur Hispaniam ulteriorem, xli. 26. legatus ad res repetendas in Macedoniam missus, redit, xlii. 25. creatur consul, xliii. 13.
- Cn. Servilius Geminus, consul, xxi. 57. xxii. 1. Sardiniae & Corsicæ oram circumvectus, Meninsem insulam vastat, 31. Fabii artibus bellum gerit, 32. in consilio assentitur Paulo

- Paullo adversus Varronem, 43. occiditur ad Cannas, 49.
- L. Servilius Structus, tribunus militum consulari potestate, iv. 47.
- M. Servilius Geminus, augur, xxvi. 23. ædilis curulis, xxix. 38. magister equitum, xxx. 24. consul, 26. 27. ei prorogatum imperium, 41. decemvir agris dividundis, xxxi. 4. triumvir colonis deducendis, xxxii. 29. *et* xxxiv. 45. pro triumpho Paulli Æmilii orationem ad populum habet, xlv. 36. *et seqq.* nudat corpus, & cicatrices vulnerum ostendit, 39.
- M. Servilius, tribunus militum, xl. 27.
- M. Servilius pontifex legitur, xliii. 13.
- M. Servilius, consul, ii. 21. ejus populare edictum, 24. nec plebi, nec Patribus gratus, abijt magistratu, 27.
- P. Servilius, consul, iii. 6. moritur, 7.
- P. Servilius, decemvir agris dividundis, xxxi. 4.
- Q. Servilius per Patres clientesque Patrum consul creatur ii. 64. iterum consul, in Æquos mittitur, iii. 2.
- Q. Servilius, quæstor, diem M. Volscio dicit, iii. 24.
- Q. Servilius Priscus, dictator, iv. 21. fundit Etruscos, & Fidenas capit, 22. appellat tribunos, ut cogant consules dicere dictatorem, 26. cognoscit de rebellione Fidenatum, 30. filium tribunum militum jubet collegis belli gerendi curam concedere, & urbi præesse, 45. ex senatusconsulto dictator dicitur, 46. vincit Æquos, 47.
- Q. Servilius Fidenas, tribunus militum consulari potestate, v. 8. iterum, 14. interrex, 17. tribunus militum tertium, 24. quartum, 36. quintum, vi. 4. sextum, 6.
- Q. Servilius, tribunus militum consulari potestate, vi. 22. iterum, 31. tertium, 36.
- Q. Servilius Ahala, consul, vii. 1. secundum, 4. dicit consensu patriciorum Ap. Claudium dictatorem, 6. creatur dictator, 11. ex auctoritate Patrum ludos magnos vover, *ibid.* ejus res gestæ, *ibid.* abdicat se dictatura, *ibid.* interrex creatur, 17.
- Q. Servilius, magister equitum, vii. 22. consul, 38.
- Sp. Servilius consul, cædit Veientes, ii. 51. mox pulsus ab iis, interventu collegæ servatur, *ibid.* reus factus ad populum, periculum audacia discutit, 52.
- Sp. Servilius Priscus, censor, vi. 31. tribunus militum consulari potestate, 38.
- Servius Tullius, i. 18. captiva Corniculana natus, i. 39. *et* iv. 3. ei caput in multorum conspectu arsit, i. 39. de ejus

- ejus natalibus variæ sententiæ, *ibid.* Servius fuit maximo honore apud regem & Patres, *ibid.* curam rerum capeffit, 41. a senatu jubetur regnare, *ibid.* filias Tarquinii collocat, 42. Vejentibus bellum infert, *ibid.* instituit censum, *ibid.* condit lustrum, 44. interficitur, 48. ejus laudes, *ibid.* commentarii, 60.
- Servus conjurationis index. *vid.* Vindicius.
- Servi, vindicta liberati, in civitatem accepti videbantur, ii. 5.
- Servi Capitolium occupant, iii. 15. dant pœnas, 18.
- Servorum alia conjuratio, iv. 45.
- Servi publici, ix. 29.
- Servus, interfecti domini ultor, occidit Asdrubalem, xxi. 2. ejus in tormentis constantia, *ibid.*
- Servi quinque & viginti in crucem acti, quod in campo Martio conjurassent, xxii. 33.
- Servi in militiam allekti Romæ, xxii. 57. eorum octo millia armantur, *ibid.* *vid.* Volones.
- Servi vocati ad pileum, xxiv. 32.
- Servus indicat auctores incendii, pluribus simul locis circa forum orti, xxvi. 27.
- Servi, indices conjurationis, xxxii. 26. iis vicena quina millia æris, & libertas data, *ibid.*
- Servorum conjuratio in Etruria, xxxiii. 36. vincuntur a M^o. Acilio, prætore, *ibid.* principes conjurationis adfiguntur crucibus, *ibid.*
- Servorum magnus motus in Apulia, xxxix. 29.
- Servitiis Achæorum fugitivis receptaculum Macedonia, xli. 28.
- Sescenaris bos, xli. 19.
- P. Sestius Capitolinus, consul, iii. 32. decemvir legibus scribendis, 33.
- P. Sestius, patriciæ gentis vir, a C. Julio decemviro ad populum accusatus, iii. 33.
- P. Sestius, quæstor, iv. 50.
- Sestos, Hellepontis urbs, xxxii. 33. deditur Romanis, xxxvii. 9.
- Setia, colonia, vi. 30. xxvi. 8. xxix. 14. eam depopulantur Privernates, vii. 42. negat consulibus milites & pecuniam, xxvii. 9. de ea re senatusconsultum, xxix. 15. Setiæ magnus tumultus servorum opprimitur, xxxii. 26. ibidem Carthaginienſum obſides custoditi, *ibid.*
- Setini nunciant defectionem Privernatium, viii. 1.
- Seuthes, Cotyis pater, regis Odrysarum, xlii. 51.
- Sextantes, ii. 33.
- Sextarii vini, honoris ergo militibus, qui Decium secuti fuerant,

- tuerant, a legionibus collati,
 vii. 37.
 Sextiles Kalendæ olim anni
 principium, iii. 6.
 Sextiles Kalendæ duplici clade
 insignes, vi. 1.
 Sextiles Idus, xli. 20.
 — Nonæ, *ibid.*
 C. Sextilius plebejus, tribunus
 militum consulari potestate,
 vi. 30.
 M. Sextilius Fregellanus re-
 spondet pro duodeviginti co-
 loniis, milites ex formula pa-
 ratos esse, xxvii. 10.
 L. Sextius, tribunus plebis, ro-
 gationem fert, qua Volas co-
 loni mitterentur, iv. 49.
 L. Sextius tribunus plebis pro-
 mulgat leges de ære alieno,
 de modo agrorum, & de con-
 sulatu plebejo, vi. 35. refec-
 tus tribunus plebis, non pa-
 titur creari curules magistra-
 tus, *ibid.* octavum tribunus
 plebis, 36. continuari sibi
 tribunatum recusat, 39. de-
 cimum tribunus refectus,
 42. primus de plebe consul
 factus, *ibid.* et vii. 1.
 M. Sextius Sabinus, ex ædili-
 tate plebeja prætor, xxx.
 26. fortitur Galliam, 27.
 Sibaris urbs, xxvi. 39.
 Sibylla, i. 7.
 Sibyllæ carmina de termi-
 no fatali imperii Romanii,
 xxxviii. 45.
 Sibyllini libri aditi, iii. 10. v.
 13. vii. 27. xxi. 62. xxii. 1.
 9. 10. 36. 57. xxix. 10.
 xxxvi. 37. xli. 26. *vid.* Li-
 bri.
 Sicitas ingens in urbe & agro
 Romano, iv. 30. xl. 29.
 L. Siccius, vir fortissimus, frau-
 de decemvirorum interfec-
 tus, iii. 32.
 Sicilia, i. 1. in Siciliam venit
 Æneas, *ibid.* in Sicilia fru-
 mentum emptum propter
 caritatem annonæ, ii. 34.
 in Siciliam exercitum quan-
 do primum trajecerint Car-
 thaginienses, iv. 29: a tyran-
 nis Siciitiæ missam suspica-
 tur Livius classem Græco-
 rum, quæ mare Etruscum
 infestum habebat, vii. 25.
 26.
 Sicilia deferitur a Pœnis, xxvi.
 40. Siciitiæ res componit
 Scipio, xxix. 1.
 Siculorum res a M. Marcello
 compositæ, xxv. 40. eorum
 querelæ de Marcello, xxvi.
 29. eorum oratio in senatu,
 30. iis respondet Marcellus,
 31. de ea re senatusconsul-
 tum, 32. Siculi legati ad
 Marcelli genua se projiciunt,
 33.
 Siculum fretum, i. 2.
 Sicilius securi percussus, xxiii.
 37.
 Sicimina, mons, xlv. 12.
 C. Sicinius, auctor secessionis
 in Sacrum montem, ii. 32.
 inter primos tribunos plebis,
 33. *vid.* et iii. 54.
 C. Sicinius,

- C. Sicinius, tribunus plebis, ii. 58. diem dicit Ap. Claudio, 61.
- C. Sicinius, tribunus plebis post secessionem in Aventinum, iii. 54.
- C. Sicinius, legatus a senatu missus, xliii. 7.
- Cn. Sicinius ædilis petit præturam, xxxix. 39. fit anno sequente prætor, & fortitur Sardiniam, 45.
- Cn. Sicinius, triumvir coloniae Lucam deducendæ, xli. 17.
- Cn. Sicinius, prætor, xlii. 9. in Apuliam mittitur ad colligendas locustas, 10. obtinet Macedoniam provinciam, pro rogato in annum imperio, 27. paludatus proficiscitur ex urbe, *ibid.*
- L. Sicinius, tribunus plebis, vi. 6.
- T. Sicinius, consul, ii. 40.
- T. Sicinius, lator rogationis de migrando Vejos, v. 24.
- Sicyon, urbs, xxvii. 31. xxxv. 25. Sicyone Romanorum aliorumque populorum legatis datum Achæorum concilium, xxxii. 19.
- Sicyonius ager, xxxiii. 15.
- Sida, oppidum, xxxv. 13. xxxvii. 23.
- Sidetæ, populi, xxxv. 48.
- Sidicini, a Samnitibus bello lacerati, socios sibi parant Campanos, vii. 29. rursus ab iisdem impugnati, deditionem facere volunt ad Romanos; a quibus repudiati, dedunt se Latinis, viii. 1. 2. Sidicinos inter & Auruncos bellum, 15. vincuntur Sidicini a Romanis, 16. 17.
- Sidicinus ager, x. 14. xxvi. 9.
- Sidonii, populi, xxxv. 48.
- Sidus Vergiliarum, xxi. 35.
- Sigeum, xliv. 28.
- Signatum argentum. *vid.* Argentum.
- Signia, colonia, i. 56. ii. 21. viii. 3. xxxii. 2.
- Signini Romanis fidi, xxvii. 10.
- Signifer omni vi moliens signum convellere nequit, xxii. 3.
- Signiferum manu arreptum secum in hostem rapit Camillus, vi. 8.
- Signum emissum in hostium aciem, vi. 8. xxiv. 46. *vid.* Vexillum.
- secundi Hastati, ademtum signifero, a Q. Navio in hostes inlatum, xxvi. 5.
- Signa militaria ex ærario deprompta, iv. 22. vii. 23.
- capta in prælio, ix. 44. x. 14. & *alibi sæpius.* ante Signa & post Signa strages facta, viii. 11.
- Signum pugnae datum, vi. 8.
- propositum, xxii. 45.
- Signum receptui datum, vi. 8.
- secundæ vigiliæ, vii. 35.
- Signa bis canunt, ubi duo sunt consules, xxvii. 47.
- Signum datum, id est, iussus imperatoris per totum exercitum perlatus, v. 36. xxi. 14.
- Signum Jovis Imperatoris, Prænestæ devectum, T. Quintius

- dictator in Capitolium in-
 fert, vi. 29.
 — Junonis a matronis dedi-
 catum in Aventino, xxi. 62.
 — Martis, xxii. 1.
 Signa ænea Deorum facta ex
 argento mulctaticio, xxvii.
 6.
 — tria ad Cereris data, 36.
 — duo cupressæ in ædem
 Junonis Reginæ inlata, 37.
 — ænea quinque ex mulctä-
 ticio argento in arario posi-
 ta, xxxi. 50.
 — tria Cereri, Libero, Libe-
 ræque posita, xxxiii. 25.
 — ænea in Capitolio dejec-
 ta, & in circo maximo cum
 columnis everfa, xl. 2.
 Signa tabulasque, quibus abun-
 dabant Syracusæ, Marcellus
 Romam devehit, atque inde
 primum initium mirandi
 Græcarum artium opera fac-
 tum, xxv. 40. *vid. et* xxvi.
 30. 31. *et* xxxiv. 3.
 Signa tabulasque Tarentinis re-
 linquit Fabius, xxviii. 16.
 Signa, tabulæ priscæ artis, or-
 namenta que ejus generis plu-
 ra Eretriæ reperta, xxxii. 16.
 Sigovesus, filius fororis Ambi-
 gati, Celtarum regis, v. 34.
 in Hercynios saltus forte
 missus, *ibid.*
 Silana, oppidum, xxxvi. 13.
 M. Silanus. *vid.* Junius.
 Silenus, auctor Græcus, xxvi.
 49.
 Q. Silius, primus quæstor ple-
 bejus, iv. 54.
 Silpia, urbs, xxviii. 12.
 Silva. *vide* Sylva.
 Silvanus. *vide* Sylvanus.
 Silvius. *vide* Sylvius.
 Simiorum genus Satyri, lxxxiv.
 15.
 Similæ locus, xxxix. 12.
 Simulacra Junonis Reginæ cu-
 pressæ circumlata, xxvii.
 37.
 Simulacra infantium, condito-
 rum urbis, sub uberibus lu-
 pæ, ad Ficum Ruminalem
 posita, x. 23.
 Simulacra luporum, xxii. 1.
 Simulacrum Herculis in Capi-
 tolio positum, dedicatumque,
 ix. 44.
 Simulacrum pugnæ terrestris
 & navalis editum a Scipione,
 xxix. 22.
 Sindensis ager, xxxviii. 15.
 Sinope urbs, postea Sinuessæ,
 x. 21.
 Sinope, urbs Pontica, xxxviii.
 18.
 Sinopensium clades, xl. 2.
 Sintii, xlii. 51.
 Sintice, regio, xliv. 46.
 Sintice Heraclea, xlii. 51. xlv.
 29.
 Sinuessæ, urbs, viii. 11. colonia,
 x. 21. xxii. 14.
 Sinuessæ colonix negatur va-
 catio, xxvii. 38. xxxvi. 3.
 Sinuessanæ aquæ, xxii. 13.
 Sinus Adriaticus, x. 2.
 — Ænianum, xxviii. 5.
 — Ambracius, xxxii. 14.
 xxxviii. 4.
 — Bargylleticus, xxxvii.
 17.
 — Corinthiacus, xxvi. 26.
 xxviii. 7. xxxviii. 7.
 — Demetriacus, xxviii. 5.
 — Euboicus,

- Euboicus, xxxi. 47.
 — Gallicus, xxvi. 19. xxx.
 19. xxxiv. 8.
 — Maliacus, xxvii. 30.
 xxxi. 46. xxxv. 37. xxxvi.
 11. 14.
 — Pamphylius, xxxvii. 23.
 — Telmessicus, xxxvii. 16.
 — Thesprotius, viii. 24.
 Sipontum, urbs capta ab Alex-
 andro Epirensi, viii. 24.
 Sipontum colonia civium Ro-
 manorum deducta, xxxiv.
 4. xxxix. 23.
 Sipylus, xxxvi. 43. xxxvii. 11.
 Sipyrrhicas Etolus, xxi. 46.
 Siræ, oppidum terræ Odeman-
 ticæ, xlv. 4.
 Sitella ad fortiendum, xxy. 3.
vid. & xli. 22.
 Smyrna, urbs, xxxvii. 35. ufur-
 pat libertatem, xxxiii. 38.
 obsidetur ab Antiochi co-
 ppiis, *ibid. vid. & xxxv. 42.*
 Smyrnæi, xxxvii. 16. laudati
 a senatu Romano, 54. do-
 nantur agro, xxxviii. 39.
 Socii Romanorum, sine duce
 aut exercitu Romano, pro-
 priis viribus bellum gerere
 non sinuntur, ii. 53. viii. 4.
 Sociis Romanorum in bello
 Annibalis constat fides, quia
 iusto & moderato regebantur
 imperio, xxi. 13.
 Socii navales, xxi. 49. ex liber-
 tino ordine, xlii. 27.
 Sol ruber per totum diem.
vid. Prodigium.
 Solis eclipsis, xxxvii. 4.
 Soli aram consecrat Philippus
 in monte Æmo, xl. 22.
 Sollemne Pani Lyceo ab Evan-
 dro institutum, i. 5.
 — Fidei a Numa, i. 21.
 Soli, Ciliciæ urbs, xxxiii. 20.
 xxxvii. 56.
 Soliferrea, tela bellica, xxxiv.
 14.
 Solistimum tripudium. x. 40.
 Solon, præfectus Pydnæ, xlv.
 45.
 Solonis leges a legatis Roma-
 norum descriptæ, iii. 31.
 Solonius ager, viii. 12. in eum
 excursionem faciunt Antia-
 tes, *ibid.*
 Solovettius, dux Gallorum,
 xlv. 34.
 Solstitium, xlv. 36.
 Solstitialis orbis, i. 19.
 Solstitiale tempus, xxxv. 49.
 Somnium Ti. Atinii, ii. 36.
 Annibalis, xxi. 22.
 Sopater Syracusis prætor crea-
 tur, xxiv. 23. ejus oratio de
 Andranodori & Themisticæ-
 de, 25.
 Sopater, dux Philippi regis,
 secum quatuor millia mili-
 tum in Africam trajicit,
 xxx. 26. eum captum a Ro-
 manis sibi restitui petunt le-
 gati Philippi, 42.
 Sopater Acarnan, præfectus
 Chalcidis, interficitur, xxxi.
 23.
 Sopater, dux Persei, prælio in-
 terficitur a Romanis, xlii.
 66.
 Sophonisba, uxor Syphacis, fi-

- lia Afrubalis, xxx. 12. ejus ad Masinissam oratio, *ibid.* nubis Masinissæ, *ibid.* venenum, sibi a Masinissa missum, haurit intrepide, 15.
- Sora, oppidum, capitur a Romanis, vii. 28. interfectis Romanorum colonis, deficit ad Samnites, ix. 23. obsidetur a Romanis, 24: capitur, *ibid.* expugnatur a Samnitibus, 43. recipitur, 44.
- Soram coloniam quatuor milia hominum missa, x. 1.
- de Sora, quod milites pecuniamque Romanis negarat, fenatusconsultum, xxix. 15.
- Soranus. *vid.* Q. Valerius.
- Soranus ager, x. 14. 33.
- Sordidati rei & eorum cognati esse solent, vi. 20. *vid.* & xxvii. 34.
- Sororium tigillum, i. 25.
- Sors in sitellam posita, xli. 22.
- Sortes Cære extenuatæ, xxi. 62. xxii. 1. *vid.* & Prodigium.
- oraculi Pythici, v. 15.
- Dodonæi Jovis, viii. 24.
- Sosilæus Rhodius, xxxiv. 30.
- Sosis & Theodotus, interfecto Hieronymo, regiis equis Syracusas contendunt, xxiv. 21. eos adloquitur Andrastodorus, 22. Sosis, unus ex intersectoribus tyranni, mittitur a Marcello ad Philodamum, præfectum arcis Euryali, xxv. 25.
- Sosis, faber ærarius, Syracusas Marcello tradit, xxvi. 21.
30. cum corona aurea præcedit in triumpho Marcelli, & donatus civitate Romana, accipit quinquaginta jugera in agro Syracusano, xxvi. 21.
- Sositheus Magnes, legatus Philippi, xxiii. 39.
- Sospita Juno. *vid.* Juno.
- Sotimus, minister ex regibus Alexandri Epirensis pueris, viii. 24.
- Spadones regum, xxxv. 15.
- Sparta *vid.* Lacedæmon, oppugnatur corona a T. Quintio, xxxiv. 38-40.
- Sparta quondam sine muro, xxxiv. 38. xxxix. 37. tyranni addiderant murum, xxxiv. 38. Spartæ muri diruti, xxxviii. 34.
- Spartana disciplina dura & horrida, xxxviii. 17.
- Sparti ad rem nauticam usus, xxii. 20.
- Sparus, agreste felum, xxiv. 15.
- Spectacula sibi Patres equitesque faciunt, alta duodenos pedes: fori appellabantur, i. 35.
- Spectrum per quietem utrique consuli visum, viii. 6.
- Specula in Tifæo monte, xxviii. 5.
- Speculator Pœnus, Romæ deprehensus, præcisus manibus dimissus, xxii. 33.
- convivii male exceptus, xl. 7.
- Speculator, contemplatus regium

- gium agmen e specula, pro-
perat Athenas, xxxi. 24.
- Speculatores, ix. 23.
- Speculatores Annibalis, excep-
ti a custodibus Romanis, ju-
bentur a Scipione visere om-
nia, xxx. 29. dimittuntur a
Scipione, *ibid.*
- Specus in foro Romano. *vid.*
Vorago.
- Spei templum, ii. 51. xxiv.
47. reficitur. xxv. 7.
- Spei ædes ad Tiberim. xl. 51.
- Spei ædes fulmine icta. *vid.*
Prodigium.
- Spelæum, prope Pellam locus,
xlv. 33.
- Spelunca in Umbria, in qua ad
duo millia armatorum ab-
sumpta fumo & vapore, x. 1.
- Sperchiæ, xxxii. 13.
- Sperchius, amnis, xxxvi. 14.
xxxvii 4.
- Spicæ metentibus visæ cruentæ.
vid. Prodigium.
- Spinther. *vid.* P. Cornelius
Lentulus.
- Spoletum frustra tentat Anni-
bal, xxii. 9. *de Spoletis vid. et*
xxiv. 10. xlv. 43.
- Spoletani a Romanis laudati,
xxvii. 10.
- Spolia opima Jovi Feretrio a
Romulo lata, i. 10. in æde
Jovis Feretrii, prope Romu-
li spolia, ab A. Cornelio
Cossio dono fixa, iv. 20. 32.
a Marcello, post Romulum
& Cossium tertio & ultimo,
xx. 56.
- Spolia equestria, viii. 7.
- Spolia cæsorū hostiū lecta,
v. 36. 39. xxvii. 42.
- Spolia hostiū Vulcano cre-
mata, i. 37.
- dicata Marti, Minervæ,
Luæque Matri, & succensa,
xlv. 33. *vid.* & viii. 1.
- Jovi Victori vota, x. 29.
- Spolia vetera hostiū templis
porticibusque detracta ar-
mando militi, xxii. 57.
xxiii. 14.
- Spoliorum simulacra, ex mille
pondo argenti facta, Del-
phos mittuntur, xxviii. 45.
vid. Præda.
- Spongia pectori tegumentum,
ix. 40.
- Sponsionis fœderisque discri-
men, ix. 5.
- Stagnum effusum Mincio am-
ni, cruentum visum. *vid.*
Prodigium.
- Stajus Vinacius, dux Samni-
tium, x. 20. eum captum
ad consulem Romanum ra-
piunt, *ibid.*
- Stans cibum potumque capere
jussus miles ignominiaë caus-
sa, xxiv. 16.
- Statarius miles, ix. 19.
- Statiellas ager, xlii. 7.
- Statiellates Ligures vincuntur
a Romanis, xlii. 7. vendun-
tur a consule, sed a senatu
jubentur redimi, 8. cædun-
tur iterum ab M. Popillio,
21. de iis rogatio, *ibid.* in
eorum gratiam senatuscon-
sultum, 22.

Marius

- Marius Statilius, *vid.* Marius.
 Stationum ratio mutata a Paulo Æmilio, xliv. 33.
 Statius Trebius pollicetur se traditurum Compsam Annibali, xxiii. 1.
 Statius Gellius, imperator Samnitium, in pralio capitur a Romanis, i. 44.
 Statius Metius, præfectus præfidii Casilini, xxiv. 19.
 T. Statius, tribunus plebis, diem dicit Sp. Servilio, ii. 52.
 Stator Jupiter. *vid.* Jupiter.
 Statorius ad Syphacem, Numidarum regem, a Scipionibus mittitur legatus, xxiv. 48. ex juventute regi pedites confcribit, & ad moram Romanorum ordinat & instruit, *ibid. vid.* & xxx. 28.
 Statua Accio Navio Romæ posita, i. 36.
 — Antiochi in Minervæ Itoniæ templo, xxxvi. 20.
 — Camilli & Mæ nii, consulum, in foro, viii. 13.
 — Clæliæ in Sacra via, ii. 13.
 — Horatii Coclitis in Comitio, ii. 10.
 — Manicii, Prænestinorum præfecti, loricata, xxiii. 19.
 — Marcii, consulis, in foro ante templum Castoris, ix. 43.
 — Philippi, regis Macedonum, xxxi. 23. 44.
 Statua aurata omnium in Italia prima Glabrioni posita, xl.
 Statuæ publice in Rostris positæ legatis Romanis, a Fidenatibus occis, iv. 17.
 Statuæ tres in monumento Scipionum, xxxviii. 56.
 Statuas auratas omnes ab Dio in classem congerit Perseus, xliv. 6.
 Stellates campi, ix. 44. x. 31. *vid.* & xxii. 13
 Stellatina tribus nova, vi. 5.
 Stena Græcis, fauces Latinis, xxxii. 5.
 Stenius Ninnius Celer, hospes Annibalis Capuæ, xxiii. 8.
 C. Stertinus creatur prætor, & fortitur Sardiniam, xxxviii. 35.
 L. Stertinus, proconsul, in Hispaniam mittitur, xxxi. 50. ædiens quinquaginta millia pondo argenti in ærarium fert, & de manubiis duos fornices facit, xxxiii. 27. legatus, 35.
 L. Stertinus, quæstor, cum muneribus mittitur ad Misagenem, Masinissæ filium, xlv. 14.
 Stimon, oppidum, xxxii. 14.
 Stipendium de publico quando miles primum acceperit, iv. 59.
 — quando eques, v. 7.
 Stipendium annuum, & trium mensium frumentum accipit exercitus Romanus a Samnitibus, mercedem induciarum, viii. 2.
 Stipendium impositum Carthaginensibus, *vid.* xxi. 1.

- Stobi Pœoniæ, xxxiii. 19. xlv.
 29. Stobos exercitum indicit Philippus, xl. 21. haud procul Stobis, novam urbem Perseïda condit Philippus, xxix. 59.
- Stragulæ vestis pretiosæ usus quando primum Romæ cœperit, xxxix. 6.
- Strategema Annibalis, xxi. 27. xxii. 16. 17.
- Gallorum, xxiii. 24.
- Philemeni proditoris, xxv. 9
- Polyxenidæ, xxxvii. 28.
- M. Porcii Catonis, consulis, xxxiv. 12. 13.
- T. Quintii, consulis, ii. 64.
- C. Sulpicii, Dictatoris. vii. 14.
- Stratii, xliii. 24.
- Straticus, medicus, speculaturus, quæ ab Attalo agerentur, ab Eumene mittitur Somam, xlv. 19. sapientibus monitis pravas Attali spes castigat, *ibid.*
- Stratonicea, urbs Carie, xxxiii. 18. datur Rhodiis, 30.
- Stratonicensis ager, xxxiii. 18.
- Stratonidas Thebis perfugit Tanagram, xxxiii. 28.
- Stratus, urbs Ætolie, xxxvi. 11. xxxviii. 4. xliii. 23.
- Strymo, fluvius, xlv. 44. 45. xlv. 29.
- Stupra in Bacchanalibus per vim inlata, adhibito cymbalorum & tympanorum pulsu, ne vox quiritantis exaudiri possit, xxxix. 10.
- Stupra virorum inter sese plura, quam feminarum, xxxix. 13.
- Stupri damnatæ matronæ multantur pecunia. *vid.* Matrona.
- Stymphalia terra, xxxiii. 14.
- Stymphalis, xlv. 30.
- Subota, insula, interjecta Elææ & Atho, xlv. 28.
- Subura, regio urbis Romæ, iii. 13.
- Subcenturio Romanus vincit Latinum centurionem, viii. 8.
- Suero, oppidum, xxviii. 24.
- Sudertanum forum, xxvi. 23.
- Sudibus, & saxis, & omni genere telorum summoventur a vallo hostium Romani, xxxiv. 15.
- Sueffa Pometia, urbs Volscorum, i. 41. vi capitur a Tarquinio Superbo, 53. *vid.* Pometia.
- Sueffa Aurunca, viii. 15. eo colonia deducta, ix. 28. negat consulibus milites & pecuniam, xxvii. 9. de hac re senatusconsultum, xxix. 15.
- Suessetani, Hispaniæ populus, xxv. 34. deficient ad Romanos, xxxiv. 20. iis opem ferunt in expugnando Lacedætanorum oppido, *ibid.* in Suessetanis A. Terentius oppidum Corbionem expugnat, xxxix. 42.
- Suessetanum agrum depopulatur Mandonius, xxvii. 24.
- Sueffula,

- Suessula** urbs, vii. 37. xxiii. 14. 17. 32. xxiv. 46. xxv. 7. 22. xxvi. 9. xxviii. 9.
- Suessulani** civitas sine suffragio data, viii. 14.
- Suffetes**, summus apud Pœnos magistratus, xxviii. 37. xxx. 7. xxxiv. 61.
- Suffragia** quomodo Romæ lata, i. 43 *vid. et* x. 13. 21. xxiv. 7. 9. xxv. 3. xl. 51.
- Suffragii** lationem impertiri, populi erat, non senatus, xxxviii. 36.
- Suffragii** latio per censores adimi non potest injussu populi, xlv. 15.
- Suggestum** in foro Romano adornatum rostris navium Antiatum, viii. 14.
- Suisfontium**, mons Liguriæ, xxxix. 2. xl. 41.
- Sulmo**, oppidum, xxvi. 11.
- Sulpicia**, gravis femina, socrus consulis Postumii, xxxix. 11. 12. 13.
- C. Sulpicius**, legatus, *qui idem videtur esse, ac C. Sulpicius Peticus, de quo infra*, vincit Hernicos, vii. 7.
- C. Sulpicius** prætor creatur, & fortitur Siciliam, xxv. 41.
- C. Sulpicius**, tribunus plebis, xliii. 16.
- C. Sulpicius Camerinus** censor creatur, vi. 27. abdicat se magistratu, *ibid.*
- C. Sulpicius Galba**, pontifex, xxx. 39. moritur, xxii. 7.
- C. Sulpicius Galba**, creatur prætor, xlii. 28. fortitur jurisdictionem urbanam, 31.
- C. Sulpicius Gallus**, nominatur patronus ab Hispanis xliii. 2. creatur prætor, 13. delectum habet, 16. fortitur jurisdictionem urbanam, *ibid.* ab eo & collega M Claudio consul accipit legiones, 17. idem Gallus, tribunus militum secundæ legionis, prædicat eclipsin Lunæ, xlv. 37. præest castris Æmiliipauli, xlv. 27. creatur consul, 41.
- C. Sulpicius Longus**, consul, viii. 15. iterum, 37. tertium, ix. 24. Samnites vincit, 27.
- C. Sulpicius Peticus**, consul, vii. 2. *vid. C. Sulpicius*, legatus. Iterum consul, 9. ducit exercitum in Hernicos, & Ferentinum urbem capit, *ibid.* dictator dictus, 12. trahit bellum, ægre id ferentibus militibus, *ibid.* Sex. Tullii ad eum oratio, 13. ejus strategema, 14. vincit Gallos, & triumphat, 15. auri ex Gallicis spoliis magnum pondus, saxo quadrato septum, in Capitolio sacrat, *ibid.* creatur interrex & tertium consul, 17. 18. quarrum, 19. iterum interrex, & quantum consul, 22.
- L. Sulpicius**, tribunus militum, xl. 27.
- P. Sulpicius**, interrex, x. 11.
- P. Sulpicius Galba**, Servii filius, qui nullum ante curulem

- lem magistratum gesserat, consul creatur, xxv. 41. magistratum init, xxvi. 1. Apuliam provinciam obtinet, 22. in Macedoniam mittitur, *ibid.* ei imperium prorogatum, 28. etiam anno sequenti, xxvii. 7. 10. iterum anno sequenti, 22. ejus res gestæ, 31. 32. 33. ejus res gestæ anno sequenti, xxviii. 5-7. ei succedit P. Sempronius, xxix. 12. creatur dictator, xxx. 24. iterum consul, xxxi. 4. de bello adversus Philippum refert ad senatum, 5. ei evenit Macedonia provincia, 6. rogationem promulgat de bello Macedonico, *ibid.* ejus oratio, 7. consulit feciales de bello, Philippo regi indicendo, 8. ei permissum, ut de exercitu, quem P. Scipio ex Africa deportasset, voluntarios, quos posset, duceret, *ibid.* paludatus cum lictoribus proficiscitur in Macedoniam, 14. circa Apolloniam hibernat, 22. *vid. et* 27. ejus res gestæ, 33-40. legatus additur T. Quintio, xxxii. 28. legatus in decem ad res Macedoniae & Græciæ componendas, xxxiii. 24. legatus mittitur ad Antiochum, xxxiv. 59. venit ad Eumenem, xxxv. 13. 14. ejus cum Minione colloquium, 16.
- P. Sulpicius Saverrio consul creatur, i. 4. ob res benè adversus Æquos gestas triumphat, *ibid.* censor, x. 9.
- Q. Sulpicius, legatus dictatoris A. Postumii, iv. 27.
- Q. Sulpicius Camerinus, tribunus militum consulari potestate, v. 8. iterum, 14.
- Q. Sulpicius Longus, tribunus militum consulari potestate, v. 36-47 paciscitur cum Brenno, 48.
- Ser. Sulpicius, consul, nihil dignum memoria agit, ii. 19.
- Ser. Sulpicius, curio maximus, moritur, iii. 7.
- Ser. Sulpicius, consul, iii. 10. legatus mittitur Athenas legum causa, 31. decemvir, 33. legatus ad exercitum, qui Aventinum infederat, 50. legatus præest equitibus, 70.
- Ser. Sulpicius Camerinus consul creatur, v. 29. tribunus militum consulari potestate, 32. adversus Salpinates proficiscitur, *ibid.* creatur interrex, vi. 5.
- Ser. Sulpicius Camerinus, consul, vii. 28.
- Ser. Sulpicius Galba, ædilis curulis, xxvii. 21. ad Attalum legatus mittitur, xxix. 11. pontifex, xxx. 26. moritur, xxxii. 7.
- Ser. Sulpicius Galba, ædilis curulis, xxxviii. 35. prætor, fortitur jurisdictionem urbanam, 42. & xxxix. 5. candidatus consulatus, 32.
- Ser. Sulpicius Galba, tribunus militum

- militum secundæ legionis, adversatur Æmilii Paulli triumpho, xlv. 35. 36. *idem videtur esse, qui proxime sequitur.*
 Ser. Sulpicius Rufus, tribunus militum consulari potestate, vi. 4. iterum, 18. tertium, 21.
 Ser. Sulpicius, tribunus militum consulari potestate, vi. 22. iterum, 32. recipit Tusculum, 33. duxerat majorem M. Fabii Ambusti filiam, 34. tribunus militum consulari potestate tertium, 36. quartum, 38.
 Sunium, xxviii. 8. xxi. 22. Atticæ terræ promontorium, xxxii. 17.
 Suovetaurilia, i. 44. viii. 10.
 Superbus cur dictus Tarquinius, i. 49.
 Superstitio externa repressa, iv. 30. *vid.* Religio.
 Supplicare coronati, & lauream in manu tenentes, jubentur omnes duodecim annis majores, xl. 37.
 Supplicationes ad omnia delubra, iii. 7.
 — duorum consulum nomine in unum diem, 63.
 — in quatrimum, v. 23.
 — ob rem bene gestam adversus Samnites, x. 21.
 — in biduum. prodigiorum averruncandorum causa, 23.
 Supplicatio per unum diem Æsculapio habita, x. 47.
 — belli Carthaginienſis causa, xxi. 17. xxi. 10.
 — per triduum ad omnia pulvinaria, xxii. 1.
 — Fortunæ in Algido, xxi. 62. ad ædem Herculis, *ibid.*
 Supplicationes omnibus Diis, quorum pulvinaria Romæ sunt, indictæ, xxiv. 10.
 — ad omnia delubra, xxiv. 11.
 — ad omnia pulvinaria, xxvii. 4. 11. *vid.* & xxv. 7.
 — in unum diem, xxvii. 7. 37.
 — per compita, tota urbe, xxvii. 23.
 — in triduum celebratæ a viris feminisque, xxvii. 51.
 — in quatrimum, xxix. 14. xxx. 1. 17.
 — per quinque dies, xxx. 21.
 — in triduum ob victum Annibalem, xxx. 40.
 — ob bellum Philippo decretum, xxxi. 3. 9.
 — ob victoriam de Gallis reportatam, xxxi. 22.
 — ob prodigium, xxxii. 1. 9. xxxv. 21.
 — ob res bene gestas in Gallia in quatrimum, xxxii. 31.
 — ob res in Thessalia bene gestas, in dies quinque, xxxiii. 24.
 — ob res bene gestas in Hispania in triduum, xxxiv. 21. *vid. et* xxxiv. 42.
 — ob terræ motus, xxxiv. 55.
 — ob res bene gestas adversus Antiochum, xxxvi. 21.
 — in

- in triduum in omnibus compitis, xxxviii. 36.
- pro valetudine populi in triduum, xxxviii. 44.
- prodigiorum causa, xxxix. 56. xl. 2.
- circa omnia pulvinaria in diem unum, xl. 19. 28.
- in biduum, xl. 37.
- ob pestilentiam in unum diem, xli. 26.
- ob devictum Perseum, xlv. 2. & Gentium, 3.
- Supplicationibus ordo statutus, vii. 28.
- Supplicum insignia Infulæ, Vellamenta, Rami oleæ, Vestis fordida, ii. 39. xxiv. 36. xxv. 25. xxix. 16. xxxvii. 28. xlv. 19. xlv. 25. *vid.* & xxxv. 34.
- P. Sura, legatus, xxii. 31. *vid.* & Cornelius Lentulus.
- Surrentini populi deficiunt ad Pœnos, xxii. 61.
- Sus mansueta variis condimentis adsimulata ferinæ carni, xxxv. 49.
- Susus Phalasarneus, dux Cretenſium in exercitu Perſei, xlii. 51.
- Sutrini, focii Romanorum, vi. 3. *de obſidione eorum urbis vid.* Sutrium.
- Sutrinus ager, xxvi. 34.
- Sutrium, oppidum, obſidetur & capitur a Tufcis, vi. 3. recipitur a Camillo, *ibid.* obſidetur ab Etrufcis, 9. liberatur, *ibid.* Sutrium, clauſtrum Etruriæ, ab Etrufcis oppug-
- natum, ix. 32. 35. *vid.* & x. 14. negat conſulibus milites & pecuniam, xxvii. 9. de hac re ſenatusconſultum, xxix. 15.
- Sycurium, urbs ſub radicibus Offæ, xlii. 54. 56. 57. 62. 64.
- Syleum, urbs, xxxviii. 14.
- Syllus Gnoſſius, dux Cretenſium in exercitu Perſei, xlii. 51.
- Sylva Arſia, ii. 7.
- Ciminia, ix. 36.
- Litana, xxiii. 24. xxxiv. 22.
- Mæſia, i. 33.
- Malitioſa, i. 30.
- Pieria, xlv. 43.
- Sylvanus ex ſilva Arſia ingentem vocem noctis ſilentio edidiſſe creditur, ii. 7.
- Sylvius, Aſcanii filius, ſecundus Albæ rex, i. 3. caſu quodam, in ſilvis natus, *ibid.*
- Sylvius Æneas, tertius Albæ rex, *ibid.*
- Sylvius Latinus, quartus Albæ rex, *ibid.*
- Sylvius Romulus, fulmine ictuſ *ibid.*
- Sylvius, cognomen omnium Albanorum regum, *ibid.*
- Synnada, urbs, xxxviii. 15. xlv. 34.
- Synedri, Macedonum ſenatores, xlv. 32.
- Syphax, rex Numidarum, & Scipionibus appetitus, jungit amicitiam cum Romanis xxiv. 48. vincitur a Maſſiſſa

niffa, 49. in Maurusios fugit, *ibid.* ejus ad Romanos legati, prospera cum Carthaginientibus prælia memorantes, xxvii. 4. ad eum vicissim fenatus legatos mittit, *ibid.* ad eum Scipio navigat, xxviii. 17. eodem tecto recipit Scipionem & Asdrubalem, 18. cum eo foedus icit Scipio, *ibid.* ducit Asdrubalis filiam, xxix. 22. Scipioni amicitiam renuntiat, *ibid.* ejus adversus Masinissam bellum, 29-33. in ejus castra ignes conjiciunt Scipio & Masinissa xxx. 5. Syphax adversus Masinissam & Lælium copias educit, 11. capitur, *ibid.* in castra Romana adducitur, 13. ejus oratio ad Scipionem, *ibid.* a Lælio in Italiam abducitur, 17. Tibure moritur, & publico funere effertur, 45.

Sypheum, Bruttiorum oppidum, deficit a Pœnis ad Romanos, xxx. 19.

Syracusis post mortem Hieronymi magnæ turbæ, xxiv. 21-27. pax cum Romanis decreta, dein turbata, 28-32. Syracusæ sub dominationem Hippocratis & Epicydis cadunt, 32. terra marique oppugnantur a Marcello, 33. Archimede defendente, 34. oppugnatione abfistunt Romani, & obsidendo arcem commeat, *ibid.* Syracusæ captæ, xxv. 23-31. Syra-

cusarum spolia Romam de-
vecta, 40.

Syracusani in fidem clientelam-
que Marcelli urbem suam
tradunt, xxvi. 32.

Syri haud paullo mancipiorum
melius, quam militum, ge-
nus, xxxv. 49. leves & fer-
viti nati, xxxvi. 17. Gal-
lis stipendium pependere,
xxxviii. 16.

Syrtis minor, xxix, 33. xxxiv.
62.

T

Tabæ, urbs Pisidiæ, xxxviii.
13.

Tabellæ & literæ laureatæ,
xlv. 1.

Tabellarius, *ibid.* & xlv. 44.

Tabernæ Romæ a Tarquinio
Prisco rege factæ, i. 35.

Tabernæ in gravi periculo clau-
di jussæ, iii. 27. iv. 31. in
luctu, ix. 7. in pace apertæ,
vi. 25.

Tabernæ argentariæ fori Roma-
ni venduntur ab Annibale,
castra ad urbem habente,
xxvi. 11.

Tabernæ septem Romæ incen-
dio hauriuntur, xxvi. 27. re-
ficiuntur, xxvii. 11.

Tabernæ omnes cum magni
pretii mercibus conflagrave-
runt, xxxv. 40

Tabernæ

- Tabernæ quatuor in publicum emtæ, xxi. 44.
 Tabernæ circum forum piscatorium in privatum venditæ, xl. 51.
 Tabernæ foro circumdatae, xli. 52.
 Tabernæ & Ianienæ conjunctæ, in publicum emtæ, xlv. 16.
 Tabernæ Novæ, loci nomen Romæ, iii. 48.
 Tabernacula in foro statuta, xxxix. 46.
 Tabernacula, muli, & omnia alia instrumenta militaria, magistratibus in provincias ituris subministrata de publico, xlii. 1.
 Tabernacula, militaremque suppellectilem, qualem consuli præberi mos est, Masinissæ donant Romani, xxx. 17.
 Tabernaculum Philippi in conspecto maxime tumulo positum, xxxii. 5.
 Tabula a T. Quintio dictatore in Capitolio sub signo Jovis Imperatoris fixa, vi. 29.
 — templo adfixa voti index, xl. 52.
 — victoriæ index in æde Matris Matutæ, xli. 33.
 Tabulæ decem a decemviris latæ iii. 34.
 — duæ prioribus decem additæ, 37.
 — duodecim, in æs incisæ, in publico propositæ, 57.
 Tabulæ publicæ, iv. 8. xxvi. 36.
 Tabulæ pictæ priscæ artis, inventæ Eretriæ, xxxii. 16.
 — Ambracia avectæ, xxxviii. 9.
 Tabulis pictis fanum Æsculapii exornatum, xliii. 4.
 Tabulæ novæ, xxxii. 38.
 Tabularium, xliii. 18.
 Tabulatorum quinque turris, xxviii. 6.
 Tabulius ager. *vid.* Trientius.
 Tagus, fluvius, xxi. 5. xxvii. 19. xxxv. 22. xxxix. 30.
 Talaffio, vox nuptialis, i. 9.
 Talentum Atticum, xxxviii. 24. *vid.* & 38.
 — Euboicum, xxavii. 45. xxxviii. 9.
 Talenta argenti ducenta Philippo pollicentur Carthaginenses, ut in Siciliam aut Italiam cum exercitu trajiciat, xxix. 4.
 Talenta ducenta, semestri stipendium, Cotyi appensa a Perseo, xlii. 67.
 Talenta quinquaginta in ripa exponit Perseus, militi diripienda, xlv. 45.
 Tamiani, inter auxilia Rhodiorum, xxxiii. 18.
 Tanagra, xxxiii. 28. xxxv. 51.
 Tanaïs amnis, xxxviii. 38.
 Tanaquil, femina summo loco nata nubit Lucumoni, i. 34. coelestium prodigiorum perita, *ibid.* Tarquinium ad educandum summa cura Servium excitat, 39. interfecto Tarquinio, eundem Servium

- Servium, generum suum, ad capeffendam rerum curam hortatur, 41. *vid.* & 47.
- Tanetum, vicus, xxi. 25. *vid.* & xxx. 19.
- Tarentum proditur Annibali, xxv. 8. 9. oppugnatur & capitur a Fabio Maximo, xxvii. 15.
- Tarentina arx oppugnatur ab Annibale, xxv. 11. Tarentinæ arci provident Romani, 15.
- Tarentini, viii. 27. eorum indignatio in Romanos, *ibid.* concitant Lucanos, *ibid.* eorum superba legatio, ix. 14. ridetur a consulibus Romanis, ad pugnam se parantibus, *ibid.* defecere ad Pœnos bello Annibale, xxii. 61.
- Tarentini legati ad Annibalem, xxiv. 13. eorum obsides apud Romanos, quum fugissent ab urbe, retracti de saxo dejiciuntur, xxv. 7. Tarentinorum defectio, 8. & *seqq.* eorum classis cædit & mergit classem Romanorum, xxvi. 39. Tarentini cæduntur a C. Persio, *ibid.* pacem petunt a Romanis cum libertate ac legibus suis, xxvii. 21. *vid.* & 25.
- Tarentini equites, xxxv. 28. 29.
- Tarentinus ager, xxvii. 40.
- Tarentinus portus, xxiii. 33.
- Sp. Tarpejus præest arci Romanæ, i. 11. ejus filia a Tito Tatío, Sabinorum rege, auro corrupta, accipit armatos Sabinos in arcem, *ibid.*
- Sp. Tarpejo, consuli, ut magistratu abiit, dies dicta, iii. 31. legatus mittitur ad exercitum, Aventinum insidentem, 50. creatur tribunus plebis, 65.
- Tarpeja rupes, vii. 10.
- Tarpejus mons, i. 55.
- Tarpejum saxum. *vid.* Saxum.
- Tarquinii, urbs Etruriæ, i. 34. xxvi. 3. xxvii. 4.
- Tarquinienfes ad Tarquinium Superbum in regni possessionem restituendum arma capiunt, ii. 6. pugna inter eos & Romanos, *ibid.* domum abeunt, 7.
- Tarquinienfes bellum inferunt Romanis, v. 16. populantur agrum Romanum, *ibid.* vincuntur, *ibid.* populantur agrum Romanum, vii. 12. cædunt Romanos, & trecentos septem milites Romanorum captos immolant, 15. sacerdotes eorum, anguibus prælatis, furiali incessu Romanos terrent, vii. 17. vincuntur, *ibid.* in eos, quod milites Romanos immolassent, sævitum, 19. inducias quadraginta annorum impetrant, 22. pollicentur Scipioni linthea in vela, xxviii. 45.
- Tarquinienfis ager, vi. 4.

- L.** Tarquinii Prisci genus & nomen, i. 34. institutus tutor liberis regis, *ibid.* ambit regum, 35. eligitur, *ibid.* centum in Patres legit, *ibid.* bellum gerit cum Latinis, *ibid.* Circo maximo designat locum, *ibid.* muro lapideo urbem circumdare parat, 36. Sabinis infert bellum, eosque fundit, *ibid.* & 37. bellum facit Latinis, 38. multa eorum oppida capit, *ibid.* ejus opera, *ibid.* occiditur, 40.
- L.** Tarquinius regnum adfectat, i. 46. Tarquinii Prisci filium plures edidere auctores, *ibid.* instinctu conjugis regnum invadit, 47. quare Superbi nomen illi inditum, 49. patrum primores interficit, *ibid.* circumsepit corpus armatis, *ibid.* primus morem consulendi senatum solvit, *ibid.* Latinos sibi conciliat, *ibid.* Octavio Mamilio Tusculano filiam nuptum dat, *ibid.* in eum invehitur Turnus Herdonius, 50. opprimit Herdonium, 51. ejus ad Latinos oratio, cum quibus fœdus renovat, 52. Volscis bellum infert, eorumque urbem Sueffam Pometiam vi capit, 53. Gabios fraude capit, *ibid.* & 54. pacem facit cum Æquis, & cum Tuscis fœdus renovat, 55. ædificat Jovis Capitolini ædem, *ibid.* alia ejus opera, *ibid.* Ardeam obsidet, 57. pellitur Roma, 60. regnavit annos quinque & viginti *ibid.* bellum molitur, ii. 6. primo a Vejentibus & Tarquiniensibus adjutus, *ibid.* deinde a Porfena, 9. relictus ab eodem, exsulatum abit Tusculum, 15. pugnans ad Regillum lacum vulneratur, 19. moritur Cumis, 21.
- A.** Aruns Tarquinius, Superbi filius, Delphos missus portenti causa, i. 56. cum L. Junio Bruto pugnat, utriusque exitio, ii. 6.
- S.** Sex. Tarquinius, Superbi filius minimus, i. 53. Gabios prodit patri, *ibid.* & 54. Lucretiæ vim infert, 58. Gabios exsul profectus, interficitur 60.
- T.** Tarquinius, Superbi filius, i. 56. pugnat ad Regillum lacum, 19. & 20.
- A.** Aruns Tarquinius, Superbi frater, mitis ingenii juvenis, clam ab uxore tollitur, i. 46.
- L.** Tarquinius Collatinus, Egerii filius, Lucretiam suam laudat, i. 57. *vid.* Lucretia. Collatinus creatur consul, 60. abdicato consulatu, in exsilium abit, ii. 2.
- T.** Tarquiniorum nominis odium apud Romanos, ii. 2. Tarquiniorum bona repetunt legati, 4. eorum bona diripiuntur, aut consecrantur, 5.
- L.** Tarquitiu, patriciæ gentis, magister equitum, iii. 27.
- Tarracina

- Tarracina, xxii. 15. xxvii. 4. xxviii. 11. xl. 45. Tarracina colonia. *vid.* Anxur. ei negatur vacatio rei navalis, xxxvi. 3.
- Tarracinæ flumen, xxiv. 44.
- Tarraco, xxi. 61. xxvi. 17. xl. 40.
- Tarraconis portus, xxii. 22.
- Tarraconensis conventus, xxvi. 19.
- Tartessii, Hispaniæ populi, xxiii. 26.
- Tatius; *vid.* Titus Tatius.
- Taulantiis populis immunitas data, xlv. 26.
- Taurasinorum ager, xl. 38.
- Taurea. *vid.* Jubellius.
- Taurilia ludi, per biduum facti religionis causa, xxxix. 22.
- Taurini, populi, xxi. 38. 39.
- Taurinorum urbem, caput gentis, expugnat Annibal, xxi. 39.
- Taurinus saltus, v. 34.
- Tauropolos Diana, xlv. 44.
- Taurus, mons, xxxv. 13. omni cis Taurum montem possessione Asiæ cedere Antiochus jubetur, xxxvii. 35. 55. xxxviii. 38.
- Taurus, flumen, xxxviii. 15.
- Taygetus, xxxiv. 28.
- Teanenses Apuli veniunt in deditionem, ix. 20.
- Teanum Apulum, xxiii. 24.
- Teanum Sidicinum, xxii. 57. xxiii. 24.
- Teates Apuli fœdus impetrant a Romanis, ix. 20.
- Tecmon, oppidum, xlv. 26.
- Tectosagi, populi, occupant mediterranea Asiæ, xxxviii. 16. iis Romani bellum inferunt, *ibid.* eosque vincunt, 24. & *seqq.*
- Tegea, urbs, xxxiv. 26. xxxv. 27. xxxviii. 34.
- Tegeæ theatrum magnificentum e marmore facere instituit Antiochus Epiphanes, xli. 25.
- Tegulæ marmoreæ ex æde Junonis Lacinia detractæ, mox jussu senatus relatae, xlii. 3.
- Teji. *vid.* Teus.
- Telesia, urbs in Samnio, capitur ab Annibale, xxii. 13. vi capitur a Romanis, xxiv. 20.
- Tellenæ, urbs Latii, ab Anco Marcio capta, i. 33.
- Telmesseicus sinus, xxxvii. 16.
- Telmissium castra, xxxvii. 56.
- Telmissus, *ibid.*
- Telum, i. 25: super Telum sed devovens stat consul P. Decius, viii. 9. Telo, super quod stans consul precatus est, hostem potiri, fas non est, 10.
- Telorum nubes, xxxviii. 26.
- Tellus Dea, x. 28.
- Telluris ædes, ii. 41.
- Sex. Tempanius, decurio equitum, jubet equites ex equis desilire, qui pugnam restituant, iv. 38. a C. Junio tribuno interrogatur de Sempronio consule, 40. ejus prudens responsio, 41. absens creatur tribunus plebis, 42. eum eodem Sempronio se vestem

- tem mutaturum profitetur, *ibid*
- Temenis porta Tarenti, xxx. 9.
- Tempe Thessalica, xxvii. 15.
xxxiii. 10. 13. 34. xxxvi. 10.
xxxix. 24. xlii. 54. ejus lo-
ci descriptio, xlv. 6.
- Tempeitas scelerum prohibet cas-
trorum hostilium oppugnationem.
ib. 11. 12. prohibet op-
pugnationem urbis Romæ,
xxvi. 11. obviat Bastarnas,
xl. 58. *vid. Imber.*
- Tempeitas atrox multis sacris
profanisque locis stragem fa-
cit, xl. 2.
- Tempeitas prætorum comitia
dirimit, xl. 59.
- Templum primum a Romulo
Jovi Feretrio dedicatum, i.
10.
- Æsculapii, xlv. 28.
- Apollinis, xxxv. 51.
- Apollinis Zerynthii,
xxxviii. 41.
- Beilonæ, x. 19.
- Bendidium, xxxviii. 41.
- Castoris, ix. 43.
- Cereris, xxxi. 14. xl.
2.
- Concordiæ, ix. 45.
- Dianæ, i. 45. xxxi. 17.
xxxvi. 22. xl. 52. xlv.
27.
- Feroniæ, xxvi. 11.
- Fortunæ, xxiv. 47. xlii.
1.
- Fortunæ muliebris, ii.
40.
- Herculis, xxvi. 10. xxxi.
24.
- Honoris & Virtutis,
xxvii. 25. lxviii. 77.
- Jani, i. 19.
- Jovis Acræi, xxxviii. 2.
- Jovis Capitolini, i. 38.
55. xli. 25.
- Jovis Feretrii, i. 10. iv. 32.
in illud spolia opima inlata,
ibid.
- Nicæi, xliii. 23.
- Jovis Olympii, xxiv. 21.
xli. 25.
- Jovis Statoris, i. 12. x.
36. 37.
- Jovis Trophonii, xlv. 27.
- Jovis Vicilini, xxiv. 44.
- Junonis Laciniae, xxiii.
23. xxiv. 3. xxviii. 46. xxx.
20. xlii. 3.
- Reginæ, xl. 52.
- Junonis Sospitæ, xxxi. 12.
- Matutæ matris, v. 19. 23.
vi. 33. xxiv. 47.
- Minervæ, vii. 3. æreum,
xxxv. 36.
- Minervæ Itoniæ, xxxvi.
20.
- Nortæ, Etruscæ Deæ,
vii. 3.
- Pudicitæ, x. 23.
- Spei, ii. 51. xxiv. 47.
- Templum nemo dedicare potest
nisi consul aut imperator, ix.
46.
- Templa suis crinibus matres in
luctu & metu verrebant, iii.
7.
- Dis in ipso discrimine
vovendi mos, x. 42.
- Deum, quæ Athenienses
pagatim habebant, dirui at-
que incendi jubet Philippus,
xxx. 26.
- Græcis

— Græcis asyla, xxxv. 51.
 Tempia duo in orbe sanctissi-
 ma, Delphis & Samothracæ,
 xlv. 5.

Templis insignibus etiam ali-
 qua miracula affinguntur,
 xxiv. 3. xxix. 8. 18.

— Deum, Alba diruta, tem-
 peratum, i. 29.

Templa, xxxiv. 45. Tempfam
 colonia civium Romanorum
 deducta, *ibid.*

Templanus ager de Brutiis
 captus, xxxiv. 45.

Tempyrorum angustia, xxxviii.
 41.

Tendeba, locus in agro Strato-
 nicensi, xxxiii. 18.

Tenedus, xxxi. 16. xlv. 28.

Tentorium suum cuique militi
 domus ac penates sunt, xlv.
 39.

Tenus, insula & urbs, xxxvi.
 21.

L. Terentillus Arsa, tribunus
 plebis, absentibus consulibus,
 in consulare imperium apud
 plebem invehitur, iii. 9. le-
 gem promulgat, ut quinque
 viri creentur legibus de im-
 perio consulari scribendis,
ibid.

Terentina tribus addita, x. 9.

A. Terentius Varro, ad custo-
 diendum iter legatorum Æ-
 tolorum missus, xxxvii. 49.
 creatur prætor, xxx. 32.
 fortitur Hispaniam citeriorem
 38. ejus res gestæ, 41. & 56.
vid. & xl. 2. ovans urbem
 ingreditur, 16.

A. Terentius Varro, legatus ad
 Gentium, Illyriorum regem,
 xlii. 26. in Macedoniam,
 xlv. 17.

C. Terentius Varro, humili &
 sordido loco natus, suavor le-
 gis de æquando magistri
 equitum & dictatoris jure,
 creatur consul, xxii. 25. 35.
 conciones multas ac feroces
 haber, 38. ejus & Æmili
 collegæ discordia, 41-44.
 signum pugnae ad Caunas
 proponit, 45. fugit Venusi-
 am, 49. C. Terentio Var-
 roni, redeunti a clade Can-
 nensi, obviam itum ab om-
 nibus ordinibus, 61. ejus ad
 legatos Campanos oratio,
 xxiii. 5. proconsul, jubetur
 Piceno agro præsidio esse,
 32. ei per omnes annos post
 fugam ab Cannis prorogatum
 imperium, xxv. 6. propræ-
 tor in Etruriam mittitur,
 xxvii. 35. legatus mittitur
 ad Philippum, xxx. 26. le-
 gatus in Africam mittitur
 xxxi. 11. triumvir creatur
 ad supplendum Venusinis
 colonorum numerum, 49.

C. Terentius Istra creatur præ-
 tor, xxxix. 56. fortitur Sar-
 diniam, xl. 1. triumvir colo-
 niæ Graviscae deducendæ,
 29.

L. Terentius, legatus ad An-
 tiochum missus, xxxiii. 35.

L. Terentius Massiliota, ædilis
 plebis, xxxi. 50.

- L.** Terentius Massiliota creatur prætor, & fortitur Sardiniam, xxxviii. 42. tribunus militum, xl. 35.
- P.** Terentius Tusciveicanus, legatus in Illyricum, xlv. 17.
- Q.** Terentius legatus, xxi. 63.
- Q.** Terentius Culleo, senator, apud Carthaginienses captivus, Romanis redditur, xxx. 43. pileo capiti imposito, secutus est Scipionem triumphantem, 45. legatus xxxiii. 47. xlii. 35. prætor, fortitur jurisdictionem peregrinam, xxxviii. 42. 55. petit consulatum, frustra, xxxix. 32. legatus ad Masinissam & Carthaginienses, xlii. 35.
- Terina**, urbs Bruttiorum, capta ab Alexandro Epirensi, viii. 24.
- Termessus**, urbs, xxxviii. 15.
- Termessenses** oppugnant arcem Iliondenium, xxxviii. 15. mulctantur *ibid.*
- Terminalia** festa, xliii. 13. xlv. 44.
- Terminus Deus**, i. 55. v. 54.
- Termini** fanum, i. 55.
- Terra Mater**, viii. 6.
- Terra Arpini** campestri agro in ingentem sinum confedit, xxx. 2.
- Terra Velitris** trium jugerum spatio defedit. *vid.* Prodigium.
- Terræ motus**, qui multarum urbium Italiæ magnas partes prostravit, non animadversus a pugnantibus, xxii. 5. *vid.* & xxxiv. 55. xxxv. 40. xl. 58.
- Terror nocturnus** Romæ, viii. 37.
- Tessera**, vii. 35. ix. 32. vesperi per castra data, xxvii. 46. xxviii. 14.
- Tesserarum ludus**, iv. 17.
- Testudo** e scutis densatis, x. 29. 41. 43. xxxi. 39. xxxiv. 39. ejus accurata descriptio, xlv. 9.
- Testudines**, machinæ ad oppugnationem urbium, v. 5.
- Testudini assimilata** Peloponnesus, xxxvi. 32.
- Tetradrachmum**, xxxiv. 52. xxxvii. 46.
- Tetraphylia**, urbs Athamanix, xxxviii. 1. ibi custodia regiæ pecuniæ, *ibid.* Tetraphylia expelluntur Macedones, *ibid.*
- Teus** sive Teos, insula & oppidum, xxxvii. 27. Teji, xxxvii. 12. cratores mittunt ad Romanos, 28. facturos se imperata pollicentur, *ibid.*
- Teuticus**, legatus Gentii, xlv. 31.
- Thabusion castellum**, xxxviii. 14.
- Thapsus**, urbs Africae, xxix. 30. *vid.* & xxxiii. 48.
- Thassus**, xxxiii. 30. 35.
- Thaumaci** ubi siti, & unde appellati, xxxii. 4.
- Thaumacos** frustra tentatos deserit Philippus, *ibid.* capiunt Romani, xxxvi. 14.
- Theatrum**

- Theatrum, in Theatro Græci concionem habere solent, xxiv. 39. xxxiii. 28.
- Theatrum & proscenium ad ædem Apollinis, xl. 51.
- Theatrum magnificum Tegeræ Antiochus Epiphanes facere instituit, xli. 25.
- Thebæ, caput Bœotizæ, xxxiii. 1. xlii. 44. sunt in magno tumultu, *ibid.* recipiuntur a Romanis, 63.
- Thebæ Phthioticæ, xxviii. 7. five Phthiæ, xxxix. 25. a Philippo captæ, xxviii. 7. maritimum emporium xxxix. 25. *vid.* & xxxii. 33. xxxiii. 5.
- Thebes campus, nobilitatus carmine Homeri, xxxvii. 19.
- Thejum, oppidum Athamanizæ, xxxviii. 1.
- Themistius, Gelonis gener, ob sociata cum Andranodoro consilia occiditur, xxiv. 24. 25.
- Thensæ, v. 41. ix. 40.
- Theodotus, unus ex conjuratis in Hieronymi cædem, traditur Andranodoro torquendus, xxiv. 5. celat confcios, & Thrafonem infontem consilii auctorem mentitur, *ibid.*
- Theodotus & Sosis, interfecto Hieronymo, regiis equis Syracusas contendunt, xxiv. 21. eos adloquitur Andranodorus, 22.
- Theodotus, præfectus classis Rhodizæ, xlv. 25. legatus mittitur Romam cum corona viginti millium aureorum *ibid.*
- Theodotus, nobilis adolescens, Passaronis urbis portas aperit Romanis, xlv. 26.
- Theogenes, dux Ierseï, xliv. 32.
- Theondas, summus magistratus Samothracæ, xlv. 5.
- Theoxena sibi cum marito & liberis sororis suisque necem affert, xl. 4.
- Theoxenus, dux Achæorum, Rhodiis militantium, xxxiii. 18.
- Thermopylæ, xxxiii. 3. 35. Thermopylis frequens Græciæ statis diebus solet esse conventus, *ibid.*
- Thermopylarum saltus & angustæ fauces, xxviii. 5. 7. xxxi. 23. xxxiii. 3. iis nomen inditum ab aquis calidis, xxvi. 15.
- Thesauri auri Gallici, vi. 14. 15.
- Thesauri Proserpinæ, *vid.* Proserpina.
- Thesaurus publicus Messenæ sub terra saxo quadrato sepultus, quo Philopœmen victus demittitur, xxxix. 50.
- Thespiæ, xlii. 43.
- Thespienses, xxxvi. 21. eorum emporium Creûsa, *ibid.*
- Thesproti, xliii. 21.
- Thesprotius sinus, viii. 24.
- Thessalizæ campi, xxxi. 41. xlii. 54.
- Thessali, adscripti a Philippo Macedonizæ

- Macedoniæ rege fœderi, cum Romanis inito, xxix. 12.
- Theſſalos primos omnium liberandos Philippo nominat T. Quintius, xxxii. 10. liberi pronunciantur, xxxiii. 32. iis, præter libertatem concessam, Achæi Phthiotæ dati, 34. Theſſali, gens inquieto ingenio, xxxiv. 51. liberantur a T. Quintio, & ex omni colluvione & confusione in aliquam tolerabilem formam rediguntur, *ibid.* eorum concilium Larissæ, xxxvi. 8. xlii. 38. impugnantur ab Antiocho, xxxvi. 9. 10. eorum querelæ de urbibus suis a Philippo possellis, xxxix. 24. 25. eorum discordiæ sopitæ ab Ap. Claudio legato, xlii. 5.
- Theſſali equites, ix. 19.
- Theſſalici equitatus virtus, xlii. 59.
- Theſſalonica urbs, xxxix. 27. xl. 4. urbs celeberrima, xlv. 30. *ibidem* erant navalia, xlv. 10. 32. frustra oppugnatur a C. Marcio, 10. deditur Æmilio Paulo, 45. *vid. etiam* xlii. 67. xlv. 12. xlv. 29.
- Thetidium Pharfaliæ terræ, xxxviii. 6. 7.
- Theudoria, urbs Athamanicæ, xxxviii. 1. Theudoria expelluntur Macedones, *ibid.*
- Theuma, vicus, expugnatur, xxxii. 13.
- Thimarum, oppidum, xxxii. 14.
- Thoas, prætor Ætolorum, conqueritur injurias Romanorum, & reges ad bellum concitat, xxxv. 12. mittitur ab Ætolis ad Antiochum, 32. xxxvi. 7. frustra tentat Chalcidem, xxxv. 37. Annibalem Antiocho suspectum facit, 42. ejus cum Phænea contentio, 45. mittitur iterum legatus ab Ætolis ad Antiochum, xxxvi. 26. eum sibi dedi postulant Romani, xxxvii. 45. xxxviii. 38.
- Thracæ invadunt Manlii exercitum, & prædæ partem abigunt, xxxviii. 40. *vid. etiam* 46. 49. xxxix. 1. cur minus infesti fuerint Scipioni, xxxviii. 41. adsumuntur in societatem a Romanis, xlii. 19. eorum rex Cotys. *vid. Cotys.*
- Thracæ pugnant longis rhomphæis, xxxi. 39. cum cantu superfixa capita hostium portant, xlii. 60.
- Thracia, xxvi. 25. in Thraciam exercitum ducit Philippus, *ibid.* eam depopulantur Galli, xlv. 27.
- Thrasippus Eulyesta, præfectus agematis Macedonici, xlii. 51.
- Thraſo, familiaris Hieronymo, Syracusanorum regi, xxiv. 5. nominatur inter conjuratos, *ibid.* traditur ad supplicium infons, *ibid.*

Thrausi,

Thrausi, gens Thracum, xxxviii. 41.
 Thronium, xxxii. 36. xxxiii. 3. xxxv. 37. xxxvi. 20.
 Thuriæ, sive Thurii, urbs in Sallentinis, ix. 19. x. 2. xxv. 15. xxvii. 1.
 Thurini in fidem Romanorum redeunt, xxv. 1. deficient ad Annibalem, 15. *vid.* & xxvii. 1
 in Thurinum agrum colonia deducta, xxxiv. 53.
 Thuribula ante januas posita, quum mater Deûm in urbem inferretur xxix. 14.
 Thurrus. *vid.* Turrus.
 Thus publice in sacrificiis præbitum, x. 23.
 Thyatira, oppidum, xxvii. 8. 21. 37. se dedit Romanis, 44.
 Thymbris, fluvius Bithyniæ, xxxviii. 18.
 Thyrium, sive Thyreum, oppidum Acarnaniæ, xxxvi. 11. 12. xxxviii. 9.
 Thyrienses, xxxvi. 12.
 Thyrsis quidam Stuberæus intercludit Demetrio spiritum, xl. 24.
 Tiberina insula, ii. 5.
 Tiberinus Silvius, decimus rex Albæ, in Albula submersus, i. 3.
 Tiberinus amnis, v. 37. xxix. 14.
 Tiberis, fluvius, olim Albula dictus, i. 3. Tiberis dictus a

rege Tiberino, qui in trajectu submersus est, *ibid.* Tiberis ab Hercule nando trajicitur. 7. est gelida hieme innavigabilis, v. 13. ejus inundationes maximæ, xix. 64. xxiv. 9. xxx. 38. xxxv. 9. 21. xxxviii. 28. trans Tiberim emoti Veliterni, viii. 14. senatores Privernatium, 20. Campani, xxvi. 34.
 Tiberius. *vid.* Claudius.
 Tibicines & Cornicines in centurias distributi a Servio, i. 43. eorum in ludis usus, vii. 2. Tibicines, vini avidum genus, ix. 30. prohibiti in æde Jovis vesci, uno agmine eunt Tibur, *ibid.* vino onerati, somnoque victi, in plaustra conjiciuntur, & Romam revehuntur, *ibid.* iis restitutum jus vescendi in æde Jovis, *ibid.*
 Tibur, vii. 11. ix. 30. xxii. 11. xxx. 45. xliii. 2.
 Tiburtes, populi, vii. 9. quare iis bellum indixerint Romanis, *ibid.* Gallos benigne adjuvant commeatu, 11. vincuntur, *ibid.* infesto agmine, primo noctis silentio, ad urbem Romam veniunt, 12. ad moenia Romæ vincuntur, *ibid.* cum iis bellum geritur, 18. coguntur dedere se Romanis, 19. triumphus de Tiburtibus, *ibid.* tuentur Pedanos, viii. 12. eos vincit L. Furius

- Furius, consul, 13. multatur agro, 14.
- Tichius, cacumen montis Cætaræ, xxxvi. 16. 17.
- Ticinus, amnis, v. 34. xxi. 39. Romani ponte Ticinum jungunt, xxi. 45. pugna equestris ad Ticinum 46.
- Tifata, mons, vii. 29. xxiii. 36. xxvi. 5.
- Tifernum, oppidum, ix. 44. x. 14.
- Tifernus, mons, x. 30.
- Tigillum Sororium, i. 76.
- Timanora Dolopem jaculatoribus & funditoribus præficit Perseus, xlii. 58.
- Timasocrates Rhodius, xxxvii. 14.
- Timasitheus Liparensis a legatis Romanis injuriam popularium arcet, v. 28.
- Timavi lacus, xli. 5.
- Timocrates Pellenensis præest Argis, xxxiv. 29. 40.
- Timon, princeps Thebarum Phthioticarum, xxxiii. 5.
- Timon præponitur ab Antiocho Lydiæ, xxxvii. 44.
- Timotheus, præfectus Persei, xlii. 67.
- Tirones ab decem & sex annis milites scribit Philippus, xxxiii. 3.
- Tisæum mons, xxviii. 5.
- Tisippi crudelitas in Ætolorum principes, xlv. 23.
- Tiso Patrensis, xxxv. 26.
- Titientes, equitum centuria, & tribus antiqua, i. 13. 36. x. 6.
- C. Titinius, tribunus plebis, xxxv. 8.
- L. Titinius, tribunus militum consulari potestate, v. 12. iterum, 18. profectus adversus Faliscos, male rem gerit, *ibid.*
- M. Titinius tribunus plebis creatur, iii. 54.
- M. Titinius, magister equitum, x. 1.
- M. Titinius, tribunus plebis, xxxv. 8.
- M. Titinius Curvus, prætor, xl. 59. sortitur jurisdictionem urbanam, xli. 2. delectum Romæ habet, 9. dat senatum Sempronio & Postumio, 10.
- M. Titinius, prætor, sortitur Hispaniam citeriorem, xli. 2. *vid.* & 19. 31. accusatur ab Hispanis, xliii. 2.
- P. Titinius, legatus, xxxi. 21.
- Sex. Titinius, tribunus plebis, queritur indignam mortem Mælii, iv. 16.
- Titium atrium in Lautumiis, xxxix. 44.
- Titus Tatius, rex Sabinorum, i. 10. ad eum congregantur raptarum virginum parentes, *ibid.* bellum parat, *ibid.* corrumpit auro filiam Tarpeji, quæ Sabinos in arcem accipit, 11. pax convenit inter eum et Romulum, 13. ejus mors, 14.

Toga

- Toga prætexta ab Etruscis sumpta, i. 8. Togam prætextam fumunt qui se pro populo devovent, viii. 9. Togæ Prætextæ habendæ jus, ut pontificibus, ita datum triumviris epulonibus, xxxiii. 42. prætextis Togis quinam uterentur, xxxiv. 7.
- candida, xxxix. 39. *vid.* Album.
- picta, x. 7. Togam pictam Masinissæ donat Scipio, xxx. 15.
- purpurea, xxvii. 4. xxxi. 11.
- virilis, xxvi. 19. xlii. 34.
- Toletum, urbs parva, sed loco munita, xxxv. 7. 22. operibus Toletum capit M. Fulvius Nobilior, proconsul, *ibid. vid. & xxxix. 30.*
- Tolistoboji Galli in Asia, xxxviii. 15. quonam modo eas ceperint sedes, 16. iis Romani bellum inferunt, *ibid. & seqq.* fugiunt in Olympum montem, 18. 19. vincuntur, 20. *& seqq.*
- Lar, sive Lartes, Tolumnius, Vejentium rex, iv. 17. ad eum deficiunt Fidenæ, *ibid.* interfici jubet legatos Romanos, *ibid.* in prælio occiditur a Cornelio Cossio, tribuno militum, 19.
- Tonitru ineunti magistratum superveniens, vitio creatum arguebat, xxiii. 31.
- Tormenta bellica, xxiv. 34.
- Torone, urbs, xxviii. 7. xlv. 12. xlv. 30. eam incolunt profugi ab Thebis Phthioticis, xxviii. 7. capitur a Philippo, *ibid.*
- Toronæ promontorium, xxxi. 45.
- Toronaicum mare, xlv. 11.
- Torquatus, cognomen T. Manlio datum, vii. 10. *vid.* Manlius.
- Torquis aureus magni ponderis in Capitolio Jovi donum in æde positus, xxviii. 36.
- Torques aureos mille quadringentos septuaginta transtulit P. Cornelius Scipio, xxxvi. 40.
- Tragula Annibalictus, xxi. 7. etiam Cn. Scipio, xxiv. 42.
- Tralles, sive Tralli, Illyriorum genus, xxxi. 35. xxxiii. 4. xxxvii. 40.
- Tralles, urbs Asiæ, dedit se Romanis, xxxvii. 45.
- Transalpini Galli. *vid.* Galli.
- Transfugæ verberati, & securi percussi, xxiv. 30. nominis Latini qui erant, securi percussi, Romani in crucem sublati, xxx. 43.
- Transfugæ nomen execrabile veteribus fociis, novis suspectum, xxvii. 17.
- Trafimenus lacus, xxii. 4. ad eum Annibalis castra & insidiæ, *ibid.* ad Trafimenum pugna, 6. & 7. *vid. & xxiv. 13.*

M.

M. Trebellius Fregellanus, xliii.

23.

Q. Trebellius, centurio legionis quartæ, xxvi. 48. eum inter & Sex. Digitium de murali corona certamen, *ibid.*

Trebia, oppidum, ii. 39. Trebiam capit Coriolanus, *ibid.*

Trebianus ager in Campania, xxiii. 14.

Trebia, fluvius, xxi. 48. ad eum pugna, 54 56.

Trebius, nobilis Compsanus, xxiii. 1

C. Trebonius, tribunus plebis, v. 11.

C. Trebonius, legatus, x. 40.

L. Trebonius, tribunus plebis, infectatur Patres, unde Asperio inditum cognomen, iii. 65. ejus rogatio, *ibid.*

M. Trebonius, tribunus militum consulari potestate, vi. 21.

Trebulæ, urbs, xxiii. 39.

Trebulanus ager, xxiii. 14.

Trebulanis data civitas, x. 1.

C. Tremellius, decemvir agro dividendo, xlii. 4.

Cn. Tremellius Flaccus, quæstorius, in Asiam ad Attalum legatus mittitur, xxix. 11. ædilis plebis, xxx. 26. creatur prætor, *ibid.* fortitur Siciliam, 27.

Cn. Tremellius, tribunus plebis, xlv. 15.

Triarii, milites, ii. 47. vii. 23. viii. 8. cur, & quo sensu dicatur res ad Triarios rediisse, *ibid.*

Tribunal prætoris, xxvii. 50.

Tribunal consulis Romani Macedonibus est terrori, xlv. 29.

Tribunalia a prætoribus ad Piscinam publicam posita, xxiii. 32.

Tribunal in castris, xxviii. 27.

Tribunus Celerum, i. 59.

Tribuni militum in secessione militum ab exercitibus creati, iii. 51.

Tribuni militum primo ab imperatoribus, dein populi suffragio ex parte facti, vii. 5. *vid. & ix.* 30.

— legionis primæ, secundæ, tertiæ, xxii. 53.

— alternis imperabant, xl. 41.

— propter bellum Macedonicum, non suffragiis creati, sed a consulibus prætoribusque facti, xlii. 31.

— rursus a populo ex parte creati, xliii. 14. xlv. 21.

Tribuni militum consulari potestate tres numero primum creati, iv. 6. 7.

— abeunt honore, quasi vitio creati, *ibid.*

— quatuor creantur, iv. 31.

— sex, iv. 61.

— octo, v. 1.

Tribunos militum consulari potestate creati, evincunt tribuni plebis, iv. 25. mox vetat senatus, decernitque, ut consularia comitia habeantur, *ibid.*

Tribuni militum consulari potestate patricii omnes creati per

- per quatuor & quadraginta annos, vi. 37.
- Tribunus militum consulari potestate ex plebe primus, v. 12.
- Tribuni plebis primum creati, ii. 33.
- sacrosancti, *ibid.* & iii. 55.
- non populi, sed plebis magistratus, ii. 56. *vid.* & 35.
- tributis comitiis creari jubentur, ii. 56-58. numeroque eorum tres adduntur, ex Pisone, *ibid.*
- decem creantur, iii. 30.
- tolluntur, decemviris institutis, iii. 32.
- restituantur, iisdem sublatis, iii. 54.
- per cooptationem duo adsciscuntur patricii & consulares, iii. 64. 65. *vid.* & v. 10.
- cooptari vetantur, iii. 65. v. 11.
- certant adversus Patres, ii. 42. & *passim.*
- diem dicunt C. Marcio, ii. 35.
- M. Manlio, vi. 20.
- Tribunus plebis viatorem mittit ad consulem, ii. 56.
- Tribuni plebis minantur vincula consulibus, iv. 26.
- tribunis militum. v. 9.
- in ordinem cogunt dictatorem, ut quidam retulere parum probabiliter, vi. 38.
- Tribuni plebis vetant delectum haberi, iv. 1. & *alibi sepius.*
- vetant tributum conferri, v. 12.
- vetant per quinquennium ullos magistratus curules creari vi. 35.
- Tribunus plebis unus per intercessionem suam. unamque vocem *veto*, ceteros omnes morari potest, ii. 44. iv. 48. vi. 35.
- Tribunorum plebis potestas moribus urbis terminatur, iii. 20.
- Tribunus plebis a Patribus clam occisus, ii. 54.
- Tribuni plebis duo, quod gratificati fuerant Patribus, post depositum magistratum accusantur, & damnantur, v. 29.
- Tribunis plebis usitatum semetipso creare, iii. 35.
- Tribunus plebei esse non potest, cujus pater, qui sella curuli federit, vivit, xxvii. 21. xxx. 19.
- Tributa comitia, ii. 56. *vid.* Comitia.
- Tributo plebs liberata Romæ, ii. 9.
- Tributum indictum, iv. 60.
- Tributum ægre collatum, v. 10 conferri prohibetur, 12.
- Tributum in murum, saxo quadrato faciendum, vi. 32. in militum stipendium, x. 46.
- Tributum duplex imperatum civibus Romanis, xxiii. 31.
- Tribus unde dictæ? i. 43.
- Æmilia, xxxviii. 36.
- Aniensis,

- Anienſis, x. 9.
 — Arnienſis. *vid.* Narnienſis.
 — Claudia, ii. 16.
 — Cornelia, xxxviii. 36.
 — Cruſtumina, xlii. 34.
 — Eſquilina, xlv. 15.
 — Falerina, ix. 20.
 — Galeria, xxvii. 6.
 — Macia, viii. 17. xxix. 37.
 — Narnienſis, ſive Arnienſis, vi. 5. xxix. 37.
 — Papiria, viii. 37.
 — Pollia, viii. 37. xxix. 37.
 — Pomptina, vii. 15.
 Publia, vii. 15.
 — Pupinia, xxvi. 9.
 — Sabatina, vi. 5.
 — Scaptia, viii. 17.
 — Stellatina, vi. 5.
 Terentina, x. 9.
 — Tromentina, vi. 5.
 — Veturia, xxvi. 22.
 — Ufentina, ix. 20.
 — una & viginti factæ, ii. 21.
 Tribus urbanæ quatuor, i. 43. ix. 46. xlv. 15.
 Tribu moti, iv. 24. xxiv. 18.
 Tribus bellum jubent, vi. 21. pacem, xxx. 43. xxxiii. 25. triumphum decernunt, iii. 63. *vid.* & Comitia tributa, & Plebs.
 Tricca, urbs, xxxii. 13. xxxvi. 13. xxxix. 25.
 Tricipitinus. *vid.* Lucretius Tricipitinus.
 Triclinia toto foro ſtrata, xxxix. 46.
 Tricorii, populi, xxi. 31.
 Trientius Tabuliusque ager, quare ſic dictus, xxxi. 13.
 Trifanum, locus, viii. 11.
 Trigemina porta, iv. 16. xxxv. 10. 41. xl. 51. xli. 32.
 Triphylia, xxxii. 13. a Philip-po Achæis redditur, xxviii. 8. xxxii. 5. xxxiii. 34.
 Tripolis Theſſaliæ, xlii. 53.
 Tripolis Scea, xlii. 55. *vid.* & 67.
 Tripolis Laconici agri, xxxv. 27.
 Tripolitanus ager, xxxvi. 10.
 Tripudium ſoliſtimum, x. 40.
 Tripudia Gallorum, proelium ineuntium, xxxviii. 17.
 Triremes, xxxi. 22.
 Tritonon, Doridis oppidum, xxviii. 7.
 Triumphi origo, i. 10.
 Triumphus Tarquinii Priſci, primus a Livio memoratus, i. 38. P. Valerii, ii. 7. Camilli, v. 23. Scipionis Africani, xxx. 45. L. Æmilii Paulli, xlv. 39. 40.
 Triumphus navalis primus, xvii. 12. *vid.* & xviii. 41. xlv. 42.
 Triumphus deſcriptio, iii. 29. *vid.* & xlv. 39. 40.
 Triumphus tam eſt militum, quam ducum, xlv. 38.
 Triumphantium ornatus, x. 7. xxx. 15.
 Triumphantium filii pueri curru cum patre vehi ſolebant, xlv. 40.
 Triumphum

- Triumphum primus acto honore reportavit Q. Publilius Philo, viii. 26.
- Triumphantibus post exactum magistratum imperium ut esset, quo die urbem inituri essent, ad populum ferebatur, xlv. 35.
- Triumphum concedere aut denegare senatus est, iii. 63.
- Triumphus sine auctoritate Patrum, populi jussu acti, iii. 63. vii. 17. sine auctoritate Patrum, sine populi jussu, x. 37.
- Triumphare non poterat, qui sine magistratu res gessisset, xxviii. 38. xxxi. 20.
- Triumphum petens, quum sine magistratu res gessisset, L. Cornelius Lentulus ovationem impetrat, xxxi. 20. item L. Manlius, xxxix. 29.
- Triumphatur in monte Albano, *vid.* xxvi. 21.
- Triumphus in quo neque captivi ante currum ducti, neque spolia prælata, neque milites secuti, xxxi. 49.
- Triumphus, nullo bello gesto, xl. 38.
- Triumviri coloniarum deducendæ creati, iv. 11. vi. 21. viii. 16. ix. 28. xxi. 25. xxxi. 49. xxxii. 29.
- Triumviri bini creati jussi, qui citra & ultra quinquagesimum lapidem, in pagis forisque & conciliabulis, omnem copiam ingenuorum inspicerent, xxv. 5.
- Triumviri bini, uni sacris conquirendis, alteri reficiendis ædibus sacris, creati, xxv. 7.
- Triumviri capitales incusantur ab senatu, quod cœtus sacrificantium novo more non prohiberent, xxv. 1. jubentur intentiorem custodiam Lautumiarum carceris habere xxxii. 26. iis mandatum, ut per urbem vigilias disponant, xxxix. 14.
- Triumviri epulones quando primum creati, xxiii. 42. iis ut pontificibus, datum jus togæ prætextæ habendæ, *ibid. vid.* xl. 42.
- Triumviri mensarii facti ob argenti penuriam, xxiii. 21. xxiv. 18. xxvi. 36.
- Trocmi, Galli, occupant Hellepontiorum oram, xxxviii. 16. *vid.* Gallogræci.
- Trogiliorum portus, xxv. 23.
- Troja capta, & in Trojanos sævitum, i. 1.
- Troja decem annis oppugnata ob unam mulierem, v. 4.
- Troja in Euganeorum agro ab Antenore condita, i. 1.
- Troja in Laurente agro ab Æneia condita, i. 1.
- Trojanus pagus, i. 1.
- Trojani, i. 1.
- Troilium in Etruria a Sp. Carvilio consule captum, x. 46.
- Tromentina tribus addita, vi. 5.
- Trophonii specus, xlv. 27.
- Trophonius Jupiter, *ibid.*
- Tryphon

Tubero. *vid.* Ælius.

Tubertus. *vid.* Postumius.

M. Tuccius, ædilis curulis, xxxv. 41. creatur prætor, xxxvii. 45. fortitur Apuliam & Bruttios, xxxvii. 2. ei in Brutiis & Apulia prorogatum imperium, xxxvii. 50. xxxviii. 36. creatur triumvir coloniarum deducendarum, xxxix. 23.

Tulliarum regis Servii Tullii filiarum duarum, i. 46. majoris Tulliarum ambitio, *ibid.* ambæ nubunt Tarquiniis, *ibid.* minor nubuit Arunti, *ibid.* majoris Tulliarum violenta consilia, 47. Tulliarum majoris impietas, 48. Tarquinio pulso & ipsa fugit, 59.

Tullianum, xxix. 22.

Cl. Tullus. *vid.* Clælius.

Man. Tullius, consul, ii. 19.

Serv. Tullius. *vid.* Servius.

Sex. Tullius septimum primum pilum ducit, vii. 13. ejus ad C. Sulpicium, dictatorem, quod bellum traheret, oratio, *ibid.* privatum dictatoris cum eo colloquium, 14. ejus in prælio virtus, 16.

Tullus Hostilius creatur rex Romanorum, i. 22. ejus indoles, *ibid.* infert Albanis bellum, 23. ejus cum Mettio colloquium, *ibid.* favet Horatio reo, 26. in prælio adversus Veientes Fidenatesque duodecim vocat Salios, fanæque Pallori ac Pavori, 27. supplicio afficit Mitium ob

perfidiam, 28. diruit Albam, 29. addit Cælium montem urbi, ibique deinde habitat, 30. principes Albanorum in Patres, & equitum decem terminas ex Albanis legit, *ibid.* infert Sabinis bellum, eosque vincit, *ibid.* longinquo morbo implicatur, 31. fit superstitionibus obnoxius, *ibid.* fulmine ictus cum domo conflatur, *ibid.* regnavit annos duos & triginta, *ibid.*

Att. Tullus, princeps Volscorum, infestus Romanis, ii. 35. excipit hospitio Marcium Coriolanum, *ibid.* de bello Romanis inferendo cogitat, *ibid.* ejus dolus, 37. Volsci, a Tullo concitati, deficiunt, 38. 39.

Tumultus Gallicus, vii. 9.

— Sabinus, ii. 26.

— Servilis, xxxii. 26.

ob Tumultum justitium indictum, & delectus sine vacationibus, vii. 28.

Tunes, locus quum operibus, tum suapte natura tutus, xxx. 9. abest ab Carthagine quindecim millia ferme passuum, *ibid.* Tuneta occupat Scipio, *ibid.* *vid.* & 16. 36.

Tunica palmata, x. 7. Tunicam palmatam Masinissæ donat Scipio, xxx. 15. *vid.* & xxxi. 11.

— purpurea, regi Syphaci dono missa, xxvii. 4.

Tunicæ versicolores, ix. 40.

Tunicæ

- Tunicæ, militum præmia, vii. 37. x. 30.
 Turba, oppidum Hispaniæ, xxxiii. 44.
 Turbæ ob nexos, ii. 23. 27. *vid.* Seditio.
 Turdetania, xxviii. 39. xxxiv. 16. in Turdetaniam proficiscitur cum exercitu P. Manlius, prætor, xxxiv. 17. & M. Porcius Cato, consul, accitus a Manlio, prætore, 19.
 Turdetani, populi, xxi. 6. lites inter eos et Saguntinos, ab Annibale fatæ, *ibid.* iis ut Saguntini res reddant, postulat Annibal, 12. in potestatem redacti, sub corona venduntur, xxiv. 42. eorum urbs deleta, *ibid.* eorum regulus Attanes, xxviii. 15. vectigal ex eorum agro Saguntini capiunt, 39. omnium Hispanorum maxime imbelles habentur, xxxiv. 17.
 Turduli iidem, qui Turdetani, xxviii. 39. xxxiv. 17.
 Turdulum bellum, xxxiv. 20.
 Turmæ equitum, i. 30.
 Turma equitum Placentina, xlv. 40.
 — Æternina, *ibid.*
 — Lucana, xxii. 42.
 Turnus, rex Rutulorum, Æneæ Latinoque bellum infert, i. 2. vincitur, & cum Mezentio junctis viribus, altero prælio superatur, *ibid.*
 Turnus Herdonius. *vid.* Herdonius.
 Turres murorum, xxi. 8.
 Turres contabulatæ, xxiv. 34.
 Turres impositæ tergo elephatorum, xxxvii. 40.
 Turres in operibus oppugnandarum urbium, v. 5. xxi. 11. xxxii. 17. xxxiii. 17.
 Turris Eudieru, xlv. 3.
 Turris quinque tabulatorum, xxviii. 6.
 Turrus, *vel* Thurrus, regulus omnium Hispanorum potentissimus, xl. 49. ejus duo filii cum filia in potestatem veniunt Romanorum, *ibid.* sequitur Romanos, fortique ac fidei opera rem Romanam adjuvat *ibid.*
 Tusci occupant Janiculum, ii. 51. eorum imperium olim quam late patuerit, i. 2. v. 33. Tusci opprimuntur a Romanis, 45. *vid.* Etrusci.
 Tuscum mare, v. 33. xxvi. 19.
 Tuscus vicus Romæ, ii. 14. xxvii. 39. xxxiii. 26.
 Tusculum, ii. 15. 16. xxvi. 9. capitur a Latinis, vi. 33. recipitur, cæsis Latinis, *ibid.* oppugnatur a Veliternis, 36. liberatur obsidione, *ibid.*
 Tusculana arx, iii. 23. 42. vi. 33.
 Tusculani colles, iii. 7. 8.
 Tusculani Romam suppetias mittunt, iii. 18. iis decretum bellum. vi. 25. quod arcent constanti pace, *ibid.* pacem impetrant, deinde & civitatem

- tem, 26. *vid.* & viii. 14. de
iis, rogatione Flavia, judici-
um populi, viii. 37. populus
Tusculanus mutata veste venit
Romam, impetratque veniam,
ibid. in Papiria tribu suffragi-
um ferebant, *ibid.*
- Tutia, fluvius, xxvi. 11.
- Tutorum potestas contra ma-
trem, in virgine nuptum elo-
canda, iv. 9. tutoris optio
Hispalæ Feceniæ concessa,
xxxix. 19.
- Tycha nomen partis Syracusa-
næ urbis, xxiv. 21. xxv.
25.
- Tyndarium, xxxvi. 2.
- Tyrannidem, pedibus tractus,
non insidens equo, relinquere
debet, auctore Dionysio ty-
ranno, xxiv. 22.
- Tyrrhenum mare, v. 33.
- Tyrrheum, oppidum, xxxviii.
9.
- Tyrus, xxxiii. 48
- Tyrii, xxxv. 48. conditores
Carthaginis, xxxiii. 49.
- Tyscos, vicus. xxxviii. 18.
- V
- Vacatio, viii. 20. sine ulla Va-
cationis venia exercitus scrip-
tus, *ibid.* *vid.* & vii. 28.
- Vacatio rei navalis colonis ma-
ritimis negata, xxvi. 3.
- Vacatio sacrosancta, xxvii. 38.
- Vacca ænea Syracusis ab agresti
tauro inita, ac femine ad-
sperfa. *vid.* Prodigium.
- Vaccæi, Hispana gens, vincun-
tur ab Annibale, xxi. 5.
funduntur fuganturque ab
M. Fulvio, xxxv. 7. *vid.* &
xl. 47. 50.
- Vacci prata, viii. 19. *vid.* Vi-
truvius Vaccus.
- Vades publici a quo, & qua oc-
casionem, primum dati, iii. 13.
- Vadimonis lacus, ix. 39. ad
hunc lacum cum Etruscis
acriter pugnatum, *ibid.*
- Valerius Antias, historiæ Ro-
manæ scriptor, iii. 5 nullum
mentiendi modum tenet,
xxvi. 49. immodice omnium
rerum numerum auget, xxxiii.
10. citatus, xlv. 39. xxix.
35. xxx. 19. 29. xxxii. 6.
xxxiv. 15. xxxv. 2. xxxvi.
19. 38. xxxviii. 50. xxxix.
22. xl. 29. xli. 32. xlii. 11.
xliv. 13. xlv. 40.
- Valerius Flaccus, tribunus mi-
litum, xlv. 14.
- C. Valerius, tribunus militum,
consulari potestate, vi. 36.
- C. Valerius, consul, viii. 18.
- C. Valerius, flamen Dialis,
xxxix. 39. creatur prætor,
& sortitur jurisdictionem per-
egrinam, 45.
- C. Valerius legatus mittitur
Alexandriam, xlii. 6. 17.
- C. Valerius Flaccus, flamen
Dialis, inauguratur invitus,
xxvii. 8. jure sacerdotii sena-
tum ingreditur, *ibid.* ædilis
curulis

- curulis, xxxi. 50. xxxii. 7.
- C. Valerius Lævinus, prætor, fortitur Sardiniam, xl. 44. consul subrogatur in locum Cornelii Scipionis, xli. 21. triumphat de Liguribus, 22. mittitur legatus ad Antolos, 30. petit censuram, xliii. 16.
- C. Valerius, Lævini filius, xxxviii. 9.
- C. Valerius Potitus, tribunus militum consulari potestate, iv. 49. consul creatur, 53. capit arcem Carventanam, *ibid.* urbem evans introit, *ibid.* tribunus militum consulari potestate iterum, 57. tertium, 61.
- C. Valerius Tappo, tribunus plebis, xxxviii. 36.
- L. Valerius, quæstor, diem perduellionis dicit Sp. Cassio, consuli, ii. 41. consul creatur, 42. iterum, 61. bellum gerit adversus Aequos, 62.
- L. Valerius, interrex, v. 17.
- L. Valerius, legatus, auream crateram donum Apollini Delphos fert, v. 28. exceptus a Liparensum piratis, dimittitur, *ibid.*
- L. Valerius, magister equitum, v. 48.
- L. Valerius, magister equitum, dictus, viii. 18.
- L. Valerius in locum M. Cornelii Cethegi sufficitur pontifex, xxxiii. 42.
- L. Valerius, tribunus plebis, ad populum tulit de lege Oppia abroganda, xxxiv. 1. ejus contra Catonem consulem oratio, 5.
- L. Valerius Flaccus, magister equitum dictus, ix. 7.
- L. Valerius Flaccus, ædilis curulis, xxxi. 4. creatur prætor, 49. fortitur Siciliam, xxxii. 1. consul, xxxiii. 42. fortitur Italiam, 43. ejus res gestæ, xxxiv. 21. 45. legatus consularis, sub M. Acilio consule rem gerit ad Thermopylas, xxxvi. 17. 19. fit censor, xxxix. 40. ejus censure acta, 42-44. princeps senatûs, quum censor esset, lectus est, 52. pontifex moritur, xl. 42.
- L. Valerius Publicola, tribunus militum consulari potestate, v. 26. iterum, vi. 1. tertium, 5. quartum, 21. quintum, 27.
- L. Valerius Potitus primus adversus decemviros movet certamen, iii. 39. 41. cum M. Horatio Appium expellit foro, 49. cum eodem legatur ad plebem, 50-53. & fit consul, 55. leges fert in gratiam plebis, *ibid.* ejus res gestæ in bello, 60. 61. triumphat sine auctoritate Patrum, populi jussu, 63. sibi consulatum continuari nolle se, profitetur, 64. *vid.* & iv. 6.
- L.

- L. Valerius Potitus. tribunus militum consulari potestate, iv. 49. iterum, 58. tertium, v. 1. quartum, 10. quintum, 14. a Faleriis ingentes prædas agit, *ibid.*
- L. Valerius Potitus. consul creatur, v. 31. facit ludos magnos, *ibid.* cædit Æquos, *ibid.* triumphat, *ibid.*
- L. Valerius Potitus, interrex, v. 21.
- L. Valerius Potitus, interrex, vi. 5.
- L. Valerius Tappo creatur prætor xxxv. 10. fortitur Siciliam, 20.
- L. Valerius C. F. Tappo creatur triumvir coloniae deducendæ, xxxvii. 46.
- L. Valerius P. F. Flaccus creatur triumvir coloniae deducendæ, xxxvii. 46.
- M. Valerius fecialis facit Sp. Fusum patrem patratum, i. 24.
- M. Valerius, Publicolæ frater, consul, triumphat de Sabinis, ii. 16. in pugna ad Regillum lacum, petens Tarquinium, ipse interficitur, 20.
- M. Valerius, M. F. Volesi N. non fuit primus dictator, ii. 18.
- M. Valerius, Volesi F. dictator creatur, ii. 30. de Sabinis triumphat, 31. quum populo indulgeri cuperet, aspernantibus Patribus ejus relationem, abdicat se dictatura, *ibid.*
- M. Valerius augur moritur, iii. 7.
- M. Valerius, quæstor, iii. 25. consul, 31.
- M. Valerius, tribunus militum, cum Gallo singulari certamine pugnans, a corvo galeæ infidente adjutus, hostem obtruncat, vii. 26. decem bobus aureaque corona donatur *ibid.* Corvus vocatur, *ibid.* tres & viginti annos natus consul creatur, *ibid.* secundum consul, 27. vincit Volscos, capit Satricum, & triumphat, *ibid.* tertium consul, 28. adversus Samnites proficiscitur, 32. ejus ad milites adhortatio, *ibid.* familiaris est militi dux, 33. invadit primus omnium hostes, & vincit, *ibid.* triumphat de Samnitibus, 38. dictator creatur, 39. seditionem rebellantium militum componit, 40. 41. quartum consul, viii. 16. capit Cales Aufonum, *ibid.* ex senatusconsulto triumphat, *ibid.* interrex, 17 & ix. 7. dictator secundum, x. 3. triumphat, 5. consul quintum, 6. legem fert de provocatione tertio tum ab urbe condita latam, semper a familia eadem, 9. consul sextum, T. Manlio suffectus, ii.
- M. Valerius Falto. quæstorius, in Asiam ad Attalum legatus mittitur, xxix. 11. ædilis curulis, xxx. 26. creatur prætor, & Bruttios provinciam fortitur

fortitur, 40. 41. ei prorogatur imperium, ut in Sardiniam trajiciat, xxxi. 8.

M. Valerius Lævinus, prætor, fortitur jurisdictionem peregrinam, sed postea bellum administrare jussus est, xxiii. 24. 30. 32. 3. 38. pro prætore præesse jubetur oræ maritimæ ad Brundisium, xxiv. 10. mittit M. Livium, qui Tarentum tueatur, 20. ad eum legati ab Orico, 40. ejus res gestæ in Græcia adversus Philippum, *ibid.* prorogato imperio mandatur ei Græcia & Macedonia, 44. iterum, xxv. 3. res gestæ, xxvi. 24. 26. consul absens creatur, 22. venit Romam, 27. Italiam fortitus, provinciam permutat cum Marcello collega, 29. suadet Patribus, ut omne aurum, argentum, æs signatum in publicum conferant, 36. Sicilia omni Pœnos expellit, 40. Romam redit, & res in Sicilia gestas narrat, xxvii. 5. ejus concertatio cum Patribus de dictatore dicendo, *ibid.* ei prorogatum imperium, 22. proconsul, ex Sicilia in Africam proficiscitur, xxviii. 4. legatus ad Attalum mittitur, xxix. 11. refert de reddendis pecuniis, quæ a privatis collatæ erant, 16. proprætor, cum classe mittitur adversus Philippum

in Macedoniam, xxxi. 3. mortis ejus causâ a Publio & Marco filiis ludi funebres facti, 50.

M. Valerius Lævinus creatur prætor, xxxix. 56. fortitur jurisdictionem peregrinam, xl. 1. *vid.* & xlii. 58.

M. Valerius Maximus, tribunus militum consulari potestate, v. 14. iterum, 24.

M. Valerius Maximus, consul, ix. 28. legatus dictatoris Papirii Cursoris, 40. prætor quartum, 41. censor, ix. 43. ab eo & collegâ viæ per agros publicâ impensâ factæ, *ibid.*

M. Valerius Messalla, præfectus classis, cum parte navium mittitur in Africam, xxvii. 5. populatur Africam, *ibid.* eum dictatorem dicere cupiens consul Lævinus prohibetur a senatu, *ibid.*

M. Valerius Messalla creatur prætor, xxxiv. 54. fortitur jurisdictionem peregrinam, 55. creatur consul, xxxviii. 35. legatus in Macedoniam, xli. 27. in locum Æmilii Papi sufficitur, decemvir factorum xlii. 28.

M. Valerius, legatus Æmilii Pauli in bello adversus Ligures, xl. 27.

M. Valerius Publicola, magister equitum, vii. 12. consul, 17. 18. iterum, 19.

P. Valerius, Volesi F. cum Sp. Lucretio venit ad Lucretiam, i. 58. jurat in verba, quæ

- quæ Brutus præiverat, 59. consul creatur in locum Col-
latini, ii. 2. pugnat cum Tar-
quiniis, 6. spolia legit, &
triumphans Romam redit, 7.
affectati regni infimulatur,
ibid. submittit fasces populo,
ibid. purgat se, *ibid.* Veliæ
ædes subjicit, *ibid.* leges ab eo
latæ, 8. cognomen Publico-
læ ei datum, *ibid.* ad Vejen-
tium bellum proficiscitur,
ibid. consul iterum creatur,
ibid. cædit Etruscos, 11. cre-
atur tertium consul, 15.
quartum consul, 16. infesto
exercitu in agrum Sabinum
proficiscitur, hostes cædit, &
Romam redit triumphans,
ibid. moritur, copiis familia-
ribus adeo exiguis, ut funeri
sumtus deesset, *ibid.* de pub-
lico elatum luxere matronæ,
ut Erutum, *ibid.*
- P. Valerius, consul, ii. 52.
- P. Valerius Potitus, tribunus
militum consulari potestate,
vi. 6. socius imperii a Ca-
millo lectus, *ibid.* tribunus
militum consulari potestate
iterum, 18. tertium, 27. quar-
tum, 32. fundit Volscos &
Latinos, *ibid.* quintum, 36.
sextum, 42.
- P. Valerius Flaccus, legatus ad
Annibalem missus, xxi. 6.
- P. Valerius Flaccus, legatus
Marcelli in pugna ad Nolam,
xxiii. 16. præfectus classis,
34. 38. *vid.* & xxvi. 8.
- P. Valerius Lævinus creatur
prætor, & fortitur Galliam,
xli. 12.
- P. Valerius Publicola, interrex,
iii. 8. consul creatur, 15. ejus
ad tribunos & plebem oratio,
17. oppugnat Capitolium,
ab Herdonio servisque occu-
patum, 18. interficitur, *ibid.*
- P. Valerius Publicola, consul,
vii. 21. prætor, 23. dictator
28.
- P. Valerius Publicola, magister
equitum, viii. 17.
- T. Valerius, legatus, xxiv. 40.
- Valetudinis ergo supplicatio
facta, xl. 37.
- Valetudinis populi causâ sup-
plicatio & feriæ, xlii. 2.
- Valetudini excusandæ sollem-
nia fuere cum jurejurando
verba, vi. 22.
- Vallaris corona. *vid.* Corona.
- Vallum Macedonum, xxxiii.
5.
- Romanorum, *ibid.*
- Varro. *vid.* Terentius.
- Vasa argentea in cella Jovis
ex mulctatitia pecunia posita,
x. 23.
- Vasa argentea & aurea Romani
donant Attalo, Eumenis fra-
tri, xxxv. 23.
- Vasa ænea & argentea Gallica,
xxxvi. 40.
- Vasa aurea quingentum pondo
Romanis mittit Antiochus,
xlii. 6.
- Vasorum aureorum & argente-
orum ingens numerus Asia-
tico

- tico triumpho traductorum
 xxxvii. 59.
 Vastetani, xxxvii. 46.
 Vates ex alieno errore quæstum
 facientes, xxv. 1.
 Vates Græcus Bacchanalia in
 Etruriam invehit, xxxix.
 8.
 Vaticanus ager, x. 26.
 Vaticanilibri jubentur ad præ-
 torem deferri, xxv. 1.
 Vecilius mons, iii. 50.
 Vectigal novum statutum ex
 salaria annona, xxix. 37.
 Vectigalannuum in opera pub-
 lica censoribus decretum, xl.
 46.
 Vectigal e metallis Macedoni-
 cis, xlv. 18. 29.
 Vectigalia populi Romani sub
 nutu arbitrioque censorum
 fuere, iv. 8.
 Vectigalia magna ex ferrariis
 & argentariis in Hispania in-
 stituit Cato, xxxiv. 21.
 Vectigalia summis pretiis loca-
 ta, xxxix. 44. multa institu-
 ta, xl. 51.
 Vectigalium annuorum dimi-
 dium ad opera publica faci-
 enda censoribus attributum,
 xlv. 16.
 Vectigalia Carthaginensium
 prædæ ac divisui esse princi-
 pibus, prohibet Annibal,
 xxxiii. 46. 47.
 Vectius Messius. *vid.* Messius.
 Vectones funduntur & fugantur
 ab M. Fulvio, prætore, xxxv.
 7.
 Vectonum magnus exercitus
 Toletanis subsidio venit,
 xxxv. 22.
 Veientes in fines Romanos ex-
 currunt, i. 15. a Komulo
 vincuntur, *ibid.* agri parte
 mulctatis in centum annos
 induciæ datæ, 15. vincuntur
 a Tullo, 27. *vid.* 30. 42.
 Veientes Tarquinium juvant
 ad repetendum regnum, ii.
 6. iis restituitur ager, 13. Ve-
 jentem agrum, foedere ad
 Janiculum iusto Romanis
 ademptum, restituit Porfena,
 15. populantur Romanorum
 agrum, 43. minitantur se
 oppugnaturus Romam, *ibid.*
 lacescunt Romanos ad pug-
 nam. 45. vincuntur, 46. 47.
 assidui magis, quam graves,
 hostes, 48. Fabii suscipiunt
 bellum privato sumtu cum
 Vejentibus, *ibid.* Veientes
 Fabiorum victores, 50. vin-
 cuntur a Romanis, 51. de-
 nuo Romanis bellum infe-
 runt, 53. fugantur, *ibid.* im-
 petrant inducias quadraginta
 annorum, 54.
 depopulantur extrema
 agri Romani, iv. 1. bellum
 renovant adversus Romanos,
 interfectis etiam eorum lega-
 tis, 17. vincuntur, 18. 19.
vid. Tolumnius. iis bellum
 indictum, 30. compellunt
 Romanos in castra, 31. vin-
 cuntur, 33. Vejentibus in-
 duciæ annorum viginti datæ,

35. Veiens fenatus superbe respondet legatis Romanis, 5^a. iis indicitur bellum, 60.
- Veientes regem creant, v. 1. quod improbatur ab Etruscis *ibid.* septies rebellarunt, 4.
- Veji obsessi a Romanis, iv. 61. hibernacula ad Vejos, v. 2. *ea, quæ gesta sunt in obsidione Vejorum, narrantur capp.* 7.
- 21. Veji capiuntur a Camillo, dictatore, 21. post decennalem obsidionem, 22. Vejos migrare plebs Romana cupit. 24. inde turbæ, *ibid.* 25. 29-30. antiquatur lex de migrando Vejos. 30. Vejos fugiunt reliquæ Alliensis prælii, 37. multis eo confluentibus, fit jam valida manus, quæ, a Vejis profecta, Camillo duce, repetit patriam, 46. 48. rursus movetur actio transmigrandi Vejos, 49. 50. antiquatur ea rogatio, 55. qui Vejos iverant, revocantur senatusconsulto, vi. 4.
- Vejentanæ prædæ decimam partem vovet Apollini Camillus, v. 21. quonam modo illa decima pars soluta fuerit, 23. 25. 28.
- Vejentani agri septena jugera plebi divisa, v. 30.
- Velabrum, xxvii. 37.
- Velamenta supplicum, xxv. 25. xxix. 16. xxxv. 34, xxxvi. 20.
- Velia, regio altissima in urbe Roma, ii. 7. ibi inædificare incipit P. Valerius, *ibid.* Veliaæ ædes subjiçit, *ibid.*
- Velia, urbs Lucania, xxvi. 39.
- Velites ut in legionibus essent, institutum, xxvi. 4. eorum armatura, xxxi. 35. xxxviii. 21.
- Velitræ in Volscis, ii. 30. eo colonia a Romanis deducta, 31. numerus colonorum auctus, 34.
- Veliterni deficiunt, vi. 13. 21. vincuntur, 22. *vid.* & 29. incursant Romanorum agrum, 36. oppugnant Tusculum, *ibid.* obsidentur a Romanis *ibid.* & 37. 38. 42. vastant Romanorum agrum, vii. 15. rursus deficiunt, viii. 3. & 12. in eos, quod toties rebellassent, graviter sævitum, 14. iussi trans Tiberim habitare, ut ejus, qui cis Tiberim deprehensus esset, usque ad mille pondo clarigatio esset, *ibid.*
- Veliternus ager, ii. 31. xxx. 38.
- Venaliū portoria. *vid.* Portorium.
- Venatio leonum & pantherarum data Romæ ab M. Fulvio, xxxix. 22.
- Venatio omnis generis ex sue mansuetudo, xxxv. 49.
- Venationis prætextu occupatum & proditum Tarentum, xxv. 9.
- Veneficæ matronæ ad centum septuaginta

- septuaginta damnatæ, viii. 18.
- Veneficia, deque iis quæstiones, xxxix. 8. 38. 41. veneficorum ad duo millia damnata, *ibid. vid.* & xl. 37.
- Venenum habent reges ad incerta fortunæ, xxx. 15.
- Veneni poculum Demetrio, Philippi filio, datum, xl. 24.
- Veneti in Italia ab Henetis & Trojanis oriundi, i. 1. finum circumcolunt maris Adriatici, v. 33. *vid.* & x. 2.
- Venetia, xli. 32.
- Ventorum atrox tempestas, xl. 2.
- Ventris & ceterorum membrorum apologus, ii. 32.
- Venus, x. 31. ejus ædes prope cicum, *ibid.* facta ex ære mulctatio matronarum stupri damnatarum, *ibid.*
- Veneri & Marti pulvinar in lectisternio, xxii. 10.
- Venus Cloacina, iii. 48.
- Venus Erycina, xxii. 9. ejus ædes dedicatur a Q. Fabio Maximo, xxiii. 30. 31. ejus ædes extra portam Collinam, xxx. 38. *vid.* & xl. 34.
- Veneris ædes sine ullo vestigio cremata, xli. 2.
- Venusia colonia suppleta, xxxi. 49.
- Venusiam fugit post cladem Cannensem consul Romanus xxii. 49. tum reliquæ exercitus, 54. *vid.* & xxvii. 2. 20. 41.
- Venusini profugos a Cannensi pugna benigne & hospitaliter excipiunt, xxii. 54. Romanis fidi, dum aliæ coloniæ detrecant imperium, xxvii. 10.
- Ver sacrum vocetur, xxii. 9. 10. id ex pontificum jussu consules faciunt, xxxiii. 44. instauratur, xxxiv. 44.
- Ver procellosum, xl. 2.
- Veragri, xxi. 38.
- Verbenæ, xxx. 43.
- Verbis quibusdam in sollempni precatione omissis, instaurantur Latinæ feriæ, xli. 21.
- Vercellius, auctor defectionis Hirpinorum, securi percutitur, xxiii. 37.
- Vergæ, oppidum, a Pœnis deficit ad Romanos, xxx. 19.
- Vergium, castrum in Hispania, capitur a Catone, consule, xxxiv. 21.
- Vergestanus princeps venit ad Catonem, consulem, xxxiv. 21. Vergestani venditi, *ibid.*
- Vergiliarum sidus, xxi. 35.
- Vermina, filius Syphacis, xxx. 40. mittitur adversus Masinissam, eumque in fugam vertit, xxix. 33. Carthaginensibus venit auxilio, xxx. 36. ejus exercitus cæditur & fugatur, *ibid.* legati petunt a senatu, ut rex socius & amicus appelletur, xxxi. 11. legatis Romanis obviam progreditur, & ab iis leges pacis accipit, 19. ad confirmandam pacem jubetur legatos Romanam mittere, *ibid.*
- Vernum

- Vernum æquinoctium, xxxiii. 3.
- Verona, urbs, v. 35.
- Verrugo, oppidum, iv. 1. recipitur, 55. præsidium Verrugine amittitur, 58. Verruginem præsidio obtinet C. Æmilius, tribunus militum, v. 28.
- Versus Fescenninus, vii. 2.
- Verulanus, populus Hernicæ gentis, ix. 42. leges suas, quam civitatem Romanam, malunt. 43.
- Verutum, telum, viii. 18. x. 29. xxi. 56.
- Vesicella, oppidum Hispaniæ, expugnatur ab M. Fulvio Nobiliore, xxxv. 22.
- Vesicia, urbs Ausonum, viii. 11. ix. 25. venit in potestatem Romanorum, *ibid.*
- Vescini, x. 20.
- Vescinus ager, x. 21. & 31. — saltus, x. 21.
- Veseris, viii. 8. x. 28.
- Vesparum ingens examen Capuæ in forum advolavit, & in Martis æde confedit. *vid.* Prodigum.
- Vesta, i. 20. 52. Vestæ æterni ignes, *ibid.* & xxvi. 27.
- Vestæ pulvinar in lectisternio, xxii. 10. ejus ædes ab incendio servata opera servorum, xxvi. 27. in ædis penetrati conditum fatale pignus imperii Romani, xxvi. 27.
- Vestæ penetralis ignis extinctus, xxviii. 11. xli. 2. supplicatio ad Vestæ, xxviii. 11.
- Vestalis Rhea Silvia, mater Romuli, i. 3. 4.
- Vestales virgines a Numa Pompilio lectæ, i. 20. iis stipendium de publico statutum, *ibid.* virginitate aliisque cærimoniis sanctæ factæ, *ibid.*
- Vestales virgines sacraque in plastrum imponit L. Albinus, & Cære pervehit, v. 40.
- Vestaliū hospitium a Cæritibus religiose cultum, vii. 20.
- Vestalis virgo incestus rea absoluitur, sed jubetur abstinere jocis, collique sanctepotius, quam scite, iv. 4.
- Vestalis virgo, incesti comperta, viva defoditur, viii. 15. xxii. 57.
- Vestalis, cujus custodia ejus noctis fuerat, qua ignis in Vestæ æde extinctus, jussu pontificis cæsa est flagro, xxviii. 11. xli. 2.
- Vestia Oppia, Atellana mulier, quæ quotidie sacrificarat pro salute & victoria populi Romani, in possessionem bonorum libertatemque restituitur, xxvi. 33. 34.
- Vestimenta ad exercitus missa, xxxii. 27. xlii. 16.
- in Vestimentum petitionis causa album addi vetitum, iv. 25.
- Vestem mutare solent rei & eorum

- rum propinqui, ii. 61. vi. 20.
- Vestēs stragulæ pretiosæ ex Asia Romam advectæ, xxxix. 6.
- Vestina cohors, xlv. 40.
- Vestinus populus conjungit se Samnitibus, viii. 29. iis bellum indictum, *ibid.* vincuntur uno proelio, *ibid.* cum iis foedus ictum, x. 3.
- Vesuvius, mons, viii. 8.
- Veterani donantur agris, xxxi. 4.
- Veteres campi, xxv. 16.
- Veto*, vox tribunorum intercedentium, vi. 35.
- Vettii, gens Macedonica bellicosa xlv. 30.
- Veturia, mater Coriolani, proficiscitur in filii castra, ejusque flectit animam, ii. 40.
- Veturia, centuria juniorum, xxvi. 22.
- seniorum, *ibid.*
- C. Veturius, consul, iii. 31. ei ab L. Alliceno dies dicta, *ibid.* in locum C. Horatii Pulvilli augur legatur, 32.
- C. Veturius, tribunus militum consulari potestate, vi. 32. secundum, 36.
- L. Veturius, decemvir, iii. 33.
- L. Veturius, tribunus militum consulari potestate, vi. 38.
- L. Veturius Philo, dictator comitiorum haberi eorum causa, xxii. 33. censor, xxvii. 6. moritur, *ibid.* *vid.* & 34.
- L. Veturius Philo, ædilis curulis, xxvii. 6. prætor, *ibid.*
- fortitur jurisdictionem peregrinam & Galliam, 7. prætor Galliæ, 22. legatus xxviii. 9. a M. Livio dictatore consul creatur, & Bruttii, provincia, ipsi decernuntur, 10. ejus res gestæ, 11. habet comitia consularia, 38. magister equitum, xxix. 11. a Scipione ex Africa mittitur Romam, xxx. 38. exponit victoriam Scipionis, 40.
- M. Veturius, tribunus militum consulari potestate, v. 13.
- T. Veturius Calvinus consul creatur, viii. 16. iterum, ix. 1. sub jugum mittitur, 6. deditur Samnitibus, 10.
- T. Veturius Geminus, consul, Volscos fundit fugatque, iii. 8. ovans urbem ingreditur, 10.
- T. Veturius Gracchus Sempronianus augur, in locum Sempronii Gracchi, sufficitur, xli. 26.
- T. Veturius Philo creatur flamen Martialis, in locum M. Æmilii Regilli, xxix. 38.
- C. Vetustius, consul, ii. 19.
- T. Vetustius, consul, ii. 28. contra Æquos, qui agrum Romanum invaserant, proficiscitur, 30.
- Vexillarius, viii. 8. xxxv. 5.
- Vexillum, viii. 8.
- Vexillum in hostes jactum, xxv. 14. *vid.* Signum.
- Ufentina tribus addita, ix. 20.
- Uffugum, oppidum, deficit a Pœnis ad Romanos, xxx. 19.
- Via

- Via Æmilia, a M. Æmilio Lepido munita, xxxix. 2.
 — Appia, vii. 39. quando munita, ix. 29. *vid.* & xxii. 1. 55.
 — Flaminia, C. Flaminii censoris opus. xxii. 11.
 — a C. Flaminio consule perducta a Bononia ad Arretium, xxxix. 2.
 — per Formianum montem, xxxix. 44.
 — Gabina, ii. 11. iii. 6. v. 49.
 — Latina, ii. 39. x. 36. xxvi. 8.
 — Lavicana, iv. 41.
 — a Martis, filice ad Bovillas perstrata, x. 47.
 — Nomentana, eademque Ficulnensis, iii. 52.
 — Salaria, vii. 9. iii. 32.
 Via Fornicata Romæ, xxii. 36.
 — Sacra, ii. 13.
 Viæ per agros a censoribus publica impensa factæ, ix. 43.
 Vias sternendas filice in urbe, glarea extra urbem substernendas marginandasque censores locant, xli. 32.
 Viator mittitur a tribuno ad consulem, ii. 56. a consulibus ad matronas, viii. 18.
 Viatores ædilitii, xxx. 39.
 Vibius Accuæus, præfectus cohortis Pelignæ, arreptum vexillum trans vallum hostium trajicit, xxv. 14. ob stre-num factum donatur, *ibid.*
 Vibius Virrius, unus e legatis Campanis, ad Varronem consulem missis, suadet suis defectionem ab Romanis, xxiii. 6. desperatis Capuæ rebus, senatores Campanos ad mortem sibi consciscendam adhortatur, xxvi. 13. cum septem & viginti senatoribus Campanis venenum bibit, 14.
 Vibius & Pactius fratres. *vid.* Pactius.
 Vibonem colonia deducta, xxxv. 40.
 Vibonensis ager, xxi. 51.
 Vibulanus. *vid.* Fabius.
 Vicæpotæ ædes, ii. 7.
 de Vicefima manumissorum lex in castris lata, vii. 16.
 Vicefimarium aurum. *vid.* Aurum.
 Vicilini Jovis templum in agro Compfano, xxiv. 44.
 Victimæ cæduntur ad averruncandam Deum iram, viii. 6.
 Victimæ majores cæsæ, xxx. 21. xxxvi. 38.
 Victimæ alique, quæ ad sacrificium pertinent, magistratibus e publico præbita, xlv. 44.
 Victimarius, xl. 29. xli. 19.
 Victoria aurea pondo trecentum viginti, ab Hierone senatui Romano dono missa, in Capitolio locatur, xxii. 37.
 Victoria in culmine ædis Concordiæ fulmine icta, xxvi. 23.

Victoriæ

- Victoriæ ædes, facta ex multatitia pecunia, dedicatur a L. Postumio, consule, x. 33.
 Victoriæ ædes in Palatio, xxix. 14.
 Victoriæ Virginis ædícula prope ædem Victoriæ, xxxv. 9.
 Victoriæ mons, xxiv. 41.
 Victoriati nummi, xli. 17.
 Q. Victorius primipili centurio, signum ademtum signifero jact in hostem, xxxiv. 46.
 Victumviæ, emporium, xxi. 45. istumviæ captæ, fufis & trucidatis oppidanis, 57.
 Vicus Cyprius, i. 48.
 — Jugarius, xxiv. 47. xxvii. 37. xxxv. 21.
 — Longus, x. 23.
 — Melius, xxxiii. 26.
 — Tuscus, ii. 14. xxvii. 37. xxxiii. 26.
 Vicos cur non direxerint Romani, v. 55.
 Viduæ equitibus, qui equos alerent, attributæ, i. 43.
 Viduarum pecuniæ in ærarium conlatæ, xxiv. 18.
 Vigil, quem Galli scandentes fefellerant, de saxo dejectus, v. 47.
 Vigilibus scutum aufert Æmilius Paullus consul, xlv. 33.
 Vigiliis quatuor distincta nox quælibet; hinc
 Vigilia prima, v. 44. ix. 36. x. 34. xxi. 27. xxiii. 35. xxvii. 15. xxx. 6. xxxv. 13.
 — secunda, vii. 35.
 — tertia, ix. 44. x. 20. 40. xxv. 38. xxvii. 42. xxviii. 7. xxxv. 1. xxxvi. 19. xl. 4.
 — quarta, ix. 37. xxi. 47. xxiv. 6. xxv. 13.
 Vigiliæ vicarim Romæ exactæ, x. 4. xxxii. 26.
 Vigiliæ nocturnæ per urbem minoribus magistratibus mandatæ, xxxix. 14. 16.
 Vigiliarum munus a senatoribus obitum, iii. 6.
 Vigiliæ militares, xlv. 33.
 Vigiliæ ab exercitu Annibalis per quatrimum & tres noctes toleratæ, xxii. 2.
 Villa publica in campo Martio ædificata, iv. 22. ibi primum census populi actus, *ibid.* reficitur & amplificatur, xxxiv. 44. in ea hospitium legatis hostium præbetur, xxx. 21. xxxiii. 24.
 L. Villius, tribunus plebis, legem annariam fert, xl. 44. inde cognomen familiæ inditum, ut Annales appellarentur, *ibid.* creatur prætor, xlii. 28. fortitur jurisdictionem inter peregrinos, 31.
 L. Villius Tappulus, ædilis plebejus, aliquot matronas probri accusat, xxv. 2.
 L. Villius Tappulus, prætor, xxxi. 49. ei evenit Sardinia, xxxii. 1.
 P. Villius, tribunus plebis, iii. 54.
 P. Villius Tappulus, ex ædilitate

- tate plebeja prætor, xxix. 38. fortitur Siciliam, xxx. 1. decemvir agris dividendis, xxxi. 4. consul, 49 proficiscitur in Macedoniam, xxxi. 3. nihil memorabile ab eo actum, 6 legatus sub T. Quintio, 28. jubetur esse in numero decem legatorum, ex quorum consilio pacis leges Philippo daret T. Quintius, xxxiii. 24. it ad Antiochum, 35. ejus & collegarum congressus cum rege, 39. 40. rursus mittitur ad Antiochum, xxxiv. 59. Elæam venit, xxxv. 13. congregitur cum Annibale, 14. cum Antiocho, 15. legatus in Græciam mittitur, 23. tentat Magnetas, frustra. 9
- Viminalis collis additus urbi a Ser. Tullio, i. 44.
- Vincula demta Romæ victis in celebritate primi lectisternii, v. 13.
- Vindiciæ secundum libertatem, iii. 44.
- Vindicus, servus, conjurationem ad revocandos reges initam prodit, ii. 4. ei pecunia ex ærario, libertas & civitas datur, 5. quidam Vindictæ nomen ab illo tractum putant, *ibid.*
- Vinearum usus in oppugnationibus, v. 7. x. 34. xxi. 61. xxiii. 18. xxxii. 4. xxxv. 22.
- Vinum publice in sacrificiis præbitum, x. 23.
- in Galliam inductum illi-
ciendæ gentis causa, v. 33.
- Vini avidi tibicines. *vid.* Tibicines.
- Vir factus ex muliere. *vid.* Prodigium.
- Vir virum legens, ix. 39. x. 38.
- Viri majoris species, quam pro humano habitu, augustiorisque, in quiete visa utrique consuli, viii. 6.
- Virorum omne genus in insula Lemno conjuratione muliebri sublatum, xxxiv. 2.
- Virorum inter sese plura stupra in Bacchanibus, quam feminarum, xxxix. 13.
- Virbius clivus, i. 48.
- Virga circumscribitur Antochus rex a Popillio, legato Romano, xlv. 12.
- Virga licetor Sulpicii, tribuni militum domum intrantis, forem percutit, vi. 34.
- Virgis cædi civem Romanum vetuit lex Porcia, x. 9.
- Virgis cæsi, & securi percussi in medio foro trecenti quinquaginta octo electi nobiles Tarquinienfes, vii. 19.
- Virgis sese cædunt mutuo quidam Lucanorum in invidiam Romanorum, viii. 27.
- Virginia, Auli filia, patricia, nupta Volumnio, consuli plebejo, x. 23. exclusa sacris Pudicitæ patriciæ a matronis patriciis, dedicat aram Pudicitæ plebejæ, *ibid.*
- Virginis

Virginie infelix forma, mors miserabilis, & ultio, iii. 44-48. 58.

A. Virginius, consul, ii. 28. contra Volscos proficiscitur, eosque fundit, 30.

A. Virginius consul, ii. 51.

A. Virginiu-, consul, ii. 63. contra Æquos proficiscitur, *ibid.*

A. Virginius, triumvir agro dando, iii. 1.

A. Virginius, tribunus plebis, Cæsoni Quintio capitis diem dicit, unde magnæ contentiones, iii. 11. 13.

A. Virginius, postquam tribunatu plebis abierat, accusatur, & denis millibus gravis æris condemnatur, v. 29.

L. Virginius, Virginie pater, iii. 44. ejus de filia cum Ap. Claudio contentio, 47. filiam suam occidit, 48. orta inde certamina in urbe, 49. & motus in castris, 50. consilium ab eo militibus datum, de creandis decem tribunis militum, quorum in numero esse recusat, 51. creatur tribunus plebis, 54. Appio diem dicit, 56. & eum in carcerem duci jubet, 57. remittit ultimam penam M. Claudio assertori Virginie, 58.

L. Virginius, consul, iv. 21. iterum. 23.

L. Virginius, tribunus militum consulari potestate, v. 8. invivus infestusque cænegæ Sergio, ei non fert auxilium, *ibid.*

ante diem ipse & collega abdicare coguntur, 9. accusatur a tribuno plebis, 11. decem millibus æris gravis condemnatur, 12.

L. Virginius tribunus militum consulari potestate, vi. 1.

L. Virginius, tribunus militum xxvii. 43.

Opiter Virginius, consul, cum collega Pometiam primo vi, deinde operibus oppugnat, ii. 17. triumphat, *ibid.*

Opiter Virginius, consul, ii. 54.

Proc. Virginius, consul, ii. 41. ejus cum collega de lege agraria contentiones, *ibid.*

Sp. Virginius, consul, iii. 31.

T. Virginius, consul, ii. 21.

T. Virginius, consul, ii. 48.

T. Virginius Rutilus, augur, moritur, iii. 7.

T. Virginius Cœlimontanus, consul, iii. 65.

Virgines ter novenæ, per urbem euntes, carmen canunt in Junonem Reginam, xxvii. 37. xxxi. 12.

Virgines decem, & decem ingenui pueri, pauci omnes matrimique, ad sacrificium adhibiti, xxxvii. 3.

ob Virginem excitatum Ardeæ bellum, iv. 9.

Virginem captivam parentibus reddit Scipio, xvi. 30.

Virginem Chalcidensem in medio ardore belli ducit uxorem Antiochus, xxvii. 11.

Virgo

- Virgo Vestalis incesti damnata, *vid.* Vestalis.
- Virilis toga, xxvi. 19.
- Virtute, non dolo, superare hostes, pulchrum ducebant Romani veteres, xlii. 47.
- Virtutis & Honoris ædes votæ a M. Marcelio, & exstructæ, xxvii. 25. a filio ejus dedicata Virtutis ædes, xxix. 11.
- Visceratio populo data a M. Flavio in funere matris, viii. 22. *vid.* & xxxix. 46. xlii. 33.
- Vifus nocturni, ii. 36. viii. 6.
- Vitellia, oppidum, ii. 39. v. 29.
- Vitruvius Vaccus, Fundanus, vastat Scetinum Norbanumque agrum, vii. 19. in potestatem venit Romanorum, 20. aservatur in carcere, *ibid.* verberatus necatur, *ibid.* ædes ejus diruuntur, & bona Semoni Sanco consecrantur, *ibid.*
- Vitulus jam ictus e manibus facrificantium sese proripuit, multosque circumstantes cruore resperfit, xxi. 6.
- Ultro tributa, xxxix. 44. xliii. 18.
- Ulysses, i. 49. ab eo & Circe Dea oriundus Octavius Mamilius, *ibid.*
- Umbilicus orbis terrarum Delphi. *vid.* Delphi.
- Umbilicum Græciæ incolunt Attoli, xxxv. 18.
- Umbo, ix. 41. xxx. 34.
- Umbri, populi, v. 35. ix. 37. agro pulsi a Bojjs, v. 35. eorum exercitus funditur, ix. 39. deficiunt, 41. se oppugnatos Romam jactant, *ibid.* adoriuntur Romanos, vincuntur, & defectionis auctores deduntur, *ibid.* instaurant bellum, juncti cum Etruscis, Samnitibus, Gallis, x. 21. *vid.* & 27.
- Umbria, x. 1. xxii. 9. xxvii. 43.
- Umbriæ pars, plaga Materina, ix. 41. tribus Sappinia, xxxi. 2.
- Unciarium scenus, viii. 16. ex unciario semunciarium scenus factum, 27.
- Vocanus ager in Africa, xxxiii. 48.
- Q. Voconius Saxa, tribunus plebis, legem fert de hæreditatibus mulierum, xli. 34.
- Vocontii, xxi. 31.
- Volæ, urbs Æquorum, iv. 49. eadem quæ Bolæ, vi. 2. cum Volanis bellum, iv. 49.
- Volanus ager, iv. 51.
- ad Volaterras cum Etruscis incerta victoria pugnatum, x. 12.
- Volaterrani interamenta navium & frumentum pollicentur Scipioni, xxviii. 45.
- Volcæ, xxi. 26.
- Volcentes ab Annibale deficiunt ad Romanos, xxvii. 15.
- Volero Publilius. *vid.* Publilius.
- Volerones ab Ap. Claudio tribuni

buni pēbis vocati, ii. 58.

Volones, id est, servi in militiam conscripti, xxii. 57. xxiii. 32. xxiv. 11. libertatem tacitis votis expostulant, xxiv. 14. iis libertatem promittit Ti Gracchus, referentibus capita hostium, *ibid.* capita hostium absciunt, quæ abjicere jubentur, 15. iis datur libertas, 16. seniores ex iis notantur, *ibid.* Beneventi in publico pileati epulantur omnes, *ibid.* simulacrum celebrati ejus diei Gracchus Romæ pingi jubet in æde Libertatis, *ibid.* *vid.* & xxv. 20. 22. Volones in undevicesimam & vicesimam legiones scripti, xxvii. 38. *vid.* & xxviii. 46.

Volsi petuntur bello a Tarquinio Superbo, i. 53.

in Volsos missi ad frumentum comparandum, ii. 9. Volsi comparant auxilia, quæ mittant Latinis, 22. obfides dant trecentos principum liberos, *ibid.* occultum parant bellum, *ibid.* veniunt ad oppugnandam urbem, 24. vincuntur, 25. Volsi Romanis bellum inferunt, 30. vincuntur, *ibid.* iis Veliternus ager ademptus, 31. Volsi Antiates victi, 33. ad ludos Magnos magna Volsorum vis Romam venit, 37. exacti urbe, *ibid.* concitati ab Att. Tullo, deficiunt a Romanis, 38. 39. retro abducun-

tur a Coriolano, 40. redeunt in agrum Romanum, *ibid.* rebellant, 42. castra ponunt in Latino agro, sed vincuntur, & nullum genus calamitatis contumeliæque non editum in Volsos, 53. iis induciæ in annos quadraginta datæ, 54. Volsi instaurant bellum, 58. vincunt Romanos, 59. oppugnant castra Romanorum, 64. vincuntur, 65.

prædantur agros Hernicorum, iii. 6. pergunt in agros Romanos, sed cæduntur magno numero, & nomen eorum prope deletur, 7. 8. Volsi & Æqui bellum instaurant, 10. vincuntur, 22. *vid.* & 60.

obsident Ardeam, iv. 9. a Romanis obsidentur, *ibid.* victi, dedito duce, sub jugum mittuntur, 10. cum Æquis denuo Romanis bellum inferunt, 26. oppugnant castra consulis, 27. castra Volsorum capiuntur, 29. captivi, præter senatores, venundantur, *ibid.* denuo bellum inferunt Romanis, 37. 55. 56. vincuntur, 57. capiunt Verruginem, oppidum, 58. eorum agros depopulantur Romani, 59. vincuntur Volsi, 61.

præsidium obsident ad Anxur, v. 16. pacem impetrant, 23.

iterum capiunt arma adversus Romanos, vi. 2. eorum castra

castra capit Camillus, *ibid.*
 ad deditionem subiguntur,
ibid. renovato bello, vincun-
 tur, 6-8. rebellant, 11. unde
 Volscis & Æquis toties victis
 fuffecerint milites, 12. vin-
 cuntur, 13. Præneftinis con-
 juncti expugnant Satricum,
 22. vincuntur, 23. 24. popu-
 lantur agrum Romanum, 31.
 eorum agri devaftantur a
 Romanis, *ibid.* funduntur,
 32.
 vincuntur, vii. 27.
 eorum exercitus confedit
 ad Satricum, viii. 1. cum
 Volscis dubio Marte pugna-
 tum, *ibid.* fugiunt nocte, *ibid.*
 Volsci Antiates, ii. 33.
 Volsci Ecetrani, ii. 25.
 Volscus ager, x. 1.
 Volscus. *vid.* Publilius.
 Volfciani, Hispaniæ populi, xxi.
 19. eos contra Pœnos folli-
 citant legati Romani, *ibid.*
 eorum celebre per Hispaniam
 ad legatos Romanos respon-
 fum, *ibid.*
 M. Volfcus Fictor qui tribunus
 plebis fuerat, testis in Cæfo-
 nem Quintium existit. iii. 13.
 ei diem dicunt A. Cornelius
 & Q. Servilius, quæftores,
 quod falſum pro testimonio
 dixiſſet, 24. damnatus & in
 exilium ire juſſus, 29.
 Volſinienses, vel Volſinii, gens
 Etruſca, incurſant agros Ro-
 manos, v. 31. vincuntur, 32.
 iis induciæ in viginti annos
 datæ, *ibid.* apud Volſinios
 clavi fuere indices annorum,

fixi in templo Nortiæ, Etruſ-
 cæ Deæ, vii. 3. Volſiniienſi-
 um aliquot caſtella vi capit
 P. Decius, conſul, ix. 41.
 eorum ager vaſtatur ab L.
 Poſtumo, conſule, x. 37.
 Volſinii, urbs, x. 37. xxvii. 23.
 Voltumnæ fanum iv. 23. v. 17. ad
 Voltumnæ fanum concilium
 omni Etruſiæ indiſtum, iv.
 23. 25. 61. & v. 17. fit ibi
 conjuratio adverſus Roma-
 nos, vi. 2.
 Volucres ſupervolantes ad ter-
 ram delapſas clamore mili-
 tum, Cœlius ait, xxix. 25.
 Volumnia, uxor Coriolani, ii.
 40.
 L. Volumnius, conſul, cum
 Sallentinis proſpere bellum
 gerit, ix. 42. iterum conſul,
 x. 15. in Samnium profeſtus
 relinquit provinciam ut Ap.
 Claudio collegæ opem ferat,
 18. & poſt aliquam adverſus
 eum altercationem, egregi-
 am cum eo victoriam repor-
 tat, *ibid.* & 19. redit in Sam-
 nium, & opprimit Samnites
 prædatores Campaniæ, 20.
 prudentia ejus & moderatio
 in comitiis conſularibus, 20.
 21. ex ſenatusconſulto & ple-
 biſcito ei prorogatum in an-
 num imperium, 22. in Sam-
 nio feliciter res gerit, 30. 31.
 P. Volumnius creatur conſul,
 iii. 10. legatus ab Æquorum
 duce Graccho Clælio ſper-
 nitur, 25.
 Voluntaria collatio ſenatorum
 ad

- ad levandam ærarii inopiam, xxvi. 36. *vid.* & v. 60.
- Voluntariam militiam professis jubentur æra procedere, v. 7.
- Voluntarii milites, v. 16. xxvii. 46. xxviii. 45. xxix. 1. xxxvii. 4.
- Volustana, jugum Cambuniorum montium vocant, xliv. 2.
- Vorago in foro Romano nequit conjectu terræ expleri, vii. 6. Curtius se devovet, & equo insidens, armatus se in specum immittit, *ibid.*
- Vortumnus, Dens, xliv. 16.
- Vota quinquennalia, xxvii. 33. xxx. 27. xxxi. 9. decennalia, xlii. 28.
- Vota nuncupant consules in Capitolio, antequam in provincias proficiscantur, xli. 32. xlii. 49.
- Vota valetudinis populi causa, xlii. 2.
- Voti, quo consul ludos magnos Jovi vovet, formula, xxxvi. 2.
- Votum præeunte pontifice factum, iv. 27.
- Votum incertæ pecuniæ an possit suscipi, xxxi. 9.
- ad Votum, inconsulto senatu conceptum, pecunia de publico negatur, xxxvi. 36.
- Vox noctu audita humana clarior de adventu Gallorum, v. 32.
- Vox noctu audita ex delubro Proserpinæ Locris, xxix. 18.
- Urbanæ tribus, *vid.* Tribus.
- Urbanæ legiones. *vid.* Legiones.
- Urbium primordia, miscendo humana divinis, augustiora facta, Præt.
- Urbium veteres conditores natam sibi e terra prolem ementiebantur i. 8.
- Urbes dirutæ, ne venirent in hostium potestatem, xxxi. 28.
- Urbes captæ diripi solent, non deditæ, xxxvii. 32.
- Urbes orbis terrarum maximæ Roma & Carthago, xxxviii. 50.
- Urbibus parcebant veteres Macedones, quo haberem imperium opulentius, xxxii. 33.
- Urbicua, oppidum Hispaniæ, capitur a Q. Fulvio Flacco, xl. 16.
- Urinatores, xlv. 10.
- Urites, Italiæ populus, xlii. 48.
- C. Ursanius, tribunus plebis, xxxiii. 22.
- Ursi & elephantum in ludis Circensibus, xlv. 18.
- Uscana, oppidum. xliii. 12. 20. 21. 23. ab Uscanensibus cæditur Ap. Claudius, 12.
- Utens, fluvius, v. 35.
- Uticam T. Otacilius cum classe trajicit, xxv. 31. alia in Uticensem agrum exscensio, xxvii. 5. circa ipsa mœnia Uticæ prædas agunt Romani, xxviii. 4. Uticam mittit classem

- fem Scipio, xxix. 28. Uticam frustra oppugnat Scipio, 35. rursus obsidet, xxx. 3. 5. S. classem Scipionis ad Uticam invadunt Carthaginienfes. 9. 10.
- Utrarii, xlv. 33.
- Vulcanus, i. 37. viii. 10. ei sacra arma & spolia hostium succenduntur, i. 37. xxx. 6. xli. 16. in lectisternio pulvinar Vulcano & Vestæ, xxii. 10.
- Vulcani caput ardet. *vid.* Prodigium.
- Vulcani area, ix. 46. xxxix. 46. xl. 19.
- ædes in Campo, xxiv. 10.
- insulæ, xxi. 49. 51.
- Vulfinienfes. *vid.* Volfinienfes.
- Vultures sex, augurium Remo, duodecim Romulo, i. 6.
- Vulturii & canes intacta relinquunt cadavera absumtorum pestilentia hominum bouumque, xli. 26.
- Vulturnus, urbs Etruscorum, capitur a Samnitibus dolo, & Capua appellatur, iv. 37.
- Vulturnus, fluvius, viii. 11. x. 20. 31. xxii. 14. 15. xxiii. 14. 19. 36. xxxii. 29.
- ad Vulturni ostium castellum communitum, ubi postea urbs fuit, xxv. 20. 22. Vulturum colonia deducta, xxxiv. 45. *vid. etiam* xxxvi. 37.
- Vulturnus ventus, xxii. 43. prospectum, in prælio cum Annibale, multo pulvere in cra volvendo, adimit Romanis, 46.
- Uxoris corruptæ ira maritum stimulat, ut alienigenas in regionem inducat, sui ulciscendi causa, v. 33.
- Uxores suas liberosque cædunt viri, ne veniant in manus hostium, xxviii. 23.

X

- Xenarchus, prætor Achæorum, quærit privatæ gratiæ aditum apud Perseum, xli. 28.
- Xenocides, Chalcidenfis princeps, amicus Romanis, xxxv. 38. 50. 51.
- Xenophanes, princeps legationis a Philippo missæ ad Annibalem, in præsidia Romana incidit, xxiii. 33. astu elapsus, foedus facit cum Annibale, *ibid.* rursus captus a Romanis, ad consulem, ac deinde Romam deportatur, 34. 38.
- Xenophon, Achæus, xxxii. 32.
- Xychus ordinem facinoris, quo Demetrius circumventus fuerat, aperit Philippo, xl. 55.
- Xyline Cômæ, xxviii. 15.
- Xyniæ, oppidum, xxxii. 13. xxxiii. 3. xxxix. 26.

Z

- Zacynthus, insula propinqua Atoliæ, xxi. 7. xxvi. 24. eam capit Lævinus, xxvi. 24.

24. quum Philippi fuisset, mox Amyndri, ac deinde Achæorum, ab Achæis eam repetit T. Quintius, & Romanis tradi jubet, xxxvi. 32.
- Zama, urbs, quinque dierum iter abest a Carthagine, xxx. 29.
- Zama, *seve fortasse* Same, insula xxxii. 16.
- Zelasium, promontorium, xxxi. 46.
- Zeno, princeps Magnetum, vir magnæ auctoritatis, T. Quintium Magnetibus placat, xxxv. 31.
- Zeno Sardibus ab Antiocho præfectus, xxxvii. 44.
- Zeno, præfectus Philippi, ceditur ab Athamanibus, xxxviii. 1. 2.
- Zephyrium, oppidum, xxxiii. 20.
- Zerynthii Apollinis templum, xxxviii. 41.
- Zeuxidas, Acarnanum prætor, xxxiii. 16.
- Zeuxippus, princeps Bæotorum, auctor Romanæ societatis, ob hanc causam non creatur Boeotarcha. xxxiii. 27. Brachyllam Bæotarchen tollendum curat, 28. accusatur cædis, *ibid.* fugit Tanagram, deinde Athenas, *ibid.*
- Zeuxis, præfectus Antiochi, præest mediæ aciei in pugna adversus Romanos, xxxvii. 41. legatus mittitur ad Scipionem, 45. ejus oratio de pace, *ibid.*
- Zoippus, gener Hieronis, tutor Hieronymi, xxiv. 4. 5. legatus ad regem Ptolemæum, voluntarium sibi consciscit exilium, 26. ejus uxor Heraclea & filia a Syracusanis interficiuntur, *ibid.*
- Zybœa devictus a Nicomede, xxxviii. 16.

Nuper in lucem prodiit opus Anglice scriptum,
(auctore JOHANNE WALKER, olim Collegii Dub-
liniensis Socio,) cui titulus *The PHILOSOPHY OF*
ARITHMETIC, (considered as a branch of Mathe-
matical science) and the ELEMENTS of ALGEBRA.

Prostant venales, Dublinii, apud Archer,
Dugdale, Keene, Mahon, & Parry: Londini,
apud Booth, Portland-Place, Duke-Street.

PA
6452
A2
1862
v.4

Livius, Titus
Historiae Romanae

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
